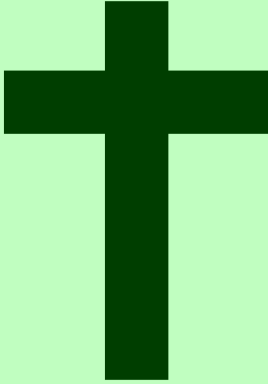

Diža' chawe' kub len
Salmo ka'

New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee (MX:zty:Zapotec,
Yatee)

Diža' chawe' kub len Salmo ka'
New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee
(MX:zty:Zapotec, Yatee)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatee

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatee [zty], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Zapotec, Yatee

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

0bfe09c1-2c81-5cea-8249-8c76af5de080

Contents

MATÍO	1
MARKOS	73
LUKAS	118
ZWA	191
HECHOS	244
ROMANOS	317
1 CORINTIOS	348
2 CORINTIOS	377
GÁLATAS	395
EFESIOS	406
FILIPENSES	416
COLOSENSES	423
1 TESA- LONISENSES	430
2 TESA- LONISENSES	436
1 TIMOTEO	440
2 TIMOTEO	449
TITO	455
FILEMÓN	459
HEBREOS	461
ŽEDW	483
1 BEDW	491
2 BEDW	499
1 ZWA	504
2 ZWA	511
3 ZWA	512
JUDAS	514
APOKALIPSIS	517

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MATÍO

*ǂa ǂna' gole wdé ka' che
Jesús*

(Lk. 3:23-38)

¹ Zzoja' le'e yiche ni lagak
ǂa ǂna' gole wdé ka' che
Jesús, Benne' Criston', Ben-
nen' nake' za'só Dabí, na'
lezka' za'só Bran, benne' ka'
wnnníta'gake' ža ni'te.

² Bran na' goke' ǂa Isak.
Isak na' goke' ǂa Jakob.
Jakob na' goke' ǂagak Judá len
benne' biche'e ka'.

³ Judá na' goke' ǂagak Fares
len Sara. Tamar goke'
ǂna'gak chope' ki.

Fares na' goke' ǂa Esrom.
Esrom na' goke' ǂa Aram.

⁴ Aram na' goke' ǂa Ami-
nadab.
Aminadab na' goke' ǂa
Nasón.

Nasón na' goke' ǂa Salmón.
⁵ Salmón na' goke' ǂa Bos, na'
Rahab goke' ǂne'e.

Bos na' goke' ǂa Obed, na' Rut
goke' ǂne'e.

Obed na' goke' ǂa Isaí.

⁶ Isaí na' goke' ǂa Dabí.
Dabín' wnná bi'e benách
Israel ka', na' bchag ná'lene'
no'len' zga'ale goke' zo'le
Urías. Dabín' len no'len'
gókgake' ǂa ǂna' Salomón.

⁷ Salomón na' goke' ǂa
Roboam.

Roboam na' goke' ǂa Abías.
Abías na' goke' ǂa Asa.

⁸ Asa na' goke' ǂa Josafat.
Josafat na' goke' ǂa Joram.
Joram na' goke' ǂa Usías.

⁹ Usías na' goke' ǂa Jotam.

Jotam na' goke' ǂa Akás.

Akás na' goke' ǂa Esekías.

¹⁰ Esekías na' goke' ǂa Man-
asés.

Manasés na' goke' ǂa Amón.

Amón na' goke' ǂa Josías.

¹¹ Josías na' goke' ǂagak
Jekonías len benne'
biche'e ka'.

Benne' ki wnníta'gake' ža na'
katen' benne' Babilonia ka'
bché'gake' benne' Israel ka'
zej nžeje' gan nbab Babilonia
na'.

¹² Jekonías na' goke' ǂa
Salatiel.

Salatiel na' goke' ǂa Soroba-
bel.

¹³ Sorobabel na' goke' ǂa
Abiud.

Abiud na' goke' ǂa Eliakim.

Eliakim na' goke' ǂa Asor.

¹⁴ Asor na' goke' ǂa Sadok.

Sadok na' goke' ǂa Akim.

Akim na' goke' ǂa Eliud.

¹⁵ Eliud na' goke' ǂa Eleasar.

Eleasar na' goke' ǂa Matán.

Matán na' goke' ǂa Jakob.

¹⁶ Jakob na' goke' ǂa Jwsé.

Jwsén' goke' benne' byo che
Lia. Lian' goke' ǂna' Jesús,
Benne' Criston', Bennen' žǂen
láže'gak benne' judío ka' le'e
nich nna bi'e légage'.

¹⁷ Ki goken, gokgak ǂda'
kwe' zi'n sógake' kate' wzó
law wzóa Bran, na' zejte wzóa
Dabí. Lezka' gokgak yexdá'
kwe' zi'n sógake' kate' wzó
law wzóa Dabín', na' zejte
bche'gak benne' Babilonia
ka' benne' Israel ka' zej nžeje'.
Lezka' gokgak yexdá' kwe'
zi'n sógake' kate' wzó law
bché'gake' légage', na' zejte ža
bla' Benne' Criston'.

*Da' goken katen' blá' Jesús,
Benne' Cristo
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸ Ki goken kate' blá' Jesús, Benne' Criston'. Katen' ba bchebe laže' Lia, xna' Jesús, Benne' Criston', wchág ná'lenbe' Jwsé, na' kate' bi na' wchág ná'lene'-be', wyó'o to bi'do' le'be'. Ki goken ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. ¹⁹ Nak Jwsén', benne' byo che Lian', benne' chawe', san bi gónele' yesbage'e-be' zia lawgak benách ka'. Gónele' wsane'-be' ži žize. ²⁰ Kate' ne zza' laže' Jwsén' kan gone', blá' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan de Jwsén', na' gože' le':

—Jwsé, za'só Dabí. Bi žebo' si'o Lian', nich gakbe' zo'lo', dan' bi' byodon' za' galjbe', yo'obe' le'be' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. ²¹ Galj to bi' byodo' chebe', na' go'o labe' Jesús, dan' yeslabe' benách chebe' ka' lo dolá da' zej nbage'e.

²² Ki goken, bžin dan' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Le', katen' wnné':

²³ Le wia nga, to xkwide' no'le, wa'be' bi'do' le'be', na' galj to bi' byodo',

na' wé'gake' labe' Emanuel. Emanuel naken to diža' hebreo dan' znnan: “Zoalen Dios žo'o.”

²⁴ Kate' bebán Jwsé lo bichgalen', bene' kan gož wbás che ya'abán' le', na' wzí'e Lian', na' gokbe' zo'le'.

²⁵ Bi wzóalene'-be' na' zejte golj bi' byodo' chebe', bi' nežw

chebe', na' bzóagake' labe' Jesús.

2

*Benne' žejní'il ka' zed-
jwíagake' xkwide' Jesús*

¹ Kate' golj Jesusen' lo yež Belén, yežen' nbaben Judea, zna' bia' Herodes ga na'. Kate' ža na' bžingak benne' žejní'il ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zej nžoje' to yež zi'to' da' žen' zaka' gan zla' wbíž. ² Wnnabgak benne' ka', na' wnnágake':

—žGazen' zoa xkwiden' žala' nna bia'be' benne' judío ka', xkwiden' za' goljbe'? Katen' wzoato' gan zla' wbíž ble'elto' belj baní' da' nak bian' ba goljbe'. Za'to' nga nich wká'n zento'-be'.

³ Kate' Herodes, ben- nen' zna' bi'e, benle' da' ni, gok zedle'. Lezca' gok zédgekle yógo'te benne' ka' wnníta'gake' yež Jerusalén.

⁴ Naž Herodes na' bliže' yógo'te bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' wnnable' légake' gaze žala' galj Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légake'.

⁵ Góžgake' le':

—Lo yež Belén, da' nbaben Judea. Ki naken dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios da' znnan ki:

⁶ Yež Belén, da' nbaben Judá, bi nakžen ka'ze law Dios,

ka zej nak yež blo ka' zej nni- tan' yežlyó nga,

dan' lo yež Belén na' galj to Benne' gake' blo,

Bennen' gape chi'e benách
chia' ka', benne' Israel
ka'.

⁷ Naž Herodes na' bliže'
benne' žejní'il ka' ži žize, na'
wnnable' légake' nich nnezle'
binlo gáka'te ba gok katen'
blá' law beljen' da' blé'egekle'.

⁸ Naž bsele'e légake' chjake' lo
yež Belén. Gože' légake':

—Le chej ga na', na' le
chejnnáb binlo kan nak che
xkwiden'. Kate' ba bežél-
lele-be', le da nich wloé'elele
neda', nich lezka' cha'a neda',
chejká'n zena'-be'.

⁹ Wdé béngikle benne'
žejní'il ka' dan' wnná Herodes
na', jake' ga na', na' beljen' da'
blé'egekle' katen' wnníta'gake'
lážgake', wyejen lawlegake',
na' bejsóan ža'le gan de
xkwiden'. ¹⁰ Kate' blé'egekle'
beljen', bebéle'egekle'.

¹¹ Kate' wyó'ogake' lo yo'on',
blé'egekle' bi' byodon',
zóalenbe' Lia, xna'be'. Naž
bzoa zíbgame' lawle gan debe',
na' bka'n zéngake'-be'. Wdé
na' bsáljwgake' kakdo' ka'
chégame', na' bnézjwgake'-be'
oro, na' yale, na' neždo' da'
zla' zix che yag mirra. ¹² Dan'
ba bzejní'il Dios légake' lo
bichgale nich bi yeyéjgame'
gan zoa Herodes na', che len
beyéjgame' lážgame' nez yoble.

*Jwsé len Lia želchi'e xkwide'
Jesús lo yežlyó Egipto*

¹³ Wdé beza'gak benne'
žejní'il ka' ga na', naž blá' law
to wbás che ya'abá lo bichgale
gan ztas Jwsé, na' gože' le':

—Wyase. Bche' xkwiden'
len xna'be', na' bzonnj nga.

Wyéj lo yežlyó Egipto. Ga'no'
ga na' kate' yapža' neda' le'
yetó. Ki gono' dan' yeyilj
Herodes xkwide' ni nich
gote'-be'.

¹⁴ Naž wyase Jwsén',
kate' ne nak žel, na' bchi'e
xkwiden' len xna'be', na' jake'
lo yežlyó Egipto. ¹⁵ Bgá'ngake'
ga na' na' zejte got Herodes
na'. Ka' goken, bžin da' wnná
Xanžo Dios lo na' benne'
bchalje' lo wlaze' Le', katen'
wnné': “Lo yežlyó Egipto
bliža' Zi'na'.”

*Herodes žsele'e benne' ka'
nich gótgame' xkwide' ka'*

¹⁶ Kate' gókbe'ele Herodes
bi bengak benne' žejní'il ka'
kan gože' légake', naž bže'e,
na' bsele'e benne' ka' chjake'
ga na' nich gótgame' yógo'te
bi' byodo' ka' nníta'gakbe'
lo yež Belén, na' do zente
gan že' Belén na', xkwide'
ka' ba žóngakbe' chopiz,
len bi'do' ka' zej nžé'nžebe'.
Ki ben Herodes na' kan
bsaka' yenne'e, kan gok ža
katen' blá' law beljen', ža na'
bzejní'igekle benne' žejní'il
ka' le'. ¹⁷ Ka' goken, bžin
da' wnná Jeremías, bennen'
bchalje' lo wláz Dios ža ni'te,
katen' wnné':

¹⁸ Lo yež Ramá žéngikle
chi'igak

benne' ka' zbéžegake', na'
zbeže nyáche'gake'.

Rakel zbeže' ni'a chegak
za'sóe' ka'.

Bi gak no benne' gon zene' le',
dan' zej natbe'.

¹⁹ Wdé got Herodes na', naž
blá' law wbás che ya'abán' lo

bichgale gan zoa Jwsén' lo
yežlyó Egipto, ²⁰ na' gože' le':

—Wyase. Beché' bi' byo-
don' len xna'be', na' beyéj gan
nbab Israel, dan' ba gotgak
benne' ka' gónegekle' gótgake'
bi' byodo' ni.

²¹ Naž wyase Jwsén',
na' bechi'e bi' byodon' len
xna'be', na' beyéjgake' gan
nbab Israel. ²² Benle Jwsén'
zanna bia' Arkelao gan nbab
Judea dan' ba got Herodes
na', xa Arkelaon'. Che len
bžebe Jwsén' yeyeje' ga na'.
Kate' bzejní'il Dios le' lo
bichgale, wyeje' gan nbab
Galilea. ²³ Kate' bžine' ga
na', bejsóe' lo yež Nasaret.
Ki goken, bžin da' bzojgak
benne' ka' bcháljgake' lo wláz
Dios ža ni'te kan žala' gak che
Jesusen', nnagak benách ka'
nake' Benne' Nasaret.

3

*Zwa, bennen' bezóe' benách
ka' nis, zchalje' lo latje dach*

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17;
Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ža ka' bla' law Zwa,
bennen' bezóe' benách ka'
nis, na' bchalje' lo latje dach
gan nbab Judea. ² Zwan'
wnné':

—Le yeyát laže', dan' za' žin
ža kate' Dios, Bennen' zoe'
ya'abá chie', yedjnná bi'e lo
yežlyó nga.

³ Kan nak che Zwan', bzoj
Isaías, bennen' bchalje' lo
wláz Dios ža ni'te, da' znnan
ki:

Ženl chi'i to benne' zbéžeyi'e
zižje lo latje dach, znné':

“Le gon chawe' nez nich la'
Xanžon' gan zoale.

Le yebéj li nez las gan tie'.”

⁴ Gokw Zwan' laže' da'
nžaben len yicha' bia ka', na'
nžeje li'e to bayw yid. Žawe'
biche' zo ka', na' že'je' china'
bezdo'. ⁵ Benne' Jerusalén
ka' len benne' ka' zej nžoje'
dot gan nbab Judea, na' dot
kwit gan zde yego Jordán,
blá'gake' gan zoa Zwan'. ⁶ Kate'
beXóalapagake' doła' da' zej
nbage'e, Zwan' bezóe' légake'
nis lo yego Jordán na'.

⁷ Kate' Zwan' ble'ele' benne'
zan ka', benne' yodo' fariseo
ka' len benne' yodo' saduseo
ka', želžine' gan zoe' nich
yezóagake' nis, gože' légake':

—Le'e, lježgak bele snia ka'.
¿Zoa no benne' bzejni'ile' le'e
wzonnjle dan' za' chog Dios
chegak benách ka' gátgake'?

⁸ Le gon da' gak bia' ba beyát
láže'le. ⁹ Bi kwek yichjle,
bi nnale nakle chawe' dan'
nakle za'só Bran, dan' žapa'
le'e, wak gon Dios ga yeyak-
gak yej ki za'só Bran na'. ¹⁰ Ba
zbez ya wage nich chogen
yag ka', dan' zloe'elen kan
gak chele. Yógo'te yag ka'
da' bi želbían da' zej naken
ziX, chóggaken, na' chéygaken.

¹¹ Da' li neda' žezóa' le'e nis lo
nis, nólele ba beyát láže'le, san
Bennen' za' ze'e kate' te chia'
neda', Le' gone' da' zloé'ezele
yela' žezóa' nis ni, dan' wchize'
le'e Dios Be' La'y, len yi' chie'.
Bennen' nakže' blo ka' neda',
na' neda' bi naka' zi kweja'
zele'. ¹² NoXe' da' žženle' yi',
na' wlobe' zoa' stribe chie'.
Yezi'e zoa' stribe chien' lo yo'o

gan gape chi'en, san wzeye' beb chen lo yi', na' yin' bi yeyolen.

Jesús žezóe' nis

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Naž bezá' Jesusen' gan nbab Galilea, na' bžine' žoa'a yego Jordán gan zoa Zwa, nich yezóe' nis lo na' Zwan'.

¹⁴ Zwan' gónele' wsejwe' xneze', na' gože' Jesusen':

—Neda' žala' yezóa' nis lo no'o Le'. ¿Znabkzlo' neda' yezóa' Le' nis?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Be' latje na'a, dan' ki žala' gonžo dot da' naken chawe' law Dios.

Naž Zwan' bene' kan wnná Jesusen'. ¹⁶ Kate' ba bezóa Jesusen' nis, la' bežojtie' lo nis. Naž wyaljw ya'abá lawe'le gan zoe', na' bla' law žetj Dios Be' La'y. Bžine' gan zoe', znne'e ka to plomdo'. ¹⁷ Naž benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

4

Žénele da' xiwe' gonen ga baga' Jesús doła'

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Naž Dios Be' La'y la' bche'tie' Jesusen' lo latje dach nich gata' latje si' bia' da' xiwe' Le'.

² Choplaj ža choplaj yele bi be bdaw Jesusen'. Wdé na' zdone'. ³ Naž bla' da' xiwen' gan zoa Jesusen', dan' žonen ga bága'gak benách ka' doła', na' gožen Jesusen':

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, gož yej ki yeyákgaken yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znann: “Kégeze yet xtil zbánlengak benách ka', san lezka' len yógo'te xtiža' Dios žak bángake'.”

⁵ Naž bche' da' xiwen' Jesusen' lo yež la'y Jerusalén, gan bžian Le' yichjo'o yodo' gan nak sibe. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Le', na' wnnán:

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, bexite' žé'lele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znann:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka' nich gape chí'igake' Le',

na' góxwgake' Le' len ná'gake', nich bi chejchego' yej, na' bi gono' zi' ni'o.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Yetó da' nyejw le'e yiche la'y žen' benách ka', dan' znann: “Bi nna bi'o Xano' Dios.”

⁸ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe, gan bloe'elen Le' yógo'te yež ka' zej nnitan' yežlyó nga len yógo'te yela' wnni'a chégaken. ⁹ Naž gožen Le':

—Yógo'te da' ki gonna' chio' cha' wzóa zibo' xni'a, na' gapo' neda' ba la'ne.

¹⁰ Jesusen' gožen':

—Beyéj, da' xiwe', dan' nyejw le'e yiche la'y da' žen' neto', dan' znann: “Xano' Dios wká'n zeno', na' toze xchine' Le' gono'.”

¹¹ Naž bezá' da' xiwen' gan zoa Jesusen'. Naž bla'gak

wbás che ya'abá ka' gan zoe' nich gáklengake' Le', na' bnéjwgage' da' bdawe'.

Zzo law Jesús zzie' xtiže'e gan nbab Galilea

(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

12 Kate' benle Jesusen' nyejw Zwan' liž ya, wyeje' gan nbab Galilea. 13 Bezé'e lo yež Nasaret, na' bejsóe' lo yež Kapernaum gan naken žoa'a nido', lo bza' gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí. 14 Ki goken, bžin da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

15 Gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí, lo nez žoa'a nido' gan zoa yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž, gan nbab Galilea, gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

16 Benách ka' zej nchoj yichj lázdo'gake', benne' nníta'gake' ga na, blé'egekle' baní', na' benne' ka' zej nake' ka' benne' gat ka', bla' baní' chégake'.

17 Katen' wzó law Jesusen' zzie' xtiže'e, gože' benne' ka':

—Le yeyát laže', dan' za' la' Dios, Bennen' ze'e ya'abá chie', na' nna bi'e lo yežlyó nga.

Jesús žliže' tape benne' nich gónlengake' Le' tzen

(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

18 Kate' wdé Jesusen' žoa'a nido' che gan nbab Galilea, ble'ele' chope benne'. Toen' lie' Smon, bennen' ležka'

lie' Bedw. Ndres, benne' biche' Bedon', žónlene' le' tzen. Žoptie' zzála'gake' yixjw bel chégake' lo nisdon', dan' zej nake' benne' wzén bel ka'. 19 Jesusen' gože' légake':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' nich gákgake' chia' neda', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

20 Žoptie' la' bká'ntegake' yixjw bel ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

21 Kate' Jesusen' wdíe' yelate' na'le, ble'ele' yechope benne' ka'. Toen' lie' Jakob, na' Zwa, benne' biche'e žónlene' le' tzen. Zej nake' zi'n Sebedeo. Yó'ogake' lo barkw, gan žónlengake' Sebedeo, xágake', tzen, na' žeyágake' yixjw bel chégake' ka'. Naž Jesusen' bliže' žoptie' nich gónlengake' Le' tzen. 22 La' belka'ntie' barkwn', len xágaken', na' jáklene' Jesusen'.

Jesús žsedle' benne' zan

(Lk. 6:17-19)

23 Wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, gan bsdle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Bchalje' diža' chawen' ga na' kan za' yedjnná bia' Dios lo yežlyó nga, na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka' kan zej nak yižwé' ka' chégake'.

24 Wzé diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkle benách ka' dot gan nbab Siria. Bedjwá'gake' yógo'te benne' ka' zej de'e da' zan yižwé' ka', na' želzáka'li'e,

nich wnníta'gake' benne' we' ka' xni'a Jesusen'. Zá'gake' zej noe'e benne' ka' ga na', benne' ka' yó'ogake' be' xiwe' ka', len benne' ka' zej de'e chon, na' benne' ka' bi žak sá'gake'. Jesusen' beyone' yógo'te benne' ka'. ²⁵ Benne' zan žjáklene' Jesusen', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, len benne' ka' zej nbabe' yež Dekápolis ka', na' benne' ka' zej nbabe' yež Jerusalén, na' gan nbab Judea, na' benne' yež ka' zej nnitan' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž.

5

Da' bchalj Jesús law ya'ado'
(Lk. 6:20-23)

¹ Kate' ble'el Jesusen' benne' zan zá'lengake' Le', wžene' to law ya'ado' gan nak sibe, na' law ya'adon' wži'e. Naž bdogbak benne' wsedle chie' ka' gan zoe'. ² Wzó lawe' žsedle légake', na' wnné':

³—Ba nez zen naken chegak benne' ka' žákbe'egikle' žyelyžjele' da' zej naken che Dios, dan' de latje chégake' gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

⁴'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žak nyache' láže'gake' dan' zej nbage'e doła', dan' Dios na'kze gon zene' légake'.

⁵'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zej nake' gaxjw laže' law Dios, dan' gata' yežlyó nga chégake'.

⁶'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zdan láže'gake'

da' naken chawe' law Dios, na' žékgekle' ni'a chen kan žékgekle benne' ka' želdone', na' želbile' nis, dan' gon Dios ga sí'gake' dan' zdan láže'gake'.

⁷'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žeyache' láže'gikle' ljéžgake' ka', dan' Dios yeyache' láže'le' légake'.

⁸'Ba nez zen naken chegak benne' ka' nak chawe' yichj lázdo'gake', na' bi be da' zia zej nbage'e, dan' lé'egikle' Dios.

⁹'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zzoa žigake' diža' bizjw, dan' si' lágake' zi'n Dios.

¹⁰'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' légake' dan' žóngake' da' nak chawe', dan' de latje chégake' gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

¹¹'Ba nez zen gaken chele le'e kate' wliž zi'gak benách ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e, na' lo yela' wen laže' chégake' nnégake' chele dan' žónlenle neda' tzen. ¹² Le yebél, na' le chaž laže', dan' gak da' cháwe'le'e chele kate' žinle ya'abá che Dios. Kan žaken chele, lezka' goken chegak benne' ka' bchaljgake' lo wláz Dios, benne' ka' wnníta'gake' zgá'alegake' ka' le'e, dan' lezka' wžia láže'gak benách ka' légake'.

Benách ka' che Jesús nákgake' ka zede', na' ka baní'
(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³Lezka' wnná Jesusen':

—Le'e nakle ka zede' lo yežlyó nga, san cha' wnit zeden' yela' sna'a chen, bi gak

yeyonžon sna'a. Biž bi zakan', san ba naken da' cho'nžon, na' benách ka' wléjgaken'.

¹⁴ 'Le'e nakle ka baní' lo yežlyó nga nich wloé'elele law da' nakle che Dios. Gakle ka to yež da' žen' to law ya'a, dan' bi gak gache' yežen'. ¹⁵ Kate' wzaljžo yi', bi zkáche'žon zan kak, san zzoažon sibe nich wza'nín' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. ¹⁶ Kan nak baní', lezka' gakle le'e, dan' gonle ga gak bia' da' nakle lówlegak yógo'te benách ka', nich kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žonle, naž wká'n zéngake' Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

Žsedle Jesús che da' wnná Dios lo na' Moisés

¹⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi géklele bla'a neda' nich yeká'a da' ka' wnná Moisés o da' ka' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Bla'a neda', kege nich yeká'a da' ka', san bla'a nich gona' dot da' zejlasgak da' ka'. ¹⁸ Da' li žapa' le'e. Kate' ne de ya'abá, na' yežlyó nga, bi te ka'ze nitó díža'do', na' nitó da' wnná Dios kate' gakže yógo'te da' wnné' žala' gaken. ¹⁹ Che len, nóte'teze benne' wka'ne' ca'ze to da' do'ze da' zna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni ga'nže' ka'ze ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', san bennen' gone' kan nak da' zna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni gakže' benne' blo gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá

chien'. ²⁰ Lezka' žapa' le'e: cha' bi gonle da' nakže chawe' ka da' žongak benne' yodo' wsedle ka', len ka žongak benne' yodo' fariseo ka', batkle cho'ole gan zna bia' Dios ya'abá chien'.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' zže'e lježe'
(Lk. 12:57-59)

²¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bēnlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': “Bi gotle benách ka'. No benne' nake' wet benne' ka', nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'.” ²² Na'a, neda' žapa' le'e: no benne' zže'e lježe' nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'. Lezka' no benne' znnie' che lježe' nbage'e zia, na' chog benne' yolawe' chie' sake'e. Lezka' no benne' nnie' che lježe', na' nne': “Bia bi be nnezlba'” nbage'e zia, na' wak chog Dios chie' chejchoé'e lo yi' gabíl.

²³ 'Ki naken, cha' le' zoa ko'o lo bkog la'y bi da' wnezjo' law Dios nich yenít lawe' le', na' cha' chejsá' lažo'o ga na' zoa biz chen zža'a lježo' le', ²⁴ bka'n dan' no'o na'ze, na' beyéj ližo'. Zga'ale bejká'n chawe' da' beno' che lježo' nich yenít lawe' le'. Naž da, wnezjo' dan' no'o.

²⁵ 'Cha' zoa no benne' yennable' le' bi da' zbago'o chie', na' chi'e le' gan wchi'a laže' no benne' le'e, begán chawe' len bennen' kate' ne yo'ole nez, nich bi wdíe' le' lo na' bennen' wchi'a laže'e le', na' bennen' wdíe' le' lo na'

benne' žsejwe' liž ya, na' le' wsejwe' le' liž yan'. ²⁶ Da' li žapa' le', bi yežoj'o ga na' na' zejte chizjo' dot da' nbago'o chie'.

Žsedle Jesús che da' zka'n ka'ze yela' zchag na'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bēnlele kan wnnágake': "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'." ²⁸ Na'a, neda' žapa' le'e: nóte'teze benne' zwie' to no'le lo yela' zdan laže' da' sban, ba benlene' le' doła' lo yichj lázda'we'.

²⁹ Che len, cha' yej lawo' li ža gonon ga gono' doła', wlejen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to yej lawo', na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl. ³⁰ Cha' no'o li ža gonon ga gono' doła', bchogen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to no'o, na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žežo'ne' zo'le'

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' wnnágake': "Nóte'teze benne' žénele' yežo'ne' zo'le', žala' wnezjwe' to yiche chie' da' znnan žežo'ne' le'." ³² Na'a, neda' žapa' le'e, cha' zoa no benne' žežo'ne' zo'le', na' bi znná' bi da' žon no'len', naž gon bennen' ga gon zo'len' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na' cha' wchág nálene' benne' byo yoble, na' benne' byon', bennen' si'e no'len', lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Žsedle Jesús che no benne' gon choche' xtiže'e

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bēnlele kan wn-nagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': "Bi gon lažo'o kate' gon chocho' xtižo'o ni'a che Dios, san žala' gono' ni'a che Xanžo Dios dot dan' znnó' gono' katen' gon chocho' xtižo'o ni'a chie' Le'." ³⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, bi gon chochle xtiža'le. Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che ya'abá che Dios, dan' naken gan že' znná bia' Diosen'. ³⁵ Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che yežlyó nga, dan' nak yežlyó nga gan Dios zzoe' ni'e, na' bi gonlen ni'a che yež Jerusalén, dan' naken laž Dios, Benne' zente, Bennen' znná bi'e. ³⁶ Bi gon chocho' xtižo'o ni'a che yichjo', dan' bi gak gono' ga yeyák chich o gasj nitó yicha' yichjo'. ³⁷ Žala' nnázele: "o" o nnázele: "o'o" dan' nak che da' xiwe' da' zdetlen kan nak diža' ni.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žezi'e wzón lježe'

(Lk. 6:29-30)

³⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bēnlele kan nak da' wnná Moisés, katen' wnné': "No benne' bi da' žone' che yej law lježe', lezka' le yebí'i chie', na' no benne' bi da' žone' che laye' lježe', lezka' le yebí'i chie'." ³⁹ Na'a, neda' žapa' le'e: bi wži'ile che no benne' gone' le'e da' zia, na' cha' no benne' kape'e xago' li ža, be' latje kape'e yetó xago' yegle.

40 Cha' zoa no benne' gone' ga wchi'a laže' to benne' le', na' kweje' zo', lezka' bnezjw chie' laže' da' žxoá xkožo'o. 41 Cha' no benne' nzi' lo ne'e gon byene' go'o ywa' chie' gachje hora, wyejlen bennen' dot to hora. 42 No benne' bi da' nnable' le', bnezjwn chie', na' no benne' bi da' nnable' le' xtido', bi yi'o-ne' bi be de.

Žsedle Jesús žala' ži'ilžo no benne' bi de žo'o chawe'
(Lk. 6:27-28, 32-36)

43 Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bėnlele dan' wnnágage': “Žala' ži'ilo' no benne' nzi'ile' le', na' žala' žo'o no benne' bi de le' chawe'.” 44 Neda' žapa' le'e, le ži'il benne' ka' bi zej de le'e chawe'. Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žliž zígake' le'e. Le gon da' naken chawe' chegak benne' ka' zbia láže'gage' le'e, na' le wchaljlen Dios, nnáblele-ne' gon chawe'e benne' ka' znnégage' chele, na' žóngake' le'e zia. 45 Cha' gonle ki, gakle le'e zī'n Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, dan' žone' Le' ga zza'ní' wbíž chie' gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', na' gan zej nnita' benne' chawe' ka'. Žsele'e nis yejw chegak benne' chawe' ka', na' chegak benne' wen da' zinnj ka'. 46 Cha' nží'izelele benne' ka' nží'igekle' le'e, žon byenen no benne' wká'n zene' le'e? Lezka' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' zchízjwgake' benách ka' lo wláz yež zi'to', dan' nží'igekle' ljéžgake' ka'. 47 Cha' žaple ba

la'ne ljéžzele ka', žbize žonle da' nakže chawe'? Lezka' žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. 48 San le'e, le gak dot chawe', kan nak Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nake' dot chawe'.

6

Žsedle Jesús kan žala' gáklenžo benách ka'

1 Lezka' wnná Jesusen':

—Le we' laže' gak dot li laže' kan zka'n zenle Dios. Bi gónzele ki nich lé'egekle benách ka' kan žonle. Cha' ki gónzele, Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bi be da' chawe' yebi'e chele. 2 Kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi wloe'elo' law dan' žono' kan žongak benne' ka', benne' zlo'ézele chawe' kwíngake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a. Ki žóngake' nich gapgak benách ka' légage' ba la'ne. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yeļa' ba la'ne da' gatan' chégage'. 3 San le', kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi go'o nitó benne' latje nnezlen'. 4 Na'a, dan' wnezjo', ngáche'ze žala' wnezjon', na' Xažo Dios, Bennen' zle'ele' dan' žono' ngáche'ze, yebi'e chio'.

Žsedle Jesús kan žala' wchaljlenžo Dios

(Lk. 11:2-4)

5 Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' wchaljlenle Dios, bi gonle kan žongak benne'

ka', benne' zloé'ezele chawe' kwíngake', dan' kate' žližgake' Dios zdan láže'gake' zzégake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a, nich lé'egekle benách ka' légake'. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ⁶ San le'e, kate' wcháljlenle Dios, le cho'o ližle, na' le wsejw yo'o chele. Le wliž Dios, na' le wcháljlen Xažo Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, na' Xažo Dios, Bennen' zle'ele' da' žonle ngáche'ze, Le' yebi'e chele.

⁷ 'Katen' wcháljlenle Dios bi yeži'ile žop yonnze kan žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios, dan' žékgekle' wzé nag Dios chégake' dan' žeží'igake' žop yonnze. ⁸ Bi gonle kan žóngake' légake'. Xažo Dios, zga'ale kate' bi da' nnáblele-ne', ba nnézkzele' da' ka' žiážjelele. ⁹ Che len, žala' wcháljlenle Dios, na' nnale ki: Xato' Dios, zo' ya'abá, ga'n zen Lo'.

¹⁰ Da, nna bi'o yežlyó nga.

Žénelto' gaken yežlyó nga kan žaz lažo'o Le'

kan žaken ya'abá chio'.

¹¹ Benn da' gawto' na'a ža.

¹² Benít law cheto' da' zinnj da' žonto',

kan ženít lawto' che no benne' žone' cheto' da' zinnj.

¹³ Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' doła',

san beslá neto' lo na' da' žonen,

dan' zej nak chio' dot yela' wnná bia',

na' dot yela' wak, na' dot yela' zen,

da' ka' náptezo'. Ka'kze gaken.

¹⁴ 'Cha' yenít lawle chegak lježle ka', benne' žóngake' le'e da' zinnj, lezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, yenít lawe' chele le'e. ¹⁵ Cha' bi yenít lawle chegak lježle ka', bi yenít law Xažo Dios chele le'e doła' da' nbága'le.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' gonle wbás, bi gonle nyache' lawle kan žongak benne' ka', benne' zloé'ezele chawe' kwíngake', dan' žóngake' nyache' lágwage' nich lé'egekle benách ka' žóngake' wbás. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ¹⁷ San le'e, kate' gonle wbás, le wpá' yichjle, na' le chib lawle, ¹⁸ nich bi lé'egekle benách ka' žonle wbás. Ngáche'ze žala' gonle wbás, na' Xažo Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, yebi'e chele.

Ya'abá che Dios naken gan žala' wtobžo da' zaka' chežo (Lk. 12:33-34)

¹⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi wtoble da' zaka' lo yežlyó nga, gan beldo' chen wtébgakban', na' zbia yin', na' gan cho'ogak benne' wbán ka', nich kwángaken'. ²⁰ San le wtób da' zaka' chele ya'abá che Dios, gan bi galj beldo' chen, bia wtébgakban', na' bi cwia yin', na' gan bi gak cho'ogak benne' wbán ka', nich bi gak kwángaken'.

21 Gan de da' zaka' chele, we' lãže'le žinle.

*Da' zza'ní' lo yichj lãzdo'žo
(Lk. 11:34-36)*

22 Lezka' wnná Jesusen':

—Yej lawžo zej naken ka to da' zza'ní' lo yichj lãzdo'žo. Che len, cha' yej lawle zej naken chawe', cho'o yichj lãzdo'le da' naken baní'.

23 Cha' yej lawle bi zej naken chawe', yichj lãzdo'le gaken chol. Che len, cha' baní' da' zóalenen le'e ba beyaken da' naken chol, ba nakle'e chol yichj lãzdo'le.

*Dios, na' mežw
(Lk. 16:13)*

24 Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gak no benne' gone' xchingak chope xane', dan' wzóe' chela'ale toen', na' yetóen' ži'ile' le', o gá'nlene' toen', na' yetóen' kwej yichje' le'. Bi gak wká'n zenle Dios, na' mežw.

*Dios žape chi'e benne' chie'
ka'*

(Lk. 12:22-31)

25 Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' gawle o ni'a che da' ye'jle, da' ka' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwe. Záka'le'eže yela' nban chele ka da' ye'j gawle, na' záka'že bela' žen chele ka laže' da' gákwe. 26 Le

wia kan žak chegak byínnedo' ka', bia zlagakba' ya'abá. Bi žázgakba', na' bi žel-lapba', na' bi ztóbakba' da' gape chí'igakba', san Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, zwawkze' lëgakba'. Záka'žele le'e ka

byínnedo' zan. 27 ¿Nož benne' lãdjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' nich gak ki chie'?

28 ¿Biz chen' že' zédlele ni'a che da' gákwe? Le wia nga kan želgole yéjedo' ka' žé'gaken ladjw yixe'. Bi žóngaken žin, na' bi žóngaken do xlaže'.

29 Neda' žapa' le'e, Salomón, bennen' wnná bi'e, la'kze góta'le'e yela' wnni'a chie', laže' da' gokwe' bi gokžen xtan ka žnna'gak yéjedo' ka'.

30 Dios na'kze žone' xtan yeje yixe'do' ka', da' žé'gaken ladjw yixe', na' zej žian na'a ža, na' wxé wižj chéygaken lo yi'.

Žone' légaken xtanle'e. Cha' ki že' laže'e yeje yixe'do' ka', lezka' da' zenle'e gone' chele le'e, la'kze bi žejle'le chie' dot lãže'le.

31 Che len, bi kwe' zédlele, na' bi nnale: “¿Bizkze gawto?” o “¿Bizkze ye'jto?” o “¿Bizkze gákwtó?”

32 Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga že' lãže'gake' chegak yógo'te da' ki, san zoa Xažo Dios ya'abá, na' Le' nnézkzele' cha' žiážjelele bíte'teze da' ki.

33 Na'a, le we' laže' nna bia' Dios le'e, na' le gon da' nak chawe' lawle Le', na' Le' ko'e xnezle yógo'te da' ki da' žiážjelele.

34 Che len, bi kwe' lãže'le che da' gak wxé wižj, dan' gak kwe' lãže'le wxé wižj che da' gaken chele ža na'. Tža tža žak da' ka' žala' kwe' lãže'le chen ža na'.

7

Bi žala' chog bia'žo che lježžo

(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi chog bia'le chegak lježle ka', nich bi chog bia' Dios chele le'e, ² dan' chog bi'e chele le'e tlébeze kan zchog bia'le chegak lježle ka', na' kan zžixle che lježle ka' lezkan' gonkze Dios chele le'e.

³ ¿Biz chen' zwio' bebdo' da' yo'on yej law lježo', na' bi žákbe'lo' to da' zenle'e yo'on yej lawo' le'?

⁴ ¿Yi'o lježon': "Wleze, nich kweja' bebdon' da' yo'on yej lawo'" na' le', da' zenle'e yo'on yej lawo' le'?

⁵ Le', benne' žloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale wléj da' yo'on yej lawo' le', nich gak le'elo' binlo nich kwejo' bebdon' da' yo'on yej law lježon'.

⁶ 'Bi cho'nle da' zej naken la'y nich gaw beko' ka' len, ka chéchjgakba', na' gáwya'agakba' le'e. Bi cho'nle da' záka'le'en chele nich gaw koch ka' len, ka wléj chóchjgakban'.

Le nnab, na' le chilj, na' le wlíž ža yo'o

(Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Le nnab, na' Dios gonnen' chele. Le chilj, na' gonne' latje žel'-lelen. Le wlíž ža yo'o, na' Le' wsaljwe' chele. ⁸ No benne' bi da' znnabe', gatan' chie', na' benne' bi da' žilje', žel'-len', na' benne' žliže' ža yo'o, yaljwn chie'.

⁹ 'Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, zoa xkwide' chie', cha' nnablbe'-ne' yet xtil, ¿wnezjwe' yej chebe'? ¹⁰ Cha' nnablbe'-ne' to bel, ¿wnezjwe' bele snia chebe'? ¹¹ Le'e bi nakle chawe', san nnézlele wnézjwle da' naken chawe'

chegak zi'nle ka'. Wak wxén láže'le Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá, gonne' da' naken chawe' chegak benne' ka' bi da' nnábgekle' Le'.

¹² 'Che len, kan žénelele le'e gongak benne' ka' chele, lezka' le gonte chégake'. Ki znná da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

To gan žala' težo ga nak to lyido'

(Lk. 13:24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le cho'o gan žo'ogak benách ka' ga nak to lyido'. Laga' nak gan žo'ogak, na' nez zen naken da' žjaklen benne' ka' gan kwia yí'gake'. Žo'ogak benne' zan ga na'. ¹⁴ Lyido' nak gan žo'ogak, na' nez las naken da' žjaklen benne' ka' gan gata' yela' nban da' zejli kanne chégake', na' babze benne' ka' žežélgeklen'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Lk. 6:43-45)

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwintle nich bi gon láže'gekle benne' wen laže' ka' le'e, benne' ka' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. La'gak benne' ka' gan zoale, benne' ca' wloé'el kwíngake' gaxjw láže'do' kan zej nak zila'do' ka', san lo yichj lázdo'gake' zej nake' ka beko' yixe' snia ka'. ¹⁶ Da' ka' žóngake' zej nak bian' kan zej nake'. Bi zchibžo da' zbia lba uba lo yag yeche', na' bi zchibžo da' zbia yag higo lo yixe' laye'. ¹⁷ Ki naken,

yógo'te yag zix želbían da' zej naken zix, na' to yag yixe' zbian da' bi zej naken zix. ¹⁸ Yag zix na' bi gak kwian da' zej naken ka'ze, na' yag yixen' bi gak kwian da' zej naken zix. ¹⁹ Bíte'teze yag da' bi zbian da' naken zix, chóggaken', na' wzyégaken' lo yi'. ²⁰ Ki naken, da' ka' žongak benne' ka' zej nak bian' kan zej nake'.

No benne' ka' bi gak chejnníta'gake' gan zna bia' Dios

(Lk. 13:25-27)

²¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' zan yé'gake' neda': “Xan, Xan” san kege yógo'tegake' cházgake' gan zna bia' Dios ya'abá. Légakze benne' ka' žóngake' da' žénele Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, chejnníta'gake' ga na'.

²² Kate' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, benne' zan yé'gake' neda', na' nnágake': “Xan, Xan, bchaljto' xtiža' Dios ni'a che lo' Le'. Bkonlto' žin lo' nich bebejto' be' xiwe' ka', na' bkonlto' žin lo' nich bento' da' zan yela' wak zen ka'.” ²³ Naž neda' yapa' légakze: “Bi nónbi'a le'e. Le kwas ga zoa' ni, le'e, benne' wen da' zinnj ka'.”

Chope kan nak gan gak chíxjwžo len yo'o

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka', no benne' ženle' xtiža'a ni, na' žone' kan znnan, nake' ka to benne' žejni'ile', benne' bene' liže' gan že' lo yej xe. ²⁵ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be',

na' wdíb nisen' kwit yo'on', san bi wbixen, dan' žen' lo yej xe. ²⁶ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bi žejni'ile', benne' bene' liže' lo yo yach. ²⁷ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', na' wbixen, na' la' wbía yi'ten.

²⁸ Kate' beyož Jesusen' bcháljlene' légake' da' ni, bebán láže'gak benne' zan ka' kan nak da' žsedle', ²⁹ dan' žsedle' légake' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kege kan žongak benne' yodo' wsedle chégake' ka'.

8

Žeyák to benne' de'e yižwé' leže

(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹ Kate' betj Jesusen' law ya'a na', benne' zan zjáklene' Le'.

² To benne' de'e yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

³ Naž Jesusen' la' blite ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' benitte yižwé' che benen'. ⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Bwia nga, bi yi'o nitó benne' da' ni, san beyéj, bejloé'el kwino' law bxoz, na' bejnezjw dan' bchi'le Moisés le'e, dan' wloé'elen benách ka' ba beyako'.

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' Roma
(Lk. 7:1-10)

5 Wyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' blá' to benne' ga na', benne' zchi'e to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile. Bžine' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le',⁶ na' wnné':

—Xan, zoa to bi' wen žin chia', debe' lo yo'o. Bi žak sa'be', na' zžáka'le'ebe'.

7 Jesusen' gože' le':

—Sa'a neda', yeyona'-be'.

8 Bechebe benne' wnná bian', na' gože' Jesusen':

—Xan, bi naka' neda' zi cho'o liža', san cha' nnazo', yeyák bi' wen žin chian'.

9 Lezka' neda', zoa to benne' zna bi'e neda', na' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zna biá'gaka'-ne'. Kate' žapa'-ne' toe': “Wyéj ga na” žeje'. Kate' žapa'-ne' yetóe': “Da ni” žide'. Kate' žapa' benne' wen žin chia': “Ben žin ni” la' žontie' žin na'.

10 Kate' benle Jesusen' da' ni, bebanle', na' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gan zej nnita' benne' Israel ka', bi na' chejxaka'a nitó benne' žejli'e chia' neda' kan žon benne' ni. ¹¹ Lezka' žapa' le'e: žojgak benne' zan zaka' gan zla' wbiž, na' zaka' gan ženen, na' kwé'lengake' tzen Bran, na' Isaak, na' Jakob, gan zna bia' Dios ya'abá chie', ¹² san benne' ka' ba wžekze Dios nich chejnnita'gake' gan zna bi'e Le', wsejwe' légake' na'le gan nak chol, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake' lo yela' nyache' laže' chégage'.

13 Naž Jesusen' gože' ben-nen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Beyéj ližo'. Kan žejli'o chia', ka' gaken chio'.

La' na'ze beyakte bi' wen žin chien'.

Jesús žeyone' xna' zo'le Bedw (Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

14 Bžin Jesusen' liž Bedw, gan ble'ele' xna' zo'le Bedon' die' lo da'a, na' yoe'e da' la.

15 Jesusen' wdane' na' no'len', na' la' bežojte da' la dan' yoe'e. Naž beyás no'len', na' bsí'ni'e da' bdáwgage'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

16 Kate' za' žale ža na', za'gak benne' ka' zej noe'e benne' zan gan zoa Jesusen', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' len yela' zneze chie' bebeje' be' xiwe' ka', na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka'. ¹⁷ Ki goken, bžin dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': “Le' beyone' da' ka' wzáka'žo, na' beké'e yižwé' ka' chežo.”

Benne' ka', benne' žénegekle' gónlengake' Jesús tzen

(Lk. 9:57-62)

18 Kate' ble'el Jesusen' zej nnita' benne' zan ka' dot kwite', gože' benne' wsedle chie' ka' tégake' yechela'ale nido'. ¹⁹ To benne' yodo' wsedle bžine' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, gónlena' Le' tzen gáte'teze gan chejo'.

²⁰ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka' zej de zan yej chégakba', na' byínnedo' ka', zej žia xó'ngakba', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de gan chixjw yichja'.

²¹ Yetó benne' wsedle che Jesusen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a liža' na' zejte wkacha'a xa'.

²² Jesusen' gože' le':

—Da len neda'. Be' latje benne' žátgake' wkáche'gake' ljéžgake' ka', benne' žátgake'.

Jesús zzoa žie' be' wale da' žakle'en

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³ Wžén Jesusen' lo barkw, na' benne' wsedle chie' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁴ Naž gok to be' wale lo niso', na' žasle'e nison', na' zejte žaz nis lo barkwn'. Jesusen' die' ztase' lo barkwn'. ²⁵ Naž benne' wsedle chie' ka' wbíga'gake' gan die', na' besbángake' Le', na' góžgake' Le':

—Xan, beslá neto'. Za' gatžo lo nis.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zžébele? Láte'ze žejle'le che Dios.

Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' da' žaken, na' nison', na' la' wžé'tegaken ži. ²⁷ Bebán láže'gak benne' ka', na' wnnágake':

—¿Biz napkze benne' ni? Zneze', na' be' žaken, na' niso' žóngaken kan zne'.

Benne' Gadara ka', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Kate' bžin Jesusen' yechelá'a niso' gan nbab

yež Gadara, bžojgak chope benne' ka' lo bloj ka' gan zej že' ba chegak benne' gat ka', na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. Sníale'e zej nake', na' bi gok nitó benne' tie' lo nezen'. ²⁹ La' wžéžeya'agak žoptie' zižje, na' wnnágake':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, Ži'n Dios? ¿Zo'o nga nich wsaka' zi'o neto' kate' bi na' žin ža?

³⁰ Gan nníta'gake' zej nnita' koch zan, bia želdaba' žáwgakba', na' zej že'ba' late' gan nak zi'to'. ³¹ Wnné nyáche'gak be' xiwe' ka', na' góžgaken Jesusen':

—Cha' yebejo' neto', be' latje chejžo'oto'yichj láždo'gak koch zan ka'.

³² Naž Jesusen' gože' légaken:

—Le chej.

La' bežójtegak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken yichj láždo'gak koch zan ka'.

Naž ka' gaze jak yógo'te koch zan ka', na' bejbižgakba' gan nak to le'e ya'a yej, na' bejcházgakba' lo niso', gan wyépgakba' nis, na' gótgakba'.

³³ Bžébegak benne' ka', benne' wdape chí'igake' koch ka', na' bžónnjgake'. Kate' bžíngake' lo yež, bžéngkle' benách ka' yógo'te da' gókgaken chegak benne' ka' wyó'ogake' be' xiwe' ka'.

³⁴ Naž bžojgak benne' lo yež ka', nich bejchágake' Jesusen'. Kate' blé'egekle' Le', góta'yoegekle' Le' yezé'e lo yežlyó chégake'.

9

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Naž bebén Jesusen' lo barkw, na' wdíe' yechelá'a nison', na' bežine' gan nak laže'. ² Bžingak benne' ka' ga na' zej noe'e to benne' bi žak se'e, na' bdíxjwgake' le' xni'a Jesusen', zoe' lo yag gant. Kate' ble'el Jesusen' kan žejle'gak benne' ka' chie' Le', gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba benít lawa' chio' doła' da' nbago'o.

³ Lezka' zej nnita' benne' yodo' wsedle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

—Da' zchalj benne' ni zzoan Dios chela'ale.

⁴ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', gože' légage':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' kegle? ⁵ Bi nak zede cha' no benne' yí'aze' benne' ni: “Doła' da' nbago'o ba benít lawa'” san nak zede gone' ga yeyase', na' yezé'e. ⁶ Na'a, neda', Benne' Golje' Benách, wlo'e'ela' le'e nzi' lo na'a yela' wnná bia' lo yežlyó nga yenít lawa' doła'.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Beyás. Bchis yag gant chion', na' beyéj ližo'.

⁷ Naž la' wyaste bennen' bi gok se'e, na' beyeje' liže'. ⁸ Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, bebángle', na' bka'n zéngake' Dios dan' bnezjwe'

yela' wak ki chegak benách ka'.

Jesús žliže' Matío

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Kate' bezá' Jesusen' ga na', ble'ele' to benne' lie' Matío, ži'e gan zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to', na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

Naž la' wzó ža'te Matíon', na' bénlene' Jesusen' tzen.

¹⁰ Yetó da' goken, kate' ne že' Jesusen' žawe' to lo yo'o, benne' zan, benne' wechizjw ka' na' benne' gaxjw ka', bžingake' gan zoe', na' wžé'le'ngake' Jesusen' na' benne' wsedle chie' ka'. ¹¹ Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, wnnábgekle' benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bennen' žsedle' le'e žáwlene' benne' wechizjw ka', na' len yezika' benne' doła' ka' tzen?

¹² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légage':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe', bi žon byenen chjake' gan zoa benne' žeyone' benách ka', san benne' ka' bi nníta'gake' chawe' žon byenen chjake' gan zoa bennen' žeyone' benách ka'.

¹³ Le chej, na' le wsedle da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan ki: “Žénela' yeyache' láže'gekle benne' ka' ljéžgake' ka', kege gótgake' bia beže ka' lo bkog la'y chia'.” Bła'a neda' nga, kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža'

benne' do_la' ka' nich yeyát
l_áže'gake'.

*Žsedle Jesús kan žala' gonžo
wbás*

(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

14 Naž benne' ka' žónlengake'
Zwa tzen, bennen' bezóe'
benách ka' nis, blá'gake' gan
zoa Jesusen', na' wnnábgekle'
Le', na' wnnágake':

—Neto' žonto' wbás zan
chi'i, na' lezka' žongak benne'
yodo' fariseo ka'. ěBiz chen'
benne' wsedle chio' ka' bi
žóngake' wbás?

15 Bechebe Jesusen', na'
gože' légake':

—ěWak benne' ka' nníta'gake'
lni che yela' zchag na' gak
nyache' l_áže'gake' kate' benne'
zchag ne'e ne zóalene' légake'?
Za' ža kate' kwas bennen'
zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža
na' góngake' wbás.

16 Bsaka' lebe Jesusen', na'
wnné':

—Bi yeyón nitó benne' to
laže' gole len laže' kobe, dan'
wxónnj laže' koben' da' ngo'e
lo laže' golen', na' chéza'že
laže' golen'. 17 Lezka' bi ka'a
nitó benne' xis uba kobe to lo
že'e gole da' naken yid, dan'
gak bžina' xis uba koben', na'
wlá'n že'e golen' da' naken
yid, na' cwia yi' xis uba na',
na' lezka' kwia yi' že'e na'
da' naken yid. Zga'ažo xis
uba kobe to lo že'e kobe da'
naken yid, na' da' chopten žak
chí'igaken.

*Žebán xkwide' no'le che
Jairo, na' žeyák to no'le
(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)*

18 Kate' Jesusen' ne
zcháljlene' légake', to benne'
z_nna bi'e benne' judío ka' ble'e
gan zoe', na' bzoa zibe' xni'e,
na' gože' Le':

—Xkwide' no'le chia' za'
gotbe'. Da, xoa no'o lebe', nich
yebanbe'.

19 La' wzó ža'te Jesusen', na'
wyéjlene' le', tzen len benne'
wsedle chie' ka'.

20 Naž bžin to no'le ba
gok chežinno yiz de'e yižwé'.
Bi zbez žen chie' da' žaken
chégakkze no'le ka'. Wbige'e
zaka' xkože'l Jesusen', na'
wdane' laže' da' nakwe'.
21 Ki bene' dan' wzá' laže'e,
na' wnné': “Cha' kanza' ze',
yeyaka'.” 22 Naž byechj
Jesusen', na' bwie' le', na'
gože' le':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'.
Ba beyaktio' dan' žejli'o chia'
neda'.

La' na'ze beyaktie'.

23 Kate' bžin Jesusen' liž
benne' wnná bian', ble'ele'
zej nnita' benne' zan ga
na', benne' ka' zkwéžegake'
bžejw, na' benne' ka' želbeže
nyache'e. 24 Jesusen' gože'
légake':

—Le kwas ga ni, dan' bi nat
xkwide' no'le ni. Žtászebe'.

Naž benne' ka' nníta'gake'
ga na' bka'n díjtgekle' Le'.

25 Kate' Jesusen' ba bebeje'
benne' ka' na'le, wyo'e lo
yo'o, na' be_xw'e' na' xkwide'
no'len', na' la' wyástebe'.
26 Wzé diža' kan gok da' ni,
na' benách ka' nníta'gake' dot
yežlyón' béngklen'.

*Jesús žeyone' benne' lo chole
ka'*

27 Kate' bžoj Jesusen' ga na', chope benne' lo choľe ka' wńáwgake' Ľe'. Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—Beyache' laže'l neto', Le', za'só Dabí.

28 Kate' wyó'o Jesusen' lo yo'o, žopte benne' lo choľe ka' bžíngake' gan zoe'. Naž Jesusen' wnnable' ľégake', na' wnné':

—žejle'le chia' neda', gak yeyona' ľe'e?

Ľégake' wnnágake':

—O', Xan.

29 Naž Jesusen' wdane' yej ľáwgake', na' wnné':

—Kan žejle'le, ka' gaken chele.

30 Ľa' beyáľjwte yej ľáwgake'. Naž Jesusen' bchi'le' ľégake', na' wnné':

—Le wia bi we'le latje no benne' nnezle' da' ni.

31 Kate' bežójgake', ľa' bzétegake' diža' dot yežlyón' kan nak da' ben Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' bi žak nnie'

32 Kate' Jesusen' bežójľene' benne' wsdle chie' ka' tzen lo yo'on', bžíngak benne' ka' gan zoa Jesusen', benne' ka' zedjwá'gake' to benne' gan zoe' Ľe', benne' bi žak nnie' dan' yoe'e be' xiwe'. 33 Kate' beběj Jesusen' be' xiwen', ľa' wnnete bennen' bi gok nnie'. Bebán ľáže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake':

—Bi na' ľe'elto' da' ki gan nníta'gak benne' Israel ka'.

34 Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che xangak be' xiwe' ka'.

Jesús žak nyache' laže'e ni'a chegak benne' zan ka'

35 Wdá Jesusen' dot kwit gan zej že' yež zen ka', na' yeždo' ka', na' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bsdle' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bchalje' diža' chawen' kan zńna bia' Dios. Beyone' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e, benne' ka' nníta'gake' lo yež ka'. 36 Kate' bľe'el Jesusen' benne' zan ka', beyache' ľáže'le' ľégake', dan' želzake'e, na' žedó ľáže'gake' kan žak chegak zila' ka' bi zoa benne' gape chí'igake'-ba'.

37 Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Da' li, zen nak yel, san babze benne' ka' nníta'gake' nich ľápgaken'. 38 Che len, le gáta'yoel Dios, Bennen' nake' Xan yelen', na' nnáblele-ne' sele'e benne' wen žin ka', nich ľápgaken'.

10

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákgake' wbás chie' ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

1 Naž bliž Jesusen' chežinnote benne' wsdle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' yógo'te benne' yižwé' ka', na' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e.

2 Ki legak chežinnote wbás ka' wžé Jesusen':

Smon, (lezka' lie' Bedw).
 Ndres, (biche' Smon na').
 Jakob, (zi'n Sebedeo).
 Zwa, (biche' Jakob na').

³ Lip.

Bartol.

Mas.

Matío, (benne' wechizjw).

Jakob, (zi'n Alfeo).

Lebeo, (lezka' lie' Tadeo).

⁴ Smon, (benne' že' laže'e yež Israel).

Judas Iskariote, (bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Jesús žsele'e wbás chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e
 (Mr: 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Naž Jesusen' bsele'e chežínnote benne' wsedle chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e, na' bchi'le' légage', na' wnné':

—Bi chejle gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' judío, na' bi chazle lažgak benách ka' nníta'gake' gan nbab Samaria.

⁶ Le chej gan zej nnita' benách Israel ka', benne' zej nake' ka' zila'do' ka', bia ka' zej nnitlba'.

⁷ Le wchálj diža' chawen', na' nnale: “Za' žin ža la' Bennen' zoe' ya'abá che Dios nich nna bi'e lo yežlyó nga.” ⁸ Le yeyón benne' yižwé' ka'. Le yeyón benne' ka' zej de'e yižwé' leže. Le yesbán benne' gat ka'. Le yebéj be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. Bennza' yela' wnná bia' ni chele. Le wkonlen žin, na' bi be wchízjwle.

⁹ Bi be wa'le lo bzod chele, cha' mežw oro, o mežw plat, o mežw lasdo'. ¹⁰ Bi wa'le yixjw yet chele da' gawle lo nez.

Toze laže' da' xoa yenle wa'le, na' bi wa'le zel-le, o bar chele, dan' wželkzle benne' wen žin da' gawe'.

¹¹ Gáte'teze yež zen, o yeždo' gan žinle, le nnab cha' zoa no benne' ga na' nake' li laže', na' ga'nle liž bennen' na' zejte yežojle lo yežen'.

¹² Kate' cho'le to yo'o, le gape “Padiox” benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' nnáblele Dios wnezjwe' chégake' da' wzóa žin yichj lázdo'gake'.

¹³ Cha' zej nak zi benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' da' zzoa žin yichj lázdo'žo gá'nlenen légage', san cha' bi zej nak zi benne' ka', nnable bi ga'nlen légage' dan' zzoa žin yichj lázdo'žo.

¹⁴ Gáte'teze gan žinle gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój lo yo'on', o lo yežen', na' le kwib bište yo da' dan' lable, da' wloe'elen légage' zej nbage'e zia. ¹⁵ Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', sáka'žegak benách ka' nníta'gake' lo yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, yež ka' bhinnj Dios.

Benne' yežlyó ka' wsaka' zígake' benne' ka' che Jesús

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wia nga, neda' žsela'a le'e, na' gake' ka zila'do' ka' želdaba' gan zej nnita' beko' yixe' snia ka'. Le gak ban laže' kan zej nak bele snia ka', san lezka' le gak gaxjw laže' kan zej nak plomdo' ka'.

17 Le gape chi'i kwínle chegak benách ka', dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', na' chíngake' le'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. 18 Lezka' wché'gake' le'e gan že'gak benne' blo ka', na' gan že'gak benne' wnná bia' ka', dan' žónlenle neda' tzen. Ki gaken nich gak wchaljle xtiža'a gan že'gak benne' ka', na' gan že'gak benne' ka' bi zej nake' judío. 19 Naž kate' wdégake' le'e lo na'gak benne' wnná bia' ka', bi gek zédlele biz nnale, dan' wchíz Dios yichj lázdo'le la' ža na'ze da' nnale, o kan wchaljle. 20 Kege lé'ezele wchaljle, san Dios Be' La'y, Bennen' seła' Xažo Dios chele, Lekze' sóalene' le'e, na' wchalje'.

21 'Zej nnita' benách ka' wdégake' bíche'gake' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' lé'gake', na' lezka' benne' ka' zej nake' xagak xkwide' ka' wdégake' zí'ngake' ka', na' zej nnita' benne' ka' kwej yíchjgake' xágake' ka', na' góngake' ga gátgake'. 22 Yógo'te benách wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san yelá no benne' ga'ne' choch na' zejte ža ze lawte ža ka'. 23 Kate' wsaka' zi'gak benách ka' le'e to lo yež, le wzónnj ga na', na' le chej yetó yež, dan' žapa' le'e, yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, zga'ale kate' yeyož wzele xtiža'a gan zej nnita' yógo'te yež ka' chegak benách Israel ka'.

24 'Nóte'teze benne' nake' benne' wsedle bi nakže' blo

ka bennen' žsedle' le', na' lezka' no benne' nake' wen žin bi nakže' blo ka' xane'. 25 Bennen' nake' benne' wsedle žala' yebele' cha' sáke'le' gake' kan nak bennen' žsedle' le', na' benne' wen žin na' žala' yebele' cha' gake' kan nak xane'. Cha' neda' naka' ka' benne' xan yo'o, na' znnégake' chia', znnágake' naka' Belzebú da' xiwe', lezka' da' zíteže nnégake' chegak benách ka' žónlengake' neda' tzen.

*No Benne' žala' žébežo
(Lk. 12:2-9)*

26 Lezka' wnná Jesusen':

—Che len, bi žébele benách ka'. La' law yógo'te da' ka' žaken ži žize, na' gak bia' yógo'te da' zej ngache'. 27 Da' zcháljlana' le'e gan nak chol, le wchaljen gan nak lo baní, na' da' žapa' le'e gan ngache', le nne žižje gan nak kwáselo. 28 Bi žébele benne' ka', benne' žótgake' belá' žen chegak benách ka', san bi gak wchínnjgake' be' nákkzežo. Le žebe Dios, Bennen' gak gote' belá' žen chele, na' lezka' gak cho'ne' be' nákkzele lo yi' gabíl.

29 'Želdó'o chope byínnedo' len to mežw lasdo', san bi bixé nitoba' lo yo cha' bi žonn Xažo Dios latje gaken.

30 Lezka' yógo'te yicha' yichjle ba blab Dios. 31 Che len, bi žébele. Záka'žele le'e law Dios ka' záka'gak bia' zan byínnedo' ka'.

*Benne' ka' znnágake'
žónlengake' Benne' Cristo tzen
(Lk. 12:8-9)*

³² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' nne' žónlene' neda' tzen lawgak benách ka', lezka' neda' nnia' žonlen bennen' neda' tzen law Xa', Bennen' zoe' ya'abá. ³³ Benne' ka', benne' zbej yíchjgake' neda' lawgak benách ka', na' znnágake' bi žónlengake' neda' tzen, lezka' neda' kwej yichja' légake' law Xa', Bennen' zoe' ya'abá.

*Jesús nake' ka to da' gonen
ga la'a lazgak benách ka'*

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gekle za'a neda' nich ko'a yežlyó nga da' gonen ga gakgak benách ka' toze. Bi za'a nich gona' ga gakgak benách ka' toze, san za'a nich ko'a da' gonen ga la'a lazgak benách ka'. ³⁵ Za'a nga, na' gona' ga kwej yichjgak benách ka' xágake', na' lezka' no'le ka' kwej yíchjgake' xnágake'. Lezka' no'le zoa' ližgak ka' kwej yíchjgake' xto' zí'ngake' ka'. ³⁶ Ki gaken, la' lježgak benách ka' wsaka' zí'gake' légake'.

³⁷ 'No benne' nží'ižele' xa xne'e ka nží'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen, na' no benne' nží'ižele' xkwide' byo chie' o xkwide' no'le chie' ka nží'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen. ³⁸ No benne' bi si' lo ne'e gake' ka to benne' zejté'e le'e yag kroze, na' gónlene' neda' tzen, bi nake' zi gake' chia' neda'. ³⁹ No benne' že' laže'e gape chi'e yela' nban chie', wniten', san no benne' wnite' yela'

nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, yelá bennen'.

*Da' ka' Dios yebi'e chežo
(Mr. 9:41)*

⁴⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gape' le'e ba la'ne, lezka' gape' neda' ba la'ne, na' bennen' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ⁴¹ No benne' gape' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios dan' zchalje' lo wlaze' Le', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che bennen' zchalje' lo wlaze' Le'. Lezka' no benne' gape' ba la'ne to benne' chawe' dan' nake' benne' chawe', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che benne' chawen'. ⁴² Nóte'teze benne' wnezjwe' to zbíndo'ze nis che to bénne'do' ki dan' nake' benne' wsedle chia' neda', da' li žapa' le'e, si'kze bennen' da' wnezjw Dios chie'.

11

*Benne' ka' bseła' Zwa želžine'
gan zoa Jesús*

(Lk. 7:18-35)

¹ Kate' beyož Jesusen' bzejni'ile' benne' wsedle chie' ka', bezé'e ga na', na' wyeje' žejsedle' benách ka', na' žejchalje' xtiže'e lo yež ka' chegak benne' ka'.

² Kate' ža ka' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nyejwe' liž ya, na' benle' kan nak da' žon Jesusen'. Naž Zwan' bsele'e chope benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' bžíngake' gan zoa Jesusen'.

³ Žoptie' wnnábgekle' Jesusen',
na' wnnágake':

—¿Nako' Le' Benne' Criston',
Bennen' žala' le'e yežlyó nga, o
žala' kweztó' na' zejte la' yetó
benne'?

⁴ Bechebe Jesusen', na'
gože' lé'gake':

—Le chej chejzenle Zwan'
dan' žénlele, na' dan' zlé'elele.

⁵ Le yi'e kan žaken, želé'egekle
benne' ka' gókgake' lo chole,
na' žeza'gak benne' ka' bi
gok sá'gake'. Ba beyakgak
chawe' benne' ka' wdá'gake'
yižwé' leže, na' žeyéngikle
benne' kwežw ka'. Ba be-
bangak benne' ka' gótgake',
na' nníta'gak benne' ka'
zzéngikle' benne' yache' ka'
diža' chawen'. ⁶ Ba nez zen
gaken che bennen' bi gak
chope laže'e, na' bi kwej
yichje' neda'.

⁷ Kate' ba beza'gak benne'
ka' žónlengake' Zwan' tzen, naž
wzó law Jesusen' zcháljlene'
benách ka' nníta'gake' ga na'
kan nak che Zwan', na' gože'
lé'gake':

—¿Biz gónelele lé'elele katen'
wyejle lo latje dachen'?
¿Gónelele lé'elele to benne'
nake' ka to ya xtildo' da'
zzechj be'? ⁸ Cha' kege, ¿biz
gónelele lé'elele? ¿Gónelele
lé'elele to benne' nakwe' laže'
da' záka'le'en? Nnézkzelele
benne' ka' zej nakwe' laže'
da' záka'le'en nníta'gake' ližgak
benne' wnná bia' ka'. ⁹ Yetó
na', ¿biz gónelele lé'elele?
¿Gónelele lé'elele to benne'
zchalje' lo wláZ Dios? Ka'
naken, žekla' neda'. Žapa' le'e,
blé'elele to benne' nákle'eže'

blo ka yezika' benne' ka'
bcháljgake' lo wláZ Dios.

¹⁰ Ki naken dan' nak Zwan'
bennen' nyejw kan nak chie'
le'e yiche la'y, da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás
chia', bennen' cheje'
zga'ale' ka Le'.

Le' gon chawe'e nez gan tio'.

¹¹ Da' li žapa' le'e. Dot yežlyó
nga, bi zoa nitó benne'
nakže' blo ka Zwan', bennen'
bezóe' benách ka' nis, san no
benne' nakže' gaxjw laže' gan
znná bia' Dios, Bennen' zoe'
ya'abá, nakže' blo ka Zwan'.

¹² 'Katen' wzó law bezóa
Zwan' benách ka' nis, na'
zejte na'a ža, de chgi' želžó'o
benách ka' gan znná bia'
Dios, Bennen' zoe' ya'abá,
na' benne' wechóg laže' ka'
žon byéngake' chó'ogake' ga
na'. ¹³ Kate' bla'te ža na' wzóa
Zwan', da' bchi'le Moisés le'e,
na' da' bzojgak yógo'te benne'
ka' bcháljgake' lo wláZ Dios
blo'é'egklen kan znná bia'
Dios, Bennen' zoe' ya'abá.
¹⁴ Cha' žénelele si' lo na'le
da' ki, žala' nnézlele Zwan'
nake' Lías, bennen' bchalje' lo
wláZ Dios ža ni'te, na' nake'
bennen' wnná Dios žala'
yelé'e da' yoble ža ni zoažo
na'a. ¹⁵ No benne' zoa nage',
na' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁶ '¿Biz wsaka' leba' kan zej
nak benne' ka' nníta'gake' ža
ni zoažo na'a? Zej nake' ka
xkwide' ka' želbe'be' lawe' ya'a.
Žbéžeya'agakbe', na' žližgakbe'
ljéžgakbe' ka', ¹⁷ na' želnnabe':
“Zkwéžeto' chele bžejw. ¿Biz
chen' bi za'ale? Žol nyáche'to'
chele. ¿Biz chen' bi zbeže'

nyáche'le?" ¹⁸ Ki nakle, dan' blá' Zwan', na' dan' bi bdawe' kan žawle le'e, wnele chie', wnnale: "Da' xiwe' žónlenen le' tzen." ¹⁹ Naž blá'a neda', Benne' Golje' Benách, na' že'j žawa', na' znele chia', znnale: "Nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' wen doła' ka'." Yela' žejni'il che Dios nak bian' ni'a che da' žongak benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Da' gak che no benne' bi gone' kan zma xtiža' Dios
(Lk. 10:13-15)

²⁰ Naž wzó law Jesusen' zdile' benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' gan bene' da' zan yela' wak zen ka', dan' bi beyát láže'gake'. ²¹ Gože' légake':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Betsaida. Chela' gokgak yela' wak zen ka' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón ka' da' ka' bena' gan zoale, že ni'tel yeyát láže'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', na' gákwgake' laže' zeche', na' wžíagake' de yíchjgake', da' wloe'elen žeyát láže'gake'. ²² Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin že chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', yež ka' bhinnj Dios. ²³ Le'e, benne' ka' che yež Kapernaum, žékelele le'e cho'ole ya'abá che Dios

dan' blé'elele da' ka' bena' neda'? Yetjle lo yi' gabíl. Chela' gokgak yela' wak zen ka' lo yež Sodoma, ka' da' ka' bena' gan zoale, ga'ngak benne' yežen', na' zejte na'a že. ²⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin že chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma na'.

Zma Jesús: "Le gonlen neda' tzen, na' yezi' láže'le"

(Lk. 10:21-22)

²⁵ Kate' že na' bchalj Jesusen', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, dan' bkacho'o da' ki, nich bi lé'egeklen benne' ka' žejni'igekle', san bloe'elo' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ka' da' ki. ²⁶ Ka'kze gaken, Xe, dan' ki wyáz lažo'o Le'. ²⁷ Ba bde Xan' yógo'te lo na'a neda'. Bi nonbia' no benne' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios, na' bi nonbia' no benne' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'n Dios, na' lezka' benne' ka' žénela' wloe'ela' légake' Xažo Dios. ²⁸ Le gonlen neda' tzen yógo'tele žejxáke'le dan' žónteze žin che yodo', na' nwa'le ywa' zi'i che da' zchi'le yodo', na' neda' gona' ga yezi' láže'le. ²⁹ Lo yela' gaxjw laže' chele le gon xchina', gakle ka go'n ka', bia ka' želzi'ba' yogo' chégakba'. Le wsedle da' nnia' neda', dan' naka' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' žél-lele yela' žezi' laže', na' ga'n ži yichj láždo'le. ³⁰ Yogon' dan' xoa' le'e, dan' naken da'

wchi'la' le'e, bi naken zede, na' ywa' wa'a le'e da' naken da' žseda', žá'ado'ze naken.

12

Benne' ka' che Jesús želké'e bisto zoa' stribe ža la'y

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Kate' ža na', da' naken ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de ye le zoa' stribe. Želdón benne' wsedle chie' ka', na' wzó láwgake' želké'e bisto gan žia zoa' striben', na' žáwgaken'.
² Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, góžgake' Jesusen':

—Bwia nga, žongak benne' wsedle chio' ka' da' bi žala' gonžo ža la'y.

³ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bi bel-le le'e yiche la'y kan nak da' ben Dabí katen' wdone', na' lezka' wdongak benne' ka' wnníta'lengake' le'?
⁴ Wyoé'e lo yo'o che Dios, na' bdawe' yet xtil ka' zej nkwe'e lo bkog la'y, dan' bi žala' gawe' le', na' bi žala' gawgak benne' ka' wnníta'lengake' le', san toze bꝑoz ka' de latje gáwgaken'.

⁵ ¿Bi bel-le da' wnná Moisés wak gongak bꝑoz ka' ža la'y ka'? Žóngake' žin li'a yodo' ža la'y ka', na' bi želbage'e doła'.
⁶ Na'a, neda' žapa' le'e, zoa' neda' nga, na' naka' benne' nakže' blo ka' yodo'.

⁷ Bi žejní'ilele dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Žénela' yeyache' láže'lele lježle ka', na' kégeze gotle bia beždo' ka', bia ka' zzeyle lo bkog la'y

chia'.” Chela' žejní'ilele da' ki, bi besbága'le benne' ka' zia, benne' ka' bi želbage'e zia.
⁸ Ka' naken, dan' naka' neda', Benne' Golje' Benách, Xan ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios.
¹⁰ Lo yo'on' wzóa to benne' nžeke' ne'e, na' dan' žénegekle' benne' judío wnná bia' ka' žélgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' zia, che len wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—No benne' ládjwle le'e, cha' zoa to zila' chie', na' cha' bixba' toba' lo yežw kate' nak ža la'y, ¿bi chejeje'-ba'?
¹² Záka'že to benne' ka' to zila'. Che len, de latje gonžo da' nak chawe' chegak benách ka' kate' nak ža la'y.

¹³ Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

—Bli no'o.

Kate' bli ne'e, la' beyak-ten chawe' kan nak yeche'la'a ne'e.

¹⁴ Naž bežachjgak benne' yodo' fariseo ka', na' béngake' xtiža'gake' nich gótgake' Jesusen'.

To benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te bchalje' che Jesús

15 Kate' gókbe'ele Jesusen' da' ni, bezé'e ga na', na' benne' zan jáklene' Le' tzen. Naž Jesusen' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ládjwgak benách ka', 16 na' bchi'le' légage' bi wzéngkle' benách ka' no nake' Le'. 17 Kate' bcháljlene' légage' gok da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

18 Le wia nga, Bennen' nake' wen žin chia',

Bennen' wžekza' neda'.

Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Wchiza' Le' Be' La'y.

Le' wzenle' yógo'te benách kan gona',

wchi'a laža'a légage'.

19 Bi tıl diže'e len no benne', na' bi nnie' zižje,

na' bi yenle no benne' chi'e gan nak zi'to'.

20 To ya xtildo' da' zoa be bi chichjwen',

na' to yi' da' za' yolēn, bi wsolēn',

kate' wzoaže' da' nak chawe' chie'.

21 Yógo'te benách ka' wzén láže'gake' Le'.

Znnágake': "Da' xiwe' žónlenen Jesús tzen"

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

22 Naž bla'gak benne' ka' zej noe'e to benne' lo chole gan zoa Jesusen', bennen' bi žak nnie', dan' yoe'e be' xiwe', na' Jesusen' beyone' le'. Ki goken, bennen' goke' lo chole, na' bi gok nnie', na'a zle'ele', na' zchalje'. 23 Che len bebán láže'gak yógo'te benne'

ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni za'só Dabí, bennen' žala' le'e?

24 Kate' béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka', dan' Belzebú, da' xiwe', dan' naken xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen.

25 Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légage':

—Gáte'teze gan zna bia'gak benách ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', na' cha' tıl-lengake' ljéžgake' ka', kwia yi' yela' wnná bia' chégake'. Lezka', cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yež o to yo'o, na' cha' tıl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'gak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' o lo yo'on'.

26 Lezka', cha' kwej da' xiwe' la' ljéžekzen, na' cha' tıl-lengak be' xiwe' ka' la' légakkzen, ¿nakxkze gak dia' yela' wnná bia' che da' xiwen'? 27 Znnale chia', na' znnale žebeja' be' xiwe' ka' dan' Belzebú da' xiwe' žónlenen neda' tzen. Čha' neda' žona' ki, ¿noz benne' žónlene' tzen benne' ka' žónlengake' le'e tzen kate' žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žóngakkze' nak bian' nchixe'lele le'e. 28 Na'a, cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y neda', da' li yela' wnná bia' che Dios ba blan' ga zoale ni.

29 '¿Gak no benne' choe'e liž to benne' wale, na' kweje' yela' wnni'a da' žen' liže', cha' zga'ale bi wcheje' benne'

walen'? Naž gak choe'e nich wtache' liž benne' walen'.

³⁰ 'No benne' bi žónlene' neda' tzen, zbej yichje' neda', na' lezka' no benne' bi ztóblene' neda' tzen, žóslase'.

³¹ 'Che len žapa' le'e, yógo'te doła' da' žongak benách ka', na' diža' zi' ka' da' znnégake' che Dios, yenít law Dios chégake', san no benne' nne zi'e che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. ³² Lezka', cha' no benne' nnie' chia' neda', Benne' Golje' Benách, Dios yenít lawe' chie', san no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. Bi yenít lawe' chie' ža ni zoažo na'a, na' bi yenít lawe' chie' ža zezán'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; Lk. 6:43-45)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nak zix to yag, kwian da' zix, san cha' bi nak zix bi kwian da' zix. Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan naken. ³⁴ Le'e, lježgak bele snia nakle. ¿Nakx gak wchaljle da' naken chawe', cha' bi nakle chawe'? Kan nak da' zza' láže'gak benách ka', lezka' zcháljgake'. ³⁵ Zchalj to benne' chawe' da' nak chawe' dan' yo'o da' naken chawe' lo yichj lázda'we', san zchalj no benne' bi nake' chawe' da' bi nak chawe', dan' yo'o da' bi naken chawe' lo yichj lázda'we'. ³⁶ Che len žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', wchi'a láže'e benách ka' ni'a chegak yógo'te diža' da' wnnágakze' ka'ze.

³⁷ Kan nak da' zno', wchi'a láže'e le', na' yežojo' chawe' o bago'o zia ni'a che dižan' da' wnnó'.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

³⁸ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, žénelto' le'elto' to da' gono' da' gak bian' gan za' yela' wnná bian' da' napo'.

³⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Benne' ki, benne' wen da' zinnj ka', na' bi zej nake' dot li láže', znnábgekle' neda' gona' to da' gak bian' no naka'. Bi be da' gak bian' lé'egekle', san toze da' nak bia' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ⁴⁰ Kan gok che Jonasen', bga'ne' le'e bel zen chonne ža chonne yeje, lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' chonne ža chonne yeje ga'na' zan yo. ⁴¹ Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe chásgage' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake', katen' wchi'a láže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' bengak benne' ka' che yež Nínibe na' yesbagan' benách ki zia dan' beyát láže'gak benne' ka' che yež Nínibe na' katen' Jonasen' bzenle' légage' xtiža' Dios, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Jonasen'. ⁴² Lezka' no'len' wnná bi'e yežen' da' žen' zaka' gan zde

wbiž byo' zag ka' chase' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake' kate' wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' ben no'len' yesbagan' légake' zia, dan' bžoj no'len' gan nakle'e zi'to' nich yenle' diža' sina' da' bchalj Salomón, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka Salomón na'.

Kate' žežín be' xiwe' latje chen

(Lk. 11:24-26)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój be' xiwe' yo'o to benne', zdan gan nbiž, na' žiljen gan yezí lažen'. Cha' bi wžel-len gan yezí lažen', ⁴⁴ naž nnan: "Yeyá'a latje chia' gan bžoja'." Kate' yežinen gan bžojen, chejxakan' bennen', nake' ka to yo'o ndachen, na' nloan, na' ba nba'an nich chejsóa no benne' ga na'. ⁴⁵ Naž chej be' xiwen', na' chejxín' yegaže be' xiwe' ka', be' zej nakžen xiwe' ka' len, na' ch'ógaken yógo'ten, na' chejnníta'gaken lo yichj lázdo'w bennen', na' ga ze law gakže nyache' che bennen' kan goken chie' zga'ale. Lezka' gaken chegak benách ki, benne' wen da' zinnj ka'.

Xna' Jesús, na' benne' biche'e ka'

(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Kate' Jesusen' ne zcháljlene' benách ka' da' ni, bžin xne'e len benne' biche'e ka' ga na'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' gónegekle' wcháljlgake' Jesusen'.

⁴⁷ Naž to benne' bzenlen' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga, zoa xno'o len benne' bicho'o ka' la' lí'ale, na' žénegekle' wcháljlgake' Le'.

⁴⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' bennen' bzenle' Le' da' ni, na' wnné':

—žNnézele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' benne' bícha'ado' ka'?

⁴⁹ Naž bli ne'e, na' bloe'ele' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Bwia nga, benne' ki zej nake' ka' xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'. ⁵⁰ Nóte'teze benne' žone' kan žénele Xa', Bennen' zoe' ya'abá, benne' ni nake' bi' bíche'kza', na' bi' zankza', na' xna'kza'.

13

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ La' ža na'ze bžoj Jesusen' lo yo'o, na' bejsóe' žoa'a nisdó'.

² Dan' bdobgak benne' zan gan zoa Jesusen', wžene' to lo barkw, na' wži'e ga na', na' benne' zan ka' wnníta'gake' lo yo biž žoa'a nisdon'. ³ Naž Jesusen' bcháljlene' légake', na' da' zan da' bsedle' légake', da' ka' bsaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga, bžoj to benne' žaz, yjeze' bínnedo' ka'. ⁴ Kate' ne zjeze', béxjwgak bałe bínnedo' ka' žoa'a nez, na' bžingak byínnedo' ka', na' bdáwggakban'. ⁵ Béxjwgak yebałe bínnedo' ka' lo yo gan že' jej, gan de láte'ze yo, na' la' blá'tegaken, dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶ Naž kate' blá' wbiž, la' wbižte dan' goze',

dan' bi zoa gan gon lwen.
 7 Béxjwgak yeba_{le} bínnedo'
 ka' gan bela'gak lba yeche' ka'.
 Belgólele'e lba yeche' ka', na'
 bdóbgaken dan' goze', na' bžia
 yí'gaken légaken. 8 Béxjwgak
 yeba_{le} bínnedo' ka' gan nak
 lo yo beb, na' bnézwgaken.
 Bnézwgak ba_{le} dan' goze'
 yetó gaywá' ka'. Bnézwgaken
 yeba_{len} yechonn_lalj ka', na'
 bnézwgaken yeba_{len} yechí'zoa
 ka'. 9 No benne' zoa nage', na'
 ženle', žala' wzé nage'.

*Da' žénele Jesús gongak da'
 ka' bsaka' lebe'*
 (Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

10 Naž bžingak benne'
 wsedle ka' che Jesusen' gan
 zoe', na' wnnábgekle' Le', na'
 wnnágake':

—¿Biz chen' zcháljleno'
 benách ka' da' ka' žsaka' lebo'?

11 Bechebe Jesusen', na'
 gože' légake':

—Dios žonne' le'e latje
 chejni'ilele da' ngache' kan
 znna bi'e Le' ya'abá chie',
 san benne' ki bi žénegekle'
 chejni'igekle'. 12 No benne'
 zzi'e xtiža' Dios, Dios wnezjwe'
 chie' yelate', na' gáta'le'en
 chie', san no benne' bi zzi'en,
 da' do'ze dan' ba nzi'e yegá'n.
 13 Che len zcháljlena' légake' da'
 ka' žsaka' leba', dan' zwíagake'
 san bi zlé'egekle'. Žyelenle'
 san bi zze nággake', na' bi
 žejní'igekle'. 14 Ki žaken, zžin
 da' wnná Isaiás, bennen'
 bchalje' lo wlá_z Dios, katen'
 wnné':

Da' li yénlele san bi
 chejni'ilele.

Wíale'ele san bi lé'elele da'
 nakkzen.

15 Ki naken dan' nak zide
 yichj lázdo'gak benne'
 ki,

na' bi be žaz lo yichj nággake'.

Nyejw yej lágake',

na' bi zlé'egekle' len yej
 lágake' ka'.

Bi zze nággake'

na' bi zzejní'igekle' yichj
 lázdo'gake',

na' bi žeyákgake' chia' neda',

nich gak yeyona' légake'.

16 'Na'a, ba nez zen naken
 chele le'e, dan' zlé'egekle'
 yej lawle ka', na' žénegekle'
 nagle ka'. 17 Da' li žapa'
 le'e, benne' zan, benne'
 bcháljgake' lo wlá_z Dios, na'
 benne' chawe' ka', gónegekle'
 lé'egekle' da' zlé'elele le'e, san
 bi blé'egeklen'. Gónegekle'
 yénegekle' da' ženlele le'e, san
 bi bénegeklen'.

*Zloe'el Jesús da' žsedle da'
 bsaka' lebe'*

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

18 Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag da' žsedle da'
 bsaka' leba' che benne' žaz.
 19 Nóte'teze benne' ženle' diža'
 kan znna bia' Dios ya'abá, na'
 bi žejni'ilen', žak che diža' da'
 benlen' kan gok che bínnedo'
 ka' béxjwgaken žoa'a nez.
 La' za'te da' xiwe', na' žeká'n
 dižan' da' wyazen lo yichj
 lázdo'w bennen'. 20 Bínnedo'
 ka' béxjwgaken lo yežlyón'
 gan že' yej žsédgeklen kan žak
 che no benne' ženle' dižan',
 na' la' zze nagtien' lo yela'
 žebél chie', 21 san kan bi
 wdia'gak bínnedo' ka' dan'
 bi gota' gan góngaken lwen,

lezka' žaken che bennen'. Kate' žin to da' žsaka' zin' le', na' kate' zbia láže'gak benách ka' le' dan' nzi' lo ne'e dižan', la' gakte chope laže'e. ²² Binnedo' ka' béxjwgaken gan bególegak lba yeche' ka' žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', san zdan laže'e da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' ka' žon láže'geklen bennen' dan' zdan laže'e yela' wnni'a che yežlyó nga. Da' ki žóngaken ga kwia yi' dižan', na' bi gak gonen žin lo yichj lázda'we'. ²³ Binnedo' ka' béxjwgaken lo yo beb žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', na' žejni'ilen', na' žon žin dižan' lo yichj lázda'we'. Zej nak bałe benách ka' ka' binnedo' ka' bnéjwgaken yetó gaywá' ka'. Zej nak yebałe benách ka' ka' binnedo' ka' bnéjwgaken yechonnalaj ka', na' zej nak yebałe benách ka' ka' binnedo' ka' bnéjwgaken yechí žoa ka'.

Yixe'do' ka'ze da' znnan' kan zna' yełe zoa' scribe

²⁴ Naž bsaka' lebe Jesusen' yetó, na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' zna' bia' Dios ya'abá naken kan gok che binnedo' chawe' ka' da' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ²⁵ Kate' ne ztasgak benne' ka' nníta'gake' liže', bla' to benne' ga na', benne' bi zle'ele' le' chawe', na' yjeze' lo yežlyó chien' binnedo' ka' che yixe' ka'ze dan' znnan' kan zna' yełe zoa' scribe, na' beyeje' latje chie'. ²⁶ Kate' bla' zoa' sriben', na' wžé' bisto chen gan žia zoa' sriben', naž

gok bia'gak yixe'do' ka'ze ka'. ²⁷ Naž bžingak benne' wen žin ka' gan zoa benne' xan yežlyón', na' góžgake' le': “Xan, cha' gozo' binnedo' chawe' ka' lo yežlyó chion', žnakx goken bla'gak yixe'do' ka'ze ka'?” ²⁸ Xan yežlyón' gože' légake', na' wnné': “To benne' bi zle'ele' neda' chawe' bene' ki.” Naž benne' wen žin ka' wnnábgekle' le', na' wnnágake': “žžénelo' chejto' chejlážo'to' yixe'do' ka'ze ka'?” ²⁹ Naž xángake' gože' légake': “O'o. Kate' wlážo'le yixe'do' ka'ze ka', lezka' wlážo'lentele yełe zoa' scribe ka'. ³⁰ Gakže chawe' gonnle latje gólegaken tzen na' zejte chejtobžon, na' naž yapa' benne' ka' wtóbgaken': le wtób zga'ale yixe'do' ka'ze ka', na' le wchejen chejxónn weje nich wzeyžon, na' naž wtoble zoa' sriben' lo yo'o chia'.”

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to binnedo' mostasa

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' zna' bia' Dios ya'abá, gaken kan gok che to binnedo' mostasa, dan' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ³² Da' li binnedo' mostasa na' nakžen da' do'ze ka' zej nak yógo'te binnedo' yezika' ka', san kate' ba nazen, zgóležen ka' yógo'te yixe' kwan ka', na' žaken žen kan nak to yag, na' želžin byinnedo' ka', na' žóngakba' xó'ngakba' ka' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Lk. 13:20-21)

³³ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' zнна bia' Dios ya'abá gaken ka ben kwa zichj che yet xtil, dan' bchixe to no'le len chonne lbix yezje zoa' scribe, na' wyache' dot kwa na'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' žsaka' lebe'

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Yógo'te da' ki bsaka' lebe Jesusen', da' ka' bcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bi bcháljlene' légake' da' bi bsaka' leben'. ³⁵ Ki bene', na' bžin dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

Wchalja' da' ka' wsaka' leba'.

Nnia' da' bgache' katen' wzó law žata' yežlyó.

Da' žsedle da' bsaka' lebe Jesús che yixe'do' ka'ze

³⁶ Naž Jesusen' bzele diže'e benách ka' nníta'gake' ga na', na' besele'e légake', na' Le' beyoó'e yo'o. Naž bžingak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' Le':

—Bloe'el neto' da' žsedle dan' bsaka' lebo' che yixe'do' ka'ze dan' zнна kan zнна' yele zoa' scribe.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' žaze' binnedo' chawe' naka' neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Ga na' gože' binnedo' ka' naken yežlyó nga, na' binnedo' chawe' ka' zej naken benne' ka' zej nbabe' gan zнна bia' Dios.

Yixe'do' ka'ze ka' dan' zнна kan zнна' yele zoa' scribe zej naken benne' ka' zej nake' che da' xiwe'. ³⁹ Bennen' bi zle'ele' chawe' xan yežlyón', na' gože' yixe'do' ka'ze ka', da' xiwe'kze naken. Ža na' katen' wtóbgaken' naken ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, na' benne' ka' ztóbgaken' zej nake' wbás che ya'abá ka'. ⁴⁰ Kan goken, btóbgake' yixe'do' ka'ze ka', na' bzéygaken' lo yi', lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga. ⁴¹ Neda', Benne' Golje' Benách, sela'a wbás la'y chia' ka', na' kwéjgake' yógo'te benne' ka' gan zнна bia' Dios, benne' ka' žóngake' ga žongak ljéžgake' ka' doła', na' lezka' benne' ka' žóngake' da' kegle. ⁴² Wbás che ya'abá ka' chó'ngake' benne' ka' lo yi' gabíl, benne' wen da' zinnj ka', na' kwéžegake', na' wxéj láye'gake'. ⁴³ Naž benách chawe' ka' chépgake' yes baní', na' gákgake' kan nak wbíž gan zнна bia' Dios ya'abá chie'. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Žsaka' lebe Jesús che to yela' wnni'a ngache'

⁴⁴ Lezka' bsaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Da' zнна bia' Dios ya'abá chie' naken ka to yela' wnni'a, da' ngache' to lo yežlyó. Katen' to benne' bžel-len', bekache'en gan bgachen', na' lo yela' žebél chie' wyeje', na' bete'e yógo'te da' nape', na' go'we' yežlyón' nich gata' yela' wnni'a na' chie' le'.

Žsaka' lebe Jesús che to bga da' záka'le'en

⁴⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žala' dan láže'le da' z_nna bia' Dios ya'abá chie' naken kan ben to benne' ža'we', na' žote'e, na' žilje' bga zaka' ka'. ⁴⁶ Kate' bžel-le' to bga da' záka'le'en, wyeje', na' bete'e dot da' nape', na' go'we' bgan'.

Žsaka' lebe Jesús che to yixjw bel

⁴⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak gan žin da' z_nna bia' Dios ya'abá chie', gaken kan žon to yixjw bel da' bzála'gak benne' ka' lo nido', dan' bejxen_nen bel zan.

⁴⁸ Katen' ba bežá' yixjwn', na' bebéjgaken' lo yo biž žoa'a nison', gan wžé'gake', na' bnníta'gake' bel chawe' ka' lo xkwite ka', na' bel ka'ze ka' wžó'ngake' légakba'.

⁴⁹ Lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga. Žojgak wbás che ya'abá ka', na' kwéjgake' cheze benne' chawe' ka', na' yekwásgake' légake' ladjw benne' wen da' zinnj ka'.

⁵⁰ Naž chó'ngake' benne' wen da' zinnj ka' lo yi' gabíl, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.

Yela' wnni'a gole, na' da' kobe

⁵¹ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—žžejní'ilele yógo'te da' ki?

Bechébegake', na' góžgake' Le':

—O', Xan.

⁵² Jesusen' gože' légake':

—Katen' to benne' yodo' wsdle ba nzi' lo ne'e da' z_nna bia' Dios ya'abá chie', nake' ka to benne' xan yo'o, benne' žebeje' ladjw yela' wnni'a chie' da' kobe, na' da' gole, da' ka' zej naken chawe', da' ka' žebélenlen'.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret (Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Kate' beyóž bsaka' lebe Jesusen' da' ki, bezé'e ga na'.

⁵⁴ Kate' bežine' gan nak laže', bsdle' benne' ka' nníta'gake' lo yo'o gan z_dobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bebángkle', na' wnnágake':

—žGaz bsdle benne' ni yela' žejní'il ni? žNakx naken, žone' da' zan yela' wak ki?

⁵⁵ Benne' ni nake' zi'n benne' zkonle' žin blag ka', na' xne'e lie' Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Smon, na' Judas. ⁵⁶ Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga. žGaz bsdle' yógo'te da' ki?

⁵⁷ Che len gok chope láže'gake', na' bebéj yíchjgake' Le'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'te benách ka' žápegake' ba la'ne no benne' zchalje' lo wláz Dios, san benách wláž chie' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

⁵⁸ Che len bi ben Jesusen' da' zan yela' wak ka' ga na', dan' bi žejlé'gake' chie'.

14

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis (Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

1 Kate' ža ka', benle Herodes, bennen' z̄nna bi'e gan nbab Galilea, kan zej nak yela' wak ka' da' žon Jesusen'.

2 Herodes na' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné':

—Bennen' nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nzi' lo ne'e yela' wak zen na'.

3 Ki wnná Herodes na' dan' bséla'kze' benne' ka' béxwgake' Zwan'. Bchéjgake' le' do ya, na' bséjwgake' le' liž ya dan' gónele Herodías gaken ki. Herodías na' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. 4 Ki ben Herodes na', dan' Zwan' gože' le': "Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o."

5 Che len gónele Herodes na' gote' Zwan', san bžebe' wži'igak benne' wláž ka' chie', dan' žékgekle' nak Zwan' benne' zchalje' lo wláž Dios. 6 Naž kate' gok lni che ža wyé'el yiz Herodes na', bžoj xkwide' no'le che Herodías na', na' bya'abe' gan že'gak benne' ka' nníta'gake' lni na', na' wyáz laže' Herodes na' da' benbe'. 7 Bchebe laže' Herodes na', na' ben choche' xtiže'e wnezjwe' chebe' bíte'teže da' nnablbe' le'. 8 Dan' ba bsedle xna'be' lebe' zga'ale, gožbe' le':

—Benn chia' na'a to lo ziga' zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

9 Naž gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ba ben choche' xtiže'e, na' dan' béngikle benne' ka' chie' le', benne' ka' že'j žáwłengake' le' tzen, che len gože' to benne' chejnežjwe'-be' yichj Zwan'.

10 Ki goken, bsele'e to benne'

chejchoge' yen Zwan' gan nyejwe' liž ya. 11 Bennen' bsele'e beyoé'e yichj Zwan' to lo ziga' zen, na' bnezjwen' che xkwide' no'len', na' lebe' bnéžjwben' che xna'be'.

12 Naž benne' ka' bénłengake' Zwan' tzen bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'. Wdé na', bežéngikle' Jesusen' kan gok da' ki.

Jesús zwawe' gayo' mil benách ka'

(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Kate' benle Jesusen' da' goken che Zwan', bezé'e ga na', na' wžene' to lo barkw, na' wyeje' toze' to latje dach. Katen' béngikle benách ka' zeje' ga na', bžójkake' lo yež ka', na' belzé'e lo ní'agake', na' jake' gan žala' žin Jesusen'.

14 Kate' bežój Jesusen' lo barkw, ble'ele' zej nnita' benách zan ka' ga na', na' beyache' láže'le' légake', na' beyone' benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ladjwgake'. 15 Kate' ba za' žale ža na', wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' le':

—Ba za' žale na'a, na' dache nak latje ni. Besela' benách ki nich chjake' gan že'gak yeždo' ka' nich gá'wgake' da' gá'wgake'.

16 Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žon byenen chjake'. Le wnezjw le'e dan' gá'wgake'.

17 Naž góžgake' le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel ka', bia deba' cheto' nga.

18 Jesusen' gože' légake':

—Le yedjwán' nga.

¹⁹ Naž Jesusen' wnné' kwe'gak benne' ka' gan yo'o daka'. Wdé na' beḡwe' da' gayo' yet xtil ka', na' chop bel ka', na' bchis lawe', bwie' zaka' ya'abá. Gože' Dios: “Žóḡkeno'.” Naž bzožje' yet xtil ka', na' bdie' da' ka' lo na'gak benne' wsedle chie' ka', na' légake' wdísgake' da' ka' gan že'gak benne' zan ka'.
²⁰ Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. Naž betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'.
²¹ Benne' byo ka', benne' bdáwgaken', gókgake' gayo' mílgake', san bi blab no benne' no'le ka', na' xkwide' ka'.

Jesús zde' lawe'l nido'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Naž la' bente Jesusen' ga bebengak benne' wsedle chie' ka' lo barkw nich chjake' zgá'alegake' ka' Le', na' tégake' yechelá'a nison', katen' yesele'e Le' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na'.
²³ Katen' Jesusen' ba besele'e benne' ka', wžene' to law ya'ado' gan bejsóe' toze'. Naž bcháljlene' Dios. Katen' ba gole, toze' zoe' ga na'.
²⁴ Barkwn' gan zej nníta'benne' wsedle chie' ka' zden gachje láwe'le nison', na' žxite' barkwn' dan' žas nison', na' ben' žaken zžagan' barkwn'.
²⁵ Wdé gachje yelen', wbiga' Jesusen' žoa'a gan nníta'gake', zde' lawe'l nison'.
²⁶ Kate' blé'egekle benne' wsedle chie' ka' Le', zde' lawe'l nison', gok zédgekle' dan'

žžébegake'. Wžéžeya'agake', na' wnnágake':

—To be' bxin'.

²⁷ Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedan'. Bi žébele.

²⁸ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Xan, cha' nako' Le', wnné neda' sa'a gan zo' lawe'l nisen'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Da.

Naž betj Bedon' lo barkwn', na' wzé'e lawe'l nison', zeje' gan zoa Jesusen'.
³⁰ Naž kate' blé'el Bedon' kan zta be' nison', bžebe'. Wzó lawe' žetje' lo nisen', na' wžéžeyi'e. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, beslá neda'.

³¹ Jesusen' la' bliite ne'e. Beḡwe' le', na' gože' le':

—Láte'ze žejli'o chia'. ¿Biz chen' gok chope lažo'o?

³² Kate' wžén Jesusen' lo barkwn', wžé' ži ben' žaken.

³³ Naž benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' bka'n zéngake' Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li, Zi'n Dios nako'.

Jesús žeyone' benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Kate' ba wdégake' yechelá'a nison', la' bžíntegake' gan nbab yež Jenesaret.

³⁵ Kate' benne' yežen' ka' beyónbia'gake' Jesusen', bséla'gake' diža' dot lo yežlyón', na' bžingak benách ka' zej noe'e yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen'.

³⁶ Góta'yoegekle' Jesusen' we'e légake' latje kángakze' laže' da' nakwe', na' la' beyáktegak

yógo'te benne' ka', benne'
wdángake' ze'.

15

*Da' ka' z'óngaken ga bi nakžo
chawe' law Dios
(Mr. 7:1-23)*

¹ Naž benne' yodo' fariseo
ka' len benne' yodo' wsdle
ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež
Jerusalén, bžingake' gan zoa
Jesusen', na' góžgake' Le':

² —¿Biz chen' žongak benne'
wsdle chio' ka' da' zdetlen
kan zej nak da' žónteze žonžo
kan bengak xa xto'žo ka'? Bi
želyíb ná'gake' kan nak che
yodo' kate' za' gáwgake'.

³ Bechebe Jesusen', na'
wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz chen' lezka' le'e zzoale
cheľa'ale da' bchi'le Dios le'e,
nich gonle da' žónteze žonle?

⁴ Nak bia' žonle ki dan' gož
Dios le'e, na' wnné': "Wdape
ba la'ne xa xno'o" na' lezka'
wnné': "No benne' nne zi'e
che xa xne'e, le got bennen'."

⁵ San le'e znnale: "Cha' no
benne' yi'e xa xne'e: Bi be
gak wnezjwa' chele dan' ba
bchebe laža'a wnezjwa' che
Dios yógo'ten'." ⁶ Naž znnale
biž žon byenen bi da' gon
bennen' che xa xne'e. Ki
žonle, zzoale cheľa'ale dan'
bchi'le Dios le'e, nich gonle
da' žónteze žonle. ⁷ Le'e,
benne' zloé'ezele chawe'
kwinle, nak dot da' li da'
wnná Isaías, bennen' bchalje'
lo wláz Dios, kan nakle, katen'
wnné':

⁸ Benne' ki, žoá'agakze'
žápegake' neda' ba
la'ne,
kege dot láže'gake'.

⁹ Dáche'ze nak kan zka'n
zéngake' neda'
dan' žsédgekle' da ka'
zchí'igekle benách ka'.

¹⁰ Naž Jesusen' bliže' benne'
ka' nníta'gake' ga na', na' gože'
légake':

—Le wzé nag da' yapa' le'e,
na' le chejni'ilen. ¹¹ Kege da'
žaz žoa'a to benne' žonen ga bi
nake' chawe' law Dios, san da'
zžožen žoe'e žonen ga bi nake'
chawe' law Dios.

¹² Naž benne' wsdle ka'
che Jesusen' wbíga'gake' gan
zoe'. Wnnábgekle' Le', na'
wnnágake':

—¿Nnezlo' bža'agak benne'
yodo' fariseo ka' katen'
béngekle' dan' bchaljo'?

¹³ Naž bechebe Jesusen',
na' gože' légake':

—Yógo'te da' zej nazen,
da' bi goz Xa', Bennen' zoe'
ya'abá, yelážo'gaken dot lwen.

¹⁴ Le wká'n-gake'. Zej nake'
lo chole, na' želchi'e benne'
lo chole ka'. Cha' to benne'
lo chole chi'e yetó benne' lo
chole, žoptie' bíxgake' to lo
bloj.

¹⁵ Naž bechebe Bedw, na'
gože' Jesusen':

—Bzejní'il neto' da' ni žsaka'
lebo'.

¹⁶ Jesusen' gože' légake':

—¿Lezka' le'e bi žejní'ilele?
¹⁷ Nnézlele žaz le'žo yógo'te
da' žazen žoá'ažo, na' žežožen
le'žo. ¹⁸ Na'a, da' žežožen
žoá'ale, lo yichj lázdo'le zan',
na' da' ki žóngaken ga bi nakle
chawe' law Dios. ¹⁹ Ki žaken
dan' zla'gak lo yichj lázdo'le da'
kegle ka' da' zza' láže'le, da'
gonen ga gotle benách ka', na'

da' gonen ga wká'n ditjle yełá' zchag na', na' da' gonen ga gonle da' zinnj, na' da' gonen ga se láže'le bi da' kwanle, na' da' gonen ga nnele che lježle da' bi zej naken da' li, na' da' gonen ga nne yálele. ²⁰ Da' ki žóngaken ga bi nak chawe' to benne' ław Dios, san cha' bi chibe' ne'e kan nak che yodo' kate' bi da' gawe', da' ni bi gonen ga bi nake' chawe' ław Dios.

To no'le yež zi'to' žejli'e che Jesús

(Mr 7:24-30)

²¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyeje' gan zej nbab yež Tiro, na' yež Sidón. ²² To no'le nbabe' to yež da' nbaben Kanaán bžoje' lo yežen'. Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—Xan, za'só Dabí, beyache' láže'l neda'. Xkwide' no'le chia' zzáka'le'ebe' dan' yo'obe' be' xiwe'.

²³ Bi be bechebe Jesusen'. Naž wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe'. Góžgake' Le', na' wnnágake':

—Besele' le', dan' ze'e xkóže'lžo na' zbéžeyi'e.

²⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' no'len':

—Dios bsele'e neda' nich gáklena' benne' Israel ka', benne' zej nake' ka' zíla'do' ka' zej nnitlba'.

²⁵ Naž wbiga' no'len' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, goklen neda'.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bi nak chawe' yeka'ažo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon nich gawgak bé'ko'do' ka' len.

²⁷ Naž no'len' gože' Jesusen', na' wnné':

—O', Xan, san žawgak bé'ko'do' ka' da' bizjw ka', da' žéxjwgaken zanle gan žawgak xángakba'.

²⁸ Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. Dot li láže' nak kan žejli'o chia'. Gak chio' kan žénelo'.

La' na'ze beyakte xkwide' no'le chien'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

²⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wdíe' gan nak žoa'a nido' che gan nbab Galilea. Wžene' gan nak to ław ya'ado', gan wži'e. ³⁰ Benne' zan bžíngake' gan zoa Jesusen', benne' ka' zá'gake' zej noe'e benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak nnégake', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' zanže, benne' yižwé' ka', na' wdíxjwgake' lé'gake' xni'a Jesusen', na' Le' beyone' lé'gake'.

³¹ Bebán láže'gak benne' ka' kan nak da' ben Jesusen', dan' blé'egekle' znnagak benne' ka' bi gok nnégake', na' beyakgak benne' ka' bžoggak ni'a ná'gake', na' zza'gak benne' ka' bi gok sá'gake', na' zlé'egekle benne' ka' gókgake' lo chole. Che len bka'n zéngake' Dios chegak benne' Israel ka'.

*Jesús z̄wawe' tap mil benne'
ka'*

(Mr. 8:1-10)

³² Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Žeyache' láže'la' chegak benne' zan ki, dan' ba zej chonne ža zá' lengake' neda', na' bi be de da' gáwgake'. Bi žénela' yesela' légake' lížgake' želdonze' ka', dan' yedó láže'gake' lo nez.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz žél-leto' yet x̄til zan lo latje dach nga, nich wawto' benne' zan ki?

³⁴ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Balx yet x̄til de chele?

Bechébegake', na' wnnágake':

—Gaže, na' lezka' babze bel deba' cheto' nga.

³⁵ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo.

³⁶ Beḡwe' gaže yet x̄til ka' len bel ka', na' gože' Dios:

“Žóxkeno'.” Naž bzožjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' légake' wdísgaken' gan že'gak benne' zan ka'.

³⁷ Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'.

Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže x̄kwit ka'.

³⁸ Zej nnita' tap mil benne' byo ka', benne' ka' bdáwgake',

san bi blábgake' no'le ka', na' x̄kwide' ka'.

³⁹ Naž Jesusen' besele'e benne' ka' lížgake', na' wžene' lo barkwn', na' jake' gan nbab yež Magdala.

16

*Znnábgekle' Jesús gone' to
da' gak bian' no nake'*

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka' bžíngake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le', na' wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' gan za' yela' wnná bia' chien'. ²⁻³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nnézkzele dan' znnagak benách, znnágake': “Kate' že' bejw kwele, wak yejw.”

Lezka' znnagake': “Kate' žechj be' bi gak yejw.”

¡Benne' bi nnezle ka'!

¡Žak nneya'ale da' gon lawe' ža, san bi

žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzelele!

⁴ Benne' ka', benne' žóngake' da' kegle,

na' bi zoa dot li láže'gake', želnnable' neda' gona' to da'

gak bian' no naka', san bi be da' gak bian' lé'egekle'.

Toze dan' gok bian' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláz Dios, lé'egeklen'.

Naž Jesusen' bkwase' gan nníta'gake', na' beyeje'.

*Da' naken ka kwa zichj che
yet x̄til*

(Mr. 8:14-21)

⁵ Kate' bžíngake' yeche'lá'a nison', gókbe'egekle benne' wsedle ka' che Jesusen'

gol láže'gake' wá'gake' da' gáwgake'. ⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwínle che da' naken ka

kwa zichj che yet x̄til chegak benne' yodo' fariseo ka', na'

chegak benne' yodo' saduseo ka'.

⁷ Naž benne' wsedle chie' ka' bcháljengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Z_{nne}' ki dan' bi nwa'žo yet xtil.

⁸ Žákbe'ele Jesusen' da' ni, na' gože' légake':

—¿Biz chen' žon xtiža'le dan' bi nwa'le yet xtil? Láte'ze žejle'le chia'. ⁹ ¿Bi žejní'ilele, na' bi žezá' láže'le kan gok chegak gayo' yet xtil ka', dan' bdawgak gayo' mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? ¹⁰ ¿Lezka' bi žejsá' láže'le kan gok chegak gaže yet xtil ka', dan' bdawgak tap mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? ¹¹ ¿Bi žejní'ilele? Bi bchalja' che yet xtil katen' goža' le'e gape chi'i kwínle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

¹² Naž bejní'igekle' Jesusen' bi gože' légake' gape chi'i kwíngake' che kwa zichj che yet xtil, san žala' gape chi'i kwíngake' che da' žsédgekle benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka'.

Bedw z_{nne}' Jesús nake' Benne' Cristo
(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Kate' bžin Jesusen' gan nbab yež Sesarea, gan z_{nna} bia' Filipo, wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Nož z_{nna}gak benne' ka' naka' neda', Benne' Golje' Benách?

¹⁴ Bechébegake', na' wnnágake':

—Ba_{le}' z_{nn}ágake': “Z_{wa} nako', bennen' bezóe' benách ka' nis.” Yeba_{le}' z_{nn}ágake': “Lías nako', bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.” Yeba_{le}' z_{nn}ágake': “Jeremías nako', o to benne' yoble, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.”

¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':
—Cheze le'e, ¿nož z_{nn}ale naka' neda'?

¹⁶ Bechebe Smon Bedw, na' gože' Le':

—Le' nako' Benne' Criston', Zi'n Dios ban.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Ba nez z_{en} naken chio', Smon, zi'n Jonás, dan' bi blóe'el no benne' le' da' ni, san Xa', Bennen' zoe' ya'abá, blóe'ele' le' da' ni. ¹⁸ Neda' žapa' le', le' nako' Bedw, na' lo yej ni chixjwa' benne' ka' zej nake' chia', na' yela' wnná bia' che da' xiwe' bi gak wzagan' xnéžgake'. ¹⁹ Wdía' lo no'o zi'n ya ka' che latje gan z_{nna} bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'. Da' wžono' lo yežlyó nga, lezka' ba bžon Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', na' da' go'o latje gaken lo yežlyó nga, ba be' latje gaken Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

²⁰ Naž Jesusen' bchi'le' benne' wsedle chie' ka' bi wzéngekle' nitó benne' nake' Le' Benne' Criston'.

Jesús z_loe'ele' kan za' gótgake' Le'
(Mr. 8:31–9:1; Lk. 9:22-27)

²¹ La' ža na'ze wzó law Jesusen' zlo'e'ele' benne' wsdle chie' ka' žon byenen cheje' Jerusalén, gan b̄xoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsdle ka', wsaka' zí'gake' Le', na' naž gótgake' Le', san kate' gak chonne ža, yebane' lo yela' got. ²² Naž Bedw bchi'e Jesusen' chela'ale, na' wzó lawe' zdile' Le', na' wnné':

—Xan, bi gonn Dios latje. Bi gak chio' kan z̄nno'.

²³ Naž beyéhcj Jesusen', na' gože' Bedon':

—Bkwás na'le. Žono' le' kan žon da' xiwe'. Žono' ga gak chope laža'a dan' kan z̄za' lažo'o le' bi naken kan z̄za' laže' Dios, san kan z̄za' láže'gak benách ka'.

²⁴ Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' žénele' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' chela'ale da' ka' zdan laže'e, na' gake' ka' to benne' noe'e yag kroze, na' zeje' zejté'e le'e yag krozen'. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁵ No benne' žénele' gape chi'e yela' nban chie', wnitén', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

²⁶ Bi be da' chawe' gaken che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' den yežlyó nga san wnite' yela' nban chie'. Bi be gak wnezjw bennen' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁷ Ki z̄nnia', dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yela' baní' che Dios, Xa', na' che wbás che ya'abá

chia' ka'. Naž yebi'a che to to benne' kan zej nak da' ka' bene'. ²⁸ Da' li žapa' le'e: bi gatgak bale benne' ka', benne' nníta'gake' nga, na' zejte lé'egekle' yedjnná bi'a neda', Benne' Golje' Benách.

17

*Zcha' kan z̄nna' law Jesús
(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)*

¹ Wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakobén', na' jake' cheze gan nak to law ya'a sibe. ² Kate' ne nníta'gake' ga na' bža' kan z̄nna' law Jesusen' lágake'. Wyép yes baní' law Jesusen' kan ža'ní' wbíž, na' beyák z̄ila'do'ze laže' nakwe', na' wnnán' ka' baní'. ³ Naž blé'egekle' benne' wsdle chie' ka' kate' bla' lawgak Moisés na' Lías, zcháljengake' Jesusen'. ⁴ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Xan, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Cha' žénelo', gona' chonne yo'o laga' ka' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁵ Kate' ne zchalj Bedon' da' ni, la' wže'te to bejw baní' ga na', da' bkachen' légake', na' lo bejwn' benle chi'i to benne' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'nkza'. Nži'ila'-ne', na' žaz laža'a Le'. Le wzé nag da' wchalje'.

⁶ Kate' béngekle' benne' wsdle ka' che Jesusen' chi'i na', belyechwe' lo yole, na' bžébegake'. ⁷ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' wdane' légake', na' wnné':

—Le chas. Bi žébele.

⁸ Kate' bchis lágake', na' bwíagake', nitože no benne' blé'egekle', san toze Jesusen'.

⁹ Kate' ne žétjgake' law ya'a na', Jesusen' bchi'le' lé'gake', na' wnné':

—Bi ye'le nitó benne' kan gok dan' blé'elele kate' yebanža' lo yela' got neda', Benne' Golje' Benách.

¹⁰ Naž wnnábgekle benne' wsedle chie' ka' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byene la' law Lías zga'ale' kate' la' law Benne' Criston'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Da' li la' law zga'ale Líasen', na' wká'n chawe'e yógo'te. ¹² Na'a neda' žapa' le'e: ba bla' law Líasen', san bi beyónbia'gake' le', na' yógo'te da' znnaze chégake' le'e yi'che la'y béngake' chie'. Lezka' góngake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' wsaka' z'gake' neda'.

¹³ Naž bejni'igekle benne' wsedle chie' ka', zcháljlene' lé'gake' kan gok che Zwa, ben-nen' bezóe' benách ka' nis.

Jesús žeyone' to xkwide' byo da'be'chon

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Kate' bežingake' gan zej nnita' benne' zan ka', wbiga' to benne' gan zoa Jesusen'. Bzoa žibe' xni'e, ¹⁵ na' gože' Le':

—Xan, beyache' laže'l xkwide' byo chia', dan' da'be'chon, na' zzáka'le'ebe', na' zan chi'i zže'be' lo yi', na' lo nis.

¹⁶ Bedjwá'a-be' gan nnita'gak

benne' wsedle chio' ka', san bi gok yeyóngake'-be'.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' bi žejle'le che Dios, na' bi nakle li laže'. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e nich chejle'le che Dios? ¿Gáka'tega žala' gaka' zen laže' chele le'e? Le yedjwá'-be' nga.

¹⁸ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen' yo'obe', na' la' bežojten lebe', na' la' na'ze beyakte xkwide' byodon'.

¹⁹ Naž wbíga'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe' cheze. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁰ Jesusen' gože' lé'gake':

—Bi gokle dan' bi žejle'le che Dios dot láže'le. Da' li žapa' le'e, la'kze láte'ze nak kan žejle'le che Dios, cha' nakzen ka to binnedo' mostasa, wak ye'le ya'ado' nga: “Bkwás nga, na' bejsóa na'le” na' la' wkwasten. Bi be zoa da' bi gak gonle cha' chejle'le che Dios dot láže'le. ²¹ Na'a, to be' xiwe' ki gak yebejlen toze cha' wcháljlene'le Dios, na' gonle wbás.

Da'yoble zna Jesús kan za gótgake' Le'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Kate' ne zda Jesusen' gan nbab Galilea, gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Zoa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'. ²³ Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža Dios yesbane' neda'.

Naž benne' wsedle chie' ka' gok nyache' lãže'gake'.

Jesús žizjwe' laze' che yodo'

²⁴ Kate' bžin Jesusen' len benne' wsedle chie' ka' lo yež Kapernaum, benne' ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lãzgake' che yodo', bžíngake' gan zoa Bedw, na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Bi žizjw bennen' žsedle le'e laze' che yodo'?

²⁵ Bechebe Bedon', na' wnné':

—O', žizjwe'.

Kate' beyó'o Bedon' lo yo'o, naž Jesusen' la' bližtie' le', na' wnné':

—¿Biz zno' le', Smon? Benne' ka' znaa biá'gake' yežlyó nga, ¿nož benne' ka' zchízjwgake' da' žizjwgak benách ka'? ¿Zchízjwgake' benne' wláž chégake' ka' o benne' zi'to' ka'?

²⁶ Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—Benne' zi'to' ka' zchízjwgake'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Che len, bi žon byenen chizjwa' laza' che yodo' dan' naka' Zi'n Dios, kan bi be žizjwgak benne' ka' zej nake' benne' wláž che bennen' zchizjwe'. ²⁷ Na'a, nich bi gonžo ga ža'a nitó benne', wyéj žoa'a nido', na' bejzale lo nisen' dan' zzenlo' bel ka', na' bel nežw da' seno', wzí'-ban'. Kate' wsaljo' žoa'aba', žel-lo' to mežw lasdo'. Wžín', na' bdizjw laza', na' lazo'.

18

No benne' gake' blo, benne' zoe' lãdjwgake'

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ La' ža na'ze benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nož benne' lãdjwto' gake' benne' blo gan znaa bia' Dios ya'abá chie'?

² Naž bliž Jesusen' to xkwide' byodo', na' bzoe'-be' gachje lãwe'le gan nníta'gake'.

³ Naž gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, cha' bi yeyakle kan zej nak xkwide' ki, bi gak cho'ole gan znaa bia' Dios ya'abá chie'. ⁴ Che len, no benne' gake' gaxjw laže', na' yeyake' kan nak xkwide' ni, bennen' gake' blo gan znaa bia' Dios ya'abá chien'. ⁵ No benne' gape' ba la'ne to xkwide' ki dan' nakbe' chia', gape' nedkza' ba la'ne.

Da' ka' žóngaken ga bága'žo doła'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki doła', xkwiden' žejle'be' chia' neda', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yej wetw yene', na' chejžixje kwine' lo nido'. ⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' ga bága'gak ljéžgake' ka' doła'. Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' da' gonen ga no benne' bage'e doła'.

8 'Che len, cha' no'o, o ni'o gonen ga bago'o do^la', bchogen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano' la'kze bi gak so'o, cha' nžog ni'a no'o, na' kege zoa chope no'o, na' chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl da' batkle yolen. 9 Cha' yej lawo' gonen ga bago'o do^la', wlejen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano', la'kze zoa toze yej lawo', na' kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabíl.

Da' žsaka' lebe Jesús che to zila' nnitlba'
(Lk. 15:3-7)

10 Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwınle nich bi wzoale chela'ale nitó xkwide' ki. Neda' žapa' le'e, nníta'tezgak wbás che ya'abá ka' gan že' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', na' žape chí'igake' légakbe'. 11 Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga nich yeslá' no benne' nıtle'.

12 '¿Biz znnale le'e? No benne', zej nnita' to gaywá' zila' chie' ka', na' cha' nıtle toba', ¿bi wka'ne' taplalj to galjba' ka', na' cheje' gan nak law ya'a, chejdilje' zila'don', bian' wnıtłba'? 13 Cha' wežel-le'-ba', da' li žapa' le'e, yebézele' che zila'don' kan gone' chegak yetaplalj to galjba' ka', bia ka' bi wnítgeklba'. 14 Lezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi žénele' nıtle nitó xkwide' ki.

Kan žala' yenít lawžo lježžo ka'
(Lk. 17:3)

15 Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' lježo' gone' le' zia, beyej, bejgá'nlene' chawe' la' lé'ezele. Cha' wzé nage' chio', ba beyono' bennen' lježo'. 16 Cha' bi wzé nage' chio', bche' yetó benne', o yechope' nich yežój li xtižo'o gan že'gak chope chonne benne', benne' ka' gak wzóa lígake' xtíža'le. 17 Cha' bi wzé nage' chégake', gož benne' ka' zdóbgake' che Dios, na' cha' bi wzé nage' chegak benne' ka', naž gak bennen' lo' le' ka' to benne' bi žejl'i'e che Dios, na' ka' to benne' zchizjwe' lo wĺáz yež zi'to'.

18 'Da' li žapa' le'e, yógo'te da' wží'ilele gan nak lo yežlyó nga, naken da' ba bchi'le Dios ya'abá chie', na' yógo'te da' gonnle latje lo yežlyó nga, naken da' ba benn Dios latje ya'abá chie'.

19 'Lezka' žapa' le'e, cha' chópzele gonle toze xtíža'le lo yežlyó nga kan nak to da' nnáblele Dios, Xakza' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', gonen' chele. 20 Gan zej nnita' chope chonne benne', benne' ka' zej ndobe' chia' neda', zoakza' neda' gachje láwe'le gan nníta'gake'.

21 Naž wbiga' Bedw gan zoa Jesusen'. Wnnable' Le', na' wnné':

—Xan, ¿bał chi'i žala' yenít lawa' che lježa', bennen' žone' chia' da' zía? ¿Gaže chi'i ka'?

22 Jesusen' gože' le':

—Neda' žapa' le', kege gážeze chi'i ka', san chonnlalj chi kwe' da' zej naken gaže chi'i ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to benne' bi benít lawe' che lježe'

23 Lezka' wnná Jesusen':

—Ka gon Bennen' zna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' wnná bia', benne' gónele' wká'nlene' chawe' benne' wen žin chie' ka'.²⁴ Kate' wzó lawe' zká'nlene' légake' chawe', bžingak benne' wen žin chie' ka', na' bedjwá'gake' to benne' gan zoe', benne' nbage'e chie' da' zan gaywá' mežw ka'.²⁵ Dan' bi gok chizjwe', wnná xane' to'e le' len no'le chie', na' xkwide' chie' ka', na' lezka' yógo'te da' nape', na' ki gazjw dan' nbage'e che xanen'.²⁶ Naž benne' wen žin na' bzoa zibe' xni'a xane', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': "Xan, ben zen lažo'o neda'. Chízjwkza' le' yógo'ten."²⁷ Naž xanen' beyache' láže'le' benne' wen žin chien', na' benít lawe' chie' dan' nbage'e chie', na' bsane' le'.²⁸ Kate' bežój benne' wen žin na' ga na', la' bejchagtie' to benne' žónlene' le' tzen žin, na' bennen' nbage'e chie' láte'ze mežw. Naž bexwe' le', na' wženje' yene', na' gože' le': "Wdíjwte dan' zbago'o chia'."²⁹ Naž bennen' bzoa zibe' xni'a lježen', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': "Ben zen lažo'o neda'. Chízjwkza' le' yógo'ten."³⁰ Bi gónele' benne' wen žin na', na' bsejwe' le' liž ya na' zejte chizjwe' dan' zbage'e chie'.³¹ Kate' yezika' benne' wen žin ka' béngkele' da' ni, gok nyache' láže'gake' ni'a

chie', na' bejžéngkele' xángake' yógo'te dan' goken.³² Naž xángake' bliže' benne' wen žin na', na' gože' le': "Le', wen žin bi nako' chawe'. Yógo'te mežwn' dan' wbago'o chia' benít lawa' chio'. Bsoła' dan' wbago'o chia' dan' wnnáb nyacho'o neda'.³³ ¿Bi žala' yeyache' láže'lo' lježo' kan bena' neda' chio', beyache' láže'la' le'?"³⁴ Naž xane' bžá'ali'e, na' bdie' le' lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le' kate' chíjwže' dot dan' zbage'e chie'.

³⁵ Naž wnná Jesusen':

—Lezka' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', gone' chele le'e cha' bi yenít lawle dot láže'le da' žongak lježle ka'.

19

Kan nak chegak benne' ka' želá'agake' yela' zchag na' (Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Galilea, na' bžine' gan nbab Judea gan de yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbíž. ² Benne' zan zjáklene' Jesusen', na' beyone' légake' ga na'.

³ Naž bale benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje to benne' byo nžag ne'e wsane' zo'le' ni'a che bíte'teze da' žaken?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Bi bel-le da' nyejw le'e yiche la'y kan ben Dios

benách ka' katen' bene' yežlyó? Benne' byo, na' no'le bene' légake'.⁵ Ki wnná Dios: "Che len, benne' byon' žala' kwáslene' xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', na' žoptie' yeyákake' ka toze benne'."⁶ Ki naken, biž zej nake' chópgake' san toze benne' ba beyákake'. Che len, bi žala' yela'agak benách ka' légake', benne' ka' Dios bene' légake' toze.

⁷ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biž chen' Moisés gože' légake' da' žonnen to benne' byo latje wnezjwe' zo'le' to yiche da' znnan želá'alene' le', na' naž gak wsane' zo'len'?

⁸ Jesusen' gože' légake':

—Ki ben Moisés dan' nak zižje yichj lázdo'le, bi'e le'e latje wsanle no'le chele ka', san kate' wzó law žata' yežlyó nga, bi goken ki.⁹ Neda' žapa' le'e, cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' bi wdálene' benne' byo yoble, na' cha' wchág ná'lene' no'le yoble, bage'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Lezka', cha' no benne' byo yoble wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', bage'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

¹⁰ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Cha' ki naken che no benne' byo, benne' nžag ná'lene' to no'le, gakže chawe' chie' chela' bi wchág ne'e, na' ga'ne' toze'.

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi gak si' lo na'gak yógo'te benách diža' ni, san toze no benne' byo Dios zzejni'ile' le'.¹² Zej nnita' benne' byo ka' bi zchag ná'léngake' to no'le dan' bi zej nake' dot benne' byo, dan' ki góljgake', na' yebałe benne' byo ka' bi zchag ná'léngake' to no'le dan' bséjwgak benne' ka' xnéžgake', na' yebałe benne' byo ka' bi zchag ná'léngake' to no'le nich gak góngake' xchin Dios, Bennen' znná bi'e ya'abá chie'. No benne' gak si' lo ne'e diža' ni žala' si' lo ne'en.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka'

(Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž benne' ka' zej nake' xa xna'gak xkwide' ka', bedjwá'gake' légakbe' gan zoa Jesusen' nich xoa ne'e légakbe', na' nnable' Dios gon chawe'e légakbe', san bséjwgak benne' wsedle chie' ka' xnéžgake'.¹⁴ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le we' xkwide' ki latje bíga'gakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnéžgakbe', dan' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki nzí'gake' latje gan znná bia' Dios ya'abá chie'.

¹⁵ Naž Jesusen' bxoá ne'e légakbe', na' bezé'e ga na'.

To benne' wnni'a, benne' zeje' babze yiz

(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ To benne' byo, benne' zeje' babze yiz, bedjwíe' Jesusen', na' gože' le':

—Benne' wsedle dot chawe'. ¿Biž da' naken chawe' žala' gona' nich gata'

yela' nban da' zejli kanne chia'?

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Nnezlo' dan' zanno' chia' kate' zanno' naka' dot chawe'? Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. Cha' ženelo' gata' yela' nban da' zejli kanne chio', ben kan wnnakze Dios gonle.

¹⁸ Naž bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—¿Bizle da' ka' wnné'?

Jesusen' gože' le':

—Da' wnnakze Moisés katen' wnné':

Bi goto' benách ka'.

Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

¹⁹ Wdape ba la'ne xa xno'o.

Bži'il lježo' ka' kan nži'il kwino'.

²⁰ Naž bennen' zeje' babze yiz gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'. ¿Zoa yetó da' žala' gona'?

²¹ Jesusen' gože' le':

—Cha' ženelo' gako' chawe' law Dios, wyěj, yjete' da' napo', na' mežwn' da' si'o, bnezjwn chegak benne' yache' ka'. Ki gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

²² Kate' bennen' zeje' babze yiz benle' da' ni, beyeje', na' žak nyache' laže'e dan' nápli'e yela' wnni'a.

²³ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gak zede cho'o to benne' nape' yela' wnni'a gan zanna bia' Dios ya'abá. ²⁴ Yetó žapa' le'e, nakže zede che bennen' nape' yela' wnni'a chie'e gan zanna bia' Dios ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁵ Kate' béngikle benne' wsedle chie' ka' da' ni, bebángikle', na' wnnágake':

—¿Nožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁶ Bwia Jesusen' légage', na' wnné':

—Bi gak gongak benách ka' ki, san Dios gak gone' yógo'te.

²⁷ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' zá'lento' Le'. ¿Bizže gata' cheto'?

²⁸ Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e, ža na' katen' wkób yežlyó nga, na' kwi'a gan nna bi'a neda', Benne' Golje' Benách, gan gaka' Benne' Blo, le'e na' žónlenle neda' tzen na'a, kwe'le chežinno latje ka' gan nna bia'le, na' wchi'a láže'le chežinno kwe'te yež ka' chegak za'só Israel. ²⁹ No benne' zka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie' ka', nich gone' xchina', si' bennen' yetó gaywá'teže ka', na' lezka' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ³⁰ Benne' zan, benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze, na' benne' ka' zej nga'ne' ka'ze na'a, gágake' benne' blo.

20

Žsaka' lebe Jesús kan žongak benne' wen žin ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Dios, Bennen' zna bi'e ya'abá chie', naken ka ben to benne' xan yo'o. Bžoje' zildo', na' bejtijje' benne' wen žin ka' nich góngake' žin lo yežlyó chie' gan naze' lba uba ka'. ² Kate' ba bgá'nlene' benne' wen žin ka' chawe', chizjwe' légake' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža, bsele'e légake' chjéngake' žin lo yežlyó chien'. ³ Kate' bežoje' xsile, ble'ele' yebale benne' ka' nníta'gake' ka'ze lawe' ya'a.

⁴ Gože' légake': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'.” La' jaktie' légake'.

⁵ Bežój benne' xan yo'on' da' yoble wawbiž, na' lezka' kate' žedá chonne, na' tlebe ka bene', bsele'e benne' ka' lo yežlyó chien', benne' ka' bejxake'e ga na'.

⁶ Lezka' bežoje' katen' yelate' zoa wbiž, na' bejxake'e yebale benne' ka' nníta'gake' ka'ze ga na', na' gože' légake': “žBiz chen' zoale nga ka'ze dot ža, na' bi be žin žonle?”

⁷ Benne' ka' góžgake' le', na' wnnágake': “Nitó benne' bi benne' xchinto'.” Naž gože' légake': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'.” ⁸ Kate' za' žale, benne' xan yo'on' gože' bennen' yo'ogak lo ne'e benne' wen žin ka', na' wnné':

“Bliž benne' wen žin ka' nich wnezjo' lázjwgage', na' chizjo'

zga'ale benne' ka' bžíngake' ze lawte. Te na' chizjo' benne' ka' bžíngake' zgá'alegake'.”

⁹ Naž bžíngak benne' ka' yjéngake' žin katen' yelate' zoa wbiž, na' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹⁰ Kate' bžíngak benne' ka' yjéngake' žin zgá'alegake', gókgekle' sí'gake' da' zenže, san lezka' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹¹ Kate' wzí'gaken', wnnégake' che benne' xan yo'on', ¹² na' wnnágake': “Benne' ka' bžíngake' kate' ze lawte, to chí'ido'ze béngake' žin, na' toze ka wdizjo' légake' ka neto', na' neto' bento' žin dot ža, na' wyéyele'eto' lo wbá.”

¹³ Bechebe xan yo'on', na' gože' toe': “Bicha'a, bi be žona' chio' da' bi naken chawe'. žBi bga'n cháwe'žo si'o to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža? ¹⁴ Wzí' lazjo', na' beyej ližo'. Neda' žénela' chizjwa' benne' ki, benne' yjéngake' žin kate' ze lawte toze kan žizjwa' le'. ¹⁵ žBi nzi' lo na'a wconla' žin da' naken chia' ka žénela'? žZge'elo' lježo' dan' žónnli'a chie'?” ¹⁶ Ki naken, bale benne', benne' ka' zka'ngak benách ka' légake' ka'ze, gágake' blo, na' bale benne', benne' ka' zej nake' blo na'a, gá'ngake' ka'ze. Benne' zan žliža' san babze benne' ka' nbégake'.

Jesús zne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Kate' Jesusen' ne yoe'e nez, zeje' lo yež Jerusalén,

bchi'e cheze chežínnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légage':

18 —Le wia nga, yo'ožo nez zejžo yež Jerusalén, gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak b̄xoz wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka', na' chóggake' chia' gata'.
19 Wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', benne' ka' gon díjtgekle' neda'. Chíngake' neda', na' wdá'gake' neda' le'e yag kroze, san kate' gak chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

Da' wnnáb xna'gak Jakob, na' Zwa

(Mr. 10:35-45)

20 Naž xna'gak Jakob, na' Zwa, zi'n Sebedeo ka', bžínlene' chope' ka' law Jesusen', na' bzoa zibe' xni'e Le', na' wnnable' Le' to da' gonze' chie'.
21 Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Biž žénelo'?

Gože' Le':

—Wnná kwe' to zi'na' ni kwito' li ža, na' yetobe' kwe'be' kwito' yegle gan nna bi'o.

22 Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi nnézlele da' znnable. ¿Wak sóelele da' saka'a neda', na' yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

Góžgake' Le':

—Gakto'.

23 Naž Jesusen' gože' légage':
—Da' li da' žala' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' da' žala' yezóa' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, san nich kwe'le kwita' li ža, o kwita'

yegle, bi nzi' lo na'a kwia' no benne' gonnan' chie', san gata' chegak benne' ka' X̄a' ba bkwezen' chégake'.

24 Kate' béngikle yechí benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake'.
25 Naž Jesusen' bliže' légage', na' wnné':

—Nnézkzelele kan žongak benne' ka', benne' zna biá'gake' benne' zi'to' ka', kan zdétleche zna biá'gake' légage', na' benne' ka' zej nakže' blo zkingekle' la' ljéžgakkze' ka' žin.
26 Bi gaken ki chele. Nóte'tezle le'e, benne' žénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' žin che yezíka'le.
27 Lezka', nóte'tezle le'e, benne' yénele' gake' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w che yezíka'le.
28 Lezka' neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich gon no benne' xchina', san nich gáklena' benách ka', na' wdía' yela' nban chia', da' chizjwa' lo wlazgak benne' zan nich yelágake'.

Žeyón Jesús chope benne' lo chole ka'

(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

29 Kate' ne zežógake' lo yež Jerikó, benne' zan zjáklene' Jesusen'.
30 Zej nnita' chope benne' lo chole ga na', benne' ka' žé'gake' žoa'a nez. Kate' béngikle' zde Jesusen' ga na', wnnégake' žižje, na' wnnágake':

—X̄an, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

31 Benne' zan ka' bchí'igekle' légage' gá'ngake' žize, san

wnnégake' zízježe, na'
wnnágake':

—Xan, za'só Dabí, beyache'
laže'l neto'.

³² Naž wléz Jesusen', na'
bliže' légake'. Wnnable'
légake', na' wnné':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³³ Góžgake' Jesusen':

—Xan, žénelto' gono' ga
yeyaljšw yej lawto'.

³⁴ Naž beyache' laže'l Je-
susen' légake', na' wdane' yej
lawgake'. La' beyaljšwtegak yej
lawgake', na' jáklene' Jesusen'.

21

*Zka'n zéngake' Jesús kate' ne
žoe'e lo yež Jerusalén*

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40;
Jn. 12:12-19)

¹ Kate' bžin Jesusen' len
benne' ka' žónlengake' Le' tzen
gawze gan že' yež Jerusalén,
na' nníta'gake' gan že' yež
Betfagé zan Ya'a Yag Olibo,
bsele'e Le' chope benne'
wsedle chie' ka', ² na' gože'
légake':

—Le chej lo yeždon' da'
žen' lawle ga zoažo ni, na'
chejxáka'le to burro wná'
da'ba' ga na', len to burro
byodo' cheba'. Le chejseže-
ba', na' le yedjwá'-ba' chia'.

³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e,
le ye'e: “Xanžon' žénele'-ba'”
Naž sele'e-ba' chia'.

⁴ Ki goken, bžin da' bzoj
bennen' bchalje' lo wláz Dios,
katen' wnné':

⁵ Le ye' benne' ka' nníta'gake'
yež Sión:

“Le wia nga, Benne' nna bi'e
le'e ze'e chele.

Lo yela' gaxjšw laže' chie' ži'e
xkože' to burro.

Ži'e xkože' to búrrodo' che to
bia žwa'ba' ywa'.”

⁶ Naž jak benne' wsedle
chie' ka' ga na', na' béngake'
kan gož Jesusen' légake'.

⁷ Beché'gake' burro wná'
na' len burro byodon', na'
bxóagake' laže' yicha' chégake'
ka' xkóže'ba', na' wžé' Je-
susen' law laže' ka'. ⁸ Lezka'
wnníta'gak benne' zan ga
na', na' bchíljkake' laže' ka'
žxo'a yéngake' lo nez. Yeba'le'
bchíbgake' zin da' bxóagake' lo
nez. ⁹ Zíže wnnegak benne'
ka' zjake' lawle, na' benne'
ka' zjáklene' Jesusen', na'
wnnágake':

—¿Ga'n zen Le', za'só Dabí!
jBa nez zen naken che benne'
ni ze'e ni'a che La Xanžo! jGa'n
zen Dios!

¹⁰ Kate' wyáz Jesusen' lo
yež Jerusalén, yógo'te benne'
che yežen' béngake' žo'osbé.
Benne' zan góžgake' ljéžgake'
ka', na' wnnágake':

—¿Noz bennen'?

¹¹ Yezika' benne' ka'
wnnágake':

—Benne' ni Jesús, bennen'
zchalje' lo wláz Dios. Nak laže'
Nasaret gan nbab Galilea.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48;
Jn. 2:13-22)

¹² Kate' wyáz Jesusen' lo li'a
yodo' che Dios, blage' na'le
yógo'te benne' ka' žóte'gake'
na' benne' ka' žá'wgake' lo li'a
yodon'. Lezka' bžixe' blag ka'
chegak benne' ka' zchá'gake'
mežw che yež ži'to' ka', na'

da' ka' želbe'le benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹³ Naž gože' légage':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin' yo'o gan wcháljlangak benách ka' Dios” san le'e ba benlen kan nak to yo'o chegak benne' wbán ka'.

¹⁴ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bałe benne' lo chołe ka' len benne' ka' bi žak sá'gake', wbíga'gake' gan zoe', na' Le' beyone' légage'. ¹⁵ Kate' bxož wnná bia' ka' len benne' yoda' wsdle ka', blé'egekle' yela' wak ka' da' žon Jesusen', na' lezka' béngikle' znnegak zižje xkwide' ka' lo zchil yodo', na' znnágakbe': “iGa'n zen za'só Dabí!” ¹⁶ naž bžá'gake', na' góžgake' Jesusen':

—¿Bi ženlo' da' želnná xkwide' ki?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—O', ženlan'. ¿Batkle bel-le da' nyejw le'e yiche la'y da' znnan kikze žala' gaken? Ki znnan: “Beno' Le' ga žolgak xkwide' ka', na' bi' že'n ka', bi' ka' ne žáže'gakbe', da' žoe lágwakbe' neda' da' naken dot li laže'.”

¹⁷ Naž Jesusen' bezé'e gan nníta'gake', na' bežoje' lo yež Jerusalén. Wyeje' lo yež Betania gan bga'ne' dot yele.

Ješús zdile' to yag higo
(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Kate' za' ža'ní', na' zeyéj Jesusen' lo yež Jerusalén, zdone'. ¹⁹ Blé'ele' to yag higo da' žen' kwit nez, na' wbigé'e gan žen', san bi be bžel-le'

da' zbian. Xláge'ze žian. Naž Jesusen' gožen':

—Biž kwia da' zix chio'.

Naž la' wbižte yag higon'. ²⁰ Kate' blé'egekle benne' wsdle chie' ka' da' ni, bebángikle'. Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Nakx goken, la' wbižte yagen'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e, cha' chejle'le che Dios, na' bi gak chope láže'le, kégeze wak gonle kan bena' che yagen', san cha' ye'le ya'a nga: “Bkwas na'le, na' bejsóa lo niso” gaken kan nnale. ²² Lezka', yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, cha' chejle'le che Dios gonen' chele, si'le dan' nnable.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Ješús

(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Wyáz Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne žsedle' benách ka' nníta'gake' ga na', bxož wnná bia' ka' len benne' gole ka', wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biž yela' wnná bia' nzi' lo no'o, žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' ye'le neda' kan naken, neda' yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki. ²⁵ ¿Nož benne' bsele'e Zwan' nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios bsele'e le', o bséla'gak benne' ka' le'?

Naž wzó lawgak benne' yodo' ka' znnágake' la' légakze':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', la' ye'tie' žo'o: “¿Biz chen' bi bejle'le chie'?”²⁶ San cha' nnažo: bséla'gak benne' ka' le', žébežo da' gongak benne' wláž ka', dan' žejlé'gake' yógo'tegake' bchalj Zwan' lo wláž Dios.

²⁷ Che len beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Jesusen' gože' légakze':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki.

Žsaka' lebe Jesús kan nak chegak chope xkwide' byo ka'

²⁸ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—¿Biz nnale le'e? Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. Gože' to xkwide' chien', na' wnné': “Zi'na', wyéj na'a chjeno' žin lo yežlyó chia' gan naza' lba uba ka'.”²⁹ Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': “Bi žénela' cha'a.” Wdé na' beyát láže'be', na' yjenbe' žin na'.³⁰ Naž bennen' gože' yetó xkwide' chien', na' toze kan wnné'. Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': “O, xe. Cha'a.” San bi wyéj xkwiden'.³¹ ¿Nole xkwide' chope ka' benbe' da' žaz láže' xabe'?

Beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi' nežw.

Naž Jesusen' gože' légakze':

—Da' li žapa' le'e: benne' wechizjw ka', benne' žóngake' da' kegle, na' no'le le'e ka', chjake' zgá'alegake' ka' le'e, na'

chó'ogake' gan zna bia' Dios.³² Ki gaken dan' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, ble'e gan zoale, na' bsdle' le'e da' naken chawe' kan žala' gonle, na' le'e bi bejle'le chie', san benne' wechizjw ka' na' no'le le'e ka', bejlé'gake' chie'. La'kze blé'elele da' ni, bi beyát láže'le nich chejle'le chie'.

Ka nak chegak benne' wen žin ka' bi zej nake' chawe'

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag yetó da' wsaka' leba'. Wzóa to benne' xan yo'o, na' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie'. Wbeke' to le'je chen, na' bche'ne' to bloj lo yej gan wsie' xis uba ka'. Lezka' bene' to yo'o ža'le gan gak to benne' wie' dot yežlyó chien'. Naž bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' late' weje, na' wyeje' to yež ži'to'.

³⁴ 'Kate' bžin ža wchíbgake' uba ka', xan yežlyón' bsele'e bale ni'a ne'e gan zej nníta' benne' wen žin ka' nich sí'gake' da' žeyala' chie'.³⁵ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' ni'a ne'e ka'. Béngake' toe' we', na' yetóe' bétgake' le', na' yetóe' bžé'egake' le' yej.³⁶ Da' yoble xan yežlyón' bsele'e yebale ni'a ne'e ka', na' gókgake' benne' zanže ka' benne' ka' bsele'e zga'ale, na' tlebe bengak benne' wen žin ka' chégake'.

³⁷ 'Kate' ze lawte, bsele'e ži'ne' gan nníta'gake'. Wzá' láže'e, na' wnné': “Gápegake' xkwide' chia' ba la'ne.”

38 Kate' benne' wen žin ka' blé'egekle' zi'ne' na', la' wnnátegage' la' légakze': "Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' da' žala' gak chebe' gaken chežo." 39 Naž bəxwgake'-be'. Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón' gan zej naz lba uba ka', na' bétgake'-be'.

40 Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Kate' yełá' benne' xan yežlyón', ěnakx gone' chegak benne' wen žin ka'?

41 Beži'igak benne' yodo' ka', na' góžgake' Jesusen':

—Wžía yi'e benne' wen da' zinnj ka', na' yežlyó chien' wdíe' lo na'gak yebałe benne' wen žin ka', benne' wnézjwgake' da' žeyala' chie' kate' žin ža chíbgake' uba ka'.

42 Naž Jesusen' gože' légage':

—ěBatkle beł-le dan' nyejw le'e yiche la'y kan nak da' ni? Ki znnan:

Yej na' da' bzoa cheła'ale benne' wen yo'o ka', na'a naken yej len yo'o blo che ze'e.

Xanžo na'kze bene' ga naken ki,

na' naken to da' žonen ga žebanžo.

43 Che len žapa' le'e, latje chele gan zнна bia' Dios yeké'n chele, na' gatan' chegak benne' ka' góngake' kan žala' gon no benne' nzi'e latjen'.

44 No benne' wtope' lo yej na', la' kwinze' wžía yi'e, na' cha' yej na' chejbagan' no benne', wzožjen le'.

45 Kate' bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo

ka' béngekle' dan' bsaka' lebe Jesusen', gókbe'egekle' bchalje' kan nak chégake'. 46 Gónegekle' góxwgake' Le', san bžébegake' benne' zan nníta'gake' ga na', dan' žejlé'gake' nak Jesusen' to benne' zchalje' lo wláz Dios.

22

Žsaka' lebe Jesús kan nak che lni che yełá' zchag na'

1 Da' yoble Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tžen. Bsaka' lebe', na' wnné':

2 —Kan gak chegak benne' ka', benne' chó'ogake' gan zнна bia' Dios ya'abá chie', naken kan gok chegak benne' ka', bliž to benne' wnná bia' légage' kate' bene' lni che ža zchag na' xkwide' byo chie'.

3 Bsele'e ni'a ne'e ka' nich chejxí'gake' benne' ka' ba bliže' nich yídgake' lni chebe', san bi gónegekle' yídgake'.

4 Naž bsele'e yebałe ni'a ne'e ka', na' gože' légage': "Le chejzenle benne' ka' ba bliža', na' ye'le légage': Le wia nga, ba nzi'ni'a da' gawžo. Ba betto' xpeža' ka', na' ležka' bia beže ženne' chia' ka'. Yógo'te ba wzí'ni'a. Le da, soažo lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'." 5 Benne' ka' bejlížgake' bi wdápegake' légage' ba la'ne, na' jake' che chégake'. Toe' yjene' žin, na' yetóe' wyeje' chje'w chjete'.

6 Yebałe' bəxwgake' ni'a ne'e ka', na' ben zí'gake' légage', na' bétgake' légage'. 7 Kate' benne' wnná bian' benle' da' ni,

bže'e, na' bsele'e benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdile, na' bétgake' benne' wet benách ka', na' bzéygake' lážgake'.
 8 Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Da' li ba wzí'ni'a che lni na', san benne' ka' bliža' bi gókgake' zi yedjéngake' neda' tzen lni.
 9 Le chej na'a gan nak lo nez ka', na' le wlíž yógo'te benne' ka' chejxáka'le ga na' nich yídgake' lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'." 10 Naž bžojgak ni'a ne'e ka', na' jake' gan nak lo nez ka', na' btóbgake' yógo'te benne' ka' bejxáka'gake' ga na', benne' chawe' ka' na' benne' wen da' kegle ka', na' gan žak lni wža'ten benách ka'.

11 'Kate' wyó'o benne' wnná bian' ga na' nich wie' benne' ka' zej ndobe' ga na', ble'ele' to benne' bi nakwe' laže' zaka' dan' bnezjwe' chegak benne' ka' nníta'gake' lni na'. 12 Naž gože' bennen': "Bicha'a, ¿zo' nga, na' bi nako' laže' zaka' dan' bnezjwa' chegak benne' ka' nníta'gake' lni?" Bennen' wzóa žize'. 13 Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Le wchéj ni'a na' bennen', na' le chejžó'n-ne' na'le gan že' chol, gan kweže', na' wxéj laye'e lo yela' nyache' laže' chie'."

14 Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—Benne' zan bliža', san babze benne' ka' nbégake'.

*Zchalj Jesús che da' žíjwžo lažžo
 (Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)*

15 Naž beza'gak benne' yodo' fariseo ka' ga na', na' bégake' xtíža'gake' nich góngake' ga nna Jesusen' to nich gak yesbága'gake' Le' zia.
 16 Nich góngake' ki bséla'gake' bałe benne' ka' žónlengake' légake' tzen gan zoa Jesusen', len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen. Benne' ka' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' Le' káteze naken, na' nak dot da' li da' žsedlo' kan naken che Dios, na' bi zzi'o da' znnázegak benách kan nak chio', dan' bi zchi'a lažo'o benách ka' kan nak da' želnnaze'. 17 Bzenle neto'. ¿Biz znnó' le? ¿Žon byenen o bi žon byenen chíjwto' lazto' che benne' Sésar, bennen' yež zi'to', bennen' zna bi'e žo'o?

18 Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' kwéjgake' Le' diža', nich gak yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka' zlo'éezele chawe' kwinle, ¿biz chen' znnale da' wzóan neda' žoa'a ya'a? 19 Le wlo'é'el neda' to mežw da' žíjwle lazle.

Naž blo'é'egekle' Le' to mežw che yež Roma. 20 Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Noz benne' da' ni lawe', na' noz benne' nyejw le' le'e mežw ni?

21 Góžgake' Le':

—Che benne' Sésar da' ka'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Le chizjw benne' Sésar da' zej naken che benne' Sésar, na' Dios da' zej naken che Dios.

22 Kate' béngkle' da' ni, bebángle' kan nak diža' chawen' da' bchalj Jesusen'. Belka'ne' Le', na' la' bezá'tegake' ga na'.

Želnable' Jesús kan žala' yebangak benne' gat ka'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

23 La' ža na'ze benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', wbiga'gake' gan zoa Jesusen'. Wnnábgekle' Le',
24 na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés wnné': “Cha' gat to benne' zoa zo'le, na' bi zoa no xkwide' chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' zo'le', nich soa za'só benne' bíche'ben', bennen' gote'.”

25 Wnníta'gak gaže bi' byo ka' zej nak bíche'gakbe' gan zoato'. Bi' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, na' gotbe'. Dan' bi wzóa no xkwide' chebe', xkwide' bežopen' bchag ná'lenbe' no'le wzeben' che bi' bíche'ben'. 26 Lezka' goken che xkwide' bežopen', na' lezka' che xkwide' beyonnen', na' toze kan goken chegak gážtebe', dan' gótgakbe' yógo'tebe'. 27 Kate' ze lawte lezka' got no'len'. 28 Na'a, kate' žin ža yebangak benne' gat ka', žnole bi' gaže ka' gak no'len' chebe', dan' yógo'tebe' bchag ná'lengakbe' no'len'?

29 Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nchíxele le'e dan' bi žejní'ilele da' nyejw le'e yiche la'y, na' dan' bi nónbia'le yela' wak che Dios. 30 Kate' žin ža

yebangak benne' gat ka', biž gak yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake', san gákgake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'. 31 Cha' yebangak benne' gat ka', žbi na' gol-le dan' gožkze Dios le'e? 32 Ki wnné': “Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob.” Dios bi nake' Dios chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ban ka', benne' nníta'gake' nbángake' la'kze gótgake' ža ni'te.

33 Kate' béngkle benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, bebángle' ni'a che dan' žsedle Jesusen' légake'.

Da' bchi'le Dios gonžo da' naken blo

(Mr. 12:28-34)

34 Kate' gókbe'egkle benne' yodo' fariseo ka' da' ben Jesusen', kan bnnita' žie' benne' yodo' saduseo ka', naž bdóbgake' yógo'tegake' gan zoe'. 35 Zoa to benne' ladjwgake' ga na', benne' nsedle' da' bsedle Moisés, na' gónele' si' bi'e Jesusen'. 36 Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žbizle dan' bchi'le Dios gonžo naken blo?

37 Jesusen' gože' le':

—Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' lo dot yichj lazdo'o, na' lo dot yela' žejní'il chio'. 38 Da' ni naken da' bchi'le Dios da' naken blo, na' nakžen zen. 39 Da' bchi'le Dios da' naken da' bežope, naken tlebe, na' ki znnan: “Bži'il lježo' kan nži'il

kwino'." 40 Da' chopen ki, da' ka' bchi'le Dios, zej naken gan zegak yógo'te da' bchi'le Dios, na' yógo'te da' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

¿Noz benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

41 Katen' zej nnita' tzen benne' yodo' fariseo ka', Jesusen' wnnable' légake', 42 na' wnné':

—¿Biz znnale le'e che Benne' Criston'? ¿Noz benne' nak Benne' Criston' zi'ne'?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Za'só Dabí nake'.

43 Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Biz chen' Dabí na'kze bchalje' kan nak chie', na' wnné': “Xana?” Ki wnné' katen' bchalje' lo wláz Dios Be' La'y, na' wnné':

44 Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža, na zejte gona' ga wzóa zibgak benne' ka' xni'o, benne' bi zlé'egekle' Le' chawe'.”

45 Cha' Dabín' wnné' nake' Xane', ¿nakxkze naken, znnale le'e nake' za'só Dabín'?

46 Bi gok no benne' yeži'e, na' kate' wzó law ža na', bi bežogle no benne' bi da' nnable' Le'.

23

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia

(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

1 Naž Jesusen' bcháljlene' benne' wsdle chie' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na'.

2 Na' gože' légake':

—Benne' yodo' fariseo ka' na' benne' yodo' wsdle ka' zej ži'e latje che Moisés, nich wsédgekle' benách ka'. 3 Che len, le gon yógo'te da' yé'gake' le'e, san bi gonle le'e kan žóngake', dan' to da' znnágake', na' yetó da' žóngake'. 4 Da' zchí'igekle' benách ka' naken ka to ywa' zí'ile'e da' bi gak no benne' we'e, na' zgó'ogaken' ža' yengak benách ka', san légake' bi žénegekle' wchá'gaken', kege len toze xben ná'gake'. 5 Žóngake' yógo'te da' žóngake' nich lé'egekle' benách ka' légake'. Žžéngake' da' zchéjgake' yen ná'gake', na' žoa'a xgágake' gan nyejw to da' nyejwn le'e yiche la'y, na' ztónngake' lože laže' da' zej nakwe', da' zloe'elen žápgake' Dios ba la'ne. 6 Žénegekle' kwé'gake' gan nak latje blo gan zdóbgake' žáwgake' tzen, na' gan nak latje blo lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios. 7 Lezka', žénegekle' gápegak benách ka' légake' ba la'ne kate' žápegake' légake' “Padiox” gan nníta'gak benách ka', na' žénegekle' ye'gak benách ka' légake': “Padiox, benne' wsdle.”

8 'San le'e, bi žala' gonle ga no benne' yi'e le'e: “Benne' wsdle” dan' zoa toze Benne' nake' Benne' wsdle chele, neda', Benne' Cristo, na' yógo'tele nakle lježle tole yetole. 9 Bi ye'le nitó benne' yežlyó nga, bi nnale: “Xe” dan' zoa toze Benne' nake' Xale, Bennen' zoe' ya'abá

chien'. ¹⁰ Bi gonle ga no benne' yi'e le'e: "Xan" dan' zoa toze Benne' nake' Xanle, neda', Benne' Cristo. ¹¹ No benne' zoe' ladjwle, benne' žone' xchinle yezika'le, benne' ni gake' blo gan zoale. ¹² Cha' no benne' gon kwine' benne' blo, ka'ze ga'ne', san no benne' nake' gaxjw laže', gake' benne' blo.

¹³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Žséjwle xnezgak benách ka' žénegekle' žíngake' gan zna bia' Dios ya'abá chien'. Le'ekzle bi žo'ole ga na', na' bi žonnle latje cho'ogak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

¹⁴ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Žka'le ližgak no'le wzebdo' ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwinle, scha žližle Dios. Che len, zenle'e gák da' choge' chele da' sáka'le.

¹⁵ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' lezka' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zdele dot lo niso', na' dot lo yežlyó nga nich gonle ga wká'n zen Dios to benne' ka' žonle le'e, na' katen' ba bžél-lele-ne', žonle ga nbága'že' zia ka dan' nbága'le le'e, dan' gonen ga chejchazle lo yi gabíl.

¹⁶ 'Da' nyáche'le'e naken chele. Nakle lo chole, na' žénelele wloé'ezele benách ka' nez. Ki naken chele dan' znnale: "Kate' bi da' zchebe laže' no benne', cha' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', bi žon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che ya oro da' žen' lo yodo', na' gon byenen." ¹⁷ Le'e, benne' lo chole ka', na' bi žejní'ilele. ¿Bizle nakže blo? ¿Oron' o yodon' da' žon la'yen oron'? ¹⁸ Lezka' znnale: "Cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, bi gon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che mežw da' zoan lawle bkogen', na' gon byenen." ¹⁹ Le'e, benne' nzide yichj lázdo'le, na' nakle lo chole. ¿Bizle nakžen blo? ¿Mežw da' zoan lawlen, o bkog la'yen' da' žon la'yen mežwn'?' ²⁰ Che len, cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, žonen' ni'a che bkog la'yen', na' lezka' ni'a che yógo'te da' žen' lawlen. ²¹ Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', žonen' ni'a che yodon', na' lezka' ni'a che Dios, Bennen' žonkze' latje chie' ga na'. ²² Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che ya'abá che Dios, žonen' ni'a che latje gan že' zna bia' Dios, na' lezka' ni'a che Dios na'kze, Bennen' ži'e ga na'.

²³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe'

kwinle. Ki naken chele dan' žízjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yix'e weje, na' che yix'e anís, na' che komino yela' waw, san zka'nle da' nakže blo da' bchi'le Dios, dan' bi žonle da' naken chawe', na' bi žeyache' láže'lele lježle ka', na' bi žejle'le che Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' lezka' bi žala' wka'nle yezika' da' ka' žonle, da' ka' žízjwle che yodo'.²⁴ Le'e, benne' lo chole ka', na' žénelele wloé'elele benách ka' nez. Dan' žonle naken ka zdele da' že'jle to yeso' da' zde ya, nich kwejle bi'a lasdo' ka', san že'jle to bia zen dan' želbía benne' ka'.

²⁵ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Nakle ka to ziga'do' da' že'jlenle, na' ka to ye'n da' žawlenle. Žible da' sban da' nwa' kwitle, san yichj lázdo'le nžan' da' zbanle, na' da' kegle ka' da' žonle.²⁶ Le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' lo chole ka'. Zga'ale le gon chawe' da' yo'on yichj lázdo'le, na' lezka' gagle chawe' kwitle.

²⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' nakle ka yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' zej naken zila'do'ze kwitle, na' da' li xtan znná'gaken, san nžá'gaken žit chegak benne' gat ka', na'

yógo'te da' zgot.²⁸ Lezka' nakle le'e. Da' li lówzele zloe'el kwinle chawe' lawgak benách ka', san yichj lázdo'le nža'ten da' zloé'ezele chawe' kwinle, na' da' kegle ka' da' žonle.

²⁹ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zzoale yo'o xtanto' ka' lo ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wlás Dios, na' lezka' žonle xtan gan zej ngache' benne' chawe' ka'.³⁰ Lezka' znnale: "Chela' wzoato' ža ni'te katen' wnníta'gak xa xto'to' ka', bi gónlento' légake' tzen katen' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlás Dios."³¹ Dan' znnale ki, le'ekzle zzoa lile nakle za'sógak benne' ka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlás Dios.³² Ki naken, žesbaga' kwinle zia dan' wbága'gak xa xto'le ka'.

³³ 'Le'e nakle ka bele snia ka', na' lezka' ka lježgak bele snia ka'. Da' likze bi yelale lo da' wsaka' zin' le'e lo yi' gabíl.³⁴ Che len, neda' sela'a chele benne' ka' wcháljgake' lo wlás Dios, na' benne' ka' žejní'igekle', na' benne' wsedle ka'. Benne' ki, gotle ba'e, na' wda'le yeba'e le'egak yag kroze ka', na' chinle yeba'e gan nak lo yo'o gan zdoble nich yenle xtiža' Dios, na' wlagle légake' to yetó yež.³⁵ Ki gaken, bága'le le'e zia che yógo'te žen chegak benne' chawe' ka', da' wlaljen lo yo, kate' wzó law wzóa bennen'

bete' Abel, zi'n Adán, benne' chawen', na' na' zejte bétgake' Secría, zi'n Berekías, bennen' bétgake' gachje láwe'le gan že' yodo', na' gan že' bkog la'y, gan zzéygake' bia beždo' ka' law Dios. ³⁶ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki bága'gak benne' ki, benne' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

Jesús zbeže' ni'a che yež Jerusalén

(Lk. 13:34-35)

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' Jerusalén ka', le'e na' žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' ka' bsela' Dios gan zoale. Zan chi'i gónela' wtoaba' le'e chia', kan žon žkoko', bia žtobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁸ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle. ³⁹ Ki gaken, dan' žapa' le'e, na'a so law biž lé'elele neda' kate' nnážele: “La'y nak Bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios.”

24

Znna Jesús ka za' wchínnjgake' yodo'

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Bžoj Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne zze'e ga na' wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' blo'é'egikle' Le' kan nak ze'e na', da' nyechjen yodon'. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—žlé'elele yógo'te da' ki? Da' li žapa' le'e, bi ga'n to yej da' nbagan' lježen nga, dan' bix doten.

Da' ka' gak biá'gaken za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Kate' ne že' Jesusen' gan nak law Ya'a Yag Olibo, wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe' cheze', na' góžgake' Le':

—Blo'e'el neto', žBatx gакgак da' ki, na' biz gak bia' ža yełó'o, na' za' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wia kwinle nich bi gon láže'le no benne' le'e, ⁵ dan' la'gak benne' zan, benne' ka' si' lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' gon láže'gekle' benne' zan. ⁶ Yénlele žak wedile, na' da' zchaljgak benne' ka' che wedile, san bi kwe' zédlele, dan' žon byenen gакgак yógo'te da' ki zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka'. ⁷ Benne' ka' nníta'gake' to yež tıl-lengake' benne' ka' nníta'gake' yetó yež, na' benne' ka' zoa to benne' znna bi'e légake' tıl-lengake' benne' ka' zoa yetó benne' znna bi'e légake'. Galj yižwé' zen ka', na' gak wbin, na' latje zan xo' yežlyó. ⁸ Yógo'te da' ki zej naken da' so lágwaken, da' ka' sáka'gak benách ka'.

⁹ Naž wdegak benách ka' le'e lo na'gak benne' ka' wsaka' zígake' le'e. Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale, dan' žónlenle neda' tzen, na' gótgake' bálele le'e. ¹⁰ Kate' gak da' ki, benne' zan gak chope láže'gake', na'

yebéj yíchjgake' neda', na' toe'
yetóe' wdíe' lježe', na' toe'
yetóe' wzóe' lježe' chela'ale.

¹¹ Naž la' lawgak benne' zan,
benne' gon láže'gake', na'
wloé'el kwíngake' ka benne'
ka' zcháljgake' lo wláZ Dios,
na' gon láže'gekle' benne' zan.

¹² Gónle'egake' da' kegle, na'
che len biž ží'igekle' ljéžgake'
ka'. ¹³ No benne' gake' Dios
toze na' zejte ža ze lawte ža
ka', yelá bennen'. ¹⁴ Se diža'
chawen' kan zna bia' Dios
dot yežlyó nga nich yéngেকে
yógo'te benách ži'to' ka', na'
naž žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁵⁻¹⁶ 'No benne' gole' da' ki
žala' wzejní'i laže'e. Wnná
Daniel, bennen' bchalje' lo
wláZ Dios ža ni'te, na' wnné':
"Da' bi zle'el Dios chawe',
dan' zchinnjen, cho'on latje
la'y che Dios." Kate' lé'elele
gak da' ni, naž benne' ka'
nníta'gake' gan nbab Judea
žala' wzónnjgake' zaka' law
ya'ado' ka'. ¹⁷ No benne' žone'
žin yíchjo'ole bi žala' yetje'
nich bi da' chejxi'e da' nape'
lo yo'o, san žala' wzonnjtie'.
¹⁸ No benne' zoe' žin yixe', bi
žala' yeyeje' liže' nich chejxi'e
laže' chie'. ¹⁹ Da' nyáche'le'e
gaken chegak no'le ka', no'le
zej noe'e bi'do' ka' chégake',
na' lezka' no'le ka' zgáze'gake'
bi' že'ndo' ka' chégake' kate'
žin ža na'. ²⁰ Le wchaljlen
Dios, na' le nnable' nich bi žin
ža na' žala' wzonnjle kate' žak
byo' zag o kate' nak ža la'y,
²¹ dan' sáka'žegak benne' ka'
ža ka', ka' wzáka'gak benách
ka' ža ni'te kate' za' gota'

yežlyó nga, na' zejte na'a ža,
na' kege ža zezá' bi sáka'gake'
ki. ²² Kate' žin ža na', cha' Dios
bi gone' babze ža ka', bi yelá
nitó benne', san ni'a chegak
benne' ka' wžekze' Le' gone'
babze ža ka', nich gáklene'
légake'.

²³ 'Che len bi chejle'le cha'
no benne' le'e gan zoale,
na' yi'e le'e: "Le wia nga,
zoa Benne' Criston' nga", o
nne': "Zoe' ga na'." ²⁴ La'
lawgak benne' zan, benne'
wen laže' ka', na' nnágake'
zej nake' Benne' Criston', o
nnágake' zcháljgake' lo wláZ
Dios. Góngake' da' ka' gak
biá'gaken, na' da' ka' góngaken
ga yebángেকে benách ka',
na' gon láže'gekle' benne' ka'
wžekze Dios cha' sáke'gekle'.
²⁵ Le wia nga, ba gožkza'
le'e yógo'te da' ki zga'ale
kate' gákgaken. ²⁶ Che len,
bi chejle'le cha' la'gak benne'
ka' gan zoale, benne' yé'gake'
le'e: "Le wia nga, zoa Benne'
Criston' lo latje dach." Lezka',
bi chejle'le cha' nnágake':
"Le wia nga, zoe' lo yo'o."
²⁷ Kan žak kate' žep yes gan
zla' wbiž, na' zza'ní' gan
ženen, lezka' gaken kate' yelá'a
neda', Benne' Golje' Benách.
²⁸ Gakte ki, kan znnagak
benách ka': "Gáte'teze gan de
to da' nat, dóbgakkze lab ka' ga
na'."

*Da' gak kate' yelá' Benne'
Golje' Benách*

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33;
17:26-30, 34-36)

²⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' te ža na' katen' sáka'gak benách ka' ki, wchól' wbíž, na' byo' bi gonnen baní' chen. Yindjgak belj ka', na' zizgak da' ka' zej nla' ya'abá, da' ka' zej napen yela' zen. ³⁰ Naž la' dan' gak bia' ya'abá yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, na' kweže nyáche'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, katen' lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, zezá'a lo bejw ya'abá, na' nzi' lo na'a yela' wnná bia' zen, na' yela' baní'. ³¹ Naž seła'a wbás che ya'abá chia' ka'. Wkwéžegake' zižje lozgak bia ka', na' wtóbgake' benne' ka' ba wžekza' chia', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, na' yógo'te latje zan ya'abá.

³² 'Le chejní'il da' žsedle da' žak che yag higo. Katen' žela'gak ni'a nen' že'ndo' ka', na' ba žebía xlagen že'n ka', nnézlele za' žin byo' wbá. ³³ Lezka', kate' lé'elele žakgak yógo'te da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža, na' ba zla' lawn. ³⁴ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benách ka' nníta'gake' ža na'. ³⁵ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a ka' bi tégaken ka'ze.

³⁶ 'Kate' žin ža na' bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka' che Dios, na' bi nnezla' neda', Ži'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen'.

³⁷ 'Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Kate' ža ka' zga'ale kate' bžin nis yejw

da' bchinnjen yežlyó nga, we'j bdáwgake', na' bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yela' zchag na' na' zejte ža wyó'o Noén' le'e barkw zen na', dan' bene', ³⁹ na' bi gókbe'egekle' kate' bžinte nis yejw dan' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yí'gake' yógo'tegake'. Lezka' gaken katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, dan' bi gákb'e'le nitó benne'. ⁴⁰ Kate' ža na' kate' yelá'a, cha' žongak chope benne' ka' žin yiže', toe' yedžži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ⁴¹ Cha' chope no'le ka' nníta'gake' wetw, toe' yedžži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

⁴² 'Le soa ban laže' dan' bi nnézlele biz ža yelá'a neda', Xanle. ⁴³ Na'a, le chejní'il da' ni. Chela' nnezle xan yo'o bi ža yid benne' wbán, na' nná'zele' dot yele, na' bi we'e latje no benne' chidjwe' ze'e nich kwane' da' de liže'. ⁴⁴ Che len, le soa ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža bi zbezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe' (Lk. 12:41-48)

⁴⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Noz benne' wen žin, benne' nake' chawe', na' žejni'ile', wdé xane' lo ne'e benne' ka' nníta'gake' liže' nich wnezjwe' da' gáwgake' kate' gale'? ⁴⁶ Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' nake' chawe', cha' kate' yelé'e xane', yedjxake'e le' žone' dot da' bde xane' lo ne'e.

47 Da' li žapa' le'e, yógo'te da' nap xane', wdíe' lo na' benne' wen žin žone' ki. 48 Cha' to benne' wen žin ki yeyake' benne' wen da' zinnj, na' sa' laže'e, na' nne': "Wžél xana', na' bi yelá' zie'", 49 na' cha' so lawe' wsaka' zi'e benne' ka' žónlengake' le' tzen žin, na' so lawe' ye'j gáwlene' benne' ka' želzožle', 50 naž yelá' xan benne' wen žin na' to ža kate' bi zoe' zbeze', o to yele žekle' bi la'te xanen'. 51 Naž xanen' wsaka' zi'e benne' wen žin na', na' gone' ga gak chie' kan žala' gak chegak benne' ka' zlóe'ezele chawe' kwíngake'. Naž kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

25

Žsaka' lebe Jesús kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak chegak benne' ka' chó'ogake' gan z_nna bia' Dios ya'abá, naken kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'. Wží'gakbe' broke ka' chégakbe', na' bžó'gakbe' nich chejchágakbe' benne' zchag ne'e. ² Gáyo'be' zej nakbe' ban laže', san yegáyo'be' zej nakbe' nat laže'. ³ Xkwide' no'le nat laže' ka' wží'gakbe' broke chégakbe' ka', san bi biá'gakbe' yelate' set da' žeyen. ⁴ Xkwide' no'le ban laže' ka' biá'gakbe' set da' žeyen lo béga'do' chégakbe' ka' len broke chégakbe' ka'. ⁵ Dan' wžél benne' zchag ne'e, wdé yele lágakbe', na' wtásgakbe'. ⁶ Kate' bžin gachje ye, benle chi'i to benne'

wnníe' zižje, na' wnné': "Za' benne' zchag ne'e. Le žoj chejchagle-ne'." ⁷ Naž wyasgak yógo'te xkwide' no'le ka', na' bkwé'zgakbe' broke chégakbe' ka'. ⁸ Xkwide' no'le nat laže' ka' góžgakbe' xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Le gonn láte'do' set cheto' che set da' žeyen chele, dan' zgolgak broke cheto' ka'." ⁹ Bechébegak xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Bi gaken dan' bi be ga'n cheto', na' chele. Le chej gan zdo'w set da' žeyen na' chjé'wle chele." ¹⁰ Kate' ne zjakbe' zejxi'gakben', bžin benne' zchag ne'e. Xkwide' no'le ban laže' ka', xkwide' ka' želbezbe' le', wyó'olengakbe' le' tzen gan žak lni che yela' zchag na', na' la' bséjwte yo'o. ¹¹ Wdé na' bžingak yezika' xkwide' no'le ka' ga na'. Blížgakbe'-ne', na' wnnágakbe': "Xan, Xan, bsaljw cho'oto'." ¹² Le' beži'e, na' wnné': "Da' li žapa' le'e, bi nónbi'a le'e."

¹³ Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Le gak ban laže', dan' bi nné'zele bi ža, o bi yele yelá'a neda', Benne' Golje' Benách.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che mežw zen ka'

¹⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Bennen' z_nna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' za' cheje' zi'to'. Bliže' benne' wen žin chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' da' nape'.

¹⁵ 'To benne' wen žin na', bdie' gayo' kwe' mežw zen ka' lo ne'e, na' yetóen' bdie' chope

kwe' mežw zen ka' lo ne'e. Yetóen' bdie' to kwe' mežw zen lo ne'e. To toen' bdie' lo ná'gake' ka da' žákgekle'. Naž la' wzá'tie' gan nak zi'to'.¹⁶ Wyéj benne' wen žin na', bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', na' bejtíjljlene' da' ka' yegayo' kwe' mežw zen ka'.¹⁷ Lezka', bennen' wzi'e chope kwe' mežw ka', bejtíjljenen' yechope ka'.¹⁸ Bennen' wzi'e to kwe' mežwn' wyeje', na' bejche'ne' lo yo, na' bkache'e mežwn' che xane' lo yon'.

¹⁹ 'Kate' ba gok scha, xangak benne' wen žin ka' belé'e, na' bgá'nlene' légage' chawe'.²⁰ Kate' wzó law bžinte bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', noe'e yegayo' kwe' mežw ka', na' gože' xane': "Xan, gayo' kwe' mežw ka' bdio' lo na'a. Nga de yegayo' kwe' mežw ka' dan' bejtíjljenan'."²¹ Xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o láte'do'ze lo no'o. Na'a da' zénle'eže wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen."²² Wdé na' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e chope kwe' mežw zen ka', na' wnné': "Xan, chope kwe' mežw bdio' lo na'a. Nga de yechóp kwe' mežw ka' da' bejtíjljenan'."²³ Naž xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o lo no'o láte'do'ze. Na'a, da' zenle'e wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda'

tzen."²⁴ Naž kate' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e to kwe' mežw zen na', wnné': "Xan, nnezla' nako' benne' bžijw, dan' zlapo' gan bi gozo', na' ztobo' gan bi bchiljo'.²⁵ Che len bžeba' le', na' wyá'a, na' bejkacha'a mežw chion' lo yo. Nga de dan' naken chio'."²⁶ Naž beži'i xane', na' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe', na' za'wede. Nnézkelo' zlapa' gan bi goza', na' ztoba' gan bi bchilja'.²⁷ Che len, gakže chawe' la' bnezjo' mežw chian' lo na'gak benne' ka' wkóngeklen' žin, nich chíljengaken' yelate', nich kate' yelá'a neda', yezi'a dan' naken chia' len yichjen."²⁸ Naž xanen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo na' benne' ni, na' le wnezjwn lo na' bennen' nape' chi kwe' mežw ka'."²⁹ Nóte'teze benne' zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, wdégake' lo ne'e yelate', na' gata' da' zenže chie', san bennen' bi zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, da' do'ze da' nape' yeké'n.³⁰ Na'a, benne' wen žin ni, benne' bi nake' chawe', le chejžo'ne' na'le gan nak chol, gan kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

Benne' Cristo wchi'a laže'e benách ka'

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yógo'te wbás che ya'abá chia' ka', nich nna bi'a, kwi'a lo latje chawe' chia', gan wchi'a laža'a benách ka'.³² Yógo'te benne' ka' nníta'gake' yežlyó

nga dóbgake' gan kwi'a neda', na' wnníta'gaka'-ne' chelá'a weje kan žon to benne' wape zila' ka', benne' znnite'e chelá'a weje chibo ka', na' zila' ka'.³³ Wnnite'e zila' ka' kwite' li ža, na' wnnite'e chibo ka' kwite' yegle.³⁴ Naž, neda', benne' wnná bian', yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' li ža, na' nnia': "Le da ga zoa' ni, le'e wléj Xa' le'e cheze'. Gata' latje chele gan znná bi'e, dan' bkweze' chele ža ni'te katen' bdixjwe' yežlyó nga.³⁵ Ki žaken chele dan' wdona', na' bennle da' bdawa'. Wbila', na' bennle da' we'ja'. Goka' ka to benne' zde' zi'to', na' wlo'le neda' ližle.³⁶ Byažje da' gakwa', na' bwákwele neda' da' ka' žákwe. Bi wzó'a' chawe', na' bedjwíale neda'. Bye'jwa' liž ya, na' bedjwíale neda'."³⁷ Naž yechébegak benne' chawe' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, žbatx ble'elto' Le' wdono', na' bwawto' Le'? žBatx wbi'lo', na' bennto' da' we'jo'?"³⁸ žBatx ble'elto' Le' bejdío' zi'to', na' wlo'to' Le' ližto'? žBatx byažje laže' gako', na' bwákwt'o' Le' da' ka' žákwt'o'?"³⁹ žBatx ble'elto' Le' bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bedjwíato' Le'?"⁴⁰ Yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' légake': "Da' li žapa' le'e, dan' benle ki che to benne' ljéža'do' ki, la'kze nake' benne' ka'ze, lezka' chia' nedkza' benlen'."

41 'Naž yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' yegle, na' nnia': "Le kwas ga zoa' ni, le'e na' nbága'le zia, na' chejcha-

zle lo yi', da' bi yeyolen, dan' bkwez Dios che da' xiwe', na' chegak wbás ka' žónlengaken len tzen.⁴² Ki gaken chele dan' wdona', na' bi bennle da' gawa'. Wbila', na' bi bennle da' ye'ja'.⁴³ Goka' ka benne' zde' zi'to', na' bi wlo'le neda' ližle. Byažje da' gakwa', na' bi bwákwele neda' da' ka' žákwe. Bi wzó'a' chawe', na' lezka' bye'jwa' liž ya, na' bi bedjwíale neda'."⁴⁴ Naž nnagak benne' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, žbatx ble'elto' Le' wdono', o wbi'lo', o goko' ka to benne' zde' zi'to', o byažje da' gako', o bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bi góklento' Le'?"⁴⁵ Naž yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' légake': "Da' li žapa' le'e, dan' bi be benle che to benne' zoe' ladjw benne' ka' nníta'gake' nga, la'kze nake' benne' ka'ze, bi be benle chia' neda'."⁴⁶ Naž benne' wen da' zinnj ka' la' chejcháztegake' gan sáka'le'egake', san benne' chawe' ka' gata' yela' nban da' zejli kane ché'gake'.

26

Benne' yodo' ka' žóngake' toze diža' séngake' Jesús

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, gože' benne' wsedle chie' ka',² na' wnné':

—Nnézkzelele žin Lni Pasko' yechóp ža ka', na' kate' ža na' wdé'gake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' wdá'gake' neda' le'e yag kroze.

³ *La'* na'ze *b̄xoz* *wnná* *bia'* *ka'* *na'* *benne'* *yodo'* *wsedle* *ka'*, *na'* *benne'* *gole* *ka'*, *bdóbgake'* *gan* *nak* *li'a* *liž* *b̄xoz* *blo*, *bennen'* *lie'* *Kaifás*.

⁴ *Béngake'* *toze* *diža'* *séngake'* *Jesusen'* *lo* *yela'* *wen* *laže'* *chégake'*, *nich* *gótgake'* *Le'*.

⁵ *Wnnágake'*:

—*Bi* *gak* *gonžon* *ža* *lni*, *nich* *bi* *gongak* *benách* *ka'* *žo'* *osbé*.

To no'le zko'e yichj Jesús da' zla' zix

(*Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8*)

⁶ *Katen'* *wzóa* *Jesusen'* *lo* *yež* *Betania* *lo* *liž* *Smon*, *bennen'* *wdé'e* *yižwé'* *leže*,

⁷ *wbiga'* *to* *no'le* *xkóže'* *le* *Jesusen'*, *noe'e* *to* *béga'do'* *da'* *naken* *vej* *zaka'*, *na'* *nžan'* *to* *da'* *zla'* *zix* *da'* *záka'le'en*. *Wloé'en* *yichj* *Jesusen'* *kate'* *ne* *ži'e* *žawe'*. ⁸ *Kate'* *blé'e* *egekle* *benne'* *wsedle* *ka'* *che* *Jesusen'* *da'* *ni*, *bžá'agake'*, *na'* *wnnágake'*:

—*¿Biž* *chen'* *wnitle* *da'* *ni?* ⁹ *Gok* *no* *benne'* *gote'en*, *na'* *si'e* *mežw* *zan* *nich* *gáklenž* *benne'* *yache'* *ka'*.

¹⁰ *Kate'* *benle* *Jesusen'* *da'* *ni*, *gože'* *légake'*:

—*¿Biž* *chen'* *znnle* *che* *no'le* *ni?* *Nak* *chawe'* *da'* *bene'* *chia'*. ¹¹ *Benne'* *yache'* *ka'* *nníta'lentezgabe'* *le'e*, *san* *neda'* *bi* *gá'n-teza'* *gan* *zoale* *le'e*. ¹² *Da'* *ben* *no'le* *ni* *katen'* *wloé'e* *neda'* *da'* *zla'* *zixen'*, *naken* *to* *da'* *zpa'an* *neda'* *che* *ža* *gacha'a* *lo* *yežw* *ba*. ¹³ *Da'* *li* *žapa'* *le'e*, *gáte'teže* *lo* *yežlyó* *nga* *gan* *wcháljgabe'* *diža'* *chawe'* *ni*, *lezka'* *wzéngkle'* *benách* *ka'* *da'* *ben* *no'le*

ni *chia'* *neda'* *nich* *chejsá'* *láže'gabe'* *chie'*.

Zchebe laže' Judas wdíe' Jesús lo na'gak benne'yodo'ka'
(*Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6*)

¹⁴ *Naž* *Judas* *Iskariote*, *to* *benne'* *žónlene'* *tzen* *yečinéj* *benne'* *wbás* *ka'* *che* *Jesusen'*, *wyje'* *gan* *zej* *nnita'* *b̄xoz* *wnná* *bia'* *ka'*, ¹⁵ *na'* *gože'* *légake'*:

—*¿Biž* *gonnle* *chia'* *neda'* *cha'* *wdía'* *Jesusen'* *lo* *na'le?*

Bgá'nlene' *le'* *chawe'* *chíjwgabe'* *le'* *chi* *žoa* *mežw* *plat*. ¹⁶ *Naž* *wzó* *law* *Judas* *na'* *žilj* *loj* *laže'e* *wdíe'* *Jesusen'* *lo* *ná'gabe'*.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(*Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26*)

¹⁷ *Kate'* *nak* *ža* *zžo* *law* *lni* *chegak* *benne'* *judío* *ka'* *katen'* *žáwgabe'* *yet* *xtil* *da'* *bi* *nzi'* *kwa* *zichj*, *wbíga'gak* *benne'* *wsedle* *ka'* *che* *Jesusen'* *gan* *zoe'*, *na'* *góžgabe'* *Le'*:

—*¿Gaž* *žénelo'* *chejsí'ni'ato'* *zila'do'* *chežo*, *bian'* *gawžo* *že'* *Lni* *Pasko'?*

¹⁸ *Jesusen'* *gože'* *légake'*:

—*Le* *chej* *lo* *yežen'* *gan* *zoa* *to* *benne'*, *bennen'* *nónbia'žo*, *na'* *le* *yi'e*: “*Benne'* *žsedle'* *neto'* *znnle'*: *Za'* *žin* *ža* *chia'* *gata'*. *Lo* *ližo'* *gáwlena'* *benne'* *wsedle* *chia'* *ka'* *tzen* *zila'do'* *že'* *Lni* *Pasko'.*”

¹⁹ *Naž* *bengak* *benne'* *wse-dle* *chie'* *ka'* *kan* *gože'* *légake'*, *na'* *bsí'ni'gabe'* *da'* *gáwgabe'* *že'* *Lni* *Pasko'*.

²⁰ *Kate'* *ba* *gole* *ža* *na'*, *Jesusen'* *wžé'lene'* *chežínnote*

benne' wsedle chie' ka', na' wzó lágake' žáwgake'.²¹ Kate' ne žáwgake', Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, to benne' ladjwle le'e wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

²² Naž gok nyache' láže'gake', na' wnnábgekle' Jesusen' to toze', na' wnnágake':

—Xan, ¿neda' gonan'?

²³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka'.

²⁴ Da' li neda', Benne' Golje' Benách, cha'a gan gak kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' nich gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chela' bi golje'.

²⁵ Naž beží'i Judas, bennen' wdíe' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ¿neda' gonan'?

Jesusen' gože' le':

—O', le' na'.

²⁶ Kate' ne žáwgake', Jesusen' beḡwe' to yet xtil, na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le sin', le gawn. Da' ni naken beła' žen chia'. Kan bena' che yet xtil ni zloe'elen kan gak che beła' žen chian'.

²⁷ Lezka' beḡwe' to zíga'do', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bnezjwen' chégake', na' wnné':

—Le ye'jen yógo'tele. ²⁸ Da' ni naken xchena' da' žon

chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Xchenan' laljen ni'a chegak benne' zan nich gak yenit law Dios doła' da' zej nbage'e. ²⁹ Lezka' žapa' le'e, biž ye'ja' xis da' zbia lba uba ki kate' žinže ža na' yé'jlēna' le'e to da' kobe gan zna bia' Xažo Dios.

Jesus zne' nna Bedw bi nónbi'e Le'

(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Kate' beyož bélgake' da' zka'n zenen Dios, jake' zaka' Ya'a Yag Olibo. ³¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' wka'nle neda' na'a že' ni, dan' nyejw le'e yiche la'y kan gak chia', da' znnan: “Gona' ga gat Benne' Wape Zila' Ka', na' gáslasgak zila' ka'.”

³² Katen' yebana' lo yela' got, naž cha'a zga'ala' ka le'e zaka' gan nbab Galilea.

³³ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' wká'ngake' Le', neda' bi gak chope laža'a, bi wka'na' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a že' ni, zga'ale kate' kweže leko', le' nnio' chonne chi'i bi nónbi'o neda'.

³⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—La'kze gátlena' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnagak yógo'te benne' wsedle chie' ka'.

Jesus zcháljlēna' Dios lo yežlyó Jetsemani'

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

36 Naž Jesusen' bžínlene' benne' wsedle chie' ka' tzen yežlyón' nzin' Jetsemaní. Gože' légage', na' wnné':

—Le kwe' nga kate' cha'a yelate' na'le, gan chejcháljlena' Dios.

37 Jesusen' bchi'e Bedw len chope zi'n Sebedeo, na' wzó lawe' žak nyache' laže'e, na' žek lázda'we'. 38 Naž Jesusen' gože' légage':

—Žak nyache' laža'a, na' žatkza' lo yela' žek lázda'wa'. Le ga'n nga, na' le nna'ze dot ye le tzen len neda'.

39 Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan byechwe'. Bzechw lawe' lo yo, na' bcháljlene' Dios, na' wnné':

—Xe, cha' wak, ben ga bi gon byenen saka'a ki, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le' gono'.

40 Kate' bežín Jesusen' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', bejxake'e légage' ztásgake', na' gože' Bedon':

—¿Bi gok nná'leno' neda' tzen ye le to chí'ido'ze? 41 Le nna'ze dot ye le, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e, nich bi gata' latje gon da' xiwe' ga gonle doľa'. Zóateze be' nákkzele ban laže', san lo beľa' žen chele žedó láže'le.

42 Naž wyéj Jesusen' da' bežope chi'i, na' bcháljlene' Dios. Wnné':

—Xe, cha' bi gak gono' ga bi saka'a da' ki, ben kan žak lažo'o Le'.

43 Kate' beyeje', da' yoble bedjxake'e légage' ztásgake' dan' ndeje'e ye le yej lágwage'.

44 Naž bekwás Jesusen' gan žé'gake'. Wyeje' da' yoble, na' bcháljlene' Dios da' beyonne chi'i, na' tlebe kan wnné' zga'ale wnné'. 45 Da' yoble beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légage':

—¿Ztasle na'a, na' žezi' láže'le? Le wia nga, ba golen. Neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doľa' ka'. 46 Le chas, le cho'o. Le wia nga, bennen' zdie' neda' ba ze'e nga.

Želchi'e Jesús nžeje'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, Judas, bennen' nbáblene' benne' chežinnoe' ka', la' bžintie' ga na', na' žónlengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' na' benne' gole ka', bséla'gake' légage'. 48 Judas na', bennen' zdie' Jesusen', ba bloe'ele' légage' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen'. Wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Len' Jesusen'. Le sene'.

49 Naž wbiga' Judas na' gan zoa Jesusen', na' wnné':

—Padiox, Benne' Wsedle.

Naž la' bchag lawtie' Le'. 50 Jesusen' gože' le':

—Bicha'a, ¿biz žono' nga?

Naž wbiga'gak benne' ka', na' béxwage' Jesusen'. 51 To benne' zóalene' Jesusen' wlechje' ya ntoche' chie', na' bene' we', bchoge' yid nag to

benne' wen žin che bꝛoz blo.

⁵² Jesusen' gože' le':

—Begó'o ya ntoche' chion' ližen. Yógo'te benne' ka' zókongekle' žin ya ntoche' nich gótgake' benách, lo ya ntoche' gátgake'. ⁵³ ĽBi nnezlo' gak nnabla' Xa', na' Le' la' séla'tie' chia' da' zánle'eže ka chežinno kwe' wbás che ya'abá ka', da' zej naken da' zan gaywé'e to to kwen'? ⁵⁴ San cha' gona' ki, Ľnakꝛ gak žin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan žala' gaken chia' ki?

⁵⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Za'le nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle katen' zzenle benne' wbán ka'. Yógo'te ža wži'a lawle gan nak lo zchil yodo', gan bsedla' benách ka', san bi wzenle neda'. ⁵⁶ Na'a žaken ki nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bsángake' Le', na' bezónnjgake' ga na'.

Zžin Jesús gan že'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Naž benne' ka', benne' zej nzene' Jesusen', bché'gake' Le', na' bejzégake' Le' law Kaifás, bꝛoz blo, gan zej ndobe benne' yodo' wsedle ka' len benne' gole ka'. ⁵⁸ Bedw bejnawe' Jesusen' zi'to' zi'to', na' wyoé'e gan nak li'a liž bꝛoz blon', nich le'ele' nakꝛ gak che Jesusen'.

⁵⁹ Bꝛoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wchi'a laže' ka', wdíljgake' no benne' yesbage'e Jesusen' zia la'kze gon laže'e, nich gak chóggake' chie' gate'. ⁶⁰ No no bžélgekle' la'kze bžingak benne' zan, benne' wnnégake' chie' da' wen laže'. Kate' ze lawte bžingak chope benne', na' lo yeļa' wen laže' chégake' wnnégake' chie', ⁶¹ na' wnnágake':

—Benne' ni wnné': “Gak wchinnja' yodo' che Dios, na' yechonne žaze ka' yechisan'.”

⁶² Naž wzó ža' bꝛoz blon', na' gože' Jesusen':

—ĽBi be žechebo'? ĽBiz da' ni da' znnegak benne' ki chio' Le'?

⁶³ Jesusen' bi be wnné'. Naž bꝛoz blon' gože' Le':

—Ni'a che Xanžo Dios ban znnabla' Le' nnio' da' li. Błoe'el neto' cha' nako' Le' Benne' Criston', Ži'n Dios.

⁶⁴ Jesusen' gože' le':

—Kan znnó' naka'. Da' li žapa' le'e, lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, ži'a kwit li ža che Dios, gan nzi' lo na'a yeļa' wnná bia'. Yida' lo bejw ya'abá, na' la'a gan soale.

⁶⁵ Naž bꝛoz blon', lo yeļa' zža'a chie' wcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Benne' ni znnie' da' zka'n ka'ze Dios. ĽNožže benne' žiážjelžo nich nnie' che benne' ni? Ba bénkzelele kan wnnie' che Dios. ⁶⁶ ĽBiže znnale le'e?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Nbage'e zia, na' žala' gate'.

⁶⁷ Naž bžé'egake' zene' law Jesusen', na' ben zí'gake' Le'.

Bale' wdápegake' xage'e, ⁶⁸ na' góžgake' Le':

—¿Nakkzo' Le' Benne' Criston'? Wnnéya'a na'a. ¿Noz bennen' wdape'e Le'?

Bedw zne': “Bi nómbi'a Jesusen'”

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kate' ne žakgak da' ki, že' Bedw la' lí'ale. Wbiga' to no'le wen žin gan zoe', na' wnnabe':

—Lezka' le' wdáleno' Jesusen', benne' Galilean'.

⁷⁰ Beží'i Bedon' chebe' gan nníta'gak benne' ka', na' wnné':

—Bi nnezla' no bennen' zchaljo' chien'.

⁷¹ Katen' bžoj Bedon' gan žó'ogake' lí'a na', yetó no'le ble'ele' le'. Gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Lezka' benne' ni bénlene' Jesusen', benne' Nasareť na' tzen.

⁷² Da' yoble beží'i Bedon' chen. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nómbi'a Bennen'.

⁷³ Yeláte'do'ze wžé, wbiga'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' gan zoa Bedon', na' góžgake' le':

—Da' li le' žónleno' légake' tzen dan' yela' zneze chio' nak bian' ga benne' le'.

⁷⁴ Naž wzó law Bedon' žesbaga' kwine' zia. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nómbi'a Bennen'.

La' na'ze wžéžete leko'. ⁷⁵ Naž bejsá' laže' Bedon' dan' gož Jesusen' le', katen' wnné': “Zga'ale kate' kweže leko', chonne chi'i nnio' bi nómbi'o

neda'.” Bžoj Bedon' ga na', na' wžeže nyache'e.

27

Zdégake' Jesús lo na' Pilato
(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kate' za' ža'ní' ža na', yógo'te bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', bégake' toze diža' nich gótgake' Jesusen'.

² Bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' Le' lo na' Ponsio Pilato, bennen' zna bi'e.

Žat Judas

³ Kate' wnezele Judas, bennen' bdie' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', ba nžog che Jesusen' gate', gok nyache' laže'e, na' bejwé'e chi žoa mežw plat ka' lo na'gak bžoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka'. ⁴ Judas na' gože' légake':

—Nbaga'a dolá' dan' bdia' to benne' chawe' nich gate'.

Naž góžgake' Le':

—Bi žonen ga gek zédleto' neto'. Da' benkzo' le' naken.

⁵ Naž wžón Judas na' mežw plat ka' gan nak lo zchil yodo'. Bezé'e ga na', na' bejsi yene' lo yag.

⁶ Bezi'gak bžoz wnná bia' ka' mežw plat ka', na' wnnágake':

—Bi gonn ko'žo mežw ki gan zko'žo mežw che yodo', dan' naken lažw to benne' wet benách ka'.

⁷ Naž bégake' toze diža', na' len mežwn' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n nich gaken gan gáche'gak benne' zi'to' ka'. ⁸ Che len, lo

ža na' belzóe' la latjen', Yo Žen.
 9 Ki goken, bžin dan' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné': "Beká'agake' chi žoa mežw plat ka', kan nak dan' bzoagak benne' Israel ka' da' zaka' Le',
 10 na' len mežw ka' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n. Da' ni bloe'el Xana' Dios neda'."

Zžin Jesús gan že' Pilato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Kate' bejžégake' Jesusen' gan že' Pilato, bennen' žnna bi'e, le' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—žNako' Le' Benne' Nna Bi'e Benne' Judío Ka'?

Jesusen' gože' le':

—Da' li žnno'.

12 Kate' bžoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka' besbága'gake' Jesusen' žia, Le' bi be beži'e chégake'. 13 Naž Pilaton' gože' Jesusen':

—žBi ženlo' da' zan ka' da' žnnégake' chio'?

14 Jesusen' bi be bechebe'. Ka' goken, bebanle benne' wnná bian'.

Zchóggake' che Jesús gate'

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

15 Kate' žak Lni Paskon', de to da' žónteze žon Pilato, benne' wnná bian', žsane' no benne' želnnáb benne' ka', to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' žénegekle' wsane' le'. 16 Kate' ža ka' nyejw to benne' liž yan', benne' wen da' žinnj, bennen' lie' Barrabás. 17 Kate' bdogak benne' zan ga na',

Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—žNole' žénelele wsana' chele? žBarrabás o Jesús, Benne' Criston'?

18 Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'le' bdegak benne' yodo' ka' Jesusen' lo ne'e dan' žgé'egekle' Le'.

19 Kate' ne že' Pilaton' gan zchi'a laže'e, zo'le' bsele'e to benne' chjape' le', na' wnné':

—Bi be gono' che benne' chawen', dan' bžébeli'a wdé yele to lo bichgale ni'a chie' Le'.

20 San bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', bersedle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen', na' gote' Jesusen'. 21 Da' yoble bchalj benne' wnná bian', na' gože' légake':

—žNole' benne' chope ki žénelele wsana'-ne' chele?

Wnnágake':

—Barrabasen'.

22 Naž Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—žBiž gona' che Jesusen', Benne' Criston'?

Yógo'tegake' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

23 Naž benne' wnná bian' gože' légake':

—žBiž da' žia nbage'e?

Zížježe belbéžyi'e, na' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

24 Kate' žákbe'ele Pilaton' bi zzozele xtiže'e, san bėngakže benách ka' žo'osbé, naž wzí'e nis, na' wdíb ne'e lágwage', na' wnné':

—Bi be žia nbaga'a neda' ni'a che yeļa' got che benne'

chawe' ni. Da' žónkzele le'e da' ni.

25 Beži'igak yógo'te benne' ka', na' wnnágake':

—Yela' got che bennen' bága'to' neto' na' bága'gak zi'nto' ka'.

26 Ka' goken, Pilaton' bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka', benne' žjake' lo wdile, chingake' Jesusen', na' wdé na' bdie' Le' lo ná'gake' nich wdá'gake' Le' le'e yag kroze.

27 Naž benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' nníta'gake' lo na' benne' wnná bian', bché'gake' Jesusen' lo yolawen' nzin' pretorio, gan btóbgake' yógo'te ljéžgake' ka' gan zoa Jesusen', na' nníta'gake' ga na'. 28 Naž bká'agake' laže' da' nakw Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' xna, kan žákwgak benne' wnná bia' ka'. 29 Béngake' to da' naken ni'a na' yag yeche' dan' bxóagake' yichj Jesusen', na' bzóagake' to ya xtildo' lo ne'e li ža dan' zloe'elen kan nak to bar che benne' yolawe'. Naž bzoa zíbgake' xni'e, na' ben dítjgekle' Le', na' wnnágake':

—iGa'n zen Le', benne' zнна bi'o benne' judío ka'!

30 Naž belžé'e Le' zene', na' beká'agake' ya xtilen', na' bdíngaken' yichje'. 31 Wdé ben dítjgekle' Jesusen', beká'agake' laže' xna dan' nakwe', na' begákwgake' Le' laže' chekze'. Naž bché'gake' Le' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze (Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Katen' bžojgak benne' ka' žjake' lo wdile, na' bejxáka'gake' Smon, to benne' yež Sirene, na' béngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

33 Kate' bžíngake' latjen' nzin' Gólgota, da' znnan len diža' xíža', Ya'a Žit Yichjžo, 34 byé'jgake' Jesusen' nop zichj da' nchixen da' sla' che bia yixe'. Kate' Jesusen' bnixen', bi gónele' ye'jen'.

35 Kate' ba bdá'gake' Le' le'e yag kroze, wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen nich gak bia' nole' gaken chie'. Ki goken, bžin dan' wnná benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': “Wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen da' gak bian'.” 36 Naž wžé'gake' ga na', na' bwíagake' Jesusen'. 37 Lezka' bdá'gake' le'e yag krozen' gan nak yichjle Jesusen' to diža' da' zloe'elen zia da' nbage'e, da' znnan ki: “Jesús, Bennen' Zнна Bi'e Benne' Judío Ka'.”

38 Gan da' Jesusen', lezka' bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka'. Toe' bdá'gake' kwite' li ža, na' yetóen' kwite' yegle. 39 Wdegak benne' ka' ga na', na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yíchjgake', na' ben dítjgekle' Le', 40 na' wnnágake':

—O', Le' wchinnjo' yodon', na' chonne žaze ka' yechison'. Beslá kwino' na'a cha' nako'

Le' Zi'n Dios. Betj na'a le'e yag krozen'.

⁴¹ Lezka' b̄xoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' benne' gole ka', ben díjtgekle' Le', na' wnnágake':

⁴² —Bennen' beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'. Cha' nake' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka', žala' yetje' na'a le'e yag krozen', na' chejle'to' chie'.

⁴³ Le' b̄xen laže'e Dios. Na'a Dios yeslakze' Le' cha' nak da' žaz laže'e, dan' wnné': “Zi'n Dios naka'.”

⁴⁴ Lezka' benne' wbán ka', benne' ka' dá'gake' le'egak yag kroze ka' gan da' Jesusen', bliž xíwe'gake' Le'.

Žat Jesús

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kate' bžin wawbíž, bechól dot yežlyó, na' zejte žedá chonne. ⁴⁶ Žedá chonnen', wnné žižje Jesusen', na' wnné':

—Elí, Elí, ělama sabaktani?

Da' ni znnan len diža' xíža': “Dios chia', Dios chia', ěbiz chen' bebéj yichjo' neda'?”

⁴⁷ Kate' béngেকে benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, wnnágake':

—Bennen' žliže' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

⁴⁸ Naž la' wxíte'te to benne' zoe' ládjwage', na' beḡwe' to da' naken blol da' žžopen nis. B̄xopen' nop zichj, na' bzoen' to lawle ya xtil, na' bchagen' žoa'a Jesusen' nich xopen'. ⁴⁹ Naž yebale benne' ka' wnnágake':

—Wléz na'a. Wíážo cha' yid Líasen' nich wzetje' Le'.

⁵⁰ Da' yoble wžéžeya'a žižje Jesusen'. Bžojte be' nakkze', na' la' gottie'. ⁵¹ La' na'ze bžéza'te laže' da' na'an' lo yodo'. Bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xní'alén. Naž wzó' yežlyó, na' wla'gak yej ka'. ⁵² Wyáljwagak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', benne' ka' bejlé'gake' che Dios, na' bebángake'. ⁵³ Wdé bebán Jesusen', naž benne' ka', benne' bežójkake' lo yežw ba ka' chégake', wyážgake' lo yež la'y, yež Jerusalén, gan blé'egekle benne' zan légake'.

⁵⁴ Naž bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zwiágake' Jesusen', kate' blé'ele' wzó' yežlyó, na' da' ka' gókgaken, bžebe', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁵⁵ Wnníta'gak no'le zan zít'oze ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' katen' bezé'e gan nbab Galilea, na' béngake' xchine', na' bnéžjwage' da' bdawgak Jesusen' na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Wnníta'gake' ga na', zwiágake' Jesusen'. ⁵⁶ Lia Madlen na' Lia, xna'gak Jakob na' Jwsé, wnníta'gake' ládjwage'. Lezka' wzóa xna'gak ži'n Sebedeo ka' ga na'.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba da' nadjen le'e ya'a yej

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Kate' za' žale ža na', bla' Jwsé ga na'. Nake' benne' yež

Arimatea, benne' wnni'a, na' lezka' bēnlene' Jesusen' tzen.
 58 Benne' ni bejwíe' Pilato, na' wnnabe' latje we'e Jesusen'. Pilaton' wnné' wdégake' Jesusen' lo na' Jwsén'. 59 Bzetj Jwsén' Le', na' bchele' Le' laže' da' zaka'. 60 Naž bkáche'gake' Le' to lo yežw ba kobe da' bchach Jwsén' le'e ya'a wej. Bde'e to wej blag zen da' wbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na', na' beyeje' liže'. 61 Wzóa Lia Madlen len yetó Lia ga na', na' wžé'gake' žoa'a yežw ban'.

Žape chí'igake' yežw ba che Jesús

62 Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé bpá'gake' che ža la'y chegak benne' judío ka', bχoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan že' Pilato. 63 Naž góžgake' Pilaton':

—Benne', žejsá' láže'to' dan' wnná benne' wen lažen', dan' wnné' katen' wzóe' nbane'. Wnné': "Kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got." 64 Che len bselá' benne' ka' gape chí'igake' yežw ban', na' zejte ža chonne ža, nich bi yidgak benne' ka' žele, benne' ka' bēnlengake' Le' tzen, na' bi yebéjgake' Le'. Naž bi gak yé'gake' benách ka': "Bebán Jesusen' lo yela' got." Cha' ki gaken, diža' wen laze' ni gonžen da' zinnj ka ben diža' wen lažen' dan' bcháljgake' zga'ale.

65 Naž Pilaton' gože' lé'gake':

—Zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile nga. Le ché'-gake' len

le'e. Le chej, na' le gape chí'i yežw ban' kan sáke'le gonle.

66 Naž jake' ga na', na' bséjwgake' binlo yežw ban', na' bzóagake' to wej da' zbagan' gan žó'ogake' lo yežo ban'. Bdá'gake' le'e wej na' to da' gak bian' cha' saljwn, na' bnníta'gake' benne' ka' žjake' lo wdile ga na' nich gape chí'igaken'.

28

Žebán Jesús lo yela' got
 (Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12;
 Jn. 20:1-10)

1 Kate' ba wdé ža la'y na' chegak benne' judío ka', na' za' ža'ní' ža nežw, Lia Madlen na' yetó Lia bejwiágake' yežw ba che Jesusen'. 2 La' na'ze wzó' yežlyó. Ki goken dan' betj to wbás che ya'abá ga na'. Ble'e žoa'a yežw ban', na' bkwase' wej blag zen na', na' wži'e lo wej na'. 3 Zinna' law wbás che ya'abán' ka yes baní', na' zila'do'ze nak laže' da' nakwe'. 4 Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake' yežw ban', blé'egekle' le', bžébegake', na' wzízgake'. Belbixjgake' lo yo, na' gókgake' ka benne' gat ka'. 5 Naž wbás che ya'abán' gože' no'le ka', na' wnné':

—Bi žébele. Nnezla' žeyilje Jesús, bennen' bdá'gake' le'e yag kroze. 6 Bi zoe' nga dan' ba bebane' kan ba wnnakze' Le'. Le da, wíale gan gota' Xanžon'. 7 Le chej na'a, na' le chjap benne' wsedle chie' ka' ba bebán Jesusen' lo yela' got, na' Lekze' cheje' zga'ale' ka le'e zaka' gan nbab Galilea.

Yel'élele-ne' ga na'. Ba goža' le'e dan' bde Dios lo na'a.

⁸ Naž la' bezá'tegake' žoa'a yežw ban'. Zžébegake', na' žebégek'le', na' taría taríagake' zjake' nich chejzéng'ekle' benne' wsedle chie' ka' da' ni. ⁹ Kate' ne zjake', bejxaka' Jesusen' légake', na' gože' légake':

—Padiox.

Naž wbiga'gake' gan zoa Jesusen'. Byéla'gake' ni'e, na' bka'n zéngake' Le'. ¹⁰ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žébele. Le chej, na' le chjap ljéža'do' ka' nich chjake' zaka' gan nbab Galilea, gan yel'é'eg'ekle' neda'.

Da' wnnagak benne' ka' žjake' lo wdile

¹¹ Kate' ne zjak no'le ka', benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' yežw ban', bežingake' lo yežen', na' bzéng'ekle' bxož wnná bia' ka' yógo'te dan' goken. ¹² Kate' ba bdogak benne' gole ka', béngake' chawe' diža'. Naž bnéžjwgake' mežw zan chegak benne' ka' žjake' lo wdile. ¹³ Góžgake' légake':

—Ki nnale: “Benne' ka' bénlengake' le' tzen bžingake' žele, na' bebéjgake' Le' kate' ne ztasto'.” ¹⁴ Cha' yenle benne' wnná bian' da' ni, neto' wzejni'ilto' le', na' gonto' ga bi be gone' chele.

¹⁵ Naž benne' ka' žjake' lo wdile wží'gake' mežwn', na' yjéngake' kan ba nsédgek'le'. Ki goken, znnagak benne' judío ka' ki na' zejte na'a ža.

Jesús žsel'e benne' wbás chie' ka' chejzéngake' xtiže'e

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Naž chinejte benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, jake' gan nbab Galilea, na' bžingake' law ya'adon', dan' ba bloe'el Jesusen' légake'. ¹⁷ Kate' bel'é'eg'ekle' Jesusen', bka'n zéngake' Le', san bale' gok chope láže'gake'. ¹⁸ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Dios ba bdie' lo na'a yógo'te yela' wnná bia' lo ya'abá chie', na' lo yežlyó nga. ¹⁹ Che len le chej, na' le chejsedle yógo'te benách zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. Le yezóa légake' nis, wkónlele žin La Xažo Dios, na' La Dios Ži'n, na' La Dios Be' La'y. ²⁰ Le wsedle légake' góngake' yógo'te dan' goža' le'e gonle. Le wia nga, nedkza' zóalena' le'e yógo'te ža na' zejte ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ka'kze gaken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MARKOS

*Da' bchalj Zwa, bennen'
bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9,
15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Ki wzó law diža' chawen'
kan nak che Jesús, Benne'
Criston', Zi'n Dios.

² Goken kan bzoj Isaías,
bennen' bchalje' lo wláz Dios
ža ni'te, da' wnná Dios nich
yeyón chawen' yichj lǎzdo'gak
benách ka' nich si' lo ná'gake'
Benne' Criston'. Ki wnné':
Bwia nga. Žsela'a benne' wbás
chia', benne' nežwe' ka
Le'.

Le' wpé'e nez gan tio'.

³ Yenle chi'i to benne' nnie'
zižje latje dach, na'
nne':

“Le soa ban laže' dan' za'
Xanžon' gan nníta'le.

Le yebėj li nez las gan tie'.”

⁴ Ki goken dan' bla' Zwa
latje dach, na' bchalje' nich
yezoagak benách ka' nis,
benne' ka' yeyát láže'gake'
nich yenít law Dios légake' che
doła' da' zej nbage'e. ⁵ Bžojgak
benne' zan yógo'te yež ka' gan
nbab Judea, na' lezka' lo yež
Jerusalén, na' jake' gan zoa
Zwan', na' Zwan' bezóe' légake'
nis lo yego Jordán, benne'
ka' beXóalapgake' doła' da' zej
nbage'e.

⁶ Gokw Zwan' laže' dan'
nžaben yicha' za' bia yixe',
na' to bayw yid nžejen li'e.
Bdawe' biche' zo ka', na'

we'je' bžina' che bezdo' ka'.
⁷ Bchalj Zwan', na' wnné':

—Za' to benne' te na'a,
bennen' napže' yela' wnná
bia' ka' neda'. Bi naka'
neda' zi yechwa', nich kweja'
zele'. ⁸ Neda' žezóa' le'e nis,
dan' zloe'elen nzi' lo na'le
xtiža' Dios, san Le' gone' da'
zloe'ezele yela' žezóa' nis ni,
dan' wchize' le'e Dios Be' La'y,
dan' wloe'elen nzi' lo na' Dios
le'e.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Kate' ža na' bžoj Jesusen'
yež Nasaret gan nbab Galilea,
na' Zwan' bezóe' Le' nis lo
yego Jordán. ¹⁰ Kate' bežój
Jesusen' lo nisen', la' na'ze
ble'ele' beyaljw ya'abá, na'
žetj Dios Be' La'y. Znn'e' ka to
plomdo', na' bedjsóalene' Le'.
¹¹ Benle chi'i Benne' zchalje'
ya'abá, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila'
Le', na' žaz laža'a Le'.

*Žénele da' xiwe' gonen ga
baga' Jesús doła'*

(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Naž Dios Be' La'y bchi'e
Jesusen' de chgi' lo latje
dach. ¹³ Wzóa Jesusen' latje
dachen' choplaj ža, na' gónele
da' xiwe' gonen ga бага'
Jesusen' doła'. Wzóa Jesusen'
gan zej nnita' bia yixe' ka',
bia želdaba' ya'ado'. Wbás
che ya'abá ka' góklengake'
Jesusen', na' bwáwgake' Le'.

*Jesús žsedle' benách ka' gan
nbab Galilea*

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴ Wdé bsėjwgake' Zwa
liš ya, wyėj Jesusen' gan

nbab Galilea. Bchalje' diža' chawen' dan' zan' lo na' Dios.
¹⁵ Ki wnné':

—Ba bžin ža. Za' yedjnná bia' Dios nga. Le yeyát laže', na' le chejlé' diža' chawe' ni.

Žliž Jesús tape benne' wzén bel

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶ Kate' ne zde Jesusen' žoa'a niso' che gan nbab Galilea, ble'ele' Smon, na' Ndres, benne' biche' Smon na'. Zej nake' benne' wzén bel ka', na' želzale' yixjw bel chégake' law nisen'. ¹⁷ Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' chia', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

¹⁸ La' bká'ntegake' yixjw ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

¹⁹ Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan ble'ele' Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' nníta'gake' lo barkw chégake' gan žeyágake' yixjw bel ka' chégake'.

²⁰ Jesusen' la' bližtie' légake', na' bká'ngake' Sebedeon', xágake', gan zóalene' benne' wen žin chie' ka' lo barkwn', na' jáklene' Jesusen'.

To benne' yoe'e be' xiwe'
 (Lk. 4:31-37)

²¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yež Kapernaum. Kate' gok ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzó lawe' žsedle' benne' ka' zej ndobe' ga na'. ²² Bebángle'

kan žsedle' Jesusen', dan' žsedle' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' kege kan žongak benne' yodo' wsedle ka'. ²³ Lezka' wzóa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zej ndobe', na' wžéžeyi'e, ²⁴ na' wnné':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nich wžia' yi'o neto'? Nónbi'a Le'. Nako' Benne' La'y che Dios.

²⁵ Naž Jesusen' wdilen', na' wnné':

—Wzóa žize, na' bežój lo bennen'.

²⁶ Naž be' xiwen' wžibe sisen bennen', na' wžéžeya'an zižje, na' la' bežojten. ²⁷ Bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' ljěžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Bizkze da' ni? ¿žsedle' to da' kobe? Len yela' wnná bia' zchi'le' be' xiwe' ka', na' žóngaken kan zenne'.

²⁸ La' wzete diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkle benách ka' dot gan nbab Galilean' kan nak chie'.

Žeyón Jesús xna' zo'le Bedw
 (Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

²⁹ Naž bežój Jesusen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' la' wyéjlientie' Jakob, na' Zwa, na' bžíngake' ližgak Smon, na' Ndres. ³⁰ De xna' zo'le Bedw, bennen' lie' Smon, lo yo'on', na' yoe'e da' la. La' belzéntele' Jesusen' kan žak che no'len'.

³¹ Naž wbiga' Jesusen', na' bežwe' ne'e, na' bechise' le'. La' bežojte da' la da' yoe'en, na' bsí'ni'e da' bdáwgake'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' zan

(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

³² Kate' za' žale, kate' za' wžén wbiž, la' bžíntegak benne' ka' zej noe'e benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' lezka' benne' ka' zej yoe'e be' xiwe' ka'. ³³ Yógo'te benne' yež ka' bdóbd'i'igake' kwit yo'o gan yo'o Jesusen'. ³⁴ Le' beyone' benne' yižwé' zan, benne' ka' zej de'e yižwé' zan che chégake'. Lezka' bebeje' be' xiwe' zan, be' ka' zej yo'o benne' ka'. Bi bi'e latje nnegak be' xiwe' ka' dan' zej nonbian' Le' No nake'.

Zchalj Jesús gan nbab Galilea

(Lk. 4:42-44)

³⁵ Zildo' wyase Jesusen', kate' ne nak chol. Bežoje' lo yežen', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljl'ene' Dios. ³⁶ Smon len benne' ka' nníta'lengake' le' bejdíl'igake' Jesusen'. ³⁷ Kate' bejxáka'gake' Le', belyi'e Le':

—Yógo'te benách žeyíl'igake' Le'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—Le cho'o yež gawze ka', nich wchalja' xtiža' Dios ga na'. Che len bežoja'.

³⁹ Ka' goken, wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, na' bchalje' lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

Žeyón Jesús to benne' da' belá' žen chie' yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ To benne' da' belá' žen chie' yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' lawe', na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

⁴¹ Jesusen' beyache' láže'le' bennen'. Bli ne'e, na' wdane' le', na' gože' le':

—Žénela'. Ba beyako'.

⁴² Katen' wnné' da' ni, la' benitte yižwén' dan' de'e, na' beyake' cháwe'do'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' bennen', na' la' beséla'tie' le'. ⁴⁴ Ki gože' le':

—Bi wzenlo' no benne' kan bena' chio', san wyéj, bejloé'el kwino' law bχoz, na' bejnezjw che da' beyako' le' che yodo' kan wnná Moisés, dan' wloe'elen benách ka' ba beyako'.

⁴⁵ Bežój bennen', na' wzó lawe' zzenle' benne' zan dan' goken chie'. Dan' bzie' diža' ni, biž gok chaz Jesusen' kwáselo lo yež, san wzoaze' na'le gan nak latje dach. Benách yógo'te yež bžíngake' gan zoe' Le'.

2

Benne' yižwé', benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Wdé chope chonne ža, beyáz Jesusen' lo yež Kaper-naum, na' wzé diža' zoe' lo yo'o. ² La' bdóbdtegak benne' zan gan zoa Jesusen', na' zejte biž gok chejnníta'gake' ga na', na' kege ža yo'o, na' Jesusen' bcháljl'ene' lé'gake' xtiže'e. ³ Naž bžíngak tape benne' ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e to benne' yižwé',

benne' bi žak se'e. ⁴ Bi gok žingake' law Jesusen' dan' zej nnita' benne' zan ka' ga na'. Che len bsáljwgake' yichjo'o gan nak law Jesusen'. Katen' beyož bsáljwgaken', blétjgake' da' dele benne' yižwén' ga na'. ⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Zi'na', ba benít lawa' le' che doła' da' nbago'o.

⁶ Že'gak bałe benne' yodo' wsedle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

⁷ “¿Biž chen' zchalj bennen' ki? Zzoe' Dios cheła'ale. Bi gak no benne' yenít lawe' che doła'. Toze Dios gak gonen'.”

⁸ Jesusen' la' gókbe'etele' da' zza' láže'gake', na' gože' lé'gake':

—¿Biž chen' zza' láže'le

ki? ⁹ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' yižwé' ni ba benít lawe' che doła' da' nbage'e, san nak zede gone' ga yeyase', na' we'e da' dele', na' se'e. ¹⁰ Na'a gona' da' gak bia' neda', Benne' Golje' Benách, nzi' lo na'a yežlyó nga yenít lawa' che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

¹¹ —Žapa' le': Wyase. Beká'a da' delo', na' beyéj ližo'.

¹² La' wyaste benne' yižwén', na' beké'e da' góte'le', na' bežoje' lawgak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na'. Bebángle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Batkle na' le'elto' da' ki.

Jesús žliže' Lebí

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Bežój Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wdíe' da' yoble žoa'a nison'. Bedobgak benne' zan gan zoe', na' Le' bsedle' lé'gake'. ¹⁴ Kate' ne zde Jesusen' ga na', bl'e'ele' Lebí, zi'n Alfeo, ži'e gan zchizjwe' lo wláz yež zi'to'. Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

La' wzó ža'te Lebín', na' wyéjlene' Jesusen'.

¹⁵ Wdé gok da' ni, benne' zan, benne' wechizjw ka' len yebałe benne' gaxjw ka' žé'gake' tzen len Jesusen', na' len benne' wsedle chie' ka' gan žawgake' lo liž Lebín'. Ki goken dan' benne' zan žjákłene' Jesusen'. ¹⁶ Kate' benne' yodo' ka', benne' wsedle ka' len benne' fariseo ka', blé'egekle' Le' ži'e žawe' tzen len benne' wechizjw ka', na' len yebałe benne' gaxjw ka', naž belyi'e benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bižen' žone'? Že'j žawłene' tzen benne' wechizjw ka', na' benne' doła' ka'.

¹⁷ Benle Jesusen' da' ni, na' gože' lé'gake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka'. Za'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka', nich yeyát láže'gake'.

*Zchalj Jesús che yela' žon
wbás*

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Kate' ža na' benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás, na' bla'gak bałe benne' ka' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwan' tzen, na' benne' ka' zónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás. ¿Biž chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen bi žóngake' wbás?

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak wbás benne' ka' nníta'gake' lni che benne' zchag ne'e kate' le' ne zóalene' légake'? Kate' bennen' zchag ne'e ne zóalene' légake', bi góngake' wbás. ²⁰ Žin ža kate' kwas bennen' zchag ne'e, na' biž sóalene' légake'. Ža na' góngake' wbás.

²¹ 'Bi wdá' nitó benne' to laže' kobdo' lo laže' gole nich yeyonen', dan' yedobe laže' koben', na' wžezan' laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ²² Lezka', nitó benne' bi ke'e xis uba kobe lo že'e biž da' naken yid, dan' gak bla'a xis uba koben', na' wlá'a že'e bižen' da' naken yid, na' lalje xis uban', na' gak ditje že'e na' da' naken yid. Žala' ka'žo xis uba kobe lo že'e da' naken yid kobe.

*Zká'gake' bisto zoa' scribe ža
la'y*

(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ To ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' wzó lágwage' zká'gake' bisto gan žia zoa' sriben', na' žáwgaken'. ²⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' be-lyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bwia nga. Benne' ka' žónlengake' Le' tzen žóngake' da' bi žala' gonžo ža la'y.

²⁵ Jesusen' gože' légake':

—¿Bi bel-le kan ben Dabi katen' wdone', na' byažje da' gawe' le' len benne' ka' wnníta'lengake' le'? ²⁶ Wyoé'e lo yo'o che Dios katen' gok Abiatar bꝑoz blo, na' bdawe' yet xtil da' zkó'ogake' law Dios, dan' bi nzi' lo na' no benne' gawen', san toze bꝑoz ka' nzi' lo ná'gake' gáwgaken'. Lezka' bnezjwe' da' bdawgak benne' ka' wnníta'lengake' le'.

²⁷ Naž Jesusen' gože' légake':

—Dios bene' ža la'y nich yebélengeklen benách ka', kege bene' benách ka' nich góngake' xchin ža la'y. ²⁸ Che len, neda', Benne' Golje' Benách, naka' xane ža la'y.

3

*Jesús žeyone' to benne' nžeke'
ne'e*

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Da' yoble wyó'o Jesusen' to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' lezka' zoa to benne' nžeke' ne'e ga na'. ² Benne' yodo' ka' bwíagake' Jesusen' cha' yeyone' bennen' ža la'y, dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' zia. ³ Naž Jesusen' gože'

bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža', na' wzé lawgak benne' ki.

⁴ Jesusen' wnnable' benne' ka', na' wnné':

—¿De latje gonžo da' nak chawe' kate' nak ža' la'y, o gonžo da' zinnj? ¿De latje gape chi'žo yela' nban chegak benách ka', o wžia' yi'žon?

Wnníta'gak žize benne' ka'.

⁵ Naž Jesusen', lo yela' zža'a chie', bwie' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' gok nyache' laže'e dan' nak zide yichj lázdo'gake'. Naž gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Bli no'o.

Bennen' bli ne'e, na' la' beyakten cháwe'do'. ⁶ Naž bežojgak benne' yodo' fariseo ka', na' la' béntegake' tzen diža' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen nich gak yesbága'gake' Jesusen' zia, na' gótgake' Le'.

Zdobgak benne' zan žoa'a nido'

⁷ Bezá' Jesusen' ga na' tzen len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžine' žoa'a nido', na' benne' zan jáklene' Le', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea. ⁸ Lezka' bžingak benne' zan gan zoa Jesusen', benne' ka' zej nžoje' Jerusalén, na' gan nbab Idumea, na' gan nbab yechelá'al yego Jordán, na' yež ka' zej nnitan' dot kwit gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Ki béngake' dan' béngekle' kan zej nak da' zen ka' da' žon Jesusen'.

⁹ Che len Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wkwéztezegake' to barkw gan gak kwene', nich bi wchigak benne' zan ka' Le'. ¹⁰ Ka' goken dan' ba beyone' benne' zan, benne' yižwé' ka', na' wbíga'gak benne' zan ka' gan zoe' nich kángake' Le'. ¹¹ Kate' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka' blé'egeklen Jesusen', btínnegaken benne' ka' xni'a Jesusen', na' wžéžeya'agaken, na' wnnágaken:

—Nako' Le' Zi'n Dios.

¹² Jesusen' bchi'le' be' xiwe' ka', nich bi wzéngklen benách ka' No nake' Le'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gággake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Naž wžén Jesusen' to law ya'ado', gan bliže' benne' ka' žénele'. Wbíga'gak benne' ka' dot kwite'. ¹⁴ Wžé Jesusen' chežinno benne' ki, nich gónlengake' Le' tzen, na' nich sele'e léngake' chejzéngkle' benách ka' xtiže'e. ¹⁵ Bdie' lo ná'gake' yela' wnná' bia' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka', na' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ¹⁶ Ki lágake':

Smon, (bzoa Jesusen' yetó le', Bedw),

¹⁷ Jakob,

Zwa, (benne' biche' Jakob, na' zej nake' zi'n Sebedeo. Chope' ki, Jesusen' bezóe' yetó lágake', Boanerjes, da' zejlasen len diža' xiža': Benne' wale' ka' ka' wzió'),

¹⁸ Ndres,

Lip,

Bartol,
 Matío,
 Mas,
 Jakob, (zi'n Alfeo),
 Tadeo,
 Smon, (benne' že' laže'e yež
 chie'),
 19 Judas Iskariote, (benne'
 wdíe' Jesusen' lo na'gak
 benne' ka' gótgake' Le').

*Znnágake' da' xiwe' žónlenen
 Jesús tzen*

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23;
 12:10)

Wdé na' bežín Jesusen' len
 benne' ka' žónlengake' Le' tzen
 to yo'o. 20 Da' yoble bdo-
 gak benne' zan gan zoa Je-
 susen', na' biž gota' latje bi da'
 gaw Jesusen' len benne' chie'
 ka'. 21 Kate' béngkle benne'
 bíche'kze Jesusen' ka' kan žak
 chie', bžíngake' ga na' nich
 yeché'gake' Le', na' wnnágake':
 "Žak yał yichje'."

22 Lezka' benne' yodo'
 wsedle ka', benne' zej nžoje'
 yež Jerusalén, wnnégake'
 chie', na' wnnágake':

—Belzebú, xangak be' xiwe'
 ka', žónlenen Le' tzen, na' len
 yela' wnná bia' chen žebeje'
 be' xiwe' ka'.

23 Naž Jesusen' bliže' benne'
 yodo' wsedle ka', na' bsaka'
 lebe', na' wnné':

—¿Yebéj da' xiwe' la'
 kwinzen? 24 Cha' benne' ka'
 nníta'gake' to yež la'a lázgake',
 na' cha' tíl-lengake' ljéžgake'
 ka', bi gak dia' yežen'. 25 Lezka'
 cha' benne' ka' nníta'gake' to
 yo'o la'a lázgake', na' cha' tíl-
 lengake' ljéžgake' ka', bi gak
 diá'gake'. 26 Che len, cha' da'
 xiwe' tíl-lenen lježen ka', na'

cha' la'a lázgaken, bi gak dia'
 yela' wnná bia' chen, san za'
 yeyóž chen.

27 'Bi gak nitó benne' choe'e
 liž to benne' wale, nich
 kweje' yela' wnni'a chie' cha'
 bi wcheje' benne' walen'
 zga'ale, na' naž sake'e kweje'
 da' de liž bennen'.

28 'Da' li žapa' le'e: gak
 yenít law Dios benách ka' che
 yógo'te doła' da' zej nbage'e,
 na' che yógo'te diža' xiwe'
 da' znnágake', 29 san cha' no
 benne' nnie' che Dios Be' La'y,
 batkle yenít law Dios bennen'.
 To chi'ize nbage'e zia.

30 Ki wnná Jesusen'
 dan' benne' yodo' wse-
 dle ka' wnnégake' chie',
 na' wnnágake': "Da' xiwe'
 žónlenen Le' tzen."

*No benne' nake' xna' Jesús,
 na' benne' biche'e*

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

31 Naž benne' biche' Je-
 susen' ka' len xne'e bžíngake'
 gan zoe'. Wnníta'gake' la'
 lí'ale, na' bséla'gake' to benne'
 chejliže' Jesusen'. 32 To
 benne' ladjw benne' zan,
 benne' ka' žé'gake' dot kwit
 Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Benne' bicho'o ka' len
 xno'o, nníta'gake' la' lí'ale, na'
 žližgake' Le'.

33 Bechebe Jesusen', na'
 gože' lé'gake':

—¿Nnézlele no benne' nake'
 xna'a, na' no benne' ka' zej
 nake' bicha'a ka'?

34 Naž bwie' benne' ka'
 žé'gake' dot kwite', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ki
 zej nake' ka' xna'a, na' benne'
 bicha'a ka'. 35 No benne' žone'

kan žénele Dios, benne' ni
nake' ka benne' bicha'a, na'
ka no'le zana', na' lezka' ka
xna'a.

4

*Žsaka' lebe Jesús kan nak che
benne' žaz*

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Da' yoble wzó law Jesusen'
žsedle' benne' ka' gan nak
žoa'a nisdó'. Bdobgak benne'
zan gan zoe', na' wžén
Jesusen' to lo barkw da'
žen' lo nisen', na' wži'e ga
na', na' yógo'te benne' ka'
wnníta'gake' lo yo žoa'a nisen'.

² Jesusen' bsdle' légake' da'
zan, da' bsaka' lebe'. Kate' ne
žsedle' légake', wnné':

³ —Le wzé nag da' ni. Bžoj to
benne' žaz, zjeze' bínnedo' ka'.

⁴ Kate' ne zjeze', bėjwgak
bałe bínnedo' ka' to lo nez
las. Bžingak byínnedo' ka',
na' bdáwgakban'.

⁵ Yebałe bínnedo' ka' bėjwgaken gan
že' yej, gan de láte'ze yo.
Bayenze bla'gak bínnedo' ka'
dan' de láte'ze yo ga na'.

⁶ Naž kate' bla' wbiž, la'
wbižtegaken dan' bi nóngaken
lwen gže'. ⁷ Yebałe bínnedo'
ka' bėjwgaken gan begolgak
lba yeche' ka'. Kate' bla'gak
bínnedo' ka', lezka' beła'gak
lba yeche' ka', na' bdóbgaken
da' ka' goze', na' da' ka' bi
be bnéjwgaken.

⁸ Yebałe bínnedo' ka' bėjwgaken gan
nak yo bebe, na' bla'gaken, na'
gól-le'egaken. Bnéjwle'egak
da' ka' goze'. To yag da'
goze' bnezjwn yechí žoa
bínnedo' ka'. Yetón bnezjwn
yechonnalaj bínnedo' ka', na'

yetón bnezjwn yetó gaywá'
bínnedo' ka'.

⁹ Naž Jesusen' gože' légake',
na' wnné':

—No benne' zoa nage', na'
ženle', žala' wzé nage'.

*Zloe'el Jesús biz chen' žsaka'
lebe'*

(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Kate' Jesusen' ba bga'ne'
toze', benne' zan, benne' ka'
nníta'gake' ga na' bžingake'
gan zoe', tzen len chežinno
benne' wsedle chie' ka', na'
wnnábgekle' Le' biz žsedle dan'
bsaka' lebe'. ¹¹ Jesusen' gože'
légake', na' wnné':

—Dios žonne' le'e latje
chejni'ilele da' ngache' kan
zna bi'e, san benne' ka',
benne' bi žónlengake' žo'o
tzen, yógo'te zcháljengaka'-ne'
da' žsaka' leba'. ¹² Ki žona' dan'
žak kan nyejw le'e yiche la'y,
da' znnan:

Wíagake', san bi lé'egekle'.

Wzé nággake', san bi
chejni'igekle',

na' bi yeyát láže'gake' nich gak
yenít lawa' chégake'

dola' da' zej nbage'e.

*Zloe'el Jesús da' žsedle dan'
bsaka' lebe'*

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Lezka' Jesusen' gože'
benne' ka' žónlengake' Le'
tzen, na' wnné':

—¿Bi žejni'ilele dan' bsaka'
leba'? ¿Nakx gak chejni'ilele
yezika' da' wsaka' leba'?

¹⁴ Benne' žazen' nake' benne'
zzie' diža'. ¹⁵ Zej nak

bałe benne' ka' ka bínnedo'
ka' bėjwgaken to lo nez.
Žyelenle' xtiža' Dios, san kate'
žyelenlen', la' za'te da' xiwe',

na' zka'n dižan' da' béngkle'.
 16 Zej nak yeba_{le} benne' ka'
 ka bín_nedo' ka' béxjwgaken
 gan že' yej. Želyenle' dižan',
 na' len yela' žebél chégake'
 želzi'en. 17 San bi žazen
 lo yichj lázdo'gake', na' to
 chí'ido'ze zzi'gaken'. Kate'
 bi da' žak chégake' o cha'
 zoa benne' zbia laže'e légake'
 dan' zze nággaken', la' žsan
 láže'tegaken'. 18 Zej nak yeba_{le}
 benne' ka' ka bín_nedo' ka'
 béxjwgaken gan žegolgak lba
 yeche' ka'. Želyenle' dižan',
 19 san že' láže'gake' da' naken
 che yežlyó nga. Žon láže'len
 légake' dan' zej nži'ile' yela'
 wnni'a, na' zdan láže'gake'
 yela' gape. Yógo'te da' ki
 želyazen lo yichj lázdo'gake',
 na' znitle dižan', na' bi žonen
 žin lo yichj lázdo'gake'. 20 Zej
 nak yeba_{le} benne' ka' ka
 bín_nedo' ka' béxjwgaken lo
 yo bebe. Želyenle' dižan', na'
 zzi' lo ná'gaken', na' žonen žin
 lo yichj lázdo'gake'. Zej nak
 ba_{le} benne' ki ka bín_nedo' ka'
 bné_zjwgaken yechí žoan. Zej
 nake' yeba_{le}' ka bín_nedo' ka'
 bné_zjwgaken yechón_nlajen,
 na' zej nak yeba_{le}' ka bín_nedo'
 ka' bné_zjwgaken yetó gaywán'.

*Žsaka' lebe Jesús che to da'
 zgo'on baní'*

(Lk. 8:16-18)

21 Lezka' Jesusen' gože'
 benne' ka' žón_lengake' Le'
 tzen, na' wnné':

—Kate' z_wála'žo yi',
 ž_dóse'žon to kak, o zgo'ožon
 zane gan žáta'žo? Bi žonžo
 ki, san zzoažon ža'le gan
 ko'on baní'. 22 Yógo'te da' zej

ngachen' yelá' lágaken, na'
 yógo'te da' žák_gaken gan nak
 chol žó_jgaken lo baní'. 23 No
 benne' zoa nage', na' ženle',
 žala'wzé nage'.

24 Lezka' gože' légake':

—Le we' laže' che da'
 ženlele. Kan nak da' zží_xele,
 tlebe wží_x Dios chele, na'
 wnezjwe' yelate' chele. 25 No
 benne' nzi'e xtiže'e, we'e
 yelate' chie', san no benne' bi
 nzi'e xtiže'e, da' láte'do'ze da'
 benle', yegá'n.

*Žsaka' lebe Jesús kan zgole
 yele zoa' scribe*

26 Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žak yela' wnná bia'
 che Dios yežlyó nga naken
 kan žak kate' to benne' žaze'
 zoa' scribe lo yežlyó chie'.
 27 Yele ztase', na' žeyase' kate'
 za' ža'ní'. Zla' yag zoa' sriben',
 na' zgolen, san le' bi nnezle'
 nak_x žak zgolen. 28 La' yežlyón'
 žzenen da' nazen lo yežlyón'.
 Zga'ale za' xyazen, naž za'
 bisto chen, na' te na' kwia
 zoa' scribe wa_{le} lo bisto chen.
 29 Kate' ba na_{le} zoa' sriben',
 la' chejtie' chejchoge' bizton'
 dan' ba bžin ža si'e zoa'
 sriben'.

*Žsaka' lebe Jesús kan žak che
 bín_nedo' mostasa*

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

30 Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz nnia' kan žak yela'
 wnná bia' che Dios yežlyó
 nga? ¿Biz wsaka' leba' kan
 žaken? 31 Žaken kan žak che to
 bín_nedo' mostasa. Kate' žazen
 lo yo naken to bín_nedo' da'
 nakžen kwíde'do' ka yógo'te
 bín_nedo' ka' žé'gaken lo yo,
 32 san kate' ba nazen, zlan',

na' žžéntežen ka yógo'te yiḡe'
kwan da' žé'gaken yežlyó. Kan
žon yana' ni'a nen', gak žingak
byínnedo' ka', na' wžíagakba'
xó'ngakba' lo zol chen.

*Ka zkonle žin Jesús da' žsaka'
lebe'*
(Mt. 13:34-35)

33 Ka' goken, Jesusen'
bsedle' légake', na' da' zanže
da' bsaka' lebe' kan gok
chejni'igekle'. 34 Yógo'te
da' bcháljlene' benne' ka',
bzaka' leben', na' yógo'te da'
ki bzejni'ile' légakze benne'
wsedle chie' ka'.

Jesús zzoa žie' to be' wale
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

35 La' ža na'ze, kate' za'
žale, Jesusen' gože' benne'
ka' žónlengake' Le' tzen, na'
wnné':

—Le cho'o, težo yechelá'a
nido' nga.

36 Naž bkwásgake' gan
nníta'gak benne' zan ka', na'
bsá'gake' barkwn' gan ba že'
Jesusen'. Lezka' wnníta'gak
yebałe barkw ka' ga na', da'
ka' zjáklenen légake'. 37 Wzó
law žak to be' wale lo nisen',
na' wdá'a nis lo barkwn'.
Ka' goken, zej zcha' nis lo
barkwn'. 38 Jesusen' die' ztase'
lo xkogwe' gan nak ža'le lo
barkwn', na' besbángake' Le',
na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle. ¿Bi žeklo'
chetó? Gatzto' zan nis nga.

39 Naž wyase Jesusen', na'
bliže' ben' žaken, na' wnné':

—Wzóa ži.

Lezka' gože' nisen', na'
wnné':

—Žize wzóa.

Wzóa ži ben' goken, na'
wžé' ži nison'. 40 Naž
Jesusen' gože' benne' ka'
žónlengake' Le' tzen, na'
wnné':

—¿Biz chen' zžébele ki? ¿Bi
na' chejle'le che Dios?

41 Ne zžébegake', belyi'e
ljéžgake' toe' yetóe':

—¿Bizkze nak benne' ni? Be'
žaken, na' nido' žóngaken kan
zna xtiže'e.

5

*Benne' Gadara, benne'
yoe'e be' xiwe'*

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

1 Naž bžin Jesusen' len
benne' ka' žónlengake' Le'
tzen yechelá'a nido' gan
nbab che yež Gadara. 2 Kate'
bežój Jesusen' lo barkwn',
la' bžinte to benne' lawe' Le',
benne' bžoje' to lo bloj gan
zej ngache' benne' gat ka', na'
yoe'e be' xiwe'. 3 Benne' ni
z Zoe' gan zej ngache' benne'
gat ka'. Bi gok nitó benne'
wcheje' le', kege len do ya.
4 Zan chi'i bzóagake' bayw
ya yen ne'e, na' ni'e, na'
bchéjgake' le' do ya ka'. Ble'e
do ya ka', na' bzozje' bayw
ya ka'. Bi gok no benne' nna
bi'e le'. 5 Zdáteze' zbéžeyi'e dot
ža dot yele gan zej ngache'
benne' gat ka', na' gan nak law
ya'ado' ka', na' žon we' kwine'
lo yej ka' zej žen' ga na'. 6 Kate'
ble'e le' za' Jesusen' zí'to'le,
taría taría wyeje' gan ze'e, na'
bzoa zibe' lawe'. 7 Wnnié' zižje,
na' gože' Jesusen':

—¿Biz nbaga'a chio', Jesús,
Ži'n Dios, Benne' zente? Ni'a

che Xanžo Dios žáta'yoela' le',
bi wsaka' zi'o neda'.

⁸ Ki wnné' dan' Jesusen' ba
gože' be' xiwen':

—Le', be' xiwe', bežój lo
bennen'.

⁹ Jesusen' wnnablen', na'
wnné':

—¿Bi lio'?

Beží'i be' xiwen', na' gožen
Le':

—Da' Zan lia' dan' nakto' be'
zan.

¹⁰ Wnné yachen' law Je-
susen' nich bi sele'e be' xiwe'
ka' zi'to' lo yežlyón'. ¹¹ Zej
nnita' koch zan law ya'ado'
na'ze, želdaba' žáwgakba' ga
na'. ¹² Be' xiwe' ka' wnné
yáche'gaken law Jesusen', na'
wnnágaken:

—Bsela' neto' gan zej nnita'
koch zan ka'. Benn neto' latje
chejžó'ogakto'-ba'.

¹³ Jesusen' la' be'tie' légaken
latje, na' bežojgak be' xiwe'
ka', na' bežó'ogaken koch zan
ka', na' bxíte'gak koch ka',
na' bejbíxjgakba' gan nak
žoa'a ya'a, na' bejcházgakba' lo
nido', gan wyépegakba' nis,
na' gótgakba'. Gókgakba' ka
chop milba'.

¹⁴ Naž bzonnjgak benne' ka'
žape chí'igake' koch ka', na' be-
žéngkle' benne' yež ka', na'
ležka' benách ka' nníta'gake'
yixen'. Bžojgak benne' yež ka',
nich chejwiágake' bizen' go-
ken ga na'. ¹⁵ Kate' bžíngake'
gan zoa Jesusen', blé'egekle'
bennen' zga'ale yoe'e be'
xiwe' ka'. Že' bennen' ga
na', na' nakwe' laže', na'
zoe' cháwe'do', na' bžébegak
benne' ka'. ¹⁶ Ki goken dan'

benne' ka', benne' blé'egekle'
da' ben Jesusen' bzéngkle'
benne' ka' bžójgake' lo yež kan
goken che bennen' zga'ale
yoe'e be' xiwe' ka', na' lezka'
kan gok chegak koch ka'.
¹⁷ Naž wzó lawgak benne' ka'
žáta'yoegkle' Jesusen' yežoje'
lo yežlyó chégage'.

¹⁸ Kate' bebén Jesusen' lo
barkw, bennen' zga'ale yoe'e
be' xiwe' ka', góta'yoel' Je-
susen' we'e le' latje chéjlene'
Le' tžen. ¹⁹ Jesusen' bi bi'e le'
latje, san gože' le':

—Beyéj ližo'. Beizenle lježo'
ka' da' zen da' bena' chio'
neda', naka' Xano', na' ka
beyache' láže'la' le'.

²⁰ Beyéj bennen', na' wzíe'
diža' lo yež Dekápolis ka' kan
nak da' zen da' ben Jesusen'
chie', na' bebán láže'gak
yógo'te benne' ka' nníta'gake'
yež ka'.

*Xkwide' no'le che Jairo, na'
no'len' wdane' za Jesús
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)*

²¹ Kate' bežín Jesusen'
yechelá'a nison', naž bedob-
gak benne' zan gan zoe' žoa'a
nison'. ²² Lezka' to benne'
lie' Jairo, benne' blo che yo'o
gan zdobgak benne' judío ka'
nich yéngkle' xtiža' Dios,
blé'e gan zoa Jesusen'. Katen'
blé'ele' Le', bzoa zibe' lawe'.
²³ Góta'yoel' Le', na' wnné':

—Za' gat xkwide' no'le
chia'. Da, xoa no'o lebe' nich
yeyakbe', na' bi gatbe'.

²⁴ Jesusen' wyéjlene' le', na'
benne' zan zjáklene' Jesusen',
na' zchí'igake' Le'. ²⁵ Lezka' zoa
to no'le ga na', ba zej chežinno

yiz de'e yižwé'. Bi žebíž žen chie' che we' chégakkze no'le ka'. ²⁶ Ba wzáka'li'e lo na'gak benne' zan, benne' ka' žeyóngake' benách ka'. Dáche'ze ba btie' dot da' wdape', na' bi be góklēnen le', san žyála'žen chie'. ²⁷ Kate' benle' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', wdíe' ladjwle benne' zan ka', na' bžine' zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²⁸ Ki bene' dan' wnné': "Ča' kanza' ze', yeyaka'." ²⁹ La' bebižte žen chie', na' gókbe'ele' ba beyake' che da' goken chie'.

³⁰ La' gókbe'etel Jesusen' ben žin yeła' wak chie', na' beyechje'. Bwie' benne' zan ka', na' wnné':

—čNož benne' wdane' neda'?

³¹ Naž benne' ka' zej nake' toze len Le' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Zlé'ekzelo' benne' zan ki zchígake' Le', na' znno': "čNož benne' wdane' neda'?"

³² Naž bwia Jesusen' dot kwite' nich le'ele' bennen' wdane' Le'. ³³ Naž no'len' wbigē'e lawe'. Zžebe', na' žzize', dan' nnezle' dan' goken chie'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' dot dan' goken. ³⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'. Binlo beyéj ližo'. To chi'ize beyako' che dan' goken chio'.

³⁵ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ki, benne' ka' zej nžoje' liž benne' blon' che yo'o gan žyelenle' xtiža' Dios, bžíngake' ga na', na' belyi'e bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž wpižjo' benne' wsedle.

³⁶ Bi be' laže' Jesusen' dan' wnnágake', san gože' benne' blon', na' wnné':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios.

³⁷ Jesusen' bi bnezjwe' yezika' benne' ka' latje chjáklēne' Le', san légakze Bedw, na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben'. ³⁸ Katen' bžine' liž benne' blon' che yo'o gan žyelenle' xtiža' Dios, ble'ele' žak žaxto', na' zej nnita' benne' ka' zbéžegake' ga na', na' lezka' benne' ka' zbeže nyáche'gake'. ³⁹ Wyó'o Jesusen' ga na', na' gože' légakze':

—čBiž chen' žonle žaxto', na' zbéžele ki? Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁴⁰ Naž ben díjtjgkle' Jesusen', san Le' bebeje' yógo'te benne' ka' na'le. Bchi'e xa xna' xkwide' no'len', na' lezka' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wyoé'e gan debe'. ⁴¹ Bexwe' na' xkwide' no'len', na' gože'-be':

—Talita, kumi.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Xkwide' no'le, wyase." ⁴² La' wyaste xkwide' no'len', na' beza'be'. Ba zejbe' čežinno yiz. Bebán láže'gak benne' ka' nnita'gake' ga na'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' légakze' bi wzéngkle' nitó benne' dan' goken. Na' gože' légakze':

—Le gonn da' gaw xkwide' no'le ni.

6

Žežín Jesús yež Nasaret,
yežen' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

¹ Naž bezá' Jesusen' ga
na', na' bežine' laže', na'
benne' ka' žónlengake' Le'
tzen wzá'lengake' Le' tzen.

² Kate' bžin ža la'y chegak
benne' judío ka', wzó law
Jesusen' žsadle' benne' ka'
gan zdóbgake' nich yéngkle'
xtiža' Dios. Wnníta'gak
benne' zan ga na', benne' ka'
žyenyenle' chie'. Bebángekle',
na' wnná'gake':

—¿Gaz bsdle bennen' da'
ki? ¿Biž yela' žejní'il na'
da' nape'? ¿Nakx žone' da'
ka' zej nak bian', da' ka'
zá'gaken zaka' ya'abá che
Dios? ³ Benne' ni nake'
benne' zkonle' žin blag ka',
zi'n Lia. Nake' bíche'gak
Jakob, na' Jwsé, na' Judas, na'
Smon. Lezka' no'le zane' ka'
nníta'lengake' žo'o nga.

Che len bzóagake' Le'
chela'ale. ⁴ Naž Jesusen' gože'
légake', na' wnné':

—Gáte'teze žápegake' ba
la'ne to benne' zchalje' lo
wláz Dios, san benne' wláž
chie' ka', na' lježe' ka', na'
benne' ka' nníta'gake' liže' bi
žápegake' le' ba la'ne.

⁵ Che len Jesusen' bi gok
gone' nitó yela' wak zen ga
na'. Toze beyone' babze
benne' yižwé' ka', kate' bxoá
ne'e légake'. ⁶ Bebán laže'l
Jesusen' dan' bi žejlé'gake'
chie'. Wdé na' wdíe' yeždo'
ka' zej žen' dot kwit ga na', na'
bsdle' benne' ka' ga na'.

Žsela' Jesús benne' chie' ka'
nich chejžégake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷ Naž Jesusen' bliže'
benne' chežinno ka', benne'
žónlengake' Le' tzen, na' wzó
lawe' žsele'e légake' chope
chópegake'. Bdie' lo ná'gake'
yela' wnná' bia' kwéjgake'
be' xiwe' ka' yo'ogak benách
ka'. ⁸ Bchi'le' légake' bi be
wá'gake' lo nez, kege yixjw,
na' kege yet, na' kege mežw
bi kó'ogake' lo bzode chégake',
san toze yagdo' chjwá'gake'.

⁹ Žala' chjwá'gake' zélgake',
san kege yetó laže' da' xoan
yéngake'. ¹⁰ Lezka' gože'
légake':

—Gáte'teze gan cho'ole
to yo'o, le soa yo'on' kate'
yezá'žele yežen'. ¹¹ Cha'
chazle to yež gan benne' ka'
bi gápegake' le'e ba la'ne, na'
bi wzé nággake' xtiža'le, le
yežój ga na', na' le wchínnj
bište yo da' dan' lable. Da'
ni gak bian' zej nbage'e žia.
Da' li žapa' le'e, kate' žin ža
chog Dios chegak benách ka',
naž sáka'žegak benne' ka' che
yežen' ka' sáka'gak benne' ka'
che yež Sodoma, na' benne'
ka' che yež Gomorra, yež ka'
bchinnj Dios.

¹² Naž bžojgak benne'
ka' žónlengake' Le' tzen,
na' bejžéngkle' benách
ka' žala' yeyát láže'gake'.
¹³ Lezka' bebéjgake' be' xiwe'
zan yo'ogak benách ka'.
Wló'ogake' set lawgak benne'
zan, benne' yižwé' ka', na'
beyá'gake' cháwe'do'.

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴ Benle Herodes, benne' z_{nna} bi'e, kan nak da' žon Jesusen', dan' zze diža' gáte'teze che ye_la' wak chie'. Ba_le benne' ka' z_{nn}ágake':

—Nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo ye_la' got. Che len nape' ye_la' wak žone' da' ki.

¹⁵ Yeba_le benne' ka' z_{nn}ágake':

—Nake' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yeba_le' z_{nn}ágake':

—Nake' to benne' zchalje' lo wláz Dios kan gokgak benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

¹⁶ Kate' benle Herodes da' ki, wnné':

—Nake' Zwa, bennen' bžixa' yene'. Ba bebane' lo ye_la' got.

¹⁷ Ki wnná Herodes na' dan' lekze' bsele'e benne' ka' yjéxjwgake' Zwan', na' bchéjgake' le' len do ya lo yo'o liž ya. Ki ben Herodes na' dan' zža' Herodías Zwan'. Herodías na' nake' no'len' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. Herodes na' bekwase' Herodías na', na' bchag ná'lene' le'. ¹⁸ Zwan' gože' Herodes na':

—Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o.

¹⁹ Dan' gónele Herodías na' bi da' gone' che Zwan' nich gote' le', che len gónele' gata' latje chie', san bi be wzáka'le', ²⁰ dan' Herodes na' zžebe' Zwan', dan' nnézkzele' nak Zwan' chawe', na' la'y. Che len wdape chi'e le', na' bze nage'

chie' dot laže'e la'kze dan' wnná Zwan' benen ga wže' zedle Herodes na'. ²¹ Naž bžin to ža wzáka'le Herodías na', da' naken ža žon lni Herodes na' che ža wye'ele' yiz. Bsi'ni'e da' ye'jgawgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' lo wlaze' le', na' benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' lezka' benne' ka' zej nake' blo gan nbab Galilea. ²² Wyáz xkwide' no'le che Herodías na' gan že'j žáwgake', na' bya'abe' láwgake'. Wyáz laže' Herodes na' kan žonbe', na' lezka' wyáz láže'gak benne' ka' že'j žáwlengake' le' tzen. Naž Herodes na' gože' xkwide' no'len', na' wnné':

—Wnnáb bi da' žénelo' wnezjwa' chio', na' gonan'.

²³ Ben choche' xtiže'e, na' gože'-be':

—Ni'a che Xanžo Dios wnezjwa' chio' bíte'teze da' nnablo' neda', na' zejte gachje gan z_{nna} bi'a.

²⁴ Naž bežojbe', na' gožbe' xna'be':

—žBiž nnaba'?

Le' gože'-be':

—Yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nnabo'.

²⁵ La' beyáztebe' gan zoa Herodes na', na' gožbe'-ne':

—Žénela' wxó' chia' na'a lo ye'n zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

²⁶ Gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' dan' béngkle benne' ka' žáwlengake' le' tzen dan' wnné', na' bi gónele' yinnj xtiže'e da' bchebe laže'e chebe'. ²⁷ Naž Herodes na'

la' bséla'tie' to benne' žjeje' lo wdile, benne' zoe' žape chi'e ga na', na' gože' le' chejxi'e yichj Zwan'. ²⁸ Bennen' žjeje' lo wdile wyeje' liž ya, na' bejžix'e yen Zwan', na' bechi'e yichje', dan' bxo'e' to lo ye'n zen. Wdien' lo na' xkwide' no'len', na' lebe' bnéjzjwben' che xna'be'.

²⁹ Kate' benne' ka' zej nake' Zwan' toze béngkle' dan' goken, bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'.

Jesús zwawe' benne' zanže ka gayo' mile'

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Wdé na' bel'a'gak benne' wbás ka' che Jesusen' gan zoe', na' bzéngkle' Le' yógo'te da' béngake', na' da' ka' bséde'gkle' benách ka'. ³¹ Benne' zan, benne' ka' zá'gake', na' benne' ka' zjake', wnníta'gake' ga na'. Ka' goken na' zejte biž de latje bi da' gaw Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Che len Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o. Chejžo žo'oze gan nak latje dach, na' yezí' láže'žo to chi'i.

³² Naž jake' légakze' to lo barkw, na' bžingake' to latje dach. ³³ Blé'e'gkle benne' zan ka' zjake' ga na', na' gókbe'e'gkle' žezá'a Jesusen'. Che len benne' yógo'te yež ka' wzá' ní'agake', na' tariáze jake' ga na'. Bžingake' ga na' zgá'alegake' ka' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le'

tzen. ³⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', ble'ele' benne' zan ka', na' beyache' láže'le' légake' dan' zej nake' ka' zila'do' ka' bi zoa benne' žape chi'e légakba'. Wzó lawe' žsedle' légake' da' zan. ³⁵ Kate' za' žale ža na', benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen bžingake' gan zoe', na' belyi'e Le':

—Za' žale, na' latje dach naken nga. ³⁶ Besela' benne' zan ki, nich chjake' yo'odo' ka', na' yeždo' ka' zej žen' gawze nga, nich chjé'wgake' yet, dan' bi be de nga da' gáwgake'.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wnezjw le'ekze da' gáwgake'.

Naž belyi'e Le':

—Chela' naptó' lázjwto' che xono' byo' wen žin, wak chjé'wto' yet xtil, na' wnéjwto' dan' gáwgake'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bał yet xtil de chele? Le chejwía.

Kate' ba nné'gkle', belyi'e Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel deba'.

³⁹ Naž wnná Jesusen' góngake' ga kwe'gak benne' zan ka' to kwe' to kwé'gake' gan nak lache' lo daka'.

⁴⁰ Wžé'gake' to kwe' to kwé'gake', to gaywá' to gaywá'gake', na' chiyón chiyóngake'.

⁴¹ Naž bejw Jesusen' da' gáyo'te yet xtil ka', na' da' chope bel ka'. Bwie' ya'abale, na' gože' Dios:

“Žó_xkeno'.” Naž bzo_zje' yet xtil ka', na' bnezjw_n' chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' chegak benne' zan ka'. Lezka' wdise' da' chope bel ka' chegak yógo'te benne' ka'. ⁴² Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. ⁴³ Naž betóbgake' da' bižjw ka' chegak yet xtil ka', na' chegak bel ka', na' beschá'gake' chežinno xkwite ka'. ⁴⁴ Benne' ka' bdáwgake' ga na' gókgake' ka' gayo' mil benne' byo ka'.

Zda Jesús láwe'le nisdo'
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ La' bente Jesusen' ga wžengak benne' ka' žónlengake' Le' tzen law barkw, nich wněžwgake' Le', na' chejtégake' lo nison', nich žingake' lo yež Betsaida, katen' Le' yesele'e benne' zan ka' lížgake'. ⁴⁶ Kate' beyóž besele'e légake', wyeje' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ⁴⁷ Katen' ba golen, zej barkwn' gachje láwe'le nison', na' zoa Jesusen' toze' lo yo bižen'. ⁴⁸ Jesusen' blé'ele' légake', na' žejxáke'gekle' žsá'gake' barkwn' dan' žak be' da' za' gan želdié'. Wdé gachje yele bžin Jesusen' gan nníta'gake', zde' láwe'le nison', na' gónele' teze' gan nníta'gake'. ⁴⁹ Kate' blé'egekle' Le' zde' láwe'le nison', gókgekle' to bxin nake', na' wžéžeya'agake', ⁵⁰ dan' yógo'tegake' blé'egekle' Le', na' bžébegake'. Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedkzan'. Bi žébele.

⁵¹ Wžén Jesusen' lo barkwn' gan nníta'gake', na' wžé' ži ben' žaken, na' légake' bebánle'egekle'. ⁵² Bi žejní'igekle' da' zloe'el dan' ben Jesusen' che yet xtilen'. Ne nak zide yichj lázdo'gake'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nisdo', na' bžingake' gan nbab yež Jenesaret. Bžíga'gake' barkwn' lo yo bižen'. ⁵⁴ Kate' bežó_jgake' lo barkwn', benne' ka' nníta'gake' ga na' la' beyónbia'tegake' Jesusen'. ⁵⁵ Taríaze jak benne' ka' yógo'te yeždo' ka' žé'gaken gawze ga na', na' wzó lágwage' žedjwá'gake' yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', benne' dégake' da' žáta'gekle', na' bžingake' gáte'teže žylenle' zoa Jesusen'. ⁵⁶ Gáte'teže gan zde Jesusen', lo yeždo' ka', na' yež zen ka', na' yo'odo' ka', bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' chégake' gan nak lo nez, na' gan nak lawe' ya'a. Góta'yoegekle' Le' wnezjwe' légake' latje kángakze' laže' da' nakwe'. Yógo'te benne' ka' wdángaken' la' beyáktegake' cháwe'do'.

7

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios
(Mt. 15:1-20)

¹ Naž ba_le benne' yodo' fariseo ka' len ba_le benne' yodo' wsedle ka', benne'

ka' zej nžoje' yež Jerusalén, bdóbgake' gan zoa Jesusen'.
 2 Benne' yodo' ki blé'egekle' benne' wsdle ka' che Jesusen' žáwgake' yet, na' bi zej nak chawe' ná'gake', dan' znnan: bi zej nyiben kan žónteze žongak benne' yodo' ka'. Che len wnnégake' chégake'.
 3 Benne' yodo' fariseo ka', na' yezika' benne' judío ka', žóngake' kan bénteze bengak xa xtó'gake' ka', na' cha' bi želyibe' ná'gake' zan chi'i kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'.
 4 Kate' bi da' žjé'wgake' lawe' ya'a, na' žežingake' ližgake', cha' bi želyibe' da' ka' kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'. Da' zanže da' ka' žóngake', da' žónteze žóngake', kan želyibe' ziga' ye'n ka', na' ziga' ya ka', na' da' ka' žáta'gекle'.
 5 Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsdle ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bi žongak benne' wsdle chio' ka' kan bénteze bengak xa xto'žo ka', san žáwgake' yet, bi zej nak chawe' ná'gake'?

6 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le'e, benne' zlóé'ezele chawe' kwinle. Nak da' li dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nak chele. Bzoje' da' znnan:

Benách ki, len žoá'agakze' žápegake' xtiža'a ba la'ne,
 kege dot láže'gake'.

7 Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda'

dan' žsédgekle' da' znnázegak benách ka',
 kege da' wnnikza' neda'.

8 Ki naken, dan' zzoale chela'ale da' wnná Dios, na' žonle da' ka' nzi'le lo na'gak benách ka'.

9 Lezka' gože' légake':

—Da' li zka'nle ka'ze dan' wnnakze Dios nich gonle kan zej nak da' ka' žónteze žonle.
 10 Ki wnná Dios lo na' Moisés: “Wdape ba la'ne xa xno'o.” Lezka' wnné': “Nóte'teze benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.”

11 San le'e znnale ki: “Cha' no benne' yi'e xe' o xne'e: bi gak bi da' wnezjwa' chele, dan' naken Korbán” (dan' znnan len diža' xiža': dan' ba bchebe laza'a wnezjwan' che Dios),
 12 naž znnale: “Bi žon byenen bi da' gon bennen' chegak xa xne'e.”
 13 Ki naken, zzoale chela'ale xtiža' Dios nich gonle dan' žónteze žonle, da' ka' zdele lo na'gak zi'n za'sóle ka'. Zanže da' ki žonle.

14 Naž Jesusen' bliže' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' nnia', yógo'tele, na' le chejni'ilen.
 15 Bi be de da' žazen lo benne' da' gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žežojen le', da' ni gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios.
 16 Cha' zoa nagle, na' cha' žénlele, le wzé nag.

17 Kate' Jesusen' belá'alene' benne' zan ka', wyoé'e to yo'o, na' benne' wsdle chie' ka' wnnábgekle' Le' kan nak dan' bsaka' lebe'.
 18 Naž Jesusen' gože' légake':

—ǃLezka' žiažje yela' žejní'il chele? ǃBi žejní'ilele? Yógo'te da' žazen lo benne', bi gak gon-nen ga bi nake' chawe' law Dios. ¹⁹ Ki naken dan' bi žazen lo yichj lázda'we', san le'ze' žazen, na' žežojen li'e.

Kate' wnná Jesusen' da' ni, bloe'ele' žo'o zej nak chawe' yógo'te da' že'j žawžo. ²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' žežojen lo benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios.

²¹ Ki naken, dan' lo yichj lázdo'gak benne' ka' želžój da' kegle ka' da' zza' láže'gake'. Che len:

Žóngake' doła' ka' da' zej naken šban.

Zbángake', na' žótgake' benách ka'.

²² Žóngake' doła' da' zka'n dit-jen yela' zchag na'.

Zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka'.

Žóngake' da' kegle ka', na' žon láže'gake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' znnégake' chégake'.

Zka'n zen kwíngake', na' žon yálzegake'.

²³ Yógo'te da' kegle ki želžojen lo yichj lázdo'w no benne', na' žóngaken ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le zi'to' žejli'e che Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' bžine' gawze gan zej že' yež Tiro, na' yež Sidón. Wyoé'e to yo'o ga na', na' gónele' bi nnezlen nitó benne', san bi gok wkache' kwine'. ²⁵ To no'le, zoa

to xkwide' no'le chie', na' yo'obe' be' xiwe', benle' ba bla' Jesusen' ga na', na' la' wyejtie' gan zoe', na' bzoa zibe' lawe' Le'. ²⁶ No'len' bi nake' benne' judío, san nbabe' benách Sirofenisia ka'. Góta'yoele' Jesusen' yebeje' be' xiwen' yo'o xkwide' no'le chien'. ²⁷ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn latje yéljegekle zgá'alegak benne' ka' zej nake' ka' zi'n xan yo'o, dan' bi naken chawe' yeka'žo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon lawgak béko'do' ka'.

²⁸ Bechebe no'len', na' gože' Jesusen':

—O', Xan, san béko'do' ka', bia nníta'gakba' zanle gan žáwgakbe', žáwgakba' da' bižjw ka' da' žéxjwgaken zanle gan žáwgakbe'.

²⁹ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Dan' wnnó' ki, gak yeyejo'. Ba bežój be' xiwen' wyó'o xkwide' no'le chion'.

³⁰ Kate' no'len' bežine' liže', ble'ele' xkwide' no'le chien', debe' lo da'a, na' ba bežój be' xiwen' wyo'obe'.

Žeyón Jesús to benne' kwežw, benne' bi gok nnie'

³¹ Bežój Jesusen' latjen' da' nbaben yež Tiro, na' wdíe' gan nbab yež Sidón, na' yež Dekápolis ka', na' bžine' žoa'a nido' che gan nbab Galilea.

³² Benne' ka' nníta'gake' ga na' bedjwá'gake' to benne' kwežw gan zoa Jesusen', benne' bi žak nnie', na' góta'yoegekle' Le' xoa ne'e le'. ³³ Naž Jesusen'

bebeje' bennen' cheļa'ale
ladjw benne' zan ka', na' bni'e
x̄ben ne'e yežw nag bennen'.
Bže'e zéne'do', na' wdane'
lože'e. ³⁴ Naž bwie' ya'abale,
na' bka'le'e chi'e, na' wnné':

—Efata.

Diža' hebreo ni znnan len
diža' xiža': "Beyaljw."

³⁵ La' beyáljwte nage', na' la'
beyitjte lože'e, na' wnnetie'
binlo. ³⁶ Naž Jesusen' gože'
légake' bi wzéngklen' nitó
benne', san kan bchí'ižele'
légake', bzéžegake' diža' che
dan' žone'. ³⁷ Bebán láže'gake',
na' wnnágake':

—Cháwe'do' žone' yógo'te.
Žone' ga žeyéngkle benne' ka'
gókgake' kwežw, na' žechaljgak
benne' ka' bi gok nnégake'.

8

*Jesús zwawe' benne' zanže
ka tape mile'*

(Mt. 15:32-39)

¹ Kate' ža na' bedobgak
benne' zan gan zoa Jesusen'.
Dan' bi be de da' gáwgake',
Jesusen' bliže' benne' wsedle
chie' ka', na' bcháljlene'
légake'. ² Gože' légake':

—Žeyache' láže'la' benne'
zan ki dan' ba zej chonne
ža nníta'lengake' neda' nga,
na' bi be de da' gáwgake'.
³ Cha' yesela'a légake' lížgake'
želdonze' ka', yedó láže'gake' lo
nez, dan' za'gak ba'le' zi'to'.

⁴ Beži'igak benne' wsedle
chie' ka', na' belyi'e Le':

—¿Biz wawžo benne'
zanle'e ki ga ni nak latje
dach?

⁵ Naž Jesusen' wnnable'
légake', na' wnné':

—¿Ba' yet x̄til de chele?

Belyi'e Le':

—Gážeze.

⁶ Naž Jesusen' gože' benne'
zan ka' kwé'gake' lo yo.
Bexwe' gaže yet x̄til ka', na'
gože' Dios: "Žóxkeno". Naž
bzozjen', na' bi'en chegak
benne' wsedle chie' ka' nich
chísgaken' lawgak benne' zan
ka'. ⁷ Lezka' gota' chégake'
chope chonne bel ka'. Naž Je-
susen' gože' Dios: "Žóxkeno"
na' gože' légake' chísgake'-
ba' lawgak benne' zan ka'.
⁸ Bdawgak yógo'te benne' ka',
na' béljegekle'. Naž betóbgake'
da' bižjw ka' da' begá'ngaken,
na' beschá'gake' gaže x̄kwite
ka'. ⁹ Benne' ka' bdáwgake'
zej nyángake' ka' tape mile'.
Wdé na' Jesusen' besele'e
légake' lížgake', ¹⁰ na' bejžene'
lo barkw tzen len benne'
wsedle chie' ka', na' bžíngake'
gan nbab yež Dalmanuta.

*Znnábgekle' Jesús gone' to
da' gak bian' ga benne' Le'*

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Naž benne' yodo' fariseo
ka' wbíga'gake' gan zoa Je-
susen', na' wzó lawgake' zdil
díža'gake' len Le'. Gónegekle'
wžixgake' Jesusen'. Che len
wnnábgekle' Le' gone' to da'
gak bian' da' zan' ya'abá che
Dios. ¹² Bka'le'e chi'i Jesusen',
na' wnné':

—Želnnable benne' ki neda'
gona' to da' gak bian' da' zan'
ya'abá che Dios. Da' li žapa'
le'e, bi lé'elele nitó da' gak
bian' da' zan' ya'abá che Dios.

¹³ Naž bezé'e gan zej nnita'
benne' ka', na' bejžene' law

barkw, na' wyeje' yechelá'a niso'.

Da' žsédgekle benne' yodo' ka' naken ka kwa zichj che yet xtil

(Mt. 16:5-12)

14 Goł láže'gak benne' wse-dle ka' che Jesusen' wá'gake' da' gáwgake', na' toze yet xtil den lo barkwn'. 15 Naž bchi'le Jesusen' légake', na' wnné':

—Le wia binlo. Le gape chi'i kwınle nich bi si'le da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' che Herodes.

16 Wzó ławgak benne' wsedle chie' ka' zchájlengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Znne' ki dan' bi de yet xtil da' gawžo.

17 Žákbe'ele Jesusen' dan' znnágake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' znnale naken dan' bi de yet xtil da' gawžo? ¿Bi žejní'ilele, na' bi žákbe'elele? ¿Nak zide yichj lázdo'le? 18 ¿Žia yej lawle san bi zlé'elele, na' žia yid nagle san bi žénlele? ¿Bi žejsá' láže'le?

19 Katen' bzožja' gayo' yet xtil ka', da' ka' bdawgak gayo' mil benne' ka', ¿bał xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Chežınno.

20 Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' bzožja' gaže yet xtil ka', da' ka' bdawgak tape mil benne' ka', ¿bał xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Gaže.

21 Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bi žejní'ilele na'a, bchalja' che da' žsédgekle benne' ka'?

Jesús žeyone' to benne' lo chołe, benne' yež Betsaida

22 Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Betsaida, bla'gak bale benne' gan zoe', nwá'gake' to benne' lo chołe ga na', na' góta'yoegekle' Le' kane' ben-nen'. 23 Jesusen' beẏwe' na' benne' lo chołen', na' bchi'e le' na'le žoa'a yežen'. Naž bžie' zene' yej lawe', na' bẏoa ne'e le'. Naž wnnable' le', na' wnné':

—¿Zle'elo' late'?

24 Bennen' goke' lo chołe bwie', na' wnné':

—Zle'ela' benách ka', na' znnágake' ka' yag ka', san želdá benne' ka'.

25 Da' yoble Jesusen' bẏoa ne'e yej lawe', na' bwia bennen' goke' lo chołe, na' ba beyakte cháwe'do' yej lawe'. Na'a zle'ele' binlo yógo'te. 26 Naž Jesusen' besele'e le' liže', na' wnné':

—Bi chejo' lawe' yež, na' bi wzenlo' no benne' lo yežen' dan' bena'.

Bedw znne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Wdé na' bezá' Jesusen' len benne' wsedle chie' ka' ga na', na' wdégake' yeždo' ka' zej nbaben yež Sesarea, gan znna bia' Filipino. Kate' ne yó'ogake' nez, Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿No benne' znnagak benách ka' naka' neda'?

28 Bechébegake', na' wnnágake':

—Znnagak bale benne' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Znnágake' yebale' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Znnágake' yebale' nako' yetó benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

29 Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Chize le'e, no benne' znnale naka' neda'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Le' nako' Benne' Criston', bennen' bchebe laže' Dios sele'e nga.

30 Naž Jesusen' bchi'le légake' bi wzéngkle' nitó benne' no nake'.

Jesús zchalje' kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

31 Naž wzó law Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách. Benne' gole ka', na' bχoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka' wzóagake' neda' chela'ale. Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža yebana'.

32 Kwáselo bcháljlene' légake'. Naž Bedw bchi'e Jesusen' chela'ale, na' wzó lawe' zdile' Le'. 33 Byechj Jesusen', na' bwie' yezika' benne' wsdle chie' ka', na' bdile' Bedon', na' wnné':

—Bkwas kwita' nga. Nako' ka da' xiwe'. Da' zza' lažo'o bi naken che Dios, san kan zza' láže'gak benách ka' naken.

34 Naž Jesusen' bliže' benne' wsdle chie' ka' len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Cha' žénele no benne' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' chela'ale da' žénekzele', na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze chie' nich chejté'e le'e yag krozen', na' naž gak gónlene' neda' tzen. 35 No benne' že' laže'e yela' nban chie', wnitén', san bennen' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, o dan' nzi' lo ne'e diža' chawe' chian', gata' yela' nban da' zejli' kanne chie'. 36 ¿Biz da' chawe' gata' che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' že' yežlyó nga, san wnít kwine'?

37 Bi be gak wnezjw to benne' nich yeslá kwine'. 38 Cha' no benne' žedoe'ele' chia' neda', na' che xtiža'a lawgak benách ki, benne' ka' zbej yíchjgake' Dios, na' žóngake' dola', lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' che bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' gónlengak wbás che ya'abá ka' neda' tzen.

9

1 Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zej nníta' benne' ka' nga, benne' bi gátgake' kate' lé'ežegekle' ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga, na' la' law yela' wnná bia' zen chie'.

*Zcha' kan znná' law Jesús
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)*

2 Kate' ba wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' légakze' jake' to law ya'a sibe, gan bcha' kan zнна' law Jesusen' lawgak yonne' ka'. 3 Wyép yes baní' laže' da' nakw Jesusen', na' goken chíchele'e. Zíla'do'ze goken, na' no benne' žibe' laže' yežlyó nga, bi gak gone' laže' zila'do'ze kan gok zen'. 4 Bla' lawgak Lías, na' Moisés gan nníta'gake', zchájlengake' Jesusen'. 5 Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Gona' chonne yo'o laga' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

6 Ki wnná Bedon' dan' bi nnezle' dan' zinne'. Ka' goken dan' zžébegak benne' wsedle ka' che Jesusen'. 7 Naž wžé' to bejw da' wló'on zol légake', na' benle chi'i to benne' zchalje' lo bejw na', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag chie'.

8 La' bwíategake' san biž no benne' blé'egekle'. Toze Jesusen' zóalene' légake'.

9 Kate' ne yó'ogake' nez, žétjgake' law ya'a siben', Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngekle' no benne' kan gok dan' blé'egeklen', kate' yebanže' Le', Benne' Golje' Benách, lo yela' got. 10 Che len bzoa chóchzegake' dan' wnné' lo yichj lázdo'gake', na' la' légakze' belnnable' ljéžgake' biž zejlás dan' wnné' kate' wnné' yebane' lo yela' got.

11 Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byenen la' Lías zga'ale' kate' la' Benne' Criston'?

12 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li la' Líasen' zga'ale', na' yecá'n chawe'e yógo'te kan žala' gágkaken. Na'a, ¿biz chen' nyejw le'e yiche la'y da' zнна žon byenen Benne' Golje' Benách sáka'li'e, na' wzoagak benách ka' Le' chela'ale? 13 Žapa' le'e: ba bla' Líasen', na' béngake' chie' kan gónegekle', kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie'.

Jesús žeyone' to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

14 Kate' bežín Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le' tzen gan zej nníta' yezíka'gak benne' wsedle chie' ka', blé'egekle' zej nníta' benne' zan ga na', na' benne' yodo' wsedle ka' želdíl diže'e len benne' wsedle chie' ka'. 15 Kate' benne' zan ka' blé'egekle' Jesusen', bebángekle', na' taríaze wzá'gake' gan zi'e, na' wdápegake' Le': "Padiox."

16 Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Biz dan' zdíl-lenle légake'?

17 Bechebe to benne' zoe' ladjw benne' zan ka', na' wnné':

—Benne' wsedle, bedjwá'a xkwide' byodo' chia' chio' Le', dan' yo'obe' be' xiwe' da'

žonen ga bi znnabe'. ¹⁸ Kate' žo'o be' xiwen' lebe', zžix złolen lebe' lo yo, na' zbia bžina' zide' žoa'abe', na' žzej láye'be'. Che len zej zžitbe'. Wnnabla' benne' wsedle chio' ka' yebéjgake' be' xiwen', san bi wzáke'gekle'.

¹⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le che Dios. ¿Gáka'xtekze gon byenen sóalena' le'e? ¿Gáka'xtekze gon byenen gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá'-be' chia'.

²⁰ Zá'gake' zej noe'e-be' gan zoa Jesusen'. Kate' be' xiwen' ble'elen Le', la' bxizten lebe'. Wže'be' lo yo, na' bžix błolen lebe', na' wžia bžina' zide' žoa'abe'. ²¹ Naž Jesusen' wnnable' xa xkwiden', na' wnné':

—¿Gáka'xte ba goken žaken ki chebe'?

Wnná xaben':

—Na' náktebe' xkwíde'do' žak ki chebe'. ²² Zan chi'i zžen' lebe' lo yi', na' zan nis nich goten lebe'. Che len, cha' žako' late', beyache' laže'l neto', na' goklen neto'.

²³ Jesusen' gože' le':

—Cha' gak chejli'o che Dios, yógo'te waken cha' chejli'o chie'.

²⁴ La' wnnete zižje xa xkwiden', na' wnné':

—Žejli'a chie'. Goklen neda' nich chejle'ža' chie'.

²⁵ Kate' ble'el Jesusen' za'gak benne' zan ka', zchígake' Le', gože' be' xiwen', na' wnné':

—Le', be' xiwe', be' žonen ga bi znnagak, na' bi žéngkle benách ka', na'a zchi'la' le'

yežojó' lo xkwiden', na' biž chazo' lebe'.

²⁶ Wžéžeya'a be' xiwen', na' bžix błol-le'en lebe'. Naž la' bežojten, na' bka'nen lebe' ka' to xkwide' gat. Ka' goken, bchaljgak benne' zan ka', na' wnnágake':

—Ba natbe'.

²⁷ Naž Jesusen' beḡwe' na'be', na' bechise'-be', na' beyás xkwiden'.

²⁸ Naž wyó'o Jesusen' to yo'o, na' la' légakze benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biž chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁹ Jesusen' gože' légake':

—Bi gak yebejle ka'ze be' xiwe' ki, san toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Jesús zloe'ele' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Kate' bezá' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ga na', wdégake' gan nbab Galilea. Gónele Jesusen' bi nnezle no benne' gan zoe', ³¹ dan' žsedle' benne' wsedle chie' ka'. Gože' légake':

—Wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' gótgake' neda', san te gata', kate' tegak chonne ža, yebana'.

³² Bi bejní'igekle' da' ni da' gože' légake', na' dan' zžébegake', bi be wnnábgekle' Le'.

Nólgake' gake' benne' blo

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen

lo yež Kapernaum, na' kate' ne nníta'gake' to yo'o, Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz dan' wdíl-lenle lježle kate' ne yo'ole nez?

³⁴ Naž légake' wnníta'gake' žize dan' wdíl-lengake' ljéžgake' lo nezen' cha' nólgake' gake' benne' blo.

³⁵ Naž wžé' Jesusen', na' bliže' chežínnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—No benne' žénele' gake' benne' blo ladjwle le'e žala' gake' ka to benne' kwíde'ze, na' lezka' žala' gake' ka ni'a na'le yógo'tele.

³⁶ Naž Jesusen' beḡwe' to xkwide', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wdele'e-be', na' gože' légake':

³⁷ —No benne' si' lo ne'e to xkwide' ki dan' nakbe' chia', lezka' si' lo ne'e neda', na' no benne' si' lo ne'e neda', kege nedza' si' lo ne'e, san lezka' si' lo ne'e Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Cha' bi zži'i to benne' chežo žo'o, žáklene' žo'o

(Mt. 10:42; Lk. 9:49-50)

³⁸ Naž Zwa gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, ble'elto' to benne' žebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benne' ka', na' zkonle' žin lo'. Bchi'leto'-ne' biž gonnen', dan' bi žónlene' žo'o tzen.

³⁹ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi wchí'lele-ne', dan' cha' zoa no benne' žone' to yeła' wak da' zan' ya'abá che Dios, na' zkonle' žin la', bi gak nne zi'e chia'. ⁴⁰ Ki naken, no benne' bi zži'e chežo, žaklen bennen' žo'o. ⁴¹ No benne' wnezjwe' chele to zíga'do' nis

da' ye'jle dan' žónlenle neda', Benne' Criston', tzen, si'kze' da' žeyala' chie'.

Gak chežo da' zia cha' gonžo ga gon no benne' doła'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki doła', xkwiden' žejle'be' chia', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yiche žotw yene', na' chejžón kwine' lo niso'. ⁴³ Cha' to no'o gonen ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio' chejo' gan so' nbano' zoa toze no'o, kege zoa chope no'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl, gan bi yo'e yi' chen. ⁴⁴ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yo'len. ⁴⁵ Lezka', cha' to ni'o gonen ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio', chejo' gan so' nbano' zoa toze ni'o, kege zoa chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabilen', gan bi yo'e yi' chen. ⁴⁶ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yo'len. ⁴⁷ Lezka' cha' to yej lawo' gonen ga gono' doła', wlejen. Gakže chawe' chio' chejo' gan zna bia' Dios zoa toze yej lawo', kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabilen'. ⁴⁸ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yo'len.

⁴⁹ 'Nich gape chi'izo beła' zwázježon zede', na' zgála'žon

žo'a yi', nich bi kwia yin', na' zwázjegake' zede' yógo'te biado' ka' zzéygage'-ba' lo bkog la'y che Dios. Da' ni zsedlen žo'o kan ga'ngak chawe' yógo'te benách chie' ka'. ⁵⁰ Nak chawe' zede', san cha' yenít yela' sna'a chen, ¿nakx gak yeyonžon sna'a? Le gak la' lé'ezele ka zede' chawe', na' bga'n cháwe'do' tole len yetole.

10

Ka nak che no benne' byo zle'e yela' zchag na' chie'
(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Bezá' Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' gan nbab Judea, na' wdíe' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' whíž, ga na' bedobgak benne' zan gan zoe' da' yoble, na' bsdle' légake' da' yoble kan žónteze žone'. ² Naž bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' gónegekle' góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje no benne' byo, benne' nžag ne'e, wsane' zo'le'?

³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—¿Biž bchi'le Moisés le'e?

⁴ Wnnágake':

—Moisés bnezjwe' latje no benne' byo wzoje' to yiche da' znnan zlá'alene' zo'le', na' naž gak wsane' zo'len'.

⁵ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Moisés bchi'le' le'e da' ni dan' nak zide yichj lázdo'le, ⁶ san kate' wzó law žata' yežlyó nga, Dios bene' légake' benne' byo, na' no'le. ⁷ Wnné': “Che len wká'n benne' byo xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', ⁸ na' chope' yeyákgake' ka toze benne'.” Che len biž zej nake' chope' san toze' ba zej nake'. ⁹ Lezka', no benne' nake' benachze bi žala' wlé'e benne' ka' ba ben Dios légake' toze.

¹⁰ Kate' Jesusen' beyoé'e yo'o, benne' wsdle chie' ka' wnnábgekle' Le' kwáselo kan nak dan' bchalje'. ¹¹ Jesusen' gože' légake':

—Cha' to benne' byo zlá'alene' zo'le', na' zchag ná'lene' to no'le yoble, žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' žesbage'e zo'le' doła', no'len' zóalene' na'a. ¹² Lezka' cha' to no'le wsane' benne' byo chie', na' si'e to benne' byo yoble, lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka'

(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž bžingak benne' ka' zej noe'e xkwide' ka' chégage' gan zoa Jesusen', na' žénegekle' xoa ne'e légakbe', san wzó lawgak benne' wsdle chie' ka' zdílgake' benne' ka' zej noe'e légakbe'. ¹⁴ Kate' Jesusen' ble'ele' da' ni, bže'e, na' gože' légake':

—Le we' latje xkwide' ki yídgakbe' chia'. Bi wséjwle xnéžgakbe', dan' gata' chegak benne' ka' zej nake' ka

ḡkwide' ki latje gan z̄nna bia' Dios. ¹⁵ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' z̄nna bia' Dios kan žon to ḡkwide' ki, bi cho'o bennen' gan z̄nna bi'e.

¹⁶ Naž Jesusen' wdele'e ḡkwide' ka', na' b̄xoā ne'e légakbe', na' bliž chawe'e légakbe'.

Benne' zeje' babze yiz, na' nápli'e yela' wnni'a

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Kate' Jesusen' beyoé'e nez, taríaze bžin to benne' ga na'. Bzoa zibe' lawe', na' wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, dot chawe', žbiz žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

¹⁸ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—žBiz chen' ži'o neda', z̄nno': dot chawe'? Bi zoa nitó benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. ¹⁹ Ba nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios. Wnné':

Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi be kwéjlano'.

Wdape ba la'ne xa xno'o.

²⁰ Bechebe bennen', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, yógo'te da' ki žónteza' kate' naktia' ḡkwide'.

²¹ Jesusen' bwie' le' len yela' nži'il chie', na' wnné':

—To da' žiažjen chio'. Wyéj, yjete' yógo'te da' de chio', na' bnezjw da' yezi'o chegak benne' yache' ka', na' gata'

yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž wak yežino' chia', na' gako' ka to benne' noe'e yag kroze chie', na' zejté'e le'e yag krozen', na' ki gónleno' neda' tzen.

²² Kate' benle' diža' ni, gokle', na' zeyeje'. Gok nyache' laže'e dan' dele'e yela' wnni'a chie'.

²³ Naž bwia Jesusen' dot kwite', na' gože' benne' wse-dle chie' ka':

—Zedle'e gaken cho'ogak benne' ka' de yela' wnni'a chégake' gan z̄nna bia' Dios.

²⁴ Bebán láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan nak xtiže'e, na' da' yoble Jesusen' gože' légaké':

—Le'e, zí'na'do' ka', zedle'e gaken chegak benne' ka' že' láže'gake' yela' wnni'a chégake' chó'ogake' gan z̄nna bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o no benne' de yela' wnni'a chie' gan z̄nna bia' Dios, ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁶ Kate' béngekle' da' ni, bebánle'egekle', na' wnnágake' la' légakze':

—žNožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Bwia Jesusen' légaké', na' wnné':

—Bi gak gon no benne' da' ni, san gak Dios, dan' zzáka'le Dios yógo'te.

²⁸ Naž Bedw gože' Le':

—Xan, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' žónlento' Le' tzen.

²⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e,

o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie', dan' žone' xchina', o dan' zzenle' benách ka' diža' chawe' chian', ³⁰ bennen' yezi'e yetó gaywá'teže ka' ža ni zoažo na'a, liže' ka', na' biche'e ka', na' zane' ka', na' xne'e ka', na' zi'ne' ka', na' yežlyó chie' ka', tzen len da' kwia láže'gak benách ka' le', na' lo yežlyó da' za' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ³¹ Benne' zan, benne' zej nake' blo na'a, wéxjwgake' ga na', san benne' ka' zej nake' gaxjw na'a, gágkake' benne' blo ka' ga na'.

Da' yoble zloe'el Jesús kan za' gótgake' Le'
(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Kate' ne yó'ogake' nez, želbene' zjake' lo yež Jerusalén, zej Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka'. Nítgekle', na' lo yela' žzize zjáklene' Le'. Da' yoble Jesusen' bchi'e benne' chežinno ka' cheze. Wzó lawe' zchájlene' légake' ka' nak da' žala' gaken chie', ³³ na' wnné':

—Zlé'ekzelele zbenžo, zejžo lo yež Jerusalén gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bχoz wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka'. Chóggake' chia' gata', na' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'. ³⁴ Gon dítjgekle' benne' ka' neda', na' gónle'egake' neda' zi'. Wžé'egake' neda' zene'. Naž gótgake' neda', san kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

Jakob, na' Zwa znnábgekle' Jesús to da' gone' chégake'
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Naž Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žénelto' gono' cheto' da' nnablto' Le'.

³⁶ Jesusen' gože' légake':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³⁷ Naž belyi'e Le':

—Kate' žin ža kwi'o gan nna bi'o, ben ga kwe'to' toto' kwito' li ža, na' yetoto' kwito' yegle.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi nnézlele da' znnable. ¿Gak si'le' da' žala' si'a neda', da' naken da' sáka'li'a? ¿Gak yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

³⁹ Bechébegake', na' wnnágake':

—Gakto'.

Jesusen' gože' légake':

—Da' li, da' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' kan yezóa' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, ⁴⁰ san bi nzi' lo na'a kwia' no benne' kwi'e kwita' li ža, na' no benne' kwi'e kwita' yegle. Dios wnezjwe' chegak benne' ka' ba bkweze' chégake' latje ka'.

⁴¹ Kate' yechí benne' wsedle chie' ka' béngekle' da' ni, bžá'agake' Jakob na', na' Zwan'. ⁴² Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnézkzelele kan žongak benne' ka' zna biá'gake' yež ka', kan zkóngekle' benne' ka' žin, na' benne' ka' zej nake' blo ladjwgake' zna biá'gake' ljéžgake' ka'. ⁴³ Bi gak chele ki,

san no benne' yénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' xchinle yezika'le, ⁴⁴ na' no benne' ladjwle, benne' yénele' gake' benne' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w chele yógo'tele. ⁴⁵ Ki žala' gonle dan' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, kege nich gon no benne' xchina', san nich gona' xchingak benách ka', na' nich wdía' yela' nban chia', nich yeya'wa' benne' zan.

Jesús žeyone' Bartimeo, benne' lo chole

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerikó. Kate' ne žežój Jesusen' lo yežen', benne' wsedle chie' ka' zjákłene' Le', tzen len benne' zanže ka'. Žoa'a nezen' že' to benne' lo chołe, bennen' lie' Bartimeo, zi'n Timeo. Znnable' no benne' bi da' gonnze' chie'. ⁴⁷ Kate' benle Bartimeon' zde Jesús, benne' Nasaret, ga na', wzó lawe' znnie' zižje, na' wnné':

—Jesús, Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁸ Benne' ka' želdíe' ga na' bdílgake' le', na' belyi'e le':

—Wzóa ži.

Naž zižjže wnníe', na' wnné':

—Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁹ Naž wzé žize Jesusen', zbeze', na' gože' benne' ka':

—Le wliže'.

Blížgake' benne' lo cholen', na' belyi'e le':

—Ben choch lažo'o. Wyase. Znnie' le'.

⁵⁰ Naž bsie' chela'ale laže' nřoa yene'. La' wzó zá'tie', na' wbig'e'e law Jesusen'.

⁵¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Biz žénelo' gona' chio'?

Bechebe benne' lo cholen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žénela' gono' ga yeyák yej lawa'.

⁵² Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

La' beyáljwte yej lawe', na' wyéjlene' Jesusen'.

11

Žaz Jesús lo yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11, Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gawze gan že' yež Jerusalén, gan zej nnita' yež Betfagé, na' yež Betania, gan že' Ya'a Yag Olibo. Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', ² na' gože' légake':

—Le chej yeždo' da' žen' lawžo, na' kate' cho'ole lo yežen', chejxáka'le to burrodo' nžejba' ga na', na' bi na' kwia-ba' no benne'. Le sežba', na' le yedjwá'-ba' chia'.

³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e dan' žonle ki, le yi'e: “Xanžon' žénele'-ba', na' la' yeséla'tie'-ba' chio'.”

⁴ Naž jake', na' bejxáka'gake' búrrodon', nžejba' gan žo'ogak benách ka' li'a to yo'o da' žen' žoa'a nez, na' bséžgake'-ba'. ⁵ Benne' ka' nnita'gake' ga na' belyi'e légake':

—¿Biz da' žonle? ¿Biz chen' zsežle búrrodon'?

6 Bechébegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' belyie' légake' kan ba gožkze Jesusen' légake', na' benne' ka' bnézjwgake' légake' latje. 7 Naž bché'gake' búrrodon' gan zoa Jesusen'. Bxóagake' laže' chégake' xkóže'ba', na' Jesusen' wžie'-ba'. 8 Wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchíljkake' laže' chégake' gan nak lo nez. Yebałe benne' ka' bdíchjkake' zin da' bxóagake' lo nezen'.

9 Wzó ławgak znnegak zižje benne' ka' zjake' ław Jesusen', na' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnnágake':

—jGa'n zen Dios! jDios gon chawe'e Benne' ze'e nga, Bennen' bselá' Xanžo Dios Le'! 10 jDios gon chawe'e Bennen' za' nna bi'e kan wnná bia' xa xto'žo Dabí! jGa'n zen Dios!

11 Ka' goken, bžin Jesusen' lo yež Jerusalén, na' wyoé'e la' li'a yodo'. Kate' beyož bwie' yógo'te da' zej den dot kwitle, bežoje' zaka' yež Betania dan' za' žałe, na' zjaklen benne' wsedle chie' ka' Le'.

Jesús zdile' yag higo
(Mt. 21:18-19)

12 Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' zežój Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, lo yež Betania, zdone'. 13 Zí'to'le blé'ele' to yag higo da' žian xlage'. Wbige'e gan zoa yagen' cha' chejxake'e late' da' zbian. Kate' bžine' ga na', bi be bejxake'e da' zbian. Xlage'ze žian dan' bi na' žin ža kwian. 14 Naž bdile' Jesusen' yagen', na' wnné':

—Biž gaw no benne' da' zbia chio'.

Béngkle benne' wsedle chie' ka' da' ni.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén, wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó ławe' zbeje' na'le benne' žote' ža'w ka' la' li'a yodo'. Bžix'e' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' lezka' da' ka' žé'gkle benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. 16 Lezka' bi bi'e latje no benne' bi da' we'e, na' kege no benne' wzóe' nez la' li'a yodo'. 17 Jesusen' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin', yo'o gan benne' zá'gake' dot yežlyó nga wcháljlengake' Dios.” Le'e ba benlen kan nak ližgak benne' wbán ka'.

18 Kate' bxoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka' béngkle' da' ni, naž wzó ławgake' žíljgake' nakx gótgake' Jesusen', san dan' zžébegake' benne' yež ka', bi be béngake' chie', dan' žebángkle yógo'te benne' ka' kan nak da' žsedle Jesusen'. 19 Kate' za' žałe ža na', bežoje' lo yežen'.

Zbiž yag higo dan' bdile' Jesús

(Mt. 21:20-22)

20 Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gan že' yag higo dan' bdile' Le', na' blé'egklen', ba nbižen dot

lwen. ²¹ Naž bezá' laže' Bedw dan' goken, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bwia nga. Yag higon' da' bdilon' neje, ba nbížen.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chejlé' che Dios. ²³ Da' li žapa' le'e, cha' no benne' yi'e ya'ado' ni: “Bkwás nga, na' bejsóa lo nido” na' cha' bi gak chope laže'e, san dot laže'e chejli'e che Dios gone' kan wnné', na' gaken.

²⁴ Che len žapa' le'e: yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, le chejlé' che Dios ba benne' chele dan' znnable, na' gonnen' chele. ²⁵ Katen' zcháljlenle Dios, cha' zoa no benne' zža'le, bennen' zoa bi da' bene' chele, le yenít law che bennen', nich lezka' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', yenít lawe' chele le'e dolá' da' nbága'le. ²⁶ Cha' bi yenít lawle chegak benách ka', Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi yenít lawe' chele le'e dolá' da' nbága'le.

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Naž beyéj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén. Kate' ne zda Jesusen' gan nak lo zchil yodo', bꝑoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžingake' gan zoe'. ²⁸ Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo no'o žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Čha' yechébele chia', yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki. ³⁰ ¿Nož benne' bdie' lo na' Zwa bezóe' benách ka' niš? ¿Dios o to benne'? Le nne na'a.

³¹ Wzó lágake' žóngake' xtíža'gake' la' légakze', na' wnnágake':

—Čha' nnažo Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biz chen' bi bejle'le chie'?” ³² ¿Yé'ažo-ne', bséla'gak benne' ka' le'?

Ki bezá' láže'gake' dan' zžébegake' benne' yež ka' nníta'gake' ga na', dan' žékgekle yógo'te benne' ka' bchalj Zwan' lo wláz Dios. ³³ Che len belyi'e Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki.

12

Žsaka' lebe Jesús chegak benne' wen žin ka'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen da' žsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' gan nak lo yežlyó chie'. Bzoe' to le'je chen, na' bche'ne' to yežw jej gan wsíe' xis uba ka'. Bene' to yo'o gope gan nak ža'le gan wak to benne' wie' da' ka'.

'Naž bdie' yežlyó chien' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sl'gake' gachje da' wnezjwen, na' wyeje'

yež zi'to'. ² Kate' bžin ža wchíbgake' da' zbian, bsele'e to bi' wen žin chie' chejxi'be' lo na'gak benne' wen žin ka' dan' žeyala' che xanbe' che da' wbiagak lba uba ka'. ³ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' xkwiden', na' bégake'-be' zi'. Beséla'gake'-be' ká'zebe'. ⁴ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bžé'egake'-be' yej, na' blá'gake' yichjbe'. Bégake'-be' zi'. ⁵ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bétgake'-be'. Lezka' bsele'e xkwide' zanže bi' wen žin chie' ka', na' bénle'egake' balbe' zi', na' bétgake' yebałbe'.

⁶ 'Biž wzóa no benne' nga'ne' che xan yežlyón'. Nga'nze to xkwide' byo chie', na' nží'ile'ele'-be'. Kate' wzé lawte bsele'e zi'ne', na' wnné': "Gápegake' zi'na' ba la'ne." ⁷ Naž benne' wen žin ka', la' légakze' wnnágake': "Xkwide' ni žeyala' chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' ga'n yežlyó nga chežo." ⁸ Che len béxwgake'-be', na' bétgake'-be'. Bžó'ngake'-be' na'le lo yežlyón' gan degak lba uba ka'.

⁹ Naž Jesusen' wnnable' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' wnné':

—¿Nakx gon benne' xan yežlyón'? Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyón' lo na'gak benne' yoble.

¹⁰ '¿Bi beł-le da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan:

Yej na' da' bzoagak benne' wen ze'e ka' cheł'a'ale, na'a naken yej len blo che ze'e.

¹¹ Xanžo Dios bene' ga naken ki,

na' žebán láže'žo kan nak da' zle'elžo.

¹² Naž gónegekle' séngake' Jesusen' dan' nnézgekle' bsaka' lebe' ki kan nak chégake', san zžébegake' benne' yež ka', benne' nníta'gake' ga na', na' che len belka'ne' Le', na' beyéjgake'.

Ka nak da' zchízjwgake' benách ka' lo włáz benne' Sésar (Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Wdé na' benne' yodo' wnná bia' ka' bséla'gake' gan zoa Jesusen' bałe benne' yodo' fariseo ka' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen, nich góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁴ Benne' ka' bžíngake' gan zoa Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' da' naken dot da' li. Bi žeklo' da' želnnaze benách ka', dan' bi zwiázo' da' złoé'ezele kwingak benách ka', na' lo da' naken da' li žsedlo' da' žénele Dios gongak benách ka'. ¿Žonn da' bchi'le Moisés neto' latje chizjw lazto' da' zchízjwgake' lo włáz Benne' Sésar, benne' zi'to', bennen' znná bi'e? ¿Wyízjwton' o bi chízjwton'?

¹⁵ Žákbe'ele Jesusen' znnábgekle' Le' ki dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—¿Biz chen' zžixle neda'?
Le wloé'el neda' to mežw da'
zkónlele žin nich le'elan'.

16 Bloé'egikle' Le' ton, na'
Jesusen' wnnable' légake', na'
wnné':

—¿Nož benne' da' ni lawe',
na' le'?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

17 Naž Jesusen' gože' légake',
na' wnné':

—Le wnezjw che benne'
Sésar da' naken che benne'
Sésar, na' che Dios da' naken
che Dios.

Bebán láže'gekile' che dan'
bechebe Jesusen'.

*Kan nak che yela' žebán lo
yela' got*

(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Naž bla'gak bale benne'
yodo' saduseo ka' gan zoa Je-
susen'. Benne' ki znnágake'
bi yebangak benne' gat ka'.
Che len belyi'e Jesusen', 19 na'
wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés
bzoje' cheto' cha' gat to
benne' byo, bi zoa xkwide'
chie', na' cha' ga'n no'le
chie', bi' biche' bennen'
žala' wchág ná'lenbe' no'le
wzeben', nich wzoabe' to
xkwide' gakbe' xkwide' che
bíche'ben'. 20 Wnníta'gak
gaže bi' bíche'gakbe'. Xkwide'
byo nežw bchag ná'lenbe' to
no'le, san gotbe', bi wzóa
xkwide' chebe'. 21 Xkwide'
byo bežope bchag ná'lenbe'
no'le wzeben', san lezka'
gotbe', bi wzóa xkwide'
chebe'. Lezka' goken che
xkwide' byo beyonne. 22 Ka'
goken, yógo'tebe' bchag
ná'lenbe' no'len', na' bi wzóa

no xkwide' chégakbe'. Kate'
ze lawte, lezka' got no'len'.
23 Na'a, kate' yebangak
benne' gat ka', ¿Nóžlgakbe' gak
no'len' chebe', dan' gážetebe'
bchag ná'lengakbe' le'?

24 Bechebe Jesusen', na'
gože' légake':

—Zchíxlele dan' bi nónbia'le
da' nnejw le'e yiche la'y, na'
bi nnézelele kan nak yela'
wak che Dios. 25 Kate'
yebangak benne' gat ka', bi
wchág ná'gake', na' benne'
byo ka' bi sóalengake' no'le
ka', san gágkake' kan zej
nak wbás la'y ka' che Dios,
wbás ka' nníta'gake' ya'abá
chie'. 26 Na'a, kan nak
chegak benne' gat ka' cha'
yebángake', ¿bi na' goł-le dan'
bzoj Moisés? Zchaljen kan
Dios bliže' le' lo yag yéche'do'
da' žeyen, na' gože' le': “Neda'
naka' Dios che Bran, na'
Dios che Isaak, na' Dios
che Jakob.” Dan' wnné' ki
chégake', nak bia' zej nbane'
la'kze gótgake' zga'ale. 27 Dios
nake' Dios chegak benne' ban
ka', kege chegak benne' gat
ka', benne' ka' nátgake' to
chi'ize. Zchíxle'elele.

*Da' bchi'le Dios žo'o da'
naken blo*

(Mt. 22:34-40)

28 Lezka' bžin to benne'
yodo' wsedle gan zoa Je-
susen'. Benle' che Jesusen'
dan' bcháljlene' légake', na'
nnezle' cháwe'do' bechebe'.
Che len wnnable' Jesusen', na'
wnné':

—¿Biz da' bchi'le Dios žo'o
nakžen blo ka' yógo'te da' ka'
bchi'le žo'o gonžo?

29 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka yógo'te naken da' znnan:

Le yenle, benne' Israel ka'.

Ḥanžo Dios, toze' Le' nake' Ḥanžo.

30 Žala' ži'ilo' Ḥano' Dios dot lažo'o,

na' len dot yichj laždo'o,

na' len dot yela' žejni'il chio',

na' len dot yela' wak chio'.

Da' ni naken da' bchi'le Dios le'e da' naken blo. 31 Da' bchi'le Dios le'e da' naken

bežope, toze kan naken. Ki znnan:

Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.

Bi zoa yetó da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka da' chope ki da' wnnakze' Le'.

32 Naž benne' yodo' wsedlen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Cháwe'do' wnnó', benne' wsedle. Da' nak dot da' li znnó'. Toze nak Dios, na' bi zoa nitože no nak Dios. 33 Na' cha' nži'ilžo Dios dot láže'žo, na' len dot yela' žejni'il chežo, na' len dot yichj láždo'žo, na' len dot yela' wak chežo, na' cha' nži'ilžo lježžo kan nži'il kwino', da' ki záka'žegaken ka yógo'te biado' ka' žotžo-ba' lo bkog la'y che Dios, na' lezka' ka yógo'te biado' ka' zzeyžo-ba' lo bkogen'.

34 Kate' benle Jesusen' ka cháwe'do' bechebe bennen', gože' le', na' wnné':

—Yeláte'ze žiažje chio' nich si'o da' zna bia' Dios.

Bi bežogle nitože benne' bi da' nnable' Jesusen'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

35 Kate' ne žsedle Jesusen' benách ka' gan nak lo zchil yodo', wnné':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' Benne' Criston' nake' za'só Dabí?

36 Lekze Dabín' bchalje', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

Ḥanžo Dios gože' Ḥana':

“Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo'

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.”

37 ¿Nak Benne' Criston' za'só Dabí cha' lekze Dabín' wnné' nake' Ḥané'?

Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' wyáz láže'gake' da' ni, na' bze nággake' chie'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsedle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

38 Kate' ne žsedle Jesusen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gože' légake':

—Le gape chi'i kwindle chegak benne' yodo' wsedle ka'. Zdan láže'gake' zdágake' nile na'le, zej nakwe' laže' tonn ka'. Lezka' zdan láže'gake' wližgak benách ka' légake' cháwe'do' gan nak lawe' ya'a.

39 Zbé'gake' latje blo ka' lo yo'o gan zdobgak benách ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gan že'j žawgake' tzen. 40 Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake',

scha zcháljgake' law Dios.

Benne' ki, wsaka' zi'že Dios
légake'.

*Da' bnezjw to no'le wzebe
che Dios*

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Kate' ne že' Jesusen' lo
zchil yodo' gan zoa kak gan
zgo'ogak benách ka' mežw che
yodo', zwie' kan žongak benne'
ka' zgó'ogake' mežw lo kaken'.
Benne' ka' dele'e yeļa' wnni'a
chégake' zgó'ogake' mežw zan.

⁴² Naž bžin to no'le wzebe
yache' ga na', na' wloé'e
chope mežw lasdo' lo kaken',
da' ka' záka'gaken láte'do'ze.

⁴³ Naž Jesusen' bliže' benne'
wsedle chie' ka', na' gože'
légake':

—Da' li žapa' le'e, no'le
wzebe yache' ni wlo'ože' ka
dan' wlo'ogak yógo'te benne'
ka' wló'ogake' mežw lo kak
che yodo'. ⁴⁴ Yógo'te benne'
ka' zgó'ogake' che da' nga'nze
chégake', san no'le ni, lo yeļa'
yache' chie' wloé'e dot da' do'
deze chie', dan' žala' gáwlene'.

13

*Znna Jesús kan za'
wchinnjgake' yodo'*

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Kate' bežój Jesusen' lo zchil
yodo', to benne' wsedle chie'
gože' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, bwia nga
ka zen gole zej nak yo'o ki, na'
ka zen gole zej nak yej ka' zej
žian le'e ze'e chégaken.

² Bechebe Jesusen', na'
gože' le':

—Zle'elo' yo'o zen ki, san
bi ga'n to yej law lježen nga,

dan' wchinnjgak benách ka'
légaken.

*Da' ka' gak biá'gaken kate'
za'yeyóž che yežlyó*

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24;
17:22-24)

³ Naž wyěj Jesusen' len
benne' ka' žónlengake' Le' tzen
law Ya'a Yag Olibo, da' žen'
lawle gan de yodo'. Kate'
Jesusen' ba ži'e ga na', naž la'
légakze Bedw len Jakob, na'
Zwa, na' Ndres, góžgake' Le',
⁴ na' wnnágake':

—Wnná neto' batx gak da'
ki. ¿Biž gak bian' za' gakgak
yógo'te da' ki?

⁵ Bechebe Jesusen', na' bse-
dle' légake', na' wnné':

—Le gape chi'i kwintle nich
bi gon láže'gekle' le'e. ⁶ La'gak
benne' zan, benne' légake'
kan lia' neda', na' nnágake' zej
nake' Benne' Criston'. Ki gon
láže'gekle' benne' zan.

⁷ Kate' yénlele žak wdile nile
na'le, bi žébele. Yógo'te da' ki
žala' gákgaken, san bi na' žin
ža ze lawte ža ka'. ⁸ To yež til-
len yetó yež, na' benách ka' to
gan znna bia' to benne' chejtíl-
lengake' benách ka' yetó gan
znna bia' yetó benne'. Da' zan
latje xo' lo yo, na' gak wbín.
Gongak benách ka' žo'osbė.
Da' ki gákgaken da' so law
sáka'gak benách ka' nníta'gake'
ža ka'.

⁹ Naž le gape chi'i kwintle,
dan' wdégake' le'e lo na'gak
benne' yolawe' ka'. Chíngake'
le'e gan zdobgak benne' judío
ka' nich yéngkle' xtiža'
Dios. Wžégake' le'e lawgak
benne' ka' znna biá'gake'

lažle, na' lawgak benne' ka' z̄nna biá'gake' yež z̄i'to' ka'. Góngake' ki chele dan' žónlenle neda' tzen, san ki gata' latje wzóa lile chia' neda'. ¹⁰ Zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka' žon byenen chejzégekle' benách ka' dot yežlyó nga diža' chawe' chian'. ¹¹ Katen' wché'gake' le'e, na' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', bi gek zédlele ni'a che da' žala' nnale. La' ža na'ze Dios wnezjwe' chele da' wchaljle, na' dan' nnale. Katen' wchaljle, kege lé'ezele na' nnale, san Dios Be' La'y nne'. ¹² Wdegak benách ka' la' bíche'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. Benne' ka' zej nni'a x̄kwide' ka' chégake' wdégake' la' z̄i'ngakkze', na' z̄i'ngake' ka' wdégakbe' la' xa x̄ná'gakkzbe' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. ¹³ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san nólele sóelele da' gaken na' zejte ža ze lawte ža, yelale.

¹⁴ 'Benne' ka' žól'gake' da' ni žala' chejní'igeklen'. Bzój Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' z̄nna ki: "Cho'o to da' naken x̄iwe' da' yesniten gan bi žala' cho'on." Kate' žin ža na', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' gan nak law ya'a ka'. ¹⁵ No benne' zoe' yichjo'o ža na' žala' wzónnjtie', na' bi yetje' zan yo'o nich chejxi'e bi da' de chie' lo yo'on'. ¹⁶ No benne' zoe' yix'e žala' wzónnjtie', na'

bi yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' da' x̄oa yene'. ¹⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' ža na', no'le ka' zej noe'e x̄kwide' ka', na' lezka' no'le ka' zgáze'gekle' bi' že'n ka'. ¹⁸ Le wliž Dios, na' nnáblele-ne' bi gon byenen wzonnjle kate' nak byo' zag. ¹⁹ Kate' ža ka' sáka'žegak benách ka' ka da' gok zga'ale katen' bi na' gata' yežlyó nga, da' ben Dios na' zejte na'a ža, na' ža ka' da' zá'gaken bi gaken ki. ²⁰ Chela' bi gon Dios ga gaggak babze ža ka', bi yelá no benne', san dan' nži'ile' benne' ka' ba wžekze', ba bene' chie' gone' ga gaggak babze ža ka'.

²¹ 'Na'a, cha' no benne' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga" o nnie': "Le wia nga zoe' ga na'" bi chejle'le che bennen'. ²² La'gak benne' zan, benne' ka' gon láže'gekle' benách ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake' zej nake' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios. Wloé'egekle' da' ka' gak biá'gaken, na' góngake' yela' wak zen ka'. Lezka' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze' Dios cha' sáke'gekle'. ²³ Na'a le'e, le soa ban laže'. Yógo'te da' ki ba goža' le'e zga'ale ka' gágaken.

Kan gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' ža ka', te gak da' ki, kate' sáka'gak benách ka'

ki, chol wbiž, na' bi cha'ni' byo'. ²⁵ Yinnjak belj ya'abá ka', na' xizgak da' ka' zej nlan', da' ka' zej naken zen ya'abán'. ²⁶ Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, za'a lo bejw ya'abá, napa' yela' wak zen, na' yela' baní chia'. ²⁷ Seła'a wbás chia' ka' che ya'abá, na' wtóbgake' benách ka' wžia' nedkza', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, gan so lawte yo biž, na' zejte gan so lawte ya'abá.

²⁸ Le chejní'il da' žsedle yag higo le'e. Kate' so law gonen ni'a ne'ndo' ka', na' žebían xlage' že'ndo' ka', nnézlele za' žin byo' wbá ka'. ²⁹ Lezka', kate' lé'elele žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža na', na' za' la' lawn. ³⁰ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gágkaken zga'ale kate' gatgak benne' ka', benne' sóagake' nbángake' ža na'. ³¹ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a batkle te chen.

³² 'Kate' žin ža na' o yel na', bi nnezle nitó benne'. Bi nnéžgekle wbás che ya'abá ka', na' bi nnezla' neda', Zi'n Dios. Toze Dios Xa' nnezlen'. ³³ Che len, le soa lez, na' le soa ban laže', na' le wchaljlen Dios dan' bi nnézlele bi ža gaggak da' ki. ³⁴ Gaken kan žak kate' chej to benne' zi'to'. Kate' za' wzé'e liže', wdíe' lo na'gak benne' wen žin chie' ka' da' de chie'. Che chégage' we'e xchíngake', na' nne' soa lez benne' zoe' žape chi'e ža yo'o. ³⁵ Le soa lez dan' bi nnézlele batx yelá' xan yo'o, cha' kate'

za' žale, o gachje yele, o kate' zbeže leko', o zildo'. ³⁶ Le gon ki, nich bi yedjxake'e le'e ztasle cha' kon yela'kze'. ³⁷ Da' ni da' žapa' le'e, lezka' žapa' yógo'te benách: le soa ban laže'.

14

Benne' yodo' ka' žóngake' xtiža'gake' séngake' Jesús
(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Yechóp ža ka', gak Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios kate' beslé' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, da' naken lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', wdíljkake' kan séngake' Jesusen' ži žize nich gótgake' Le'. ² Wnnágake':

—Bi žala' senžo-ne' ža lni dan' goňgak benách ka' žo'osbé.

To no'le zlalje' da' zla' zix yichj Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Kate' ža na' wzóa Jesusen' lo yež Betania, lo liž Smon, to benne' wdé'e yižwé' leže. Kate' ne' že'j žaw Jesusen', wyáz to no'le, noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nža' da' zla' zix che yeje susén las da' naken dot li laže', na' záka'le'en. Ble'e béga'don', na' wloé'e da' zla' zix yichj Jesusen'. ⁴ Bža'agak bale benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake' la' légakze':

—¿Biž chen' gok ditje da' zixen'? ⁵ Chela' no benne'

gote'en, si'že' ka lázjwžo che to yiz, na' gak chise' mežwn' chegak benách yache' ka'.

Wnnéle'egake' che no'len'.

6 Naž bchalj Jesusen', na' wnné':

—Le we'e latje. ¿Biz chen' znele chie'? Nak chawe' dan' bene' chia'. 7 Benách yache' ka' nníta'lentezgake' le'e, na' bátte'teze yénelele, gak gonle chégake' da' chawe', san neda' bi sóateza' gan zoale. 8 Ben no'le ni ka da' wzake'e. Blalje' da' zla' zix ni neda', na' ki bpe'e neda' zga'ale kate' gacha'a lo yežw ba. 9 Da' li žapa' le'e, gáte'teze gan wcháljgake' diža' chawe' chian' dot yežlyó nga, lezka' soa no benne' wzóa lie' da' ben no'le ni chia'. Ki gaken nich chejsá' láže'gak benách ka' le'.

Judas zchebe laže'e wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka' (Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

10 Naž bžoj Judas Iskar-iote, bennen' nbáblene' benne' chežinno, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, na' wyeje' gan zej nníta' bžoz wnná bia' ka' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. 11 Kate' béngekle' xtiža' Júdas na', bebégekle', na' bchebe láže'gake' chízjwgake' le' mežw. Naž wzó law Judas na' žilje' kan wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' že'j žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

12 Nak ža zzo law žak lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, ža na' žótgake'

zila'do', bian' žáwgake' Lni Paskon', kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' beslé' benne' judío ka' lo yežlyó Egipto. Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Gaž žénelo' chejto' chejsí'ni'ato' da' gawžo xche' che Lni Pasko'?

13 Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Le chej lo yež, gan chejxáka'le to benne' noe'e to že'e nis. Le chéjlene'. 14 Gan choe'e, le ye' xan yo'on': “Znna Benne' wsedle: ¿Gaž zoa yo'o gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' xche' che Lni Pasko'?” 15 Naž wlo'e'ele' le'e to yo'o zen gan nak da' chope kwia gan ba nba'a. Le wsí'ni'a da' gawžo ga na'.

16 Bžojgak benne' wsedle chie' ka', na' bžíngake' lo yež, na' bejxáka'gake' yógo'te kan ba gož Jesusen' légake'. Bsí'ni'agake' da' gáwgake' ga na' che Lni Paskon'.

17 Kate' ba golen, bžin Jesusen' ga na', na' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', zá'lengake' Le' tzen. 18 Kate' ne že'j žáwgake', bchalj Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zoa to benne' ladjwle le'e, benne' že'j žáwlene' neda' tzen. Le' wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

19 Naž gok nyache' láže'gake', na' wzó lawgake' žé'gake' Le' to toe':

—¿Naken neda'?

Lezka' yetóe' wnné':

—¿Nedan'?

20 Bechebe Jesusen', na' gože' l'égake':

—Nake' to benne' ladjw chežínnole ki, bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n. 21 Cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka' gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chéla'kze bi golje'.

22 Kate' ne že'j žáwgake', Jesusen' beᵑwe' yet xtil. Gože' Dios: “Žóxkeno'.” Bzožjen', na' bi'en chégake', na' wnné':

—Le gawn. Da' ni naken be'la' žen chia'.

23 Lezka' beᵑwe' to zíga'do', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bi'en chégake', na' yógo'tegake' wé'jgaken'.

24 Jesusen' gože' l'égake':

—Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'nen chawe', dan' žon Dios len benách ka'. Xchena' na' laljén ni'a chegak benne' zan.

25 Da' li žapa' le'e, biž ye'ja' xis uba ki na' zejte ye'ja' da' kobe gan zᵑna bia' Dios.

Zᵑna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le'

(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Wdé b'élgake' da' belwé l'áwgake' Dios, bžó'jgake', na' jake' law Ya'a Yag Olibo. 27 Naž Jesusen' gože' l'égake', na' wnné':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' yebéj yichjle neda' na'a že', dan' nyejw le'e yiche la'y da' zᵑnan: “Gota'

benne' žape chi'e zila' ka', na' gás'lasgakba'.” 28 Te yebana' lo yela' got, cha'a gan nbab Galilea zga'ala' ka' le'e.

29 Naž Bedw gože' Jesusen', na' wnné':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' yebéj yichjgake' Le', bi gak chope laža'a neda'.

30 Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Da' li žapa' le', la' yel nize, zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.

31 Naž Bedon' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—La'kze gát'lentia' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnágake' yógo'tegake'.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemaní
(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

32 Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yežlyón' nzin' Jetsemaní, na' gože' l'égake', na' wnné':

—Le kwe' nga, kate' cha'a neda', chejcháljléna' Dios.

33 Bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' wzó lawe' žekle', na' žak nyache' laže'e.

34 Jesusen' gože' l'égake', na' wnné':

—Gatkza' lo yela' žak nyache' laže' chia'. Le kwez nga, na' le nna'ze dot yele.

35 Naž Jesusen' wzé'e yeláte'do' na'le, na' bzechw lawe' lo yo, na' bcháljléne' Dios. Wnnable' Le', cha' wak, kwase' chie' da' žala' sáka'li'e ža na'. 36 Kate' ne zcháljléne' Dios, wnné':

—Xe, yógo'te gak gono' Le'. Bekwás da' žala' sáka'li'a, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le', gono'.

³⁷ Naž Jesusen' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bejxake'e légage' ztásgage'. Gože' Bedon':

—Smon, žztaso' na'a? žBi zbejo' bichgale yej lawo' to chí'ido'ze? ³⁸ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable' bi si' latje da' xiwe' chen' le'e chela'ale. Da' li be' nákkzele zoakzen ban laže', san lo yela' benách chele žedó láže'le.

³⁹ Naž da' yoble wyéj Jesusen', na' bcháljléne' Dios, na' la' tlebe kan wnné'.

⁴⁰ Kate' beyeje' da' yoble gan nníta'gake', bejxake'e légage' ztásgage' dan' yo'o bichgale yej láwgake'. Bi wnnézgекle' bi da' yé'gake' Le'. ⁴¹ Kate' beyeje' da' chonne chi'i gan nníta'gake', gože' légage':

—žZtasle? žŽezí' láže'le? jKá'teze! jBa bžin ža! Le wia nga, neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doła' ka'. ⁴² jLe chas! jLe cho'o! Le wia nga, za' bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, bla' Judas, bennen' nbábléne' yechinéj benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' zá'lengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo'

wsedle ka', na' benne' gole ka', bséla'gake' légage'. ⁴⁴ Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake' ba bloe'ele' légage' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen', na' wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Lekze' Jesusen'. Le sene', na' le chi'e. Le wia binlo nich bi yelé'.

⁴⁵ Kate' bžin Judas na' ga na', la' wbíga'tie' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, Benne' wsedle.

Naž bchag lawe' Jesusen'. ⁴⁶ Naž béxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' nžeje'.

⁴⁷ Naž to benne' žónléne' Jesusen' tzen wleje' ya ntoche', na' bene' we' bi' wen žin che bxoz blo, na' bchoge' yid nagbe'. ⁴⁸ Jesusen' gože' benne' ka', na' wnné':

—žBžojle nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka' nich senle neda', kan žonle kate' zzenle to benne' wbán? ⁴⁹ Kate' ža ka' wzóalena' le'e, na' bsedla' benne' ka' gan nak lo zchil yodo', bi wzenle neda', san žaken ki nich gak da' nyejw le'e yiche la'y.

⁵⁰ Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bebéj yíchjgake' Le', na' bžónnjgake'.

Žžonnj to xkwide' byo

⁵¹ Lezka' wzóa to xkwide' byo ga na', nawbe' Jesusen', na' nxoaze kwinbe' to laže' laga'. Benne' ka' zej nchi'e Jesusen' béxwgake'-be', ⁵² san bsanbe' lažen', na' gal' yídzebe' bžonnjbe'.

*Zché'gake' Jesús lawgak
benne' yolawe' blo che yodo'*

*(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55,
63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*

53 Bché'gake' Jesusen' law
b̄xoz blo, gan zej ndobe
yógo'te b̄xoz wnná bia' ka' len
benne' gole ka', na' benne'
yodo' wsedle ka'. 54 Bedw
bejnawe' Jesusen' zí'to'le.
Wyoé'e la' li'a liž b̄xoz blon',
na' wžé'lene' tzen benne' ni'a
na' ka' b̄xoz blon', na' bche'l
kwine' gan nak žoa'a yi'.

55 B̄xoz wnná bia' ka' len
yógo'te benne' yolawe' blo ka'
gónegekle' žélgekle' to da' gak
yesbága'gake' Jesusen' zia nich
gak chóggake' chie' gate', san
bi be bžélgekle'. 56 Benne'
zan wnnégake' che Jesusen'
da' wen laže', san bi gok tlebe
dan' wnnégake' chie'. 57 Naž
wzegak benne' ka' wnnégake'
che Jesusen' da' wen laže', na'
wnnágake':

58 —Neto' benlto' da' bchalj
bennen', na' wnné': "Wchin-
nja' yodo' nga, da' benen len
ni'a na'gak benne' ka', na'
yechonne žaze yechisa' yetó
da' bi gonen len ni'a na'gak
benne' ka'."

59 Lezka' bi gok tlebe
xtíža'gake'.

60 Naž wzó ža' b̄xoz blon'
gachje láwe'le benne' ka'
nníta'gake' ga na'. Wnnable'
Jesusen', na' wnné':

—¿Bi be žechebo'? ¿Bizen' da'
znnagak benne' ki kan naken
chio'?

61 Wzóa žize Jesusen', na' bi
be bechebe'. Da' yoble b̄xoz
blon' wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nako' Le' Benne' Criston',
Zi'n Dios la'y?

62 Bechebe Jesusen', na'
wnné':

—Naka'. Lezka' lé'elele
neda', Benne' Golje' Benách,
soa' kwi'a kwit li ža che Dios,
Bennen' napkze' dot yela'
wnná bia', katen' yelá'a lo
bejw ya'abá.

63 Naž b̄xoz blon', lo yela'
zža'a chie' bcheze' laže' da'
nakwe', na' wnné':

—Bi žiážjelžo no benne'
wloe'ele' zia da' nbage'e.

64 Bénkzelele wnnié' che Dios
len da' wnné'. ¿Biž znnale le'e?

Yógo'tegake' bchóggake' che
Jesusen' gate'.

65 Naž bale' wzó lágake'
zžé'egake' Jesusen' zene'.
Bkáche'gake' yej lawe', na'
béngake' Le' zi', na' wnnágake':

—Wnné ya'a na'a nolto'
bwáwža'ato' Le'.

Benne' ka', benne' ni'a na'
b̄xoz blon', wdápa'gake' žoa'a
law Jesusen'.

*Znna Bedw bi nónbi'e Jesús
(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62;
Jn. 18:15-18, 25-29)*

66 Kate' ne zoa Bedw li'a
zan yo'o, to xkwide' no'le,
bi' wen žin che b̄xoz blon',
wbíga'be' gan zoe'. 67 Kate'
blé'elbe' Bedon' gan ži'e zche'l
kwine' žoa'a yi', bwíabe' le', na'
wnnabe':

—Lezka' le' žónlno' Jesús,
benne' Nasaret na', tzen.

68 Beží'i Bedon', na' wnné':
—Bi nónbi'a-ne', na' bi nne-
zla' bi dan' znno'.

Bežój Bedon', na' bejsóe'
gan žážgake' li'a na'. Naž
wžeže leko'. 69 Da' yoble
to xkwide' no'le wen žin

bwíabe' le', na' wzó lawbe' že'be' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Benne' ni zónlene' légake' tzen.

⁷⁰ Da' yoble bžon Bedon'. Yextido', benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' Bedon', na' wnnágake':

—Da' li zónleno' légake' tzen, dan' nako' benne' Galilea. La' díža'ze zchaljo' zej nak bi'o, dan' toze kan zchaljle.

⁷¹ Wzó law Bedon' žzia kwine' zia, zzetje' Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a bennen' zchaljle chie'.

⁷² La' wžéžete leko' da' chope chi'i. Naž bejsá' laže' Bedon' dan' wnná Jesusen', katen' gože' le': "Zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'." Kate' bejsá' laže'e díža' ni, wzó lawe' zběželi'e.

15

Zché'gake' Jesús law Pilato, benne' wnná bia'

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kate' ne nak zildo', bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', na' yógo'te benne' yolawe' blo che yodo', bégake' toze díža'. Naž bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' Le' lo na' Pilato, bennen' wnná bian', nich choge' chie' gate'.

² Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—žNako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li zžno'.

³ Bžoz wnná bia' ka' besbága'gake' Jesusen' da' zan da' zia. ⁴ Naž Pilaton' wnnable' Le' da' yoble, na' wnné':

—žBi be žechebo'? Bze nag da' zan da' žesbága'gake' le'.

⁵ Bi be bechebe Jesusen'. Ka' goken, bebán laže'l Pilaton'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ De to da' žónteze žon Pilaton' kate' žak lni na', žsane' to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' želnáb benne' ka'. ⁷ Kate' ža ka' to benne' lie' Barrabás nyejwe' liž ya, tzen len yebale lježe' ka', benne' ka' bdíl-lengake' benne' Roma ka', na' bétgake' bale benách ka'. ⁸ Kate' bžingak benne' zan ka' gan zoa Pilaton', wzó lawgake' znnábgekle' le' gone' chégake' ka' žónteze žone'. ⁹ Beží'i Pilaton', na' wnné':

—žŽénelele wsana' bennen' chele, bennen' nna bi'e benne' judío ka'?

¹⁰ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'ele' bžoz wnná bia' ka' bdégake' Jesusen' lo ne'e dan' zgé'egekle' Le'. ¹¹ Bžoz wnná bia' ka' bzejní'igekle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen' lo ná'gake'. ¹² Naž Pilaton' wnnable' légake' da' yoble, na' wnné':

—žBiž žénelele gona' che bennen' znnale lie' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

¹³ Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze!

14 Pilaton' wnnable' lé'gake',
na' wnné':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Da' yoble wžéžeya'agake'
zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze!

15 Dan' gónele Pilaton' gone'
dan' chaž láže'gak benne' zan
ka', bsane' Barrabasen' lo
ná'gake'. Naž gože' benne' ka'
žjake' lo wdile, chingake' Je-
susen', na' bdie' Le' lo na'gak
benne' ka' nich chejdá'gake'
Le' le'e yag kroze.

16 Naž benne' ka' žjake'
lo wdile, bché'gake' Jesusen'
li'a yolawe', gan btóbgake'
ljéžgake' ka'. 17 Bwákwwgake'
Jesusen' to laže' xna, na'
béngake' to da' bžíagake' yichj
Jesusen', dan' naken len
ni'a ne'e yag yeche'. 18 Naž
wzó lágwage' žon dítjgekle'
Jesusen', na' wnnágake':

—jGa'n zen le', benne' zнна
bi'e benne' judío ka'!

19 Bdingake' ya xtil yichje',
na' bžé'egake' Le' zene'. Bzoa
zibgake' lawe', na' lo yela'
žon dítjle bka'n zéngake' Le'.
20 Kate' beyož ben dítjgekle'
Le', beká'agake' laže' xnan' da'
nakwe', na' begákwgake' Le'
laže' chekze'. Naž bebéjgake'
Le' la' lí'ale yolawen' nich
chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

*Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43;
Jn. 19:17-27)*

21 Běxwage' to benne' yež
Sirene, benne' zdeze' ga na',
na' zezé'e yiže'. Lie' Smon, na'
nake' xagak Kantr, na' Rufo.

Béngake' ga bi'e yag kroze che
Jesusen'.

22 Bché'gake' Jesusen' lat-
jen' nzin' Gólgota, to diža'
hebreo da' znnan len diža'
xiža', Ya'a Žit Yichj Benne'.

23 Bé'gake' da' ye'j Jesusen'
xis uba da' nžixen než sla'
che mirra, san Le' bi we'jen'.

24 Naž bdá'gake' Le' le'e yag
kroze, na' wdísgake' laže' da'
gokw Jesusen' lo na' to to
benne' ka', benne' žjake' lo
wdile. Bebéjgake' da' gak bian'
nich nnézgekle' dan' yeyala' to
toe'.

25 Ne nak xsile katen'
bdá'gake' Le' le'e yag krozen'.

26 Dižan' da' bdá'gake' le'e
yag kroze yichjle Jesusen'
kan nak da' žesbága'gake'
Le' zia znnan ki: "Benne'
zнна bi'e benne' judío ka'."

27 Bdá'gake' chope benne'
wbán ka' le'egak yag kroze
ka' tzen len Jesusen', na' de'e
toe' kwite' li ža, na' yetóe'
kwite' yegle. 28 Ka' goken,
gok kan nyejw le'e yiche la'y,
da' znnan: "Wbáblene' benne'
wen da' zinnj ka'."

29 Benne' ka' želdié' ga na'
bliž zí'gake' Jesusen'. Bta
yíchjgake', na' wnnágake':

—jO! ¿Wchinnjo' yodo' che
Dios, na' yechonne žaze
yechison'? 30 Beslá kwino'
na'a, na' betj le'e yag krozen'.

31 Lezka' bxož wnná bia'
ka', na' benne' yodo' wsdle
ka', ben dítjgekle' Le'. Be-
lyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na'
wnnágake':

—Beslé' benne' yoble ka',
san bi gak yeslá kwine'.

32 Lezka' wnnágake':

—iO! ěNako' Benne' Criston', benne' nna bi'e benne' judío ka'? Betj na'a le'e yag krozen' nich le'elton', na' chejle'to' chio'.

Lezka' benne' ka' zej de'e le'egak yag kroze ka' tzen len Le', bliž dítjgekle' Le'.

Da' goken kate' got Jesús
(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49;
Jn. 19:28-30)

³³ Kate' bžin wawbíž, bchol dot yežlyó nga, na' goken ki na' zejte žedá chonne. ³⁴ Kate' ne žedá chonne, wžéžeya'a Jesusen', na' wnné':

—Eloi, Eloi, ělama sabaktani?

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': “Dios chia', Dios chia', ěbiz chen' bsan lažo'o neda'?”

³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na' béngikle' diža' ni, na' wnná'gake':

—Le wzé nag. Žliže' Lías.

³⁶ Naž bxite' to benne' zoe' ládjwgake', na' besbise' to da' blóle da' že'jen nis lo nop zichj. Bde'en to law ya xtildo', na' bi'en nich xop Jesusen', na' wnné':

—Kwežžo, na' wíážo cha' yid Líasen' nich yetinne' Le'.

³⁷ Wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie'. ³⁸ Wžeza' laže' žeje da' nałan' gachje láwe'le lo yodo', na' bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xní'alén. ³⁹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zie' law Jesusen', ble'ele' kan goken, kan wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁴⁰ Lezka' wnníta'gak no'le ka' ga na', na' zí'to'le zwiágake'. Wnníta'gak Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna'gak Jakob kwide', na' Jwsé ládjwgak no'le ka'. ⁴¹ No'le ki jáklene' Jesusen' katen' wdé' gan nbab Galilea, na' góklengake' Le', na' bnéžjwgake' da' bdawe' Le' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Lezka' wnníta'gak yebale no'le zan ga na', no'le ka' bžínlengake' Le' lo yež Jerusalén.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56;
Jn. 19:38-42)

⁴² Za' žale ža zpá'gake', ža na' za' žin ža la'y chegak benne' judío ka'. ⁴³ Che len bla' Jwsé, benne' yež Arimatea, ga na'. Nake' benne' blo ládjwgak benne' yolawe' blo che yodo', na' lezka' zbeze' ža nna bia' Dios. Dot laže'e wyoé'e gan zoa Pilato, na' wnnable' le' wnezjwe' le' latje yeywé'e Jesusen'. ⁴⁴ Bebán láže'le Pilaton' kate' wnné' ba got Jesusen', na' bliže' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnnable' le' cha' ba nat Jesusen'. ⁴⁵ Kate' benle' da' wnná' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bnezjwe' Jwsén' latje yeywé'e Jesusen'. ⁴⁶ Naž Jwsén' go'we' to laže' da' záka'le'en, na' betinne' Jesusen' le'e yag kroze, na' bchel-le' Le' lažen' da' záka'le'en. Naž wló'ogake' Le' lo yežw ba da' nadjen to lo bloj le'e ya'a yej. Bde'e to

vej blag zen da' besbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na'.
 47 Lia Madlen, na' Lia, xna' Jwsé, bwíagake' gan bdégake' Jesusen'.

16

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Kate' ba wdé ža la'y chegak benne' judío ka', da' naken ža gaže ža, naž Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna' Jakob, wzí'gake' da' zla' zix nich chejló'ogake' Jesusen' da' zixen'. 2 Kate' ne nak zildo' ža nežw, jake' žoa'a yežw ba che Jesusen', na' bžingake' ga na' kate' za' la' wbíž. 3 Belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Nož benne' yeké'e vej na' nich gak cho'ožo lo yežw ba chien'?

4 Kate' bžingake' ga na', bwíagake', na' blé'egekle' ba nkwas vej na', na' naken to vej zen. 5 Wyážgake' lo yežw ba le'e ya'a vej na', na' blé'egekle' to xkwide' byo, wbás che ya'abá ga na'. Že'be' chelá'a li ža lo yežw ban', na' nákwbe' to laže' tonn, laže' zila'do'ze, na' bžébele'egake'. 6 Naž xkwiden' gožbe' légake', na' wnnabe':

—Biž žébele. Žeyilje Jesusen', Benne' Nasaret, Bennen' wdé'e le'e yag kroze. Ba bebane'. Biž zoe' nga. Le wia ga ni bxóagake' Le'. 7 Le chej na'a, le chejzenle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' lezka' Bedw, na' ye'le légake': “Chej Jesusen' zga'ale' ka' le'e

gan nbab Galilea. Yelé'elelene' ga na' kan ba gožkze' le'e.”

8 Naž bežó'ogake' ga na', na' bzónnjgake' žoa'a yežw ban' dan' želzize' lo yela' zžebe chégake'. Bi belyi'e no benne' da' ni dan' zžébele'egake'.

Zloe'e law Jesús law Lia Madlen

(Jn. 20:11-18)

9 Kate' bebán Jesusen' zildo' ža nežwn', bløe'e lawe' zga'ale law Lia Madlen, no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' ka' wyoé'e. 10 Wyéj Lian', na' bejzenlen' benne' ka' wdálengake' Jesusen'. Benne' ki zej nak nyache' laže'e, na' zbéžegake'. 11 Kate' béngekle' kan nak da' bchalje', na' wnné' zoa nban Jesusen', na' blé'ekzele' Le', bi bejlé'gake' chie'.

Chope benne' wsedle ka' che Jesús želé'egekle' Le'

(Lk. 24:13-35)

12 Wdé na', nža'le bløe'e law Jesusen' lawgak chope benne' wsedle chie' ka', benne' yó'ogake' nez, na' zjake' gan nak nez yixe'. 13 Naž beyéjgake', na' bejzéngeklen' yezíka'gake', san bi bejlé'gake' xtíža'gake'.

Da' bde Jesús lo na'gak benne' wbás chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Kate' ze lawte, bløe'e law Jesusen' lawgak benne' chinéj, benne' wbás chie' ka', kate' ne žej' záwgake'. Bdile' légake' dan' bi žejlé'gake' chie', na' dan' nak zide yichj lázdo'gake', na' dan' bi bejlé'gake' xtíža'gak

benne' ka' blé'egekle' Le' wdé
 bebane'. ¹⁵ Naž gože' lé'gake',
 na' wnné':

—Le chej dot yežlyó
 nga, chejzénlele yógo'te
 benách diža' chawe' chian'.
¹⁶ Nóte'teze benne' chejli'e
 chia' neda', na' yezóe' nis,
 yelá bennen', san no benne'
 bi chejli'e chia', ga'n dolá'
 da' nbage'e. ¹⁷ Benne'

ka' chejlé'gake' chia' neda'
 góngake' da' gak biá'gaken.
 Wkóngekle' žin la', na'
 yebéjgake' be' xiwe' ka'
 yo'ogak benách ka', na'
 wcháljgake' diža' yoble ka'.

¹⁸ Cha' góxwgake' bele snia
 ka' len ná'gake', o cha' yé'jgake'
 da' žoten benách, bi be gonen
 chégake'. Xoa ná'gake' benne'
 yižwé' ka', na' yeyáktegake'.

*Jesús žeyepe' ya'abá che
 Dios*

(Lk. 24:50-53; Hch. 1:6-11)

¹⁹ Kate' Xanžon' beyóž
 bcháljlene' lé'gake' da' ki, Dios
 bechise' Le' ya'abá chie', gan
 wži'e kwit li ža che Dios.

²⁰ Bžó'jgake' lé'gake', na' be-
 jzéngekle' benách yógo'te yež.
 Xanžon' góklenkze' lé'gake', na'
 bi'e lé'gake' latje béngake' da'
 zej nak bian' nak dot da' li da'
 zcháljgake'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWÉ' DA' BZOJ LUKAS

Diža' da' wló'o Lukas lo na' Teófilo

¹ Benne' zan ba ben byéngake' bzóǵake' gaze lo den da' naken dot da' li, dan' goken gan zoažo, ² káteze blé'egeklen' ža ni'te, na' bzéngeklen' žo'o, na' bzégake' diža' kan goken. ³ Žekla' neda' gaken chawe' wzoja' da' ki gaze lo den chio', Teófilo, benne' cháwe'do', dan' ba wdilja' binlo kan nak yógo'te dan' goken ža ni'te. ⁴ Zzoja' da' ni chio' nich nnezlo' nak dot da' li da' ba nsedlo'.

Zloe'el wbás che ya'abá kan galj Zwa, benne' yezóe' benách ka' nis

⁵ Ža ni'te katen' wnná bia' Herodes gan nbab Judea, wzóa to bχoz lie' Secría. Nbólene' to kwe' bχoz, da' naken kwe' dan' zna bia' Abías. Lezka' Xbel, zo'le Secrían', nake' za'só Aarón, bennen' goke' bχoz blo nežw, na' benne' biche' Moisés. ⁶ Secrían' len Xbelen', zej nake' chawe' law Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan zna xtiža' Dios, na' lezka' da' bchi'le' Le'. Ki goken, bi gok nitó benne' nnie' chégake'. ⁷ Bi wzóa no xkwide' chégake', dan' nak Xbelen' no'le wbíž, na' žoptie' ba ngólgake'.

⁸ Bžin byo' beyala' che kwe' bχoz ka' gan nbab Secrían' góngake' žin law Dios, lo yela' bχoz chégake'. ⁹ Kan žónteze

žongak bχoz ka', beyala' lo wláz Secrían' wyoé'e latje la'y che yodo' nich wzeye' yale zix law Xanžo Dios. ¹⁰ Kate' Secrían' ne zzeje' yalen', yógo'te benách ka' wnníta'gake' la' lí'ale, na' zchájlǵengake' Dios. ¹¹ La' na'ze bla' law to wbás che Xanžon' gan zoa Secrían', zie' chelá'a li ža che bkog la'y gan žey yalen'. ¹² Katen' Secrían' ble'ele' wbás che ya'abán', gok zedle', na' bžebe'. ¹³ Naž wbasen' gože' Secrían', na' wnné':

—Secría, bi žebo'. Dios ba benle' da' zmnablo'-ne', na' Xbel, no'le chion', soa to bi' byodo' chie', na' go'o labe' Zwa. ¹⁴ Gak yela' ba nez zen chio', na' yebé'elo'. Benne' zan yebé'ekle' ni'a che xkwiden'. ¹⁵ Gakbe' zenle'e law Dios. Bi ye'jbe' xis uba, na' kege to da' žsožlen benách ka'. Dios Be' La'y yedjsóalene'-be' kate' ne yo'obe' lo le'e xna'be'. ¹⁶ Zwa ni gonbe' ga yeyakgak benne' zan, benne' Israel ka', che Xanžo Dios. ¹⁷ Lezka' cheje' zga'ale' ka' Xanžon', na' Be' la'yen', na' yela' waken', da' ka' wnníta'lengaken Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, sóalengaken le'. Ki gaken che Zwan' nich yeyone' toze benne' zej nake' xa len zí'ngake' ka'. Wzejni'ile' benne' ka' zží'igake' che Dios, nich yeyákgake' benne' chawe' ka', na' yesnisle' légake' nich gak ban láže'gake', na' gápegake' Xanžon' ba la'ne. ¹⁸ Naž Secrían' wnnable' wbás che ya'abán', na' wnné':

—¿Bize gak bian' gaggak da' ki? Ba ngola' neda', na' lezka' ba ngol no'le chian'.

¹⁹ Bechebe wbasen', na' wnné':

—Neda' lia' Gabriel. Žona' žin law Dios. Lekze' bsele'e neda' nich wcháljlena' le', na' wzenla' le' diža' chawe' ni. ²⁰ Na'a, dan' bi bejli'o da' goža' le', wkwežo', na' biž gak nnio' kate' gákžegak yógo'te da' ki, kate' žin ža.

²¹ Xak gogkak da' ki, wnníta'gak benne' ka' la' lí'ale, želbeze' Secrían', na' žebángekle' dan' zžél-le'ele' lo latje la'yen'. ²² Kate' bežój Secrían', bi gok wcháljlene' légake', na' gókbe'egekle' ble'e dáwe'le' to da' bloe'el Dios le' lo latje la'yen'. Dan' bi gók nne Secrían', bloé'ezele' nich bzejni'ile' légake' dan' goken.

²³ Kate' bza'a ža ka' žala' gon Secrían' žin law Dios, naž beyeje' liže'. ²⁴ Wdé ža ka' wyó'o bi'do' lo le'e Xbel, zo'le Secrían', na' bga'ne' yo'oze gayo' byo'. Bsa' laže'e, ²⁵ na' wnné':

—Xanžon' žone' chia' ki. Žonne' to xkwide' chia', na' žone' ga biž yedoe'ela' lawgak benách ka'.

Wbás che ya'abán' zloe'ele' kan za' galj Jesús

²⁶ Wdé xop byo', bla' law wbasen' che ya'abá, dan' bseła' Dios wbás na'kze', Gabriel, nich cheje' lo yež Nasaret, dan' nbaben Galilea. ²⁷ Dios bsele'e le' ga na', nich chejcháljlene' to xkwide' no'le lebe' Lia. Lebe' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' to benne' byo lie' Jwsé. Le'

nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka' ža ni'te. ²⁸ Kate' wyó'o Gabrielen' gan zoa Lian', gože'-be':

—Padiox. Dios že' laže'e le'. Xanžo Dios zóalene' le'. Lekze' žone' ga gakže chawe' chio' ka gak chegak yógo'te no'le ka'.

²⁹ Kate' Lian' ble'elbe' wbás che ya'abán', wžé' zedlbe' ni'a che dan' bchaljen', na' bebanlbe' kan gože'-be'. ³⁰ Naž wbasen' gože'-be', na' wnné':

—Lia, bi žebo', dan' Dios žon chawe'e le'. ³¹ Na'a, cho'o to bi'do' li'o, na' galj to xkwide' byodo' chio', na' go'o labe' Jesús. ³² Jesús ni golbe', na' gake' benne' blo, na' si' le' Zi'n Dios, Benne' zente. Xanžo Dios gone' ga nna bi'e kan ben Dabí, xa gole wdé che Jesusen', bennen' wnná bi'e ža ni'te. ³³ Jesusen' nna biá'teze' benne' Israel ka', na' yela' wnná bia' chien' batkle te chen.

³⁴ Naž Lian' wnnablbe' wbás che ya'abán', na' wnnabe':

—¿Nakxkze gak da' ki, dan' bi zóalena' benne' byo?

³⁵ Naž wbasen' gože'-be':

—Dios Be' La'y le'e gan zo', na' gone' ga yela' wak che Dios, Benne' zente, sóalenen le', na' gaken gan zo' ka to zol da' zgo'o bejw. Che len bi' byodo' na', bi'don' žala' galjbe', cho'obe' lo na' Dios, na' si' labe' Zi'n Dios. ³⁶ Lezka' Xbel, zi'n xa xto'o wdé, ba yo'o to bi' byodo' li'e la'kze ba ngole'. Wnnégake' chie', na' wnnágake': “Nake' no'le wbíž” san ba zej xop byo' yo'o

bi'don' li'e. ³⁷ Bi be zoa da' bi
gak gon Dios.

³⁸ Naž Lian' wnnabe':

—Nakkza' chie'. To chi'ize
naka' wen žin che Xanžon'.
Gak chia' kan bach wnnó' gon
Dios chia' neda'.

Naž la' beza'te wbás che
ya'abán' gan zoa Lian'.

Lia zejwíabe' Xbel

³⁹ La' ža na'ze wyó'o Lia nez,
na' taría taría wyejbe' gan nak
law ya'ado' ka', na' bžinbe' to
yež da' nbaben Judea. ⁴⁰ Kate'
bžinbe' ga na' wyo'obe' liž Se-
crían', na' gožbe' Xbelen': "Pa-
diox."

⁴¹ Kate' benle Xbelen' dan'
wnná Lian', la' btate kwin
bi'don' yo'obe' li'e, na' Dios Be'
La'y bedjsóalene' le'. ⁴² Naž
Xbelen' wnnié' zižje, na'
wnné':

—Dios ba ben cháwe'že' le'
ka yógo'te no'le ka', na' lezka'
ben chawe'e bi'don' yo'obe'
li'o. ⁴³ ĆNožkze neda', dan'
bła' xna' Xana' ga zoa' ni?
⁴⁴ Katen' benla' dan' gožo'
neda', lo yela' žebél chebe'
la' btate kwin bi'don' yo'obe'
li'a. ⁴⁵ Ba nez zen naken chio'
dan' bejli'o xtiža' wbás che
ya'abán', na' gakkze kan gože'
le' lo wláz Xanžon'.

⁴⁶ Naž Lian' wnnabe':

Dot laža'a zka'n zena' Xanžon',
⁴⁷ na' žebélenla' Dios, Benne'
Weslá chian'.

⁴⁸ Dios na'kze be' laže'e neda'.
Yoa'a lo ne'e Le', na' to chi'ize
naka' wen žin chie'.

Na'a so law, nnágake' chia':

"Ba nez zen naken che
no'len'."

⁴⁹ Zenle'e nak da' ben Dios,
Benne' zente, chia'
neda'.

iGa'n zen La la'y chie'!

⁵⁰ Le' žeyache' láže'tezle'
benne' ka' zžébegake'
Le',

na'a ža, na' to chi'ize.

⁵¹ Da' zan yela' wak zen ka' ba
bene' Le'.

Bzexjwe' benne' ka' bka'n
zéngake' yela' žejní'il
chégake'.

⁵² Beké'e yela' wnná bia'
chegak benne' blo ka',
na' bene' ga zej nak blo
benne' ga xjw laže' ka'.

⁵³ Bwawe' benne' ka' bel-
done',
na' bka'ne' ka'ze benne'
wnni'a ka'.

⁵⁴ Góklene' benne' Israel ka',
benne' wen žin chie'
ka',

dan' be' laže'e légake', na' bey-
ache' láže'le' légake'.

⁵⁵ Bene' da' bchebe laže'e
chegak xa xto'žo ka',
dan' gone' chežo,

dan' bchebe laže'e che Bran,
na' chegak za'sóe' ka'.

⁵⁶ Lian' bgá'nlenbe' Xbelen'
chonne byo', na' wdé na'
beyejbe' ližbe'.

*Da' gok kate' golj Zwa, ben-
nen' bezóe' benách ka' nis*

⁵⁷ Kate' bžin ža žala' soa
xkwide' che Xbelen', golj to
bi' byodo'. ⁵⁸ Benne' zjo'o
li'a chie' ka' len lježe' ka',
béngkle' kan Dios beyache'
láže'le' le', na' bebélengekle'
le'. ⁵⁹ Kate' ba gok xono' ža
zoa xkwiden', bła'gak ljéžgake'
ka' ga na' nich chóggake' lo
beła' che bi' byodon' da' nak
bian' nbabbe' che Dios, na'
gónegekle' wzóagake' labe'
Secría kan zoa la xabe'. ⁶⁰ Naž
beží'i Xbel, xna'be', na' wnné':

—O'o. Zwa si' labe'.

61 Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Biz chen? Bi zoa nitó lježle, benne' lie' Zwa.

62 Naž benne' ka' bloé'ezegekle' nich nnábgekle' xabe' bize žénele' si' labe'. 63 Secrían' wnnabe' to blagdo', na' bzoje' lawn da' znnan: "Zwa si' labe'." Bebágekle' yógo'tegake'.

64 Ka' gaze la' beyáljwte žoa'a Secrían', na' gok bechalje', na' bka'n zene' Dios. 65 Naž bebágekle' yógo'te benne' zjo'o li'a chégake', na' wzé diža' kan gok da' ki yógo'te yeždo' zej nnitan' lawgak ya'ado' ka' gan nbab Judea. 66 Bza' láže'gak yógo'te benne' ka' katen' bégekle' kan goken, na' wnnágake':

—¿Bizzen' gon bi' byodon? Da' likze Xanžon' zóalene'-be'.

Da' bchalj Secría lo wláZ Dios

67 Naž Dios Be' La'y bedjsóalene' Secrían', xa Zwan', na' bchalje' lo wláZ Dios, na' wnné':

68 iGa'n zen Dios, Xangak benne' Israel ka', dan' bedjwie' žo'o, benách chie', na' beya'we' žo'o!

69 Bsele'e Benne' Weslá chežo ga zoažo ni, len yela' wak zen chie'.

Nake' Xkwiden' za' goljbe' ladjwgak za'só Dabí, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te.

70 Ža ni'te bchebe láže'e gone' da' ki,

dan' wnné' lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

71 Bchebe láže'e yeslé' žo'o lo na'gak benne' ka' zžá'agake' žo'o,

na' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'.

72 Bchebe láže'e yeyache' láže'le' Dabín', xa gole wdé chežon', na' chejsá' láže'e da' bchebe láže'e, dan' naken la'y.

73 Ben choche' xtiže'e, dan' bchebe láže'e gonen', dan' gože' Bran, xa gole wdé chežon', dan' naken to da' žala' gone' chežo žo'o.

74 Bchebe láže'e yeslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe' nich biž žébežo gonžo xchine' Le',

75 na' nich gakžo gaXjw láže', na' dot chawe' lawe' Le' yógo'te ža soažo nbanžo.

76 Le', zí'na'do', si' lo' benne' zchalje' lo wláZ Dios, Benne' zente, dan' chejo' le' zga'alo' ka Xanžon', na' gon chawo'o nez gan tie'.

77 Wzejni'ilo' benách chie' ka' kan wak yelágake' na' kan yenít law Dios doła' da' zej nbage'e.

78 Ki naken, Dios žeyache' láže'le' žo'o, na' gone' ga la' law Bennen' nakkze' baní' chežo.

79 Lekze' wza'ni'e chegak benne' ka' nak chol yichj láždo'gake', na' za' gátgake', nich yego'é'e žo'o to nez gan ga'n cháwe'žo.

80 Bgole xkwide' byodon', na' gokbe' wałe. Wzóazebe'

gan nak latje dach kate' bžinže ža bla' lawbe' lawgak benne' Israel ka'.

2

Da' goken katen' golj Jesús (Mt. 1:18-25)

¹ La' ža na'ze Augusto, benne' Sésar, bchi'le' yógo'te benách nníta'gake' yežlyó nga yéla'gake' le'e yich. ² Kate' da' nežw byéla'gake' le'e yichen', wnná bia' to benne' lie' Sirenio gan nbab Siria. ³ Yógo'te benách ka' beyéjgake' yež che chégake' gan zej nbabe' nich yéla'gake' le'e yichen'. ⁴ Wzá' Jwsé lo yež Nasaret gan nbab Galilea, nich cheje' gan nbab Judea, na' bžine' lo yež Belén, gan golj Dabí ža ni'te. Ki bene' dan' nbablen Jwsén' benne' ka' zej nake' za'só Dabín'. ⁵ Jwsén' wyeje' ga na' nich yéle'e le'e yichen', tzen len Lia. Lian' nakbe' xkwide' no'len' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' Jwsén', na' za' galj bi'do' chebe'. ⁶ Kate' ne nníta'gake' lo yež Belén, bžin ža žala' galj bi'do' cheben'. ⁷ Golj to bi' byodo', xkwide' nežw chie'. Bchele'-be' to láže'do', na' bdixjwe'-be' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. Ki goken dan' bi bžel latje gan gá'ngake' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez.

Zla' law wbás che ya'abá gan žape chí'igake' zila' ka'

⁸ Gawze gan že' yež Belén nníta'gak benne' ka' yiže', benne' žape chí'igake' zila' ka'

žel. ⁹ La' bla' lawte to wbás che Xanžon' gan nníta'gake'. Wyó'o yela' bani' che Xanžon' gan nníta'gake', na' bžébegake'. ¹⁰ Naž wbás che ya'abán' gože' légake', na' wnné':

—Bi žébele. Na'a zzenla' le'e to da' gonen ga yebélele, na' yebélengeklen yógo'te benách. ¹¹ Na'a ba golj to bi' byodo' lo yež gan golj Dabí, na' gakbe' Benne' Weslá chele. Nake' benne' bseła' Dios, na' nake' Xanžon'. ¹² Da' ni gak bia'be' nich gónbia'le-be'. Yežel-lele-be', nželbe' láže'do', na' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹³ Gan wzóa wbás che ya'abán', ka' gaze bla' lawgak wbás zante che ya'abá che Dios, na' zka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

¹⁴ ¡Ga'n zen Dios, Bennen' zoe' ža'te!

Gak da' wká'n chawen' benách yežlyó nga, benne' ka' Dios žaz laže'e légake'.

¹⁵ Kate' beza'gak wbás che ya'abá ka' ga na', zeyéjgake' ya'abá, benne' ka' žape chí'igake' zila' ka' gož ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Le cho'o lo yež Belén nich le'elžo cha' ba goken kan bzejní'il Xanžon' žo'o.

¹⁶ Taría taría la' jaktie' ga na', na' bejxáka'gake' Lian' len Jwsén', na' xkwiden', bi'don' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. ¹⁷ Kate' blé'egekle'-be', bžéngekle' légake' dan' wnná

wbás che ya'abán', kan nak che xkwiden'. ¹⁸ Bebánglekle yógo'te benne' béngikle' dan' wnnagak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka'. ¹⁹ Lian' wlo'oze' da' ki lo yichj lázda'we', na' blab laže'e kan zej naken. ²⁰ Beyejgak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka', zka'n zéngake', na' žoe lágwage' Dios ni'a che yógo'te dan' béngiklen', na' blé'egeklen', da' ka' gókgaken kan gož wbás che ya'abán' légake'.

Zgó'ogake' xkwide' Jesús lo na' Dios

²¹ Kate' ba gok xono' ža wzóa xkwide' Jesusen', belchoge' lo bel'a chebe' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' bzóagake' labe' Jesús kan ba bzoakze wbás che ya'abán' labe' zga'ale kate' za' cho'obe' le'e xna'be'.

²² Kate' bza'a ža che da' zpa' kwingak no'le ka' za' bzóategake' bi'do' chégake' kan zнна da' bchi'le Moisés, belchi'e xkwide' Jesusen' lo yež Jerusalén nich kó'ogake'-be' lo na' Xanžo Dios. ²³ Ki béngake', dan' nyejw lo da' bchi'le Xanžo Dios, dan' znnan: "Yógo'te bi' byodo', bi' nežw che xna'be', žala' kwéjgake'-be' cheze che Xanžo Dios." ²⁴ Che len jake' ga na' nich gótgake' chope sintr gog, o chope plomdo' ka', na' kó'ogake'-ba' law Dios, kan zнна xtiža' Xanžo Dios.

²⁵ Ža na'ze zoa to benne' lie' Smon lo yež Jerusalén, bennen' nake' chawe', na' žejli'e che Dios. Zbeze' Bennen' sel'a' Dios, Bennen' gon

chawe'e benách Israel ka'. Dios Be' La'y zóalene' Smon na', ²⁶ na' ba bloe'ele' le' bi gatzie' kate' lé'éže'le' Benne' Criston', Bennen' sel'a' Xanžo Dios. ²⁷ Bžin Smon na' lo zchil yodo' dan' bche' Dios Be' La'y le' ga na'. Katen' xa xna' xkwide' Jesusen' belchi'e-be' lo zchil yodo' nich góngake' chebe' kan zнна xtiža' Dios, ²⁸ Smon na' wdele'-be', na' bka'n zene' Dios, na' wnné':

²⁹ Xan, na'a wak gonno' neda' latje gata',

na' ga'n ži yichj lázda'wa', dan' ba gok dan' gožo' neda', wen žin chio'.

³⁰ Ba ble'ela' bi'don' bzoakzo' Le',

bi'don' gakbe' Bennen' yeslé' benách ka',

³¹ Bennen' wloe'elo' law lawgak yógo'te benách ka'.

³² Nakbe' baní' dan' wza'nín' chegak benne' zi'to' ka',

na' lezka' baní' chegak benách chio', benne' Israel ka'.

³³ Bebanle Jwsén' len Lian', xna' xkwide' Jesusen', kan nak dan' wnná Smon na' kan nak chebe'. ³⁴ Smon na' wnnable' Dios gon chawe'e légake', na' gože' Lian', xna' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga. Dios bzoe' Xkwide' ni nich gakbe' da' gonen ga chix láže'gekle benne' zan, na' gonbe' ga yeyakgak chawe' benne' zan ladjwgak benách Israel. Gakbe' to da' gak bian', na' benách ka' nnégake' chebe'. ³⁵ Gaken ki nich la' law dan' zza' láže'gak benne' zan. Da'

ki gaken chio' ka to ya ntoche' da' chazen lazd'o'o.

³⁶ Lezka' Ana, to no'le zchalje' lo wláz Dios, wzóe' ga na'. Nake' zi'n Fanuel, to benne' nbabe' za'só bennen' lie' Aser, zi'n Israel. Ana na' wzóalene' benne' byo chie' gaže yiz wdé goke' xkwide' no'le, na' ba ngól-li'e. ³⁷ Got benne' byo che Anan', na' bga'ne' wzebe na' zejte ba zeje' taplalj tapiz. Bi žežoje' gan nak zchil yodon'. Dot ža dot yele, zka'n zene' Dios, na' žone' wbás, na' zcháljljlene' Dios. ³⁸ La' na'ze ble'e ga na', na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Bzejni'ile' yógo'te benách kan nak che xkwide' Jesusen', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' želbeze' ža la' Bennen' seła' Dios nich gon chawe'e benách chie' ka'.

Jwsé len Lia zeyéjgake' lo yež Nasaret

³⁹ Wdé ben Jwsén' len Lian' yógo'te dan' zna xtiža' Xanžo Dios, beyéjgake' lážgake', yež Nasaret gan nbab Galilea. ⁴⁰ Bgole xkwide' Jesusen', na' gokbe' choch. Góta'že yela' žejní'il chebe', na' zen nak da' wló'o Dios lo yichj lázd'o'be'.

Žežín xkwide' Jesús zchil yodo'

⁴¹ Twiz twiz žjak xa xna' Jesusen' lo yež Jerusalén katen' žak Lni Pasko', kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios, katen' beslé' xa wdé chégage' lo yežlyó Egipto. ⁴² Kate' xkwide' Jesusen' ba zejbe' chežinno yiz, jake' lo yež Jerusalén kan žónteze

žóngake' kate' žak lni na'. ⁴³ Kate' wdé lnin', zezá'gake', na' xkwide' Jesusen' nga'nbe' lo yež Jerusalén, san Jwsén' len Lian', xna' Jesusen', bi gókbe'egeklen'. ⁴⁴ Žékgekle' zeyo'obe' ladjw benne' zan ka', benne' zesá'klene' légake', na' che len to ža besa'ke'. Naž beyíljgake'-be' gan zej nníta' ljéžgake', na' gan zej nníta' benne' ka' zej nónbi'e, ⁴⁵ na' bi bežélgekle'-be'. Che len beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' beyíljgake'-be' ga na'.

⁴⁶ Ža chonne ža, bežélgekle'-be' gan nak to lo zchil yodo', že'be' ladjwgak benne' yodo' wsedle ka', na' zze nagbe' dan' žsédgekle', na' znnablbe' légake' da' zan. ⁴⁷ Bebángekle yógo'te benne' béngekle' dan' bchaljbe' len yela' žejní'il chebe', na' kan nak dan' bechebbe'. ⁴⁸ Kate' xa xna'be' blé'egekle'-be', bebángekle'. Xna'be' gože'-be', na' wnné':

—Zi'na', žbiz chen' beno' ki len neto'? Wžé' zedlto', na' beyiljto' le', neda' len xon'.

⁴⁹ Naž Jesusen' gožbe' légake', na' wnnabe':

—žBiz chen' beyiljle neda'? žBi nnézlele žon byenen we' laža'a da' naken che Xa'?

⁵⁰ Bi bejní'igekle xa xna'be' dan' gožbe' légake'.

⁵¹ Jesusen' beyéjlenbe' légake', na' bežinbe' lo yež Nasaret. Benbe' kan zna xtiža'gak xa xna'be'. Lia, xna' Jesusen', wló' cháwe'ze' yógo'te da' ki lo yichj lázda'we'. ⁵² Góta'že yela' žejní'il che xkwide' Jesusen', na' bgolbe'.

Bežojbe' chawe' law Dios, na' lawgak benách ka'.

3

Da' bchalj Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ba zej chi yiz zna bia' Tiberio, benne' Sésar, dot yežlyó nga, zna bia' Ponsio Pilato gan nbab Judea, na' Herodes zna bi'e gan nbab Galilea, na' Lip, biche' Herodes na', zna bi'e gan nbab Iturea, na' gan nbab Trakonite, na' bennen' lie' Lisantias zna bi'e gan nbab Abilinia. ² Kate' ža ka' Anás len Kaifás, zej nake' bžoz blo ka', na' la' na'ze Dios bchaljlene' Zwa, zi'n Secría, kate' ne zoa Zwan' lo latje dach. ³ Wdá Zwan' do zente žoa'a yego Jordán, na' bchalje' kan žala' yezoagak benách ka' nis, benne' ka' žeyát láže'gake' nich yenít law Dios dola' da' zej nbage'e. ⁴ Gok da' ki kan nyejw le'e yich la'y, dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, dan' znan:

Benle chi'i to benne' wnnié' zžje lo latje dach, wnné':

“Le wpá' nez nich žin Xanžo Dios gan zoale.

Le yebėj li nez las ka' gan tie'.

⁵ Le yeschá' yógo'te gan zej že' bloj ka'.

Le gon lache' yógo'te ya'a sibe ka', na' ya'ado' ka'.

Le yebėj li nez legw ka', na' le gon chawe' nez yej ka'.

⁶ Yógo'te benách lé'egekle' bennen' seła' Dios, bennen' yeslé' légake'.”

⁷ Kate' bžojgak benne' zan lo yež ka' nich yežóagake' nis lo na' Zwan', le' gože' légake', na' wnné':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. žBiz chen' žénelele yezoale nis? žZoa no benne' gože' le'e bi chog Dios chele gatle cha' yezoale nis? ⁸ Na'a, le gon da' gak bian' ba beyát láže'le, na' bi sa' láže'le, bi nnale: “Dios bi choge' cheto' gatto' dan' nakto' za'só Bran” dan' žapa' le'e, gak Dios ke'e yej ki, na' gone' ga yeyákgaken za'só Bran na'. ⁹ Nakle ka yag ka'. Ba zbez ya wage nich chogen yag ka'. Bíte'teze yag da' bi žbian da' žix chen, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.

¹⁰ Naž benách ka' nníta'gake' ga na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—žNakžke gonto'?

¹¹ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—No benne' de chope ze' žala' wnezjwe' ton che no benne' bi de chie'. No benne' de da' žawe', lezka' žala' chisen' chegak benne' ka' bi de da' gáwgake'.

¹² Lezka' bale benne' wechizjw ka', benne' žchizjwgake' benách ka' lo wláz yež ži'to', bžingake' ga na' nich yežóagake' nis. Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, žbiz žala' gonto' neto'?

¹³ Zwan' gože' légake':

—Bi wchizjwžele kan wnná benne' zna bi'e le'e.

¹⁴ Lezka' bale benne' žjake' lo wdile wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Cheze neto', biz žala' gonto'?

Zwan' gože' légake':

—Biž wcheble nitó benne' nich ka'le bi da' de chie'. Biž nnale chegak benách ka' da' wen laže' nich gonle ga chízjwgake' le'e, san le chaz laže' ka da' názwle.

¹⁵ Lezka' benne' ka' želbeze' Bennen' selá' Dios, wnníta'gake' ga na', na' žsa' láže'gake' cha' nak Zwan' Benne' Criston'. ¹⁶ Bechebe Zwan', na' gože' yógo'tegake', na' wnné':

—Da' li neda' žezóa' le'e nis, da' zloe'elen nakle ka benne' ka' ba gótgake', na' zej nzi'e yela' nban da' yoble, san za' Bennen' wchize' le'e Dios Be' La'y, na' da' naken yi' chie', na' Dios Be' La'y na' gonne' le'e yela' nban da' zejli kanne. Bennen' ze'e napže' yela' wnná bia' ka neda', na' neda' bi naka' zi kweja' zele'. ¹⁷ Noxe' da' žzen yi' chie', na' wlobe' zoa' stribe chie', dan' zloe'elen kan gaken chegak benách ka'. Wtobe' zoa' sriben', na' ko'o chawen', san bebe chen wzeyen' lo yi' da' batkle yolen.

¹⁸ Kan zej nak diža' ki, na' yebale diža' zan bzejni'ile' benách ka', na' bzenle' légake' diža' chawen'. ¹⁹ Zwan' bdil diže'e Herodes, benne' wnná bia', dan' zóalene' Herodías, zo'le Lip, benne' biche'e, na' dan' žone' da' zan da' kegle. ²⁰ Naž ben Herodes na' to da'

kegle da' zenže, bsejwe' Zwan' liž ya.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Kate' ža ka' kate' bi na' nyejw Zwan' liž ya, na' žezóe' benách ka' nis, lezka' bezóe' Jesusen' nis. Kate' Jesusen' ne zcháljlene' Dios, wyaljw ya'abá, ²² na' bla' law Dios Be' La'y. Znn'e ka to plomdo', bian' betjba', na' bžinba' gan zoa Jesusen'. Benle' chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Kan zej nak xa xna' wdé ka' che Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Katen' Jesusen' wzó lawe' žone' xchin Dios, zeje' Le' ka chi žoa yiz. Žékgekle benách nake' zi'n Jwsé. Jesusen' nake' za'só Elí.

Bennen' nake' xa Lia, xna' Jesusen'.

²⁴ Elí na' goke' zi'n Matat.

Bennen' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Melki.

Bennen' goke' zi'n Jana.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

²⁵ Jwsé ni goke' zi'n Matatías.

Bennen' goke' zi'n Amós.

Bennen' goke' zi'n Nahum.

Bennen' goke' zi'n Esli.

Bennen' goke' zi'n Nagai.

²⁶ Nagai na' goke' zi'n Maat.

Bennen' goke' zi'n yetó

Matatías.

Bennen' goke' zi'n Semei.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Judá.

²⁷ Judá na' goke' zi'n Joana.

Bennen' goke' zi'n Resa.

Bennen' goke' zi'n Sorobabel.
 Bennen' goke' zi'n Salatiel.
 Bennen' goke' zi'n Neri.
 28 Neri na' goke' zi'n yetó
 Melki.
 Bennen' goke' zi'n Adi.
 Bennen' goke' zi'n Kosam.
 Bennen' goke' zi'n Elmodam.
 Bennen' goke' zi'n Er.
 29 Er na' goke' zi'n Josué.
 Bennen' goke' zi'n Elieser.
 Bennen' goke' zi'n Jorim.
 Bennen' goke' zi'n yetó Matat.
 30 Matat na' goke' zi'n Lebí.
 Bennen' goke' zi'n Smon.
 Bennen' goke' zi'n Judá.
 Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.
 Bennen' goke' zi'n Jonán.
 Bennen' goke' zi'n Eliakim.
 31 Eliakim na' goke' zi'n Me-
 lea.
 Bennen' goke' zi'n Mainán.
 Bennen' goke' zi'n Matata.
 Bennen' goke' zi'n Natán.
 32 Natán na' goke' zi'n Dabí.
 Bennen' goke' zi'n Isaí.
 Bennen' goke' zi'n Obed.
 Bennen' goke' zi'n Boos.
 Bennen' goke' zi'n Salmón.
 Bennen' goke' zi'n Naasón.
 33 Naasón na' goke' zi'n Ami-
 nadab.
 Bennen' goke' zi'n Aram.
 Bennen' goke' zi'n Esrom.
 Bennen' goke' zi'n Fares.
 Bennen' goke' zi'n yetó Judá.
 34 Judá na' goke' zi'n Jakob.
 Bennen' goke' zi'n Isaak.
 Bennen' goke' zi'n Bran.
 Bennen' goke' zi'n Taré.
 Bennen' goke' zi'n Nakor.
 35 Nakor na' goke' zi'n Serug.
 Bennen' goke' zi'n Ragau.
 Bennen' goke' zi'n Peleg.
 Bennen' goke' zi'n Heber.
 Bennen' goke' zi'n Sala.

36 Sala na' goke' zi'n Kainán.
 Bennen' goke' zi'n Arfaxad.
 Bennen' goke' zi'n Sem.
 Bennen' goke' zi'n Noé.
 Bennen' goke' zi'n Lamek.
 37 Lamek na' goke' zi'n Ma-
 tusalén.
 Bennen' goke' zi'n Enok.
 Bennen' goke' zi'n Jared.
 Bennen' goke' zi'n Mahalalel.
 Bennen' goke' zi'n yetó
 Kainán.
 38 Kainán na' goke' zi'n Enós.
 Bennen' goke' zi'n Set.
 Bennen' goke' zi'n Adán.
 Bennen' goke' ka zi'nkze Dios.

4

*Gónele da' xiwe' gonen ga
baga' Jesús doła'*

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Bezá' Jesusen' žoa'a yego
 Jordán, zoalen Dios Be' La'y
 Le', na' de chgi' bchi'e Je-
 susen' lo latje dach. 2 Wzóe' ga
 na' chopłalj ža, na' gónele da'
 xiwe' gonen ga бага' Jesusen'
 doła'. Bi be bdaw Jesusen' ža
 ka', na' wdé na' wdone'. 3 Naž
 da' xiwen' gožen Jesusen', na'
 wnnán:

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios,
wnná yeyák yej ni yet xtil.

4 Bechebe Jesusen', na'
gožen':

—Nyejw le'e yich da' znnan:
“Kégeze len yet xtil zej nban
benách ka', san lezka' zej
nbánlene' yógo'te xtiža' Dios.”

5 Naž da' xiwen' bchen' Je-
susen' gan nak to law ya'a
sibe. To chí'ido'ze bloe'elen Le'
yógo'te latje gan zna bia'gak
benne' ka' dot yežlyó nga.

6 Naž da' xiwen' gožen Je-
susen', na' wnnán:

—Yógo'te latje chegak benne' wnná bia' ka', na' yelá' wnni'a chégake', gonnán' chio', dan' yo'o lo na'a yógo'te da' ki, na' no benne' žénela' wnezjwa' da' ka' chie'. ⁷ Cha' Le' wzóa zibo' lawa', na' wká'n zeno' neda', yógo'te da' ki gaken chio'.

⁸ Naž Jesusen' gožen':

—Kwas na'le, da' xiwe', dan' nyejw le'e yich la'y dan' žen' neto', dan' znnan: “Xano' Dios wká'n zeno', na' toze Le' gono' xchine'.”

⁹ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' lo yež Jerusalén, na' bžian Le' yichjo'o yodo', na' gožen Le':

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, bežite' ga ni ¹⁰ dan' nyejw le'e yich la'y da' znnan:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka', na' gáklengake' Le'.

¹¹ Len ná'gake' góxwgake' Le' nich bi chejchego'o yej, na' bi gak zi' ni'o.

¹² Naž Jesusen' gožen':

—Nyejw le'e yich la'y da' žen' neto': “Bi wkonlo' žin Xano' Dios.”

¹³ Kate' da' xiwen' bi bžel-len yetó da' gonen ga baga' Jesusen' doła', na' bebigan' gan zoe' to chi'ido'.

Zzo law Jesús žone' xchine' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Beyéj Jesusen' gan nbab Galilea, na' nzi' lo ne'e yelá' wak che Dios Be' La'y. Wzé diža' kan nak chie', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yež dot gawze ga na' béngklen'. ¹⁵ Jesusen' bsdle' benách ka' gan nak lo yo'o ka'

gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' Le' ba la'ne.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret, dan' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Naž bežín Jesusen' lo yež Nasaret gan bgole'. Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', na' kan žónteze žon Jesusen', wyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzíe' nich gole' to da' nyejw le'e yich la'y. ¹⁷ Bdégake' yichen' lo na' Jesusen' gan nyejw da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Kate' bsaljwe' yichen', bežel-le' gan nyejw da' znnan:

¹⁸ Zoalen Be' La'y che Xanžon' neda'

dan' wleje' neda' cheze' nich wzenla' benách yache' ka' diža' chawe'.

Bsele'e neda' nich yeyona' benne' ka' žak zi' lázdo'gake',

na' nich wzenla' benne' ka' zej nake' ka' benne' zej nžeje' ni'a che doła' da' nbága'gake', kan gak yelágake',

na' nich yeyona' benne' lo chole' ka',

na' nich yeslá' benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' légake',

¹⁹ na' nich wzía' diža' che ža gaklen Xanžo' Dios benách ka'.

²⁰ Naž Jesusen' betobe' yichen', na' bedien' lo na' bennen' žape chi'e yiche la'y ka', na' bebi'e. Naž yógo'te

benne' zej ndobe' lo yo'on',
belwíe' Jesusen'. ²¹ Wzó law
Jesusen' zchalje', na' gože'
légake':

—Na'a ža ni zoale le'e,
ba bžinkze dan' nyejw le'e
yichen'.

²² Yógo'tegake' wnné
cháwe'gake' chie', na'
bebángle' kan nak diža'
chawen' da' zchalje', na'
wnnágake':

—¿Kege benne' ni zi'n Jwsé?

²³ Naž Jesusen' gože' légake',
na' wnné':

—Ye'le neda' da' znnan:
“Le', benne' žeyón benách ka',
beyón kwino'.” Lezka' ye'le
neda': “Da' ka' benlto' beno'
Le' lo yež Kapernaum, lezka'
ben ga ni naken lažo'.”

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, cha' zoa
no benne' zchalje' lo wláz
Dios, benne' wláz chie' ka'
bi žápegake' le' ba la'ne.

²⁵ Da' li žapa' le'e, wnníta'gak
no'le wzebe zan ža ni'te gan
nbab Israel, ža ka' wzóa Lías,
bennen' bchalje' lo wláz Dios.
Kate' ža ka' bi gok yejw chonn
yiz yo'o gachje, na' gok wbín
lo yežlyón'. ²⁶ Dios bi bsele'e
Líasen' gan zej nnita' no'le
wzebe ka' wnníta'gake' gan
nbab Israel, san bsele'e le'
gan zoa to no'le wzebe lo
yež Sarepta, da' nbaben yež
Sidón, to yež zi'to'. ²⁷ Lezka',
wnníta'gak benne' zan ža ni'te
gan nbab Israel, benne' ka'
wdá'gake' yižwé' leže ža ka'
wzóa Eliseo, bennen' bchalje'
lo wláz Dios. Bi beyák nitó
benne' ki ladjw benách Israel
ka', san beyák toze Naamán,

benne' zi'to' wbabe' lo yežlyó
Siria.

²⁸ Kate' béngkle benne' ka'
da' ni, benne' wnníta'gake'
lo yo'o gan zdóbgake' nich
yéngkle' xtiža' Dios, na'
bžá'agake'. ²⁹ Naž la' wzó
žá'tegake', na' bebéjgake' Je-
susen' žoa'a yež na'le. Belchi'e
Le' gan nak le'e ya'a yej gan
že' lážgake' nich wžíxjgake'
Le' gan nak le'e ya'a yej
na'. ³⁰ Wdé Jesusen' gachje
láwe'le gan nníta'gake', na' la'
beyejtie'.

*Žeyón Jesús to benne' yoe'e
be' xiwe'*

(Mr. 1:21-28)

³¹ Naž wyéj Jesusen' lo
yež Kapernaum gan nbab
Galilea, gan bsedle' benách
ka' kate' nak ža la'y ka'
chegak benne' judío ka'.
³² Bebángle' kan nak dan'
žsedle' Jesusen' légake', dan'
zchalje' ka' to benne' de lo ne'e
yela' wnná bia'.

³³ Lezka' zoa to benne' yoe'e
be' xiwe' lo yo'o gan zdóbgake'
nich yéngkle' xtiža' Dios, na'
wnnie' zižje, ³⁴ na' wnné':

—Bsan neto'. ¿Biž nbága'to'
chio', Jesús, benne' Nasaret?
¿Zo'o nga nich wžia' yi'o
neto'? Nónbia'to' Le' No nako'.
Benne' la'y che Dios nako'.

³⁵ Naž Jesusen' bdile' be'
xiwen', na' gožen':

—Žize wzóa, na' bežój lo
bennen'.

Naž be' xiwen' wžo'nen
bennen' lo yo lawgak benne'
ka' nníta'gake' ga na', na' la'
bežojten lo bennen', san biž bi
benen len le'. ³⁶ Bebángle'

yógo'tegake', na' bchaljlen
ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Biz diža' ni dan' zchaljen'?
Len yela' wnná bia', na' yela'
wak zen zdile' be' xiwe' ka',
na' la' žežójtégaken.

³⁷ Wzé diža' che da' žon Je-
susen', na' béngikle benách
nníta'gake' yógo'te yež zej žen'
dot gawze.

*Jesús žeyone' xna' zo'le
Smon, bennen' lezka' lie' Bedw
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)*

³⁸ Naž Jesusen' la' wzó
ža'tie', na' bežoje' lo yo'o gan
zdóbgake' nich yéngikle' xtiža'
Dios, na' wyoé'e liž Smon.
Zoa xna' zo'le Smon ga na',
na' yoe'e da' la. Góta'yoegekle'
Jesusen' yeyone' le'. ³⁹ Wbiga'
Jesusen' gan die', na' bliže'
da' la da' yoe'e. La' bežojten.
No'len' la' wyastie', na' bsí'ni'e
da' bdáwgake'.

*Jesús žeyone' benne' zan,
benne' yižwé' ka'
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)*

⁴⁰ Kate' ba ben wbíž ža la'y
na', bžingak yógo'te benne'
zóalengak benne' yižwé' ka'
légake', benne' ka' zej de'e
yižwé' ka' che chégake'.
Bedjwá'gake' benne' yižwé'
ka' gan zoa Jesusen', na' le'
bxoa ne'e légake', na' beyone'
légake'. ⁴¹ Lezka' bežojgak be'
zan, be' xiwe' ka' yo'ogak
benách yižwé' ka'. Belbéžeya'a
be' xiwe' ka', na' wnnágaken:

—Le' nako' Zi'n Dios.

Naž Jesusen' bdile' be'
xiwe' ka', na' bi bi'e latje
nnégaken, dan' nnézgeklen
nake' le' Benne' Criston'.

*Zchalj Jesús diža' chawe'
gan nbab Galilea*

(Mr. 1:35-39)

⁴² Kate' za' ža'ní' yetó ža,
bžoj Jesusen' lo yež Kaper-
naum, na' wyeje' to latje
dach. Benne' zan beyílgake'
le'. Kate' bžingake' gan zoe',
gónegekle' wséjwgake' xneze',
nich bi yezé'e gan nníta'gake'.
⁴³ Naž Jesusen' gože' légake',
na' wnné':

—Žon byenen cha'a gan zej
nnita' yezika' yež ka', nich
wchalja' diža' chawe' ga na'
kan gak chó'ogake' gan zna
bia' Dios. Che len bsele'e neda'
nga.

⁴⁴ Ki goken, bchalje' diža'
chawen' lo yež ka' gan nbab
Galilea, na' gan nak lo yo'o ka'
gan žyelenle benne' judío ka'
xtiža' Dios.

5

*Želzene' bel zan
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)*

¹ Kate' ne zoa Jesusen' žoa'a
nisdo', dan' nzin' Jenesaret,
bdobgak benne' zan dot
kwite', nich yéngikle' xtiža'
Dios. ² Naž Jesusen' ble'e'le'
chope barkw zóagaken lawe'
nisdon' gan nak gawze gan
de yo biž, na' benne' wzén
bel ka' zej nžoje' lo barkw
ka', na' žeyílgake' yixjw bel
chégake'. ³ Wžén Jesusen' to
lo barkwn', dan' naken che
Smon Bedw, na' wnnable' le'
kweken' yeláte'do' zí'to'le gan
de yo bižen'. Naž Jesusen'
wži'e lo barkwn', na' že'ze'
ka', bsedle' benne' zan ka'
nníta'gake' lo yo bižen'. ⁴ Kate'

beyóž bchalj Jesusen', naž gože' Smon, na' wnné':

—Bsa' barkw ni lo nisdo' gan že' zilen, na' le wzala' yixjw bel chele, na' senle bel ka'.

⁵ Beží'i Smon na', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, dot yele ba bento' žin, na' nitó bel bi na' sento', san len diža' chio' wzála'to' yixjwn'.

⁶ Kate' bzála'gake' yixjwn', wzéngake' bel zan, na' ba žekte žeza' yixjwn'. ⁷ Naž blížgake' ljéžgake' ka', benne' ka' nníta'gake' yetó lo barkwn' nich yídgake', na' gáklengake' légake'. Katen' bžíngake' ga na', beschá'gake' žopte barkw ka' len bel ka', na' ba žek lo'jgak barkw ka' lo nisle. ⁸ Kate' Smon Bedw ble'elen', naž bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—Kwas len neda', Xan, dan' naka' benne' doła'.

⁹ Ki wnné' dan' zžebe Bedon' ni'a chegak bel zan ka', na' lezka' goken chegak benne' ka' žónlengake' le' tžen.

¹⁰ Lezka' bžébegak Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' zej nake' ljež Smon Bedon'. Naž Jesusen' gože' Smon na', na' wnné':

—Bi žebo'. Na'a so lawo' yedjó'o benách ka' nich gákgake' chia', gono' kan žono' zzeno' bel ka'.

¹¹ Kate' ba besá'gake' barkw ka' gan nak yo bižen', belka'ne' yógo'ten ga na', na' jáklengake' Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' de'e yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Kate' wzóa Jesusen' to yež, bžin to benne' de'e yižwé' leže gan zoe'. Katen' ble'e'le' Jesusen', byechwe' lo yote, na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

¹³ Naž Jesusen' bli ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' bebižte yižwé' leže da' wdá' bennen'. ¹⁴ Naž Jesusen' gože' le' bi wzenle' nitó benne' kan bene'. Gože' le':

—Wyéj, bejloé'el kwino' law bχoz, na' bejnezjw che da' žeyón le' chawe' che yodo' kan zna xtiža' Moisés, dan' wlo'e'elen légake' ba beyako'.

¹⁵ Wzéle'e diža' che yela' wak che Jesusen', na' bdo'gak benne' zan gan zoe' Le' nich yéngkle' xtiže'e, na' nich yeyone' légake', na' yeké'e yižwé' chégake'. ¹⁶ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' wyeje' to latje dach, gan bchájljlene' Dios.

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Yetó ža, kate' ne žsedle Jesusen' benách ka', že'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', ga na'. Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén. Nak bia' de lo na' Jesusen' yela' wak che Xanžo Dios dan' žeyone' benne'

yižwé' ka'. ¹⁸ Naž benne' ka' zej noe'e to da' del to benne' bi žak se'e bžíngake' ga na', na' wdílǰgake' nakže góngake' nich kó'ogake' le' lo yo'o, na' chíxǰwgake' le' law Jesusen'. ¹⁹ Kate' bi bžélǰgake' nakže góngaken' dan' zej nnita' benách zan ga na', naž wžéngake' yichjo'o yo'on', na' bsálǰwgake' yichjo'on'. Btínnegake' dan' del benne' yižwén', na' belyíxjwe' le' gachje láwe'lgak benách ka', gan nak law Jesusen'. ²⁰ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Benne', ba benít lawa' doła' da' nbago'o.

²¹ Naž wzó law zza' láže'gak benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Benne' ni zñne' da' zzoan Dios chela'ale. ¿Nozkze benne' gak yenít lawe' doła'? Toze Dios gak yenít lawe' doła'.

²² Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' lé'gake':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' ki? ²³ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' ni: “Ba benít lawa' doła' da' nbago'o” san nak zede gone' ga yeyase', na' se'e.

²⁴ Wlo'e'ela' le'e nzi' lo na'a neda', Benne' Golje' Benách, yela' wnná bia' yenít lawa' doła' yežlyó nga.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Žapa' le', wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj ližo'.

²⁵ La' wyaste benne' yižwén' láwgake', na' beké'e

dan' góta'len', na' zeyeje' liže', zka'n zene' Dios. ²⁶ Bebángkle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios. Lezka' zžébegake', na' wnnágake':

—Na'a ble'elžo to da' žonen ga žebanžšo.

Jesús žliže' Lebí, bennen' lezka' lie' Matíó
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Wdé gok da' ni, Jesusen' bžoje' ga na', na' ble'ele' to benne' lie' Lebí, ži'e gan zchizjwe' lazgak benách, na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

²⁸ La' wzó ža'te Lebín', na' bka'ne' yógo'te, na' wyéjlene' Jesusen'.

²⁹ Wdé na', ben Lebín' to yela' waw che Jesusen' gan nak lo liže', na' wnníta'gak benne' zan ga na', benne' wechizjw ka' len yebale benne' ka' želbé'lene' lé'gake' gan žáwgake'. ³⁰ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' že'j žáwlenle tzen benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' doła' ka'?

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law bennen' žeyone' benách ka'. ³² Bla'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka' nich yeyát láže'gake'.

Znnábgekle' Jesús kan nak che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žónteze žóngake' wbás, na' zchájlengake' Dios. ěBiz chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen že'j žáwgake'?

³⁴ Jesusen' gože' légake':

—ěWak gonle ga gongak benne' ka' wbás, benne' nníta'gake' lni che yela' zchag na', kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légake'? ³⁵ Žin ža kate' kwas benne' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

³⁶ Naž Jesusen' bsaka' lebe' kan nak da' ki, na' gože' légake':

—Bi chog nitó benne' to laže' kobe dan' ba ndian, nich kweje' xtaka' dan' yedé'e le'e to laže' gole. Cha' gone' ki, kégeze gak ditj laže' koben', san láže'don' dan' bžojen le'e laže' koben' bi gon leben laže' golen'. ³⁷ Lezka', bi zga'a nitó benne' xis uba kobe lo že'e yid gole. Cha' no benne' gone' ki, xis uba koben' wla'an že'e golen' da' naken yid, na' lalj xis uban', na' cwia yi' že'e yid golen'. ³⁸ Che len žala' ka'ažo xis uba kobe to lo že'e yid kobe, na' žopten gak chí'igaken. ³⁹ Cha' zoa no benne' že'je' xis uba gole, bi yénete'le' ye'je' xis uba kobe,

dan' nne': “Nakže dzi' xis uba golen'.”

6

Benne' wsedle ka' che Jesús zká'agake' bisto zoa' scribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Kate' nak to ža la'y chegak benne' judío ka', wdá Jesusen' gan de yel zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' zká'agake' bisto gan žia zoa' sriben'. Belzoben' lo ná'gake', na' bdáwgaken'. ² Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—ěBiz chen' žonle da' bi žala' gonžo ža la'y?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—ěBi bel-le kan ben Dabí katen' wdone', na' lezka' beldón benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyoé'e lo yodo' che Dios, na' wzí'e yet xtil dan' zgó'ogake' law Dios, dan' bi žala' gawžon, san de latje chégakze bžoz ka' gáwgaken', na' Dabín' bdawen', na' lezka' bnezjwen' chegak benne' ka' bénlengake' le' tzen.

⁵ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Neda', Benne' Golje' Benách, naka' Xane ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Yetó ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na'. Lezka' zoa to benne'

ga na', benne' nžeke' ne'e li ža. ⁷ Benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' zwiagake' Jesusen', nich lé'egekle' cha' yeyone' bennen' kate' nak ža la'y chégake', nich želgekle' nakle gak yesbága'gake' Le' zia. ⁸ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža'. Wzé gachje láwe'le nga.

La' wzó ža'te bennen', na' wzíe' ga na'. ⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Nnabla' le'e to diža'. ¿De latje kate' nak ža la'y gonžo da' naken chawe', cha' gonžo da' zinnj? ¿De latje yeslažo yela' nban chegak benách ka', cha' yeka'ažon?

¹⁰ Naž Jesusen' bwie' benne' ka' nníta'gake' dot kwite', na' gože' bennen' nžeke' ne'e:

—Bli no'o.

Naž bennen' bli ne'e, na' la' beyakten. ¹¹ Naž bža'agak benne' yodo' ka', na' bégake' toze diža' la' légakze' nich želgekle' bi da' góngake' che Jesusen'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákgake' wbás chie' ka' (Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Kate' ža ka' wyéj Jesusen' gan nak to law ya'ado'. Katen' bžine' ga na', bliže' Dios, na' dot yele bcháljlene' Le'. ¹³ Kate' za' ža'ní, bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wžíe' chežinnoe' nich gákgake' wbás chie' ka'. ¹⁴ Bliže':

Smon, (bennen' lezka' lie' Bedw),

Ndres, (benne' biche' Bedon'),

Jakob,

Zwa,

Lip,

Bartol,

¹⁵ Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁶ Judas, (zi'n to benne' lie' Jakob),

Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Žeyón Jesús benne' zan

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Naž Jesusen' bdínnele' benne' wbás chie' ka' tzen law ya'adon', na' bžínake' to gan nak lache', gan zej nnita' benne' zanže, benne' wsedle chie' ka'. Lezka' zej nnita' benne' zan ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' lo yeždo' ka' zej nnitan' žoa'a nido' gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Benne' ki bžínake' ga na' nich wzé nággake' xtiža' Jesusen', na' nich yeyákgake' lo yižwé' che chégake'. ¹⁸ Lezka' beyakgak benne' ka' zžáka'gake' dan' yó'ogake' be' xiwe' ka'. ¹⁹ Gónegekle yógo'te benne' zan ka' kángake' Jesusen' dan' žeyone' yógo'tegake' len yela' wak chie'.

Yela' ba nez, na' da' nyáche'le'e

(Mt. 5:1-12)

20 Naž bwia Jesusen' benne' wsedle chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' lé'gake':

—Ba nez zen naken chele le'e, nak nyache' láže'le na'a, dan' gata' latje chele gan z̄nna bia' Dios.

21 'Ba nez zen naken chele le'e zdonle na'a, dan' weljle da' naken che Dios.

'Ba nez zen naken chele le'e zbéžele na'a, dan' wzížlenle neda' tzen.

22 'Ba nez zen naken chele le'e, dan' za' ža katen' benách ka' bi lé'egekle' le'e chawe', yebéjgake' le'e gan nníta'gake', na' nnégake' chele, na' gon díjtjekle' lale, na' nnágake' naken to da' dáche'ze dan' žónlenle neda', Benne' Golje' Benách, tzen. 23 Le soa lo yelá' ba nez ža na', na' le yebél, dan' nak zen da' gata' chele ya'abá che Dios. Lezka' xa x̄na' golte chégake' ka' béngake' da' zinnj chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

24 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benne' wnni'a ka', dan' ba de da' yebélenlele.

25 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, željelele na'a, dan' tonle.

'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žzížele na'a, dan' gak nyache' láže'le, na' kwež nyáche'le.

26 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, z̄nagak yógo'te benách ka' chawe' chele. Lezka' bengak xa x̄na' golte chele ka', dan' wnnágake' chawe' chegak benne' wen laže' ka', benne' wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios.

Žála' ži'ilžo benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'

(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zoale nga, na' žénlele chia' neda', z̄nnia':

Le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe'.

Le nnab da' chawe' chegak benne' ka' zžá'agake' le'e.

28 Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žóngake' le'e zia.

Le nnable' Le' gáklene' benne' ka' z̄nnégake' chele.

29 Cha' no benne' kape' chelá'a x̄ago', bze yechelá'a x̄agon'.

Cha' no benne' ke'e laže' da' zoan x̄kožo'o, lezka' be' latje ke'e z̄on'.

30 Cha' no benne' nnable' le' da' de chio', bnezjwn chie'.

Cha' ke'e da' naken chio', bi yennabon'.

31 Ka' žénelele gongak benách ka' chele, lezka' le gon chégake'.

32 'Cha' nží'izelele benne' ka' zej nží'ile' le'e, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zej nží'ile' benne' ka' zej nží'ile' lé'gake'.

33 Cha' žonle da' naken chawe' chégakze benne' ka' žóngake' chawe' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka'. 34 Cha' z̄nézjwzele chegak benne' ka' žéklele yebí'igake' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zoa bi da' z̄nézjwgake' chegak benne' ka' žóngake' doła', dan' zej nnezle' yebí'igake' dan'

bnéjzwgake'. ³⁵ Neda' žapa' le'e: le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', na' le gon da' naken chawe' chégake'. Le wnezjw chegak benách ka' la'kze bi žéklele yebí'igake' chele. Cha' ki gonle, zen nak da' yebélenlen, na' gakle zi'nkze Dios, Benne' zente, dan' žone' da' naken chawe' chegak benách ka', benne' bi žaz láže'gake', na' benne' ka' žóngake' da' kegle. ³⁶ Žala' yeyache' láže'lele benách ka', kan žon Xale Dios, žeyache' láže'le' yógo'te benách.

*Bi žala' nnežo che lježžo
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

Bi nnele che lježle, na' bi nne no benne' chele.

Bi yesbága'le lježle zia, na' bi yesbaga' no benne' le'e zia.

Le yenít law che lježle, na' Dios yenít lawe' chele.

³⁸ Le wnezjw che lježle, na' Dios gonne' chele.

Gónngake' chele da' wžíxgake' len to kak da' zžixen, dan' nak bia' li, dan' nyižen, na' nyiten že'lte, na' zo dí'aten. Kan nak da' zžixle le'e, ka'kze wžíx Dios chele.

³⁹ Bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak to benne' lo chole chi'e yetó benne' lo chole? Bi gake', dan' žoptie' bíxgake' to lo bloj. ⁴⁰ Lezka', bi gakže blo to benne' wsedle, ka' benne' žsedle le', san kate' yeyóž wsedle bennen', na' gake' kan nak bennen' žsedle le'.

⁴¹ ¿Biz chen' zwio' bébedon' dan' yo'on yej law lježo', na'

bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? ⁴² ¿Wak yi'o lježon': "Bicha'a, benn latje yebeja' bébedon' dan' yo'on yej lawo'" na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? Le', benne' zloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale bebéj da' zen dan' yo'on yej lawo' le'. Naž le'elo' binlo nich gak yebejo' bébedon' dan' yo'on yej law lježon'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; 12:33-37)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—To yag zaka' bi zbian da' bi nak zix, na' to yag ka'ze bi gak kwian da' nak zix. ⁴⁴ Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan nak yagen'. Bi zchibžo da' zbia yag higo lo yag yeche', na' lo yag yeche' bi zchibžo da' zbia lba uba. ⁴⁵ Benne' chawe' zchalje' diža' chawe' dan' yo'o da' chawe' lo yichj lázda'we', na' benne' bi nake' chawe' zchalje' da' bi nak chawe' dan' yo'o da' bi nak chawe' lo yichj lázda'we'. Žoa'ažo znnen kan nak da' yo'on lo yichj lázdo'žo.

Chope kan gak chíxjwžo len yo'o

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz chen' žližle neda', znnale: "Xanto', Xanto'" na' bi žonle kan žapa' le'e? ⁴⁷ Wlo'e'ela' le'e kan nak bennen' ze'e gan zoa', na' ženle' xtiža'a, na' žone' kan znnan. ⁴⁸ Benne' ni nake' ka to benne', kate' bene' liže', gže' bche'ne', na' bdixjwe' len yo'o gan nak lo yej xe.

Kate' wdé nis wbá'a zil, na' bche'nen kwit yo'on', bi gok wchinnjen yo'on', dan' žian lo yej xe. ⁴⁹ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bene' liže' gan nak doze yo, na' bi bdixjwe' lenen. Kate' bche'n nis wbá'a kwit yo'on', la' wžia yi'ten belate ža.

7

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' yež Roma (Mt. 8:5-13)

¹ Kate' Jesusen' beyóž bcháljlene' benne' ka' ki, wyeje' lo yež Kapernaum. ² Lo yežen' zoa to benne' yež Roma, benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zoa to bi' wen žin chie' nží'ile'ele'-be'. Yo'o yižwé' xkwiden', na' ba žekte gatbe'. ³ Kate' benle bennen' da' zchaljgak benne' ka' kan nak che Jesusen', la' bséla'tie' bale benne' gole, benne' judío ka', gan zoa Jesusen', nich chjéta'yoegekle' Le' yide' yedjyene' bi' wen žin chien', xkwiden' yo'obe' yižwé'. ⁴ Bžingak benne' gole ka' gan zoa Jesusen', na' dot láže'gake' góta'yoegekle' Le', na' wnnágake':

—Nak zi bennen' gono' da' ni chie', ⁵ dan' žape' ba la'ne benne' wlaš chežo ka', na' bene' to yo'o chežo gan ženlžo xtiža' Dios.

⁶ Naž Jesusen' wyéjlene' légake'. Kate' za' žíntegake' liž bennen', le' bsele'e bale lježe' gan za' Jesusen', na' góžgake' Le':

—Xan, wnná bennen': "Bi gek zedlo', dan' bi naka' zi cho'o liža'. ⁷ Lezka' bi naka' zi biga'a gan zo'. Che len bi bežogla' la'a gan zo'. To wnnaze, na' yeyakte bi' wen žin chian'. ⁸ Lezka' neda', zoa benne' znná bi'e neda', na' lezka' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zchi'a neda' légake'. Kate' žapa' toe': Wyéj ga na', žeje'. Kate' žapa' yetóe': Da ko' ni, ze'e. Lezka' kate' žapa' benne' wen žin chia': Ben žin ni, žonen'."

⁹ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bebán láže'le' che bennen', na' byechje', na' gože' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, bi na' chejxaka'a nitó benne' Israel, benne' žejli'e chia' neda' kan žejlé' benne' ni chia'.

¹⁰ Kate' bežingak benne' ka' gan zoa bennen' bsele'e légake', bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' belyoé'e liže', na' blé'egekle' ba beyák bi' wen žin na'.

Jesús žesbane' xkwide' byo che to no'le wzebe

¹¹ Wdé gok da' ni, zej Jesusen' lo yež Naín len benne' wsedle chie' ka', na' benne' zan zjálene' Le' tzen. ¹² Kate' bžine' žoa'a yežen', ble'ele' benne' ka' zej noe'e to xkwide' byo, bi' gat, nich chejkáche'gake'-be'. Bi'do' gaten' nakbe' xkwide' tliča' che to no'le wzebe. Benne' zan, benne' wlaš che no'len', nníta'lengake' le'. ¹³ Kate' Xanžon' ble'ele'

no'len', beyache' láže'le' le',
na' gože' le':

—Biž kwežo'.

¹⁴ Naž Jesusen' wbig'e ga
na', na' wdane' dan' del bi'do'
gaten'. Wlezkak benne' ka'
zej noe'e-be', na' Jesusen'
wnné':

—Xkwide' byo, žapa' le',
beyase.

¹⁵ Naž bi'do' gaten' be-
banbe', na' wže'be', na' wzó
lawbe' zchaljbe'. Jesusen'
benezjwe'-be' lo na' xna'be'.

¹⁶ Kate' blé'egekle benne' ka'
da' ni, bžébegake', na' bka'n
zégake' Dios, na' wnnágake':

—Bla' to benne' zaka' ga
zoažo ni, benne' zchalje' lo
wláz Dios. Dios na'kze žezá'
laže'e chežo, benne' chie' ka'.

¹⁷ Wzé diža' che yela' wak
che Jesusen', na' béngkle
benách ka' nníta'gake' yógo'te
yež gan nbab Judea, na'
yógo'te yež zej žen' gawze ga
na'.

*Da' wnnáb Zwa, bennen'
bezóe' benách ka' nis
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Benne' ka' žónlengake'
Zwa tzen bzéngkle' le' yógo'te
da' ki, da' ka' žon Jesusen'.
Zwan' bliže' chope benne' ka',

¹⁹ na' bsele'e légake' gan zoa
Jesusen' nich nnábgekle' Le',
na' nnágake': ¿Nako' le' Benne'
Criston', bennen' sela' Dios,
o žala' kweztó' benne' yoble?

²⁰ Kate' benne' ka' bseła' Zwan'
bžíngake' gan zoa Jesusen',
góžgake' Le':

—Zwa, bennen' bezóe'
benách ka' nis bsele'e neto',
nich nnablto' Le', na' nnato':
¿Nako' le' Benne' Criston',

bennen' sela' Dios, o žala'
kweztó' benne' yoble?

²¹ La' na'ze žeyón Jesusen'
benne' zan, benne' yižwé' ka',
len benne' yó'ogake' be' xiwe'
ka', na' lezka' benne' zan,
benne' lo chole ka', bsaljwe'
yej lágake'. ²² Bechebe
Jesusen', na' gože' chope
benne' ka' bseła' Zwan', na'
wnné':

—Le chej, chejzénlele Zwan'
kan nak da' blé'elele, na'
da' bénlele. Želé'egekle

benne' ka' gókgake' lo
chole. Žeza'gak benne' ka'
bi gok sá'gake'. Beyakgak
benne' ka' wdá'gake' yižwé'
leže. Žeyéngkle benne' ka'
bkwéžjwgake'. Bebangak

benne' gat ka'. Benne' yache'
ka' žéngkle' diža' chawen'.
²³ Ba nez zen gaken che
bennen' bi gak chope laže'e,
na' gónlene' neda' tzen la'kze
bi žona' kan žekle' žala' gona'.

²⁴ Kate' benne' ka' bseła'
Zwan' bezá'gake' ga na', wzó
law Jesusen' zzejni'ile' benne'
ka' kan nak che Zwan', na'
wnné':

—¿No benne' bejwíale lo
latje dachen? ¿Bejwíale to
benne' nake' ka to ya xtil dan'
zta be'?

²⁵ ¿Nožkze benne'
bejwíale? ¿Bejwíale to benne'
nakwe' laže' da' záka'le'en?
Nnézkzelele benne' ka' zej
nakwe' laže' da' záka'le'en,
na' de yela' wnni'a chégake'
nníta'gake' ližgak benne'
wnná bia' ka'.

²⁶ ¿Nožkze
benne' bejwíale? ¿Bejwíale to
benne' zchalje' lo wláz Dios?
O', žapa' le'e. Zwan' nakže' blo
ka to benne' zchalje' lo wláz

Dios. ²⁷ Nak Zwan' bennen' nyejw le'e yich la'y kan nak chie' da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia'.

Cheje' zga'ale' ka Le' nich wpé'e nez gan tio'.

²⁸ Neda' žapa' le'e: gan zej nnita' benách ka', cha' zoa no benne' zchalje' lo wláz Dios, bi nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' nexjw gan znnan bia' Dios, bennen' nakže' blo ka Zwan'.

²⁹ Kate' benne' gaxjw ka' len benne' wechizjw ka', béngkle' da' bchalj Zwan', gókbe'egekle' da' naken chawe' law Dios, na' bezóagake' nis lo na' Zwan', ³⁰ san benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bchi'le Moisés, bi bezóagake' nis lo na' Zwan', na' ki goken, belka'ne' ka'ze da' chawe' da' gónele Dios gone' chégake'.

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—¿Nakx wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? ¿Nakxkze zej nake'? ³² Zej nake' ka xkwide' ka' želyitjbe'. Želbe'be' lawe' ya'a, na' želbéžeya'abe'. Želye'be' ljěžgakbe': “Žkwežto' bžejw lawle, na' bi žia'le. Žol nyáche'to', na' bi zbéžele.”

³³ Ki nakle dan' bla' Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bi bdawe' yet xtil, na' bi we'je' xis uba, na' wnnele chie', na' wnnale: “Da' xiwe' žónlenen le' tzen.”

³⁴ Kate' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' žej žawa',

znele chia': “Bennen' nake' benne' wawle'e, na' benne' žej'e'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka' len yezika' benne' doła' ka'.” ³⁵ Neda' žapa' le'e: zej nak bia' benne' ka' zej nape' yela' žejní'il che Dios ni'a che da' žóngake'.

Da' ben Jesús lo liž to benne' yodo' fariseo

³⁶ To benne' yodo' fariseo bliže' Jesusen' nich gáwlene' le' tzen. Wyó'o Jesusen' liž bennen', na' wži'e, na' wzó lawe' žawe'. ³⁷ Zoa to no'le le'e lo yežen', na' katen' benle' žej žaw Jesusen' liž benne' yodo' fariseon', naž ble'e ga na', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' yožen to da' zla' zix. ³⁸ Katen' bžine' zaka' xkóže'le Jesusen', wži'e xni'e Le', zbeže'. Naž wzó lawe' žesbise' ni'a Jesusen' len nis zbeže', na' bežie' ni'e len yicha' yichje'. Bnope'e ni'e, na' wloé'e dan' zla' zix lo ni'e. ³⁹ Kate' benne' yodo' fariseon', bennen' bliže' Jesusen', ble'ele' da' ni, wzá laže'e, na' wnné': “Chela' nak benne' ni benne' zchalje' lo wláz Dios, gákbe'ele' da' nak no'le ni zgane' Le', na' da' žone', dan' nake' no'le le'e.” ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' fariseon', na' wnné':

—Smon, de to da' žénela' yapa'le'.

Beží'i bennen', na' wnné':

—Wnná, benne' wsedle.

⁴¹ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wnníta'gak chope benne' zej nbage'e mežw chie'. To bennen' nbage'e chie' lajwe' che chopiz, na' yetóen'

nbage'e chie' lazjwe' che chop byo'. ⁴² Dan' bi de mežw chégake' nich chízjwgake' dan' zej nbage'e chie', che len benít lawe' che žoptie' dan' zej nbage'e chie'. Wnná na'a. ěNozle benne' chope' ki ží'ižele' bennen' benít lawe' chégake'?

⁴³ Beží'i Smon na', na' wnné':

—Žekla' neda', bennen' wbága'že' mežw chie', dan' benít lawe'.

Jesusen' gože' le':

—Da' likze znno'.

⁴⁴ Naž beyé'chj Jesusen', na' bwie' no'len', na' gože' Smon na':

—ěZle'elo' no'le ni? Wyoá'a ližo', na' bi benno' nis da' chibla' ni'a, san no'le ni besbise' ni'a len nis zbeže', na' bezie' ni'a len yicha' yichje'.

⁴⁵ Bi bzechw lawo' neda', san kate' za' bžintia' ližo', bi wzóa ži no'le ni, znope'e ni'a. ⁴⁶ Bi wló'o set yichja', san no'le ni wloé'e dan' zla' zix ni'a. ⁴⁷ Che len žapa' le', doła' zen dan' wbaga' no'le ni, ba benít lawa' chie', na' nží'ile'ele' neda'. No benne' ženít law Dios chie' láte'do'ze, láte'do'ze nží'ile' Dios.

⁴⁸ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Doła' wbago'o ba benít lawa' chio'.

⁴⁹ Naž benne' ka' želbé'lene' Jesusen' tzen gan žáwgake' wzó lawgake' želyi'e ljéžgake', na' wnnágake':

—ěNozkze benne' ni, ženít lawe' doła'?

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dan' žejli'o chia' neda', ba beló'. Binlo beyéj ližo'.

8

No'le ka' žáklengake' Jesús len benne' wsedle chie' ka'

¹ Wdé gokgak da' ki, wdé Jesusen' gan zej že' yež zan, yež zen ka', na' yeždo' ka', gan bchalje' diža' chawen' kan znna bia' Dios, na' benne' čežinnote benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le' tzen.

² Lezka' bałe no'le ka' zjáklene' Le', no'le ka' beyón Jesusen' légake' kate' bebeje' be' xiwe' ka' yó'ogake', na' beké'e yižwé' ka' zej de'e. Lia, no'len' lezka' lie' Madlen, zoe' ládjwgake', no'len' beběj Jesusen' gaže be' xiwe' wyoé'e. ³ Lezka' Zwan, zo'le Chosa, benne' žape chi'e da' de liž Herodes, benne' znna bi'e, zoe' ládjwgake', na' lezka' zoalen Susana légake'. No'le ki želsí'ni'e da' žaw Jesusen' len benne' wsedle chie' ka'. Ki žongak no'le ka' tzen len yezika' no'le ka', na' zné'zjwgake' da' de chégake'.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz ža'ne'
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Lezka' benne' zan bžó'jgake' lo yež ka', na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. Katen' bdó'bgake' gan zoe', Le' bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁵ —Bžoj to benne' žaz ža'ne' zjeze' bínnedo' ka'. Kate' ne zjeze', béxjwgak bałe bínnedo' ka' gan nak nez las, na' wdegak benách ka' ga na', na' blé'jgaken'. Lezka' bžíngak byínnedo' ka', na'

bdáwgakban'. ⁶ Béxjwgak yeba_{le} binnedo' ka' lo yo gan že' yej. Kate' bla'gak binnedo' ka', la' belbižten dan' bi ngopa' yon'. ⁷ Béxjwgak yeba_{le} binnedo' ka' gan be_{la}'gak lba yeche' ka'. Tzen belgole lba yeche' ka' len yagdo' ka'. Lba yeche' ka' beldóbgaken yagdo' ka' kate' blá'gaken, na' bžia yí'gaken yagdo' ka'. ⁸ Béxjwgak yeba_{le} binnedo' ka' gan nak lo yo beb. Katen' ba bgólgaken, bnéjzwgaken. To ton bnezjwn yetó gaywá' binnedo' ka'.

Kate' Jesusen' beyóž wnné' ki, zižje wnnié':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Znna Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgakle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz žsedle dan' bsaka' lebo'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake':

—Dios zzejni'ile' le'e da' ngache' kan znna bi'e Le', san yezika' benách ki, zchájljena' légake' da' žsaka' leba' nich kate' wíagake', bi lé'egekke', na' kate' yégekke', bi chejni'igekke'.

Zloel Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ki nak da' žsedle dan' bsaka' leba': Binnedo' ka' zej naken xtiža' Dios. ¹² Binnedo' ka' béxjwgaken lo nez las zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan',

na' la' za'te da' xiwe', na' žeká'n dižan' da' wyó'on lo yichj lázdo'gak benne' ka', nich bi chejlé'gaken', na' nich bi yelágake'. ¹³ Binnedo' ka' béxjwgaken lo yo gan že' yej zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' len yela' žebél želzi'en, san zej nake' ka' binnedo' ka' bi béngaken lwen. To chí'ido'ze žejlé'gaken', dan' nža' lázdogake' da' žak chégake', na' la' žsántegake' dižan'.

¹⁴ Binnedo' ka' béxjwgaken gan be_{la}'gak lba yeche' ka' zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' kate' ba béngeklen', na' da' ka' žák gaken chégake' yežlyó nga žóngaken légake' lo'e, da' ka' zej naken yela' wnni'a chen, na' da' ka' zdan láže'gake' da' žák gaken ga ni, na' dižan' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. ¹⁵ Binnedo' ka' béxjwgaken gan nak lo yo beb zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' dot láže'gake' žéngakle' dižan', na' zgo'o chóchgaken' lo yichj lázdo'gake', na' lo yela' zbez zen laže' chégake' žóngake' kan znna dižan'.

Žsaka' lebe Jesús che da' žsa'ní' ližžo

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Xtiža' Dios naken ka to yi'. Kate' to benne' zgale' yi', bi zdosen' kak, na' bi zgo'en zanle gan žate'e, san zzoen' sibe lo yo'o, na' yin' žsa'nín' benne' ka' žó'ogake' ga na'. ¹⁷ La' law yógo'te da' ngache', na' gak

bian', na' žoj lawle yógo'te da' žaken ži žize.

¹⁸ 'Che len, le wzé nag, dan' gata' yelate' che benne' zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' si'že' xtiža' Dios, san benne' bi zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' yegá'a dižan' dan' benle'.

Da' ben xna' Jesús tzen len benne' biche'e ka'
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Naž bžin xna' Jesusen' tzen len benne' biche'e ka', gan zoe', san bi gok žingake' lawe' Le' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. ²⁰ To benne' zoe' ga na' bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xno'o len benne' bicho'o ka' nnita'gake' lí'ale, na' žénegekle' wcháljengake' Le'.

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' želyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan zej nake' ka' xna'kza', na' benne' biche'kza' ka'.

Jesús zbek žie' be' wale
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² To ža wžén Jesusen' to lo barkw tzen len benne' wsdle chie' ka', na' Le' gože' légake':

—Le cho'o yechelá'a nisdog na.

Naž la' zjaktie'. ²³ Kate' ne želdié' lo nisdon', ztas Jesusen'. Naž wzó law žak to be' wale lo nisdon', na' ba žek yetj barkwn' zan nisle, na' de zož chégake'. ²⁴ Naž wbíga'gake' gan de Jesusen', na' besbángake' Le', na' wnná'gake':

—jBenne' wsdle! jBenne' wsdle! Ba žek lo'ojžo zan nisle.

Kate' bebán Jesusen', bliže' ben' žaken, na' nisen' da' zgo'nen, na' wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nisdon'. ²⁵ Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—¿Bi na' chejle'le che Dios?

Bžébegake' légake', na' bebá'ngkle'. Gož ljéžgake' toe' yetóe':

—¿Nozkze benne' ni? Zdile' be' dan' žaken, na' nisdó', na' žóngaken dan' z'nné'.

Benne' yež Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Naž bžin Jesusen' tzen len benne' wsdle chie' ka', gan nbab yež Gadara, da' žen' yechelá'ale nisdó' gan nbab Galilea. ²⁷ Kate' Jesusen' bežoje' lo barkwn' gan nak lo yon', bedjchág to benne' yežen' Le'. Ba gok schale'e yoe'e be' xiwe', na' biž žakwe' laže', na' biž zzo'e' lo yo'o, san zoaze' lo bloj gan zkáche'gake' benne' gat ka'.

²⁸ Kate' bennen' yoe'e be' xiwe' ble'ele' Jesusen', wnnié' zižje. Bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—¿Biž nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Žáta'yoela' Le' bi wsaka' zi'o neda'.

²⁹ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen' yežožen lo bennen'. Zan chi'i be' xiwen' ba bchix blól-le'en bennen'. Benne' ka' che yežen' bchéjgake' le' do ya, na' bzó'gake' bayw ya ni'a ne'e,

san bchoge' do ya ka', na' be' x̄iwen' da' yoe'e bchen' le' lo latje dach. ³⁰ Naž Jesusen' wnnable' be' x̄iwen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Be' x̄iwen' gožen Le':

—Be' Zan lia'.

Ki wnnán dan' yoe'e be' x̄iwe' zan. ³¹ Naž be' x̄iwe' ka' góta'yoegeklen Jesusen' bi sele'e légaken latje chol chegak benne' gat ka'.

³² Lezka' wzóa to kwe' koch zan ga na', želdaba' žáwgakba' law ya'adon', na' be' x̄iwe' ka' belnnáb nyachen' Jesusen' we'e légaken latje chejžó'ogaken lo koch zan ka'. Jesusen' bi'e légaken latje.

³³ Bežojgak be' x̄iwe' ka' lo bennen', na' bejžó'ogaken lo koch zan ka', na' jak koch ka' gan nak to le'e ya'a yej zen. Bejbíx̄jgakba' lo niso', gan belyepba' nis.

³⁴ Kate' benne' ka' žape chí'igake' koch ka', blé'egekle' kan gok chégakba', bžébegake', na' bebángekle'. Bezónnjgake' ga na', zeyéjgake' lážgake', na' bejžéngekle' benne' ka' nníta'gake' yežen', na' lezka' benne' nníta'gake' yixen'.

³⁵ Naž bžojgak benne' ka' nníta'gake' yežen', na' bejwíagake' dan' goken. Katen' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' wyoé'e be' x̄iwe' ka', ži'e x̄ni'a Jesusen'. Nakwe' laže', na' ba bezóe' cháwe'do', na' bžébegake'.

³⁶ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belzenle' légake' kan goken, na' blé'egekle' ba beyák bennen' wyoé'e be'

x̄iwe' ka'. ³⁷ Naž yógo'te benne' zan ka', benne' wláž che yež ka' zej nbaben yež Gadara na', góta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'. Ki béngake' dan' zžébegake'. Bebén Jesusen' lo barkwn', na' bezé'e ga na'.

³⁸ Bennen' bežojgak be' x̄iwe' ka' le' góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. Jesusen' gože' le' ga'ne' ga na', na' wnné':

³⁹ —Beyéj ližo'. Bejzenle benách wláž chio' ka' ka nak da' zen da' ben Dios len le'.

Beyéj bennen' liže', na' bzie' diža' dot lo yež ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' len le'.

X̄kwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' laže' che Jesús
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nison', benne' zan, benne' nníta'gake' ga na', bebégekle' ni'a chie' Le' dan' želbeze' yógo'tegake' Le'. ⁴¹ Naž bžin to benne' lie' Jairo gan zoa Jesusen'. Nake' benne' blo che to yo'o gan žéngekle benne' judío ka' x̄tiža' Dios. Bzoa zibe' law Jesusen', na' góta'yoele' Le' cheje' liže'. ⁴² Ki bene' dan' zoa to x̄kwide' no'le chie', na' ba žek gatbe'. Nakbe' bi' tlícha'kze chie', na' zejbe' ka chežinno yiz. Kate' ne zej Jesusen' tzen len benne' zan ka', zchí'gake' Le'.

⁴³ Zej to no'le ladjw benne' zan ka', na' ba gok chežinno yiz zzáka'li'e, dan' bi zbez žen chie', da' žaken chégakkze no'le ka', na' ba bdie' bika' da' de chie', dan' wdizjwe' benne'

ka' žeyóngake' benách ka', san nitó benne' bi gok yeyone' le'. ⁴⁴ Whige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe', na' la' wbižte yižwé' žen chien'.

⁴⁵ Naž Jesusen' wnnable' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—¿Nož benne' wdane' neda'?

Nitóe' bi bechebe'. Naž Bedw len benne' ka' nníta'lengake' le', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsdle, zej nnita' benne' zan ga ni, benne' zchígake' Le', na' zžíga'gake' Le', na' zno': “¿Nož benne' wdane' neda'?”

⁴⁶ Naž Jesusen' wnné':

—Zoa no benne' wdane' neda', dan' gókbe'ela' bžoj yela' wak neda', dan' žeyonen benách ka'.

⁴⁷ Kate' gokbe'el no'len' nnezle Jesusen' dan' bene', lo yela' zžebe wzize'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' lawgak benne' zan ka' biz chen' wdane' laže' da' nakwe' Le', na' kan goken, la' beyaktie'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Zí'na'do', dan' žejli'o chia' ba beyako'. Binlo beyéj ližo'.

⁴⁹ Kate' ne zna Jesusen' da' ni, bžin to benne' wzé'e liž benne' blon', na' gože' benen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž gon lelo' benne' wsdle.

⁵⁰ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bechebe', na' gože' benne' blon':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios, na' yeyák xkwide' no'le chion'.

⁵¹ Kate' Jesusen' wyoé'e yo'on', bi bi'e latje no benne' chó'olene' Le' san légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' lezka' xa xna' xkwide' no'len'. ⁵² Želbeže benne' ka' nníta'gake' ga na'. Želbeže nyache'e ni'a che xkwide' no'len', na' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Biž kwéžele. Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁵³ Ben díjtgekle' Le' dan' nnézgekle' ba natbe'. ⁵⁴ Naž Jesusen' beḡwe' na'be', na' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xkwide' no'le, beyase.

⁵⁵ Naž be' nakkzbe' beyó'on lebe', na' bebanbe', na' la' wyástebe'. Jesusen' gože' légake' wnéjwgake' da' gawbe'. ⁵⁶ Bebángekle' xa xna'be', san Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngekle' nitó benne' kan goken.

9

Jesús žsele'e benne' wsdle chie' ka' nich chejségake' xtiže'e (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Naž Jesusen' betobe' benne' chežinno, benne' wsdle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wak, na' yela' wnná'bia', nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ² Bsele'e légake' nich chežéngekle' benách ka' kan zna bia' Dios, na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ³ Jesusen' gože' légake':

—Bi be wa'le che lo nez, kege bardo', na' kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw, na' bi xoa yenle chope laže'.
 4 Bíte'teze yo'o gan cho'ole, le soa ga na' kate' yezá'žele lo yežen'.
 5 Gáte'teze gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, le yežój lo yežen', na' le kwib bixte da' dan' lable, dan' wlo'e'elen légake' zej nbage'e zia.

6 Naž zjak benne' wsedle chie' ka'. Wdégake' yógo'te yeždo' ka', na' bcháljgake' diža' chawen', na' beyóngake' benne' yižwé' ka' nníta'gake' yógo'te yež ka'.

Kan got Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Benle Herodes, bennen' zna bi'e, kan nak yógo'te da' žon Jesusen', na' wžé' zedle', dan' znnagak benách ka':

—Bebán Zwa lo yela' got.

8 Yebale' znnágake':

—Belá' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yebale' znnágake':

—Ba bebán to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

9 Herodes na' wnné':

—Zwan' bchoga' yene'. ěNožkze bennen', ženla' da' zan ki da' žone'?

Herodes na' žak láže'li'e le'e'le' Jesusen'.

Zwaw Jesús gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Kate' bežingak benne' wbás ka' che Jesusen', benne' ka' bsele'e chejségake' xtiže'e,

na' bzéngkle' Le' yógo'te da' bégake'. Naž Jesusen' bchi'e légake' cheze. Jake' to latje dach gan nbab yež Betsaida.

11 Kate' wnnéžgkle benách ka' da' ni, wnáwgake' Jesusen', na' Le' wdape' légake' ba la'ne, na' bcháljlene' légake' kan zna bia' Dios, na' beyone' benne' yižwé' ka'.

12 Kate' za' žale ža na', wbíga'gak benne' chežinno, benne' wbás ka' che Jesusen', gan zoe', na' góžgake' Le':

—Besela' benách ki nich chjake' gan zej že' yeždo' ka', na' gan zej že' yo'odo' ka' dot gawze, nich chejtíljgake' gan gá'ngake', na' da' gáwgake', dan' nak latje dach ga zoažo ni.

13 Naž Jesusen' gože' légake':

—Le waw-gake' le'e.

Góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtildo' de, na' chopze bel cheton' de. ěChejto' chjé'wto' da' gawgak benne' zan ki?

14 Zej nnita' ka' gayo' mil benne' ka' ga na'. Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le kwek chi-yóngake' to kwe' to kwe'.

15 Ki bégake', na' wže'gak yógo'te benne' ka'.
 16 Naž Jesusen' bežwe' gayo' yet xtil ka', na' chope bel ka'. Bchis lawe', zwie' ya'abale, na' gože' Dios: “Žóžkeno'.” Naž bzozje' yet xtil ka', na' bi'en che cheze benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'.
 17 Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljgkle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw

ka', na' beschá'gake' chežinno
xkwit ka'.

*Znna Bedw Jesús nake'
Benne' Cristo*

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ To ža kate' ne zoa
Jesusen' cheze gan zcháljlene'
Dios, na' žónlengak benne'
wsedle chie' ka' Le' tzen,
wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nožen' znnagak benách
ka' naka' neda'?

¹⁹ Bechébegake', na'
wnnágake':

—Bale' znnágake' nako' Zwa,
bennen' bezoe' benách ka'
nis. Yebale' znnágake' nako'
Lías, bennen' bchalje' lo wláz
Dios ža ni'te, na' yebale'
znnágake' nako' to benne'
wbabe' benne' ka' bcháljgake'
lo wláz Dios ža ni'te, na' ba
bebane' lo yela' got.

²⁰ Naž Jesusen' wnnable'
légake', na' wnné':

—Cheze le'e, žnozke znnale
naka'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Nako' Benne' Criston',
bennen' bseła' Dios.

*Znna Jesús kan za' gótgake'
Le'*

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Naž Jesusen' besnisle'
légake', na' bchi'le' légake' bi
wzéngkle' nitó benne' No
nake' Le'. ²² Naž gože' légake':

—Žon byenen sáka'li'a
neda', Benne' Golje' Benách,
na' da' zan da' gaken chia'.
Benne' gole ka' len bχoz
wnná bia' ka', na' benne'
yodo' wsedle ka', wká'ngake'
neda' ka'ze. Gótgake' neda',
san kate' te chonne ža, Dios
yesbane' neda' lo yela' got.

²³ Lezka' gože' yógo'tegake':

—Cha' no benne' žénele'
gónlena' neda' tzen, žon
byenen wzoe' chela'ale da'
naken chie', na' gake' ka'
to benne' noe'e yag kroze
nich chejt'e le'en. Naž gak
gónlene' neda' tzen. ²⁴ No
benne' ži'e wnné yoe che
yela' nban chie', wniten', san
benne' wnite' yela' nban chie'
dan' žónlene' neda' tzen, gata'
yela' nban da' zejli' kanne
chie'. ²⁵ Bi be da' chawe'
gata' che to benne' cha' gape'
yógo'te da' den yežlyó nga,
san wnite' to chi'ize yela'
nban chie'. ²⁶ No benne'
žedoe'ele' neda', na' žedoe'ele'
xtiža'a, lezka' neda', Benne'
Golje' Benách, yedoe'ela'
bennen' kate' yelá'a len yela'
baní' che Xa', na' len yela'
baní' chegak wbás ka' che
ya'abá che Dios nich nna bi'a.

²⁷ Da' li žapa' le'e, zej nnita'
bale benne' nga, benne' bi
na' gátgake' kate' lé'egekle' ža
yedjnná bia' Dios.

Zcha' kan znna' law Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Kate' ba wdegak xono'
ža wdé bchalj Jesusen' da'
ki, bchi'e Bedw len Zwa,
na' Jakob, na' wžene' to
law ya'ado', gan bcháljlene'
Dios. ²⁹ Kate' ne zcháljlene'
Dios, bža' kan znna' lawe',
na' laže' da' nakwe' beyaken
zila'do'ze, na' wyepen yes
baní'. ³⁰ Naž bla' lawgak chope
benne' ka' gan zoa Jesusen',
na' zcháljengake' Le'. Zej
nake' Moisés len Lías, benne'
ka' wnníta'gake' ža ni'te.

³¹ Žoptie' belyepe' yes baní',

na' zchájlengake' Jesusen' kan za' gate' lo yež Jerusalén, na' yezé'e yežlyó nga. ³² La'kze znnale'en tas Bedon', len benne' ka' nníta'lengake' le', na' ben byéngake' lé'egekle' yela' baní' che Jesusen', na' chegak benne' chope' ka' nníta'lengake' Le'. ³³ Kate' žopte benne' ka' bezá'gake' gan zoa Jesusen', naž Bedon' gože' Le':

—Benne' wsedle, gak chawe' ga'nžo nga. Gonto' chonne yo'o laga', to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

Bi nnezle Bedon' dan' znné'. ³⁴ Kate' ne zchalje' da' ni, la' wže'te to bejw ga na', dan' bkachen' légake', na' bžébegake' dan' nníta'gake' lo bejwn'. ³⁵ Naž benle chi'i benne' zchalje' lo bejwn', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag da' yi'e le'e.

³⁶ Kate' beyož benle chi'i na', toze Jesusen' ngá'nlene' légake'. Benne' wsedle chie' ka' wnníta'gake' žize, na' ža na' bi góžgake' nitó benne' kan nak da' blé'egekle'.

Žeyón Jesús to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Kate' za' ža'ní' yetó ža, Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le', bedínnegake' law ya'adon', na' za'gak benne' zan ga na', benne' ka' zedjchággake' Jesusen'. ³⁸ To benne' ladjw

benne' zan ka' wnnié' zižje. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žáta'yoela' Le' yedjwío' xkwide' byo chia', dan' nakbe' tlícha'tekze bi' chia'. ³⁹ Yo'obe' be' xiwe' da' zkwéžeya'an lebe', na' žzizle'en lebe', na' zbia zene' zide' žoa'abe'. Zchix žlol-le'en lebe', na' batkle žsanen lebe'. ⁴⁰ Góta'yoela' benne' wsedle chio' ka' yebéjgaken', san bi gókgake'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le chia', na' nyal yichjle. žGáka'tega žala' sóalena' le'e, na' gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá' xkwide' byo chion' ga ni.

⁴² Kate' ne za'be' zbíga'be' gan zoa Jesusen', be' xiwen' bchix blól-le'en lebe'. Jesusen' bdile' be' xiwen', na' bey-one' xkwide' byon'. Naž benezjwe'-be' lo na' xabe'. ⁴³ Bebángekle yógo'te benne' ka' ni'a che yela' wak zen che Dios.

Jesús znné' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kate' ne žebángekle yógo'te benne' ka' kan nak da' zen da' žon Jesusen', Le' gože' benne' wsedle chie' ka', ⁴⁴ na' wnné':

—Le kwek yichjle da' ni, dan' za' wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

⁴⁵ Bi bejni'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, dan' bi na' wnezjw Dios légake' latje chejni'igeklen', san bi

bežóggekle' nnábgekle' Je-
susen' kan nak da' ni.

No benne' nake' blo
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Naž wzó lawgak benne'
wsedle ka' che Jesusen' zdil
díža'gake'. Želnnable ljéžgake'
toe' yetóe' nole' gake' benne'
blo. ⁴⁷ Žákbe'ele Jesusen'
da' zza' láže'gake', na' wdele'
to xkwíde'do', na' bzoe'-be'
kwite'. ⁴⁸ Naž gože' légage':

—No benne' gape' to
xkwíde'do' ki ba la'ne dan'
nakbe' chia', nedkzan' gape'
ba la'ne, na' no benne' gape'
neda' ba la'ne, lezka' gape'
ba la'ne Xa', Bennen' bsele'e
neda'. Che len, bennen' zoe'
ládjwle, na' nakže' gaxjw laže',
benne' ni nake' blo.

No benne' bi zži'e chežo,
žáklene' žo'o
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Naž Zwa bliže' Jesusen',
na' wnné':

—Benne' wsedle, ble'elto' to
benne' zkonle' žin lo' žebeje' be'
xiwe' ka', na' bžonto' biž gon-
nen' dan' bi žónlene' žo'o tzen.

⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bi wžonle' gonen', dan' no
benne' bi zži'e chežo, žáklene'
žo'o.

Jesús zdile' Jakob len Zwa

⁵¹ Kate' za' bawze ža žala'
gat Jesusen', na' yeyepé'
ya'abá che Dios, ben byene'
cheje' lo yež Jerusalén.

⁵² Bsele'e benne' wbás chie'
ka' nich chjake' zgá'alegake'
ka Le', na' jake' to yeždo'
gan nbab Samaria, nich
chejtílgake' gan ga'ne' dot
yele. ⁵³ Benne' ka' che

yežen' bi wdápegake' Jesusen'

ba la'ne dan' zeje' lo yež
Jerusalén. ⁵⁴ Kate' Jakob len
Zwa, benne' wsedle ka' che
Jesusen', blé'egekle' da' ni,
góžgake' Le':

—Xan, žnablto' dinne yi'
da' zan' ya'abá che Dios nich
wžía yin' légage', gonto' kan
ben Lías?

⁵⁵ Byechj Jesusen', na' bdile'
légage', na' wnné':

—Bi nnézele biz be' yo'ole.

⁵⁶ Neda', Benne' Golje'
Benách, bla'a nga, kege nich
wžía yi'a yela' nban chegak
benách ka', san nich yeslá'
légage'.

Naž jake' yež yoble.

Benne' ka', benne' žénegekle'
chjénlengake' Jesús tzen
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Kate' Jesusen' len benne'
ka' žónlengake' Le' tzen ne
yó'ogake' nez, bžin to benne'
ga na', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sál'ena' Le'
gáte'teze gan chejo'.

⁵⁸ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka', zej že' bloj
chégakba', na' byínnedo' ka',
žiaagak xó'ngakba' ka', san
neda', Benne' Golje' Benách,
bi de chia' gan gata'a nich
yezí' laža'a.

⁵⁹ Naž Jesusen' gože' benne'
yoble, na' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Bennen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a
zga'ale liža', kate' wkáche'ža'
xa'.

⁶⁰ Jesusen' gože' le':

—Be' latje benne' ka' za'
gátgake' wkáche'gake' benne'
gat ka' chégage', san le', wyéj,

bejzenle benách kan z̄nna bia' Dios.

⁶¹ Naž bžin yetó benne', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'lena' Le', san benn latje cha'a zga'ale nich chejzela' diža' lježa' ka'.

⁶² Jesusen' gože' le':

—No benne' že' laže'e da' de yežlyó nga, nake' ka to benne' zga'ne' beže, na' z̄wie' xkóže'le'. Cha' no benne' žone' ki, bi nake' zi gone' žin che da' z̄nna bia' Dios.

10

Jesús žsele'e chonnłalj chi benne' nich chejségake' xtiže'e

¹ Wdé gok da' ki, Xanžon' wžie' yechonnłalj chi benne' wsedle chie' ka', na' bsele'e chope wéjgake' nich chjake' zgá'alegake' ka Le' yógo'te yež zen ka', na' yeždo' ka', gan za' tie' Le'. ² Gože' légake':

—Da' li, dele'e žin chia', da' naken ka to yežlyó zen gan žon byenen łapa', san babze benne' wen žin chia' nníta'gake'. Che len, le gáta'yoele Dios, Bennen' nake' Xan yežlyón', sele'e benne' wen žin ka' gan nak yežlyó chien'. ³ Le chej na'a. Le wia, neda' žsela'a le'e, na' nakle ka zila' ka' zjakba' ladjwgak beko' yixe' snia ka'. ⁴ Bi wa'le bzod mežw, na' kege yixjw yet, na' bi wa'le yetó kwe' zélele, na' bi žélele lo nez nich wcháljlenle benách ka'.

⁵ Gáte'teze yo'o gan cho'ole, zga'ale nnale: “Da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo gaken chegak benách nníta'gake' yo'o ni.” ⁶ Cha' zoa no benne'

ga na', benne' zga'n chawe'e, da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo da' nnablen gá'nlenen le', san cha' bi zoa no benne' ki ga na', da' zka'n chawen' da' nnablen gá'nlenen le'e. ⁷ Le ga'n lo yo'o gan cho'ole, na' le ye'j le gaw bi da' gónngake' le'e, dan' žélkzele benne' wen žin da' gawe'. Bi tele to to yo'o.

⁸ Gáte'teze yež gan žinle, gan gápegake' le'e ba la'ne, le ye'j le gaw bíte'teze da' gónngake' le'e. ⁹ Le yeyón benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežen', na' le ye'-gake': “Ba bla' da' z̄nna bia' Dios gan zoale.” ¹⁰ Gáte'teze yež gan žinle, cha' bi gápegake' le'e ba la'ne, le yežój ga na', na' le chejzé lo nez che yežen', na' nnale: ¹¹ “Bište yo che lažle, da' dan' labto' zchinnjton', na' naken da' z̄loe'elen nbága'le zia, san žala' nnézele da' ni. Ba bla' da' z̄nna bia' Dios ga zoale ni.” ¹² Neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žegak benách ka' che yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, yežen' bchinnj Dios.

Da' gak chegak benne' ka' bi yeyát láže'gake'

(Mt. 11:20-24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' nyáche'le'e gaken chele'le'e, benách yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele'le'e, benách yež Betsaida. Chela' gok lo yež Tiro, na' lo yež Sidón yeļa' wak zen ka' ka da' ka' bena' gan zoale le'e, ža ni'te yeyát láže'gak benne' yež ka', na' wakw kwíngake'

laže' ka'ze, na' kó'ogake' de yíchjgake', da' wlo'e'elen ba beyát láže'gake'. ¹⁴ Che len, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žele le'e ka sáka'gak benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka'. ¹⁵ Le'e, benách ka' zoale lo yež Kapernaum. Gok chele kan wyepłe gan cho'ogak benách ka' ya'abá che Dios. Na'a yetjle gan chejžo'ole latje chol chegak benne' gat ka'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—No benne' zze nage' chele le'e, lezka' zze nage' chia' neda', na' bennen' zka'ne' le'e ka'ze, lezka' zka'ne' neda' ka'ze, na' bennen' zka'ne' neda' ka'ze, lezka' zka'ne' ka'ze Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Žežingak benne' ka' bejségake' xtiža' Jesús

¹⁷ Kate' chonnłaj chi benne' ka' bseła' Jesusen' nich chejžengekle' benách diža' chawen' bežingake' gan zoe', na' wnnágake':

—Xan, be' xiwe' ka' žóngaken kan znnato' kate' zkonlto' žin lo'.

¹⁸ Jesusen' gože' légake':

—Neda' ble'ela' da' xiwe', na' wbixen zan ya'abá kan žon yi' wzió', dan' žazen lo yo. ¹⁹ Le wia nga, neda' bdia' lo na'le yela' wnná bia' nich gak góxwle bele snia ka', na' goxjní' ka', len na'le, na' bi be gaken chele, na' nich wchinnjle yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' bi zle'elen žo'o chawe'. ²⁰ Na'a, le yebél, kégeze dan' žongak be' xiwe'

ka' kan znnale, san dan' zej nyejw lale ya'abá che Dios.

Žebél Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ La' na'ze bebél Jesusen', zoalen Dios Be' La'y Le', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga. Ki žona' dan' bkacho'o da' ki lawgak benne' ka' žákgage' da' zenle'e, na' lawgak benne' sina' ka', san blo'e'elo' xkwide' ka' kan zej naken. Ka'kze gaken, Xe, dan' ki žaz lažo'o Le'.

²² Naž wnné':

—Ba bde Xa' yógo'te lo na'a. Bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen', na' bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'ne', nnezlan', na' lezka' nnéžgekle benne' ka' žénela' neda', Zi'ne', wlo'e'ela' légake' Xa'.

²³ Naž Jesusen' bwie' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chegak benne' ka' zlé'egekle' da' zlé'elele le'e, ²⁴ dan' žapa' le'e: benne' zan, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios len benne' wnná bia' ka', gónegekle' lé'egekle' da' zlé'elele le'e san bi blé'egeklen'. Gónegekle' yénegekle' da' žénlele le'e, san bi bénegeklen'.

Benne' Samaria, benne' nake' chawe'

²⁵ Naž la' wzó ža'te to benne' yodo' wsedle, na' nich si' bi'e Jesusen', wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, ĵbize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

²⁶ Jesusen' gože' le':

—ĵžejni'ilo' da' nyejw le'e yich, dan' bchi'le Moisés? ĵNakx xbab žono' le' dan' žoło'?

²⁷ Beží'i bennen', na' wnné':

—Ki znnan: “Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj laždo'o, na' len dot yela' žon chio', na' len dot yela' žejní'il chio', na' lezka' žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.”

²⁸ Jesusen' gože' le':

—Da' likze kan wnnó'. Ben ki, na' gata' yela' nban na' chio'.

²⁹ Dan' gónele bennen' yebėj chawe' kwine', gože' Jesusen':

—ĵNož benne' nake' lježa'?

³⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—To benne' wzé'e lo yež Jerusalén, na' bdinne', zeje' yež Jerikó. Lo nezen' bėxwgak benne' wbán ka' le'. Btínegake' ze', na' bėngake' le' we'. Naž bezá'gake' ga na', na' bká'ngake' le' ba žatkze'. ³¹ Naž wdé to bxož lo nezen'. Kate' blė'ele' bennen' žie' we', chėla'ale wdíe'. ³² Lezka' to benne' nbabe' za'só Lebí, benne' ka' žóngake' žin che yodo', wdíe' ga na'. Kate' blė'ele' le', lezka' wdíe' chėla'ale. ³³ Lezka' to benne' nbabe' Samaria yoe'e nezen', na' bžine' gawze gan de bennen' žie' we'. Kate' blė'ele' le', beyache' láže'le' le'. ³⁴ Wbige'e gan die', na' bdebe' set, na' xis uba wał lo we' chie', na' bchelen' laže'. Naž bžie' le' xkože' bia chie',

na' bchi'e le' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez, gan wdape chi'e le'. ³⁵ Yetó ža kate' ba ža'ní', katen' za' yezá' benne' Samaria na' ga na', wleje' lazjwe' che chope ža, na' bka'nen' lo na' benne' xan yo'on', na' gože' le': “Wdape chi'i benne' ni, na' cha' senžo' mežw, neda' yeyizjwan' le' kate' yelá'a.” ³⁶ Na'a, ĵnakx xbab žono' le'? ĵNole benne' chonne ki goke' ljež bennen' bengak benne' wbán ka' le' zia?

³⁷ Bechebe benne' yodo' wsedlen', na' gože' Jesusen':

—Bennen' beyache' láže'le' le'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Wyėj na'a, na' ben ki.

Da' ben Jesús liž Marta len Lia

³⁸ Naž Jesusen' beyoé'e nez, na' bžine' to yeždo' gan zoa to no'le lie' Marta, na' no'len' bchi'e Le' liže'. ³⁹ Martan' zoa no'le bile' lie' Lia, na' Lian' wži'e xni'a Jesusen', na' bze nage' xtiže'e. ⁴⁰ Martan' wžé' zedle' dan' žónli'e žin. Wbige'e gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Xan, ĵbi žeyache' láže'lo' neda' dan' bka'n bi' bila' ni neda', na' toza' žona' žin? Gožbe' gáklenbe' neda'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Marta, Marta, že' zedlo', na' da' zan da' že' lažo'o žonon'. ⁴² Toze da' žon byenen gonžon, na' Lia ni wžebe' dan' nakže chawe', na' dan' wžebe' bi yegán.

11

*Kan žala' wcháljlenžo Dios
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

1 To ža na' Jesusen' zcháljlēne' Dios. Katen' beyóž bcháljlēne' Le', to benne' wsedle chie' gože' Le', na' wnné':

—Xan, bsdle neto' wcháljlento' Dios, kan ben Zwa, bsdle' benne' ka' žónlengake' le' tzen.

2 Naž Jesusen' gože' légage':

—Kate' wcháljlenle Dios, žala' nnale ki:

Xato', zo' ya'abá, ga'n zen lo'.

Da, nna bi'o nga.

Žénelto' gak yežlyó nga kan žaz lažo'o Le', kan žaken ya'abá chio'.

3 Benn da' gawto' na'a ža.

4 Benít law cheto' dolan' nbága'to'

kan neto' ženít lawto' che no benne' bi da' žone' cheto'.

Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' dolá',

san beslá neto' lo da' žonen.

5 Lezka' Jesusen' gože' légage':

—Cha' zoa no benne' ladjwle, benne' zoa lježe', na' cha' žin to benne' liže' gachje yele, naž cheje' gan zoa lježen', na' wliže' le', na' nne': “Bicha'a, benngaž neda' chonne yet xtil, 6 dan' to benne' ze'e zi'to' ba ble'e liža', na' bi be de da' wa'a-ne' gawe'.” 7 žYechebe bennen' yoe'e lo yo'on', na' yi'e le' ki? “Bi gon lelo' neda'. Ba nyejw yo'o, na' bi' chia' ka' ba délengakbe' neda'. Bi gak chasa' nich bi da' gonna'

chio'.” 8 Neda' žapa' le'e: la'kze bi chase' nich bi da' wnezjwe' chie' dan' nake' lježe', san chase', na' wnezjwe' chie' ka da' žiážjele' nich bi gon lelže' le'. 9 Che len žapa' le'e:

Le nnab, na' Dios gonne' chele.

Le chilj, na' žel chele.

Le wliž ža yo'o, na' yaljwn chele.

10 No benne' bi da' znnabe', zzi'en, na' bennen' bi da' žilje', zžel-len', na' bennen' žliže' ža yo'o, žaljwn chie'.

11 'Cha' zoa no benne' ladjwle, benne' nake' xa xkwide', na' cha' nnablbe' le' yet xtil, žwnezjwe' chebe' yej? Cha' nnablbe' le' to bel, žwnezjwe'-be' bele? 12 Cha' nnablbe' le' to xchit bežjw, žwnezjwe'-be' goxjní? 13 Ki naken, cha' le'e bi nakle chawe', san nnézlele wnézjwle chegak zi'nle ka' da' naken chawe', wak wxén láže'žele Xale zoe' ya'abá gonne' Dios Be' La'y chele, nol-le nnáblele Le'.

Znnágake' Jesús žone' žin len yela' wak che da' xiwe'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 To ža Jesusen' bebeje' be' xiwe' da' yo'o to benne', dan' žonen ga bi žak nnie'. Kate' bežój be' xiwen', bchalj bennen' bi gok nnie', na' bebánglekle benách ka' wnníta'gake' ga na'. 15 Baļe benne' ka' wnnágake':

—Žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú da' xiwe', xangak be' xiwe' ka'.

16 Gónegekle yebaļe benne' ka' si' biá'gake' Jesusen', na'

belnnable' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹⁷ Gókbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake', na' gože' légake':

—Gáte'teze gan zej nnita' benne' wnná bia' ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', kwia yí'gake'. Cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yo'o, yeyóž chégake'. ¹⁸ Lezka' žak che da' xiwe', dan' nzin' Belzebú. Cha' žoj chóplegak benne' ka' yó'ogake' lo nan', ζnakx gak dia' yela' wnná bia' chen? ζNa'a nnale žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú? ¹⁹ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú, ζnozke benne' žonne' yela' wak chegak benne' ka' žónlengake' le'e tzen, nich žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žongak benne' ka' nak bian' nchíxele le'e. ²⁰ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Dios, da' li ba bla' da' zna bia' Dios gan zoale.

²¹ 'Kate' to benne' wale nzi' lo ne'e da' zdíl-lene', na' žape chi'e liže', da' ka' nape' zej nga'nen chawe'.

²² Na'a, cha' za' yetó benne', bennen' nakže' wale ka' le', wlój wchochje' le', na' yeké'e yógo'te da' zdíl-lene', dan' žxen laže'en, na' chise' da' gota' che bennen'.

²³ 'Cha' zoa no benne' bi žónlene' neda' tzen, nake' benne' zži'e chia' neda'. Cha' zoa no benne' bi ztóblene' neda', žóslase'.

Kan nak che be' xiwe', da'

žežinen latje chen
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój to be' xiwe' lo benne', zdan gan nbiže, žiljen gan yezí' lažen'. Cha' bi žel chen, naž nnan: “Yeyá'a gan bžoja'.” ²⁵ Kate' žežinen ga na', žejxakan' bennen', nake' ka' to yo'o da' ba nloan, na' ba nba'an nich no benne' chejsóe' ga na'. ²⁶ Naž chejen, na' chejxin' yegáž be' xiwe' ka', da' ka' zej nakžen xiwe', na' chó'ogaken bennen'. Na'a, da' gaken che bennen' gakžen zi' ka' dan' goken chie' zga'ale.

Yela' ba nez zen da' naken dot li laže'

²⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, to no'le zoe' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje, na' wnné':

—Ba nez zen naken che no'len' bi'e Le' lo li'e, na' lezka' naken che lcho' no'len' gan gožo'o.

²⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba nez zenže naken chegak benne' ka' žylenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Kate' ne želžingak benne' zan gan zoa Jesusen', wzó lawe' zchalje', na' wnné':

—Benne' wen da' kegle ki želnnable' neda' gona' to da' gak bian' gan za' yela' wak chia'. San bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze da' gak bian' kan gok che Jonás lé'egeklen'.

³⁰ Dan' goken che Jonasen'

gok to da' nak bian' lawgak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe. Lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách. Gaka' to da' nak bian' lawgak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. ³¹ Kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' da' sáka'gake', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, Dios yechise' no'len' wzóe' ža ni'te, no'len' wnná bi'e benách ka' che yežlyón' da' žen' chelá'a gan zde wbíž byo' zag ka'. Da' ben no'len' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' bžoj no'len' gan nak zi'to' nich wzé nage' diža' che yela' žejní'il da' bchalj Salomón, benne' wnná bi'e benne' Israel ka'. Na'a, zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Salomón na'. ³² Lezka', Dios yechise' benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe kate' žin ža choge' chegak benách ka', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. Da' bengak benne' Nínibe ka' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' beyát láže'gak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe katen' béngekle' da' bchalj Jonasen'. Na'a zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Jonasen'.

*Da' žsa'ní' lo yichj lázdo'žo
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' no benne' zzalje' yi', bi zgo'en gan ngache', na' bi zdosen' zan kak, san zzoen' sibe gan la'ten, nich wza'nín' chegak benne' ka' želyo'é e lo

yo'on'. ³⁴ Zej nak yej lawžo ka to da' zgo'on baní' lo yichj lázdo'žo. Cha' yej lawo' zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken baní'. San cha' yej lawo' bi zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken chol'. ³⁵ Wdape chi'i kwino' cha', nich dan' zgo'on baní' lo yichj lázdo'o bi yeyaken chol'. ³⁶ Ki naken, cha' dotio' nžan' da' naken baní', bi be da' naken chol' zóalenen le', na' le'elo' binlo yógo'te, kan žak kate' zza'ní' yi' gan zo'.

*Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)*

³⁷ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, to benne' yodo' fariseo bliže' Le' nich chejtáwlene' le'. Kate' Jesusen' wyoé'e liž benne' yodon', wži'e, na' wzó lawe' že'j žawe'. ³⁸ Kate' benne' yodo' fariseon' ble'ele' Le', bebanle' dan' bi wdíb Jesusen' ne'e kate' za' gawe'. ³⁹ Naž Xanžon' gože' le':

—Le'e, benne' yodo' fariseo ka', žib kwindle kan žible lawle da' že'j žáwlenle, san lo yichj lázdo'le nža'le da' kegle ka', na' zza' láže'le da' bi naken chawe'. ⁴⁰ Le'e bi žejní'ilele. ¿Bi nnézlele, Dios, Bennen' zle'ele' da' zoa lawle lezka' zle'ele' da' yo'o lo yichj lázdo'le? ⁴¹ Na'a, le wnezjw benne' yache' ka' che da' naple. Naž yógo'te da' naple yeyaken chawe'.

⁴² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žíjwle che yodo'

to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' rod, na' chegak yixe' kwando', san to zdézele da' naken chawe', na' yela' nži'il chele Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' bi wka'nle yezika' da ka' žonle.

⁴³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žénelele kwe'le gan nak blo lo yo'o gan žol-le xtiža' Dios. Lezka' žénelele gápegak benne' ka' le'e ba la'ne lawgak benách ka'.

⁴⁴ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle, dan' nakle kan zej nak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' bi zej nla' lawn, na' želdá benách ka' lawlegaken, na' bi žákbe'egeklen'.

⁴⁵ Naž beží'i to benne' yodo' wsdle, benne' žake' da' bchi'le Moisés, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsdle, kate' zno' ki, lezka' neto' žon zi'o.

⁴⁶ Jesusen' gože' le':

—Lezka' da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', žakle da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' žesbága'le benách ka' to ywa' zi'i da' bi gak no benne' we'en, san le'e ni láte'ze bi zdalen' len ni'a na'le.

⁴⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, dan' zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' betgak xa wdé chele ka' légake'. ⁴⁸ Ki naken, zzoa lile žónlenle tzen

da' bengak xa wdé chele ka', dan' betgak xa wdé chele ka' légake', na' le'e zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache'e.

⁴⁹ 'Che len, lo yela' žejní'il chie', Dios wnné' ki: "Seļa'a benne' ka' wcháljgake' lo wlaza' neda', na' benne' wbás chia' ka', gan zoale, na' benne' ki, gotle baļe', na' kwia láže'le yebaļe'." ⁵⁰ Ki gon Dios dan' choge' chegak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. Xa wdé chele ka' bétgake' benne' ka' kate' wzó law žata' yežlyó nga, ⁵¹ kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, na' zejte bétgake' Secría. Bétgake' le' gachje láwe'le gan de bkog la'y gan zžéygake' bia beždo' ka' law Dios, na' gan zoa latje la'y. Che len, žapa' le'e, Dios choge' chegak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka', dan' xa wdé chele ka' bétgake' légake'.

⁵² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', žakle da' bchi'le Moisés. La' lé'ezele nzi' lo na'le zi'n ya che latje gan zžel-lžo yela' žejní'il. Le'e bi žo'ole, na' žséjwle xnezgak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

⁵³ Kate' beyož bchaljlen Jesusen' légake' da' ni, benne' yodo' wsdle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bžá'ale'egake' Le', na' wzó lawgake' želnnable' Le' kan nak da' zan da' žákgaben, ⁵⁴ nich kwéjgake' Le'

diža' nich gak yesbága'gake'
Le' zia ni'a che da' yechebe'.

12

*Žsedle Jesús kan nak yela'
zloé'ezele chawe' kwín*

¹ La' ža na'ze bdoggak
zan gaywá' benách gan
zoa Jesusen', na' zejte wléj
ljéžgake'. Naž wzó law
Jesusen' zcháljléne' benne'
wsedle chie'ka', na' wnné':

—Le gape chi'i kwínle
che da' naken ka kwa zichj
che yet xtil chegak benne'
yodo' fariseo ka', dan' naken
yela' zloé'ezele chawe' kwín
chégake'. ² Bi be de da'
žaken ži žize dan' bi la' lawlen,
na' bi be de da' ngachen'
dan' bi gak bian'. ³ Che len,
yógo'te da' ba wnnale gan
nak choł, yéngkle benách
ka' gan nak lo baní', na' da'
bchaljle ngáche'ze gan wzóa
lo yo'o nyejwn, gaken da'
wchaljgak benách ka' lawgak
yógo'te benách.

*No Benne' žala' žébežo
(Mt. 10:28-31)*

⁴ Lézka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zí'na'do' ka':
bi žébele benne' ka' zótgake'
benách ka', san te na' biž
bi gak góngake' chégake'.
⁵ Włoe'ela' le'e no benne' žala'
žébele. Le žebe Bennen' gak
ke'e yela' nban chele, na'
te na' nape' yela' wnná bia'
cho'ne' le'e lo yi' gabíl. O',
žapa' le'e, le žebe Bennen'.

⁶ Žóte'gake' gayo' byinnedo'
ka' len chope mežw lasdo',
san Dios bi žal láže'e nitoba'.

⁷ Lézka'kzen, yógo'te yicha'

yichjle zej nbaben law Dios.
Che len, bi žébele. Záka'žele
le'e ka byinnedo' zan.

*Benne' ka' znnágake' zej
nake' che Jesús*

(Mt. 10:32-33; 12:32;
10:19-20)

⁸ Lézka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e: yógo'te benne'
ka' znnágake' zej nake' chia'
neda' lawgak benách, lezka'
neda', Benne' Golje' Benách,
nnia' zej nake' chia' lawgak
wbás che ya'abá ka'. ⁹ Benne'
ka' znnágake' bi zej nake' chia'
neda' lawgak benách, lezka'
neda' nnia' bi zej nake' chia'
lawgak wbás che ya'abá ka'.

¹⁰ Yógo'te benne' ka',
benne' nnégake' chia' neda',
Benne' Golje' Benách, wak
yenít law Dios chégake', san
cha' no benne' nnie' che Dios
Be' La'y, bi yenít law Dios che
bennen'.

¹¹ 'Kate' wché'gake' le'e gan
nak lo yo'o gan zdoggak benne'
judío ka' nich yéngkle' xtiža'
Dios, na' lawgak benne' ka'
wchi'a láže'gake' le'e, na'
lawgak benne' wnná bia' ka',
bi kwe' zédlele ni'a che da'
gonle, o da' yecheble, o da'
žala' nnale. ¹² La' ža na'ze
włoe'el Dios Be' La'y le'e da'
žala' nnale.

*Yela' wnni'a chežo wak go-
nen ga gal láže'žo Dios*

¹³ To benne' ladjw benne'
zan ka' gože' Jesusen', na'
wnné':

—Benne' wsedle, gož
benne' bicha'a gonne' da'
žeyała' chia' che da' gota' che
xato'.

¹⁴ Jesusen' gože' le':

—Benne'. ¿Zoa no benne' bzoe' neda' nich wchi'a laža'a le'e, o wzozja' da' de chele?

¹⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwınle nich bi tonle yela' gape. Kégeze da' náple'ele wzóan le'e lo yela' žebele.

¹⁶ Naž Jesusen' bcháljlene' légage' da' bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' wdápele'e yela' wnni'a, na' bnézjwle'e yežlyó chie'. ¹⁷ Naž wzá' laže'e, na' wnné': “¿Nakxkze gona? Bi nžo'o ga gape chi'a da' žonn yežlyó chia'.” ¹⁸ Naž wnné': “Ki gona. Wchinnja' yo'o ka' gan žape chi'a da' žata' chia', na' gona' yo'o zenže ka', gan gape chi'a da' žata' chia', na' dan' ba de chia'. ¹⁹ Naž yapa' kwina': ba nápele'a da' ba btoba', da' ye'j gawa' zante yiz. Yezi' laža'a. Ye'j gawa', na' yebela'.” ²⁰ Naž Dios gože' le': “Le' bi be nnezlo'. Na'a yele gato'. Na'a, ¿noze benne' gak chie' dan' ba btobon?” ²¹ Ki žaken che bennen' ztobe' chekze' yela' wnni'a, na' bi žone' da' zej naken ka yela' wnni'a law Dios.

Dios žape chi'e benách chie' ka'

(Mt. 6:25-34)

²² Wdé na' Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Che len žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' ye'j gawle, dan' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwle. ²³ Záka'že yela' nban chele ka da' žawlen, na' záka'že beła' žen chele ka

laže' da' žákwlen. ²⁴ Le wia kan žak chegak sechj ka'. Bi žázkakba', na' bi žel-lapba', na' bi zej nnita' yo'o ka' chégakba' gan gape chí'igakba' da' žata' chégakba', san Dios zwawe' légakba'. ¿Bi záka'žele le'e ka byinnedo' ka'? ²⁵ ¿Noz benne' ládjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' chen? ²⁶ Che len, cha' bi gak gonle da' naken láte'do'ze, ¿biz chen' že' zédlele ni'a che da' naken da' zenle'e?

²⁷ 'Le wia kan zgólegak yéjedo' ka'. Bi žóngaken do laže', na' bi žábgaken laže', san žapa' le'e, la'kze góta'le'e yela' wnni'a che Salomón, bennen' wnná bi'e, lažen' da' gokwe' bi gokžen xtan ka zej nak yéjedo' ki. ²⁸ Cha' Dios žone' xtan yeje yixe'do' ka' da' žé'gaken na'a le'e yixe', na' wxé wižj chéygaken lo yi', ¿bi gone' da' zenže chele le'e, le'e na' bi žejle'le che Dios dot láže'le? ²⁹ Che len, bi we' láže'le da' ye'j gawle, na' bi kwe' zédlele chen. ³⁰ Yógo'te da' ki žiljgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san ba nnézkzele Xale Dios da' ka' žiážjele. ³¹ Le we' laže' gonle kan zнна xtiža' Dios, na' yógo'te da' ki gonne' chele.

Yela' wnni'a da' ztobžo ya'abá che Dios

(Mt. 6:19-21)

³² Lezka' wnná Jesusen':

—Bi žebele le'e, nakle zıla'do' chia' ka'. Bi nakle benne' zan, san Xale Dios žaz laže'e gonne' le'e latje chejsoale gan zнна bi'e Le'. ³³ Le gote' da' naple, na' le wnezjw da' si'le

chegak benách yache' ka'.
 Ki gaken, gonle bzod mežw
 chele da' bi kwia yin', na'
 wtoble yełá' wnni'a da' bi te
 chen ya'abá che Dios, gan bi
 gak žin benne' wbán, na' bi
 galj béledo' chen. ³⁴ Gan že'
 yełá' wnni'a chele, we' láže'le
 žinle ga na'.

Žala' gakžo ban laže'

³⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gak ban laže', na' le
 wzálj yi' da' wza'nín' chele.
³⁶ Le gak ka benne' wen
 žin ka', benne' želbeze' ža
 yełá' xángake', bennen' wyeje'
 lni che yełá' zchag na', nich
 kate' yežine', wliže', na' la'
 wsáljwtegake' nich yeyoé'e.
³⁷ Ba nez zen gaken chegak
 benne' wen žin ka', benne'
 gak ban láže'gake' kwézgake'
 kate' yełá'že xángake'. Da'
 li žapa' le'e, xángaken' wpá'
 kwine', na' kweke' légake' gan
 ye'j gáwgake', na' wsi'ni'e dan'
 gáwgake'. ³⁸ La'kze yełé'e kate'
 ba žak choł o gachje yele, cha'
 yedjxake'e légake' nníta'gake'
 želbeze' le', ba nez zen gaken
 chegak benne' wen žin ka'.
³⁹ Žala' nnézele da' ni. Chela'
 nnezle xan yo'o biz ža žin
 benne' wbán, gak ban laže'e,
 na' bi we'e latje bennen' wžíe'
 yežw liže', nich bi kwane' da'
 de liže'. ⁴⁰ Che len, le gak ban
 laže' le'e, dan' yełá'a neda',
 Benne' Golje' Benách, to ža
 katen' bi kwezle neda'.

*Benne' wen žin chawe', na'
 benne' wen žin bi nake' chawe'
 (Mt. 24:45-51)*

⁴¹ Naž Bedw wnnable' Je-
 susen', na' wnné':

—Xan, žži'o néto'ze da' ni
 da' žsaka' lebo', o ži'o yógo'te
 benách da' ni?

⁴² Xanžon' gože' le', na'
 wnné':

—žNozken' benne' wen žin
 chawe', benne' žejni'ile', na'
 nzi' lo ne'e lo włáz xane'?
 Benne' ni, xane' wdíe' lo
 ne'e liže', nich kate' gała'
 gawgak benne' ka' nníta'gake'
 liže', na' wnezjwe' légake' da'
 gáwgake'. ⁴³ Ba nez zen gaken
 che benne' wen žin na' kate'
 yełá' xane', cha' yedjxake'e le'
 žone' žin na' da' bdien' lo ne'e.
⁴⁴ Da' li žapa' le'e, xane' wdíe'
 lo na' benne' wen žin chawen'
 yógo'te da' de chie'. ⁴⁵ Cha'
 no benne' wen žin gekle' bi
 yełá' ze xane', na' so lawe'
 wsaka' zi'e yezika' wen žin
 ka', benne' byo ka', na' no'le
 ka', na' so lawe' ye'j gawe', na'
 sožle', ⁴⁶ naž yełá' xan benne'
 wen žin na' kate' bi kweze'
 le', o kate' bi gákbe'ele', na'
 wsaka' zi'e benne' wen žin
 na', benne' bi nake' chawe',
 na' choge' chie' kwia yi'e kan
 nžog chegak benne' ka' bi
 žejlé'gake' che Dios.

⁴⁷ 'Benne' wen žin na',
 benne' nnezle' da' žénele
 xane', na' bi zoe' zbeze', na' bi
 žone' kan wnná xane', benne'
 ni, wsaka' zi'le'e xane' le'.
⁴⁸ Cha' to benne' wen žin bi
 nnezle' da' žénele xane', na'
 cha' gone' da' gonen ga bage'e
 da' gonen ga wsaka' zi' xane'
 le', wsaka' zi'e benne' wen
 žin ni láte'do'ze. No benne'
 nzi' lo ne'e da' zenle'e, da'
 zenle'e yennáb xane' lo ne'e,
 na' bennen' xane' bxen laže'e
 le' da' zenže, lezka' da' zenže
 yennáb xanen' lo ne'e.

*Da' nak Jesús gon choplen
benách ka'*
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bla'a neda' nich wzena' yi' yežlyó nga, na' že' zedla' nich zen yin'. ⁵⁰ Na'a, de to da' žala' saka'a neda' da' naken ka' to da' yezóa' nis, na' že' zedla' kate' gakžen chia'. ⁵¹ ěŽéklele le'e bla'a neda' nich wzóa' žize da' žaken yežlyó nga? Žapa' le'e: O'o. Bla'a nich ko'a da' gon chople benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁵² Na'a so law gayo' benne' ka', benne' nníta'gake' to yo'o gágake' chope la'a. Chonne' tíl-lengake' chope benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža'a, na' chope' ka' tíl-lengake' chonne' ka'. ⁵³ No benne' zoa xkwide' byo chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' byon' tíl-lenbe' xaben'. To no'le zoa xkwide' no'le chie' tíl-lene' zi'nen', na' xkwide' no'len' tíl-lenbe' xna'ben'. No'len' zoa zoa' liže' tíl-lene' zoa' ližen', na' zoa' ližen' tíl-lene' to' zi'nen'.

*Da' žakgak na'a ža da' zej
nak bian'*
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴⁻⁵⁶ Lezka' Jesusen' gože' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nnézkele dan' znnagak benách ka', znnágake': “Kate' že' bejw kwele wak yejw. Kate' žechj be' bi gak yejw.” Žakkzen kan znnágake'. Le'e, benne' bi nnezle ka'. Žak znnéya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkele.

*Žala' yegá'nlenžo chawe' no
benne' zže'e žo'o*
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—ěBiz chen' bi zchi'a láže'kzle le'e kan nak da' naken chawe'? ⁵⁸ Cha' zoa no benne' bi da' yennable' le', na' zejle nich žinle yolawe', be' láže' yegá'nleno' bennen' chawe' kate' ne yo'ole nez, nich bi yesbage'e le' zia law benne' zchi'a láže'e le'e, na' bennen' zchi'a láže'e wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' bennen' wsejwe' le' liž yan'. ⁵⁹ Žapa' le', bi yežojo' ga na' kate' chíjwžo' dot da' nbago'o che bennen'.

13

Žon byenen yeyát láže'žo

¹ La' ža na'ze bžingak benne' ka' ga na', na' bžengekle' Jesusen' kan ben Pilato. Bete' bałe benne' Galilea, na' wzí'e žen chégake', na' bchagen' len xchengak bia beže, bia ka' ba bétgake'-ba' nich wžíagake' xchéngakba' law Dios. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—ěŽéklele le'e wbága'žegak benne' Galilea ka' dola' ka yezika' benne' Galilea ka', dan' belzake'e ki? ³ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele. ⁴ Lezka' goken chegak chino' chonne benne' ka', bejbaga' yo'o zan kwia na', da' nzin' Siloé, légake', na' gótgake'. ěŽéklele le'e belbága'že benne' ka' zia ka yezika' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén? ⁵ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi

yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele.

Žsaka' lebe Jesús che yag higo dan' bi be wžian

⁶ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wzóa to benne', na' wzóa to yag higo da' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Twiz twiz be-jwíe' cha' zbia yagen', san bi be bžel-le'. ⁷ Naž gože' benne' žone' žin lo yežlyó chien', na' wnné': "Ba gok chonniz žida' žeyilja' da' kwia yag higo ni, san bi be žežel-lan'. Bchogen. ¿Biž chen' kon lanen yežlyó nga?" ⁸ Naž bechebe benne' wen žin na', na' gože' le': "Xan, bka'nen yetó yízteze, na' wzacha' yo kwe'j kožen, na' wžá'n bebe. ⁹ Cha' kwia yag ni, na' yega'nen wen, san cha' bi be kwian, naž chogon'."

Jesús žeyone' to no'le yižwé' kate' nak ža la'y

¹⁰ To ža žsedle Jesusen' benách ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios kate' nak ža la'y chégake'. ¹¹ Zoa to no'le ga na' ba gok chino' chonne yiz yoe'e yižwé', dan' yoe'e be' xiwe' da' žonen ga bi zej nnita' benách ka' chawe', na' nyéchwteze' zde', na' bi žak yelí kwine'. ¹² Katen' Jesusen' blé'ele' no'len', bliže' le', na' wnné':

—Nó'ledo', ba beyako'.

¹³ Naž Jesusen' bxoá ne'e le', na' la' blíte kwín no'len', na' bka'n zene' Dios. ¹⁴ Naž bža'a benne' blo che yo'o gan žyelenle' xtiža' Dios. Žže'e dan' beyón Jesusen' no'len' kate'

nak ža la'y. Benne' blon' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Xop ža de gonžo žin. De latje lo ža ka' yidle nich no benne' yeyone' le'e, na' kege ža la'y.

¹⁵ Naž beží'i Xanžon', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawe' kwínle, ¿bi žejsežle bia beže ka' che chele gan dá'gakba' kate' nak ža la'y, na' chjwá'le-ba' we'j nis? ¹⁶ No'le ni nake' za'só Bran, na' chino' chonne yiz ba gok žsaka' zi' da' xiwe' le'. ¿Bi žala' no benne' yeslé' le' lo nan' la'kze nak ža la'y?

¹⁷ Kate' wnná Jesusen' da' ni, bedoé'egekle yógo'te benne' yodo' ka' nníta'gake' ga na', na' belžé'e Le', san bebégekle yezika' benách ka' nníta'gake' ga na'. Ki béngake' dan' blé'egekle' da' zen ka' da' žon Jesusen'.

Žsaka' lebe Jesús che binnedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Naž wnná Jesusen':

—¿Nakxkze žak zgole da' žnna bia' Dios, o bize wsaka' ležžon? ¹⁹ Žaken kan žak che to binnedo' mostasa, dan' wzí' to benne', na' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Bgole yag mostasan', na' goken to yag zen, na' bžingak byinnedo' ka', na' béngakba' xó'ngakba' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Mt. 13:33)

²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Bizkze wsaka' leba' da' z̄nna bia' Dios? ²¹ Naken ka kwa zichj che yet x̄til, dan' wzí' to no'le, na' bchixen' chonne kwe' kwa yet x̄til, na' bgole dot kwan'.

To gan žala' težo da' naken to lchido'

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Kate' Jesusen' yoe'e nez zeje' Jerusalén, wdíe' lo yež zen ka', na' yeždo' ka', na' žsadle' benách ka' nníta'gake' latje ka'. ²³ To benne' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—X̄an, ¿babze benne' ka' yelágake'?

Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁴ na' wnné':

—Le we' laže' cho'ole zaka' gan žo'ogak benách ka', da' naken to lchido', dan' žapa' le'e: yénegekle benne' zan chó'ogake' ga na', san bi sáke'gekle'. ²⁵ Te chas x̄an yo'o, na' wsejwe' yo'o, le'e na' soale la' lí'ale, so lawle wližle ža yo'on', na' ye'le-ne': “X̄an, x̄an, bsaljw cho'oto'.” Naž yeží'i bennen', na' yi'e le'e: “Bi nnezla' nož benne' le'e.”

²⁶ Naž so lawle nnale: “We'j bdáwlento' Le', na' bsedlo' gan nak lawe' ya'a cheto'.”

²⁷ Naž yi'e le'e: “Žapa' le'e, bi nnezla' ga benne' le'e. Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' kegle.” ²⁸ Naž kwež nyáche'le, na' wx̄éj láye'le kate' lé'elele Bran, len Isaak, na' Jakob, na' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' chejnníta'gake' gan z̄nna bia' Dios, san le'e ga'nle la' lí'ale. ²⁹ Žingak benne' ka'

žóygake' zaka' gan z̄la' wbíž, na' zaka' gan ženén, na' zaka' gan za' be' zag, na' zaka' gan z̄de wbíž byo' zag ka', na' kwé'gake' ye'j gáwgake' gan z̄nna bia' Dios. ³⁰ Naž bale benne' ka' gágake' benne' blo, benne' ka' ngá'ngake' ka'ze na'a, na' bale benne' ka', benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze.

Zbež nyache' Jesús ni'a chegak benách Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ La' ža na'ze bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

—iBežój! iBezónnj nga, dan' žénele Herodes gote' Le'!

³² Jesusen' gože' lé'gake':

—Le chej. Le chejzenle bennen' nake' ka to beza', da' z̄nnia': Bwia nga, žebeja' be' x̄iwe' ka', na' žeyona' benách ka' na'a, na' wx̄é, na' wižj, na' yeyož gona' žin chia'. ³³ Žon byenen yá'alena' x̄neza' na'a, na' wx̄é, na' wižj, na' žina' lo yež Jerusalén, dan' žótgake' benne' ka' ga na', benne' z̄cháljgake' lo wláz Dios.

³⁴ 'Le'e, zoale Jerusalén. Žotle benne' ka' z̄cháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' wbás ka' žse'la' Dios chele. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia' kan žon z̄koko', z̄tobba' bríse'do' ka' zan x̄ilba', san bi gónelele. ³⁵ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle, na' žapa' le'e, biž lé'elele neda' na' zejte nnale: “Ba nez zen gaken che bennen' ze'e lo wláz X̄anžo Dios.”

14

Jesús žyone' to benne' yoe'e yi

¹ Kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' liž to benne' wnná bia', benne' yodo' fariseo. Jesusen' ži'e žej žawe', na' benne' yodo' fariseo ka' nníta'gake' ga na' zwiágake' Ľe'. ² Ľezka' zoa to benne' yoe'e yi ga na' law Jesusen'. ³ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' wsedle ka' tzen Ľen benne' yodo' fariseo ka', benne' ka' žsédgekle' da' bchi'le Moisés, na' wnné':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

⁴ Ľégake' wnníta'gake' žize. Naž Jesusen' beᵑwe' benne' yižwén', na' beyone' le', na' la' beséla'tie' le'. ⁵ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' ladjwle, zej nnita' bia beže chie' ka', na' cha' bíxeba' toba' to lo yežw, žbi chejleje'-ba', la'kze nak ža la'y?

⁶ Bi be gok yeží'igake' che dan' wnnén'.

No benne' kwi'e latje blo

⁷ Kate' Jesusen' bl'e'ele' kan žongak benne' yodo' fariseo ka', kan želbi'e latje blo ka' gan žej žáwgake', naž bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁸ —Kate' no benne' wliže' le' nich chejo' ga žak Ľni che yela' zchag na', bi kwi'o latje blo. Cha' bliže' to benne' nakže' blo ka' le', ⁹ naž bennen' bliže' le' yide' gan zo', na' yi'e le': “Bnezjw latje kwe'

benne' ni gan ži'o” na' lo yela' žedoe'ele chio' chejži'o že'lte. ¹⁰ Kate' no benne' wliže' le', bejžé' že'lte, nich kate' la' bennen' bliže' le', na' yi'e le': “Bicha'a, wdé yelate' kile.” Naž gakžo' le' blo lawgak benne' ka' želbé'lene' le' tzen. ¹¹ No benne' zka'n zen kwine', góngake' ga yeyexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', góngake' ga gakže' blo.

¹² Ľezka' Jesusen' gože' bennen' bliže' Ľe', na' wnné':

—Kate' gono' to yela' waw, o Ľnido', bi wližo' lježo' ka', na' benne' bicho'o ka', na' biche' lježo' ka', na' benne' zjo'o Ľi'a chio' ka', benne' ka' zej nape' yela' wnni'a. Ki žala' gono' dan' lezka' wližgak benne' ka' le', na' ki gaken, yebí'igake' chio'. ¹³ Kate' gono' to yela' waw, bliž benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo choje ka'. ¹⁴ Naž ba nez zen gaken chio', dan' bi gak bi da' yebi'igak benne' ki chio', san yebi'i chio' kate' žin ža yebangak benne' gat ka', benne' chawe' ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to Ľni zen

¹⁵ Zoa to benne' žej žáwlene' Jesusen' tzen ga na', na' katen' benle' da' ni, gože' Ľe':

—Ba nez zen gaken che no benne' ye'j gawe' gan zĽna bia' Dios.

¹⁶ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' bene' to Ľni zen, na' bliže' benne' zan. ¹⁷ Kate' ba wzí'ni'a yela' waw, bsele'e benne' wen žin chie'

nich chejyeže' benne' ka' ba bliže', na' wnné': "Le da, dan' ba de yógo'te." ¹⁸ Wzó law yógo'tegake' znnábgake' latje bi chjake'. Benne' nežwn' wnné': "Za' go'wa' to yežlyó, na' žon byenen chejwian'. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'." ¹⁹ Yetóen' wnné': "Za' go'wa' gayo'kwe' bež go'n, na' cha'a chejwia' cha' žóngakba' žin. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'." ²⁰ Yetóen' wnné': "Za' bchag na'a, na' bi gak yida'." ²¹ Kate' beyéj benne' wen žin na', bejyeže' xane' yógo'te da' ki. Naž bža'a benne' xan yo'on', na' gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyéj na'atge gan nak lawe' ya'a, na' gan zej nak lo nez che yež nga, na' bejxi' benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'." ²² Kate' benne' wen žin na' ba bene' da' ki, wnné': "Xan, ba bena' kan gožo' neda', na' ne de latje." ²³ Naž xane' gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyéj gan nak lo nez ka', na' gan nak nez las ka', na' ben byene yidgak benne' ka' nníta'gake' ga na', nich cha'te liža' nga. ²⁴ Žapa' le'e: nitó benne' bliža' zga'ale bi ye'j gawe' yela' waw chia'."

Da' sáka'žo cha' gónlenžo Benne' Cristo tzen

²⁵ Lo ža ka' benne' zan žjáklene' Jesusen', na' Le' beyechje', na' gože' légake':

²⁶ —Cha' no benne' yénele' gónlene' neda' tzen, na' cha' bi ží'ižele' neda' ka nži'ile'

xá xne'e, na' zo'le', na' zi'ne' ka', na' bi' biche'e ka', na' bi' zane' ka', na' yela' nban chie', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁷ No benne' bi gónlene' neda' tzen la'kze gon byenen chejté'e le'e yag kroze, bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁸ Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žénele' gone' to yo'o sibe, žbi kwi'e zga'ale, na' wlabe' gaka'x mežw žala' senle', nich nnezle' cha' de chie' da' žala' chizjwe' nich yeyož gone' yo'on'? ²⁹ Cha' bi gone' ki, na' cha' so lawe' kweke' len yo'on', na' cha' bi gak yeyož gone' yo'o chien', naž so lawgak yógo'te benne' gon díjgекle' le', benne' ka' lé'egeklen', ³⁰ na' nná'gake': "Bennen' wzó lawe' žone' yo'o chien', na' bi gok yeyož gonon'." ³¹ Lezka', cha' zoa no benne' wnná' bia', na' cha' žon byenen cheje' lo wdile chejtíl-lene' yetó benne' wnná' bia', žbi kwi'e zga'ale, na' gone' xbab cha' wak chejtíl-lene' bennen' zchi'e galje mil benne' chie', na' le' chi milze benne' zchi'e? ³² Cha' bi gake', naž katen' yetó benne' wnná' bian' ne zoe' zi'to', sele'e to benne' wbás chie' gan zoe', na' nnabe' nakx žala' gone' nich gánlengake' chawe' toe' yetóe'. ³³ Ki naken, cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' cha' bi wka'ne' yógo'te da' nape', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'.

Zede' da' zniten yela' sna'a chen

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Ľezka' wnná Jesusen':

—Nak chawe' zede', san cha' nit yela' sna'a chen, ěnakġgak yeyonžon sna'a? ³⁵ Biž bi zaka' zeden', kege nich yeyonen yo, na' kege nich yeyonen bebe, san cho'nžon na'le. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

15

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to zila', bia wnitlba'
(Mt. 18:10-14)

¹ Bdobgak yógo'te benne' wechizjw ka' len benne' nexjw ka' gan zoa Jesusen', nich wzé nággake' chie'. ² Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Bennen' žape' benne' doła' ka' ba la'ne, na' že'j žáwlene' légake'.

³ Naž bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

⁴ —Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, zej nnita' to gaywá' zila' chie', na' cha' nitlba' toba', ěbi wka'ne' bia taplaj to galje ka' gan nak lo latje dachen', na' cheje' chejdilje' zilan', bia nnitlba', kate' yežélžele'-ba'? ⁵ Katen' ba bežel-le'-ba', lo yela' žebél chie' yexóe'-ba' ža'a yene', ⁶ na' kate' yežine' liže', wtobe' lježe' ka' len benne' zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': “Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' zila' chia', bian' wnitlba'.” ⁷ Žapa' le'e: lezka' gáta'že yela' žebél ya'abá che Dios ni'a che to benne' doła', benne' yeyát

laže'e, ka gata' ni'a chegak taplaj to galje benne' chawe' ka', benne' žékgekle' bi žon byenen yeyát láže'gake'.

Žsaka' lebe Jesús che to mežw da' wnitlen

⁸ Ľezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to no'le nape' chi mežw plat. Cha' nitle to mežw plat na', ěbi wzalje' yi', na' wlóe' lo yo'o chien', na' yey-iljen' binlo kate' yežélželen'? ⁹ Katen' yežel-len', na' wtobe' no'le lježe' ka' len no'le zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': “Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' mežw plat na' dan' wnitlen.” ¹⁰ Neda' žapa' le'e: lezka' yebéle'egekle wbás che ya'abá ka' ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e.

Žsaka' lebe Jesús che to xkwide' wnitlbe'

¹¹ Ľezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. ¹² Xkwide' nyache' gožbe' xabe', na' wnnabe': “Xe, benn da' žeyala' chia' che da' den chio'.” Naž xaben' wdise' chégakbe' da' nape'. ¹³ Wdé na', xkwide' nyachen' btobbe' yógo'te da' wzí'be', na' wyejbe' to yež zi'to', gan ben ditjlbe' dot da' den chebe'. Benbe' da' kegle. ¹⁴ Katen' beyož bdach dot dan' wzí'be', na' gok wbín lo yež gan zoabe', na' byážjelbe'. ¹⁵ Naž wyejbe' wen žin che to benne' lo yežen', na' bennen' bsele'e-be' gan de to yežlyó chie' nich chejwawbe' koch chie' ka'. ¹⁶ Gok láže'be' gawbe' yiže' ka'ze da' žawgak koch ka', san nitó benne' bi

be bnezjwen' gawbe'. ¹⁷ Naž beyát láže'be', na' wnnabe': "Benne' zan nníta'gake' wen žin liž xa', na' dele'e da' že'j žáwgake', san neda' žatkza' lo yela' zdon nga. ¹⁸ Yezá'a nga, na' yeyá'a gan zoa xa', na' yapa'-ne': Xe, bena' doła' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. ¹⁹ Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'. Ben neda' ka to benne' wen žin chio'." ²⁰ Naž beyo'obe' nez, zeyejbe' gan zoa xabe'.

'Kate' ne zeza'be' zi'to', xabe' ble'ele'-be', na' beyache' láže'le'-be'. Tariáze bejchág xabe' lebe', na' beyele'e yenbe', na' bnope'e-be'. ²¹ Naž zi'ne' na' gožbe'-ne': "Xe, bena' doła' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'." ²² Naž xabe' gože' benne' wen žin chie' ka', na' wnné': "Le chejléj to laže' da' záka'le'en, na' le wakw-be'. Le ko'o to da' záka'le'e xben na'be', na' le wléj-be' zelbe'. ²³ Le chejxi' to beže, bia ženne', na' le got-ba'. Gawžo-ba', na' gonžo lni. ²⁴ Ki gonžo dan' gok xkwide' byo chia' ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitolbe', na' ba belá'be' na'a." Naž wzó láwgake' žebégekle'.

²⁵ 'Kate' ne žak da' ki, xkwide' byo wak che bennen' žonbe' žin yiže'. Kate' ne zeza'be', na' bežinbe' gawze ža yo'o, benlbe' ža' we' kwež, na' žak wyá'a lo yo'on'. ²⁶ Naž bližbe' to benne' wen žin, benne' zoe' ga na', na' wnnablbe' le' bižen' žaken. ²⁷ Benne' wen žin na' gože'-

be': "Bežín bi' bicho'on', na' xo' wnné' gótgake' to beže, bia ženne', dan' bežinbe' binlo lo ne'e." ²⁸ Naž bža'a bi' waken', na' bi gónelebe' yeyo'obe' lo yo'on'. Naž bežój xaben', na' góta'yoele'-be' yeyo'obe'. ²⁹ Beží'i bi' waken', na' gožbe' xabe', na' wnnabe': "Nnézkzelo' ba bena' xchino' zan yiz, na' nitó chi'i bi na' wži'a che xtižo'o, na' nitó chi'i bi na' gonno' to zila'do', bia gáwlena' lježa' ka'. ³⁰ Na'a, kate' belá' xkwide' chio' ni, na' ben ditjlbe' da' ka' gota' chio', na' wdálenbe' no'le le'e ka', beto' to beže, bia ženne', ni'a chebe'." ³¹ Naž xabe' gože'-be', na' wnné': "Zi'na', le' zóalentezo' neda', na' yógo'te da' den chia', chio' nakkzen. ³² Žon byenen gonžo lni, na' yebelžo, dan' gok bi' bicho'o ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitolbe', na' ba belá'be'!"

16

Žsaka' lebe Jesús che to benne' wen žin bi nake' chawe'

¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wzóa to benne' wen žin chie', benne' nzi' lo ne'e da' nape xane'. Bžingak benne' ka' žesbága'gake' benne' wen žin na' zia law xane'. Wnnégake' chie' zžia yi'ze' da' nape xanen'. ² Naž xan yo'on' bliže' benne' wen žin chien', na' gože' le': "¿Bize da' ni ženla' kan žono'? Bløe'el neda' da' zej nak bian' žin beno', dan' biž yegá'n lo no'o da'

naken chia.' ³ Naž bezá' laže' benne' wen žin na', na'wnné': "¿Nakxkze gona'? Žebėj xana' neda' ga ni žona' žin. Bi gak gona' žin yixe', na' yedoe'ela' nnabla' no benne' bi da' gonnze' chia'. ⁴ Na'a nnezla' da' gona' nich kate' yebėj xana' neda' ga ni žona' žin, gonngak benne' ka' žin gona' ližgake'." ⁵ Naž benne' wen žin na' bliže' benne' ka' zoa da' zbága'gake' che xane', na' gože' benne' nežw: "¿Gáka'ze zbago'o che xana'?" ⁶ Le' wnné': "To gaywá' že'e ži'a set zbaga'a." Benne' wen žin blon' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Wžé'e, na' bzoj yetó le'e yich da' nnan chi-yon že'e ži'a zbago'o." ⁷ Wdé na' wnnable' yetóe', na' wnné': "Cheze le', ¿gáka'ze zbago'o?" Le' wnné': "To gaywá' da'a zoa' stribe." Naž benne' wen žin na' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Bzoj yetó le'e yich da' nnan taplalj da'a zbago'o." ⁸ Gokbe'el xane' bsíne'le benne' wen žin chien', bennen' bi nake' chawe'. Ki naken, zej nakže benne' yežlyó nga sina' lo da' ka' žóngake' la' légakze', ka zej nak benne' ka' želdálene' Dios tzen lo baní' chie'.

⁹ Neda' žapa' le'e: le ga'nlen benách ka' chawe', wkónlele žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, nich kate' žin ža wka'nle da' ki, gápegake' le'e ba la'ne lo latjen' da' zejli kanne.

¹⁰ No benne' zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo

ne'e, lezka' wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. No benne' bi zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' bi wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. ¹¹ Che len, cha' bi zcónlele binlo žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, ¿nozke benne' wdíe' lo na'le yela' wnni'a da' naken li laže'? ¹² Cha' bi zcónlele binlo žin da' nzi' lo na'le da' naken che benne' yoble, ¿nozke benne' wdíe' lo na'le da' žala' gaken chekzle?

¹³ Nitó benne' wen žin bi gak gone' xchingak chope xane', dan' že'e toen', na' ži'ile' yetóen', o gape' ba la'ne toen', na' wzóe' chela'ale yetóen'. Bi gak gonle xchin Dios, na' lezka' gonle žin nich gata' yela' wnni'a chele, da' naken che yežlyó nga.

¹⁴ Béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, na' dan' zdan láže'gake' yela' gape, che len ben díjgekle' Jesusen'. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e zloé'ezele chawe' kwinle lawgak benách ka', san nnézkzele Dios da' yo'o lo yichj lázdo'le, dan' bi zle'el Dios chawe' da' zdan láže'gak benách ka'.

Da' bchi'le Moisés, na' da' bchi'le Dios

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Bengak žin da' bchi'le Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' zejte ža wzóa Zwa. Naž katen' bla' Zwan', wzó law zze diža' kan gak cho'ogak benách ka' gan zna' bia' Dios, na' žon byengak yógo'te benách chó'ogake' ga na'.

17 'La'kze žaken ki, gakže te che ya'abá, na' che yežlyó nga ka kwia yi' to díža'ze da' nye-jwn le'e yich da' z̄nna Dios.

Da' z̄la'a laz benne' ka' nžag ná'gake'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' cha' wechág ná'lene' no'le yoble, gone' doła' da' zka'n ditjen yeła' zchag na', na' cha' no benne' byo wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yeła' zchag na'.

Benne' wnni'a, na' Lásaro

19 Naž bzaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a. Žakwe' laže' da' záka'le'en, na' tža tža žónteze' lni, na' že'j žáwgake' da' dzi'le'e. 20 Lezka' wzóa to benne' yáche'do' ga na', benne' lie' Lásaro. Bennen' znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', na' do zentie' žie' we', na' ži'e ža yo'o che benne' wnni'a na'. 21 Žak laže' benne' yáche'don' gawe' da' bizjw ka' da' žéxjwgaken zan gan že'j žaw benne' wnni'a na'. Lezka' zej nnita' beko' ka' ga na', na' bel-le'eba' lo we' ka' che benne' yáche'don'. 22 Bžin ža got benne' yáche'don', na' wbás che ya'abá ka' belchi'e le' nich chejzólene' Bran gan nak latje xtan che Dios. Lezka' got benne' wnni'a na', na' bkáche'gake' le' lo yežw ba. 23 Kate' ne zžáka'le'e bennen' góta'le'e yeła' wnni'a chie', gan zoe' latje chegak

benne' gat ka', na' bchis lawe', na' ble'ele' Bran, gan zoe' zí'to'le, na' zoalen Lásaron' le'. 24 Naž wnnié' zižje, na' wnné': “Xe, Bran, beyache' laže'l neda'. Bselá' Lásaro ga zoa' ni nich yesbise' xben ne'e, na' yedjsbise' loža'a, dan' zžáka'li'a lo yi' nga.” 25 Bran na' gože' le', na' wnné': “Zi'na', bejsá' laže' kan gok chio', kan góta'le'e yeła' wnni'a chio' katen' wzó' nbano', san Lásaro ni, gok yeła' yache' chie', na' na'a, žebél Lásaro nga, na' le' zžako'o ga na'. 26 Lezka', to žoa'a ya'a sibe naken, dan' zoan gachje láwe'le gan zoale le'e, na' ga zoato' neto' ni. Che len benne' ka' nníta'gake' nga, cha' yénegekle' tégake' gan zoale le'e, bi gak tégake', na' lezka' benne' ka' nníta'gake' ga na' bi gak yídgake' kile.” 27 Naž bennen' góta'le'e yeła' wnni'a chie' gože' le', na' wnné': “Xe, Bran, žáta'yoela' le' yeselo'o Lásaron' liž xa', 28 dan' zej nnita' gayo' benne' bicha'a ga na'. Besele'e nich chejzenle' légake' ka' nak da' žaken nga, nich bi yídgake' latje ga zžáka'li'a ni.” 29 Naž Bran na' gože' le', na' wnné': “Zej de da' bzoj Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' nzi' lo ná'gake'. Žala' wzé nággake' diža' ka'.” 30 Beží'i bennen' góta'le'e yeła' wnni'a chie', na' wnné': “Xe, Bran, bi gonen ki, san cha' yebán to benne' lo yeła' got, na' cheje' gan nníta'gake', na' yeyát

láže'gake'." ³¹ Bran na' gože' le', na' wnné': "Cha' bi zze nággake' da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi chejlé'gake' la'kze no benne' yebane' lo yela' got."

17

Žala' gon byenžo bi gonžo ga baga' no benne' doła'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesusen' gože' benne' ka' zónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' ga no benne' bage'e doła'.

² Gakže chawe' che bennen' žone' ki cha' wgała' yene' to yej da' žot, na' chežó'n kwine' lo nisdo', nich bi gone' ga baga' no benne' chia' doła'.

³ Le wia binlo da' žonle. Cha' lježo' gone' le' zia, bzejni'ile', na' cha' yeyát laže'e, benít law chie'. ⁴ La'kze gaže chi'i to ža gone' le' zia, na' cha' gaže chi'i yide' gan zo', na' yi'e le': "Žeyát laža'a" žala' yenít lawo' chie'.

Yela' wak da' napžo dan' žejle'žo che Benne' Cristo

⁵ Naž benne' wbás ka' che Xanžon' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Ben ga chejlé'žeto' che Dios.

⁶ Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Chela' nak láte'ze kan žejle'le che Dios, na' nakzen ka to binnedo' mostasa, gak

ye'le yag zen ni: "Kwas ga ni, na' bejsóa lo nisdo'" na' gonen kan že'len.

Kan žala' gon no benne' nake' wen žin

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' zoa to benne' ndo'w chie', benne' zga'ne' beže o zlapé', na' kate' yeyóž gone' xchin xane', žžéklele ye' xane' le', na' nne': "Da, wže' ye'j gawo'?" ⁸ O'o. Ki yi'e le': "Bsí'ni'a da' gawa' neda'. Wzóa kwezo' wžio' da' ye'j gawa'. Teže na' gak ye'j gawo' le'." ⁹ Ži'e benne' ndo'w chie' na': "Žóxkeno'" dan' bene' kan gože' le'? Žekla' neda', bi gone' ki. ¹⁰ Lezka' gaken chele le'e. Kate' ba benle yógo'te da' bchi'le Dios le'e gonle, žala' nnale: "Nakto' wen žin bi be záka'to', dan' bénzeto' da' žon byenen gonto'."

Chi benne' zej de'e yižwé' leže

¹¹ Kate' ne yo'o Jesusen' nez zeje' lo yež Jerusalén, wdíe' gan že'gak yeždo' ka' zej nbaben gan nbab Samaria, na' gan nbab Galilea. ¹² Kate' bžine' to yeždo', bžojgak chi benne' zej de'e yižwé' leže zedjchággake' Le', na' bgá'ngake' zí'tole. ¹³ Zižje blížgake' Le', na' wnnágake':

—Jesús, benne' wsedle, beyache' laže'l neto'.

¹⁴ Kate' ble'el Jesusen' légake', gože' légake':

—Le chej, chejloé'el kwinle lawgak bžoz ka'.

Kate' ne zjake', beyákgake' chawe'. ¹⁵ Naž to benne'

ládjwgake', katen' gókbe'ele' ba beyake' chawe', beyeje' gan zoa Jesusen'. Wnnié' zižje, na' bka'n zene' Dios. ¹⁶ Byeche', na' bzechw lawe' lo yo law Jesusen', na' gože' Le': "Žóχkeno'."

Bennen' nbabe' Samaria. ¹⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—¿Bi nnita' chi benne' beyákgage' chawe'? ¿Gaže zej nnita' yezika' benne' ka'?

¹⁸ ¿Bi zoa no benne' yedjá'n zene' Dios, san toze benne' zi'to' ni?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' bennen', na' wnné':

—Beyase, na' beyéj ližo'. Ba beyako' chawe' dan' žejli'o chia'.

*Kan la' dan' zna bia' Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

²⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Jesusen' batze la' dan' zna bia' Dios, Le' bechebe', na' gože' légage':

—Kan la' dan' zna bia' Dios, bi naken to da' lé'elelen. ²¹ Bi gak no benne' nne': "Błan' nga" o nne': "Bžinen ga na'." Le wia nga. Zna bia' Dios lo yichj lázdo'gak benách ka'.

²² Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Žin ža kate' yénelele lé'elele ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, san bi lé'elelen.

²³ La'gak benne' yé'gage' le'e: "Zoe' ga ni" o nnágake': "Zoe' ga na'." Bi chejle ga na', na' bi gónlenle légage' tzen. ²⁴ Kan žak kate' žep yes, na' zza'nín' dot ya'abá, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁵ Zga'ale

kate' gak da' ni, žon byenen saka'a neda', na' benne' ka' nníta'gage' ža ni zoažo na'a wzóagake' neda' chela'ale.

²⁶ Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁷ Ža ni'te na' we'j bdáwgake'. Bchag ná'gage', na' bdé'gage' zí'ngake' ka' lo yela' zchag na', na' zejte wyó'o Noé na' lo barkw zen na' da' nzin' arka, na' la' gokte yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yin' yógo'tegake'. ²⁸ Lezka' goken ža na' katen' wzóa Lot. We'j bdáwgake'. Gó'wgake', na' béte'gage'. Gó'zgage' yežlyó che ché'gage', na' béngake' yo'o che ché'gage'. ²⁹ Kate' bžin ža na' katen' bežój Lot na' lo yež Sodoma, ka to nis yejw be'xjw da' zzalj yi', na' bžia yin' yógo'tegake'. ³⁰ Lezka' gaken kate' žin ža la' lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³¹ 'Kate' žin ža na', cha' zoa to benne' yichjo'o, na' da' de chie' yo'on lo yo'on', bi žala' yetje' nich chejxi'e dan' den chie'. Lezka' no benne' zoe' yix'e bi žala' yeyeje' liže'.

³² Le yesá' laže' kan gok che zo'le Lot na', bwie' xkóže'le', na' beyake' yej zede'. ³³ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wniten', san bennen' wsane' yela' nban chie' ni'a chia' neda', gape chi'en'.

³⁴ Žapa' le'e: kate' žin yelen', cha' ztagak chope benne' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁵ Cha' chope no'le yelgote' tzen, toen' yechi'a-

ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁶ Cha' chope benne' góngake' žin yiXe', toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

³⁷ Kate' béngekle benne' wsdle ka' che Jesusen' da' ki, wnnábgek'le' Le', na' wnnágake':

—Xan, ¿gaz gak da' ki?

Jusen' gože' légake':

—Gan de to da' gat, dóbgakkze lab ka' ga na'.

18

To no'le wzebe, na' benne' wechi'a laže'

¹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake' kan žon byenen wližtezžo Dios, na' bi gak chope láže'žo. ² Wnné':

—To yež wzóa to benne' wechi'a laže', na' bi zžebe' Dios, na' bi žape' no benne' ba la'ne. ³ La' yež na'ze wzóa to no'le wzebe, na' bžine' gan zoa benne' wechi'a lažen', na' wnné': “Bchi'a laže' che da' žon to benne', žone' chia' da' zia.” ⁴ Scha bi gónele' bi da' gone' chie', san wdé na' wzá' laže'e, na' wnné': “La'kze bi zžeba' Dios, na' bi žapa' no benne' ba la'ne, ⁵ san dan' zá'teze no'le wzebe ni, na' žon lele' neda', che len wchi'a laža'a da' žaken chie', nich bi yídteze' ga ni, na' nich bi tete gon lele' neda'.”

⁶ Naž Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Le wzé nag kan wnná bennen' wechi'a lažen', bennen' bi nake' chawe'. ⁷ ¿Bi wchi'a laže' Dios da' žak chegak benne' ka' wžekze'

chie', benne' ka' žližgake' Le' dot ža dot yele? ¿Wžele' gáklene' légake'? ⁸ Žapa' le'e: la' wchi'a láže'tie' légake'. Kate' yełá'a neda', Benne' Golje' Benách, ¿wežel-la' benne' ka' žejlé'gake' chia' yežlyó nga?

To benne' yodo' fariseo, na' benne' wechizjw

⁹ Bzaka' lebe Jesusen' kan nak chegak benne' ka' zloé'ezegek'le' chawe' kwíngake', na' zká'ngake' ka'ze yezika' benách ka'. ¹⁰ Ki wnné':

—Bžingak chope benne' gan nak lo zchil yodo' nich wližgake' Dios. To bennen' nake' benne' yodo' fariseo, na' yetóen' nake' benne' zchizjwe' benách ka' lo wláž yež zi'to'. ¹¹ Wzeze benne' yodo' fariseon', na' ki bliže' Dios, na' wnné': “Dios, žapa' Le': žóxkeno', dan' bi naka' ka' zej nak yezika' benne' ka', benne' zej nake' wbán, na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' ka' zka'n dítgake' yeła' zchag na'. Lezka' bi naka' ka' benne' wechizjwn'. ¹² Neda' žona' wbás chope chi'i žak xono' ža weje, na' znezjwa' che yodo' to kwe' che chi kwe' che yógo'te da' žata' chia'.” ¹³ Benne' wechizjwn' wzíe' zítote, na' bi bežogle' wchís lawe' nich wie' ya'abá, san wdape' lcho'e, na' wnné': “Dios, beyache' laže'l neda', benne' dola'.”

¹⁴ Naž wnná Jesusen':

—Neda' žapa' le'e: beyéj benne' wechizjwn' liže', na' ba beyake' chawe' law Dios,

kege ka benne' fariseon'.
No benne' zka'n zen kwine',
gon Dios ga yexjwe', san no
benne' zoe' gaxjw laže', gon
Dios ga gake' benne' zaka'.

Jesús žliž chawe'e
xkwide'do' ka'

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Naž bžingak benne' byo
ka' len no'le ka' gan zoa
Jesusen', zej noe'e xkwide'do'
ka' chégake' nich xoa na' Je-
susen' légakbe'. Kate' benne'
wsedle ka' che Jesusen'
blé'egeklen', bdílegake' légake'.
¹⁶ Naž Jesusen' bliže' benne'
ka' žónlengake' Le' tzen, na'
wnné':

—Le we' xkwide'do' ki latje
yídgakbe' gan zoa', na' bi
wséjwle xnézagakbe', dan' gata'
latje chegak benne' ka' zej
nake' ka' xkwide'do' ki gan
zna bia' Dios. ¹⁷ Da' li žapa'
le'e: no benne' bi si' lo ne'e
da' zna bia' Dios, kan žon to
xkwide'do', bi cho'o bennen'
gan zna bi'e.

To benne' dele'e yela' wnni'a
chie'

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ To benne' wnná bia'
wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle dot
chawe'. ĵBiže žala' gona'
nich gata' yela' nban da' zejlí
kanne chia'?

¹⁹ Jesusen' gože' le':

—ĵBiz chen' ži'o neda':
“Dot chawe'”? Bi zoa no
benne' nake' dot chawe'.
Toze Dios nake' dot chawe'.

²⁰ Nnézkzelo' da' ka' bchi'le
Dios le'e:

Bi gono' dolá' da' zka'n ditjen
yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen
laže'.

Wdape xa xno'o ba la'ne.

²¹ Bennen' gože' Jesusen',
na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate'
wzó law naka' xkwide'.

²² Kate' benle Jesusen' da'
ni, gože' le':

—Yetó da' žiažje gono'. Bete'
yógo'te da' den chio', na' dan'
si'o bnezjwn chegak benách
yache' ka', na' gata' yela'
wnni'a chio' ya'abá che Dios.
Naž da, benlen neda' tzen.

²³ Kate' benle bennen'
da' ni, gok nyache' laže'e,
dan' dele'e yela' wnni'a chie'.

²⁴ Kate' ble'el Jesusen' kan gok
bennen' nyache' laže', wnné':

—Zédele'e gaken cho'ogak
benne' ka' dele'e yela' wnni'a
chégake' gan zna bia' Dios.

²⁵ Gakže zede cho'o to benne'
dele'e yela' wnni'a chie' gan
zna bia' Dios, ka te to bia
žbiagak benne' ka' to lo nag
yeche'.

²⁶ Naž benne' ka' béngekle'
da' ni wnnágake':

—ĵNožkze benne' gak yelé',
cha'?

²⁷ Jesusen' gože' légake':

—Dios gak gone' da' bi gak
gongak benne' ka'.

²⁸ Naž Bedw gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' bka'nto'
yógo'te da' den cheto', na'
žónlento' Le' tzen.

²⁹ Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no benne'
wka'ne' liže', o xa xne'e, o
biche' lježe' ka', o zo'le', o ži'ne'
ka', dan' že' laže'e nna bia'
Dios gáte'teže, ³⁰ si'že bennen'
da' ka' ža ni zoažo na'a, na'

ža da' za' gata' yela' nban da'
zejlí kanne chie'.

*Jesús zrne' da' yoble za'
gótgake' Le'*

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesusen' bchi'e benne'
chežinno, benne' wsedle chie'
ka', cheze, na' gože' légake':

—Le wia nga, zejžo lo yež
Jerusalén, gan gak yógo'te
da' nyejw le'e yich la'y,
da' wnnagak benne' ka'
bcháljgake' lo wláz Dios, kan
žala' gak chia' neda', Benne'
Golje' Benách. ³² Benne'
Jerusalén ka' wdégake' neda'
lo na'gak benne' zi'to' ka', na'
gon díjtjgkle' neda', na' wliž
zí'gake' neda', na' wžé'egake'
neda' zene'. ³³ Chíngake' neda',
na' te na' gótgake' neda', na'
kate' gak chonne ža, yebana'
lo yela' got.

³⁴ Bi wyejní'igekle benne'
wsedle chie' ka' da' ni, na' bi
wnnézgekke' bi da' zcháljlene'
légake' chen, dan' naken da' bi
na' gak chejní'igekle'.

*Jesús žeyone' to benne'
Jerikó, benne' lo chole*

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kate' za' žin Jesusen'
lo yež Jerikó, zoa to benne'
lo chole ga na'. Ži'e žoa'a
nez, znnable' no benne' bi da'
wnezjwe' chie'. ³⁶ Bennen'
benle' želdé benne' zan ga
na', na' wnnabe' bižen' žaken.
³⁷ Benne' ka' góžgake' le':

—Jesús, benne' Nasaret,
zdie' nga.

³⁸ Naž benne' lo cholen'
wnnie' žižje, na' wnné':

—Jesús, za'só Dabí, beyache'
laže'l neda'.

³⁹ Benne' ka' zjake' law
Jesusen' bdílegake' benne' lo
cholen' nich kwi'e žize, san le'
wnnie' žižježe, na' wnné':

—Za'só Dabí, beyache' laže'l
neda'.

⁴⁰ Naž wzé Jesusen' žize,
zbeze', na' bsele'e to benne'
chejliže' benne' lo cholen'
nich žine' lawe'. Kate' bžine'
lawe', Jesusen' wnnable' le',
⁴¹ na' wnné':

—Žiže žénelo' gona' chio'?

Benne' lo cholen' wnné':

—Žénela' yeyaljw yej lawa'.

⁴² Jesusen' gože' le':

—Ba beyaljw yej lawo'. Ba
beyako' dan' žejli'o chia'.

⁴³ La' belé'etele', na'
wyéjlene' Jesusen', zka'n zene'
Dios. Lezka' yógo'te benách ka'
nníta'gake' ga na' blé'egekke'
dan' goken, na' bka'n zéngake'
Dios.

19

Jesús len Sakeo

¹ Naž wyoé'e Jesusen' lo
yež Jerikó, zdie' lo yežen'.

² Wzóa to benne' lie' Sakeo
ga na'. Nake' benne' blo
ládjwgak benne' wechizjw ka',
na' dele'e yela' wnni'a chie'.

³ Benne' ni žak laže'e le'ele'
Jesusen', san bi wzáke'le' dan'
zej nnita' benne' zan ga na',
na' nake' benne' bi ntonne'.

⁴ Naž taría taría wnežwe'
lawgak benne' zan ka', na'
wžene' to lo yag nich gak le'ele'
Jesusen', dan' žala' tie' ga na'.

⁵ Kate' bžin Jesusen' ga na',
bchis lawe', na' bwie' gan žia
Sakeon', na' gože' le':

—Zakeo, bedinne lo yagen',
dan' žon byenen chejga'na'
lišo' na'a.

⁶ Naž la' bedínnete Sakeon' lo yagen', na' lo yela' žebél chie' bchi'e Jesusen' liže'.
⁷ Kate' benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, wzó lágwage' znnégake' che Jesusen', na' wnnágake':

—Wyoé'e nich gá'nlene' benne' dola'.

⁸ Naž wzé Sakeon', na' gože' Xanžon':

—Xan, bwia nga. Gachje da' den chia' wnezjwa' chegak benne' yache' ka', na' cha' bi wdetle bchižjwa' benách ka', yenezjwa' chégake' tape chi'ile.

⁹ Jesusen' gože' le':

—Na'a ža ni bla' yela' žeslá chegak benne' ka' nníta'gake' lo yo'o nga, dan' lezka' benne' ni nake' za'só Bran. ¹⁰ Bla'a neda', Benne' Golje' Benách, nich zedjdlja', na' yeslá' benne' ka' zej nnitle'.

Žsaka' lebe Jesús che chi kwe' mežw

¹¹ Kate' ne zze naggak benne' ka' da' zchalj Jesusen', gože' légake' to da' bsaka' lebe', dan' za' žíngake' lo yež Jerusalén, na' žékgekle' za' la' dan' zanna bia' Dios. ¹² Ki wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' blo, na' za' cheje' to yež zi'to' nich si' lo ne'e yela' wnná bia', na' te na' yel'é'e laže'. ¹³ Kate' za' cheje' ga na', bliže' chi benne' wen žin chie' ka', na' bnezjwe' che chégake' to kwe' weje mežw, na' gože' légake': “Le chiljlen mežw ni kate' yela'ža'.” ¹⁴ Benne' wláž ka' che benne' blon', benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe',

bséla'gake' benne' wbás chégake' ka' gan cheje', nich nnágake': “Bi ženelto' nna bia' bennen' neto'.” ¹⁵ Naž benne' blon' wzí' lo ne'e yela' wnná bia', na' bežine' laže'. Naž bsele'e to benne' chejliže' benne' wen žin ka', benne' ka' bdie' lo ná'gake' mežw ka', nich nnezle' balže mežw wdíjljenen' to toe'. ¹⁶ Kate' bžin benne' nežw ga na', wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yechí kwe' ka'.” ¹⁷ Xanen' gože' le': “Chawe' beno'. Nako' benne' wen žin chawe'. Dan' binlo bkonlo' žin láte'ze da' gota' lo no'o, na'a gona' ga nna bi'o chi yež ka'.” ¹⁸ Naž yetó benne' wen žin bžine' ga na', na' wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yegayo' kwe' ka'.” ¹⁹ Xanen' gože' le': “Nna bi'o gayo' yež ka'.” ²⁰ Naž yetóe' bžine' ga na', na' wnné': “Xan, ni de to kwe' mežw chion'. Btoban' laže', na' wdape chi'an. ²¹ Ki bena' dan' bžeba' le', dan' nako' benne' snia. Žono' kan znnagak benách ka': žezi'o da' bi bdixjo', na' zlapo' gan bi gozo'.” ²² Naž xanen' gože' le': “Nako' benne' wen žin bi nake' chawe'. Ni'a che da' wnnó' wchi'a laža'a le'. Žákbe'elo' naka' benne' snia, na' žezi'a da' bi bdixjwa', na' zlapa' gan bi goza'. ²³ Na'a, žbiz chen' bi bejló'o mežw chian' gan gon yichjen, nich kate' yelá'a, yezi'an len yichjen?” ²⁴ Naž gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': “Le yeká'a mežwn' lo ne'e, na' le wnezjwn

che bennen' bezi'e chi kwe' mežwn'." ²⁵ Naž góžgake' le': "Xan, ba yo'o lo ne'e chi kwe' mežw." ²⁶ Naž bechebe xángake', na' wnné': "Žapa' le'e: no benne' wkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, wxén láže'gake' le' yelate', san no benne' bi zkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, yennábgake' dan' wyó'on lo ne'e. ²⁷ Kan nak chegak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' bi gónegekle' nna bi'a légake', le chejxí'-gake', na' le got-gake' lawa' neda' nga."

Žo'o Jesús lo yež Jerusalén len yela' zen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Kate' beyož bchalj Jesusen', beyoé'e nez zeje' zaka' yež Jerusalén. ²⁹ Kate' bžingake' gawze gan že' yež Betfagé, na' yež Betania, gan nak ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo, bseła' Jesusen' chope benne' wsedle chie' ka', ³⁰ na' gože' légake':

—Le chej yeždon' da' žen' yeláte'do' wnežw gan zoažo, na' katen' žinle lo yežen', chejxáka'le to búrrodo' da'ba' yag, na' nitó benne' bi na' kwie'-ba'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' nga. ³¹ Cha' no benne' nnable' le'e, na' nne': "¿Biž chen' žsežle-ba'?" ye'le-ne': "Xanžon' žiážjele'-ba'."

³² Jak benne' wsedle chie' ka', benne' ka' bsele'e, na' bejxáka'gake'-ba' kan ba gož Jesusen' légake'. ³³ Katen' beséžgake' búrrodon', benne' xanba' ka' góžgake' légake':

—¿Biž chen' žsežle búrrodon'? ³⁴ Beží'igake', na' wnnágake': —Xanžon' žiážjele'-ba'.

³⁵ Belchi'e-ba' gan zoa Jesusen'. Kate' ba bxóagake' laže' chelá'a ka' chégake' xkože' búrrodon', bžingake' Jesusen' xkóže'ba' law laže' ka'. ³⁶ Belchiljwe' laže' chégake' lo nez gan žala' te Jesusen'. ³⁷ Kate' ba bžingake' gawze gan zoa ldinne che Ya'a Yag Olibo, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, lo yela' žebél chégake', wzó lágwage' znnégake' zižje, na' bka'n zéngake' Dios ni'a che yela' wak zen ka' da' blé'egekle', da' ka' ben Jesusen'. ³⁸ Wnnágake':

—iGa'n zen benne' wnná bia' ni, benne' ze'e lo wláz Xanžo Dios! iZa' ya'abá che Dios da' zbek ži yichj lázdo'žo! iGa'n zen Dios!

³⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' ladjwgak benách zan ka', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, bdile benne' wsedle chio' ka'.

⁴⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Žapa' le'e: cha' yelnnita' benne' ka' žize, yej ki nnégaken zižje.

⁴¹ Katen' bžin Jesusen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' ble'elen', wžeže' chen. ⁴² Wnné':

—Žak laža'a nnézlele na'a ža da' gak gonen ga ga'n ži yichj lázdo'le law Dios, san na'a ba ngachen' lawle le'e, nich bi lé'elelen. ⁴³ Žingak ža ka' chele

kate' benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', kwékgake' to ze'e kwe'j kože' gan zoale, na' wséjwgake' le'e, na' yógo'te latje dot gawze gónlengake' le'e wdile. ⁴⁴ Wchínnjgake' ze'e da' žape chi'in yež chele, na' gótgake' benne' ka' nníta'gake' yež nga. Bi ga'n to yej law lježen. Yógo'te da' ki gaken chele dan' bi gókbe'elele ža bla' Dios bedjwíe' le'e.

Jesús žwe' lbie' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Naž Jesusen' wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' žebeje' lí'ale yógo'te benne' ka', benne' wete' ka' len benne' ža'w ka', benne' nníta'gake' gan nak la' li'a yodon'. ⁴⁶ Gože' légake':

—Nyejw le'e yich la'y da' znnan: “Liža' naken yo'o gan wližgak benách ka' Dios” san le'e ba benlen ka' to yo'o chegak benne' wbán ka'.

⁴⁷ Tža tža Jesusen' bsdle' benách ka' gan nak lo zchil yodon', na' bꝑoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' blo ka' che yež gónegekle' gótgake' Le'. ⁴⁸ Bi bžélgekle' nakle gótgake' Le', dan' yógo'te benách ka' zze nággake' xtiže'e dot láže'gake'.

20

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ To ža, kate' Jesusen' ne žsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodo', na' zchalje' diža' chawen', bꝑoz wnná bia' ka',

len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžíngake' gan zoe', ² na' góžgake' Le':

—Wnná neto'. žBize yela' wnná bia' žónleno' da' ki? žNožke benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Le yeží'i, na' nnale. ⁴ žNož benne' bsele'e Zwa nich bezóe' benách ka' nis? žDios, cha' to benne'?

⁵ Benne' yodo' ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “žBiz chen' bi wyejle'le chie'?” ⁶ Cha' ye'žo-ne': To benne' bsele'e le', benne' yež ki wžé'egake' žo'o yej, dan' žékgekle' Zwan' bchalje' lo wláz Dios.

⁷ Naž beží'igake', na' wnnágake':

—Bi nnezlto' no benne' bsele'e Zwan'.

⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' žónlena' da' ki.

Benne' wen žin ka', benne' bi zej nake' chawe'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Naž la' wzó lawte Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na'. Bsaka' lebe', na' wnné':

—Wžoa to benne' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie', na' bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka' nich góngake' gachje len le' da' sí'gake', na' wyeje' zi'to' gan bga'ne' scha. ¹⁰ Kate' bžin ža chíbgage' da' zžía lba uba

ka', bsele'e to benne' wbás chie' gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich si'e da' žeyala' chie', san benne' wen žin ka' béngake' le' zi', na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹¹ Da' yoble bsele'e yetó wbás chie', na' lezka' béngake' chie' da' zia, na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹² Da' yoble bsele'e benne' beyonne' wbás chie' gan nnita'gake', na' lezka' bžíagake' le' we', na' bebéjgake' le' na'le lo yežlyón'.

¹³ 'Naž xan yežlyón' wzá' laže'e, na' wnné': "¿Nakxkze gona? Seła'a zi'nkza', bi' by-odon' nži'ila', gan nnita'gake'. Katen' lé'egekle'-be', gápegake'-be' ba la'ne." ¹⁴ San katen' benne' wen žin ka' blé'egekle'-be', bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake': "Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', nich da' yeyala' chebe' gaken chežo." ¹⁵ Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón', na' hétgake'-be'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Na'a, ¿nakxkze gon xan yežlyón' chégake'? ¹⁶ Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyó chien' lo na'gak benne' yoble ka'.

Kate' benne' ka' nnita'gake' ga na' béngekle' da' ni, wnnágake':

—Dios bi nne' gaken ki.

¹⁷ Naž Jesusen' bwie' légake', na' wnné':

—¿Bize žsedle dan' nyejw le'e yich la'y? Znnan:

Yej da' belká'n benne' wen yo'o ka' ka'ze,

na'a naken yej blo skin ze'e.

¹⁸ No benne' bixe' law yej na', chichjw kwine', na' no benne' chejbaga' yej na' le', wzožjen le'.

Kan nak da' zchíjwgake' lo wláw benne' Sésar
(Mt. 21:45-46; 22:15-22;
Mr. 12:12-17)

¹⁹ La' ža na'ze, bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wse-dle ka', gónegekle' góxwgake' Jesusen', dan' žákbe'egekle' wnné' dan' bsaka' lebe' kan nak chégake', san bžébegake' benne' zan ka' nnita'gake' ga na'. ²⁰ Bwiatezgake' Jesusen', na' bséla'gake' benne' ka' nich kwéjgake' le' diža', benne' ka' wloé'el kwíngake' ka' benne' chawe' ka', nich góngake' ga bi da' nna Jesusen', nich gak wdégake' le' lo na' bennen' zнна bi'e légake'. ²¹ Nich góngake' ki, wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, nnezlto' zнно' da' li, na' žsedlo' da' li, na' bi zchi'a lažo'o kan nak da' zloé'ezele kwíngak benne' ka', san kan žsedlo' dan' wnnakze Dios naken dot li laže'. ²² Bloe'el neto'. ¿Žon byenen chíjwto' lazto' che benne' Sésar, benne' Roma zнна bi'e, o bi chíjwton'?

²³ Žákbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake' chie', na' gože' légake':

—¿Biž chen' zbejle neda' diža'? ²⁴ Le wloé'el neda' to mežw da' zdate. ¿Nož benne' da' lawe' le'e da' ni, na' nož benne' žia le' nga?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wnezjw benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' Dios da' naken che Dios.

²⁶ Bi gok góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yeshága'gake' Le' zia lawgak benne' zan ka', na' bebángle' kan nak da' bechebe', na' wnníta'gake' žize.

Kan gak chegak benne' ka' yebángle' lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Naž bla'gak benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znná'gake' bi yebangak benne' gat ka', na' wnnábgekle' Jesusen', ²⁸ na' wnná'gake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' chežo da' znnan: “Cha' gat to benne' byo, na' ga'n zo'le', na' cha' bi zoa nitó xkwide' chie', naž bi' biche'e žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich gata' za'só benne' bíche'be', bennen' ba gote'.” ²⁹ Wnníta'gak gaže xkwide' byo zej nakbe' bíche'be'. Xkwide' nežwn' bchag ná'lenbe' to xkwide' no'le, na' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ³⁰ Naž xkwide' bežope bchag ná'lenbe' no'len', na' lezka' got xkwiden', bi wzóa xkwide' chebe'. ³¹ Naž xkwide' beyonne bchag ná'lenbe' no'len', na' ka'kze bengak bi' gaže ka'. Gótgakbe', bi wzóa xkwide' chégakbe'. ³² Kate' ze lawte, lezka' got no'len'. ³³ Na'a, katen' yebangak benne' gat ka', žnolbe' gak no'len' chebe', dan' bchag ná'gakbe' gážtebe' len no'len'?

³⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Zchag na'gak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' zné'zjw'gake' zín'gake' ka' nich wchág ná'gakbe'.

³⁵ Na'a, benne' ka' ná'gake' zi yebá'ngake' lo yela' got, na' chejnníta'gake' yežlyó da' gatan', bi góngake' yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake'. ³⁶ Ki gaken, dan' biž gatgak benne' ka' yebá'ngake' lo yela' got, san gá'gake' kan zej nak wbás che ya'abá ka', na' gá'gake' zi'nkze Dios. ³⁷ Cha' yebangak benne' gat ka', bloé'ekzele Moisés žo'o gan nyejw kan nak che yag yeche' da' wyeyen, gan bchalj Xanžon', na' wnné' nake' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob. ³⁸ Dios nake' Dios, kege chegak benne' gat ka', benne' ná'gake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ka' nníta'gake' nbá'ngake', dan' zej nnita' n'bangak yógo'te benách ka' lawe' Le', la'kze gótgake' yežlyó nga.

³⁹ Naž ba'le benne' yodo' wsedle ka' beché'begake', na' wnná'gake':

—Benne' wsedle, cháwe'do' wnnó'.

⁴⁰ Biž bežó'gkekle' bi da' nnábgekle' Le'.

žNož benne' nak Benne' Cristo ži'ne'?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—žBiž chen' znná'gake': “Benne' Criston' nake' ži'n Dabi'”? ⁴² Dabi' na'kze bchalj'e

da' nyejw le'e yich la'y gan zej
nyejw salmo ka', da' znnan:

Ḫanžo Dios gože' Ḫana':

“Wžé' kwita' li ža,

⁴³ kate' gonža' ga wzóa zibgak
benne' ka' lawo', benne'
ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe'.”

⁴⁴ Dabí na'kze wnné' nak
Benne' Criston' Ḫane'.
¿Nakxkze naken, znnale le'e
nake' zi'ne'?

*Jesús žesbage'e benne' yodo'
wsedle ka' zia*

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40;
Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Kate' yógo'te benách ka',
benne' ka' nníta'gake' ga na',
ne zze nággake' che Jesusen',
Le' gože' benne' wsedle chie'
ka':

⁴⁶ —Le gape chi'i kwinle
chegak benne' yodo' wsedle
ka', dan' žaz láže'gake' želdé'
zej nakwe' laže' tonn, na'
žénegekle' wliž zengak benách
ka' légake' gan nak lawe'
ya'a, na' lezka' žaz láže'gake'
želbi'e latje blo gan zdóbgake'
nich yéngekle' xtiža' Dios,
na' gan že'j žáwgake' tzen.

⁴⁷ Zká'agake' ližgak no'le
wzebe ka', na' nich wloé'ezele
chawe' kwíngake' žližgake'
Dios scha. Benne' ki, Dios gon
zi'že' légake'.

21

*Mežw da' bde to no'le
yache' law Dios*

(Mr. 12:41-44)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' lo
zchil yodo', bwie', na' ble'ele'
benne' ka' de yela' wnni'a
chégake', zgó'ogake' mežw lo
kak che yodo'. ² Lezka' ble'ele'

to no'le yache' wzebe, na'
wloé'e chope mežw lasdo', da'
ka' záka'gaken láte'do'ze. ³ Naž
wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, da' zenže
wló'o no'le yache' wzebe
ni ka' da' wlo'ogak yezika'
benne' ka', benne' zgó'ogake'
mežw lo kaken'. ⁴ Yógo'tegake',
ka' da' nga'nze chégake',
wló'ogake' mežw che yodo',
san no'le ni, lo yela' yache'
chie', wloé'e dot da' nape', da'
žala' gawlen'.

*Znna Jesús wchínnjgake'
yodo'*

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Zej nnita' benne' ka' ga
na', benne' zcháljgake' kan
nak che yodo' na', kan naken
xtando', na' kan zej naken yej
ka' da' zej naken zenle'e, na'
yezika' da' ka' zej naken xtan.
Naž Jesusen' gože' légake', na'
wnné':

⁶ —Zlé'elele yógo'te da' ki,
san žin ža katen' biž ga'n nitó
yej ki law lježen, dan' wchinnj-
gak benách ka' yodo' nga.

*Da' ka' gak biá'gaken kate'
za' žin ža ze lawte ža ka'*

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Naž wnnábgekle' Jesusen',
na' wnnágake':

—Benne' wsedle, ¿batze gak
da' ki? ¿Bize gak bian' katen'
za' gaken ki?

⁸ Bechebe Jesusen', na'
wnné':

—Le gape chi'i kwinle, nich
bi gon laže'l no benne' le'e,
dan' la'gak benne' zan, benne'
ka' wzóa lágake' kan lia' neda'.
Nnágake' zej nake' Benne'
Criston', na' nnágake': “Ba

zoažo ža ze lawte ža ka'." Neda' žapa' le'e: bi gónlenle légake' tzen. ⁹ Kate' yénlele žak wdile, na' želží'i benách ka' chegak benne' yolawe' ka', bi žébele, dan' žon byenen gaggak da' ki zga'ale, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁰ Lezka' gože' légake':

—Tíle to yež len yetó yež, na' benách ka' gan zoa to benne' zнна bi'e tíl-lengake' benách ka' gan zoa yetó benne' zнна bi'e. ¹¹ Naž xo'le'e law yežlyó nga, na' nize na'ze gak wbín, na' gáta'le'e yižwé' ka'. La' lawgak da' ka' ya'abá, da' góngaken ga žébegak benách ka', na' da' ka' gak biá'gaken.

¹² 'Zga'ale kate' za' gak da' ki, góxwgak benne' ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e. Wché'gake' le'e gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Ki góngake' nich wžia yí'gake' le'e, na' wséjwgake' le'e liž ya. Wché'gake' le'e lawgak benne' wnná bia' ka', na' lawgak benne' blo ka', dan' žónlenle neda' tzen. ¹³ Ki gaken chele nich gata' latje wchaljle ka nak chia' neda'. ¹⁴ Le gon choch láže'le, na' bi kwek yichjle zga'ale nakx nnale chezle, ¹⁵ dan' gonna' neda' chele diža' da' wži'ile, na' lezka' yela' žejní'il, nich bi gak benne' ka', benne' bi lé'egekle' le'e chawe', wzégake' le'e žize, na' bi gak bi da' nnégake' che xtiža'le. ¹⁶ Naž xakzle ka', na' benne' bíche'kzle ka', na' lježkzle ka', wdégake' le'e lo na'gak benne' ka', na' gótgake' bálele. ¹⁷ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e cheła'ale dan'

žónlenle neda' tzen, ¹⁸ san bi nítl nitó yicha' yichjle. ¹⁹ Cha' soale choch, gata' yela' nban da' zejli kanne chele.

²⁰ 'Kate' lé'elele benne' ka' žjake' lo wdile zej ngo'e le'je yež Jerusalén, nnézele ba bžin ža kwia yi' yežen'. ²¹ Naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' lawgak ya'a ka'. Benne' ka' nníta'gake' lo yežen' žala' žó'gake' ga na', na' benne' ka' nníta'gake' wen yixe', bi žala' yeyéjgake' yežen'. ²² Kate' ža ka' Dios wsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen', na' gak yógo'te da' nyejwn le'e yich la'y kan žala' gaken chégake'. ²³ Katen' žin ža na', da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' zej noe'e xkwide' lé'egake', na' lezka' chegak no'le ka' zgáže'gake' bi'do' že'n ka', dan' sáka'le'egak benách ka' nníta'gake' ga na', dan' Dios wsaka' zi'že' benne' ka'. ²⁴ Gatgak benne' zan lo wdilen', na' wché'gake' bale' zej nžeje' gan žíngake' dot yežlyó nga, na' benne' zi'to' ka' nna biá'gake' lo yež Jerusalén nga na' zejte za'a ža chégake'.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za'yelá' Cristo

(Mt. 24:29-35, 42-44;
Mr. 13:24-37)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Gaggak da' ka' gak biá'gaken lo wbíž, na' lo byo', na' lo belj ya'abá ka'. Lo yežlyó nga gak žej láže'gak benách ka', na' žébele'egake', dan' yéngkle' chi'i zižje che niso', dan' tale'e nisen'.

26 Yedó láže'gake' lo yela' zžebe chégake' dan' sa' láže'gake' chegak da' žala' gákgaken yežlyó nga, na' dan' xizgak da' zej nla' ya'abá. 27 Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, la'a lo bejw ya'abá, nzi' lo na'a yela' wnná bia', na' la' law yela' baní' chia'. 28 Kate' so law gaggak da' ki, le gon choch kwintle, na' le wia ža'le, dan' ba zezá'a neda', nich yechi'a le'e.

29 Jesusen' gože' légake' to da' bzaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga kan žak che yag higo, na' che bíte'teze yag yoble. 30 Kate' zlé'elele žiagak ni'a ne'n že'ndo', na' nnézkzelele ba zžin byo' wbá ka'. 31 Lézka'kze, kate' lé'elele ba žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga.

32 'Da' li žapa' le'e, bi gatgak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, kate' gakže yógo'te da' ki. 33 Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a, bi ten ka'ze, san gakkze kan znnan.

34 'Le gape chi'i kwintle nich bi we'le latje da' wžia yin' le'e chazen lo yichj lázdo'le, dan' naken yela' wawle'e, na' yela' zzožle, na' yela' že' zedle, nich kate' žin ža na', bi yedó láže'le, 35 na' nich bi gaken chele ka to da' wžia yin' benách ka', da' gaken chegak yógo'te benách nníta'gake' dot yežlyó nga. 36 Che len, le so ban laže', na' le wcháljenteze Dios, nich gak yelale lo da' žala' gaken, na' nich bi yedoé'elele

katen' la'le le'e lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

37 Te ža wzóa Jesusen' lo zchil yodo', gan bsedle' benách ka', na' kate' za' žale bežoje' ga na', na' wyeje' law ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo. 38 Yógo'te benách ka' bžingake' zžile gan zoa Jesusen' lo zchil yodo' nich wzé nággake' xtiže'e.

22

Benne' yodo' ka' žon xtiža'gake' nakze gótgake' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Kate' za' gak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, lnin' nzin' Pasko', 2 naž bdobgak bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka'. Ben xtiža'gake' nakze gótgake' Jesusen', san bi wzáke'gekle', dan' zžébegake' da' gongak benách yež ka'.

3 Naž da' xiwe' yjénlenen Judas tzen. Judas na' lezka' lie' Iskariote, na' nbáblene' benne' chežinno wbás ka' bseła' Jesusen', 4 Wyéj Judas na', na' bejcháljlene' bžoz wnná bia' ka' len benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', nakze gak gone' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. 5 Bebégekle benne' yodo' ka', na' bchebe láže'gake' wnéjzwgake' le' mežw. 6 Bchebe laže' Judas na', na' gónele' wdíe' Jesusen' lo ná'gake' ži žize.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-26)

7 Bžin ža katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, katen' žala' gótgake' zila'do' ka', bia ka' žáwgake' xche' Lni Pasko'. 8 Jesusen' bsele'e Bedw len Zwa, na' wnné':

—Le chej, na' le chejsí'ni'a da' gawžo xche' Lni Pasko'.

9 Góžgake' le':

—¿Gaz žénelo' chejkwez-ton'?

10 Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wia nga, kate' žinle lo yež nga, žoj to benne' yedjchage' le'e, noe'e to že'e nis. Le chéjlene' ga žintele yo'o gan choe'e. 11 Le ye' xan yo'on': "Benne' wsedle ži'e le': ¿Gaze zoa yo'o zen na' gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' xche' Lni Pasko'?" 12 Naž wlo'e'ele' le'e to yo'o zen da' zoan ža'le gan ba nba'a. Le wsí'ni'a dan' gawžon ga na'.

13 Naž jake', na' bejxáka'gake' kan ba gož Jesusen' légake', na' belsí'ni'e da' gáwgake' xche' Lni Pasko' ga na'.

14 Kate' gole ža na', wžé' Jesusen' gan gáwgake', na' wbás chie' ka' wžé'lengake' Le' tzen.

15 Naž Jesusen' gože' légake':

—Gok láže'li'a gáwlena' le'e tzen xche' ni zga'ale kate' saka'a, na' gata'. 16 Žapa' le'e: biž gawa' ki kate' žinže ža gak da' zloé'ezele xche' ni, da' gaken gan zna bia' Dios.

17 Bežw Jesusen' to ziga'do', na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Naž gože' légake':

—Le sin', na' le ye'j late' wejen, 18 dan' žapa' le'e: biž ye'ja

xis uba kate' žinže ža na' nna bia' Dios.

19 Naž bežwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Wdé na' bzožjen', na' bi'en che chégake', na' wnné':

—Da' ni naken bela' žen chia' da' zdian' lo wlažle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le neda'.

20 Kate' beyož bdáwgaken', lezka' bchalje' che ziga'don', na' wnné':

—Ziga'do' ni zloe'elen kan nak diža' kob da' zka'n chawen', na' žen chia' žon chochen, žen na' laljen ni'a chele.

21 'Na'a, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka' že'j žáwlene' neda' tzen. 22 Da' li cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, na' gak chia' kan nyejw le'e yich la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda'.

23 Naž wzó lágake' znnábgikle' Le' to weje to weje', na' wnnágake':

—¿Nolton'?

Znnábgake' nólgame' game' benne' blo

24 Naž wnnábgake' la' légakze' nólgame' game' benne' blo. 25 Jesusen' gože' légake':

—Benne' ka' zna biá'gake' yežlyó nga znnágake' žon cháwe'gake' benách ka', san zkingekle' žin yela' wnná bia' chégake' nich gak chégakkze' da' chawe', 26 san le'e bi žala' gonle ki. No benne' nake' blo ladjwle le'e žala' gake' ka to benne' nakže' gaxjw, na' bennen' zna bi'e

žala' gake' ka benne' ndo'w
 chegak lježe' ka'.²⁷ ĆNoz
 benne' nakže' blo, bennen'
 že'j žawe', o bennen' zžie' yela'
 waw? ĆKege bennen' že'j žawe'
 nakže' blo? Neda' zóalena' le'e
 ka to benne' zžie' yela' waw.

²⁸ 'Le'e wzóalenkzele neda'
 katen' gokgak da' ka' chia',
 da' ka' wzí' biá'gaken neda'.
²⁹ Che len wdía' lo na'le to gan
 nna bia'le, kan ben Xa', bdie'
 lo na'a gan nna bi'a neda'.
³⁰ Ki gona' nich gak kwe'le
 gan ye'j gáwlenle neda' tzen
 gan nna bi'a, na' kwe'le latje
 chekzle gan wchi'a láže'le
 chežinno kwe' benne' ka' zej
 nake' za'só Israel.

*Znna Jesús nna Bedw bi
 nónbí'e Le'*
 (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31;
 Jn. 13:36-38)

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—Smon, Smon. Bwia
 nga. Ba wnnáb da' xiwe'
 cho'ole le'e lo nan', nich wchíx
 lažen' le'e kan žon to benne'
 žsoe' zoa' scribe,³² san ba
 bliža' Dios, na' wnnabla' Le'
 gáklene' le', nich bi yeyóž yedó
 yela' žejlé' chio'. Naž, katen'
 yeyako' chia', ben choch
 lježo' ka'.

³³ Bedon' gože' Le':

—Xan, ba zoa' sá'lena' Le',
 kégeze liž ya, san lezka' ga
 gátlentia' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Bedw, žapa' le': zga'ale
 kate' kweže leko' na'a, le'nno'
 chonne chi'i bi nónbí'o neda'.

*Da' ben Jesús katen' za'
 gótgake' Le'*

³⁵ Jesusen' wnnable' légake',
 na' wnné':

—Kate' bseła'a le'e, na' bi
 bia'le yixjw yet, na' kege bzod
 mežw, na' kege chope kwe'
 zel-le, Ćbize byážjelele?

Légake' wnnágake':

—Bi be byážjelto'.

³⁶ Naž gože' légake':

—Na'a, no benne' de yixjw
 yet chie' žala' we'en, na' lezka'
 žala' gon no benne' de bzod
 mežw chie', na' no benne'
 bi de ya ntoche' chie' žala'
 gote'e laže' žxo'a yene', na'
 ga'we' to ya ntoche'.³⁷ Žapa'
 le'e: žon byenen gak chia' kan
 nyejw le'e yich la'y, da' znnan:
 “Béngake' chie' kan žóngake'
 chegak benne' wen da' zinnj
 ka'.” Ki gaken, na' gak yógo'te
 da' zej nyejwn le'e yichen'
 kan žala' gaken chia'.

³⁸ Naž légake' wnnágake':

—Xan, ni de chope ya
 ntoche' ka'.

Le' gože' légake':

—Ná'teze.

*Jesús zcháljlene' Dios lo
 yežlýón' nzin' Jetsemani*

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Naž bžoj Jesusen', na'
 kan žonkze' wyeje' law Ya'a
 Yag Olibo, na' benne' wsedle
 chie' ka' bénlengake' Le' tzen.

⁴⁰ Katen' bžingake' ga na', Je-
 susen' gože' légake', na' wnné':

—Le wlíž Dios, na' le
 nnable' bi gata' latje gon da'
 xiwe' ga bága'le doła'.

⁴¹ Naž Jesusen' wzé'e gan
 nníta'gake', na' wdíe' yelate'
 na'le ka to ga žin to yej da'
 žsežon, gan bzoa žibe', na'
 bcháljlene' Dios.⁴² Wnné':

—Xe, cha' žénelo', bkwas len
 neda' dan' žala' saka'a, san

kege kan žénela' neda', san ka žénelo' Le' gono'.

⁴³ Naž bla' law to wbás che ya'abá, na' ben choche' Jesusen'. ⁴⁴ Naž Jesusen', lo yela' žekle chie', dot laže'e bliže' Dios, na' nis yes chie' goken ka žen, da' zžonten lo yo.

⁴⁵ Kate' beyóž bcháljlene' Dios, bezó že'e, na' beyeje' gan zej nnita' benne' wse-dle chie' ka', na' bedjxake'e légake' ztásgake' lo yela' nyache' laže' chégake'. ⁴⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—žZtasle? Le chas, na' le wliž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le dola'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, la' bžintegak benne' zan ga na', na' Judas žónlene' légake' tžen. Judas na' nbáblene' benne' chežinno wsedle ka' che Jesusen', na' zeje' lawgak benne' zan ka'. Wbige'e gan zoa Jesusen' nich wchág lawe' Le'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Judas, žzchag lawo' neda', Benne' Golje' Benách, nich wdío' neda'?

⁴⁹ Kate' benne' ka' nníta'lengake' Jesusen' blé'egekle' kan žak chie', góžgake' Le':

—Xan, žwyíngakto'-ne' ya ntoche'?

⁵⁰ To benne' wsedle che Jesusen' bene' we' nag benne' wen žin che bžoz blo. Bžixé' nage' li ža. ⁵¹ Jesusen' wnné':

—Ná'teze.

Wdán Jesusen' nag benne' wen žin na', na' beyonen'. ⁵² Naž gože' bžoz wnná bia' ka', na' benne' ka' yo'lo lo ná'gake' che yodo', na' benne' gole ka', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe', na' wnné':

—žZa'le, na' nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle kate' zzenle benne' wbán ka'? ⁵³ Tža tža wzóalenkza' le'e lo zchil yodo', na' bi be benle chia', san na'a wzáke'le dan' nak ža nzi' lo na' bennen' zoe' latje chol.

Zna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Naž benne' ka' béxwgake' Jesusen', na' belchi'e Le' liž bžoz blo. Bedw wnawe' Jesusen' zi'to' zít'ole. ⁵⁵ Kate' ni'a na' bžoz blon' ba bžéngake' yi' la' lí'ale liž bžoz blon', wžé'gake' kwit yin'. Naž Bedon' wžé'lene' légake' tžen. ⁵⁶ Kate' to xkwide' no'le wen žin ble'elbe' Bedon', že'ze' žoa'a yin', bwíabe'-ne', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' Jesusen' tžen.

⁵⁷ Beží'i Bedon', na' wnné':

—No'le, bi nónbi'a bennen'.

⁵⁸ Yextido' yetó benne' ble'ele' Bedon', na' wnné':

—Le' žónleno' benne' ka' tžen.

Bedon' wnné':

—Benne', kege neda'.

⁵⁹ Yextido' wnná yetó benne':

—Da' li benne' ni žónlene' Jesusen' tžen, dan' nake' benne' Galilea.

⁶⁰ Naž Bedon' wnné':

—Benne', bi nnezla' biz
chen zchaljo'.

Kate' ne zchalje' da' ni,
la' wžéžete leko'. ⁶¹ Naž
byechj Xanžon', na' bwie'
Bedon'. Bejsá' laže' Bedon'
da' wnná Xanžon', kan gože'
le': "Zga'ale kate' kweže leko'
na'a, le' yeži'o chia' chonne
chi'i, na' nno' bi nónbi'o
neda'." ⁶² Naž Bedon' bežoje'
na'le, na' wžéžteke' gže'te.

Žon dítjgkele' Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Benne' ka', benne'
wzégake' Jesusen', ben
dítjgkele' Le', na' bdíngake'
Le'. ⁶⁴ Naž bséjwgake'
law Jesusen', na' belgape'e
lawe'. Wnnábgekle' Le', na'
wnnágake':

—Wnnéya'a. ěNoz bennen'
wdape'e Le'?

⁶⁵ Da' zan da' wnnégake'
chie', na' belsaka' zi'e Le'.

*Zžin Jesús lawgak benne'
yodo' wchi'a laže' ka'*

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64;
Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Kate' za' ža'ní' ža na',
bdobgak benne' gole ka'
len bĥoz wnná bia' ka',
na' benne' yodo' wsedle
ka'. Belchi'e Jesusen' lawgak
benne' yodo' wchi'a laže' ka',
na' wnnábgekle' Le', ⁶⁷ na'
wnnágake':

—Wnná neto'. ěNako' le'
Benne' Criston'?

Jesusen' gože' légake':

—Cha' yapa' le'e naka'
Benne' Criston', bi chejle'le
chia', ⁶⁸ na' cha' bi da' nnabla'
le'e, bi be yeži'ile, na' bi

wsanle neda'. ⁶⁹ Na'a so lawa'
neda', Benne' Golje' Benách,
kwi'a kwit li ža che Dios,
Bennen' nape' dot yela' wnná
bia'.

⁷⁰ Wnnábgekle' Le'
yógo'tegake', na' wnnágake':

—ěNakkzo' le' Zi'n Dios?

Le' gože' légake':

—Da' likze znnale.

⁷¹ Naž wnnágake':

—ěNozže žiážjelžo benne'
wloe'ele' zia da' nbage'e Le'?
La' žo'oze ba benlžo wnníe'
che Dios.

23

Zžin Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14;
Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Naž belzó ža' yógo'te
benne' zan ka', na' belchi'e
Jesusen' law Pilato. ² Naž wzó
lawgake' žesbága'gake' Le' zia,
na' wnnágake':

—Benne' ni, ble'elto' da' zia
da' žone'. Žone' ga zži'igak
benách wláž cheto' ka' chegak
benne' yolawe' ka', na' žsejwe'
xnezgak benne' ka' žízjwgake'
da' zchizjw benne' Sésar, na'
znné' lekze' nake' Benne'
Criston', benne' žala' nna bi'e.

³ Naž Pilaton' wnnable' Je-
susen', na' wnné':

—ěNako' le' benne' nna bi'e
benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na'
wnné':

—Da' likze znno'.

⁴ Naž Pilaton' gože' bĥoz
wnná bia' ka', len benne' ka'
nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi be zžel-la' da' zia da'
nbage' benne' ni.

⁵ Naž ben chóchgake'
xtíža'gake', na' wnnágake':

—Žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, na' žsedle' benách ka' do zente gan nbab Judea. Wzō lawe' bene' ki gan nbab Galilea, na' lezka' žonen' nga.

Zžin Jesús law Herodes

6 Kate' benle Pilato da' ni, zcháljgake' che gan nbab Galilea, wnnable' légake' cha' nbab Jesusen' Galilea.

7 Katen' wnezele' nbab Jesusen' gan znná bia' Herodes, bsele'e Le' law Herodes na', dan' lezka' zoe' le' lo yež Jerusalén ža ka'.

8 Kate' Herodes na' ble'ele' Jesusen', bebele', dan' ba gok scha žénele' le'ele' Le', dan' ba benle' da' zan kan nak che Jesusen', na' žak laže'e le'ele' to yela' wak da' gone'.⁹ Herodes na' wnnable' Jesusen' da' zan, san Le' bi be bechebe'.

10 Lezka' zej nnita' bχoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka' ga na', na' besbága'gake' Jesusen' zia.

11 Naž Herodes na' len benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdile, belka'ne' Jesusen' ka'ze, na' nich gon dítjgекle' Le', bwákwgake' Le' laže' da' zaka', ka dan' žakw to benne' wnná bia', na' da' yoble belchi'e Le' law Pilaton'.¹² Kate' ža na' Pilaton', na' Herodes na' benníta'gake' chawe', dan' zga'ale bi blé'egekle' ljéžgake' chawe' toe' yetóe'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Naž Pilato btobe' bχoz wnná bia' ka' len benne' blo

ka', na' benne' yež ka',¹⁴ na' gože' légake':

—Bedjwa'le benne' ni lawa' neda', na' znnale žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, san kate' wnnabla'-ne' binlo, na' wnníta'kzele le'e ga ni, bi be bžel-la' da' zia da' nbage'e, da' ka' žesbága'le-ne'.¹⁵ Kate' bsela'a-ne' law Herodes, bi be zia bžel-le' da' nbaga' benne' ni nich chogžo chie' gate'.¹⁶ Na'a wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

17 Zoa to da' žon byenen gon Pilaton' kate' žak lni na', da' žónteze žone', žsane' to benne' nyejwe' liž ya lo na'gak benách ka'.¹⁸ Naž yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Bet bennen', na' bsan Barrabás.

19 Barrabás na' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne'.²⁰ Pilaton' bcháljlene' légake' da' yoble, dan' žénele' wsane' Jesusen',²¹ san da' yoble wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze!
jBde'e le'e yag kroze!

22 Naž Pilaton' gože' légake' da' chonne chi'i, na' wnné':

—¿Bizkze da' zinnj ben bennen'? Bi be bžel-la' da' bene' da' žonen ga nbage'e zia gate'. Wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

23 Zižježe wnnégake', na' wnnábgage' ta' Jesusen' le'e yag kroze. Dan' wžéžeya'agak benne' ka' len bχoz wnná bia' ka', scha, na' goken kan žénegekle'.²⁴ Naž Pilaton'

bchoge' che Jesusen' gak chie' kan znnábgake'. ²⁵ Bsane' bennen' wnnábgake' lo ná'gake', bennen' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne', na' bdie' Jesusen' nich gak chie' kan žénegekle'.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32;
Jn. 19:17-27)

²⁶ Kate' ne želchi'e Jesusen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze, béxwgake' Smon, to benne' yež Sirene, benne' zezé'e yixe', na' belxóe' yag krozen' ža yene' nich we'en, na' cheje' xkóže'le Jesusen'.

²⁷ Benne' zan, benne' byo ka' len no'le ka', zejnáwgake' Jesusen', na' želbeže', na' želbeže nyache'e chie'. ²⁸ Naž byechj Jesusen', na' bwie' légake', na' gože' légake':

—Le'e, no'le Jerusalén ka'. Bi kwézele ni'a chia' neda', san le kweže ni'a chekzle, na' ni'a chegak zi'nle ka', ²⁹ dan' žin ža nná'gake': “Ba nez zen naken chegak no'le wbíž ka', na' chegak no'le ka' bi zej noe'e bi'do' ka', na' no'le ka' bi zgáže'gake' bi' že'n ka'.”

³⁰ Naž benách ka' so lágwage' yé'gake' ya'a sibe ka', na' nná'gake': “Le yedjbag'a' neto'” na' lezka' yé'gake' ya'ado' ka': “Le wkache' neto'.” ³¹ Cha' ki žóngake' chia' neda', naka' ka' to yag nban, žnakxkze góngake' chele le'e, nakle ka' yag biž ka'?

³² Lezka' belchi'e chope benne' wen da' zinnj ka', nich wdá'gake' légake' le'egak yag

kroze ka' tzen len Jesusen'. ³³ Kate' bžíngake' law Ya'a Kalabera, da' znnan len diža' xíža': “Ya'a Žit Yichjžo” bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze. Lezka' bdá'gake' chope benne' ka' le'egak yag kroze ka', benne' wen da' zinnj ka'. Toe' bdá'gake' kwit li ža che Jesusen', na' yetóe' bdá'gake' kwite' yegle. ³⁴ Naž Jesusen' wnné':

—Xe, benít law chégake', dan' bi nné'gekle' da' žóngake'.

Naž benne' ka' žjake' lo wdile, benne' nníta'gake' ga na', belé'egkle' laže' dan' nakw Jesusen', na' bebéjgake' da' gak bia' lawlen. ³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiágakze', ben dítjgekle' Jesusen', na' lezka' bengak benne' wnná bia' ka', na' wnná'gake':

—Benne' ni beslé' benne' yoble ka'. Na'a žala' yeslá kwine' cha' nake' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

³⁶ Lezka' benne' ka' žjake' lo wdile ben dítjgekle' Jesusen'. Wbíga'gake' gan zoe', na' byé'jgake' Le' nop zichj, ³⁷ na' wnná'gake':

—Cha' nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka', beslá kwino'.

³⁸ Lezka' zoa to da' dan' le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' nyejwn len diža' griego, na' len diža' latín, na' len diža' hebreo, dan' znnan: “Benne' zna bi'e benách judío ka'.”

³⁹ To benne' wen da' zinnj na', benne' de'e le'e yag kroze, bliž ditje' Jesusen', na' wnné':

—Cha' nako' le' Benne' Criston, beslá kwino', na' lezka' neto'.

⁴⁰ Beží'i yetó benne' wen da' zinnj na', na' wdíle' lježen', na' wnné':

—¿Bi zžebo' Dios? Lezka' le' nžog chio' gato'. ⁴¹ Da' li žo'o, da' žála'kze gaken chežo zzáka'žo, kan žála' chog che no benne' wen da' zinnj, san benne' ni, bi be da' zinnj bene'.

⁴² Naž bennen' gože' Jesusen':

—Bejsá' laže' neda' kate' žino' gan nna bi'o.

⁴³ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a ža sóaleno' neda' latje xtan chia'.

Žat Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Kate' bžin wawbíž, bechól' dot yežlyó nga ga bžinte žedá chonne. ⁴⁵ Bechól' lo wbíž, na' laže' da' zen lo yodo' wžezan' chope chogle. ⁴⁶ Naž Jesusen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xe, zdia' be' nakkza' lo no'o.

Kate' beyož wnné' ki, la' bežojte be' nakkze', na' gote'.

⁴⁷ Kate' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdíle' bl'e'ele' kan goken, bka'n zene' Dios, na' wnné':

—Da' likze bennen' goke' benne' chawe'.

⁴⁸ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiágakze', katen' bl'é'egekle' dan' goken, beyéjgake' lo yež, želgapa' lchó'gake' dan' že' zédgekle'. ⁴⁹ Zí'to'le bga'ngak yógo'te benne' ka', benne' zej

nónbi'e Jesusen', len no'le ka' bėnlengake' Le' tzen katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' bl'é'egekle' dan' goken.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Lezka' to benne' yež Arimatea, yežen' nbaben Judea, zoe' ga na'. Lie' Jwsé, na' nake' chawe', na' dot li laže', na' nbáblene' benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ka'. ⁵¹ Bi bėnlene' tzen benne' ka' belchogé' che Jesusen' gate', dan' zbezke Jwsén' ža na' nna bia' Dios. ⁵² Naž wyéj Jwsén' law Pilato, na' wnnabe' latje yeyoé'e Jesusen'. ⁵³ Kate' ba betinne' Le', bchele' Le' laže', na' bkáche'gake' Le' lo yežw ba, da' ba bché'ngake' le'e ya'a yej, na' lo yežw ba na', nitó benne' gat bi na' wkáche'gake'. ⁵⁴ Ža na' nak ža zkwéžgake' che ža la'y chegak benne' judío ka', dan' za' žin ža la'y na'.

⁵⁵ Lezka' jak no'le ka' ga na', no'le ka' wdálgake' Jesusen' tzen, katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' bl'é'egekle' yežw ba na', na' kan bkáche'gake' Le' ga na'. ⁵⁶ Kate' beyéjgake' lo yo'o, bkwéžgake' nežw da' zla' zix, na' set da' zla' zix. Naž beží' láže'gake' ža la'y chegak benne' judío ka', kan zna xtiža' Dios.

24

Žebán Jesús lo yela' got
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' bžin ža nežw, na' ne nak zildo', bžingak no'le ka' žoa'a yežw ba che Jesusen'. Zej noe'e da' ka' zla' zix, da' ka' bkwéžgaken', na' yebale no'le ka' zónlengake' légake' tzen. ² Katen' bžingake' ga na', bejxáka'gake' ba nga'a yej na' dan' bžíagake' gan žó'ogake' lo yežw ba chien'. ³ Kate' belyo'e lo yežw ban', bi blé'egekle' Xanžo Jesusen' ga na'. ⁴ Kate' ne zžébegake' ni'a che da' žaken, la' blá'tegak chope benne' zej nakwe' laže' da' žepen yes baní', na' wzégake' gan nníta'gak no'le ka'. ⁵ Naž bžéžgake', na' bzexjw yíchjgake' zwiagake' lo yole. Wbás che ya'abá ka' góžgake' légake', na' wnnágake':

—¿Biz chen' žeyilje to benne' zoe' nbane' ga nak latje chegak benne' gat ka'? ⁶ Biž yoe'e ga ni, dan' ba bebane'. Le yesá' laže' dan' gožkze' le'e katen' wzóe' gan nbab Galilea. ⁷ Wnné': "Žon byenen soa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje Benách, lo na'gak benne' doła' ka'. Wdá'gake' neda' le'e yag kroze, na' yebana' kate' gak chonne ža."

⁸ Naž bejsá' láže'gake' dan' wnná Jesusen', ⁹ na' bezá'gake' žoa'a yežw ban', na' bejzéngkle' benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', len yezika' benne' ka', kan nak dan' goken. ¹⁰ No'le ka' bejzéngkle' benne' wbás ka' da' ni, zej nake' Lia Madlen, na' Zwan, na' Lia,

xna' Jakob, na' yebale no'le ka', no'le bénlengake' légake' tzen. ¹¹ Benne' wbás ka' gókgekle' nžix xtíža'gake', na' bi bejlé'gake' chégake'.

¹² Naž la' wzó ža'te Bedw, na' taría taría wyeje' žoa'a yežw ban'. Katen' bwie' lo yežw ban', ble'ele' láže'ze zej nnitan' ga na', na' naž beyeje' liže' žebanle' kan nak dan' goken.

Da' gok lo nez da' zžinten lo yež Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ La' ža na'ze zjak chope benne' ka' yó'ogake' nez da' zžinten lo yež Emaús, da' žen' ka chope hora žezá'gake' yež Jerusalén. ¹⁴ Lo nezen' zcháljgake' che dan' goken. ¹⁵ Kate' ne zcháljgake' la' légakze', bžinkze Jesusen' ga na', na' zéjlene' légake' tzen. ¹⁶ Bi beyónbia'gake' Le' dan' gok to da' zcholen yej lágwage'. ¹⁷ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz chen' zchalje la' lé'ezele yo'ole nez? ¿Biz chen' žak nyache' láže'le?

¹⁸ Beží'i bennen' lie' Kleofas, na' gože' Le':

—¿Nako' benne' zi'to' lo yež Jerusalén, na' tozo' le' bi nnezlo' dan' goken neje nase' ga na'?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Biz'en' goken?

Góžgake' Le':

—Dan' goken che Jesús, benne' Nasaret na'. Goke' benne' bchalje' lo wláz Dios, na' len yela' wak žen bene' žin, na' bchalje' law Dios, na' lágwak yógo'te benách. ²⁰ Bxoz

wnná bia' ka' len benne' wnná bia' cheto' ka' bdégake' Le', na' bchóggake' chie' gate', na' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ²¹ Neto' gok láže'to' gake' bennen' žala' yeslé' benách Israel ka' lo na'gak benne' Roma ka', san na'a ba gok chonne ža kate' gokgak da' ka'. ²² Lezka', bale no'le ka', no'le wnníta'gake' ládjwto', béngake' ga wže' zedlto'. Jake' žoa'a yežw ba chien' kate' bla' wbiž na'a ža, ²³ na' katen' bi blé'egekle' Le', na' beyéjgake', na' góžgake' neto' blé'egekle' wbás che ya'abá ka', wbás ka' góžgake' légake' zoa Jesusen' nbane'. ²⁴ Naž bale benne' lježto' ka' jake' žoa'a yežw ban', na' bejxáka'gaken' kan wnnagak no'le ka', san bi blé'egekle' Jesusen'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e, benne' bi žejni'il ka'. Nzižje yichj lázdo'le nich bi gak chejle'le yógo'te da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. ²⁶ ěBi ben byenen saka' Benne' Criston' da' ki, na' choe'e gan gake' benne' blo?

²⁷ Naž wzó law Jesusen' zloe'ele' légake' yógo'te da' žsedle kan nak chie' da' zej nyejwn le'e yich la'y, kate' wzó law da' bchalj Moisés, na' zejte da' ka' wnnagak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios.

²⁸ Katen' bžíngake' lo yeždo' gan zjake', na' ben Jesusen' kan žon to benne' zejže' zi'to'. ²⁹ Ben byéngake' gá'nlene' légake', na' wnnágake':

—Bga'nlen neto', dan' za' gale na'a, na' ba žale.

Naž wyó'o Jesusen' lo yo'o, na' bgá'nlene' légake'. ³⁰ Kate' Jesusen' ne žej žáwlene' légake', beᵛwe' yet xtil, na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chégake'. ³¹ La' na'ze bnitle dan' bchořen yej láwgake', na' beyónbia'gake' Jesusen', na' Le' benitle' láwgake'. ³² Naž góžgake' ljéžgake' toe' yetóe':

—Beyála'tekze lázdo'žo katen' bcháljlene' žo'o lo nez, na' katen' bzejni'ile' žo'o da' nyejwn le'e yich la'y.

³³ La' na'ze belzó že'e, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' bejxáka'gake' zej ndobe benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', tzen len benne' ka' nníta'lengake' légake'. ³⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' chope' ka', na' wnnágake':

—iBa bebankze Xanžon'! jBla' lawe', na' Smon ble'ele' Le'!

³⁵ Naž benne' chope' ka' bzéngekle' légake' dan' goken chégake' lo nezen', na' kan beyónbia'gake' Jesusen' katen' bzozje' yet xtilen'.

Benne' wsedle ka' che Jesús želé'egekle' Le'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Kate' ne zcháljgake' kan zej nak da' ki, Jesusen' la' bedjsoatie' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Le ga'n ži yichj lázdo'le.

37 Naž bžébegake' dan' žékgekle' zlé'egekle' to bxin.
38 Jesusen' gože' légake':

—¿Biz chen' že' zédlele? ¿Biz chen' zza' láže'le da' ki? 39 Le wia ní'a ná'a. Nedkzan'. Le kan neda', na' le wia neda', dan' to bxin bi dan' belá', na' bi yo'on žit kan zlé'ekzelele naken chia' neda'.

40 Kate' ne zchalje' da' ni, bloe'ele' légake' ní'a ne'e.
41 Lo yela' žebél chégake' bi bejlé'gake', na' bebáňgekle'. Che len Jesusen' gože' légake':

—¿De da' gawa'?

42 Naž bnézjwgake' Le' láte'do' bel, bia weye', na' china' bezdo'. 43 Jesusen' wzí'en, na' bdawen' lágwage'.
44 Naž gože' légake':

—Dan' goken chia' goken kan gožkza' le'e katen' wzóalena' le'e, na' wnnía': “Žon byenen gak yógo'te da' nyejw le'e yich, da' bsdle Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' da' nyejw le'e yich da' nzin' Salmo Ka', da' ka' zcháljgaken kan žala' gaken chia' neda'.”

45 Naž bzejni'ile' légake' da ka' zej nyejwn le'e yich la'y,
46 na' gože' légake':

—Ki nyejw le'e yich kan žon byenen gaken che Benne' Criston', znnan sáka'li'e, na' yebane' lo yela' got kate' gak chonne ža, 47 na' dot yežlyó nga žala' wzégake' diža' kan nak chia' neda' nich yeyát láže'gak benách ka', na' yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. Lo yež Jerusalén so lawle wchalje chia', 48 dan'

le'ekze blé'elele da' ki, na' žala' wzele diža' dan' goken. 49 Le wia nga, neda' seła'a chele da' bchebe laže' Xa' gonne' chele. Che len le ga'nze lo yež Jerusalén kate' sí'žele yela' wak, dan' zan' ya'abá che Dios.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

(Mr. 16:19-20; Hch. 1:6-11)

50 Naž Jesusen' bchi'e benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' jake' lo yež Betania, gan bchis ne'e, na' bliž chawe'e légake'. 51 Kate' ne žliž cháwe'ze' légake', la' beza'tie' gan nníta'gake', na' beyepe' ya'abá che Dios.
52 Wdé bka'n zéngake' Le', lo yela' žebél chégake' beyéjgake' Jerusalén. 53 Wnníta'gakze' lo zchil yodo' zka'n zéngake' Dios, na' žoe lágwage' Le'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ ZWA

Bennen' lie' Diža' golje' benách

¹ Kate' wzó law, kate' bi na' gata' yežlyó nga, ba zoakze Bennen' lie' Diža', na' Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios, na' Benne' Dižan' nakkze' Dios. ² Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios katen' wzó law žata' yežlyó nga. ³ Lo na' Benne' ni, Dios bene' yógo'te da' zej nnita', na' bi be zoa da' ben Dios da' bi bene' lo na' Bennen'. ⁴ Napkze Bennen' yeļa' nban, na' yeļa' nban na' naken ka to baní' da' zza'nín' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ⁵ Baní' na' wza'nín' gan nak choļ che yeļa' got, san bi gok da' choļ na' wsolen baní' na'.

⁶ Dios bseļe'e to benne' lie' Zwa ga ni. ⁷ Benne' ni bļe'e nga nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní', nich chejle'gak yógo'te benách ka' che Bennen' ni'a che dan' wchalje'. ⁸ Zwan' bi nake' banín', san bļa'ze' nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní'. ⁹ Kate' ža ka' Bennen' nake' baní' da' naken li laže' ba ze'e yežlyó nga, na' zza'ni'e lo yichj lázdo'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Bennen' nake' baní' bļe'e yežlyó nga, na' lo ne'e Le' Dios bene' yežlyó nga, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi beyónbia'gake' Le'. ¹¹ Bļe'e gan nak chie', san benne' ka' nbáblene' bi wzí' lo ná'gake' Le'. ¹² Benne' ka' bejlé'gake' che Jesusen' wzí'

lo ná'gake' Le', na' yógo'te benne' ki, Le' bene' ga wzí' lo ná'gake' gákgake' zi'nkze Dios. ¹³ Benne' ki zej nake' zi'n Dios, kege dan' zej nake' zi'ngak benách chie' ka', na' kege dan' nálgake' ni'a che da' zdan láže'gakkze', o dan' žénele no benne' gaken ki, san zej nake' ki dan' naken da' žénekzele Dios.

¹⁴ Bennen' nake' Diža' golje' benách, na' to chí'i'do'ze wdálene' žo'o, na' yeļa' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li wzóalengaken Le'. Bļe'elto' yeļa' zen chie', na' yeļa' zen chien' naken da' bnezjw X'e' chie' dan' nake' bi' byo tliča' chie'. ¹⁵ Zwan' bzoa lie' che Bennen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Benne' ni nake' Bennen' bchalja' chie' katen' wnnía': “Benne' za' ze'e ka neda' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' Le' zga'ale' ka neda'.”

¹⁶ Yógo'težo zzi'žo da' chawe' da' naken chie', da' žonnze' chežo, na' gonnže' da' zenže chežo. ¹⁷ Da' bchi'le Dios bļan' chežo lo na' Moisés, san yeļa' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li blá'gaken chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁸ Nitó benne' bi na' le'ele' Dios, san bi' byo tliča' che Dios, Bennen' nži'il Xažo Dios Le', Benne' ni bene' ga nónbia'žo Dios.

Da' wnná Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, che Jesús (Mt. 3:1-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:1-17)

¹⁹ Da' ni naken da' bzoa li Zwa, katen' benne' judío wnná bia' ka', benne'

nníta'gake' lo yež Jerusalén, bséla'gake' b̄xoz ka' gan zoa Zwan', tzen len benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' ni'a na'gak b̄xoz ka', nich nnábgekle' Zwan', na' wnnágake':

—¿Nozke benne' le'?

²⁰ Kwáselo bchalj Zwan', na' bi bkache'e da' nake', san bchalje' káteze naken, na' wnné':

—Bi naka' Benne' Criston', Bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo.

²¹ Naž wnnábgekle' le' da' yoble, na' wnnágake':

—¿Nozke le'? ¿Cha' len' Lías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios ža ni'te?

Zwan' wnné':

—Kege nedan'.

Naž wnnábgekle' le':

—¿Cha' len' bennen' žala' yide' nich wchalje' lo wĺáz Dios?

Bechebe Zwan', na' wnné':

—Kege nedan'.

²² Naž wnnábgekle' le':

—¿Nozke le'? Wnná neto' nich gak wzenlto' benne' ka' bséla'gake' neto'. ¿Biz z̄nno' le' non' nako'?

²³ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Neda' naka' bennen', nyejw le'e yiche la'y ka' nak chie', dan' z̄nnan: “Ženle chi'i to benne' žliže' lo latje dach, z̄nne': Le yeyón chawe' yichj lázdo'le dan' za' la' X̄anzon' gan zoale.” Ki wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios.

²⁴ Benne' ka' bséla'gak benne' judío wnná bia' ka' zej nake' benne' yodo' fariseo

ka'. ²⁵ Wnnábgekle' Zwan', na' belyi'e le':

—¿Biz chen' žezó' benách ka' nis cha' bi nako' le' Benne' Criston', na' bi nako' Lías, na' bi nako' bennen' žala' yed-jchalje' lo wĺáz Dios?

²⁶ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Neda' žezó'a' benách ka' nis lo nis, san zoa to benne' gachje láwe'le gan zoale, bennen' bi nónbia'le-ne'. ²⁷ Benne' ni nake' Bennen' za' ze'e ka' neda', na' nakže' blo ka' neda', na' bi naka' neda' zi kweja' zele'.

²⁸ Yógo'te da' ki gókgaken gan nbab yež Betábara, gan nak yechelá'a yego Jordán, zaka' gan zla' wbíž, gan bezó'a Zwan' benách ka' nis.

Jesús nake' ka z̄ila'do', bia žótgake'-ba' law Dios

²⁹ Ža chope ža Zwa ble'ele' za' Jesusen', na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' nake' z̄ila'do' che Dios, na' žek'é doła' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³⁰ Le' nake' Bennen' wnnía' chie': “Za' za' to Benne' ka' neda', na' nakže' blo ka' neda', dan' zoakze' zga'ale' ka' neda'.”

³¹ Bi b́enbi'a-ne' zga'ale, san bla'a, na' žezó'a' benách ka' nis nich gónbia'gak benách Israel ka' Le'.

³² Zwan' bzoa lie' chie', na' wnné':

—Ble'ela' Dios Be' La'y, bžoje' ya'abá che Dios, na' betje', na' wnné'e kan z̄nna' to plomdo'. Ble'e gan zoa Jesusen', na' bgá'nlene' Le'.

³³ Bi b́enbi'a-ne' zga'ale. Bennen' bsele'e neda' nich

yezóa' benách ka' nis gože' neda', na' wnné': "Kate' le'elo' yetj Dios Be' La'y, chejsóalene' to Benne', na' gá'nlene' Le', Bennen' gone' da' zloé'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchize' benách ka' Dios Be' La'y."
 34 Na'a, ba ble'elan', na' zzoa lia' che Bennen', znnia' nake' Zi'n Dios.

Benne' nežw ka', benne' bénlengake' Jesús tzen

35 Yetó ža na', da' yoble wzóa Zwa ga na', na' chope benne' ka', benne' žónlengake' le' tzen, wnníta'lengake' le'.

36 Kate' Zwan' ble'ele' Jesusen', zde' ga na', gože' benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' ze'e ga na' nake' zila'do' che Dios.

37 Chope benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, béngkle' dan' wnné', na' bejnáwgake' Jesusen'. 38 Naž beyéčj Jesusen', na' ble'ele' chope benne' ki zej nawe' Le', na' gože' légake':

—¿Bizen' žiljle?

Belyi'e Le':

—Benne' wsedle, ¿gaze zo'?

39 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le da, na' lé'elelen.

Naž jáklene' Le', na' blé'egekle' gan zoe', na' bgá'nlene' Le' ža na', dan' ba žale.

40 Ndres, benne' biche' Smon Bedw, nake' to benne' chope' ka' béngkle' da' bchalj Zwan', na' bejnáwgake' Jesusen'. 41 Ndrezen' bejdilje' zga'ale benne' biche'e, ben-nen' lie' Smon, na' gože' le':

—Ba bla' Benne' Mesías.

Mesías naken to diža' hebreo da' znnan len diža' griego: "Benne' Criston" na' len diža' xiža': "Benne' bséla'kze Dios."

42 Naž Ndrezen' la' bche'tie' Smon na' gan zoa Jesusen'. Katen' Jesusen' ble'ele' le', gože' le':

—Le' nako' Smon, zi'n Jonás. Na'a, si' lo' Sefas.

Sefas naken to diža' hebreo da' znnan: "Pedro" len diža' xtil, na' len diža' xiža': "Bedw" da' znnan: "Yej."

Jesús žliže' Lip, na' Natanael

43 Kate' za' ža'ní' yetó ža, gónele Jesusen' cheje' gan nbab Galilea. Bejxake'e Lip, na' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

44 Lipen' nake' benne' yež Betsaida, da' naken lažgak Ndres, na' Bedon'. 45 Lipen' bejdilje' Natanael, na' gože' le':

—Ba bžel-lto' Bennen' bzoj Moisés kan nak chie' gan nyejw da' bchi'le Dios, na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wláZ Dios bzóJgake' kan nak chie'. Benne' ni Jesús, zi'n Jwsé, benne' yež Nasaret.

46 Natanael na' gože' le':

—¿La' to da' naken chawe' lo yež Nasaret?

Lipen' gože' le':

—Da, na' le'elon'.

47 Kate' Jesusen' ble'ele' za' Natanael na' gan zoe', wnné':

—Le wia nga to benne' nake' da' li benne' Israel, na' kwáselo zchalje'.

48 Naž Natanael na' wnable' Jesusen', na' gože' le':

—¿Nakzken' nónbi'o neda'?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kate' ne žliž Lipen' le', katen' wzó' zan yag higon', ble'ela' le'.

49 Naž bechebe Natanael, na' gože' le':

—iBenne' wsedle, Le' nako' Zi'n Dios! iLe' nako' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka'!

50 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Žejli'o chia', dan' goža' le': "Ble'ela' le' zan yag higon'?" Le'elo' da' zénle'eže ka' ka da' ni.

51 Lezka' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, lé'elele nyaljw ya'abá, na' wbás che ya'abá ka' želyetje', na' želbene' gan zoa' neda', Benne' Golje' Benách.

2

Lni che yela' zchag na' da' goken lo yež Kaná

1 Wdé chonne ža, gok lni che yela' zchag na' lo yež Kaná gan nbab Galilea, na' zoa xna' Jesusen' ga na'. 2 Lezka' wzóa no benne' bliže' Jesusen' len benne' wsedle chie' ka', nich yídgage' lni na'. 3 Kate' bebíž xis uba, dan' yé'jgage', xna' Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Biž de xis uban' da' žé'jgaken'.

4 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. ¿Biž chen' znnio' neda'? Bi na' žin ža wlo'e'ela' law yela' wak chia'.

5 Naž xna' Jesusen' gože' benne' wen žin ka', benne' zkwá'gake' da' že'j žáw'gake', na' wnné':

—Le gon yógo'te da' yi'e le'e.

6 Wnníta'gak xope yeso' jej ga na', da' ka' zcóngekle benne' judío ka' žin kate' žíbgake' ni'a ná'gake' kan žónteze žóngake', na' žože chope chonne že'e nis to to yeso' ka'. 7 Jesusen' gože' benne' wen žin ka', na' wnné':

—Le yescha'te yeso' ki nis.

Naž beschá'gake' yeso' ka' nis. 8 Naž Jesusen' gože' légake':

—Le gachen' na'a, na' le chjwan' law benne' znnabe' bi da' žiažjen.

Yjwá'gaken' ga na'.

9 Bennen' znnabe' bi da' žiažjen bwien' cha' nak dzi' nisen' da' ba beyaken xis uba, san bi nnezle' gan zañ. Nnézgekle benne' wen žin ka', benne' belgache'e nisen'. Naž bennen' znnabe' bi da' žiažjen bliže' bennen' zchag ne'e, 10 na' gože' le':

—Yógo'te benne' zné'zjw'gake' zga'ale xis uba dan' nakžen dzi', na' kate' ba né'j'gake', naž zné'zjw'gake' da' bi naken dzi'. Le', na' zejte na'a wdape chi'o xis uba da' nakžen dzi'.

11 Ben Jesusen' yela' wak ni, da' gok bian', lo yež Kaná gan nbab Galilea, na' nak yela' wak ni da' nežw da' bene'. Ka' goken, blo'e'ele' law yela' wak žen chie', na' benne' wsedle chie' ka' bejlé'gake' chie'.

12 Wdé na' Jesusen' wyeje' lo yež Kapernaum, tžen len xne'e, na' benne' biche'e ka',

na' benne' wsedle chie' ka',
na' wnníta'gake' lo yež Kaper-
naum na' zan ža.

*Jesús žebeje' benne' ka' li'a
yodo'*

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18;
Lk. 19:45-46)

¹³ Kate' za' žin Lni Pasko'
kate' žejsá' láže'gak benne'
judío ka' kan ben Dios katen'
bebeje' xa xtó'gake' ka' lo
yežlyó Egipto, na' Jesusen'
wyeje' lo yež Jerusalén.

¹⁴ Bejxake'e benách ka' lo
yežen', benne' ka' nníta'gake'
li'a yodo', na' žóte'gake' bež
ka', na' zila' ka', na' plomdo'
ka', bia ka' žótgake'-ba' law
Dios. Lezka' že'gak benne'
ka' ga na', benne' zchá'gake'
mežw ka' da' zá'gaken dot
yežlyó nga. ¹⁵ Katen' bl'e'el

Jesusen' da' ni, na' bchoke' do
las ka' nich chinne' benne' ka',
na' bechache' yógo'te benne'
ka' na'le gan nak li'a yodo',
na' lezka' blage' na'le zila' ka',
na' bež ka'. Besdinnje' xmežw
benne' ka' zchá'gake' mežwn',
na' bžixe' blag ka' chégake'.
¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne'
ka', benne' žóte'gake' plomdo'
ka', na' wnné':

—Le yeká'a da' ki. Bi gonle
liž Xa' ka to lawe' ya'a.

¹⁷ Naž bejsá' láže'gak benne'
wsedle ka' che Jesusen' da'
nyejw le'e yiche la'y, da'
znnan: “Dan' žéke'le'ela' che
ližo', na' žeye zla lázda'wa'.”

¹⁸ Naž beži'igak benne'
judío wnná bia' ka' nníta'gake'
ga na', na' belyi'e Jesusen':

—¿Biž yela' wak wloe'elo'
neto' da' gak bian' nzi' lo no'o
žono' da' ki?

¹⁹ Bechebe Jesusen', na'
gože' légake':

—Le wžía yi' yodo' ni, na'
yechonne žaze yechisan'.

²⁰ Naž benne' judío ka' be-
lyi'e Le', na' wnnágake':

—Xope-yon yiz ba zej
žóngake' yodo' nga, na' Le',
¿chonne žaze yechison'?

²¹ Yodon', dan' bchalj
Jesusen' chen, naken la'
kwinkze'. ²² Che len, katen'
bebán Jesusen' lo yela' got,
bejsá' láže'gak benne' wsedle
chie' ka' kan wnné', na'
bejlé'gake' da' nyejw le'e
yiche la'y, na' lezka' da' bchalj
Jesusen'.

*Jesús nnezle' kan zej nak
yógo'te benách ka'*

²³ Kate' ne zoa Jesusen' lo
yež Jerusalén, kate' žak Lni
Pasko', benne' zan bejlé'gake'
chie' Le', dan' blé'egekle' yela'
wak ka' da' žone'. ²⁴ Jesusen'
bi bxen laže'e légake', dan'
nnezle' kan zej nak yógo'te
benách ka'. ²⁵ Bi žon byenen
no benne' wloe'ele' Jesusen'
kan zej nak benách ka', dan'
nnézkzele' da' yo'o lo yichj
lázdo'gak benách ka'.

3

Jesús zcháljlene' Nikodemo

¹ Nikodemo, to benne'
yodo' fariseo, nbáblene'
benne' judío wnná bia' ka'.

² Benne' ni bl'e' gan zoa
Jesusen' to xe'le, na' gože' Le':

—Benne' Wsedle. Nnezla'
Dios bsele'e Le' nich wsedlo'
neto'. Bi zoa no benne' gak
gone' yela' wak ka', da' zej
nak bian', kan zej nak da' ka'

žono' Le', cha' bi zoalēn Dios le'.

³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le', no benne' bi galje' da' yoble, bi gak le'e'le' latjen' gan z̄nna bia' Dios.

⁴ Nikodemon' wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nakxkze gak to benne' galje' da' yoble katen' ba ngole'? ¿Wak yeyoé'e le'e x̄ne'e, na' galje' yetó'?

⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le'. No benne' bi galje' ni'a che nis, na' ni'a che Dios Be' La'y, bi gak choe'e gan z̄nna bia' Dios.

⁶ Bennen' nalje' lo ni'a lo na' benách, benachze nake', san no benne' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, Be' La'y nbánlene'.

⁷ Bi yebanlo' dan' žapa' le', žon byenen galjo' da' yoble.

⁸ Gáte'teze žak be', na' ženlo' z̄nne ben', san bi nnezlo' galen' zan', o galen' zejen. Lezka' žak chegak benne' ka' zej nalje' ni'a che Dios Be' La'y.

⁹ Naž Nikodemon' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nakxkzen' gak da' ni, cha'?

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Žsedlo' benách Israel ka', na' bi nnezlo' da' ki? ¹¹ Da' li žapa' le', da' nnezlto' zchaljto' chen, na' da' ble'elto' zloe'elto' le'e, san bi zzi' lo na'le dan' žsedlto'. ¹² Cha' bi žejle'le chia' kate' zcháljlēna' le'e kan zej nak da' ka' žák gaken yežlyó nga, ¿nakxkze gak chejle'le chia' cha' wcháljlēna' le'e che

da' ka' žák gaken ya'abá che Dios?

¹³ 'Batkle wžén no benne' ya'abá che Dios, san toza' neda', Benne' Golje' Benách, dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, san zoakza' ya'abá che Dios. ¹⁴ Kan ben Moisés lo latje dach, bchise' ža'le to bele ya, bian' bde'e-ba' le'e yag, lezka' žon byenen gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, wchísgake' neda' to le'e yag. ¹⁵ Ki gaken chia', nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejlé'gake' chia', san gata' yela' nban da' zejli kanne chégake'.

Dios nž'i'le'ele' benách ka'

Naž wnná Jesusen':

¹⁶ —Dan' nž'i'le'el Dios benách yežlyó nga, bdie' tlícha'tekze Zi'ne' lo yela' got, nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejlé'gake' chie', san gata' yela' nban da' zejli kanne chégake'. ¹⁷ Dios bsele'e Zi'ne' yežlyó nga, kege nich choge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yi'gake', san nich yelágake' ni'a chie' Le'.

¹⁸ 'Nóte'teze benne' žejli'e che Bennen' nake' Zi'n Dios, bi nžog chie' kwia yi'e, san no benne' bi žejli'e chie', ba nžog chie' gate' dan' bi žejli'e che Bennen' nake' tlícha'tekze Zi'n Dios. ¹⁹ Che len ba nžog chegak benách ka' gátgake', dan' bla' Bennen' nake' baní' yežlyó nga, san benách ki žaz láže'gake' da' nak chol, na' kege Bennen' nake' baní'. Ki žóngake' dan' bi nak chawe' da' žóngake'. ²⁰ Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' zinnj,

bi žaz láže'gake' baní', na' bi zlá'gake' lo baní', nich bi nna' da' žóngake'. ²¹ Benne' ka' žóngake' da' nak dot da' li, zlá'gake' lo baní' nich gak bia' žóngake' ni'a che Dios da' žóngake'.

Zwa, benne' žezóe' benách ka' nis, zchalje' che Jesús

²² Wdé na', Jesusen' wyéjlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžíngake' gan nbab Judea, na' wzóalene' légake' gan žezóagake' benách ka' nis.

²³ Lezka' Zwa žezóe' benách ka' nis lo latjen' nzin' Enón, gawze gan že' yež Salim, dan' de nis zil ga na'. Belžín benne' ka' latjen' nich yezóagake' nis.

²⁴ Ki goken kate' Zwan' bi na' jejwe' liž ya.

²⁵ Naž bałe benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, wzó lágake' zdíl díža'gake' len benne' judío ka' kan nak che yeła' žeyón kwin chawe' chegak benne' yodo' ka'. ²⁶ Bžíngake' gan zoa Zwan', na' belyi'e le':

–Benne' wsedle. Bwia nga. Bennen' wzóalene' le' yechelá'a yego Jordán, bennen' bzoa lio' chie', žezóe' benách ka' nis, na' želžín yógo'te benách ka' gan zoe'.

²⁷ Naž bechebe Zwan', na' gože' légake':

–Cha' zoa no benne' zoa da' nzi' lo ne'e, naken da' ba bde Dios lo ne'e. ²⁸ Bénkzelele dan' bchalja' katen' wnnía': “Bi naka' neda' Benne' Criston” san Dios bsele'e neda' nich wzenla' benách ka' za' ze'e Le'. ²⁹ Benne' byo, bennen'

zzi'e xkwide' no'le zchag na'be', nake' benne' zchag ne'e, san ljež bennen' zchag ne'e, na' žónlene' le' tzen, zze nage' chie', na' žebele' dan' ženle' da' zchalj bennen' zchag ne'e. Lezka' žebéle'ela' neda' dan' žaken chie' ki. ³⁰ Žon byenen gakže blo Benne' Criston', san žon byenen yéxjwža' neda'.

Bennen' bžoje' ya'abá che Dios

³¹ Lezka' wnná Zwan':

–Bennen' ze'e zaka' ya'abale nakže' blo ka' yógo'te benách. No benne' nake' che yežlyó nga, che yežlyó nga nakže', na' zchalje' che da' žaken yežlyó nga, san Bennen' ze'e zaka' ya'abá che Dios nakže' blo ka' yógo'te benách ka'. ³² Benne' ni zchalje' che da' ble'ele', na' che da' benle', san bi zoa no benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje'. ³³ Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje', zloe'ele' law žejli'e nak dot da' li da' zwna Dios. ³⁴ Bennen' bseła' Dios, zchalje' diža' che Dios, dan' Dios na'kze dot laže'e bsele'e Dios Be' La'y len Bennen'. ³⁵ Xažo Dios nži'ile' Zi'ne', na' ba bdie' lo na' Zi'nen' yógo'te da' de. ³⁶ Nóte'teze benne' žejli'e che Zi'n Dios, ba de yeła' nban da' zejlí kanne chie', san bennen' bi žejli'e che Zi'nen', bi gata' yeła' nban na' chie', san nbage'e zia law Dios.

4

Jesús zchájlene' to no'le nbabe' Samaria

1 Béngkle benne' yodo' fariseo ka' kan benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen zej nyanže' ka benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' lezka' žezóa Jesusen' zanže benách nis ka benách ka' žezóa Zwan' nis. ² Jesús na'kze bi žezóe' benách ka' nis, san benne' wsedle chie' ka' žezóagake' benách ka' nis. ³ Kate' wnezele Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Judea, na' zejdé' da' yoble gan nbab Galilea.

⁴ Gan zeje', žon byenen tie' gan nbab Samaria. ⁵ Ka' goken, bla' Jesusen' to yeždo' gan nbab Samaria, da' nzin' Sikar, dan' žen' gawze gan de yežlyón' da' bnezjw Jakob che Jwsé chie' ža ni'te. ⁶ Lo latjen' Jakobem' bche'ne' to yežw nis gže'. Kate' bla' Jesusen' ga na', wži'e žoa'a yežw nisen' dan' bejxáke'le' yoe'e nez, ne naken wawbíž. ⁷ Naž bžin to no'le Samaria ga na' nich si'e nis. Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn da' ye'ja'.

⁸ Jesusen' zoe' toze' dan' ba zjak benne' wsedle chie' ka' lo yežen' nich chejxí'gake' bi da' gáwgake'. ⁹ Naž no'le Samaria na' gože' Jesusen', na' wnné':

—žnablo' Le' neda' da' ye'jo', na' nako' benne' judío? Neda' naka' no'le Samaria.

Ki wnné' dan' benne' judío ka' bi de chawe' benách Samaria ka'.

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Chela' nónbi'o da' žonn Dios, na' no Bennen' ži'e le': “Benn da' ye'ja'” na' le'

nnablo' Le', na' Le' gonne' chio' nis da' gonnen yela' nban.

¹¹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', bi no'o da' kwéjleno' nis, na' že'lte žia nis ni. ¿Gaz za' nisen' dan' žonnen yela' nban? ¹² ¿Nakžo' Le' zen ka Jakob, xa wdé chežo, bennen' benne' cheto' yežw nis ni, ga ni wži'e nis da' we'je', na' da' we'jgak zi'ne' ka', na' da' we'jgak bia beže chie' ka'?

¹³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—No benne' ye'je' nis ni, da' yoble nnan ye'jen', ¹⁴ san nóte'teze benne' ye'je' nisen' da' wnezjwa' neda', biž nnan ye'jen', dan' wnezjwa' chie' nisen' da' gaken lo yichj lázda'we' ka to gan žal nis, da' gonnen yela' nban da' zejlí kanne chie'.

¹⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', benn chia' nisen', nich biž bil-la', na' biž yedjxi'a nis nga.

¹⁶ Jesusen' wnné':

—Wyéj, bejlíž benne' byo chio', na' le da ga zoa' ni.

¹⁷ Beží'i no'len', na' gože' Le':

—Bi zoa benne' byo chia'.

Naž Jesusen' wnné':

—Da' likze znoo': “Bi zoa benne' byo chia'” ¹⁸ dan' ba wzóaleno' gayo' benne' byo ka', na' benne' byon' zóaleno'-ne' na'a, bi nake' benne' byo chio'. Da' ni znoo', da' likze znoo'.

¹⁹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', žekla' neda' nako' benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁰ Xa xto'to' ka' bka'n zéngake' Dios law ya'a nga, san znnale le'e yež Jerusalén naken ga žala' wká'n zengak benách ka' Dios.

²¹ Jesusen' wnné':

—No'le, bejlé' da' znnia'. Za' ža katen' wká'n zenle Xažo Dios la'kze bi yedjsoale law ya'ado' ni, na' lezka' bi chejsoale lo yež Jerusalén.

²² Le'e zka'n zenle Bennen' bi nónbia'le-ne', san neto' nónbia'to' Bennen' zka'n zento', dan' ben Dios chie' gata' yela' žeslá ni'a chegak benne' judío ka'. ²³ Na'a, za' ža, na' ba zoažo ža na', kate' benne' ka' da' li wká'n zéngake' Dios, wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake', dan' žénele Xažo Dios wká'n zengak benne' ka' Le' ki. ²⁴ Dios nake' Be', na' benne' ka' zka'n zéngake' Le', žon byenen wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake'.

²⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Nnezla' žala' la' Benne' Mesías, (da' znnan: “Benne' Criston”). Kate' le'e Le', wloe'ele' žo'o yógo'te.

²⁶ Jesusen' wnné':

—Lekze' zcháljlene' le'.

²⁷ La' na'ze bežingak benne' wsedle ka' che Jesusen' ga na', na' bebán láže'gekle' dan' zcháljlene' to no'le, san nitóe' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': “¿Biz znnablo' le'?” o “¿Biz da' zcháljleno' le'?”. ²⁸ Naž no'len' bka'ne'

že'e chie' ga na', na' beyeje' lo yež, na' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁹ na' wnné':

—Le da, lé'elele to benne' gože' neda' yógo'te da' ba bena'. ¿Nakkze' Le' Benne' Criston'?

³⁰ Naž bžojgak benne' ka' lo yežen', na' bžingake' gan zoa Jesusen'.

³¹ Kate' ne zej no'len', benne' wsedle ka' che Jesusen' ben byéngake', na' belyi'e Le':

—Benne' Wsedle, bdaw.

³² Jesusen' gože' légake':

—De to da' žawa', da' bi nónbia'le.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Nož benne' ba bedjwé'e da' bdawe'?

³⁴ Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' nbánlena' naken gona' da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', na' yeyóž gona' xchine'. ³⁵ Ki znnale le'e: “Yetáp byo' žin ža lapžo.” Neda' žapa' le'e: le wía na'le, na' wíale benách ka' zej nake' ka gan goz Dios, da' ba nbížen nich chejlapžon. ³⁶ Bennen' zlap'e' zzi'e lazjwe', na' dan' zlapen', naken nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka', nich gak yebégekle tžen benne' žazen', na' benne' zlapen'. ³⁷ Nak dot da' li da' znnan: “To benne' žaze', na' yetóe' zlap'e'.”

³⁸ Neda' bseła'a le'e chejlaple gan bi gozle. Benne' yoble gozen', na' le'e zzi'le da' žonn žin na' da' bene'.

³⁹ Benne' zan, benne' Samaria ka', benne'

nníta'gake' lo yež Sikar na', be-
jľé'gake' che Jesusen' ni'a che
xtiža' no'len', dan' bchalje'
kan nak chie', na' wnné':
“Gože' neda' yógo'te da' ba
bena'.”⁴⁰ Kate' bžingak
benne' Samaria ka' gan zoa
Jesusen', góta'yoegekle' Le'
gá'nľene' ľégake'. Yechóp
ža bga'n Jesusen' ga na'.
⁴¹ Ka' goken, benne' zanže
bejľé'gake' che Jesusen' ni'a
che da' bchaljkze' Le'.⁴² Naž
benne' ka' belyi'e no'len', na'
wnnágake':

—Na'a žejle'to' chie', kégeze
ni'a che da' bchaljo' le', san
ľezka' dan' benlto' neto' chie'
Le', na' nnezlto' da' li Ben-
nen' nake' Benne' Criston',
Bennen' žeslé' benách ka'
nníta'gake' yežlyó nga.

*Žeyón Jesús xkwide' byo che
to benne' wnná bia'*

⁴³ Yechóp ža ka', bezá'
Jesusen' gan nbab Samaria,
na' wyeje' gan nbab Galilea.
⁴⁴ Ki bene', dan' bchaljkze
Jesusen', na' wnné': “Benne'
wláz ka' che to benne' zchalje'
lo wláz Dios bi žápegake'
le' ba la'ne.”⁴⁵ Kate' belá'
Jesusen' gan nbab Galilea,
wdápegak benne' Galilea ka'
Le' ba la'ne dan' ľezka' jake' lo
yež Jerusalén katen' gok Lni
Pasko', na' blé'egekle' da' ka'
ben Jesusen' ga na'.

⁴⁶ Naž beyej Jesusen' lo yež
Kaná gan nbab Galilea, gan
beyone' nis xis uba. Lo yež
Kapernaum na' zoa to benne'
wnná bia', benne' nzi' lo ne'e
yela' wnná bia' lo wláz benne'
zna bi'e, na' xkwide' byo
chie' da'be' yižwé'.⁴⁷ Kate'

bennen' benle' ba bezá' Je-
susen' gan nbab Judea, na'
ba bežine' gan nbab Galilea
na', naž wyeje' gan zoa Je-
susen', na' góta'yoele' Le' yide'
liže', nich yeyone' xkwide'
byo chien', dan' ba žek gatbe'.
⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi chejle'le chia' cha' bi
ľé'elele da' ka' zej nak bian',
na' yela' wak ka' da' gona'.

⁴⁹ Naž bennen' nzi' lo ne'e
lo wláz benne' zna bi'e gože'
Jesusen', na' wnné':

—Benne', date ná'tege nich
bi gat xkwide' byo chian'.

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' le':

—Beyej ližo'. Nban xkwide'
byo chion'.

Bennen' bejli'e da' wnná
Jesusen', na' zeyeje'.⁵¹ Kate'
ne yoe'e nez zeyeje', baľe
benne' wen žin chie' bed-
jchággake' le', na' bzéngekle'
le', na' wnnágake':

—Nban xkwide' byo chion'.

⁵² Wnnable' ľégake' batx
wzó ľaw žeyakbe'. Belyi'e le':

—Bache', ka gachje ža
bežój-be' da' lan'.

⁵³ Naž wnnezle xa xkwide'
byon', beyakbe' kate' Jesusen'
ne zcháľľene' le', na' gože'
le': “Nban xkwide' byo
chion'.” Che ľen bejli'e che
Jesusen', na' ľezka' benách
ka' nníta'gake' liže' bejľé'gake'
chie'.

⁵⁴ Yela' wak ni naken da'
bežopen da' ben Jesusen'
katen' wzóe' gan nbab
Galilea, da' goken wdé bezé'e
gan nbab Judea.

5

Žeyón Jesús to benne' die' ga nzi' Betesda

¹ Wdé gok da' ni, gok to lni chegak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, na' Jesusen' wyeje' ga na'. ² Lo yežen', gawze gan žo'ogak zila' ka', že' to bej nis žen, da' nzin' Betesda len diža' hebreo, na' zej nnita' gayo' zchil zen chen.

³ Lo zchil ka' degak benne' zan, benne' ka' zej de'e yižwé', benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' žak sá'gake'. Želbeze' bate ta nisen'. ⁴ Ki žaken dan' žetj to wbás che ya'abá to chi'i weje, na' žaze' lo nisen', na' zte' nisen'. Benne' nežw, benne' chejchoé'e lo nisen' kate' zdan, yeyaktie' kan nak bíte'teze yižwé' da' de'e.

⁵ Zoa to benne' ga na', ba zej chino' chonne žoa yiz de'e yižwé'. ⁶ Katen' Jesusen' bļe'ele' benne' yižwén' die' ga na', wnnezle' ba zej zan yiz de'e yižwén', na' wnnable' le', na' wnné':

—¿Žénelo' yeyako'?

⁷ Bechebe benne' yižwén', na' gože' Jesusen':

—Benne', bi zoa no benne' wtinne' neda' lo nisen' kate' zdan. Kate' ne zeyá'a neda', žo'o benne' yoble zga'ale' ka neda'.

⁸ Jesusen' gože' le':

—Wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj.

⁹ La' beyakte bennen', na' beywé'e da' góta'len', na' beyeje'. Ža na' gok da' ni naken ža la'y chegak benne'

judío ka'. ¹⁰ Naž benne' judío wnná bia' ka' belyi'e bennen' beyake', na' wnnágake':

—Ža la'y naken na'a. Bi žala' go'o da' žáte'lon'.

¹¹ Bechebe bennen', na' gože' lé'gake':

—Bennen' beyone' neda' gožkze' neda', na' wnné': “Beywá' dan' delon', na' beyéj.”

¹² Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nož bennen' gože' le': “Beywá' da' delon', na' beyéj”?

¹³ Bennen' beyake' bi nnezle' nožen', dan' ba bezá' Jesusen' lo latjen' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. ¹⁴ Wdé gok da' ni, Jesusen' bejxake'e bennen' gan nak lo zchil yodo', na' gože' le':

—Bwia nga. Ba beyako'. Biž gono' doļa', nich bi gak chio' to da' nakže zi' ka dan' goken chio'.

¹⁵ Wyéj bennen', na' bejzenle' benne' judío wnná bia' ka', Jesusen' beyone' le'.

¹⁶ Che len bwíagak benne' judío wnná bia' ka' da' žon Jesusen', na' gónegekle' gótgake' le', dan' žone' da' ki kate' nak ža la'y chégake'. ¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Xa' žónteze' žin, na' lezka' neda' žona' žin.

¹⁸ Che len gónežegekle' benne' judío wnná bia' ka' gótgake' Jesusen', kégeze dan' bi žape' ža la'y chégake' ba la'ne, san lezka' dan' wnné' nak Dios Xakze', na' ki naken, žon kwine' Dios.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Zi'n Dios

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e. Bi be gak gona' neda', Zi'n Dios, žakze chia', san toze dan' zle'ela' žon Xažo Dios. Yógo'te da' žon Xažo Dios, lezka' žona' neda', Zi'ne'. ²⁰ Xažo Dios nži'ile' neda', Zi'ne', na' zloe'ele' neda' yógo'te da' žone', na' da' zénle'eže ka' ka' da' ni wloe'ele' neda', da' ka' góngaken ga yebán láže'le le'e. ²¹ Kan žon Xažo Dios, žesbane' benne' gat ka', na' žonne' yela' nban chégake', lezka' žona' neda', Zi'ne', znezjwa' yela' nban chégake' kan žénekezela'. ²² Xažo Dios bi zchi'a laže'e nitó benne', san ba bdie' lo na'a neda', Zi'ne', yógo'te yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka'. ²³ Ki naken nich gápegak yógo'te benách ka' neda', Zi'ne', ba la'ne, kan žápegake' Xažo Dios ba la'ne. Nóte'teze benne' bi žape' neda', Zi'ne', ba la'ne, bi žape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', Zi'nen'.

²⁴ Da' li žapa' le'e. Nóte'teze benne' ženle' da' zchalja', na' žejli'e che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', benne' ni de yela' nban da' zejli kanne chie', na' bi nžog chie' gate', san nake' ka to benne' ba bebane' lo yela' got dan' ba de yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁵ Da' li žapa' le'e, za' ža, na' ba zžin ža na', kate' benne' gat ka' yéngkle' chi'a neda', Zi'n Dios, na' benne' ka' yéngkle' xtiža'a, na' góngake' kan znnan,

gata' yela' nban chégake'. ²⁶ Kan yo'o lo na' Xažo Dios wnezjwe' yela' nban chegak benách ka', lezka' bdie' lo na'a neda', Zi'ne', wnezjwa' yela' nban chegak benách ka'. ²⁷ Lezka' bdie' lo na'a yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka' dan' naka' Benne' Golje' Benách. ²⁸ Bi yebán láže'le kan nak da' ni, dan' za' ža kate' yógo'te benne' gat ka' yéngkle' chi'a, ²⁹ na' yežójkake' lo yežw ba ka'. Yebangak benne' ka', benne' béngake' da' nak chawe', na' gata' yela' nban chégake', san benne' ka' béngake' da' zinnj, yebángake', na' chog Dios chégake' gátgake' to chi'ize.

Da' ka' zej nak bian' da' nak Jesús

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi be gak gona' nedza'. Kan nak da' ženla' da' zchalj Xa', ki zchi'a laža'a, na' kan zchi'a laža'a naken chawe', dan' bi žona' kan žénezela' neda', san kan žénekezele Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³¹ Čha' neda' zchalja' chia' kwinza', bi zaka' dan' zchalja'. ³² Zoa Benne' yoble, Benne' zzoa lie' kan naka' neda', Bennen' nake' Xa', na' nnezla' zaka' da' zzoa lie' kan nak chia'. ³³ Le'e bséla'le benne' ka' bejnnábgekle' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' dan' bzoa lie' kan nak chia' naken dot da' li. ³⁴ Neda' bi žiažjela' no benne' wzóa lie' kan nak chia', san znnia' da' ki nich yelale le'e. ³⁵ Da' bchalj Zwan' goken ka to yi' yež, da' wyeyen, na' wza'nin', na' le'e,

to chí'ido'ze wyáz láže'le si'le baní' chien'. ³⁶ Na'a, zoa da' zzoa li kan nak chia' neda' da' záka'žen ka dan' bzoa li Zwan' kan nak chia'. Da' ka' bde Xažo Dios lo na'a gona', da' ka' žona', na' da' ka' zzoa lígaken kan nak chia', na' zej nak bian' Xažo Dios bsele'e neda'. ³⁷ Lezka' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda' zzoa lie' kan nak chia'. Batkle bēnlele chí'e, na' batkle blé'elele lawe', ³⁸ na' bi nzi' lo na'le xtiže'e, dan' bi žejl'e'le chia' neda', Bennen' bsele'e Lekze'. ³⁹ Žsédtezle le'e da' nyejw le'e yiche la'y, dan' žéklele gata' yela' nban da' zejlíkanne chele ni'a che dan' nyejwn le'e yiche la'y, na' dan' nyejwn le'e yiche la'y na' zzoa lin kan nak chia' neda'. ⁴⁰ Bi žénelele gónlenle neda' tzen nich gata' yela' nban chele.

⁴¹ 'Bi žilja' yela' ba la'ne da' gape no benne' neda'. ⁴² Neda' nónbi'a le'e, na' nnezla' bi nží'ilele Dios. ⁴³ Bla'a nga lo wláZ Xažo Dios, na' le'e bi zzi' lo na'le neda', san cha' la' benne' yoble, benne' yide' žakze chie', si' lo na'le bennen'. ⁴⁴ ¿Nakxkze gak chejle'le che Dios cha' zzi'le yela' ba la'ne da' žaple lježle tole yetole, na' bi žiljle yela' ba la'ne da' gape Dios tlichá' le'e? ⁴⁵ Bi wzóa yichjle yesbaga'a le'e zia law Xa'. Bennen' yesbage'e le'e zia nake' lekze Moisés, bennen' žxen láže'le-ne', la'kze gote' ža ni'te. ⁴⁶ Chela' žejl'e'le che Moisés na', lezka' chejle'le chia' neda', dan' bzoj Moisés na' kan nak chia' neda'. ⁴⁷ Na'a, ¿nakxkze gak chejle'le da' zchalja' neda'

cha' bi žejl'e'le da' ka' bzoj Moisés na'?

6

Jesús zwawe' gayo' mil benne'ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Wdé gok da' ni, wyéj Jesusen' yechelá'a nido' che gan nbab Galilea, dan' nzin' Nido' Che Tiberias, benne' Sésar. ² Benne' zan bejnáwgake' Jesusen' dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' bene', katen' beyone' benne' yižwé' ka'. ³ Naž Jesusen' wžene'to law ya'ado', gan wžé'lene' benne' wsedle chie' ka'. ⁴ Za' žin Lni Pasko' kate' benne' judío ka' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto. ⁵ Kate' Jesusen' bchis lawe', ble'ele' benne' zan, benne' zá'gake' gan zoe', na' gože' Lip:

—¿Gaz žel-lžo yet xtil dan' gawgak benne' zan ki?

⁶ Ki wnná Jesusen' nich nnezle' da' nna Lipen', dan' nnézkzele' Le' da' gone'. ⁷ Bechebe Lipen', na' wnné':

—Chela' si'žo yet xtil len lajw to benne' che xono' byo', benne' zan ki bi geklen gáwgake' láte'do' wejen.

⁸ Naž to benne' wsedle che Jesusen', bennen' lie' Ndres, benne' biche' Smon Bedw, gože' Le', na' wnné':

⁹ —Zoa to xkwide' byo nga, nwa'be' gayo' yet xtil ka' da' zej naken zoa' sebada, na' chope bel ka'. ¿Wak wawžo benne' zan ki len da' láte'do'ze ni?

¹⁰ Naž Jesusen' gože' lé'gake':
—Le ye' benne' zan ki kwé'gake' lo yo.

Lo latjen' yo'o daka', na' wže'gak ka gayo' mil benne' ka' ga na'. ¹¹ Naž Jesusen' beᵛwe' yet xtil ka'. Kate' beyož gože' Dios “Žóxkeno” bdisen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' lé'gake' belyisen' chegak yógo'te benne' ka' žé'gake' gan yo'o daka'. Lezka' béngake' chegak bel ka', na' bdáwgake' kan gónegekle' gáwgake'. ¹² Kate' ba béljegekle', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le yetób da' bizjw ka' da' zej nga'nen, nich bi be nitlen.

¹³ Betóbgaken', na' beschá'gake' chežinno xkwit da' bizjw ka' chegak gayo' yet xtil ka' zej naken zoa' sebada, dan' bega'nen chegak benne' ka' bdáwgaken'. ¹⁴ Kate' benne' ka' blé'egekle' yela' wak dan' ben Jesusen', na' wnná'gake':

—Da' li benne' ni nake' Ben-nen' zchalje' lo wláz Dios, Ben-nen' žala' yide' yežlyó nga.

¹⁵ Dan' nnezle Jesusen' žénegekle' ché'gake' Le' de chgi' nich góngake' ga nna bi'e lé'gake', che len bezé'e latjen', na' wyeje' toze' to law ya'a.

Jesús zze'e lo nido'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Kate' ba žale, jak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' bžingake' žoa'a nido'. ¹⁷ Belbene' to lo barkw, na' zjake' lo nison', nich žingake' lo yež Kapernaum. Kate' ba nak chol, Jesusen' bi na' žine'

gan nníta'gake'. ¹⁸ Wzó law žak be' wale lo nison', na' nisen' zgó'anen. ¹⁹ Kate' ba bsá'gake' barkwn', na' wzán' ka to ga zza'žo to hora, naž blé'egekle' Jesusen' zze'e lo nison', na' ze'e zbig'e'e gan zej barkwn', na' bžébegake'. ²⁰ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Nedkzan'. Bi žébele.

²¹ Naž len yela' žebél wzí'gake' Le' lo barkwn', na' la' bžinte barkwn' lo yo biž gan zjake'.

Benne' zan žeyljgake' Jesús

²² Ža chope ža, gókbe'egekle benne' zan ka', benne' zej nga'ne' yechelá'a nison', da' goken, dan' toze barkw bžinen ga na', na' Jesusen' bi wžénlene' benne' wsedle chie' ka' lo barkwn', san lé'gakze' jake'. ²³ Naž bžojgak yebale barkw ka' lo yež Tiberias, na' bžingaken to latje da' žen' gawze gan bdáwgake' yet xtil, katen' Xanžo Jesusen' gože' Dios: “Žóxkeno” chen. ²⁴ Dan' blé'egekle' biž zoa' Jesusen' ga na', na' bi zej nnita' benne' wsedle chie' ka' ga na', che len belbene' law barkw ka', na' bžingake' lo yež Kapernaum, gan bejdíljgake' Jesusen'.

Jesús nake' yet xtil da' znezjwn yela' nban li laže'

²⁵ Kate' bžingak benne' zan ka' yechelá'a nison', bejxáka'gake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, ěbatx beló'o nga?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Da' li žapa' le'e: žeyilje neda', kege dan' blé'elele yeļa' wak ka' da' bena', san dan' bdawle yet xtilen', na' béljelele. ²⁷ Le gon žin, kege nich si'le yeļa' waw da' zde chen, san nich si'le yeļa' waw da' gáta'tezen, na' gonnen yeļa' nban da' zejli kenne chele. Yeļa' waw ki naken da' wnezjwa' neda', Benne' Golje' Benách, chele, dan' Xažo Dios bloe'ele' law naka' Zi'ne'.

²⁸ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz da' žon byenen gonto' nich gonto' da' žaz laže' Dios?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žaz laže' Dios naken chejle'le chia' neda', naka' Bennen' bsele'e Le'.

³⁰ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz da' nak bia' gono', da' le'elton' nich chejle'to' chio' Le'? ¿Biz yeļa' wak gono'?

³¹ Xa gole chežo ka' bdáwgake' yet xtil da' nzin' maná lo latje dach, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Moisés benne' chégake' yet xtil che ya'abá, dan' bdáwgaken'.”

³² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: kege Moisés na' benne' chele yet xtil che ya'abá, san Xažo Dios žonne' chele yet xtilen'. ³³ Yet xtil dan' žonn Dios chegak benách ka' naka' neda', dan' bžojen ya'abá, na' znezjwn yeļa' nban chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁴ Naž belyi'e Le':

—Xan, bénnteze yet xtilen' cheto'.

³⁵ Jesusen' gože' légake':

—Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. Nóte'teze benne' gónlene' neda' tzen, wéljele' to chi'ize da' naken che Dios, na' nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', ba we'je' to chi'ize da' naken che Dios. ³⁶ Naken kan ba gožkza' le'e, la'kze zlé'elele neda', bi žejle'le chia'.

³⁷ Yógo'te benne' ka' žonn Xa' chia', gónlengake' neda' tzen, na' benne' ka' gónlengake' neda' tzen, bi yesbí'igaka'-ne'. ³⁸ Ki naken dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, kege nich gona' kan ženela' nedkza', san nich gona' kan žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ³⁹ Da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', naken bi kwia' yi' nitó benne', bennen' benn Dios chia', na' yesbana'-ne' ža ze lawte ža. ⁴⁰ Da' žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', naken gata' yeļa' nban chegak yógo'te benne' ka' lé'egekle' neda', Zi'ne', na' chejlé'gake' chia' neda', na' neda' yesbángaka'-ne' ža ze lawte ža na'.

⁴¹ Naž benne' judío wnná bia' ka' wnnégake' che Jesusen', dan' wnné': “Neda' naka' yet xtilen' da' zan' ya'abá.” ⁴² Che len wnnágake':

—¿Kege benne' ni Jesusen', zi'n Jwsé? Nónbia'žo xa xne'e. ¿Nakx chen', zнна benne' ni: “Bžoja' ya'abá che Dios?”

⁴³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nnele chia' la' le'eze.
 44 Bi gak nitó benne' gónlene' neda' tzen, cha' Xa', Bennen' bsele'e neda', bi yedjwé'e bennen' chia' neda', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. 45 Nyejw le'e yiche la'y kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wĺáz Dios, da' znnan ki: “Dios wsedle' yógo'te benách.” Che len, yógo'te benne' ka', benne' žyenyenle' chi'i Xa', na' nsédgekle' lo ne'e Le', gónlengake' neda' tzen.

46 'Bi zoa no benne' bl'e'ele' Xažo Dios, san toze Bennen' bžoje' gan zoa Dios. Bennen' zle'ekzle' Xažo Dios. 47 Da' li žapa' le'e: nóte'teze benne' žejli'e chia' neda' de yela' nban da' zejli' kanne chie'. 48 Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. 49 Xa xto'le ka' bdáwgake' yet xtilen' dan' nzin' maná lo latje dach, na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. 50 Neda' naka' yet xtil da' zžojen ya'abá che Dios, na' nóte'teze benne' gawen', bi gate' to chi'ize. 51 Nedkza' naka' yet xtilen' da' zej nbanlen benách ka', dan' bžojen ya'abá che Dios, na' cha' nóte'teze benne' gawe' yet xtilen', na' gak bane' to chi'ize. Yet xtilen' da' znezjwa' neda' naken xpela'a, da' znezjwan' nich gata' yela' nban chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

52 Naž benne' judío wnná bia' ka' belchíx ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Nakx gak gonn benne' ni xpele'e nich gawžon?

53 Che len Jesusen' gože' lėgake':

—Da' li žapa' le'e: cha' bi gawle xpela'a neda', Benne' Golje' Benách, na' cha' bi ye'jle xchena', bi de yela' nban na' chele. 54 Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', de yela' nban da' zejli' kanne chie', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. 55 Ki naken dan' nak xpela'a yela' waw da' li, na' xchena' naken to da' li da' ye'jen no benne'. 56 Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', sóalenteze' neda', na' neda' sóalenteza' le'. 57 Kan zoa nban Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' neda' nbánlena' Le', lezka' nóte'teze benne' gawe' neda', soe' nbánlene' neda'. 58 Da' ni naken yet xtil da' bžojen ya'abá che Dios, na' bi naken ka' yet xtilen' dan' nzin' maná, dan' bdawgak xa xto'le ka', na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. Nóte'teze benne' gawe' yet xtil ni gak bane' to chi'ize.

59 Da' ni bchalj Jesusen' gan nak to lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gok da' ni kate' ne žsedle' benách ka' nníta'gake' lo yež Kapernaum.

Da' žonnen yela' nban da' zejli' kanne chežo

60 Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' béngkle' da' ki, benne' zan ládjwgake' wnnégake' chen, na' wnnágake':

—Zédele'e nak diža' ni. ěNozke benne' gak si' lo ne'en?

⁶¹ Wnnezle Jesusen' znnegak benne' wsedle chie' ka' che xtiže'e, na' wnnable' légake', na' wnné':

—ěŽon diža' ni le'e zede?

⁶² ěNakxkze gaken cha' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, yeyepa' gan wzóa' zga'ale?

⁶³ Da' nak che Dios Be' La'y naken da' žonnen yela' nban chele. Da' nakze beła' žen bi gak gon chawen' le'e. Diža' da' bcháljlena' le'e naken che Dios Be' La'y, na' žonnen yela' nban chegak benách ka'. ⁶⁴ Na'a, bálele le'e bi žejle'le chia'.

Wnná Jesusen' ki dan' nnézkzele' Le' ža ni'te no benne' ka' bi žejlé'gake' chie', na' lezka' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'.

⁶⁵ Che len wnné':

—Che len ba gožkza' le'e bi gak no benne' gónlene' neda' tzen, cha' bi we' Xažo Dios le' latje.

⁶⁶ Gok chope láže'gak benne' zan ža na', benne' wsedle chie' ka', na' biž wdálengake' Le' tzen. ⁶⁷ Naž Jesusen' wnnable' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—ěLezka' le'e yekwasle?

⁶⁸ Bechebe Bedw, na' gože' Le':

—Xan, ěnoz benne' chéjvento'? Le' napo' diža' da' žonnen yela' nban da' zejlí kanne cheto'. ⁶⁹ Neto' žejle'to' chio', na' nónbia'to' Le', nako' Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, na' nako' Zi'nkze Dios ban.

⁷⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wžekza' neda' le'e chežinnole ki, san to benne' ládjwle le'e žonlen da' xiwe' le' tzen.

⁷¹ Da' ni bchalj Jesusen' che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, dan' nak Judas na' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le', na' nbáblene' yechinéj benne' wsedle chie' ka'.

7

Bi žejle'gak benne' biche' Jesús chie' Le'

¹ Wdé gok da' ni, wdé Jesusen' gan nbab Galilea. Bi gónele' cheje' gan nbab Judea dan' žénegekle benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' ga na', gótgake' Le'.

² Ža na' za' žin lni chegak benne' judío ka' kate' žejsá' láže'gake' ka' xa wdé chégake' wnníta'gake' gan besbínge'gan zan yo'o lága'do'. ³ Che len benne' biche' Jesusen' ka' belyi'e Le', na' wnnáge'ka':

—Bžoj ga ni, na' wyéj gan nbab Judea nich lé'egekle benne' wsedle chio' ka', benne' nníta'gake' ga na', yela' wak ka' da' žono'. ⁴ Cha' žénele no benne' gónbia'gak benách ka' le', bi žone' ngáche'ze da' žone'. Dan' žono' yela' wak zen ki, bloe'el kwino' lawgak yógo'te benách ka' nich lé'egekle' da' žono'.

⁵ Ki wnnagak benne' biche'e ka' dan' bi na' chejlé'gake' chie' Le'. ⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi na' žin ža chia' nich wlo'e'ela' dan' naka' lawgak benách ka', san ža ni naken nich bi da' gonle le'e. ⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zzóagake' le'e chela'ale, san zzóagake' neda' chela'ale dan' zloe'ela' law kan zej nake', na' da' znnia' nak bian' bi nak chawe' da' žóngake'. ⁸ Le chej le'e lni na'. Bi cha'a neda' lni na' na'a dan' bi na' žin ža chia'.
⁹ Kate' beyož gože' légake' da' ki, bga'ne' gan nbab Galilea.

Jesús žeje' lni chegak benne' judío ka'

¹⁰ Wdé jak benne' biche' Jesusen' ka' lni na', lezka' wyeje' Le', kege kwáselo, san ngáche'ze wyeje'. ¹¹ Gan žak lni na', wdiljgak benne' judío wnná bia' ka' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

¹² Benne' zan bcháljgake' da' zanle'e kan nak che Jesusen'. Bale' wnnágake':

—Nake' chawe'.

Yebale' wnnágake':

—Bi nake' chawe' dan' žon láže'le' benách ka'.

¹³ Nitó benne' bi bchalje' kwáselo kan nak che Jesusen', dan' benne' zan ka' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka'.

¹⁴ Kate' ba bžin gachje lni na', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bsdle' benách ka' nníta'gake' ga na'. ¹⁵ Bebán láže'gak benne' judío ka', na' wnnágake':

—¿Nakx chen', žakle'e bennen', na' bi nsedle' che yodo'?

¹⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žsedla' neda', kege chezan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.
¹⁷ Cha' žénele no benne' gone' kan žénele Dios, na' gákbe'le' cha' nak che Dios da' žsedla' benách ka' o cha' žakze chia' zchalja'. ¹⁸ Nóte'teze benne' zchalje' žakze chie', žone' ki nich gápegak benách ka' le' ba la'ne, san bennen' žénele' gápegak benách ka' ba la'ne bennen' bsele'e le', benne' ni zchalje' da' naken dot da' li, na' bi žon laže'e.

¹⁹ 'Moisés bdie' lo na'le da' bchi'le Dios, san nitole le'e bi žonle kan znná xtiže'e. ¿Biz chen' žénelele gotle neda'?

²⁰ Beži'igak benne' zan ka', na' belyi'e Le':

—Da' xiwe' žónlenen le' tzen. ¿Nožkze benne' žénele' gote' le'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—To yela' wak bena', na' žebán láže'le yógo'tele. ²² Da' li Moisés benne' chele dan' nžogen lo bela' chele dan' nak bian' nzi'le xtiža' Dios. Kege Moisés na'kze bennen' chele, san wzien lo na'gak xa xta'we' ka'. Na'a, la'kze nak ža la'y, zchogle lo bela' chegak xkwide' byo chele ka' dan' nak bian' zej nbabbe' che Dios. ²³ Cha' želzi'be' lo bela' chégakbe' dan' nak bian' kate' nak ža la'y, nich bi wka'nle ca'ze da' znná da' bchi'le Moisés, ¿žža'le neda' dan' beyona' to benne', nich beyake' cháwe'do' kate' nak ža la'y? ²⁴ Bi žala' kon wchi'a láže'le, san le wchi'a laže' kan nak da' li.

Jesús zloe'ele' gan bžoje'

²⁵ Naž bchaljgak bale benne' ka' nnita'gake' lo yež Jerusalén, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' žeyiljgak benne' judío wnná bia' ka' nich gótgake' Le'?

²⁶ Le wia nga. Kwáselo zchalje', na' bi be žé'gake' Le'. ¿Žákbe'egekle benne' ka', benne' znaa biá'gake' žo'o, da' li benne' ni nake' Benne' Criston', Bennen' žala' nna bi'e žo'o? ²⁷ Benne' ni, nnezlžo ga benne' Le'. Kate' yid Benne' Criston', bi nnezle nitó benne' ga benne' Le'.

²⁸ Wzóa Jesusen' zsedle' benách ka' lo zchil yodo', na' katen' benle' da' ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—¿Nónbia'le neda', na' nnézlele ga benne' neda'? Bla'a yežlyó nga, kege žakze chia', san Dios na'kze bsele'e neda', na' Le', bi nónbia'le-ne'. ²⁹ Neda' nónbi'a-ne', dan' za'a lo wlaze' Le', na' Lekze' bsele'e neda'.

³⁰ Naž ben byéngake' séngake' Le', san nitó benne' bi beḡwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' nich choe'e lo ná'gake'. ³¹ Benne' zan bejlé'gake' chie', na' wnnágake':

—Kate' la' Benne' Criston', ¿gone' da' zanže yela' wak ka' ka da' žon Benne' ni?

Benne' yodo' ka' želsle'e benne' ka' nich séngake' Jesús

³² Béngekle benne' yodo' fariseo ka' da' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', na' bḡox wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', bséla'gake' ni'a ná'gake'

nich chejxéngake' Le'. ³³ Naž Jesusen' wnné':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naž yeyá'a gan zoa Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³⁴ Yeyiljle neda', san bi yežél-lele neda'. Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e.

³⁵ Naž benne' judío ka' belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Gaz chej benne' ni, gan bi yežél-lžo-ne'? ¿Cheje' gan zej nnita' benne' judío ka', benne' zej náslase' dot yežlyó nga, na' wsedle' benne' zi'to' ka'? ³⁶ ¿Biž zejlás dan' wnné': “Yeyiljle neda', na' bi yežél-lele neda'” na' lezka': “Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e”?

Nis yego da' žonnen yela' nban chežo

³⁷ Kate' nak ža ze lawte ža che lni na', ža na' naken blo, wzó ža' Jesusen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Cha' zoa no benne' zbiž yichj lázda'we', žala' yide' gan zoa', na' ye'je'. ³⁸ Nóte'teze benne' žejli'e chia' neda', gak chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znan: “Lo yichj lázdo'w bennen' galj da' gaken ka to nis yego” dan' gon chawen' benách ka', na' gata' yela' nban chéngake'.

³⁹ Bchalj Jesusen' da' ni kan nak che Dios Be' La'y, Bennen' žala' yedjsóalene' benne' ka' chejlé'gake' che Jesusen'. Ki wnné' dan' bi na' žin Dios Be' La'y na', dan' bi na' yeyepe Jesusen' gan gake' Benne' blo.

Žak chóplegak benách ka'

⁴⁰ Kate' benne' zan ka' béngikle' da' ki, bale' wnnágake':

—Da' li benne' ni nake' ben-nen' zchalje' lo wláz Dios, ben-nen' bchebe laže' Dios sele'e chežo.

⁴¹ Yebale' wnnágake':

—Benne' ni nake' Benne' Criston'.

Wnnagak yebale benách ka':

—¿Galj Benne' Criston' gan nbab Galilea? ⁴² Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Galj Benne' Criston' ladjw zi'n za'só Dabí ka', na' gake' benne' yež Belén, da' goken laž Dabín'.”

⁴³ Ka' goken, gok chóplegak benne' ka' ni'a che Jesusen'.

⁴⁴ Gónegekle' bale' séngake' Jesusen', san nitó benne' bi be bene' chie'.

Benne' wnná bia' ka' bi žejlé'gake' che Jesús

⁴⁵ Naž ni'a na'gak b_xoz wnná bia' ka' len ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', bežingake' gan zej nnita' benne' yodo' wnná bia' ka', na' benne' ki belyi'e ni'a ná'gake' ka', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi žedjwa'le-ne'?

⁴⁶ Naž bechébegak ni'a ná'gake', na' wnnágake':

—Bi zchalj nitó benne' kan zchalj bennen'.

⁴⁷ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—¿Be'le latje ben láže'le' le'e?

⁴⁸ ¿Zoa no benne' wnná bia', o no benne' yodo' fariseo, bejli'e chie'? ⁴⁹ Benne' ki,

benne' bi žákgake' xtiža' Dios, zej nbage'e zia.

⁵⁰ Lezka' zoa Nikodemo ga na', bennen' ble'e gan wzóa Jesusen' to xe'le. Nikodemon' nake' benne' yodo' fariseo, na' gože' lé'gake':

⁵¹ —¿Zchogžo che to benne' gate' ni'a che da' bchi'le Dios žo'o cha' bi yénležo chie' zga'ale nich nnézležo biz bene'?

⁵² Naž beži'igake' yebale' ka', na' belyi'e le':

—¿Nako' le' benne' Galilea? Beł da' nyejw le'e yich la'y, na' wio' batkle bžoj nitó benne' zchalje' lo wláz Dios gan nbab Galilea.

⁵³ Naž che chégake' beyéjgake' lížgake'.

8

¹ Jesusen' wyeje' gan nak law Ya'a Yag Olibo.

No'len' bene' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'

² Kate' za' ža'ní', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bžingak yógo'te benách ka' gan zoe'. Jesusen' wži'e ga na', na' bs-edle' lé'gake'. ³ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bché'gake' to no'le gan zoa Jesusen', no'len' blé'egekle' žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Bžégake' le' gachje láwe'le benách ka' zze nággake' che Jesusen', ⁴ na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, no'le ni wzento'-ne' žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. ⁵ Lo da' bchi'le Moisés, gože' žo'o wže'ežo yej to no'le žone'

da' ki, nich gate'. ¿Na'a Le', biz zno'?

⁶ Ki wnnágake' nich bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Naž byechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' bzoje' lo yon' len xben ne'e. ⁷ Kate' wnnáble'egekle' Le', naž bezé Jesusen', na' gože' légake':

—Nólele le'e bi naple doła' wak so lawle wže'ele-ne' yej.

⁸ Da' yoble beyechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' wzó lawe' zzoje' da' yoble lo yon'. ⁹ Kate' béngikle' da' ni, na' lázdo'gake' bcheben légake', na' bežojgak to tógake'. Zgá'alegak benne' gole ka' bezá'gake', na' wdé na' benne' kwide' ka'. Toze Jesusen' bga'ne' len no'len', ga na' zoe' gachje láwe'le benne' ka' zze nággake' chie' Le'. ¹⁰ Naž Jesusen' bezíe' da' yoble, na' bi ble'ele' nitó benne' žsbage'e no'len' zia, san toze no'len', na' gože' le':

—No'le, ¿gaz zej nnita' benne' ka' besbága'gake' le' zia? ¿Bi zoa no benne' zchoge' chio' gato'?

¹¹ No'len' wnné':

—Nitóe'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Lezka' neda', bi zchoga' chio' gato'. Beyěj ližo', na' biž gono' doła'.

Jesús nake' baní' chegak benne' ka'

¹² Da' yoble Jesusen' bcháljlene' légake', na' wnné':

—Neda' naka' baní' chegak benách ka' nnita'gake' yežlyó nga. Nóte'teze benne' sál'lene' neda' tzen, bi te' gan nak chol,

san soalen baní' le', nich le'ele' kan gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

¹³ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Le' zzoa lio' chio' kwinzó'. Bi zaka' da' zzoa lion'. Dáche'ze naken.

¹⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—La'kze zzoa lian' chia' kwinzá', dot da' li nak da' zzoa lian' dan' nnezla' gan bžoja', na' gan cha'a, san le'e bi nnézlele gan za'a, na' gan yeyá'a. ¹⁵ Le'e zchi'a láže'le kan zej nak da' ka' žák'gaken yežlyó nga, san neda', žakze chia' bi zchi'a laža'a nitó benne'.

¹⁶ La'kze wchi'a laža'a, ka' nak da' li wchi'a laža'a, dan' kege nedza' wchi'a laža'a, san Xa', Bennen' bsele'e neda', gónlene' neda' tzen. ¹⁷ Lezka' da' bsdle Moisés nyejw le'e yich la'y, na' znan: “Da' zzoa ligak chope benne', naken dot da' li.” ¹⁸ Neda' zzoa lia' chia' kwinzá', na' Xa', Bennen' bsele'e neda', lezka' zzoa lie' chia' neda'.

¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa Xo'?

Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nónbia'le neda', na' bi nónbia'le Xa'. Chela' nónbia'le neda', lezka' Xa' gónbia'le-ne'.

²⁰ Bchálj Jesusen' da' ni kate' ne zoe' žsedle' benách ka' lo zchil yodo', gan zej nnita' kak ka' gan zgó'ogake' mežw che yodo', san nitó benne' bi beḡwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' choe'e lo ná'gake'.

Znna Jesús: “Gan cha'a neda', bi gakyidle le'e”

²¹ Da' yoble Jesusen' gože' l'égake', na' wnné':

—Yezá'a yežlyó nga, na' yey-iljle no benne' yeslé' le'e, san ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle. Gan cha'a neda', bi gakyidle le'e.

²² Naž bchaljgak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—¿Got kwine'? Wnné': “Gan cha'a neda', bi gakyidle le'e.”

²³ Jesusen' gože' l'égake':

—Nakle le'e che yežlyó da' žen' že'le nga, san neda' za'a ya'abá che Dios da' žen' ža'le. Nakle le'e benách che yežlyó nga, san neda' bi naka' benne' che yežlyó nga. ²⁴ Che len goža' le'e: “Ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle.” Cha' bi chejle'le nakkza' Benne' Weslá, ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle.

²⁵ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nožkze benne' nako'?

Jesusen' gože' l'égake':

—Naka' kan ba goža' le'e ža ni'te. ²⁶ Da' zan da' žala' yapa' le'e, na' wchi'a laža'a da' nak chele. Diža' dot da' li zchalj Xa', Bennen' bsele'e neda', na' da' ženla' zchalje' Le', zcháljlenan' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

²⁷ Bi bejní'igekle' zcháljlene' l'égake' kan nak che Dios, Xe'. ²⁸ Che len Jesusen' gože' l'égake':

—Kate' žin ža wchisle neda', Benne' Golje' Benách, nich gotle neda', naž gákbe'elele

nakkza' Benne' Weslá, na' bi be žona' žakze chia', san da' bloe'el Xa' neda' zchaljan'.

²⁹ Xa', Bennen' bsele'e neda', zóalene' neda'. Xa' bi bka'ne' neda' toza', dan' žónteza' da' žaz laže'e Le'.

³⁰ Kate' bchalj Jesusen' da' ni, benne' zan bejl'égake' chie'.

No benne' nake' che Dios, na' no benne' nake' wen laže'

³¹ Naž Jesusen' gože' benne' judío ka', benne' žejl'égake' chie', na' wnné':

—Cha' góntezele kan znna xtiža'a, da' li gakte benne' ws-edle chia' ka'. ³² Gónbia'le da' nak dot da' li, na' dan' naken dot da' li yeslán le'e.

³³ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Za'só Bran nakto', na' bi zoa no benne' bene' neto' benne' ndo'w ka'. ¿Biž chen' znno': “Yeslán le'e”?

³⁴ Jesusen' gože' l'égake':

—Da' li žapa' le'e: Yógo'te benne' wen doła' ka', yó'ogake' lo na' doła'. ³⁵ To benne' ndo'w bi gá'nteze' liž xan yo'o, san bennen' nake' ži'n xan yo'on' gá'nteze' liž bennen' nake' xan yo'on'. ³⁶ Ki naken, cha' Bennen' nake' Ži'n Dios yeslé' le'e, da' li yelale. ³⁷ Nnezla' nakle za'só Bran, san žénelele gotle neda', dan' bi nzi' lo na'le xtiža'a. ³⁸ Neda' zchalja' che da' ble'ela' gan zoa Xa', san le'e žonle da' benl-le gan zoa xakzle.

³⁹ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Bran nake' xa gole wdé cheto'.

Naž Jesusen' gože' l'égake':

—Chela' da' li nakle za'só Bran, gonle kan ben Bran na'.

40 Na'a, žénelele gotle neda',
la'kze zcháljlena' le'e da' nak
dot da' li, dan' benla' bchalj
Dios. Bi ben Bran na' ki.
41 Le'e žonle kan žon xakzle.

Naž belyi'e Le':

—Neto' bi nakto' zi'n zi' ka'.
Toze Dios nake' Xato'.

42 Naž Jesusen' gože' légake':

—Chela' da' li nak Dios Xale,
si' lo na'le neda', dan' bžoja'
gan zoa Dios, na' bla'a yežlyó
nga. Kege žakze chia' bla'a,
san Dios na'kze bsele'e neda'.

43 ĆBi nnézlele biz chen' bi gak
chejni'ilele da' znnia'? Naken
dan' bi žénelele wzé nagle
xtiža'a. 44 Xakzle naken da'
xiwe'. Nakle che da' xiwen',
na' žénelele gonle da' žaz laže'
xalen'. Ža ni'te da' xiwen'
naken benne' wetw benách
ka', na' bi nzi' lo nan' da' nak
dot da' li, dan' bi zchaljen da'
li. Kate' žon laže' da' xiwe', ka
nakkzen zchaljen, dan' naken
benne' wen laže', na' naken
ka xágakkze benne' wen laže'
ka'. 45 Dan' zchalja' neda' da'
li, bi žejle'le chia'. 46 ĆNóžlele
le'e gak yesbága'le neda' doła'?

Cha' zchalja' da' li, Ćbiz chen'
bi žejle'le chia'? 47 No benne'
nake' che Dios, zze nage' xtiža'
Dios, san le'e, dan' bi nakle
che Dios, bi zze nagle xtiže'e.

*Benne' Criston' zoakze'
zga'ale' ka Bran*

48 Naž beži'igak benne'
judío ka', na' belyi'e Jesusen':

—Káteze wnnato' kate' wn-
nato' nako' benne' Samaria,
na' žonlen da' xiwe' Le' tzen.

49 Bechebe Jesusen', na'
gože' légake':

—Bi žonlen da' xiwe' neda'
tzen. Neda' žapa' Xa' ba la'ne,

na' le'e zzoale neda' chela'ale.
50 Bi zka'n zen kwina'. Zoa No
Benne' zka'n zene' neda', na'
Le' zchi'a laže'e žo'o. 51 Da' li
žapa' le'e: nóte'teze benne' si'
lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'.

52 Naž benne' judío ka' be-
lyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a nnezlto' žonlen da'
xiwe' Le' tzen. Bran gote',
na' lezka' gotgak benne' ka'
bcháljgake' lo wláz Dios, san
Le' znno': “Nóte'teze benne'
si' lo ne'e xtiža'a, bi gat ben-
nen'.” 53 ĆNakžo' Le' zen ka
xážo Bran? Gote' le', na'
gotgak benne' ka' bcháljgake'
lo wláz Dios. ĆNozksen' žon
kwino'?

54 Bechebe Jesusen', na'
gože' légake':

—Cha' neda' wká'n zen
kwina', yela' zen na' bi be
zakan'. Xa' zka'n zene' neda',
na' le'e znnale' nake' Dios
chele. 55 Bi nónbia'le Xážo
Dios, san neda' nónbi'a-ne'.
Chela' nnia': bi nónbi'a-ne',
na' gaka' benne' wen laže'
kan nakle le'e. Nakle benne'
wen laže' ka'. Na'a, da' li
nónbi'a-ne', na' nzi' lo na'a
xtiže'e. 56 Xale Bran bebele'
dan' žala' le'ele' ža soa' neda'
yežlyó nga, na' la'kze gote' ža
ni'te, ble'elen', na' bebéle'ele'.

57 Naž benne' judío ka' be-
lyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bi na' gono' chi-yon yiz.
ĆBle'elo' Bran na'?

58 Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: katen' bi
na' soa Bran na', neda' ba
zoakza'.

59 Naž béxwgake' yej ka'
nich wžé'egaken' Jesusen', san
Le' bkache' kwine' lágwage',
na' bežoje' la' li'a yodon'.

Wdíe' gachje láwe'le gan
nníta'gake', na' beyeje'.

9

*Jesús žeyone' to benne' golje'
lo chole*

¹ Kate' ne zda Jesusen' to
latje, blé'ele' to benne' golje'
lo chole. ² Benne' wsedle
chie' ka' wnnábgekle' Le', na'
wnnágake':

—Benne' Wsedle, ζnož ben
dola', dan' golje' lo chole?
ζBenne' ni, cha' xa xne'e'?

³ Bechebe Jesusen', na'
gože' légage':

—Bi naken dan' ben benne'
ni dola', na' kege dan' bengak
xa xne'e' dola', san naken nich
la' law yela' wak zen che Dios
ni'a che benne' ni. ⁴ Žon bye-
nen gonžo xchin Xa', Bennen'
bsele'e' neda', kate' ne nak ka
te ža. Žin ža gak chol che
yela' got, katen' bi gak nitó
benne' gone' žin. ⁵ Kate' ne
zoa' yežlyó nga, naka' baní'
chegak benách ka' nníta'gake'
yežlyó nga.

⁶ Kate' beyož bchalj Je-
susen' da' ni, bži'e zene' lo yo,
na' bene' góna'do' len zene' na',
na' wdeben' yej law benne' lo
cholen'. ⁷ Naž gože' le':

—Wyéj, na' bejtíb lawo' lo
bej nis da' nzin' Siloé. (Siloé
naken to diža' hebreo da'
znan: nselá'.)

Naž benne' lo cholen'
wyeje' ga na', na' bejtíbe'
lawe'. Kate' bezé'e ga na',
ba zle'ele'. ⁸ Naž bebán
láže'gak benne' zjo'o li'a ka',
len benne' ka' blé'egekle' le'
zga'ale katen' goke' lo chole,
na' wnnágake':

—ζKege benne' ni bennen'
wži'e, na' wnnable' no benne'
bi da' wnezjwe' chie'?

⁹ Ba le' wnnágake':

—Le'ekze'.

Ye'ba le' wnnágake':

—Kegen', san kan z'na'
law bennen', lezka' z'na' law
benne' ni.

Le' wnné':

—Nedan'.

¹⁰ Naž wnnábgekle' le', na'
wnnágake':

—ζNakxkze goken, byaljw
yej lawo'?

¹¹ Bechebe bennen', na'
gože' légage':

—Bennen' lie' Jesús bene'
góna'do', na' wdeben' yej
lawo', na' gože' neda': “Wyéj
žoa'a bej nis da' nzin' Siloé, na'
bejtíb lawo'.” Wyá'a ga na', na'
bejtiba' lawo', na' la' byáljwte
yej lawo'.

¹² Naž wnnábgekle' le', na'
wnnágake':

—ζGaž zoa bennen'?

Le' gože' légage':

—Bi nnezla'.

*Benne' yodo' ka' z'nnábgekle'
binlo bennen' byaljw yej lawe'*

¹³ Naž bché'gake' bennen'
goke' lo chole, na' bejžégake'
le' lawgak benne' yodo' fariseo
ka'. ¹⁴ Dan' nak ža la'y
ché'gake' kate' ben Jesusen'
góna'don', na' bsaljwe' yej law
bennen' goke' lo chole, ¹⁵ che
len benne' yodo' fariseo ka'
wnnábgekle' le' da' yoble nakx
goken byaljw yej lawe'. Le'
gože' légage':

—Bdebe' góna'do' yej lawo',
na' bejtiban', na' zle'ela'.

16 Naž bchaljgak ba_{le} benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Bennen' bi nake' che Dios, dan' bi žape chi'e ža la'y.

Yeba_{le}' wnnágake':

—¿Wak to benne' do_{la}' gone' ye_{la}' wak ka' kan zej nak da' ka' žon bennen'?

Ka' goken, bžoj chóp_{le}gake'.

17 Da' yoble wnnábgekle' bennen' goke' lo cho_{le}, na' wnnágake':

—¿Biz znno' le' che bennen', znno' bsaljwe' yej lawo'?

Le' wnné':

—Nake' benne' zchalje' lo wláz Dios.

18 Benne' judío wnná bia' ka' bi bej_{le}'gake' cha' goke' lo cho_{le} katen' golje', na' byaljw yej lawe'. Che len bližgake' xa xna' bennen' byaljw yej lawe'. 19 Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni zi'nle, znnale golje' lo cho_{le}? ¿Nakxkze naken z_{le}'ele' na'a?

20 Bechébegak xa xne'e ka', na' belyi'e légake':

—Nnezlto' benne' ni nake' zi'nto', na' golje' lo cho_{le},

21 san nakx goken, z_{le}'ele' na'a, bi nnezlto', na' noz bennen' bsaljwe' yej lawe', bi nnezlto'. Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak. Lekze' nne'.

22 Ki wnnagak xa xna' bennen' goke' lo cho_{le}, dan' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka', dan' ba ben xtiža'gake' cha' nóte'teze benne' nne' nak Jesusen' Benne' Criston', to chi'ize kwéjgake' bennen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngake' xtiža' Dios.

23 Che len wnnagak xa xne'e: “Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak.”

24 Naž benne' judío wnná bia' ka' da' yoble bližgake' bennen' goke' lo cho_{le}, na' belyi'e le':

—Ni'a che Xanžo Dios wnné da' likze. Neto' nnezlto' nak bennen' benne' do_{la}'.

25 Naž bechebe bennen' goke' lo cho_{le}, na' wnné':

—Cha' nake' benne' do_{la}' bi nnezla'. To da' nnezlá'. Zga'ale goka' lo cho_{le}, na' na'a z_{le}'ela'.

26 Wnnábgekle' le' da' yoble, na' wnnágake':

—¿Biz bene' chio'? ¿Nakx bene' nich bsaljwe' yej lawo'?

27 Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi gónelele si' lo na'le xtiža'a. ¿Biz chen' žénelele yénlele da' yoble? ¿Žénelele gónlenle Le' tzen?

28 Naž bká'ngake' le' ka'ze, na' wnnágake':

—Le' žónleno' bennen' tzen, san neto' žónlento' Moisés tzen. 29 Neto' nnezlto' Dios bchaljlene' Moisés na', san kan nak che benne' ni, bi nnezlto' noz benne' bse_{le}'e Le'.

30 Naž bechebe bennen', na' gože' légake':

—Da' ni žonen ga žebán laža'a. Le' bi nnézlele noz benne' bse_{le}'e bennen', na' Le' bsaljwe' yej lawe'.

31 Nnezlžo Dios bi ženle' chegak benne' do_{la}' ka', san ženle' che no benne' zka'n zene' Le', benne' žone' ka' žénele' Le'. 32 Ža ni'te na' zejte na'a bi ženle' cha' no benne'

bsaljwe' yej law to benne' golje' lo choḷe. ³³ Chela' bi nak bennen' che Dios, bi be gak gone'.

³⁴ Naž beži'igak benne' yodo' ka', na' belyi'e le':

—Kan goljo' nak bian' nbago'o doḷa'. ¿Žénezklo' le' wsedlo' neto'?

Naž bebéjgake' le' na'le.

No benne' ka' zej nchólgekle'

³⁵ Benle Jesusen' kan bengak benne' judío wnná bia' ka', bebéjgake' bennen' goke' lo choḷe. Kate' bežage' le', gože' le':

—¿Žejli'o che Zi'n Dios?

³⁶ Bechebe' le', na' gože' Jesusen':

—¿Nozen', nich chejli'a chie'?

³⁷ Jesusen' gože' le':

—Ba bl'e'elo' le', na' neda' nga zchájljlena' le', naka' Zi'n Dios.

³⁸ Naž bennen' byaljw yej lawe', bka'n zene' Jesusen', na' gože' Le':

—Yoa'a lo no'o, žejli'a chio' Le'

³⁹ Jesusen' wnné':

—Nich wchi'a laža'a benách ka', bla'a yežlyō nga, nich lé'egekle benne' ka' zej nchólgekle', na' gaggak ka benne' lo choḷe benne' ka' žékgekle' zlé'egekle'.

⁴⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' gan zoa Jesusen', béngekle' da' ni, naž belyi'e Le':

—¿Nakto' benne' nchólgekle'?

⁴¹ Bechebe' Jesusen', na' gože' lé'egake':

—Chela' nchoḷze yej lawle, bi nbága'le doḷa'. Na'a znnale:

“Zlé'elto'.” Che len nbága'le doḷa'.

10

Žsaka' lebe Jesús che le'je chegak zila' ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e: no benne' bi choe'e gan žo'ogak zila' ka' lo le'je chégakba', san žoe'e ga yoble, benne' ni nake' wbán, na' zbankze'.

² Bennen' žoe'e gan žo'ogak zila' ka' nake' benne' žape chi'íkze' lé'egakba'.

³ Nich cho'o benne' ni, žsaljw benne' zoe' žape chi'e gan žo'ogak zila' ka', na' lé'egakba' žéngeklba' chi'e, na' žeyónbia'gakba'-ne'.

Le' žližgake'-ba' to toba' kan nzi' lágakba', na' žebeje' lé'egakba'.

⁴ Kate' ba wleje' yógo'te zila' ka', bia zej nakba' chie', znežwe' lágakba', na' lé'egakba' žejnágakba' le', dan' žeyónbia'gakba' chi'e.

⁵ Bi chejnágakba' benne' yoble, san wzónnjeklba' le', dan' bi nónbia'gakba' chi'igak benne' yoble ka'.

⁶ Jesusen' bchájljene' lé'egake' da' ni da' bsaka' lebe', san bi bejní'igekle' dan' gože' lé'egake'.

Jesús nake' Bennen' žape chi'e zila' ka'

⁷ Naž Jesusen' bchájljene' lé'egake' da' yoble, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e: neda' naka' ka' to gan žo'ogak zila' ka'. ⁸ Ba bla'gak benne' zan, benne' ka' wnnágake' zej nake' Benne' Criston', san yógo'te benne' ka' bžingake' zgá'alegake' ka' neda', zej nake' benne' wbán ka', na'

želbankze', na' bi wzé naggak zila' ka' chégake'.⁹ Neda' naka' ka to gan zo'ogak benách ka'. Nóte'teze benne' ch'ó'olene' neda', yelá bennen', na' gake' ka to zila' zo'oba', na' žežojba', na' žel-lba' da' žawba'.

¹⁰ 'Za'ze benne' wbán nich kwane'-ba', na' gote'-ba', na' wžia yi'e-ba'. Neda' bla'a nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka' zej nake' ka zila' chia' ka', na' gáta'teze yela' nban da' zejlí kanne chégake'.¹¹ Neda' žape chi'a benách chia' ka' kan žon bennen', lo yela' ži'i laže' chie' žape chi'e zila' chie' ka'. Bennen' žape chi'e zila' ka' ki ba zoakze' wdíe' yela' nban chie' ni'a chegak zila' chie' ka'.¹² Benne' nazjwe', benne' žape chi'e zila' ka', zle'ele' za' beko' yixe' snia, na' zka'ne' zila' ka', na' žzonnje', na' beko' yixe' snia na' žejtáwya'aba' zila' ka', na' žeslásba' légakba'. Ki žon benne' nazjwen', benne' žape chi'e zila' ka', dan' bi nakkze' benne' wape zila' ka', na' zila' ka' bi zej nakba' chekze'.¹³ Žzonnj benne' nazjwen' dan' žape chi'e zila' ka' nich si'ze' mežw, na' bi že' laže'e légakba'.

¹⁴⁻¹⁵ 'Neda', lo yela' ži'i laže' chia' žape chi'a zila' ka'. Kan nonbia' Xažo Dios neda', na' neda' nónbi'a Xan', lezka' benách chia' ka', benne' zej nake' ka zila' chia' ka', zej nónbi'e neda', na' zdia' yela' nban chia' ni'a chegak zila' ka', na' zila' ka', bia zej nakba' chia' nónbia'gakba' neda'.¹⁶ Lezka' zej nnita' zila' yoble chia' ka', bia ka'

bi zej nabbba' nga. Lezka' žala' chejxi'gaka'-ba'. Bia ka' yéngelkba' chi'a, na' gákgakba' toze len yebale zila' chia' ka', na' nedkza' gape chi'a légakba'.

¹⁷ 'Che len Xan' nži'ile' neda', dan' zdia' yela' nban chia', na' yezi'an da' yoble, da' zejlás: wa'a latje benne' ka' gótgake' neda', na' yebana' lo yela' got. ¹⁸ Nitó benne' bi sáke'le' gote' neda', san nedkza' zdia' yela' nban chia', na' gata'. Nzi' lo na'a wdian', na' nzi' lo na'a yezi'an da' yoble. Ki naken dan' ki gož Xan' neda' gona'.

¹⁹ Kate' béngekle benne' judío ka' da' ki, da' yoble bel-lá'a lázgake' kan žékgekle' che Jesusen'.²⁰ Benne' zan ladjwgake' wnnágake':

—Yoe'e be' xiwe', na' nyal yichj lázda'we'. ¿Biz chen' zze nagle chie' Le'?

²¹ Yebale' wnnágake':

—To benne' yoe'e be' xiwe' bi zchalje' ki. ¿Wak to be' xiwe' wsaljwn yej lawgak benne' lo chole ka'?

Benne' judío wnná bia' ka' zzóagake' Jesús chela'ale

²² Žak byo' zag ka', na' nak ža žóngake' lni lo yež Jerusalén, kate' žejsá' láže'gake' ka' bdégake' yodo' chégake' lo na' Dios. ²³ Zda Jesusen' ža yo'o yodo' gan nak lo zchil chen, dan' nzin' Zchil Che Salomón. ²⁴ Benne' judío wnná bia' ka' bel-yéchgake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—¿Batxkze wsano' žono' ga žek zedlto'? Cha' nako' Benne' Criston', kwáselo bløe'el neto'.

²⁵ Jesusen' gože' lėgake':

—Ba gožkza' le'e, san bi žejle'le chia'. Žin ka' da' žona', da' ka' bde Xa' lo na'a gona', zej nak bian' no naka'.

²⁶ Le'e bi žejle'le chia', dan' bi nbáblenle benne' ka' zej nake' zila' chia' ka', kan ba gožkza' le'e. ²⁷ Zila' chia' ka' žéngelba' chi'a, na' žeyónbia'gakba' neda', na' neda' nónbia'gaka'-ba', na' zá' lengakba' neda' tzen.

²⁸ Neda' znezjwa' yela' nban da' zejli' kanne chėgakba', na' bi kwia y'gakba', na' nitó benne' bi sáke'le' kwėjgake'-ba' lo na'a neda'. ²⁹ Xažo Dios bėngake'-ba' chia', na' Le' napže' yela' wak ka yógo'te benách ka', na' bi gak nitó benne' kwėjgake'-ba' lo na' Xan'. ³⁰ Neda', na' Xažo Dios, toze nakto'.

³¹ Da' yoble benne' judío wnná bia' ka' bėxwgake' yej ka' nich wže'egaken' Jesusen'.

³² Jesusen' gože' lėgake':

—Da' zan da' zej naken chawe' bena' lawle, dan' nzi' lo na'a che Xan'. ¿Ni'a che bizle žin chawe' ka' wže'ele neda' yej?

³³ Beži'igak benne' judío wnná bia' ka', na' bely'e Le':

—Ni'a che žin chawe' ka' bi wže'eto' le' yej, san dan' bi zchaljo' chawe' che Dios. Le' nako' benachze, na' žon kwino' Dios.

³⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' lėgake':

—Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan:

“Neda' znnia': nakle dios ka'.” ³⁵ Nnėzkzelžo da' nyejw le'e yiche la'y nyėjwkzen to chi'ize. Le'e yiche la'y na' benne' ka' bchaljen Dios lėgake' nzi' lėgake' dios ka'. ³⁶ Diosen' bebeje' neda' chekze', na' bsele'e neda' yežlyó nga. ¿Na'a znele chia': “Le' bi zchaljo' chawe' che Dios” dan' wnnia': “Zi'n Dios naka'”? ³⁷ Cha' bi žona' žin da' bde Xažo Dios lo na'a gona', bi žala' chejle'le chia'. ³⁸ Cha' žona' žin da' bde Dios lo na'a gona', la'kze bi žejle'le chia' nedkza', le chejlė' da' zej nak bia' žin ka' da' žona', nich gákbe'le žonlen Xažo Dios neda' tzen, na' neda' žónlena' Xan' tzen.

³⁹ Da' yoble gónegekle' séngake' Jesusen', san Le' belé' lo ná'gake'.

⁴⁰ Naž wyėj Jesusen' da' yoble yechelá'a yego Jordán, gan wdá Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Jesusen' bga'ne' ga na'. ⁴¹ Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li bi ben Zwa nitó yela' wak zen, san yógo'te da' wnná Zwan' kan žala' gak che benne' ni, dot da' li naken.

⁴² Che len benne' zan bejlė'gake' che Jesusen' gan zoe'.

11

Da' gok katen' got Lásaro

¹ Kate' ža ka' Lásaro, benne' Betania, die' yižwė'. Betania na' naken lažgak Lia, na' Marta. Nak Marta na' no'le bile Lian'. ² Nak Lian' no'le zan Lásaron', bennen' die' yižwė', na' lezka' nake' no'len'

wlo'é da' zla' zix ni'a Xanžon',
na' besbiže' ni'e len yicha'
yichje'. ³ Belseła' no'le zan
Lásaron' to benne' bejliže'
Jesusen', na' wnné':

—Xan, bwia nga, Lásaro,
bennen' nži'ilo'-ne', die'
yižwé'.

⁴ Kate' Jesusen' benle'
da' ni, gože' benne' ka'
nníta' lengake' Le', na' wnné':

—Yižwé' ni bi naken da'
goten le' to chi'ize, san naken
nich la' law yela' zen che Dios,
na' ni'a che yižwé' ni lezka' la'
law yela' zen chia' neda', Zi'n
Diosen'.

⁵ Jesusen' nži'ile' Martan',
na' no'le bile Martan', na'
Lásaron'. ⁶ La'kze Jesusen'
nži'ile' légake', kate' benle' de'
Lásaron' yižwé', bga'ne' gan
zoe' yechóp ža ka'. ⁷ Wde'
chope ža ka', Jesusen' gože'
benne' wsedle chie' ka', na'
wnné':

—Le cho'o da' yoble gan
nbab Judea.

⁸ Naž benne' wsedle chie'
ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, gónegekle
benne' judío wnná bia' ka'
wžé'egake' Le' yej. ¿Chejo' da'
yoble ga na'?

⁹ Bechebe Jesusen', na'
gože' légake':

—Zež de chežinno hora te
ža. No benne' zde' te ža,
bi chejchegwe', dan' zle'ele',
dan' baní' da' zoan yežlyó nga
zóalenen le'. ¹⁰ Cha' bennen'
zde' žel, na' chejchegwe', dan'
bi zoalen banín' le'.

¹¹ Kate' Jesusen' beyóž
bchalje' da' ni, naž gože'
légake':

—Žtas Lásaro, benne'
lježžon', na' cha'a neda' ga na'
nich yesbana'-ne'.

¹² Naž benne' wsedle chie'
ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xan, cha' žtase', yeyake'.

¹³ Jesusen' wnné' ki dan'
ba got Lásaron', san légake'
žékgekle' wnné': “Žtasze
Lásaron'.” ¹⁴ Naž Jesusen'
gože' légake' kwáselo, na'
wnné':

—Ba got Lásaron'. ¹⁵ Žebela'
dan' bi wzóa' ga na', dan' gak
na'a to da' gon chawen' le'e,
dan' gonen ga chejle'le chia'.
Le cho'o na'a gan de Lásaron'.

¹⁶ Naž Mas, to benne'
žónlene' Jesusen' tzen, ben-
nen' lezka' lie' Benne' Kwach,
gože' yezika' benne' wsedle
chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o, gátlenžo Le' tzen.

*Jesús žesbane' benne' gat ka',
na' nbánlenžo-ne'*

¹⁷⁻¹⁹ Yež Betania na' žen'
gawze gan že' yež Jerusalén,
na' nga'nzen ka' zza'žo to
hóraze. Che len ba bžingak
benne' zan, benne' judío
ka', gan zej nnita' Marta,
na' Lia, nich yeyón zéngake'
légake', dan' ba got benne'
zángake'. Kate' Jesusen' bžine'
ga na', benle' ba gok tape
ža yo'o Lásaron' lo yežw ba.
²⁰ Katen' benle' Martan' za'
Jesusen', naž bžoje' lo yo'o,
na' bejchage' Le', san Lian'
bga'nze' lo yo'o. ²¹ Martan'
gože' Jesusen':

—Xan, chela' wzó' Le' nga,
bi got benne' zana'. ²² Lezka'
na'a, nnezla' yógo'te da'
nnablo' Dios, Le' gonnen'
chio'.

23 Jesusen' wnné':

—Yebán benne' zano'.

24 Martan' gože' Lē':

—Nnezla' yebane' kate' žin ža ze lawte ža na' katen' yebangak benne' gat ka'.

25 Naž Jesusen' wnné':

—Nedkza' naka' Benne' žesbane' benne' gat ka', na' lezka' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', la'kze gate', yebankze', 26 na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' nbángake', na' žejlé'gake' chia', bi gátgake' to chi'ize. ¿Žejli'o da' ni?

27 Martan' gože' Lē':

—O', Xan. Žejli'a nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bchebe laže' Dios sele'e yežlyó nga.

Zbeže Jesús dan' žeyache' láže'le' no'le zan Lásaro ka'

28 Kate' Marta beyož bchalje' da' ni, beyeye' yo'o, na' bejliže' Lia, no'le bile', na' ži žize gože' le':

—Benne' Wsedle zoe' nga, na' znnie' le'.

29 Kate' benle Lian' da' ni, la' wzó ža'tie', na' wyeje' gan zoa Jesusen'. 30 Bi na' cho'o Jesusen' yeždon', san zoaze' gan bejchág Martan' Lē'. 31 Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yo'on', na' žeyón zéngake' no'le ka', blé'egekle' wzó ža' Lian', na' taríaze bžoje', naž bejnáwgake' le', na' wnnágake':

—Cheje' žoa'a yežw ba nich chejcheže' ga na'.

32 Naž bžin Lian' gan zoa Jesusen'. Kate' ble'ele' Lē', byechwe' xni'e, na' gože' Lē':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'.

33 Kate' ble'el Jesusen' zbeže', na' lezka' zbéžegak benne' judío ka' zej nníta'lengake' le', naž gok nyache' laže'e, na' bka' chi'e, 34 na' wnné':

—¿Gaz bkáche'le-ne'?

Belyi'e Lē':

—Da wio'.

35 Wžeže Jesusen'. 36 Naž bchaljgak benne' judío ka', na' wnnágake':

—Le wia nga kan nží'ile'ele' le'.

37 Bale' wnnágake':

—Ben Benne' ni ga zle'el bennen' goke' lo chole. ¿Gok bene' ga bi got Lásaron'?

Žebán Lásaro lo yela' got

38 Da' yoble Jesusen' bka' chi'e, na' bžine' gan de yežw ban'. Ba na' yo'on to bloj le'e ya'a wej gan nadjw yežw ban', na' da' to wej blag da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen'.

39 Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le yeká'a wej blagen'.

Naž Marta, no'le zan benne' gaten', gože' Lē':

—Xan, ba zle'e zgot dan' ba gok tap ža nate'.

40 Jesusen' wnné':

—¿Kege gožkza' le' cha' žejli'o, le'elo' yela' wak zen che Díos?

41 Naž beká'agake' wej blagen' da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen' gan yo'o benne' gaten'. Bwia Jesusen' ya'abale, na' wnné':

—Xe, žapa' Le': “Žóxkeno” dan' ženlo' chia' neda'.

42 Neda' nnezla' žéntezele' chia' neda', san zchalja' ki nich gak da' chawe' chegak benne' zan ki, na' nich chejlé'gake' Le' bséla'kzo' neda'.

43 Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—Lásaro, bežój kile.

44 Bežój benne' gaten' lo yežw ban', zej nžej ni'a ne'e len láže'do' ka', na' ngache' lawe' len yetó láže'do'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Le yeséž laže' ka' lo ni'a ne'e, na' le we' latje yezé'e.

Žon xtíža'gak benne' wnná bia' ka' nich gótgake' Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

45 Benne' zan, benne' judío ka', jáklene' Lia tzen, na' blé'egekle' dan' ben Jesusen'. Naž bejlé'gake' chie'.

46 Bale' jake' gan zej nnita' benne' yodo' fariseo ka', na' bzéngekle' légake' kan ben Jesusen'. 47 Naž bdogak tzen benne' yodo' wchi'a láže' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' bžoz wnná bia' ka', na' wnnágake':

—¿Nakxkze gonžo? Žon bennen' da' zan yela' wak zen.

48 Cha' wnéžjwžo Le' latje gonže' kan žone', yógo'te benách chejlé'gake' chie', na' yídegak benne' Roma ka' nga, na' wchínnjgake' yodo' la'y chežo, na' yež chežo nga.

49 Naž bchalj Kaifás, bennen' nake' bžoz blo yizen', na' žónlene' légake' tzen, na' gože' légake':

—Le'e bi be nnézlele, 50 na' bi žákbe'elele žon byenen gat to benne' ni'a chegak benách ka', nich bi kwia yi'gak yógo'te benne' judío ka'.

51 Kege žakze chie' bchalje' da' ni, san dan' nake' bžoz blo yizen', che len bchalje' lo wláž Dios kan žala' gat Jesusen' ni'a chegak benne' yežen'.

52 Gat Jesusen', kégeze ni'a che yežen', san lezka' gate' nich wtobe' zi'n Dios ka', benne' zej náslase', nich gákgage' toze.

53 Ka' goken, la' ža na'ze ben xtíža'gake' gótgake' Jesusen'.

54 Che len biž wdá Jesusen' kwáselo gan zej nnita' benne' judío ka', san bezé'e ga na', na' wyeje' to latje gawze gan nak latje dach, na' ble'e lo yež Efraín, gan bga'ne' tzen len benne' wsedle chie' ka'.

55 Kate' ža na' za' gawze Lni Pasko' chegak benne' judío ka' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Bžojgak benne' zan lo yež ka', na' jake' lo yež Jerusalén kate' za' žin lni na', nich chejpá' kwíngake' kan nak che yodo'. 56 Benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén beyíljkake' Jesusen', na' katen' wnníta'gake' lo zchil yodo', belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Biž znnale le'e? ¿Wide' lni, cha' bi yide'?

57 Ba wnnagak bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', cha' no benne' nnezle' gan zoa Jesusen', žala' yedjzenle' légake' nich gak chejxéngake' Le'.

12

To no'le lie' Lia zgo'e da' zla'
zix ni'a Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Kate' ne zej nga'n yexóp
ža žin Lni Pasko' kate' žejśá'
láže'gake' kan ben Dios katen'
bebeje' benách chie' ka' lo
yežlyó Egipto, bla' Jesusen' lo
yež Betania, gan zoa Lásaro,
bennen' gote', na' besbán Je-
susen' le' lo yela' got. ² Naž
bsí'ni'agake' to yela' waw ga
na' da' gaw Jesusen'. Lia,
no'le zan Lásaron', wloé'e yela'
wawn', na' že' Lásaron' ladjw
benne' ka' žé'lengake' Jesusen'
tzen, gan že'j žáwgake'. ³ Naž
Lian' bexwe' ka' to ya da' zla'
zix che yeje susén las, da'
záka'le'en, na' wloé'en lo ni'a
Jesusen'. Besbiže' ni'e len
yicha' yichje'. Dot lo yo'on'
wže' be' zixen'. ⁴ Naž bchalj to
benne' wsedle che Jesusen',
bennen' lie' Judas Iskariote,
zi'n to benne' lie' Smon, na'
nake' bennen' wdíe' Jesusen'
lo na'gak benne' yodo' ka', na'
wnné':

⁵ —jBiz chen' bi wdó'w da'
zla' zixen', da' zakan' lázjwžo
che to yiz, na' gak no benne'
chise' mežwn' chegak benne'
yache' ka'? ⁶ (Wnné' ki, kege
dan' že' laže'e benne' yache'
ka', san nake' wbán, na' lekze'
noe'e bzod mežw chégake', na'
zká'lane' mežwn' da' zgó'ogake'
lo bzoden'.)

⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—Le we'e latje, dan' nak da'
ni da' bene' to da' zpe'en che ža
gacha'a lo yežw ba. ⁸ Benne'
yache' ka' zej nníta'lenteze'

le'e, san neda' bi gá'nteza' gan
zoale.

Benne' judío wnná bia' ka'
žénegekle' gótgake' Lásaro

⁹ Kate' bénegekle benne'
judío ka' zoa Jesusen' lo
yež Betania, benne' zan
žjake' ga na', kégeze dan' zoa
Jesusen' ga na', san ležka' dan'
žénegekle' lé'egekle' Lásaro,
bennen' besbán Jesusen' lo
yela' got. ¹⁰ Naž bχoz wnná
bia' ka' ben xtiža'gake' ležka'
gótgake' Lásaron'. ¹¹ Ka' goken
dan' benne' zan, benne'
judío ka', žejlé'gake' che
Jesusen', na' ba wléj yíchjgake'
bχoz wnná bia' ka' ni'a che
Lásaron'.

Zka'n zéngake' Jesús kate'
zoe'e yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11;
Lk. 19:28-40)

¹² Bžingak benne' zan lo
yež Jerusalén ža Lni Pasko',
na' ža chope ža bénegekle' za'
Jesusen' lo yežen'. ¹³ Naž
wdíchjwgake' zin ka', na'
bžójpgake' nich chejchággake'
Jesusen', na' wžéžeya'agake'
zižje, na' wnnágake':

—jGa'n zen Dios! jGa'n zen
Benne' ni ze'e lo wláz Xanžon',
na' nna bi'e benách Israel ka'!

¹⁴ Jesusen' bžel-le' to
búrrodo', na' wžíe'-ba' kan
nyejw le'e yiche la'y, da'
znnan:

¹⁵ Bi žébele le'e, zoale yež Sión.
Le wia nga, za' Benne' nna
bi'e le'e.

Žie' to búrrodo'.

¹⁶ Kate' gok da' ni, bi be-
jni'igekle benne' wsedle ka'
che Jesusen', san wdé na',
kate' bebane' Le' lo yela' got,

na' beyepe' ya'abá che Dios, naž bejsá' láže'gake' da' ni da' nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie', na' ki goken chie'.

¹⁷ Lezka' benne' ka' wnníta' lengake' Jesusen' katen' bliže' Lásaro, bennen' bgache'e lo yežw ba, na' besbane' le' lo yela' got, bzoa lígake' che da' bene'. ¹⁸ Lezka' che len bžojgak benne' ka', na' bejchággage' Jesusen', dan' béngikle' kan nak yela' wak zen na' da' bene' Le'. ¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Nak bia' bi be sáke'lžo gonžo. Le wia kan žónlengak yogo'te benách Le' tzen.

Benne' zi'to' ka' žíljgake' Jesús

²⁰ Ba le benne' zi'to' ka' zej nžage' benne' ka' bžíngake' lo yež Jerusalén ža Lni Paskon' nich wká'n zéngake' Dios. ²¹ Benne' zi'to' ka' bejchággage' Lip, benne' Betsaida, yežen' nbaben Galilea, na' góta'yoegekle' le', na' wnnágake':

—Benne', žénelto' le'elto' Bennen' lie' Jesús.

²² Wyéj Lipen', na' bzenle' Ndres da' ni. Naž Ndrezen' len Lipen' bejzéngeklen' Jesusen'. ²³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Za' žin ža gata' neda', Benne' Golje' Benách, na' yeyá'a latje chia' ya'abá che Dios. ²⁴ Da' li žapa' le'e: ga'n toze to binnedo' cha' bi gachen' lo yo, na' te chen. Cha' te che binnedon', lan', na'

wnezjwn binnedo' zánle'eže. ²⁵ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wnten', dan' gat to chi'ize bennen'. No benne' bi že' láže'ze' yela' nban da' nape' yežlyó nga gape chi'en, na' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁶ Cha' žénele no benne' gone' xchina', žala' gónlene' neda' tzen, na' gan chejsóa' neda', chejsóa bennen' žone' xchina'. Cha' žon to benne' xchina', Xažo Dios gape' le' ba la'ne.

Jesús zloe'ele' kan za' gótgake' Le'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Na'a žek zédle'ela'. ¿Bizke nnia'? ¿Nnia': Xe, beslá neda' lo da' žala' gaken chia' na'a? Che len bla'a, nich soela' da' žala' gaken chia' na'a. ²⁸ Xe, ben ga la' law yela' zen chio'.

Naž benle chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Ba bena' ga nla' law yela' zen chia', na' da' yoble gona' ga la' law n.

²⁹ Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na', béngikle' chi'i na', na' wnnágake':

—jWzió' wnnén!

Yeba le benne' ka' wnnágake':

—To wbás che ya'abá che Dios bcháljlene' Le'.

³⁰ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benle chi'i na', kege ni'a chia' neda', san ni'a chele le'e. ³¹ Ba bžin ža wchi'a láže' Dios benách yežlyó nga. Na'a Dios cho'ne' da' xiwe' na'le, dan' zma bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³² Na'a, cha' benne'

ka', benne' gótgake' neda',
wchísgake' neda', Benne'
Golje' Benách, ža'le, gona' ga
dobgak yógo'te benách ka'
gan soa' neda'.

³³ Len da' ni da' bchalj Je-
susen' bløe'ele' law kan gate'.
³⁴ Benne' zan ka' belyi'e Je-
susen', na' wnnágake':

—Neto' benlto' chegak
benne' ka', benne' bélgake'
xtiža' Dios, da' znnan: “Sóateze
Benne' Criston'.” ¿Biz chen'
zno' Le': “Žon byenen
wchísgake' Benne' Golje'
Benách?” ¿Nozkzen' Benne'
Golje' Benách?

³⁵ Naž Jesusen' gože' légake':
—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e,
na' naka' baní' chele. Le da
kate' ne zóalena' le'e, na' de
banín' chele, nich bi gak chol'
nitle. Nóte'teze benne' zde'
gan nak chol' bi nnezle' gan
zeje'. ³⁶ Kate' ne zóalena' le'e,
naka' baní' chele. Le chejlé'
chia' neda', naka' baní' chele
nich gakle zi'n Bennen' nake'
banín' da' naken li laže'.

Kate' beyóž bchalj Jesusen',
beyeje', na' benít lawe' gan
nníta'gake'.

*Da' žonen ga bi žejle'gak
benne' judío ka' che Jesús*

³⁷ La'kze ben Jesusen' da'
zan yela' wak zen lawgak
benne' judío ka', bi bejlé'gake'
chie'. ³⁸ Ka' goken, bžin dan'
bzoj Isaías, bennen' bchalje'
lo wláz Dios ža ni'te, katen'
wnné':

Āan, ¿nozkze benne' bejli'e da'
bchaljto'?

¿Nozkze benne' bløe'el Āanžo
Dios le' yela' wak chie'?

³⁹ Ka' goken, bi gok
chejlé'gake' che Jesusen'.
Goken kan wnná Isaíasen'
katen' wnné':

⁴⁰ Dios bene' ga gok chol' yichj
lázdo'gake',
na' gok choch lázdo'gake'
nich bi lé'egekle' len yej
lawgake',
na' nich bi chejni'igekle' lo
yichj lázdo'gake'.

Na' wnná Dios:
Bi yeyákgake' chia' nich yey-
ona' légake'.

⁴¹ Bchalj Isaíasen' da' ni dan'
bløe'ele' yela' zen che Benne'
Criston', na' bchalje' kan gak
chie' Le'.

⁴² La'kze goken ki, bejle'gak
benne' zan che Jesusen'.
Lezka' bejle'gak bale benne'
wnná bia' ka' chie', san
dan' zžébegake' benne' yodo'
fariseo ka', bi bzoa lígake'
chie' kwáselo. Ki béngake'
nich bi kwéjgake' légake' to
chi'ize gan zdóbgake' nich
yéngekle' xtiža' Dios. ⁴³ Lezka'
béngake' ki dan' že' láže'gakže'
gápegak benách ka' légake' ba
la'ne, ka' že' láže'gake' gape
Dios légake' ba la'ne.

*Kwia yí'gake' dan' bi
žejlé'gake' da' bchalj Jesús*

⁴⁴ Jesusen' wnnié' žižje, na'
wnné':

—No benne' žejli'e chia'
neda', kege chia' nedza' žejli'e,
san lezka' žejli'e che Āa', Ben-
nen' bsele'e neda'. ⁴⁵ Lezka',
no benne' zle'ele' neda', lezka'
zle'ele' Āan', Bennen' bsele'e
neda'. ⁴⁶ Neda' naka' baní',
na' bla'a yežlyó nga, nich bi
ga'ngak benne' ka' lo chole,
yógo'te benne' ka' chejlé'gake'

chia' neda'. ⁴⁷ Cha' ženle no benne' xtiža'a, na' bi žapen' ba la'ne, kege neda' choga' che bennen' kwia yi'e, dan' bla'a nga, kege nich choga' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yí'gake', san nich yeslá' benách ki. ⁴⁸ No benne' zzo'e' neda' cheła'ale, na' bi zzi' lo ne'e xtiža'a, ba zoa da' chogen chie' kwia yi'e. Dižan' dan' bchájljlena' le'e naken da' chogen che bennen' kwia yi'e ža ze lawte ža na'. ⁴⁹ Ki naken dan' zchalja', kege žakze chia', san Xa', Bennen' bsele'e neda', gože' neda' da' žala' nnia', na' lezka' kan žala' wchalja'. ⁵⁰ Nnezla' gož Dios neda' gona' ki nich gata' yeła' nban da' zejlí kanne chegak benách ka'. Ki naken, zchalja' kan ba gožkze Xan' neda'.

13

Jesús žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka'

¹ Bžin ža za' žin Lni Pasko' kate' žejśá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Jesusen' nnézkzele' za' žin ža chie' gate', katen' wzé'e yežlyó nga, na' yeyeje' gan zoa Xe'. Kan nži'ile' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na'a nži'ile' légake' na' zejte gate' lo wláz légake'.

² Da' xiwe' ba ngo'o yełan' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, nich wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ³ Jesusen' nnézkzele' kan nak, bžoje' gan zoa Dios, na' yeyeje' gan zoa Dios, na' Dios,

Xe', ba bdie' lo ne'e Le' dot yeła' wnná bia' chie'. ⁴ Che len, kate' ne žej žáwgake', wzó ža' Jesusen', na' beké'e lažen' žxoá xkože'e. Bexwe' to laže' da' žesbížlenžon na'žo, da' bde'en li'e. ⁵ Naž wdé'e nis to lo ziga' ya, na' wzó lawe' žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka', na' žesbiže' ní'agake' len lažen' da' dan' li'e.

⁶ Kate' bžin Jesusen' gan že' Smon Bedw, Bedon' gože' Le':
—Xan, bi žala' chibo' Le' ni'a.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' ni da' žona', bi žejni'ilon' na'a, san te na'a chejni'ilon'.

⁸ Naž Bedon' gože' Le':

—Bi chibkzo' Le' ni'a.

Jesusen' gože' le':

—Cha' neda' bi chiba' le', bi sáke'lo' gónleno' neda' tžen.

⁹ Naž Smon Bedon' gože' Le':

—Xan, kégeze ni'a chibo', san lezka' chibo' na'a, na' yichja'.

¹⁰ Jesusen' gože' le':

—No benne' nyaže', ní'aze' žon byenen chažen, dan' ba nakkze' chawe' dotie', na' le'e nakle chawe', san kege yógo'tele.

¹¹ Ki wnná Jesusen': “Kege yógo'tele nakle chawe'” dan' nnézkzele' no benne' ládjwgake' wdíe' Le'.

¹² Beyož wdíb Jesusen' ní'agake', na' beyakwe' lažen' bxoá xkože'e. Bebi'e gan žej žáwgake', na' gože' légake':

—žejni'ilele dan' za' bena' chele? ¹³ Le'e že'le neda': “Benne' Wsedle” na': “Xan.”

Da' li nak da' znnale, dan' ki naka'. ¹⁴ Na'a, cha' neda' naka' Xanle, na' Benne' Wsedle chele, na' wdiba' ní'ale, lezka' žala' gonle le'e, chible ni'a lježle tole yetole. ¹⁵ To da' bloe'elan' le'e nich gonle le'e kan bena' neda'. ¹⁶ Da' li žapa' le'e: to benne' wen žin bi nakže' blo ka Xane', na' to benne' wbás bi nakže' blo ka bennen' bsele'e le'. ¹⁷ Cha' žejní'ilele yógo'te da' ki, ba nez zen gaken chele le'e cha' gonle ki. ¹⁸ Da' ni da' znnia' bi žapa' yógo'tele. Nónbia'kza' benne' ka' wžekza' neda', san žon byenen gak dan' nyejwn le'e yiche la'y, dan' znnan: "To benne' žej žáwlene' neda' tzen wži'e chia' neda'." ¹⁹ Na'a zloe'ela' le'e zga'ale kan gaken, nich katen' gaken ki, na' chejle'le zoakza' neda'. ²⁰ Da' li žapa' le'e: no benne' gape' to benne' wbás ba la'ne, benne' seła'a neda', lezka' gape' neda' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' Xa' ba la'ne, Bennen' bsele'e neda'.

Jesús zne' wdé Judas Le' lo na'gak benách ka'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, gok nyache' laže'e, na' kwáselo wnné':

—Da' li žapa' le'e: to benne' zoe' ládjwle le'e nga wdíe' neda'.

²² Naž benne' wsedle chie' ka' bwíagake' law ljéžgake' toe' yetóe', na' gok zédgekle', na' wzá' láže'gake' nólegake' bchalj Jesusen' chie'. ²³ To

benne' wsedle chie', bennen' Jesusen' nži'ile' le', zoe' kwite'. ²⁴ Smon Bedw bloé'ezele' bennen' nich nnable' Jesusen' nólegake' bchalje' chie'. ²⁵ Naž bennen' zoe' kwit Jesusen' gože' Le':

—Xan, žnožen' bchaljo' chie'?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bennen' wa'a-ne' yet xtil da' nbisen.

Naž besbise' yet xtilen', na' bi'en che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon. ²⁷ Beyož bdaw Judas na' yet xtilen', wyáz da' xiwe' lo yichj lázda'we'. Naž Jesusen' gože' le':

—Dan' yo'o lažo'o gono', bentgan na'a.

²⁸ Yezika' benne' wsedle ka' che Jesusen', benne' žé'gake' ga na', na' žej žáwgake', bi žejní'igekle' biz chen' gože' le' ki. ²⁹ Dan' nwa' Judas na' bzod mežw chégake', che len gókgekle' bale' Jesusen' gože' le': "Bejxi' da' gawžo" o wnné': "Bia' late' chegak benne' yache' ka'." ³⁰ Katen' Judas na' beyož bdawe' yet xtilen', na' la' bžojtie', ne nak žel.

Jesús zchi'le' žo'o to da' kobe da' žon byenen gonžon

³¹ Kate' ba bžoj Judas, wnná Jesusen':

—Na'a za' la' law yela' zen chia' neda', Benne' Golje' Benách, na' lezka' la' law yela' zen che Dios. ³² Cha' la' law yela' zen che Dios ni'a chia' neda', Zi'ne', lezka' gonkze Dios ga la' law yela' zen chia'

neda', Zi'ne', na' la' gontie' ki. ³³ Le'e, zí'na'do' ka', yetó chí'ido'ze zóalena' le'e. Yeyiljle neda', na' kan ba goža' benne' judío ka', lezka' žapa' le'e na'a: gan cha'a neda', bi gak yidle žakze chele. ³⁴ To da' kobe zchi'la' le'e: le ži'il lježle tole yetole. Kan neda' nži'ila' le'e, lezka' žala' ži'ilele lježle tole yetole. ³⁵ Cha' ži'ilele lježle tole yetole, gékbe'egeklyé yógo'te benách žónlenle neda' tzen.

Jesús zne' nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Naž Smon Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ¿gazkzen' chejo'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Gan cha'a neda', bi gak sá'leno' neda' na'a, san te na'a yido' gan cha'a neda'.

³⁷ Bedon' gože' Le':

—Xan, ¿biz' chen' bi gak sá'léna' Le' na'a? Zoakza' wdía' yela' nban chia', na' gata' dan' nži'ila' Le'.

³⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Wdío' yela' nban chio' dan' nži'ilo' neda'? Da' li žapa' le', zga'ale kate' kweže leko', wži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'.

14

Jesús nake' nez da' chéjlenžo nich žinžo gan zoa Xažo Dios

¹ Wnná Jesusen':

—Bi gek zédlele. Le chejlé' che Dios, na' le chejlé' chia' neda'. ² Latje zan zej den

liš Xa'. Chela' bi naken ki, neda' ba gožkza' le'e. Cha'a neda' na'a, chejkweza' latje chele gan chejsoale. ³ Cha' chejkweza' latje chele gan chejsoale, na' yelá'a da' yoble, nich yechi'a le'e latje chian', nich gan chejsóa' neda', lezka' le'e chejsoale ga na'. ⁴ Nnézkzelele gan cha'a, na' lezka' nónbia'le nez.

⁵ Mas gože' Le':

—Xan, bi nnezlto' gan chejo'. ¿Nakxkze gak gónbia'to' nezen'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Neda' nakkza' nez li, na' naka' da' nak dot da' li, na' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Ni'a chia' nedza' gak la' no benne' gan zoa Xažo Dios. ⁷ Chela' nónbia'le neda', lezka' nónbia'le Xan'. Na'a, nónbia'le-ne' na' ba blé'elele-ne'.

⁸ Naž Lip gože' Le':

—Xan, bloe'el neto' Xon', ná'teze.

⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Lip, scha ba goken zóaléna' le'e. ¿Bi nónbi'o neda'? No benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan'. ¿Na'a nno': “Blo'e'el neto' Xon'”?

¹⁰ ¿Bi žejli'o zóalénkza' Xa', na' Xan' zóalénkze' neda'? Da' ki da' zcháljlena' le'e, kege žakze chia' zchaljan', san Xa' zóalénkze' neda', na' Lekze' žone' žin ki. ¹¹ Le chejlé' chia', zóalénkza' Xa', na' Xan' zóalénkze' neda'. Cha' bi gak gonle ki, le chejlé' chia' neda' ni'a che žin da' žona'. ¹² Da' li žapa' le'e: da' ka' žona' neda',

lezka' gon bennen' žejli'e chia' neda', na' da' zenže ka' gone' dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios. ¹³ Yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', neda' gona' dan' nnable, nich wlo'e'ela' law neda', Zi'n Dios, yela' baní' zen che Xažo Dios. ¹⁴ Bíte'teze dan' nnable, na' wkónlele žin la' neda', neda' gonan'.

Jesús sele'e Dios Be' La'y yedjsóalene' benách chie' ka'

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nži'ilele neda', le gon da' žapa' le'e, ¹⁶ na' neda' gáta'yoela' Xažo Dios, na' Le' sele'e Benne' yoble, Benne' gáklene' le'e, Benne' gon choche' le'e, na' sóalenteze' le'e. Bennen' nake' Dios Be' La'y, Benne' znnakze' da' li. ¹⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi gak si' lo ná'gake' Le', dan' bi gak lé'egekle' Le', na' bi gak gónbia'gake' Le', san zóalenzke' le'e, na' soe' lo yichj lázdo'le. ¹⁸ Bi wka'na' le'e ka' xkwide' wzéb ka'. Yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. ¹⁹ Yetó chí'ido'ze, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga biž lé'egekle' neda', san le'e yelé'elele neda'. Dan' zoakza' nbana' neda', lezka' le'e, to chí'ize soale nbanle. ²⁰ Ža na' katen' Dios Be' La'y na' yedjsóalene' le'e, nnézkzelele zóalenzka' Xažo Dios, na' le'e zóalenle neda', na' neda' zóalenzka' le'e. ²¹ Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e xtiža'a, na' žone' kan znnan, nak bia' nži'ile' neda'. Xažo Dios ži'ile' bennen' nži'ile' neda',

na' neda' ži'ila' bennen', na' wlo'é'e lawa' lawe' le'.

²² Judas gože' Le', (kege Judas Iskariote), na' wnné':

—Xan, žnakxkze gak wlo'é'e lawo' lawto' neto', na' bi wlo'é'e lawo' lawgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga?

²³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Nóte'teze benne' nži'ile' neda' gone' kan zna xtiža'a, na' Xažo Dios ži'ile' le', na' yedjsóalento' le' lo yichj lázda'we'. ²⁴ Nóte'teze benne' bi nži'ile' neda' bi žone' kan zna xtiža'a. Da' bēnlele, da' bchalja' neda', kege chia' nedzan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²⁵ Žapka' le'e da' ki kate' ne zóalena' le'e, ²⁶ san Dios Be' La'y, Bennen' sela' Xažo Dios chele, gáklene' le'e, na' gon choche' le'e dan' wkónlele žin la' neda'. Wsedle' le'e yógo'te, na' wsé'e láže'le kan nak yógo'te da' ba goža' le'e.

²⁷ 'Wka'na' da' wká'n ži yichj lázdo'le. Dan' wká'n ži yichj lázdo'le da' gonna' chele, bi naken ka' da' znéjzwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Bi gek zédlele, na' bi žebele. ²⁸ Ba bēnlele da' ba goža' le'e, wnnía': yeyá'a, na' yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. Chela' nži'ilele neda', na' yebélele katen' goža' le'e yeyá'a gan zoa Xažo Dios, dan' nakže blo Xažo Dios ka' naka' neda'. ²⁹ Na'a, ba goža' le'e zga'ale kate' gaken, nich kate' gaken ki, chejle'le chia' neda'.

³⁰⁻³¹ 'Biž wcháljlēna' le'e da' zan, dan' za' da' xiwe',

dan' z_{nna} bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. La'kze bi de lo nan' bi da' gonen chia' neda', ki žala' gaken nich nnézgekle benách ka' nníta'gake' yežlyó nga nži'ila' Xažo Dios, na' žona' kan ba gože' neda' gona'. Le so ža', na' le cho'o.

15

Kan nak che lba uba, na' chegak ni'a nen' ka'

¹ Lezka' Jesusen' gože' légake':

—Naka' neda' ka to lba uba da' naken li laže', na' Xa' nake' ka benne' žaz ža'n, benne' žape chi'e lban'. ² Choge' bíte'teze ni'a na' lban', dan' naka' neda', da' ka' bi be želbían, na' wchi'e yógo'te ni'a nen' ka', da' želbían, nich gák gaken chawe', na' kwíagaken yelate'.

³ Le'e ba nakle chawe' ni'a che dižan' da' ba bcháljlēna' le'e. ⁴ Le gónlenteze neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le'e tzen. Kan nak che ni'a na' lban', bi be gak kwian žakze chen, cha' bi gónlentezen lban' tzen, lezka' naken chele, bi be gak gonle cha' bi gónlentezle neda' tzen.

⁵ 'Naka' neda' ka lban', na' le'e nakle ka ni'a nen' ka'. No benne' gónlenteze' neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le' tzen, benne' ni nake' ka ni'a na' lban' dan' zbian da' zenle'e, dan' cha' yekwasle len neda', bi be gak gonle. ⁶ No benne' bi gónlenteze' neda' tzen, gak chie' kan žak chegak ni'a na' lban', da' ka' bi zej naken chawe', Zchóggake' ni'a nen' ka', na' bižgaken. Katen' ba nbižgak ni'a nen' ka', na'

wtóbgaken', na' chó'ngaken' lo yi', na' chéygaken.

⁷ 'Cha' gónlentezle neda' tzen, na' cha' gonle kan z_{nna} xtiža'a, wake nnable bi da' yénelele, na' neda' gonan'. ⁸ Gaple le'e Xažo Dios ba la'ne katen' gonle xchine', na' gakle ka ni'a na' lban', da' ka' želbían, na' ki gak bia' da' li nakle benne' ka' žónlengake' neda' tzen. ⁹ Kan Xažo Dios nži'ile' neda', lezka' nži'ila' le'e. Le gónteze kan žala' gon no benne' nži'ila'-ne'. ¹⁰ Cha' gonle kan žapa' le'e, gonle kan žala' gon no benne' nži'ila'-ne', kan neda' žona' kan Xažo Dios ba gože' neda' gona', na' žónteza' da' žaz laže' Dios, Bennen' nži'ile' neda'.

¹¹ 'Da' ki žapa' le'e nich yebélele tzen len neda', na' gaken dot li laže' kan yebélele. ¹² Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle: le ži'il lježle tole yetole, kan neda' nži'ila' le'e. ¹³ Bi gak no benne' ži'izele' lježe' ka gon bennen' wdíe' yela' nban chie', na' gate' nich gáklēne' lježe' ka' dan' nži'ile' légake'. ¹⁴ Le'e nakle ljéža'do' ka' cha' gonle kan bchi'la' le'e gonle. ¹⁵ Biž nnia' chele nakle wen žin chia' ka', dan' bi nnezle benne' wen žin da' gon xane'. Neda' wnnía' chele nakle ljéža'do' ka', dan' bena' ga nnézele yógo'te da' gož Xa' neda' gona'. ¹⁶ Kege le'e wžele neda', san neda' wžekza' le'e, na' bnnita'a le'e nich chejle bi da' chjenle, kan žongak ni'a na' lban', da' ka' želbían da' zenle'e, na' gá'nteze dan' gonle. Ki gaken, Xažo

Dios gonne' chele yógo'te da' nnáblele-ne', katen' wkónlele žin la' neda'. ¹⁷ Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle. Le ži'il ležle tole yetole.

Góngake' chegak benách che Jesús kan béngake' chie'

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' le'e chela'ale, nnézlele ba bzóagake' neda' chela'ale zga'ale kan zzóagake' le'e chela'ale na'a. ¹⁹ Chela' nakle toze len benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, ží'igekle' le'e kan zej nži'ile' ljéžgake' ka', san zzóagake' le'e chela'ale dan' bi nakle toze len légake'. Ki žaken dan' wžekza' neda' le'e, na' wleja' le'e ládjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Le chejsá' laže' dižan' da' goža' le'e, katen' wnnía': “Benne' wen žin bi nakže' blo ka xane'.” Cha' wžia' láže'gak benách ka' neda', lezka' kwia láže'gake' le'e. Cha' zej nnita' benne' ka' žóngake' kan zнна xtiža'a, lezka' góngake' kan zнна xtiža'le le'e. ²¹ Yógo'te da' ki gongak benách ka' chele dan' žónlenle neda' tzen, na' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²² 'Chela' bi bla'a, na' chela' bi bchájljena' légake', bi bága'gake' doła', san na'a dan' bla'a nga, bi be zoa da' gak nnágage' che doła' da' zej nbage'e nich yebéj chawe' kwíngake'. ²³ No benne' zzoe' neda' chela'ale, lezka' zzoe' Xažo Dios chela'ale. ²⁴ Chela' bi bena' yela' wak zen ka' gan nníta'gake', da'

ka' bi ben nitó benne' kan gókgaken, bi bága'gake' doła'. Na'a, blé'egekle' da' ka' bena', na' zzóagake' neda' chela'ale, na' lezka' zzóagake' Xa' chela'ale. ²⁵ Ki goken, bžin da' zнна xtiža' Dios, dan' wzí' lo ná'gake', dan' zन्नan: “Zzóagake' neda' chela'ale na' bi zoa biz chen'.”

²⁶ 'Kate' yedjsoalen Dios Be' La'y le'e, Ben' zchalje' da' li, Len' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. Nake' Ben' sela'a chele lo wláz Xažo Dios. Be' La'y ni wzóa lie' chia' neda'. ²⁷ Lezka' le'e wzóa lile chia', dan' wzóalenkzle neda' tzen ža ni'te, na' zejte na'a.

16

¹ 'Da' ki goža' le'e, nich bi gak chope láže'le. ² Žin ža kate' kwéjgake' le'e to chi'ize gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' ža na' gékgekle' cha' gótgake' le'e góngake' xchin Dios. ³ Ki góngake' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, na' dan' bi zej nónbi'e neda'. ⁴ Žapa' le'e da' ki, nich kate' žin ža na', chejsá' láže'le da' ni da' žapkza' le'e, na' bi gak chope láže'le.

Da' gon Dios Be' La'y

Lezka' wnná Jesusen':

—Da' ki bi goža' le'e ža ni'te, dan' zóalenkza' le'e. ⁵ Na'a yeyá'a, na' chejsóalena' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' bi nnáblele nitole le'e neda', bi nnale: “¿Gaz chejo?” ⁶ Na'a, dan' žapa' le'e da' ni, žak nyache' láže'le. ⁷ Neda' žapa' le'e da' naken dot da' li. Gakže

chawe' chele cha'yeyá'a. Cha' bi yeyá'a, bi yedjsóalen Dios Be' La'y le'e. Cha' yeyá'a, na' selá'a-ne', na' yedjsóalene' le'e. Le' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. ⁸ Kate' yide' Le', yesnisle' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nbage'e doła', na' bi zej nónbi'e da' naken chawe', na' Dios choge' chégake' kwia yí'gake'. ⁹ Zej nbage'e doła' dan' bi žejlé'gake' chia' neda'. ¹⁰ Bi zej nónbi'e da' naken chawe' dan' gótgake' neda', na' yeyá'a gan zoa Xažo Dios, Benne' chawe', na' biž lé'egekle' neda'. ¹¹ Dios choge' chégake' kwia yí'gake' dan' ba bchoge' che da' xiwe' kwia yin', dan' zna bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

¹² 'Da' zanže žénela' wcháljlena' le'e, san bi gak chejni'ilelen na'a. ¹³ Zchalj Dios Be' La'y da' naken dot da' li. Kate' le'e Le', wsedle' le'e yógo'te da' naken dot da' li, dan' bi wchalje' žakze chie', san wchalje' yógo'te da' yenle' dan' nna Xa', na' wzejni'ile' le'e yógo'te da' žala' gaken. ¹⁴ Le' gape' neda' ba la'ne, dan' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e. ¹⁵ Yógo'te da' naken che Xažo Dios zej naken chia'. Che len wnnía' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e.

Yela' nyache' laže' yeyaken yela' žebele

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Yetó chí'ido'ze, biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze

yel'élele neda', dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.

¹⁷ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Biz zejlás dan' gože' žo'o? Wnné': "Yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'élele neda', na' naken dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios."

¹⁸ Naž wnnágake':

—¿Bizkze zejlás da' ni, dan' wnné': "Yetó chí'ido'ze"? Bi žejni'ilto' dan' wnné'.

¹⁹ Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' nnábgekle' Le', na' gože' lé'gake':

—¿Znnáblele lježle kan nak che dan' wnnía': yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'élele neda'? ²⁰ Da' li žapa' le'e: kwézele, na' gak nyache' láže'le, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga yebégekle' katen' gótgake' neda'. Naž la'kze gak nyache' láže'le, yela' nyache' laže' chelen' yeyaken yela' žebél katen' yel'élele neda'. ²¹ To no'le kate' za' galj bi'do' chie', zzáka'li'e, dan' ba bžin ža chie', san kate' ba zoa to xkwide' byodo' chie', biž žejsá' laže'e dan' wzake'e, san žebele' dan' ba golj to xkwide' byodo' yežlyó nga. ²² Lezka' žaken chele. Nak nyache' láže'le na'a, san yelá'a neda', na' yedjwía' le'e, na' naž yebélele, na' bi sáke'le no benne' yeké'e yela' žebél chelen'.

²³ Ža na' bi be nnáblele neda'. Da' li žapa' le'e: yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na'

wkónlele žin la' neda', Le' gonnem' chele. ²⁴ Na' zejte na'a ža bi zkónlele žin la' neda' kate' bi da' znnáblele Xažo Dios. Le nnable' ki, na' gata' chele da' nnáblele-ne', nich gak dot li laže' yela' žebél chele.

Jesús, Benne' Criston', bežoje' chawe' lo da' gok chie'

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Bsaka' leba' katen' bcháljlēna' le'e. Žin ža kate' biž wcháljlēna' le'e da' wsaka' leba', san kwáselo wcháljlēna' le'e kan nak che Xažo Dios. ²⁶⁻²⁷ Ža na' nnáblele Dios, na' wkónlele žin la' neda', na' žapa' le'e, bi gon byenen gáta'yoela' Xažo Dios lo wlazle le'e, dan' Xažo Dios nži'ile' le'e. Nži'ile' le'e dan' nži'ilele neda', na' žejle'le bžoja' gan zoe' Le'. ²⁸ Bžoja' gan zoa Xažo Dios, na' bla'a yežlyó nga. Yetó da' gaken, yezá'a yežlyó nga, na' yeyá'a gan zoakze' Le'.

²⁹ Naž benne' wsedle chie' ka' bely'e Le', na' wnnágake':

—Na'a kwáselo zchaljo', na' biž žsaka' lebo'. ³⁰ Na'a žákbe'elto' nnézkzelo' Le' yógo'te, na' bi žon byenen no benne' bi da' nnable' Le', dan' zloe'elo' neto' da' za' nnabton'. Che len žejle'to' bžoja' gan zoa Dios.

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—žejle'le chia' neda' na'a? ³² Le wia, za' žin ža, na' ba zoažo ža na', katen' gáslasle che chele, na' wka'nle neda' toza', san bi soa' toza', dan' Xažo Dios zóalēnkze' neda'. ³³ Da' ki goža' le'e nich ga'n ži

yichj lázdo'le, dan' nakle chia' neda'. Gak da' wsaka' zin' le'e yežlyó nga, san le gak choch. Neda' ba bežoja' chawe' lo da' žak yežlyó nga.

17

Jesús znnable' Dios gáklēne' benách chie' ka'

¹ Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ki, bchis lawe', na' bwie' ya'abale, na' wnné':

—Dios, Xe, ba bžin ža. Ben ga la' law yela' zen chia' neda', Ži'no', nich gak gona' ga la' law yela' zen chio' Le'. ² Ben ki dan' ba bdio' lo na'a yela' wnná bia' nich nna bi'a yógo'te benách ka', na' wa'a yela' nban da' zejlí kanne chegak yógo'te benne' ka' benno' chia'. ³ Ki gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', cha' zej nónbi'e Le', nako' Dios tlich'a', na' lezka' zej nónbi'e neda', Jesús, Benne' Criston', na' nnéžgекle' Le' bselo'o neda'.

⁴ 'Neda' ba bena' ga nla' law yela' zen chio' yežlyó nga, na' ba beyóž bena' žin da' bdio' lo na'a gona'. ⁵ Na'a, Xe, ben ga la' law yela' zen da' napa' tzen len Le', na' gata' chia' yela' zen' da' gota' chia' tzen len Le' ža ni'te zga'ale kate' gota' yežlyó nga.

⁶ 'Ba bloe'ela' da' nako' Le' lawgak benne' ki benno' chia', benne' ka' wlejo' ládjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Benne' ki gókgake' chio', na' Le' bénngako'-ne' chia', na' žóngake' kan zna xtižo'o. ⁷ Na'a nnéžgекle' yógo'te da' ka' benno' chia'

zá'gaken lo no'o Le', ⁸ dan' ba bdia' lo ná'gake' dižan' da' bdio' Le' lo na'a neda', na' lé'gake' nzi' lo ná'gaken', na' žákbe'egekle' bžoja' gan zo' Le', na' žejlé'gake' bse'lo'o Le' neda'.

⁹ 'Neda' žáta'yoela' Le' gáklengako'-ne'. Žáta'yoela' Le', kege gákleno' yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san gákleno' benne' ki benno' chia', dan' zej nake' chio' Le'. ¹⁰ Yógo'te benne' ka', benne' zej nake' chia', lezka' zej nake' chio', na' benne' ka' zej nake' chio' lezka' zej nake' chia', na' kan zej nak benne' ka' zloe'e law'n yela' zen chia'.

¹¹ 'Na'a, biž ga'na' yežlyó nga, san benne' ki gá'ngake' yežlyó nga, na' neda' yedjsóalena' Le'. Znnabla' Le', Xe la'y, len yela' wak chio' gape chí'o benne' ki benno' chia', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ¹² Katen' wzóalengaka'-ne' lo yežlyó nga, wdape chí'igaka'-ne', na' bkonla' žin yela' wak che La la'y chio'. Benne' ka' benno' chia', wdape chí'igaka'-ne', na' bi bnita' nitóe', san toze bennen' nake' ka' zi'n da' xiwe', bennen' wnitle' to chí'ize. Ki goken, gok da' nyejw le'e yiche la'y.

¹³ 'Na'a yedjsóalena' Le', san kate' ne zoa' yežlyó nga, zchalja' ki nich gata' yela' žebél chégake' kan žata' chia' neda' yela' žebél. ¹⁴ Neda' ba bdia' lo ná'gake' xtižo'o, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' benne' ki chela'ale dan' bi žónlengake' lé'gake'

tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách yežlyó ka' tzen. ¹⁵ Žáta'yoela' Le', kege kwejo' benne' ki yežlyó nga, san gape chí'igako'-ne', nich bi chó'ogake' lo na' da' xiwe'. ¹⁶ Bi žónlengake' benách yežlyó ka' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách ka' tzen. ¹⁷ Bebégake' cheze chio', wkonlo' žin da' nak dot da' li. Da' nak dot da' li na' naken xtižo'o. ¹⁸ Kan beno' Le', bse'lo'o neda' ladjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, lezka' žona' neda', žsé'la'gaka'-ne' ladjwgak benách ka'. ¹⁹ Dan' nží'igekla'-ne' zde kwina' lo no'o, nich gákgake' cheze chio' dan' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li.

²⁰ 'Žáta'yoela' Le', kege chégakze benne' ki, san lezka' chégak benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' ni'a che da' wchaljgak benne' ki. ²¹ Žáta'yoela' Le' gono' ga gákgake' toze yógo'tegake', na' lezka' gákgake' toze len žo'o, kan nako' Le', Xe, nako' toze len neda', na' neda' naka' toze len Le'. Ki žala' gákgake' nich chejle'gak benách yežlyó ka', bsé'la'kzo' Le' neda'. ²² Yela' ži'i lažen' da' benno' chia', neda' bnezjwan' chégake', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ²³ Le' nako' toze len neda', na' neda' gaka' toze len lé'gake', nich gak dot li laže' kan zej nake' toze, na' nich gónbia'gak benách yežlyó ka', bsé'la'kzo' Le' neda', na' nži'ilo' benne' ki kan nži'ilo' neda'.

²⁴ 'Xe, žénela' yedjsóalengak

benne' ki neda', benne' ka' benno' chia', gan chejsóa', nich lé'egekle' yela' zen na' da' benno' chia' dan' nži'ilo' neda' ža ni'te, katen' za' gono' yežlyó nga. ²⁵ Xe chawe', benách yežlyó ka' bi zej nónbi'e Le', san neda' nónbia'kza' Le', na' benne' ki nnézgekle' bséla'kzo' Le' neda'. ²⁶ Bena' ga nnézgekle' da' nakkzo' Le', na' gonža' ga nnézgekle' da' ni, nich kan nži'ilo' Le' neda', lezka' ží'igekle' ljéžgake' ka', na' nich gakkza' neda' toze len légake'.

18

Želgoxe' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bžoje' ga na', na' benne' wsedle chie' ka' wyéjlengake' Le' tzen. Wdíe' yechelá'a yego Sedrón, na' bžine' gan de to yežlyó, na' wyó'olene' benne' wsedle chie' ka' latjen'. ² Lezka' Judas, bennen' zdie' Jesusen', nónbi'e latjen' dan' btob Jesusen' benne' wsedle chie' ka' ga na' zan chi'i. ³ Naž Judas na' bchi'e to kwe' benne' ka' žjake' lo wdíle, na' benne' ni'a na'gak bχoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', na' jake' gan zoa Jesusen', zej noe'e yi' yež ka', na' ya ntoche' chégake' ka'. ⁴ Dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te da' žala' gaken chie', bžoje' gan zoe', na' gože' légake':

—¿Nož benne' žeyiljle?

⁵ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nasaret, žeyiljto'-ne'.

Jesusen' gože' légake':

—Nedkzan'.

(Lezka' Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake', žónlene' benne' ka' tzen.) ⁶ Kate' Jesusen' gože' légake': “Nedkzan'” naž bebíga'gake', na' wbíxgake' lo yo. ⁷ Jesusen' wnnable' légake' da' yoble, na' wnné':

—¿Nož benne' žeyiljle?

Belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nazaret, žeyiljto'-ne'.

⁸ Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba goža' le'e, nedkzan'.

Cha' žeyiljle neda', le gonn latje yeyejgak benne' ki.

⁹ Ki wnná Jesusen' nich bžin da' bchalje', katen' wnné': “Benne' ki benno' chia', bi bnita' nitóe'.” ¹⁰ Naž, dan' nwa' Smon Bedw to ya ntoche', wlejen', na' la' bentie' we' Malko, benne' wen žin che bχoz blo, na' bchoge' yid nage' li ža. ¹¹ Naž Jesusen' gože' Bedon':

—Begó'o ya ntoche' chio' ližen. ¿Bi žala' saka'a dan' wnná Xan' gaken chia'?

Zžin Jesús law bχoz blo

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹² Benne' ka' žjake' lo wdíle len bennen' zchi'e légake', na' benne' ni'a na'gak benne' judío wnná bia' ka', béxwgake' Jesusen', na' bchéjgake' Le'. ¹³ Naž bché'gake' Le' law Anás, dan' nake' xto' zi'n Kaifás, bennen' nake' bχoz blo yizen'.

¹⁴ Kaifás na' nake' bennen' bzejni'ile' benne' judío wnná bia' ka', na' bløe'ele' lëgake' gakže chawe' gat toze benne', na' kege kwia yi' dot yež chëgake'.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68;
Lk. 22:55-57)

¹⁵ Smon Bedw len yetó benne' wsedle che Jesusen', jake' xkóže'lgak benne' ka' zché'gake' Jesusen', na' bejnáwgake' Le'. Benne' wsedle ni wyó'olene' Jesusen' la' li'a liž bxož blo, dan' nonbia' bxož blon' le'. ¹⁶ Bedon' bga'ne' na'le gan žo'ogak benách ka' la' li'a na'. Che len bežój benne' wsedlen' nonbia' bxož blon' le', na' bcháljlene' no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na', na' bene' ga wyó'o Bedon' ga na'. ¹⁷ Naž no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na' gože' Bedon', na' wnné':

—žLezka' le' žónlëno' Bennen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

¹⁸ Dan' žak da' zag, benne' wen žin ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', ba bzëngake' yi', na' zëgake' žoa'a yin', na' žeché'l kwíngake'. Lezka' Bedon' zëlene' lëgake' tzen, na' žeché'l kwine'.

Bxož blo zbeje' Jesús diža'
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64;
Lk. 22:66-71)

¹⁹ Naž bxož blo wleje' Jesusen' diža' nich nnezle' no benne' ka' žónlëngake' Le' tzen, na' bi da' žsedle Jesusen'

benách ka'. ²⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kwáselo bcháljlëna' yógo'te benách ka'. Bsédtezegekla'-ne' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lezka' lo zchil yodo', gan zdobgak yógo'te benne' judío ka', na' bi be bchalja' ngáche'ze. ²¹ žBiz chen' zbejo' neda' diža'? Wlëj diža' benne' ka' béngkle' da' bcháljlëngaka'-ne'. Bwia nga, nnézgekle benne' ka' dan' bcháljlëngaka'-ne'.

²² Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, na' to benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', benne' zoe' ga na', wdape'e žoa'a law Jesusen', na' wnné':

—žKi žebi'o law bxož blon'?

²³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Cha' bi wnnía' chawe', bløe'el biz da' wnnía' da' bi naken chawe', na' cha' gok chawe' da' wnnía', žbiz chen' wdapo'o neda'?

²⁴ Naž Anás na' besele'e Jesusen' nžeje', na' bejžëgake' Le' law Kaifás, bennen' nake' bxož blo.

Da' yoble znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72;
Lk. 22:58-62)

²⁵ Kate' ne ze Bedw žoa'a yi', žeché'l kwine', benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e le', na' wnnágake':

—žLezka' le' žónlëno' Jesusen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

²⁶ Zoa to benne' wen žin che bxož blo ga na', na' nake'

ljež bennen' bchog Bedon'
yid nage', na' benne' wen žin
ni gože' Bedon':

—Ble'ela' le' lo yežlyón',
žónlĕno' Jesusen' tzen.

²⁷ Da' yoble beží'i Bedon',
na' la' wžéžete leko'.

Zché'gake' Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14;

Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸ Naž bché'gake' Jesusen',
na' bezá'gake' liž Kaifás,
na' bžíngake' yolawe' che
benne' wnná bia', dan' nzin'
Pretorio. Dan' ba ža'ní' ža
na', na' benne' judío ka' bi
wyó'ogake' yolawen' dan'
žékgekle' bága'gake' zia cha'
chó'ogake' ga na', da' gonen
ga bi gak gáwgake' xche' Lni
Pasko', lnin' žejsá' láže'gake'
kan ben Dios, katen' bebeje'
benne' Israel ka' lo yežlyó
Egipto. ²⁹ Naž bžoj Pilato,
benne' wnná bian', na' ble'e
gan nníta'gake', na' gože'
légake':

—žBiz zia žesbága'le benne'
ni?

³⁰ Beží'igake', na' belyi'e le':

—Chela' bi nbaga' benne' ni
zia, bi wdeto'-ne' lawo'.

³¹ Naž Pilaton' gože' légake',
na' wnné':

—Le'ekze le chi'e, na' le
wchi'a laže'e Le' kan zĕna da'
žsédlele le'e.

Benne' judío ka' belyi'e le',
na' wnnágake':

—Bi nzi' lo na'to' gotto' no
benne'.

³² Ka' goken, bžin xtiža'
Jesusen', da' wnnié' kan
gate'. ³³ Naž Pilaton' beyoé'e
yolawen', na' bliže' Jesusen',
na' gože' Le':

—žNako' le' benne' nna bi'e
benne' judío ka'?

³⁴ Bechebe Jesusen', na'
gože' le':

—žŽakze chio' zĕno' ki, o
gožgak benách ka' le' ki naken
chia'?

³⁵ Pilaton' gože' Le':

—žŽeklo' naka' benne'
judío? Benne' wláž chio'
ka', na' bĕoz wnná bia' ka',
bdégake' Le' lo na'a. žBizkze
beno'?

³⁶ Naž bechebe Jesusen',
na' gože' le':

—Zĕna bi'a neda', san kege
kan zĕna bia'gak benách ka'
nníta'gake' yežlyó nga. Chela'
zĕna bi'a kan zĕna bia'gak
benách ka', na' tilgak benne'
ka' žónlĕngake' neda' tzen,
nich bi wé'gake' latje no
benne' wdíe' neda' lo na'gak
benne' judío ka'. Kan zĕna
bi'a neda' bi naken kan zĕna
bia'gak benách ka' nníta'gake'
yežlyó nga.

³⁷ Naž Pilaton' gože' Le':

—žNako' benne' zĕna bi'e?

Bechebe Jesusen', na' gože'
le':

—Naka' kan zĕno'. Che len
golja' yežlyó nga, nich wzóa
lia' che da' naken dot da'
li. Yógo'te benne' ka', benne'
žóngake' da' naken dot da' li,
zze nággake' da' zĕnnia'.

³⁸ Pilaton' gože' Le':

—žBizĕn' da' naken dot da'
li?

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20;
Lk. 23:13-25)

Kate' beyož wnná Pilato ki,
bežoje' ga na', na' ble'e da'
yoble gan zej nnita' benne'

judío wnná bia' ka', na' gože' légake':

—Bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni. ³⁹ Le'e de to da' žónteze žonle kate' žak Lni Pasko' ni, znnáblele neda' wsana' lo na'le to benne' nyejwe' liž ya. ěŽénelele wsana' lo na'le benne' zнна bi'e benne' judío ka'?

⁴⁰ Naž wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

—Kege benne' ni, san Barrabás wsano'-ne' lo na'to'.

Barrabásen' nake' benne' wen da' zinnj.

19

¹ Naž Pilaton' bchi'e Jesusen', na' gože' benne' ka' žjake' lo wdile chingake' Le'.

² Benne' ka' žjake' lo wdile béngake' to da' naken ni'a na' yag yeche' kan nak da' naken oro da' žia yichj benne' wnná bia', na' bžíagaken' yichj Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' tonn xna kan nak da' žákwgak benne' wnná bia' ka'.

³ Naž wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—ĵGa'n zeno' le', benne' zнна bi'e benne' judío ka'!

Naž wdápa'gake' žoa'a lawe'.

⁴ Naž Pilaton' bežoje' da' yoble, na' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Le wia nga, yebeja' bennen' lawle le'e nich nnézlele bi bžel-la' nitó da' zia da' nbage'e.

⁵ Naž bžoj Jesusen', na' žia yichje' da' naken ni'a na' yag yechen', na' nakwe' laže' tonn xna na'. Pilaton' gože' légake':

—Nga zoa bennen'.

⁶ Kate' bžoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a ná'gake' ka' blé'egekle' Jesusen', zižje wžéžeya'agake' da' yoble, na' wnnágake':

—ĵBde'e le'e yag kroze! ĵBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légake':

—Le'ekze le chi'e, na' le chejd'é le'e yag kroze. Neda' bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni.

⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e le':

—De cheto' to da' wnnakze Dios da' žsedlen neto', da' znnan žala' gat benne' ni dan' wnné' nake' Zi'n Dios.

⁸ Kate' benle Pilaton' da' ni, bžébeže'. ⁹ Da' yoble beyo'é'e lo yolawen', na' gože' Jesusen':

—ĵGazkze benne' Le'?

Bi be bechebe Jesusen'.

¹⁰ Naž Pilaton' gože' Le':

—ĵBi žechebo', na' bi wlo'e'elo' neda' da' žono'? ĵBi nnezlo' nzi' lo na'a wdá'a Le' le'e yag kroze, na' nzi' lo na'a wsana' Le'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bi be nzi' lo no'o gono' chia' chela' bi bde Dios lo no'o yela' wnná bia' na'. Che len, bennen' bdie' neda' lo no'o nbága'že' zia ka le'.

¹² La' na'ze gónele Pilaton' wsane' Jesusen', san wžéžeya'agak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Cha' wsano' benne' ni, bi nžago' chawe' benne' Sésar, bennen' zнна bi'e dot yežlyó nga. No benne' žon kwine' benne' wnná bia', zži'e che benne' Sésar na'.

13 Kate' benle Pilaton' da' ni, gože' ni'a ne'e ka' chejxi'gake' Jesusen', na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e, latjen' nzin' Li'a Ga Zoagak Yej Blag Ka', na' ka nak diža' hebreo nzin' Gabata. 14 Ža na' naken ža za' žin Lni Pasko', na' nak wawbiž. Naž Pilaton' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Nga zoa bennen' z̄nna bi'e le'e.

15 Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBete'! iBete'! iBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légake':

—žZnnáblele neda' wdá'a bennen' z̄nna bi'e le'e le'e yag kroze?

Beži'igak b̄xoz wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Bi zoa yetó benne' z̄nna bi'e neto'. Toze benne' Séšar z̄nna bi'e neto'.

16 Che len Pilaton' bdie' Jesusen' lo ná'gake', nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze. Naž béxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' na'le.

*Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze
(Mt. 27:32-56; Mr. 15:21-41;
Lk. 23:26-49)*

17 Bžoj Jesusen' ga na', na' noe'e yag kroze chie', nich cheje' latjen' dan' nzin' Latje Che Žit Yichjžo, na' kan nak diža' hebreo nzin' Gólgota. 18 Lo latjen' bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' bdá'gake' yechope benne' le'e yag kroze ka' ga na'. Chelá'a weje zej de'e, na' Jesusen' de'e gachje láwe'le gan da'gak chope benne' ka'. 19 Pilaton'

bsele'e to benne' bzoje' to da' bde'e le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' z̄nna ki: “Jesús, benne' Nasaret, benne' z̄nna bi'e benne' judío ka'.” 20 Benne' zan, benne' judío ka', belgake' dižan', dan' naken gawze žoa'a yež gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' dižan' nyejwn len diža' hebreo, na' len diža' griego, na' len diža' latín. 21 B̄xoz wnná bia' ka' chegak benne' judío ka' belyi'e Pilaton', na' wnnágake':

—Bi wzojo': “Benne' z̄nna bi'e benne' judío ka'.” Bzój ki: “Le' wnné' nna bi'e benne' judío ka'.”

22 Beží'i Pilaton', na' gože' légake':

—Da' ba bzoja', to chi'ize bzojan'.

23 Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, beyóž bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' béxwgake' laže' da' gokwe'. Wléjgaken' tápele, na' goken to kwe' weje da' gota' che ché'gake'. Lezka' béxwgake' lažen' da' b̄xoa yen Jesusen', na' lažen' bi ndian, san naken to w̄lize. 24 Naž benne' ka' žjake' lo wdile, belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Bi chogžon, san gakže chawe' kwejžo da' gak bian', nich nnezlžo nolžo gaken chežo.

Ka' goken, bžin dan' nyejw le'e yiche la'y, da' z̄nna: Wdís'gake' laže' nakwa' che ché'gake', na' che laže' chia' wléjgake' da' nak bian'.

Ki bengak benne' ka' žjake' lo wdile.

²⁵ Gawze gan da' Jesusen' le'e yag krozen' wnnita'gak no'le ka'. Zej nake' xne'e, na' no'le bile xne'e, na' Lia, zo'le Kleofas, na' Lia Madlen. ²⁶ Kate' Jesusen' ble'ele' xne'e, na' lezka' ble'ele' benne' wse-dle chie', bennen' nži'ile', zoe' ga na', gože' xne'e:

—Nó'ledo', bwia zi'no' zoe' kwito' le'.

²⁷ Naž gože' benne' wse-dle chie' na':

—Bwia, xno'o zoe' kwito' le'.

La' ža na'ze benne' wse-dlen' bchi'e le' nich chejsóe' liže'.

²⁸ Wdé na', dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te ba goken, na' nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, wnné':

—Zbiła' nis.

²⁹ De to že'e ga na', da' yožen nop zichj. Naž to benne' žeje' lo wdile besbise' to da' blol len nop zichjen', na' bzoen' law to ya xtil, na' bde'en žoa'a Jesusen' nich xopen'. ³⁰ Beyož we'j Jesusen' nop zichjen', na' wnné':

—Ba nakten.

Naž bzechwe' yichje'. Bežojte be' nakkze', na' gote'.

Benne' žeje' lo wdile žadwe' yag ntoche' le'el sina' Jesús

³¹ Naž, dan' nak ža za' žin Lni Pasko', na' dan' bi žala' ga'ngak benne' gat ka' le'e yag kroze ka' kate' nak ža la'y chégake', na' naken to ža la'y zente, che len benne' judío ka' góta'yoegekle' Pilaton' yi'e benne' ka' žjake' lo wdile, chejtichjwgake' xkachjgak benne' ka' dá'gake' le'e yag

kroze ka', na' wetíngake' légake' le'e yag kroze ka'.

³² Che len benne' ka' žjake' lo wdile wbíga'gake' ga na', na' bdíchjwgake' xkachje benne' nežw, na' lezka' béngake' che yetó bennen' dá'lene' Jesusen' le'e yag kroze. ³³ Kate' bžíngake' gan da' Jesusen', blé'egekle' ba gote', na' bi bdíchjwgake' xkachje'.

³⁴ Naž to benne' žeje' lo wdile godwe' yag ntoche' chie' le'el sina' Jesusen', na' la' bžojte žen, na' nis. ³⁵ Neda', Zwa, ble'ela' da' ni, na' zzoa lian', na' da' znnia' naken dot da' li. Nnézkzela' zchalja' da' naken dot da' li, nich lezka' le'e chejle'le che Jesusen'. ³⁶ Ki goken, bžin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Bi gachjw nitó žit yoe'e.” ³⁷ Yetó da' nyejw le'e yiche znnan ki: “Wíagake' bennen' godwe' Le' yag ntoche'.”

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba (Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Wdé gokgak yógo'te da' ki, Jwsé, to benne' yež Arimatea, benne' žónlene' Jesusen' tzen, san ngáche'ze dan' zžebe' benne' judío wnná bia' ka', wyeje', na' wnnable' Pilato we'e le' latje yeké'e Jesusen'. Pilaton' bi'e le' latje. Naž bla' Jwsén' gan da' Jesusen' le'e yag krozen', na' beké'e Le'. ³⁹ Lezka' Nikodemo, bennen' zga'ale bejwíe' Jesusen' žel, ble'e ga na', na' noe'e to nežw sla' che yag mirra, da' nchixen to da' zla' zix, da' naken ka to gaywá' ya. ⁴⁰ Naž Jwsén'

len Nikodemon' betíngake' Jesusen', na' bchélgake' Le' láže'do' ka', na' bdébgake' lawn nežw slan' che mirra, da' nchixen da' zla' zix. Béngake' kan žónteze žongak benne' judío ka' kate' zkáche'gake' benne' gat ka'.⁴¹ Gawze gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze de to yežlyó, na' gachje láwe'le yežlyón' zoa to yežw ba kobe da' nádjwgaken' le'e ya'a yej, na' lo yežw ban' bi na' gache' nitó benne'.⁴² Wló'ogake' Jesusen' lo yežw ban' dan' žen' gawze, na' dan' nak ža zkwezgak benne' judío ka' che Lni Paskon'.

20

Jesús žebane' lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8;

Lk. 24:1-12)

¹ Kate' ba nak zildo' ža nežw, na' ne nak chol, wyéj Lia Madlen žoa'a yežw ban', na' ble'ele' ba bkwas yej blag da' bsejwn gan žo'o no benne' lo yežw ban'.² Naž taría taría beyéj Lian' gan zoa Smon Bedw, na' zoalen yetó benne' wsedle le', bennen' Jesusen' nži'ile' le', na' gože' légake':

—jBebéjgake' Xanžon' lo yežw ban', na' bi nnezlto' gan wló'ogake' Le'!

³ Naž bžoj Bedon' len yetó benne' wsedlen', na' jake' žoa'a yežw ban'.⁴ Tzen wzá'le'egake', san yetóen' taríaže wzé'e ka Bedon', na' zga'ale' le' bžine' žoa'a yežw ban'.⁵ Byechwe', na' bwie' lo yežw ban', na' ble'ele' láže'do' ka' da' bchélgaken' Jesusen', da' ka' zej nnitan' ga na', san

bi wyoé'e lo yežw ban'.⁶ Wdé na' bla' Smon Bedon' xkóže'le benne' wsedlen', na' wyoé'e le' lo yežw ban', na' ble'ele' láže'do' ka' zej nnitan' ga na'.⁷ Lezka' ble'ele' láže'don' da' bchélgaken' yichj Jesusen', na' bi žé'lenen yezika' láže'do' ka', san chela'ale ndoben.⁸ Naž wyó'o benne' wsedlen', bennen' bžine' zga'ale' žoa'a yežw ban', na' ble'ele' kan naken, na' bejli'e da' wnná Jesusen'.⁹ Ka' goken, dan' bi na' chejni'ile' da' nyejw le'e yiche la'y kan žon byenen gaken che Jesusen', da' znnan yebane' lo yela' got.¹⁰ Naž žopte benne' wsedle ka' beyéjgake' lížgake'.

Zloe'e law Jesús law Lia Madlen

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Bga'n Lia kwitle yežw ban', na' zbeže'. Kate' ne zbeže', byechwe', na' bwie' lo yežw ban'.¹² Ble'ele' chope wbás che ya'abá che Dios nníta'gake' ga na', na' zej nakwe'laže' chich. Žé'gake' ga na', toe' yichjle yežw ban', na' yetóe' xní'ale yežw ban' gan wló'ogake' Jesusen'.¹³ Wbás che ya'abá ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Nó'ledo', žbiz chen' zbežo'?

Lian' gože' légake':

—Dan' beká'agake' Xana', na' bi nnezla' gan wló'ogake' Le'.

¹⁴ Kate' beyóž wnné' ki, bwie' xkóže'le', na' ble'ele' Jesusen', zoe' ga na', san bi gókbe'ele' cha' Jesusen'.¹⁵ Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo', ¿biz chen' zbežo'?
¿Noz benne' žeyiljo'?

Dan' žekle Lian' nake' Le'
benne' žape chi'e yežlyón', na'
gože' Le':

—Benne', cha' le' bebejo'-
ne', bløe'el neda' gan wló'o-
ne', na' neda' yeyoá'a-ne'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' le':

—Lia.

Naž byechj Lian', na' len
diža' hebreo gože' Le':

—Raboní.

Diža' hebreo ni znnan:
“Benne' Wsedle chia'.”

¹⁷ Jesusen' gože' le':

—Bi kano' neda', dan' bi na'
yeyepa' gan zoa Xa'. Na'a,
wyéj gan zej nnita' benne'
ljéža'do' ka', na' gož-gake': “Ki
wnná Jesusen': yeyepa' gan
zoa Xa', na' lezka' nake' Xale.
Nake' Dios chia', na' Dios
chele.”

¹⁸ Naž wyéj Lia Madlen',
na' bejzenle' benne' wsedle
ka' che Jesusen' ba be'le'ele'
Xanžon', na' kan nak dan'
wnné'.

*Zloe' e law Jesús lawgak benne'
wsedle chie' ka'*

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18;
Lk. 24:36-49)

¹⁹ Kate' ba gole ža na', da'
naken ža nežw, zej ndobe
benne' wsedle ka' che Je-
susen', na' nyejw yo'o gan
nníta'gake' dan' zžébegake'
benne' judío wnná bia' ka'.
Naž bløe'e law Jesusen' gachje
láwe'le gan nníta'gake', na'
gože' légage':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁰ Kate' beyož gože' légage'
da' ni, bløe'ele' légage' ne'e,
na' le'el sine'e. Naž bebégekle
benne' wsedle chie' ka' dan'

želé'egekle' Xanžon'. ²¹ Naž Je-
susen' gože' légage' da' yoble,
na' wnné':

—Ga'n ži yichj lázdo'le. Kan
ben Xa', bsele'e neda', lezka'
žsela'a le'e chjenle xchina'.

²² Kate' beyož wnné' da'
ni, blobe' lāwgake', na' gože'
légage':

—Le si' lo na'le Dios Be' La'y.

²³ No benne' yenít lawle, ben-
nen' ben do'la', ba yo'o yela'
ženít law chie', na' no benne'
bi yenít lawle le', ga'n do'la' da'
nbaga' benne' wen do'lan'.

Bi žejlé Mas bebán Jesús

²⁴ Mas bi wzóalene' légage'
katen' Jesusen' bedjwíe'
légage'. Nak Masen' to benne'
chežinnoe' ka', na' lezka' lie'
Benne' Kwach. ²⁵ Wdé na'
yezika' benne' wsedle ka'
belyi'e Masen', na' wnnágake':

—Ba blø'elto' Xanžon'.

Masen' gože' légage':

—Cha' bi le'ela' ne'e gan
bdin bdidjwn', na' wdía' xben
na'a gan bdin bdidjwn', na'
wdía' na'a le'el sine'e gan bdin
yag ntochen', bi chejlí'a.

²⁶ Kate' ba gok yexono' ža,
benne' wsedle chie' ka' zej
ndobe' da' yoble lo yo'on', na'
zoalen Masen' légage'. La'kze
nyejw yo'o gan nníta'gake',
bløe'e law Jesusen' gachje
láwe'le gan nníta'gake', na'
gože' légage':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁷ Naž Jesusen' gože'
Masen', na' wnné':

—Bde xben no'o nga, na'
bwia na'a nga. Bde no'o le'el
sina'a nga, na' biž gak chope
lažo'o, san bejlé' chia'.

28 Naž bechebe Masen', na' gože' Le':

—Xána'do', na' Dios chia'.

29 Jesusen' gože' le':

—Mas, dan' ble'elo' neda', žejli'o. Ba nez zen gaken chegak benne' ka' chejle'gake' chia' la'kze bi lé'egekle' neda'.

Da' žénele gon da' nyejw le'e yiche ni

30 Ben Jesusen' da' zanže yela' wak zen ka' lawgak benne' wsedle chie' ka', da' ka' bi zej nyejwn le'e yiche ni.

31 Da' ki bzoja' le'e yiche nich chejle'le nak Jesusen' Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, na' nake' Zi'nkze Dios, na' kate' chejle'le chie', gata' yela' nban da' zejli kanne chele dan' žejle'le chie' Le'.

21

Zloe'e law Jesús lawgak gaže benne' wsedle chie' ka'

1 Wdé gok da' ki, bloe'e law Jesusen' da' yoble lawgak benne' wsedle chie' ka' gan nak žoa'a nido' da' nzin' Nido' Che Tiberias, na' ki goken kan bloe'e lawe' lawgake'. 2 Zej ndobe Smon Bedw, na' Mas, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, na' Natanael, benne' yež Kaná, yežen' nbaben Galilea, na' lezka' zi'n Sebedeo ka', na' yechope benne' wsedle ka' che Jesusen'. 3 Smon Bedwn' gože' légake':

—Cha'a chejxena' bel ka'.

Yezika' benne' ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Sá'lento' le'.

Naž jake', na' wžéngake' to lo barkw, na' yelen' nitó bel

bi wžéngake'. 4 Kate' za' ža'ní', bejsé Jesusen' žoa'a nison', na' benne' wsedle chie' ka' bi gókbe'egekle' cha' Jesusen'.

5 Naž Jesusen' gože' légake':

—Zi'na'do' ka', žbi de bel chele?

Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Nitoba'.

6 Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wsé yixjw bel chele chelá'a li ža barkwn', na' senle-ba'.

Naž bségaken', na' biž gok yeká'agaken', dan' nža'te yixjw na' bel ka'. 7 Naž benne' wsedle, bennen' nži'il Jesusen', gože' Bedon', na' wnné':

—ixanžon'!

Kate' benle Smon Bedon', “Xanžon'” beyakwe' laže' gokwe', da' beké'en zga'ale, na' wyaze' lo nis. 8 Yezika' benne' wsedle ka' bsá'gake' barkwn', na' bedjzób'gake' yixjwn' dan' nža'ten bel ka'. Bi nak zi'to' gan de yo biž, da' nakze ka to gaywá' lka' ní'ažo. 9 Katen' bžingake' lo yo bižen', na' blé'egekle' že' to yi' balje ga na', na' zoa to bel lawen', na' lezka' de yet ga na'. 10 Jesusen' gože' légake':

—Le yedjwá' bel ka' ba wžéngakle-ba' ga zoa' ni.

11 Bebén Bedon' lo barkwn', na' wzobe' yixjwn' zaka' lo yo bižle, na' nža'ten bel ži'a ka', to gaywá' chonne-yonba'. La'kze zej nak bel zanle'e, bi bžeza' yixjwn'. 12 Naž Jesusen' gože' légake':

—Le da gawle.

Nitó benne' wsedle chie' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': “žNož Le'?” Nnézkegekle' nake' Xanžon'. 13 Naž wbiga'

Jesusen', na' beḡwe' yet ka',
na' lezka' bel na', na' bi'en
chégake'.

¹⁴ Da' ni naken da' chonne
chi'i bl̥oe'e law Jesusen' lawgak
benne' wsedle chie' ka' wdé
bebane' lo yela' got.

Jesús zchájl̥ene' Smon Bedw

¹⁵ Kate' beyóž bdáwgake', Je-
susen' gože' Smon Bedw:

—Smon, zi'n Jonás, ħnži'izelo'
neda' kan zej nži'il
benne' ki neda'?

Bechebe Bedon', na' gože'
Le':

—O', Ḳan. Le' nnézkzelo'
nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw zila'do' chia' ka'.

¹⁶ Jesusen' gože' le' da'
chope chi'i, na' wnné':

—Smon, zi'n Jonás, ħnži'ilo'
neda' dot lažo'o?

Bechebe Bedon', na' gože'
Le':

—O', Ḳan. Le' nnézkzelo'
nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw zila' chia' ka'.

¹⁷ Jesusen' gože' le' da'
chonne chi'i:

—Smon, zi'n Jonás, ħnži'ilo'
neda'?

Gok nyache' laže' Bedon'
dan' chonn chi'i wnnable' le',
na' wnné': “ħNži'ilo' neda'?”
na' bechebe Bedon', na' gože'
Le':

—Ḳan, yógo'te nnézkzelo'
Le'. Nnezlo' nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw zila' chia' ka'.

¹⁸ Da' li žapa' le', katen' goko'
ḡkwide', žakze chio' bwakw
kwino', na' kan znnazen chio'
wdó'. Kate' golo', wlió' no'o,
na' benne' yoble wakwe'

le' laže', na' chi'e le' gan bi
yénelo' chejo'.

¹⁹ Da' ni wnná Jesusen' nak
bian' kan gat Bedon', dan'
chejté'e le'e yag kroze, nich
ga'n zen Dios. Kate' beyóž
wnná Jesusen' ki, yetó da'
wnné':

—Benlen neda' tzen.

*Zchalj Jesús kan gak che
benne' wsedlen', bennen'
nži'ile'*

²⁰ Byechj Bedon', na' bl̥e'ele'
benne' wsedlen' Jesusen'
nži'ile' le', zedjnawe' légake'.
Nake' benne' wsedlen'
wži'e kwit Jesusen' katen'
bdáwgake', na' gože' Jesusen':
“Ḳan, ħnoz bennen' wdíe'
Le'?” ²¹ Kate' Bedon' bl̥e'ele'
le', gože' Jesusen':

—Ḳan, ħbiz gon benne' ni?

²² Jesusen' gože' le':

—Cha' žénela' ga'n bennen'
kate' yela'ža', bi žala' gek
zedlo'. Benlen neda' tzen le'.

²³ Wzé diža' ni gan zej
nnita' lježžo ka', benne'
ka' žejlé'gake' che Jesusen'.
Žékgekle' bi gat benne' ws-
edlen'. Jesusen' bi gože' le'
bi gate', san ki wnné': “Cha'
žénela' ga'n bennen' kate'
yela'ža', bi žala' gek zedlo'.”

²⁴ Benne' wsedlen' naka'
neda', Zwa. Zzoa lia' da' ki,
na' bzoja' le'e yiche da' ki, na'
nnézlele da' znnia' naken dot
da' li.

²⁵ Ben Jesusen' da' zanže
ka'. Chela' no benne' wzoje'
légaken le'e yiche to ton, žekla'
bi gata' latje yežlyó nga ga
kwa'gak yiche ka' žala' wzo-
jen'. Ka'kze naken.

DA' BENGAK BENNE' WBÁS KA' CHE CRISTO

*Dios žone' da' bchebe laže'e,
žsele'e Dios Be' La'y*

¹ Kate' bzoja' chio' le' zga'ale, Teófilo, benne' zaka', neda', Lukas, bzoja' yógo'te da' wzó law Jesusen' žone', na' žsadle', ² na' zejte beyepe' ya'abá che Dios. Kate' za' yeyepe' ya'abán', ne zoalen Dios Be' La'y Le', wnné' kan žala' gongak benne' wbás chie' ka', benne' ka' wžekze' Le'. ³ Wdé wzaka' Jesusen', na' gote'. Naž bebane', na' bloe'e lawe' lawgak benne' wbás chie' ka'. Bloe'ele' légake' da' zan da' gok biá'gaken zoe' nbane', da' ka' bi gak no benne' wži'e chégaken. Zan chi'i bloe'e lawe' lawgake' dot choplaj ža, na' bcháljlene' légake' kan zнна bia' Dios.

⁴ Katen' wnníta'gake' tzen, gože' légake' bi yekwásgake' lo yež Jerusalén, na' wnné':

—Le kwez ga na' da' bchebe laže' Xa' sele'e chele, kan ba bzenla' le'e.

⁵ Lezka' wnné':

—Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, na' bi de yeschá gak chele da' zloe'el yela' žezóa nisen', dan' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

⁶ Naž benne' ka' zej ndobe' gan zoa Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Xan, žgono' ga nna bia'gak benách Israel ka' da' yoble ža ni zoažo na'a?

⁷ Jesusen' gože' légake':

—Bi nak chele nnézlele bi ža o bi yel gon Dios Xa', da' yo'on lo na'kze'. ⁸ Si'le le'e yela' wak kate' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e. Naž wchaljle kan nak chia' neda' lo yež Jerusalén, na' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' ga žintele dot yežlyó nga.

⁹ Kate' beyož bcháljlene' légake' da' ni, na' kate' ne zwiágake' Le', la' beyeptie' lo be'ze gan že' to bejw da' bkachen' Le', na' biž blé'egekle' Le'. ¹⁰ Kate' ne zwiágake' ya'abale kate' ne žeyepe Jesusen', bla'gak chope wbás che ya'abá ka' gan nníta'gake', wbás ka' zej nakwe' laže' zila'do'ze. ¹¹ Zoptie' góžgake' légake', na' wnnágake':

—Benne' Galilea ka', žbiž chen' zwiale ya'abale? Yela'kze Jesusen' da' yoble kan ba blé'elele-ne' katen' bezé'e gan zoale nga, na' beyepe' ya'abá che Dios.

Zbégake' Matías nich chaze' latje che Judas

¹² Naž benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, bezá'gake' gan zoa ya'adon' da' nzin' Ya'a Yag Olibo, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén. Ya'adon' zoan gawze gan že' yež Jerusalén na', da' naken kan zej nzi'e latje želzé'e ža la'y chégake'. ¹³ Kate' bežingake' lo yežen', belbene' gan nak da' chope kwia lo

yo'o, gan zej nnita' Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, na' Lip, na' Mas, na' Bartol, na' Matío, na' Jakob, zi'n Alfeo, na' Smon, bennen' že' laže'e yež chie', na' lezka' Judas, biche' Jakobem'. ¹⁴ Yógo'te benne' ki bcháljengake' Dios tzen. Benne' biche' Jesús ka' len Lia, xna' Jesusen', na' yebałe no'le ka', bénlengake' légake' tzen.

¹⁵ La' ža na'ze wzé Bedon' gachje láwe'le gan zej nnita' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Gok-gak ka' xoplalj benne' ka' zej ndobe' ga na'. ¹⁶ Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Ben byenen gok da' nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios Be' La'y zgá'atele, dan' bzoj Dabí kan gok che Judas, bennen' bchi'e benne' ka' wzéngake' Jesusen'.

¹⁷ Judas na' wbáblene' žo'o, na' bénlene' žo'o tzen žin ni.

¹⁸ Wzi'gake' to yežlyó len lajzw che da' zia da' ben bennen'. Judas na' wbixe', na' wžeza' li'e, na' bžojgak yógo'te da' zej že' li'e. ¹⁹ Kate' benne' ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén béngkle' da' ni, naž bé'gake' la yežlyón' Aséldama, to diža' hebreo da' znan len diža' xiža': "Yežlyó Che Žen."

²⁰ Ka' goken che Judas na', kan nyejw le'e yiche la'y da' nzin' Salmo Ka', da' znan:

Bga'n liže' ka'ze,

na' bi bžel no benne' zoe' lo yo'on'.

Lezka' znan:

Benne' yoble yedie' lo wlaze'.

²¹⁻²² 'Na'a žon byenen kwežo to benne' gónlene' žo'o tzen nich wzóa lie' che Jesusen', kan bebane' lo yela' got. Žala' gake' to benne' nbabe' benne' ka' bénlengake' žo'o tzen ža ni'te katen' Xanžo Jesusen' wdálene' žo'o, benne' ka' wnníta'lengake' žo'o katen' Zwa bezóe' benne' ka' nis, na' zejte ža beyepe Jesusen' ya'abá che Dios, katen' bezé'e gan zoažo.

²³ Naž wléjgake' chope benne' ka', Jwsé, na' Matías. Jwsén' lezka' lie' Sabás, na' zoa yetó le' Justo. ²⁴ Naž bcháljengake' Dios, na' wnnágake':

—Xanto' Dios, nónbia'kzo' yichj lázdo'gak yógo'te benách. Bloe'el neto' nole benne' chope' ki ba wžekzo' Le', ²⁵ nich gone' žin ni, na' gake' wbás chio', nich chaze' latje che Judas, bennen' bnite' latje chie' dan' bene' dola', na' wyeje' latje chekze' lo latje chol.

²⁶ Naž bzójgake' lágake' le'e yiche ka', to che Jwsé, na' yetó che Matías. Bchixegake' da' ka', na' bebéjgake' ton, gan nyejw la Matías. Ka' goken, Matíasen' wbáblene' yechinéj benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

2

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' ka' che Benne' Cristo

¹ Kate' ba bžin ža Pentecostés, zej ndobe tzen yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Cholze benle žak žaxto' da' bžojen

ya'abá, da' benlen kan ženle kate' žak to be' wale, na' benlen dot lo yo'o gan žé'gake'. ³ Bla' lawgak yi'do ka' lo be'ze lawgake', na' wdísgaken che chégake', na' bejsóalengaken légake'. ⁴ Dios Be' La'y bedjsóalene' yógo'tegake', na' wzó lawgake' zcháljgake' diža' yoble ka', kan nak da' bnezjw Dios Be' la'y che chégake'.

⁵ Kate' ža na' wnníta'gak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' zej nžoje' yógo'te yež dot yežlyó nga. ⁶ Kate' benne' zan ka' béngikle' žak žaxton', bdóbgake' ga na', na' gok zédgekle', dan' béngikle' zcháljgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' len diža' che chégake'. ⁷ Yógo'tegake' béngiklen', na' bebánglekle', na' wnnágake':

—Le wia nga. ěKege benne' Galilea ka' yógo'te benne' ki zcháljgake'? ⁸ ěNakxkzen' ženlžo zcháljgake' xtíža'žo da' zchaljžo to tožo? ⁹ Žo'o nga nakžo benne' yež zan, benne' zej nžoje':

Gan nbab Partia, na' gan nbab Media.

Gan nbab Elam, na' gan nbab Mesopotamia.

Gan nbab Judea, na' gan nbab Kapadosia.

Gan nbab Ponto, na' gan nbab Asia.

¹⁰ Gan nbab Frijia, na' gan nbab Panflia.

Gan nbab lo yežlyó Ejipto.

Gan nbab Áfrika, gan zoaže zi'to gan nbab Cirene.

Lezka' zej nnita' benne' yež Roma ka' nga. Bale' zej nake' benne' judío ka', na' yebale' nzi' lo ná'gake' da' žejle'gak benne' judío ka' che Dios. ¹¹ Lezka' zej nnita' benne' ka' nga, benne' zej nžoje' yežlyó Creta, na' gan nbab Arabia. Ženlžo zcháljgake' diža' che chežo, na' želzenle' žo'o da' zen ka' da' ben Dios, da' žóngaken ga žebán láže'žo.

¹² Ka' goken, bebánglekle' yógo'tegake', na' benne' zanle'e ka' gok zédgekle'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—ěBizkzen' da' žaken?

¹³ Bale' ben dítgikle' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' wnnágake':

—Želzóžele'.

Da' bchalj Bedw lawgak benách ka'

¹⁴ Naž Bedw wzélene' yechinéj benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' wzó lawe' znnie' zižje, na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka' che gan nbab Judea, na' yógo'tele zoale lo yež Jerusalén nga. Da' ni žala' nnézlele. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁵ Neto' bi zžóžleto' kan žéklele le'e, dan' ne zoažo xsile, na' bi zzožle nitó benne' ka' na'a. ¹⁶ Da' ni da' žaken naken dan' wnná Joel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁷ Ki wnná Dios:

Da' ni gaken ža ze lawte ža ka'. Sela'a Be' La'y chia'.

Chejsóalene' yógo'te benách ka'.

Zi'nle ka', benne' byo ka', na'
no'le ka', wcháljgake' lo
wlaza' neda'.

Le'e dáwe'gekle xkwide' ka' da'
wloe'ela' law,
na' benne' gole ka' nnégekle'
yele.

18 Kate' žin ža na' chisa' Be'
La'y chia',

na' chejsóalene' wen žin chia'
ka', benne' byo ka', na'
no'le ka',

na' wcháljgake' lo wlaza'
neda'.

19 Wloe'ela' law ya'abá ža'le
da' ka' góngaken ga
yebángekle benách ka',

na' lo yežlyó že'le wloe'ela' law
da' ka' zej nak bian',

da' ka' zej naken žen che we',
na' yi', na' žen che yin'.

20 Choł wbiž, na' gak byo' xna
kan nak žen.

Ki gaken kate' za' žin ža na'
Dios ba bloe'elen'.

Gak ža na' ka da' batkle ble'el-
len.

21 Yelagak yógo'te benne' ka'
wližgake' La Xanžon'

cha' chejlé'gake' chie' Le'.

22 'Le wzé nag da' ni da'
žapa' le'e, benne' Israel ka'.

Dios na'kze wdape' Jesús,
benne' Nasaret, ba la'ne,

lawle le'e. Dios bi'e Le' latje
bene' da' ka' žóngaken ga

žebán láže'žo, da' zej naken
yela' wak ka', na' da' ka' zej

nak bian'. Yógo'te da' ki ben
Dios lo na' Jesusen', kan ba

nnézkzele le'e. 23 Lezka',
Dios bi'e to benne' latje bdie'

Jesusen' lo na'le. Ka' goken,
kan gónekzele Dios gaken, na'

kan nak da' bkweze' ža ni'te.
Le'ekze wzenle Jesusen', na'

bdele-ne' lo na'gak benne'

wen da' zinnj ka', benne' ka'
bétgake' Le' katen' bdá'gake'

Le' le'e yag kroze. 24 Naž Dios
na'kze besbane' Jesusen', na'

beslé' Le' lo yela' got, dan' bi
gok ga'ne' to chi'ize lo yela'

goten'. 25 Kan nak da' ni,
Dabí bchalje' lo wláz Dios ža

ni'te kan nak che Jesusen', na'
wnné':

Blé'etezela' Xanžon', na' wzóe'
lawá'.

Le' zoe' kwita' li ža, na' noxe'
neda',

nich bi gak no benne' bi da'
gone' chia'.

26 Che len bebéle'ela',

na' lo yela' žebél chia' belá'.

Che len wxén laža'a Le'

na' zejte ža gata'.

27 Xana' Dios, nnezla' bi
wka'no' neda' latje

choł chegak benne' gat
ka'.

Bi go'o latje kwia yi' belá' žen
chia'.

Naka' benne' nží'ikzelo' Le'.

28 Bzejni'ilo' neda' kan žala'
gona'

nich gata' yela' nban da' zejlí
kanne chia'.

Gono' ga yebela' dan'
zóalenzko' neda'.

29 'Na'a, ljéža'do' ka'. Nak
bia' got xa gole chežo Dabín',

na' bgache'e lo yežw ba, na' ba
chien' žen' gan zoažo na' zejte

na'a ža. 30 Dabín' bchalje'
lo wláz Dios, na' wnnenzele'

ben choch Dios da' bchebe
laže'e gone' chie', gone' ga galj

Benne' Criston' ladjw za'sóe'
ka', na' Le' nna bi'e latje che

Dabín'. 31 Ble'el Dabín' da'
ni zga'ale, ná' bchalje' kan

bebán Benne' Criston', na'
kan goken, bi bga'ne' latje

chol chegak benne' gat ka',
na' bi w'zia yi' belá' žen chie'.

³² Dios besbane' Jesusen' lo
yela' got, na' kan gok da' ni
yógo'teto' zzoalito' chen. ³³ Ka'
goken, Dios, len yela' wak
chie', bchise' Le' ža'le gan
nápel'i'e yela' wnná bia'. Na'a,
Jesusen', Benne' Criston', ba
bsele'e Dios Be' La'y ga ni, na'
žaken kan bchebe laže' Dios
gone' lo na' Benne' Criston',
na' Dios Be' La'y na' žone'
da' ki da' zlé'elele, na' ženlele.

³⁴ Bi beyepe Dabín' ya'abá
che Dios, san Dabí na'kzen'
wnné':

Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža gan nak blo

³⁵ kate' gonža' ga benne' ka'
bi zlé'egekle' Le' chawe'
wzóa zíbgage' lawo' Le'.”

³⁶ Na'a, benne' Israel ka',
žala' nnézlele da' nakkzen.
Jesús nikze, Bennen' bda'le-
ne' le'e yag kroze, Dios bene'
ga nake' Xanžo, na' Benne'
Weslá chežo.

³⁷ Kate' benne' ka' béngkle'
da' ni, gok zédgekle', na'
belyi'e Bedon', na' yezika'
benne' wbás ka' che
Jesús, Benne' Criston', na'
wnnágake':

—Lježto' ka', žnakxkzen'
gonto'?

³⁸ Naž Bedon' gože' légage':

—Le yeyát laže', na' le yezóa
nis to tole lo la Jesús, Benne'
Criston', nich yenít law Dios
doła' da' nbága'le, na' Dios
Be' La'y, Bennen' seła' Dios
chele, yedjsóalene' le'e. ³⁹ Da'
bchebe laže' Dios naken chele
le'e, na' chegak zi'nle ka', na'
lezka' chegak yógo'te benách

zi'to' ka', yógo'te benne' ka'
wlíž Xanžo Dios légage'.

⁴⁰ Da' ki, na' da' zan da' ki
bchalj Bedon', da' bzejni'ile'
légage' kwáselo, na' wnné':

—Le gon da' gon ga yelale,
na' le kwas gan zej nnita'
benne' wen da' zinnj ka',
benne' ka' nníta'gake' ža ni
zoažo na'a.

⁴¹ Ka' goken, benne' ka',
benne' wzí' lo ná'gake' da'
bchalj Bedon', bezóagake'
nis. Kate' ža na' ka' chonn
mil benne' ka' wzó lágwage'
žónlengake' légage' tzen.

⁴² Yógo'tegake' béngake' dot
da' bsédgekle benne' wbás
ka' bseła' Benne' Criston'.
Gókgake' toze toe' len yetóe',
na' wej bdáwgage' tzen da'
žesá' láže'žo kan got Jesusen',
na' tzen bcháljengake' Dios.

*Kan bengak benne' ka'
žejlé'gake' che Benne' Cristo*

⁴³ Benne' wbás ka' che
Benne' Criston' béngake' da'
zan da' žóngaken ga žebán
láže'žo, na' da' zan da' zej nak
bian', san bžébegak yezika'
benách ka'. ⁴⁴ Yógo'te benne'
ka', benne' žejlé'gake' che
Benne' Criston', gókgake' toze,
na' beyóngake' toze yógo'te da'
zej nape'. ⁴⁵ Kate' blé'egekle'
zej nnita' benne' ka' zoa
bi da' želyážjele', benne'
ka' žónlengake' légage' tzen,
naž benne' ka' zoa bi da'
nápegake', béte'gaken', na' be-
lyise' mežwn' da' wzí'gake' che
chegak benne' ka' želyážjele'.

⁴⁶ Tža tža bdóbgake' tzen lo
zchil yodo', na' gan nak lo
lížgage' ka' gan wej bdáwgage'
da' žesá' láže'žo kan got

Xanžon'. We'j bdáwgake' tzen, na' bebégek'le', na' gókgake' dot li laže'. ⁴⁷ Bka'n zéngake' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' légake' ba la'ne. Tža tža Xanžon' bzane' benne' ka' zdóbgake' chie', benne' ka' želágake'.

3

Žeyák to benne' bi žak se'e

¹ Kate' ža na' Bedw len Zwa jak'e' tzen lo zchil yodo', kafen' zdobgak benách ka' ga na', nich wchájlengake' Dios, ne naken žedá chonne. ² Gan želdié' zoa to benne' bi žak se'e kate' wzó law ža ni'te katen' nake' xkwide'. Tža tža žjwa'gak benne' ka' le' ga na', na' želbeke' le' žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo. Ki bégake' chie' nich nnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', bennen' zoe' ladjw benne' ka' želyoé'e lo zchil yodon'. ³ Benne' ni, katen' ble'ele' Bedon' len Zwan', benne' ka' zjake' gan žo'ogak benách ka' lo zchil yodon', na' góta'yoele' légake' bi da' wnézjwgake' chie'. ⁴ Naž Bedon' len Zwan' bwíagake' le', na' Bedon' gože' le':

—Bwia neto'.

⁵ Naž bennen' bze nage' chégake' dan' žxen laže'e bi da' wnézjwgake' chie'. ⁶ Bedon' gože' le':

—Bi de mežw plat, na' mežw oro chia', san da' dezen chia' gonna' chio'. Ni'a che yeľa' wak che la Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret, wzó ža', na' wzá'.

⁷ Naž Bedon' beḡwe' ne'e li ža, na' bchise' le', na' la' beyakte ni'e, na' beyitjte bechj ni'e. ⁸ Naž wzá' bennen', na' wxite', na' wzíe'. Wyázlene' Bedon' na' Zwan' tzen lo zchil yodo', na' zze'e, na' žxite', na' zka'n zene' Dios. ⁹ Yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' ga na', blé'egek'le' le' zze'e, na' zka'n zene' Dios. ¹⁰ Ka' goken, bžébegake', na' bebáng'ekle' kan nak dan' goken, dan' beyónbia'gake' le', nake' bennen' zbi'e žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo, na' znnabe' no benne' bi da' wnezjwe' chie'.

Da' bchalj Bedw lo zchil yodo'

¹¹ Bennen' bi gok se'e, na' beyake', beḡwe' na' Bedw len na' Zwa. Naž bdobgak yógo'te benách ka' gan nníta'gake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón, na' žebáng'ekle'. ¹² Kate' ble'el Bedon' da' ni, gože' benne' ka':

—Le'e, benne' Israel ka', žbiž chen' žebánlele che da' ni? žBiž chen' zwíale neto', na' žéklele len yeľa' wak chezto', o ni'a che da' žejle'to' che Dios, néto'ze beyonto' benne' ni, na' bento' ga zze'e? ¹³ Nak da' ni da' ben Dios, Bennen' nake' Dios chegak xa wdé chežo ka', Bran, na' Isaak, na' Jakob. Dios na'kze wdápele'e Zi'ne', Jesusen', ba la'ne. Jesusen', le'ekze bdele-ne' lo na'gak benne' ka' zнна biá'gake' le'e. Kate' gónele Pilato wsane' Jesusen', bžonle-ne'. ¹⁴ Bzoale cheľa'ale Benne' Chawen', Benne' la'y, na' wnnáblele

Pilaton' wsane' chele to benne' wetw benách ka'.
 15 Ka' goken, bétkzele Bennen' žonnkze' yela' nban da' zejli kanne chežo. Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, na' kan nak da' ni zzoa lito' chen lawle le'e. 16 Dan' bejlé' benne' ni che Jesusen', beyák ni'e, na' zlé'elele-ne', na' nónbia'le-ne'. Dan' žejli'e che Jesusen', Le' kate' gabí beyone' benne' ni, na' zlé'ekzelele yógo'tele kan nake' na'a.

17 Na'a, ljéža'do' ka', nnezla' benle da' ka', na' betle Jesusen' dan' bi bejni'ilele, na' bi bejni'igekle benne' ka' zna biá'gake' le'e. 18 Ki be' Dios latje nich gak da' wnné' zga'ale, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' kan žala' saka' Benne' Criston'. 19 Che len, le yeyát laže', na' le yeyák che Dios, nich yeké'e doła' da' nbága'le, na' gone' ga yeyák láže'le. 20 Naž sele'e Jesusen' da' yoble, Bennen' ža ni'te bzoé' chie' gake' Benne' Criston', Bennen' nna bi'e le'e. 21 Na'a, žon byenen ga'ne' ya'abá che Dios kate' žinže ža yeyone' chawe' yógo'te da' žaken, na' gaken kan ba wnnakze Dios, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' ža ni'te. 22 Lezka' Moisés gože' xa xto'žo ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e chele to benne' galje' ladjwgak biche' lježle ka'. Gake' benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Žon byenen wzé nagle-ne' kan nak yógo'te da' yi'e le'e. 23 Yógo'te benne'

ka', benne' bi wzé nággake' che Bennen' wchalje' lo wláz Dios, kwia yí'gake', na' kwáslengake' benách ka' che Dios."

24 Kan nak ža ni zoažo na'a, blo'éegekle yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kate' wzó law zoa Samuel, na' wdé na'. 25 Le'e nakle za'sógak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' diža' zka'n chawe', da' bchebe laže' Dios chegak xa xto'žo ka', naken chele. Ki ben Dios katen' gože' Bran: "Ni'a che da' gon za'só' gon chawa'a yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga." 26 Katen' Dios besbane' Zi'ne' lo yela' got, na' bsele'e Le' nežw chele le'e nich gak gon chawe'e le'e, na' nich gone' ga wsanle da' kegle da' žonle.

4

Želžín Bedw len Zwa lawgak benne'yodo' wchi'a laže'ka'

1 Kate' Bedw len Zwa ne zcháljłengake' benách ka', bxoz judío ka' len benne' yodo' saduseo ka', na' benne' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', la' bžíntegake' gan nníta'gake'. 2 Bža'agak benne' ki dan' žsédgekle Bedon' len Zwan' benách ka', na' zzéngekle' légake' yebangak benne' gat ka' dan' ba bebán Jesusen'. 3 Naž béxwgake' Bedon' len Zwan', na' bséjwgake' légake' liž ya kate' žinže ža yoble dan' ba za' žale ža na'. 4 Benne' zan bejlé'gake' che Benne' Criston' dan' béngekle' da' bchaljgak Bedon' len Zwan'.

Na'a, légakze benne' byo ka', benne' zejlé'gake' che Benne' Criston' zej nake' ka gayo' mile'.

⁵ Ža chope ža benne' wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', bdóbgake' lo yež Jerusalén.

⁶ Lezka' Anás, bχoz blo, na' Kaifás, na' Zwa, na' Kantr, na' yógo'te ljež bχoz blon', bdóbgake' ga na'.

⁷ Naž bché'gake' Bedon' len Zwan', na' bzégake' légake' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo na'le žonle da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo na'le yela' wnná bian'?

⁸ Naž Bedon' gože' légake', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zнна bia'le neto', benách Israel ka', na' le'e, benne' gole ka'. ⁹ ¿Znnáblele neto' na'a kan nak da' chawe' da' bento' che benne' yižwé' ni, na' nakχ beyake' chawe'?

¹⁰ Zzejni'ilton' le'e nich nnézgeklen yógo'te benách Israel ka'. Beyák benne' ni zoe' lawle dan' ben žin yela' wak che Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret.

Le'e bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios besbane' Le' lo yela' got. ¹¹ Dios bchalje' che Jesusen', katen' wnné': “Yej na' da' bzoale le'e chela'ale, le'e, benne' wen ze'e ka', na'a naken yej da' wžekza' neda' nich gaken yej blo che ze'e.”

¹² Bi zoa no benne' yoble, benne' gak yeslé' benách ka',

dan' bi zoa nitó benne' yoble yežlyó nga, bennen' bzoa Dios, nich yeslé' žo'o.

¹³ Kate' blé'egekle' zej nak Bedon', na' Zwan', benne' wechóg laže' ka', gókbe'egekle' bi nsédgekle' che yodo', na' zej nake' benne' gazjw ka', na' bebángekle', na' besá' láže'gake' Bedon' len Zwan' wnníta'lengake' Jesusen'.

¹⁴ Lezka' blé'egekle' zoa bennen' ga na', bennen' beyake', na' zie' lágwage', na' bi be gok nnégake' chégake'. ¹⁵ Naž góžgake' benne' ni'a ná'gake' ka' yebéjgake' Bedon' len Zwan' lí'ale che yo'o gan zej ndobe', na' ben xtiža'gake' la' légakze'. ¹⁶ Wnnágake':

—¿Nakχkzen' gonžo chegak benne' ki? Da' li béngake' to da' žonen ga žebángekle benách ka', na' yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' Jerusalén, nnézgekle' da' ki. Bi gak wži'izo che da' ki. ¹⁷ Na'a, nich bi seže diža' ni, na' nich bi yéngeklen benne' zanže, na'a žala' wchi'lžo benne' ki nich biž wcháljilengake' benách ka' kan nak che Jesusen'.

¹⁸ Naž blížgake' Bedon' len Zwan', na' bchi'igekle' légake' nich biž wcháljilengake' benách ka', na' biž wsédgekle' légake' kan nak che Jesusen'. ¹⁹ Naž beží'i Bedon' len Zwan', na' belyi'e légake':

—Le wchi'a laže' le'e cha' nak chawe' law Dios wzé nágžeto' xtiža'le le'e ka' xtiža' Dios. ²⁰ Bi gak kwe'to' žize. Žon byenen wzóa lito' che da' blé'elto', na' da' benlto'.

21 Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bchí'igekle' légage', na' naž bsane' légage' dan' bi bžél'igekle' nakle wsaka' zígake' légage'. Ki béngake' dan' bžébegake' benne' wláž ka', dan' yógo'tegake' zka'n zéngake' Dios ni'a che dan' goken. 22 Bennen' beyake', na' gok chie' da' žonen ga žebán láže'žo, ba zeje' ka choplaj yiz.

Znábgekle' Dios gone' ga gákgake' wechóg laže'

23 Kate' bsángake' Bedon' len Zwan', na' benne' ki bežingake' gan zej nnita' ljéžgake' ka', na' bzéngkele' légage' yógo'te da' wnnagak bpoz wnná bia' ka' len benne' gole ka'. 24 Kate' béngkele' da' ni, tzen bchálj'engake' Dios, na' wnnágake':

—iXanto' Dios, ga'n zen Lo! Le' nako' Dios, na' beno' ya'abá. Beno' yežlyó nga. Beno' niso'. Beno' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'. 25 Lo wlazo' Le' bchalj Dabí, benne' wen žin chion', na' wzoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

¿Bíz chen' žongak benách ka' žo'osbé,
na' zza' láže'gake' da' bi zej naken chawe'?

26 Bengak benne' wnná bia' ka' žo'osbé lo yežlyó nga,

na' gogkak toze benne' blo ka'.

Bží'igake' chio' Le', Xanto' Dios,
na' lezka' che Benne' Criston', Bennen' wžekzo' Le'.

27 'Da' li Herodes len Ponsio Pilato, na' benne'

zi'to' ka', na' benne' Israel ka', gókgake' toze lo yež nga. Bzóagake' Jesús, Zi'no' la'y, chela'ale, Bennen' bzoakzo' cheto'. 28 Béngake' yógo'te da' wnnó' Le' zga'ale kan góngake', na' goken kan ben chocho' xtižo'o kan žala' gaken. 29 Na'a, Xanto', bwia da' zchí'igekle' neto', na' ben ga gakto' wechóg laže', nich wchaljto' xtižo'o, neto' benne' wen žin chio' ka'. 30 Ben ga gak yeyonto' benne' yižwé' ka', na' ben ga soalen yela' wak zen chio' neto', na' ben ga gak gonto' da' ka' góngaken ga yebán láže'to', na' da' ka' gak biá'gaken. Ki gaken dan' Jesús, Zi'no' la'y, zóalene' neto'. Ka'kze gaken.

31 Kate' beyož bchálj'engake' Dios, wżíz latjen' gan wnníta'gake', na' Dios Be' La'y wzóalene' yógo'tegake', na' len yela' wechóg laže' chégage' bchálj'gake' xtiža' Dios.

Žeyóngake' toze da' ka' nápegake'

32 Benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', toze kan že' yichj lázdo'gake', na' toze kan béngake'.

Nitó benne' ladjwgake' bi wnné' nak cheze' da' nape', san beyóngake' toze da' nápegake'.

33 Len yela' wak zen, benne' wbás ka' bseła' Xanžo Jesusen', bzoa lígake' kan bebane' Le', na' yela' ži'i laže' che Dios wzóalenen yógo'tegake'. 34 Nitó benne' bi be byážjele', benne' zoe' ladjwgake'. Yógo'te benne' ka' zoa bi da' nápegake', yežlyó

chégake', o lížgake', béte'gaken',
 na' mežw chen yjwá'gaken',
³⁵ na' bdégaken' lo na'gak
 benne' wbás ka' bseła' Benne'
 Criston', na' légake' belyisen'
 chegak benne' ka', benne' zoa
 bi da' žiažjen chégake'. ³⁶ Jwsé,
 bennen' bzoagak wbás ka'
 bseła' Benne' Criston' yetó le',
 Bernabé, da' znnan len diža'
 xiža', Benne' Žeyón Zene', zoe'
 ga na'. Nbáblene' za'só Lebí
 ka', na' golje' lo yežlyó Chipre,
 da' žen' gachje láwe'le nisdo'.
³⁷ Bernabén' bete'e to kwe'
 yežlyó chie', na' yjwe' mežw
 chen, na' bdien' lo na'gak
 benne' wbás ka' bseła' Benne'
 Criston'.

5

*Dola' da' ben Ananías tzen
 len Safira, zo'le'*

¹ Zoa to benne' yoble lie'
 Ananías, na' bete'e to kwe'
 yežlyó chie'. Zo'le', Safira,
 bēnlene' le' tzen. ² Bkache'
 Ananíasen' late' mežw che
 yežlyón', na' nnezle zo'le'
 dan' bene'. Da' bega'nzen
 yjwen', na' wloé'en lo na'gak
 benne' wbás ka' bseła' Benne'
 Criston', na' wnné':

—Kíte'ze wzí'a.

³ Bedw gože' le':

—Ananías, žwyó'o da' xiwe'
 lo yichj lazdo'o, na' benen ga
 žénelo' gon láže'lo' Dios Be'
 La'y, na' bkacho'o che mežw
 che yežlyó chion'? ⁴ Katen'
 bga'n yežlyón' lo no'o, žbi
 goken chekzo'? Kate' beyož
 beto'on, žbi wyó'o mežwn'
 lo na'kzo'? žBiž chen' wžé'
 yichjo' gono' da' ni? Dios

na'kze gónelo' gon láže'lo',
 kege bēnne'ze.

⁵⁻⁶ Kate' benle Ananíasen'
 da' ni, la' wbíxtie' lo yo
 ba nate'. Naž belbígá'te
 xkwide' ka', na' bchélgakbe'
 le' laže', na' bebéjgakbe' le', na'
 bejkáche'gakbe' le'. Bžébegak
 yógo'te benne' ka' bēngkle'
 kan gok da' ni.

⁷ Ka chonne hora wdé na',
 bžin zo'le Ananíasen' ga na',
 na' bi nnezle' dan' goken che
 benne' byo chien'. ⁸ Naž
 Bedon' gože' le':

—Wnná neda'. žKíte'ze
 wzí'le che yežlyó chelen'?

No'len' wnné':

—O', kíte'ze wzí'to'.

⁹ Naž Bedon' gože' le':

—žBiž chen' ben toze
 xtíža'le, na' gónelele gon
 láže'le Dios Be' la'y? Bwia
 nga. Ná'tege yeła'gak xkwide'
 ka', bi' ka' bejkáche'gakbe'
 benne' byo chion', na' lezka'
 yebéjgakbe' le'.

¹⁰ Naž no'len' la' wbíxtie'
 xni'a Bedon', ba nate'.
 Katen' beyo'ogak xkwide'
 ka', na' blé'egeklbe'-ne' ba
 nate'. Naž bebéjgakbe'-ne',
 na' bejkáche'gakbe'-ne' kwit
 benne' byo chien'. ¹¹ Che len
 yógo'te benách ka' che Dios
 bžébegake', na' lezka' bžébegak
 yógo'te benne' ka' bēngkle'
 kan gok da' ni.

*Benne' wbás ka' žóngake'
 yeła' wak zan*

¹² Benne' wbás ka' bseła'
 Benne' Criston' bēngake' da'
 zan da' zej nak bian', na' yeła'
 wak zen ka' lawgak benne' ka'.
 Bdóbgake' tzen yógo'tegake' lo
 žchil yodo' da' nzin' žchil Che

Salomón. ¹³ Ladjw benne' ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bi bežogle nitó benne' gónlene' légake' toze, na' benne' wlaš ka' wdápegake' légake' ba la'ne. ¹⁴ Naž yebałe benne' zan, benne' byo ka', na' no'le ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' blé'egekle benách ka' da' ka' žongak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belxóe' benne' yižwé' ka' lo blag ka', na' yebałe' lo da'aze ka', na' yjwá'gake' légake' gan nak kwit nez nich kate' te Bedon' ga na', zolze chie' chelen bałe benne' yižwé' ka', nich yeyák'gake'. ¹⁶ Lezka' bžojgak benách yež gawze ka', na' bžingake' lo yež Jerusalén, zej noe'e benne' yižwé' ka', na' benne' ka' želzake'e dan' zej yoe'e be' xiwe' ka', na' beyák'gake' yógo'tegake'.

Benne' yodo' ka' žsaka' z'igake' benne' wbás ka'

¹⁷ Che len bχoz blo len benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' žónlengake' bχoz blon' tzen, bėxwgake' Bedw. ¹⁸ Naž bχoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, lezka' bėxwgake' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' bsėjwgake' légake' liž ya. ¹⁹ Naž la' yel na'ze bla' to wbás che ya'abá che Xanžon', na' bsaljwe' liž yan', na' bebeje' légake'. ²⁰ Wbasen' gože' légake', na' wnné':

—Le chej, na' le chejsé lo zchil yodo', na' le wchaljen benách ka' nníta'gake' ga na',

na' le wzenle légake' kan nak che yela' nban da' zejlí kanne, na' kan gak sí'gaken'.

²¹ Kate' béngekle' da' wnná wbasen', na' kate' za' ža'ní' zildo', belyó'e lo zchil yodo', na' bsėdgekke' benne' ka' nníta'gake' ga na'.

—La' na'ze bχoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bdóbgake'. Btóbgake' benne' gole ka' len benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bsėla'gake' ni'a ná'gake' ka' chjake' liž yan', nich chejxi'gake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', dan' žékgekke' ne nníta'gake' ga na'.

²² Kate' bžingak ni'a na'gak benne' yodo' ka' ga na', bi bejxáka'gake' légake' lo liž yan', na' naž beyėjgake', na' bzėngekle' benne' yodo' ka' da' žaken. ²³ Belyi'e benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnnágake':

—Da' li bejxáka'to' nyėjwte liž yan', na' benne' ka' žape chí'igaken' wnníta'gake' ga na', san kate' bsáljwton', bi bejxáka'to' nitó benne' lo yo'on'.

²⁴ Naž bχoz blon' len bχoz wnná bia' ka', na' bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', kate' béngekle' da' ni, gok zėdgekke' dan' bi nnėzgekke' gate žin da' žaken. ²⁵ Naž bla' to benne' ga na'. Bzenle' légake', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ka' bsėjwle liž ya nníta'gake' lo zchil yodo', na' žsėdgekke' benách ka'.

²⁶ Naž wyėj bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka'

tzen len ni'a ná'gake' ka', na' bĕxwgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', san bi be da' zia bĕngake' chĕgake', dan' bžĕbegake' benách ka' nníta'gake' ga na' wžĕ'egake' lé'gake' yej. ²⁷ Kate' ba bedjchĕ'gake' benne' wbás ka', bzĕgake' lé'gake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bĕoz blon' wnnable' lé'gake', ²⁸ na' wnné':

—¿Bi bchi'leto' le'e biž wsĕdlele benách ka' kan nak che bennen'? Na'a, ba wdisle da' žsĕdlele dot lo yež Jerusalén, na' žénelele yesbága'le neto' zia ni'a che yeła' got che bennen'.

²⁹ Naž Bedon' len yezika' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', bechébegake', na' wnnágake':

—Žon byenen wzé nágžeto' xtiža' Dios ka' xtiža'gak benách ka'. ³⁰ Le'e betle Jesusen' katen' bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios chegak xa xto'žo ka' besbane' Le'. ³¹ Jesusen', Dios bzoakze' Le' gan nak blo kwitkze' li ža, nich gake' Benne' Blo, na' Benne' Weslá, na' nich gone' ga yeyát láže'gak benne' Israel ka', nich gak yenít lawe' doła' da' zej nbage'e. ³² Kan nak da' ni, neto' zzoa liton', na' lezka' Dios Be' La'y zzoa lien'. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' žseła' Dios nich sóalene' benne' ka' žóngake' kan zĕnna xtiže'e.

³³ Kate' béngekle benne' yodo' wchi'a laže' ka' da' ni, bžá'agake', na' gónegekle' gótgake' benne' wbás ka'.

³⁴ Naž Gamaliel, to benne' yodo' fariseo, wzíe' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Benne' ni žákli'e da' bchi'le Moisés, na' yógo'te benách ka' žápegake' le' ba la'ne. Gože' ni'a ná'gake' ka' yebĕjgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' lí'ale to chi'ido'. ³⁵ Naž gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' Israel ka', le gape chi'i kwinle kan nak da' žénelele gonle chegak benne' ki. ³⁶ Žála' chejsá' láže'le kan gok zgá'atele kate' bžin ža ni zoažo. Bla' Teudas, na' ben kwine' ka' to benne' blo. Benne' ka' bĕnĕngake' le' tzen wbábgage' ka' tape gaywá' benne' byo ka'. Benne' ka' žjake' lo wdile bĕtgake' le', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bĕnĕngake' le' tzen, na' wzía yi' yógo'te da' ben bennen'. ³⁷ Wdé gok dan', bla' Judas, benne' Galilea. Ki bene' katen' gok ža byéla'gak yógo'te benách ka' le'e yiche nich chíjĕwgake' lázgake', na' bĕnĕngak benne' zan le' tzen. Lezka' bĕtgake' bennen', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bĕnĕngake' le' tzen. ³⁸ Che len žapa' le'e: le wsán benne' ki, na' bi be gonle chĕgake'. Cha' dan' zĕnágake' o dan' žóngake' naken chĕgakze benách ka', na' kwia yin', ³⁹ san cha' zej naken che Dios, bi gak wchinnjen. ¡Le gape chi'i kwinle bi tíl-lenle Dios!

⁴⁰ Naž bĕngake' toze diža' len le'. Blížgake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na'

bdíngake' légage'. Bchí'igekle' légage' nich bi wzénžegekle' benách ka' kan nak che Jesusen'. Naž bsángake' légage'.
 41 Benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston' bžójkake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' žebéle'egekke' dan' be' Dios légage' latje wzáka'gake' dan' zej nake' che Jesusen'.
 42 Tža tža bsédtezgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che Jesús, Benne' Criston', gan nak lo zchil yodo', na' gan nak lo ližgak benách ka'.

6

Zbégage' gaže benne' nich gáklengake' benách yache' ka'

1 Kate' ža ka', belyán benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljgake' diža' griego, wnnégake' chegak benne' judío ka' zcháljgake' diža' hebreo. Ka' goken dan' bi be bnezjw no benne' chegak no'le wzebe ka', no'le ka' zcháljgake' diža' griego, katen' bdísgake' da' gawgak no'le wzebe ka'.
 2 Naž benne' chežinno wbás ka' bselá' Benne' Criston' btóbgake' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie', na' belyi'e légage':

—Bi nak chawe' soato' žje, na' bi wzóa lito' che xtiža' Dios, nich gonto' žin wawto' benách ka'.
 3 Che len, lježto' ka', žala' kwele gaže benne' byo ka' ladjwle le'e nich ko'ožo lo ná'gake' žin ni. Benne' byo ka', žon byenen gákgake' benne' ka'

žápegak yógo'te benách ka' légage' ba la'ne. Žala' gákgake' benne' žejní'il ka', na' nak bia' Dios Be' La'y zóalene' légage'.
 4 Neto' wcháljłentezto' Dios, na' wsedlto' benách ka' xtiže'e.

5 Wyáz láže'gak yógo'tegake' da' ni, na' wžégake' Esteban, to benne' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston', na' zoalen Dios Be' La'y le'. Lezka' wžégake' Lip, na' Prókoro, na' Nikanor, na' Timón, na' Parmenas, na' Nikolás, to benne' yež Antiokía, benne' zga'ale bche'e kan žone' nich wká'n zene' Dios kan žongak benne' judío ka'.
 6 Naž bzégake' benne' ka' wžégake' lawgak benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston'. Benne' wbás ka' bxoá ná'gake' légage', na' wnnábgekle' Dios gáklene' légage'.

7 Wzeže xtiža' Xanžon', na' belyanle'e benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Lezka' benne' zan, bxoz judío ka', wzí lo ná'gake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Želzene' Esteban

8 Naž Esteban, zoalen yela' wak che Dios le', dan' bde Dios lo ne'e, bene' da' ka' žóngaken ga žebán láže'žo, na' da' ka' zej nak bian', da' ka' bene' lawgak benne' wláž ka'.
 9 Naž bžojgak bale benne' ka' zej nbabe' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, yo'on' nzin' Yo'o Chegak Benne' Ka' Biž Zej Ndo'e. Lezka'

benne' ka' zej nžoje' yež Sirene, na' yež Alejandría, na' gan nbab Silisia, na' gan nbab Asia, bégake' benne' ka' tzen. Benne' ki wdíl díža'gake' len Esteban na'. ¹⁰ Bi bzoele xtíža'gake', dan' bchalj Esteban na' len yela' žejní'il dan' bnezjw Dios Be' La'y le'. ¹¹ Naž bdíjwgake' benne' wen laže' ka', nich nnágake': "Neto' benlto' da' zнна Esteban na', znnie' che Moisés, na' che Dios." ¹² Ka' goken, benne' ki bégake' ga bža'agak benne' wláž ka'. Lezka' bégake' ga bža'agak benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. Yógo'te benne' ki belbía di'e Esteban na'. Béxwgake' le', na' bché'gake' le' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. ¹³ Lezka' bnníta'gake' lágwage' bałe benne' ka' nich nnágake' da' wen laže', na' wnnágake':

—Bi zoa ži benne' ni znnie' che yodo' la'y nga, na' che da' bchi'le Dios žo'o. ¹⁴ Benlto' da' wnná benne' ni kan gon Jesús, benne' Nasaret. Wnné' wchinnje' yodo' ni, na' wché'e da' ka' žónteze žonžo, da' ka' bchi'le Moisés žo'o.

¹⁵ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' len yógo'te benne' ka' žé'gake' ga na', bwíagake' Esteban na', na' blé'egekle' lawe', da' znnan' kan zнна' law to wbás che ya'abá che Dios.

7

Da' bchalj Esteban lawgak benne' yodo' ka'

¹ Naž bxož blo wnnable' Esteban, na' wnné':

—¿Nakkze ki?

² Bechebe Esteban, na' wnné':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. Dios, Benne' zente, blóe'e lawe' gan wzóa Bran, xažo wdé na', katen' wzóe' gan nbab Mesopotamia, zga'ale kate' bejsóe' lo yež Harán. ³ Dios gože' le': "Bžoj lažo', na' bkwaslen biche' lježo' ka', na' wyéj lo yežlyó da' wloe'elan' le'." ⁴ Naž bžoj Bran na' gan nbab Mesopotamia, da' naken yežlyó chegak benne' Kaldea ka', na' bejsóe' lo yež Harán. Lo yežen' got xa Bran na', na' le' bekwase' ga na', na' Dios bchi'e le' lo yežlyó nga, gan zoažo na'a. ⁵ Dios bi bi'e le' latje gak yežlyó nga chie'. Bi bnezjwe' Le' ni láte'ze gan soe' lo yežlyó nga, san Dios bchebe laže'e wnezjwe' Le' yežlyó nga, na' te gat Bran na', na' gaken chegak za'sóe' ka', la'kze bi na' soa nitó xkwide' chie'. ⁶ Lezka' Dios gože' Bran na': "Chjak za'só' ka' gan nak lo yežlyó chegak benne' zi'to' ka', na' za'só' ka' gákgake' ka' benne' zi'to' ka' ga na'. Benne' yežlyón' ka' góngake' za'só' ka' benne' ndo'w ka'. Wsaka' zígake' légake' tape gaywá' yiz." ⁷ Lezka' Dios gože' le': "Neda' wsaka' zi'a benne' yežlyón' ka' gan za'só' ka' gákgake' benne' ndo'w ka', na' te na' žójkake' ga na', na' wká'n zéngake' neda' lo yežlyó nga." ⁸ Dios bénlene' Bran na' to díža' da' zka'n chawen', na' gože' le' choge' lo belá' chegak benne' byo ka' nníta'gake' liže'

to da' gak bian' nzi' lo ná'gake' dižan' da' zka'n chawen'. Wdé na' gok Bran na' xa Isaak, xkwide' byo chien', na' katen' ba zejbe' xono' ža, bchoge' lo beła' chebe' dan' nak bian'. Isaak na', lezka' bene' che Jakob, xkwide' byo chie', na' lezka' ben Jakob chegak chežinnote xkwide' byo chie', benne' ka' gókgake' xa wdé chegak chežinno kwe' lježgak benne' Israel ka'.

9 Xa wdé chežo ka', lo yela' zge'el chégake', béte'gake' xkwide' Jwsé, bi' biche'gake', lo na'gak benne' ka' be-jché'gake'-be' lo yežlyó Ejipto. Dios wzóalene' xkwide' Jwsén', 10 na' beslé'-be' lo da' goken chebe'. Dios bnezjwe' yela' žejní'il chebe', da' benen ga wyáz laže' benne' Faraón lebe'. Benne' Faraón wnná bi'e lo yežlyó Ejipto, na' le' bdie' lo na' xkwide' Jwsén' yela' wnná bia', nich nna bia'be' benách Ejipto ka' len yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ližkze Benne' Faraón na'.

11 Naž gokle'e wbín dot lo yežlyó Ejipton', na' gan nbab Kanaán nga, na' wzáka'gak yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ža na'. Bi bžel da' gawgak xa wdé chežo ka'. 12 Kate' benle Jakob de zoa' scribe lo yežlyó Ejipton', bsele'e zi'ne' byo ka' ga na', benne' ka' zej nake' xa wdé chežo ka'. Ka' goken da' nežw chi'i jake' ga na'. 13 Kate' da' chope chi'i jake' lo yežlyó Ejipton', ben Jwsé na' ga beyónbia'gak benne' biche'e

ka' le'. Ka' goken, wnnezle benne' Faraón no benne' ka' zej nake' biche' Jwsén'. 14 Naž Jwsén' bsele'e diža', na' bene' ga bla' Jakob, benne' nake' xe', ga na', tzen len biche' lježe' ka', benne' ka' gókgake' chonnalaj chi benne' ka'. 15 Ka' goken, wzóa Jakob lo yežlyó Ejipto, gan gote' le', na' lezka' gotgak xa wdé chežo ka' ga na' kate' bza'a ža chégake'. 16 Katen' got to to xa wdé chežo ka', na' za'sógake' ka' yjwá'gake' légake' lo yežlyó che bennen' lie' Sikem, na' bkáche'gake' légake' lo yežw ba ka' lo blojen' da' go'w Bran lo na'gak zi'n Hemor, benne' nake' zi'n Sikem na'.

17 Kate' ba wdé yiz zan, na' bžin ža žala' gak da' bchebe laže' Dios, dan' ben choche' xtiže'e gone' che Bran na'. Belyán benne' ka' zej nbabe' chežinno kwe' za'só Israel, na' gókgake' benne' zanle'e katen' wnníta'gake' lo yežlyó Ejipton'. 18 Naž bla' benne' yoble, benne' wnná bi'e lo yežlyó Ejipton', na' batkle benle' kan nak da' ben Jwsé, bennen' góklene' benne' Ejipto ka'. 19 Benne' wnná bian' ben láže'le' xa xto'žo ka'. Bsaka' zi'e légake', na' bene' ga bsángake' xkwide' byodo' ka' chégake', nich gátgakbe'. 20 La' ža na'ze golj xkwide' Moisés, na' wyáz laže' Dios lebe'. Dot chonne byo' xa xna'be' besgole'-be' lo yo'o ližgake'. 21 Kate' bžin ža žala' wsangak xa xna' xkwide' Moisés na' lebe' nich gatbe', na' bla' bi' no'le che benne'

Faraón gan belka'ne'-be', na' bejxi'e-be', na' besgole'-be' ka xkwide' chekze'.²² Ka' goken, bsdle xkwide' Moisés na' yógo'te da' žakgak benne' Ejipto ka', na' gókle'ebe' zen lo da' wnnabe', na' lo da' benbe'.

²³ 'Kate' ba zej xkwide' Moisés na' choplaj yiz, wnná láže'be' chejwiabe' benne' wláž chebe' ka', benne' Israel ka'.²⁴ Kate' bžinbe' gan nníta'gake', ble'elbe' to benne' Ejipto, žsaka' zi'e to benne' wláž chebe'. Naž góklenbe' benne' wláž cheben', na' betbe' benne' Ejipton'. Ka' goken, xkwide' Moisés na' bezi'be' wzón bennen' lo wláž benne' wláž cheben'.²⁵ Gokle Moisés na' chejní'igekle benne' lježbe' ka' gon Dios ga yeslabe' lekzbe' légake', san légake' bi bejní'igekle'.²⁶ Ža chope ža na' bejxáka'be' yechope benne' Israel ka', na' želdile', na' gónelbe' wzóa žibe' légake', na' gožbe' légake': "Le'e nak biche' lježle. ¿Biz chen' žsaka' zi'le biche' lježle?"²⁷ Naž bennen' žone' lježe' da' zia bžige'e xkwide' Moisés na', na' wnné': "¿Nozkze benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?"²⁸ ¿Žénelo' goto' neda' kan beno' neje, beto' benne' Ejipton'?"²⁹ Kate' benle xkwide' Moisés na' da' ni, naž bžonnjbe' ga na', na' bejsoabe' lo yežlyó Madián gan wzoabe' ka to benne' zi'to'. Lo yežlyó Madián na' bchag ná'lenbe' to xkwide' no'le lo yežen', na' goljgak chope xkwide' byo chie'.

³⁰ 'Kate' ba wdé choplaj yiz wzóe' ga na', na' kate' zoe' gan nak lo latje dach, da' zoan law ya'a da' nzin' Sinaí, na' bloe'e law to wbás che ya'abá lo yi' che yag yéche'do' da' žeyen.³¹ Kate' Moisés na' ble'ele' yin', bebanle', na' wbige'e gawze nich le'elen' binlo, na' benle' chi'i Xanžon'.³² Xanžon' gože' le': "Neda' naka' Dios chegak xa wdé chio' ka'. Naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Naž Moisés na', lo yeła' zžebe chie' wzíželi'e, na' biž bežogle' wien'.³³ Xanžon' gože' le': "Wléj zelo' ni'o, dan' nak la'y gan zo' dan' zoakza' neda', Dios, nga."³⁴ Da' li ba ble'ela' da' želzaka' benách chia' ka', benne' Israel ka' nníta'gake' lo yežlyó Ejipto, na' ba benla' želbeže nyáche'gake'. Betja', na' zoa' nga nich yeslá' légake'. Da' na'a, seła'a le' lo yežlyó Ejipton'."

³⁵ 'La'kze benne' wláž ka' che Moisés na' bzóagake' le' chela'ale, na' wnnágake': "¿Nozkze benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?" san Dios bsele'e le' nich gake' benne' wnná bia', na' benne' weslá, kan wbás che ya'abán' gože' Moisés na' gan wzóe', katen' bloe'e lawe' lo yag yéche'don' da' žeyen.³⁶ Moisés nikze bebeje' benne' wláž chežo ka' lo yežlyó Ejipton'. Ka' goken, bene' da' ka' bégaken ga bebán láže'gekke benách ka', na' lezka' da' ka' gok biá'gaken, da' ka' bene' lo yežlyón'. Lezka' bene' lo nido' da' nzin' Nido'

Xna, na' lezka' bene' lágake' choplaj yiz gan nak lo latje dach. ³⁷ Moisés na'kze gože' benne' Israel ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e to Benne' chele, Benne' galje' ladjw biche' lježle ka', na' gake' Benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Lekze' žon byenen wzé nagle-ne'." ³⁸ Lezka' Moisés na'kze wzóalene' benne' ka' bdóbgake' che Dios lo latje dach, na' benlen wbás che ya'abán' le' tzen, wbasen' bcháljlene' le' law Ya'a Sinaí na'. Moisés na' wzóalene' xa xto'žo ka', na' Dios bdie' lo ne'e diža' la'y chie', da' zloe'elen kan gak gata' yeļa' nban chegak benách ka', na' bde Moisés na' dižan' lo na'gak za'sógake' ka' na' zejte ža zoažo na'a.

³⁹ Bi gónegekle xa xto'žo ka' góngake' da' bchi'le Moisés na' légake', san bzóagake' le' cheļa'ale, na' gónegekle' yeyéjgake' lo yežlyó Ejipton'. ⁴⁰ Katen' wzóa Moisés na' law Ya'a Sinaí na', légake' belyi'e Aarón, benne' biche' Moisés na', na' wnnágake': "Žénelto' gono' dios ka' cheto', lo'a ka', nich chjaken lawto'. Bi nnezlto' bi gok che Moisés, bennen' bebeje' neto' lo yežlyó Ejipto." ⁴¹ Naž bégake' to beždo' da' naken ya oro, na' bétgake' to zíla'do', na' bdégake'-ba' law beže oron', na' bégake' lni law bežen' dan' bégake'. ⁴² Che len Dios bsane' légake', na' wléj yichje' légake'. Naž bka'n zéngake' yi' ka' da' zej nnitan' ya'abá.

Kan nak da' ni nyejw le'e yiche kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan: Le'e, benne' Israel ka', žwlo'ole lawa' neda' bia beže ka', bia ka, betle-ba', na' bzeyle-ba', dan' benle lo latje dach choplaj yiz?

⁴³ Bi wlo'ole-ba' lawa' neda', san bia'le Molok, lo'a chelen'. Lezka' bia'le to da' naken ka' belj ya'abá da' nzin' Dios Refán, dan' bzoale ka' dios chele. Da' ka' gókgaken lo'a chele ka'. Le'ekze bégaklen nich bka'n zenle légaken.

Che len, yebeja' le'e lo yežlyó chele, na' wchi'a le'e zí'to'že gan že' yežlyó Babilonia.

⁴⁴ 'Katen' wnníta'gak xa xto'žo ka' lo latje dach, na' gota' to yo'o laže' chégake' gan wdape chí'igake' da' bchi'le Dios, dan' gok bian' Dios wzóalene' légake'. Bégake' yo'o lažen' kan Dios gože' Moisés gonen', katen' gože' le' gonen' kan nak dan' ble'ele', da' bloe'el Dios le' law ya'a na'. ⁴⁵ Lezka' bdégake' yo'o lažen' lo na'gak zí'ngake' ka' na' zejte ža na' xa xto'žo ka' bedjwágaken' lo yežlyó nga, katen' wzoalen Josué légake', na' beká'agake' yežlyón' lo na'gak benách zí'to' ka', benne' ka' blag Dios lawgak xa xto'žo ka'. Ki bégake' yiz zan kate' bžinte ža wzóa Dabí. ⁴⁶ Dios wyáz laže'e Dabín', na' le' wnnable' Diosen' we'e le' latje gone' to yo'o gan soa

Dios che Jakob. ⁴⁷ Diosen' bi bi'e le' latje, san Salomón, zi'n Dabín', bene' to yo'o che Diosen'. ⁴⁸ Ki bene', la'kze bi zoa Dios, Benne' wak zenle'e, to lo yodo' da' bengak benách ka'. Kan nak da' ni wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁴⁹ Ya'abá chia' naken ga ži'a z_{nna} bi'a na' yežlyó naken ga zzoa' ni'a. Ki wnná Xanžon': ¿Gonkzle le'e to liža'?

¿Zoakze to latje gan žon bye-nen yeží' laža'a?

⁵⁰ ¿Kege len na'kza' bena' yógo'te da' ki?

⁵¹ Naž Esteban na' gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' choch laže' ka', bi be žazen lo yichj lázdo'le. Nak žižje yichj lázdo'le kan žak chegak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Zží'itezle che Dios Be' La'y. Kan bengak xa xto'le ka', lezka' žonle le'e.

⁵² Xa xto'le ka' wžia láže'gake' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Lezka' bétgake' benne' ka' wnnágake' zga'ale kan žala' la' Benne' Criston', Benne' Chawe', na' na'a, katen' bla' Benne' Chawen', le'ekze betle-ne' len na'gak benne' ka' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁵³ Le'ekze nzi' lo na'le da' bsedle Dios, dan' bdegak wbás che ya'abá ka' lo na'gak xa xto'le ka', san bi žonle kan z_{nna}.

Žótgake' Esteban

⁵⁴ Kate' benne' yodo' wchi'a laže' ka' béngkle' da' ki, naž bžá'ale'egake' Esteban, na' lo

ye_{la}' zža'a chégake' le' b_{xj}ej láygake'. ⁵⁵ Naž Esteban na' bwie' ya'abale, na' zoalen Dios Be' La'y le', ble'ele' latje baní' gan zoa Dios, na' lezka' Jesusen', zie' kwit li ža che Dios gan nak blo. ⁵⁶ Naž wnné':

—Le wia nga. Zle'ela' nyaljw ya'abá, na' ze Benne' Golje' Benách kwit li ža che Dios.

⁵⁷ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bséjwgake' nággake', na' wžéžeya'agake' žižje, na' tzen belbága'gake' le'.

⁵⁸ Wléjgake' le' na'le žoa'a yežen', na' bžé'egake' le' yej. Benne' ka' besbága'gake' Esteban na' zia bségake' laže' želxóa yéngake' gan nak xni'a to benne' lie' Saulo katen' bžé'egake' Esteban na' yej.

⁵⁹ Kate' ne zžé'egake' Esteban na' yej, le' bliže' Dios, na' wnné':

—Xana' Jesús. Wzí' be' nakkza'.

⁶⁰ Naž byechwe', na' bzoa zibe'. Wnnié' žižje, na' wnné':

—Xan. Bi yesbago'o légake' dola' ni.

Kate' beyož bchalje' da' ni, na' gote'.

8

Saulo zbia laže'e benách ka' che Benne' Crísto

¹⁻³ Saulo bēnlene' tzen benne' ka' bétgake' Esteban.

La' na'ze benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' žejlé'gake' che Jesusen', biá'gake' Esteban, na' bejkáche'gake' le'. Belbéželi'e chie'.

Kate' ža ka' benne' judío ka', benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', belbía láže'li'e benách

ka' che Benne' Criston', benne' ka' zej nnite'e lo yež Jerusalén. Lezka' Saulo wžia laže'e benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Wyo'é'e lížgake' ka', na' beḡwe' benne' byo ka', na' no'le ka', na' bsejwe' légake' liž ya.

Naž yeláte'ze ka bdachgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belgáselase' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' légakze benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston' bgá'ngake' lo yež Jerusalén.

Zžin diža' chawe' gan nbab Samaria

⁴ Benne' ka' belgáselase' jake' yógo'te latje, na' bzégake' diža' chawen'. ⁵ Naž Lip, to benne' žónlene' tzen benne' ka' belgáselase', wyeje' gan nbab Samaria, na' bzoa lie' che Benne' Criston'. ⁶ Bdobgak benách Samaria ka', na' dot láže'gake' bze nággake' da' wnná Lipen', dan' béngikle' xtiže'e, na' blé'egikle' da' zej nak bia' ka' da' žone'. ⁷ Ka' goken, dan' bene' ga bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' belbéžeya'an zižje, na' beyakgak benne' zan, benne' yižwé' ka', benne' ka' bi gok sá'gake', na' benne' ka' gok nyokgak ni'a ná'gake'. ⁸ Ka' goken, bebégekke benne' ka' nníta'gake' lo yežen'.

⁹ Wzóa to benne' lie' Smon ga na'. Nake' benne' zga'ale goke' benne' wzá' wnné ya'a lo yežen', na' ben láže'le' benne' Samaria ka', na' lekze' wnné' nake' benne' wak

zente. ¹⁰ Yógo'te benne' ka' bze nággake' che benne' ni, gan zzo law benne' gaxjw ka', na' zejte benne' blo ka', na' wnná'gake': "Benne' ni, nzi' lo ne'e yela' wak zen che Dios." ¹¹ Ka' goken, wdápegake' le' ba la'ne, dan' scha ba ben láže'le' légake' len yela' wzá' wnné ya'a chie'.

¹² Kate' bejlé'gake' da' bzoa li Lipen' che diža' chawen' kan zna bia' Dios, na' kan nak che Jesús, Benne' Criston', naž bezóagake' nis, benne' byo ka', na' no'le ka'. ¹³ Lezka' Smon na' bejli'e che Jesusen', na' bezóe' nis, na' wdáteze' tzen len Lipen'. Kate' blé'ele' yela' wak zen ka' da' zej nak bian' da' žon Lipen', bebanle Smon na'.

¹⁴ Kate' benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, béngikle' kan goken, benne' ka' zej nbabe' Samaria ba nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, naž bséla'gake' Bedw len Zwa ga na'. ¹⁵ Kate' Bedon' len Zwan' bžingake' ga na', naž góta'yoegekke' Dios lo wláz benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. ¹⁶ Kate' bžinte ža na', bi na' yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. Bezóazegake' nis nich gákgake' toze len Xanžo Jesusen'. ¹⁷ Naž Bedon' len Zwan' belxóa ná'gake' benne' Samaria ka'. Góta'yoegekke' Dios, na' bedjsoalen Dios Be' La'y légake'.

¹⁸ Kate' blé'el Smon, ben-nen' goke' wzá', dan' go-

ken katen' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' belxóa ná'gake' benách ka', bedj-soalen Dios Be' La'y lé'gake', na' gónele' chizjwe' lé'gake' meżw, ¹⁹ na' goże' lé'gake':

—Benn yeła' wak ni chia', nich kate' xoa na'a nóte'teze benne', yeđjsoalen Dios Be' La'y le'.

²⁰ Naż Bedon' goże' le', na' wnné':

—Kwia yi' meżw chion' tzen len le', dan' żeklo' len meżw si'o yeła' wak che Dios. ²¹ Bi nako' zi gónleno' da' ni tzen, dan' yichj lażdo'o bi naken chawe' law Dios. ²² Beyát laże' che da' kegle da' żono', na' góta'yoele Dios, cha' yenít lawe' chio' da' ni da' zza' lažo'o. ²³ Zle'ela' nbago'o zia, na' nżejo' lo yełj che da' xiwe'.

²⁴ Naż beží'i Smon na', na' goże' lé'gake':

—Le wliż Dios, na' le gáta'yoele Xanżon' ni'a chia' neda' nich bi gak chia' nitó da' ba wnnale.

²⁵ Kate' Bedon' len Zwan' beyoż bzoa lígake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' xtiża' Dios lo yežen', naż lezka' bcháljgake' che diża' chawen' gan zej nnita' da' zan lażgak benne' Samaria ka', na' wdé na' beyéjgake' lo yeż Jerusalén.

Lip zcháljlene' to benne' nbabe' yeżlyó Etiopía

²⁶ Naż to wbás che ya'abá bcháljlene' Lip, na' goże' le':

—Wzó ża', na' wyéj zaka' gan zde wbíż byo' zag ka'. Żino' gan zła' nez da' zejen

Jerusalén, na' zejten yeż Gasa, nezen' zden latje dach.

²⁷ Naż wyó'o Lipen' nez, na' zeje' lo nezen', na' bejchage' to benne' nbabe' yeżlyó Etiopía, benne' wbíż. Lo yeżlyó Etiopía na' nake' benne' blo law Kandase, no'len' zнна bi'e benách Etiopía ka', na' žape chi'i benne' ni yógo'te yeła' wnni'a che no'len', dan' žen' liże'. Wyéj benne' ni lo yeż Jerusalén nich bka'n zene' Dios. ²⁸ Na'a, zeyeje' laże', na' ži'e lo karret chie', na' žole' da' nyejw le'e yiche kan wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. ²⁹ Naż Dios Be' La'y goże' Lipen', na' wnné':

—Wbiga' gan zej karreten', na' wyéjlenen.

³⁰ Kate' ba wbiga' Lipen' ga na', benle' che benne' wbižen'. Žole' da' nyejw le'e yiche dan' wnná Isaíasen'. Lipen' goże' le':

—¿Žejni'ilo' dan' žolo'?

³¹ Beží'i benne' Etiopía na', na' wnné':

—¿Nakx gak chejni'ilan' cha' bi zoa no benne' wzejni'ile' neda'?

Naż góta'yoele' Lipen' kwene', na' kwé'lene' le' tzen lo karreten'.

³² Dan' nyejw le'e yiche dan' žole', znnan ki:

Ka to zıla'do',
bché'gake' Le' nich gótgake'
Le',
na' ka zıla'do',
bia bi zbéžeba' kate' zchóggake'
yícha'ba',

lezka' ben Le', bi bsaljw žoe'e,
na' bi be wnné'.

³³ Bzógake' Le' chela'ale,
na' bi biá'gake' latje no benne'
wchi'a laže'e Le'.

¿Nozke benne' gak wloe'ele'
zia da' zej nbaga'
benne' wláž chie' ka?
Légakkze' bétgake' Le'.

³⁴ Naž benne' wbižen'
wnnable' Lipen', na' gože' le':

—Žáta'yoela' le' wzejni'ilo'
neda'. ¿Noz benne' wnná
bennen' bchalje' lo wláž Dios
da' ni kan nak chie'? ¿Bchalje'
chekze', o che benne' yoble?

³⁵ Naž len la' diža' nize wzó
law Lipen', na' bzejni'ile' le'
diža' chawen' kan nak che
Jesusen'. ³⁶ Katen' zej yoe'e
nez zjake', bžingake' gan de
nis. Naž benne' wbižen' gože'
Lipen', na' wnné':

—Bwia nga. Že' nis nga.
¿Wakkze yezóa' nis?

³⁷ Lipen' gože' le':

—Cha' žejli'o dot lažo'o, gak
yezó' nis.

Le' beži'e, na' wnné':

—Žejli'a che Jesús, Benne'
Criston', nake' Zi'n Dios.

³⁸ Naž wleke' karret chien'
žize, na' žoptie' bétjgake', na'
wyázgake' lo nisen'. Naž
Lipen' bezóe' benne' wbižen'
nis. ³⁹ Kate' bežó'gake' lo
nisen', Dios Be' La'y bechi'e
Lipen', na' biž ble'el benne'
wbižen' le'. Naž beyoé'e
nezen', zeyeje', na' žebele'.

⁴⁰ Kate' ba žakbe'el Lipen',
ba zoe' lo yež Asoto. Wdíe'
yógo'te yež ka' zej nnitan' ga
na', na' bchalje' diža' chawen'
ga bžintie' lo yež Sesarea.

9

*Saulo žeyake' che Benne'
Cristo*

¹ Xakte na' bi bsan
Saulo zbia laže'e benne' ka'
žejlé'gake' che Xanžon', na'
gónele' gote' légake'. Nich
gone' ki wyeje' law bxož blo,

² na' wnnable' le' gone' to
yiche wnná bia' da' chjo'e
lawgak benne' wnná bia'
ka' chegak yo'o ka' gan
zdogak benne' judío ka'
nich yéngkle' xtiža' Dios,
benne' ka' nníta'gake' lo yež
Damasko, na' cha' chejxake'e
benne' byo ka', o no'le ka' ga
na', benne' žejlé'gake' che Je-
susen', na' gak yechi'e légake'
zej nžeje' lo yež Jerusalén.

³ Kate' Saulon' len benne' ka'
žónlengake' le' tzen, ne zej
yoe'e nezen' zjake', na' kate'
za' žingake' lo yež Damaskon',
ka' gaze wza'ni'le'e to baní'
da' zan' ya'abá, dan' wza'nín'
gan zjake'. ⁴ Naž Saulon'
bgo'ne' lo yo, na' benle' chi'i
to benne' ži'e le':

—Saulo, Saulo, ¿biz chen'
zbia lažo'o neda'?

⁵ Saulo wnnable' Le', na'
wnné':

—¿Noz Le', Xan?

Le' wnné':

—Naka' Jesús na'kze, Ben-
nen' zbia lažo'o. Žsaka' zi'
kwino', dan' zži'o chia'. Žak
chio' kan žak che beže, bia
žsaka' zi' kwimba' kate' zlibba'
yag ntoche' da' žongkle'-ba'
zi'.

⁶ Naž Saulon' wzízi'e, na'
bžebe'. Wnné':

—Xan, ¿biz žénelo' gona'?

Xanžon' gože' le':

—Wyase, na' wyáz lo yežen', na' se_la'a to benne' gan so', benne' wzenle' le' da' žala' gono'.

7 Bžébegak benne' ka' zják_lene' Saulon' tzen, dan' béngkle' chi'in', la'kze bi blé'egek_le' nitó benne'. 8 Naž beyás Saulon', na' kate' b_xá' yej lawe', bi be zle'ele'. Che len b_xwgake' ne'e, na' bché'gake' le' lo yež Damaskon'. 9 Saulon' wzóe' ga na' chonne ža nchol yej lawe', na' bi be we'j bdawe'.

10 Lezka' Ananías, to benne' žejli'e che Benne' Criston', zoe' lo yež Damaskon', na' Xanžon' bloe'e lawe' gan zoe' lo da' ble'e dáwe'le', na' gože' le':

—Ananías.

Le' bechebe', na' wnné':

—Zoa' nga, Xan.

11 Xanžon' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj gan nak nezen' nzin' Nez Li, na' lo liž Judas wnnáb cha' zoa Saulo, benne' Tarso, ga na'. Žáta'yoel' Dios lo yo'on'. 12 Ba ble'e dáwe'le' za' to benne' lie' Ananías, na' choe'e gan zoe', na' xoa ne'e le' nich yeyaljw yej lawe'.

13 Naž beží'i Ananías na', na' gože' Le':

—Xan, benne' zan ba bzéngkle' neda' kan žon bennen', dan' benle'e da' zia chegak benne' ka' žejlé'gake' chio', benne' ka' nníta'gake' Jerusalén. 14 Lezka' ze'e nga, na' lo wláz b_xoz wnná bia' ka' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' goxwe' yógo'te benne' ka'

zchálj_lengake' Dios ni'a che Lo'.

15 Naž Xanžon' gože' Ananíasen', na' wnné':

—Wyéj, dan' wžekza' neda' bennen' nich wzóa lie' chia' neda' lawgak benách zi'to' ka', na' lawgak benne' ka' z_nna biá'gake' lé'gake', na' lezka' lawgak benách Israel ka'. 16 Wloe'ela' le' da' zan da' sáka'li'e lo wlaza' neda', katen' gone' xchina'.

17 Naž Ananíasen' wyeje' ga na', na' wyoé'e yo'on'. B_xoa ne'e Saulon', na' gože' le':

—Bicha'a Saulo, Xanžo Jesús, Bennen' bloe'e lawe' lo nez gan zo'o, bsele'e neda' nich yeyaljw yej lawo', na' nich yedjsoal_{en} Dios Be' La'y le'.

18 La' na'ze da' zej naken ka zezá' bel ka' b_xjwgaken lo yej lawe', na' la' beyáljwte yej lawe'. Naž wzó ža' Saulon', na' bezóe' nis. 19 Wdé na' we'j bdawe', na' beyák laže'e. Ka chope chonne ža wzóalene' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko.

Saulo zzoa lie' che Benne' Cristo lo yež Damasko

20 La' wzó lawte Saulo zzoa lie' che Benne' Criston' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wnné':

—Jesús na'kze nake' Zi'n Dios.

21 Bebán láže'gak yógo'te benne' ka', benne' žylenle' chie', na' wnná'gake':

—ŽKege benne' ni bennen' bžia yi'e benne' ka' nníta'gake'

lo yež Jerusalén, benne' ka' zchájljengake' Dios lo la Jesusen'? Nich gone' ki bl'e'e ga ni, nich wchi'e légake' zej nžeje' lawgak bχoz wnná bia' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén.

²² Saulon' gok chochže', na' bene' ga wže' zédgekle benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damasko, dan' bl'oe'ele' légake' Jesús na'kze nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gake' yedjnná bi'e légake'.

Želá Saulo lo na'gak benne' judío ka'

²³ Kate' ba gok zan ža, naž benne' judío ka' béngake' toze diža' gótgake' Saulon'. ²⁴ Dot ža dot yele benne' judío ka' wže' náwgake' le' gan zdégake' lo ze'e da' žape chi'in yežen', nich gótgake' le', san gókbe'ele Saulon' da' žénegekle' góngake' chie'. ²⁵ Naž benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' bché'gake' Saulon' žel, na' belwé'e le' to lo xkwit zen da' nžejen do, na' btínnegake' le' na'le lo ze'en' dan' žape chi'in yežen'.

Žežín Saulo lo yež Jerusalén

²⁶ Kate' bežín Saulo lo yež Jerusalén, gónele' gónlene' tzen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', san yógo'tegake' bžébegake' le', dan' bi žejlé'gake' žejlé' Saulon' che Benne' Criston'. ²⁷ Naž Bernabé bchi'e Saulon' gan zej nníta' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Bzenle' légake' kan gok che Saulon', na' kan bl'e'ele' Xanžon' lo nez, na' Xanžo

na'kze bchájljlene' le', na' kan ben Saulon' lo yež Damasko, len yela' wechóg laže' bzoa lie' che Jesusen'. ²⁸ Naž Saulon' wzóalene' légake' lo yež Jerusalén, na' bēnlene' légake' tzen. ²⁹ Len yela' wechóg laže' Saulon' bzoa lie' che Xanžon', na' bdil diže'e len benne' judío ka', benne' ka' zchájljgake' diža' griego, na' légake' gónegekle' gótgake' le'. ³⁰ Kate' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' gókbe'egekle' da' ni, na' bché'gake' Saulon' lo yež Sesarea, na' bsela'gake' le' lo yež Tarso, da' naken laž Saulon'.

³¹ Naž gok chawe' chegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Galilea, na' gan nbab Samaria, na' gok chóchgake'. Bžébegake' Xanžon', na' belyane' dan' goklen Dios Be' La'y légake'.

Bedw žeyone' Eneas

³² Yetó da' goken, kate' Bedw ne žejwíe' lježžo ka', bl'e'e gan zej nníta' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' lo yež Lida. ³³ Bejxake'e to benne' lie' Eneas ga na', na' ba gok xono' yiz die' lo da'a dan' de'e yižwé', na' bi žak se'e. ³⁴ Bedon' gože' le':

—Eneas, Jesús, Benne' Criston', žeyone' le'. Wyase, na' betób da'a chion'.

La' wyaste Enéasen'. ³⁵ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Lida, na' lo yež Sarón, blé'egekle' le', na'

bejlé'gake' che Xanžon', na' beyákgage' chie'.

Žat Dorkas, na' žebane'

³⁶ Yetó da' goken, lo yež Jope wzóa to no'le žejlí'e che Benne' Criston', no'len' lie' Tabita, na' kan nak diža' griego lie' Dorkas. No'len' bene' zan da' zej naken chawe', na' da' žákłengaken benne' yache' ka'. ³⁷ Da' goken ža na', wdá' Dorkasen' yižwé', na' gote'. Wdé bdíbgake' le', bdíxjwgake' le' to lo yo'o gan nak da' chope kwia. ³⁸ Dan' že' yež Jopen' gawze gan že' yež Lida gan zoa Bedon', benne' Jope ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', béngekle' zoa Bedon' ga na'. Che len bséla'gake' chope benne' gan zoe'. Góta'yoegekle' le', na' belyi'e le':

—Bi želo' sá'leno' neto'.

³⁹ Naž la' wzó ža'te Bedon', na' wyéjlene' légage'. Katen' bžine' ga na', la' belche'tie' le' gan nak lo yo'o gan de no'le gat na'. Naž no'le wzebe ka' bdóbgake' dot kwite', na' želbeže'. Błóé'egekle' le' laže' ka' chegak benne' byo ka', na' laže' chegak no'le ka', da' ka' ben Dorkasen' kate' ne wzóalene' légage'. ⁴⁰ Naž Bedon' bebeje' yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na' na'le. Naž bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. Byechnje' gan de Dorkasen', na' wnné':

—Tabita, wyase.

La' bxa'te yej law Dorkasen'. Kate' ble'ele' Bedon', la' wyastie', na' wži'e. ⁴¹ Bedon'

bexwe' ne'e, na' bchise' le'. Naž bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' lezka' no'le wzebe ka', na' bejzic' Dorkasen' lágwage', ba bebane'. ⁴² Kan gok da' ni wzé diža' chen dot lo yež Jope, na' bejlé'gak benne' zan che Xanžon'. ⁴³ Zan ža bga'n Bedon' lo yež Jopen' lo liž Smon, to benne' žon chawe'e yid za beže.

10

Da' ben Bedw lo liž Kornelio

¹ Wzóa to benne' yež Roma lie' Kornelio lo yež Sesarea, na' zchi'e to gaywá' benne' žjake' lo wdile, benne' ka' légage' Benne' Italia Žjake' Lo Wdile. ² Kornelion' zka'n zene' Dios, na' zžebe' Le'. Yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže' žónłengake' le' tzen. Kornelion' znezjwe' mežw zan da' žákłenen benne' yache' ka', na' zcháljlenteze' Dios. ³ Žedá chonne Kornelion' ble'e dáwe'le' wyó'o to wbás che ya'abá gan zoe'. Wbasen' gože' le':

—Kornelio.

⁴ Bžebe Kornelion'. Bwje' wbás che ya'abán', na' gože' le':

—¿Biz yi'o neda' Xan?

Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Dios ženle' da' zcháljlene' ne', na' nnézkzele' da' žono', kan žákłeno' benne' yache' ka'. ⁵ Na'a, žala' selo'o benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejlížgake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ⁶ Bennen' zoe' liž to benne'

žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon, na' zoa liže' žoa'a nisdo'. Bedon' wzenle' le' da' žala' gono'.

⁷ Kate' ba bezá' wbás che ya'abán', wbasen' bcháljlene' le', naž Kornelion' bliže' chope bi' wen žin chie' ka', na' to benne' žeje' lo wdile, benne' zka'n zene' Dios, na' zónlene' tzen benne' ka' nníta'gake' liž Kornelion'. ⁸ Kate' beyóž bzenle' légake' yógo'te dan' goken, bsele'e légake' lo yež Jopen'.

⁹ Ža chope ža, katen' zej yoe'e nez, na' za' žingake' gan že' yež Jopen', la' na'ze wžén Bedon' yíchjo'ole nich wcháljlene' Dios, ne nak wawbíž. ¹⁰ La' na'ze wdón Bedon', na' gónele' gawe'. Xak žsi'ní'agake' da' gawe', ble'e dáwe'le'. ¹¹ Ble'ele' nyaljw ya'abá, na' to da' naken ka' to laže' žeje zen žetjen gan zoe', na' nžejen dap kwe'te. ¹² Žiagak bia yixe' ka' law lažen', na' zan kan zej nakba', bia ka' zej nnita' tape ni'a ná'gakba', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xíl'gakba'. ¹³ Naž benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.

¹⁴ Beží'i Bedon', na' wnné':

—O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žala' gawto' o da' bi naken chawe'.

¹⁵ Da' bežope chi'i benle' chi'i bennen', na' gože' le':

—Da' ben chawe' Dios, bi nnio' chen: “Bi naken chawe'.”

¹⁶ Chonne chi'i gok da' ki, na' naž laže' zen na' la'

beyepten ya'abá. ¹⁷ Kate' ne žek zedle Bedon', na' žezá' laže'e biz zejlás dan' ble'e dáwe'le', benne' ka' bseła' Kornelion' bžingake' ga na', na' wnnábgake' gan zoa liž Smon na'. ¹⁸ Kate' bžingake' ža yo'on', bližgake' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' légake' cha' zoa to benne' lie' Smon ga na', bennen' lezka' lie' Bedw. ¹⁹ Kate' ne žezá' laže' Bedon' kan nak dan' ble'e dáwe'le', Dios Be' La'y gože' le', na' wnné':

—Bwia nga. Ba bžingak chonne benne' ka' nga, na' žiljgake' le'. ²⁰ Wzó ža' na'a. Betj zan yo'o. Bi gak chope lažo'o chéjleno' légake', dan' bseła'a nedkza' légake'.

²¹ Naž betj Bedon' zan yo'o gan zej nnita' benne' ka' bseła' Kornelion', na' gože' légake':

—Neda' bennen' žiljle. ¿Biz chen' za'le nga?

²² Bechébegake', na' belyi'e le':

—Kornelio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bsele'e neto'. Nake' benne' chawe', na' zžebe' Dios. Yógo'te benne' judío ka' žápegake' bennen' ba la'ne, na' zej nži'ile' le'. Yetó da' goken, to wbás che ya'abá bcháljlene' le', na' gože' le' sele'e benne' ka' yedjližgake' le' yido' liže' nich yenle' da' nno'.

²³ Naž Bedon' wloé'e légake' lo yo'o, na' bi'e gan gá'ngake'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wyase Bedon', na' wyéjlene' légake'.

Bale lježžo ka' bėnlengake' le' tzen, benne' ka' nníta'gake' lo yež Jopen'.

²⁴ Ža chonne ža, bžingake' lo yež Sesarea. Ba zoa Kornelion' zbeze' légake', na' ba btobe' biche'e ka', na' lježe' ka', benne' ka' nží'ižele', gan nak liže'. ²⁵ Kate' wyáz Bedon' li'a, bžoj Kornelion' lo yo'on', na' bejchage' le'. Bzoa zibe' xni'a Bedon', na' bka'n zene' le' kan žonžo che Dios na'kze. ²⁶ Bedon' besó že'e le', na' gože' le':

—Wzó ža'. Lzka' benne' yežlyó nga naka' kan nako' le'.

²⁷ Kate' ne zchalje' da' ni, wyo'ote Bedon' lo yo'on', na' bejxake'e zej ndobe benne' zan ga na'. ²⁸ Naž Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Le'e nnézkzelele da' bchi'le Moisés, dan' znnan bi žala' gonlen to benne' judío tzen o chó'olene' to benne' zi'to'. Na'a, Dios ba bloe'ele' neda' bi žala' nnia' che nitó benne' nake' ka'ze o bi nake' chawe'. ²⁹ Che len, kate' bližle neda', la' bidtia', na' bi gok chope laža'a. Na'a znnaba', žbiz chen' wnele neda'?

³⁰ Naž bechebe Kornelion', na' wnné':

—Ba gok tape ža ka zoažo na'a, žedá chonne, kate' ne žona' wbás, na' žliža' Dios lo liža' nga, ble'ela' to xkwide' byo. Bloe'ele lawbe' lawa' neda', nákwbe' laže' da' žákti'ten. ³¹ Gožbe' neda', na' wnnabe': “Kornelio. Dios ženle' da' znnablo'-ne', na' nnezle' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ³² Na'a, bseła' benne' ka' lo yež Jope nich

chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. Bennen' zoe' gan nak liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon. Zoa liž bennen' žoa'a niso'. Kate' la' Bedon' ga zo' ni, wzenle' le' diža' chawen'.” ³³ Ka' goken, la' bséla'tia' benne' ka' chejtíljugake' le', na' chawe' beno' bido' gan zoato' ni. Che len zoato' yógo'teto' nga, na' ndobto' law Dios nich wzé nagto' yógo'te da' ye' Dios le' wzenlo' neto'.

Da' wnná Bedw liž Kornelio

³⁴ Naž wzó law Bedw zchalje', na' wnné':

—Da' li žejni'ila' na'a, Dios bi zwíe' yeła' znneze chegak benách ka', san tlebe kan zle'ele' žo'o. ³⁵ Žaz laže' Dios benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zžébegake' Le', na' žóngake' da' naken chawe'. ³⁶ Dios bdie' xtiže'e lo na'gak benne' Israel ka', na' bsele'e to benne' bzoa lie' che diža' chawen' chie', da' žonen ga zga'n chawe' benách ka', na' bžinen chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. Lekze' nake' xanžo yógo'težo.

³⁷ Le'e nnézkzelele da' goken gan nbab Judea, dan' wzó law goken gan nbab Galilea wdé bchalj Zwa nich yezógak benách ka' nis. ³⁸ Nnézkzelele kan ben Dios che Jesusen', Benne' Nasaret. Bsele'e Dios Be' La'y len yeła' wak zen chie', na' Le' bėnlene' Jesusen' tzen. Nnézkzelele kan wdé', na' kan bene' da' naken chawe', na' beyone' yógo'te benne' ka' belzake'e lo na'

da' xiwe'. Ki bene', dan' wzoalen Dios Le'. ³⁹ Na'a, neto' zzoa lito' che yógo'te da' ben Jesusen' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' kan goken, bétgake' Le', katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁴⁰ Naž Dios besbane' Le' kate' gok chonne ža nate', na' bene' ga bloe'e lawe' gan wzoato' neto'. ⁴¹ Bi bloe'e lawe' lawgak yógo'te benách ka', san lówzeto' neto' bloe'e lawe'. Dios wžekze' neto' ža ni'te nich wzóa lito' che Jesusen', na' we'j bdáwłento' Le' tzen wdé bebane' lo yela' got. ⁴² Dios gože' neto' wzóa lito' chie' Le' lawgak benách ka', na' zzoa lito' che Benne' Criston', na' znnato' nake' Bennen' bzoakze Dios nich wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁴³ Lezka' yógo'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, bzoa lígake' che Jesusen', na' wnnágake': "Yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chie' Le', Dios yenít lawe' doła' da' zej nbage'e ni'a che da' bene' Le'."

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' zi'to' ka'

⁴⁴ Kate' ne zchalj Bedw da' ni, la' bžinte Dios Be' La'y, na' bedjsóalene' légake', yógo'te benne' ka' belyenle' dan' bchalj Bedon'. ⁴⁵ Bebán láže'gekle benne' judío ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bžíngake' ga na' tzen len Bedon', dan' Dios Be' La'y, Benne' bseła' Xažo Dios, bedjsóalene' benne' ka' bi zej nake' judío.

⁴⁶ Ki bégake' dan' béngekle' zchaljgak benne' zi'to' ka' diža' yoble, na' zka'n zéngake' Dios. ⁴⁷ Naž bchalj Bedon', na' wnné':

—žWak no benne' wžóngake' benne' ki nich bi yezóagake' nis? Nak bia' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', kan bedjsóalene' žo'o, benne' judío ka'.

⁴⁸ Wnná Bedon' yezóagake' nis dan' nzi' lo ná'gake' Xanžo Jesús. Naž benne' ka' góta'yoegekle' Bedon' gá'nlene' légake' chope chonne ža ka'.

11

Da' wnná Bedw lawgak benne' judío ka', benne' ka' che Jesús lo yež Jerusalén

¹ Béngekle benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea, kan benne' ka' bi zej nake' judío wzí' lo ná'gake' xtiža' Dios. ² Kate' bežín Bedw lo yež Jerusalén, na' lježžo judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdíl díža'gake' len le'. ³ Belyi'e Bedon':

—žBiž chen' wyó'oleno' benne' ka' bi zej nake' judío, na' bdáwłeno' légake' tzen?

⁴ Naž wzó law Bedon' zzejni'ile' légake' kan nak dot dan' goken, ⁵ na' wnné':

—Wzóa' lo yež Jope, na' kate' ne zcháljlana' Dios, bļe'e dáwe'la' to da' bloe'el Dios neda'. Bļe'ela' to da' naken ka to laže' žeje zen, dan' nžejen dap kwe'te. Betjen zan ya'abá, na' bžinen gan zoa'. ⁶ Katen' bwian', nich le'ela' da' žian lawlen, bļe'ela' bia yixe' ka'

zej nnita' tape ni'a ná'gakba',
 bia yiḡe' snia ka', na' bia ka'
 želzobe kwíngakba' lo yo, na'
 bia ka' zoa xíl'gakba'. ⁷ Benla'
 chi'i to benne' gože' neda':
 "Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na'
 bdaw-ba'." ⁸ Naž goža'-ne':
 "O'o, Xan. Batkle bdawa' da'
 bi žala' gawto', o da' bi naken
 chawe'." ⁹ Naž da' bežope
 chi'i bliž benne' ya'abán'
 neda', na' gože' neda': "Da'
 ben chawe' Dios, bi nno'
 chen: bi naken chawe'." ¹⁰
 Chonne chi'i gok da' ni,
 na' naž dot dan' ble'ela' la'
 beyepten ya'abá. ¹¹ La' na'ze
 bžíntegak chonne benne' ža
 yo'o gan zoa', benne' ka' zej
 nžoje' lo yež Sesarea. Bseła'
 to benne' lie' Kornelio lé'gake',
 na' bedjdílgake' neda'. ¹² Dios
 Be' La'y gože' neda': "Wyejlen
 lé'gake', na' bi gak chope
 lažo'o." Lezka' wzá'lengak
 žopte lježžo ki neda' tzen, na'
 wyejto' lo yež Sesarea gan
 wyo'oto' liž to benne' zoe'
 ga na'. ¹³ Bennen' bzenle'
 neto' da' ble'ele' kate' bla' to
 wbás che ya'abá lo liže'. Wzíe'
 lawe', na' gože' le': "Na'a bseła'
 benne' ka' chjake' lo yež Jope,
 nich chejnnégake' to benne'
 lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw.
¹⁴ Bennen' wzenle' le' diža'
 chawen' kan gak yeló' le', na'
 lezka' yelagak yógo'te benne'
 ka' nníta'gake' ližo'." ¹⁵ Katen'
 wzó lawa' zchájl'ena' lé'gake',
 na' Dios Be' La'y bedjsóalene'
 lé'gake' kan bedjsóalene' žo'o
 zga'ale. ¹⁶ Naž bejsá' laža'a
 da' wnná Xanžon', katen'
 wnné': "Da' li Zwa bezóe'
 benách ka' nis lo nis, san le'e,

gak chele da' zloé'ezele yeła'
 žezóa nisen', dan' Dios Be'
 La'y yedjsóalene' le'e." ¹⁷ Che
 len, cha' Dios bsele'e Dios Be'
 La'y nich bedjsóalene' lé'gake',
 tlebe kan bene' chežo žo'o,
 nolžo žejle'žo che Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', žnoz'kze neda'
 wži'a che Dios?

¹⁸ Naž, kate' béngekle' da'
 ni wnníta'gake' žize, na' bka'n
 zéngake' Dios. Wnnágake':

—Ki naken, Dios žwe'e latje
 benne' ka' bi zej nake' judío,
 žeyát láže'gake' nich gata' yeła'
 nban da' zejli' kanne ché'gake'.

*Benne' yež Antiokía ka'
 žejl'é'gake' che Benne' Cristo*

¹⁹ Katen' benne' judío
 ka', benne' bi žejl'é'gake' che
 Benne' Criston', bétgake'
 Esteban, na' belbía láže'gake'
 yezika' benne' ka' žejl'é'gake'
 chie', naž bzonnjgak benne' ki,
 na' góslasgake'. Bejnníta'gake'
 yež zan gan nbab Fenisia,
 na' lo yežlyó Chipre, na' lo
 yež Antiokía, gan bzoa lígake'
 che xtiža' Dios, san lágakze
 benne' judío ka'. ²⁰ Lezka'
 yezika' benne' ka' bénlengake'
 lé'gake' tzen, benne' ka' zej
 nbabe' yežlyó Chipre, na'
 benne' yež Sirene ka'. Benne'
 ki, kate' bžíngake' lo yež
 Antiokía, lezka' bchájl'engake'
 benne' zi'to' ka', na' bzoa
 lígake' che diža' chawen'
 kan nak che Xanžo Jesús.
²¹ Yeła' wak che Xanžon'
 wzóalenen lé'gake', na' benne'
 zan bejl'é'gake' che Xanžon',
 na' beyák'gake' chie' Le'.

²² Kate' bžin diža' kan gok
 da' ni, benne' ka' che Benne'

Criston', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, béngeken', na' bséla'gake' Bernabé nich cheje' lo yež Antiokía na'.
 23 Kate' Bernabén' ble'e lo yež Antiokía, ble'e'le' da' žonn Dios chégake', na' bebele'. Goze' légake' žala' chejlé'tezgake' che Xanžon' dot láže'gake'.
 24 Bernabén' nake' benne' chawe', na' Dios Be' La'y zóalene' le', na' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston'. Ni'a che da' bchalj Bernabén', benne' zan lo yežen' bejlé'gake' che Xanžon'.

25 Wdé na', wyěj Bernabén' lo yež Tarso, na' bejdilje' Saulo. Kate' bežel-le'-ne', bchi'e le' lo yež Antiokían'.
 26 Dot to yiz wnníta'gake' ga na', na' bēnlengake' tzen benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' benne' zan ka'. Lo yež Antiokían', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' wzí lágake' da' nežw chi'i Benne' Cristiano ka', da' zejlás Benne' Zej Yoe'e Benne' Criston'.

27 Kate' ža ka' bale benne' ka', benne' zcháljgake' lo wláz Dios, bžóygake' lo yež Jerusalén, na' bžingake' lo yež Antiokían'. 28 Wzé Agabo, to benne' žónlene' benne' ka' tzen, na' lo wláz Dios Be' La'y bzejni'ile' légake', na' wnné':

—Za' gak wbín dot yežlyó nga.

Gok wbín na' katen' zna bia' Klaudio, benne' Roma.
 29 Naž bchebe láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Antiokía, séla'gake' ka' da' nápegake', da' gáklenen

lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea. 30 Ki bēngake', na' dan' bnéjwgake', bdégaken' lo na'gak Bernabén', na' Saulon' nich chjwá'gaken' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' gan nbab Judea.

12

Žótgake' Jakob, na' žséjwgake' Bedw liž ya

1 Kate' ža ka' Herodes, benne' zna bi'e, bene' ga bēxwgake' bale benne' ka' che Benne' Criston', nich wsaka' zígake' légake'.

2 Herodes na' bsele'e benne' ka', na' bétgake' Jakob, benne' biche' Zwa. Bé'gake' le' ya ntoche'. 3 Kate' gókbe'ele Herodes na' wyáz láže'gak benne' judío ka' da' ni, na' bene' ga bēxwgake' Bedw. Gok da' ni ža ka' kate' žak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj chen.

4 Wdé bēxwgake' Bedon', na' bséjwgake' le' liž ya, na' bdégake' le' lo na'gak tape kwe' benne' žjake' lo wdile Wnníta'gake' tape' to to kwe' ka'. Ka' bēngake' nich gape chí'igake' le'. Bžia laže' Herodes na' yebeje' Bedon' lawgak benách ka' te Lni Pasko', lni na' žejdínnegekle' kan ben Dios katen' bebeje' benách judío ka' lo yežlyó Ejipto. 5 Ka' goken, wdape chí'igake' Bedon' lo liž ya na', san benne' ka' che Benne' Criston' bchaljlentezegake' Dios, na' wnnábgekle' le' gáklene' Bedon'.

Dios žebeje' Bedw liž ya

⁶ Kate' za' žin ža žia laže' Herodes yebeje' Bedw liž ya na' nich gote' le', la' že' na'ze de Bedon' ztase', na' zej nnita' chope benne' žjake' lo wdile kwit Bedon', na' nžeje' len chope do ya. Wnníta'gak yebale benne' ka' žjake' lo wdile ža yo'o liž ya na', na' žape chí'igaken'. ⁷ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo Dios bloe'e lawe' ga na', na' wza'ni'le'e baní' liž ya na'. Wbás che ya'abán' wdane' le'el sina' Bedon', na' besbane' le', na' gože' le':

—Wyase.

Naž beyéž do yan' dan' nžejen na' Bedon'. ⁸ Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bchej li'o, na' blej zelo'.

La' bente Bedon' da' ni. Naž wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bxoá laže' yeno', na' da len neda'.

⁹ Bežój Bedon', na' wyéjlene' wbás che ya'abán', san bi žákbe'ele' cha' da' žon wbasen' naken da' li. Gokle' ye le znele'. ¹⁰ Katen' ba wdégake' gan zej nnita' benne' nežw ka', na' benne' bežope' ka', benne' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake', na' bžíngake' gan zoa da' naken ya, da' nbagan' gan žó'ogake' liž ya na', gan žežójgake' lo nez che yež. Gan žó'ogake', žakze chen wyaljwn. Kate' bžójgake', belzé'e gan bžíngake' yetó nez, na' wbás che ya'abán' la' bezá'alentie' Bedon'. ¹¹ Naž gókbe'ele

Bedon', na' lo yichj lázdo'ze' wnné':

—Na'a nnezla' da' li bseła' Xanžo Dios to wbás che ya'abá chie', na' beslé' neda' lo na' Herodes, na' lo yógo'te da' gónegekle benne' judío ka' góngake' chia'.

¹² Kate' ne yo'o nez Bedon', žesá' laže'e kan nak da' goken, na' ble'e ža yo'o liž Lia, xna' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos. Lo yo'on' zej ndobe benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljłengake' Dios. ¹³ Katen' bliž Bedon' gan žó'ogake' li'a, bžoj to xkwide' no'le lebe' Rode nich nnezlbe' nozen'. ¹⁴ Katen' beyónbia'be' chi'i Bedon', lo yela' žebél chebe' bi bsáljwben', san taríaze beyejbe' lo yo'on', na' bejzenlbe' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Zoa Bedon' ža yo'o.

¹⁵ Naž belyi'e-be':

—Nak yał yichjo'.

Lebe' chochže ben xtíža'be' naken ki. Naž wnnágake':

—Kege le'. Bxin chelgen'.

¹⁶ Xak na' bi wzóa ži Bedon', žliže' benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. Kate' bsáljwgake' yo'o, to belnítzele' katen' blé'egekle' le'. ¹⁷ Naž Bedon' bchis ne'e nich nníta'gake' žize, na' bzenle' lé'gake' kan ben Xanžon', bebeje' le' liž yan'. Gože' lé'gake':

—Le chejzenle Jakob, na' lježžo ka' kan goken.

Naž bežój Bedon' ga na', na' wyeje' ga yoble.

¹⁸ Kate' za' ža'ni' ža na', wžé' zédgekle benne' ka' žjake' lo

wdile kan goken, dan' biž yo'o Bedon' liž yan'. ¹⁹ Naž bseła' Herodes benne' ka' chejxī'gake' Bedon'. Katen' bi bžélgekle' le', wnnable' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' Bedon', dot da' goken. Wdé na' Herodes na' gože' ni'a ne'e ka' gótgake' benne' ka' žjake' lo wdile. Naž bezá' Herodes na' gan nbab Judea, na' wyeje' lo yež Sesarea, gan bga'ne'.

Kan got Herodes

²⁰ Kate' ža ka' benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka' zdil diža'gake' len Herodes. Zga'ale benne' ka' nníta'gake' lo yežlyó che Herodes na' belsele'e da' žiažje chegak benne' ka' nníta'gake' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón, san dan' zža'a Herodes na' légake', biž bi želsele'e chégake'. Naž benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', góggake' toze, na' béngake' ga bchálj Blasto lo wláz légake' law Herodes na'. Nak Blaston' wen žin blo law Herodes na'. Benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gónegekle' žíngake' law Herodes na', nich nnábgekle' le' ga'n chawe' diža' bizjw chégake'. ²¹ Naž Herodes na' bžia bi'e to ža yenle' chégake', na' ža na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e bi da' žaken, nakwe' to laže' da' zakan', na' bchalje' lāwgake'. ²² Naž wžéžeya'agak benne' ka', na' wnnágake':

—iKege bénne'ze nga! iDios na'kze zchalje'!

²³ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo la' be'tie' le' dan' lekze' wzi'e yela' zka'n zen da' žala' gaken che Dios. Naž golj bzoga' le'e Herodes na', na' gote' dan' žáwgakba' le'.

²⁴ Naž wzé diža' kan nak che Xanžon', na' belyán benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Bernabé len Saulo žejcháljgake' diža' chawe' da' nežwchi'i

²⁵ Kate' Bernabé len Saulo ba bdégake' mežwn' da' btobgak benne' ka' che Benne' Criston' lo na'gak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' bezá'gake' ga na', na' beyéjgake' lo yež Antiokía. Lezka' bché'gake' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos.

13

¹ La' ža na'ze wnníta'gak benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' wsedle ka', lo yež Antiokía, benne' ka' zej nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yežen'. Ki lágake':

Bernabé,
Smon, (lezka' lie' Benne' Gasj),
Lusio, (benne' yež Sirene),
Saulo,
Manaén, (benne' bgól-lene' tzen Herodes, benne' zzna bi'e gan nbab Galilea).

² Katen' zej ndobe benne' ki law Xanžon', na' žóngake' wbás, Dios Be' La'y gože' légake', na' wnné':

—Le kwej Bernabé len Saulo cheze chia' nich chjéngake' žin na' dan' bliža' légake' góngaken'.

³ Katen' beyož béngake' wbás, na' bcháljéngake' Dios, naž bxoá ná'gake' chope' ki, na' bséla'gake' légake'.

Wbás ka' zcháljgake' diža' chawe' lo yežlyó Chipre

⁴ Naž Bernabé len Saulo jake' lo yež Seleusia dan' bseła' Dios Be' La'y légake' ga na', na' belbene' to lo barkw da' bchen' légake' gan nak to yežlyó lo niso' da' nzin' Chipre. ⁵ Kate' bžíngake' lo yež Salamina, bcháljgake' xtiža' Dios ga nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Zej nchi'e xkwide' Zwa nich gáklenbe' légake'. ⁶ Kate' beyož wdégake' yógo'te yeždo' ka' zej nnitan' lo yežlyó Chipren', da' zoan lo niso', naž bžíngake' lo yež Pafos gan bejxáka'gake' to benne' judío lie' Barjesús. Nake' benne' wžá' wen laže', na' zne' zchalje' lo wláz Dios. ⁷ Benne' ni zóalene' Serjio Paulo, to benne' wnná bia', benne' žejni'ile'. Benne' wnná bian' bliže' Bernabén' len Saulon', dan' gónele' yenle' xtiža' Dios. ⁸ Naž benne' wžán' beži'e chegak Bernabén', na' Saulon', dan' gónele' gone' ga bi chejlé' benne' wnná bian' che Dios. Benne' wžán' lezka' lie' Elimas len xtiža'gak benne' zi'to' ka'. ⁹ Naž Saulon', bennen' lezka' lie' Pablo, bzóa choch lawe', na' zoalen Dios Be' La'y le', bwie' Elímasen', ¹⁰ na' gože' le':

—Le', benne' wen laže', na' benne' wen da' kegle. Nako' ka zi'nkze da' xiwe', na' bi zle'elo' chawe' yógo'te da' naken chawe'. ¿Bi wsano' da' žono', zži'o che diža' chawen' che Xanžon', na' žsejo' xnez no benne' žénele' chejli'e chie' Le'? ¹¹ Na'a, Xanžo na'kze wsaka' zi'e le', na' chol' yej lawo', na' bi le'elo' wbiž bale ža ka'.

La' wcholte yej law Elímasen', na' wdé' nile na'le, žilje' no benne' goxwe' ne'e, nich wchi'e le'. ¹² Katen' benne' wnná bian' ble'ele' da' goken, na' bebanle' kan nak xtiža' Xanžon', na' bejli'e che Benne' Criston'.

Da' ben Pablo len Bernabé lo yež Antiokía gan nbab Pisidia

¹³ Naž Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tžen wžéngake' to lo barkw, na' bezá'gake' lo yež Pafos, na' bžíngake' lo yež Perje gan nbab Panfilia. Lo yežen' xkwide' Zwa blá'alénbe' légake', na' beyejbe' lo yež Jerusalén. ¹⁴ Wdé' na' bezá'gake' lo yež Perjen', na' jake' lo yež Antiokía gan nbab Pisidia. Lo yežen', katen' nak ža la'y chegak benne' judío ka', belyo'é'e lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yo'on' wžé'gake'. ¹⁵ Naž to benne' zoe' ga na' bele' to da' bsedle Moisés, na' lezka' to da' wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios. Wdé' na' benne' wnná bia' che yo'on' bsele'e to benne', na' bcháljlene' Saulon', na' Bernabén', na' wnné':

—Le'e, lježto' ka'. Cha' nche'le to da' nnale da' wzejni'ilen neto', le nnan.

16 Naž wzó ža' Pablon', na' bchis ne'e nich kwé'gake' žize, na' wnné':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, benne' Israel ka', na' le'e, nole zžébele Dios. 17 Xanžo Dios, Bennen' zka'n zengak benne' Israel ka', wžekze' xa xto'žo ka', na' bene' ga belyánli'e katen' gókgake' benne' zi'to' ka' lo yežlyó Ejipto. Wdé na' len yela' wak zen chie' bebeje' légake' lo yežlyón'. 18 Choplalj yiz Dios goke' zen laže' len légake' katen' wdágake' dot lo yo biž lo latje dach. 19 Kate' beyóž bchinnje' gaže kwe' yež ka' wnníta'gaken lo yežlyó Kanaán, na' bnezjwe' xa xto'žo ka' yežlyó chegak benne' ka'. 20 Wdé na', da' goken tape gaywá' chi yon yiz, Dios bnnite' benne' ka' nich wchi'a laže'e légake' na' zejte wzóa Samuel, bennen' bchalje' lo wláz Dios. 21 Naž belnable' Dios wzóe' to benne' nich nna bi'e légake', na' Dios bzoe' Saúl, zi'n Sis, to benne' nbáblene' za'só Benjamín ka' nich nna bi'e légake', na' ki ben Saúl na' choplalj yiz. 22 Wdé na' Dios beké'e Saúl na', na' bzoe' Dabí nich nna bi'e légake'. Dios bloe'ele' kan nak Dabín', katen' wnné': “Nnezla' Dabí, zi'n Isai, žone' da' žaz laža'a neda', na' gone' yógo'te da' žénela' gone'.” 23 Ladjw za'só Dabín', Dios bene' ga golj Jesusen' nich yeslé' benne' Israel ka', kan zga'ale bchebe

laže' Dios gone'. 24 Zga'ale kate' bla' Jesusen', bchalj Zwa lawgak yógo'te benne' Israel ka' nich yeyát láže'gake', na' yezóagake' nis. 25 Katen' za' yeyóž wchálj Zwan', na' wnné': “¿Nožkze žéklele naka' neda'? Bi naka' Benne' Criston', Bennen' žala' yide'. Le wia nga. Za' la' Bennen' ga zoa' ni, na' neda' bi naka' zi kweja' zele' da' žleje'.”

26 'Le'e, ljéža'do' ka', le'ekzle nakle za'só Bran len nole le'e zoale nga, na' zžébele Dios. Dios na'kze bsele'e diža' ni chele nich yelale. 27 Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Jerusalén len benne' ka' wnná biá'gake' légake', bi gókbe'egekle' Jesusen' nake' Benne' Criston', na' bi bejni'igekle' da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, žsedlen kan nak che Jesusen', la'kze žólgaken' ža la'y ka', san lo yela' bi žejní'il chégake' béngake' da' benen ga bžin dan' zнна dižan' katen' belchoge' che Jesusen' gate'. 28 La'kze bi bžélgekle' bi da' nbaga' Jesusen' nich chóggake' chie' gate', san belnable' Pilato yi'e benne' ka' gótgake' Le'. 29 Kate' beyóž béngake' yógo'te da' nyejw le'e yiche kan žala' gaken chie', belétjgake' Le' le'e yag kroze, na' belkache'e Le' lo yežw ba. 30 Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, 31 na' zan ža bloe'e law Jesusen' lawgak benne' ka' wdálengake' Le' tzen katen' wdé' gan nbab Galilea, na' ble'e lo yež Jerusalén. Na'a,

zzoa ligak benne' ka' chie' Le'
lawgak benách ka'.

32 'Ka' naken, lezka' neto'
zcháljento' le'e diža' chawen'
kan nak dan' bchebe laže'
Dios gone' chegak xa xto'žo
ka'. 33 Dan' bchebe laže' Dios
gone' chégake', Lekze' bene'
ga goken lawžo žo'o, nakžo
za'sógake' ka'. Ki bene' katen'
besbane' Jesusen', na' goken
kan nyejw le'e yiche gan
zoa salmo da' chopen', dan'
znnan ki: "Le' nako' Zi'na'.
Neda' bzoakza' Le'." 34 Ka
naken, Dios besbane' Le' lo
yela' got nich bi kwia yi'
beła' žen chie', Dios na'kze
wnné' ki: "Wnezjwa' chio'
da' ba nez zen da' bchebe
laža'a che Dabí." 35 Che len
lezka' nyejw le'e yiche, gan
zoa yetó salmo, da' znnan
ki: "Bi go'o latje ga'n benne'
la'y chio' gan kwia yi' beła'
žen chie'." 36 Da' goken che
Dabín' nak bian'. Wdé bene'
žin lawgak benne' wlaš chie'
ka', kan Dios gože' le' gone',
naž gote', na' wlo'ogake' le' lo
yežw ba gan wnníta'gak xa
xta'we' ka', na' wzía yi' beła'
žen chie'. 37 Na'a, kan nak che
Jesusen', Dios besbane' Le',
na' bi wzía yi' beła' žen chie' lo
yežw ba. 38 Le'e, ljéža'do' ka',
žala' nnézlele da' ni da' zzenla'
le'e. Ni'a che da' ben Jesusen'
Dios ženít lawe' chele le'e doła'
da' nbága'le. 39 Na'a, Dios
žeyón chawe'e yógo'te benne'
ka' žejlé'gake' che Jesusen',
na' žeké'e doła' ka' da' bi gok
yeká'a da' wnná xtiža' Dios,
dan' bde Moisés chežo. 40 Le
gape chi'i kwinle na'a nich
bi gak chele da' nyejw le'e

yiche dan' wnnagak benne'
ka' bcháljgake' lo wlaš Dios,
da' znnan ki:

41 Le wia nga, le'e, benne' ka'
bi žaple neda' ba la'ne.

Yebán láže'le, san lo yela' bi
žejlé' chele gatle.

Neda' gona' to žin ža ni zoale
le'e,

na' la'kze no benne' wloe'ele'
le'e da' zejlás žin na', bi
chejle'le chie'.

42 Kate' Pablon' len
benne' ka' žónlengake' le'
tzen bežó'gake' lo yo'o gan
zdoggak benne' judío ka'
nich yéngkle' xtiža' Dios,
naž góta'yoegkle benne' ka'
lé'gake' wzéngkle' lé'gake'
da' ki kate' žin yetó ža la'y
ché'gake'. 43 Kate' benne'
ka' zej ndobe' lo yo'on',
bežó'gake' ga na', benne'
zan, benne' judío ka', len
benne' ka' beyákgake' judío,
benne' ka' zka'n zéngake'
Dios, bendlengake' Pablon'
len Bernabén' tzen. Chope'
ki bcháljengake' lé'gake', na'
ben chóchgake' lé'gake' nich
gá'nteze chóchgake', na' nich
wxén láže'gake' da' gonnze
Dios chégake'.

44 Yexono' ža ka' katen'
bžin yetó ža la'y chégake',
na' bdoggak yeláte'ze ka
bdachgak benne' ka' che
yežen' nich yéngkle' xtiža'
Dios. 45 Naž bgé'e'gkle benne'
judío ka', benne' bi žejlé'gake'
che Jesusen', kate' blé'e'gkle'
benne' zan ka', na' che
len wnnégake' che da' znnan
Pablon', na' beží'igake' chen.
46 Naž Pablon' len Bernabén',
len yela' wechógláže' chégake',

belyi'e benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ben byenen wzenlto' le'e nézwlé xtiža' Dios, san dan' zzoale chela'ale diža' ni, da' žonle nak bian' bi nakle zi gata' yela' nban da' zejlí kanne ni chele, che len, na'a chejto' gan zej nnita' benne' zi'to' ka'. ⁴⁷ Lezka' gož Xanžo Dios neto' gonto' ki, na' wchaljto' che Benne' Criston' lawgak benne' zi'to' ka'. Ki zna da' wnná Dios kan nak che Benne' Criston', katen' wnné':

Bzoa' Le' nich gako' baní' chegak benne' zi'to' ka',

na' gako' Benne' yeslé' benách ka' dot yežlyó nga.

⁴⁸ Kate' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', béngekle' da' ni, na' bebégekle', na' bka'n zéngake' Xanžon' ni'a che xtiže'e. Yógo'te benne' ka' ba ben Dios chégake' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴⁹ Ka' goken, wzé xtiža' Xanžon', na' benne' yógo'te yež zej nnitan' yežlyón', béngeklen'. ⁵⁰ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', belkó'o yeje'e benne' blo ka' che yežen' nich bi lé'egekle' Pablon', na' Bernabén' chawe'. Lezka' belkó'o yeje'e no'le blo ka', no'le zka'n zéngake' Dios. Ka' goken, béngake' ga belbía láže'gake' Pablon', na' Bernabén', na' blággake' chope' ki na'le lo yežlyó chégake'. ⁵¹ Naž Pablon' len Bernabén',

bechínnjgake' bižte yo da' dan' lábgake', dan' zloe'elen nga'n zia da' zej nbaga' benne' ka' che yežen', na' jake' lo yež Ikonio. ⁵² Bebégekle benne' ka' che yež Antiokía, benne' žejlé'gake' che Xanžon', na' Dios Be' La'y wzóalene' légake'.

14

Da' ben Pablo tzen len Bernabé lo yež Ikonio

¹ Kate' bžin Pablo len Bernabé lo yež Ikonio, belyoé'e tzen lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' bcháljgake' diža' chawen' ga na'. Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie', belkó'o yeje'e bałe benne' zi'to' ka' nich bi chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich bi lé'egekle' chawe' lježžo ka', benne' žejlé'gake' chie' Le'. ³ Dan' bejle'gak benne' zan ka' che Benne' Criston', Pablon' len Bernabén' wnníta'gake' ga na' zan ža, na' lo yela' wechóg laže' bcháljgake' xtiža' Dios, dan' žxen láže'gake' Xanžon'. Xanžo na'kze blo'e'ele' da' wnnágake' kan nži'il Dios benách ka' naken dot da' li, na' Dios bi'e légake' latje béngake' da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebángekle benách ka'. ⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' lo yežen' gok chópelegake'. Bałe' bénlengake' benne' judío ka'

tzen, benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', na' yebale' bēnlēngake' Bernabén' len Pablon', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', tzen. ⁵ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie' len benne' zi'to' ka', bēnlēngake' tzen benne' ka' zna biá'gake' lé'gake', na' bdóbgake' nich góngake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' zia, na' nich wžé'egake' lé'gake' yej. ⁶ Kate' Pablon' len Bernabén' gókbe'egikle' da' ni, bzónnjgake' ga na', na' jake' lo yež Lистра, na' lo yež Derbe, yež ka' zej nbaben Likaonia, gan wdégake' yógo'te yeždo' ka', da' zej nnitan' gawze. ⁷ Lo yež ka' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'.

Zžé'egake' Pablo yej lo yež Lистра

⁸ Lo yež Lистра wzóa to benne' bi žak se'e. Že'ze' ga na' dan' bi zza'kze' katen' golje', na' batkle wzé'e ni'e. ⁹ Benne' ni wzé nage' da' wnná Pablo. Pablon' bwie' le', na' gókbe'ele' žejli'e che Benne' Criston' nich yeyake'. ¹⁰ Naž wnné žižje Pablon', na' gože' le':

—Wzé.

La' bxíte'te bennen', na' wzé'e ni'e. ¹¹ Kate' benne' Lистра ka' blé'egikle' dan' ben Pablon', wzó lāwgake' znnégake' žižje len xtiža'gak benne' Likaonia ka', na' wnnágake':

—jDios ka' benne' ki! Bétjgake' ga ni zoažo, na' zloe'el kwíngake' kan zna'gak benne' ka'.

¹² Wnnágake' Bernabén' nake' Júpiter, kan nak la dios blo chégake', na' wnnágake' Pablon' nake' Merkurio, yetó dios chégake'. Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' kan znnágake' žon Merkurion'. ¹³ Gan nníta'gake' zoa yodo' che Júpiter, da' žen' kwit nez gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. Bžoz che Júpiter na' la' bžintie' ga na', na' nchi'e beže ka', na' lezka' noe'e yeje ka', na' žónlēngak benne' zan le' tzen. Gónegekle' gótgake' beže ka' lāwgak Pablon' len Bernabén' nich wká'n zéngake' lé'gake' kan žóngake' chegak dios ka' chégake'. ¹⁴ Kate' Bernabén', na' Pablon', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', gókbe'egikle' da' ni, na' belcheze'e laže' da' zej nakwe'. Gok nyache' láže'gake' dan' žongak benne' ka' da' bi žala' góngake', na' belxíte' Pablon', na' Bernabén', na' bejcházgake' gachje lāwe'le benne' zan ka'. Wnnégake' žižje, ¹⁵ na' gózgake' lé'gake':

—Le'e, benne' ka'. ¿Biz chen' žonle da' ki? Lezka' bēne'ze nakto' kan nakle le'e, na' zzenlto' le'e da' nikze žala' wsanle žonle, dan' bi be zakan', nich gakle che Dios ban. Dios ni bene' ya'abá, na' yežlyó nga, na' nisdo', na' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'. ¹⁶ Yiz ka' da' wdégaken, bengak yógo'te benách ka' kan nak da' znnazen chégake', na' Dios bi bsejwe' xné'zgake', ¹⁷ san bene' ga nak bia' da' nake',

ni'a che da' chawe' da' žone' chégake'. Žsele'e nis yejw gan zoažo, na' žone' ga želgole da' žazžon. Zwawe' žo'o, na' žone' ga žebelžo.

18 La'kze Bernabén' len Pablon' góžgake' légake' da' ki, kánneze bzóegekle' bséjwgake' xnezgak benne' zan ka', nich bi gótgake' beže ka' lágwage'.

19 Naž bałe benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bžíngake' ga na', benne' ka' zej nžoje' lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' belkó'o yełe'e benne' zan ka'. Naž yógo'tegake' bžé'egake' Pablo yej, na' bzóbgake' le' na'le žoa'a yežen', dan' žékgekle' ba nate'. 20 Naž kate' benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdóbgake' dot kwit gan de Pablon', na' wyase', na' beyaze' lo yežen'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, Pablon' bežójlene' Bernabén', na' jake' lo yež Derbe.

21 Lo yežen' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' benne' zan bejlé'gake' chie' Le'. Wdé na' beyéjgake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Antiokía. 22 Kate' Bernabén' len Pablon' wdégake' lo yež ka', ben chóchgake' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' besá'gake' láže'gake' nich ga'n chóchgake' kan žejlé'gake' chie' Le'. Bely'e légake':

—Cho'ožo žo'o gan zna bia' Dios, san žon byenen sáka'žo da' zan da' gaken chežo.

23 Gan zoa to kwe' to kwe' benách ka' che Benne' Criston', Pablon' len Benabén' bnníta'gake' benne' gole ka' nich gape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston'. Kate' ba bcháljłengake' Dios, na' bégake' wbás, naž bdégake' légake' lo na' Xanžo, Bennen' žejlé'gake' chie'.

Pablo len Bernabé žezíngake' lo yež Antiokía gan nbab Siria

24 Naž Pablo len Bernabé wdégake' gan nbab Pisidia, na' bžíngake' gan nbab Panfilia. 25 Kate' beyož bcháljgake' xtiža' Benne' Criston' lo yež Perje, na' jake' lo yež Atalia. 26 Bezá'gake' ga na', na' belbene' to lo barkw, na' bežíngake' lo yež Antiokía, gan zej nnita' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' bséla'gake' légake' nich chejzégake' xtiža' Dios, katen' wló'ogake' légake' lo na' Dios, Bennen' žon chawe'e légake' nich góngake' xchine', žin na' da' ba beyož bégake'. 27 Katen' bežíngake' lo yež Antiokía, na' bdobgak benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na'. Naž Pablon' len Bernabén' bzéngekle' légake' kan zej nak da' zen ka' da' ben Dios lo ná'gake', na' lezka' kan ben Dios, bi'e benách ži'to' ka' latje žejlé'gake' che Benne' Criston'. 28 Zan ža Pablon' len Bernabén' bgá'nlengake' benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' lo yežen'.

15

Benne' ka' che Benne' Cristo žon xtiža'gake' lo yež Jerusalén

1 Naž ba_{le} benne' ka', benne' zej nžoje' gan nbab Judea, bžingake' lo yež Antiokía. Bsédgekle' lježžo ka', na' wnnágake':

—Le'e, benne' byo ka', cha' bi chog lo be_{la}' chele kan žónteze žonto', kan bchi'le Moisés, bi gak yelale.

2 Naž Pablo len Bernabé beldíl diže'e len légake', na' gokle'e žo'osbé. Wdé na', benne' Antiokía ka' wžégake' Pablon' len Bernabén', na' yebale lježžo ka', nich chjake' lo yež Jerusalén, nich lá'gake' lawgak benne' wbás ka' bse_{la}' Benne' Criston', na' lezka' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljengake' légake' kan nak da' ni da' žaken, na' kan nak da' ya_{lze} da' žsédgekle benne' ka'.

3 Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' Antiokía ka', wló'ogake' légake' nez. Wdégake' gan nbab Fenisia, na' gan nbab Samaria, na' bžéngikle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', kan goken, beyakgak benne' zi'to' ka' che Benne' Criston'. Da' ni benen ga bebégekle yógo'te lježžo ka'.

4 Pablon' len Bernabén' bžingake' lo yež Jerusalén. Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na' len benne' wbás ka' bse_{le}'e Le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che

Benne' Criston', wdápegake' légake' ba la'ne. Pablon' len Bernabén' bžéngikle' légake' yógo'te da' ben Dios lo ná'gake'. 5 Naž ba_{le} benne' yodo' fariseo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', belzó ži'e, na' wnnágake':

—Žon byenen chog lo be_{la}' chegak benne' byo ka', benne' zi'to' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' wchi'ilžo légake' góngake' kan žna da' bchi'le Moisés žo'o.

6 Naž benne' wbás ka' bse_{la}' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', bdóbgake' nich wchi'a láže'gake' da' ni da' žaken. 7 Wdé bcháljigake' scha, na' wzé Bedw, na' gože' légake':

—Ljéža'do' ka'. Nnézkzelele kan gok ža ni'te, kan Dios wžekze' neda' nich wchalja' xtiže'e lawgak benách zi'to' ka' nich yéngikle' diža' chawen', na' chejlé'gake' che Benne' Criston'. 8 Dios, Bennen' nónbia'kze' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', bzoe' da' nak bia' žape' légake' ba la'ne, dan' bse_{le}'e Dios Be' La'y chégake', kan bse_{le}'e Le' chežo žo'o. 9 Bi bche'e kan bene' chégake', na' chežo, na' lezka' beyón chawe'e yichj lázdo'gake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston'. 10 Na'a, žbiz chen' zži'ile che Dios, na' žesbága'le to ywa' zi'i yengak lježžo ka'? Ywa' na', da' naken da' bchi'le Moisés, bi gok wa'žon žo'o, na' bi

gok wá'gaken xa xto'žo ka'.
 11 Žejle'žo yelažo ni'a cheze
 da' ben Xanžo Jesús lo wláz
 žo'o, na' kan yelažo žo'o, lezka'
 yelágake' légake'.

12 Katen' beyož bchalj
 Bedon' da' ni, na' yógo'tegake'
 wnníta'gake' žize, na' bze
 nággake' da' bchaljgak Bern-
 abén', na' Pablon'. Benne'
 ki bzéngkle' légake' da' ka'
 da' zej nak bian' da' žóngaken
 ga žebángkle benách ka', da'
 ka' ben Dios lo ná'gake' gan
 zej nnita' benách zi'to' ka'.
 13 Katen' beyož wnnagak
 Bernabén', na' Pablon' da' ni,
 bechebe Jakob, na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Le wzé
 nag da' yapa' le'e. 14 Smon
 Bedw ba bzenle' žo'o kan ben
 Dios, bloe'ele' law yela' wak
 chie' da' nežw chi'i lawgak
 benách zi'to' ka' nich bebeje'
 benách ka' che Leze', benne'
 ka' nníta'gake' ladjwgake'.
 15 Kan nak da' ni naken
 tlebe len xtiža'gak benne' ka'
 bchaljgake' lo wláz Dios, kan
 nyejw le'e yiche la'y, da'
 znnan:

16 Kate' ža ka' te ža ki yelá'a,
 na' wchisa' to Benne'
 nna bi'e,

Bennen' chaze' latje che Dabí,
 bennen' wnná bi'e.

Gona' kan žon to benne'
 žechise' to yo'o nyinnj.

Lezka' yechisa' benne' za'sóe'
 ka', benne' ka' zej
 nga'ne'.

Gona' kan žon to benne'
 žechise' to ze'e gole.

Ki gona' nich yechisa' da'
 wnná bia' Dabín',

17 na' nich chiljgak yezika'
 benách ka' Xanžon'.

Benách zi'to' ka' chiljgake' Le',
 na' si' lágake': Benách Ka' Che
 Dios.

18 Ki wnnakze Xanžo, Ben-
 nen'

ža ni'te bene' ga zej nak bia'
 yógo'te da' ki.

19 'Che len žekla' neda' bi
 žala' wséjwžo xnezgak benách
 zi'to' ka', benne' ka' žeyákgake'
 che Dios. 20 Žala' wzójžo
 chégake' nich wká'ngake' da'
 ka' da' bi žala' gáwgake', da'
 bdegak benách ka' lawgak
 lo'a ka', na' bi góngake' da'
 sban ka', na' bi gáwgake'
 bela' chegak bia yixe' ka' len
 xchéngakba', na' bi gáwgake'
 xchen nóte'teze bia yixe'. 21 Ža
 ni'te, na' zejte na'a ža zej
 nnita' benne' ka' zcháljgake'
 lo yo'o gan zdobgak benne'
 judío ka' nich yéngkle'
 xtiža' Dios yógo'te yež ka',
 na' zcháljgake' che da' bzoj
 Moisés. Žólgakzen' ža la'y ka'.

22 Naž benne' wbás ka'
 bseła' Benne' Criston' len
 benne' gole ka', na' yógo'te
 benne' ka' che Benne'
 Criston', wyáz láže'gake'
 wžégake' bałe benne' ka'
 ladjwgake' nich séla'gake'
 légake' lo yež Antiokía, tzen
 len Pablon', na' Bernabén'.
 Chope' ka' wžégake' zej nake'
 Judas len Silas. Judas na'
 lezka' lie' Barsabás. Chope' ki
 zej nake' benne' blo ladjwgak
 lježžo ka'. 23 Bzójgake' to le'e
 yiche da' bdégake' lo ná'gake',
 nich chjwá'gaken', dan' znnan
 ki: "Neto', benne' wbás ka'
 bseła' Benne' Criston' len
 benne' gole ka', na' lježžo ka',
 žapto' le'e: "Padiox" lježto'

ka', nakle benách zi'to' ka', na' zoale lo yež Antiokía, na' lo yež ka' zej nbaben Siria, na' Silicia. ²⁴ Benlto' kan žongak bałe benne' ka', benne' bžójkake' ga ni zoato', san bi bséla'to' légake'. Žedjchá'gake' le'e len da' ka' znnágake', na' zchíxgake' yichj lázdo'le, dan' znnágake' žon byenen chog lo beła' chele, benne' byo ka', na' žala' gonle kan znnada' bchi'le Moisés. ²⁵ Che len wyáz láže'to' katen' ba ben toze xtiža'to', wžeto' chope benne', na' séla'to' légake' nich yedjwiágake' le'e. Yídlengake' tzen Bernabé len Pablo, benne' ka' nži'ilžo. ²⁶ Bernabén', na' Pablon' ba jake' gan wzóa da' ben zož gátgake' dan' zej nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁷ Ki naken, žséla'to' Judas len Silas gan zoale. Chope' ki wzejní'igekle' le'e da' ni da' zzojto' chele le'e yiche ni. ²⁸ Dios Be' La'y bløe'ele' neto' da' žaz laže'e, na' lezka' žaz láže'to' neto', bi yesbága'žeto' le'e ywa', da' naken da' bchi'le Moisés, san toze da' ki da' žon byenen gonlen.

²⁹ Bi gawle da' wdé lawgak lo'a ka'.

Bi gawle žen.

Bi gawle beła' chegak
bia yix'e' ka' len
xchéngakba'.

Bi gonle da' sban ka'.

Cha' gape chi'i kwinle, nich gonle kan znnagak da' ki, na' gonle da' naken chawe'."

³⁰ Ka' goken, benne' ka' bséla'gake' bžíngake' lo yež Antiokía. Katen' blá'gake'

ga na', btóbgake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wló'ogake' yichen' lo ná'gake'. ³¹ Katen' beyóž bélgaken', bebégek'le' ni'a che da' nyejw le'e yichen', da' žeyón zenen légake'. ³² Judas na' len Sílasen' lezka' zej nake' benne' zcháljgake' lo wláz Dios. Che len bkóngekle' žin diža' zan, da' ka' bcháljengake' lježžo ka', nich beyón zéngake' légake', na' ben chóchgake' légake'. ³³ Wdé bžégek'le' chope' ka' ga na' bałe ža, naž lježžo ka' bzégake' légake' diža' nich yeyéjgake' lo yež Jerusalén gan zej nníta' benne' ka' bséla'gake' légake'. ³⁴ Wyáz laže' Sílasen' bga'ne' lo yež Antiokían'. ³⁵ Lezka' Pablon', na' Bernabén' bgá'ngake' lo yežen', na' bsédgek'le' benách ka', na' bzóa lígake' che xtiža' Xanžon'. Lezka' bengak benách zanže ka'.

Zzo law Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chope chi'i

³⁶ Kate' ba wdé bałe ža Pablo gože' Bernabé:

—Le cho'o chejžo da' yoble nich chejwíažo lježžo ka' nníta'gake' yógo'te yež ka' gan ba bchaljžo xtiža' Xanžon', nich le'elžo kan žak chégake'.

³⁷ Gónele Bernabén' wché'gake' xkwide' Zwa Markos, nich chéjlenbe' légake', ³⁸ san bi wyáz laže' Pablon' wché'gake'-be' nich chéjlenbe' légake' dan' blá'alenbe' légake' gan nbab

Panfilia, na' biž yjénlenbe' légake' žin che Xanžon'. ³⁹ Bi gok toze xtíža'gak Bernabén', na' Pablon', ga bžinte bla'a lázgake' toe' yetóe'. Bernabén' bchi'e xkwide' Markos, na' belbene' to lo barkw, na' jake' lo yežlyó Chipre. ⁴⁰ Pablon' wžíe' Silas nich chéjlene' le' tzen. Naž lježžo ka' wló'ogake' légake' lo na' Xanžon', na' wnnábgekle' Le' gon chawe'e légake'. Naž Pablon' len Sílasen' wyó'ogake' nez. ⁴¹ Wdégake' lo yež ka' gan nbab Siria, na' gan nbab Silisia, na' ben chóchgake' benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež ka'.

16

Xkwide' Timoteo žónlenbe' Pablo len Silas tzen

¹ Wdé na' bžin Pablo len Silas lo yež Derbe, na' lo yež Listra. Wzóa to xkwide' byo lebe' Timoteo ga na', na' žejle'be' che Benne' Criston'. Nakbe' zi'n to no'le judío žejli'e che Benne' Criston', san xabe' bi nake' judío. ² Lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio znnágake' žon Timoteon' da' naken chawe'. ³ Gónele Pablon' chejlen xkwiden' le'. Bchi'e-be', na' bchoge' lo beła' chebe' kan žongak benne' judío ka'. Ki bene' nich bi nnegak benne' judío ka' chebe', dan' nnéžgekle' yógo'tegake' bi nak xabe' benne' judío. ⁴ Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan zej

nnita' yež ka', na' to to yež ka' bdégake' lo na'gak lježžo ka' nnita'gake' ga na' da' bzojgak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Bdégake' yichen' lo ná'gake' nich góngake' kan znnan. ⁵ Ka' goken, gok chochgak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' belyane' tža tža.

Benne' Masedonia žliže' Pablo lo da' ble'e dáwe'le'

⁶ Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan nbab Frijia, na' gan nbab Galasia. Ki bégake' dan' bsejw Dios Be' La'y xnéžgake', nich bi chejcháljgake' xtíža' Xanžon' gan nbab Asia. ⁷ Kate' bžingake' gan nbab Misia, gónegekle' chjake' gan nbab Bitinia, san Dios Be' La'y, Bennen' žseła' Jesusen' chežo, bi bi'e légake' latje. ⁸ Naž wdégake' chela'ale gan nbab Misia, na' jake' lo yež Troas. Neda', Lukas, zzoja' chio' da' ni, wzóa' lo yež Troasen', gan wzó lawa' žónlena' Pablon' tzen. ⁹ Lo yežen' Dios bloe'ele' Pablon' to da' ble'e dáwe'le'. To benne' byo, benne' Masedonia, bloe'ele lawe' gan zoe', na' góta'yoele' Pablon', na' wnné': "Da lažto, gan nbab Masedonia, na' goklen neto'." ¹⁰ Kate' Pablon' ble'ele' da' ni, dan' ble'e dáwe'le', la' be' láže'teto' chejto' gan nbab Masedonia, dan' gókbe'elto' Dios ba bliže' neto' nich chejchaljto' diža'

chawen' chie' lawgak benách
ka' nníta'gake' lo yežlyón'.

*Da' bengak Pablo, na' Silas
lo yež Filipos*

¹¹ Naž wžento' to lo barkw,
na' wza'to' lo yež Troas.
Wdeto' ga bžínteto' lo yež
Samotrasia, na' wdé yetó
ža bžinto' lo yež Neápolis.

¹² Beza'to' ga na', na' bžinto'
lo yež Filipos, yežen' nakžen
blo ka yógo'te yež ka' zej
nbaben chelá'a na' che gan
nbab Masedonia. Lo yežen'
zej nnita' benách wláž ka'
chegak benne' Roma ka'.

Wzoato' lo yežen' bałe ža.

¹³ Kate' bžin to ža la'y, bžojto'
lo yež, na' wyejto' žoa'a yego
gan zdóbgakkze benne' ka'
che yežen' nich wcháljengake'
Dios, na' wže'to' ga na',
na' bcháljento' no'le ka'
zej ndobe' ga na', kan nak
xtiža' Xanžon'. ¹⁴ Zoa Lidia
ládjwgage', to no'le che yež
Tiatira. Nake' no'le žóti'e
laže' xna da' záka'le'en. No'le
ni zka'n zene' Dios, na' bze
nage' da' bchalj Pablon',
na' Xanžon' góklene' no'len'
nich wzí' lo ne'e dan' wnná
Pablon'. ¹⁵ Naž bezóe' le' nis,
na' lezka' belzóa nis benách
ka' nníta'gake' liže'. Wdé na'
góta'yoele' neto', na' wnné':

—Cha' žákbe'elele žejli'a che
Xanžon', le cho'o liža', na' le
soa ga na'.

Ben byene' bga'nto' ga na'.

¹⁶ Yetó da' goken to ža
kate' ne zejto' gan zcháljento'
Dios, bedjchág to xkwide'
no'le neto', na' yo'obe' be' da'
žonen ga znnéya'abe'. Len yela'
wnnéya'a chebe' benbe' ga

benne' xanbe' ka' belzí'li'e
mežw. ¹⁷ Xkwide' no'len'
bejnawbe' Pablon', na' neto'.
Wnnebe' zižje, na' wnnabe':

—Benne' ki žóngake' xchin
Dios, Benne' wak zente.
Zlóe'egekle' le'e kan gak
yelale.

¹⁸ Ki benbe' zan ža. Katen'
biž wyáz laže' Pablon',
byechje', na' bliže' ben'
yo'obe', na' wnné':

—Ni'a che Xanžo Jesús,
Benne' Criston', žapa' le':
bežój lo yichj lázdo'w xkwide'
no'le ni.

La' na'ze bežojte ben'.

¹⁹ Kate' xanbe' ka'
gókbe'egekle' ba bežój ben'
da' benen ga wnnéya'abe', na'
biž sí'gake' mežw ni'a chebe',
che len bexwgake' Pablon' len
Silas, na' bché'gake' légake'
lawgak benne' yolawe' ka',
benne' ka' zej ndobe' gan nak
lawe' ya'a. ²⁰ Bžégake' légake'
lawgak benne' yolawe' ka', na'
wnnágake':

—Benne' ki zej nake' benne'
judío ka', na' žóngake' ga
žongak benne' wláž chežo ka'
žo'osbé. ²¹ Žsédegkele' da' bi
žala' si' lo na'žo, na' da' bi
žala' gonžon, dan' nbabžo yež
Roma.

²² Benne' zan ka' bží'igake'
che Pablon' len Sílasen'. Naž
benne' yolawe' ka' góžgake'
ni'a ná'gake' ka' yeká'gake'
laže' da' zej nakw Pablon',
na' Sílasen', na' chíngake'
légake' yid. ²³ Wdé belyínli'e
légake', na' bséjwgage' légake'
liž ya. Góžgake' benne' žsejwe'
liž yan' gape chi'e légake'.
²⁴ Benne' ni, kate' ba góžgake'

le' ki, bsejwe' légake' lo liž yan' ni'te, na' wlo'e ní'agake' lo bloj yag ka'.

²⁵ Gachje yele Pablon' len Sílasen' zcháljengake' Dios, na' žól'gake' da' žoe l'awgake' Le'. Benne' ka' zej nyejwe' liž yan' bze nággaken'. ²⁶ Naž wzó'le'e yežlyó. Ka' goken ga bžinte wzize len ze'e liž yan', na' la' belyáljwte yógo'te gan želyoé'e lo yo'on', na' beyéž do ya ka' da' zej nžejen benne' ka' zej yoe'e ga na'. ²⁷ Bebán bennen' žsejwe' liž yan'. Kate' ble'ele' zej nyaljw gan želyoé'e liž yan', bleje' ya ntoche' chie' nich got kwine'. Ki gónele' gone' dan' žekle' ba bzonnjgak benne' ka' zej nyejwe' liž yan'. ²⁸ Naž wnné zižje Pablon', na' bliže' le', na' wnné':

—Bi be gon kwino', dan' zoato' yógo'teto' nga.

²⁹ Naž bennen' wnnabe' yi', na' la' wyo'otie' liž yan'. Wzízli'e lo yela' zžebe chie', na' bzoa zibe' xní'agak Pablon', na' Sílasen'. ³⁰ Kate' ba bebeje' légake' lo liž yan', gože' légake':
—Le'e, benne' ka', žbiz žala' gona' nich yelá'?

³¹ Lé'gake' belyi'e le':

—Bejlé' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' yeló' le', na' lezka' yelagak benách ka' nníta'gake' ližo'.

³² Bcháljengake' le' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže', kan nak che xtiža' Xanžon'. ³³ La' na'ze, kate' ne nak žel, bennen' žsejwe' liž yan' la' bche'tie' lé'gake', na' bejtibe' lé'gake' gan zíagake' we'. Wdé na', la' bezoatie' nis, na' lezka' belzóa nis yógo'te

benách ka' nníta'gake' liže'. ³⁴ Naž bchi'e lé'gake' liže', na' bi'e da' we'j bdáwgake'. Žebele' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže' dan' žejlé'gake' che Dios.

³⁵ Kate' za' ža'ní' ža na', benne' yolawe' ka' bséla'gake' ni'a ná'gake', na' belyi'e bennen' žsejwe' liž yan', na' wnná'gake':

—Bsan benne' ka'.

³⁶ Naž bennen' žsejwe' liž yan' bzenle' Pablo da' ni, na' wnné':

—Benne' yolawe' ka' góžgake' neda' wsana' le'e. Na'a, le žoj, na' binlo le yeyéj gan zoale.

³⁷ Naž bžoj Pablon', na' gože' ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' wnné':

—Ba wdíngake' neto' lawgak benách ka' la'kze bi bchi'a láže'gake' neto' kan zna benne' Roma, benne' wnná' bia'. Bséjwgake' neto' liž ya, na' neto' nbabto' yež Roma na'. ¿Na'a wsángake' neto' ži žize? ¡Bi gaken ki! Žala' yedjsángake' lé'gakkze' neto'.

³⁸ Beyejgak ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' bzéngkle' lé'gake' da' ni, na' lé'gake' bžébegake' kate' béngkle' zej nbab Pablon', na' Sílasen' yež Roma.

³⁹ Kate' bžíngake' liž yan', góta'yoegekle' Pablon' len Sílasen' bi yesbága'gake' lé'gake' zia. Naž belbeje' lé'gake' liž yan', na' góta'yoegekle' lé'gake' žójgake' lo yežen'. ⁴⁰ Naž Pablon' len Sílasen' bžójgake' liž yan', na' wyó'ogake' liž Lidia. Katen' ba blé'egekle'

lježžo ka', benne' nníta'gake'
ga na', beyón zéngake' légake',
na' la' bezá'tegake' ga na'.

17

*Benne' yež Tesalónika ka'
žóngake' žo'osbé*

¹ Wdé Pablo len Silas lo
yež Anfípolis, na' lo yež
Apolonia, na' bžíngake' lo yež
Tesalónika, gan zoa to yo'o
gan zdobgak benne' judío ka'
nich yéngkle' xtiža' Dios.

² Bga'n Pablon' lo yežen'
galj ža, na' ka žónteze žone',
wyoé'e yo'on' kate' nak ža
la'y chegak benne' judío ka',
na' bcháljlene' légake' xtiža'
Dios. ³ Bzejni'ile' légake',
na' bloe'ele' légake' žsedle
da' nyejw le'e yiche la'y žon
byenen saka' Benne' Criston',
Bennen' žxen láže'gak benne'
judío ka' yide', na' gate' nich
yeslé' légake', na' te gate',
na' yebane' lo yela' got. Naž
Pablon' gože' légake', na'
wnné':

—Ka' goken che Bennen' lie'
Jesús, Bennen' zzenla' le'e kan
nak chie'. Benne' ni nake'
Benne' Criston'.

⁴ Naž bale' bejlé'gake'
che Benne' Criston', na'
bénlengake' Pablon' len
Sílasen' tzen. Lezka' benne'
zan, benne' zi'to' ka', benne'
zka'n zéngake' Dios, bejlé'gake'
che Benne' Criston'. Lezka'
no'le zan, no'le blo ka',
bejlé'gake' chie' Le'. ⁵ Naž
benne' judío ka', benne' bi
žejlé'gake' che Jesusen', lo
yela' zge'el chégake' Pablo,
btóbgake' benne' ka' bi zej
nake' chawe', benne' ka'

kon želdaze' ga na'. Kate'
ba btóbgake' benne' zan ka',
béngake' žo'osbé dot lo yežen',
na' de chgi' belyoé'e liž Jasón
nich kwéjgake' Pablon' len
Sílasen' lawgak benách ka',
benne' ka' žóngake' žo'osbé.
⁶ Kate' bi bžélgekle' Pablon'
len Sílasen', naž belbeje'
Jasón, na' yezika' lježžo
ka', benne' nníta'gake' ga
na', na' bché'gake' légake'
lawgak benne' yolawe'
ka'. Wnnégake' zižje, na'
wnnágake':

—Ba bžíngak benne' ka' nga,
benne' ka' zchíxgake' benách
ka' dot yežlyó nga. ⁷ Jasón ni
wloé'e légake' liže'. Žží'igake'
che da' zнна benne' Sésar,
bennen' zнна bi'e žo'o, na'
znnágake' zoa yetó benne'
zнна bi'e, bennen' lie' Jesús.

⁸ Kate' benne' wláž ka', na'
benne' yolawe' ka', béngkle'
da' ni, wžé' zédgekle'. ⁹ Naž,
benne' yolawe' ka' wzí'gake'
mežw da' bka'ngak Jasón na',
na' yezika' benne' ka', nich
wsángake' légake'.

*Da' bengak Pablo len Silas
lo yež Berea*

¹⁰ Naž lježžo ka', benne'
Tesalónika ka', la' belsél'a'tie'
Pablo len Silas kate' ne nak
žel, na' jake' lo yež Berea.
Katen' bžíngake' ga na',
belyoé'e lo yo'o gan zdobgak
benne' judío ka' che yežen'
nich yéngkle' xtiža' Dios.
¹¹ Benne' ki gókgakže' chawe'
ka zej nak benne' judío ka'
nníta'gake' lo yež Tesalónika,
dan' wzí' lo ná'gake' xtiža'
Xanžon' dot láže'gake'. Tža tža

bélgake' da' nyejw le'e yiche la'y, nich nnézgekle' cha' nak dot da' li dan' z'na Pablon'.¹² Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka', benne' zan, benne' zi'to' ka', no'le blo ka', na' benne' byo ka', bejlé'gake' chie' Le'.¹³ Naž kate' gókbe'egekle benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, lezka' zchalj Pablon' xtiža' Dios lo yež Berea, naž jake' ga na', na' bégake' ga bengak benne' zan žo'osbé ga na'.¹⁴ Naž lježžo ka' la' belséla'tie' Pablon', nich cheje' žoa'a nido', san Sílasen', na' xkwide' Timoteo, bgá'ngakze' lo yež Berea na'.¹⁵ Benne' Berea ka' bché'gake' Pablon' lo yež Atenas. Naž la' beyéjtegake' lo yež Berea na', na' biá'gake' xtiža' Pablon', nich yé'gake' Sílasen' len xkwide' Timoteon' chjaktie' gan zoa Pablon'.

Da' ben Pablo lo yež Atenas

¹⁶ Kate' ne zoa Pablo zbeze' Silas len xkwide' Timoteo, lo yež Atenas, gok nyache' laže'e dan' ble'ele' kan žongak yógo'te benne' ka' che yežen', zka'n zéngake' lo'a ka'.¹⁷ Che len bcháljlene' benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios. Ki bene' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngakle' xtiža' Dios. Lezka' tža tža bcháljlene' benne' ka' zdágake' lawe' ya'a kan nak xtiža' Benne' Criston'.¹⁸ Pablon' bcháljlene' bale benne' ka' nzi' lo ná'gake'

da' žsédgekle benne' epikúreo ka', na' da' žsédgekle benne' estoiko ka'. Bale' wnnágake':

—¿Biz chen zchalj benne' wnele'e ni?

Yebale' wnnágake':

—Žeklto' zchalje' chegak dios zi'to' ka'.

Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' lágwage' diža' chawen' che Jesusen', na' che yela' yebán.¹⁹ Naž béxwgake' na' Pablon', na' bché'gake' le' law Ya'a Areópago, gan zdóbgake' nich wcháljgake', na' wnnágake':

—¿Wak yenlto' da' kobe ni da' zchaljo' chen?²⁰ Zzenlo' neto' da' ka' žóngaken ga žebán láže'to'. Na'a, žénelto' nnezlto' bizen' dan' zchaljo' chen.

²¹ Biž bi žaz láže'gak gongak benne' Atenas ka', na' benne' zi'to' ka' nníta'gake' ga na', san žénzegekle', na' zcháljzegake' che to da' kobe.

²² Naž wzé Pablon' gachje lówe'le li'a Areópagon', na' wnné':

—Benne' Atenas ka', yógo'te da' zle'ela' zej nak bian' zka'n zénle'ele dios ka' chele.²³ Katen' wdía' lo yež nga ble'ela' da' zan da' zka'n zenle, na' lezka' bejxaka'a to nichw gan nyejw da' znnan ki: “To Dios, Bi Nonbia' Nitó Benne' Le'.” Dios na' zka'n zenle-ne' la'kze bi nónbia'le-ne', Dios na' zchalja' lawle kan nak chie'.

²⁴ 'Dios ni bene' yežlyó nga, na' yógo'te da' zej nnitan' yežlyó nga. Nake' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, na' bi zoe' to lo yodo' da' zej non benách ka'.²⁵ Bi be žiážjele' da' gak

wnézjwgak benne' ka' chie', dan' Lekze' znezjwe' chegak yógo'te benách yela' nban, na' yógo'te da' žiážjgekle'.

²⁶ Le' bene' toze benne' byo gan za'gak yógo'te kwe' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, na' bloe'ele' ža žala' nníta'gake', na' gan žala' nníta'gake'. ²⁷ Dios bzoakze' chégake' nich chílgake' Le', cha' nákteze wžélgekle' Le' la'kze kángakze'. Ki žaken la'kze bi zoe' zi'to' gan zoažo to tožo. ²⁸ Lekze' žone' ga zoažo nbanžo, na' da' gak gonžo, na' da' nakžo. Naken kan wnnagak bałe benne' ka' wnníta'gake' ladjwle le'e, benne' ka' bzójkake' da' ka' žol-le, na' wnnágake': "Ljež Dios nakžo." ²⁹ Na'a, cha' nakžo ljež Dios, bi žala' nnažo nak Dios ka to lo'a da' naken ya oro, o ya plat, o da' naken yej, da' ka' zej non benne' ka' kan nak to da' yo'ozen lo yichj lázdo'gake'. ³⁰ Dios bzoe' chela'ale da' ka' béngake' lo yela' bi žejní'il chégake' yiz ka' da' ba wdégaken, san na'a žénele' yeyát láže'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ³¹ Dios ba bloe'ele' to ža kate' wchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Nak dot chawe' kan wchi'a laže'e légake' lo na' Jesús, Bennen' bzoakze' Le', na' lawgak yógo'te benách ben choche' gaken ki dan' besbane' Le' lo yela' got.

³² Katen' béngekle' da' ni dan' wnná Pablo kan goken, wzóa to benne' bebane' lo yela' got, na' bałe' ben díjtgekle' Le', na' yebałe'

wnnágake':

—Wak yenlto' da' zchaljo' chen ža yoble.

³³ Naž bežój Pablon' gachje lówe'le gan nníta'gake', na' beyeje'. ³⁴ Bałe' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénlengake' Pablon' tzen. Zoa Dionisio ladjwgake'. Nake' benne' bénlene' tzen benne' ka' zdóbgake' law ya'a Areópago. Lezka' to no'le lie' Dámaris, na' yebałe benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

18

Da' ben Pablo lo yež Korinto

¹ Wdé gok da' ni, bezá' Pablo lo yež Atenas, na' wyeje' lo yež Korinto.

² Bejxake'e Akila, to benne' byo judío, ga na'. Golj bennen' gan nbab Ponto, na' ba zoakze' lo yež Korinton'. Zga'ale bezé'e gan nbab Italia tzen len zo'le', no'len' lie' Prisila. Ki bene' dan' bchi'le Klaudio, benne' Roma wnná bia', žojgak benne' judío ka' lo yež Roma. Wyéj Pablon' gan zoa Akilan' len Prisilan'.

³ Dan' lébeze nak žin da' žongak Akilan', na' Pablon', che len bgá'nlene' légake', na' tzen béngake' žin, žóngake' yo'o láže'do' ka'. ⁴ Kate' zej nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios, gan bcháljlene' légake' diža' chawen'. Gónele' wloe'ele' benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' nníta'gake' ga na', nak dot da'

li da' zzenle' légage' kan nak che Jesús, Benne' Criston'.

⁵ Silas len xkwide' Timoteo bezá'gake' gan nbab Masedonia, na' blá'gake' gan zchaljkze Pablon' xtiža' Dios lawgak benne' judío ka'. Pablon' wnné':

—Jesusen' nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide' yeslé' légage'.

⁶ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' ga na', beží'igake' che xtiže'e, na' wnnégake' chie', naž wžíb Pablon' laže' da' nakwe', dan' zloe'elen zbej yichje' légage' dan' zží'igake' che xtiža' Dios, na' gože' légage':

—La' kwínzele nbága'le zia che yela' got chele, kege neda' nbaga'an. Na'a, cha'a gan zej nnita' benách zi'to' ka'.

⁷ Naž Pablon' bežoje' ga na', na' wyeje' liž Justo, to benne' zka'n zene' Dios, na' zoa liže' gawze gan že' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios.

⁸ Crispo nake' benne' blo che yo'on'. Bejli'e che Xanžo Jesús, na' bénlengak le' tzen yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže'. Benne' zan, benne' Korinto ka', bejlé'gake' che Benne' Criston', katen' béngkle' xtiža' Dios, na' bezóagake' nis.

⁹ Naž Xanžon' na'kze gože' Pablon' lo da' ble'e dáwe'le', na' wnné':

—Bi žebo', na' bi wsano' zchaljo' xtiža'a, ¹⁰ dan' zóalenzka' neda' le', na' bi wlapa' na' nitó benne' le' nich

bi da' gone' chio', dan' benne' zan lo yež nga zej nake' chia'.

¹¹ To yiz yo'o gachje bga'n Pablon' ga na', na' bsdle' légage' xtiža' Dios.

¹² Kate' bžin ža z_nna bia' Galión gan nbab Akaya, benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', ben toze xtiža'gake', na' béxwgake' Pablon', na' bché'gake' le' gan zchi'a laže' Galión na'.

¹³ Belyi'e Galión na':

—Benne' ni zko'o ye'e benách ka' nich wká'n zéngake' Dios, kan bi nak tlebe len da' nzi' lo na'to' neto'.

¹⁴ Kate' za' wchálj Pablon', Galión na'kze gože' benne' judío ka', na' wnné':

—Le'e, benne' judío ka', chela' gak to da' bi nak tlebe len da' z_nna benne' Sésar, o to da' zinnj da' bene', soela' wzé naga' xtiža'le kan žala' gona', ¹⁵ san dan' nak diža' bizjw che diža'ze, na' che lagak benách ka', na' kan nak da' žsédlele lé'ezele, le wká'n chawen' lé'ekzele, dan' bi žénela' wchi'a laža'a da' ki.

¹⁶ Naž Galión na' bchache' légage' lo yolawe'. ¹⁷ Naž yógo'te benne' wlaš ka' béxwgake' Sóstenes, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' belyine' le' yid la' li'a yolawe', san Galión na' bzoe' chela'ale da' žóngake'.

¹⁸ Bga'n Pablon' lo yežen' ža zan, na' wdé bzele' diža' lježžo ka', na' wyeje' lo yež Senkrea, gan bene' yidze yichje', dan' de to da' bchebe

laže'e law Dios gone'. Naž wžene' to lo barkw, nich cheje' gan nbab Siria, na' wyéjlangak Prisila len Akila le'. ¹⁹ Kate' bžingake' lo yež Éfeso, wlá'a lážgake'. Wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bcháljlene' benne' ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰ Benne' ka' góta'yoegekle' Pablon' gá'nlene' légake' yelate' scha, san le' bi gónele'. ²¹ Bzele' diža' légake', na' wnné':

—Žon byenen soa' lena' lni da' za' gaken lo yež Jerusalén, na' te na' da' yoble yelá'a ga ni zoale, cha' Dios nne'.

Naž wžén Pablon' to lo barkw, na' bezé'e lo yež Éfeson'.

Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chonne chi'i

²² Wdé bla' Pablo lo yež Sesarea, na' wyeje' lo yež Jerusalén, gan bejwíe' benách ka' che Benne' Criston', na' naž bezé'e ga na', na' wyeje' lo yež Antiokía. ²³ Wdé wzóe' ga na' bałe ža, na' bžoje' ga na', na' wyeje' to to yež ka' zej nnitan' gan nbab Galasia, na' gan nbab Frijia. Ben choche' lježžo ka' nníta'gake' ga na', lo da' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Zchalj Apolo che Benne' Cristo lo yež Éfeso

²⁴ To ža na' bla' Apolo lo yež Éfeso. Nake' benne' judío, na' golje' lo yež Alejandría lo yežlyó Ejipto. Žáklí'e zchalje', na' nsedle' da' nyejw le'e

yiche la'y. ²⁵ Lezka' nsedle' kan nak da' žejle'žo che Xanžon'. Dot laže'e bchalje', na' kwáselo bsdle' benách ka' kan nak che Jesusen', la'kze nónbia'ze' da' žezóa benách ka' nis kan ben Zwa. ²⁶ Wzó law Apolon' zchalje' dot laže'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Kate' béngkle' Prisila len Akila da' zchalj Apolon', na' bché'gake' le' cheze, na' bzejní'igekle' le' kwáselo kan nak xtiža' Dios. ²⁷ Kate' Apolon' gónele' cheje' gan nbab Akaya, na' lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Éfeso, ben chóchgake' le'. Bzójgake' to le'e yiche da' chjwe'e lo na'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' gan nbab Akaya na', nich gápegake' Apolon' ba la'ne. Kate' bla' Apolon' lo yežlyón', da' bchalje' gókle'elenen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', dan' wzoalen Dios légake'. ²⁸ Ki goken dan' Apolon' bzoa žie' benne' judío ka' lawgak yógo'te benách ka', bkonle' žin da' nyejw le'e yiche la'y, na' bloe'ele' légake' Bennen' lie' Jesús nake' Benne' Criston'.

19

Da' ben Pablo lo yež Éfeso

¹ Katen' wzóa Apolo lo yež Korinto, wdé Pablo gan zej nnita' yež ka' zej žen' yelate' ža'le, na' ble'e lo yež Éfeso. Lo yežen' bejxake'e bałe benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Bedjsóalen Dios Be' La'y le'e katen' bejl'e'le che Benne' Criston'?

Belyi'e le':

—Bi na' yenlto' cha' zoa Dios Be' La'y.

³ Naž Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nak̄ gok da' bezoale nis?

Na' wnnágake':

—Kan bezóa Zwa benách ka' nis.

⁴ Pablon' wnné':

—Zwan' bezóe' benách ka' nis, benne' ka' beyát láže'gake', na' Zwa na'kzen' gože' légake' žala' chejlé'gake' che Bennen' za' ze'e ka le', Bennen' lie' Jesús, na' nake' Le' Benne' Criston'.

⁵ Kate' benne' ka' béngkle' da' ni dan' z̄nna Pablon', bezóagake' nis dan' ba žejlé'gake' che X̄anžo Jesús.

⁶ Kate' Pablon' b̄xoa ne'e légake', na' wnnable' Dios lo wlázgake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', na' bcháljgake' diža' yoble, na' bcháljgake' lo wláz Dios.

⁷ Gokgak benne' ki chežinnoe'.

⁸ Wzóa Pablon' ga na' ka chonne byo', na' žó'oteze' lo yo'o gan z̄dobgak benne' judío ka' nich yéngkle' x̄tiža' Dios, na' lo yela' wechóg láže' bchalje' lágwage'. Bcháljlene' légake', na' gónele' wloe'ele' légake' nak da' li da' z̄nne' kan z̄nna bia' Dios. ⁹ Bale' ben chóchgake' yichj lázdo'gake', na' bi bejlé'gake' che Benne' Criston', na' wnnégake' che x̄tiža' X̄anžon' gan zej nnita' benne' zan ka'. Naž Pablon' bekwase' len benne' judío ka', na' bebeje' benne' ka'

na'le, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Tža tža bcháljlene' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' gan z̄dóbgake' lo yo'o gan žsedle Tiranno benách ka'. ¹⁰ Ki bénteze Pablon' ka chopiz, na' ka' goken, yógo'te benách ka' nnita'gake' lo yež ka' gan nbab Asia, benne' judío ka', na' benách zi'to' ka', béngkle' kan nak che X̄anžo Jesusen'. ¹¹ Dios bene' da' zan yela' wak zen lo na' Pablon'. ¹² Ka' goken, bale benne' ka' b̄xwgage' láže'do' ka' da' bchej Pablon' yichje', na' laže' chelá'a ka' da' bde'e li'e, na' yjwá'gake' légaken gan zej nnita' benne' yižwé' ka'. Beyákgake' kan zej nak yižwé' ka' che chégake', na' bežojgak be' x̄iwe' ka' zej yo'o benne' ka'.

¹³ Naž bale benne' judío, benne' wdá žag ka', benne' z̄béjgake' be' x̄iwe' ka', gónegekle' wkóngkle' žin la X̄anžo Jesusen' nich yebéjgake' be' x̄iwe' ka' zej yo'o benách ka', na' wnnágake':

—Ni'a che la Jesús, Bennen' zchalj Pablon' kan nak chie', že'to' le'e yežojle.

¹⁴ Ki bengak gaže benne' byo zi'n Eseba, to benne' judío, benne' blo ladjwgak b̄xoz wnná bia' ka'. ¹⁵ Beží'i be' x̄iwen', na' wnnán:

—Nónbi'a Jesusen', na' nne-zla' no benne' nake' Pablon', san le'e, žnoz benne' le'e?

¹⁶ Naž b̄xite' bennen' yoe'e be' x̄iwe', na' bsaka' zi'e légake'. Blej bchochje'

yógo'tegake', dan' wzáke'že' ka légake'. Ka' goken bzonnjgak benne' gaže ka' lo yo'on', zej nak gale yídzegake', na' wé'zegake'. ¹⁷ Kan gok da' ni wzé diža' chen, na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Éfeso, benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', béngklen', na' yógo'tegake' bžébegake' Dios. Che len bka'n zéngake' la Xanžo Jesusen'.

¹⁸ Lezka' bžingak benne' zan, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bexóalapagake' dolá' da' zej nbage'e, na' blo'é'egekle' da' kegle ka' da' ba béngake'. ¹⁹ Lezka' bengak benne' zan, benne' ka' zga'ale béngake' yela' wzá'. Bžingake' zej noe'e yiche wzá' chégake' ka', na' bzéygake' da' ka' lawgak yógo'te benách ka'. Blábgake' kan záka'gak yiche ka', na' goken chi yon mil mežw plat. ²⁰ Ka' goken, wzéle'e diža', na' xtiža' Xanžon' benen ga beyakgak benách zhen chie' Le'. Dot láže'gake' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

²¹ Wdé gok da' ki, Pablon' ben byene' cheje' lo yež Jerusalén, san gónele' tie' zga'ale yež ka' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. Wnné':

—Te cha'a lo yež Jerusalén, žon byenen cha'a lo yež Roma.

²² Naž bsele'e chope xkwide' byo ka' gan nbab Masedonia, bi' ka' žónlengakbe' le' tzen, na' légakbe' Timoteo, na' Erasto,

san lekze' bga'ne' bale ža gan nbab Asia na'.

Benne' Éfeso ka' žóngake' žo'osbé lo yežen'

²³ Kate' ža ka' bengak benne' Éfeso ka' žo'osbé, na' beží'igake' che xtiža' Xanžon'. ²⁴ Demetrio, to benne' wen da' zej naken ya plat, bene' ga béngake' žo'osbé na'. Demetrimon' žonkze' liž lo'a ka' da' zej naken ya plat, da' ka' zej naken che dios no'le chégake' lie' Diana. Benne' ka' žóngake' žin ni zzi'gake' mežw zan. ²⁵ Demetrimon' btobe' yezika' benne' ka' žóngake' la' žin nize, na' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', nnézkzelele kan nak žin da' žonžo, žonnen mežw chežo. ²⁶ Zlé'elele, na' ženlele kan žon Pablon'. Kégeze lo yež Éfeso nga, san dot gan nbab Asia, ba bene' ga beyakgak benne' zan che Benne' Criston', na' ba bche'e kan žóngake', dan' ži'e légake' da' ka' žongak benách ka' bi zej naken dios. ²⁷ Kégeze ga'n ka'ze žin ni da' žonžo, san lezka' ga'n ka'ze yodo' che dios no'le zen lie' Diana. Ki gaken, ga'n ka'ze yela' zen che dios no'le ni, diosen' zka'n zengak benách dot gan nbab Asia, na' lezka' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

²⁸ Kate' béngekle benne' ka' da' ni, belžé'e, na' wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

²⁹ Ka' goken, bengak benách ka' žo'osbé dot lo

yežen', na' tzen jake' taríaze la' li'a yolawe'. Bzóbǵake' Gayo len Aristarko ga na', benne' ka' zej nbabe' Masedonia, na' žónlengake' Pablon' tzen. ³⁰ Gónele Pablon' choe'e gan zej nnita' benne' zan ka', san benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston' bi bé'gake' le' latje. ³¹ Lezka' bengak bałe benne' yolawe' ka' che gan nbab Asia, benne' ka' zlé'egekle' Pablon' chawe'. Bséla'gake' benne' ka' góta'yoegekle' le' bi choe'e la' li'a yolawen'. ³² Gan žóngake' žo'osbé, na' zběžeya'agake', to da' znnágake' bałe', na' yetó da' znnágake' yebałe'. Ka' goken dan' zej nchixe benne' zan ka' žóngake' žo'osbé, na' yeláte'ze ka ndachgak benne' ka' bi nnézgekle' biz chen' zej ndobe' ga na'. ³³ Naž benne' judío ka' bebéjgake' Kantr, to benne' judío, ladjw benne' zan ka', na' bzégake' le' lágwage'. Błoe'el Kantren' len ne'e, nich kwé'gake' žize, dan' gónele' nne' da' gáklenen benne' judío ka' lágwag yógo'te benne' ka'. ³⁴ Katen' gókbe'egekle' nake' benne' judío, na' tzen wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake' ka chope hora, na' wnnágake':

—jGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

³⁵ Naž benne' wzój che yolawe' bene' ga wže'gak benne' zan ka' žize, na' wnné':

—Benne' Éfeso ka', nnézgekle yógo'te benách zoa yodo' che Diana nga, dios no'le zen, na' žo'o ni, benne'

Éfeso ka', žape chi'ižo yodon', na' lezka' yej na' da' naken lo'a Diana na', dan' bžojen ya'abá, na' bexjwn ga zoažo ni. ³⁶ Bi gak nitó benne' wži'e che da' ni. Che len žon byenen soale žize, na' bi be ka gónzele. ³⁷ Bche'le benne' ki nga, na' bi želbane' da' že' yodo', na' bi wnné' zí'gake' che dios no'le chele. ³⁸ Che len, cha' zoa diža' bizjw chegak Demetrion', na' chegak benne' wen da' zej naken ya plat, benne' ka' nníta'lengake' le', len nóte'teze benne', de latje gan wzé nagto' chégake', na' de gan zoa benne' wchi'a laže'e lé'gake', ga na' gak yesbága'gake' ljéžgake' zia toe' yetóe'. ³⁹ Na'a, cha' de yetó da' nnable, wak wká'n cháwe'žon kate' dobgak benne' yolawe' ka', kan zna yolawe' che yež Roma. ⁴⁰ Wak no benne' yesbage'e žo'o zia ni'a che žo'osbé da' goken na'a, na' nne' zži'ižo che yolawen'. Bi be zoa da' gak nnažo biz chen' gok žo'osbé na'.

⁴¹ Kate' beyož bchalje' da' ni, besele'e benne' zan ka' lížgake', benne' ka' zej ndobe' ga na'.

20

Pablo zeje' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Gresia

¹ Kate' wžé' ži žo'osbé na' dan' goken lo yež Éfeso, naž Pablo bliže' benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', na' kwáselo bzejni'ile' lé'gake'. Wdé na' bzele' diža' lé'gake', na' la' bkwastie' len lé'gake'. Bžoje' ga na', na'

wyjeje' gan nbab Masedonia. ² Wdíe' lo yež ka' zej nbaben ga na', na' bzejni'ile' benne' lježžo ka' nníta'gake' to to yež ka', na' wdé na' wyeje' gan nbab Gresia. ³ Wzóa Pablon' ga na' ka chonne byo'. Kate' za' kwene' to lo barkw nich cheje' gan nbab Siria, na' gókbe'ele' žénegekle benne' judío ka' góxwgake' le'. Che len wyoé'e nez, na' beyeje' gan nbab Masedonia, na' bžine' lo yež Filipos. ⁴ Sópater, zi'n Pirro, benne' Berea, len Aristarko, na' Segundo, benne' Tesalónika ka', na' Gayo, benne' Derbe, na' lezka' xkwide' Timoteo, na' Tíkiko, na' Tróximo, benne' Asia ka', bėnlėngake' le' tzen. ⁵ Naž benne' ki jake' zgá'alegake' ka Pablon', na' bžingake' lo yež Troas, gan belbeze' le'. ⁶ Lo yež Filipos na', neda', Lukas, bejchaga' Pablon'. Kate' ba wdé lnin' kate' žawgak benne' judío ka' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, na' wžento' to lo barkw, na' beza'to' lo yež Filipos na'. Wdé gayo' ža bžagto' benne' ka' jake' zgá'alegake' ka Pablon', na' zbėzgake' le' lo yež Troas, gan bga'nto' gaže ža.

Da' ben Pablo lo yež Troas

⁷ Ža nežw bdobgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' nich ye'j gáwgake' da' žsa' láže'žo kan got Jesús, Benne' Criston'. Na' bsdle Pablo légake', na' dan' žala' yezé'e ga na' kate' za' ža'ní' ža na', che len scha bchalje', ga bžinte wdé gachje yele. ⁸ Gan zej ndobe' naken lo

yo'o ža'le, na' zej nnita' da' zan da' zgó'ogaken bani' ga na'. ⁹ Wzóa xkwide' Eutiko ga na', na' že'be' gan žo'o bani' che yo'on', na' znnale'en tasbe' dan' ztonn Pablon' da' zchalje'. Gan že' ztas xkwiden' naken da' chonne kwia lo yo'on', na' ztászebe' wbixtebe', na' bžintebe' lo yo že'le. Náttebe' bechísgake'-be'. ¹⁰ Betj Pablon' zan yo'on', na' bejxóe' lebe', na' beyeje'e-be'. Naž gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi žébele. Nbanbe'.

¹¹ Kate' ba bebén Pablon' ža'le, bexwe' yet xtil, na' bdawen'. Naž Pablon' bcháljlene' légake' ga bžinte chbal-le. Wdé na' bežoje' ga na'. ¹² Xkwide' byon', bin' wbixbe', nbanbe' beché'gake'-be', na' beyák zėnle'egake'.

Kan gok bžinto' lo yež Mileto

¹³ Bejchento' lo barkw, na' wdeto' ga bžinto' lo yež Asón nich chejchagto' Pablo ga na', kan ba ben xtíža'to', dan' gónele Pablon' cheje' ga na' sa'ze ni'e. ¹⁴ Kate' ba bžagto'-ne' lo yež Asón na', wžene' lo barkwn' gan yo'oto', na' wyejto' gan že' yež Mitilene. ¹⁵ Bezá' barkwn' ga na', na' ža chope ža bžinto' to li gan zoa to yežlyó lo nison' da' nzin' Chio, na' yetó ža wdeto' to li gan de yetó yežlyó da' nzin' Samos, na' bžinto' lo yež Trojilio gan bga'nto' to chi'i. Yetó ža bžinto' lo yež Mileto. ¹⁶ Ki bento' dan' Pablon' ba ben choche' teze' yež Éfeso, nich bi žele' gan

nbab Asia, dan' žak láže'li'e soe' lo yež Jerusalén kate' žin ža Pentecostés cha' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo lawgak benne' Éfeso ka' lo yež Mileto

¹⁷ Kate' ne zoa Pablo lo yež Mileto, bsele'e to benne' bejliže' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Éfeso. ¹⁸ Kate' bžingake' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e ba nnézkzelele kan bénteza' gan zoale kate' wzó law bla'a gan nbab Asia. ¹⁹ Tža tža bena' xchin Xanžon' lo yela' gaxjw laže'. Ki bena' ga bžinte wžeža' ni'a chele, na' da' zan da' goken chia' da' ka' wzí' biá'gaken neda' ni'a che da' zia da' bengak benne' judío ka' chia', benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Bcháljteza' gan zoale yógo'te da' žóngaken ga žak chawe' chele, na' kwáselo bsdla' le'e gan zdóbele che Benne' Criston', na' gan nak lo ližle ka'. ²¹ Bzoa lia' lawgak benne' judío ka', na' lawgak benne' zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' nich chejlé'gake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²² Na'a, Dios Be' La'y ba bene' chia' cha'a lo yež Jerusalén, na' bi nnezla' biž gaken chia' ga na'. ²³ Yógo'te yež gan zda', Dios Be' La'y zloe'ele' neda', na' ži'e neda' kan gongak benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', zne' wséjwgake' neda' liž ya, na' gon zí'gake'

neda'. ²⁴ Bi be žekla' neda' ni'a che da' gaken, la'kze gata' o bi gata', san žénezela' yeyóž gona' da' ne žona', nich gona' žin da' bde Xanžo Jesús lo na'a, da' naken wchalja' diža' chawen' kan nak da' žonnze Dios chežo. Ki gona' len yela' žebél.

²⁵ Ba bchalja' lawle le'e kan zna bia' Dios. Na'a, nnezla' biž lé'elele neda'. ²⁶ Che len, žapa' le'e da' naken dot da' li na'a ža. Bi be nbaga'a neda' che nitole le'e. ²⁷ Bi be zoa da' bi bsdla' le'e, san bzenla' le'e yógo'te da' wnnakze Dios. ²⁸ Che len, le gape chí'i kwínle, na' le gape chí'i yógo'te benách ka' che Benne' Criston', dan' Dios Be' La'y bnnite' le'e nich gáklenle, na' gape chí'ile benách ka' che Xanžo, Bennen' gote' lo wláz légake', na' blalje' xchene' da' beyá'wle' légake'. ²⁹ Ba nnezla', te yezá'a gan zoale, chazgak benne' ka' gan zoale, benne' yénegekle' wchíxgake' benách ka' che Benne' Criston'. Góngake' kan žongak beko' yixe' snia ka', bia ka' zbia yí'gakba' zila' ka'. ³⁰ Žojgak benne' ka' nníta'gake' ladjwle, na' wcháljgake' da' wen laže' nich kwéjgake' chégakze' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' žónlengake' le'e tzen. ³¹ Che len, le gak ban laže', na' le yesá' laže' kan bena' neda' chonniz, dan' dot ža dot yele kwáselo bzejni'ila' le'e to tole na' zejte wžeža' ni'a chele.

³² Na'a, zí'na'do' ka', zgo'a le'e lo na' Dios. Znnabla' Le'

gon chawe'e le'e, na' gone' kan zna xtiže'e. Dios gon choche' le'e, na' gone' ga gak gónlenle tzen benne' ka' ba wleje' cheze'. ³³ Batkle wdán laža'a da' naken chegak lježa' ka'. Bi wdán laža'a mežw, o laže' chégake'. ³⁴ Nnézkzelele, len na' kwinkza' bena' žin nich gak ga'wa' da' byažjen chia', na' da' byažjen chegak benne' ka' bénlengake' neda' tzen žin. ³⁵ Len yógo'te da' bena', bloe'ela' le'e kan žala' gonžo žin nich gak gáklénžo benne' ka' želyážjele'. Žala' chejsá' láže'žo dan' wnná Xanžo Jesús na'kze, katen' wnné': "Gakže chawe' che bennen' bi da' znezjwe' ka' da' gaken che bennen' bi da' zzi'e."

³⁶ Kate' beyož bchalj Pablon' da' ni, naž bzoa zibe', na' bénlene' tzen yógo'tegake', bcháljlengake' Dios. ³⁷ Naž yógo'tegake' belbeže', na' byéla'gake' yen Pablon', na' bchag lágwage' le'. ³⁸ Ki bégake' dan' gok nyache' láže'gake' ni'a che dan' wnná Pablon', katen' wnné': "Biž lé'elele neda'." Jáklene' le' tzen, na' bžingake' ga bebene' le' lo barkw.

21

Pablo zeje' lo yež Jerusalén

¹ Wdé beza'to' gan wnníta'gak benne' Éfeso ka', barkw da' yo'oto' la' wyo'oten nez, na' to liža wdeto' gan zoa yežlyodon' nzin' Kos. Ža chope ža, bžinto' yetó latje da' nzin' Rodas. Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež

Pátara. ² Lo yežen' bejxáka'to' to barkw yoble da' zejen gan nbab Fenisia. Wžento' lo barkwn', na' la' wyo'oten nez. ³ Wdeto' gan zla' yežlyó Chipre, da' wzóan chelá'a yegle, na' bžinto' gan nbab Siria. Wyáz barkwn' latjen' gan že' yež Tiro, dan' žala' chejká'ngake' ywa' da' nwa' barkwn' ga na'. ⁴ Lo yež Tiro na' bejxáka'to' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bgá'nłento' légake' gaže ža. Dan' ba bloe'el Dios Be' La'y légake' da' žala' gak che Pablon', belyi'e le' bi cheje' lo yež Jerusalén. ⁵ Wdé na' katen' za' yežojto' ga na', yógo'tegake' wzá'lengake' neto' tzen len no'le ka' chégake', na' xkwide' ka' chégake', na' bžinto' na'le žoa'a yežen'. Naž bzoa zibto' žoa'a niso', na' bcháljlento' Dios. ⁶ Beyož wdéla'to' lježto' toto' yetoto', na' bebento' lo barkwn', na' légake' beyéjgake' lížgake'.

⁷ Naž la' wza'te barkwn' lo yež Tiron', na' ga ze lawte bžinen lo yež Tolemaida. Lo yežen' bežojto' lo barkwn'. Wdapto' "Padiox" benne' lježžo ka' nníta'gake' ga na', na' bgá'nłento' légake' to ža. ⁸ Kate' za' ža'ni' yetó ža, bežoj Pablon' ga na', na' neto' bénłento'-ne' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea, gan wyo'oto' liž Lip, na' bgá'nłento' le'. Lipen' zchalje' diža' chawen', na' bénlene' tzen gaže benne' ka' wžégake' ža ni'te nich gáklengake' benách ka' che Benne' Criston'. ⁹ Zej nnita'

tape xkwide' no'le che Lipen', na' zcháljgakbe' lo wĺáz Dios. 10 Wdé wzoato' ga na' chope chonne ža, naž bla' Agabo, benne' bžoje' gan nbab Judea, na' zchalje' lo wĺáz Dios. 11 Benne' ni bedjwíe' neto', na' beḡwe' yid nžejen le'e Pablon'. Bcheje' ni'a na' kwine', na' wnné':

—Ki z̄nna Dios Be' La'y: “Ki gongak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Wchéjgake' bennen' nak yid ni chie', na' wdégake' le' lo na'gak benne' zi'to' ka'.”

12 Kate' benlto' da' ni, neto' len benne' ka' nníta'gake' ga na' góta'yoelto' Pablon' nich bi cheje' lo yež Jerusalén.

13 Beží'i Pablon', na' wnné':

—¿Biz da' ni žonle, z̄běžele, na' žonle ga žak nyache' laža'a? Neda' ba zoakza', kégeze wchéjgake' neda', san lezka' gata' lo yež Jerusalén ni'a che Xanžo Jesús.

14 Dan' bi gok wcha'to'-ne', biž bi gožto'-ne', na' wnnato':

—Gak kan nna Xanžon'.

15 Kate' ba wdegak ža ka', bkweztó' dan' nwa'to', na' wyejto' lo yež Jerusalén.

16 Bale benne' ka' che yež Sesarea na', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', wzá'ľengake' neto', na' Mnasón, to benne' Chipre, bėnlene' ľégake' tzen. Žejli'e che Benne' Criston' ža ni'te, na' žala' chejga'nto' liž benne' ni.

Pablo zejwíe' Jakob

17 Katen' bžinto' lo yež Jerusalén, benne' lježžo

ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', len yela' žebél chégake' wdápegake' neto' ba la'ne. 18 Ža chope ža, Pablo wyó'olene' neto' lo yo'o, gan bejwíato' Jakob, na' zej ndobe yógo'te benne' gole ka' ga na', benne' ka' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. 19 Kate' Pablon' ba wdape' ľégake' “Padiox” bzenle' ľégake' yógo'te da' ben Dios lo ne'e le' gan zej nnita' benách zi'to' ka'. 20 Kate' bėngekle' da' ni, bka'n zéngake' Dios. Naž belyi'e Pablon', na' wnnágake':

—Zlé'ekzelo', lježto', benne' zante gaywá', benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yógo'tegake' žápele'egake' ba la'ne da' bchi'le Moisés. 21 Ba bėngekle' da' ka' z̄nnagak benách ka' kan naken chio', z̄nnágake' z̄zejni'ilo' yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' ladjw benách zi'to' ka', nich wká'ngake' da' bchi'le Moisés benách Israel ka', na' ži'o ľégake' bi chóggake' lo belá' chegak xkwide' byo chégake' ka', na' bi gápegake' ba la'ne da' ka' žónteze žonžo žo'o, benne' judío ka'. 22 ¿Nakx gonžo na'a? Dobgak benne' zan kate' yéngkle' ba beló'o nga. 23 Na'a, ben da' ni da' ye'to' le'. Nníta'ľengak tape benne' byo ka' neto' nga, benne' ka' ba bchebe ľáže'gake' ľaw Dios to da' góngake'. 24 Bche' benne' ki

len le', na' benlen légage' tzen
 nich gon chawe' kwinkle kan
 nak che yodo', na' wdizjw
 le' da' žala' chíjwgake' nich
 góngake' yidze yíchjgake', nich
 nnézgekle yógo'te benne' judío
 ka' bi nakkze dan' znnégake'
 chio', san lezka' le' žono'
 da' naken chawe', na' žapo'
 ba la'ne da' bchi'le Moisés.
 25 Kan nak chegak benách
 zi'to' ka', benne' ka' žejlé'gake'
 che Benne' Criston', ba bento'
 chawe' diža', na' ba bzojto'
 kan žala' góngake'. Bi žon
 byenen gape chí'igake' da'
 ki da' žónteze žongak benne'
 judío ka', san toze:

Bi ye'j gáwgake' da' wlo'ogak
 benách ka' lawgak lo'a
 ka'.

Bi gáwgake' žen.

Bi gáwgake' bela' chegak
 bia yix'e' ka' len
 xchéngakba'.

Bi góngake' da' sban.

*Žóxwgake' Pablo la' li'a
 yodo'*

26 Naž Pablo bchi'e tape
 benne' ka' len le', na' ža chope
 ža ben chawe' kwine' tzen
 len légage' kan nak che yodo'.
 Naž wyaze' la' li'a yodo', nich
 gak bia' biz ža yeyož góngake'
 da' gon chawe' kwíngake',
 ža na' žala' chjwá'gake' da'
 kó'ogake' law Dios to toe'.
 27 Kate' za' yeyožgak gaže
 ža ka', bale benne' judío
 ka', benne' zej nžoje' gan
 nbab Asia, blé'egekle' Pablon'
 la' li'a yodo'. Béngake' ga
 bengak benne' zan žo'osbé,
 na' béxwgake' Pablon'.

28 Wnnégake' zižje, na'
 wnnágake':

—Le gaklen neto', le'e,
 benne' Israel ka'. Benne' ni
 žsedle' yógo'te benách yógo'te
 latje nich wká'ngake' ka'ze
 yež chežo, na' da' bchi'le
 Moisés, na' yodo' chežo nga.
 Na'a, ba wlo'é'e benne' zi'to'
 ka' lo yodo' nga. Ki žone', žka'n
 ditjle' latje la'y nga.

29 Ki wnnágake' dan' zga'ale
 blé'egekle' Pablon' lo yež tzen
 len Trófimo, benne' Éfeso, na'
 žékgekle' bchi'e bennen' lo yo-
 don'.

30 Ka' goken, bdogak
 yógo'te benne' ka' che
 yežen', na' bžíngake' ga na'.
 Naž wzéngake' Pablon', na'
 wzóbgake' le', na' bebéjgake'
 le' na'le la' li'a yodon', na' la'
 bséjwtegage' gan žó'ogake' la'
 li'a yodon'. 31 Kate' za' gótgake'
 Pablon', bžin diža' law benne'
 blo, benne' žeje' lo wdile.
 Benle' žongak yógo'te benách
 nníta'gake' lo yež Jerusalén
 žo'osbé. 32 Naž benne' blon'
 la' btobtie' benne' ka' žjake'
 lo wdile, tzen len benne' ka'
 zché'gake' légage', na' taríaze
 wyéjlene' légage' gan žongak
 benne' ka' žo'osbé. Katen'
 blé'egekle' benne' blon' len
 benne' ka' žjake' lo wdile,
 naž bsángake' zwaw zžá'agake'
 Pablon'. 33 Wbiga' benne'
 blon' ga na', na' bešwe'
 Pablon'. Gože' benne' ka'
 žjake' lo wdile wchéjgake' le'
 len chope do ya. Wdé na'
 wnnable' benne' zan ka', na'
 wnné':

—¿Nožkze benne' ni, na' biz
 bene'?

³⁴ Benne' zan ka' belbéžeyi'e, na' che chégake' kan wnnágake'. Ka' goken, benne' blon' bi be gok chejni'ile', dan' žongak benne' ka' žo'osbé. Che len gože' benne' ka' žjake' lo wdile ché'gake' Pablon' lo yo'o zen gan zdóbgake'. ³⁵ Katen' bžíngake' gan nak nepe' che yo'o zen na', yjwa'gak benne' ka' žjake' lo wdile Pablon', dan' žiadi'igak benne' zan ka' légake'. ³⁶ Za'gak benne' ka' xkóže'lgake'. Želbéžeyi'e, na' znnágake':

—iLe gote'!

Da' bchalj Pablo lawgak benne' zan ka'

³⁷ Kate' wzó lágwage' kó'ogake' Pablo lo yo'o zen na', le' gože' benne' blon', bennen' žjeje' lo wdile, na' wnné':

—¿Gonno' neda' latje yapa' le' to diža'?

Benne' blon' gože' Pablon':

—¿Žako' diža' griego?

³⁸ ¿Kege le' benne' Ejipto na' ža nize btobe' benne' wen da' zinnj ka', na' bchi'e ka' tape mil benne' wetw benne' ka' lo latje dach?

³⁹ Naž Pablon' gože' le', na' wnné':

—Da' li naka' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso, to yež blo gan nbab Silisia. Žáta'yoela' le' gonno' neda' latje wchalja' lawgak benách ki.

⁴⁰ Benne' blon' bi'e le' latje, na' Pablon' wzíe' gan nak nepe', na' bchis ne'e nich kwe'gak benách zan ka' žize. Kate' ba wnníta'gake' žize, naž

Pablon' bchaljlene' légake' len diža' hebreo.

22

¹ Ki wnná Pablon':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e kan nak da' žona'.

² Kate' béngikle' zchalje' diža' hebreo, wnníta'gakže' žize. Pablon' gože' légake', na' wnné':

³ —Nakkza' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso gan nbab Silisia, san bgola' lo yež nga, na' bsdle Gamaliel neda' dot kan nak da' bsédgekle xa xto'žo ka'. Be' láže'teza' bka'n zena' Dios kan žonle le'e na'a. ⁴ Zga'ale wžía laža'a benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiža' Benne' Criston', na' bchi'a légake' gan gátgake'. Wžéngaka'-ne', na' bséjwgaka'-ne' liž ya, benne' byo ka' len no'le ka'. ⁵ Lezka' wak wzóa ligak bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' da' béngake'. Bžójgake' to yiche wnná bia' da' chjwa'a gan zej nnita' lježžo judío ka' lo yež Damasko. Wyá'a ga na' nich chejxena' benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjchi'a légake' zej nžeje' lo yež Jerusalén nga, nich gonto' légake' zia.

Zloe'el Pablo kan beyake' che Benne' Cristo

⁶ Naž wnná Pablon':

—Katen' zeyá'a lo nez, na' za' žina' lo yež Damaskon', katen' goken wawbiž, ka' gaze wyép yes baní' da' zan' ya'abá, na' bsa'nín' gan

zeyá'a. ⁷ Ła' bgo'ntia' lo yo, na' benla' chi'i to Benne' gože' neda': "Saulo, Saulo, ¿biz chen' zbia lažo'o neda'?" ⁸ Naž wnnabla' Le', na' wnnía': "¿Nož Le', Xan?" Le' gože' neda': "Neda' Jesús, benne' Nasaret. Nedkza' zbia lažo'o." ⁹ Benne' ka' wnníta'lengake' neda' blé'egekle' banín', na' bžébegake', san bi béngekle' chi'i Bennen' bcháljlene' neda'. ¹⁰ Naž goža'-ne': "¿Biz žala' gona, Xan?" Xanžon' gože' neda': "Beyás, na' wyéj lo yež Damasko gan zoa to benne' yi'e le' yógo'te da' žala' gono'." ¹¹ Dan' biž bi blé'ela' dan' bdi'i yes baní' na' yej ława', che len benne' ka' zéjlengake' neda' tzen béxwgake' na'a, na' bché'gake' neda' gan bžintia' lo yež Damaskon'.

¹² 'Lo yežen' zoa Ananías, to benne' žone' dot kan zna da' bchi'le Dios, na' benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damaskon' žápegake' le' ba la'ne. ¹³ Ananíasen' blé'e gan wzóa', na' gože' neda': "Saulo, bicha'a, yeyalw yej ławo'." Ła' naže beyalw yej ława', na' blé'ela' le'. ¹⁴ Le' gože' neda': "Dios chegak xa xto'žo ka', wžekze' le' ža ni'te nich nnezlo' da' žénekzele' Le', na' nich le'elo' Benne' Chawe', Bennen' nake' Zi'nkze', na' nich yenlo' da' ye'kze' le'. ¹⁵ Ki naken dan' žala' wzóa lio' chie' Le' ławgak yógo'te benách ka', na' wzenlo' légake' da' ba blé'elo', na' da' ba benlo'. ¹⁶ Na'a, ¿biz chen' želo'? Wzó ža', na' bezóa nis. Wnnable

Xanžon' yeyone' le' chawe', na' yeké'e doła' da' nbago'o."

Jesús bsele'e Pablo nich wzóa lie' chie' Le'

¹⁷ Lezka' wnná Pablo:

—Wdé na', katen' belá'a lo yež Jerusalén nga, na' kate' ne zcháljléna' Dios lo zchil yodo', na' blé'e dáwe'la'. ¹⁸ Blé'ela' Xanžon', na' gože' neda': "Taríaze wyéj. Bežojte lo yež Jerusalén nga, dan' benne' ki bi gápegake' ba la'ne da' wchaljo' chia'." ¹⁹ Neda' goža'-ne': "Xan, nnéžgекle' kan bena' neda'. Wyoá'a gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngекle' xtiža' Dios. Wdina' benne' ka' žejlé'gake' chio' Le', na' bséjwgaka'-ne' liž ya. ²⁰ Katen' bétgake' Esteban, bennen' bzoa lie' chio', lezka' neda' wzóa' ga na', na' bénlena' tzen benne' ka' bétgake' le', na' ben chi'a laže' da' bxo'a yengak benne' ka' bžé'egake' le' yej." ²¹ Naž Xanžon' gože' neda': "Wyéj, dan' žseła'a le' ławgak benách zi'to' ka'."

Pablo zcháljléne' benne' blo, benne' žeje' lo wdile

²² Nize ze ław bze nag-gak benne' judío ka' che Pablo, na' naž wžéžeya'agake'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Le got bennen'. Bi žala' soe'nbane'.

²³ Naž, dan' belbéžeyi'e, na' lo yela' zža'a chégake', bchéžgake' laže' da' yej nakwe', na' belgo'ne' goxo', ²⁴ che len benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, gože'

benne' ka' žjake' lo wdile
wché'gake' Pablon' lo yo'o
zen na'. Lezka' gože' lé'gake'
chíngake' Pablon' nich nne'
da' nakkzen, nich nnezle' biz
chen' želbéžeya'a ki benne'
judío ka' che Pablon'. ²⁵ Kate'
ne zchéjgake' ni'a na' Pablon'
len yid ka' nich chíngake' le',
Pablon' gože' to benne' zchi'e
benne' ka' žjake' lo wdile,
benne' zoe' ga na', na' wnné':

—¿De latje chinle neda?
Neda' nbaba' Roma, na' bi
bchi'a laže' nitó benne' neda'
cha' nbaga'a zia.

²⁶ Kate' benle bennen'
da' ni, wyeje', na' bejzenle'
benne' blon', bennen' žeje' lo
wdile. Gože' le':

—¿Bizkze žonžo? Benne' ni
nbabe' Roma.

²⁷ Naž benne' blon' ble'e
gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Wnná cha' nbabkzo'
Roma.

Pablon' gože' le':

—O', nbabkza'.

²⁸ Beží'i benne' blon', na'
wnné':

—Neda' wdíjwkza' mežw
zan nich baba' Roma.

Naž Pablon' gože' le':

—Neda' wbaba' Roma
katen' golja' dan' zej nbab xa
xna'a Roma.

²⁹ Kate' béngkle benne' ka'
da' ni, benne' ka' za' chíngake'
Pablon', naž bebíga'gake' gan
zoe'. Lezka' bžebe benne'
blon' katen' wnezele' nbab
Pablon' Roma, dan' ba wnné'
wché'gake' le'.

*Zla' Pablo lawgak benne'
yodo', benne' wchi'a laže' ka'*

³⁰ Ža chope ža, gónele
benne' blon' nnezle' kwáselo

bizen' da' žesbága'gak benne'
judío ka' Pablo zia. Wnné'
beseže' do yan' da' nžejen
Pablon', na' wnné' dobgak
bꝑoz wnná bia', bꝑoz judío
ka' len yógo'te benne' yodo',
benne' wchi'a laže' ka'.
Naž bebeje' Pablon' gan
bséjwgake' le', na' bzie' le'
lawgake'.

23

¹ Naž Pablon' bwie' lawgak
benne' yodo', benne' wchi'a
laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Na' ze-
jte na'a žonkza' da' chawe'.
Ki naken, bi zoa da' žesbaga'
láзда'wa' neda' zia law Dios.

² Naž Ananías, bꝑoz blo,
gože' benne' ka' nníta'gake'
dot kwit Pablon' kápa'gake'
žoe'e. ³ Pablon' gože' le':

—Lezka' Dios yebi'e chio'
le', benne' zloé'ezele chawe'
kwino'. ¿Že'kzo' zchi'a lažo'o
neda' kan bchi'le Moisés,
san zdetle žono' kan bchi'kzle
Moisesen', zꝑno' kápa'gake'
neda'?

⁴ Benne' ka' nníta'gake' ga
na' belyi'e Pablon':

—¿Žliž zi'o bꝑoz blo che
Dios?

⁵ Pablon' gože' lé'gake':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Nyejw
le'e yiche da' zꝑnan: “Bi wliž
zi'o benne' zꝑna bi'e benách
wláž chio' ka'” san neda' bi
gókbe'ela' nake' bꝑoz blo.

⁶ Naž gókbe'ele Pablon'
ba'e' zej nake' benne' yodo'
saduseo ka', na' yezíka'gake'
benne' yodo' fariseo ka'.
Wnnié' zižje lawgak benne'
yodo', benne' wchi'a laže' ka',
na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Naka' benne' fariseo, na' naka' zi'n to benne' fariseo. Na'a zchi'a láže'le neda' dan' žxen laža'a yebangak benne' gat ka'.

⁷ Kate' wnná Pablon' da' ni, bžoj chóplegak benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka', na' beldíl diže'e la' légakze'. ⁸ Ki béngake' dan' znnagak benne' saduseo ka' bi yebangak benne' gat ka', na' bi zej nnita' wbás che ya'abá ka', na' bi zej nnita' be' nákgakkze benách ka', san benne' yodo' fariseo ka' žejlé'gake' zej nnita' yógo'te da' ki. ⁹ Che len wžéžeya'agake'. Naž wzó ža'gak benne' wsedle, benne' yodo' fariseo ka'. Beldíl diže'e, na' wnnágake':

—Žeklto' neto' bi be da' zia nbaga' benne' ni, dan' cha' bchaljlen to be' nakkze no benne' le', o cha' bchaljlen to wbás che ya'abá le', bi žala' wži'ižo che Dios.

¹⁰ Kate' ba beldíl díža'le'e benne' judío ka', na' bžebe benne' blon', benne' žeje' lo wdile, dan' žekle' wzózj tile' Pablon'. Naž wnné' chjak benne' ka' žjake' lo wdile, nich chejbéjgake' Pablon' ladjw benne' judío ka', na' yeché'gake' le' lo yo'o zen gan zdobgak benne' ka' žjake' lo wdile.

¹¹ Kate' ba nak žel ža na'ze, bloe'e law Xanžon' gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, Pablo. Kan ba bchaljo' chia' neda' lo yež Jerusalén nga, lezka' žon

byenen wchaljo' chia' lo yež Roma.

Žóngake' toze diža' gótgake' Pablo

¹² Kate' za' ža'ni' yetó ža, bałe benne' judío ka' béngake' toze diža', na' ben choch xtíža'gake', na' wnnágake' Dios wsaka' zi'e légake' cha' bi góngake' dan' bchebe láže'gake'. Wnnágake' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' Pablon'. ¹³ Nníta'gakže ka choplaj benne' ka', benne' ben choch xtíža'gake' ki. ¹⁴ Jak benne' ki gan zej nnita' bžoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka', benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ba ben choch xtíža'to', na' znnabto' wsaka' Dios neto' zi' cha' bi gonto' ki, na' bi be ye'j gawto' na' zejte gotto' Pablon'. ¹⁵ Na'a, le'e len benne' yodo' wchi'a láže' ka', le ye' benne' blon', benne' žeje' lo wdile, nich yedjwá'gake' Pablon' wxé, nich žine' gan ndoble, na' nnale žénelele nnáblele Pablon' to díža' gaze lo de. Neto' kwe' nawto'-ne' la' nez, na' gotto'-ne' zga'ale kate' žine' nga.

¹⁶ Benle xkwide' byo che no'le zan Pablon' kan kwe' náwgake' Pablon', na' wyejbe', na' wyo'obe' yo'o zen na', na' bejzenlben' Pablon'. ¹⁷ Pablon' bliže' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' gože' le':

—Bche' xkwide' ni law benne' blo, dan' nwa'be' to díža' ye'be'-ne'.

18 Naž bennen' bchi'e-be' gan zoa benne' blon', na' gože' le':

—Pablo, bennen' nyejwe' liž ya, bliže' neda', na' góta'yoele' neda' yedjwá'a xkwide' ni lawo', dan' žénelbe' wcháljlenbe' le'.

19 Benne' blon' beᵑwe' na'be', na' bchi'e-be' cheze, na' wnnable'-be', na' wnné':

—¿Bižen' žénelo' yi'o neda'?

20 Lebe' gožbe'-ne':

—Benne' judío ka' ba ben toze xtíža'gake' gáta'yoegekle' le' chi'o Pablo wxé, nich žine' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Yé'gake' le' žénegekle' nnábgekle' le' to diža' gaze lo de, 21 san le', bi chejli'o dan' nnágake', dan' nníta'gakže ka' chópłalgake' kwe' nágake' Pablon'. Ba ben choch xtíža'gak benne' ka', na' wnnágake' wsaka' Dios légake' zi' cha' bi gótgake' Pablon', na' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' le'. Na'a, ba nníta'gake' ban laže', na' želbeze' wchebe lažo'o gono' dan' nnábgekle' le'.

22 Naž benne' blon', benne' žeje' lo wdile, gože'-be' bi ye'be' nitó benne' dan' ba gožbe' le', na' naž besele'e xkwiden'.

Zla' Pablo law Féliks, benne' blo wnná bia'

23 Naž benne' blon' bliže' chope benne' zché'gake' to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile to toe', na' gože' légake' wkwéžgake' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', na' chonnłalj chi benne' ka' žjake'

lo wdile, benne' žiágake' bia ka', na' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zej noe'e yag ntoche' ka', nich chjake' lo yež Sesarea te xche'. 24 Lezka' gože' légake' wkwéžgake' to bia, da' kwia Pablon', na' ché'gake' le' binlo, nich bi be gaken chie', nich žine' law Féliks, benne' blo wnná bia'.

25 Lezka' bsele'e to yiche da' znnan ki: 26 “Neda', Klaudio Lisias, žapa' le': Padiox Féliks, benne' blo wnná bia'. 27 Benne' ni žsela'a-ne' lawo', wzengak benne' judío ka' le', na' gónegekle' gótgake' le'. Kate' gókbe'ela' nbabe' Roma, bchi'a benne' ka' žjake' lo wdile, na' beslá'-ne' lo na'gak benne' judío ka'. 28 Gónela' nnezla' biz bene', dan' žesbága'gak benne' judío ka' le' zia, na' bchi'a-ne' lawgak benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ché'gake' ka'. 29 Kate' bchi'a laža'a dižan' kwáselo, wnnezla' žesbága'gake' le' zia kan nak da' zinna da' žsédgekle', na' bi be zia nbaga' benne' ni, nich no benne' gote' le', o wsejwe' le' liž ya. 30 Naž bla' to benne' bzenle' neda' že' nawgak benne' judío ka' le' nich gótgake' le', na' che len žsela'a le' gan zo', na' goža' benne' ka', benne' žesbága'gake' le' zia lá'gake' lawo' le', nich wloé'egekle' le' bi diža' zej nape' le'. Dios gon chawe'e le'.”

31 Naž benne' ka' žjake' lo wdile béxwgake' Pablon', na' béngake' kan ba gož

benne' blon' lógake', na' bché'gake' le' lo yež Antípatris, ne nak žel. ³² Kate' za' ža'ní' yetó ža benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žíagake' bia ka', beyó'ogake' nez, zché'gake' Pablon'. ³³ Kate' benne' ka' zché'gake' Pablon' bžingake' lo yež Sesarea, bdégake' yichen' lo na' benne' blo wnná bian', na' bzégake' Pablon' lawe'. ³⁴ Kate' beyóž bel benne' blo wnná bian' yichen', na' wnnable' Pablon' gaz benne' le'. Kate' gókbe'ele' nbabe' gan nbab Silisia, ³⁵ gože' le':

—Yenla' da' nno' kate' benne' ka' žesbága'gake' le' zia lá'gake' ga ni.

Naž gože' benne' ka' gape chí'igake' le' lo yolawe' gan zchi'a laže' Herodes, benne' zinna bi'e ga na'.

24

Pablo zchalje' law Féliks

¹ Wdé gayo' ža, blá' Ananías, bχoz blo, ga na', tzen len bale benne' gole, benne' judío ka', na' lezka' len Tértolo, to benne' žákli'e diža'. Blá'gake' law benne' blo wnná bian', na' besbága'gake' Pablo zia. ² Katen' ba bližgake' Pablon', na' ble'e ga na', wzó law Tértolon' žesbage'e le' zia, na' wnné':

—Benne' blo wnná bia', Féliks. Ni'a chio' le' žak chawe' cheto', dan' lo yeļa' žejní'il chio' cháwe'do' zinna bi'o benách wlaš cheto' ka'. ³ Yógo'te da' ki žonen ga žak

chawe' gáte'teze, na' dot láže'to' že'to' le': “Žóχkeno'.” ⁴ Na'a, nich bi gon lelto' le', žáta'yoela' le' gon zen lažo'o, na' yenlo' cheto' to chi'ido.

⁵ Gókbe'elto' benne' ni zko'o yeļe'e benách ka', na' žone' ga benne' judío ka' nníta'gake' dot yežlyó zží'igake' che yolawe', na' nake' benne' blo ladjwgak benne' ka' zej nzi'e da' bsedle benne' Nasaret na'. ⁶ Lezka' gónele' wká'n ditje' yodo' cheto'. Che len wzento'-ne', na' gónelto' wchi'a láže'to' le' kan zinna da' žsedlto'. ⁷ Naž Lisias, benne' blo, benne' žeje' lo wdile, ble'e gan zoato', na' len yeļa' snia zen beké'e benne' ni lo na'to'. ⁸ Naž gož Lisias na' benne' ka' žesbága'gake' le' zia, yíd'gake' lawo' le'. Na'a, le'kzo', kate' nnablo' Pablo ni binlo, gak nnezlo' kwáselo yógo'te da' ki da' žesbága'to'-ne' zia.

⁹ Lezka' wnnagak benne' judío ka', na' wnnágake' da' likzen'. ¹⁰ Naž benne' blo wnná bian' btaze ne'e nich wchálj Pablon', na' le' bechebe', na' wnné':

—Dot laža'a zchalja' kan nak da' žona', dan' ba zej nak yiz zan zchi'a lažo'o da' žak chegak benách lažto' ka'. ¹¹ Da' bena' wak nnabo'. Bi na' gak chežinno ža wyá'a lo yež Jerusalén nich wká'n zena' Dios. ¹² Bi bejxáka'gake' neda' zdil diža'a len no benne', na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé gan nak lo zchil yodo', o lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, o lo yež. ¹³ Lezka' bi gak kwej

lígake' da' ki da' žesbága'gake' neda' zia. ¹⁴ Da' nize žexóalapa' lawo'. Kan žona' xchín Dios chegak xa xto'to' ka' naken tlebe len da' žsédgekle benne' ki, san légake' znnágake' naken da' zži'in che Dios, dan' žejli'a yógo'te da' zna xtiža' Dios, na' lezka' yógo'te da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ¹⁵ Kan légake' žxen láže'gake' Dios, lezka' neda' žxen laža'a Le', yesbane' benne' gat ka', benne' chawe' ka', na' benne' ka' bi zej nake' chawe'. ¹⁶ Che len žon byena' bi baga'a da' gonen ga yesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios o lawgak benách ka'.

¹⁷ 'Wdé wzóa' ga yoble chope chonne yiz, na' belá'a gan zej nnita' benách wlaš chia' ka' nich wnezjwa' mežw da' gáklēnen benách yache' ka', na' nich bi da' wdía' law Dios. ¹⁸ Kate' ne žona' da' ki, bałe benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia bedjxáka'gake' neda'. Wzóa' la' li'a yodo', na' ba wlēj chawe' kwina' kan nak che yodo', na' bi ntoba' benách zan, na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé. ¹⁹ Benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, žala' lá'gake' lawo' le', na' yesbága'gake' neda' zia cha' zej nape' diža' bizjw len neda'. ²⁰ Žala' nnagak benne' judío ki cha' bi da' bžélgekle' da' zinnj da' bena' katen' bla'a lawgak benne' yodo' ka', benne' zchi'a láže'gake' légake'. ²¹ Toze katen' wzóa' lawgake', zižje wžežia', wnnía': "Zchi'a láže'le neda' na'a dan' žxen

laža'a yebangak benne' gat ka'."

²² Kate' benle Féliks na' da' ni, na' dan' kwáselo ba nne-zle' kan nak che da' žsedle Pablon', bzoe' chela'ale diža' bizjw ni, na' wnné':

—Kate' la' Lisias, benne' blon', benne' žeje' lo wdile, na' yeyož yenla' kan nak diža' bizjw chele.

²³ Naž Féliks na' gože' benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', gape chi'e Pablon', san we'e le' latje te' la' lí'ale, na' bi wsejwe' xnezgak lježe' ka' yedjwiágake' le', nich bi da' góngake' chie'.

²⁴ Chope chonne žaze wdé na', da' yoble bla' Féliks na' ga na' tzen len Drusila, zo'le'. No'len' nake' judío. Féliks na' bliže' Pablon', na' bze nage' chie' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ Kate' bchalj Pablon' kan žala' gakžo chawe', na' nna bia' kwinžo, na' la'žo law Dios gan wchi'a láže'e žo'o ža da' za' za', naž bžebe Féliks na', na' gože' Pablon':

—Beyéj na'a. Kate' gapa' latje, wliža' le' yetó.

²⁶ Lezka' gónele Féliks na' si'e mežw da' wnezjw Pablon' nich wsane' le', na' che len, zan chi'i bliže' Pablon', na' bcháljlēne' le'. ²⁷ Kate' gok chopiz, wyáz Porsio Festo latje che Féliks na', na' dan' gónele Féliks na' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' bka'ne' Pablon' nyejwe' liž ya.

25

Zla' Pablo law Festo

¹ Bla' Festo lo yež Sesarea nich chaze' latje chie', gan gake' benne' blo wnná bia'. Wdé chonne ža bezé'e lo yežen', na' wyeje' lo yež Jerusalén. ² Naž bla'gak bχoz wnná bia' ka' len benne' blo ka' chegak benne' judío ka' law Feston', nich yeshága'gake' Pablo zia. Góta'yoegekle' Feston' ³ gone' da' žénegekle', na' selež'e benne' ka' chejxí'gake' Pablon', nich yežine' lo yež Jerusalén. Gónegekle' kwe' náwgake' le' lo nez nich gótgake' le'. ⁴ Beží'i Feston', na' gože' lé'gake':

—Nžej Pablon' lo yež Sesarea, na' žala' cha'a neda' ga na' wxé wiž nize. ⁵ Che len, nóte'tezlele le'e nzi' lo na'le, žala' sá'lenle neda', na' cha' nbaga' bennen' zia, na' gak yeshága'le-ne' zia.

⁶ Bga'n Feston' lo yež Jerusalén xono' ža. Naž beyeje' lo yež Sesarea. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wži'e gan zchi'a laže'e, na' gože' benne' ka' chejxí'gake' Pablon'. ⁷ Kate' bla' Pablon' ga na', benne' judío ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, wbíga'gake' gan zoe', na' zan da' wnné'gake' chie'. Besbága'gake' le' zia, san bi gok kwej lígake' da' ka' wnné'gake' chie'. ⁸ Naž wnná Pablon' lo wlaze', na' wnné':

—Bi be bena' da' zži'i che da' žsédgekle benne' judío ka', na' kege bi da' bena' che yodo' ché'gake', na' kege che benne' Sésar, bennen' z'na bi'e žo'o.

⁹ Gónele Feston' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' gože' Pablon':

—žžénelo' chejo' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki da' znné'gake' chio'?

¹⁰ Beží'i Pablon', na' gože' le':

—Zoakza' gan že' benne' zchi'a laže'e lo wláz benne' Sésar, gan žala' wchi'a laže'e neda'. Bi be da' zinnj bena' chegak benne' judío ka', na' ba nné'zkzelo' da' ni. ¹¹ Chela' bena' to da' zinnj, o bíte'teze da' gonen ga baga'a zia gata', na' bi wžona' gata'. Na'a, cha' bi bena' kan znnegak benne' ki chia', bi nzi' lo na' no benne' wdíe' neda' lo ná'gake'. Znnaba' cha'a law benne' Sésar gan wchi'a laže'e neda'.

¹² Kate' Feston' ba bcháljlene' benne' yolawe' ka', gože' Pablon':

—Ba wnnabo' chejo' law benne' Sésar. Law Sésar na' chejo'.

Zchalj Pablo law Agripa, benne' z'na bi'e

¹³ Wdé chope chonne ža, Agripa, benne' z'na bi'e, blé'e lo yež Sesarea, tzen len Berenise, zo'le'. Bedjwiágake' Festo. ¹⁴ Kate' ba wnníta'gake' ga na' zan ža, Feston' bzenle' Agripan', benne' z'na bi'e, kan nak che Pablon'. Gože' le':

—Zoa to benne' nga, bka'n Féliks le' liž ya. ¹⁵ Kate' wzó'a' lo yež Jerusalén, bla'gak bχoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' lawa', na' wnné'gake' che benne' ni. Wnnábgekle'

neda' choga' chie' gate'.
 16 Neda' becheba', na' goža' lěgake' bi zchoggak benne' Roma ka' che to benne' gate' cha' bi žingak benne' ka' znnégake' chie' lawe', benne' ka' žesbága'gake' le' zia, nich gak yechebe' chen. 17 Che len, kate' bžingake' lěgake' ga ni, bi wžela', san kate' bžin yetó ža, wži'a gan zchi'a laža'a, na' bselá'a benne' ka' bejxí'gake' Pablon'. 18 Kate' ne nníta'gak benne' ka' nga, benne' ka' žesbága'gake' le' zia, bi be wnnégake' chie' kan gokla' nnágake'. 19 Wnnégake' chie' baļe diža' bizjw kan nak da' žejlé'gake' che Dios, na' kan nak che to benne' lie' Jesús, bennen' gote', san Pablon' žon choch xtiže'e znné' zoe' nbane' da' yoble. 20 Dan' bnitla' kan zej nak da' ki, wnnabla' Pablon' cha' žénele' cheje' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki. 21 Naž kate' wnnáb Pablon' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', na' goža' benne' ka' žjake' lo wdile gape chí'igake' le' na' zejte selá'a-ne' law benne' Sésar.

22 Naž Agripan' gože' Feston':

—Lezka' neda' žénela' yenla' da' nna bennen'.

Feston' gože' le':

—Wxé yenlo' da' nne'.

23 Kate' za' ža'ní' yetó ža, len yela' zen belá' Agripan' len Berenise ga na'. Belyaze' gan žala' wcháljgake', tzen len benne' wnná bia' ka'. Naž bselá'gake' benne' ka'

chejxí'gake' Pablon'. 24 Naž Feston' gože' Agripan', bennen' zna bi'e, na' wnné':

—Benne' wnná bia', Agripa, na' yógo'tele le'e zoale nga tzen len neto'. Na'a zoa bennen' lawle le'e, na' zlé'elelene'. Yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' lo yež nga, znnégake' chie'. Žé'gake' neda' žala' gate'. 25 Žekla' neda' bi be bene' da' nbage'e zia gate', san dan' wnnable' lekze' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', che len ba bena' chia' selá'a-ne' law Auguston'. 26 Dan' bi nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche da' nbaga' benne' ni, dan' selá'a lo na' Xana', benne' Sésar, che len zchi'a-ne' lawle le'e, na' da' nakže blo, zchi'a-ne' lawo' le', Agripa, benne' wnná bia', nich kate' yeyož znnablo'-ne', nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche kan nak che benne' ni. 27 Žekla' neda' bi nak chawe' selá'a to benne' nžeje' ga na' cha' bi gak wlo'e'ela' zia da' nbage'e.

26

Da' bchalj Pablo law Agripa

1 Naž Agripan' gože' Pablo:

—De latje wchaljo'.

Bli na' Pablon' law Agripan', na' wzó lawe' zchalje', na' wnné':

2 —Benne' wnná bia', Agripa. Žaz laža'a dan' de latje na'a wchalja' lo wlaza' neda' lawo' le' kan nak yógo'te da' žesbága'gak benne' judío ka' neda' zia. 3 Žaz láže'ža' dan' nónbi'o yógo'te da' žónteze

žongak benne' judío ka', na' lezka' da' ki da' zdil díža'to' chen.

Da' ka' ben Pablo zga'ale

⁴ Lezka' wnná Pablon':

—Nnézkegekle yógo'te benne' judío ka' kan bena' katen' gok yiz kwide' chia' gan zej nnita' benách wláž chia' ka', na' lezka' lo yež Jerusalén. ⁵ Lezka' nnézkegekle', na' wak nnágake' kan bena' ža ni'te.

Goka' benne' fariseo. Benne' fariseo ka' žon byéngake' zka'n zéngakže' Dios ka' žongak yezika' benne' judío ka'.

⁶ Na'a, zoa' nga lawle le'e nich no benne' wchi'a laže'e neda' dan' žxen laža'a Dios, na' dan' žejli'a chie' yesbane' benne' gat ka', na' gone' kan bchebe laže'e lawgak xa xto'to' ka'. ⁷ Žxen láže'gak benne' chežinno kwe' lježto' ka' sí'gake' dan' bchebe laže' Dios chéngake'. Che len zka'n zéngake' Dios, na' žóngake' xchine' te ža, na' žel. Dan' žxen laža'a da' ni, žesbága'gak benne' judío ka' neda' žia. Ki naken, benne' wnná bia', Agripa. ⁸ Na'a, žžéklele le'e bi nak da' chejle'žo, yesbane' Dios benne' gat ka'?

Pablo wžía laže'e benách ka' che Benne' Cristo

⁹ Lezka' wnná Pablo:

—Lezka' neda', zga'ale gokla' da' zan žala' gona' nich wži'a che Jesús, benne' Nasaret. ¹⁰ Ki bena' lo yež Jerusalén. Bsejwa' benne' zan liž ya, benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', dan' bdegak bχoz wnná bia'

ka' yela' wnná bia' lo na'a. Katen' bétgake' benne' ka', bénlengaka'-ne' tzen. ¹¹ Zan chi'i bsaka' zi'a benne' ka', nich wsángake' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Ki bena' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Bžá'ale'egaka'-ne', na' wžía láže'gaka'-ne' na' zejte wyá'a gan zej nnita' yež zi'to' ka' nich bejxéngaka'-ne'.

Pablo žloe'ele' kan beyake' che Benne' Cristo

¹² Lezka' wnná Pablo:

—Nich gona' ki wyá'a lo yež Damasko, na' bχoz wnná bia' ka', benne' ka' bséla'gake' neda', bdéngake' yela' wnná bia' lo na'a. ¹³ Ka' goken, benne' wnná bia', Agripa. Kate' ne zeyá'a lo nez, ne nak wawbiž, ble'ela' to baní' ya'abá da' wza'ni'žen ka' wbíž. Wza'nín' gan zeyá'a, na' gan zjak benne' ka' zá'lengake' neda' tzen. ¹⁴ Naž yógo'teto' bgo'nto' lo yo, na' benla' chi'i to benne' bliže' neda'. Bchalje' diža' hebreo, na' wnné': “Saulo, Saulo, žbiz chen' žbia lažo'o neda'? Žon zi' kwino', žži'o chia' neda'. Žak chio' kan žak che beže, bia žon zi' kwinba', kate' žlibba' yag ntoche' da' žóngkle'-ba' zi'.” ¹⁵ Naž goža'-ne': “žNož le', Xan?” Xanžon' gože' neda': “Neda' Jesús, Bennen' žbia lažo'o. ¹⁶ Na'a, beyás, na' wzé, dan' bloe'e lawa' na'a, nich wzóa' le' gono' xchina', na' wzóa' lio' kan nak che da' ni da' ba ble'elo', na' chegak da' ka' wloe'ela'

le', katen' wloé'e lawa' gan zo'.¹⁷ Yeslá' le' lo na'gak benne' wláž chio' ka', na' lo na'gak benne' zi'to' ka'. Na'a žsela'a le' lawgak benne' ka'.¹⁸ Žsela'a le' gan nníta'gake' nich gono' ga yeyalw yej lágwage', na' yeyákgake' che Dios, na' kwásgake' len da' zej nak che da' chol, na' tágake' lo baní'. Yežójkake' lo na' da' xiwe', na' cházgake' lo na' Dios. Cha' chejlé'gake' chia' neda', Dios yenít lawe' chégake', na' yeké'e doła' da' zej nbage'e, na' gata' chégake' latje báblengake' benách ka', benne' ka' Dios ba wleje' cheze'."

Ben Pablo kan nak da' bloe'el Xanžo le'

¹⁹ Lezka' wnná Pablon':

—Che len, benne' wnná bia', Agripa, bi bži'a gona' da' bloe'el Dios, Bennen' zoe' ya'abá, neda'.²⁰ Bzejni'ila' benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko, na' wdé na' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' benách ka' che yež zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' góngake' da' gak bia' ba beyát láže'gake'.²¹ Dan' bena' ki, wzengak benne' judío ka' neda' katen' wzóa' la' li'a yodo', na' gónegekle' gótgake' neda'.²² Naž Dios góklene' neda', na' na' zejte na'a ža, dot laža'a zchalja' lawgak benne' gaxjw ka', na' lawgak benne' blo ka'. Bi zchalja' che da' yoble, san toze kan

belnná zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, na' lezka' kan wnná Moisés kan žala' gaken.²³ Wnnágake': "Benne' Criston' sáka'li'e, na' te gate' gake' Benne' nežw yebane' lo yela' got, nich wlo'e'ele' law gak wxén láže'gak benách ka' žíngake' lo latje baní' chie', na' soa no benne' wzóa lie' che da' ki lawgak benne' wláž cheto' ka', na' lezka' lawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zzejni'ile' Agripa nich chejli'e che Benne' Cristo

²⁴ Kate' ba bchalj Pablo da' ki, dan' wnné' lo wlaze', naž Festo wnnié' zižje, na' wnné':

—Žak yał yichjo', Pablo. Dan' bsédli'o, ba gok yał yichjo'.

²⁵ Naž Pablon' gože' le':

—Bi nak yał yichja', žapa' le', Festo, na' da' znnia' naken dot da' li, na' naken da' zakan'.²⁶ Agrípakze', benne' ni znná bi'e, nnézkzele' da' ni, na' che len, dot laža'a zchalja' lawe' le'. Nnézkzele' da' ni, dan' bi goken bagáche'ze.²⁷ Benne' wnná bia', Agripa. Žžejli'o da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios? Nnezla' žejli'o da' ni.

²⁸ Naž Agripan' gože' Pablon':

—Yeláte'ze žek gono' neda' che Benne' Criston'.

²⁹ Pablon' gože' le':

—Ni'a che Xanžo Dios žénela', la'kze yeláte'ze o da' zenle'e, kégeze le', san lezka' yógo'te benne' ki, benne' žyelenle' chia', gakle dot kan naka' neda', naka' che Benne'

Criston', san kege chejle do ya kan nžeja' neda'.

³⁰ Kate' beyóž bchalj Pablon' ki, na' wzó ža' benne' blo wnná bian', na' lezka' wzó ža'gak bennen' zнна bi'e, na' Berenise, na' benne' ka' žé'lengake' légage' tzen. ³¹ Katen' bžójkake' cheze, na' ben chawe' xtiža'gake', na' wnnágage':

—Bi be ben benne' ni da' gonen ga bage'e zia gate', o vejwe' le' liž ya.

³² Agripan' gože' Feston':

—Wak no benne' wsán benne' ni chela' bi wnnable' cheje' law benne' Sésar nich wchi'a laže'e le'.

27

Želsele'e Pablo lo yež Roma

¹ Katen' ba ben toze xtiža'gake' séla'gake' neto' to lo barkw nich chejto' lo yež Roma, gan nbab Italia, béxwgake' Pablo, na' yebaļe benne' ka' zej nžeje'. Bdegake' légage' lo na' Julio, benne' zchi'e to kwe' benne' žjake' lo wdile, da' nzin': Benne' Ka' Che Augusto, bennen' nake' benne' Sésar. ² Wžento' to lo barkw che gan nbab Adramitio, dan' žala' ten gan zej nnita' yež ka' gan želžín barkw ka', yež ka' zej nbaben lo yežlyó Asia, na' yó'ozeto' lo barkwn', wza'to' lo yež Sesarea. Lezka' žonļen Aristarko neto' tzen. Nake' benne' Tesalónika, to yež nbaben Masedonia. ³ Kate' za' ža'ni' yetó ža, bžinto' lo yež Sidón, na' Julio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, lo yela' ži'i laže' chie',

bi'e Pablon' latje cheje' gan zej nnita' benne' lježžo ka' nich wnézjwgake' le' bi da' žiážjele'. ⁴ Wdé na', bebento' lo barkwn', na' wza'to' ga na'. Wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Chipre gan že' ži ben' da' žaken. Ki bégake' dan' ben' da' žaken lo nido', zan' zaka' lawto'. ⁵ Naž wdeto' lo nison' gan nla' gan nbab Silisia, na' gan nbab Panfilia, na' bžinto' lo yež Mira, to yež nbaben yežlyó Lisia.

⁶ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' yo'oto' lo ne'e, bejxake'e to barkw ga na' da' nžojen lo yež Alejandría, na' zejen gan nbab Italia. Lo barkwn' wló'ogake' neto'. ⁷ Wzá' barkwn' cho laže' zan ža, na' len yela' zžáka'le'e bžinto' gan nla' to yežlyó da' nzin' Gnido, na' dan' ben' da' žaken bžiga' neto', na' wdeto' chelá'a yežlyó da' nzin' Creta gan že' ži ben' da' žaken, na' wdeto' gan nla' yež Salmón. ⁸ Len yela' zžáka'le'e wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Cretan', na' bžinto' to latje gan želžín barkw ka', da' nzin' Buenos Puertos, dan' žen' gawze gan zoa yež Lasea.

⁹ Dan' ba wžél-le'eto', ba bžin ža žon zož gak ditje bíte'teze barkw cha' zzan' lo nido' lo ža ka', dan' ba wdé ža ka' kate' žóngake' wbás, na' za' žin byo' zag ka' kate' žakle'e be'. Che len Pablon' bzejni'ile' légage', ¹⁰ na' wnné':

—Le'e, benne' ka', žákbe'ela' gan chej barkw ni, gon zož kwia yin', tzen len da' ka'

nwan', na' lezka' gon zož gatžo žo'o.

¹¹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile bejle'že' da' wnnagak bennen' nzi' lo ne'e barkwn', na' benne' xankzen, ka dan' wnná Pablon'. ¹² Dan' latjen' gan želžín barkw ka', dan' nzin' Buenos Puertos, bi naken ga gá'ngake' byo' zag ka', che len yeláte'ze ka bdachgak benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' ben toze xtíža'gake' yekwásgake' ga na', cha' wak žíngake' gan želžín barkw ka' lo yež Fenise, to yež lezka' žen' lo yežlyón' da' nzin' Creta, na' zoan chela'ale gan žen wbiž, na' gónegekle' gá'ngake' ga na' byo' zag ka'.

Žak to be' wale lo nido'

¹³ Dan' žaken to be'do' da' za' zaka' chela'ale gan zde wbiž byo' zag ka', gókgekle' wak góngake' kan žénegekle', na' bechísgake' ya zi'i da' nžejen do ya da' zzoan žize barkwn', na' wdé barkwn' gawze kwit yežlyón' nzin' Creta. ¹⁴ Yetó chí'ido'ze, gok to be' wale da' zan' lawto', dan' nzin' Euroklidón. ¹⁵ Dan' ben' da' žaken zzejen chela'ale barkwn', na' dan' bi gok chej barkwn' gan za' ben', naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁶ Kate' wdé barkwn' ga bžinten chela'ale to yežlyodo' nzin' Kauda, bžinen chela'ale gan bi žakle'e ben', na' len yela' zzáka'le'e bchísgake' bárkwdon', da' žzoben barkw zen na', na' bzóagaken' lawle barkwn' gan yo'oto'. ¹⁷ Wdé bžéngaken' lo barkw zen na', naž bchej chóchgake' barkw

zen na'. Bdégake' do ka' zanle barkwn', nich bi kwia yin' lo nido'. Dan' bžébegake' te barkwn', na' chejche'ten lo yož da' žen' zan nisen', che len btíngake' laže' chen, da' ztoben be' nich wsán' barkwn'. Naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁸ Kate' za' ža'ní' yetó ža, dan' be' wale da' žaken zche'le'en barkwn', bžó'ngake' bale ywa' da' nwa' barkwn' lo nido'. ¹⁹ Ža chonne ža, len na' kwinto' bžo'nto' da' žkóngekle' žin lo barkwn' lo nison'. ²⁰ Kate' ba gok zan ža bi zle'elto' wbiž o belj ka', na' dan' žakle'e ben' da' zchen' barkwn' gan yo'oto', biž bxen láže'to' yelato'.

²¹ Kate' ba gok zan ža bi be bdawto', wzé Pablon' gachje láwe'legake', na' gože' lé'gake':

—Le'e, benne' ka', gokžen chawe' chela' bze nagle chia', na' bi wza'žo lo yežlyó Creta, na' bi yedjchagžo da' ni da' zzáka'žo, na' da' žaken che barkw ni. ²² Na'a, žapa' le'e: le gon choch láže'le, dan' bi gatle nitole le'e zoale nga, la'kze kwia yi' barkw ni. ²³ Ki gaken dan' wdé yele bla' to wbás che ya'abá che Dios lawa' neda'. Diosen' naka' chie', na' žona' xchine'. ²⁴ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': “Pablo, bi žebo'. Žon byenen žino' law benne' Sésar. Dan' nži'il Dios le', yeslé' yógo'te benách ka' nníta'lengake' le' lo barkw ni.” ²⁵ Che len, le gon choch láže'le, dan' žxen laža'a Dios, gone' kan ba gož wbás che ya'abá chie' neda'. ²⁶ Ki gaken la'kze

žon byenen kwia yi' barkw ni to lo yežlyodo', gan chejka'nen ž'o'o.

27 Kate' ba wdé xda' ža, ben' da' žaken zchen' barkwn' lo nido' da' nzin' Adriático, na' gachje yele gókgekle benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' za' žin barkwn' gawze gan že' to yežlyó. 28 Belžo'ne' to do lo nison', na' belnnezle' galje wes naken ga bžinten zante nisen'. Kate' wdé barkwn' yeláte'do', na' belžo'ne' don' da' yoble lo nis, na' belnnezle' ba nakzen chi wes. 29 Dan' bžébegake' chežé' barkwn' lo yej ka', che len, zaka' chelá'a xkóže'le che barkwn' belžo'ne' tape ya zi'i lo nis, da' ka' zej nžejen do ya, na' zzóagaken žize barkw. Len yela' žek zedle chégake' bel-beze' cha'ní'. 30 Naž benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' gónegekle' wzónnjgake' lo barkwn'. Blétjgake' bárkwdon' da' žian lo barkw zen na' lo nido'. Béngake' ka' žénegekle' kó'ogake' ya zi'i na' yelate' zi'to', da' nžejen do ya, na' zzoan žize barkwn', dan' zoan zaka' chelá'a lawle. 31 Naž Pablon' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile tzen len benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Cha' bi ga'ngak benne' ki lo barkw nga, bi gak yelale.

32 Naž benne' ka' žjake' lo wdile belchoge' do ka' da' zej nžejen bárkwdon', na' bé'gake' latje wbixen lo nido'.

33 Kate' za' ža'ní', Pablon' góta'yoele' légake' gáwgake' late'. Gože' légake':

—Na'a ba gok xda' ža znna'le dot yele, na' žonle wbás, na'bi be bdawle. 34 Che len, žáta'yoele' le'e gawle late' nich yeyák láže'le, dan' bi gatle nitole le'e.

35 Kate' beyóž bchalj Pablon' da' ni, beḡwe' yet xtil, na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Ki bene' lawgak yógo'tegake'. Naž bzozje' yet xtilen', na' wzó lawe' žawe'. 36 Naž yógo'tegake' gok choch láže'gake', na' bdáwgake'. 37 Ka wyo'oto' lo barkwn', wbabto' chope gaywá' chonnłaj chino' toto'. 38 Wdé bdáwgake', na' béljegekle', naž belžo'ne' zoa' stribe da' nwa' barkwn' lo nis, nich góngake' láte'že ywa' da' nwa' barkwn'.

Zbia yi' barkw lo nido'

39 Kate' ba nak te ža, na' benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' bi bénbia'gake' yežlyón'. Blé'egekle' to gan zžin nison' yelate' gachje láwe'le yežlyón', na' de gan nak lache' žoa'a nido' lo latjen'. Gónegekle' góngake' ga cho'o barkwn' ga na'. 40 Naž beséžgake' do ya ka' da' zej nžejen ya zi'i ka' da' zzóagaken barkwn' žize, na' bsángake' légaken, na' belbixen lo nido'. Lezka' beséžgake' do da' nžejen ne'e yag da' zzechjen barkwn' ki ka'le. Naž bechísgake' laže' che barkwn', da' ztoben be', dan' zoan chelá'a lawle che barkwn', na' wzó law zde barkwn' zaka' gan zžin nido' yelate' gachje láwe'le yežlyodon'. 41 Kate' bžin barkwn' to latje gan zchaggak

chope nis, na' bejché' chelá'a lawle che barkwn' lo yož zan nison', na' bga'nze barkwn' ga na'. Biž gok tan, na' chelá'a xkóže'le che barkwn', wzó law nison' zchinnjen len yela' zza' chen. ⁴² Naž gónegekle benne' ka' žjake' lo wdile gótgake' benne' ka' zej nžeje', nich bi xóagake' lo nis, na' bi wzónnjgake'. ⁴³ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile gónele' yeslé' Pablon', na' gože' légake' bi góngake' kan žénegekle'. Naž gože' benne' ka' žak xóagake' lo nis, zgá'alegake' cházgake' lo nis nich žíngake' lo yo biž. ⁴⁴ Lezka' gože' benne' ka' zej nga'ne' xóagake' lo blag ka', na' yezíka'gake' lawgak blagdo' ka' che barkwn'. Ka' goken, belágake' yógo'tegake', na' bžíngake' lo yo bizen'.

28

Da' ben Pablo lo yežlyó da' nzin' Malta

¹ Kate' ba bžinto' yógo'teto' lo yo biže, na' wnnezlto' yežlyón' gan zoato' nzin' Malta. ² Benne' xiža' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', lo yela' ži'i laže' chégake' wdápegake' neto' ba la'ne. Bžéngake' yi', na' blížgake' neto' yógo'teto' yeché'l kwinto', dan' žak yejw, na' žakle'e zag. ³ Naž Pablo bešwe' chelén zis wage biždo', na' katen' wloé'en lo yin', bžoj to bele snia ladjw zis wagen', bia žzonnjba' da' la che yin', na' wka'aba' yen na' Pablon'. ⁴ Kate' benne' xiža' ka' blé'egekle' belen', bia

nála'ba' yen na' Pablon', naž belyi'e ljéžgake':

—Da' li benne' ni nake' benne' wetw benách ka'. La'kze belé' lo niso', diosen' lie' Chawe' bi we'e le' latje soe' nbane'.

⁵ Pablon' bžibesise' ne'e, na' beyexjw bele snia na'. Bejxóateba' lo yin', na' le' bi be gokle'. ⁶ Benne' xiža' ka' nníta'gake' ga na' bwíagake' Pablon'. Zbégzake' batze kwi'e yi, o bixe' gate'. Naž kate' ba belbeze' scha, na' blé'egekle' bi be gokle', gókgekle' yetó, na' wnnágake' nake' to dios.

⁷ Lo latje na'ze že' yežlyó che Publio, benne' wnná bia' lo yežlyón', na' wdape' neto' ba la'ne. Lo yela' ži'i laže' chie' bnnite' neto' liže' chonne ža. ⁸ Kate' ža ka' xa Publio na' de'e yižwé'. Yoe'e da' la, na' de'e yižwé' žen. Wyáz Pablon', zejwíe' le', na' wdé bcháljlene' Dios, bxoá ne'e benne' yižwén', na' beyake'. ⁹ Dan' ben Pablon' da' ni, lezka' benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', bžíngake' gan zoe', na' beyágake'. ¹⁰ Benne' ka' wdápegake' neto' ba la'ne, na' bégake' da' zan da' góklengaken neto'. Kate' za' yeza'to' lo yežlyón', bénngake' cheto' da' ka' byážjelto'.

Zžin Pablo lo yež Roma

¹¹ Kate' gok chonne byo' zoato' ga na', wžento' to lo barkw che yež Alejandría, da' bga'nen lo yežlyón' byo' zag ka'. Chelá'a lawle che barkwn' zej da'gak lo'a ka' zej nzin' Kástor len Pólus,

dios kwach ka' chegak benne' Alejandría ka'. ¹² Bezá' barkwn' ga na', na' bžinen lo yež Sirakusa, gan bga'nto' chonne ža. ¹³ Beza'to' ga na', na' wdeto' chela'ale yežlyón', na' bžinto' lo yež Rejio. Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' žak be' da' zan' zaka' gan zde wbíž byo' zag ka', na' beza'to' ga na', na' ža chope ža la' bžinteto' lo yež Puteoli. ¹⁴ Lo yežen' bejxáka'to' bale benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' góta'yoegekle' neto' gá'nłento' légake' xono' ža. Kate' wdé ža ka', beza'to' ga na' nich chejto' lo yež Roma, na' bezá' ní'ato'. ¹⁵ Benne' lježžo ka' nníta'gake' lo yež Roma ba bénegekle' za' žinto' ga na', na' bžó'gake' bedjchággake' neto'. Bžíngake' to yeždo' nzin' Ga Zdo'w Apio. Yebale' bžíngake' to latje nzin' Chonne Yo'o Gan Zga'ngak Benne' Ka' Zej Yoe'e Nez. Kate' Pablon' ble'ele' légake', bdip laže'e, na' gože' Dios: "Žó'xkeno'."

¹⁶ Kate' bžinto' lo yež Roma, na' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bchi'e benne' ka' zej nžeje', na' bdie' légake' lo na' to benne' blo žeje' lo wdile. Benne' ni bi'e Pablo latje soe' cheze', san to benne' žeje' lo wdile wzóalene' le', bennen' žape chi'e le'.

Da' bchalj Pablo lo yež Roma

¹⁷ Ža chonne ža, Pablon' bliže' benne' blo ka' chegak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Roma. Kate'

ba zej ndobe' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', la'kze bi be bena' chegak benne' wláž chežo ka', na' kege chegak da' žónteze žonžo kan bengak xa xto'žo ka', benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén bdégake' neda' lo na'gak benne' Roma ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, nich wséjwgake' neda' liž ya. ¹⁸ Naž kate' ba wnnábgekle benne' Roma ka' neda', gónegekle' wsángake' neda', dan' gókbe'egekle' bi nbaga'a zia gata'. ¹⁹ Benne' judío ka' bséjwgake' xnezgak benne' ka' gónegekle' wsángake' neda', na' ben byenen wnnaba' cha'a law benne' Sésar nich wchi'a laže'e neda', na' kege nich yesbaga'a benne' wláž chežo ka' zia. ²⁰ Che len bliža' le'e nich le'ela' le'e, na' wcháljlena' le'e, dan' nžeja' do ya ni dan' žxen laža'a da' žxen láže'žo žo'o, benne' Israel ka', gon Dios da' bchebe laže'e gonne' chežo.

²¹ Naž légake' belyi'e Pablon':

—Bi na' si'to' nitó diža' da' zan' gan nbab Judea kan nak che da' žaken chio', na' bi na' la' nitó benne' lježžo nga, benne' judío, nich wloe'ele' neto' cha' zoa no benne' bi da' znnie' chio'. ²² Na'a, ženelto' yenlto' da' nno', da' žejli'o, dan' nnezlto' yógo'te latje znnegak benách ka' chegak benne' ka' zej nzi' lo ná'gake' diža' koben'.

²³ Ka' goken, Pablon' bžie' bia' to ža, na' ža na' benne' zan bdó'gake' gan zoe'. Wzó

law Pablo zildo', na' góltele',
 bzejni'ile' légage', na' bzenle'
 légage' kwáselo kan z̄nna bia'
 Dios. Gónele' wloe'ele' légage'
 nak dot da' li da' z̄chalje'
 kan nak che Jesusen'. Nich
 gone' ki bkonle' žin da' bchi'le
 Moisés, na' da' wnnagak
 benne' ka' bchaljigake' lo wĺáz
 Dios. ²⁴ Bałe' wzí' lo ná'gake'
 da' bchalj Pablon', san
 yezíka'gake' bi bejlé'gaken'.
²⁵ Dan' gok chóplegake', wzó
 lágwage' žezá'gake' ga na',
 na' Pablon' gože' légage', na'
 wnné':

—Nakkze da' li da' wnná
 Dios Be' La'y lo na' Isaías,
 bennen' bchalje' lo wĺáz Dios,
 dan' bzejni'ile' xa xto'žo ka',
 katen' wnné':

²⁶ Wyéj lawgak benne' ka', na'
 yé'gako'-ne':

Wzé nagle, san bi chejní'ilele.

Wíale, san bi lé'elele.

²⁷ Benne' ki nak zide yichj
 lázdo'gake'

na' bi be žazen lo yichj
 lázdo'gake'.

Žóngake' kan žongak benne' lo
 chołe ka'.

Bi zlé'egekle' len yej lágwage'

na' bi žénekle nággake',

na' bi žejní'il yichj lázdo'gake'

na' bi žénegekle' yeyákgake'
 che Dios

nich gak yeyóngaka'-ne'.

²⁸ Na'a, žala' nnézlele da'
 ni. Dios žsele'e neto'
 lawgak benách zi'to' ka' nich
 yelágake', katen' yénekle'
 xtiže'e.

²⁹ Kate' beyóž bchalj
 Pablon' da' ki, naž bežojgak
 benne' judío ka', na' želdíl
 díža'gake' la' légakze'.

³⁰ Pablon' bga'ne' ga na'
 chopiz, na' wzóe' to lo yo'o
 gan žizjwe', na' wdape' ba
 la'ne yógo'te benne' ka'
 bedjwiagake' le'. ³¹ Len yela'
 wechóg laže' bchalje' kan z̄nna
 bia' Dios. Bsedle' benách ka'
 kan nak che Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', na' bi wzóa
 no benne' wsejwe' xneze'.
 Ka'kze naken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ ROMA

*Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús Ľo yež
Roma*

¹ Neda', Pablo, naka' benne' ndo'w che Jesús, Benne' Criston', na' wbás chie', dan' bliž Dios neda', na' wžekze' neda' nich wchalja' diža' chawe' chien'.

² Bchebe laže' Dios ža ni'te sele'e diža' chawen' chežo. Bene' ki Ľo na'gak benne' ka' bcháljgake' Ľo wlaze' Ľe', na' légake' bzójkake' xtiže'e Ľe'e yiche la'y che Dios. ³ Bzójkake' yógo'te da' žala' gon zínkze Dios, Bennen' nake' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ľo yela' benách chie' nake' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka', ⁴ san kan nak be' nakkze', da' naken la'y, nak bia' nake' Zi'n Dios, na' nape' dot yela' wak. Nak bia' naken ki dan' bebane' Ľo yela' got. ⁵ Ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', zzi'žo da' žonn Dios chežo Ľo yela' ži'i laže' chie', na' bzoe' neda' wbás chie' nich Ľo wlaze' Ľe' gona' ga benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga chejlé'gake' chie' Ľe', na' góngake' kan zнна xtiže'e.

⁶ Benle Ľe'e da' zinnj tzen Ľen benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san na'a ba bliž Dios Ľe'e nich gakle che Jesús, Benne' Criston'.

⁷ Dios nži'ile' Ľe'e, na' bliže' Ľe'e nich gakle che Ľeze'. Znnabla' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e Ľe'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

*Žénele Pablo chejwíe'
benách ka' che Jesús Ľo yež
Roma*

⁸ Zzo Ľawa' zzoja' chele da' ni. Dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', žapa' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele yógo'tele, dan' zchaljgak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga kan žejle'le chie' Ľe'. ⁹ Dot laža'a žona' xchin Dios, na' zchalja' diža' chawen' kan nak che Zi'ne'. Nnézkzele Dios zcháljenteza'-ne', na' znnabla'-ne' gon chawe'e Ľe'e. ¹⁰ Znnábtezla' Dios, cha' naken da' žénele' Ľe', gonne' neda' latje yedjwía' Ľe'e. ¹¹ Ki znnabla'-ne' dan' žak laža'a Ľe'ela' Ľe'e nich gak gona' ga gata' chele to da' wnezjw Dios Be' La'y chele, da' gonen ga gólele Ľo da' nak che Xanžon'. ¹² Dan' žénela' naken gon chochžo tožo yetožo, dan' žejle'žo to tožo che Jesús, Benne' Criston'.

¹³ Zí'na'do' ka', žénela' nnézele da' ni. Gok laža'a zan chi'i yida' gan zoale, san na' zejte na'a bi na' gonnen chia'. Žénela' yida' gan zoale nich gona' ga yebélenlele da' zchalja', kan žebélengeklen yezika' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁴ Zoa da' nbaga'a chegak yógo'te benách, chegak benách ka' nníta'gake' yež gawze ka', na' chegak benách ka' nníta'gake' yež

zi'to' ka', chegak benách ka' zej nsedle', na' chegak benách ka' bi zej nsedle'. ¹⁵ Che len, kan sáke'la' gona', ba zoa' wchalja' diža' chawen' gan zoale le'e lo yež Roma.

Yela' wak zen che diža' chawen'

¹⁶ Bi žedoe'ela' zchalja' diža' chawen', dan' napen yela' wak che Dios nich yeslán yógo'te benne' ka' žejlé'gaken'. Gan zzo law, žénele Dios yéngklen benne' judío ka', na' te na' yéngklen benách zi'to' ka'. ¹⁷ Diža' chawen' zloe'elen žo'o Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le', cha' chejle'žo chie' Le', na' bi gak chope láže'žo. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "No benne' nake' chawe' dan' žejli'e che Dios, gata' yela' nban chie'."

Zia da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga

¹⁸ Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bloe'ele' law bi zle'ele' chawe' yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na' wsaka' zi'e légake', benne' ka', lo yela' bi nak chawe' chégake' zzóagake' chela'ale da' naken dot da' li. ¹⁹ Ki naken chégake' dan' bla' da' nak bian' zoakze Dios lawgak yógo'te benách ka', dan' Dios na'kze bloe'elen' law gan nníta'gake'. ²⁰ Ža ni'te katen' wzó law gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, da' ka' ben Dios zej nak bian' da' bi gak le'elžo che Dios, kan zej nak yela' wak zen chie', na' da' nakkze' Le'. Che len, bi gak nnágake' bi zej nbage'e

zia. ²¹ Katen' bénbia'gake' Dios, bi bka'n zéngake' le' kan žala' wká'n zenžo-ne', na' bi belyi'e Le': "Žóχkeno'." Che len dáche'ze beyák da' zza' láže'gake', na' bchol yichj lázdo'gake' dan' béngake' zide yichj lázdo'gake'. ²² La'kze gókgekle' žejni'ile'egekle', beyák'gake' benne' bi nnezle ka', ²³ dan' bká'ngake' yela' zen che Dios, Benne' zóateze', na' bka'n zéngake' lo'a ka', da' ka' zej naken ka' benne' ka' žátgakkze', na' ka' bia ka' zoa xíl'gakba', na' ka' bia yixe' ka' želdaba' lo yo, na' ka' bele ka' žzob kwíngakba' lo yo.

²⁴ Che len Dios bebéj yichje' légake' nich góngake' da' kegle ka' da' zze láže'gake', na' ki goken, bka'n sto' kwíngake' toe' len yetóe'. ²⁵ Goken ki dan' bká'ngake' xtiža' Dios, da' naken dot da' li, na' wzí' lo ná'gake' to da' wen laže'. Wdápegake' ba la'ne, na' bka'n zéngake' da' ka' ben Dios, na' kege Dios na'kze, Bennen' žala' wká'n zéntezžo. Ka'kze gaken.

²⁶ Che len Dios bebéj yichje' légake' nich góngake' da' ka' zze láže'gake' da' žóngaken ga žedoe'elžo. No'le ka' bká'ngake' yela' zzoalen benne' byo, nich góngake' da' zej naken sban. ²⁷ Lezka' bengak benne' byo ka', bká'ngake' yela' zzoalen no'le, na' wzé láže'gake' da' zej nak sban da' žóngake' toe' len yetóe', na' béngake' da' žóngaken ga žedoe'elžo, dan' wnníta'lengake' la' ljež benne'

byógakze'. Benne' ka' béngake' ki zzáka'gake' lo belá' žen chégake' dan' bebí'i Dios chégake' da' naken tlebe len dolan' da' béngake' dan' bká'ngake' Dios.

²⁸ Dan' bi gónegekle' gápegake' Dios ba la'ne, che len beběj yichje' légake' nich sa' láže'gake' da' wen laže', na' góngake' da' bi zakan'.

²⁹ Žóntezgake' yógo'te da' bi zej nak chawe'.

Žóngake' yela' sto' ka'.

Žóngake' da' kegle.

Zdan láže'gake' yela' gape.

Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka'.

Žótgake' ljéžgake' ka'.

Zdíl-lengake' ljéžgake' ka'.

Žon láže'gekle' benách ka'.

Žónle'egake' da' zinnj.

Znnégake' che ljéžgake' ka'.

³⁰ Znnágake' da' wen laže' che ljéžgake' ka'.

Bi zlé'egekle' Dios chawe'.

Zej nake' benne' bizjw ka'.

Žon kwíngake' benne' blo ka'.

Zka'n zen kwíngake'.

Žíljgake' da' zinnj da' góngake'.

Žeží'igake' che xa xná'gake'.

³¹ Zej nake' benne' bi žejní'il ka'.

Bi žóngake' da' bchebe láže'gake' góngake'.

Bi zej nake' ži'i láže' kan žala' gákgake'.

Bi ženít lágwage' che ljéžgake' ka'.

Bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka'.

³² Nnézkzegekle' da' bzoa Dios to chi'ize kan žala' gak chegak benne' ka' žóngake' da'

ki, gátgake' to chi'ize. La'kze nnézgeklen', kégeze žóngake' ki, san žaz láže'gake' benne' ka' žóngake' da' ki.

2

Chog Dios chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'

¹ Che len, bi gak gon kwino' chawe', no benne' nako', cha' znnio' che lježo'. Katen' znnio' che lježo', žesbaga' kwino' zia, dan' znnio' che lježo', na' lezka' žono' le'. ² Nnézkzelžo kan zchi'a laže' Dios. Lo da' naken dot da' li zchi'a laže'e benne' wen da' zinnj ka'.

³ Le' znnio' chegak benne' ka' žóngake' da' kegle, na' lezka' žono' le'. ěžeklo' wdé gónzele Dios kate' wchi'a laže'e le'?

⁴ ěžka'no' ka'ze yela' ži'i laže' che Dios, na' yela' zbez zen laže' chie', na' kan žone', zžele' nich že'e le'? ěBi nnézkzelo' Dios žónlene' le' lo yela' ži'i laže' chie' nich gata' chio' latje yeyát lažo'o? ⁵ Lo yela' laždo' zižje chio' bi beyát lažo'o.

Che len ztobo' yela' zžaka' da' yebí'i Dios chio' kate' wchi'a laže'e benne' ka', na' gak bia' naken kan žala' gon Dios kate' choge' chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'. ⁶ La' ža na'ze yebi'ikze Dios che to to benne' kan zej nak da' béngake' to toe'. ⁷ Wnezjwe' yela' nban da' zejlí kanne chegak benne' ka' žóntezgake' da' naken chawe', na' že' láže'gake' sí'gake' da' chawe' da' znezjw Dios, na' žénegekle' yežóygake' chawe' lawe' Le', nich sóagake' nbángake' to chi'ize. ⁸ Dios, lo yela' zža'a

chie', wsaka' zi'e benne' ka' zží'igake' che xtiže'e, benne' ka' bi žénegekle' góngake' kan zнна da' naken dot da' li, san žóngake' da' bi naken chawe'.⁹ Sáka'gak yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gak nyache' láže'gake'. Ga zzo law gaken ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gaken chegak benách zi'to' ka'.¹⁰ Dios gon chawe'e yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe', na' gape' légake' ba la'ne, na' wká'n žie' yichj lázdo'gake'. Ga zzo law gone' ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gone' chegak benách zi'to' ka'.¹¹ Ki wchi'a laže' Dios benách ka', na' Le' zle'ele' yógo'te benách ka' ka' zej nakkze'.¹² Gatgak yógo'te benách ka' žóngake' doła', la'kze bi žákbe'egekle' zží'igake' che xtiža' Dios dan' bi na' yénegekle' xtiže'e. Lezka', ka' nak da' zнна xtiža' Dios, Le' wchi'a laže'e yógo'te benne' ka' zej nzi'e xtiže'e, san žóngakkze' doła'.¹³ Ki gaken dan' benne' ka' žénzegekle' xtiža' Dios bi zej nake' chawe' lawe' Le', san yeyaggak chawe' benne' ka' žóngake' kan zнна xtiže'e na'.¹⁴ Ka' nak chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', san žóngakkze' kan zнна xtiža' Dios la'kze bi na' yénegeklen', zoa to da' bzoa Dios lo yichj lázdo'gake' da' žsedlen légake'.¹⁵ Benne' ki zlo'é'egekle' law žon žin xtiže'e da' yo'on lo yichj lázdo'gake'. Da' žon da' yo'on lo yichj lázdo'gake' nak bian' naken ki. Kan

zza' láže'gake', žesbága'gake' ljéžgake' ka' zia, o žeběj ljéžgake' ka' chawe' toe' yetóe'.¹⁶ Ki yebí'i Dios chégake' ža na' katen' wchi'a laže'e yógo'tegake' lo na' Jesús, Benne' Criston', kan zej nak da' bégake', na' kan nak da' wzá' láže'gake'. Ki žsedle diža' chawen' da' zchaljan'.

Da' žongak benne' judío ka', na' da' wnnakze Dios

¹⁷ Le'e znnale nakle benne' judío ka', na' žxen láže'le yelale dan' žonle kan zнна xtiža' Dios, na' zka'n zen kwinle dan' žéklele nónbia'le Le',¹⁸ na' nnézkzelele da' žénele Dios gonle, na' da' wnnakze' Le', da' žsédlele le'e, na' žákbe'elele da' naken dot chawe'.¹⁹ Zej nnita' benne' ka' zdágake' ga yoble, kan žongak benne' lo chole ka'. Žéklele wak wzejní'ilele benne' ka' zej nchol yichj lázdo'gake'.²⁰ Žéklele wak wsédlele benne' ka' bi žejní'igekle', na' benne' ka' žejní'igekle' láte'do'ze, dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' žsedlen benách ka' kan nak yela' žejní'il da' naken dot li laže', na' da' naken dot da' li.²¹ Na'a, le'e žsédlele yezika' benách ka'. ¿Bi žala' wsédl kwinle? Le'e znnale: "Bi kwano". ¿Žbanle le'e?²² Lezka' znnale: "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'". ¿Žonle le'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'? Le'e bi zlé'elele chawe' lo'a ka'. ¿Žbanle le'e da' zej že' lo yodo' chégaken?²³ Zka'n zen kwinle dan' nzi' lo na'le xtiža'

Dios. ¿Zka'nle le'e Dios ka'ze, dan' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale? ²⁴ Nyejw le'e yiche la'y kan žonle, dan' znnan: “Ni'a che da' žonle le'e, benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' zne zígake' che Dios.” ²⁵ Wak yebélenlele da' nžogen lo beła' chele, benne' byo ka', dan' nak bian' nzi' lo na'le xtiža' Dios, cha' žonle kan zna xtiže'e, san cha' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale, ba beyakle ka' zej nak benne' ka' bi zej nake' che Dios. ²⁶ Che len, benne' byon', benne' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot kan zna xtiže'e, benne' ni nake' law Dios ka' to benne' byo nžog lo xpele'e dan' nak bian', la'kze bi nžogen lo beła' chekze'. ²⁷ Benne' byon' bi nžog lo xpele'e da' nak bian' no benne' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot da' zna xtiže'e, ka' žon benne' ni zloe'elen nbága'le le'e zia, la'kze nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' nžog lo beła' chele dan' nak bian' nake' ki, san bi žonle kan zna xtiže'e na'. ²⁸ Cha' to benne' judío nakzen' lo beła' žen chie', bi nakkze' benne' judío, na' da' nak bian' da' nžogzen lo beła' chie' bi nake' li laže'. ²⁹ Bennen' nake' ki lo yichj lázda'we' nake' da' li benne' judío, benne' nake' che Dios, na' da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios da' nake' li laže' nake' to da' yo'on lo yichj lázda'we'. Da' nak bian' da' nake' li laže' nake' che be' nakkžžo, na' kege che yela' benachze chežo. Bennen'

nake' che Dios ki, bi žápegak benách ka' le' ba la'ne, san Dios na'kze žape' le' ba la'ne.

3

¹ Cha' ki nake', ¿biz da' chawe' žaken che to benne' dan' nake' benne' judío? ¿Biz da' chawe' žaken che benne' byo, benne' judío, dan' nžog da' nak bian' lo xpele'e? ² Da' cháwe'le'e nake' chie', na' da' zan kan zej nake'. Da' nake' blo, Dios bdie' diža' la'y chie' lo na'gak benne' judío ka'. ³ Bale' bi žejlé'gake' che Dios. ¿žeklo' bi gon Dios kan zna xtiže'e dan' bi žejlé'gake' chie' Le'? ⁴ Bi gake' ki. Žala' gákbe'elžo žónteze Dios kan zna xtiže'e, la'kze žon láže'gak yógo'te benách ka'. Kan nake' chie' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: Gak bia' nako' chawe' dan' žono' kan zno', na' yežojo' chawe' cha' no benne' wchi'a laže'e Le'.

⁵ Kate' žonžo da' kegle, Dios zne' bi nak chawe' da' žonžo. Da' ni nak bian' Dios nake' chawe'. Zej nnita' benne' ka' znnágake': “Da' kegle da' žonžo nak bian' Dios nake' chawe', na' che len bi žala' wsaka' zi'e žo'o.” ⁶ Bi nake' ki. Chela' ga'n žen Dios ni'a che da' kegle da' žonžo, ¿nakxkze' gak wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga? ⁷ Kate' no benne' žon laže'e, Dios zne' bi zchalj bennen' da' nake' dot da' li kan žone' Le'. Da' ni nak bian' nake' dot da' li da' znnakze' Dios. Zej nnita' benne' ka' znnágake' da' žon láže'gake' légage' žonen ga' ga'n

zen Dios, na' bi žala' choge' chégake', bi nne' zej nbage'e doła'. Ki znnágake'. ⁸ ĽNnažo: "Gonžo da' kegle nich gak da' nak chawe'?" Benne' ka' znne zí'gake' chežo znnágake' žsedlžo da' ki, na' naken chawe' chog Dios chégake' gátgake'.

Yógo'težo nbága'žo doła'

⁹ ĽBizkze nnažo na'a? Kan nak cheto' neto', benne' judío ka', Ľnákžeto' chawe' ka yezika' benách ka'? Bi nakto', dan' ba bløe'elto' nga, zej nbaga' benách judío ka' doła', na' lezka' zej nbaga' benách zi'to' ka' doła'. Yógo'težo nbága'žo doła'. ¹⁰ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Bi zoa nitó benne' nake' chawe', nitóe'.

¹¹ Nitó benne' žejni'ile'.

Nitó benne' žilje' Dios.

¹² Yógo'tegake' zdágake' ga yoble; yógo'tie' zej nnitle'.

Nitó benne' žone' da' nak chawe', nitóe'.

¹³ Lbá'gake' zej naken ka yežw ba ka' da' zej nyaljwn.

Len da' znnágake' žon láže'gekle' ljéžgake' ka'.

Diža' da' žežojen žoá'gake' naken ka da' yožen laye' bele snia ka'.

¹⁴ Len da' znnágake', znne zí'gake' chegak benne' ka'.

¹⁵ Nníta'gake' zbéžgake' nich gótgake' benách ka'.

¹⁶ Zbía yí'tezgake', na' žsaka' zí'tezgake' ljéžgake' ka'.

¹⁷ Bi gak gá'nłengake' ljéžgake' ka' cháwe'do'.

¹⁸ Bi zžébegake' Dios.

¹⁹ Nnezlžo bchalj Dios yógo'te da' ki, da' ži'e benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Che len bi gak nitó benne' nne' bi nbage'e doła', na' yógo'te benách, benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, Dios wchi'a láže'e légake'. ²⁰ Že' láže'gak benne' judío ka' góngake' da' znna xtiža' Dios nich yeyákgake' chawe', san bi gak nitó benne' yeyake' chawe' ki, dan' bzoa Dios da' wnnakze' nich gákbe'elžo nbága'žo doła', dan' bi žonžo dot da' wnnakze' Le'.

Yelažo dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Cristo

²¹ Na'a, ba bla' law kan gak yeyakžo chawe' law Dios. Bi gak yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' žónzežo kan znna xtiže'e, la'kze nyejw le'e yiche la'y da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, dan' złøe'elen kan gak yeyakžo chawe' lawe' Le'. ²² Dios žonkze' ga žeyakžo chawe' lawe' Le' dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' gone' ga yeyakgak chawe' yógo'te benne' ka' chejle'gake' chie' Le'. Tlebe zej nak yógo'te benách, ²³ dan' yógo'tie' bégake' doła', na' bi zej nake' chawe' kan nak Dios dot chawe'. ²⁴ Dios, lo yela' ži'i láže' chie', žonze' ga žeyakžo chawe' lawe' Le', na' beyone' žo'o chawe' dan' Jesús, Benne' Criston', beya'we' žo'o. ²⁵ Ki goken dan' Dios bdie' Jesús, Benne' Criston', lo yela' got lo wlazžo žo'o. Le' blalje' xchene', da' žeká'n doła', dan' žaken chežo cha' žejle'žo chie'

4

Le'. Ki ben Dios nich gak bia' Le' nake' chawe', la'kze lo yela' zbez zen laže' chie' bzoe' chela'ale doła' ka' da' benžo ža ni'te. ²⁶ Ki ben Dios, na' bloe'el kwine' chawe' ža ni zoažo na'a, na' zga'ne' chawe' la'kze žeké'e doła' da' zej nbaga' benách ka', na' žone' ga žeyákgake' chawe' cha' žejlé'gake' che Jesús, Benne' Criston'.

²⁷ ¿Wak wká'n zen kwínžo dan' nakžo chawe' law Dios? Bi gakžo. ¿Biz chen'? Naken dan' belažo, kege dan' žonžo kan zna xtiža' Dios, san dan' žejlé'zežo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁸ Na'a, nnezlžo žeyák chawe' to benne' law Dios dan' žejli'e che Jesús, Benne' Criston', na' kege dan' žone' kan zna xtiža' Dios.

²⁹ ¿Nak Dios Dios chégakze benne' judío ka'? ¿Bi nake' lezka' Dios chegak benách zi'to' ka'? O, lezka' nake' Dios chegak benách zi'to' ka', ³⁰ dan' zoa toze Benne' nake' Dios. Dios na' žone' ga žeyakgak chawe' benne' judío ka' lawe' Le', benne' byo ka' nžog lo belá' chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Ki žone' Le' dan' žejlé'gake' che Jesús, Benne' Criston', na' lezka' gone' ga yeyakgak chawe' benne' zi'to' ka' lawe' Le', benne' byo ka' bi nžog lo belá' chégake' dan' nak bian'. ³¹ Na'a, cha' belažo dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', ¿wak nnažo biž zaka' da' bchi'le Dios žo'o? Bi gakžo, san yela' žejlé' chežo zloe'elen nak choch xtiže'e na'.

Da' ben Bran žsedlen žo'o

¹ ¿Bizkze nnažo na'a? ¿Nakx beyák Bran, xa wdé cheto', benne' judío ka', chawe' law Dios? ² Chela' beyák Bran chawe' law Dios dan' wzóa da' benkze' le', wak wká'n zen kwine', san kege law Dios. ³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Bran bejli'e che Dios, na' che len Dios ble'ele' le' ka' benne' chawe' lawe' Le'." ⁴ Cha' zoa no benne' žone' xchinžo, da' žíjwžo-ne' bi naken to da' žonnžo chie', san naken to da' nbága'žo chie'. ⁵ Lezka' cha' to benne' žejle'ze' che Dios, la'kze bi be žin bene', Dios, Bennen' žone' ga žeyakgak chawe' benne' ka' lawe' Le', benne' ka' bi zej nake' chawe', zne' nake' chawe' lawe' le' dan' žejli'e chie' Le'. ⁶ Lezka' bchalj Dabí kan žaken da' chawe' che no benne', Dios zne' nake' chawe' lawe' Le' la'kze bi be žin bene'. ⁷ Ki wnná Dabín'.

Ba nez zen naken che bennen' Dios ženít lawe' chie' ka' nak da' kegle da' bene'.

Na' žeké'e doła' da' nbage'e.

⁸ Ba nez zen naken che bennen', Dios bi žesbage'e le' zia ni'a che doła' da' bene'.

⁹ ¿žak da' chawe' ni chégakze benne' byo ka' nžog lo belá' chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, o lezka' žaken chegak benne' byo ka' bi nžog ki lo belá' chégake'? Ba wnnákžežo beyák chawe' Bran na' law Dios dan' bejli'e chie' Le'.

¹⁰ ¿Batx beyák chawe' Bran na'? ¿Goken katen' ba nžog lo xpele'e dan' nak bian', o goken zga'ale? Bi goken kate' ba nžogen lo xpele'e, san zga'ale goken. ¹¹ Bran na' bejli'e che Dios katen' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'. Wdé na' bchog lo xpele'e dan' nak bian', dan' zloe'elen ba beyake' chawe' law Dios. Goken ki nich gak Bran na' ka xagak benne' ka' chejlé'gake' che Dios, la'kze bi nžog lo xpéla'gake' dan' nak bian'. Dan' žejlé'gake' che Dios, gak nna Dios zej nake' chawe' lawe' Le'. ¹² Nak Bran na' xa wdé chegak benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Dios. Kégeze nake' xagak benne' byo ka' nžog lo beła' chégake' dan' nak bian', san lezka' nake' xagak benne' ka' žóngake' kan ben Bran na', dan' žejlé'gake' che Dios kan ben Bran na' kate' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'.

Da' wnnacze Dios gata' chežo dan' žejle'žo chie' Le'

¹³ Bchebe laže' Dios bi da' wnezjwe' che Bran na', na' chegak za'soe' ka', gata' chégake' yežlyó ngakze. Gaken ki, kege dan' žóngake' kan zna xtiža' Dios, san dan' beyákgage' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. ¹⁴ Chela' yežlyó nga gata' chégakze benne' ka' žóngake' kan zna xtiža' Dios, bi gon byenen chejle'žo chie', na' gak da' bchebe laže' Dios to da' bi zaka'. ¹⁵ Xtiža' Dios zloe'elen žo'o nbága'žo zia, da' žonen

ga chog Dios chežo gatžo. Gan bi na' žin da' wnnakze Dios, bi gak bága'gak benách ka' zia dan' bi béngake' kan wnnakze' Le'.

¹⁶ Che len žebelžo dan' žala' si'žo dan' bchebe laže' Dios dan' žejle'žo chie' Le', dan' nak bian' naken to da' žonnze' chežo. Ki naken nich gak bia' gata' dan' bchebe laže' Dios gonne' chegak yógo'te za'só Bran na', kégeze chegak benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' wnnakze Dios, san lezka' chegak benne' ka' žejlé'gake' che Dios kan bejlé' Bran na' che Dios. Bran na' nake' ka' xažo yógo'težo žo'o, nolžo žejle'žo che Dios. ¹⁷ Ki naken kan nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Bran na', dan' znnan: “Bzoa' le' ka' xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó.”

Ki naken, law Dios, Bennen' bejlé' Bran na' chie', nak Bran na' ka' xažo yógo'težo. Dios na' žesbane' benne' gat ka', na' zchalje' che to benne' bi na' soe' kan ba zoakze bennen' bi na' soe'.

¹⁸ Ki naken dan' Dios gože' Bran na': “Benne' zante gaggak za'só' ka'.” Bran na' bejli'e che Dios, na' bxn laže'e Dios gone' dan' bchebe laže'e wnezjwe' chie', la'kze bi gok le'ele' dan' žxen laže'e si'e, na' ka' goken, wyó'o lo ne'e gake' xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ¹⁹ Bran na' bi gok chop laže'e kan žejli'e che Dios, la'kze ba zeje' ka' to gaywá' yiz, na' bejsá' laže'e kan nak che beła' žen chie', da' ba natkzen dan'

ba ngóleli'e, na' lezka' kan nak che Sara, zo'le', nake' no'le wbiž. ²⁰ Bi gok chop laže'e, na' bi goke' benne' bi žejlé' kan nak da' bchebe laže' Dios gone' chie', san gokže' choch dan' bejli'e che Dios, na' bka'n zene' Dios. ²¹ Dot laže'e bxen laže'e Dios, nape' yela' wak gone' dot dan' bchebe laže'e gone'. ²² Che len, Dios bzoe' che Bran na' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie' Le'.

²³ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bzoe' chie' nake' chawe' lawe' Le'." Ki nyejwn le'e yichen', kégeze nich yebélenlen Bran na', ²⁴ san nich yebélenlžon lezka' žo'o. Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' chejle'žo chie' Le', besbane' Xanžo Jesusen' lo yela' got. ²⁵ Jesusen', Dios bdie' Le' nich gote' ni'a che doľa' da' nbága'žo žo'o, na' besbane' Le' lo yela' got, nich gak gone' ga yeyakžo žo'o chawe' lawe' Le'.

5

Da' žata' chežo dan' ba beyakžo chawe' law Dios

¹ Na'a, znnan Dios ba beyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', cha' žejle'žo chie' Le', na' che len ba begá'nlenžo Le' cháwe'do'. ² Dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', žebélenlžo da' žonn Dios chežo, dan' žon chochen láždo'žo. Žebelžo dan' žxen láže'žo gata' chežo yela' bani' che Dios. ³ Kégeze ki žebelžo, san lezka' žebelžo kate' zzáka'žo, dan' nnezlžo da' zzáka'žo žsedlen

žo'o kwežžo zen laže'. ⁴ Kate' zbezžo zen laže' žežojžo chawe' law Dios, na' kate' ba bežojžo chawe' lawe' Le' žxen láže'žo Lekze' gáklene' žo'o. ⁵ Kate' žxen láže'žo Le', bi žak chope láže'žo. Ki naken dan' yela' nži'il che Dios len žo'o yo'on yichj láždo'žo. Dios Be' La'y, Bennen' bselá' Dios chežo, žone' ga žaken chežo ki.

⁶ Katen' bi gok yelažo žakze chežo, kate' bžin ža, Benne' Criston' gote' lo wlazžo žo'o, kate' ne gokžo benne' doľa' ka'. ⁷ Bi yénele no benne' gate' lo wláz to benne' chawe'. Wak no benne' wechóg laže'e gate' lo wláz to benne' nake' dot chawe'. ⁸ Dios zloe'ele' žo'o kan nži'ile'ele' žo'o, dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o kate' ne gokžo benne' doľa' ka'. ⁹ Ba beyakžo chawe' law Dios dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o, katen' bláje' xchene'. Che len žxen láže'žežo Le' yeslé' žo'o lo ža chog Dios chegak benne' doľa' ka' gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Katen' bi ble'elžo Dios chawe', Zi'nkze Dios gote' lo wlazžo žo'o nich gak yeyakžo toze len Dios. Na'a, dan' zoa nban Bennen' bene' ga ba beyakžo toze len Diosen', žxen láže'žežo yelažo to chi'ize. ¹¹ Lezka' žebelžo law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' ba beyakžo toze len Diosen' ni'a che da' bene' Le'.

Da' ben Adán, na' da' ben Benne' Cristo

¹² Bla' doľa' lo yežlyó nga ni'a che da' ben toze benne',

Adán, na' dan' bene' do_{la}'
 lezka' wyó'o ye_{la}' got. Che len
 gatgak yógo'te benách ka' dan'
 yógo'tegake' zej nbage'e do_{la}'.
 13 Zga'ale kate' bla' da' bchi'le
 Dios lo yežlyó nga, bengak
 benách ka' do_{la}'₁, benne' ka'
 wnníta'gake' yežlyó nga, na'
 gótgake', san Dios bi besbage'e
 benne' ka' zia dan' bi béngake'
 ka z_{na} xtiže'e. Ki goken dan'
 bi na' žin da' bchi'le' Le' gan
 wnníta'gake'. 14 Kate' wzó law
 zoa Adán, na' zejte ža wzóa
 Moisés gotgak yógo'te benách
 ka' dan' wbága'gake' do_{la}'₁,
 la'kze bi bzóagake' chela'ale to
 da' wnnakze Dios kan ben
 Adán na'. Yógo'te benách ka'
 zej nake' toze len Adán na'
 dan' zej nake' za'sóe' ka'. Da'
 ni žloe'elen žo'o kan gaggak
 yógo'te benách ka' toze len
 Benne' Criston', benne' ka'
 chejlé'gake' chie' Le'.

15 Da' žonnze Dios chežo bi
 naken ka' da' goken chežo
 ni'a che do_{lan}' da' ben Adán
 na'. Ni'a che do_{lan}' da'
 ben toze bennen', gatgak
 yógo'te benách ka'. Da'
 zénle'eže naken da' žonnze
 Dios chežo, dan' naken ye_{la}'
 nban da' zejlí kanne. Žonne'
 chežo da' ni ni'a che da' ben
 yetoze Benne', Jesús, Benne'
 Criston'. 16 Da' žonnze Dios
 chežo bi naken tlebe ka' da'
 goken chežo ni'a che do_{lan}'
 da' ben toze bennen'. Da'
 bchog Dios che Adán na'
 ni'a che do_{lan}' da' bene',
 lezka' bchog Dios chegak
 yógo'te benách ka'. Dan'
 žonnze Dios chežo naken nich
 gak yeyakžo chawe' lawe'
 Le' la'kze nbága'žo do_{la}' zan.

17 Wyó'o ye_{la}' got yežlyó nga
 ni'a che do_{lan}' da' ben toze
 bennen'. Ni'a che da' ben
 yetoze Bennen', Jesús, Benne'
 Criston', gata' ye_{la}' nban da'
 zejlí kanne chegak benne' ka'
 yeyákgage' chawe' law Dios,
 dan' naken da' žonnze Dios
 chežo.

18 Dios bchoge' chegak
 yógo'te benách ka' gátgake'
 ni'a che do_{lan}' da' ben toze
 bennen'. Lezka' yógo'te
 benách ka' gak yeyákgage'
 chawe' lawe' Le' ni'a che
 da' nak chawe' dan' ben
 yetoze Bennen', na' gata'
 ye_{la}' nban da' zejlí kanne
 chégage'. 19 Beyakgak benne'
 zan wen do_{la}' ka' dan' bi
 ben toze bennen' kan z_{na}
 xtiža' Dios. Lezka' benne'
 zan yeyákgage' chawe' law
 Dios dan' ben yetoze Bennen'
 kan z_{na} xtiža' Dios.

20 Wyó'o da' wnnakze Dios
 lo yežlyó nga nich gak bia'
 zej nbaga' benách ka' do_{la}'.
 Dan' gok bia' zej nbage'e
 do_{la}'₁, lezka' gok bia' zénle'eže
 nak da' žonnze Dios chegak
 benách ka'. 21 Gota' ye_{la}' wak
 che do_{la}' goten žo'o. Lezka'
 da' žonn Dios chežo napen
 ye_{la}' wak gonen ga yeyakžo
 chawe' lawe' Le' ni'a che
 da' ben Xanžo Jesús, Benne'
 Criston', na' gonen ga gata'
 ye_{la}' nban da' zejlí kanne
 chežo.

6

*Zoažo nbanžo ni'a che
 Jesús, Benne' Cristo*

1 ¿Bizkze nnažo na'a? ¿Žala'
 gonžo do_{la}' nich lo ye_{la}' nži'il
 che Dios Le' yenít lawe'e chežo

da' zanže? ² ĵBi gónkzežon! Nak chežo ka ba gotžo to chi'ize nich biž gonžo doľa'. ĵNakxkze gak gónžežo doľa'? ³ ĵBi nnézele kan naken chežo? Cha' bezoažo nis nich yeyakžo toze len Benne' Criston', dan' bezoažo nis zloe'elen žo'o ba wdežo lo yela' got tzen len Le'. ⁴ Kan goken, gótlenžo-ne' tzen, lezka' bgáche'lenžo-ne' tzen lo yežw ba katen' bezoažo nis. Kan ben Dios, len yela' wak zen chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, lezka' bene' ga bebánlenžo tzen Jesusen' nich gakžo benách kobe chie' ka'.

⁵ Cha' bénlenžo tzen Benne' Criston', na' gotžo kan gote' Le', lezka' gónlenžo-ne' tzen, yebanžo lo yela' got kan bebane' Le'. ⁶ Ba nnézkzelžo da' ni: yela' benách chežo da' wzóan zga'ale, wdá'lenen Le' tzen le'e yag kroze nich kwia yi' yela' benách chežo da' bénlenžon doľa', nich biž nna bia' da' nak doľa' žo'o. ⁷ Cha' nakžo toze len Bennen' gote' ni'a che doľa', na' ba beyakžo chawe' law Dios, biž nbága'žo doľan', na' biž yo'ožo lo na' doľa'. ⁸ Na'a, cha' nátlenžo tzen Benne' Criston', žejle'žo yebánlenžo-ne' tzen, ⁹ dan' nnezlžo ba bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' biž gate'. Che len biž bi gak gon yela' got na' chie' Le'. ¹⁰ Kan goken, gote' Le', toze chi'i gote' ni'a che doľa' da' wbága'žo žo'o, san kan naken, zoe' nbane', nbánlene' Dios. ¹¹ Lezka' žala' géklele le'e naken chele ka ba nátkzele

nich biž gonle doľa', san zoale nbanle nich gonle kan zna xtiža' Dios, dan' nakle toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

¹² Che len, bi we'le latje da' naken doľa', nich bi gonen ga gonle doľa' lo bela' žen chele da' gatkzen. Biž gonle kan nak da' zze láže'le da' kegle lo bela' žen chele. ¹³ Bi wdé kwinle lo na' da' naken doľa', na' bi gonle da' kegle, san le wdé kwinle lo na' Dios dan' ba bebanle lo yela' got, na' le wdé bela' žen chele lo ne'e nich gónlenen' da' naken chawe'. ¹⁴ Bi we'le latje da' naken doľa', nich bi gonen ga gonle doľa', dan' bzoa Dios le'e nich gonle kan zna da' chawe' chie' Le', na' kege gónžele kan zna da' bchi'le' benách doľa' ka'.

Da' žsaka' lebe kan nak che benne'ndo'w

¹⁵ ĵBižkze nnažo na'a? ĵžala' gonžo doľa' dan' biž yo'ožo lo na' da' bchi'le Dios benách doľa' ka', san žonžo kan zna da' chawe' che Dios? ĵBi gonžon! ¹⁶ Ba nnézkzelele cha' wdé kwinle lo na' to benne' nich gakle benne'ndo'w chie' ka', na' nich gonle kan zna xtiže'e, to chi'ize nakle benne'ndo'w ka' che bennen' žonle kan zna xtiže'e. Lezka' gaken cha' wdé kwinle nich gonle doľa' da' gonen ga gatle, o cha' wdé kwinle nich gonle kan zna xtiža' Dios, Bennen' gone' ga yeyakle chawe' lawe' Le'. ¹⁷ Na'a, žoxken Dios. La'kze zga'ale gokle benne'ndo'w ka' lo na' doľa', na'a dot láže'le žonle kan zna xtiža' Dios, dan' bde kwinle lo

nan'. ¹⁸ Dan' ba belale lo na' doła', ba beyakle ka benne' ndo'w ka' lo na' da' naken chawe'. ¹⁹ Zchájljena' le'e kan žak chegak benách ndo'w ka', dan' bi žejni'ilele kwáselo lo yela' benachze chele. Zga'ale bde kwintle tzen len belá' žen chele lo na' da' kegle, na' lo na' da' bi naken chawe', na' gokle ka benne' ndo'w ka' chen, na' benle xchin da' bi naken chawe'. Na'a, le wdé belá' žen chele lo na' da' naken chawe', nich gakle ka benne' ndo'w ka' chen, na' gonle xchin da' naken chawe' nich gakle benne' ka' zej nake' che Dios.

²⁰ Katen' gokle ka benne' ndo'w ka' lo na' doła', bi benle xchin da' naken chawe'. ²¹ Na'a, ¿gok chawe' chele ni'a che da' benle zga'ale? Na'a dan' benle žonen ga žedoé'elele, na' žonen ga gat to chi'ize no benne' žonen'.

²² Na'a ba belale lo na' doła', na' nakle ka benne' ndo'w ka' che Dios, dan' žonen ga žak da' chawe' chele dan' žonen ga nakle che Dios, na' žonen ga naple yela' nban da' zejlí kanne. ²³ Lazjw no benne' žone' doła' naken yela' got, san da' žonnze Dios chežo naken yela' nban da' zejlí kanne, dan' napžo dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

7

Da' žsaka' lebe yela' zchag na'

¹ Zí'na'do' ka', nólele le'e nzi' lo na'le da' bchi'le Dios benách judío ka'. Nnézkzelele yo'o lo na' xtiže'e na' no benne' kate' ne zoe' nbane'.

² Lezka' to no'le nžag ná'lene' to benne' byo yoe'e lo na' benne' byo chien' kate' ne zoa nban benne' byo chien', dan' ki znná da' bsdle Dios kan nak che yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios dan' bchagen légake'. ³ Ki naken, kate' ne zoa nban benne' byo chien', cha' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo yoble, gone' doła' da' wká'n ditjen yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios na', na' na'a, cha' wchág ná'lene' to benne' byo yoble, bi gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

⁴ Lezka' žaken chele, zí'na'do' ka'. Dan' nžagle Benne' Criston', naken ka ba nátkzele le'e, na' biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés žo'o, nich gak gakle che Benne' yoblen'. Na'a nakle che Benne' Criston', Bennen' bebane' lo yela' got. Ki naken nich gak gonžo da' žaz laže' Dios.

⁵ Katen' wyo'ožo lo na' yela' benachze chežo, da' znná xtiža' Dios benen ga gok bia'gak da' ka' wzé láže'žo da' bi zej naken chawe', da' ka' béngaken žin lo belá' žen chežo nich góngaken ga gatžo. ⁶ Na'a ba belážo lo na' da' bchi'le Moisés žo'o dan' nátkžežo kan nak da' znná xtiže'e, dan' bchi'len žo'o zga'ale. Ki naken nich gak gonžo xchin Dios lo yela' nban kobe da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' kege gonžon lo da' ba wdé chen, dan' naken dan' bchi'le

Moisés žo'o.

Zoalen neda' da' naken doľa'

⁷ ěBizkze nnažo na'a? ěŽon da' wnnakze Dios ga žona' doľa'? Bi žonen ki, san chela' bi bzejní'il neda' da' zнна xtiže'e, bi wnezla' nak doľa' da' žona'. Chela' bi zoa lo da' wnnakze' Le' da' zन्नan: "Bi se lažo'o da' de che lježo'" bi nnezla' nak doľa' yeľa' zze laže' da' de che lježa'. ⁸ Kate' benla' xtiže'e, na' gókbe'ela' da' nak doľa' žonen žin lo beľa' žen chia', na' benen ga gókbe'ela' zze laža'a yógo'te da' kegle. Gan bi na' la' xtiže'e, bi nak bia' da' naken doľa'. ⁹ Ža ni'te, kate' bi na' yenla' xtiža' Dios, gokla' zoa' nbana', san kate' benla' xtiže'e, gókbe'ela' nbaga'a doľa', na' goka' ka to benne' gat law Dios. ¹⁰ Dios bdixjwe' da' zнна xtiže'e nich gonen ga gata' yeľa' nban chežo, san benen ga gókbe'ela' ba natkza'. ¹¹ Gok bia' nchixela' kan nak doľa', dan' ben xtiže'e ga gókbe'ela' nbaga'a doľa', na' žala' gata'.

¹² Che len, la'y nak xtiža' Dios, na' la'y, na' chawe', na' xtan nak da' bchi'le' žo'o.

¹³ ěBen da' naken chawe' ga goka' ka to benne' gat? Bi naken ki, san da' nak doľa' gok bian' ni'a che da' naken chawe', na' benen ga gókbe'ela' ba natkza' nich gak bia' nak doľa' da' žona'. Ki goken nich gak bia' ni'a che xtiža' Dios yógo'te da' zej naken doľa' zej nakle'en da' zinnj.

¹⁴ Nnezlžo Dios Be' La'y benne' chežo xtiža' Dios, san neda' naka' benachze, na' yoa'a lo na' doľa' ka to benne' ndo'w chen. ¹⁵ Na'a, bi žejni'ila' da' žona'. Žénela' gona' kan zнна xtiža' Dios, san bi žona' dan' žénela' gona'. Da' žona' naken doľa' da' bi zle'ela' chawe'. ¹⁶ Žona' doľa' la'kze bi žénela' gona' doľan'. Ki naken dan' xtiža' Dios žsedlen neda' bi naken chawe' da' žona'. Che len nak bia' nak chawe' da' zнна xtiže'e. ¹⁷ Ki naken, kege nedza' žona' doľan', san doľa' da' zoalen neda' žonen ga žona' doľan'. ¹⁸ Nnezla' da' nak chawe' bi zóalenen neda', o žala' nnia', dan' naken chawe' bi zóalenen da' nak yeľa' benachze chia'. Žénela' gona' dan' naken chawe', san la' nedza' bi gak gonan'. ¹⁹ Bi žona' da' naken chawe' da' žénela' gona', san žónteza' da' kegle da' bi žénela' gona'. ²⁰ Che len, cha' žona' doľa' da' bi žénela' gona', kege nedkza' žonan', san doľa' da' zóalenen neda' žonen ga žona' doľan'.

²¹ Ki nak da' žaken chežo yógo'težo. Kate' žénelžo gonžo da' naken chawe', zoalen žo'o da' žonen ga žonžo da' kegle.

²² Lo yichj lázda'wa' žaz laža'a xtiža' Dios, ²³ san žákbe'ela' zoa da' zнна bia' neda' da' zoalen beľa' žen chia', na' to da' zži'i che xtiža' Dios yo'on lo yichj lázda'wa'. Dan' zóalenen beľa' žen chia' žonen ga žona' doľa'.

²⁴ ěDa' nyáche'le'e naken chia' neda'! ěNozkze benne' gak yeslé' neda' lo yeľa' benachze chia' da' žonen

ga žona' dola'? 25 j̄žoxken
 Dios, ba belažo na'a ni'a che
 da' ben Xanžo Jesús, Benne'
 Criston! Che len, kan nak da'
 yo'on lo yichj lázda'wa' žona'
 kan zna xtiža' Dios, la'kze
 yela' benachze chia' žonen ga
 ženela' gona' dola'.

8

*Da' gak gonžo dan' zoalen
 Dios Be' La'y žo'o*

1 Che len, benne' ka' zej
 nake' toze len Jesús, Benne'
 Criston', biž bi zia zej nbage'e,
 benne' ka' biž žóngake'
 kan žénele yela' benachze
 chégake', san žóngake' kan
 žénele Dios Be' La'y. 2 Dan'
 naka' toze len Jesusen', Dios
 Be' La'y, Bennen' nbánlenžo,
 žáklene' neda'. Che len, ba
 belá' lo da' benen ga bena'
 dola', na' lezka' lo yela' got.
 3 Ba ben Dios da' bi gok gon
 da' bchi'le' žo'o. Bi be gok
 gonen da' gáklenen žo'o dan'
 nakžo benachze. Che len
 Dios bsele'e Zi'nkze', Bennen'
 beyake' benách kan nakžo
 žo'o, nakžo benách dola' ka',
 san Le' bi be dola' bene';
 Besbaga' kwine' dola' da'
 wbága'žo žo'o, na' ka' goken,
 Dios bchoge' chie' gote' ni'a
 che dola' da' žonžo lo yela'
 benachze chežo nich biž
 ga'nžo lo na' dolan'. 4 Ki bene'
 nich gak gonžo da' zej naken
 chawe' da' že' xtiža' Dios žo'o
 gonžo, nolžo biž žonžo kan
 žénele yela' benachze chežo,
 san žonžo kan žénele Dios Be'
 La'y.

5 Benne' ka', benne'
 žóngake' kan žénele yela' be-
 nachze chégake', že' láže'gake'
 da' naken che yela' benachze
 chégake', san benne' ka'
 žóngake' kan žénele Dios Be'
 La'y, že' láže'gake' da' naken
 che Dios Be' La'y. 6 Cha'
 že' láže'zežo da' naken che
 yela' benachze chežo, gatžo
 to chi'ize, san cha' že' láže'žo
 da' naken che Dios Be' La'y,
 ba napžo yela' nban da' zejlí
 kanne, na' zga'n ži yichj
 lázdo'žo. 7 No benne' že'
 láže'ze' da' naken che yela'
 benachze chie', bi zchage'
 Dios chawe', dan' bi žon
 bennen' kan zna xtiža' Dios,
 na' bi gak gonen'. 8 Che len,
 benne' ka' žóngake' kan žénele
 yela' benachze chégake', bi
 gak góngake' da' žaz laže' Dios.
 9 Na'a, le'e biž žonle kan
 žénele yela' benachze chele,
 san žonle kan žénele Dios
 Be' La'y dan' zóalenzke' Le'
 le'e. Benne' Criston' bsele'e
 Dios Be' La'y chežo. No
 benne' bi zoalen Dios Be' La'y
 le', bi nake' toze len Benne'
 Criston'. 10 Cha' Benne'
 Criston' zóalene' le'e, la'kze
 gat yela' benachze chele ni'a
 che dola', soale nbanle ni'a
 che Dios Be' La'y dan' ben
 Dios ga nakle chawe' lawe'
 Le'. 11 Be' La'y che Dios,
 Bennen' besbane' Jesusen' lo
 yela' got, zóalene' le'e. Dios,
 Bennen' besbankze' Jesús,
 Benne' Criston', lo yela' got,
 gone' ga yebanle le'e lo belá'
 žen chele da' žatkzen. Ki gone'
 dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.
 12 Che len, zí'na'do' ka', zoa
 to da' nbága'žo, san kege

che yela' benachze chežo, nich bi gonžo kan žénele yela' benachze chežo na'.
 13 Cha' žonle kan žénele yela' benachze chele, gatle to chi'ize, san cha', len yela' wak che Dios Be' La'y, žonle ga kwia yi' da' žonle lo yela' benachze chele, na' gaple yela' nban da' zejli kanne.

14 Zej nak zi'nkze Dios yógo'te benne' ka' žóngake' ka žénele Dios Be' La'y. 15 Dios Be' La'y na', Bennen' zóalene' le'e, bi bnnite'e le'e da' yoble ka benne' ndo'w ka' nich žébele, san ba bene' le'e zi'nkze Dios, na' Lekze' žone' ga žližžo Dios, na' znnazho: "Xe." 16 Dios Be' La'y na' zzejní'ikzele' be' nakkzžo, na' žone' ga nnezlžo nakžo zi'n Dios. 17 Cha' ba nakžo zi'n Dios, lezka' da' zej naken che Xažo Dios gata' chežo tzen len Benne' Criston'. Ki gaken chežo cha' sáka'lenžo tzen Benne' Criston' nich tzen len Le' soažo lo yela' baní' chie'.

18 Žekla' neda', da' zzáka'žo na'a bi be naken kan nak yela' baní' da' gata' chežo ža da' ba za'. 19 Zbezgak yógo'te da' ben Dios, na' žak láže'gaken žinte ža na' katen' Dios wloe'ele' law zej nak zi'nkze' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. 20 Yógo'te da' ben Dios wdégaken lo na' da' žonen ga kwia yí'gaken, kege dan' gónegeklen gaken ki, san ki goken dan' ben Dios ga naken ki. Lezka' bene' ga gak wxén láže'gak Le' da' ka' bene', 21 na' yelagak yógo'te da' ka' ben Dios lo da' žonen ga zbia yí'gaken. Ki naken,

lezka' yebégeklen lo yela' žeslá da' záka'le'en da' yebélengekle benne' ka' zej nake' zi'n Dios. 22 Nnezlžo yógo'te da' ben Dios zzáka'gaken na' zejte na'a ža, kan zzaka' to no'le za' galj bi'do' chie'. 23 Kégeze yežlyó nga zzakan', san lezka' zzáka'žo žo'o, la'kze Dios Be' La'y zóalene' žo'o. Le' nake' chežo da' zloe'elen žo'o kan gákkzežo. Zzáka'žo kate' ne zbezžo ža na' katen' Dios wloe'ele' law nakžo zi'nkze' ka', ža na' lezka' yeskobe' beła' žen chežo. 24 Dan' žxen láže'žo gone' da' ni, belažo žo'o, san cha' gak le'elžo dan' žxen láže'žo, bi naken to da' zbez láže'žon. Bi zbezžo da' ba zle'elžon. 25 Na'a, cha' žxen láže'žo to da' bi zle'elžo, na' lo yela' zbez zen laže' zbezžon.

26 Lezka' Dios Be' La'y žáklene' žo'o kate' žedó láže'žo, dan' bi nnezlžo bi žala' nnablžo Dios, san Dios Be' La'y zdekze' xtíža'žo law Dios, na' lo yela' znnab chie' zbeže láže'li'e, kan bi gak no benne' nne'. 27 Dios zwie' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', na' nnezle' da' žénele nna Dios Be' La'y na', na' Le', kan žénekzele Dios, zdie' xtíža'gak benne' ka' law Dios, benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'.

Ba belažo dan' yo'ožo Benne' Cristo

28 Nnezlžo yógo'te da' žak chegak benne' ka' zej nži'ile' Dios žon cháwe'gaken légage', benne' ka' bliž Dios légage' kan wnnakze' gone'. 29 Benne' ka' wžekze Dios zga'ale, lezka' bzoe' chégake'

zga'ale gákgake' tlebe kan nak Zi'nkze', nich gak blo Zi'nen' ladjw benne' zan, benne' lježe ka'. ³⁰ Benne' ka' bzoa Dios chégake' zga'ale kan žala' gákgake', lezka' bliže' légake', na' benne' ka' bliže', bene' légake' chawe' lawe' Le', na' benne' ka' bene' légake' chawe', lezka' ba bzoe' chégake' sí'gake' yela' baní' chie'.

³¹ ĆBizkze nnažo na'a kan zej nak da' ki? Cha' Dios žáklene' žo'o, bi žala' žébežo la'kze soa da' gongak benách ka' chežo. ³² Dios, dot laže'e benne' chežo Zi'nkzen'. Bdie' Le' nich gote' lo wlazžo žo'o. Cha' ki ben Dios, Ćbi gónnli'e chežo tzen len Zi'nen' yógo'te da' žiážjelžo? ³³ ĆNozkze benne' gak yesbage'e benne' ka' zia, benne' ka' wžekze Dios? Bi gak nitó benne' dan' benkze Dios ga ba beyakžo chawe' lawe' Le'. ³⁴ ĆNozkze benne' gak choge' chežo gatžo to chi'ize? Bi gak nitó benne' dan' gotkze Benne' Criston' lo wlazžo žo'o, na' da' nakže zen, bebane' lo yela' got, na' na'a zoe' kwit li ža che Dios gan nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' zne chawe'e lo wlazžo žo'o law Dios. ³⁵ La'kze zoa bi da' žaken chežo, nnézkzelžo Benne' Criston' nži'ile' žo'o. Nnezlžo nži'ile' žo'o la'kze zzáka'žo, o la'kze nak nyache' láže'žo, la'kze zbia láže'gak benách ka' žo'o, o la'kze zdonžo, o la'kze žiažje da' gákwžo, o la'kze žon zož chežo, o la'kze gotgak benách ka' žo'o.

³⁶ Kan zej nak da' ki nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Dan' nakžo chio' Le', žóntezgak benách ka' ga gatžo. Nakžo ka zila' ka', bia ka' ndégakba' lo na' benne' gote' légakba'.

³⁷ Na'a, dan' Bennen' nži'ile' žo'o zóalene' žo'o, žxen láže'žo soelžo lo da' žaken chežo. ³⁸⁻³⁹ Che len žekla' neda':

Bi be sáke'le gonen ga biž ži'il Dios žo'o.

Nži'ile' žo'o dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Bi sáke'le gon yela' got o yela' nban ga biž ži'ile' žo'o, na' kege wbás che ya'abá ka', o benne' wnná bia' ka', o yela' wak che da' xiwe',

o bíte'teze da' zoan, o bíte'teze da' zan',

o to da' že' ža'le, o to da' že' že'le,

o bíte'teze da' ben Dios.

9

Dios wžekze' benne' Israel ka' nich gákgake' chie'

¹ Zchalja' da' naken dot da' li dan' naka' che Benne' Criston', na' da' znnia' naken tlebe len da' znnakze Dios Be' La'y lo yichj lážda'wa'. Bi žon laža'a. ² Žakle'e nyache' laža'a, na' žéktezela', ³ dan' žak laža'a gona' ga yelagak lježa' ka', benne' wláž chia' ka'. Chela' gaklen légake', yénezkzela' yebéj yichj Dios neda', na' kwáslena' Benne' Criston'. ⁴ Benne' wláž chia' ka' zej nake' za'só Israel, na' Dios bi'e légake' latje gákgake' zi'nkze' ka'. Yela' baní' che Dios wzóalenen légake', na' Dios bdie' lo ná'gake' diža'

chie' da' zka'n chawen', na' lezka' da' bchi'le' žo'o. Bliže' lĕgake' nich wká'n zéngake' Le', na' bchebe laže'e gon chawe'e yógo'te benách zi'to' ka' ni'a chégake'. ⁵ Zej nake' za'sógak xa wdé cheto', Bran, na' Isaak, na' Jakob, na' ladjw ljéžgake' ka', kan nak yełá' benách chie', golj Benne' Criston', Bennen' nakkze' Dios, na' zĕna bi'e yógo'te. ĵGa'n zénteze' Le'! Ka'kze gaken.

⁶ La'kze yógo'te benne' wláž chia' ka' bi nzi' lo ná'gake' Benne' Criston', bi žala' nnažo: “Beyák xtiža' Dios dáche'ze.” Kege yógo'te za'só Israel zej nake' da' li benne' Israel ka', benne' ka' zej nake' che Dios. ⁷ La'kze goljgak benne' zan za'só Bran, kege yógo'tegake' gókgake' da' li za'só Bran na', san naken kan nyejw le'e yiche la'y da' zĕnan: “Za'só Isaak ka' gákgakze' da' li za'só' ka'.” ⁸ Ki naken, benne' ka' zej nake' zi'n to benne', bennen' nake' che Dios, kege yógo'tegake' zej nake' zi'nkze Dios. Na'a, benne' ka' náljgake' ni'a che da' bchebe laže' Dios zej nakze' da' li za'só Bran na'. ⁹ Dan' bchebe laže' Dios bi da' wnezejwe' che Bran na' zĕnan ki: “Yetó yiz na'a ža yełá'a, na' Sara, zo'lo', galje to bi' byodo' chie'.”

¹⁰ Kégeze da' ni goken ki, san lezka' katen' Rebeka ne noe'e bi' byodo' ka' che Isaak, xa wdé cheto', lo li'e, 11-13 katen' bi na' gáljgakbe', na' bi na' góngakbe' da' nak

chawe' o da' kegle, Dios gože' Rebeka na', na' wnné': “Xkwide' nežw chio' gonbe' xchin xkwide' bežopen'.” Da' ni naken tlebe len da' nyejw le'e yiche kan wnná Dios, dan' zĕnan: “Bži'ila' Jakob, na' kege Esaú.” Ka' goken, bga'n choch da' bzoa Dios to chi'ize kan nak chegak benne' ka' ba wžekze' Le'. Che len bi žaken ki ni'a che to da' gak gongak benách ka', san naken ki dan' zĕbkeze Dios no benne' žliže'.

¹⁴ ĵBizkze nnažo na'a? ĵŽon Dios da' kegle? Bi žonen'. ¹⁵ Dios gože' Moisés, na' wnné': “Yeyache' láže'la' no benne' žénela' yeyache' láže'la'-ne', na' we' laža'a no benne' žénela' we' laža'a-ne'.” ¹⁶ Che len, bi žaken ki ni'a che da' žénegekle benách ka', o dan' žon byene to benne', san naken dan' žénekzele Dios, Bennen' žeyache' láže'le' benách ka'. ¹⁷ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Benne' Faraón, katen' wnné': “Che len bzoa' le' gan zĕna bi'o nich wlo'e'ela' law yełá' wak zen chia' ni'a chio' le', na' gona' ga gónbia'gak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó da' nakkza' neda'.” ¹⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le' no benne' žénekzele', na' lezka' žone' zižje yichj lázdo'w no benne' žénele' gone' zižje yichj lázda'we', kan bene' che Benne' Faraón na'.

¹⁹ Na'a ye'le neda': “Cha' ki naken, ĵbiz chen' žesbaga' Dios benách ka' zia? ĵNožkze benne' gak wsejwe' xnez Dios nich bi gone' da' žénekzele' Le'?” ²⁰ Bi naken ki. ĵNožkze

le' znnio' che Dios? ¿Wak to yeso' da' naken yo yen' benne' wen že'e, na' nnan: "¿Biz chen' beno' neda' ki?"
 21 ¿Bi nzi' lo na' benne' wen že'e gone' che gona' na' to yeso' da' wkonlžon žin ga nla' law, na' che la' gona' na'že gone' yetó yeso' da' wkonlžon žin ga bi nla' law?

22 Gónekzele Dios wloe'ele' law kan wsaka' zi'e no benne' wen da' kegle, na' gone' ga gak bia' yela' wak zen chie', san lo yela' zbez zen laže' chie' bzoele' benne' ka' žala' choge' chégake' gátgake', benne' ka' zej nbage'e zia, da' žon byenen wžia yi'e légake'.

23 Ki ben Dios nich gak bia' záka'le'e yela' baní' chie', dan' zloe'ele' law lawgak benne' ka' žeyache' láže'le', benne' ka' bzoe' chégake' zga'ale sóagake' lo yela' baní' chien'. 24 Dios bliže' benách ki. Kégeze bliže' neto', benne' judío ka', san lezka' bliže' benách zi'to' ka'. 25 Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' bchalj Oseas lo wláz Dios, katen' wnné':

Benne' ka' bi zej nake' benách chia' ka',
 go'a lágake': "Benách chia' ka'."

Na' benne' ka' bi bži'ila',
 go'a lágake': "Benne' ka' nži'ila'."

26 La' na'ze gan wnnía' kan nak chégake':

"Bi nakle benách chia' ka'"
 go'a lágake': "Zi'nkze Dios ban."

27 Na'a, kan nak chegak za'só Israel ka', Isaías wnné':

La'kze yangak za'só Israel ka',

na' nníta'gake' kan že' yož žoa'a to yego zen,
 nbábzegake' yelágake'.

28 Xanžo Dios la' gontie' ga la' lawte

da' bchoge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

29 Lezka' Isaías na' bchalje' zga'ale, na' wnné':

Xanžo Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia',

chela' bi bka'ne' chežo za'sóžo ka',

ga'nžo kan zej nak yež Sodoma, na' yež Gommorra,

yež ka' bchinnj Dios.

Benách Israel ka', na' diža' chawe'

30 ¿Bizkze nnažo na'a? Benne' ka' bi zej nbabe' Israel, na' bi be' láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios, ba beyákgake' chawe' lawe' Le', san beyákgake' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'.

31 Na'a, la'kze be' láže'gak benne' Israel ka' góngake' kan zнна xtiža' Dios, da' žala' gonen ga gákgake' chawe' lawe' Le', bi gota' chégake' da' žala' gata' chégake' dan' žóngake' kan zнна xtiže'e.

32 ¿Biz chen' goken ki? Ki goken dan' bi béngaken' lo yela' žejlé' chégake' che Dios, san žakze chégake' gónegekle' góngake' kan zнна xtiže'e, na' che len bchixgekle', o wak nnažo: bejchégwgake' lo da' nzin': Yej Gan Žejchégo'gak Benách Ka'. 33 Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Le wia nga, wdixjwa' lo yež Sión to benne' byo,

bennen' gake' ka to yej gan
 chejchégo'gak benách
 ka',
 yej na' gonen ga wchíxgekle'.
 No benne' chejli'e chie' Le', bi
 yedoe'ele'.

10

¹ Zí'na'do' ka', da' žak laža'a,
 na' da' znnabla' Dios gone'
 chegak benách Israel ka',
 naken gone' ga yelágake'.
² Zzoa lia' chégake', dot
 láže'gake' že' láže'gake' Dios,
 san kege len yela' žejní'il li
 láže'. ³ Bi nnéžgekle' kan žon
 Dios, žonze' ga nakžo chawe'
 lawe' Le', san žénegekle'
 gon kwíngake' chawe' law
 Dios žakze chégake', na' bi
 nníta'gake' gaxjw láže' law
 Dios nich gak gone' Le' légake'
 chawe' lawe' Le'. ⁴ Beyóž ben
 Benne' Criston' da' žénele
 gon da' bchi'le Moisés gonžo.
 Ben benne' Criston' ga gak
 yeyakgak yógo'te benách ka'
 chawe' law Dios, benne' ka'
 chejlé'gake' chie' Le'.

⁵ Kan nak che no benne'
 cha' yeyake' chawe' law Dios
 dan' žone' kan zнна xtiža'
 Dios, bzoj Moisés da' znnan
 ki: "Bennen' gone' dot kan
 zнна xtiže'e, soe' nbane' dan'
 žone' ki." ⁶ Na'a, kan nak che
 no benne' yeyake' chawe'
 law Dios dan' žejli'e chie'
 Le', znnan ki: "Bi nno' lo
 yichj lazdo'o, bi nno': žNožkze
 benne' kwene' ya'abá che
 Dios? (dan' naken: nich gone'
 ga yetj Benne' Criston'), ⁷ na'
 bi nno': žNožkze benne' yetje'
 gan de latje che benne' gat
 ka'? (dan' naken, nich gone'

ga kwen Benne' Criston', na'
 yežoje' lo yela' got)." ⁸ Na'a,
 žbizkze znnan? Ki znnan:
 "Gawze gan zo' zoakze xtiža'
 Dios. Lo žo'o, na' lo yichj
 lazdo'o zoa xtiže'e na'." Da'
 ni naken diža' che da' žejle'žo
 che Dios dan' zchaljton', na'
 znnato': ⁹ "Cha' da' zнно' nak
 bian' Jesusen' nake' Xano',
 na' cha' žejli'o dot lažo'o Dios
 besbane' Le' lo yela' got,
 yeló' le'." ¹⁰ Lo yichj láždo'žo
 žejle'žo che Jesusen' nich
 yeyakžo chawe', na' ni'a che
 da' zchaljžo, zloe'elžo dan'
 nak Jesusen', Benne' Criston',
 chežo nich yelažo.

¹¹ Nyejw le'e yiche la'y
 da' znnan: "Bi yedoé'egikle
 yógo'te benne' ka' žejlé'gake'
 chie' Le'." ¹² Dios, tlebe
 kan že' laže'e benne' judío
 ka', na' benne' zi'to' ka',
 benne' ka' nníta'gake' dot
 yežlyó nga, dan' Xanžo na'kze
 nake' Xangak yógo'tegake', na'
 nápli'e bi da' wnezjwe' chegak
 yógo'te benne' ka' znnábgekle'
 Le'. ¹³ Kan nak da' ni nyejw
 le'e yiche la'y da' znnan:
 "Yelagak yógo'te benne'
 ka' wlížgake' La Xanžon'." ¹⁴
 žNakx gak wlížgake' Le'
 cha' bi žejlé'gake' chie' Le'?
 žNakx gak chejlé'gake' chie'
 Le' cha' batkle béngikle'
 kan nak chie'? žNakx gak
 yéngikle' chie' cha' bi zoa no
 benne' wzenle' légake' xtiže'e?
¹⁵ žNakxkze gak wzéngikle'
 xtiže'e cha' bi sela' no benne'
 légake'? Kan nak da' ni
 nyejw le'e yiche da' znnan:
 "Ba nez zen gaken chegak
 benne' ka' žingak benne' ka'

gan nníta'gake', benne' ka' zcháljgake' da' zka'n ži yichj lázdo'žo." Ki zna diža' chawe' che Benne' Criston'.

16 Na'a, kege yógo'tegake' wzí' lo ná'gake' diža' chawen'. Kan nak da' ni, Isaiás wnné': "Xan, žnozke benne' bejli'e da' bchaljton'?" 17 Ki naken, benne' ka' yéngkle' chejlé'gake' chie' Le', na' dan' žala' yéngklen' naken xtiža' Benne' Criston'.

18 Na'a znnia': "žBi béngklen'?" Da' li béngklen', kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Benle chí'igake' dot yežlyó nga.

Yógo'te latje bžingak xtiža'gake'.

19 Lezka' znnaba': "žBi gókbe'egekle benne' Israel ka' da' ni?" Da' li gókbe'egeklen'. Gan wzó law, bchalj Moisés lo wláz Dios, na' wnné':

Gonkza' ga gé'elele le'e, dan' ži'ila' benách ka' bi zej nbáblene' le'e.

Ni'a chegak benách ka' bi žejní'gekle' gona' ga ža'ale.

20 Wdé na' Isaiás na' gókli'e benne' wechóg laže', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné':

Benne' ka', benne' bi bdíljgake' neda', bžélgekle' neda'.

Blo'e le'awa' lawgak benne' ka' bi be wnnábgekle' neda'.

21 Na'a, kan nak chegak benne' Israel ka', bchalj Isaiás na' lo wláz Dios, na' wnné': "Tža tža bli na'a, na' bliža' benách ka' bi žóngake' kan

zna xtiža'a, na' zžóagake' neda' chela'ale."

11

No benne' ka' yelágake' ladjw benách Israel ka'

1 Na'a znnaba': žBebéj yichj Dios benách Israel ka' to chi'ize? Bi naken ki. Nedkza' naka' benne' Israel. Naka' za'só Bran, na' nbaba' ljež Benjamín ka', zi'nkze Israel na'. 2 Dios bi bebéj yichje' benách chie' ka', benne' ka' wžekze' Le' ža ni'te nich gágake' che Leze'. žBi nnézlele dan' nyejw le'e yiche la'y kan ben Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios? Bliže' Dios, na' besbage'e benách Israel ka' žia, na' wnné': 3 "Xan, ba bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', na' bchínnjgake' bkog la'y chio' ka' gan bzeyto' bia beždo' ka' lawo' Le'. Toza' neda' nga'na' chio', na' žénegekle' gótgake' neda'."

4 Na'a, žbiž bechebe Dios? Ki wnné': "Žape chi'a chonnalj chi gaywá' benne' chia' ka', benne' ka' bi zzoa žibgake' lawgak lo'a ka' zej nzin' Baal."

5 Lezka' naken ža ni zoažo na'a, zej nga'n bale benne' Israel ka', benne' ka' wžekze Dios nich gágake' chie' Le'. Le' žape chi'ikze' légake'. 6 Cha' naken da' žonze' Le' ni'a chégake', bi naken ni'a che to da' gak góngake'. Chela' goken ni'a che to da' gak gonžo, dan' žonze Dios ni'a chežo biž gaken to da' žonze' ni'a chežo.

7 žBižkze nnažo na'a? Bi wzí'gak benne' Israel ka' dan' bdíljgake', san ba wzí'gaken benne' ka' wžekze Dios

nich gákgake' chie' Le', na' yezíka'že' ka', Dios bene' zižje yichj lázdo'gake'. ⁸ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bene' ga zej nake' chol laže'." Ki bene', na' la'kze gak lé'egekle' da' žone' Le', na' yéngkle' xtiže'e, bi žejní'igekle'. Ki naken chégake' na' zejte ža ni zoažo na'a. ⁹ Kan nak da' ni lezka' bchalj Dabí, katen' wnné':

Lni ka' chégake' yeyákgaken
da' séngaken légake',
na' ka to do yelj gan chéjgake'.
Lezka' góngaken ga chíxgekle',
na' Dios wsaka' zi'e légake'.

¹⁰ Cholgak yej lágwage', nich bi
lé'egekle',
na' to chí'ize yéchwage' nich
wá'gake' ywa'.

*Kan gak yelagak benách
ka' bi zej nake' benne' judío*

¹¹ Na'a znnia': ĵBchíxgekke benne' judío ka' ga bžinte wnitgekke' to chí'ize? Bi goken ki, san bzóagake' xtiža' Dios chela'ale, na' na'a Dios žoe'e latje yelagak benne' ka' bi zej nake' benne' judío nich gone' ga gé'egekle benne' judío ka' légake'. ¹² Dan' bengak benne' judío ka', bchíxgekke', benen ga bžin da' naken ka to yela' wnni'a zen chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' ki goken, gota' to yela' wnni'a zen chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío dan' wnitgekke benne' judío ka', na' da' zenle'eže gata' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kate' yeyakgak benne' judío ka' che Dios.

¹³ Na'a žapa' le'e, benne' ka' bi nakle benne' judío, znnia': dan' naka' wbás bseła' Dios nich wzenla' benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' xtiže'e, zkónle'ela' žin dan' nzi' lo na'a, ¹⁴ nich gak gona' ga gé'egekle benne' wlaš chia' ka' le'e, na' nich gona' ga yelágake' bale'. ¹⁵ Cha' gota' latje chegak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga yeyákgake' che Dios dan' wnitgekke benne' judío ka' latje chégake', na' da' zénle'eže gata' chegak benách ka', kate' benne' judío ka' yeyázgake' lo latje chégakkze' na'. Gaken kan žak kate' žebangak benne' gat ka'. ¹⁶ Cha' znézjwžo che Dios kwa nildo' da' žebežon néžwle, lezka' kwa dan' nga'nen naken che Leze', na' cha' nnažo nak che Dios lwe yag, lezka' ni'a nen zej naken che Leze'.

¹⁷ Zej nak bale benne' judío ka' ka ni'a na' to yag olibo chawe' da' ka' zej nžogen, na' le'e, ka ni'a na' to yag olibo yixe', bejda'le yag olibo chawen', na' beyazle lo latje chegak benne' ka' wžóggake', na' zzi'le da' žonn lwen, na' xis yag olibo chawen'. ¹⁸ Che len, bi wká'n zen kwinle, bi wzoale chela'ale benne' ka' zej nake' ka ni'a nen ka', da' zej nžogen. Cha' zka'n zen kwinle, žala' nnézlele kege le'e žwawle lwe yagen', san lwe yagen' zwawn le'e.

¹⁹ Wak nno': "Wžoggak ni'a na' yagen' nich gag chaza' neda' lo latje chégaken." ²⁰ Da' zno' naken dot da' li, san

wžóggake' dan' bi bejlé'gake' che Dios, na' bejdó'o le' yagen' dan' žejli'o che Dios. Che len, bi žala' wká'n zen kwino', san žala' žebo' Dios. ²¹ Cha' bsaka' zi'i Dios benne' ka', benne' ka' zej nakkze' ni'a na' yag chawen', lezka' wsaka' zi'e le'. ²² Na'a, bwia nga kan nak Dios ži'i laže', na' lezka' kan žsaka' zí'li'e no benne'. Da' li žsaka' zí'li'e benne' ka' bchíxgekle', san nake' ži'i laže' len le'. Che len, žala' góntezo' da' naken tlebe len yela' ži'i laže' chie' na', nich bi choge' lezka' le' lo yag chien'. ²³ Lezka' gaken chégake' cha' bi gá'ngake' lo yela' bi žejlé' chégake', na' chejtá'gake' da' yoble lo yagen', dan' nap Dios yela' wak gone' ga chejtá'gaken' da' yoble. ²⁴ Nako' le' ka' ni'a na' yag olibo yixe' da' bhogen', na' bejtó'o yag olibo chawen' gan nitó benne' wdé' ni'a na' to yag yixe'. Bi gakže zede chegak benne' ka' zej nakkze' ka' ni'a na' yag chawen', chejtá'gake' da' yoble lo yag chégakkzen'.

Kan gak yelagak benách Israel ka'

²⁵ Zí'na'do' ka', žénela' nnézlele da' ni da' bgachen', nich bi wká'n zen kwino' ni'a che yela' žejní'il chele. Baľe benne' Israel ka' beyákgake' zižje laže', na' ki gákgake' ga žinže ža yógo'te benách ka', benne' bi zej nake' benne' judío ka', benne' ka' žala' yelágake', ba zej nbabe' gan zna' bia' Dios. ²⁶ Te na' gata' latje yelagak yógo'te benne'

Israel ka', kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Žoj Benne' Weslá lo yež Sión, na' yeké'e da' kegle da' bengak za'só Jakob ka'.

²⁷ Da' ni naken diža' žag da' gónlena' légage'

katen' yeká'a doľa' da' zej nbage'e.

²⁸ Ki naken, bzóagake' diža' žag da' ben Dios chela'ale, na' Dios wléj yichje' légage' nich gak yelale le'e, san lezka' nži'il Dios légage', dan' wžekze' Le' xa xtó'gake' ka'. ²⁹ To chi'ize znezjw Dios da' znezjwe', na' to chi'ize zbie' benách ka'.

³⁰ Kan nak chele, zga'ale bi benle kan zna' xtiža' Dios, na' na'a Dios žeyache' láže'le' le'e dan' bi bengak benne' judío ka' kan wnnakze' Le'.

³¹ Lezka' žaken chégake' na'a, bi žóngake' kan wnná Dios, san ki gakzen na' zejte Dios yeyache' láže'le' légage', kan žeyache' láže'le' le'e na'a.

³² Dios wléj yichje' yógo'te benách ka' bzóagake' xtiže'e chela'ale, nich gak yeyache' láže'le' yógo'tegake'.

³³ Zenle'e nak yela' wnni'a che Dios, dan' naken yela' wak zen chie', na' yela' žejní'il chie'. Bi gak nitó benne' chejni'ile' da' bzoa Dios gone', na' bi gak no benne' nnezle' da' ka' žon Dios. ³⁴ ¿Nožkze benne' žejni'ile' da' zza' laže' Xanžon'? ¿Nožkze benne' gak wzejni'ile' Le'? ³⁵ ¿Nožkze benne' zoa da' bnezjwe' che Dios nich gon byenen bi da' yebí'i Dios chie'? ³⁶ Yógo'te da' zej den zej nžojen lo na' Dios,

na' zej nnitan' ni'a chie' Le',
na' zej nnitan' nich yebélenle'
Le' légaken. ¡Ga'n zen Dios to
chi'ize! Ka'kze gaken.

12

Žala' wdé kwinžo lo na' Dios

¹ Zí'na'do' ka'. Dios žeyache'
láže'le' žo'o. Che len žáta'yoela'
le'e wdé kwinle lo na' Dios,
na' gakte ka to da' nak ban
da' zdežo law Dios, nich gakte
che Leze', dan' naken to da'
žaz laže' Dios. Da' ni žala'
gonle, da' naken tlebe len
da' zka'n zenžo Dios. ² Biž
gonle tlebe kan žongak benách
ka' nníta'gake' ža ni zoažo
na'a, san le gak benách kobe
ka' dan' ba bkob Dios yichj
lázdole. Le gon ki nich gak
nnézele da' chawe' da' žénele
Dios gonle, dan' žaz laže'e Le',
na' da' naken dot li laže'.

³ Na'a, dan' zoa da' bde
Dios lo na'a, žapa' yógo'tele: bi
wká'n zen kwinle, da' bi žala'
gonle, san žala' gakte gaxjw
laže' kan zza' láže'le, na' kan
nak yela' žejlé' chele da' benn
Dios che chele. ⁴ Kan nak toze
beła' žen chežo, la'kze da' zan
da' ka' zej dan', na' kege toze
žin žon to to da' ka', ⁵ lezka'
naken chežo. La'kze benne'
zan nakžo, nakžo ka toze beła'
žen dan' nžagžo žo'o Benne'
Criston', na' che len yógo'težo
nakžo toze tožo len yetožo.

⁶ To tožo nzi' lo na'žo to da'
benn Dios chežo, na' nža' to
ton kan nak da' benne' che
chežo.

No benne' Dios bnezjwe' chie'
wchalje' lo wlaze' Le',
len yela' žejlé' chie',
žala' wchalje'.

⁷ No benne' Dios bnezjwe'
chie' gone' xchine',
cháwe'do' žala' gonen'.

No benne' Dios bnezjwe' chie'
wsedle' benách ka',
cháwe'do' žala' wsedle'
légake'.

⁸ No benne' Dios bnezjwe'
chie' wzejni'ile' benách
ka', na' cháwe'do' žala'
wzejni'ile' légake'.

No benne' bi da' wnezjwe' che
no benne' yoble, dot
laže'e žala' wnezjwen'.

No benne' zнна bi'e benách
ka', lo yela' gaxjw laže'
žala' gonen'.

No benne' žáklene' lježe' ka',
len yela' žebél žala' go-
nen'.

*Kan žala' gon no benne'
nake' toze len Jesús*

⁹ Žala' ží'ilele lježle ka' dot
láže'le.

Le wzóa da' kegle chela'ale.

Le we' laže' gonle da' naken
chawe'.

¹⁰ Le ži'il lježle ka' kan nži'il
kwinkzle.

Kan žaple ba la'ne lježle žala'
gonle ga gakže' benne'
blo.

¹¹ Le gon chóchteze láže'le, na'
bi wedle.

Le gon xchin Xanžon' dot
láže'le.

¹² Le yebél dan' zoa da' žxen
láže'le.

Le kwez zen laže' kate' bi
zzáka'le.

Le wcháljenteze Dios.

¹³ Le wnezjw benách ka' che
Jesusen' da' žiážjegekle'.

Le we' gan chejnníta'gak
benne' ka' zlá'gake'
lišle.

14 Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' zbia láže'gake' le'e.

Le nnab gak chawe' chégake', na' bi wźiale lęgake' zia.

15 Le yebél tzen len benne' ka' žebégekľe'.

Le kwéželen benne' ka' zbéžegake'.

16 Le gak toze len lježle ka'.

Bi wká'n zen kwinle, san le gonlen tzen benne' gaxjw laže' ka'.

Bi gekle ba naple dot yeła' žejní'il.

17 Bi yebi'ile che nitó benne', bi gonle da' zia che no benne' žone' chele da' zia.

Le gon da' nak chawe' chegak yógo'te benách.

18 Cha' sáke'le, le kwez chawe' len yógo'te benách.

19 Zí'na'do' ka', bi yezi'le wzón benách ka' la' le'eze, san le we' latje yebi'í Dios chegak benne' ka', dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Nedkza' yezi'a wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. 20 Lezka' znnan: "Cha' zoa no benne' bi zle'ele' le' chawe', na' cha' ždone', bnezjw da' gawe'. Cha' zbile' nis, bnezjw da' ye'je'." Kate' gono' ki, gono' ga yedoé'el bennen'. 21 Bi go'o latje nna bia' da' kegle le', san wnná bia' da' keglen', wkonlo' žin da' naken chawe'.

13

1 Yógo'tele žala' gonle kan znnagak benne' yolawe' ka'. Dios bdekze' lo ná'gake' yeła' wnná bia' da' zej nzi'e, na' wak nnažo bnníta'kze' Le'

benne' ka' lo latje chégake'.

2 Che len, no benne' zzoe' no benne' yolawe' chela'ale, zzoe' chela'ale to da' bzoa Dios, na' benne' ka' žóngake' ki, choge' chégake' kwia yí'gake'.

3 Zej nnita' benne' yolawe' ka', kege nich wchébegake' no benne' žone' da' naken chawe', san nich wchébegake' no benne' žone' da' zinnj. Cha' žénelo' gono' ga bi wchébegake' le', ben da' naken chawe', na' yežojo' chawe' gan zchi'a láže'gake'.

4 Benne' yolawen' nake' ni'a na' Dios nich gáklene' le', san cha' žono' da' zinnj, na' žala' žebo', dan' bi noe'e dáche'ze bar che yolawe'. Nake' ni'a na' Dios nich yebi'e da' žeyala' no benne' žone' da' zinnj. 5 Che len žon byenen gonle kan znná bennen' nzi' lo ne'e yeła' wnná bia', kégeze dan' bde Dios lo ne'e wsaka' zi'e le'e, san lezka' nich kwe' ži yichj láždo'le law Dios. 6 Che len žíjzwlé lazle che yolawe', dan' zej nak benne' yolawe' ka' ni'a na' Dios, na' žóngake' da' bdie' Le' lo ná'gake'.

7 Le chizjw yógo'te benne' ka' da' nbága'le chégake'. Le chizjw lazle lo na' no benne' žala' wchizjwe' lazle. Le chizjw mežw no benne' žala' chíjzwlén. Le žebe no benne' žala' žébele, na' le gape ba la'ne no benne' žala' gaple le' ba la'ne. 8 Bi be žala' bága'le che nitó benne', san toze žala' ží'ilele lježle ka', da' nbága'le chegak yógo'te benách ka', dan' no benne' nži'ile' lježe' ba bene' dot da' znná xtiža' Dios.

9 Ki z̄nna x̄tiže'e:
 Bi gono' doła' da' z̄ka'n ditjen
 yela' z̄chag na'.
 Bi goto' benách ka'.
 Bi kwano'.
 Bi nnio' che lježo' da' wen
 laže'.

Bi dan lažo'o da' de che lježo'.
 Da' wnné' ki, na' yógo'te da'
 yezika' da' wnné', yeyóž gon
 no benne' žone' kan z̄nna da'
 z̄nna ki: "Bži'il lježo' kan
 nži'il kwino'." 10 Bennen'
 nži'ile' lježe' bi be žone' che
 lježe' da' kegle. Ki naken,
 bennen' nži'ile' lježe' žone' dot
 da' z̄nna x̄tiža' Dios.

11 Le gon ki dan' nnézlele
 kan žak ža ni zoažo na'a, na'
 lezka' nnézlele ba bžin ža žala'
 gake ban laže' kan žebán no
 benne' z̄tase', dan' ba zoaže
 gawze ža yelažo lo da' kegle
 ka goken katen' wzó lawžo
 žejle'žo che Benne' Criston'.

12 Gan zoažo na'a naken ka
 yele, na' za' te yelen', na' gan
 zoa Benne' Criston' naken
 ka te ža, na' za' chejsoažo ga
 na'. Che len žala' kwáslenžo
 da' žongak benách ka' gan nak
 chol. Kan žon to benne' žeje'
 lo wdile, z̄wakw kwine' da'
 žape chi'in le' lo wdile, lezka'
 žala' tažo lo baní' che Dios,
 dan' gape chi'in žo'o nich
 bi cho'ožo lo na' da' xiwe'.

13 Nich gonžo ki žala' gonžo
 da' chawe' kan žala' gon no
 benne' zde' te ža.

Bi žala' sožlžo, na' bi gáwle'ežo.
 Bi žala' gonžo da' kegle, na'
 kege da' gon ditjen
 žo'o.

Bi žala' t̄l-lenžo lježžo ka', na'
 bi gé'elžo légake'.

14 Na'a, žala' yeyón kwínle lo
 yichj lázdo'le kan nak X̄anžo
 Jesús, Benne' Criston', na'
 bi we' láže'le gonle da' z̄dan
 láže'le lo yela' benachze chele.

14

*Bi žala' nnežo chegak lježžo
 ka'*

1 Le we' latje no benne'
 gónlene' le'e tzen, benne'
 žejli'e che Benne' Criston',
 la'kze bi nak dot li laže' kan
 žejli'e chie' Le'. Bi t̄l-lenle-
 ne' kan nak da' žéklele le'e
 žala' gone'. 2 Kan nak da' ni,
 zej nnita' benne' ka' žékgekle'
 wak gáwgake' bíte'teze da'
 žawgak benách ka', san yebale
 benne', benne' ka' bi nak
 dot li laže' kan žejlé'gake' che
 Benne' Criston', žáwgake' toze
 da' žazžo. 3 Na'a, bennen'
 žawe' yógo'te bi žala' wzóe'
 cheła'ale no benne' bi žawe'
 yógo'te, na' lezka', bennen'
 bi žawe' yógo'te bi žala' nnie'
 che bennen' žawe' yógo'te,
 dan' nzi' lo na' Dios bežope
 benne' ka' žejlé'gake' che
 Benne' Criston'. 4 Nožkze le',
 z̄nnio' che benne' wen žin che
 benne' yoble? Law X̄ankze
 yežój chawe' o bi yežój
 chawe' no bennen' nake' wen
 žin che Dios. Yežoje' chawe'
 law Dios, dan' gonkze X̄anžo
 Dios ga yežoje' chawe'.

5 Zoaļa to benne' z̄ka'n
 zenže' to ža ka z̄ka'n zene'
 yezika' ža ka', na' benne'
 yoble, toze kan z̄ka'n zene'
 yógo'te ža. To tožo žala' wíažo
 cha' nak chawe' da' žonžo.
 6 Bennen' z̄ka'n zene' to ža,
 z̄ka'n zenen' nich wká'n zene'
 X̄anžon', na' bennen' bi z̄ka'n

zene' ža na', nich wká'n zene' Xanžon' bi zka'n zenen'. Lezka', bennen' žawe' yógo'te, žawe' ki nich wká'n zene' Xanžon', dan' ži'e Dios: "Žóxkeno'" na' bennen' bi žawe' yógo'te, bi žawen' nich wká'n zene' Xanžon', na' lezka' ži'e Dios: "Žóxkeno'."

⁷ Nitó benne' ladjwžo žo'o bi nak bane' cheze', na' nitó benne' bi žate' cheze'. ⁸ Cha' zoažo nbanžo, nich ga'n zen Xanžon' zoažo nbanžo, na' cha' gatžo, nich ga'n zen Xanžon' gatžo. Ki naken, cha' zoažo nbanžo o cha' gatžo, nakžo che Xanžon'. ⁹ Lezka' che len got Benne' Criston', na' bebane', nich gake' Xangak benne' gat ka', na' Xangak benne' ban ka'.

¹⁰ Na'a le', ¿biz chen' znnio' che lježo'? ¿Biz chen' zzo' lježon' chela'ale? Žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan wchi'a laže'e žo'o. ¹¹ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Znna Xanžo: "Ni'a chia' nedkza',
wzóa zibgak yógo'te benách ka'
law'a neda'.

Nnágake' kwáselo naka' Dios."

¹² Ki naken, Dios wchi'a laže'e yógo'težo.

Bi žala' gonžo da' gonen ga chixgekle lježžo ka'

¹³ Che len, biž žala' nnežo che lježžo ka', san žala' we' láže'žo bi gonžo bi da' gonen ga chixgekle', o bi da' gonen ga góngake' dolá'. ¹⁴ Nnézkzela' bi be zoa da' žawžon da' gak gonen ga biž nakžo chawe' law Dios, na' da' bchalj Xanžo

Jesusen' naken tlebe len da' ni. Cha' žekle no benne' zoa bi da' gak gonen ga biž nake' chawe' law Dios, che bennen', naken ki. ¹⁵ Cha' žono' le' ga gak lježo' nyache' laže'e, dan' žawo' le' da' žekle' le' bi žala' gawžon, bi žono' kan žala' gon no benne' nži'ile' lježe'. Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope laže' no benne', bennen' got Benne' Criston' ni'a chie'. ¹⁶ Che len, bi be gonle da' gonen ga nne zi'gak benách ka' che da' žéklele le'e nzi'le latje gonlen. ¹⁷ Kate' znnna bia' Dios žo'o, bi že' láže'žo da' ye'j gawžo, san že' láže'žo gakžo chawe' lawe' Le', na' ga'n ži yichj lázdo'žo, na' yebelžo, da' ka' gak gonžo dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o. ¹⁸ No benne' žone' xchin Benne' Criston' kan zej nak da' ki, žone' da' žaz laže' Dios, na' yežoje' chawe' lawgak benách ka'.

¹⁹ Che len žala' gonžo chegak benách ka' da' góngaken ga gata' da' wká'n ži yichj lázdo'žo, na' da' gon chochen lázdo'žo kan žejle'žo che Benne' Criston'. ²⁰ Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope laže' bennen' bzoa Dios le'. Nak dot da' li dan' znnagak benách ka': "Yógo'te de latje gawžon" san gonžo da' kegle cha' gonžo ga chixle lježžo ni'a che da' žawžo. ²¹ Gakže chawe' cha' bi gawo' belá', na' bi ye'jo' xis uba, na' bi be gono' da' wchixen lježo', o da' gonen ga gak chope laže'e, o da' gonen ga biž žejli'e che Benne' Criston' dot laže'e.

22 Cha' žejli'o de latje bi da' gono', žala' gonon' law Dios gan zo' tozo'. Ba nez zen gaken che bennen' bi zchebe lāzda'we' le' ni'a che da' žekle' de latje gone', 23 san bennen' žak chope laže'e ni'a che da' žawe', nbage'e zia, dan' žone' da' bi žekle' de latje gone'. Cha' žonžo da' žeklžo bi žala' gonžon, zbağa'žo doła'.

15

Žala' gonžo da' žaz lāže'gak lježžo ka'

1 Che len, cha' nakžo choch kan žejle'žo che Benne' Criston', žala' soelžo benne' ka' bi žejlé'gake' chie' Le' dot lāže'gake'. Bi žala' gonžo da' žaz lāže'zežo žo'o. 2 Yógo'težo žala' gonžo da' žaz lāže'gak lježžo ka' nich gak chawe' chégage', na' gak choch lāže'gake' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. 3 Ki žala' gonžo, dan' bi ben Benne' Criston' da' wyáz lāže'ze', san gok chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bedjbága'gak neda' diža' zi' ka' da' wnnegak benne' ka', da' wnné zí'gake' chio' Le', Dios." 4 Yógo'te da' bzójpgake' le'e yiche la'y ža ni'te, bzójpgaken' nich wsedlen žo'o. Dan' nyejw le'e yiche la'y žonen ga zbezžo zen laže', na' žeyón zenen žo'o. Che len zoa da' žxen lāže'žo. 5 Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga zbezžo zen laže', na' žeyón zene' žo'o, gone' ga gake toze kan žonle le'e, na' gake kan Jesús, Benne' Criston', žénele' gake. 6 Ki žala' gonle nich gake

toze, na' tzen wká'n zenle Dios, Xa Xanžo Jesusen'. 7 Che len, nich ga'n zen Dios, le si' lo na'le tole yetole kan Benne' Criston' wzí' lo ne'e žo'o. 8 Ki žala' gonle, dan' žapa' le'e: bla' Jesús, Benne' Criston', na' góklene' benne' judío ka' nich bloe'ele' law nak dot da' li da' zchalj Dios, na' bene' ga bžin da' bchebe laže'e wnezjwe' chegak xa wdé che'to' ka'.

Benách zi'to' ka' yéngkle' diža' chawe'

9 Lezka' bla' Benne' Criston' nich bene' ga benne' ka' bi zej nake' benne' judío yéngkle' xtiža' Dios dan' žeyache' lāže'le' légake'. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Che len, wká'n zena' da' nako' Le',

lawgak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga,

na' gola' da' we lawa' Le'.

10 Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Le'e, benách ka' zoale dot yežlyó nga,

le yebél tzen len benách ka' che Dios.

11 Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Le wká'n zen Xanžon', yógo'tele bi nakle benne' judío ka'!

Le gole da' we lawn Le', yógo'tele zoale dot yežlyó nga!

12 Lezka' bzoj Isaías da' znnan: La' law Benne' nbáblene' benne' ka' zej nake' za'só Isaí, xa Dabí.

Gak blo Bennen' nich nna bi'e benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

Benne' ki wxén lāže'gake' Le'.

¹³ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga žxen láže'žo Le', gone' ga yebéle'elele, na' ga'n ži yichj lázdo'le dan' žejle'le chie' Le', na' gone' ga gak dot li láže' kan žxen láže'le Le', dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y le'e.

¹⁴ Zí'na'do' ka', ba nnézkzela' žóntezle da' ka' naken chawe', na' náple'ele yela' žejní'il nich gak wzejní'ilele lježle ka'.

¹⁵ Na'a naka' wechóg láže', na' zzoja' chele le'e le'e yiche ni, zí'na'do' ka', na' žsa'a láže'le dan' zoa da' besbaga' Dios neda' gona' dan' nži'ile' le'e.

¹⁶ Che len žona' xchin Jesús, Benne' Criston', lawgak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' zchalja' diža' chawe' che Dios, nich gak wdía' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' lo na' Dios, benne' ka' wžekze Dios Be' La'y nich gákgake' che Leze'. Gákgake' ka to da' wdekza' lo na' Dios, da' chaz láže'e Le'.

¹⁷ Na'a, dan' žónlena' tzen Jesús, Benne' Criston', žin, nzi' lo na'a chaz laža'a kan nak da' bena' lo xchin Dios.

¹⁸ Lezka' naka' wechóg láže' wchalja' kan nak da' ben Benne' Criston' lo na'a neda', na' kege da' bena' nedza'. Bene' ga žongak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' kan zna xtiža' Dios. Da' ni bene' Lekze', na' bkonle' žin da' bchalja' neda', na' žin da' bena' neda'. ¹⁹ Lezka' bkonle' žin da' ka' zej nak bian' da' bloe'ele' law Le' lo na'a neda', na' yela' wak zen ka' da' bene', na' yela' wak che Dios Be' La'y da' wzóalenen neda'. Ka'

goken, wzó lawa' zchalja' lo yež Jerusalén, na' dot gawze na' zejte gan nbab Ilíriko, ba bchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ²⁰ Be' laža'a bchalja' diža' chawen' gan bi na' yéngikle benách ka' kan nak che Benne' Criston'. Chela' wchalja' ga ba béngikle benách ka', na' gona' neda' ka' žon to benne' žone' to yo'o law len ze'e da' ba bdixjw benne' yoble. ²¹ Ka' bena' neda' naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Lé'egekle benne' ka' nníta'gake' gan bi benle nitó benne' kan nak chie' Le',

na' chejní'igekle benne' ka' batkle béngikle' kan nak chie'.

Žénele Pablo cheje' lo yež Roma

²² Che len, la'kze zan chi'i gónela' yida' gan zoale, bi na' gak yida'. ²³ Na'a, dan' ba beyož bena' žin che Dios latje ki, na' zan yiz ba žénela' yida' gan zoale, ²⁴ che len, kate' cha'a lo yežlyó España, tia' gan zoale le'e, dan' žxen laža'a yedjwía' le'e, na' yebélenla' le'e. Te na' gak yego'ole neda' nez. ²⁵ Na'a žala' cha'a lo yež Jerusalén, nich chjwa'a to da' gáklenen benne' ka' che Benne' Criston' nníta'gake' ga na'. ²⁶ Ki gona' dan' wyáz láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, btóbgake' mežw da' znéjzjwgake' chegak benách yache' ka' zej nbabe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež

Jerusalén. ²⁷ Wyáz láže'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', béngake' da' ni. Da' li naken to da' zej nbage'e chegak benne' judío ka'. Cha' zzi'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' da' naken che Dios ni'a che da' bengak benne' judío ka', na' žala' gáklengake' benne' judío ka' len da' nápgake'. ²⁸ Che len, kate' yeyóž wdía' dan' bnéjzwgak benne' ki lo na'gak benne' judío ka', naž tia' gan zoale le'e kate' cha'a lo yežlyó España. ²⁹ Kate' la'a gan zoale, žxen laža'a žinlena' yógo'te da' žebélenžo ni'a che diža' chawe' che Benne' Criston'.

³⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che yela' nži'il da' zchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo, neda' žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich wcháljlenle Dios tzen len neda', na' nnáblele-ne' gáklene' neda'. ³¹ Le nnable' gone' ga yelá' neda' lo na'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' gone' ga chaz láže'gak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, sí'gake' dan' chjwa'a ga na'. ³² Lezka' le nnable', cha' nak da' znna Dios, wnezjwe' neda' latje la'a gan zoale lo yela' žebél chia', nich yezí' láže'lena' le'e tzen. ³³ Na'a znablá' Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, sóalene' yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

Benne' ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

¹ Le si' chawe' Febe, no'le zanžon' nake' toze len Xanžon'. Nake' no'le wen žin che Dios, na' nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yež Sencrea. ² Lo wláz Xanžon' le si' lo na'le no'len', kan žala' gongak benách ka' che Benne' Criston'. Le gáklene', na' le gonn chie' bíte'teze da' žiážjelen'. Lekze' góklene' benne' zan, na' lezka' góklene' neda'.

³ Le gape "Padiox" Prisila, na' Akila, benne' byo chie'. Benne' ki bēnlengake' neda' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. ⁴ Žopte benne' ki wdégake' gan ben zož gátgake' nich béngake' ga bi gata' neda', na' žápegaka'-ne': "Žóxkenle" na' kege nedza', san lezka' yógo'te lježžo ka' zej nbabe' gan zej nnita' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', žé'gake' lé'gake': "Žóxkenle." ⁵ Le gape "Padiox" benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližgak Prisilan', na' Akilan'. Le gape "Padiox" Epeneto, bennen' nži'ila'. Le' bejli'e che Benne' Criston' zga'ale' ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. ⁶ Le gape "Padiox" Lia, no'len' bene' žin zen che Benne' Criston' gan zdoble le'e. ⁷ Le gape "Padiox" Andróniko len Junias, benne' wláž chia' ka'. Benne' ki byéjwłengake' neda' tzen liž ya, na' benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston'

žápegake' légake' ba la'ne. Lezka' bejlé'gake' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka neda'.

⁸ Le gape “Padiox̄” Amplias, bennen' nži'ila' dan' nake' che Xanžon'.

⁹ Le gape “Padiox̄” Urbano, bennen' bēnlene' neto' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' le gape “Padiox̄” Estakis, bennen' nži'ila'.

¹⁰ Le gape “Padiox̄” Apeles, bennen' nak bia' žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' le gape “Padiox̄” benne' ka' nníta'gake' liž Aristóbulo.

¹¹ Le gape “Padiox̄” Herodión, benne' wláž chia'. Lezka' le gape “Padiox̄” benne' ka' nníta'gake' liž Narsiso, na' žejlé'gake' che Xanžon'.

¹² Le gape “Padiox̄” Trifena len Trifosa, no'le ka' žóngake' žin che Xanžon'. Lezka' le gape “Padiox̄” Pérsida, no'len' bene' žin zen che Xanžon', na' nži'ilžo-ne'.

¹³ Le gape “Padiox̄” Rufo, benne' wžekze Xanžon'. Lezka' le gape “Padiox̄” xna' Rufo na', no'len' nake' ka xna'kza' neda'.

¹⁴ Lezka' le gape “Padiox̄” Asíncrito, na' Flegonte, na' Hermas, na' Patrobas, na' Hermes, na' lezka' lježžo ka' zej nake' toze len Xanžon', na' nníta'lengake' benne' ka'.

¹⁵ Lezka' le gape “Padiox̄” Filólogo len Julia, na' Nereo len no'le zane', na' lezka' Olimpás, na' yógo'te lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'lengake' benne' ka'.

¹⁶ Le gape “Padiox̄” lježle ka', na' le chela' lježle ka' lo yela' nži'il chele. Yógo'te lježžo

ka', benne' nníta'gake' nga, na' zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žápegake' le'e “Padiox̄”.

¹⁷ Na'a, žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', le gon ga gak bia'gak benne' ka' žóngake' ga žoj chóplele, na' zchíxgake' le'e, dan' žsédgekle' da' bi naken tlebe len da' nsedle le'e. Le kwas gan zej nníta' benách ki, ¹⁸ dan' bi žóngake' xchin Jesús, Benne' Criston'. Žóngake' žin nich gata' yela' wnni'a chégake', na' žon láže'gekle' benne' gaxjw laže' ka', žkóngekle' žin diža' gaxjw laže' ka', na' diža' chejle'žo da' wen laže'. ¹⁹ Zze diža' žonle kan zнна xtiža' Xanžon', na' žéngekle yógo'te benách ka' da' ni. Che len žebela' ni'a che da' žonle le'e. Na'a, žénela' soale gonle da' nak chawe', na' kege gonle da' kegle. ²⁰ Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, za' gone' ga wlej wchochjle da' xiwe'. Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e.

²¹ Xkwide' Timoteo, xkwiden' žónlenbe' neda' tzen žin, žápebe' le'e “Padiox̄.” Lezka' Lusio len Jasón, na' Sosípater, benne' wláž chia' ka', žápegake' le'e “Padiox̄.”

²² Neda', Tersio, zzoja' da' zнна Pablo le'e yiche ni, lezka' žapa' le'e “Padiox̄” na' zoalen Xanžon' neda'.

²³ Lezka' Gayo, bennen' žonne' neda' latje zoa' liže' nga, žape' le'e “Padiox̄.” Lezka' žonne' latje yógo'te benách ka' che Benne' Criston' zdóbgake' nga. Erasto, benne' yo'o

lo ne'e mežw che yež nga
 žape' le'e "Padiox̄." Lezka'
 Kuarto, benne' lježžo, žape'
 le'e "Padiox̄."

²⁴ Znnabla' Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', gon chawe'e
 le'e. Ka'kze gaken.

¡Ga'n zen Dios!

²⁵ Na'a, įzka'n zento' Dios,
 Bennen' gak gone' le'e choch
 ni'a che diža' chawe' da'
 zchaljan', na' ni'a che da'
 zchalja' kan nak che Jesús,
 Benne' Criston', na' ni'a che
 da' bloe'e law Dios che da'
 bgache' chie', dan' bkache'e
 Le' ža ni'te ga bžinte na'a
 ža! ²⁶ Na'a ba bla' da' ni
 le'egak yiche ka' da' bzojgak
 benne' ka' bcháljgake' lo wĺáz
 Dios, Bennen' zóateze', kan
 wnnakze' Le'. Na'a zej nnita'
 benne' ka' zcháljgaken' gan
 že'gak yógo'te benách ka' nich
 gak chejlé'gake' che Benne'
 Criston', na' nich gak góngake'
 kan z̄nna x̄tiže'e.

²⁷ ¡Ni'a che da' ben Jesús,
 Benne' Criston', ga'n zen to
 chi'ize Dios tlícha'kze, Ben-
 nen' napkze' dot yela' wak!
 Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ CORINTO

*Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús*

¹ Dios bliže' neda', Pablo, kan žénekezele' Ľe', nich gaka' wbás che Jesús, Benne' Criston'. Lježžo Sóstenes žónlene' neda' tzen. ² Žapa' le'e "Padiox" zí'na'do' ka', zdoble che Dios Ľo yež Corinto, na' nakle che Ľeze' dan' nakle toze Ľen Jesús, Benne' Criston'. Dios na'kze bliže' le'e nich gakte che Ľeze' tzen Ľen yógo'te benne' ka' nníta'gake' gáte'teze, na' zchájlengake' Dios, zkóngekle' žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', Xángake', na' lezka' Xanžo. ³ Žáta'yoela' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

*Da' napžo dan' nakžo toze
Ľen Jesús*

⁴ Žápeteza' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele le'e, dan' zoa da' chawe' da' bennze' chele dan' nakle toze Ľen Jesús, Benne' Criston'. ⁵ Dan' nakle toze Ľen Benne' Criston', Dios ba bálnli'e chele da' zej naken chie'. Žáklene' le'e Ľo yógo'te da' znnale, na' žone' ga žejní'ile'elele. ⁶ Ki naken dan' dot láže'le wzí' Ľo na'le da' zchaljto' kan nak che Benne' Criston'. ⁷ Che Ľen, bi be žiážjelele che da' žonn Dios Be' La'y chežo, kate' ne

zbezle ža na' yełá' Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁸ Ľekze' gon choche' le'e nich gak sóelele yógo'te kate' žinže ža ze Ľawte ža na', nich bi gak no benne' bi da' nnie' chele ža na' yełá' Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Dios žone' kan znné', na' Ľekze' bliže' le'e nich gakte toze Ľen Zi'ne', Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

*Zej nžoj chople benách Cor-
into ka'*

¹⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich gonle toze xťíža'le yógo'tele. Bi žoj chóplele, san le gak toze kan zza' láže'le, na' kan žonle le'e. ¹¹ Ki žapa' le'e, zí'na'do' ka', dan' benne' ka' nníta'gake' liž Kloé bzéngekle' neda' kan žonle, na' wnnágake' zdił díža'le. ¹² Znnia' da' ni: zej nža' da' znnale to tole. Bálele znnale žónlene Pablo tzen. Yebálele znnale žónlene Apolo tzen. Yebálele znnale žónlene Sefas tzen, na' yebálele znnale žónlene Benne' Criston' tzen. ¹³ ĽBžoj chople Benne' Criston'? ĽWdá' neda', Pablo, le'e yag kroze Ľo wlazle le'e? ĽBezoale le'e nis nich gakte toze Ľen neda'? ¹⁴ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' bi bezóa' nis nitóžele le'e, san chopze Crispo Ľen Gayo. ¹⁵ Che Ľen bi gak nnale bezoale nis nich gakte toze Ľen neda'. ¹⁶ Ľezka' bezóa' nis Estéfanas Ľen benne' ka' nníta'gake' liže'. Bi žejsá' laža'a cha' bezóa' nis no benne' yoble ga na'. ¹⁷ Benne' Criston' bsele'e neda', kege nich yezóa' benách ka' nis,

san nich wzenla' benách ka' diža' chawe' chie'. Zchaljan', san kege len yela' žejní'il chekza', nich bi wka'na' ka'ze yela' wak che da' ben Benne' Criston' katen' gote' le'e yag kroze.

Jesús napkze' yela' wak, na' yela' žejní'il che Dios

¹⁸ Žékgekle benne' ka', benne' zej nchol yichj lázdo'gake', da' zchalžžo kan nak che Jesús, kan gote' le'e yag kroze, naken to da' dáche'ze, san žo'o, dan' ba belažo, žákbe'elžo dan' zchalžžon napen yela' wak che Dios nich yeslán benách ka'.

¹⁹ Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Wloe'ela' law nak dáche'ze yela' žejní'il

chegak benne' ka' zej nnezle' da' zenle'e.

Wzóa' chela'ale yela' žejní'il chegak benne' ka' žejní'igekle' da' zenle'e.

²⁰ ¿Bizkze yebélenle no benne' žejní'ile' da' zenle'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' nsédli'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' žákli'e zchalje'?

Dios ba bloe'ele' law nak yela' žejní'il chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga, to da' dáche'ze. ²¹ Dios, lo yela' žejní'il chie', bi bi'e latje benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga gónbia'gake' Le' ni'a che yela' žejní'il chégakkze'. Dios wyáz laže'e beslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' ni'a che dan' zchalžžon, la'kze žékgekle benách ka' naken to da' dáche'ze.

²² Žénegekle benne' judío ka' lé'egekle' yela' wak ka' da' zej nak bian', na' benne' zi'to' ka' žénegekle' yénegekle' da' wzejni'ilen lé'gake'. ²³ Žo'o zchalžžo che Benne' Criston', kan gote' le'e yag kroze. Da' li, dan' zchalžžon kan got Benne' Criston', žonen ga zchíxgekle benne' judío ka', na' yezika' benách ka' žékgekle' naken to da' dáche'ze. ²⁴ Benne' ka' bliž Dios lé'gake', la'kze zej nake' benne' judío ka', o benne' zi'to' ka', žákbe'egekle' napkze da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze dot yela' wak che Dios, na' dot yela' žejní'il chie'. ²⁵ Žékgekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' ben Dios nak bian' nake' benne' bi nnezle, san dan' bene' nápežen yela' žejní'il ka' da' zej nape benách ka'. Žékgekle' da' ben Dios nak bian' bi nake' wale, san dan' bene' nápežen yela' wak ka' da' zej nape benách ka'. ²⁶ Na'a, zína'do' ka', le chejsá' laže' kan gokle le'e katen' bliž Dios le'e. Bi gokle zanle benne' ka' žejní'igekle' lo yela' benachze chégake', na' bi gokle zanle benne' wnná bia' ka', na' kege zanle gokle benne' blo ka'. ²⁷ Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' benne' bi nnezle ka'. Ki ben Dios nich gone' ga yedo'égekle benne' yežlyó ka', benne' žejní'igekle'. Lezka' wžé Dios benne' ka' bi zej nake' wale yežlyó nga nich gone' ga yedo'égekle benne' wale ka'. ²⁸ Lezka', benne'

ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' ka'ze, na' bi be záka'gake', na' bi zej nake' wale. Ki ben Dios nich gone' ga ga'ngak ka'ze da' ka' zka'n zengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁹ Che len, bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' law Dios. ³⁰ Dios na'kze bene' ga nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', na' bene' ga napžo yela' žejní'il chie'. Dan' nak Benne' Criston' toze len žo'o, ba beyakžo chawe', na' nakžo che Dios na'kze, na' belazo. ³¹ Nak chežo kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Cha' zoa no benne' žénele' bi da' wká'n zene', žala' wká'n zene' Xanžo Dios."

2

Zchalžžo kan bda' Jesús le'e yag kroze

¹ Ki goken, zí'na'do' ka', katen' bla'a gan zoale. Bchalja' xtiža' Dios lawle, kege len yela' žejní'il chekza', na' bi be bena' len yela' wak chekza'. ² Katen' wzóalena' le'e, be' laža'a bi wchalja' da' yoble, san toze kan nak che Jesús, Benne' Criston', kan bde'e le'e yag kroze. ³ Wzóalena' le'e lo yela' bi nak wale chia', na' lo yela' zžebe wzízelí'a. ⁴ Bchaljlena' le'e xtiža' Dios, kege kan zchaljgak benách ka' lo yela' žejní'il chégakkze', san goklen Dios Be' La'y neda', na' yela' wak che Dios wzóalenen neda', da' gok bian' nak dot da' li da' wnnía'. ⁵ Ki bena' nich gak chejle'le che Dios, kege dan'

bénlele yela' žejní'il chegak benách ka', san dan' blé'elele yela' wak che Dios.

Dios Be' La'y žone' ga nónbia'žo Dios

⁶ Zchaljlento' benne' ka' ba nakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Dios len yela' žejní'il cheto'. Yela' žejní'il ni bi naken ka' da' zej nape benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bi naken ka' da' zej nape benne' ka' zna biá'gake' ža ni zoažo na'a, benne' ka' kwia yí'gake'. ⁷ Zchaljto' len yela' žejní'il da' bi gak no benne' žel-len', dan' znezjw Dios, dan' bgache' yela' žejní'il ni da' bzoa Dios ža ni'te nich yebélenžon. ⁸ Benne' ka' zna biá'gake' ža ni zoažo na'a bi bénbia'gake' yela' žejní'il ni. Chela' bénbia'gaken', bi bdá'gake' Xanžon', Benne' ze'e ya'abá, le'e yag kroze. ⁹ Naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: Ba bkwez Dios da' ka' si'gak benne' ka' zej nži'ile' Le', da' ka' bi ble'el nitó benne', na' bi benle' chégaken, na' bi wzá' láže'gak benách ka' kan zej naken. ¹⁰ Na'a, Dios ba bzejní'ile' žo'o da' ki lo na' Dios Be' La'y, dan' zwiakze Dios Be' La'y yógo'te, na' lezka' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios na'kze. ¹¹ ¿Nnezle no benne' da' yo'o lo yichj láždo'w yetó benne'? Toze be' nakkze bennen' nnezlen. Lezka', bi nnezle nitó benne' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios. Toze Dios Be' La'y nnezlen'. ¹² Bi yo'ožo to be' da'

zdazen yežlyó nga, san zoalen Dios Be' La'y žo'o, Bennen' zchiz Dios yichj lázdo'žo nich gak gónbia'žo da' ka' bennkze' Le' chežo. ¹³ Zchaljžo ka zej nak da' ka' benn Dios chežo, kege len diža' da' žsédgekle benne' ka' žo'o len yeļa' žejní'il chégakkze', san len diža' ka' da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Ki naken, zzejní'ilžo benne' ka' zoalen Dios Be' La'y légake' kan nak da' žsedle Dios Be' La'y žo'o.

¹⁴ No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi zzi' lo ne'e da' žsedle Dios Be' La'y žo'o, dan' žekle' naken to da' yałze. Bi gak chejní'il bennen' da' ni, dan' toze bennen' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zaka' da' ni.

¹⁵ No benne' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zej zaka' yógo'te, san bi gak nitó benne' yoble gákbe'ele' da' záka'kze bennen'. ¹⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

¿Nožkze benne' nnezle' da' zza' laže' Xanžo?

¿Nožkze benne' gak wzejní'ile' Le'?

San da' zza' laže' Benne' Criston' yo'on lo yichj lázdo'žo žo'o.

3

Nakžo wen žin tzen len Dios

¹ Che len, zí'na'do'ka', bi gok wcháljlēna' le'e kan zcháljlēna' to benne' zoalen Dios Be' La'y le', san bcháljlēna' le'e kan zcháljlēna' no benne' nake' benachze, na' bi zoalen Dios Be' La'y le'. Nakle ka bi' že'n ka', dan' bi nakle choch kan žejle'le che Benne'

Criston'. ² Bsedla' le'e da' bi naken zede, da' naken ka niže' da' we'jle. Bi bsedla' le'e da' naken zede ka beļa' da' gawlen. Bi gok chejní'ilele da' naken ka beļa' da' gawlen, na' bi na' gakle na'a. ³ Ki naken dan' nakle ka no benne' nake' benachze na' zejte na'a ža. Kate' ne zge'elele lježle ka', na' zdiļe diža'le, na' žežój chóplele, nakle ka no benne' nake' benachze, na' žonle tlebe kan žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Kate' ne zoalen to benne' le'e, benne' zñne' žónlēne' Pablo tzen, na' yetó benne' zñne' žónlēne' Apolo tzen, ne nakle ka no benne' nake' benachze.

⁵ ¿Bizkze naka' neda', Pablo? ¿Bizkzen' Apolo? Naktó wen žin che Dios, na' ni'a che da' bento' neto' bejle'le che Benne' Criston'. To toto' žonto' žin da' benn Xanžon' che cheto'. ⁶ Žin da' bento' lo yichj lázdo'le naken ka žin da' žon to benne' žaz ža'ne'. Neda' goza' binnedo' ka', na' Apolo bxoēn' nis, san Dios bene' ga bla', na' ga bgole binnedon' da' wyazen lo yichj lázdo'le. ⁷ Ki naken, láte'ze zaka' benne' žaz, na' láte'ze zaka' benne' žxoēn' nis, san záka'le'e Dios, Bennen' žone' ga zla', na' ga zgole binnedon'. ⁸ Tlebe kan zej nak bennen' žazen', na' bennen' žxoēn' nis. Dios yebi'e che chégake' kan nak žin da' žóngake'. ⁹ Naktó neto' wen žin tzen len Dios, na' le'e nakle ka to yežlyó che Dios gan žonto' žin.

Lezka' nakle le'e ka to yo'o da' žon Dios. ¹⁰ Lo da' benn Dios chia', naka' ka to benne'

blo wen ze'e. Neda' bdixjwa' len ze'e, na' benne' yoble zchise' ze'en'. To tožo žala' wiažo kan zchisžo ze'e law len ze'en'. ¹¹ Dios ba bdixjwe' to len ze'e da' naken Jesús, Benne' Cristo na'kze, na' bi gak no benne' wdixjwe' yetó len ze'e. ¹² Žin da' žonžo che Benne' Criston' naken ka zchisžo ze'e law len ze'en'. Law len ze'en' wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken oro, o da' naken plat, o da' naken wej zaka' ka', o wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken yag, o da' naken yix, o da' naken yixe' ka'ze. ¹³ Gak bia' kan nak žin da' žon to to benne'. Kate' žin ža wchi'a laže' Dios benách ka', na' la' law kan nak žin da' benžo to tožo, dan' te žin na' lo yi', na' yin' si' bian' žin da' ben to to benne'. ¹⁴ Cha' žin da' ben no benne', da' naken ka to ze'e da' bchise', yežojen chawe' lo yin', na' Dios yebi'e chie' kan nak tlebe len žin da' bene'. ¹⁵ Cha' chey žin da' ben no benne' da' naken ka to ze'e da' bchise', na' wnite' da' gónele Dios yebi'e chie', san yelakze' le', da' gaken chie' kan žak che to benne' želé' to lo yi' zen.

¹⁶ ĆBi nnézlele nákkzele le'e yodo' che Dios, na' zoa Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le? ¹⁷ Cha' no benne' wká'n ditje' yodo' che Dios, na' Dios wžia yi'e le', dan' nak la'y yodo' che Dios, na' le'ekze nakle yodon'.

¹⁸ Bi gon laže'l kwinle. Cha' no benne' ladjwle le'e žekle' žejní'ile'ele' kan žejní'igekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó

nga, žala' yeyák bennen' ka to benne' bi be nnezle' da' naken che yežlyó nga, nich gata' yela' žejní'il chie' da' naken dot li laže'. ¹⁹ No benne' napze' yela' žejní'il che yežlyó nga nake' law Dios ka to benne' bi be nnezle'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios žone' ga zchíxgekle benne' sina' ka', zkonle' žin yela' žejní'il chégake'." ²⁰ Lezka' znnan: "Xanžo nnezle' da' zza' láže'gak benne' sina' ka' naken to da' dáche'ze." ²¹ Che len, bi žala' wká'n zenle no benne' ni'a che da' wsedle' le'e. Yógo'te yo'on lo na'le. ²² Yo'ogak lo na'le Pablo, na' Apolo, na' Sefas, na' yežlyó nga, na' yela' nban, na' yela' got, na' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za'. Yógo'te yó'ogaken lo na'le, ²³ na' le'e yo'ole lo na' Benne' Criston', na' Benne' Criston' yoe'e lo na' Dios.

4

Da' žongak benne' wbás ka' bseła' Benne' Cristo

¹ Che len, žala' géklele le'e nakto' neto' wen žin che Benne' Criston', na' nzi' lo na'to' da' naken dot da' li, da' ngache' che Dios, da' bi gak no benne' chejni'ile' žakze chie'. ² Benne' ka', Dios bdie' lo ná'gake' wkóngekle' žin da' nak chie', žon byenen góngake' binlo da' žóngake'. ³ Bi že' zedla' cha' wchi'a láže'le neda', o cha' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga wchi'a láže'gake' neda'. Bi zchi'a laža'a kwina'. ⁴ Bi zchebe lázda'wa' neda'. Da' ni bi nak bian' bi nbaga'a zia. Xanžon' nake'

Benne' zchi'a laže'e neda'.
 5 Che len, bi žala' wchi'a láže'le
 nitó benne' zga'ale kate' žin
 ža chen. Le kwez ža na' yelá'
 Xanžon', na' Le' wloe'ele' law
 dan'ngache' gan nak chol, na'
 lezka' da'yo'o lo yichlázdo'gak
 yógo'te benne' ka'. Naž Dios
 yebi'e che to to benne' da'
 gapen le' ba la'ne kan žala'
 gone' chie'.

6 Na'a, zi'na'do' ka', kan nak
 da' ni, bchalja' che da' žonto'
 neto', Apolo, na' neda'. Gak
 wiale le'e kan žonto' neto' nich
 gak gonle kan nyéjwze le'e
 yiche la'y, na' bi wká'n zenle to
 benne', na' bi wzoale chela'ale
 yetóe'. 7 ěBen no benne' ga
 nako' le' benne' blo? ěNzi' lo
 no'o to da' bi benn Dios chio'?
 Cha' Le' bennze' chio' dan'
 nzi' lo no'o, ěbiz chen' zka'n
 zen kwino', na' žeklo' žakze
 chio' wzí' lo no'on?

8 ěŽéklele le'e náčkzele benne'
 blo ka'? ěŽéklele naple yela'
 wnni'a chezle? ěŽéklele zнна
 bia'le, la'kze bi zнна bia'to'
 neto'? Ni'a che Xanžo Dios žak
 laža'a nna bia'le le'e nich gak
 nna biá'lento' le'e tzen. 9 Žekla'
 neda'nak cheto', benne' wbás
 ka' che Dios, kan bzoe' neto'
 zejto' zante kan žak chegak
 benne' ka' ba nžog chégake'
 gátgake' lawgak benách ka'.
 Nakto' ka to da' zwiagak
 benne' ka' nníta'gake' yežlyó
 nga, na' lezka' ka to da' zwiagak
 wbás che ya'abá ka'. 10 Dan'
 žénelto' gonto' xchin Benne'
 Criston', žwe'to' benách ka'
 latje žékgekle' nakto' benne'
 bi nnezle ka', san le'e žéklele
 žakle da' zenle'e dan' nakle
 che Benné' Criston'. Le'e

žéklele ba nakle benne' wale
 ka', san žékgekle benách neto'
 bi nakto' benne' wale ka'.
 Zoagak benách ka' neto'
 chela'ale, san žápegake' le'e
 ba la'ne. 11 Na' zejte na'a
 ža, zdonto', na' zbilto'. Bi
 de laže' da' gákwton'. Žon
 zi'gak benne' ka' neto', na'
 bi zoa ližto'. 12 Žsaka' zi'
 kwinto', la' néto'ze žonto' žin.
 Žliž zi'gak benách ka' neto',
 san neto' znnablto' Dios gon
 chawe'e légake'. Zbia láže'gak
 benách ka' neto', san zzoelton'.
 13 Znnégake' cheto', san lo yela'
 gaxjw laže' zcháljento' légake'.
 Na' zejte na'a ža nakto' ka
 bebe che yežlyó nga, na' ka
 to da' zžo'ngak yógo'te benách
 ka' na'le.

14 Zzoja' chele da' ki,
 kege dan' ženela' gona' ga
 yedoé'elele, san ženela' wze-
 jni'ila' le'e, žona' kan žon to
 benne' zzejni'ile' zi'nkze' ka',
 xkwide' ka' nži'ile'. 15 La'kze
 gak nníta'gak zan gaywá'
 benne' ka' wsédgekle' le'e
 kan nak che Benne' Criston',
 san toze benne' zoe', benne'
 nake' ka xakzle, bennen'
 bene' ga nakle che Benne'
 Criston'. Lo yela' nban kobe
 da' naple dan' nakle toze
 len Benne' Criston', nedkza'
 naka' ka xale dan' zga'ala'
 neda' bzenla' le'e diža' chawe'
 da' wzí' lo na'le. 16 Che len,
 žáta'yoela' le'e we' láže'le gonle
 kan žona' neda'.

17 Che len žsela'a xkwide'
 Timoteo gan zoale. Dan' scha
 bénlenbe' neda' tzen žin che
 Xanžon' nakbe' ka zi'nkza', na'
 nakbe' dot li laže', na' nži'ila'-
 be'. Gon xkwide' Timoteon'

ga chejsá' láže'le da' ka' žsedla' dan' naka' wbás che Benne' Criston', da' ka' žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' gáte'teze gan ža'a. 18 Bálele le'e zka'n zen kwinle dan' žéklele biž yelá'a gan zoale. 19 Na'a, la' yelá'tia' gan zoale cha' gonn Xanžon' neda' latje. Naž gákbe'ela', kege da' znnágakze benne' ka' zka'n zen kwíngake', san gákbe'ela' cha' zoalen yelá' wak che Dios légake'. 20 Cha' nzi' lo na'le nna bia' Dios le'e, bi nak bia' naken ki dan' znnázelen. Nak bia' naken ki cha' zoalen yelá' wak che Dios le'e. 21 ¿Bizle žénelele? ¿Žénelele yelá'a gan zoale len to bar nich seła' snia le'e, o len yelá' nži'il, na' lo yelá' gaxjw laže'?

5

Pablo zchi'a laže'e to benne' žone' da' kegle

1 Zze diža' zoalen to benne' le'e, benne' žone' da' kegle, dan' zóalene' zo'le xe'. Da' kegle ki bi žongak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. 2 Le'e zka'n zen kwinle, san žala' gak nyache' láže'le, na' yekwasle bennen' žone' doľan' gan zoale. 3 La'kze bi zóalena' le'e lo beľa' žen chia', da' li zóalena' le'e lo be' nakkza'. Kan zóalenka' le'e ba bchi'a laža'a bennen' žone' doľan'. 4 Kate' doble che Xanžo Jesús, Benne' Criston', neda' gona' le'e tzen lo be' nakkza'. Naž, len yelá' wak che Xanžo Jesusen', 5 le wdé bennen' lo na' da' xiwe' nich kwia yi' da' žénele beľa' žen chie', san yelá' be' nakkze' ža na' yelá' Xanžon'.

6 Bi žala' wká'n zen kwinle kan nak da' žonle. ¿Bi nnézele da' znnan: "Láte'do'ze kwa zichj che yet xtil gonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'?" 7 Na'a, le yekwás doľan' gan zoale da' naken ka to kwa gole, nich gakle chawe'. Naž gakle ka to kwa kobe da' bi nzin' kwa zichj, kan da' li ba nakle. Nak chežo ka ba zoažo Lni Pasko' kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, na' ba bétgake' lo wlazžo žo'o zila' che Lni Paskon', zilan' nakkze Benne' Criston'. 8 Che len žala' gonžo lni na', kege zoalen kwa gole žo'o, da' zľoe'elen da' kegle da' bi zakan', san žala' wkonľžo žin yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, yet xtilen' da' zľoe'elen da' nak dot chawe', na' da' nak dot da' li.

9 Katen' bzoja' chele le'e yiche nežwn', gožkza' le'e bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' kegle. 10 Goža' le'e ki, kege nich kwasle to chi'ize gan zej nnita' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gan zej nnita' benne' ka' zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka', na' gan zej nnita' benne' wbán ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'. Nich gonle ki gon byenen žojle yežlyó nga. 11 Da' znná da' bzoja' chele, le'e yichen', naken nich bi gónlenle tzen no benne' znné' nake' che Benne' Criston', san žone' da' kegle, o zze laže'e da' de che lježe', o zka'n zene' lo'a ka', o znné' zi'e, o zzožle', o zbane'. Bi gáwlenle tzen benne' ki. 12-13 Bi nak chia' neda'

wchi'a laža'a benne' ka' bi zej nake' toze len žo'o. Dios wchi'a laže'e légake'. Le'ekze žala' wchi'a láže'le benne' ka' zej nake' toze len le'e. Che len, le yekwás bennen' žone' da' kегlen' gan zoale.

6

Bi žala' che'žo no lježžo law benne' zchi'a laže'e

¹ Kate' zdile díža'le tole len yetole, ¿nakxkze žežogle chejle yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' le'e? Gakže chawe' chejle lawgak benách ka' che Benne' Criston' nich wchi'a láže'gake' le'e. ² ¿Bi nnézlele da' gongak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston'? Žin ža kate' wchi'a láže'gake' yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' le'ekze wchi'a láže'le benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, ¿bi naple yela' žejni'il nich wchi'a láže'le díža' bizjw ki? ³ ¿Bi nnézlele wchi'a láže'žo wbás che ya'abá ka'? Žon byenžen wchi'a láže'žo da' žakgak yežlyó ga ni zoažo na'a. ⁴ Na'a, cha' žak to da' žon byenen no benne' wchi'a laže'en, dan' žaken yežlyó nga, ¿biz chen' žejle lawgak benne' ka' wchi'a láže'gaken', benne' ka' bi be nzi' lo ná'gake' ladjwgak benne' ka' che Benne' Criston'? ⁵ Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele. ¿Bi zoalen no benne' le'e, benne' žake' late' nich gak wchi'a laže'e da' žak chegak lježle ka'? ⁶ ¿Nakxkze gak to benne' nake' che Benne'

Criston' chi'e lježe' yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' légake'?

⁷ Da' li zchíxlele le'e kate' zdile díža'le. ¿Biz chen' bi sóelele kate' no benne' žone' chele da' kegle? ¿Biz chen' bi sóelele kate' no benne' zbéjlane' da' den chele? ⁸ Le'e žonle da' kegle, na' zbéjlanle, na' žonle ki chegak lježle ka', benne' zej nake' toze len Benne' Criston'.

⁹⁻¹⁰ ¿Bi nnézlele bi chazgak benách ka' bi zej nake' chawe' gan zna bia' Dios? Bi gon laže'l kwinle.

Bi chaz nitó benne' wen da' zinnj gan zna bia' Dios, na' nitó benne' zka'n zene' lo'a ka',

na' nitó benne' zka'n ditje' yela' zchag na',

na' nitó benne' byo, benne' žon kwine' ka' to no'le,

na' nitó benne' byo zóalene' la' ljež benne' byoze',

na' nitó benne' wbán,

na' nitó benne' zdan laže'e yela' gape,

na' nitó benne' že'je',

na' nitó benne' wnné le'e,

na' nitó benne' zbéjlane'.

Nitó benne' žone' da' ki bi chaze' gan zna bia' Dios.

¹¹ Ki benle bálele le'e, san na'a ba bekwasle kan zej nak doła' da' wbága'le, na' ba nakle che Dios na'kze, na' ba beyakle chawe' law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesusen'. Be' la'y che Dios žone' ga žaken ki chele.

Beła' žen chežo naken che Dios

¹² Znnagak benách ka': "Yo'o lo na'žo gonžo yógo'te." La'kze da' ni naken dot da' li, bi žala' gonžo yógo'ten. La'kze de latje gona' yógo'te, bi go'a latje bi da' nna bian' neda'. ¹³ Lezka' znnagak benách ka': "Yela' waw nakzen da' chazen le'žo, na' le'žo nakzen da' zzin' yela' waw." Da' ni naken dot da' li, san žin ža wžia yi' Dios yela' waw, na' lezka' le'žo. Dios bene' beła' žen chežo, kege nich wkonlžon žin nich gonžo da' kegle. Naken nich yebelenlen Xanžon', na' Xanžon' nake' nich yebelenle beła' žen chežo Le'. ¹⁴ Dios besbane' Xanžon' lo yela' got. Lezka', len yela' wak zen chie' yesbane' žo'o.

¹⁵ ěBi nnézlele, lo beła' žen chele nakle toze len da' nakkze Benne' Criston'? ěNakxkze gak yekwasle to da' naken toze len Benne' Criston' nich gonle ga gaken toze len to no'le le'e? Bi žala' gonle ki. ¹⁶ ěBi nnézlele cha' to benne' byo zóalene' to no'le le'e, nake' toze len le'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Chope' gágake' ka toze benne'." ¹⁷ Na'a, no benne' nake' toze len Xanžon', nake' toze len Le' lo be' nakkze'.

¹⁸ Che len, bi gonle doła' da' naken da' sban. Bíte'teze doła' yoble da' žon no benne', na'le lo da' nakkze' žone' dołan'. San no benne' žone' doła' da' naken da' sban, žone' doła' da' nžagen lekze'. ¹⁹ ěBi nnézlele beła' žen chele naken yodo' che Dios Be' La'y? Dios na'kze bchize' le'e Dios Be' La'y na',

na' Le' zoe' lo yichj lázdo'le. Che len beła' žen chele bi naken chezle. Na'a, naken che Dios. ²⁰ Dios beya'we' le'e, na' to da' zen wdizjwe'. Le wkonle žin beła' žen chele, na' lezka' be' nákkzele nich wkán ženle Dios, dan' zej nak beła' žen chele, na' be' nákkzele che Dios.

7

Pablo žsedle' kan nak che yela' zchag na'

¹ Na'a, yecheba' che da' ka' wnnáblele neda', da' ka' bzojle chia' le'e yichen'. Gak chawe' che no benne' byo cha' bi sóalene' no'le. ² Dan' žónle'egak benách ka' da' kegle gan zoale, yógo'te benne' byo, benne' zej nbáblene' le'e žala' nníta'lengake' no'le che chégake', na' yógo'te no'le ka' žala' nníta'lengake' benne' byo che chégake'. ³ No benne' byo, benne' zoa zo'le', žala' gone' che zo'le' kan nak yela' žon che yela' zchag na', na' tlebe kan žala' gon no'len' len benne' byo chien'. ⁴ Beła' žen che no no'le bi yo'on lo na'ze', san benne' byo chien' nzi' lo ne'en. Lezka', bi yo'o lo na'ze no benne' byo beła' žen chie', san zo'le' nzi' lo ne'en. ⁵ No benne' byo len no no'le, benne' ka' zej nžag ná'gake', bi žala' wžóngake' toe' yetóe'. Wak góngake' da' ni toze cha' góngake' toze diža' bi chágake' to chí'ido'ze nich gak wcháljengake' Dios dot láže'gake'. Te na', da' yoble benne' byon' žala' sóalene'

zo'le', nich bi sáke'le da' xiwe' gonen ga chó'ogake' nez do'la' dan' bi gak nna bia' kwíngake'.

6 Da' ni da' žapa' le'e naken to da' žonn Xanžon' le'e latje. Bi naken to da' zchi'le' le'e.

7 Žekla' neda' gakže chawe' ga'ngak toze yógo'te benne' ka', kan zoa' toza' neda'. To to benne' nzi' lo ne'e ka da' bnezjw Dios chie' gone'. Toe' nzi'e to da' bnezjwen', na' yetóe' nzi'e yetó da' bnezjwen'.

8 Na'a, žapa' benne' ka' nníta'gake' toze, na' lezka' no'le wzebe ka', znnia': gak chawe' chégake' gá'ngake' toze kan zoa' toza' neda'. 9 Cha' bi gak nna bia' kwíngake', wak wchág ná'gake', dan' gakže chawe' wchág ná'gake', na' bi se láže'gake' da' kegle.

10 Žápgaka' benne' ka' ba nžag ná'gake', na' kege nedza' znnia' da' ni, san Xanžon' znnakzen', na' xtiže'e znnan: "To no'le bi žala' kwáslene' benne' byo chie'." 11 Cha' no no'le kwáslene' benne' byo chie', žala' ga'ne' toze', o yeyake' toze len benne' byo chien'. Lezka' benne' byo bi žala' wka'ne' zo'le'.

12 Na'a, nedza' žápgaka' yezika' benne' ka', na' kege Xanžon' wnné' ki, na' znnia': cha' zoa no lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' zo'le' bi žejli'e che Xanžon', na' cha' zo'le' žénele' gá'nlene' le', bi žala' kwáslene' zo'len'. 13 Lezka' znnia': cha' zoa no no'le zanžo, no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' benne' byo chie' bi žejli'e che

Xanžon', na' cha' benne' byo chien' žénele' gá'nlene' le', na' no'len' bi žala' kwáslene' le'.

14 Ki žala' góngake'. Benne' byon', benne' bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to benne' nake' che Leze' dan' nake' toze len zo'le', no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' no no'le bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to no'le nake' che Leze' dan' nake' toze len benne' byo chie', bennen' nake' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston'. Chela' bi naken ki, gakgak zi'nle ka' ka zi'n zi' ka' law Dios. San na'a, zej nakbe' che Dios. 15 No benne' byo, o no'le, bennen' bi žejli'e che Benne' Criston', cha' žénele' kwáslene' bennen' nžag ná'lene', waken. Benne' lježžo na', o no'le zanžo na', bennen' žejli'e che Benne' Criston', bi žon byenen gá'nlene' bennen' bi žejli'e chien', dan' bliž Dios žo'o nich gá'nlenžo lježžo cháwe'do'. 16 Ki žala' gaken. Le', no'le, wak gono' ga yelá benne' byo chion', na' le', benne' byo, wak gono' ga yelá no'le chion'.

17 Žala' gonžo to tožo kan nak da' bnezjw Xanžon' che chežo, na' lezka' ga'nžo kan gokžo katen' bliž Dios žo'o nich gakžo chie'. Žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' da' ni. 18 Cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' nžog lo xpele'e da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, žala' ga'ne' ki, zoa lo xpele'e dan' nak bian'. Lezka', cha' Dios bliže' no

benne' byo, bennen' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi žala' chogen' lo xpele'e. ¹⁹ Bi be zaka' dan' nžog lo xpela' no benne' byo, na' cha' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi be zakan'. Da' záka'le'en naken gonžo kan zna xtiža' Dios. ²⁰ To benne' žala' ga'ne' kan goke' katen' bliž Dios le'. ²¹ Cha' bliže' le' katen' nako' benne' ndo'w, bi kwe' zedlo' dan' nako' ki, san cha' gata' chio' latje žojo' lo na' xano', žala' si'o latjen' da' gatan' chio' žojo'. ²² Cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ndo'e, law Xanžon' nake' ka to benne' bžoje' lo na' xane' na', nich gone' xchin Xanžon'. Lezka', cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ba nžoje' lo na' xane' na', benne' ni nake' ka to benne' ndo'w che Benne' Criston'. ²³ Da' zenle'e naken da' wdizjw Dios, nich beya'we' le'e. Che len bi žala' gote' kwinle lo na'gak benách ka'. ²⁴ Che len, zí'na'do' ka', žala' soale law Dios kan gogle to tole katen' bliže' le'e.

²⁵ Kan nak chegak benne' ka' bi nžag ná'gake', bi be bchi'le Xanžon' neda'. Ki žekla' neda', na' gak wxén láže'le neda' dan' beyache' laže'l Xanžon' neda'. ²⁶ Dan' žakgak da' zan da' žaken chežo ža ni zoažo na'a, žekla' neda' gak chawe' cha' yógo'te benne' ka' gá'ngake' kan zej nake' na'a. ²⁷ Le', benne' byo, cha' nžag ná'leno' to no'le, bi žala' kwásleno'-ne'. Lezka', cha' zo' tozo', bi žala' wchág ná'leno' to no'le. ²⁸ Na'a, cha' wchág ná'leno' to no'le,

bi gono' doła', na' cha' to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' to benne' byo, bi gonbe' doła', san benne' ka' nžag ná'gake' sáka'gake' lo yežlyó nga, na' žénela' yelale lo yela' zžaka' na'.

²⁹ Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e da' ni: za' žin ža ze lawte ža na'. Che len, benne' byo ka', benne' ka' nžag ná'lengake' no'le ka', žala' we' láže'gake' Dios kan žon no benne' byo bi nžag ná'lene' to no'le. ³⁰ Lezka', benne' ka' zbeže nyáche'gake' žala' yebégekle' len Dios kan žon to benne' bi zbeže', na' benne' ka' žebégekle' žala' nníta'gake' gaxjw laže' law Dios kan žon no benne' bi žebele', na' benne' wete' ka' žala' gákgake' ka to benne' bi be de chie'. ³¹ Benne' ka' zkingekle' žin da' de yežlyó nga žala' gákgake' ka to benne' bi že' laže'e da' ka', dan' te chegak da' ka' zle'elžo yežlyó nga.

³² Žénela' bi kwe' zédlele. To benne' bi zoa zo'le', že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak gone' da' žaz laže' Xanžon'. ³³ Benne' byon', benne' nžag ná'lene' to no'le, že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' zo'le'. ³⁴ Lezka' žaken che to no'le nžag ná'lene' to benne' byo, na' che to no'le zoe' toze'. No'len' zoe' toze' že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak soe' che Dios lo beła' žen chie', na' lo be' nakkze'. No'len' nžag ná'lene' to benne' byo že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' benne' byo chien'.

³⁵ Žapa' le'e da' ki nich

yebélenlelen, na' kege nich wsejwa' xnezle. Žénela' gonle da' žála' gonle, nich gonle xchin Xanžon' dot láže'le.

³⁶ Cha' zoa no benne' žekle' bi nak chawe' ga'n toze xkwide' no'le chie', na' ba zoa yiz chebe', na' žénele'elbe' wchág ná'lenbe' to benne' byo, wak wchág ná'lenbe'-ne'. Bi gonbe' doła'. ³⁷ Cha' bennen' ba ben choche' xtiže'e, na' bi žon byenen gone' ki, na' yo'o lo ne'e ka gone', na' ba ben choche' xtiže'e ga'nbe' tozbe', gone' da' naken chawe'. ³⁸ Ki naken, no benne' žoe'e latje xkwide' no'le chie' wchág ná'lenbe' to benne' byo, žone' da' naken chawe', san no benne' žone' ga ga'nbe' tozbe' žone' da' nakže chawe'.

³⁹ To no'le nžag ná'lene' to benne' byo, yoe'e lo na' da' nak che yela' zchag na' kate' ne zoa nban benne' byo chien'. Cha' gat benne' byo chien', na' gata' lo na' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo žénele', cha' benne' byon' žejli'e che Xanžon'. ⁴⁰ Žekla' neda' gakže chawe' che no'len' cha' ga'ne' toze', na' žekla' žon Be' La'y che Dios neda' tzen.

8

Da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka'

¹ Na'a, wchalja' kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. Znnagak benách ka': "Yógo'težo napžo yela' žejni'il." Da' ni naken dot

da' li. Yela' žejni'il ki žonen ga zka'n zen kwinžo, san yela' nži'il chežo len lježžo žonen ga žáklenžo lježžon'.

² Cha' zoa no benne' žekle' ba žejni'ile' yógo'te, bi na' chejni'ile' kan žála' chejni'ile', ³ san no benne' nži'ile' Dios, Dios na'kze zóalene' bennen'.

⁴ Na'a, kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', nnezlžo bi be záka'gak lo'a ka' da' zej nnitan' yežlyó nga, na' bi zoa yetó benne' nake' Dios. ⁵ La'kze zej nnita' da' ka' žékgekle benách ka' zej naken dios ka', da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' zan da' žližgak benách ka', na' znnágake' zej naken dios chégake', na' lezka' xángake', ⁶ san chežo žo'o:

Toze Benne' nake' Dios, Bennen' nake' Xažo.

Le' bene' yógo'te da' zle'elžo, na' zoažo nbanžo nich wkán zenžo Le'.

Toze Benne' nake' Xanžo, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston'.

Lo ne'e Le', Dios bene' yógo'te da' ka' zej nnitan', na' nbánlenžo Le'.

⁷ Kege yógo'te lježžo ka' žejni'igekle' da' ni. Ba'le', benne' ka' zga'ale bka'n zéngake' lo'a ka', na' zejte na'a ža že'j žawgake' da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' žékgekle' da' že'j žawgake' napen yela' wak chegak lo'a ka'. Dan' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', che len nbága'gake' zia dan' že'j žawgaken'. ⁸ Da' že'j žawžo bi gonen ga gape

Dios žo'o ba la'ne, dan' cha' gawžon, bi gákžežo chawe', na' cha' bi gawžon, bi gá'nžežo ka'ze. ⁹ Yo'o lo na'le ye'j gawle bíte'teze. Le gape chi'i kwínle nich bi gonle ga chíxgekle benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejl'é'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Le' žeklo' napo' yela' žejní'il kan nak da' ni, na' gak gawo' bíte'teze. Cha' kwi'o latje chegak lo'a ka', na' ye'j gawo' da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' cha' lježo', benne' bi nak dot li laže'e kan žejli'e che Benne' Criston', le'ele' le', kate' ne že'j žawo' ga na', na' wak gono' ga ye'j gawe' dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. ¹¹ Cha' gono' ki, gono' ga chixle lježo', bennen' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston'. Ki gaken dan' žeklo' le' napo' yela' žejní'il. ¿Gono' ki che lježo', na' got Benne' Criston' ni'a che bennen'? ¹² Cha' ki gono', gono' doła' da' yesbagan' lježo' zia, na' gono' ga chixle' dan' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston', na' lezka' gono' doła' da' zzoan Benne' Criston' chela'ale. ¹³ Che len, cha' da' ye'j gawa' gonen ga chixle to lježa', biž gawa' beła' na', nich bi gona' ga gon lježan' doła'.

9

Da' yo'o lo na' to benne' wbás bseła' Jesús

¹ Neda' naka' benne' wbás bseła' Benne' Criston'. Le' beslakze' neda'. Neda' ble'ekzla' Xanžo Jesusen'. Nakkzle le'e toze len Benne'

Criston' ni'a che žin da' bena' neda' lo wláz Xanžon'. ² Yezika' benách ka' gak gékgekle' bi naka' benne' wbás bseła' Benne' Criston', san le'e žon byenen géklele naka' benne' wbás chien'. Dan' nakle le'e toze len Xanžon', da' nákkzele nak bian' naka' benne' wbás bseła' Xanžon'.

³⁻⁴ Zej nnita' benne' ka' zesbága'gake' neda' zia. Ki žebi'a, na' žápaka'-ne': nzi' lo na'a nnaba' da' ye'j gawa' dan' žona' žin ni. ⁵ Lezka' de lo na'a wchág ná'lena' to xkwide' zanžo, xkwiden' žejle'be' che Benne' Criston', nich gónlenbe' neda' tzen gan zda', kan žongak yezika' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' kan žongak benne' bíche'kze' ka', na' lezka' Bedon'. ⁶ ¿Žéklele le'e toza' neda' len Bernabé žala' gonto' žin te ža, nich gata' da' gawto'? ⁷ Bi zoa no benne' cheje' lo wdile, cha' bi zoa no benne' chizjwe' le'. Bi zoa no benne' gaze' lba uba ka', cha' bi gak gawe' da' zbiagak lba ka'. Bi zoa no benne' gape' zila' ka', cha' bi gak ye'je' niže' chégakba'. ⁸ Bi géklele la' nedza' zchalja' ki. Lezka' zнна da' nyejw le'e yiche lo da' bsdle Moisés. ⁹ Lo dan' bsdle Moisés na' nyejw le'e yiche da' znnan: "Bi ko'o do yixjw žoa'a beže kate' zlejba' zoa' scribe." Bchalj Dios da' ni, kégeze dan' že' laže'e beže ka', ¹⁰ san nich yebelenžon žo'o. Che len nyejwn le'e yichen, na' benne' zga'ne' beže, na' lezka' benne' žone' ga zlej beže

zoa' sriben', žoptie' žala' wxén
 láže'gake' sí'gake' che da' zla' lo
 yežlyón'. ¹¹ Na'a, cha' bento'
 neto' žin gan zoale le'e, dan'
 naken ka' žin žaz, dan' naken
 che Dios Be' La'y, žžékle
 bi žala' yebélenlto' to da' do'
 da' den chele kan žebélenle
 to benne' žaz ža'n da' zlapé'?
¹² Yezika' benne' ka', benne'
 zzejní'igekle' le'e, žebélengekle'
 da' den chele. žBi žála'že neto'
 yebélenlton'?

Batkle bebélenlto' da'
 ni da' nzi' lo na'ton', san
 bzoelto' yógo'te da' ki nich
 gak wchaljto' diža' chawe'
 kan nak che Benne' Criston'.
¹³ Nnézkzelele kan žak chegak
 benne' ka' žóngake' žin che
 yodo', žebélengekle' da' ka'
 znéjwgak benách che yodo'.
 Lezka' bžoz ka', benne'
 zdégake' žen chegak bia
 beže ka' lo bkog la'y che
 Dios, žáwgake' bela' chegak
 bia beže ka'. ¹⁴ Lezka'
 bdixjw Xanžon' kan žala' gak
 chegak benne' ka' zcháljgake'
 diža' chawe'. Benne' ka'
 žebélengekle' da' zcháljgake'
 žala' wáwgake' légake'. ¹⁵ Neda'
 batkle bebélenla' da' ni da'
 nzi' lo na'a, na' da' ni da'
 zzoja' le'e yiche ni, bi naken
 nich nnabla' no benne' bi
 da' wnezjwe' chia'. Zka'n
 zen kwina' dan' bi be zzi'a
 kate' zchalja' diža' chawen'.
 Yénežela' gata' ka' go'a latje
 no benne' nnie' chia' zchalja'
 diža' chawen' dan' nazjwa'.

¹⁶ Bi yo'o lo na'a wká'n
 zen kwina' dan' zchalja' diža'
 chawen', dan' žon byenen
 wchaljan'. Da' nyáche'le'e
 gaken chia' neda' cha' bi

wchalja' diža' chawen'.
¹⁷ Chela' zchalja' diža' chawen'
 dan' žénekezela', gak nnaba'
 lazjwa', san žon byenen
 wchaljan', dan' naken to da'
 besbaga' Dios neda' gona'.
¹⁸ žBizkze yebélenla' cha'?
 Žebela' dan' bi nazjwa' kate'
 zchalja' diža' chawen'. Bi
 žebélenla' dan' yo'o lo na'a
 dan' zchalja' diža' chawen'.

¹⁹ Na'a, la'kze bi nak nitó
 benne' xana', ba ben kwina'
 ka' to benne' ndo'w chegak
 yógo'te benách ka' nich gak
 gona' ga yelagak bale benách
 ka'. ²⁰ Kate' zcháljléna' benne'
 judío ka', žon kwina' ka' to
 benne' judío nich gak gona'
 ga yelagak benne' judío ka'.
 Benne' judío ka' žóngake' kan
 zčna da' bsdle Moisés. Che
 len žon kwina' ka' to benne'
 žone' kan zčna xtiže'e na',
 la'kze bi yo'a'a lo na' xtiže'e
 na'. Ki žona' nich gak gona' ga
 yelagak benne' ka' žóngake'
 kan zčna xtiže'e na'. ²¹ Kate'
 zcháljléna' benách zi'to' ka',
 benne' ka' bi yó'ogake' lo na'
 da' bsdle Moisés, žon kwina'
 ka' to benne' zi'to' na', nich
 gak gona' ga yelágake'. Bi
 zka'na' ka'ze da' wnná Dios.
 Neda' žona' kan zčna xtiža'
 Benne' Criston'. ²² Žon kwina'
 ka' to benne' bi nak dot li laže'
 kan žejli'e che Benne' Criston'
 nich gak gona' ga yelagak
 benne' ka' bi nak dot li laže'
 kan žejlé'gake' chie' Le'. Žon
 kwina' kan zej nak yógo'te
 benách ka' nich gak gona'
 ga yelagak bale benne' ka'.
²³ Lo yógo'te da' žona', žona' ga
 gak yéngkele benách ka' diža'

chawen', nich gak yebélenla' légage' tzen diža' chawen'.

²⁴ Ba nnézkzelele kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje. Žxíte'gake' yógo'tegake', san toze benne' yebélenle' latje blo. Lezka' žala' gonle le'e xchin Dios, gonle kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje, nich gak yebélenlele da' yebí'i Dios chele. ²⁵ Yógo'te benne' ka', kate' zpa' kwíngake' nich gak chítjgake' lo witje, zнна bia' kwíngake' lo yógo'te da' žóngake'. Žóngake' ki nich sí'gake' to da' naken zin da' nitlen, san si'žo žo'o to da' yebélenlezon. ²⁶ Che len, naka' neda' ka to benne' dot laže'e žxítie'. Lezka' naka' ka to benne', dot laže'e zdíle', na' bi zdi'a da' nitze. ²⁷ Kan žon to benne' žliže' benne' ka' nich chejtítjgake' lo witje, lezka' žona' neda', na' zchalja' nich yelagak benách ka'. Bennen' žitje' lo witje žone' ga gak bela' žen chie' wale, na' zнна bi'en. Lezka' žona' neda', nich bi wnita' latje chia' lo žin che Dios.

10

Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka'

¹ Žénela' wzejni'ila' le'e, zí'na'do' ka', kan gok chegak xa wdé cheto' ka'. Dios bzoe' to bejw da' wló'on zol yógo'tie' katen' Moisés bchi'e légage' nich žójkake' lo yežlyó Ejipto. Lezka', yógo'tie' wdégake' gachje láwe'le nido' tzen len Moisés na'. ² Lo bejw na', na' lo nison', gok chégake' kan žak che to benne' žezóe' nis. Dan' goken chégake' gok bian'

gókgake' toze len Moisés na'. ³ Lezka' yógo'tie' bdáwgake' yet xtildon', dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake' lo latje dach. ⁴ Yógo'tie' wé'jgake' nisen' dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake', dan' wé'jgake' nisen' dan' bžojen le'e yej na' da' bloe'e law Dios Be' La'y, yej na' wbánlengake' légage'. Kan gok yej na' nakkze Benne' Criston', dan' nbánlenžo Le'. ⁵ La'kze goken ki, bi wyáz laže' Dios yógo'tie'. Che len gótgake' lo latje dach na'.

⁶ Yógo'te da' ki naken to da' žsedlen žo'o, nich bi se láže'žo da' kegle, kan wzé láže'gaken' légage'. ⁷ Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka', kan bengak bale benne' ka'. Nyejw le'e yiche la'y da' zнна: "Wže'gak benne' ka' nich we'j bdáwgake', na' bezó žá'gake', na' bėngake' lni che lo'a na'." ⁸ Bi žala' gonžo da' kegle, kan bengak bale benne' ka' da' kegle, na' to žaze gótgake' chonne-žoa mile'. ⁹ Bi žala' si' bia'žo Xanžon', kan wzí' bia'gak bale benne' ka' Le', na' gótgake' dan' bdáwya'agak bele snia ka' légage'. ¹⁰ Lezka', bi žala' nnežo che Dios kan wnnėgak bale benne' ka' chie' Le', na' to wbás che ya'abá bžia yi'e légage'.

¹¹ Yógo'te da' ki da' gókgaken chegak xa wdé cheto' ka', žsėdgeklen žo'o, na' zej nyejwn le'e yiche la'y nich wchébegaken žo'o, dan' ba zoažo ža kate' za' yesyóž Dios che yežlyó nga. ¹² Che len, no benne' žekle' nake' benne' wale, žala' gape chi'i kwine',

nich bi chixle'. ¹³ Kan nak da' zzi' bia' le'e, lezka' žaken chegak yógo'te benách ka'. Dios žone' kan zne', na' bi we'e latje bi da' si' bian' le'e da' bi gak sóeelen, san kate' bi da' si' bian' le'e, na' wloe'ele' le'e kan žojle lo na' da' xiwe', nich gak sóeelen.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', bi wká'n zenle lo'a ka'. ¹⁵ Zcháljlena' le'e kan zcháljlena' benne' ka' žejní'igekle'. Le wchi'a laže' da' nnia' na'a. ¹⁶ Kate' znnablžo Dios gon la'ye' da' že'jžo kate' žezá' láže'žo kan got Benne' Criston', dan' že'jžon zloe'elen nakžo toze len Benne' Criston', na' žebélenlžo da' bene' katen' blalje' xchene', na' gote' le'e yag kroze. Lezka', yet xtilen' da' zzožžon, na' žawžon, zloe'elen žónlenžo Benne' Criston' tzen, dan' žebélenlžo da' bene' katen' bdie' bela' žen chie' lo wlazžo žo'o. ¹⁷ La'kze benne' zan nakžo, yógo'težo žawžo toze yet xtilen', da' zloe'elen nakžo toze len toze Bennen', na' che len nakžo ka toze benne'.

¹⁸ Le wia nga kan žongak benne' Israel ka'. Žáwgake' law Dios da' zdégake' lo bkog la'y chie', na' dan' žáwgake' zloe'elen zej nake' toze len Dios. ¹⁹ ¿Bizkze zejlás da' znnia' nga? Bi znnia' zej nape lo'a ka' yela' wak, na' da' zdegak benách ka' lo bkog chegak lo'a ka' bi napen yela' wak. ²⁰ Ki znnia': benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, da' zdégake' lawgak lo'a ka', zdégaken' lawgak be' xiwe' ka', na' kege

law Dios. Žénela' bi gakle toze len be' xiwe' ka'. ²¹ Bi gak ye'jle dan' zloe'elen nakžo toze len Xanžon', na' lezka' dan' wloe'elen nakle toze len be' xiwe' ka'. Bi gak gawle dan' zloe'elen žónlenžo Xanžon' tzen, na' lezka' dan' wloe'elen žónlenle be' xiwe' ka' tzen. ²² ¿Gonžo ga ge'ele Xanžon' žo'o? ¿Žékele nápžele yela' wak ka da' nape' Le'?

Da' žala' gonžo dan' nži'ilžo lježžo ka'

²³ Nak dot da' li da' znnan: "Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon." Na'a, neda' znnia': kege yógo'ten žala' gonžon. Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon, san kege yógo'ten gonen ga gakže dot li laže' kan žejle'žo che Benne' Criston'. ²⁴ Žala' we' láže'žo gonžo da' gonen ga gak chawe' chegak lježžo ka', na' kégeze da' gonen ga gak chawe' che la' kwínzežo.

²⁵ Bíte'teze da' žóte'gak benách ka' lawe' ya'a, wak gawlen, na' bi be žala' nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁶ Nyejw le'e yiche da' znnan: "Che Xanžon' nak yežlyó nga, na' lezka' yógo'te da' zej nnita' yežlyó nga."

²⁷ Cha' to benne' wliže' le'e, benne' bi žejli'e che Dios, nich yidle liže', na' yénelele chejle, le ye'j le gaw bíte'teze da' wkoé'e lawle, na' bi be nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁸ Cha' no benne' yi'e le'e: "Da' ni bdégake' lawgak lo'a ka'" bi gawlen nich gak chawe' che bennen' bloe'elen' le'e, na' nich bi kwe' zede lázda'we'. ²⁹ Znnia': "Nich bi

kwe' zede lázdo'w bennen' bløe'elen' le'e" na' kege nich bi kwe' zede lázdo'le le'ekze.

Wak no benne' nnable' neda', na' nne': "¿Biz chen' žala' wzóa' chela'ale da' nzi' lo na'a gona' dan' zbe' zeden lázdo'w benne' yoble?"
 30 Lezka' gak nna bennen': "Cha' yapa' Dios: žóχkeno', ni'a che da' žawa', ¿biz chen' yesbaga' no benne' neda' zia ni'a che da' žawan'?"
 31 Ka nak bi da' ye'j gawle, o bíte'teze da' gonle, le gon yógo'ten nich ga'n zen Dios.
 32 Bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' zej nake' che Dios.
 33 Le gon kan žona' neda', kan že' laža'a gona' da' chaz láže'gak yógo'te benách ka', na' bi že' laža'a gona' da' yebélenla' nedza', san da' yebélengekle yezika' benách ka' nich yelágake'.

11

1 Le gon kan žona' neda', kan neda' lezka' žona' kan ben Benne' Criston'.

Da' žala' gongak no'le ka' zej nake' che Jesús

2 Žapa' le'e ba la'ne, zí'na'do' ka', dan' žejsá' láže'tezle neda', na' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' bdia' lo na'le.
 3 Na'a, žénela' chejní'ilele nak Benne' Criston' Xangak yógo'te benne' byo ka', na' benne' byon' nake' xan zo'le', na' Xažo Dios nake' Xan Benne' Criston'.
 4 Cha' no benne' byo

zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' nχoe' zlap'e'e, zka'ne' Benne' Criston' ka'ze.
 5 Na'a, cha' to no'le zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' bi be nχoe' yichje', zka'ne' benne' byo chie' ka'ze, na' naken chie' kan nak che to no'le le'e, no'len' nžog yicha' yichje'.
 6 Cha' bi be nχoa no'len' yichje', žala' chog yicha' yichje'.
 Cha' gon ga yedoe'ele no'len' cha' no benne' choge' yicha' yichje', na' žala' bi χoe' yichje'.
 7 To benne' byo bi be žala' χoe' yichje' kate' zle'e law Dios, dan' nake' lo Dios, na' dan' nak benne' byon' zloe'e lawn yela' zen che Dios, san da' nak no'len' zloe'e lawn yela' zen che benne' byo chien'.
 8 Katen' Dios bene' benne' ka', bi wleje' benne' byon' lo no'le. No'len', lo benne' byon' wleje' le'.
 9 Lezka', bi ben Dios benne' byon' nich yebélenle no'len' le', san bene' no'len' nich yebélenle benne' byo chie' le'.
 10 Che len, no'len' žala' χoe' yichje' da' zloe'elen zoa no benne' byo nake' xane' dan' zwíagak wbás che ya'abá ka' žo'o.
 11 Na'a, law Xanžon', žon byenen soa to no'le che benne' byo, na' lezka' soa to benne' byo che no'le.
 12 Kan ben Dios, wleje' no'len' lo benne' byon', lezka' na'a, benne' byo náljlene' no'le, na' yógo'te zžóygaken lo na' Dios.

13 Le wchi'a laže' la' le'eze. ¿žala' wchaljlen to no'le Dios, na' bi be χoe' yichje'?

14 ¿Bi žsedle yela' nakze che benách, žala' yedoe'ele benne'

byon', cha' žoe'e latje tonn yicha' yichje'? ¹⁵ Na'a, cha' ntonn yicha' yichj no'len', naken yela' xtan chie', dan' benn Dios yicha' yichje' nich yesbinen yichje'. ¹⁶ Cha' zoa no benne' yénele' wži'e che da' ni, kíte'ze nzi' lo na'to' žonto', na' tlebe kan žongak yógo'te kwe' benách ka' che Dios.

Da' žej žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžo

¹⁷ Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' wzejni'ila' le'e na'a. Da' žonle katen' zdouble che Benne' Criston', bi žonen ga žak chawe' chele, san žonen ga žak chele da' zinnj. ¹⁸ Zzo lawa' zzejni'ila' le'e da' ni da' zzéngkle benách ka' neda', na' znnágake' kate' zdouble che Benne' Criston', nžoj chóplele, na' žejli'a ki naken. ¹⁹ Žon byenen nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' žsédgekle' da' wen laže', nich gak bia'gak benne' ka' zej nake' da' li benne' ka' che Benne' Criston'. ²⁰ Che len, kate' zdouble, dan' žej žawle tzen bi naken da' žej žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžon'. ²¹ Ki naken dan' žon byenle to tole žej žawle da' nwa'le che chele kate' žej žawle tzen, na' che len zdonle bálele, na' yebálele žej žawle na' zejte zzóžlele. ²² ¿Bi zoa ližle gan gak ye'j gawle? Kan žonle, zka'nle benách ka' che Dios ka'ze, na' žonle ga žedoé'egkle benne' ka' bi be de chégake'. ¿Bizkze yapa' le'e? ¿Gapa' le'e ba la'ne? Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' ni da' žonle.

²³ Xanžo na'kze bdie' lo na'a dan' bsdla' le'e, kan ben Xanžo Jesusen' yelen' katen' to benne' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' bétgake' Le'. Beᵑwe' yet xtil, ²⁴ na' wdé gože' Dios: "Žóᵑkeno" na' bzožjen', na' wnné': "Le gawn. Da' ni naken xpela'a da' nzožjen lo wlazle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁵ Lezka', wdé bdáwgaken', beᵑwe' to zíga'do', na' wnné': "Da' yožen zíga'do' ni naken xchena', da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Le gon ki yógo'te chi'i ye'jlen nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁶ Ki žala' gonle na' zejte ža yelá' Xanžon'. Yógo'te chi'i gawle yet xtil ki, na' ye'jle che zíga'do' ki, wloé'elele law kan got Xanžon'.

²⁷ Che len, kate' no benne' gawe' yet xtil ni, o ye'je' che zíga'do' ni che Xanžon', cha' bi žapen' ba la'ne, nbage'e zia dan' žone' doła', zka'ne' xpela', na' xchen Xanžon' ka'ze. ²⁸ Che len, žala' wchi'a láže'žo la' kwínzežo to tožo, na' naž gak gawžo yet xtil ni, na' ye'jžo che zíga'do' ni. ²⁹ No benne' žej žawen', bi žapen' ba la'ne cha' bi žákbe'ele' zloe'elen da' gok che bela' žen che Xanžon', na' žesbaga' kwine' doła' ni'a che da' žej žawe'. ³⁰ Che len da'gak benne' zan ka' yižwé', benne' žónlengake' le'e tzen, na' zkwíde'gekle', na' benne' zan ba gótgake'. ³¹ Chela' wchi'a láže'žo la' kwínzežo, bi gon byenen wchi'a láže'

Ḫanžon' žo'o. ³² Cha' gon byenen wchi'a laže' Ḫanžon' žo'o, na' wsaka' zi'e žo'o, nich bi gon byenen choge' chežo gatžo katen' choge' chegak benne' ka' gátgake', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³³ Che len, zí'na'do' ka', kate' doble nich ye'j gawle nich chejsá' láže'le kan got Ḫanžon', le kwez tole yetole.

³⁴ Cha' zoa no benne' zdone', žala' gawe' gan nak lo yo'o liže', nich bi gon byenen wchi'a laže' Dios le'e kate' doble. Žej nnita' yebałe da' ka' žonle, san wká'n chawa'a da' ka' katen' yedjwía' le'e.

12

Yeła' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénela' chejni'ilele kan zej nak yeła' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo.

² Nnézkzelele kan goken katen' bi na' chejle'le che Benne' Criston', be'le latje bche'gak benách ka' le'e ga yoble. Bka'n zenle lo'a ka', da' ka' bi zmnégaken. ³ Che len, zzejni'ila' le'e ki, na' zmnía': ladjw yógo'te benne' ka' zchálgake' lo wĺáz Dios Be' La'y, bi gak nitó benne' nne zi'e che Jesús, na' bi gak nitó benne' nne': "Jesús nake' Ḫanžo" cha' bi zoažen Dios Be' La'y le'.

⁴ Na'a, nža'gak to to da' ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, san toze nak Be' La'y na'.

⁵ Lezka', nža'gak to to žin ka' da' zde Ḫanžon' lo na'žo, san toze nak Ḫanžon'. ⁶ Lezka'

nža'gak to to yeła' wak ka' da' napžo da' zónlenžo ḫchin Dios, san toze nak Ḫažo Dios, Bennen' žonne' chežo yeła' wak ka' nich gonžo ḫchine'.

⁷ Dios žonne' che chežo to da' nak bian' napžo yeła' wak che Dios Be' La'y, da' žebélenlžon yógo'težo. ⁸ Dios

Be' La'y znezjwe' yeła' wak che to benne' nich wchalje' len yeła' žejni'il, na' Be' La'y na'kze znezjwe' yeła' wak che yetó benne' nich wchalje' lo yeła' sina'.

⁹ Lezka', Dios Be' La'y na'kze znezjwe' yeła' žejlé' che Benne' Criston' che yetó benne' nich bi da' gone', na' znezjwe' yeła' wak che yetó benne' nich yeyone' benne' yižwé' ka'.

¹⁰ Znezjwe' yeła' wak che yetó benne' nich gone' yeła' wak ka' che ya'abá che Dios, na' žoe'e yetó benne' latje wchalje' lo wĺáz Dios, na' znezjwe' yeła' wak che yetó benne' nich gákbe'le'

cha' be' da' yo'o to benne' naken che Dios o cha' naken che da' xiwe'. Znezjwe' yeła' wak che yetó benne' nich wchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' znezjwe' yeła' wak che yetó benne' nich wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle'.

¹¹ Yógo'te da' ki žon Dios Be' La'y na'kze, dan' znezjwe' yeła' wak ka' che to to benne' kan žénekzele' Le'.

Yógo'težo nakžo ka toze benne'

¹² Kan nak toze beła' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej žian lo beła' žen chežo, san da' zan ka' da' zej žian lo beła' žen chežo zej naken toze len

beła' žen chežo, lezka' naken che Benne' Criston'. ¹³ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, da' ni naken chežo ka to da' bezoažo nis, da' nak bian' nakžo ka toze benne', la'kze nakžo benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', na' lezka' benne' ndo'w ka', na' benne' ka' bi zej ndo'e. Yógo'težo, Dios bi'e žo'o latje si'žo da' znezjw Dios Be' la'y na'kze chežo.

¹⁴ Na'a, ka nak beła' žen chežo, da' zan da' zej žian lo beła' žen chežo, na' kege tozen. ¹⁵ Chela' gak wchálj ní'ažo, wak nnan: "Dan' bi naka' na' benne' ni, bi naka' chie'" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁶ Chela' gak wchálj nagžo, wak nnan: "Dan' bi naka' yej lawe', bi naka' che benne' ni" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁷ Chela' nak dot beła' žen chežo yej lawžo, ¿nakxkze gak yenlžo? Chela' nak doten nagžo, ¿nakxkze gak le'el zína'žo? ¹⁸ Na'a, Dios bzoe' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo kan gónekzele' Le'. ¹⁹ Chela' nak toze da' žian lo beła' žen chežo, na' biž soa beła' žen chežo. ²⁰ Na'a, kan nakžo, da' zan da' zej žian lo beła' žen chežo, san toze beła' žen nakžo.

²¹ Che len, yej lawžo bi gak yen' na'žo, na' nnan: "Bi žon byenen sóaleno' neda'." Lezka', yichjžo bi gak yen' ní'ažo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalenle neda'." ²² Na'a, da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nkwíde'žen, da' ki žon byénežen kwiágaken lo beła'

žen chežo. ²³ Lezka', da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nakžen ka'ze, da' ki zwákwžežon chawe', na' da' ka' žeklžo bi žala' la' lawgaken, zwákwžežon xtan. ²⁴ Bi žon byenen gonžo ki che da' ka' zej nakže xtan che da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo. Dios bene' beła' žen chežo, na' bene' ga záka'že da' žeklžo žo'o nakžen ka'ze. ²⁵ Ki bene', na' bi nžoj chóplegak da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, dan' žape chí'igaken ljéžgaken ton yetón. ²⁶ Cha' gak zi' to da' žian lo beła' žen chežo, gakgak zi' tzen len dan' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, na' cha' to da' žian lo beła' žen chežo, zoa bi da' žebélenlen, na' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo žebélengeklen tzen len dan'.

²⁷ Na'a, le'ekze nakle toze len beła' žen che Benne' Criston', na' to tole nakle ka to da' ka' da' zej žian lo beła' žen chien'. ²⁸ Lezka', ladjw benách ka' che Benne' Criston', Dios bnnite' benne' ka' žóngake' xchine'.

Ga nežw bnnite' benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

Ga bežope bnnite' benne' ka' zcháljgake' lo wlaze' Le'.

Ga beyonne bnnite' benne' ka' žsédgekle' benne' chie' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žeyóngake' benne' yižwé' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žáklengake' lježžo ka'.

Naž bnnite' benne' ka' zlóé'egekle' žo'o žin da' gonžon.

Naž bnnite' benne' ka' zchálgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'.

29 Kege yógo'tie' zej nake' benne' wbás ka' che Benne' Criston'. Kege yógo'tie' zchálgake' lo wláz Dios. Kege yógo'tie' žsédgekle' benne' chie' ka'. Kege yógo'tie' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'. 30 Kege yógo'tie' nzi' lo ná'gake' yeyóngake' benne' yižwé' ka'. Kege yógo'tie' zchálgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. Kege yógo'tie' zdégake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. 31 Le we' laže' si' lo na'le yela' wak ka' da' záka'gakžen. Na'a, wloe'ela' le'e to da' záka'žen ka' yógo'te da' ki.

13

Žala' ži'ilžo lježžo kan Jesús nži'ile' žo'o

1 La'kze zchalja' xtíža'gak benách ka' da' bi nsedla', na' lezka' xtíža'gak wbás che ya'abá ka', san cha' bi nži'ila' lježa', dan' zchaljan' bi záka'žen ka' žaxto' da' žon to bžejw da' zkwežžon o da' žon to ya da' ztilžon len lježen.

2 La'kze nzi' lo na'a wchalja' lo wláz Dios, na' nich chejni'ila' yógo'te da' zej ngachen', na' yógo'te diža' che yela' žejní'il, na' la'kze nak dot li laže' kan žejli'a che Dios, na' zejte gak yeká'a ya'a zen ka', san cha' bi nži'ila' lježa', bi be zaka'a neda'. 3 La'kze chisa' dot da' de chia' nich wawa' benách

yache' ka', na' la'kze wdía' belá' žen chia' ga wzeygak benách ka' len dan' naka' toze len Benne' Criston', san cha' bi nži'ila' lježa', bi yebélenla' dan' žona'.

4 No benne' nži'ile' lježe':

Zbeze' zen laže', na' nake' ži'i laže'.

Bi zge'ele' lježe'.

Bi zka'n zen kwine', na' bi žon kwine' benne' blo.

5 Bi žone' da' kegle, na' bi zdan laže'e yela' gape.

Bi zža'atie', na' bi žejsá' laže'e da' zinnj da' ben no benne' chie'.

6 Bi žebele' kate' no benne' žone' da' kegle.

Žebele' kate' no benne' žnne' da' nak dot da' li.

7 Zzoele' bíte'teze da' gon lježe' chie'.

Žejlé'teze' che lježe', na' žxen láže'teze' gon lježe' da' nak chawe'.

Zbézteze' zen laže'.

8 Yela' nži'il batkle te chen. Te che da' nzi' lo na'gak benách ka' wchálgake' lo wláz Dios. Žin ža katen' biž gata' lo na'gak benách ka' wchálgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', na' te che yela' žejní'il chegak benách ka'. 9 Láte'ze žejní'ilžo na'a, na' láte'ze zchalžo lo wláz Dios. 10 Kate' žin da' naken dot li laže', naž yeyóž che da' naken láte'ze.

11 Katen' goka' xkwide', bchalja' ka to xkwide', na' wlék yichja' ka to xkwide', na' wzá' laža'a ka to xkwide'. Kate' bgola', na' bka'na' da' zej naken che bi' kwide' chia'.

12 Na'a da' zle'elžo nakzen ka da' zle'elžo kate' zwia kwínžo to lo yej wan. Bi zle'elžo dot

kan naken. Ža da' za' le'elžo yógo'te dot kan zej naken. Na'a nónbi'a láte'ze. Ža da' za' gónbi'a yógo'te kan Dios na'kze nónbi'e neda'. ¹³ Na'a, nníta'tezgak yela' žejlé' che Dios, na' yela' žxen laže' Dios, na' yela' nži'il. Zej nnita' da' chonne ki, san da' záka'že naken yela' nži'il.

14

Yela' wak da' žonn Dios Be' La'y chežo da' záka'žen

¹ Le gon byene ží'ilele lježle ka', na' le we' laže' si'le yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' da' naken blo, yela' wak wchaljle lo wláz Dios. ² No benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', kege benách ka' zcháljlene'. Dios zcháljlenze', dan' bi zoa nitó benne' žejni'ile' da' znne'. Dios Be' La'y žoe'e bennen' latje zchalje' kan zej nak da' ka' zej ngache' che Dios. ³ Bennen' zchalje' lo wláz Dios, zcháljlene' benách ka' nich gakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žon choche' légake', na' žeyón zene' légake'. ⁴ Bennen' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žon choche' la' kwinze', san no benne' zchalje' lo wláz Dios žon choche' yógo'te benách ka' che Benne' Criston'.

⁵ Žak laža'a wchaljle yógo'tele diža' yoble da' bi nsedlele, san da' žénežela' naken wchaljle lo wláz Dios. Žebélenželžo da' znna to benne' zchalje' lo wláz Dios ka' žebélenlžo da' znna to

benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', cha' bi zoa no benne' gak wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle', nich gon choche' benách ka' che Benne' Criston'. ⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' la'a gan zoale, cha' wcháljlena' le'e diža' yoble da' bi nsedla', bi be yebélenlelen. Yebélenlele toze dižan' da' wcháljlena' le'e da' bloe'el Dios neda', o diža' da' wzejni'ilen žo'o, o diža' da' wchalja' lo wláz Dios, o diža' da' wsedlen žo'o.

⁷ Lezka' žaken che da' ka' žóngaken žaxto', da' ka' bi zej nnita' nbángaken, kan nak bžejw da' zkwežžon, o kan nak gitarra. Cha' bi žólgaken kan žala' gólgaken, žnakxkze gónbia'žo biz da' žólgaken, dan' žoļ bžejw na', o gitarra na'?

⁸ Cha' bi kwež kan žala' kwež lozban' da' žližen benne' ka' lo wdíle, žnozke benne' wpá' kwine' nich cheje' lo wdílen'?

⁹ Lezka' žaken chele. Cha' len lóže'le zchaljle diža' da' bi zej nsedle benách ka', bi chejni'igekle' da' wchaljle. Ki gaken, dáche'ze wchaljle. ¹⁰ Da' li zej nnita' da' zan diža' yoble yežlyó nga da' ka' zchaljgak da' zan kwe' benách zi'to' ka', na' zej nnita' benách ka' žejni'igekle' to to diža' yoble ka'. ¹¹ Na'a, cha' bi žejni'ila' diža' da' zchalj to benne', gaka' ka to benne' zi'to' law bennen' zchalje', na' le' gake' lawa' neda' ka to benne' zi'to'. ¹² Lezka' naken chele. Že' láže'le'ele si'le da' žonn Dios Be' La'y chežo. Che len, le we' laže' si'le

da' ka' góngaken ga gákgakže choch benách ka' che Benne' Criston'.

¹³ Che len, no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žala' nnable' Dios wnezjwe' le' yela' wak wdíe' diža' yoble dan' zchalje'. ¹⁴ Kate' žliža' Dios, cha' zchalja' diža' yoble da' bi nsedla', lo be' nakkza' cháwe'do' žliža' Dios, san dan' bi žejni'ila' da' znnia', lo yela' žejní'il chia' bi žebélenla' dan' zchalja'.

¹⁵ ĆNakxkze žala' gona' cha'? Wliža' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejní'il chia' wliža'-ne'. Gola' da' we lawa' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejní'il chia' gola' da' we lawa'-ne'. ¹⁶ Cha' toze lo be' nakkzo' žliž la'yo' Dios, na' cha' zoa to benne' žénzele' chio', san cha' bi žejni'ile' dan' zchaljo', Ćnakxkze gak nne': "Ka'kze gaken" ni'a che dan' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno'?"

¹⁷ Wákelja cháwe'do' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno'." Cha' bi žejní'il bennen' ženle' da' zchaljo', bi be yebélenlen'.

¹⁸ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' zchaljža' diža' yoble da' bi nsedla' ka' yógo'tele. ¹⁹ Lawgak benách ka' che Dios yénežela' wchalja' gáyo'ze diža' da' gak chejni'igekle benách ka' ka da' zan gaywá' diža' yoble da' bi nsedla', na' da' bi gak chejni'il nitó benne'. Gak wsedla' yezika' benách ka' toze cha' chejni'igekle' dan' wchalja'.

²⁰ Zí'na'do' ka', bi gakte ka' xkwide' ka' kan nak da' zza' láže'le. Le gak ka' xkwide' ka' nich bi gonle da' kegle,

san le gak benne' ka' ba zej ngole' kan nak da' zza' láže'le. ²¹ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Len diža' yoble, na' len žoá'agak benách zi'to' ka' wcháljlēna' benách ki. La'kze gona' ki, bi wzé nággake' xtiža'a." Ki znnan Xanžon'. ²² Ki naken, Dios žoe'e žo'o latje zchaljžo diža' yoble da' bi nsedlžo nich gaken to da' nak bian' lawgak benách ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege lawgak benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Žoe'e žo'o latje zchaljžo lo wlaze' Le' da' žala' si'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege benne' ka' bi žejlé'gake' chie'.

²³ Che len, kate' doble tzen, yógo'tele le'e, nole nakle che Benne' Criston', cha' wchalje diža' yoble da' bi nsédlele, na' cha' chazgak benne' ka' zej nsedle' láte'ze, o benne' ka' bi na' chejlé'gake' che Benne' Criston', Ćbi nnágake': "Nyał yichjle"? ²⁴ San cha' yógo'tele wchalje lo wláz Dios, na' cha' cho'o to benne' bi žejli'e che Benne' Criston', o to benne' nsedle' láte'ze, na' gákbe'ele' nbage'e zia, na' Dios wchi'a láže'e le'. Ki gákbe'ele' dan' yenle' diža' da' wchalje yógo'tele. ²⁵ Gákbe'ele' kan nak da' zza' láže'e, dan' bgachen', na' wzóa zibe', na' wká'n zene' Dios, na' nne': "Da' li Dios zóalene' le'e."

Kan žala' gonžo gan zdožžo che Jesús

²⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' zdouble che Benne' Criston',

to benne' zóalene' le'e žole'
 to salmo, na' yetóe' žsedle'
 le'e to da' nsedle', na' yetóe'
 zloe'ele' le'e to da' bloe'el
 Dios le', na' yetóe' zchalje'
 diža' yoble da' bi nsedle', na'
 yetóe' zdie' diža' yoblen' da'
 bi nsedle'. Yógo'te da' gonle
 žala' gaken da' yebéengekle
 benne' ka' zdóbgake' che
 Benne' Criston'.²⁷ Kate'
 nníta'gak benne' ka' ga na',
 benne' ka' zcháljgake' diža'
 yoble da' bi zej nsedle', bi žala'
 wchaljgak ki benne' zanže
 ka chope chónnzele. Gak
 wchálj toze bennen', na' te na'
 gak wchalje' yetóe', san žon
 byenen soa no benne' wdíe'
 diža' yoblen' da' bi nsédlele.
²⁸ Cha' bi gak no benne' wdíe'
 diža' yoblen' da' bi nsédlele,
 na' bennen' zchalje' diža'
 yoblen' da' bi nsédlele, žala'
 soe' žize gan ndoble, na' gak
 wcháljlene' Dios len dižan'
 lo yichj lázda'we'.²⁹ Lezka',
 benne' ka' zcháljgake' lo wláz
 Dios žala' wcháljgake' chope
 chonnze', na' yezika' benne'
 ka' zcháljgake' lo wláz Dios
 žala' wchi'a láže'gake' da'
 zchalj bennen'.³⁰ Cha' Dios
 wloe'ele' to benne' ži'e ga na'
 da' zna xtiže'e dan' zchalj
 bennen', na' žala' soa žize
 bennen' zchalje'.³¹ Yógo'tele
 gak wchalje lo wláz Dios to
 tole nich wsédlele yógo'tele,
 na' gakte choch yógo'tele.
³² Benne' ka' zcháljgake' lo
 wláz Dios gak nna biá'gake'
 kwíngake', na' kwé'gake'
 žize. ³³ Kege Dios žone' ga
 žonžo žo'osbé, dan' žénele' Le'
 gá'nlenžo lježžo ka' cháwe'do',

kan žone' gan zej nnita'
 yógo'te kwe' benách ka' che
 Benne' Criston'.

³⁴ No'le chele ka' žala'
 kwé'gake' žize gan zdoble. Bi
 nzi' lo ná'gake' wcháljgake' ga
 na'. Žala' kwé'gake' gaxjw
 laže' kan zna xtiža' Dios.
³⁵ Cha' žénegekle' chejní'igekle'
 yelate', žala' nnábgekle'
 benne' byo che ché'gake' kate'
 ne nníta'gake' ližgake'. Bi
 žala' wchaljgak no'le ka' gan
 zdóbgake' che Dios.

³⁶ ¿Žéklele le'e Dios bnezjwe'
 xtiže'e lo na'le le'eze? ¿Žéklele
 le'e bžin xtiža' Dios chezle le'e?
³⁷ Cha' zoa to benne' ladjwle,
 benne' žekle' zchalje' lo wláz
 Dios, o žekle' zoalen Dios Be'
 La'y le', benne' ni žala' si' lo
 ne'e nak da' zzoja' chele le'e
 yiche ni da' bsdle Xanžon'.
³⁸ San cha' bi wzé nage' diža'
 ni, bi žala' wzé nagle le'e che
 bennen'.

³⁹ Che len, zí'na'do' ka', le
 we' laže' wchalje lo wláz Dios,
 na' bi wséjwle xnez no benne'
 zchalje' diža' yoble da' bi ns-
 edle'.⁴⁰ Žala' gonžo yógo'te
 kan nak chawe', na' kan žala'
 gaken.

15

*Kan gok, bebán Benne'
 Cristo lo yela' got*

¹ Na'a, zí'na'do' ka', wzenla'
 le'e kan nak diža' chawen' da'
 bchalja' gan zoale, dan' wzí'
 lo na'le, na' žonen ga nakže
 li laže' kan žejle'le che Benne'
 Criston'.² Ni'a che dižan'
 yelale, cha' gonle kan zna
 diža' chawen' dan' bchaljan'

gan zoale, cha' da' li bejle'le che Benne' Criston'.

³ Kate' bžina' gan zoale da' nežw chi'i bdia' lo na'le da' bde Dios lo na'a neda'. Ki znnan: "Göt Benne' Criston' lo wlazžo žo'o dan' wbága'žo doła'." Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, na' znnan ben byenen benen'. ⁴ Lezka' znnan: "Bgache'e lo yežw ba, na' kate' bza'a chonne ža, na' bebane' lo yela' got" kan lezka' nyejw le'e yiche la'y, na' znnan ben byenen goken chie'. ⁵ Wdé bebane' bloe'e law Benne' Criston', na' Bedon' ble'ele' Le', na' wdé na', benne' chežinno wbás chie' ka' blé'egekle' Le'. ⁶ Naž Benne' Criston' bloe'e lawe' lawgak benne' zanže ka gayo' gaywá' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' chie' Le', kate' ne zej ndobe' tzen. Yógo'te lježžo ki nníta'gake' nbángake' na'a, la'kze ba'le' ba gótgake'. ⁷ Naž Jakob ble'ele' Le', na' wdé na' bloe'e lawe' lawgak yógo'te benne' wbás chie' ka'.

⁸ Kate' ze lawte lezka' bloe'e lawe' lawa' neda'. Kan gok da' ni, naka' ka to xkwide' goljbe' kate' ba wdé ža žala' galjbe'. ⁹ Ki naken dan' nexjwa' neda' ka yógo'te benne' wbás chie' ka', na' bi naka' neda' zi gaka' wbás chie', dan' wžia' laža'a benách ka' che Dios. ¹⁰ Na'a, ni'a che da' besbaga' Dios neda', naka' da' naka' na'a, na' kege da' nitze bene' chia' ki. Benža' neda' xchine' ka yezika' wbás chie' ka', la'kze kege žakze chia' bena' žin na'. Dios na'kze, lo yela' ži'i laže' chie', bkonle' neda' žin.

¹¹ Na'a, cha' bchalja' neda' o cha' bchaljgak yebale benne' ka', da' ni naken da' zchaljton', na' da' bejle'le le'e.

Yebanžo lo yela' got

¹² Zzoa lito' che Benne' Criston' kan bebane' lo yela' got. Cha' ki naken, žnakxkze znnale bálele le'e: "Bi yebangak benne' gat ka'?" ¹³ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁴ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak da' zzoa lito', na' dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le'. ¹⁵ Lezka', chela' bi bebán Benne' Criston', žon láže'to' kate' zzoa lito' kan nak che Dios, na' znnato' besbane' Benne' Criston'. Chela' bi yesbane' benne' gat ka', Dios bi besbane' Benne' Criston'. ¹⁶ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁷ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le', na' zej nga'n doła' da' nbága'le. ¹⁸ Lezka', benne' ka' ba gótgake', na' bejlé'gake' che Benne' Criston', to chi'ize gótgake' cha' bi bebane' Le'. ¹⁹ Cha' toze kate' ne zoažo nbanžo gak yebélenlžo Benne' Criston', nakže da' nyache' chežo ka da' nak chegak yógo'te benách ka'.

²⁰ Na'a, da' li bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' nake' Benne' nežw, bennen' bebane' to chi'ize ladjwgak yógo'te benne' ka' yebángake' to chi'ize lo yela' got. ²¹ Kan bla' yela' got ni'a che da' ben to benne', lezka', ni'a che da' ben yetó benne' bla'

yela' yebán chegak benne' gat ka'. ²² Kan žatgak yógo'te benách ka' dan' zej nake' za'só Adán, lezka' yebangak yógo'te benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'. ²³ To toe' yebane' kan žala' gaken. Zga'ale bebán Benne' Criston', na' te na'a yebangak benne' ka' zej nake' chie' Le' katen' yel'é'e. ²⁴ Naž žin ža ze lawte ža kate' yeká' Benne' Criston' dot da' yo'o lo na' da' xiwe', na' dot yela' wnná bia' chen, na' dot yela' wak chen, na' wdíe' da' zнна bi'e Le' lo na' Xažo Dios. ²⁵ Žon byenen nna bia' Benne' Criston' na' zejte ža ba bzoa Dios kate' yógo'te benne' ka', benne' zží'igake' chie' Le', wzóa zıbgake' lawe' Le'. ²⁶ Da' zdá'baga' Le', da' wchinnje' kate' ze lawte, naken yela' got. ²⁷ Dios ba bdie' yógo'te lo na' Zi'nen' nich nna bi'en. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bdie' yógo'te lo ne'e nich nna bi'en." Na'a, nak bia' bi bde kwine' lo na' Zi'nen', dan' nakkze' Le' Bennen' zdie' yógo'ten lo na' Zi'nen'. ²⁸ Kate' žin ža na' kate' wdé Dios yógo'ten lo na' Benne' Criston' nich nna bi'en, naž Zi'nen' wdé kwine' lo na' Xažo Dios, Bennen' bdie' lo na' Zi'nen' yógo'ten, na' kate' ze lawte, Dios nna bi'e to chi'ize yógo'ten.

²⁹ Bálele le'e žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'. Cha' žéklele bi yebangak benne' gat ka', žbiz chen' žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'?

³⁰ Žon zož cheto' gatto' yógo'te ža. žBiz chen' žwe'to'

latje gaken ki cha' bi yebanžo lo yela' got? ³¹ Yógo'te ža žon zož gata'. Zzenla' le'e da' ni, ljéža'do' ka', dan' žaz laža'a da' bena'. Bena' ga žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ³² Cha' bdíl-łena' bia snia ka' lo yež Éfeso dan' wnnazen chia', žbizkze yebélenla'? Cha' bi yebangak benne' gat ka', žala' gonžo kan znnagak benách ka': "Ye'j gawžo dan' gatžo wxé wižj."

³³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e. Cha' si' lo na'le láte'ze da' wen laže', na' dotle yechólele. ³⁴ Le yeyát laže', na' biž gonle dolá' dan' bálele le'e bi nónbia'le Dios. Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele.

Kan gakžo kate' yebanžo lo yela' got

³⁵ Wákelja no benne' nne': "žNakxkze yebangak benne' gat ka'? žNakxkze gak beła' žen chégake' kate' yelá'gake'?"

³⁶ Le', benne' bi nnezle. Da' žazo' lo yo bi lan' cha' bi nitlen. ³⁷ Da'žazo' lo yo naken to binnedo'ze, cha' che zoa' scribe, o che yetó yiže' kwando'. Dan' žazo' bi naken yiže' kwando' da' žala' lan'. ³⁸ Dios žone' ga gak to to yiže' kwando' kan nonkž' chen. Kan nak to to binnedo' ka' žone' ga gak yiže' kwando' chen. ³⁹ Lezka', bi nak toze kan nak beła' che chegak yógo'te bia yiže' ka'. Zoa to beła' chegak benne' ka', na' yetó kan nak beła' chegak bia yiže' ka'. Yetó kan nak beła' chegak byinne ka', na' yetó kan nak beła' chegak bel ka'.

40 Lezka' nža' beła' žen chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios ka nak beła' žen chegak benne' ka' zej nnite'e yežlyó nga. Zoa to yeła' xtan chegak benne' ka' zej nnite'e ya'abá che Dios, na' yetó kan nak yeła' xtan chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. 41 Zoa to yeła' xtan che wbíž, na' yetó che byo', na' yetó chegak belj ya'abá ka'. Yeła' xtan che to belj ya'abá nžan' kan nak yeła' xtan che yetó belj ya'abá. 42 Lezka' gaken kate' yebangak benne' gat ka'. Kate' zgache' to benne' lo yežw ba nake' to beła' žen da' kwia yin'. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize. 43 Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to beła' žen ka'ze, na' da' zkwíde'len. Kate' yebane', naž gake' to da' xtan, na' da' wałe. 44 Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to beła' žen che yežlyó nga. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize ya'abá che Dios. Zoa to beła' žen che yežlyó nga, na' yetó kan gak da' cho'o be' nakkžžo.

45 Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Benne' nežw, benne' wzóe' yežlyó nga, bennen' lie' Adán, Dios bene' le' benne' ban" san Bennen' wyaze' latje che Adán na', Benne' Criston', Dios bene' ga nake' Be' nbánlenžo. 46 Bi bla' zga'ale Benne' nake' Be'. Bla' zga'ale bennen' wdape' yeła' benachze chežo, na' naž bla' Benne' nake' Be'. 47 Bennen' wzóe' zga'ale', goke' yo. Bennen' bežope', Bennen' nake' Xanžon', bžoje'

ya'abá che Dios. 48 Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nake' kan gok bennen' goke' yo, na' benne' ka' žala' chejnníta'gake' ya'abá che Dios gágkake' kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios. 49 Kan de chežo na'a to beła' žen da' naken kan gok beła' žen che bennen' goke' yo, lezka' žala' yeyakžo kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios.

50 Ki zнна da' ni da' žapa' le'e, zí'na'do' ka', znnia': da' naken beła' žen bi chazen gan zнна bia' Dios, na' lezka', da' kwia yin' bi sin' da' zoan to chi'ize. 51 Le wia nga, žapa' le'e to da' bgachen': bi gatžo yógo'težo, san Dios wché'e kan nakžo yógo'težo. 52 To chí'ido'ze gaken, kan nak to da' zdaze yej lawžo, kate' kwež lozban' da' zze lawten. Kwež lozban', na' yebangak benne' gat ka', na' gágkake' to da' soan to chi'ize, na' Dios wché'e da' nakžo yógo'težo žo'o. 53 Da' nakžo da' kwia yin' žala' yeyaken to da' soan to chi'ize, na' da' nakžo, dan' žala' gaten, yeyaken to da' batkle gaten. 54 Katen' dan' kwia yin' ba beyaken to da' soan to chi'ize, na' lezka' dan' žala' gaten ba beyaken to da' batkle gaten, naž gak dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Begá'a to chi'ize yeła' got. Ben Benne' Criston' da' ni.

55 Biž bi gak gon yeła' got chežo. Biž gak gon ga gatžo. 56 Wak bi gon yeła' got chežo dan' nbága'žo doła', na' nbága'žo doła' dan' zži'izo che

x̄tiža' Dios. ⁵⁷ Žoxken Dios. Le' benkze' ga belažo lo yela' got ni'a che da' ben X̄anžo Jesús, Benne' Criston'.

⁵⁸ Che len, zí'na'do' ka', le soa choch. Le gak dot li laže' nich góntezle x̄chin X̄anžon' dan' nnézkzelele žin da' žonle che X̄anžon' bi naken dáche'ze.

16

Wnézjwgak benne' Corinto ka' da' žiážjegac ljéžgake' ka'

¹ Na'a, kan nak che mežwn' da' wnézjwle dan' gáklenen lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'gake' lo yež Jerusalén, le gon na'a kan goža' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Galasia. ² Tža tža nežw, to tole žala' ko'o cháwe'le late' mežw, kan nak da' žonn Dios chele. Le gape chi'in, nich bi gon byenen wtoblen katen' la'a gan zoale. ³ Katen' la'a gan zoale, seła'a benne' ka' kwele le'e nich chjake' lo yež Jerusalén. Wzoja' le'e yiche da' gonen ga gak biá'gake', na' chjwá'gake' mežwn' da' wnézjwlen. ⁴ Cha' žala' cha'a neda' ga na', na' wak sá'klene' neda'.

Da' žénele Pablo gone'

⁵ La'a gan zoale kate' yeyóž tia' lo yež ka' gan nbab Masedonia, dan' žon byenen tia' lo yež ka'. ⁶ Žekla' gá'nlena' le'e to chi'i, o ga'nlja' ga na' byo' zag ka'. Naž gak gáklenle neda', na' yego'ole neda' nez gáte'teze gan žala' cha'a.

⁷ Kate' la'a yedjwía' le'e bi žénela' teza' ga na'. Žxen laža'a sóalena' le'e scha, cha' X̄anžon' we'e neda' latje. ⁸ Ga'na' nga lo yež Éfeso kate' žinže ža Pentecostés, ⁹ dan' de latje gona' to žin zen che X̄anžon' nga, la'kze benne' zan žon byéngake' wséjwgake' x̄neza'.

¹⁰ Cha' x̄kwide' Timoteo la'be' gan zoale, le we' laže'-be', nich bi gak nyache' láže'be' katen' sóalene' le'e. Ki žala' gonle dan' žonbe' x̄chin X̄anžon' kan žona' neda' x̄chine'. ¹¹ Che len, bi žala' no benne' wzóe'-be' cheła'ale. Le gaklen-be', na' binlo le yego'o-be' nez, nich yela'be' ga zoa' neda' ni, dan' zbeza'-be', na' lezka' lježžo ka' žónlengake'-be' tzen žin.

¹² Kan nak che lježžo Apolo, góta'yoele'ela'-ne' cheje' chejwíe' le'e tzen len lježžo ka'. Bi žénele' cheje' na'a. Cheje' kate' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

¹³ Le gak ban laže', na' le gak choch kan žejle'le che Benne' Criston'. Le gak wechóg laže', na' le gon choch lázdo'le. ¹⁴ Len yela' nži'il le gon bíte'teze da' gonle.

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', ba nnézkzelele kan nak Estéfanás, na' lezka' kan nakgak lježe' ka'. Zej nake' benne' nežw ka' bejlé'gake' che Benne' Criston' ladjw benách ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. Benne' ki bde kwíngake' nich góngake' x̄chingak benách ka' che Dios. ¹⁶ Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka',

gape ba la'ne benne' ka' zej nake' ka nakgak lježžo ki, na' lezka' kan zej nak benne' ka' žónlengake' légake' tzen žin, na' žáklengake' lježžo ka'. ¹⁷ Žebela' dan' bžingak Estéfanos, na' Fortunato, na' Akaiko ga zoa' ni, dan' góklengake' neda' lo wlazle le'e. ¹⁸ Beyón zéngake' neda' kan lezka' beyón zéngake' le'e. Le gape ba la'ne benne' ki.

¹⁹ Yógo'te kwe' benách ka' che Dios, benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia nga žápegake' le'e “Padiox̄.” Akila len zo'le', Prisila, na' lezka' benne' ka' zdóbgake' che Dios gan nak lo lížgake', žápegake' le'e “Padiox̄.” ²⁰ Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga žápegake' le'e “Padiox̄.” Le gape “Padiox̄” tole yetole, na' le cheļa' lježle ka'.

²¹ Neda', Pablo, len na' kwinkza' zzoja' da' ni, na' znnia': žapa' le'e “Padiox̄.”

²² No benne' bi nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba nbage'e zia.

Da, Xan.

²³ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. ²⁴ Nži'ila' yógo'tele le'e dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e zdoble che Dios Ľo yež Corinto, na' lezka' yógo'tele nakle che Dios gan nbab Acaya. Neda' naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tzen. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Da' ka' wzaka' Pablo

³ ĽGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' nake' Xažo, Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, na' žeyón zénteze' žo'o! ⁴ Dios žeyón zene' žo'o kate' bi da' žaken chežo, nich gak yeyón zenžo benne' ka' zoa bi da' žaken chégake'. Žeyón zenžo légake' kan Dios žeyón zene' žo'o.

⁵ Kan žan da' zzáka'žo kan wzaka' Benne' Criston', lezka' žan da' žeyón zenen žo'o, dan' nakžo toze len Benne' Criston'. ⁶ Che len, cha' zoa bi da' zzáka'to', žaken ki cheto' nich gak yeyón zento' lježto' ka', na' gonto' ga yelale le'e. Cha' Dios žeyón zene' neto', žaken ki nich gak yeyón zento' le'e, na' Ľo yela' zbez zen laže' chele, gak sóelele da' ka' zzáka'le, kan lezka' žaken cheto'. ⁷ Žxen láže'to' ga'nle

choch kan žejle'le che Dios, dan' nnezlto' cha' sáka'le le'e tzen len neto', lezka' yebélele tzen len neto' dan' Dios žeyón zene' žo'o.

⁸ Žénelto' nnézlele, zí'na'do' ka', kan nak da' zan da' goken cheto' gan nbab Asia. Wdetlen dan' goken cheto', na' gokžen zi' ka da' gok soelto'. Ki goken, biž bxen láže'to' soato' nbanto'. ⁹ Goklto' goken cheto' kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gátgake'. Goken ki cheto' nich bi wxén láže'to' la' kwínzeto', san wxén láže'to' Dios, Bennen' žesbane' benne' gat ka'. ¹⁰ Dios beslé' neto' Ľo da' benen ga ben zož gatto', na' žeslé' neto' tža tža. Žxen láže'to' Le' yeslé' neto' ki da' yoble, ¹¹ cha' gáklenle neto', na' wcháljenle Dios, na' nnáblele-ne' gáklenle neto'. Dios gone' kan nnáblele-ne' tzen len benne' zan, na' gon chawe'e neto', na' légake' yé'gake' Dios: "Žóxkeno'" ni'a cheto'.

Biz chen' zžele Pablo nich cheje' yež Corinto

¹² Da' ni žonen ga žebelto'. Be' nakkzto' zloe'elen neto', len yela' li laže' cheto', na' dot láže'to' žonto' da' žonto' yežlyó nga, na' lezka' bento' gan zoale le'e. Ki bento', dan' benn Dios cheto' da' góklenen neto', na' kege len yela' žejní'il chezto' bento' ki. ¹³ Zzojto' chele le'e toze da' gak goľle, na' da' gak chejní'ilele. Žak laža'a chejní'ilele dot zen ¹⁴ dan' žejní'ilele late'. Naž

kate' žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gak gaple neto' ba la'ne kan neto' žapto' le'e ba la'ne na'a.

15-16 Dan' b_xen laža'a da' ni, wzá' laža'a yedjwía' le'e zga'ale katen' wdía' gan nbab Masedonia, na' yedjwía' le'e da' yoble kate' yezá'a nga, nich yebélenlele neda' chope chi'i. Te na' gak gáklenle neda', na' yego'ole neda' nez nich cha'a gan nbab Judea. Ki gónela' gona'. 17 ěžéklele ben laža'a dan' bcha'a kan bena'? ěžéklele lo yelá' benachze chia' žona' da' znnaze chia', na' bchaljza' katen' wnnía': ki gona'? 18 Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' žone' dot zen kan z_nna xtiže'e, bi bchaljza' katen' bzenla' le'e xtiža' Dios. 19 Bi zchaljze Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bzenlto' le'e kan nak chie', neda' len Silbano, na' Timoteo. Jesusen' zchalje' da' naken dot da' li. 20 Benne' Criston' žonkze' ga nakkzen yógo'te da' bchebe laže' Dios, na' ni'a chie' Le' gak nnažo: "Ka'kze gaken" nich ga'n zen Dios. 21 Dios na'kze žone' ga ž_xen láže'to' tzen len le'e nakžo che Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' žin chie' da' žonto'. 22 Le' benne' chežo da' nak bia' nakžo chie', dan' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. Dios Be' La'y na' nake' chežo da' žonen ga nnezlžo si'žo yógo'te da' gonn Dios chežo.

23 Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' nnézkzele' da' zza' laža'a, zchalja' da' naken dot da' li. Nnézkzele' Le' bi bedjwía' le'e lo yež Corinto,

nich bi gon byenen gona' ga gak nyache' láže'le le'e. 24 Bi žénelto' wchi'ilto' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', dan' ba nakle' choch kan žejle'le chie'. Žénelto' gonto' da' gonen ga yebélele.

2

1 Che len be' laža'a bi yedjwía' le'e da' yoble bayén, nich bi gona' ga gak nyache' láže'le. 2 Cha' gona' neda' ga gak nyache' láže'le le'e, ěnoz_kze benne' gone' ga yebela' neda'? ěžala' gona' ga gak nyache' laže' bennen' žala' gone' ga yebela' neda'? 3 Che len bzoja' chele le'e yiche da' nežw. Bi gónela' yedjwía' le'e, nich bi gonle le'e ga gak nyache' laža'a neda', dan' le'ekze žala' gonle ga yebela' neda'. Dan' ž_xen laža'a le'e, nnezla' yebélele yógo'tele cha' yebela' neda'. 4 Katen' bzoja' chele diža' nežwn', wžé' zedla', na' gokle'e nyache' laža'a na' zejte wžeža'. Bzoja' da' ka' le'e yichen', kege nich gona' ga gak nyache' láže'le le'e, san nich nnézele kan nží'ile'ela' le'e.

Žala' yenít lawžo che no benne' žone' da' kegle

5 Bennen' bene' da' kegle, bennen' zoe' ga na', kege bene' ga gok nyache' laža'a nedza', san bene' late' ga gok nyache' láže'le yógo'tele le'e. Z_nnia' late' nich bi tetlen yesbaga'a bennen' zia. 6 Ka'ze da' ba bsáka'le bennen' yeláte'ze ka bdachle le'e. 7 Na'a, žala' yenít lawle bennen', na' gon

chochle le', nich bi tetlen
gak nyache' laže'e, na' nich
bi yeyale' to chi'ize. ⁸ Che
len žáta'yoela' le'e gonle da'
gak bia' nži'ilele-ne' dot láže'le.
⁹ Lezka' che len bzoja' chele,
le'e yichen'. Gónela' si' bi'a
le'e nich nnezla' cha' žóntezle
kan z_nna xtiža'a. ¹⁰ Kate' ženít
lawle le'e che no benne', lezka'
neda' ženít lawa' chie'. Kate'
ženít lawa' che no benne',
zoa bi da' bene', žonan' lo
wláz Benne' Criston' nich gak
chawe' chele le'e. ¹¹ Ki žona'
nich bi sáke'le da' xiwe' bi da'
gonen chežo, dan' ba nnezlžo
da' ženelen gonen chežo.

*Wžé' zedle Pablo lo yež
Troas*

¹² Katen' bla'a lo yež Troas
nich wchalja' diža' chawe'
kan nak che Benne' Criston',
na' Xanžon' bénnli'e neda'
latje wchalja' ga na'. ¹³ La'kze
goken ki, wžé' zedla' dan'
bi bejxaka'a bi' lježžo Tito
ga na'. Che len bkwáslena'
benne' ka', na' wyá'a gan
nbab Masedonia.

*Da' nzi' lo na'žo dan' nakžo
toze len Jesús*

¹⁴ Žoxken Dios, Bennen'
zchéteze' žo'o ka to da' nak
bian' beyož beslá Benne'
Criston' žo'o. Dios zkonle' žo'o
žin nich zloe'ele' law kan gak
gónbia'gak benách ka' Benne'
Criston'. Nakžo ka to da'
zla' zix, da' žisen gáte'teze.
¹⁵ Nakžo ka to da' zla' zix, da'
zzey Benne' Criston' law Dios,
na' zchisen' lawgak benne' ka'
ba belágake', na' lawgak benne'
ka' zej nnitle'. ¹⁶ Lawgak
benne' ka' zej nnitle' nakžo

ka to da' zla' zgot da' nak bian'
gátgake', san lawgak benne' ka'
ba belágake' nakžo ka to da'
zla' zix da' nak bian' sóatezžo
nbanžo. ¿Nozke benne' nake'
zi gone' ki? ¹⁷ Bi žonto' kan
žongak benne' zan, benne'
zkóngekle' xtiža' Dios žin ka to
da' žóte'gaken', na' žá'wgaken',
san dan' bseła' Dios neto',
dot láže'to' zchaljto' lawe' Le',
dan' nakto' toze len Benne'
Criston'.

3

*Diža' da' žeyonen žo'o toze len
Dios*

¹ ¿Žéklele le'e zka'n zen
kwinto' katen' zchaljto' ki?
¿Žon byenen wloe'elto' le'e
to yiche da' nak bian' da'
nakto'? ¿Žon byenen nnablto'
le'e gonnle to yiche ki cheto'
kan žongak bale benách ka'?
² Le'ekze nakle ka to yiche
da' nak bian' da' nakto', dan'
nyejwn lo yichj lázdo'žo, na'
yógo'te benách gak gólgaken',
na' chejní'igeklen'. ³ Da' nakle
nla' law ka to yiche da' bzoj
Benne' Criston', dan' bsele'e
lo na'to' neto'. Bi nyejw to
le'e yiche, san Be' La'y che
Dios ban bzojen', kege to lo
yej blag, san lo yichj lázdo'le
bzojen'.

⁴ Ki zchaljto' dan' žxen
láže'to' Dios dan' nakto' toze
len Benne' Criston'. ⁵ Bi
žeklto' zoa bi da' gak gonto'
néto'ze, san Dios žonne' yela'
wak cheto' nich bi da' gonto'.
⁶ Dios bennkze' yela' wak
cheto' nich gonto' xchine'
lo diža' koben', da' žeyonen
žo'o toze len Dios. Diža' ni

bi naken to da' zchi'le žo'o da' nyejwn to le'e yiche, san naken to da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Xtiže'e da' nyejwn le'e yichen' zchogen chežo gatžo, san Dios Be' La'y žone' ga zoažo nbanžo.

⁷ Da' ka' bchi'le Dios neto' da' zej nyejwn le'e yiche, Dios na'kze bzojen' lo yej blag ka', na' bla' law yela' zen chie' katen' bdien' lo na' Moisés. La'kze wdé chen, wyep'e yes banín' law Moisés na'. Ka' goken, bi gok wíagak benách Israel ka' law Moisés na'. Cha' yela' baní' ki wzóalenen xtiža' Dios, na' xtiže'e na' zchogen chegak benách ka' gátgake', ⁸ da' zénle'eže nak yela' baní' da' zóalenen da' ka' žon Dios Be' La'y. ⁹ Wzóa to yela' baní' da' wzóalenen dan' benen ga nžog chegak benách ka' gátgake'. Da' zénle'eže nak yela' baní' che da' žonen ga znnna Dios zej nak benách ka' chawe' lawe' Le'. ¹⁰ Dan' záka'le'e yela' baní' da' nla' lawn na'a, láte'do'ze nga'n yela' baní' da' bla' lawn katen' Dios bnezjwe' da' bchi'le' benách ka'. ¹¹ Cha' wzóa yela' baní' che da' wzóan to chí'ido'ze, da' zénle'eže nak yela' baní' che da' zoan to chí'ize.

¹² Dan' napto' da' ni da' žxen láže'to', zchaljto' lo yela' wechóg laže' cheto'. ¹³ Bi žonto' kan ben Moisés, bkache'e lawe' len to láže'do', nich bi lé'egekle benách Israel ka' yela' baní' da' zej znitlen. ¹⁴ Bcholgak yichj lázdo'gak benne' ka'. Na' zejte na'a ža katen' žólgake' yiche che diža' golen' da' žeyonen benách

ka' toze len Dios, naken chégake' kan zkache' láže'don' yej lágake', da' gak yeká' toze Benne' Criston'. ¹⁵ Na' zejte na'a ža, katen' žólgake' yichen' gan nyejw diža' che Moisés, zoa ka' to láže'do' yej lágake' dan' žonen ga nchol yichj lázdo'gake'. ¹⁶ Kate' no benne' žeyake' che Xanžon', žegá'a dan' žonen ga nchol yichj lázdo'w bennen'. ¹⁷ Katen' znnato' "Xanžo" zchaljto' che Dios Be' La'y. Gan zoa Be' La'y che Xanžon', zoakze yela' weslá ga na'. ¹⁸ Yógo'težo žo'o bi be zoa yej lawžo, san nakžo ka' to yej wan gan zla' law yela' baní' che law Xanžon', na' yela' baní' na' che Xanžon', Bennen' nake' Be' La'y, zchan' žo'o, na' žonen ga zej žákžežo kan nak Benne' Cristo na'kze, na' žáta'že yela' baní' chie' len žo'o.

4

¹ Dios beyache' láže'le' neto', na' bdie' lo na'to' žin da' žonto', na' che len bi žak chope láže'to'. ² Ba bka'nto' da' ka' žongak benne' ka' ngáche'ze, da' ka' žóngaken ga žedoe'elžo. Bi žon láže'lto' nitó benne', na' bi zcha'to' xtiža' Dios. Dan' zchaljto' che da' nak dot da' li, že' láže'to' gonto' da' ka' gónbia'gekle yógo'te benách ka' zej naken chawe' law Dios. ³ Cha' zej nnita' benne' ka' bi žejní'igeke' diža' chawen' da' zchaljto', zej nakze benne' ka' zej nchol yichj lázdo'gake' bi žejní'igeklen'. ⁴ Bi žejle'gak benne' ka', dan' ben da' xiwe' ga naken ki. Da' xiwe' žon

kwinen ka dios, na' z_nna bian' benách ka' zej nnite'e ža ni zoažo na'a, na' benen ga zej nchoł yichj l_ázdo'gake' nich bi l_é'egek_{le}' yel_a' baní' che diža' chawen' kan nak yel_a' baní' che Benne' Criston', Bennen' z_nne'e dot kan z_nna' Dios na'kze. ⁵ Bi zchaljto' che l_a' kwínzeto', san zchaljto' che Jesús, Benne' Criston', na' zzenlto' benách ka' L_e' nake' X_{an}žo, na' neto' nakto' wen žin chele dan' nži'ildo' Jesusen'. ⁶ Dios, Bennen' bene' ga wza'ní' baní' gan gok chol, nake' Bennen' žsa'ni'e l_o yichj l_ázdo'žo, na' zzejni'ile' žo'o nich gónbia'žo yel_a' baní' che Dios, da' zza'nín' žoa'a l_{aw} Jesús, Benne' Criston'.

Dan' žejle'žo che Dios žonžo kan žénele' L_e'

⁷ Yel_a' wnni'a che Dios ni yo'on l_o yichj l_ázdo'žo žo'o, na' nakžo ka to yeso' da' naken yo, nich gak bia' yel_a' wak zen na' naken che Dios, na' kege chézežo.

⁸ Žsaka' zí'gake' neto', san bi zkwide' l_áže'to'.

Že' zedlto', san bi žak chope l_áže'to'.

⁹ Zbia l_áže'gake' neto', san bi žeběj yichj Dios neto'.

Zžó'ngake' neto' l_o yo, san bi zbía yí'gake' neto'.

¹⁰ L_o bel_a' žen cheto' žátteztó' tzen len Jesús,

san nak bia' l_o bel_a' žen cheto' zoato' nbánlento' L_e' tzen.

¹¹ Kate' ne zoato' nbanto', žónteze zož gatto' dan' nakto' che Jesusen' nich gak bia' zoato' nbánlento' L_e' tzen l_o

bel_a' žen cheto', da' z_nitlen. ¹² Ki naken, žon zož gatto' neto', san ni'a che da' ni žata' yel_a' nban chele l_e'e.

¹³ Nyejw l_e'e yiche la'y da' z_nnan: "Bejlí'a che Dios, na' che len bchalja'." L_ezka' žaken cheto', žejle'to' che Dios, na' che len zchaljto'.

¹⁴ Nnezlto' kan gon Dios, Bennen' besbane' X_{an}žo Jesús, l_ezka' yesbane' neto' tzen len Jesusen', na' chejzíe' neto' tzen len l_e'e l_{aw}e' L_e'.

¹⁵ Yógo'te da' ki žák_gaken ki nich gak chawe' chele l_e'e, na' cha' da' žonn Dios chežo gatan' chegak benách zanže ka', na' yé'gake' Dios: "Žó_xkeno'" na' ga'n zen Dios.

¹⁶ Che len, bi žak chope l_áže'to'. L_a'kze zbia yi' bel_a' žen cheto', yógo'te ža zkobe Dios da' nakto' l_o yichj l_ázdo'to'. ¹⁷ Da' l_áte'do'ze da' zžáka'žo na'a to chí'ido'ze žonen ga gata' chežo to da' yebéle'elenžo da' soan to chí'ize, dan' záka'le'ežen kan gak gónbia'žo. ¹⁸ Bi že' l_áže'žo da' zle'elžo yežlyó nga, san da' bi gak l_e'elžo že' l_áže'žon. Dan' zle'elžo, to chí'ido'ze zoan, san dan' bi gak l_e'elžo soan to chí'ize.

5

¹ Nnezlžo kate' kwia yi' bel_a' žen chežo, da' naken ka to yo'o l_áže'do' yežlyó nga, Dios ba bkweze' to da' kobe chežo, da' naken ka to yo'o, dan' zoan to chí'ize ya'abá che Dios, na' naken dan' benkze' L_e'. ² Che len zbeže l_áže'žo dan' žénelžo cho'ožo da' koben', dan' naken ka

to ližžo ya'abá che Dios. ³ Cho'ožo da' koben' kan žákwožo to laže', nich bi soažo gan bi yo'ožo lo beła' žen chežo. ⁴ Kate' ne zoažo lo beła' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do', zbeže láže'žo lo yela' nyache' laže' chežo. Bi žonžo ki dan' ženelžo wka'nžo beła' žen chežo, san ženelžo cho'ožo to chi'ize da' koben'. Ki gaken, wka'nžo beła' žen chežo da' zbia yin', na' chazžo lo yela' nban da' zejlí kanne. ⁵ Dios ba bkweze' yógo'te da' ki chežo, na' bchize' Dios Be' La'y žo'o, Bennen' nake' chežo da' nak bian' síkzežo dan' bkweze' chežo.

⁶ Che len zoažo choch. Kate' ne yo'ožo lo beła' žen chežo, nnezlžo zoažo zi'to' gan zoa liž Xanžon'. ⁷ Žonžo kan žonžo dan' žejle'žo che Dios, na' kege dan' zoa bi da' zle'elžon. ⁸ Dan' žxen láže'žo da' ni, ženelžo wka'nžo beła' žen chežo nga nich chejsóalenžo Xanžon'. ⁹ Che len že' láže'žo gonžo da' žaz laže' Xanžon', cha' ga'nžo lo beła' žen chežo nga, o cha' chejsóalenžo Xanžon' ga na'. ¹⁰ Ki žonžo dan' žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan ži'e zchi'a laže'e. Naž yebi'e che chežo kan zej nak da' benžo kate' ne yo'ožo lo beła' žen chežo nga, cha' benžo da' zej naken chawe' o da' kegle.

Da' žeyón žo'o toze len Dios

¹¹ Che len, dan' zžébeto' Dios, že' láže'to' wzejni'ildo' benách ka'. Dios nnézkzele' kan zej nak da' ka' yo'o lo yichj lázdo'to', na' žxen laža'a lezka' le'e nnézlele binlo dan'

yo'on lo yichj lázdo'to'. ¹² Bi žebéj kwinto' chawe' lawle le'e, san ženelto' gata' latje chele gaple neto' ba la'ne, nich gak yecheble, bi da' ye'le benne' ka' zka'n žen kwíngake' kan zloé'eze law kwíngake', na' kege kan zej nake' lo yichj lázdo'gake'. ¹³ Cha' nyal yichjto', naken nich ga'n žen Dios, na' cha' bi nyal yichjto', naken nich gak da' chawe' chele le'e. ¹⁴ Žon byenen bi da' gonto' dan' nži'il Benne' Criston' žo'o, dan' nnezlžo toze' Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách, na' che len nak chegak yógo'te benách ka' kan nátlengake' Le' tzen. ¹⁵ Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách ka' nich biž bi gongak benne' ka' zej nnita' nbane' da' naken chégakze', san da' naken che Bennen' gote' lo wlažgake', na' bebane' lo yela' got. ¹⁶ Che len, biž gónbia'to' benách ka' kan zej nakze' lo beła' žen chégake', na' la'kze kíte'ze bénbia'to' Benne' Criston', bi nónbia'to'-ne' ki na'a. ¹⁷ Cha' ba beyák nóte'teze benne' toze len Benne' Criston', ba nake' benne' kobe. Ba wdé che da' gokgak zga'ale, na' ba zej nkoben yógo'ten.

¹⁸ Yógo'te da' ki ben Dios, Bennen' beyone' žo'o toze len Lekze' lo na' Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' wchaljto' kan gak yeyakgak yógo'te benách ka' toze len Le'. ¹⁹ Da' zchaljto' znnan ki: "Dios wzóalene' Benne' Criston' tzen, na' bene' ga gak yeyakgak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga toze

len Lekze', na' bi žejśá' laže'e dola' da' wbága'gake'." Bdie' lo na'to' diža' chawe' ni, kan gak yeyakgak benách ka' toze len Le'. ²⁰ Na'a, nakto' wbás ka' che Benne' Criston', na' žak na'a ka Dios na'kze žáta'yoele' le'e lo na'to' neto'. Che len žáta'yoelto' le'e lo wláz Benne' Criston', le yeyák toze len Dios. ²¹ Benne' Criston' bi be dola' bene', san Dios bdie' Le' ka to benne' dola' lo wlazžo žo'o nich gata' latje chežo gakžo chawe' kan nak Dios na'kze, dan' nakžo toze len Benne' Criston'.

6

¹ Dan' žónlento' Dios tzen žin, žáta'yoelto' le'e, na' znnato' bi wdele ka'ze da' chawe' da' žénele Dios gone' chele. ² Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: To ža wžé' laža'a le', benla' chio', na' ža bena' ga gak yeló', góklena' le'.
Le wia nga. Na'a naken ža že' laže'e žo'o. Na'a naken ža gak yelažo.

³ Bi žénelto' bi da' gonto' da' gonen ga wchixle no benne', nich bi soa no benne' wka'ne' ka'ze žin da' žonto'. ⁴ Ni'a che yógo'te da' žonto', že' laže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Che len, len yela' zbeze zen laže' zzoelto' da' ka' zzáka'to', na' da' ka' žiážjelto', na' da' ka' žóngaken ga že' zedlto'. ⁵ Ki bento' la'kze bdingak benne' ka' neto' lo yo, na' bséjwgake' neto' liž ya, na' wžía laže'gake' neto'. Wdetle bento' žin, na' bi gota'

cheto' latje tasto' o bi da' gawto'. ⁶ Be' laže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Gok bia' da' ni dan' nakto' laždo' yaž, na' dan' napto' yela' žejní'il, na' dan' zbezto' zen laže', na' dan' nakto' ži'i laže', na' dan' zolen Dios Be' La'y neto', na' dan' nak li laže' kan nži'ilto' lježto' ka'.

⁷ Zchaljto' da' naken dot da' li, na' zolen yela' wak che Dios neto'. Da' nak chawe' naken ka to da' zdíl-lento' lo wdile, na' lezka' da' žape chi'in neto' lo wdilen'.

⁸ Zej nnita' benne' ka' žápegake' neto' bala'ne, na' lezka' benne' ka' zzóagake' neto' chela'ale. Zej nnita' benne' ka' žliž zí'gake' neto', na' lezka' benne' ka' žliž cháwe'gake' neto'.

La'kze benách ka' znnágake' žon laže'to', zchaljto' da' naken dot da' li.

⁹ La'kze zej nnita' benách ka' bi zej nónbi'e neto', lezka' zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e neto'.

Zdato' gan žon zož gatto', san ne zoato' nbanto'.

Žóngake' neto' da' zia, san bi žótgake' neto'.

¹⁰ Žóngake' neto' nyache' laže', san žebétezeltó'.

Nakto' benne' yache' ka', san žonnto' yela' wnni'a li laže' chegak benne' zan ka'.

La'kze bi be de cheto', yógo'te da' de naken cheto'.

¹¹ Dot laže'to' zcháljlento' le'e, zí'na'do' ka', le'e zoale lo

yež Corinto. B_loe'elto' l_e'e kan da' li že' l_áže'to' l_e'e. ¹² Cha' bi nakžo toze bi naken dan' bi že' l_áže'to' l_e'e, san l_e'ekze bi že' l_áže'le neto'. ¹³ Na'a, zchájl_lena' l_e'e kan žon to benne' zchájl_lene' z_i'nkze' ka', na' z_nnia': le yebí'i cheto' kan žónlento' l_e'e. Le we' l_áže' neto'.

Nakžo ka to yodo' gan yo'o Dios ban

¹⁴ Bi gónl_ele tzen benách ka' bi žejl_é'gake' che Dios.

Bi gak gak toze da' nak chawe' l_en da' kegle.

Bi gak gak toze da' nak chol_l l_en da' nak baní'.

¹⁵ Bi gak gak toze Benne' Criston' l_en da' x_iwe'.

Bi gak gak toze to benne' žejli'e che Benne' Criston' l_en to benne' bi žejli'e chie'.

¹⁶ Bi gak gak toze yodo' che Dios l_en lo'a ka'.

L_e'ekze nakl_e ka to yodo' gan yo'o Dios ban. Kan nak da' ni, Dios na'kze wnné':

Sóalena' l_égake', na' tálena' l_égake'.

Gaka' Dios chégake', na' l_égake' gákgake' benách chia' ka'.

¹⁷ Che l_en, l_ezka' wnné' ki:

Le yežój l_ádjwgake', na' le kwas gan nníta'gake'.

Wnná X_ánžo: "Bi gónl_ele l_égake' tzen da' kegle,

na' si' lo na'a l_e'e.

¹⁸ Neda' gaka' X_ákzle,

na' l_e'e gakle z_i'na' ka', benne' byo ka', na' no'le ka'."

Ki z_nna X_ánžo, Bennen' napkze' dot yel_a' wak.

7

¹ Da' ki da' bchebe l_áže' Dios zej naken chežo, l_jéža'do' ka'. Che l_en žala' yeyón kwinžo chawe', na' yekwasžo bíte'teze da' zka'n ditjen bel_a' žen chežo, na' be' nakkžžo. L_o yel_a' zžebe Dios chežo žala' gakžo che L_eze'.

Beyát l_áže'gak benne' Corinto ka'

² Le si' lo na'le neto'. Bi bento' no benne' l_ádjwle l_e'e zia. Bi bento' ga chixle no benne'. Bi ben l_áže'lto' no benne'.

³ Zchalja' ki, kege nich yesbaga'a l_e'e zia, san naken ka wnnía' zga'ale, na' da' yoble z_nnia': zoa' ban l_áže' soa' nbánlena' l_e'e o gátlena' l_e'e dan' že' l_áža'a l_e'e.

⁴ Ž_xenl_e'e l_áža'a l_e'e, z_i'na'do' ka', na' žapa' l_e'e ba la'ne. L_a'kze da' zan da' zzáka'to', zóalí'a choch, na' žebéle'ela'.

⁵ Katen' bžinto' gan nbab Masedonia, na' zejte na'a ža, bi žata' cheto' latje yezi' l_áže'to', san da' zan da' žaken cheto'. Benách ka' zdíl-lengake' neto', na' lo yichj l_áždo'to' zej yo'o da' ka' zchébegaken neto'.

⁶ Naž Dios, Bennen' žon choche' no benne' za' gak chope l_áže'e, ben choche' neto' dan' bežín xkwide' Tito ga zoato' ni. ⁷ Bi gokzen dan' bežinbe' ga zoato' ni, san dan' lezka' bzenlbe' neto' kan l_e'e ben chochle l_áždo'be'. Bzenlbe' neto' kan žénele'elele yel_é'elele neda', na' kan nak nyache' l_áže'le ni'a che da' goken ga na', na' lezka' kan že' l_áže'le neda'.

Yógo'te da' ki žóngaken ga žebéle'ela'.

⁸ La'kze da' bzoja' chele le'e le'e yiche nežwn' benen ga gok nyache' láže'le le'e, bi nak nyache' laža'a na'a. Zga'ale gok nyache' laža'a kate' gókbe'ela' benen ga gok nyache' láže'le le'e to chi'ido',
⁹ san na'a žebela', kege dan' gok nyache' láže'le, san dan' ben yela' nyache' laže' chele na' ga beyát láže'le. Dios bkonle' žin yela' nyache' laže' chele na', nich bi wchíxelele le'e ni'a che da' bento' neto'.
¹⁰ Yela' nyache' laže' da' zkonle Dios žin žonen ga yeyát laže' no benne' nich yelé', na' che len bi žala' gak nyache' láže'žo ni'a chen, san yela' nyache' laže' da' naken che yežlyó nga žonen ga žatgak benách ka'.
¹¹ Le wia nga kan bkonle Dios žin yela' nyache' laže' chele na':

Benen ga že' láže'le Dios.

Benen ga gónelele yežojle chawe'.

Benen ga bža'ale bennen' bene' doľan'.

Benen ga zžébele Dios.

Benen ga be' láže'le gonle kan zna xtiža' Dios.

Benen ga nží'ilele Dios dot láže'le.

Benen ga gónelele gonle zia bennen' bene' doľan'.

Benle da' nak bia' bi be doľa' nbága'le ni'a che dan' goken.

¹² Che len, la'kze bzoja' ki le'e yichen', bi gokzen ni'a che bennen' bene' doľan', na' kégeze ni'a che bennen' wzake'e, san lezka' nich gak

bia' law Dios da' li že' láže'le neto'.
¹³ Da' ni ben chochen lázdo'to'. Kégeze beyák choch lázdo'to' san žebéle'elto' dan' žebél xkwide' Tito ni'a che da' benle le'e, na' ben chochle lázdo'be'.

¹⁴ Bka'n zena' le'e law xkwide' Titon', na' bi benle ga bedoe'ela'. Bcháljłentezto' le'e da' nak dot da' li, na' lezka' nak dot da' li da' bcháljłento' xkwide' Titon' katen' wdapto' le'e ba la'ne.
¹⁵ Zej žakže dot li láže' kan nží'il xkwide' Titon' le'e kate' žejsá' láže'be' kan benle kan zna xtiža'to', na' kan wdaple-be' ba la'ne lo yela' zžebe Dios chele, na' lo yela' gaxjw laže' chele.
¹⁶ Žebéle'ela' dan' gak wxén laža'a le'e dot laža'a.

8

Kan žala' wnéjwžo da' napžo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénelto' wzenlto' le'e kan nak da' benn Dios chegak kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia.
² La'kze da' zenle'e wzáka'gake' lo da' ka' gókgaken chégake', da' zenle'e bebégekle', na' dot láže'gake' bnéjwgage' da' zenle'e la'kze zej nake' benách yache' ka'.
³ Neda' zzoa lia' kan nak chégake', dot láže'gake' bnéjwgage' yógo'te da' gok wnéjwgage', na' bnéjwgage' ka' da' gókgake'.
⁴ De chgi' wnnábgekle' neto', na' góta'yoele'egekle' neto' we'to' légage' latje tzen len neto' gáklengake' lježžo

ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.⁵ Béngakže' kan wlék yichjto' góngake', dan' zga'ale bde kwíngake' lo na' Xanžon', na' lezka' lo na'to' neto', na' naken da' žaz laže' Dios.⁶ Che len wnnablto' xkwide' Titon' yeyož gonbe' xchinbe' gan zoale le'e, nich wtobbe' mežw da' znéjzwle le'e lo yela' ži'i laže' chele, kan wzó lawbe' benbe' zga'ale.⁷ Nakle benne' blo ka' kan nak yógo'te da' žonle,

kan žejle'le che Benne' Criston', na'

kan žejní'ilele, na'

kan zzejní'ilele benách ka', na'

kan že' láže'le gonle da' naken chawe', na'

kan nží'ilele neto'.

Lezka' žala' gakte benne' blo ka' kan gáklenle lježle ka', na' lo yela' ži'i laže' chele soa bi da' wnéjzwle chégake'.

⁸ Bi žon byena' gonle le'e ki. Zchalja' kan žongak yebale benách ka', kan dot láže'gake' bi da' znéjzwgake'. Ki žona' nich gona' ga gonle da' gak bia' nak dot li laže' kan nží'ilele lježle ka'.⁹ Nnézkzelele da' benn Xanžo Jesús, Benne' Criston', chežo. Gota' yela' wnni'a zen chie', san nich gáklenle le'e beyake' benne' yache' nich gata' yela' wnni'a chele, dan' goke' Le' yache'.

¹⁰ Ki žekla' neda': gakže chawe' chele cha' yeyož gonle da' wzó lawle žonle ba gok to yiz. Gokle benne' blo ka', kégeze kan bnéjzwle, san lezka' kan gónelele wnéjzwle.¹¹ Na'a, dot láže'le le yesyož gonle dan'

wzó lawle žonle, na' dot láže'le bnéjzwle. Le wnezjw na'a kan sáke'le.¹² Cha' žénelele bi da' wnéjzwle, Dios žape' ba la'ne da' znéjzwle kan nak da' deze chele. Bi znnabe' wnéjzwžele ka da' deze chele.

¹³ Bi žénela' gona' ga wnéjzwle le'e da' gáklenen yezika' benách ka' na' zejte yážjelele le'e.¹⁴ Žénela' gak tlebe kan de chele, na' chégake'. Na'a da' zenle'e de chele da' gak wnéjzwle nich soa da' gata' chegak benne' ka' žiážjegekle'. Naž kate' yážjelele le'e, légake' gak bi da' wnéjzwgake' chele nich ki gak tlebe kan de chele, na' chégake'.

¹⁵ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bennen' btobe' da' zenle'e, bi be bga'nze chie', na' bennen' btobe' láte'ze, bi be byážjele'."

Kan žongak xkwide' Tito, na' lježbe' ka'

¹⁶ Žoxken Dios, Le' bene' ga že' laže' xkwide' Tito le'e kan že' laža'a neda' le'e.¹⁷ Kégeze žonbe' kan zna xtiža'a da' wnnabla'-be', san dan' že' láže'kzbe' le'e, žakze chebe' gónelbe' chejwiabe' le'e.

¹⁸ Žséla'to' to lježžo tzen len lebe', lježžon' žápegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' le' ba la'ne, dan' žone' binlo žin che diža' chawen'.¹⁹ Lezka' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' wžegak benne' ni nich sálene' neto' tzen chjwa'to' dan' znéjzwle le'e nich ga'n zen Xanžon', na' lezka' gak bia' že' láže'žo lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne'

Criston'. ²⁰ Ki gaken, gónlene' neto' tzen nich bi gak no benne' bi da' nnie' cheto' kan zónlento' mežwn' da' zenle'e da' znéjwle le'e, da' gáklenen benách yache' ka'. ²¹ Že' láže'to' gonto' da' naken chawe', kégeze law Xanžon', san lezka' lawgak benách.

²² Lezka' žsela'to' yetó lježžo tzen len légake', bennen' ble'elto' zan chi'i kan žone' le', na' nak bia' dot laže'e žénele' gónlene' neto' tzen žin. Lezka', dan' žxen laže'e le'e, žéneže'le' gáklene' neto' lo žin ni. ²³ Ča' no benne' nnable' kan nak xkwide' Titon', nakbe' lježa', na' žónlenbe' neda' tzen žin nich gáklento' le'e. Ča' no benne' nnable' kan zej nak yezika' lježžo ki, bséla'gak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' légake', na' zka'n zéngake' Benne' Criston'. ²⁴ Le gon ga gak bia' nží'ilele légake' nich gákbe'egekle yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' žonle ki, na' nich nnéžgekle' nak dot da' li da' chawe' da' znnato' kan nak chele.

9

Mežw da' ztobžo da' gáklenen lježžo ka'

¹ Kan nak da' znéjwle da' gáklenen lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bi žon byenen wzoja' chele le'e, le'e yiche ni. ² Ba nnezla' kan žénelele gonle da' ni, na' zchalja' lawgak benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka'

nníta'gake' gan nbab Masedonia nga, kan nak da' chawe' da' žonle. Zzenla' légake' kan nak chele le'e, zoale gan nbab Acaya, kan ba gok to yiz ba zoale gonle da' ni, na' dan' že' láže'le gonle da' ni, ben chochen lázdo'gak yeláte'ze bdachgak benách ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ³ Na'a, žsela'a lježžo ki gan zoale nich gak bia' nak dot da' li da' znnato' kan nak chele, na' nak kan ba wnnía' chele, ba zoale gonle dan' gáklenen lježžo ka'. ⁴ Ča' bale benách Masedonia ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', yídlengake' neda' tzen, na' ča' gak bia' bi zoale gonlen, naž yedoe'elto' dan' bxen láže'to' le'e, na' lezka' le'ekze žala' yedoé'elele. ⁵ Če len gokla' žala' sel'a lježžo ki nich žíngake' gan zoale zgá'alegake' kate' la'a neda', na' gáklengake' le'e nich yeyóž wtoble dan' bchebe láže'le wnéjwlen. Ki gaken, yeyóž wtoble mežwn' zga'ale kate' la'a, na' gak bia' znéjwlen dan' žénekzelele, na' kege dan' žon byéneto' bi da' wnéjwle.

⁶ Le chejsá' laže' da' znnan: No benne' žaze' láte'ze, láte'ze yelape'.

No benne' žaze' da' zenle'e, da' zenle'e yelape'.

⁷ To tole žala' wnéjwle kan ba wnnale lo yichj lázdo'le, na' kege lo yela' nyache' laže' chele o dan' zoa no benne' žon byene', dan' nží'il Dios no benne' dot laže'e znezjwe'. ⁸ Dios gak yebi'e chele da' zenle'e kan žiážjelele

nich gata' chele yógo'te dan' žiážjelele, na' ga'n chele nich gak gáklēle no benne' zoa da' žiážjele'.⁹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y kan nak che to benne' wzóa bi da' bnezjwe', da' znnan:

Dot laže'e bnezjwe' chegak benách yache' ka'.

Nak biá'teze yela' ži'i laže' chie'.

¹⁰ Dios, Bennen' žonne' chežo bi da' gazžo, na' lezka' bi da' ye'j gawžo, wnezjwe' chele da' gak wnézjwle le'e, dan' naken ka da' žaz to benne', na' lezka' gone' ga chan da' yelaple, da' naken da' chawe' da' žonlen.

¹¹ Dios gone' ga gáta'le'eže yela' wnni'a chele nich gak wnézjwle da' zenle'e. Ki gaken, dan' wnézjwle, dan' chiston' lo wlazle le'e, gonen ga ye'gak benne' zan Dios: "Žóxkeno'."

¹² Da' znézjwle dan' gáklēnen lježžo ka', kégeze gonnen chégake' da' žiážjegekle', san gonen ga ye'gake' Dios: "Žóxkeno'."

¹³ Kate' gonle ki, na' wká'n zéngake' Dios dan' gak bia' žonle kan znná diža' chawen' che Benne' Criston' kan znnale žonle. Lezka' we lágake' Le', dan' nakle le'e ži'i laže', na' znézjwle chégake', na' lezka' chegak yezika' benách ka'.¹⁴ Wcháljengake' Dios, na' nnábgekle' Le' gon chawe'e le'e dan' zej nži'ile' le'e dan' Dios že' láže'li'e le'e.¹⁵ Žoxken Dios, Bennen' benne' chežo to da' záka'le'en!

10

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Páblo

¹ Znnagak bálele le'e naka' gaxjw laže' kate' ne zóalēna' le'e, san kate' zoa' zi'to' gan zoale žsela' le'e snia kan zzoja' chele le'e yiche. Dan' nak Benne' Criston' gaxjw laže', na' ži'i laže', neda', Pablo, žáta'yoela' le'e² nich bi gonle ga gon byenen sela' le'e snia katen' la'a gan zoale. Ba zoa' sela' snia benne' ka' znnágake' žonto' žin ni lo yela' benachze cheto'.³ Da' li nakto' benách, san kege žakze cheto' žonto' xchin Dios.⁴ Da' ka' zdíl- lēnto' lo wdile, bi zej naken ka da' ka' zdíl- lēngak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, san da' ka' zdíl- lēnton' zej napen yela' wak che Dios, dan' zkonlto' žin nich wžia' yi'to' da' wale ka' che da' xiwe'. Zžia' yi'to' da' wen laže' ka' da' znná da' xiwe' kan nak cheto',⁵ na' yógo'te da' ka' zkonlen žin nich gonen ga wká'n zen kwinžo, nich gonen ga bi gak gómbia'žo Dios. Žonto' ga zej nak bia' yógo'te da' zza' láže'gak benách ka', da' ka' žóngaken ga zži'igake' che Dios, nich gak gonto' kan znná Benne' Criston'.⁶ Te gonle da' gak bia' dot láže'le žonle kan znná xtiža' Benne' Criston', soato' selto' snia yógo'te benne' ka' zži'igake' che xtiže'e.

⁷ Zwiále da' nla' lawze. Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, benne' žekle' nake' che Benne' Criston', lezka' žala' gákbēle' da' ni: kan le' nake' che Benne' Criston', lezka' neto' nakto' chie'.⁸ Bi žedoe'ela' la'kze wdetlen bka'n zen kwina' kan nak yela' wnná

bia' da' bde Xanžon' lo na'to'. Da' nzi' lo na'to' naken nich gak gónžeto' li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kege nich wžia'yi'to' le'e. ⁹ Bi žénela' géklele žénela' wcheba' le'e len da' zzoja' chele le'e yiche ni. ¹⁰ Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' ka' nnágake': "Kan zej nak da' ka' zzoj Pablo chežo, žsele' žo'o snia, na' žesbage'e žo'o zia, san kate' zóalene' žo'o žon kwine' gaxjw laže', na' diža' zen laže' zchalje'." ¹¹ Bennen' znnie' cheto' ki žala' gákbe'ele' da' ni: kan nakto' kate' zzojto' chele le'e yiche kate' zoato' zi'to' gan zoale, lezka' gaktó' lo da' gonto' katen' soalento' le'e.

¹² Da' li bi žežogltó' nnato' nakto' tlebe kan zej nak benne' ka' zka'n zen kwíngake'. Benne' bi nnezle ka' zej nak benne' ka'. Lo da' zza' láže'gake' znnágake' kan žala' gaggak benách ka', na' zchi'a láže'gake' la' légakze' kan nak dan' zza' láže'gake'. ¹³ Neto' bi wka'nže zen kwinto' kan žala' gonto', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to', na' lo žin na', žala' gonton' gan zoale le'e. ¹⁴ Cha' bde Dios lo na'to' žin da' gonto' gan zoale, bi wdetle benton' katen' bžinto' gan zoale, katen' bcháljento' le'e diža' chawen'. ¹⁵ Bi zka'n zen kwinto' kan nak žin da' bengak yezika' benách ka', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to'. Žxen láže'to' gakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston' nich gak gonto' žin gan zoale da' záka'žen, kan nak da'

bde Dios lo na'to' gonton'. ¹⁶ Naž gak wchaljto' diža' chawen' gan zej nnita' yež ka' žé'gaken zí'to'že gan zoale. Ki gaken, bi gon byenen wká'n zen kwinto' ni'a che žin da' bengak yezika' benách ka', dan' bde Dios lo ná'gake'.

¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

No benne' žénele' bi da' wká'n zene', da' benkze Xanžon' žala' wká'n zenen'.

¹⁸ Ba bežój chawe' to benne' kate' znnna Xanžon' ba bežoje' chawe', na' kege kate' zne' ki che la' kwínze'.

11

Pablo, na' benne' ka' žon kwíngake' wbás ka' che Jesús

¹ Žénela' gakle zen laže' len neda' kate' ne zchalja' lo yela' bi nnezle chia'. Le we' láže'le neda'. ² Že' laža'a le'e kan Dios na'kze že' laže'e le'e, dan' nakle kan nak to xkwide' no'le nakbe' dot li laže', no'len' bezía'-be' kwit Benne' Criston' nich wchág ná'lenbe' Lekze'. ³ Zžeba' la' no' benne' gan zoale, na' gon láže'le' le'e, na' gone' ga wsanle kan dot láže'le nží'ilele Benne' Criston', kan ben Eba, zo'le Adán katen' da' xiwe', lo yela' sina' chen, ben láže'len le'. ⁴ Ki znnia' dan' dot láže'le žwe'le no' benne' latje ze'e gan zoale, na' zchalje' kan nak che xtiža' Jesús, da' nžan' kan nak da' bsedlto' le'e, na' zzi' lo na'le to be', na' to diža' chawe', da' ka' zej nžan' kan nak Be' La'y na', na' diža' chawen' dan' wzí' lo na'le

da' bchaljito' neto'. ⁵ Žekla' bi nakža' neda' ka'ze kan zej nak benne' ka', benne' žékélele le'e zej náklj'e zen, na' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. ⁶ La'kze naka' ka'ze kan zchalja', bi naka' ka'ze kan nak yela' žejní'il da' napan'. Zan chi'i, na' da' zan kan bloe'elto' le'e kan nak yela' žejní'il da' napon'.

⁷ ĆBi gok chawe' da' bena' katen' bi be bchixjwa' le'e katen' bchalja' diža' chawen' gan zoale? Bka'n kwina' ka'ze, san bka'n zena' le'e. ⁸ Bkonla' žin da' gok chegak yezika' kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', dan' wzí'a mežw da' bnézwjgake' chia' nich gok bena' žin gan zoale le'e. ⁹ Katen' wzóalena' le'e, cha' wzóa da' byážjela', bi bsaka' z'ia nitole le'e, san lježžo ka', benne' ka' bžójgake' gan nbab Masedonia, bnézwjgake' chia' dan' byážjelan'. Batkle bsaka' z'ia le'e, na' tlebe kan gona'. ¹⁰ Ni'a che da' nak dot da' li kan nak che Benne' Criston' da' zóalenen neda', bi soa' žize, san wká'n zen kwina' kan nak da' ki dot gan nbab Acaya. ¹¹ ĆŽékélele bi nži'ila' le'e dan' znnia' ki? Nnézkzele Dios nži'ila' le'e.

¹² Gónteza' kan žona' na'a, nich bi gata' latje chegak benne' ka' zka'n zen kwíngake', benne' ka' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston', na' znnágake' žóngake' xchine' le' kan žonton' neto'. ¹³ Bi zej nake' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Žon láže'gake'

kan nak žin da' žóngake', na' žonze kwíngake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹⁴ Bi žala' yebánležo kan žongak benne' ka'. Lezka' da' xiwe' na'kze zloe'el kwinen ka to wbás che ya'abá, wbasen' zde' lo baní'. ¹⁵ Che len bi žala' yebánležo cha' wen žin ka' che da' xiwen' zloe'el kwíngake' ka benne' ka' žóngake' xchin Bennen' nake' chawe'. Kwia yí'gake' kan nak tlebe len da' žóngake'.

Da' ka' wzaka' Pablo

¹⁶ Da' yoble žapa' le'e: bi žala' no benne' gekle' nyal yichja'. San cha' žékélele nyal yichja', le gonn neda' latje wchalja' ka to benne' nyal yichje', nich wká'n zen kwina' to chi'ido'. ¹⁷ Da' ni da' znnia' bi naken to da' gož Xanžon' neda' gona', san zchalja' ka to benne' nyal yichje', na' wká'n zen kwina'. ¹⁸ Zej nnita' benne' zan zka'n zen kwíngake' kan zej nak da' žóngake' žakze chégake'. Che len, lezka' neda' wká'n zen kwina'. ¹⁹ Dan' žékélele žakle da' zenle'e, dot láže'le žwe'le latje wchaljgak benne' ka' nyal yichjgake'. ²⁰ Lezka' žwe'le no benne' latje gone' le'e benne' ndo'w ka', o no benne' ke'e da' den chele, o no benne' nna bi'e le'e, o no benne' wka'ne' le'e ka'ze, o no benne' kape'e žoa'ale. ²¹ Žedoe'ela' znnia' da' ni: bi bento' ki chele dan' wdetle gokto' gaxjw láže'.

Cha' zoa no benne' žežogle' wká'n zen kwine', lezka' neda' yežoglan', na' wchalja' ka to benne' nyal yichje'.

22 ěZej nake' benne' hebreo
ka'? Lezka' naka' neda'.
ěZej nake' benne' Israel ka'?
Lezka' naka' neda'.
ěZej nake' za'so Bran? Lezka'
naka' neda'.
23 ěZej nake' wen žin ka' che
Benne' Criston'? Lezka'
nakža' neda'.
(Zchalja' ka to benne' nyal
yichje' kate' zchalja' ki.)
Benža' neda' žin ka béngake'
légake'.
Byejwa' liž ya da' zanže chi'i
ka byéjwgake' légake'.
Bdingak benách ka' neda' lo
yo da' zanže chi'i kan
gok chégake'.
Ben zož gata' da' zanže chi'i
ka goken chégake'.
24 Gayo' chi'i bdingak benne'
judío ka' neda' yid.
(To to chi'i ka' bdíngake' neda'
to galje žoa chi'i.)
25 Chonne chi'i bdíngake'
neda' yag.
To chi'i bžé'egake' neda' yej.
Chonne chi'i wyoá'a to lo
barkw da' wzía yin' lo
nido'.
To chi'i wyoá'a to yele, na' to
ža lo nis lo nison'.
26 Zan chi'i katen' wyoá'a nez,
wdía' gan ben zož chia' che lo
yego ka',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wbán ka',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wláž chia' ka',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' zi'to' ka',
na' gan ben zož chia' lo yež,
na' gan ben zož chia' lo latje
dach,
na' gan ben zož chia' lo nido',
na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wen laže' ka',

benne' ka' znnázegake'
žejlé'gake' che Benne'
Criston'.

27 Žin zen bena', na' bedó
laža'a.

Zan chi'i bi gota' chia' latje
tasa'.

Wdona', na' wbiła'.

Zan chi'i bi gota' chia' da'
gawa', o gan wché'l
kwina', o laže' da'
gakwa'.

28 Yógo'te ža gok zedla' dan'
že'le'e laža'a yógo'te
kwe' benách ka' che
Benne' Criston'.

29 Kate' no benne' zkwide'
laže'e, lezka' neda'
zkwide' laža'a.

Kate' no benne' žone' ga
wchixle to lježžo, zža'a
bennen' žone' ki.

30 Cha' žon byenen wká'n
zen kwina', wká'n zen kwina'
kan zej nak da' ka' zej nak
bian' zkwide'la'. 31 ěGa'n zen
Dios, ěXa ěXanžo Jesús, Benne'
Criston'! Le' nnézkzele'
zchalja' da' nak dot da'
li. 32 Katen' wzóa' lo yež
Damasko, benne' lie' Aretas,
bennen' gota' lo ne'e lo wláž
benne' zčna bi'e gan nbab
Roma, bnnite'e benne' ka'
wžé' náwgake' nich séngake'
neda', 33 san lježžo ka'
bdégake' neda' to ga žo'o baní'
che yo'o, ne yoa'a to xkwite
žen, na' btinnegake' neda' na'le
lo ze'e da' žape chi'in yežen'.
Ka' goken, belá' lo na'gak
benne' ka' wžé' náwgake'
neda'.

12

Da' ble'e dáwe'le Pablo, na'
da' bloe'el Dios le'

¹ Da' li bi žala' wká'n zen kwina'. La'kze ki naken, na'a wchalja' kan zej nak da' ka' ble'e dáwe'la', na' da' ka' bloe'el Xanžon' neda'.

² Nónbia'kza' to benne' žejli'e che Benne' Criston', na' ba gok xda' yiz wzóa no benne' bchi'e le' ya'abá che Dios. Bi nnezla' cha' wyeje' ga na' lo belá' žen chie', o lo be' nakkze'. Toze Dios nnezle'.

³ Nnézkzela' wyaze' latje xtan che Dios, da' nzin' paraíso. Bi nnezla' cha' wyeje' ga na' lo belá' žen chie', o bi. Toze Dios nnezle'. ⁴ Katen' wzóe' ga na', benle' da' ka' žóngaken ga žebanžo, da' ka' bi de latje no benne' wchalje' chégaken.

⁵ Gak wká'n zena' bennen', san bi wká'n zen kwina'. Toze wká'n zen kwina' kan nak da' nak bia' zkwíde'la'. ⁶ La'kze yénela' wká'n zen kwina', bi gaka' benne' bi nnezle, dan' nnia' da' nak dot da' li. Na'a, bi wká'n zen kwina' dan' bi žénela' gapže no benne' neda' ba la'ne kan zej nak da' ka' ble'ela' neda', o kan nak da' benla' neda'.

⁷ Naž, nich bi tete wká'n zen kwina' dan' ble'ela' da' ka' da' žóngaken ga žebanžo, Dios bzo'e' to yižwé' da' žlale'en lo xpe'la'a kan žla gan zga'a to yeche'. Yižwén' goken ka to da' bkonle žin da' xiwe', nich bsaka' zin' neda'. Ki goken chia' nich bi tete wká'n zen kwina'. ⁸ Chonne chi'i góta'yoela' Xanžon', na' wnnabla' Le' yeké'e xwi'a na'. ⁹ Xanžon' gože' neda': "Nakte chio' da' že' laža'a le'. Yebélenželo' da' že' laža'a le' kate' zkwíde'lo'." Che len,

žebéle'ela' dan' zkwíde'la'. Dan' žaken ki chia', na' žáklenže yela' wak che Benne' Criston' neda'. ¹⁰ Che len, dan' nži'ila' Benne' Criston', žebela' kate' zkwíde'la', na' kate' no benne' žliž zi'e neda', na' kate' zoa da' žiážjela', na' kate' no benne' zbia laže'e neda', na' kate' zoa bi da' žaken chia'. Kate' zkwíde'la', napža' yela' wak chie' Le'.

Pablo že' laže'e benách Corinto ka' zej nake' che Jesús

¹¹ Naka' benne' bi nnezle dan' bchalja' kan zej nak da' chawe' ka' da' bena' neda'. Le'ekze ben byenle bena' ki. Le'e žala' wká'n zenle neda', na' la'kze bi be naka' neda', bi nakža' ka'ze kan zej nak benne' ka' žéklele le'e zej nákli'e zen, benne' ka' znnázegake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹² Da' ka' bena' lo yela' zbez žen laže' chia' gan zoale le'e zej nak bian' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Blé'elele da' ka' bena', da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebanžo, na' yela' wak žen che ya'abá che Dios. ¹³ Toze da' bi bena' gan zoale le'e da' bena' gan zej nnita' yezika' kwe' benách ka' che Benne' Criston'. Bi bsaka' zi'a le'e nich bi da' gonnle da' ye'j gawan'. Le si' žen chia' dan' bi bena' ki chele.

¹⁴ Za' la'a neda' gan zoale da' beyonne chi'i. Bi be nnaba' da' gonnle chia'. Žénela' gonnle le'e kwinkzle chia', na' kege bi da' den chele. Bi že'n ka', bi žon byenen wáwgakbe' xa xná'gakbe'. Xa xná'gakbe'

ka' žala' wáwgake' zí'ngake' ka'. ¹⁵ Dot laža'a wkonla' žin yógo'te da' den chia', na' wdé kwina' ni'a chele nich gak da' chawe' chele, la'kze žekla' neda' kate' nži'ížela' le'e, zej žeyache' yela' nži'il chele len neda'.

¹⁶ Nnézkzelele bi bsaka' zi'a le'e. Na'a, bálele nnale goka' sina', na' len da' wen laže' bebélenla' da de chele. ¹⁷ ěžéklele ben láže'la' le'e katen' bseła'a benne' wbás chia' ka' gan zoale? ¹⁸ Góta'yoela' xkwide' Titon' yidbe' gan zoale, na' bseła'a lježžon' tzen len lebe'. ěžéklele ben láže'le xkwide' Titon' le'e? ěBi bento' tlebe kan žonto' xkwide' Titon', na' neda', na' lezka' tlebe kan nak dan' bchaljton'?

¹⁹ ěžéklele le'e, zí'na'do' ka', žeběj kwinto' chawe' lawle le'e? Law Dios zchaljto' lo wláz Benne' Criston', na' yógo'te da' žonto' zej naken nich gakže dot li laže' yela' žejlé' chele che Benne' Criston'. ²⁰ Zžeba' bi gakle le'e kan žénela' gakle kate' la'a gan zoale, na' neda' bi gaka' kan žénelele le'e gaka'. Zžeba' zdílele, na' zgé'elele lježle ka', na' zža'le lježle ka', na' žliž dítlele lježle ka', na' znele che lježle ka', na' zka'n zen kwintle, na' žonle žo'osbé. ²¹ Kate' la'a gan zoale, cha' ki žaken chele, zžeba' gon Dios ga yedoe'ela' kan nak chele, na' gon byenen kweža' ni'a chegak benne' zan, benne' ka' bégake' doła', na' bi beyát láže'gake' kan zej nak da'

kegle da' bégake', na' da' ka' wzé láže'gake' da' kegle.

13

Da' gož Pablo benne' Corinto ka'ga ze lawte

¹ Da' beyonne chi'i ni la'a neda' gan zoale. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Žon byenen nníta'gak chope chonne benne' ka', benne' wzóa lígake' cha' no benne' žesbage'e lježe' zia." ² Ba bchi'la' benne' ka' bégake' doła' katen' wzóalena' le'e da' bežope chi'i, na' na'a zchi'la' légake' da' yoble', na' lezka' yógo'te benne' ka' žóngake' doła', la'kze zoa' zi'to' nga, znnia': cha' la'a gan zoale da' yoble, bi gaka' gaxjw laže' katen' tílegaka'-ne'. ³ Znnable le'e to da' gak bian' zchalja' lo wláz Benne' Criston'. Da' ka' gona' gak biá'gaken zchalja' ki. Bi zkwide'le Benne' Criston' kate' bi da' žone' chele, san lo yela' wak zen chie' žone' bi da' žone' chele. ⁴ Da' li bde'e le'e yag kroze ka to benne' zkwide'le', san zoe' nbane' dan' zoalen yela' wak che Dios Le'. Lezka' neto' zkwide'lto' tzen len Le', san dan' nakto' toze len Le' zoato' nbanto', na' zoalen yela' wak che Dios neto' nich bi da' gonto' gan zoale.

⁵ Le wia kwintle cha' žejle'le che Benne' Criston' o bi. Le si' bia' la' kwínzele. ěBi nnézelele zoalen Jesús, Benne' Criston', le'e, cha' da' li žejle'le chie'? ⁶ Žxen láže'to' nnézkzelele da' li neto' žejle'to' che Benne' Criston'. ⁷ Žližto'

Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, nich bi gonle da' kegle, kege nich yežojto' chawe' neto', san nich gonle le'e da' naken chawe', la'kze géklele zchíxelto' neto'. ⁸ Bi gak wži'ito' che da' nak dot da' li, san gak gónzeto' da' naken tlebe len da' naken dot da' li. ⁹ Che len žebelto' kate' zkwíde'lto', na' le'e žak chochle. Žlíztezto' Dios, na' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁰ Che len zzoja' chele le'e da' ni kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Naž kate' la'a gan zoale bi gon byenen wsaka' zi'a le'e, na' bi wkonla' žin yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'a, da' naken nich gon chocha' le'e, na' kege nich wžia' yi'a le'e.

¹¹ Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch. Le we' laže' gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Lezka' le we' laže' da' ni da' žapa' le'e. Le gak toze len lježle ka', na' le ga'nlen lježle ka' cháwe'do'. Znnabla' Dios sóalene' le'e. Le' nži'ile' žo'o, na' zka'n žie' yichj lázdo'žo. ¹² Le gape "Padiox" lježle ka', tole yetole, na' le cheļa' lježle ka'. ¹³ Yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga žápegake' le'e "Padiox."

¹⁴ Znnabla' Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' ži'ile' le'e, na' gone' ga gakle toze len Dios Be' la'y. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO GAN' NBAB GALASIA

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús gan nbab Galasia

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox" nbable yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Cristo gan nbab Galasia, na' lježžo ka' nníta'gake' nga, žónlengake' neda' tzen. Neda' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Bi belseĽa' benách ka' neda'. Jesús, Benne' Criston', bséĽa'kze' neda', na' Ūažo Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got, bénlene' Le' tzen. ³ Znnabla' Ūažo Dios len Ūanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. ⁴ Jesús na'kze, Benne' Criston', bde kwine' lo yela' got ni'a che doĽa' da' wbága'žo, na' beslé' žo'o lo da' kegle da' žaken ža ni zoažo na'a. Bene' ki dan' goken da' gónekzele Ūažo Dios. ⁵ jGa'n zénteze Dios! Ka'kze gaken.

Toze nak diža' chawe' kan nak che Jesús, Benne' Cristo

⁶ Žebánle'ela' kan žonle le'e, dan' la' zká'ntele Dios. Le' bliže' le'e nich gakte che Leze' dan' Jesús, Benne' Criston', be' laže'e žo'o, san na'a žénelele si' lo na'le to diža' chawe' yoble. ⁷ Da' li bi zoa yetó diža' chawe' san zchalja' ki dan' zej nnita' benne' ka' zchixgake' lježžo ka', na' žénegle' wchá'gake'

diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'. ⁸ Cha' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' bchaljto' neto' lawle le'e, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'. Žala' wsaka' zi'e nedkza' cha' gona' ki, na' cha' to wbás che ya'abá gone' ki, Dios na'kze wsaka' zi'e le'. ⁹ Ba wnnikza' ki zga'ale, na' na'a znnia' ki da' yoble: cha' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' ba wzí' lo na'len, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'.

¹⁰ žžéklele žénela' gaple neda' ba la'ne kate' zchalja' ki? O'o. Žénela' yežoja' chawe' law Dios. žžéklele žénela' chaz láže'gak benách ka' neda'? Chela' yénela' chaz láže'gak benách ka' neda', bi gaka' wen žin che Benne' Criston'.

Ka beyák Pablo benne' wbás che Benne' Cristo

¹¹ Na'a, žala' nnézlele da' ni, zí'na'do' ka'. Diža' chawen' dan' zchalja' bi zan' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ¹² Kege no benne' bdie' diža' chawen' lo na'a, na' kege no benne' bsdlen' neda'. Jesús, Benne' Criston', bzejní'ikzele' neda' kan nak diža' chawe' chien'. ¹³ Ba bénkzelele kan bena' neda' zga'ale katen' nzi' lo na'a kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios. Nnékzelele kan bena', katen' wžia' láže'li'a benách ka' che Dios, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gónela' wžia' yi'a légake'. ¹⁴ Kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios, benža' neda' ka' yeláte'ze bdachgak lježa' benne' judío ka', benne'

ka' zjake' yiz ka zeyá'a neda', dan' wzí'že lo na'a neda' ka légage' da' bdegak xa wdé cheto' ka' lo na'to' kan bénteze béngake'. ¹⁵ Ki goka' neda', san dan' nak Dios ži'i laže', wžekze' neda' zga'ale kate' bi na' galja', na' bliže' neda' nich gona' xchine'. ¹⁶ Naž, katen' gónekzele Dios, bene' ga bėnbi'a Zi'ne', Bennen' bsele'e neda' nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen' kan nak chie' Le'. Katen' bene' da' ni, bi bejtija' no benne' nake' benachze nich wsedle' neda', ¹⁷ na' bi wyá'a lo yež Jerusalén nich chejwía' benne' ka' gógkake' wbás ka' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka neda', san wyá'a gan nbab Arabia, na' wdé na' beyá'a lo yež Damasko.

¹⁸ Ka' goken, katen' ba wdé chonne yiz wyá'a lo yež Jerusalén, na' bejwía' Bedw, na' bgá'nlena' le' xda' ža. ¹⁹ Katen' wzó'a ga na' bi ble'ela' yetože benne' wbás che Benne' Criston'. Toze Jakob, biche' Xanžon' ble'ela'-ne'. ²⁰ Da' ni da' zzoja' chele naken dot da' li. Nnézkzele Dios bi žon laža'a.

²¹ Wdé na' wyá'a, na' wdía' lo yež ka' da' zej nbaben Siria, na' da' ka' zej nbaben Silisia. ²² Kate' ža ka' lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston' gan nbab Judea bi bėnbia'gake' neda'. ²³ Belyenle' toze dan' bchaljgak yezika' benách ka' kan nak chia' neda', na' wnnágake': "Bennen' wžia laže'e žo'o zga'ale, zze diže'e na'a che da' žejle'žo, dan' gónele' wžia yi'e." ²⁴ Ka'

goken, bka'n zéngake' Dios ni'a che da' žona' neda'.

2

Yezika' benne' wbás ka' che Jesús zzi' lo ná'gake' Pablo

¹ Kate' ba gok xda' yiz, wyá'alena' Bernabé, na' belá'a lo yež Jerusalén, na' bchi'a xkwide' Tito, bin' bėnlenbe' neda' tzen žin. ² Wyá'a ga na' dan' bloe'el Dios neda' žala' cha'a ga na'. Katen' bla'a ga na', na' chela'ale bchaljlena' benne' ka' nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', na' bzenla' légage' kan nak diža' chawen' da' zzenla' benách zi'to' ka'. Ki bena' dan' gónela' bi ga'n dáche'ze žin da' ba bena', na' žin da' žona' na'a. ³ La'kze xkwide' Titon', bi lježan', bi nakbe' benne' judío, bi ben byéngake' chog lo xpéla'be' dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios kan žónteze žongak benne' judío ka'. ⁴ Da' li, ba le benách ka' wnníta'gake' ga na', benne' žilj laže' ka', na' wnnágake' zej nake' lježžo ka', gónegekle' gon byéngake' chog lo belá' che xkwide' Titon' dan' nak bian'. Benne' ki žbíga'gake' gan zoažo žo'o, na' zwíagake' kan žonžo nich nnézegekle' kan belažo lo na' da' bchi'le Moisés. Belažo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Gónegekle' gon byéngake' yeyakžo da' yoble ka' benne' ka' zej ndo'e lo na' xtiža' Moisés na'. ⁵ Nitó chí'ido'ze, bi be'to' légage' latje. Ki bento' nich gape chí'ito' da' nak dot da' li

che diža' chawen' nich gak yebélenžon.

⁶ Benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston' bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe. Bi že' laža'a kan zej nake', dan' bi zchi'a laže' Dios žo'o kan zchi'a láže'gak benách ka' žo'o. ⁷ Bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe, dan' gókbe'egekle' Dios bdie' lo na'a žin chie' da' žona', nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen', tlebe kan bde Dios lo na' Bedon' žin chie', na' zzenle' benne' judío ka' diža' chawen'. ⁸ Dios, len yela' wak chie', bene' neda' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka', tlebe kan bene' Bedon' wbás chie' nich wsedle' le' benne' judío ka'.

⁹ Jakob len Bedon', na' Zwa, benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', gókbe'egekle' bde Dios lo na'a žin ni. Che len wzí' lo ná'gake' neda' len Bernabé, na' bento' toze diža' chjento' xchin Dios gan nníta'gak benách zi'to' ka', neda' len Bernabé, na' légake' góngake' xchin Dios gan nníta'gak benne' judío ka'. ¹⁰ Góta'yoegekle' neto' toze chejsá' láže'to' gáklento' benách yache' ka', na' da' ni že' láže'teza' žona'.

Pablo bdile' Bedw lo yež Antiokía

¹¹ Naž kate' bla' Bedon' lo yež Antiokía, bdila'-ne', dan' bchixle' kan bene'. ¹² Ka' goken dan' zga'ale bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen, na' bene' ki na' zejte bžingak bałe benne' ka' zej nake' toze

len Jakob. Naž wzó lawe' žebige'e, na' biž bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen dan' bžebe' bi da' gongak benne' ka' nzi' lo ná'gake' žóngake' ga chog lo bela' chegak benne' byo, benne' zi'to' ka', kan zna da' bchi'le Moisés. ¹³ Naž yebałe benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bēnlengake' Bedon' tzen kan žone' lo yela' zžebe chie', na' ka' goken ga bžinte lezka' bžebe Bernabé, na' le' bēnlene' légake' tzen. ¹⁴ Naž kate' ble'ela' bi žóngake' kan zna da' naken dot da' li da' žsedle diža' chawen' žo'o, na' goža' Bedon' lawgak yógo'te benne' ka' che Benne' Criston' wnníta'gake' ga na', na' wnnía': "Nako' le' benne' judío, san žono' le' kan žongak benách zi'to' ka', na' kege kan žongak benne' judío ka'. ¿Biz chen' žénelo' gon byeno' gongak benách zi'to' ka' kan žongak benne' judío ka'?"

Želagak benne' judío ka' dan' žejlé'gake' che Jesús kan želagak benách zi'to' ka'

¹⁵ Lezka' goža' Bedon': "Žo'o nakžo benne' judío ka' dan' xa xna'žo ka' zej nake' benne' judío ka', na' kege nakžo benách zi'to' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. ¹⁶ Nnézkzelžo nitó benne' bi yeyake' chawe' law Dios dan' žone' kan zna da' bchi'le Moisés. Toze yeyák chawe' lawe' Le' no benne' žejli'e che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' žo'o bejle'žo che Jesusen', nich beyakžo chawe' law Dios, na' kege dan' žonžo kan zna

da' bchi'le Moisés na'. Bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' kan zŋna da' bchi'le Moisés na'. ¹⁷ Na'a, žeklžo beyakžo chawe' law Dios dan' žejle'žo che Benne' Criston', san cha' nak bia' nakžo benne' doľa' kan zej nak benách zi'to' ka', žžala' nnažo žon Benne' Criston' ga žonžo doľa'? O'o. ¹⁸ Čha' že' laža'a yechisa' da' bchi'le Moisés da' ba wdé chen, da' ni nak bian' žka'n ditja' da' zŋnakze Dios."

¹⁹ Dan' bi gok gona' kan zŋna da' bchi'le Moisés na', gok chia' ka ba nata'. Dan' naken ki, ba belá' na'a lo na' da' bchi'le Moisés nich soa' nbana', na' nich gona' kan zŋnakze Dios. ²⁰ Nak chia' ka ba gótlena' Benne' Criston' tzen le'e yag kroze gan gote' Le'. Čhe len kege nedkza' zoa' nbana', san zoa nban Benne' Criston' lo yichj lázda'wa'. Kan naken, zoa' nbana' na'a, naken dan' žejli'a che Zi'n Dios, Bennen' bží'ile'ele' neda', na' bde kwine' lo yela' got lo wlaza' neda'. ²¹ Bi žénela' wzóa' chela'ale da' žonnze Dios čežo. Čhela' gak to benne' yeyake' chawe' law Dios, dan' žone' da' zŋna da' bchi'le Moisés na', naž dáche'ze got Benne' Criston'.

3

Da' zŋna da' bchi'le Moisés, na' da' žejle'žo che Benne' Cristo

¹ iLe'e, benne' bi nnezle ka! iLe'e, benne' Galasia ka! žWzóa no benne' bene' chele yela' wzá' nich biž

gonle kan zŋna da' naken dot da' li? Gaze lo de bzenlto' le'e da' žata' čežo dan' got Jesús, Benne' Criston', le'e yag kroze. ² Le wchebe neda' da' ni. žBedjsoalen Dios Be' La'y le'e dan' benle kan zŋna da' bchi'le Moisés na' o dan' bejle'le diža' chawen' da' bénlele? ³ žNakxkze goken nakle benne' bi nnezle ki? Wzó lawle nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y le'e. žŽéklele žakze chele gak gonle ga gak dot li laže' kan nakle che Dios? ⁴ žDáche'ze gok chele yógo'te dan' wzáka'le? žBi goken ki! ⁵ Kate' Dios žsele'e Dios Be' La'y nich yedjsóalene' le'e, na' žonne' le'e latje gonle yela' wak che ya'abá ka', žžone' ki dan' žonle kan zŋna da' bchi'le Moisés na' o dan' žejlé'zele diža' chawen' da' bénlele?

⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie'." ⁷ Čhe len žala' nnézlele, benne' ka' žejlé'gake' che Dios, légakze' zej nake' da' li za'só Bran na'. ⁸ Nyejw le'e yiche la'y, da' bla' lawn zga'ale kan gon Dios, dan' zŋnan, benne' zi'to' ka', benne' chejle'gake' chie' Le', gágkake' chawe' lawe' Le'. Čhe len Dios bloe'ele' Bran na' zga'ale kan nak diža' chawen', na' wnné': "Lo na' Za'só' gon chawa'a benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga." ⁹ Ki naken, Bran na' bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe'. Lezka' na'a, Dios žone' chawe' yógo'te benne'

ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹⁰ Zej nbaga' zia benne' ka' žxen láže'gake' yeyák'gake' chawe' law Dios dan' žóngake' kan zna da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' dot da' zna xtiže'e." ¹¹ Na'a, nak bia' bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' da' zna xtiže'e, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Soa nban bennen' beyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le'."

¹² Kan žeyák chawe' law Dios no benne' žejli'e che Benne' Criston' nžan' kan nak che benne' žxen láže'e yeyake' chawe' lawe' Le' dan' žone' kan wnná Moisés na'. Nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Soa nban no benne' žone' dot da' zna xtiže'e."

¹³ Benne' Criston' beslé' žo'o lo na' da' zchogen chežo gatžo da' nyejwn le'e xtiža' Moisés na', dan' bi'e latje wžóg chie' gate' lo wlažžo žo'o. Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' zej de'e to le'e yag." ¹⁴ Ka' goken che Benne' Criston' nich gak gon Dios kan bchebe láže'e gone' che Bran, katen' wnné' gon chawe'e benách zi'to' ka' lo na' Jesús, Benne' Criston', nich gak gone' ga yedjsoalen Dios Be' La'y žo'o cha' chejle'žo chie' Le', kan bchebe láže' Dios gone'.

Da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' bchebe láže' Dios gone'

¹⁵ Na'a, zina'do' ka', žapa' le'e to da' žsaka' leba', to da'

žaken chežo, na' znnia': Kate' chope benne' ka' ba bégake' toze xtiža'gake', na' ba ben chóchgake' dižan', naž bi gak nitó benne' wché'en, na' bi gak no benne' wzanen'. ¹⁶ Dios bchebe láže'e to da' gone' che Bran, na' che Za'sóe'. Gan nyejw le'e yiche da' ni, bi znan: "Za'sóe' ka'", da' zchaljen chegak benne' zan, san znan: "che Za'sóe'." Da' ni zchaljen che toze Benne', Benne' Criston'. ¹⁷ Da' ni ženela' nnia': Dios bene' toze diža' len Bran na', na' bchebe láže'e gone' kan zna da' wnné'. Na'a, da' nyejw le'e xtiža' Dios, da' bchi'le Dios benne' judío ka' tape gaywá' chi žoa yiz wdé katen' gože' Bran na' dan', bi gak yeká'an dan' bchebe láže' Dios gonen', na' bi gak wsołen. ¹⁸ Na'a, cha' žala' gonžo kan zna xtiža' Moisés na' nich si'žo da' bchebe láže' Dios gonze', biž naken to da' bchebe láže'e gonze'. Dios žonze' ki dan' bchebe láže'e gone' ki che Bran na'.

¹⁹ Cha' ki naken, žbiz chen' bchi'le Dios benách ka' da' nyejwn lo da' bzoj Moisés na'? Dios bchi'le' benách ka' ki nich gak bia' zia da' zej nbage'e, san goken ki toze kate' bžinte ža na' bla' law Za'só Bran na', Bennen' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. Da' nyejwn lo xtiža' Dios bsele'en yežlyó nga lo na'gak wbás che ya'abá ka', na' Moisés bdie' dižan' lawgak benách ka'. ²⁰ Kate' toze benne' zoa da' zchebe láže'e gonen', bi žon bynen soa no benne' wdíe'

dižan', na' Dios, toze' nake'.

Biz chen' gož Dios benách ka' góngake' da' zej nyejw lo da' bzoj Moisés

²¹ Na'a, kan nak da' nyejwn lo xtiža' Dios, ħnaken tlebe len dan' bchebe laže' Dios gone'? O'o. Chela' bchi'le Dios žo'o gonžo da' gak gonen ga soažo nbanžo to chi'ize, naž gak yeyakžo chawe' law Dios cha' gonžo kan zŋna xtiže'e.

²² San da' nyejwn le'e yiche la'y zŋnan yógo'težo nbága'žo doľa'. Ki naken nich gak si'žo dan' bchebe laže' Dios gata' chežo cha' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

²³ Kate' bi na' žin ža gak chejle'žo che Benne' Criston', da' zŋna xtiže'e bchi'len žo'o, kan zoa da' zchi'len to benne' nyejwe' liž ya. Ka' goken na' zejte ža gok bia' gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁴ Ki naken, da' zŋna xtiža' Dios bchi'len žo'o, na' goken chežo ka to benne' bse-dle' žo'o na' zejte ža bloe'e law Jesús, Benne' Criston', nich gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁵ Na'a, dan' ba bžin ža gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo che Benne' Criston', dan' bs-edlen žo'o biž zchi'len žo'o.

²⁶ Yógo'tele le'e nakle zi'nkze Dios dan' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' ba nakle toze len Le'. ²⁷ Yógo'te benne' ka', benne' bezóagake' nis nich yeyákgake' toze len Jesús, Benne' Criston', ba beyákgake' kan nakkze' Le'. ²⁸ Biž zej nžoj chople benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', na'

biž zej nžoj chople benne' ndo'w ka' len benne' ka' bi zej ndo'e, na' biž zej nžoj chople benne' byo ka' len no'le ka'. Kate' beyakle toze len Jesús, Benne' Criston', yógo'tele lezka' beyakle toze len lježle tole yetole. ²⁹ Na'a, cha' nakle che Benne' Criston', lezka' nakle za'só Bran, na' nzi'le dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' che Bran na'.

4

¹ Da' ni naken da' žénela' nnia': Kate' ne zbez to xkwide' byo ža wloé'e law xabe' ba žeyála'be' si'be' da' žala' wka'ne' chebe', ne nakbe' ka to bi' ndo'w, la'kze da' li yógo'te gaken chebe'. ² Kate' ne zejbe' yiz kwide' chebe', zej nnita' benne' ka' zchi'igekle' lebe', na' zkóngekle' žin da' žala' gaken chebe' na' zejte ža ba bdixjw xabe' chebe'. ³ Lezka' žaken chežo. Katen' gokžo ka xkwide' ka', da' žónteze žongak benách ka' che yežlyó nga bchi'igeklen žo'o. ⁴ Naž kate' bza'a ža, Dios bsele'e Zi'nkze' nga. Goke' zi'n to no'le kan nakžo žo'o, na' da' žsédgekle benne' judío ka' bchi'igeklen Le'. ⁵ Ka' goken chie' nich gok beslé' benne' ka' zchi'le xtiža' Moisés na' légake', nich gak yeyakžo žo'o zi'nkze Dios.

⁶ Nich gak bia' ba nakle zi'nkze Dios, Le' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le, na' Lekze' zchájlene' Dios lo wlazle le'e, na' zŋne': "Xe." ⁷ Ki naken, ba nakle zi'nkze Dios, na' biž nakle ka benne' ndo'w ka'. Na'a, dan' nakle

zi'nkze' Le', Dios na'kze ba bchebe laže'e gonne' chele da' naken chie', dan' nakle toze len Benne' Criston'.

Pablo že' laže'e benne' Galasia ka' žejlé'gake' che Jesús

⁸Katen' bi na' gónbia'le Dios, gokle ka benne' ndo'w ka', na' bka'n zenle lo'a ka'. Bi zej nak lo'a ka' dios ka'. ⁹Na'a, dan' nónbia'le Dios, o wak nnažo: dan' nonbia' Dios le'e, žbiz chen' žénelele yeyo'ole lo na' xtiža' Moisés na', da' bi žáklenen nitó benne'? žŽénelele gakle da' yoble benne' ndo'w ka', nich gonle kan z_nna xtiže'e? ¹⁰Zka'n zenle to yetó ža, na' to yetó byo', na' to yetó da' žaken, na' to yetó yiz. ¹¹Zžeba' da' gak chele. Bena' žin gan zoale le'e nich gónbia'le da' naken dot da' li. žBeyák dáche'ze žin da' bena'? ¹²Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gakle kan naka' neda', dan' ba belá' lo na' dan' wnná Moisés na'. Ki žála' gonle dan' beyaka' neda' kan gokle le'e. Bi be da' zia benle chia' neda'.

¹³Ba nnézkzelele biz chen' wzó lawa' zchalja' diža' chawen' gan zoale le'e. Bchaljan' ga na' dan' góklj'a yižwé'. ¹⁴Bi bka'nle neda' ka'ze, na' bi bzoale neda' chela'ale la'kze bgótelele ni'a che yižwé' chian'. Wdaple neda' ba la'ne, toze kan gaple ba la'ne to wbás che ya'abá, o kan gaple ba la'ne Jesús na'kze, Benne' Criston'. ¹⁵Bebéle'elele ža na'. žBizkze goken chele dan' biž žaken ki chele? Da' ni gak nnia' kan goken chele: Chela' gok to

da' sáke'le gonle, na' kwejle yej lawkzle, na' gonnlen chia' neda'. ¹⁶Na'a, žžéklele beyaka' to benne' bi zle'ele' le'e chawe' dan' goža' le'e káteze naken?

¹⁷Benne' ka' zchíxgake' le'e že' láže'gake' le'e, san kege nich gaken chawe' chele. Žénegekle' góngake' ga kwej yichjle neto', na' we' láže'le légake'. ¹⁸Na'a, chawe' naken soa no benne' že' laže'e le'e, san toze cha' naken nich gak chawe' chele. Ki že' láže'teza' le'e, na' kégeze kate' ne zóalena' le'e. ¹⁹Le'e, zí'na'do' ka', kan žak che to no'le za' galj bi' že'n chie', zzáka'li'e, lezka' zzáka'li'a neda' da' yoble ni'a chele le'e kate' žinže ža gakle dot kan nak Benne' Criston'. ²⁰Žak láže'li'a sóalena' le'e na'a nich gak wcháljlena' le'e to diža' nža', dan' že' zedla' ni'a chele.

Da' žsedle da' goken che Agar, na' che Sara, zo'le Bran

²¹Na'a, nólele le'e žénelele wdé kwinle lo na' da' bchi'le Moisés na', le wia da' ni da' nnia'. žBatkle bze nagle da' z_nna xtiža' Moisés na'? ²²Lo xtiže'e z_nnan ki: "Wnníta'gak chope xkwide' byo ka' che Bran. Tobe' gokbe' zi'n to no'le ndo'w, na' yetobe' gokbe' zi'n to no'le bi ndo'e. ²³Zi'n no'le ndo'w na' goljbe' lo ni'a lo na' to benne' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', san zi'n no'le bi ndo'e na' goljbe' dan' bchebe laže' Dios gone' ga galjbe'." ²⁴Da' ni naken to da' žsaka' leben. Kan gok chegak chope

no'le ki žsedlen kan zej nak chope diža' nžag, da' ka' Dios bénlene' benách ka'. To diža' nžag na' naken da' ben Dios law ya'a Sinaí, na' da' goken che Agar, no'le ndo'w che Sara zloe'elen kan naken. Benne' ka' zej nzi' diža' nžag ni zej nake' ka' zi'n Agar na', na' zej nake' ka' benne' ndo'w ka' lo na' diža' nžag na'. ²⁵ Da' gok Agar na' lezka' zloe'elen kan nak ya'a Sinaí, dan' žen' gan nbab Arabia, na' lezka' zloe'elen kan nak yež Jerusalén dan' žen' na'a ža, dan' naken ka' to benne' ndo'w tzen len benne' ka' zej nnite'e lo yežen'. ²⁶ San bi ndo'gak benách ka' che Jerusalén na' da' žen' ya'abá che Dios, na' žo'o ni nakžo benách wláž ka' che yežen'. ²⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Bebél, no'le wbíž, bi zoa zi'no'.
Lo yela' žebél chio' wžéžeya'a,
la'kze batkle gok chio' da'
zzáka'kze to no'le
za' galj bi' že'n chie'.

Bebél la'kze nbej yichjgak
benách ka' le',
dan' Dios gone' ga yánle'eže
zi'no' ka'
ka' xkwide' ka' che no'len'
zólene' benne' byo
chie'.

²⁸ Zí'na'do' ka', žo'o ni nakžo kan gok Isaak, zi'n Bran. Nakžo ka' za'só Bran na', xkwide' ka' bchebe laže' Dios gáljgakbe' chie'. ²⁹ Kate' ža ka', xkwiden' goljbe' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', wžia láže'be' xkwiden', bin' goljbe' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. Lezka' žaken

chežo na'a, želbía láže'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga žo'o. ³⁰ Na'a, žbizkze zнна da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan: "Bebėj no'le ndo'w na' na'le tzen len zi'ne', dan' bi gak si' zi'n no'len' tzen len zi'n no'le bi ndo'e da' bchebe laže' Dios gatan' che zi'n no'le bi ndo'e na'." ³¹ Ki naken, zí'na'do' ka', bi nakžo kan gok zi'n no'le ndo'w na'. Žo'o nakžo ka' zi'n no'le bi ndo'e na'.

5

Le gape chi'i kwinle, nich ga'nle lo yela' želá

¹ Ba belažo dan' beslá Benne' Criston' žo'o. Le soa choch cha', na' le ga'n lo yela' želá na'. Bi wzóa kwinle da' yoble lo na' da' bchi'le Moisés na', nich bi gagle ka' benne' ndo'w ka' chen.

² Le wzé nag da' znnia'. Neda', Pablo, žapa' le'e cha' gonnle no benne' latje choge' lo belá' chele kan zнна da' bchi'le Moisés na', bi yebélenlele da' ben Benne' Criston'. ³ Da' yoble žénela' yapa' no benne' byo žwe'e latje no benne' choge' lo xpele'e da' ni, žon byenen gone' dot da' zнна da' bchi'le Moisés na'. ⁴ Nólele le'e žéklele yeyakle chawe' law Dios dan' žonle kan zнна xtiža' Moisés na', ba bkwáslenle Benne' Criston'. Ba bsanle da' žonn Dios chežo. ⁵ Žo'o ni žxen láže'žo yeyakžo chawe' law Dios ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y dan' žejle'žo che Benne' Criston'. ⁶ Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog

lo beľa' chežo kan z̄nna x̄tiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo beľa' chežo. Da' záka'že naken chejle'žo che Benne' Criston', da' gonen ga ži'ilžo lježžo ka'.

⁷ Cháwe'do' gok kan wzó lawle žonle ža na'. ĽNakx̄kze goken bka'nle da' naken dot da' li? ⁸ Dios, Bennen' bliže' le'e, bi ben byene' benle ki. ⁹ Bi gal láže'le da' z̄nna: "Láte'ze kwa zichj che yet x̄til žonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'." ¹⁰ Dan' nakžo toze len X̄anžon', žx̄en laža'a kan nak chele, sa' láže'le tlebe kan zza' laža'a neda', na' Dios wsaka' zi'e bennen' z̄chix̄e' le'e, nóte'teze benne' nake'.

¹¹ Na'a, kan nak chia' neda', zí'na'do' ka', zej nnita' benne' ka' z̄nnágake' žsedla' benách ka' žala' chog lo beľa' chegak benne' byo ka' kan z̄nna da' bchi'le Moisés na'. Cha' žona' ki, Ľbiz chen' želbía láže'gak benne' judío ka' neda'? Chela' žsedla' ki, bi ža'a nitó benne' neda' dan' zchalja' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. ¹² Kan nak chegak benne' ka' z̄chíx̄gake' le'e, benne' ka' žénegekle' chog lo beľa' chele, žak laža'a chóggake' to chi'ize kwíngake'.

¹³ Kan nak chele, zí'na'do' ka', Dios bliže' le'e nich gakle benách nla ka'. Bi wkónlele žin yela' želá na' nich gonle kan zdan láže'zele, san nich gonle žin che lježle tole yetole, dan' nži'ilele lježle ka'.

¹⁴ Yógo'te da' z̄nna x̄tiža' Dios žon bennen' žone' kan z̄nna x̄tiža' Dios da' z̄nna: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'."

¹⁵ Na'a, cha' z̄nele che lježle

tole yetole, da' žonle naken kan žongak beko' yix̄e' snia ka', bia ka' žáwya'agakba', na' žáwgakba' ljéžgakba' ka'. Cha' ki žonle, le gape chi'i kwínle nich bi wžia yi'le lježle tole yetole.

Da' žonžo žakze chežo, na' da' žon Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo

¹⁶ Da' ni žapa' le'e: le we' laže' gonle da' žénele Dios Be' La'y, na' naž biž gonle kan žénelele lo yela' benachze chele. ¹⁷ Da' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo bi naken tlebe len da' žénele Dios Be' La'y gonžon, na' da' žénele Dios Be' La'y bi naken tlebe len da' ka' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo. Da' chopen ki, bi zej naken tlebe, na' che len bi gak gonle kan žénekzelele. ¹⁸ Na'a, cha' žonle kan žénele Dios Be' La'y, biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés na'.

¹⁹ Zej nak bia' da' žongak benách ka', benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake':

Zka'n dítjgake' yela' zchag na'.

Žóngake' da' zinnj, na' da' kegle, na' da' bi naken chawe'.

²⁰ Zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' yela' wžá'.

Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe', na' želdíl-lene' légake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' želžé'e.

Zze láže'gake' da' kegle.

Želžój chóplegake', na' zbéjgake' cheľa'ale benách ka'.

21 Zdan láže'gake' yela' gape,
na' zótgake' benách ka'.

Želzožle', na' žáwle'egake'.

Zdetlen žóngake' da' ka'
žóngake'.

Da' zan da' ki žóngake'. Neda'
zchi'la' le'e na'a nich bi gonle
ki, kan bchi'la' le'e zga'ale,
znnia': benne' ka' žóngake' ki
bi gak cházgake' gan zna bia'
Dios.

22 Na'a, nak bia' Dios Be'
La'y žone' žin lo yichj lázdo'žo
dan' žonžo ki:

Nži'ilžo lježžo ka', na'
žebéle'elžo.

Zga'n ži yichj lázdo'žo, na'
zbezžo zen laže'.

Že' láže'žo lježžo ka', na' nakžo
ži'i laže'.

Žonžo kan znažo.

23 Nakžo gaxjw laže', na' zna
bia'žo kwinžo.

Da' bchi'le Moisés žo'o bi zži'il
che da' ki. 24 Benne' ka' zej
nake' che Benne' Criston' biž
žóngake' kan žénekegekle',
na' bi žóngake' da' zdanze
láže'gake' lo yela' benachze
chégake'. 25 Dios Be' La'y
nbánlenžo. Lekze' žala' nna
bi'e žo'o kan nak yógo'te da'
žonžo.

26 Bi žala' wká'n zen kwinžo,
na' bi wcha'žo lježžo tožo
yetožo, na' bi ge'elžo lježžo
tožo yetožo.

6

Žala' gáklénžo lježžo ka'

1 Na'a, zí'na'do' ka', cha'
lé'elele žon to lježle dola',
naž nólele le'e zoalen Dios
Be' La'y le'e, žala' gonle ga
yeyát laže' bennen', san žon
byenen gonle ki lo yela' gaxjw

laže' chele, na' le gape chi'i
kwinle nich bi gon da' xiwe'
ga bága'le dola'. 2 Le gaklen
lježle tole yetole kan nak ywa'
da' nbága'le. Cha' gonle ki, na'
gonle kan zna da' gož Benne'
Criston' žo'o gonžo.

3 Cha' zoa no benne' žekle'
nake' benne' zen, san bi be
nake', benne' ni žon láže'le' la'
kwinze'. 4 To to benne' žala'
wie' binlo da' žonkze'. Naž
cha' yežoje' chawe', gak wká'n
zen kwine' kan nak da' ba
bene', na' bi gon byenen wie'
kan bengak yezika' benách
ka' cha' bene' le' da' nakže
chawe' o bi bene' ki. 5 To to
benne' žala' we'e da' besbaga'
Dios le'.

6 Cha' zoa no benne' žsedle'
le'e diža' chawen', žala'
wnéziwle bennen' žsedle' le'e
late' da' den chele.

7 Bi gon laže'l kwinle, dan'
bi gak gon láže'lele Dios.
Yelaple kan nak da' gozle.
8 Cha' da' žazle zej naken da'
ka' žonle kan zdanze láže'le
lo yela' benachze chele, na'
da' yelaple gaken yela' got.
Cha' da' žazle zej naken da'
ka' žonle kan žaz laže' Dios
Be' La'y, na' yelaple da' gonn
Dios Be' La'y chele, da' naken
yela' nban da' zejlí kanne. 9 Ki
naken, bi žala' wsanžo gonžo
da' naken chawe', na' cha'
bi yekwasžo, žin ža yelapžon.
10 Che len, bátteze gata' latje
chežo, žala' gonžo da' nak
chawe' chegak yógo'te benách
ka', na' da' naken blo, žala'
gonžo ki chegak lježžo ka',
benne' žejlé'gake' che Benne'
Criston'.

Da' bzoj Pablo kate' ze lawte

11 Le wia kato da' zen diža' ni da' zzoja' nga chele len na' kwina'. 12 Benne' ka' žénegekle' góngake' ga chog lo belá' chele kan zнна da' bchi'le Moisés na', žóngake' ki nich yežójkake' chawe' lawgak benne' judío ka', nich bi kwia láže'gake' légake' dan' zcháljkake' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze.

13 Na'a, benne' byo ka' nžog lo belá' chégake' kan zнна da' bchi'le Moisés na', bi žóngake' dot kan zнна da' bchi'le'. Žénegekle' góngake' ga chog lo belá' chele nich gak wká'n zen kwíngake' dan' gata' latje chégake' nna biá'gake' le'e.

14 Kan nak chia' neda', wká'n zena' toze da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' gote' le'e yag kroze. Ni'a che da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze, da' žen' yežlyó nga naken chia' neda' ka to da' ba naten, na' bi že' laža'an, na' neda' naka' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga ka to benne' gat, na' bi gak yekwásgake' neda'.

15 Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo belá' chežo kan zнна xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo belá' chežo. Da' záka'kze naken gakžo benách kobe lo yichj lázdo'žo. 16 Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' kan zнна da' žsedla' nga, na' yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios, znnabla' Dios wká'n žie' yichj lázdo'gake', na' yeyache' láže'e légake'.

17 Na'a so law, biž gak no benne' gone' ga kwe' zedla'

neda', dan' zej že' lo xpela'a yiž ka' da' zej nak bian' naka' wen žin che Xanžo Jesusen'.

18 Na'a, zí'na'do'ka', znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO LO YEŽ ÉFESO

*Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús*

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' zoale lo yež Éfeso. Naka' neda' wbás bseła' Jesús, Benne' Criston', dan' Dios na'kze gónele' gaka' ki. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

*Da' žonn Dios chežo dan'
nakžo toze len Jesús*

³ ĵGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Dan' nakžo toze len Benne' Criston', Dios ba benne' chežo yógo'te da' naken chawe' che ya'abá chie', dan' bsele'e Dios Be' La'y nich yedjsóalene' žo'o. ⁴ Zga'ale kate' ben Dios yežlyó nga, wžekze' žo'o nich gakžo che Leze' ni'a che Benne' Criston', na' nich gakžo benách la'y chie' ka', na' nich gakžo chawe' lawe' Le'. ⁵ Dios bkweze' zga'ale si' lo ne'e žo'o ka' zi'nkze' ka' ni'a che da' gon Jesús, Benne' Criston', dan' wyáz laže'e Le' gone' ki, na' dan' naken da' gónekzele' gone'. ⁶ Žala' wká'n zéntežžo Dios ni'a che da' benne' chežo, dan' bennze' chežo dan' nakžo toze len Zi'ne', Bennen' nži'ile'. ⁷ Benne' Criston' beya'we' žo'o katen'

gote' lo wlažžo žo'o nich gak yenít law Dios žo'o che doła' da' nbága'žo. Ki ben Dios dan' nži'ile'ele' žo'o. ⁸ Bloe'ele' law kan nži'ile' žo'o dan' benne' chežo yela' sina' chie', na' yela' žejní'il chie' ⁹ nich gak gónbia'žo da' bkweze' chežo, na' bloe'ele' žo'o da' bgache', dan' bzoakzen' zga'ale gonen' lo na' Benne' Criston'. ¹⁰ Dan' bzoakze Dios gonen' kate' žinte ža, naken gone' ga gakgak toze, na' chazgak lo na' Benne' Criston' yógo'te da' de, da' ka' zej nnitan' ya'abá che Dios, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga.

¹¹ Dan' nakžo toze len Benne' Criston', Dios wžekze' žo'o zga'ale nich gak chežo da' naken che Xažo Dios, dan' bkwezen' chežo kan nak da' gónekzele' Le'. Nake' Le' Bennen' žone' yógo'te kan žénekzele' Le'. ¹² Ki ben Dios nich wká'n zenžo-ne' kan nak yela' zen chie', žo'o ni žxen láže'žo Benne' Criston' zgá'aležo ka' yezika' benách ka'. ¹³ Lezka' goken chele le'e. Katen' bénlele diža' da' naken dot da' li, diža' chawen' kan gak yelažo, na' bejle'le che Benne' Criston', na' Dios bzoe' chele da' nak bian' nakle chie', katen' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' bchebe laže' Dios sełe'e chežo. ¹⁴ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, nak bia' gak chežo da' naken che Xažo Dios kate' yeyóž yeya'we' žo'o, žo'o na' ba nakžo chie' Le'. Ki naken nich ga'n zen yela' baní' chie'.

*Pablo znnable' Dios wze-
jni'ile' benách ka' che Jesús*

¹⁵ Che len, katen' benla' kan žejle'le che Xanžo Jesusen', na' kan nží'ilele yógo'te benách ka' che Dios, na' zejte na'a ža ¹⁶ bi žsana' žapa' Dios: "Žóxkeno" ni'a chele. Žejsá' laža'a le'e kate' zcháljlena' Dios, ¹⁷ Bennen' nake' Dios che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nake' Xažo, na' nape' dot yela' wak. Znnabla'-ne' sele'e Dios Be' La'y chele, nich gone' ga gónbia'le Dios dot kan nake'. Dios Be' La'y na' žonne' chežo yela' žejní'il, na' zloe'ele' žo'o da' nakkze Dios. ¹⁸ Znnabla' Dios wzejni'ile' le'e lo yichj lázdo'le nich gak nnézlele kan nak da' žxen láže'žo, dan' bliže' le'e nich yebélenlelen, na' nich nnézlele kan nak yela' wnni'a che ya'abá che Dios da' gaken chegak benne' ka' zej nake' chie' Le', ¹⁹ na' nich nnézlele kato da' zen nak yela' wak chie', dan' žáklenen žo'o, nolžo žejle'žo chie' Le'. Yela' wak zen ni naken da' bloe'el law Dios ²⁰ katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' bene' ga wži'e kwit li ža chie' Le' gan nake' blo ya'abá che Dios, ²¹ ga na' zнна bi'e benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', na' benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. Benne' Criston' nakže' blo ka' yógo'te benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' yežlyó nga, na' lo yežlyó da' zan'. ²² Dios bdie' lo na' Benne' Criston' yógo'te da' den nich nna bi'en, na' bzoe'

Le' chegak benách chie' ka' nich gake' Xanžo lo yógo'te da' zej naken chežo. ²³ Benách ka' che Benne' Criston' zej nake' ka' belá' žen chekze', na' žake' Le' dot zen lo belá' žen chie' na'. Žonkze' Le' ga zgólegak dot chawe' yógo'te da' den.

2

Belažo dan' nží'il Dios žo'o

¹ Dios ba benne' yela' nban da' zejlí kanne chele, la'kze zga'ale gokle ka' benne' gat ka' ni'a che doła' da' wbága'le, na' ni'a che da' zinnj da' benle. ² Ža na' benle tlebe kan žongak benách ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' benle kan gónele da' xiwe', dan' zнна bian' lo be'ze, na' zkonlen žin benne' ka' bi žóngake' kan zнна xtiža' Dios. ³ Lezka' gokžo yógo'težo žo'o, dan' benžo kan wzeze láže'žo, na' kan wyáz láže'žo lo yela' benachze chežo. Che len wbága'žo doła' law Dios, dan' žonen ga choge' chežo gatžo kan gone' chegak yezika' benách ka'. ⁴⁻⁵ Naž katen' gokžo ka' benne' gat ka' ni'a che dołan' da' wbága'žo, Dios besbane' žo'o lo yela' got tzen len Benne' Criston' dan' beyache' láže'le' žo'o, na' bží'ile'ele' žo'o. Belale le'e dan' že' láže' Dios le'e. ⁶ Dios besbane' žo'o tzen len Benne' Criston' nich gone' ga kwe'žo tzen len Le' gan zнна bi'e ya'abá chie' Le'. ⁷ Katen' ben Dios ki, bloe'ele' benách ka' zá'gake' kan nak yela' wnni'a che da' bennze' chežo, katen' bsele'e Jesús, Benne'

Criston', nich gáklene' žo'o, da' nak bian' kan nží'ile'ele' žo'o. ⁸ Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e dan' žejle'le che Benne' Criston'. Beslé' le'e, kege dan' zoa da' chawe' da' benle le'e, san dan' naken da' žonze Dios. ⁹ Bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' dan' belé', dan' bi belé' ni'a che da' chawe' da' benkze' le'. ¹⁰ Da' nakžo naken da' benkze Dios. Dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bzoe' žo'o nich gonžo da' naken chawe', da' bkweze' zga'ale nich gonžon.

Že' ži yichj lázdo'žo law Dios ni'a che da' ben Jesús

¹¹ Le chejsá' laže' kan gokle zga'ale. Gokle benách zi'to' ka', na' che len benne' judío ka', benne' želchoge' lo beła' chegak benne' byo ka' da' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, na' znnágake' zej nake' benne' nžog lo beła' chégake', znnágake' nakle le'e benne' bi nžog lo beła' chégake'. ¹² Ža na' wzoale zi'to' gan zoa Benne' Criston'. Gokle benne' zi'to' ka' lawgak benách Israel ka', na' bi wzí'le da' chawe' che diža' da' ben choch Dios, dan' bchebe laže'e gata' chegak benách chie' ka'. Wzoale yežlyó nga, na' bi wzóa da' žxen láže'le, na' bi bénbia'le Dios. ¹³ Na'a, nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. Zga'ale wzoale zi'to' gan zoa Dios, san na'a Dios ba bnnite' le'e gawze dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o. ¹⁴ Benne' Cristo na'kze zka'n žie' yichj lázdo'žo law

Dios. Le' bene' ga beyagkak benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', ka toze benách, na' bsole' yela' zža'a dan' bebejen légake' chople, dan' goken ka to ze'e sibe. ¹⁵ Da' ni ben Benne' Criston' katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' bsole' da' ka' zchí'igeklen benne' judío ka', da' ka' zej nyejwn lo da' bzoj Moisés na', na' chope kwe' benne' ka', beyone' légake' toze benách kobe, benne' ka' zej nake' toze len Lekze'. Ki bene', na' bka'n žie' yela' zža'a na'. ¹⁶ Dan' got Benne' Criston' le'e yag kroze, bsole' yela' zža'a na', na' chope kwe' benách ka', beyone' légake' ka toze benách, na' bzoa žie' yichj lázdo'gake' law Dios.

¹⁷ Ka' goken, zí'na'do' ka', bla' law Benne' Criston', na' bchalje' diža' chawen' kan gak ga'ngak cháwe'do' yógo'te benách ka', le'e na' nakle benách zi'to' ka', na' wzoale zi'to' gan zoa Dios, na' lezka' benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' gawze. ¹⁸ Na'a, ni'a che da' ben Benne' Criston', gak bíga'žo law Xažo Dios, dan' zóalenkze Dios Be' La'y žo'o, la'kze nakžo benne' judío ka' o benách zi'to' ka'. ¹⁹ Che len, le'e, benne' zi'to' ka', biž nakle ka' benách zi'to' ka', na' biž zoale to yežlyó da' bi naken chele, san nbáblenle benách ka' che Dios. Ba nakle ljež Dios na'kze. ²⁰ Le'e nakle ka to yo'o da' zoan to chi'ize. Nakle ka' yej ka' da' zej zoan law len ze'e, da' wlo'ogak benne' wbás ka' che Benne' Criston' len benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

Jesús na'kze, Benne' Criston', nake' ka yej blo che len ze'e na'. ²¹ Dot yo'on' da' nakle le'ekze žasen law len ze'e na', dan' nakkze Benne' Criston', na' yej chen ka' zej nnita' binlo, nich gaken to yodo' la'y che Xanžon' gan zoakze' Le'. ²² Le'ekze nakle toze len Benne' Criston', Bennen' bnnite' le'e nich gakle ka to yo'o gan yo'o Dios, dan' zoalen Dios Be' la'y le'e.

3

Nak Pablo wen žin nich wchalje' diža' chawe'

¹ Che len, neda', Pablo, nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' che Jesús, Benne' Criston', nich si'le le'e da' chawe' chie', le'e, benách zi'to' ka'. ² Žekla' ba nnézkzelele kan ben Dios, bdie' lo na'a žin da' žona' nich yebélenlele da' žonne' chežo. ³ Dios bloe'ele' da' bgache' che da' žone' Le', na' bzejni'ile' neda' kan naken. Kan nak da' ni ba bzoja' chele le'e láte'do'ze. ⁴ Kate' goļ-le diža' ni, na' gónbia'le da' žejni'ila' kan nak da' bgache' kan nak che Benne' Criston'. ⁵ Ža ni'te bi bzejni'il Dios nitó benne' kan nak da' bgache' na', san na'a, lo na' Dios Be' La'y, Dios ba bloe'ele' law kan naken. Bzejni'ile' benne' wbás ka', benne' ka' bebeje' cheze chie', na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ⁶ Ki znnna da' bgachen': "Ni'a che diža' chawen' si'gak benách zi'to' ka' tzen len benne' judío ka', da' ka' zej naken che Dios, na' yeyákgake' ka toze

benách, na' lezka' gata' yela' žebél chégake' tzen len benne' judío ka', da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'." ⁷ Dios, lo yela' ži'i laže' chie', bdien' lo na'a neda'. Lo yela' wak zen chie', bene' neda' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawe' chien'. ⁸ Néxjwža' neda' ka yógo'te benách ka' che Dios, san Le' benne' neda' latje gaka' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawen' gan nnita'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che Benne' Criston', da' záka'le'en. ⁹ Dios bdie' lo na'a gona' ga gónbia'gekle yógo'te benách ka' kan nak da' bzoakze Dios ža ni'te, dan' naken to da' bgache' che Dios, Bennen' bene' yógo'te da' zle'elžo. ¹⁰ Ka' goken nich gónbia'gekle yógo'te benne' ka' na'a, benne' ka' znnna biá'gake' len benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' ya'abá che Dios, dot kan nak yela' žejni'il che Dios, kate' lé'egekle' kan zej nak benách ka' che Benne' Criston'. ¹¹ Dios bene' da' ni katen' bene' dan' bzoakze' Le' ža ni'te, dan' bene' lo na' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹² Dan' nakžo toze len Benne' Criston', ba nzi'žo latje bíga'žo dot láže'žo law Dios, dan' žejle'žo chie' Le'. ¹³ Che len žata'yoela' le'e bi gak chope láže'le ni'a che da' zzaka'a neda' nich gáklena' le'e, dan' gonen ga gak chawe' chele.

Kan nakyela' nzi'il che Jesús

¹⁴ Che len zzoa ziba' law Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

15 Kan lie' Le' lezka' nzi' lagak yógo'te benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga.

16 Znnabla' Xažo Dios, lo yela' wnni'a da' zenle'e chie', wnezjwe' chele yela' wak che Dios Be' La'y, na' gone' ga gólele lo yichj lázdo'le.

17 Znnabla' Benne' Criston' sóateze' lo yichj lázdo'le dan' žejle'le chie' Le'. Znnabla' Le' gone' ga soale to chi'ize lo yela' nži'il chie', na' bi yechá' yichj lázdo'le kan nží'ilele-ne',

18 nich gak chejni'ilele tzen len yógo'te benách ka' che Benne' Criston' kan nží'ile'ele' žo'o gáte'teze na' to chi'ize.

19 Znnabla' Dios gone' ga gónbia'le yela' nži'il na', da' bi gak gónbia'žo dot kan naken, nich soa dot da' nakkze Dios len le'e.

20 Na'a, jga'n zen Dios, Bennen' gak gónle'eže' kan gak nnablžo-ne' o kan gak sa' láže'žo, na' wkonle' žin yela' wak chie' lo yichj lázdo'žo! 21 jGa'n zénteze Dios lawgak benách ka' che Benne' Criston', na' law Jesús na'kze, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

4

Dios Be' La'y žone' žo'o toze len lježžo ka'

1 Na'a, neda' žáta'yoela' le'e, ne nyejwa' liž ya nga dan' zzoa lia' che Benne' Criston'. Znnabla' le'e gonle dot kan žala' gongak benne' ka' bliž Dios nich gágake' che Leze', kan lezka' bliže' le'e. 2 Le gak

gaxjw láže', na' ži'i láže'. Le kwez zen láže', na' le we' láže' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele. 3 Le we' láže' gáktezle toze kan ba ben Dios Be' La'y le'e, na' gonle ki lo yela' zga'n cháwe'do' chele da' zóalenen le'e.

4 Toze nak bela' žen che Benne' Criston' da' nžagžo žo'o.

Toze nak Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

Toze nak da' žxen láže'žo, dan' bliž Dios žo'o nich yebélenžon.

5 Toze nak Xanžon', na' toze da' žejle'žo, na' toze da' bezoažo nis.

6 Toze nak Dios, Bennen' nake' Xažo yógo'težo.

Le' zнна bi'e yógo'težo, na' zkonle' žin yógo'težo, na' zoakze' Le' lo yichj lázdo'žo yógo'težo.

7 To tožo nži'žo to yela' wak che Dios kan nak da' benn Benne' Criston' che chežo. 8 Naken ki kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Beyepe' ya'abá che Dios, na' bchi'e benne' zan, benne' ka' beslé' lo na' da' xiwe'.

Bdise' chegak benách ka' da' žonnze' chégake'.

9 jBizkze zejlás dan' znnan: "beyepe'?" Žsedlen žo'o betje' zga'ale, na' ble'e že'le lo yežlyó nga. 10 Bennen' betje' nake' Bennen' beyepe' žá'teže ya'abale nich besché'e yógo'te len da' nakkze' Le'. 11 Benne' Criston' bennkze' che chežo yela' wak chie' ka':

Bi'e baļe benne' ka' latje gágake' wbás chie' ka'.

Bene' ga zchaljgak yebałe
benne' ka' lo wláz Dios.
Bsele'e yebałe benne' ka'
chejcháljgake' diža'
chawen'.

Bnnite' yebałe benne' ka' nich
gape chí'igake' benách
chie' ka'.

Wžie' yebałe' nich wsédgekle'
benách chie' ka'.

12 Benne' Criston' bpa'kze'
benách chie' ka' nich gak
góngake' xchine', nich
góngake' ga gaggak dot li
laže' benne' ka' zej nake' ka
beła' žen chekze' Le'. 13 Ki
gaken na' zejte yeyakžo toze
yógo'težo kan žejle'žo che
Benne' Criston', Zi'n Dios,
na' kan nónbia'žo-ne'. Gakžo
wale, na' yeyakžo dot kan
nakkze Benne' Criston'. 14 Biž
gakžo ka xkwide' ka', kan zej
nak benne' ka' la' zchá'tegake'
kan žóngake', na' zej nake' ka
to da' zejen law nis yego, o ka
to da' zche' bíte'teze be' žaken,
na' zzi' lo ná'gake' bíte'teze
diža' da' žsedle no benne'
lé'gake', bennen' žon láže'le'
lé'gake' len yela' sina' chie', na'
žone' ga zchí'xgekle benách
ka'. 15 Na'a, dan' nži'ilžo žo'o
lježžo ka', žala' wchaljžo da'
naken dot da' li nich gak
yeyakžo dot kan nak Benne'
Criston', na' gakžo toze len
Le', Bennen' nake' Xane dot
beła' žen chie', da' nakžo žo'o.

16 Benne' Criston' žonkze' ga
nžag chawe' beła' žen chie',
da' nakžo žo'o, na' dot beła'
žen chien' nžagen tzen ni'a che
da' žon toze beła' žen chien'.
Kate' žonžo xchinžo to tožo
žo'o, žo'o na' nžagžo beła' žen
chien', na' doten zgolen, na'

žaken dot li laže', kan zej žakže
dot li laže' kan nži'ilžo lježžo
ka'.

*Yela' nban kobe da' napžo
dan' nakžo che Jesús*

17 Lo wláz Xanžon' žapa'
le'e da' ni, na' zdian' lo na'le,
žnnia': biž gonle kan žongak
benne' ka' bi zej nónbi'e Dios,
benne' ka' žóngake' kan želzá'
láže'gake', 18 na' zej nchoł
yichj lázdo'gake'. Dan' zej
nake' benne' bi nnezle ka',
na' zej non ziže lázdo'gake',
che len bi zej nzi'e yela' nban
da' žonn Dios chežo.

19 Bi žedoé'egekle'.

Bde kwíngake' nich góngake'
da' zinnj.

Dot láže'gake' žóngake' yógo'te
da' kegle.

20 Benne' ka' bsédgekle' le'e
kan nak che Benne' Criston',
bi bsédgekle' le'e gonle kan
žongak benách ki. 21 Da' naken
dot da' li da' bénlele kan nak
che Benne' Criston', na' da'
nakle chie' Le', žsédgeklen
le'e da' naken dot da' li da'
zóalenen Jesusen'. 22 Le nna
bia' yela' benachze chele da'
gokle zga'ale, dan' znitlen
ni'a che yela' zze laže' chele
da' kegle dan' ben láže'len
le'e. 23 Le yeyák kobe lo yichj
lázdo'le, na' lo be' nákkzele.

24 Le si' yela' benách kobe
da' žon Dios kan nakkze' Le',
dan' zla' lawn dan' žonen ga
žonle da' naken chawe', na'
da' naken li laže'.

25 Che len, biž gon láže'le.
Yógo'težo žala' wcháljlenžo
lježžo ka' da' naken dot da'
li, dan' nžagžo yógo'težo beła'
žen che Benne' Criston'.

26 Cha' ža'le, bi žala' gonle doła'. Bi ža'le scha. 27 Bi be gonle da' wnné xjon latje da' xiwe' nna bian' le'e.

28 No benne' zbane' žala' wsane' yela' wbán chie', na' cheje' wen žin nich gata' chie' bi da' wnezjwe' chegak benách yache' ka'.

29 Bi nne zi'le, san le nna da' naken chawe', da' gáklenen no benne' yenlen', na' gonen ga gak chawe' che bennen'. 30 Bi gonle nyache' laže' Dios Be' La'y, dan' nak bia' nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y na' le'e, na' žin ža yeyóž yeslé' le'e lo na' doła'.

31 Le kwas ladjwle le'e:
Yela' zge'el, na' yela' zža'a,
na' yela' zze laže',
na' yela' zdile diža', na' yela'
wnné zi',
na' yógo'te da' kegle.

32 Žala' gakte ži'i laže', na' yeyache' láže'lele lježle tole yetole, na' yenít lawle che lježle tole yetole, kan ben Dios, benít lawe' chele le'e dan' nakle toze len Benne' Criston'.

5

Kan žala' gaggak benne' ka' zej nake' zi'n Dios

1 Dan' nakle zi'nkze Dios, na' Le' nži'ile' le'e, le we' laže' gakte kan nake' Le'. 2 Kan nak yógo'te da' žonle, žala' ži'ilele lježle ka', kan Benne' Criston' bži'ile'ele' žo'o, na' bde kwine' lo yela' got lo wlazžo žo'o. Ben kwine' ka' to biado' žotžo-ba' law Dios ni'a che doła' da' nbága'žo. Lezka' goke' ka' to

da' zla' zix, da' žaz laže' Dios, dan' zko'žo lo bkog la'y chie'.

3 Dan' nakle che Dios, bi gonle da' sban, na' bi gonle da' kegle, na' bi dan láže'le yela' gape. Naž bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. 4 Bi nnale da' sban o da' wen laže' o diža' ka'ze, da' ka' bi žala' gonle, san gakže chawe' ye'le Dios: "Žóxkeno'." 5 Ba nnézkzelele bi chaz nitó benne' gan znná bia' Benne' Criston' tzen len Dios, bennen' žone' da' sban, o bennen' žone' da' kegle, o bennen' zdan laže'e yela' gape. Bennen' zdan laže'e yela' gape nake' ka' to benne' zka'n zene' lo'a ka'. 6 Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e len da' bi naken dot da' li. Ni'a che doła' ki Dios gone' zia benne' ka' bi žóngake' kan znná xtiže'e. 7 Bi gónlenle tzen benách ki.

8 Zga'ale wyo'ole le'e da' nak chol, san na'a yo'ole baní' che Dios, dan' nakle toze len Xanžon'. Le gon da' naken che banín', 9 dan' žon banín' ga gakžo ži'i laže', na' ga wchalžžo da' naken dot da' li, na' ga gakžo chawe'. 10 Le we' laže' nnézlele da' žaz laže' Xanžon'. 11 Bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' zinnj, dan' žóngake' gan nak chol, san le yebėj lawe' law dan' žóngake'. 12 Yedoé'elžo wchalžžo kan nak da' žongak benne' ka' ngáche'ze. 13 Kate' bi da' yebejžo lawe' law, gak bia' yógo'te kan zej naken, dan' gon da' nak baní' ga gak bia' yógo'ten. 14 Che len nyejw le'e yiche da' znnan: Bebán, le' na' ztaso'.

Wyase ladjw benne' gat ka'.
 Benne' Criston' wza'ni'e chio'.
 15 Le wia kwinle kan žonle.
 Bi gakte benne' bi žejní'igekle',
 san le gak benne' žejní'igekle'.
 16 Le wkonle žin latje da' den
 chele dan' ba zoažo ža bi žak
 chawe' chežo. 17 Bi gakte
 benne' bi nnezle ka'. Le
 we' laže' chejní'ilele da' žénele
 Xanžon' gonlen. 18 Bi sóžlele,
 dan' gon yeļa' zzožle ga nítlele
 to chi'ize. Le we' latje nna
 bia' Dios Be' La'y le'e. 19 Le
 wchaljen lježle tole yetole,
 wkónlele žin salmo ka', na'
 da' ka' žol-le che Dios, na'
 da' ka' žol-le ni'a che Dios Be'
 La'y. Dot láže'žo žala' golžo
 che Dios da' wká'n zenen Le'.
 20 Le wkonle žin la Xanžo
 Jesús, Benne' Criston', na' le
 ye' Xažo Dios: "Žóžkeno" ni'a
 che yógo'te da' žaken.

*Kan žala' gonžo chegak
 lježžo ka'*

21 Le gon kan zнна xtiža'
 lježle tole yetole nich ki wká'n
 zenle Dios.

22 Le'e, no'le ka', le gon kan
 zнна xtiža'gak benne' byo che
 chele, kan žala' gonle kan
 zнна xtiža' Xanžon'. 23 Ki žala'
 gonle dan' zнна bia' to benne'
 byo zo'le' kan žon Benne'
 Criston', zнна bi'e benách
 chie' ka'. Benne' Criston'
 nake' Benne' žeslé' benách
 chie' ka', benne' ka' zej nžage'
 beļa' žen chie' Le'. 24 Kan
 žongak benách ka' che Benne'
 Criston' kan zнна xtiže'e, lezka'
 žala' gongak no'le ka' kan
 zнна xtiža'gak benne' byo che
 chégake' lo yógo'te da' žaken.

25 Le'e, benne' byo ka',
 le ži'il no'le che chele kan
 Benne' Criston' nži'ile' benách
 chie' ka', na' bde kwine' nich
 gote' lo wlázgake'. 26 Ki got
 Benne' Criston' nich wnnite'e
 benách chie' ka' lo na' Dios,
 na' zej nyaže' to lo nis da'
 naken xtiže'e. 27 Got Benne'
 Criston' lo wlázgake' nich gak
 wzie' légake' law Dios, zej
 nake' ka to laže' xtan, da' bi
 naken sban, na' bi xonjen,
 na' bi zoa nitó da' zchinnjen,
 dan' žone' ga gákgake' dot
 chawe', na' ga bi gak nitó
 benne' bi da' nnie' chégake'.
 28 Le ži'il no'le che chele kan
 nži'il kwinle. No benne' byo
 nži'ile' zo'le, nži'il kwine'. 29 Bi
 zoa no benne' žon zi' kwine',
 san zwaw kwine', na' žape
 chi'i kwine', kan žon Benne'
 Criston' len benách chie' ka',
 30 benne' ka' zej nžage' beļa'
 žen chie', na' žo'o nžagžo
 beļa' žen chien'. Nakžo žo'o
 ka xpele'e, na' žit chie' ka'.
 31 Lezka' nyejw le'e yiche la'y
 da' znnan: "Che len benne'
 byo žala' wka'ne' xa xne'e
 nich chejsóalene' no'le chie',
 na' da' chope' yeyákgake' ka
 toze benne'." 32 Da' ni da'
 nyejwn le'e yiche zloe'elen
 law to da' naken dot da' li,
 na' neda' žekla' lezka' zchaljen
 kan nak che Benne' Criston',
 na' chegak benách chie' ka'.
 33 Lezka' zchaljen kan nak
 chele. Yógo'tele le'e, benne'
 byo ka', žala' ži'ilele no'le che
 chele kan nži'il kwinle, na'
 le'e, no'le ka', žala' gaple ba
 la'ne benne' byon' che chele.

6

1 Le'e, xkwide' ka', žala' gonle kan z_{nna} xtiža'gak xa xna'le nich ki gonle kan z_{nna} xtiža' Xanžon'. Žala' gonle da' naken chawe'. 2 Da' bchi'le Dios da' naken blo, dan' zchen' to da' bchebe laže'e gone', naken da' z_{nna}: "Wdape ba la'ne xa xno'o, 3 na' gak chawe' chio', na' scha so' nbano' yežlyó nga."

4 Le'e, benne' ka' nakle xagak xkwide' ka', bi gonle ga ža'agak zi'nle ka', san le yesgól légakbe', na' le sel-gakbe' snia, na' le wsdle-gakbe' kan žaz laže' Xanžon'.

5 Le'e, nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le gon dot láže'le kan z_{nna} xtiža'gak xanle ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' le gape-gake' ba la'ne lo yela' zžebe chele, na' le gon xchíngake' kan žala' gonle xchin Benne' Criston'.

6 Le gon xchíngake', kégeze kate' ne zwiagake' le'e, nich yežójzele chawe' láwgake', san dot láže'le le gon xchíngake' kan žaz laže' Dios, kan žala' gonle xchin Benne' Criston'.

7 Dot láže'le le gon xchíngake', na' ki gaken, gonle xchin Xanžon', na' kégeze xchingak benách ka'. 8 Nnézkzelele kan gon Xanžon'. Yebi'e che chežo kan zej nak da' chawe' da' žonžo cha' nakžo benne' ndo'w ka', o cha' bi ndo'žo.

9 Le'e, benne' ka' zej yo'o benne' ndo'w ka' lo na'le, le gon chawe' chegak wen žin chele ka', na' bi wchébele légake'. Le chejsá' laže' kan nak chele, yo'ole lo na' Xanžo,

Bennen' zoe' ya'abá che Dios, tlebe kan nak chégake', na' Le' bi zche'e kan žone' che to to benne' ka'.

Dios žonne' chežo da' ka' žon chóchgaken žo'o

10 Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch dan' nakle toze len Xanžon', na' zoalen yela' wak zen chie' le'e. 11 Le gape chi'i kwinle, wkónlele žin da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich gak soale choch katen' yénele da' xiwe' gonen ga bága'le dola'. 12 Bi zdíl-lenžežo benách ka', benne' zej nake' bela', na' žit, san zdíl-lenžo yela' wnná bia' chegak be' xiwe' ka', be' ka' želdán lo be'ze, na' žónlengaken tzen benne' ka' z_{nna} biá'gake', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', be' ka' zej nnitan' yežlyó nga gan nak chol. 13 Che len:

Le si' yógo'te da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich kate' žin ža katen' gak da' bi naken chawe' chežo, na' gak sóelelen, na' kate' yeyóž gonle ki, na' ga'nle choch.

14 Le soa choch.

Le si' da' naken dot da' li, da' gaken chele ka to yid da' nžejen le'le.

Le gak chawe', na' da' naken chawe' gape chi'in le'e kan žon to laže' žeje da' žape chi'in lcho'w to benne' žeje' lo wdile.

15 Le soa ban laže' nich gak wchalje diža' chawen' da' zka'n žin yichj lázdo'žo law Dios, kan zoa ban laže' to

benne' žjeje' lo wdile, na' zleje' zele' ni'e.

¹⁶ Da' naken blo, yela' žejlé' chele che Benne' Criston' gaken chele ka to da' naken choch da' wzele lawle, nich bi gala' da' ka' wsé da' xiwe' le'e, da' ka' zej naken ka yag ntóche'do' ka' da' žia yi' láwe'gaken.

¹⁷ Yela' žeslá gaken chele ka to lo'o ya da' gape chi'in yichjle.

Xtiža' Dios gaken chele ka to ya ntoche' da' žonn Dios Be' la'y chežo, nich wtíl-lenžon da' bi naken chawe'.

¹⁸ Le gon yógo'te da' ki, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e.

Le wcháljlenteze Dios, zoalen Dios Be' La'y le'e.

Nich gonle da' ki, žala' soale ban laže', na' bi yedó láže'le, na' nnáblele Dios gáklene' benne' ka' zej nake' chie' Le'. ¹⁹ Lewchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' neda', na' wzejni'ile' neda' da' nnia' katen' žala' wchalja', na' gone' ga gaka' wechóg laže' katen' wchalja', nich gak wzejni'ila' benách ka' kan nak da' ngache' che diža' chawen'. ²⁰ Dios bdie' lo na'a diža' chawen' nich wchaljan', na' dan' bena' ki nyejwa' liž ya nga. Le wchaljlen Dios cha', na' le nnable-ne' gone' ga gaka' wechóg laže' nich wchalja' diža' chawen', kan žala' gona'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

²¹ Tíkiko, lježžo na' nži'ilžone', na' žone' xchin Xanžon'

dot laže'e, wloe'ele' le'e dot kan žak chia' nga, na' kan žona'. ²² Che len, sela'a-ne' gan zoale, na' wloe'ele' le'e kan žaken cheto', na' gon choche' le'e.

²³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', wká'n žie' yichj lázdo'le, na' gone' ga gata' chele yela' nži'il da' nžagen yela' žejlé' chele che Benne' Criston', yógo'tele na' nakle chie' Le'. ²⁴ Dios gon chawe'e le'e, yógo'tele na' nži'ilele Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nak li laže' yela' nži'il chele Le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ FILIPOS

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' nólele žáklenle benách chie' ka', na' nólele le'e žape chi'ile légake'. Zoale yež Filipos, na' nakle che Dios, na' nakle toze len Jesusen'. Xkwide' Timoteo žónlenbe' neda' tzen, na' nakto' wen žin che Jesusen'. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Pablo znnable' Dios gáklene'
benách ka' che Jesús

³ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" kate' zza' laža'a chele le'e. ⁴ Žebela' kate' zcháljlena' Dios, na' znnabla'-ne' gáklene' le'e ⁵ dan' žejsá' laža'a kan bénlenle neda' tzen žin che diža' chawen'. Wzó lawle žonle žin na' ža na' bénlelen, na' žonlen na' zejte na'a ža. ⁶ Dios wzó lawe' žone' to da' naken chawe' lo yichj lázdo'le. Žxen laža'a Le' gónteze' ki na' zejte ža yelá' Jesús, Benne' Criston'. ⁷ Kan zza' laža'a chele naken kan žala' gona' dan' nží'ile'ela' le'e. Yógo'tele žebélenlele da' žonn Dios chežo, na' lo be' nakkzle žónlenle neda' tzen kate' ne nyejwa' liž ya nga, na' ki gonle kate' žina' lawgak

benne' yolawe' ka' nich wloe'ela' law, na' gon chi'a diža' chawen' che Benne' Criston'. ⁸ Nnézkzele Dios kan nží'ile'ela' le'e. Naken kan Jesús, Benne' Criston', nží'ile'ekzele' žo'o. ⁹ Znnabla' Dios gone' ga ží'ižezele lježle ka', na' gónnli'e yelá' sina', na' yelá' žejní'il chele, ¹⁰ nich gak kwele da' nákle'eže chawe'. Cha' gaken ki chele, na' gakle dot chawe', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' Benne' Criston'. ¹¹ Da' nakle nak bian' da' naken chawe' da' žon Benne' Criston' lo yichj lázdo'le nich la' law yela' baní' che Dios, na' nich ga'n zene' Le'.

Zoažo nbanžo nich gakžo
kan nak Jesús

¹² Zí'na'do' ka', žénela' nnézele da' ni: yógo'te da' goken chia' góklenen neda' nich gota' latje chia' bchalja' diža' chawen'. ¹³ Ka' goken, yógo'te ni'a na'gak benne' yolawe' ka' len yezika' benne' ka', nnézgekle' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Benne' Criston'. ¹⁴ Dan' nyejwa' neda' liž ya nga, yeláte'ze ndachgak lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' nga, zej nakže' benne' wechóg laže' ka', na' žxen láže'gake' Xanžon', na' biž zžébegake' zcháljgake' xtiža' Dios.

¹⁵ Da' li bale' zcháljgake' che Benne' Criston' dan' zgé'egekle' neda', na' želdí' diže'e, san yebale' zcháljgake' chie' dot li láže'gake'. ¹⁶ Benne' ka' zgé'egekle' neda' zcháljgake' che Benne'

Criston' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' kege dot li láže'gake'. Žénegekle' wsaka' zí'gake' neda' kate' ne nyejwa' liž ya nga. ¹⁷ Benne' dot laže' ka', lo yela' nži'il chégake' zchálgake' chie' Le', dan' nnézgekle' Dios na'kze bdie' lo na'a žin da' žona', zchalja' diža' chawen'. ¹⁸ Bi žonen ga že' zedla'. Žebela' dan' zchálgake' che Benne' Criston' nákteze, cha' zchálgake' dot láže'gake' o cha' bi žóngaken' ki.

Na'a, žebéžela' ¹⁹ dan' nnezla' yelá' neda' lo da' žaken chia', nyejwa' liž ya nga, dan' znnábele le'e Dios gaken ki, na' dan' žaklen Dios Be' La'y neda'. Nake' Le' Bennen' žsela' Jesús, Benne' Criston', chežo. ²⁰ Ki žénela', na' žxen laža'a Dios, gone' ga bi yedoe'ela', na' gone' ga gak wchalja' lo yela' wechóg laže', na' lo na'a neda' gá'nteze zen Benne' Criston' na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken, cha' gon byenen la' gattia' o cha' soa' nbana'. ²¹ Kan žekla' neda', cha' zoa' nbana', naken nich gaka' kan nak Benne' Criston', na' cha' gata', gaken to da' nakžen chawe'. ²² Cha' gak gona' žin da' gáklenen diža' chawen' che Benne' Criston' cha' soaza' nbana', bi nnezla' bile žala' kwian'. ²³ Nak zede kwian'. Žénela' gata' nich chejsóalena' Benne' Criston', da' gakžen chawe' chia', ²⁴ san žonže byenen soaza' nbana' nich gak gáklena' le'e. ²⁵ Dan' nnezla' naken ki, lezka' nnezla' gá'nlena' le'e

nich gáklena' le'e nich gakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' yebéželele dan' žejle'le chie' Le'. ²⁶ Ki naken, yedjsóalena' le'e da' yoble, da' gonen ga chaz láže'le Jesús, Benne' Criston', ni'a che da' gone', gáklene' neda'.

²⁷ Le we' láže'ze gake kan naken tlebe len diža' chawen' che Benne' Criston'. Ki gaken, cha' yedjwía' le'e o cha' soa' zi'to', yenla' nakle choch, na' nakle toze kan žonle tzen žin che da' žejle'žo, dan' zan' chežo ni'a che diža' chawen'. ²⁸ Bi we'le latje benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe' nich bi wchébegake' le'e. Da' ni wlo'e'elen légake' kwia yí'gake', san yelale le'e, dan' gak bia' Dios žáklenkze' le'e. ²⁹ Dios žonne' le'e latje gonle xchin Benne' Criston', kégeze kan žejle'le chie', san lezka' kan zzáka'le katen' žonle xchinen'. ³⁰ Na'a, gak gónlenle neda' tzen we' láže'žo wchalžo diža' chawen'. Blé'ekzelele kan wzaka'a katen' bena' ki zga'ale, na' ženlele kan lezka' zzaka'a na'a.

2

Jesús goke' gaxjw laže', na' wži'e yela' zen

¹ Dan' Benne' Criston' žon choche' le'e, na' lo yela' nži'il chie' žeyache' láže'le' le'e, na' nakle toze len Dios Be' La'y, na' nží'ilele lježle ka', na' žeyache' láže'lele lježle tole yetole, ² le gon ga yebéle'ežela'. Nich gonle ki, žala' gakte toze len lježle ka', na' gak toze kan nží'ilele lježle

tole yetole. Lezka' žala' gakte toze lo be' nákkzele, na' kan zza'láže'e. ³ Kan nak da' žonle, bi be žala' gonle lo yela' zdan yela' gape chele o nich wká'n zen kwine, san cháwe'do' žala' gonle yógo'te, na' bi géklele nákkzele le'e blo ka lježle ka'. ⁴ Lezka' le we' laže' gakte chawe' chegak lježle ka', na' kege chele le'eze.

⁵ Žala' gakte gaxjw laže' kan gok Jesús, Benne' Criston', gaxjw laže'. ⁶ Le' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, san bi gokle' žala' gon byene' ga'ne' tlebe kan nak Dios. ⁷ Bzoakze' čela'ale yógo'te da' wdape', na' ben kwine' ka to benne' ndo'w. Golje' kan žaljgak benách ka', na' goke' benách. ⁸ Katen' goke' benne', goke' gaxjw laže', na' bene' kan znna xtiža' Dios, na' gote'. Wdé'e le'e yag kroze kan žak che to benne' wen da' zinnj. ⁹ Če len Dios bechise' Le', na' bene' ga nake' blo ya'abá čie', na' bzoe' čie' to la da' záka'žen ka yógo'te lagak benách ka'. ¹⁰ Ki ben Dios nich wzóa zibgak yógo'te benne' ka', benne' nníta'gake' ya'abá čie', na' yežlyó nga, na' lo latje chol, katen' yéngkle' la Jesusen'. ¹¹ Yógo'tegake' nná'gake' kwáselo nak Jesús, Benne' Criston', Xá'ngake' nich ga'n zen Xážo Dios.

Žala' gakte ka da' ka' zgo'ogaken baní' yežlyó nga

¹² Če len, zí'na'do' ka', kan bēnlele da' wnnía' katen' wzóalena' le'e, na'a žon byenžen gonle kan znnía' kate' ne zoa' zi'to' gan zoale.

Le gon xchin Xanžon' na' zejte yeyož yeslé' le'e. Le gon ki lo yela' zžebe chele Le', na' lo yela' žzize. ¹³ Dios žonkze' žin lo yichj lázdo'le, na' žone' ga žénelele gonle da' žaz laže'e Le', na' lezka' žonne' yela' wak chele nich gakte gonlen.

¹⁴ Le gon yógo'te da' žala' gonle, na' bi be nnele čen, na' bi til díža'le. ¹⁵ Ki žala' gonle, nich bi gakte nitó benne' bi da' nnie' čele, san nich gakte li laže' zi'n Dios, na' gakte dot chawe' yežlyó nga, gan zoale ladjw benách ka' bi zej nake' chawe', na' zzóagake' Dios čela'ale. Le'e zgo'le baní' ládwjgake' kan zgo'ogak belj ya'abá ka' baní' katen' nak chol nga. ¹⁶ Žonle ki kate' zchaljle díža' da' zbánlenžo lágwage'. Ča' ki gonle, na' gakte yebéle'ela' ni'a če da' nákkzele le'e ža na' yelá' Benne' Criston', dan' nnezla' kege dáče'ze wdía' gan ben zož gata', na' bēnli'a žin. ¹⁷ Yela' žejlé' čele če Benne' Criston' nake' to da' žaz laže' Dios. Čela' gon byenen gata' neda' nich gakte li laže' yela' žejlé' čele čie' Le', yebela', na' gakte da' chawe' čia' neda' tzen len yógo'tele le'e. ¹⁸ Lezka' žala' yebélele le'e, lježto' ka', dan' gakte da' chawe' čele le'e tzen len neda'.

Kan žongak xkwide' Timoteo, na' xkwide' Epafrodito

¹⁹ Ča' ki žénele Xanžo Jesusen', žxen laža'a la' séla'tia' xkwide' Timoteo gan zoale, nich gakte yebela' katen' yela'be' nga, na' yedjloé'elbe'

neda' kan žaken chele.
²⁰ Tozbe' lebe' zza' láže'be'
 kan zza' laža'a neda', na' že'
 láže'le'ebe' le'e. ²¹ Yógo'te
 benne' yezika' že' láže'gake'
 da' naken chégakze'. Bi
 že' láže'gake' xchin Benne'
 Criston'. ²² Nnézkzelele kan
 ben xkwide' Timoteon',
 bežojbe' chawe'. Bénlenbe'
 neda' tzen žin che diža'
 chawen', na' nakbe' chia'
 ka to xkwide' byo, žónlenbe'
 xabe' tzen žin. ²³ Sel'a'a
 xkwide' Timoteon' gan zoale
 katen' nnezla' bi da' gaken
 chia' nga, ²⁴ la'kze žxen
 laža'a Xanžon' gone' ga la'
 yedjwátia' le'e.

²⁵ Lezka' žekla' žon byenen
 sel'a'a bi' lježžo Epafrodito
 gan zoale. Xkwide' ni
 bénlenbe' neda' tzen žin
 che Benne' Criston', na'
 wdíl-lento' da' xiwe'. Le'e
 bséla'kzele-be' ga zoa' ni nich
 gáklenbe' neda'. ²⁶ Lebe'
 žénekelbe' yedjwábe' le'e,
 lježto' ka', dan' že' láže'le'ebe'
 le'e dan' nnézele wda'be'
 yižwé'. ²⁷ Da' li wda'be'
 yižwé', na' gok gatbe', san
 Dios beyache' láže'le'-be',
 na' kégeze lebe', san lezka'
 beyache' láže'le' neda', nich bi
 gakže nyache' laža'a ka naka'
 na'a. ²⁸ Che len, gónežela'
 sel'a'a-be' gan zoale nich gak
 yebélele da' yoble katen'
 yel'élele-be', na' biž gak
 nyache' laža'a neda'. ²⁹ Le si'
 lo na'le-be' lo yela' žebél chele,
 dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be'
 che Benne' Criston'. Le gape
 ba la'ne yógo'te benách ka' zej
 nake' kan nakbe' lebe', ³⁰ dan'
 ben zož chebe' gatbe' dan'

benbe' xchin Benne' Criston',
 na' dan' góklenbe' neda' lo
 wlazle le'e.

3

Da' naken dot chawe'

¹ Na'a, zí'na'do' ka', le yebél
 dan' nakle toze len Xanžon'.
 Bi že' zedla' wzoja' chele da'
 yoble kan nak dan' bzoja'
 chele zga'ale, dan' gáklenen
 le'e. ² Le gape chi'i kwínle
 chegak benne' ka' žóngake'
 da' zinnj. Zej nake' ka' bia
 yixe' snia ka', benne' ka'
 žon byéngake' chog lo beła'
 chegak benne' byo ka' da'
 nak bia' nzí'gake' xtiža' Dios.
³ Da' nak bian' nzi'žo xtiža'
 Dios, dan' naken dot li láže',
 zóalenen žo'o. Dan' žejle'žo
 che Dios, yo'o Dios Be' La'y
 yichj lázdo'žo, na' žebelžo dan'
 nakžo toze len Jesús, Benne'
 Criston'. Bi žxen láže'žo to
 da' žiazén lo beła' žen chežo.
⁴ La'kze žxen láže'žo naken
 ki, lezka' neda' de chia' to da'
 gak wxén laža'a. Cha' zoa no
 benne' žekle' yel'é dan' zoa
 da' chawe' da' bene', neda' ba
 benža' ka da' ben bennen':
⁵ Wžóg lo xpela'a dan' nak
 bian' katen' goka'
 xono' ža.
 Golja' ladjw biche' ljež benne'
 Israel ka'.
 Nbáblena' za'só Benjamín,
 zi'nkze Israel na'.
 Xa xna'a zej nake' benne' he-
 breo ka'.
 Goka' benne' yodo' fariseo
 kan bka'n zena' Dios.
⁶ Be' láže'li'a xtiže'e ga bžinte
 wžía laža'a benách ka'
 che Benne' Criston'.

Cha' wak to benne' gake'
chawe' law Dios dan'
žone' kan z̄nna x̄tiža'
Dios, bi gok no benne'
bi da' nnie' chia'.

7 Na'a, da ka' b̄xen laža'a
zga'ale, ba bzoan' chela'ale
dan' naka' che Benne'
Criston'. 8 Kégeze da' ki, san
lezka' bnnita' chela'ale yógo'te
da' zej den, nich gak gónbi'a
Xanžo Jesús, Benne' Criston',
dan' záka'težen ka yógo'te da'
ka'. Nich gónbi'a Le' bnnita'
chela'ale yógo'te da' ka', na'
žekla' zej naken ka bebe, nich
gata' chia' da' žonn Benne'
Criston' chežo, 9 na' nich
gaka' toze len Le'. Beyaka'
chawe', kege dan' žona' kan
z̄nna x̄tiže'e, san Dios na'kze
beyone' neda' chawe' dan'
žejli'a che Benne' Criston',
kan žeyone' chawe' yógo'te
benne' ka' žejlé'gake' chie'
Le'. 10 Žénezela' gónbi'a Benne'
Criston', na' soalen yela' wak
che Dios neda', dan' bkonle'
žin katen' besbane' Benne'
Criston' lo yela' got, na' nich
gónlena' Le' tzen, saka'a neda'
kan wzake'e Le', na' nich soa'
gata' kan gote' Le', 11 dan'
ž̄xen laža'a Dios, yesbane'
neda' lo yela' got.

*Da' žonžo nich lažo latje
chežo*

12 Bi z̄nnia' ba napa' yógo'te
da' ki da' gonn Dios chia',
na' bi žekla' ba naka' dot
chawe' lawe' Le'. Na'a, žon
byena' gata' chia' yógo'te da'
ka' dan' ba wzí' lo na' Jesús,
Benne' Criston', neda'. 13 Le'e,
zí'na'do' ka', bi na' gapa' da'
ki, san toze da' žon byena'.

Zzał laža'a da' ba napa', na'
žon byena' gata' chia' da' za'.
14 Žona' kan žon to benne'
taría taría žitje' lo witje nich
gata' chie' to da' yebélenle'. Ki
žona' nich gata' chia' da' bliž
Dios žo'o nich gatan' chežo
ya'abá chie' dan' nakžo toze
len Jesús, Benne' Criston'.

15 Ki žala' gonžo yógo'težo
žo'o, nak dot li laže' kan
žejle'žo che Benne' Criston'.
Cha' žéklele bálele žala' gonle
to da' yoble, z̄nnabla' Dios
wzejni'ile' le'e. 16 Na'a, kan
nak da' ba nzi' lo na'žo, žala'
góntezežon.

17 Le'e, zí'na'do' ka', le gon
kan žona' neda'. Ba bsedlto'
le'e kan žala' gonle. Le
wia kan žongak benne' ka'
žóngake' kan bento' neto'.
18 Ba gožkza' le'e zan chi'i, na'
žapa' le'e da' yoble len yela'
zbeže chia', z̄nnia': da' žongak
benne' zan žonen ga zej nake'
ka benne' ka' bi zlé'egekle'
Benne' Criston' chawe', dan'
zzóagake' chela'ale da' benkze'
Le' le'e yag kroze. 19 Chjak
benne' ka' žóngake' ki lo yi'
gabíl dan' dios chégake' naken
da' zzeze láže'gake', na' zka'n
žen kwíngake' ni'a che da'
žóngake', da' ka' žala' gonen ga
yedoé'egekle'. Že' láže'zegake'
da' de yežlyó nga, 20 san žo'o
že' láže'žo da' de ya'abá che
Dios gan nbabžo, na' zbežžo
ža yelá' Xanžo Jesús, Benne'
Criston', Bennen' žeslé' žo'o,
katen' yežoje' ya'abá che Dios.
21 Le' wché'e belá' žen chežo,
da' kwia yi'kzen, na' gone'
ga yeyaken kan nak belá' žen
chekze' Le', da' soan to chi'ize.

Ki gone' len yela' wak zen chie' da' wkonle' žin nich nna bi'e yógo'te.

4

Žala' yebétezelenlžo Xanžo

¹ Che len, zí'na'do' ka', le gak choch kan žejle'le che Xanžon'. Nží'ile'ela' le'e, na' žénela' yedjwía' le'e. Žonle le'e ga žebela', na' nakle chia' ka to da' chawe' da' benn Dios chia'.

² Le'e, Ebodia len Síntike, žáta'yoela' le'e gakle toze kan žala' gaggak benne' ka' zej nake' che Xanžon'. ³ Na'a, lježa' li laže', žénela' gákleno' chope' ka', dan' bēnlengake' neda' tzen žin, bchaljito' diža' chawen', na' bēnlengak Klemente len yezika' lježa' ka', neto' tzen. Ba zej nyejw lágake' ya'abá che Dios gan zej nyejw lagak benne' ka' ba de yela' nban da' zejlí kanne chégage'.

⁴ Le yebétezelenle Xanžon'. Da' yoble, znnia': Le yebél.

⁵ Le gak ži'i laže' len yógo'te benách ka'. Za' yelá' Xanžon'.

⁶ Bi kwe' zedle, san le nnable Dios da' žiažjen chele, na' le yi'e: "Žóxkeno'" ni'a che yógo'te dan' znnable. ⁷ Dios wká'n žie' yichj lázdo'le, kan zdetlen ka da' gak chejní'igekle benách ka'. Dan' zzoa žin yichj lázdo'žo gape chi'in yichj lázdo'le, na' da' zza' láže'le, dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'.

Žala' sa' láže'žo da' naken chawe'

⁸ Da' žapa' le'e kate' ze lawte, zí'na'do' ka', le sa' láže'le che:

Da' ka' zej naken chawe'.

Da' ka' žon cháwe'gaken
benách ka'.

Da' naken dot da' li.

Da' naken li laže'.

Da' žebélenlžo.

Da' naken dot laže'.

Da' naken xtan.

Da' žala' gapžon ba la'ne.

⁹ Le gon kan bsedla' le'e, dan' wzí' lo na'le, kan bcháljlēna' le'e, na' kan bēna' gan zoale. Dios, Bennen' žonne' chežo da' zka'n žin yichj lázdo'žo sóalene' le'e.

Da' chawe' da' bengak benne' yež Filipos ka' che Pabla

¹⁰ Žebélenla' Xanžon' dan' že' láže'le le'e neda' da' yoble. Bi znnia' goł láže'le neda', san bi na' gata' latje chele gáklēne neda'. ¹¹ Lezka', bi znnia' ki dan' zoa bi da' žiažjela', dan' ba nsedla' chaz laža'a da' dezen chia'. ¹² Ba wdía' lo yela' yache', na' lo yela' wnni'a. Nsedla' soa' nákteze, cha' neljla' o zbil zdona', na' cha' de chia' da' zenle'e o zoa bi da' žiažjela'. ¹³ Yógo'te zžáke'la' dan' Benne' Criston' žon choche' neda'. ¹⁴ Benle le'e da' chawe' katen' góklēne neda', na' beyón zenle neda' katen' wzaka'a.

¹⁵ Le'e, benne' yež Filipos ka', nnézkzelele kan gok chia' ža na' katen' bezá'a gan nbab Masedonia, nich bejchalja' diža' chawen'. Ládwjgak benách ka' che Benne' Criston', bi wzóa no benne' góklēne' neda', san lé'ezele góklēne neda'. Bséla'le chia' dan' bnézwlen, dan' wzí' lo na'le da' bzenla'

le'e. ¹⁶ Katen' wzóa' lo yež
 Tesalónika, to chope chi'i
 bséla'le dan' bnéžjwlen chia'
 katen' byážjelan'. ¹⁷ Bi že'
 laža'a bi da' si'an, san žénela'
 gáta'že chele da' yebélenlelen
 ya'abá che Dios. ¹⁸ Žapa'
 le'e: ba wzi'a yógo'te dan'
 bséla'le chia', na' wdetle ka
 da' byážjela'. Dan' bséla'le
 lo na' xkwide' Epafroditon'
 benen ga goken ki. Dan'
 bnéžjwlen naken ka to da' zla'
 zix da' zla'ten law Dios, na' ka
 to da' zgo'ožon law Dios da' žaz
 laže'e Le'. ¹⁹ Dios wnezjwe'
 chele yógo'te da' žiážjelele,
 kan nak yela' wnni'a da' žen'
 ya'abá chie', dan' nakle toze
 len Jesús, Benne' Criston'.
²⁰ ¡Ga'n zénteze Xažo Dios!
 Ka'kze gaken.

*Benách ka' che Jesús
 žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'*

²¹ Lo wlaza' neda', le gape
 "Padiox" benne' ka' zej nake'
 che Dios ga na', dan' zej nake'
 toze len Jesús, Benne' Criston'.
 Lježžo ka' nníta'gake' nga,
 benne' ka' žónlengake' neda'
 tzen, žápegake' le'e "Padiox."
²² Lezka' yógo'te benne' ka'
 nníta'gake' nga, benne' ka' zej
 nake' che Dios, žápegake' le'e
 "Padiox." Lezka' benne' wen
 žin ka' nníta'gake' liž benne'
 zna bi'e dot gan nbab Roma
 žápegake' le'e "Padiox."

²³ Znnabla' Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', gon chawe'e
 yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ COĽOSAS

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' nakle lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', na' zoale lo yež Colosas. Znnabla' Xažo Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. Naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tzen.

Pablo zcháljlene' Dios, na' ži'e Le': "Žóxkeno"

³ Kate' zcháljleno' Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston', žé'tezto'-ne': "Žóxkeno" ka nak chele, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e ⁴ dan' benlto' kan žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' kan nží'ilele yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios. ⁵ Ki žonle dan' žxen láže'le da' bchebe láže' Xanžon' gonne' chele, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, dan' bénlelen katen' bžin chele le'e da' naken dot da' li che diža' chawen'. ⁶ Diža' chawen' bžinen chele kan zžinen dot yežlyó nga. Žonen žin, na' zze diža' chen dot yežlyó nga, tlebe kan žaken gan zoale le'e. Ki žaken ža ni'te katen' bénlelen, na' zejte na'a ža, na' da' li bénbia'le kan žon chawe' Dios žo'o. ⁷ Epafras bsedle' le'e da' ni.

Nake' benne' nží'ilžo-ne', na' žónlene' neto' tzen žin, na' lezka' nake' wen žin li láže' che Benne' Criston', na' žáklene' le'e. ⁸ Benne' ni bzenle' neto' kan nží'ilele lježle ka', da' gak gonlen dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

⁹ Che len lezka' neto', ža ni'te katen' gókbe'elto' da' ni, na' zejte na'a ža bi žsento' zcháljleno' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, na' gone' ga gónbia'le dot da' žénekzele' Le', na' wnezjwe' chele dot yela' žejní'il, na' yela' sina' da' zgo'o Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. ¹⁰ Ki znnablto'-ne' nich gak gonle kan žala' gongak benne' ka' zej nake' che Xanžon', na' nich gak gonle yógo'te da' žaz láže'e Le', na' nich gak gonle yógo'te da' naken chawe', na' gakže li láže' kan nónbia'le Dios. ¹¹ Znnablto'-ne' gon choche' le'e, na' wnezjwe' chele yela' wak chawe' chie', nich gak sóelele yógo'te da' žaken, na' nich gakle zen láže', na' yebéle'elele. ¹² Lo yela' žebél chele le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno" dan' bdie' lo na'žo gata' chežo latje lo baní' chie', nich gónlenžo tzen benne' ka' zej nake' che Leze'. ¹³ Xažo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' da' xiwe', dan' zнна bian' latje chol, na' bdie' žo'o gan zнна bia' Zi'nkze', Bennen' nží'ile'. ¹⁴ Zi'ne' na' beya'we' žo'o, katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' benit lawe' chežo doľa' da' wbága'žo.

Beyakžo toze len Dios dan' got Jesús lo wlazžo žo'o

15 Benne' Criston' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, Bennen' bi gak le'elžo. Wzoakze Benne' Criston' zga'ale' ka yógo'te da' ben Dios. 16 Lo na' Benne' Criston' ben Dios yógo'te da' zej den, da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, da' ka' zle'elžon, na' da' ka' bi gak le'elžon, da' ka' zej naken latje blo ka', na' yela' wnná bia', na' da' ka' nzi' lo ná'gaken yela' zen, na' yela' wak che ya'abá che Dios, na' che yežlyó nga. Ben Dios yógo'te da' ka' lo na' Benne' Criston' nich yebélenle' Le' légaken. 17 Benne' Criston' wzoakze' zga'ale' ka yógo'te da' zej den, na' yógo'ten nníta'gaken ni'a che yela' wak chie' Le'. 18 Benne' Criston' nake' Xangak benách chie' ka', na' znezjwe' yela' nban chégake'. Lezka' nake' Bennen' nežw bebane' to chi'ize lo yela' got. Zga'ale' Le' bebane' to chi'ize lo yela' got nich gake' blo lawgak yógo'te da' zej den. 19 Ka' goken dan' wyáz laže' Xažo Dios soa dot da' nakkze' Le' len Benne' Criston'. 20 Ni'a che da' ben Benne' Criston', Dios bene' ga gak gá'nľengak Le' chawe' yógo'te da' zej den, da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' ka' zej nnitan' ya'abá. Beyone' légaken toze len Lekze' dan' blalj Benne' Criston' xchene' katen' gote' le'e yag kroze.

21 Le'e, zga'ale bkwáslenle Dios, na' gokle ka benne' ka' bi zlé'egekle' Dios chawe' lo yichj lázdo'le ni'a che zia da'

wbága'le, san na'a ba beyone' le'e toze len Lekze'. 22 Ka' goken dan' Benne' Criston' bde kwine', na' gote' lo wlažle le'e nich gak wzie' le'e law Dios, nakle che Leze', na' nakle dot chawe', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. 23 Ki gaken cha' ga'nle choch kan žejle'le che Benne' Criston', na' gakle ka to yo'o da' že' lenen gže', na' cha' bi cha' lázdo'le kan žxen láže'le diža' chawen' dan' bėnlele, dan' zze diža' chen dot yežlyó nga dan' ben Dios zan ya'abá. Dios bzoe' neda', Pablo, nich gaka' wen žin che diža' chawen'.

Žin da' bde Dios lo na' Pablo

24 Žebela' na'a ni'a che da' zzaka'a nich gáklena' le'e, na' lo bela' žen chia' zzáka'lena' Benne' Criston' tzen lo wlaž bela' žen chie' Le', da' naken benách chie' ka'. 25 Dios bene' ga naka' neda' wen žin chegak benách ka' che Benne' Criston', na' žona' xchin Dios, dan' bdie' lo na'a gona' nich gáklena' le'e, na' wzenla' le'e dot kan nak xtiža' Dios. 26 Zzejni'ila' benách ka' da' ngache', dan' bgachen' ža ni'te, na' nitó benne' bi gok gónbi'en, san na'a Dios ba bzejni'ile' benách ka' zej nake' che Leze' kan nak chen. 27 Dios gónekzele' gone' ga gónbia'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che dan' bgachen'. Ki zma dan' bgachen': "Benne' Criston' nake' toze len le'e, na' nake' da' nak bian' gak chazle le'e lo baní' chie'."

28 Zchaljto' che Benne' Criston', na' žsa'to' láže'gak yógo'te benách ka', na' žsedlto' légake' len yela' žejní'il che Dios, nich gak wzeto' yógo'te benách ka' law Dios, zej nake' dot chawe' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'.
29 Nich gaken ki žona' žin, na' že' laža'a yeyož gona' da' ni, zkonla' žin dot yela' wak, na' yela' wnná bia', da' ka' žonn Benne' Criston' chia'.

2

1 Ljéža'do' ka', žénela' nnézlele že' láže'li'a gona' da' gáklenen le'e len benách ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' yógo'te benne' ka' bi na' lé'egekle' neda'.
2 Žona' ki nich gon chocha' yógo'tele le'e nich gakle toze lo yela' nži'il, na' gata' yela' žebél chele, na' gapple dot yela' wnni'a che yela' žxen laže' da' naken li laže', da' žonn yela' žejní'il chežo. Ki žaken nich gónbia'le da' bgache' che Xažo Dios, dan' nakkzen Benne' Criston'.
3 Lo na' Benne' Criston' žebélenlžo dot yela' wnni'a che yela' žejní'il, na' yela' sina' che Dios.
4 Da' ni žapa' le'e nich bi gak no benne' gon láže'le' le'e, bennen' yénele' chejle'žo da' wen laže'.
5 La'kze zoa' zi'to' gan zoale le'e lo beła'žen chia', lo be' nakkza' žónlena' le'e toze, na' žebela' dan' ženla' že' cháwe'le, na' nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'.

6 Che len, kan wzí' lo na'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', lezka' žala' gonle yógo'te da'

gonle, zóalene' Le' le'e. 7 Kan žon to yag, zzoan lwen gže', na' lezka' kan nyas to ze'e lo lenen, le soalen Benne' Criston'. Le soa choch kan žejle'le chie' Le', kan ba bsédlele. Le yé'teze Dios: "Žóxkeno'."

Da' kobe da' nakžo dan' nakžo toze len Jesús

8 Le gape chi'i kwintle nich bi we'le no benne' latje gon láže'le' le'e, bennen' wkonle' žin yela' žejní'il chegak benách ka', na' diža' ka' znnázegake' zej naken dot da' li, kan nak da' žónteze žongak benách ka', na' kan nak da' žsédgekle benách ka', da' naken che yežlyó nga, na' kege da' naken xtiža' Benne' Criston'.

9 Dot da' nakkze Dios zóalenen Benne' Criston' la'kze beyake' benách, 10 na' le'e naple dot da' nak Dios dan' nakle toze len Benne' Criston', Bennen' znná bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' bi da' nzi' lo ná'gake'. 11 Nžog lo beła' chegak benne' judío, benne' byo ka', da' zloe'elen nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, san le'e, dan' nakle toze len Benne' Criston', zoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, da' bi naken to da' nonen lo ni'a lo na'gak benách ka'. Benne' judío ka' zchóggake' to yiddo' chegak bi' byodo' ka', san le'e, ba nde che dot yela' benách chele da' bēnlenlen doła'. Ki naken chele dan' bēnlenle Benne' Criston' tzen katen' gote' le'e yag kroze. 12 Katen' bezoale le'e nis bgáche'lenle Benne' Criston' tzen lo yežw

ba, na' bebánlenle-ne' tzen dan' bejle'le che Dios, len yela' wak chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got. ¹³ Zga'ale gokle le'e ka benne' gat ka' ni'a che doła' da' wbága'le, na' bi wzoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, san na'a Dios ba bene' ga zoale nbanle tzen len Benne' Criston', na' benít lawe' chele le'e yógo'te doła' ka' da' wbága'le. ¹⁴ Dios bsole' da' ka' wbága'žo, da' ka' zej nyejwn le'e yiche lo da' bchi'le Moisés, da' ka' žesbága'gaken žo'o zia. Beké'e da' ka' wbága'žo, na' bde'en le'e yag kroze ka to da' wbaga' Benne' Criston'. ¹⁵ Katen' got Benne' Criston' le'e yag krozen', beké'e yela' wnná bia' chegak be' xiwe' wnná bia' ka', na' chegak be' ka' nzi' lo ná'gaken yela' wak che da' xiwe', dan' bloe'ele' dan' zej nakkze be' xiwe' ka', na' beké'e yela' wnná bia' chégaken, katen' gote' le'e yag kroze na'.

Žala' we' láže'žo da' naken che ya'abá che Dios

¹⁶ Che len, bi we'le no benne' latje yesbage'e le'e zia ni'a che da' že'j žawle, o dan' bi žápele ža lni da' žápegak benne' Israel ka', da' žápegake' kate' zoa byo' že'n ka', na' ža la'y ka' chégake'. ¹⁷ Yógo'te da' ki zej naken ka to bxin che da' žala' gaken, na' zloe'ézegeklen da' napžo ni'a che Benne' Criston'. ¹⁸ Bi we'le no benne' latje gone' ga wnitle le'e da' žeyala' chele, bennen' žon byénli'e gagkak benne'

ka' gaxjw láže', na' wka'n zéngake' wbás che ya'abá ka'. Znnágake' bloe'el Dios légake' da' ka' bi blé'egeklen', na' zka'n zen kwíngake' kan nak da' že'ze yíchjgake' lo yela' benachze chégake'. ¹⁹ No benne' žone' ki bi nake' toze len Benne' Criston', Bennen' nake' Xanžon', na' Le' zzoa choche' belá' žen chie', da' nakžo žo'o. Zwawen', na' žone' ga naken toze ni'a che da' zej lo žit lo bin, na' zgole belá' žen chie' na' kan žénele Dios wzenen'.

²⁰ Le'e ba nátlénle Benne' Criston' tzen nich biž wchí'igekle da' wsedle ka' che yežlyó nga le'e. ¿Biz chen' žonle kan ne nakle che yežlyó nga, na' žo'le latje zchí'igekle da' wsedle ka' chen le'e? ²¹ Ki znnagak da' wsedle ka' che yežlyó nga:

Bi wkonle žin da' ni.

Bi gawo' dan'.

Bi kano' yetó da' den.

²² Yógo'te da' ki kwia yí'gaken katen' ba bkonlžo légaken žin. Ki zej nak da' ka' zchí'igekle benách ka', da' wsedle ka' nzi' lo ná'gake'. ²³ Da' li, da' wsedle ki, žékgekle benách ka' zej napen yela' žejni'il. Žóngaken ga zloe'el kwíngake' ka benne' yodo' ka', na' ka benne' gaxjw láže' ka', na' žsaka' zí'gake' belá' žen chégake', san da' wsedle ki bi žáklengaken légake' nich gak nna biá'gake' da' ka' zze láže'gake' lo yela' benachze chégake'.

3

¹ Na'a, cha' le'e bebánlenle Benne' Criston' tzen, le we'

laže' da' naken che ya'abá che Dios gan že' Benne' Criston' kwit li ža che Dios, gan nake' blo. ² Le sa' laže' da' žaken ža'le, na' kege da' žaken yežlyó ngaze. ³ Naken chele ka ba natle, na' yela' nban chele žape chi'i Benne' Criston' gan zoakze Dios. ⁴ Le'e nbánlenle Benne' Criston' tzen. Kate' la' lawe' Le', naž la' lawle le'e tzen len Le' lo baní' chie'.

Yela' nban gole, na' yela' nban kobe

⁵ Che len, le gon ga kwia yi'gak da' zej zoalen le'e, da ka' zej naken che yežlyó nga, da ka' zej naken:

Da' kegle, na' da' zinnj,
na' da' zze láže'le da' kegle,
na' da' zze láže'le da' naken sban,

na' yela' zdan yela' gape.

Ki žala' gonle dan' no benne' zdan laže'e yela' gape nake' tlebe ka to benne' zka'n zene' lo'a ka', dan' bennen' zdan laže'en bi zdan laže'e Dios, na' bi gak wká'n zene' Le' dot laže'e. ⁶ Dan' žongak benách ka' da' ki, Dios gone' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan znna xtiže'e. ⁷ Lezka' benle le'e doła' ki katen' wyo'ole lo ná'gaken. ⁸ Na'a, biž gonle da' ki:

Biž ža'ale, na' biž gekle lježle ka' zi'.

Biž gonle da' zia che no benne'.

Biž nne xíwe'le, na' biž wchaljle da' kegle.

⁹ Bi gon láže'le lježle tole yetole dan' ba bka'nle da' gokle zga'ale, na' da' ka' benle zga'ale. ¹⁰ Ba nakle le'e benách kobe ka', na' Dios

žekobe' yichj lázdo'le nich yeyákžele kan nak Bennen' beyone' le'e. Ki žala' gonle nich gónbia'le Le' dot kan nake' Le'. ¹¹ Dan' ba nakžo toze len Benne' Criston':

Biž nakžo benne' zi'to'ka', na' benne' judío ka'.

Biž nakžo benne' ka' nžog lo beła' chégake' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios, na' benne' ka' bi nžog lo beła' chégake' dan' nak bian'.

Biž nakžo benne' ka' žejní'igekle', na' benne' ka' bi žejní'igekle'.

Biž nakžo benne' ndo'w ka', na' benne' bi zej ndo'e.

Na'a, Benne' Criston' nake' dot da' zakan', na' nake' toze len yógo'težo.

¹² Dios nži'ile' le'e, na' wžekze' le'e nich gakle che Leze'. Che len, žala':

We' láže'le lježle ka', na' gakle ži'i laže',

na' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' zen laže'.

¹³ Cha' žak diža' bizjw tole len yetole, le soele len lježle tole yetole, na' le yenít law che lježle tole yetole kan ben Benne' Criston', benít lawe' chele le'e. ¹⁴ Da' nakže blo ka yógo'te da' ki, žala' ží'ilele yógo'te benách ka', dan' nak yela' nži'il da' žonen žo'o toze, na' li laže'. ¹⁵ Le we' latje da' zka'n ži yichj lázdo'žo nna bian' yichj lázdo'le. Dan' zka'n žin yichj lázdo'žo žonn Dios chežo. Che len bliže' le'e, nich gakle toze lo beła' žen che Benne' Criston'. Le ye' Dios: "Žóxkeno'."

¹⁶ Le si' lo na'le xtiža' Benne' Criston' da' gaken chele ka to yela' wnni'a zen. Dan' zoalen yela' žejní'il che Dios le'e, le wsedle, na' le wzejni'ile lježle tole yetole. Dot láže'le le goł che Dios salmo ka', na' da' ka' žol-le nich we lawle Le', na' da' la'y ka' da' žol-le, na' le ye' Dios: "Žóxkeno'." ¹⁷ Kan nak yógo'te da' žonle, da' naken da' zchaljen o žin da' žonlen, le gon yógo'ten lo la Xanžo Jesusen', na' le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno'" dan' nak Benne' Criston' toze len le'e.

Da' žala' gonžo che lježžo ka' dan' nakžo che Jesús

¹⁸ Le'e, no'le ka' nžag ná'lenle benne' byo ka', le gon kan zna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle, dan' nakle che Xanžon'.

¹⁹ Le'e, benne' byo ka' nžag ná'lenle no'le ka', le ži'il no'le che chele, na' bi wchébele-ne'.

²⁰ Le'e, xkwide' ka', le gon kan zna yógo'te xtiža'gak xa xna'le. Da' ni žaz laže' Xanžon'.

²¹ Le'e, nólele nakle xagak xkwide' ka', bi tete seł-le ži'nle ka' snia, nich bi yexjw láže'gakbe'.

²² Le'e, nólele nakle benne' ndo'w ka', le gon kan zna yógo'te xtiža'gak benne' xanle yežlyó nga. Kégeze gonle ki katen' zwiágake' le'e kan žongak benne' ka' žézegekle' góngake' ga chaz láže'gak benách ka', san dot láže'le le gon xchingake' kan žala' gongak benne' ka' zžébegake' Dios. ²³ Kan nak yógo'te da'

žonle, le gonen dot láže'le, dan' gaken kan žonle xchin Xanžon', na' kege kan žónzele xchingak benách ka'. ²⁴ Ba nnézkzelele yebí'i Xanžon' chele, na' wnezjwe' chele da' ba bkwez Dios chegak benne' ka' zej nake' ka' ži'nkze' ka'. Ki gaken dan' žonle xchin Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ No benne' žone' da' kegle, yebí'i Xanžon' che bennen' kan nak da' kegle da' bene', dan' bi wchá' Dios kan žala' yebi'e che chegak benách ka'.

4

¹ Le'e, nólele nakle xagak benách ka', le gon da' naken chawe', na' da' naken li laže', kan zkonlele žin benne' wen žin chele ka'. Le chejsá' laže' lezka' zoa Xanle ya'abá che Dios.

² Le'e, yógo'tele, le wcháljenteze Dios. Le sóateze wcháljenle-ne', na' le yi'e: "Žóxkeno'."

³ Kate' ne zcháljenle Dios, lezka' le nnable' gáklene' neto', nich wnezjwe' neto' latje wchaljto' xtiža' Xanžon', nich gak wzejni'ילו' benách ka' da' ngache' kan nak che Benne' Criston'. Dan' žona' ki nyejwa' liž ya nga. ⁴ Lezka' le nnable Dios wnezjwe' neda' latje wzejni'ila' benách ka' da' ngachen' kan žala' gona'.

⁵ Lo yela' žejní'il chele, le gon da' žonle lawgak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. Le wkonle binlo žin ža ka' gonn Dios chele nich gonle xchine'. ⁶ Žala' wchalje diža' cháwe'do' ka'

nich sí'gaken benách ka', kan zži'ížo beļa' zede' nich gaken dzi', na' ki nnézele kan žala' yecheble, bi da' ye'le to to benne'.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" lježgake' ka'

7 Tíkiko wzenle' le'e da' žaken chia' nga. Nake' lježžo nži'ilžo-ne'. Lezka' nake' wen žin li laže' che Xanžon', na' žónlene' neda' tzen žin chie' le'. 8 Che len žsela'a-ne' gan zoale, nich wzenle' le'e da' žaken chia', na' gon choche' le'e. 9 Onésimo, lježžon' nbáblene' le'e chéjlene' le' tzen. Lezka' nake' lježžo nži'ilžo-ne', na' žejli'e che Xanžon'. Chope' ki wzéngkle' le'e yógo'te da' žaken nga.

10 Aristarko, benne' nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga žape' le'e "Padiox." Lezka' xkwide' Markos, bi' byo che no'le zan Bernabé, žápebe' le'e "Padiox." Ba goža' le'e da' žala' gonle nich gáklenle xkwide' Markos na'. Cha' la'be' gan zoale, le gape-be' ba la'ne. 11 Lezka' bennen' zoe' nga, bennen' lie' Jesús, na' zoa yetó le' Justo, žape' le'e "Padiox." Zej nnita' benne' zan, benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', san chonnze' ki ladjw benne' judío ka' žónlengake' neda' tzen žin che xtiža' Dios, na' žeyón zénle'egake' neda'. 12 Epafras, bennen' nbabe' le'e, na' nake' wen žin che Benne' Criston', žape' le'e "Padiox." Dot laže'e zcháljlene' Dios, na' žáta'yoetezle' le' gon chawe'e le'e nich gakle

li laže', na' sóatezle gonle yógo'te da' žénekzele Dios. 13 Zzoa lia' kan nak che Epafras na', že' laže'e le'e, na' lezka' benne' ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lo yež Hierápolis. 14 Demas žape' le'e "Padiox" na' lezka' Lukas, bennen' žeyone' benách ka', žape' le'e "Padiox" na' nži'ilžone'

15 Le gape "Padiox" lježžo ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' Ninfas len benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' liže'. 16 Kate' yeyož gol-le yiche ni gan zoale, le gon ga gólgaken benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež Laodisea. Le gol le'e yichen' séla'gak benách Laodisea ka' chele. 17 Le ye' Arkipo: "Be' laže' gono' žin da' bde Xanžon' lo no'o."

18 Neda', Pablo, zzojkza' díža'do' ni le'e yiche, znnia': žapa' le'e "Padiox." Le chejsá' laže' kan žak chia' ga nyejwa' liž ya ni. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

*Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús*

1 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Benne' Criston', na' zoale lo yež Tesalónika. Nakle toze len Dios, na' lezka' len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Silbano len xkwide' Timoteo žónlengake' neda' tzen. Znnabla' Xažo Dios, na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

*Da' nak bia' žejle'gak benne'
Tesalónika ka' che Dios*

2 Žé'tezto' Dios: "Žóxkeno'" kate' žejsá' láže'to' kan nak chele yógo'tele. Žejsá' láže'tezto' le'e, na' zoa da' znnablto' Dios ni'a chele katen' zchájlento'-ne'. 3 Žejsá' láže'tezto' law Xažo Dios kan nak da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', na' kan nak žin da' žonle dan' nží'ilele-ne', na' kan náktezle choch dan' žxen láže'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. 4 Le'e, lježto' ka', Dios nží'ile' le'e, na' nnezlto' wžekze' Le' le'e. 5 Ki naken dan' wzí' lo na'le diža' chawen', da' zchaljton'. Kege len díža'ze, san lezka' len yeļa' wak bžinen chele, na' Dios Be' La'y ben chochen', na' dot láže'le bxen láže'len. Nnézkzelele kan gokto' gan zoale le'e dan' nží'ilto' le'e.

6 Le'e bcha' kwinle, na' žonle kan žonto' neto', na' lezka' kan ben Xanžon', dan' wzí' lo na'le xtiže'e, na' la'kze wzáka'le'e, bebélele dan' yo'ole Dios Be' La'y. 7 Ki naken, ba nakle to da' nak bian' lawgak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. 8 Ki naken dan' wzé xtiža' Xanžon' lo na'le le'e. Kégeze gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, san lezka' yógo'te latje wzé diža' kan žejle'le che Dios. Ki naken, bi žon byenen bi da' nnato', 9 dan' la' légakze benne' ka' zžéngkle' neto' kan wdaple neto' ba la'ne, na' kan bcha' kwinle, na' wléj yichjle lo'a ka', na' beyakle che Dios nich gonle xchin Dios ban, Bennen' nakkze' Dios. 10 Na'a, zbezle ža yeļa' Zi'n Dios, yežoje' ya'abá che Dios. Dios na'kze besbane' Le' lo yeļa' got. Benne' ni nake' Jesusen', Bennen' žeslé' žo'o lo dolá', nich bi soa da' gonen ga gon Dios žo'o zia ža da' zan'.

2

*Xchin Dios da' ben Pablo lo
yež Tesalónika*

1 Le'e, lježto' ka', nnézkzelele žin che Dios da' benton' katen' wzóalento' le'e bi goken dáche'ze. 2 Nnézlele kan gok cheto' lo yež Filipos, kan wzáka'to', na' bengak benne' ka' neto' zia. Naž katen' blá'to' gan zoale le'e gokto' wechóg láže' dan' wzoalen Dios chežo neto', na' bzenlto' le'e diža'

chawen' da' bde Dios lo na'to'. Ki bento' la'kze benne' wlaš chele ka' bží'igake' che xtiža'to'. ³ Katen' bzenlto' le'e xtiža' Dios, bchaljto', kege dan' nchixelto', na' kege dan' gónelto' si'to' bi da' den chele, na' bi ben láže'lto' le'e. ⁴ Dan' žxen laže' Dios neto', bdie' lo na'to' wchaljto' diža' chawe' chien', na' kíte'ze zchaljton'. Bi benton' nich chaz láže'gak benách ka' da' žonto' san nich chaz lažen' Dios, Bennen' zchi'a laže'e da' yo'on yichj lázdo'žo. ⁵ Nnézkzelele batkle bcháljento' le'e da' wká'n zenen le'e, na' bi beběj chawe' kwinto' kan žon no benne' žénele' si'e da' de chele. Nnézkzele Dios naken ki. ⁶ Bi wdiljto' yela' zen da' naken che yežlyó nga, dan' wka'nle le'e neto', na' kege da' wka'ngak benách ka' neto'. La'kze nzi' lo na'to' ye'to' le'e bi da' gonle dan' nakto' wbás ka' bseła' Benne' Criston', ⁷ wzóalento' le'e lo yela' ži'i laže', na' bento' kan žongak xna'gak bi' že'ndo' ka', no'le ka' žape chí'igake' légakbe' lo yela' ži'i laže'. ⁸ Ka' goken, bží'ile'elto' le'e, na' zejte gónelto' wdeto' lo na'le, kégeze diža' chawen' che Dios, san yeláte'ze bi goken wdekzto' lo na'le yela' nban cheto', dan' nží'ile'elto' le'e. ⁹ Žešá' láže'le, lježto' ka', kan goken katen' bzenlto' le'e diža' chawen' che Dios, kan béntezto' žin zede, na' lawe' ža, na' yele bento' žin nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e.

¹⁰ Le'e, lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', gak wzóa lile le'e kan bento', na' nnézkzele

Dios kan wdáleno' le'e dot kan žaz laže' Dios, na' dot cháwe'do', na' kan bi gak nitó benne' nnie' chen. ¹¹ Lezka' nnézlele kan bento' kan žon to xa xkwide' ka' chegak ži'ne' ka', bcháljento' le'e, na' ben chochto' le'e to tole. ¹² Bsa'to' láže'le gonle kan žala' gon no benne' nake' che Dios. Lekze' bliže' le'e nich gak chazle gan znna bi'e Le' lo baní' chie'.

¹³ Che len lezka' žé'tezto' Dios: "Žóxkeno'." Ki žonto' dan' wzí' lo na'le xtiža' Dios da' bénlele, dan' bzenlto' le'e. Wzí' lo na'len, kege ka' xtiža' benachze, san kan da' li naken, xtiža' Dios naken. Xtiže'e na' žonen žin lo yichj lázdo'le le'e, le'e na' žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁴ Le'e, lježto' ka', žaken chele kan žaken chegak benách ka' che Dios, benne' ka' zej nake' che Jesús, Benne' Criston', na' nníta'gake' gan nbab Judea. Ki naken dan' ba wzáka'le'ele lo na'gak benách wlaš chele ka', tlebe kan wzáka'gake' légake' lo na'gak benách wlaš chégake' ka', benne' ka' zej nake' benne' judío ka'. ¹⁵ Benne' judío ka' bétgake' Xanžo Jesusen', na' lezka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlaš Dios. Lezka' belbía láže'gake', na' blággake' neto'. Bi žóngake' da' žaz laže' Dios, dan' bi zlé'egekle' chawe' yógo'te benách zi'to' ka'. ¹⁶ Lezka' žséjwgake' xnezto' neto', nich bi wcháljento' benách zi'to' ka', benne' ka' bi zej nbáblene' légake'. Ki žóngake' dan' zcháljento'

légake' nich yelágake'. Ki žaken, zžántezgake' doľa' ka' da' zej nbage'e, na' ba zej nbage'e zia da' gonen ga chog Dios chégake' kwia yí'gake'.

Pablo žénele' chejwíe' lježžo ka' lo yež Tesalónika

¹⁷ Na'a, lježto' ka', žak nyache' láže'to' kan žaken che to benne' wzebe dan' ben byene soato' zi'to' gan zoale le'e to chi'ido', san la'kze bi zle'elto' le'e, bi na' gal láže'to' le'e. Che len, žéneželto' ye'le'elto' le'e, dan' žak láže'le'eto' gonton'. ¹⁸ Che len lezka' gónelto' yidto' gan zoale, na' neda', Pablo, da' li be' laža'a yida' ga na' chope chonne chi'i, san bsejw da' xiwe' xnezto'. ¹⁹ ¿Bizkze da' žonen ga žxen láže'to', o da' žon ga žebelto', o da' chawe' da' žala' gapto', da' yebélenlto' law Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' yel'é'e? ¿Kege le'ekze na'? ²⁰ Le'ekze nakle da' žonen ga žak cheto' yela' ba nez zen, na' da' žonen ga žebelto'.

3

¹ Che len, kate' biž gok soelton', na' ben xtíža'to' ga'nto' chopto' lo yež Atenas, ² na' bséla'to' bi' lježžo, Timoteo, gan zoale. Nakbe' bi' wen žin che Dios, na' žónlenbe' neda' tzen zchaljto' diža' chawen' che Benne' Criston'. Bséla'to'-be' gan zoale nich gon chochbe' le'e, na' wzejni'ilbe' le'e kan žala' chejle'le che Benne' Criston', ³ nich bi' gak chope laže' no benne' ladjwle le'e ni'a che da' žsaka' zi'gak benách ki

neto', dan' nnézkzelele zoažo yežlyó nga nich soelžo da' ki. ⁴ Lezka' katen' wzóalento' le'e, bženlto' le'e kan za' gak chežo da' wsaka' zi'gake' žo'o kan ba goken cheto', na' nnézkzelelen. ⁵ Che len, katen' biž gok soelan', na' bsela'a xkwide' Timoteon' gan zoale nich yedjzenlbe' neda' kan nak chele, kan žejle'le che Benne' Criston', na' cha' da' xiwe', ben' žonen ga bága'gak benách ka' doľa', bi bden le'e nez doľa', na' cha' žin da' bento' gan zoale bi beyák dáche'ze.

⁶ Kate' bezá' xkwide' Timoteon' gan zoale, na' bežinbe' ga zoato' neto' ni, bzenlbe' neto' da' chawe', dan' gožbe' neto' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan nží'ilele lježžo ka', na' kan lo yela' ži'i laže' chele žejsá' láže'tezle neto', na' lezka' kan žak láže'le yel'é'elele neto', kan neto' lezka' žak láže'to' ye'le'elto' le'e. ⁷ Che len, lježto' ka', katen' wzáka'to' yógo'te da' ka', na' da' zan da' goken cheto', naž gok da' beyón zenen neto' katen' benlto' kan žejle'le le'e che Benne' Criston'. ⁸ Na'a, beyák láže'to' dan' ženlto' zoale choch lo da' žejle'le che Xanžon'. ⁹ ¿Nakxkze gak ye'to' Dios: “Žóxkeno” kan žala' gonto' ni'a che yógo'te da' ka' žóngaken ga žebéle'elto' law Dios chežo ni'a che da' nakle le'e? ¹⁰ De chgi' žližto' Dios, znnablto'-ne' lawe' ža, na' yele, nich gak ye'le'elto' le'e, nich gak wsa'to' da' žiážjelele kan nak da' žejle'le che Benne'

Criston'.

¹¹ Na'a znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', ko'e neto' nez nich yidto' gan zoale. ¹² Lezka' znnablto' Xanžon' gone' ga gole, na' gak li laže' kan nží'ilele lježle tole yetole, na' kan nží'ilele yógo'te benách ka', kan neto' lezka' nží'ilito' le'e. ¹³ Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak choch, na' dot chawe' yichj lázdo'le law Xažo Dios kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gone' ki nā' zejte ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', tzen len benách la'y chie' ka'.

4

Da' žonžo da' žaz laže' Dios

¹ Yetó da' žon byenen, lježto' ka', ni'a che Xanžo Jesusen' žáta'yoelto' le'e, na' zchí'leto' le'e nich gonle kan nak da' ba bsdlto' le'e kan žala' gonle da' žaz laže' Dios. Kan ba žonle, ka'kze žala' góntezle.

² Ba nnézkzelele da' ka' gožto' le'e gonle, dan' wnnato' lo wláž Xanžo Jesusen'. ³ Da' žénele Dios naken gakle che Leze', na' biž gonle da' kegle.

⁴ Nnézlele to tole kan žala' sóalenle no'le che chele kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gaple légake' ba la'ne.

⁵ Bi žala' sóalenle no'le chele lo yelá' zze laže' da' sban, kan žongak benách ka' bi zej nake' che Dios, na' bi zej nónbi'e Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bi žala' nitó benne' tetle gone', na' bi gon láže'le' lježe' ngáche'ze, dan' chog Xanžo na'kze chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' ki

kwia yí'gake', dan' gone' kan ba gožto' lježto' ka', na' bzenlton' le'e. ⁷ Dios bliže' žo'o, nich biž gonžo da' kegle, na' nich gakžo dot chawe' lawe' Le'. ⁸ Ki naken, no benne' zzoe' chela'ale da' ni, kege benachze zzoe' chela'ale, san Dios na'kze zzoe' chela'ale, dan' bselá' Dios Dios Be' La'y nich sóalene' žo'o, na' Lekze' zinne' da' ni.

⁹ Bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche kan žala' ží'ilele lježle ka', dan' Dios na'kze ba bsdle' le'e kan žala' ží'ilele lježle tole yetole. ¹⁰ Da' li nží'ilele yógo'te lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia. Na'a, žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', nich ží'izelele yógo'te lježle ka'. ¹¹ Lezka' žáta'yoelto' le'e we' láže'le kwezle cháwe'do', na' gonle da' ka' bde Dios lo na'kzle, na' gonkzle žin kan ba gožto' le'e žala' gonle. ¹² Gožto' le'e ki nich gak gonle da' naken cháwe'do' lawgak benne' ka' bi zej nbáblene' le'e, na' ki gaken, bi be yážjelele le'e.

Kan gak katen' yelá' Xanžo Jesús

¹³ Lezka', lježto' ka', žénelto' nnézlele kan nak chegak benne' gat ka', nich bi gak nyache' láže'le kan žaken chegak yezika' benách ka', benne' ka' bi žxen láže'gake' yebangak benne' gat ka'. ¹⁴ Cha' žejle'žo got Jesusen', na' bebane', lezka' žala' wxén láže'žo Dios, gone' ga benne'

gat ka' yelá'gake' tzen len Jesusen', benne' ka' bejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Che len zzenlto' le'e xtiža' Xanžon' da' znan ki: “Žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo kate' žinže ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', bi chejchagžo Benne' Criston' zgá'aležo kate' góngaken benne' ka' ba gótgake'.” ¹⁶ Ki gaken dan' Xanžo na'kze žoje' ya'abá che Dios, na' yetje' nga, na' yenle chi'e dan' len yela' wnná bia' wliže', na' lezka' yenle chi'i wbás blo che ya'abá, na' lezka' yenle lozba' na' che Dios, na' yebangak benne' ka' ba gótgake', benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁷ Naž žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo yežlyó nga, wchise' žo'o tzen len légake' lo bejw ya'abá nich chejchagžo Xanžon' lo be'ze. Ki gaken, sóalentežžo Xanžon'. ¹⁸ Che len, le yeyón zen lježle tole yetole kan zej nak da' ki.

5

¹ Na'a, kan nak ža na' o yelen' katen' gaggak da' ki, bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche, lježto' ka'. ² Le'e ba nnézkzelele kan gak ža kate' yelá' Xanžon'. Katen' yežine', kon yela'kze' kan zla' to benne' wbán žel. ³ Kate' nnagak benách ka': “Zga'n cháwe'žo, na' bi be gaken chežo” naž la' žinte da' wžia yin' légake', dan' gaken chégake' kan zla' da' zzaka' to no'le za' galj bi' že'n chie', na' bi yelá nitó benne'

ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga katen' gak dan' žala' gaken. ⁴ Na'a, lježto' ka', bi nchol-le, na' che len bi žin ža na' chele ngáche'ze kan zla' benne' wbán. ⁵ Yógo'tele nakle benách ka' che baní', na' che te ža. Bi nakžo benách ka' che žel, na' kege che da' naken chol. ⁶ Che len, bi žala' te yele lawžo kan žak chegak benne' ka' bi zej nbáblene' žo'o, san žala' soato' ban laže', na' kwežžo cháwe'do'. ⁷ Benne' ka' ztásgake', ztásgake' žel, na' benne' ka' zzóžgekle', lezka' zzóžgekle' žel. ⁸ Na'a, žo'o nakžo che te ža, na' žala' kwežžo cháwe'do', dan' ba nákwžo zažo da' žape chi'in žo'o, da' naken yela' žejlé' che Dios, na' yela' nži'il, na' da' žxen láže'žo yelažo naken ka to lapa' ya da' žape chi'in yichžo. ⁹ Ki naken dan' bzoa Dios žo'o nga, kege nich la'žo gan choge' chežo gatžo, san nich yelažo dan' žxen láže'žo Xanžo Jesús, Benne' Criston', ¹⁰ dan' got Jesusen' lo wlazžo žo'o nich soažo nbanžo tzen len Le' katen' yel'é'e, la'kze ba natžo o soažo nbanžo ža na'. ¹¹ Che len žala' wsá' láže'le lježle tole yetole, na' gon chochle lježle tole yetole kan ba žonle.

Pablo zzejni'ile' lježe' ka' žejlé'gake' che Jesús

¹² Žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', si' lo na'le benne' ka' žóngake' xchin Xanžon' gan zoale le'e, benne' ka' zna biá'gake' le'e lo wláz Xanžon', na' zzejní'igekle' le'e. ¹³ Lezka' žáta'yoelto' le'e, gapple légake' ba la'ne lo yela'

nži'il chele, dan' žóngake' žin na'. Le ga'nlen lježle ka' cháwe'do' tole yetole.

¹⁴ Lezka' zzejni'ilto' le'e, lježto' ka', nich wsa'le láže'gak benne' ka' bi žóngake' žin, na' gon chochle benne' ka' žedó láže'gake', na' gáklēnle benne' ka' bi nak choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston', na' žala' gakle gaɣjw láže' lawgak yógo'te benách ka'.

¹⁵ Le gape chi'i kwinle nich bi yebéj láže'le lježle ka', na' bi be yebi'ile che no benne' bi da' gone' chele, san le we' láže' góntezle da' naken chawe' che lježle tole yetole, na' chegak yógo'te benách ka'.

¹⁶ Le yebétezle, ¹⁷ na' le wcháljenteze Dios, ¹⁸ na' le yi'e Le': "Žóxkeno'." Ki žala' gonle ni'a che yógo'te da' žaken chele, dan' zej nak da' ki da' žénele Dios gonle dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁹ Bi wzóa žile da' zchi'le Dios Be' La'y le'e, ²⁰ na' bi wzoale chela'ale xtiža' no benne' zchalje' lo wláz Dios, ²¹ san le si' bia' yógo'ten. Le si' lo na'le da' naken chawe', ²² na' bi be gonle da' kegle.

²³ Dios na'kze, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, gone' ga gakle dot chawe', na' gape chi'e be' nákkzele, na' yichj lázdo'le, na' beła' žen chele, na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁴ Dios žone' kan znne', na' nake' Bennen' bliže' le'e. Lekze' gone' da' ki.

Pablo zgo'e lježe' ka' lo na' Dios

²⁵ Le'e, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklēne' neto'.

²⁶ Le gape "Padiox" yógo'te lježžo ka', na' le chela' légake' lo yelá' nži'il chele.

²⁷ Ni'a che Xanžo Dios zchi'la' le'e gol-le yiche ni lawgak yógo'te lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston'.

²⁸ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox." Nakle che Xažo Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' zoale lo yež Tesalónika. Žónlengak Silbano, na' xkwide' Timoteo neda' tzen. ² Znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Dios choge' chegak benách doľa' ka' gátgake'

³ Žaľa' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno" kan nak chele le'e, lježto' ka', na' nak chawe' gonto' ki, dan' zej žakže dot li láže' kan žejle'le che Dios, na' kan nží'ilele lježle tole yetole. ⁴ Che len, len yela' žebél zzenlto' benách ka' che Diosen' kan nak chele, dan' nakle zen láže', na' žejle'le che Dios la'kze želbía láže'gak benne' ka' le'e, na' zzáka'le'ele, san zzóelelen. ⁵ Da' ki zej nak bian' nak chawe' kan zchi'a láže' Dios benách ka'. Žwi'e latje zzáka'le le'e na'a, nich gak chazle gan zčna bi'e Le'.

⁶ Nak chawe' kan gon Dios, yebi'e chegak benne' ka' žsaka' zígake' le'e, na' gone' ga sáka'gak benne' ka'. ⁷ Yetó da' gaken, le'e zzáka'le na'a, na' yebí'i Dios chele, gone' ga yezi' láže'le tzen

len neto', ža na' yeloé'e law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Yežoje' ya'abá che Dios, na' gónlengak wbás che ya'abá ka' Le' tzen. Zej nake' ni'a ne'e ka', na' wloé'egekle' law yela' wak zen chie'. ⁸ La' law Benne' Criston' ža na' ka to yi' zen katen' yebi'e chegak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, na' bi žóngake' kan zčna diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Benách ki, yebi'e chégake', na' to chi'ize chejchó'ogake' lo yi' gabíl. To chi'ize kwásgake' law Xanžon', na' gan nla' law yela' baní' chie', na' yela' wak zen chie'. ¹⁰ Ki gaken ža na' katen' yel'é'e, na' wká'n zengak benách la'y chie' ka' Le', na' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' yebán láže'gekle chie'. Lezka' gonle le'e dan' bejle'le da' bzenlto' le'e kan nak che Jesusen'.

¹¹ Che len zcháljilentezto' Dios chežo, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e, na' gáklene' le'e nich sáke'lele si'le dan' bliže' le'e nich yebélenlelen. Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li láže' yógo'te da' že' láže'le gonle da' naken chawe', na' yógo'te žin žonle lo yela' žejlé' chele chie' Le'. Gak gonle da' ki len yela' wak che Dios. ¹² Ki gaken, ga'n zen la Xanžo Jesús, Benne' Criston' ni'a che da' žonle le'e, na' gak chele yela' ba nez zen ni'a che da' gone' Le'. Gaken ki dan' nží'il Dios le'e tzen len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

La' law benne' yoe'e da' xiwe'

1 Na'a, kan nak che ža na' katen' yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' kan gak, yedjtobe' žo'o chie' Le', žáta'yoelto' le'e, lježto' ka',
 2 nich bi we'le latje no benne' wchixe' le'e kan nak da' wzí' lo na'le. Bi kwek zede yichj lázdo'le ni'a che bi da' nnagak benne' wen laže' ka', cha' nnázegake' zoalen Dios Be' La'y légake', o ni'a che bi da' gon chochgak benách ka', o ni'a che bi da' nyejw to le'e yiche da' nnágake' neto' bséla'ton', cha' nnágake': "Ba wdé ža na' kate' yelá' Xanžon'." 3 Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e, dan' bi žin ža na' kate' yelá' Jesusen' cha' bi la' lawgak benne' zan zga'ale, benne' ka' wží'igake' che Dios, na' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', bennen' wsé Dios lo yi' gabíl.
 4 Bennen', lo yela' zka'n zen kwine', wsejwe' xnezgak, na' wží'e chegak yógo'te da' zej naken che Dios o da' zka'n zengak benách ka' lo yela' žape Dios ba la'ne chégake'. Ki gon bennen' na' zejte kwi'e ka' Dios na'kze lo yodo' gan zoa latje che Dios, na' gon kwine' ka' Dios.

5 ĽBi žejśá' láže'le bzenla' le'e da' ki katen' wzóalena' le'e? 6 Na'a, nnézlele no Benne' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe', nich bi la' lawe' zga'ale kate' žinže ža chien'. 7 Ba žon žin da' ngache' che da' naken che da' xiwe', san ne zoa Bennen' žsejwe' xnez

bennen' yoe'e da' xiwe' ga žinže ža yekwás kwin Bennen' žsejwe' xneze'. 8 Naž la' law benne' yoe'e da' xiwe', na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', wléj wchochje' le' len be' da' zžojen žoe'e, na' wžía yi'e le' len yela' baní' che ža yelé'e. 9 Katen' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', len yela' wak che da' xiwe' la' lawe'. Len yela' wak che da' wen laže' gone' da' zan yela' wak zen, na' da' zan da' gak biá'gaken, na' da' zan da' góngaken ga yebángekle benách ka'. 10 Len yela' wak che da' wen laže' gone' ki lawgak benne' ka' kwia y'igake' dan' bi wzí' lo ná'gake' dot láže'gake' da' naken dot da' li, nich yelágake'. 11 Che len Dios we'e latje gaken chégake' to da' žonen yela' wak da' gon láže'len légake' nich chejlé'gake' da' wen lažen'. 12 Ki gaken nich bága'gak zia yógo'te benne' ka' bi bejlé'gake' da' naken dot da' li, san wyáz láže'gake' da' kegle.

Benne' ka' wžekze Dios nich yelágake'

13 Le'e, lježto' ka', na' nži'il Xanžon' le'e, žala' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno" ni'a che da' naken chele, dan' ba wžekze Dios le'e ža ni'te nich yelale ni'a che da' žon Dios Be' La'y, nich gake dot chawe' law Dios, dan' žejle'le da' naken dot da' li. 14 Nich gaken ki chele, Dios na'kze bliže' le'e, nich gak gónlenle Xanžo Jesús, Benne' Criston' tzen lo baní' chie'. Ki gaken ni'a che diža' chawen' da' zchaljton'.

¹⁵ Che len, lježto' ka', le soa choch, na' le gape chi'i diža' da' bsédlele, dan' bchálj_lento' le'e, na' bzojton' chele le'e yiche. ¹⁶⁻¹⁷ Znnablto' Xanžo Jesús, Benne' Criston' len Xažo Dios, gon chawe'e le'e, na' gone' ga gakte choch kan zej nak yógo'te da' zej naken chawe', da' ka' žonle, na' kan zej nak yógo'te diža' chawen' da' zchaljle. Lekze' nži'ile' žo'o, na' benne' chežo da' žeyón zénteze žo'o, na' da' zej naken chawe' da' žxen láže'žo si'žo, da' ka' gonnze Dios chežo.

3

Da' žala' nnablžo Dios

¹ Yetoze, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', nich gak wchaljto' che Benne' Criston' nga, nich se xtiža' Xanžon', na' gápegak benách ka' dižan' ba la'ne, na' nich gaken nga kan goken gan zoale le'e. ² Lezka' le nnable' yeslé' neto' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', dan' bi žejle'gak yógo'te benách ka' che Dios. ³ Na'a, dan' žon Xanžon' kan znné', gon choche' le'e, na' gape chi'e le'e, nich bi cho'le le'e lo na' da' xiwe'. ⁴ Žxen láže'to' Xanžon' kan nak chele, gonle da' ki da' ba wnnablto' le'e, kan ba žonlen. ⁵ Znnablto' Xanžon' wsé'e láže'le nich ží'iželele Dios, na' gakte zen láže' kan gok Benne' Criston'.

Kan žon byenen gonžo žin

⁶ Ni'a che la Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' le'e, lježto' ka', nich kwasle

gan zej nnita' lježžo ka' kon želdaze' bi be žin žóngake'. Le gon kan nak da' bsedlto' le'e. ⁷ Nnézkzelele žala' gonle kan žonto' neto', dan' bi wdázeto' bi be žin žonto' neto' gan zoale. ⁸ Bi bdawto' da' bémnzele cheto', san lo yela' že' zede, na' lo yela' žedó laže', bento' žin lawe' ža, na' yele, nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e. ⁹ Ki bento' nich gaktó' lawle le'e ka to da' zloe'elen le'e kan žala' gonle le'e, la'kze nzi' lo na'to' nnablto' le'e bi da' gonle cheto'. ¹⁰ Lezka' katen' wzóalento' le'e, bchi'leto' le'e ki, da' znnan: "Cha' bi žénele no benne' gone' žin, bi gonnle da' gawe'." ¹¹ Kíte'ze znnato' dan' ženlto' nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' kon želdaze', bi be žin žóngake'. ¹² Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' benne' ka' žóngake' ki, na' zzejni'ilto' légake' góngake' žin lo yela' zbez cháwe'do', nich gak gáwgake' da' naken chégakkze'.

¹³ Na'a, lježto' ka', bi soa žile, góntezele da' nak chawe'. ¹⁴ Cha' no benne' bi gone' kan znná xtiža'to', da' zzojto' le'e yiche ni, le gon ga gak bia' bennen', na' bi gónlenle le' tzen nich yedoe'ele'. ¹⁵ Bi žala' géklele nake' benne' bi zle'ele' le'e chawe', san le wsá' laže'e le' ka lježkzele.

Pablo znnable' Dios gon chawe'e lježe' ka'

¹⁶ Znnablto' Xanžon' wká'n žíteze' yichj lázdo'le lo yógo'te da' žonle, na' sóalene' yógo'tele. Lekze' zzoa žie' yichj lázdo'žo.

¹⁷ Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni le'e yiche: žapa' le'e "Padiox" na' naken to da' nak bian' yógo'te yiche ka' žselá'a. Kíte'ze zzoja' le'e yiche. ¹⁸ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

*Pablo ži'e "Padiox" xkwide'
Timoteo*

¹⁻² Neda', Pablo, Žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Dios. Naka' wbás bseła' Jesús, Benne' Criston' dan' naken da' wnnakze Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' lezka' da' wnnakze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen láže'žo. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', lo yela' ži'i láže' chie' gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

*Pablo zchalje' che da'
žsédgekle benne' wen láže' ka'*

³ Žáta'yoela' le' gono' na'a kan góta'yoela' le' katen' wyá'a gan nbab Masedonia, nich ga'no' lo yež Éfeso, na' wchi'lo' bałe benne' ka' ga' na' nich bi wsédgekle' to da' nyalen, ⁴ na' nich bi gápegake' ba la'ne diža' ka'ze ka', na' lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', da' ka' žóngaken ga že' láže'gak benách ka' da' dáche'ze. Da' ki bi žon chóchgaken benách ka' che Dios lo da' žejlé'gake' chie' Le'.

⁵ Da' ženela' gon da' ni da' žapa' le', naken nich ží'igekle lježžo ka' lježgake' ka' dot láže'gake', na' gak chawe' da' zza' láže'gake', na' gak dot

li láže' kan žejlé'gake' che Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bałe benne' ka' bi bežóygake' chawe', san wyó'ogake' nez yoble, na' nzi' lo ná'gake' da' bi naken da' li. ⁷ Žénegekle' wsédgekle' benách ka' kan zej nak da' žsedle da' wnnakze Dios, la'kze bi žejní'igekle' da' ka' znnázegake', na' da' žon chóchgake'.

⁸ Žo'o nnezlžo da' wnnakze Dios naken chawe', cha' zkonlžon žin kan žala' gonžo. ⁹ Lezka' nnezlžo Dios bdičjwe' da' wnnakze', kege nich nna bian' benách chawe' ka', san nich nna bian' benne' ki: Benne' ka' zží'igake' che xtiža' Dios,

benne' ka' bi žóngake' da' bse-dle' Le',
benne' ka' zzóagake' Dios cheła'ale,
benne' ka' žóngake' da' zinnj,
benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios,

benne' ka' zká'ngake' ka'ze da' naken che Dios,
benne' ka' žótgake' xa xná'gake',

benne' ka' žótgake' benách ka',
¹⁰ benne' ka' žóngake' da' kegle,

benne' byo ka' nníta'lengake' la' ljež benne' byoze' ka',

benne' ka' zbángake' xkwide' ka' nich góte'gake' légakbe',

benne' ka' žon láže'gake',
benne' ka' žon chóchgake' xtiža'gake' kate' žon láže'gake',

benne' ka' zží'igake' che da' chawe' da' žsedlžo.

¹¹ Nnezlžo naken ki dan' bžin diža' chawen' chežo, da' benn Dios, Benne' la'y, chežo lo yela' ži'i laže' chie', dan' bdie' lo na'a wchaljan'.

Pablo ži'e Benne' Criston': "Žóxkeno"

¹² Žapa' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žon choche' neda': "Žóxkeno" dan' bxen laže'e neda', na' bzoe' neda' nich gona' xchine'. ¹³ Ki bene' la'kze neda' wnné zia' chie' zga'ale, na' wžia' laža'a benách chie' ka', na' da' zan da' zia' bena' chégake', san Benne' Criston' beyache' láže'le' neda', dan' benan' lo yela' bi žejní'il chia' katen' bi na' chejli'a chie' Le'. ¹⁴ Na'a, da' zenle'e nak da' bnezjw Xanžon' chia' lo yela' ži'i laže' chie', dan' žonen ga žejle'žo chie' Le', na' lezka' žonen ga nži'ilžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Diža' dot da' li da' ni, da' zakan' si' lo na'gak yógo'te benách, na' znnan: "Jesús na'kze, Benne' Criston', ble'e yežlyó nga nich beslé' benách doła' ka'" na' beslé' neda' la'kze nakža' neda' benne' doła' ka' yógo'te benách yezika' ka'. ¹⁶ Che len beyache' laže'l Jesús, Benne' Criston', neda', benne' doła', na' bloe'ele' law kan nak yela' zen laže' zen chie', nich gaka' to da' zloe'elen benách ka' kan gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', cha' chejle'gake' chie' Le'. ¹⁷ Na'a znnia': ¡Ga'n zen Dios! ¡Le' zna' biá'teze', na' batkle te chie'! Bi gak le'elžo-ne'. Nake' tícha'tekze Dios, Bennen'

nnézkzele' yógo'te. ¡Chie' Le' gákteze yela' žape ba la'ne, na' yela' zen, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

¹⁸ Zí'na'do' Timoteo, zdia' lo no'o le' da' ni da' žsedla' nich gono' xchin Dios ka' to benne' dot laže'e žeje' lo wdile, ka' zej nak da' ka' wnnagak benne' ka' zga'ale kan gak chio', benne' ka' bcháljgake' da' bloe'el Dios légake'. ¹⁹ Lo yela' žejlé' chio' che Benne' Criston' žala' gono' ki, nak dot chawe' yichj laždo'o, dan' ba bchixgekle bałe benách ka', benne' ka' bzóagake' da' žejle'žo che Benne' Criston' chela'ale. ²⁰ Ki bengak Himeneo len Kantr, benne' ka' bdia' lo na' da' xiwe' nich wsédgekle' kan žala' góngake', nich biž nne zí'gake' che da' naken che Dios.

2

Da' žsedlen žo'o kan žala' wcháljlenžo Dios

¹ Che len da' naken blo da' zzejni'ila' benách ka' naken kan žala' wcháljlenžo Dios, na' kan žala' gáta'yoelžo Le', na' kan žala' nnablžo-ne' bi da' žiážjelžo, na' kan žala' ye'žo-ne': "Žóxkeno'." Da' ki žala' gonžo lo wlazgak yógo'te benách ka'. ² Lezka' žala' gonžo lo wlazgak benne' wnná' bia' ka', na' lo wlazgak yógo'te benne' blo ka'. Ki žala' gonžo nich gak chawe' chežo, na' nich gak kwezžo cháwe'do'. Žala' gonžo ki lo yela' žejlé' chežo che Dios, na' lo yela' li laže' chežo. ³ Da' ni naken chawe', na' da' žaz

laže' Dios, Bennen' žeslé' žo'o.
 4 Dios na'kze žénele' yelagak
 yógo'te benne' ka', na' žénele'
 gónbia'gake' da' naken dot da'
 li.

5 Toze Benne' nake' Dios,
 na' toze Benne' žeyone'
 benách ka' toze len Dios, Jesús,
 Benne' Criston', Bennen'
 golje' benách. 6 Lekze' bde
 kwine' lo yela' got, katen'
 besbaga' kwine' da' zia da'
 wbága'gak yógo'te benách ka'
 ni'a che doła' da' wbága'gake'.
 Dios bloe'ele' law kan gok da'
 ni che Jesusen' katen' bžin
 ža chie' gote'. 7 Kan nak
 da' ni, Dios bzoe' neda' nich
 wchaljan', na' nich gaka' wbás
 bsela' Benne' Criston', nich
 wsedla' benách zi'to' ka' kan
 nak da' žejle'žo chie' Le', na'
 kan nak da' naken dot da' li.
 Zchalja' da' li, na' bi žon laža'a.

8 Na'a, žénela' wcháljlengak
 benne' ka' Dios, na'
 gáta'yoegekle' Le' gáte'teze,
 zej nake' dot chawe', na' bi
 zžá'agake' ljéžgake' ka', na'
 bi zdil díža'gake'. 9 Lezka',
 žénela' gákwgak no'le ka' da'
 naken binlo. Da' zej nak
 xtan da' žala' wloé'egekle'
 law zej naken yela' gaxjw
 laže', na' yela' nak li laže',
 na' kege da' zpá'gake' yichj
 lágwage', na' da' ka' zej naken
 oro, na' bga ka', na' laže'
 da' záka'le'en. 10 Da' chawe'
 da' žóngake' wloé'elen da' zej
 nake', kan žon da' žákwgake'
 da' naken binlo. Ki žala'
 gongak no'le ka' zej nónbi'e
 Dios. 11 Žala' ga'ngak no'le
 ka' žize kate' no benne' byo
 ne žsedle' légake', na' gákgake'

gaxjw laže'. 12 Bi žonna' no'le
 ka' latje wsédgekle', na' bi
 nna biá'gake' benne' byo ka'.
 Žala' gá'ngake' žize gan zej
 ndobe benách ka' che Benne'
 Criston'. 13 Ki žala' gaken dan'
 bzoa Dios zga'ale Adán, na'
 wdé na' bzoe' Eba. 14 Adán
 na', bi ben láže'le da' xiwe'
 le', san zo'len', ben láže'len le'.
 Ka' goken, bži'i no'len' che
 da' bchi'lekze Dios légake',
 15 san yelá no no'le cha'
 znnite'e xkwide' ka', na' cha'
 gónteze' kan nak tlebe len da'
 žejle'žo che Dios, na' gonen'
 len yela' nži'il, na' cha' gake'
 dot chawe', na' dot li laže'.

3

*Kan žala' gákgak benne' ka'
 žape chí'igake' žo'o*

1 Nak dot da' li dižan'
 dan' znnan: "Cha' že' laže'
 to benne' gake' benne' žape
 chi'e benách ka' che Benne'
 Criston', zdan laže'e to žin
 chawe'." 2 No benne' žape
 chi'e benách ka' che Benne'
 Criston':

Žon byenen bi soa no benne'
 gak bi da' nnie' chie'.

Žala' soa toze zo'le.

Žala' gake' ban laže'.

Žala' gake' dot li laže'.

Žala' gake' gaxjw laže'.

Žala' wi'e latje gan ga'ngak
 lježžo ka' žíngake' liže'.

Žala' sáke'le' wsedle' benách
 ka'.

3 Bi žala' gake' benne' že'je'.

Bi žala' gake' benne' snia.

Bi žala' dan láže'ze' si'e mežw.

Žala' gake' ži'i laže'.

Žala' gake' zen laže'.

Žala' gake' benne' bi zdan
laže'e yela' gape.

4 Žala' nna bi'e cháwe'do'
benách ka' nníta'gake'
liže'.

Zi'ne' ka' žala' góngakbe' kan
znnaxtiže'e.

Žala' gápegakbe' xágakben' ba
la'ne.

5 (¿Nakxkze gak to benne'
gape chí'e benách ka' che Dios
cha' bi žak nna bi'e cháwe'do'
benách ka' nníta'gake' liže'?)

6 Bi žala' gake' benne' la'
wzó lawtie' nake' tzen len
Benne' Criston', nich bi tete
wká'n zen kwine', na' bi
gak chie' kan gok che da'
xiwe', dan' bka'n zen kwinen,
na' Dios bchoge' chen kwia
yin'. 7 Benne' ka' bi zej
nbáblene' benách ka' che
Benne' Criston', žala' nne
cháwe'gake' chie' nich bi soa
no benne' wzóe' le' chela'ale,
nich bi chejžeje' lo yelj che da'
xiwe'.

*Kan gákgak benne' ka' nzi'
lo ná'gake' gáklengake' žo'o*

8 Lezka' benne' ka' nzi' lo
ná'gake' gáklengake' benách
ka' che Benne' Criston':

Žala' gákgake' dot li laže'.

Žala' góngake' kan znná'gake'.

Žala' gákgake' benne' bi že'
ka'.

Žala' gákgake' benne' ka' bi
zdá'ngake' yela' gape.

9 Žala' gape chí'igake' da'
žejle'žo che Benne'
Criston'.

Žala' gak dot chawe' yichj
lázd'o'gake'.

10 Žala' si' bia'le lé'gake' zga'ale,
na' naž si' lo ná'gake' gákgake'
benne' ka' gáklengake' benách

ka' che Benne' Criston', cha'
bi zoa no benne' gak bi da'
nnie' chégake'. 11 Lezka', no'le
che chégake' žala' gákgake' dot
li laže'gake', na' bi gákgake'
benne' wenné che lježe'. Žala'
gákgake' zen laže', na' gákgake'
dot chawe' lo yógo'te da'
žóngake'. 12 Benne' ka' nzi'
lo ná'gake' gáklengake' benách
ka' che Benne' Criston':

Žala' soa toze no'le che
chégake'.

Žala' nna biá'gake' binlo
zí'ngake' ka', na' benne'
ka' nníta'gake' lížgake'
ka'.

13 Žon byenen gaken ki,
dan' nzi' lo ná'gake' latje
gan gápegak benách ka'
xtíža'gake' ba la'ne, cha'
žóngake' binlo žin da' žóngake'
žáklengake' benách ka' che
Benne' Criston', na' gákgakže'
benne' wechóg laže' kate'
zcháljgake' kan nak da' žejle'žo
che Jesús, Benne' Criston'.

*Da' bgache' che da' zka'n
zenžo Dios*

14 Zzoja' diža' ki chio' le',
la'kze žxen laža'a yedjwía' le'
bayente. 15 Cha' wžela', zzoja'
da' ki chio' nich nnezlo' kan
žala' gono' lawgak benách ka'
nníta'gake' liž Dios, benne' ka'
zej nake' che Dios ban, na' zej
nake' choch, na' zcháljgake'
da' naken dot da' li. Zej nake'
ka yag ka' da' žó'xgaken yo'o,
na' ka da' ka' žon chó'chgaken
ze'e. 16 Da' li, zenle'e nak da'
bgache' che da' zka'n zenžo
Dios, kan nyejw le'e yiche da'
znnan:

Dios bl̄oe'e lawe', na' goke'
benách.

Gok bia' nake' chawe' dan'
wyoé'e Dios Be' La'y.

Blé'egikle wbás ka' che ya'abá
che Dios Le'.

Wzé diža' kan nak chie' lawgak
benách zi'to' ka'.

Bejle'gak benách ka' chie' Le'
lo yežlyó nga.

Dios bchise' Le' ža'le gan nake'
blo.

4

*Benne' ka' kwej yíchjgake'
da' žejle'žo che Jesús*

¹ Kwáselo zchalj Dios Be'
La'y, z̄nne': "Ža ze lawte ža
ka' bałe benách ka' wží'igake'
che Benne' Criston'." Kwej
yíchjgake' da' žejle'žo chie'
Le'. Wzé nággake' x̄tíža'gak
benne' ka' yó'ogake' be'
wen laže' ka', na' wzé
nággake' da' wsédgekle be'
xiwe' ka'. ² Wzé nággake'
x̄tíža'gak benách ka' z̄loé'ezele
chawe' kwingake', benne' ka'
zchaljgake' da' wen laže'. Ba
nzid lázdo'gake' nich bi yesba-
gan' légake' zia. ³ Ki naken,
wséjwgake' x̄nezgak benne'
ka' žénegekle' wchág ná'gake',
na' wchí'igekle' benách ka'
nich bi gáwgake' da' bnezjw
Dios nich yebélenžon, da' gak
gawgak benne' ka' žejlé'gake'
che Dios, benne' ka' zej
nónbi'e da' naken dot da' li,
na' žé'gake' Dios: "Žóxkeno"
kate' žáwgaken'. ⁴ Chawe' zej
nak yógo'te da' ben Dios, na'
bi be žala' wzoažo chela'ale
cha' že'žo Dios: "Žóxkeno"
kate' žawžon. ⁵ Žsedle x̄tíža'
Dios žo'o, Le' yeyone' chawe'

yógo'te da' žala' gawžo cha'
wcháljlenžo-ne', na' nnablžo-
ne' gon chawe'e da' gawžo.

*Kan žežój chawe' benne'
wen žin che Jesús*

⁶ Cha' wsedlo' lježžo ka'
da' ki, na' yežojó' chawe', na'
gako' benne' wen žin li laže'
che Jesús, Benne' Criston',
na' gak bia' nsedlo' binlo
kan nak che da' žejle'žo chie'
Le', na' kan nak da' chawe'
da' žsedlžo, da' žape chi'on.
⁷ Bzoa chela'ale diža' ka'ze ka'
che yežlyó nga kan zej nak
da' zchaljgak no'le gole ka'.
Bénteze da' gonen ga gako'
choch nich gono' kan žénele
Dios. ⁸ Láte'ze yebélenlo' da'
gono' da' gonen ga gakže
wale ni'a no'o, san da' zen da'
yebélenlo' da' gono' nich gako'
wale lo da' naken che Dios.
Da' ni naken da' yebélenlžo
yežlyó nga, na' lezka' da'
yebélenlžo ža ka' te yeza'žo
yežlyó nga. ⁹ Diža' ni naken
dot da' li, na' zakan' si' lo
ná'gaken yógo'te benách ka'.
¹⁰ Che len, da' zenle'e žsaka'
zi' kwínžo žonžo žin, dan'
žxen láže'žo Dios ban. Benne'
Criston' gote' nich yeslé'
yógo'te benách ka'. Žeslé'
benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Bchi'le, na' bsdle benách
ka' nich góngake' da' ki. ¹² Bi
žala' no benne' wzóe' le'
chela'ale dan' nako' x̄kwide',
san žala' gono' da' wloe'elen
benne' ka' žejlé'gake' che Dios
žala' góngake' kan žono' le'. Ki
wloe'elo' légake':

Len da' zchaljo', na' len da'
žono',

kan nži'ilo' lježo' ka', na' kan
yo'o Dios Be' La'y,
kan žono' kan zno', na' kan
nako' dot chawe'.

¹³ Kate' ne zbezo' na' zejte
la'a neda' gan zo', be' láže'teze
goľo' yiche la'y lawgak benách
ka' nníta'gake' gan zo'. Bze-
jni'i-gekle' da' ni, na' bsdlen
légake'. ¹⁴ Bi wdío' ka'ze
da' benn Dios chio', dan'
benne' chio' kan wnnagak
benne' ka' bcháljgake' lo
wláz Dios kan gaken chio',
katen' bxoá ná'gake' le', na'
benne' gole ka', benne' žape
chí'igake' benách ka' che
Benne' Criston', wnnábgekle'
Dios gon chawe'e le'.

¹⁵ Bénteze da' ki. Be'
láže'teze gono' ki, nich
lé'egkle yógo'te benách ka'
kan zej žata' chio' da' ka' zej
naken che Benne' Criston'.
¹⁶ Wdape chi'i kwino', na'
wdape chi'i da' žsedlžo.
Bénteze da' ki, na' cha' žono'
ki, na' yeló' le', na' yelagak
benne' ka' yéngkle' le'.

5

Kan žala' gon xkwide' Timoteo

¹ Bi tilo' benne' byo gole ka',
san bzejní'i-gekle' ka' xakzo'
ka'. Bzejní'il xkwide' byo ka'
ka' bi' bíche'kzo' ka'. ² Bzejní'il
no'le gole ka' ka' xna'kzo' ka'.
Bzejní'il xkwide' no'le ka'
ka' bi' zankzo' ka', nak dot
chawe' da' zza' lažo'o.

³ Wdape ba la'ne no'le
wzebe ka', no'le ka' da' li
zej nake' no'le wzebe ka'.

⁴ Cha' zoa to no'le wzebe zej
nníta' xkwide' chie' ka', o
za'sóe' ka', žala' wsédgeklbe'

góngakbe' kan žénele Dios, na'
gáklengakbe' zga'ale benách
ka' nníta'gake' lížgakbe' ka',
na' yebí'igakbe' chegak xa
xná'gakbe'. Da' ni naken
chawe', na' da' žaz laže' Dios.
⁵ Na'a, no'len' da' li nake' no'le
wzebe, na' nga'ne' toze', žxen
laže'e Dios, na' dot ža dot yel
zcháljlene' Le', na' znnábtezle'
Le' ni'a chegak benách chie'
ka', ⁶ san no'le wzebe na',
no'len' žone' kan nak da' zdan
laže'e, nake' ka' to no'le gat
kate' ne zoe' nbane'. ⁷ Lezka',
bchi'le benách ka' nníta'gake'
gan zo', nich góngake' kan
nak tlebe len da' ki, nich bi
gak nitó benne' bi da' nnie'
chégake'. ⁸ Cha' zoa no benne'
bi zwawe' lježe' ka', na' da'
nakže blo, cha' bi zwawe'
benách ka' nníta'gake' liže',
na' zži'e che da' žejle'žo che
Benne' Criston', na' nbága'že'
zia ka' to benne' bi žejli'e che
Dios.

⁹ Toze no'le wzebe na',
no'len' ba zejže' ka' chonnalaj
yiz, gak báblene' benne'
ka' žáklengakle-ne', cha' bi
bka'ne' benne' byo chie' nich
sóalene' yetó benne' byo.

¹⁰ Žon byenen soa no benne'
wzóa lie' kan nak che no'le
wzebe na' kan nak da' chawe'
da' žone'. Gáklene-ne' cha'
besgole' xkwide' ka', na' cha'
zwi'e gan ga'ngak lježžo ka'
zá'gake' yež' zi'to', na' zžingake'
liže', na' cha' znezjwe' da' ye'j
gawgak benách ka' che Dios,
na' cha' žáklene' benne' ka'
zzáka'gake', na' cha' žónteze'
da' naken chawe'.

¹¹ No'le wzebe ka' bi na'
zégake' chonnalaj yiz, bi

žala' bábłengake' no'le ka' žáklengakle-ne', dan' góngake' kan zdan láže'zegake', na' wží'igake' che Benne' Criston', na' yénegekle' wchág ná'gake' da' yoble. ¹² Cha' góngake' ki, na' bága'gake' doła' dan' wzóagake' cheła'ale da' be-
jlé'gake' che Benne' Criston' zga'ale. ¹³ Lezka' gákgake' no'le za'wed ka', na' no'le kon želdaze' bi be žin žóngake', na' kégeze gákgake' za'wed, san lezka' gákgake' no'le wenné che ljéžgake' ka', na' gákgake' benne' wedile ka', na' nnágage' da' kegle. ¹⁴ Che len, žénela' wchág na'gak no'le wzebe ka' da' yoble, no'le ka' bi nápegake' zan yiz, na' yesgólgame' xkwide' ka', na' wsédgekle' binlo xkwide' ka' nníta'gakbe' yo'o che chégame', nich bi wé'gake' latje no benne' nnie' chežo, bennen' zži'e chežo žo'o, nolžo žejle'žo che Benne' Criston'. ¹⁵ Ki žala' gaken, dan' ba beyálgake' bałe', na' žóngake' kan žénele da' xiwe'.

¹⁶ Cha' zej nníta' no'le wzebe ka' liž no benne' byo o no no'le, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' žala' gáklene' légame', nich bi wsaka' zí'gake' benách ka' che Benne' Criston'. Ki gaken, benách ka' che Benne' Criston' gak gáklengake' no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe ka'.

¹⁷ Wdápeže ba la'ne benne' gole' ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', na' zna biá'gake' binlo, na' wdápele'eže ba

la'ne benne' gole ka' žóngake' žin, benne' zžégake' diža' chawen', na' žsédgekle' benách ka'. ¹⁸ Nyejwle'e yiche la'y da' znnan: "Bi ko'o do žoa' bežen' zlejba' zoa' stribe." Lezka' znnan: "Benne' wen žin nake' ži si'e lazjwe'."

¹⁹ Bi si' lo no'o da' zna no benne' žesbage'e zia no benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zej nníta' chope chonne benne' ka' zzoa lígame' dan' bene'. ²⁰ Benne' ka' žóntezgake' doła', bdil-gake' lawgak yógo'te benách ka' che Benne' Criston' nich žébegak yezika' benne' ka' Dios. ²¹ Ni'a che Xažo Dios, na' ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' wžé Dios, zchi'la' le' gono' kan znnagak diža' ki. Tlebe kan žala' wchi'a lažo'o benách ka', na' bi gapo' ba la'ne toze benne'. ²² Bi wxoate no'o nitó benne', bi gono' le' wen žin che Benne' Criston', nich bi bago'o tzen len le' doła' ni'a che da' žone' cha' gone' doła'.

²³ Biž ye'jo' nisze. Dan' zdia' li'o žala' ye'jo' láte'do' xis uba wał nich ga'nen chawe'.

²⁴ Doła' ka' da' zej nbaga' bałe benách ka' la' lawgaken zga'ale kate' žíngake' gan wchi'a laže' Dios légame', na' te na' la' law doła' da' zej nbaga' yezika' benách ka'. ²⁵ Lezka', la' law žin chawe' da' bengak benách ka', na' cha' bi nla' lawn, bi gak nitó benne' wkache'e to chí'ize žin na' da' bene'.

6

1 Yógo'te benne' ndo'w ka' žala' gápele'egake' ba la'ne benne' xángake' ka' nich bi gak no benne' nne xiwe'e che La Dios, na' che da' bsdle' Le'. 2 Benne' ndo'w ka' cha' žejle'gak xángake' ka' che Benne' Criston', bi žala' wká'ngake' légake' ka'ze dan' zej nake' ljéžgake' ka'. Žala' góngakže' binlo xchíngake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yebélengekle' žin chawen', na' Benne' Cristo na'kzen' nži'ile' légake'. Bsdle' benách ka' nníta'gake' ga na' kan nak da' ni, na' bzejní'i-gekle'.

Da' zka'n zenžo Dios da' žebélenlžon

3 Cha' zoa no benne' žsedle' da' yoble, na' bi žsedle' diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' žsedlen žo'o kan žala' gonžo kan žénele Dios, 4 zka'n zen kwin bennen', na' bi be nnezle'. Zdan laže'e diža' ka'ze ka' kan zej nak diža' zede ka', na' diža' bizjw ka', da' ka' žóngaken ga zgé'egekle' benách ka' ljéžgake' ka', na' zdíl-lengake' légake'. Lezka' diža' ki žóngaken ga znne zí'gake' chegak ljéžgake' ka', na' zza' láže'gake' chégake' da' kegle. 5 Lezka' žóngaken ga zdił díža'gak benách ka', benne' ka' bi žejní'igekle', na' bi nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li. Žékgekle' gak sí'gake' mežw zen cha' gónlengake' tzen benne' ka' zka'n zéngake' Dios. Bkwas gan zej nnita' benne' ki. 6 Da' zente naken da' žebélenlžon kate' len yela'

zen laže' zka'n zenžo Dios. 7 Bi be biažo žo'o katen' blažo yežlyó nga, na' lezka', bi be yeywažo katen' yezažo yežlyó nga. 8 Che len, cha' de da' gawžon, na' da' gákwžon, žala' chaz láže'žon. 9 Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape, gak chégake' da' gonen ga bága'gake' dola', na' chéjgake' lo yelj che da' xiwe', na' lo yela' bi nnezle chégake' dan láže'gake' da' zan da' den, da' ka' gon díjgaken légake'. Da' ki wžia yí'gaken légake', na' góngaken ga gátgake' to chi'ize. 10 Dan' zdan láže'gake' yela' gape, da' ni žonen ga žóngake' yógo'te da' kegle. Bałe benne' ka', dan' zdan láže'gaken', ba bsángake' da' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' ba žak chégake' da' zan da' žsaka' zí'gaken légake'.

Benne' žone' xchin Jesús nake' ka' benne' žeje' lo wdile

11 Na'a le', benne' che Dios, bkwas gan žak da' kegle ki. Be' láže'teze gono' da' naken chawe', na' da' žénele Dios. Bejlé'teze che Benne' Criston', na' bži'il lježo' ka'. Be' laže' gako' zen laže', na' gaxjw laže'. 12 Kan žon bennen' dot laže'e žeje' lo wdile, ben žin che da' žejle'žo che Benne' Criston', na' be' laže' bi wnito' yela' nban da' zejlí kanne. Bliž Diosle' nich si'on. Chawe' gok da' bzoa lio' kan žejli'o che Benne' Criston', dan' wnnón' lawgak benne' zan, benne' zzoa lígake' dan' wnnón'. 13-14 Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' zej nbanlen yógo'te da' zej nnitan', na' lezka' ni'a

che Jesús, Benne' Criston', Bennen' bzoa lie' da' nak chawe', da' wnné' kwáselo law Ponsio Pilato, zchi'la' le' gape chi'o da' ka' gož Benne' Criston' žo'o. Žala' gako' dot chawe', na' bi be gono' da' gonen ga no benne' nnie' chio'. Ki žala' gono' na' zejte ža la' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' žin ža yelá' Jesusen', Dios wloe'ele' law Le'.

Dios nake' la'y. Toze' Le' yo'o lo ne'e dot yela' wnná bia', na' zнна bi'e yógo'te benne' ka' zнна biá'gake', na' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. ¹⁶ Toze' Le' zóateze', na' zoe' lo baní' gan bi gak žin no benne' žakze chie'. Batkle ble'el no benne' Le', na' bi gak no benne' le'ele' Le'. Chie' Le' gáta'teze da' žape Le' ba la'ne, na' yela' wnná bia'. Ka'kze gaken.

¹⁷ Bchi'le benne' ka' zej nape' yela' wnni'a ža ni zoažo na'a, nich bi wká'n zen kwíngake', na' nich bi wxén láže'gake' yela' wnni'a na' dan' bi sóatezen. Žala' wxén láže'gake' Dios ban, Bennen' žónnli'e yógo'te da' žebélenlžon. ¹⁸ Bchí'i-gekle' góngake' da' naken chawe', nich chanže žin chawe' da' žóngake', da' naken to yela' wnni'a li laže'. Žala' wnézjwgake' late' chegak benách yache' ka', na' we' láže'gake' légake'. ¹⁹ Cha' góngake' ki, na' wtóbgake' yela' wnni'a da' naken li laže', da' yebélengekle' ža ka' da' zá'gaken, na' gata' yela' nban

li laže' chégake'.

Da' bchi'le Pablo xkwide' Timoteo

²⁰ Ljéža'do' Timoteo, wdape chi'i da' nzi' lo no'o, na' bkwas gan zej nnita' benne' ka' zchaljgake' da' ka'ze, na' diža' ka' da' bi zej zakan', na' diža' bizjw ka', da' ka' zchaljgak benne' ka' znnázegake' žákake' da' zenle'e, na' žon láže'gake' kan zej nak da' ka' žóngake'. ²¹ Bale benách ka', benne' wzí' lo ná'gake' diža' ki, bchíxgekle' kan nak da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Znnabla' Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo žape' "Padiox"
xkwide' Timoteo

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bėnleno' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' nži'ila' le'. Naka' wbás bseła' Benne' Criston' dan' žénele Dios gaka' ki, nich gak da' bchebe laže'e, wnezjwe' yela' nban da' zejli' kanne chežo, dan' zoalen Jesús, Benne' Criston'. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Timoteo žala' wzóa libe' che Jesús

³ Kate' zcháljlėna' Dios žapa' Le' "žóxkeno'" kan nak chio' le'. Bi žsana' znnaba' ni'a chio' dot ža dot yel, law Dios, Bennen' žona' xchine' dot laža'a kan bengak xa wdé chia' ka'. ⁴ Kate' žejsá' laža'a kan wžežo', na' žak laža'a yeje'ela' le', nich gak yebela' dot laža'a. ⁵ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' bžin chia' diža' da' žonen ga žejsá' laža'a kan žejli'o che Benne' Criston' dot lažo'o. Xna' golo' Loida, na' xno'o Eunise, bejlé'gake' chie' Le' zgá'alegake' ka' le', na' nnézkzela' lezka' le' žejli'o chie' Le' na'a.

⁶ Dan' naken ki, žsa'a lažo'o yesbano' da' benn Dios chio', dan' wzio' katen' neda' bxo'a na'a le', na' wnnabla' Dios bi da' gonne' chio'. ⁷ Dios Be' La'y, Bennen' benn Dios chežo, bi nake' to be' da' gonen ga žébežo, san bennkze' Le' Be' La'y chie' chežo. Dios Be' La'y na' žone' ga napžo yela' wak, na' ga nži'ilžo lježžo ka', na' ga znnabla' kwinžo. ⁸ Che len, bi yedoe'elo' wchaljo' che Xanžon', na' bi yedoe'elo' kan žak chia' neda', nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Xanžon', san benlen tzen benne' ka' zžaka'gake' dan' zžengekle' benách ka' diža' chawen'. Dios wnezjwe' yela' wak chio' nich gak gono' ki. ⁹ Dios na'kze beslé' žo'o, na' bliže' žo'o nich gakžo dot chawe'. Bi bliže' žo'o dan' zoa da' chawe' da' benžo žo'o, san bliže' žo'o dan' gónekzele' Le', na' dan' be' laže'e žo'o. Ža ni'te bzoe' ki chežo zga'ale kate' bi na' soa yežlyó nga, dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, ba bla' dan' žonn Dios chežo, dan' bla' law ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. Beké'e yela' wak che yela' got, na' bloe'ele' law gak gápežo yela' nban da' zejli' kanne, da' bi kwia yin', dan' nápežo ni'a che diža' chawen'.

¹¹ Benne' Criston' wžie' neda' nich wchalja' diža' chawen', na' nich gaka' wbás chie' nich wsedla' benách ži'to' ka'. ¹² Che len zžaka'a da' ka' da' žákgaken chia' nga, san bi žedoe'ela', dan'

nónbi'a Bennen' žejli'a chie'. Nnézkzela' Le' nape' yela' wak nich gape chi'e da' bdia' lo ne'e na' zejte ža yel'e'e.

¹³ Diža' chawen' dan' benlon', dan' bchaljan', žala' gaken chio' to da' zloe'elen kan žala' wloe'elo' benách ka' kan žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' kan nži'ilžo-ne'. ¹⁴ Wdape chi'i da' nak chawe', dan' nzi' lo no'o. Gak gono' ki len yela' wak che Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

¹⁵ Ba nnézkzelo' kan bengak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, wléj yíhjpgake' neda'. Fijelo, na' Hermójenes zej nbáblene' benne' ka'. ¹⁶⁻¹⁷ Znnabla' Xanžo Dios yeyache' láže'le' benne' ka' nníta'gake' liž Onesiforo, dan' ben choche' neda' zan chi'i. Katen' bla'a neda' lo yež Roma, dot láže'e beyilje' neda', na' bežel-le' neda'. Bi bedoe'ele' ni'a chia' neda' dan' nyejwa' liž ya nga, nžeja' do ya. ¹⁸ Znnabla' Xanžon' yeyache' láže'le' le' ža na' žine' law Dios. Ba nnézkzelo' kan góklene' žo'o, katen' wzoažo lo yež Éfeso.

2

Timoteo žala' gakbe' ka to benne' žejle' lo wdile

¹ Na'a, zí'na'do', ben choch lazdo'o lo da' žonn Jesús, Benne' Criston', chio'. ² Da' benlo' da' bchalja' neda' lawgak benne' zan, benne' ka' zzoa lígaken', bden lo na'gak benne' ka' žóngake'

kan znnágake', benne' ka' gak wsédgekle' yezika' benách ka'.

³ Žala' soelo' da' wsaka' zi'gak benách ka' le' kan zzoelen to benne' nake' che Jesús, Benne' Criston', na' dot láže'e žejle' lo wdile. ⁴ No benne' žejle' lo wdile, bi chejchaze' da' ka' žongak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, nich chaz láže' bennen' wže' le' nich gake' benne' chie' žejle' lo wdile. ⁵ Lezka', no benne' chaze' lo witje, bi be si'e cha' bi žitje' kan žala' gone'. ⁶ Benne' žaz ža'ne', zga'ale' le' si'e che da' yelape'. ⁷ Bsa' láže' da' ni da' žapa' le', na' Xanžo na'kze gone' ga chejni'ilo' yógo'ten.

⁸ Bejsá' láže' kan goken che Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' goke' za'só Dabí, na' wdé gote', bebane' lo yela' got. Ki zna diža' chawen' da' zchaljan'. ⁹ Dan' zchalja' diža' chawen', zzaka'a da' žaken chia', na' zejte nyejwa' liž ya nga ka to benne' wen da' zinnj, san bi nyejw xtiža' Dios. ¹⁰ Che len zzoela' yógo'te da' ki dan' nži'ila' benne' ka' wžekze Dios, nich yelágake'. Jesús na'kze, Benne' Criston', žone' ga želagak benne' ka' nich sí'gake' baní' li láže' chie'. ¹¹ Naken káteze zna da' ni: Cha' nátlenžo Le', sóalenžo-ne' nbanžo. ¹² Cha' soelžo da' sáka'žo, nna biá'lenžo Le' tzen. Cha' nnažo bi nónbia'žo-ne', Le' nne' bi nónbi'e žo'o. ¹³ La'kze bi žonžo kan znažo, Le' žónteze' kan zne'.

Le' bi gak wché'e da' nakkze'
Le'.

*Benne' wen žin che Jesús,
benne' žežoje' chawe'*

14 Bsa' láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan zo' kan zej nak da' ki, na' ni'a che Xanžo Dios bchí'i-gekle' nich bi til díža'gake' kan zej nak díža' ka'ze ka'. Díža' ki žóngaken ga kwia yi'gak benne' ka' zzi' lo ná'gake' légaken. 15 Be' láže'teze yežojo' chawe' law Dios nich gako' benne' wen žin bi žedoe'ele' ni'a che žin da' bene'. Žala' wkonlo' binlo žin díža' da' naken dot da' li. 16 Na'a, bkwas gan zej nníta' benne' ka' zcháljgake' da' bi zaka', na' díža' ka'ze ka', dan' žongak díža' ki ga góngakže' da' bi žénele Dios. 17 Segak díža' ka' da' zcháljgake' kan žzen yižwé' nozo' da' žlan. Hime-neo len Fileto zej nbáblene' benne' ka' zcháljgake' ki. 18 Benne' ki bchíxgekle' kan nak da' naken dot da' li, dan' znnágake' ba wdé ža žala' yebangak benne' gat ka', na' bže' zédgekle' bale' benách ka' na' zejte biž žejlé'gake' che Benne' Criston'. 19 Da' ben choch Dios zóatezen, na' zoa to da' nak bian', dan' znnan: "Dios nónbi'e benne' ka' zej nake' chie'." Lezka' znnan: "Le kwas gan žak da' kegle, yógo'tele le'e nakle che Benne' Criston'."

20 To lo yo'o zen zej yo'o da' zej naken, kégeze oro, na' plat, san lezka' da' zej naken yag, na' yo. Žkonlžo balen žin kwáselo, na' yebalen ga bi nak kwáselo. 21 Nich gakžo

kan zej nak da' ka' zkonlžo žin kwáselo, na' nich gak gonžo da' naken chawe', na' gakžo da' wkonle Xanžon' žin, žala' kwasžo gan žak da' kegle. Cha' gonžo ki, gakžo zi gonžo yógo'te žin chawe'.

22 Bzoa chela'ale da' ka' žóngaken ga se laže' no benne' da' kegle kan nak da' žaken chegak xkwide' ka'. Be' laže' gako' chawe'. Ben da' žonen ga žejli'o che Benne' Criston', na' da' žonen ga nži'ilo' lježo' ka', na' da' žonen ga zgá'nlenžo' lježžo ka' chawe'do'. Kan zej nak da' ki, benlen tzen benne' ka' zcháljengake' Xanžon', ne nak dot chawe' yichj lázdo'gake'. 23 Na'a, lezka' bzoa chela'ale díža' ka'ze ka', na' díža' da' bi zej zakan', dan' nnézkzelo' žóngaken ga zdil díža'gak benách ka'. 24 Benne' wen žin che Xanžon' bi žala' til díža'lene' benách ka', san žala' gake' gaxjw laže' lawgak yógo'te benách. Žala' gak wsedle' benách ka', na' gake' zen laže'. 25 Lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wzejni'ile' benne' ka' zži'igake' che da' zchalje'. Cha' gone' ki, Dios gak wnezjwe' légake' latje yeyát láže'gake' nich gónbia'gake' da' naken dot da' li. 26 Ki yelágake' lo yelj che da' xiwe' gan zej nžeje', na' yeyákgake' chawe' nich góngake' kan žénele Dios.

3

Kan gaggak benách ka' ža se lawte ža ka'

¹ Lezka' žala' nnezlo' da' ni: ža se lawte ža ka' sáka'le'egak benách ka'. ² Kate' ža ka' nníta'gak benne' ka' góngake' ki:

Ží'igekle' la' kwíngakze', na' dan láže'gake' yela' gape.

Wká'n zen kwíngake', na' gon kwíngake' benne' blo ka'.

Nne zí'gake' che da' ka' zej naken la'y.

Wží'igake' che xa xná'gake'.

Gákgake' benne' bi chaz laže' ka'.

Bi góngake' kan žénele Dios.

³ Bi ží'igekle' kan žala' góngake'.

Gákgake' benne' zižje laže' ka'.

Nnégake' che ljéžgake' ka'.

Bi nna bia' kwíngake', na' gákgake' benne' ža'a ka'.

Bi lé'egekle' chawe' da' naken chawe'.

⁴ Gákgake' benne' wdé ljéžgake' ka', na' bi gá'ngake' chawe'.

Wło'é'el kwíngake' ka' benne' zen ka'.

Ží'igekle' da' dan láže'gakze', na' kege Dios.

⁵ Wło'é'el kwíngake' ka' benne' ka' zej nónbi'e Dios,

san bi soalen yela' wak che Dios légake'.

Bkwas gan zej nnita' benách ka'.

⁶ Lezka', lo yela' wen laže' chégake' chó'ogake' yo'o ka', na' gon láže'gekle' no'le bi

nnezle ka' nich si' lo na'gak no'le ka' da' žsédekle'. No'le

ka' bága'gake' dola' zan, na' we' láže'gake' da' ka' dan

láže'gakze', da' ka' bi zej zakan'.

⁷ Yéntežgekle' no'le ka' diža' ka' da' wchaljgak benne'

ka', san bi chejní'igekle' da' naken dot da' li. ⁸ Kan gokgak

Janes len Jambres, benne' ka' bží'igake' che Moisés,

lezka' gakgak benne' ki, wží'igake' che da' naken dot da' li.

Gákgake' benne' chol láže' ka', na' chíxgekle' kan nak da'

žejle'žo che Benne' Criston'.

⁹ Bi be sí'gakže', san gak bia' zej nake' benne' bi nnezle ka'

lawgak yógo'te benách ka', na' gak chégake' kan gok chegak

Janes len Jambres, benne' ka' bžia' yi' Dios.

Da'bsa' laže' Pablo Timoteo

¹⁰ Nnézkzelo' le' kan nak da' žsedla' neda' benách ka',

na' da' žona'. Nnezlo' da' že' laža'a gona', na' kan žejli'a che

Benne' Criston', na' kan naka' gaxjw laže', na' kan nži'ila'

lježa' ka', na' kan zzoela' da' žak chia'.

¹¹ Lezka' nnezlo' kan wžia' láže'gak benách ka'

neda', na' da' ka' wzaka'a, da' ka' gókgaken chia' lo yež

Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Listra.

Da' ka' wžia' láže'gak benne' ka' neda' bzoelan',

na' Xanžo Jesusen' beslé' neda' lo yógo'te da' ka'.

¹² Yógo'te benne' ka', benne' žénegekle' gákgake' dot

chawe' dan' zej nake' che Jesús, Benne' Criston',

lezka' sáka'gake' da' ka' kwia' láže'gak benách ka' légake'.

¹³ Na'a, benne' wen da' zinnj ka', na' benne' wen laže' ka',

góngakže' ki. Gon láže'gekle' benách ka', na' benách ka' gon

láže'gekle' légake'.

¹⁴ Na'a, wdape chi'i da' ka' nsedlo', na' da' wží' lo no'o,

dan' nónbia'kzo' benne' ka'

bsédgekle' le'. ¹⁵ Katen' goko' xkwide', na' zejte na'a ža, nónbi'o da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y, da' ka' gak wzejní'igeklen le' nich yeló' dan' žejli'o che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁶ Yógo'te da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y Dios bzejni'ile' benách chie' ka', benne' ka' bzójgake' da' bchalj Dios. Da' ka' zej nyejwn le'e yiche zej zakan' nich wsédgeklen žo'o, na' wló'e'geklen da' gonžo, na' yegó'ogaken žo'o nez chawe', na' wzejní'igeklen žo'o nich gakžo chawe'. ¹⁷ Ki žóngaken, nich gak ban laže' no benne' nake' che Dios, na' nich gak gone' yógo'te da' naken chawe'.

4

¹⁻² Ni'a che Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchi'la' le' wzenlo' benách ka' xtiža' Xanžon'. Lekze' wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka', ža na' katen' yel'é'e nich nna bi'e. Be' laže' gono' da' ni, cha' žak chawe' chio' o bi' žak chawe'. Lo yela' zen laže' chio', bloe'el dan' žongak benách ka', na' bsa' láže'gake', na' bzejni'i-gekle' kan nak dan' žsedlžo žo'o. ³ Ki žala' gono' dan' žin ža katen' bi' wzé nággake' da' chawe' da' žsedlžo, san yénegekle' yénegekle' da' žaz láže'zegake'. Wtóbgage' chégake' benne' ka' wsédgekle' légage' da' zdan láže'zegake'. ⁴ Wzóagake' chela'ale da' naken dot da' li, na' si' lo ná'gake' diža' ka'ze ka'. ⁵ Na'a, žala' gako' zen

laže' lo yógo'te da' žono'. Bzól da' wsaka' zígake' le'. Bzenle benách ka' diža' chawen'. Dot lažo'o ben žin dan' wló'o Benne' Criston' lo no'o gono'.

⁶ Kan nak chia' neda', ba bde kwina' lo na' Dios, na' za' gótgake' neda' dan' žona' xchin Dios, na' ža yezá'a yežlyó nga za' žinen. ⁷ Kan žon no benne' dot laže'e žeje' lo wdile, lezka' bena' neda' žin, na' ba beyož bena' neda' dan' wló'o Benne' Criston' lo na'a gona', dan' bena' kan nak tlebe len da' žejle'žo chie' le'. ⁸ Na'a za' si'kza' da' žala' si'gak benne' chawe' ka', dan' gonn Xanžon' chia' neda' ža na', na' nak chawe' kan zchi'a laže'e žo'o. Kege chia' nedza' gonn', san lezka' gonn' chegak yógo'te benne' ka' zej nži'ile' le', na' dot láže'gake' želbeze' ža yel'é'e.

Da' bzoj Pablo kan žala' gon Timoteo

⁹ Be' laže' yidtio' ga' zoa' ni, ¹⁰ dan' bsan laže' Demas neda', dan' nži'ile' da' žebélenle' yežlyó nga, na' wyeje' lo yež Tesalónika. Ben byenen wyéj Cresente gan nbab Galasia, na' lezka' wyéj xkwide' Tito gan nbab Dalmasia. ¹¹ Toze Lukas zóalene' neda'. Bche' xkwide' Markos nich yidlenbe' le' tzen, dan' nakbe' gónlenbe' neda' tzen xchin Benne' Criston'. ¹² Bsel'a'a xkwide' Tíkiko lo yež Éfeso. ¹³ Katen' yido', bedjwá' laže' yichan' dan' bka'na' lo yež Troas lo liž Karpo, na' lezka' bedjwá' yiche ka', na'

da' nakže blo, yichen' da' naken yid.

¹⁴ Kantr, benne' wen yeso' ya ka', bene' chia' da' zan da' zia. Xanžo na'kze yebi'e chie' kan nak da' bene' chia' neda'. ¹⁵ Wdape chi'i kwino' che bennen', dan' zží'ili'e che da' zchaljžo.

¹⁶ Kate' da' nežw chi'i bl'a'a neda' lawgak benne' yolawe' ka', bi goklen nitó benne' neda', san bsan láže'gak yógo'te benách ka' neda'. Bi žénela' yeběj yichj Dios légage'. ¹⁷ Xanžon' wzóalene' neda', na' ben choche' neda' nich yeyóž wchalja' xtiže'e nich yéngklen yógo'te benách zi'to' ka'. Ki goken, Xanžo na'kze beslé' neda'. Goken chia' ka belá' lo na'gak beže yixe' ka'. ¹⁸ Xanžo na'kze yeslé' neda' lo yógo'te da' kegle ka', na' gape chi'e neda' kate' žintia' gan zнна bi'e Le' ya'abá che Dios. ¡Ga'n zen Le' to chi'ize! Ka'kze gaken.

Pablo žape' "Padiox"
benách ka' che Jesús

¹⁹ Wdape "Padiox" Prisila len Akila, na' lezka' benách ka' nníta'gake' liž Onesíforo.

²⁰ Bga'n Erasto lo yež Korinto, na' bka'na' Trófimo gan nbab Mileto dan' žake' yižwé'. ²¹ Be' laže' yido' ga zoa' ni zga'ale kate' žin byo' zag ka'. Eubulo, na' Pudente, na' Lino, na' Klaudia, na' yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga, žápegake' le' "Padiox."

²² Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', sóalene' le'. Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO CHE XKWIDE' TITO

Pablo žape' "Padiox"
xkwide' Tito

¹ Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Tito. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Benne' Criston'. Naka' wen žin che Dios, na' benne' wbás bseĽa' Jesús, Benne' Criston'. BseĽe'e neda' nich gona' ga chejle'gak benách ka' chie' Le', benne' ka' wžekze Dios, nich gónbia'gake' da' naken dot da' li kan žala' gon no benne' nónbi'e Dios. ² Ki naka' neda' dan' žxen laža'a ba nzi'a yela' nban da' zejlí kanne da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chežo žo'o ža ni'te kate' bi na' gata' yógo'te da' zej nnitan', na' Le' žonkze' da' bchebe laže'e gonen'. ³ Kate' bžin ža chen, Dios bloe'ele' law xtiže'e, da' bdien' lo na'a neda' wchaljan'. Dios na'kze gože' neda' gona' ki. Nakkze' Le' Benne' Weslá chežo. ⁴ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' beslé' žo'o, gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Žin che Jesús da' žon Tito lo
yežlyó Creta

⁵ Bka'na' le' lo yežlyó Creta, nich wsó'o da' žiážjegekle benách ka' che Benne' Criston', benne'

ka' nníta'gake' ga na', nich gákgage' dot li laže', na' nich wnnito'o benne' gole ka' yógo'te yež ka', benne' ka' gape chi'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' to to yež ka', kan ba goža' le' gono'. ⁶ To benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gake' benne' bi žone' da' gak no benne' nnie' chen.

Žala' soa toze zo'le'.

Žala' chejle'gak zi'ne' ka' che Benne' Criston'.

(Bi žala' góngakbe' da' gak no benne' nnie' chen, bi nne' bi žóngakbe' žin, o zži'igakbe' che xa xná'gakbe'.)

⁷ Bi žala' gone' da' gak no benne' nnie' chie' kan žone' xchin Dios.

Bi žala' gake' benne' zide, o benne' ža'a, o benne' že'je', o benne' wedile diža',

o benne' zdan laže'e yela' gape.

⁸ Žala' wnezjwe' gan ga'ngak lježžo ka' želžine' liže'.

Žala' dan laže'e gone' da' naken chawe'.

Žala' gake' benne' žejni'ile'.

Žala' gake' benne' chawe'.

Žala' žebe' Dios, na' nna bia' kwine'.

⁹ Žala' gape chi'e diža' da' li kan ba nsedle', nich gak wzejni'ile' benách ka' kan naken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo, na' nich gak wzóa žie' benne' ka' zži'igake' chen.

¹⁰ Ki žala' gak gone' dan' zži'igak benne' zan che xtiža'žo, benne' ka' zcháljgake' da' bi zakan', na' žon

láže'gekle' benách ka'. Benne' zan, benne' žóngake' ki, zej nake' benne' judío ka', benne' ka' znnágake' žon byenen chog lo xpéla'gak benne' byo ka' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios. ¹¹ Benne' ki, žon byenen wzóa žio' légage', dan' zchixgake' yógo'te benách ka' nníta'gake' bíte'teze yo'o gan želyoé'e, na' žsédgekle' da' bi žala' wsédgekle'. Ki žóngake' nich sí'gakze' mežw.

¹² Da' benne' wbáblene' benách Creta ka' gan zo', bennen' bchalje' lo wláz yodo chégake', wnné':

Žon láže'tezgak benne' Creta ka'.

Zej nake' ka beko' yiže' snia ka'.

Zej nake' benne' za'wed, benne' wawle'e ka'.

¹³ Da' ni da' bchalje' kan zej nake' naken dot da' li. Che len bdíl-gake' nich gak li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', ¹⁴ na' nich bi wzé nággake' diža' ka'ze ka' da' zchaljgak benne' judío ka', na' bi góngake' kan zнна benách ka' žala' góngake', benne' ka' bzóagake' cheła'ale da' naken dot da' li.

¹⁵ Yógo'te da' non Dios naken chawe' chegak benne' chawe' ka', san chegak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios, bi be zoalen légage' da' naken chawe', san dot da' zej nake' naken sban, na' zejte da' zbek yíchjgake', na' da' zza' láže'gake'. ¹⁶ Znnágake' zej nónbi'e Dios, san da' žóngake' bi naken tlebe len

dan' znnágake', dan' zej nake' benne' bi žaz laže' ka'. Bi žóngake' kan znnágake', na' bi gak góngake' nitó da' naken chawe'.

2

Žala' wsedlžo da' naken chawe'

¹ Na'a, da' zchaljo' žala' gaken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo.

² Bsedle benne' byo, benne' gole ka':

Žala' wcháljgake' diža' chawe' ka'.

Žala' gákgake' benne' chawe' ka'.

Žala' gákgake' benne' žejní'igekle'.

Žala' chejlé'gake' che Benne' Criston' dot láže'gake'.

Žala' ží'igekle' ljěžgake' ka'.

Žala' sóegekle' da' gak chégake'.

³ Bsedle no'le gole ka':

Žala' góngake' da' žaz laže' Dios.

Bi žala' nnégake' che ljěžgake' ka'.

Bi žala' yé'jgake'.

Da' žóngake' žala' wsedlen da' nak chawe'.

⁴ Bsedle xkwide' no'le ka'.

Žala' ží'igeklbe' benne' byo che chégakbe', na' zí'ngakbe' ka'.

⁵ Žala' gákgakbe' no'le žejni'ile.

Žala' gákgakbe' no'le chawe' ka'.

Žala' gape chí'igakbe' da' de lížgakbe'.

Žala' gákgakbe' ži'i laže'.

Žala' gápegakbe' ba la'ne benne' byo che chégakbe'.

Žala' bi góngakbe' da' gonen
ga no benne' nnie' che
xtiža' Dios.

6 Bsedle xkwide' byo ka':

Žala' gágakbe' xkwide'
žejni'ile.

7 Žala' góntezo' da' naken
chawe', na' ki wlo'e'elo'
légakbe' kan žala' góngakbe'.
Kan žsedlo' žala' wlo'e'elen
nako' li laže', na' gaxjw laže'.

8 Žala' wchaljo' diža' chawe'
ka' nich bi soa da' gak no
benne' nnie' chen, nich
yedoe'ele no benne' wži'e
chen, na' bi gak nnie' chele
le'e.

9 Bsedle lježžo ka', benne'
žejlé'gake' che Benne'
Criston', na' zej nake' benne'
ndo'w ka':

Žala' gágakbe' gaxjw laže' len
xángake' ka'.

Žala' góngake' yógo'te da' žaz
láže'gak xángake' ka'.

Bi žala' wži'igake' che xángake'
ka'.

10 Bi žala' wkache' lánkake' da'
naken che xángake' ka'.

Žala' wlo'e'el kwíngake' chawe'
lo yógo'te da' žóngake'.

Yógo'te da' žóngake' žala'
wlo'e'elen nak chawe'
xtiža' Dios, Bennen'
beslé' žo'o.

11 Yela' ži'i laže' che Dios ba
bla' lawn lawgak yógo'te benách
ka' nich yelágake'. 12 Len

žsedlen žo'o biž žala' gonžo da'
bi žaz laže' Dios, na' bi dan
láže'žo da' naken che yežlyó
nga, san žala' gakžo zen laže',
na' gakžo chawe' ža ni zoažo
na'a, na' gonžo kan žénekzele
Dios. 13 Žala' kwežžo da' žxen
láže'žo gonen ga gak yela' ba

nez zen chežo, dan' gaken
ža na' katen' la' law Jesús,
Benne' Criston', lo baní' zen
chie'. Nake' Dios zen, na'
Bennen' žeslé' žo'o. Lekze'
bchebe laže'e gone' da' ni.
14 Lekze' bde kwine' lo wlazžo
žo'o, nich beya'we' žo'o lo
yógo'te da' bi naken chawe',
na' žeyone' žo'o chawe' nich
gakžo benách chie' ka', na'
nich yénelžo gonžo da' naken
chawe'.

15 Bsedle da' ki, na' bze-
jni'ilen benne' ka', na' len
yela' wnná bia' bdil-gake'.
Bénteze ki, nich bi gak no
benne' wka'ne' xtižo'o ka'ze.

3

*Da' žala' gongak benách ka'
žejlé'gake' che Jesús*

1 Bsa' láže'gak lježžo ka'
nich góngake' kan žnnagak
benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela'
wnná bia', na' benne' yolawe'
ka', nich góngake' kan žnna
xtiža'gake'. Žala' sóatezgake'
góngake' da' naken chawe'.

2 Bi žala' nnégake' chegak
ljéžgake' ka', na' bi žala' til
díža'gake' len légakbe', san žala'
gágakbe' gaxjw laže', na' dot li
laže' lawgak yógo'te benách ka'.

3 Lezka' žo'o, zga'ale gokžo
benne' bi žejni'ile ka', na'
bži'izo che Dios. Wdažo
wnitlžo, na' gokžo ka' benne'
ndo'w ka', dan' benžo da'
bdan láže'žo, da' bi naken
chawe', na' yezika' da' wyáz
láže'žo. Lezka' benžo žo'o
da' kegle, na' bge'elžo lježžo
ka'. Bi blé'egekle benách
ka' žo'o chawe', na' žo'o bi
ble'elžo lježžo ka' chawe' tožo

yetožo. ⁴ Naž bla' law Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' nak bia' nake' dot chawe', na' nži'ile' yógo'te benách ka'. ⁵ Beslé' žo'o, kege dan' zoa bi da' naken chawe' da' benžo žo'o, san dan' beyache' láže'le' žo'o. Beyone' žo'o chawe', na' bene' ga nakžo benne' kobe ka'. Napžo yela' nban kobe dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o. ⁶ Dios bsele'e Dios Be' La'y chežo dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. ⁷ Be' láže'e chežo, na' beyone' žo'o chawe' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chežo, dan' žxen láže'žo gonne' chežo.

⁸ Da' ni da' zzoja' chio' le' naken dot da' li. Žénela' wsdlo' benne' ka' žejlé'gake' che Dios, da' ki, nich we' láže'gake' góntezgake' da' naken chawe'. Da' ni naken chawe', na' záka'le'en nich si' lo na'gak yógo'te benách. ⁹ Na'a, bi go'o no benne' latje wchalje' da' bi zakan', o we' láže'e kan zej nak lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', o wchalje' diža' bizjw ka', o til diže'e kan nak che da' bchi'le Moisés. Da' ki bi zej zakan', na' bi gáklengaken nitó benne'.

¹⁰ Cha' zoa no benne' ga na', benne' žone' chope la'a benách ka' che Benne' Criston', te wsó'o láže'e to yetó chi'i, cha' bi yenle' chio', na' žala' yebejle-ne' gan zdouble. ¹¹ Nnézkzelo' to benne' žone' ki ba beyake' benne' bi nake' chawe', na' žone' doła'. Ba nbage'e zia ni'a che dan' žone'.

Tito

¹² Kate' seła'a Artemas o Tíkiko gan zo', ben byen yido' ga zoa' ni lo yež Nikópolis, dan' ba besyožan' ga'na' nga byo' zag ka'. ¹³ Senas, bennen' zdie' diža' da' zнна benne' yolawe', na' Apoło, žingake' gan zoale le'e. Begó'o légake' nez len yela' žaklen, nich bi be yážjegekle'. ¹⁴ Bsedle lježžo ka' góntezgake' da' naken chawe', nich gata' bi da' wnéjzjwgake' chegak benne' ka' zoa bi da' žiážjegekle', nich gak bia' ki zej nake' che Benne' Criston'.

Pablo len lježe' ka' zžélgake' diža' benách ka'

¹⁵ Yógo'te benne' ka' nníta'lelgake' neda' žápegake' le' "Padiox." Wdape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zej nži'ile' žo'o dan' žejlé'gake' che Dios. Znnabla' Dios gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

Da' bzoj Pablo da' žala' gon

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO CHE FILEMÓN

Pablo žape' "Padiox"

Filemón

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" Filemón. Lježžo, Timoteo žonlenbe' neda' tzen, na' nži'ילו' le'. Žono' le' xchin Benne' Criston' kan žonton' neto'. Lezka' žapa' "Padiox" zo'lo', Apia. Nake' no'le zanžo žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' žapa' "Padiox" zi'no', Arkipo. Nakbe' che Jesús, Benne' Criston', ka to benne' žeje' lo wdile, na' žonbe' xchine' Le' kan neto' žonton'. Lezka' žapa' "Padiox" benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližo'. Nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Kan žon Filemón dan' žejli'e che Jesús

⁴ Žejsá' láže'teza' le' kate' zcháljlena' Dios chežo, na' žápeteza' Le': "Žóxkeno'." ⁵ Ki žona' dan' zžin diža' ga zoa' ni kan nži'ילו' Xanžo Jesusen', na' kan žejli'o chie' Le', na' kan nži'ילו' yógo'te benách ka' ba wžíe' Le'. ⁶ Znnabla' Dios gone' ga gonle'e žin da' zchaljo' kan nak da' žejli'o che Benne' Criston', nich si'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' yógo'te da' naken chawe', da'

žonn Jesús, Benne' Criston', chežo lo yela' ži'i láže' chie'. ⁷ Žebela', na' zzi' zena' dan' nži'ילו' lježžo ka', na' beno' le', bicha'a, ga beyák láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Filemón žala' yenít lawe' Onésimo, xkwide' ndo'w chie'

⁸ Che len, la'kze nzi' lo na'a, dan' naka' wbás bseĽa' Benne' Criston', wchi'la' le' kan žala' gono', ⁹ žáta'yoela' le' lo yela' ži'i láže' chia', na' naka' benne' gole, na' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Žáta'yoela' le' lo wláz xkwide' Onésimo, xkwiden' bena' ga beyakbe' che Benne' Criston', na' che len nakbe' ka' zi'nkza' ga nyejwa' liž ya ni.

¹¹ Xkwide' ni, zga'ale bi be wzáka'be' chio', san na'a záka'be' chio' le', na' lezka' chia' neda'. ¹² Xkwide' ni žesela'a-be' gan zo'. Na'a, wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne, dan' nži'ila'-be'. ¹³ Gónela' gánlenbe' neda' nga, nich lo wlazo' le' gonbe' xchina' kate' ne nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' diža' chawen', ¹⁴ san bi be ženela' gona' da' bi naken da' žak lažo'o le', nich bi gon byena' gákleno' neda', san gak gákleno' neda' dan' žénekelon'. ¹⁵ Bkwaslja xkwide' Onésimo gan zo' to chi'ido' nich yežinbe' to chi'ize gan zo'. ¹⁶ Na'a, biž gakbe' chio' ka to xkwide' ndo'w, san gakbe' chio' ka to bi' lježkzo', dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne'

Criston', na' nži'ilžo-be'.
 Nakbe' ki chia' neda', na'
 žala' gákžebe' ki chio' le', kege
 ka lježžo', san ka bi' bicho'o
 žejle'be' che Xanžo Jesús,
 Benne' Criston'.

¹⁷ Che len, cha' nako'
 toze len neda', wdape-be'
 ba la'ne kan žapo' nedkza'
 ba la'ne. ¹⁸ Cha' bi da' zia
 benbe' chio' o cha' bi da'
 nbága'be' chio', wnnáteze
 neda' nbaga'an. ¹⁹ Neda',
 Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni
 chio', znnia': nedkza' chizjwa'
 bi da' nbága'be', na' kege
 yapa' le': lezka' nbago'o le'
 chia' neda' yógo'te da' napo'
 dan' bena' neda' ga napo' le'
 yela' nban da' zejlí kanne.
²⁰ Ka'kze gaken, bicha'a.
 Cha' zoa da' yebélenlo' dan'
 nakžo che Xanžon', ben da'
 ba góta'yoela' le' dan' naka'
 bicho'o žejli'a che Benne'
 Criston', na' nich gono' ga
 yeyák laža'a.

²¹ Zzoja' da' ni chio', dan'
 žxen laža'a le', gono' kan
 znná xtiža'a, na' nnezla' gono'
 yelate'ka da' ba góta'yoela' le'.

²² Lezka' znnabla' le' wkwezo'
 gan soa' ližo', dan' žxen laža'a
 yežoja' liž ya nga, na' la'a gan
 zoale le'e dan' zcháljlenle Dios,
 na' znnáblele-ne' lo wlaza'
 neda'.

*Pablo zzoje' da' žápegake'
 "Padiox" Filemón*

²³ Epafras žape' le' "Pa-
 diox." Nyéjwlene' neda'
 tzen liž ya nga dan' žone'
 xchin Jesús, Benne' Criston'.

²⁴ Lezka' Markos, na' Aris-
 tarko, na' Demas, na' Lukas,
 žápegake' le' "Padiox." Benne'

ki žónlengake' neda' tzen žin
 che Benne' Criston'.

²⁵ Znnabla' Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', gon chawe'e
 le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' ZZEJNI'ILEN BENÁCH HEBREO KA'

*Dios bcháljlene' žo'o lo na'
Zi'nkze'*

¹ Zan chi'i, na' da' zan kan ben Dios, bcháljlene' xa xto'žo ka' ža ni'te lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

² Ža ni zoažo na'a, kate' ze lawte, Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'. Dios wnnakze' gape Zi'ne' na' yógo'te da' zej naken chie' Le', na' lo na' Zi'ne' na', Dios bene' yežlyó nga. ³ Zi'ne' na' nake' ka to da' žsa'ní' len yela' baní' che Dios, na' kan nak Zi'ne' na' zloe'elen law dot da' nakkze Dios. Zi'ne' na' žonkze' ga nníta'tezgak yógo'te da' zej den, zkonle' žin da' znne' len yela' wak zen chie'. Katen' beyož bene' da' žeyón žo'o chawe' law Dios dan' beké'e doła' da' nbága'žo, na' bejži'e kwit li ža che Dios, Bennen' ži'e znna bi'e ža'le.

*Zi'n Dios nakže' blo ka wbás
che ya'abá ka'*

⁴ Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka' che Dios, dan' nakže' blo da' lie' ka zej nak lagak wbás la'y chie' ka', kan bzoa Dios le' dan' nake' Zi'nkze'. ⁵ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné': Nako' Le' Zi'na'. Bloe'ela' law na'a naka' Xo'.

Batkle bchalje' che to wbás che ya'abá kan bchalje' che Zi'ne', katen' wnné':

Neda' naka' Xe',

na' Le' nake' Zi'na'.

⁶ Lezka', katen' Dios bzo'e Zi'nkzen' lo yežlyó nga, na' wnné':

Yógo'te wbás che ya'abá yéngkle' xtiža' Le'.

⁷ Kan zej nak wbás che ya'abá chie' ka', wnné':

Zej nak wbás che ya'abá ka' ka be' da' žaken.

Zej nak wbás wen žin chia' ka' ka yi'.

⁸ Na'a, kan nakkze Zi'ne', wnné':

Gan ži'o znna bi'o, nna biá'tezo', Dios.

Nak chawe' kan znna bi'o.

⁹ Nži'ilo' da' nak chawe', na' kege da' bi nak chawe'.

Che len neda', Dios chio', bdia' lo no'o yela' wnná bia',

na' bena' ga napžo' Le' yela' žebél

ka da' napgak lježo' ka'.

¹⁰ Lezka' wnné':

Le', Xan, katen' wzó law, beno' yežlyó nga,

na' len na'kzo' beno' ya'abá.

¹¹ Te chégaken, san Le', zoakzo' to chi'ize.

Yógo'te da' ka' tébgaken kan zteb to laže',

¹² na' ka to laže' wtobo' légaken,

na' chón'gakon' ka to laže' teb, san Le', batkle wchá' kwino'

na' batkle te chio'.

¹³ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo'

benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe'.

¹⁴ Yógo'te wbás che ya'abá ka'
che Dios zej nake' be' wen žin
ka' che Dios, na' bsele'e légage'
nich gáklengake' benne' ka'
želágake'.

2

*Bi žala' wzoažo chela'ale
yela'žeslá*

¹ Che len, žala' we' láže'le'ežo
da' ba benlžo, nich bi wzoažo
xtiža' Dios chela'ale. ² Dižan'
da' bžinen chežo ža ni'te lo
na'gak wbás ka' che ya'abá
che Dios, naken dot da' li, na'
yógo'te benne' ka', benne' bi
béngake' kan žna dižan', Dios
bsaka' zi'e légage' kan nak
tlebe len da' béngake'. ³ Lezka'
bi yelažo žo'o lo da' wsaka'
zi' Dios žo'o cha' wzoažo
chela'ale yela' žeslá ni. Xanžo
na'kze bchaljen' zga'ale, na'
benne' ka' béngekle' chie' Le'
blo'é'egkle' žo'o naken dot da'
li. ⁴ Lezka' Dios na'kze blo'e'ele'
žo'o naken dot da' li, dan'
bene' da' ka' zej nak bian', na'
da' ka' žóngaken ga žebanlžo,
na' da' zan yela' wak zen ka',
na' benne' chežo da' ka' zej
naken che Dios Be' La'y kan
gónekzele' Le'.

*Dios bene' ga beyák Jesús
kan nakžo žo'o*

⁵ Dios bi bdie' lo na'gak
wbás ka' che ya'abá chie'
yežlyó da' zan', dan' zchaljto'
chen. ⁶ Na'a, kan nak da' ni,
nyejw le'e yiche la'y da' wnná
to benne' bzoa lien', katen'
wnné':
Dios, žebanla' dan' že' lažo'o
benách ka'.

Žebánle'ela' dan' žákleno'
légage'.

⁷ Beno' légage' to chí'ido'ze
yelate' gaxjw
ka' zej nak wbás ka' che
ya'abá chio'.

Bzo' chegak benách ka' yela'
zen, na' yela' ba la'ne.

⁸ Bdio' lo ná'gake' yógo'te nich
nna biá'gaken'.

Ka' naken, katen' bdie' lo
ná'gake' yógo'te, bi be bka'ne'
da' bi bdien' lo ná'gake', san
na' zejte na'a ža, bi zle'elžo
yo'o yógo'ten lo ná'gake'.

⁹ Nnezlžo da' goken che
Jesusen'. Dios bene' ga goke'
to chí'ido'ze yelate' gaxjw ka
zej nak wbás ka' che ya'abá
chien', dan' goke' benachze
nich gote', na' wzake'e lo yela'
got lo wlazgak yógo'te benách
ka', dan' be' laže' Dios žo'o
nich goken ki. Dan' ben
Jesusen' da' ni, Dios bene' ga
nape' yela' zen, na' yela' ba
la'ne.

¹⁰ Dios bene' yógo'te da'
zle'elžo, na' žone' ga zej
nnitan'. Dios bene' kan žala'
gone' katen' bene' ga nak biá'
nak Benne' Criston' Benne'
Weslá li laže' ni'a che da'
wzake'e. Ki ben Dios che
Benne' Criston', Bennen'
bene' yela' žeslá nich gak
yechi'e benne' zan ya'abá che
Dios. ¹¹ Le' žeyón chawe'e
benách ka' nich gákgake' che
Dios. Benne' ka' žeyón chawe'
Benne' Criston', toze nak
Xágake', na' Xakze'. Che len,
Ži'n Dios bi žedoe'ele' katen'
žne' zej nake' biche'e ka'.
¹² Ka' nak da' ni nyejw le'e
yiche la'y, da' žnnan:

Wcháljlena' bicha'a ka' kan
nako' Le', Dios.

Ga zej ndobe benách chio' ka'
gola' da' we lawa' Le'.

¹³ Lezka' wnné':

Wxén laža'a Dios.

Ga yoble wnné':

Le wia neda' len zi'na' ka',
Benne' ka' benn Dios chia'.

¹⁴ Che len, dan' zej nak zi'ne'
ka' belá' žen, lezka' Benne'
Criston' ben kwine' kan zej
nake', na' golje' belá' žen. Ki
bene' nich gok gote', na' ka'
goken beké'e yela' wnná bia'
che da' xiwe', dan' wzí' lo
nan' goten benách ka'.

¹⁵ Ki ben Benne' Criston' nich
gok beslé' yógo'te benne' ka'
gókgake' ka' benne' ndo'w ka'
kate' ne zej nnite'e nbángake',
dan' bžébegake' yela' got.

¹⁶ Nak bia' bi bene' ki nich
gáklene' wbás che ya'abá ka'
che Dios, san nich góklene'
benne' ka' zej nake' za'só

Bran. ¹⁷ Che len, ben byenen
gok Benne' Criston' kan zej
nak lježe' ka', nich gake' law
Dios to bxo'z blo, benne' žone'
kan znne', na' žeyache' láže'le'
benách ka', na' lezka' nich
gone' da' gon ga gata' lo ne'e
yeké'e doła' da' zej nbaga'
benách ka'. ¹⁸ Na'a, dan'
wzáka'kze Benne' Criston', na'
dan' ben da' xiwe' da' gónelen
gon ga bage'e Le' doła', che
len nape' yela' wak gáklene'
benne' ka', žon da' xiwe' da'
žénelen gonen ga bága'gake'
doła'.

3

Jesús nakže' blo ka Moisés

¹ Che len, zí'na'do' ka', le'e
na' nakle che Dios dan' bliže'

le'e, le wia binlo kan nak
Jesús, Benne' Criston'. Nake'
wbás bseła' Dios, na' lezka'
bxo'z blo che da' nzi' lo na'žo.

² Jesusen' žone' kan znna
xtiža' Dios, Bennen' bzoe'
Le' latje chie', na' žone' kan
ben Moisés, benne' bene' kan
znna xtiža' Dios, da' bene'
lawgak yógo'te benách ka'
che Dios.

³ Jesusen' nakže'
blo ka Moisés na', nich ga'n
zene' Le', kan nakže' blo to
benne' nak chie' to yo'o ka no
benne' wen žin zoe' lo yo'on'.

⁴ Yógo'te yo'o, zoa no benne'
benen', san Dios bene' yógo'te

da' zle'elžo. ⁵ Da' li Moisés
na' bene' kan znna xtiža'

Dios lawgak benách ka' che
Dios, san goke' ka to benne'

wen žin, nich bdie' da' ka'
wnnakze Dios lawgak benách

ka'. ⁶ San Benne' Criston'
nake' Zi'nkze Dios, na' žone'

kan znna xtiža' Dios. Na'a
benách ka' che Dios zej yoe'e

lo ne'e Le'. Žo'o nakžo benách
ka' che Dios cha' ga'nžo choch

na' zejte ža ze lawte ža ka', kan
žon chochžo lázdo'žo, na' kan

žebélenlžo da' žxen láže'žo.

*De latje gan yezí' láže'gak
benách ka' che Dios*

⁷ Che len, nyejw le'e yiche
kan wnná Dios Be' La'y, da'
znnan:

Na'a, cha' ženlele da' zchalj
Dios,

⁸ bi gonle zide lázdo'le

kan bengak benne' ka'
bží'igake' che Dios

katen' gónegekle' si' biá'gake'
Le' lo latje dach.

⁹ Gónegekle xa xto'le ka' si'
biá'gake' neda'

la'kze bl'é'egekle' da' ka' bena'
choplalj yiz.

10 Che len bža'a benách ka'
wnníta'gake' ža na',

na' wnnía': "Zchíxtezgekle'
kan zza' láže'gake'.

Bi žénegekle' yégekle' da'
žénela'góngake'."

11 Che len bža'a légake', na'
ben chocha' xtiža'a, na'
wnnía':

Bi chó'ogake' gan yezi'
láže'gake' tzen len neda'.

12 Le gape chi'i kwínle,
zí'na'do' ka', nich bi gonle
zide yichj lázdo'le nitole le'e,
na' bi kwáslenle Dios ban,
na' bi wsanle žejle'le che
Dios. 13 Na'a, le wzejní'il

tole yetole yógo'te ža, kate'
ne naken ža ni zoažo na'a,
nich bi gon láže'l da' nak doļa'
le'e, na' bi gonle zide yichj
lázdo'le nitole le'e. 14 Yógo'težo
gónlenžo Benne' Criston' tzen
cha' ga'nžo choch na' zejte ža
ze lawte ža ka', kan wzó law
žon chochžo kwínžo.

15 Ki žaļa' gonžo kate' ne
žnna xtiža' Dios:

Na'a, cha' ženlele chi'i Dios,
Bi gonle zide yichj lázdo'le,
Kan bengak benne' ka'
bží'igake' che Dios.

16 ěNož benne' ka' bégekle'
xtiža' Dios, na' bží'igake'
chie' Le'? Yógo'te benne' ka'
beběj Moisés lo yežlyó Egipto
béngake' ki. 17 ěNož benne' ka'
bža'a Dios légake' choplalj yiz?
Gokgak benne' ka' béngake'
doļa', na' gótgake' lo latje dach.

18 ěNož benne' ka' Dios ben
choche' xtiže'e, na' wnné' bi
chó'ogake' gan yezi' láže'gake'
tzen len Le'? Gokgak benne'

ka' bi béngake' kan žnna xtiža'
Dios. 19 Na'a, žákbe'elžo bi
gok chó'ogake' ga na' dan' bi
bejlé'gake' che Dios.

4

1 Na'a, kate' ne nga'n da'
bchebe láže' Dios, gone' ga
gak cho'ožo latje chie' gan
yezi' láže'žo, žaļa' žébežo
wnitžo latje cho'ožo ga
na'. 2 Benlžo žo'o diža'
chawen' kan bégekle' légake',
san dižan' da' bégekle' bi
góklenen légake', dan' bi
bejlé'gake' che Dios katen'
bégeklen'. 3 Žo'o žejle'žo che
Dios, na' cho'ožo latje chie'
gan yezi' láže'žo. Naken kan
wnná Dios:

Che len bža'a légake'
na' ben chocha' xtiža'a,
wnnía':
"Bi chó'ogake' gan yezi'
láže'gake' tzen len
neda'."

De latje cho'ožo gan yezi'
láže'lenžo Dios tzen, la'kze
beyož ben Dios xchine' ža
ni'te katen' bene' yežlyó nga,
na' ba bezi' láže'e. 4 Nyejw
le'e yiche la'y da' zchaljen
kan nak che ža gaže ža, da'
žnnan: "Bezi' láže' Dios ža
gaže ža lo žin da' bene'." 5 Ga
yoble žnnan: "Bi chó'ogake'
gan yezi' láže'gake' tzen len
neda'." 6 Benne' ka' bégekle'
diža' chawen' zga'ale, bi
wyó'ogake' ga na' dan' bi
béngake' kan žnna xtiža' Dios.
Che len, žaļa' cho'ogak benách
yoble ka' ga na'. 7 Che len,
ležka' bloe'el Dios to ža yoble,
na' wnné': "na'a ža." Ka'
goken, kate' ba wdé yiz žan,
na' bchalj Dios lo na' Dabí,

kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Na'a ža, cha' žénlele da' zchalj

Dios,

bi gonle zide lázdo'le.

⁸ Chela' ben Josué ga bezí' láže'gake', bi bchalj Dios wdé na' che yetó ža katen' yezi' láže'gak benách ka' tzen len Le'.

⁹ Che len, nga'n latje chegak benách ka' che Dios nich yezi' láže'lengake' Le' tzen. ¹⁰ Benne' ka' chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len Dios, yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', kan bezí' laže' Diosen' lo žin da' bene' Le'.

¹¹ Che len, žala' we' láže'žo cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Diosen' tzen. Bi žala' wží'ižo che xtiže'e kan bengak benne' ka' bi bejlé'gake' che Dios, na' bi wyó'ogake' ga na'.

¹² Xtiža' Dios nakkzen ban, na' napkzen yela' wak. Zchogžen ka' žon to ya ntoche' da' ntochen' bežope la'al. Zchogen gan zej nžag be' nakkzžo, na' da' zoa lo yichj lázdo'žo, ka' nak to da' chazen ga žinten lo žit lo bin. Žonen ga nak bia' da' zbek yichjžo, na' da' zza' láže'žo. ¹³ Bi be gak wkáche'žo gan bi gak Dios le'elen'. Yógo'te da' benkze Dios nla' lawn, na' nžojen lawe' law law Dios. Lawe' Le' žon byenen wloe'elžo da' ka' da' benžo.

Jesús nake' Bxoz Blo, Benne' zente

¹⁴ Zoa chežo to Bxoz Blo, Benne' zente, Bennen' beyepe' ya'abá che Dios. Bennen' nake' Jesús, Ži'n Dios. Che len žala' ga'nžo choch lo

da' nzi' lo na'žo. ¹⁵ Zoa chežo to Bxoz Blo, Bennen' gak yeyache' láže'le' žo'o kan nak da' žaken chežo, dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga бага' Lekze' doła' dot kan žonen da' žénelen gonen ga bága'žo žo'o doła', san Jesusen', bi be doła' bene'. ¹⁶ Che len, dot láže'žo žala' biga'žo gawze gan že' zna bia' Dios, Bennen' žáklene' žo'o, na' nnablžo-ne' yeyache' láže'le' žo'o, na' lo yela' ži'i laže' chie', gáklene' žo'o kate' bi da' gaken chežo.

5

¹ Dios zbekze' no benne' žénele' ladjw benách ka', nich gake' bxoz blo, na' zzoe' le' nich gone' da' ka' žone' law Dios lo wlazgak benách ka', na' nich wdíe' law Dios da' ka' znéjzwgake', na' bia yixe' ka' žótgake' lo bkog la'y ni'a che doła' da' zej nbage'e. ² Bxoz blon', dan' žak chie' tlebe kan žaken chegak yógo'te benách ka', gak gake' zen laže' len benne' bi nnezle ka', benne' ka' zchíxgekle'. ³ Dan' nak bxoz blon' benachze, che len žala' wdíe' law Dios to bia yixe', bian' gote' lo bkog la'y, ni'a che doła' da' nbága'kze' le', kan žone' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

⁴ Bi gak nitó benne' gon kwine' bxoz blo, san Dios zbie' no benne' žala' gake' bxoz blo, kan wžíe' Aarón, bennen' goke' bxoz blo nežw. ⁵ Lezka' goken che Benne' Criston', bi ben kwine' Bxoz Blo, san Dios bzoe' Le' Bxoz Blo. Kan nak da' ni, Dios gože' Le':

Le' nako' Zi'na'.

Bzoa' Le' na'a.

⁶ Lezka' gože' Le' kan nyejw ga yoble, katen' wnné':

Le' náktezo' Bxoz,

kan gok Melkisedek bxoz.

⁷ Benne' Criston', katen' wzoakze' yežlyó nga,

bcháljlene' Dios, na' góta'yoele'

Le'. Wžéžeyi'e, na' wžeže' law

Dios, Bennen' gok yeslé' Le' lo

yela' got, na' Dios benle' chie'

dan' bžebe' Dios dot laže'e.

⁸ La'kze goke' Zi'n Dios, bsedle'

gone' kan zнна xtiža' Dios ni'a

che da' ka' gókgaken chie', da'

ka' wžake'e. ⁹ Katen' ba gok

Benne' Criston' dot kan žala'

gak Bxoz Blo, na' Dios bene'

Le' Benne' žeslé' to chi'ize

yógo'te benne' ka' žóngake'

kan zнна xtiže'e. ¹⁰ Naž Dios

bzoe' Le' Bxoz Blo kan gok

Melkisedek na' bxoz blo.

Žon zož chežo wži'ižo che Benne' Cristo

¹¹ Kan nak da' ni, žala' wcháljento' le'e da' zan, dan'

naken zede wzejni'ילו' le'e,

dan' bi na' chejni'ilele. ¹² Ba

wdé ža žala' gak wsédlele

le'e benách ka' xtiža' Dios,

dan' ba bénlele scha, san žon

byenen no benne' wsedle'

le'e da' yoble da' bi naken

zede dan' ba nzi' lo na' no

benne' zzo lawe' žejli'e che

Benne' Criston'. Nga'nle ka

to xkwide' že'ndo', bi'don'

ne žáže'be' niže', na' bi gak

gawbe' yela' waw choch.

¹³ No benne' žon byenen

soa no benne' wsedle' le'

da' bi naken zede, nake'

ka to xkwide' ne žáže'be'

niže'. Bi nsedle' kan nak

tlebe len da' naken chawe'.

¹⁴ Yela' waw choch naken

da' žawgak benne' ka' ba zej

nake' benne' wale ka', benne'

ka' žónbia'gekle' da' naken

chawe', na' da' bi naken

chawe', dan' ba bkóngekle' žin

yela' žejni'il chégake'.

6

¹ Che len, bi žala' wsédtezlžo

da' ka' ba bsedlžo katen' wzó

lawžo ženlžo kan nak che

Benne' Criston'. Žala' gólžežo

lo yichj lázdo'žo nich gakžo

dot li laže' benách chie' ka'. Bi

žon byenen wsedlžo da' yoble

da' ka' bi zej naken zede:

kan žala' yeyát láže'žo, na'

kan biž žala' gonžo da' kegle

ka', na'

kan žala' chejle'žo che Dios,

na'

² da' ka' žsedlžo kan žala'

yezoažo nis, na'

kan žala' xoa na'žo benách ka'

žejlé'gake' che Benne'

Criston', na'

kan yebangak benne' gat ka',

na'

kan chog Dios chegak benne'

wen da' zinnj ka'

gátgake' to chi'ize.

Cha' ba nsedlžo yógo'te da'

ki bi žon byenen wsédželžon.

³ Ki gonžo cha' Dios gonne'

žo'olatje.

⁴⁻⁶ ¿Wak gonžo ga yeyát

láže'gak da' yoble benne'

ka' žeběj yichjgake' Dios, na'

zží'igake' chie' Le'? Cha'

bžin baní' che Dios lo yichj

lázdo'gake', na' cha' wzí'gake'

da' znezjw Dios, na' gókgake'

toze len Dios Be' La'y, na'

cha' wzí'gake' diža' chawen'

che Dios, na' yela' wak che

da' za', na' cha' naž yeběj

yíchjgake' Dios, na' wží'igake' chie' Le', bi gak gonžo ga yeyát láže'gake' da' yoble, dan' gaken kan wdá'gake' Zi'n Dios le'e yag kroze da' yoble, na' gon dítjgekle' Le' lawgak yógo'te benách ka'.
 7 Benne' ka' žóngake' ki zej nake' ka yežlyón' da' zzin' nis yejw da' zbixen lawlen zan chi'i. Cha' yežlyón' znezjwn da' yebélengekle benne' ka' žá'ngaken', na' Dios žaz láže'en, 8 san cha' zzoazen lba yeche', na' bisgá', na' nga'n ditjen, na' nbaga'n zia, na' ba naken da' wzeyžon.

Da' žxen láže'žo da' žonen ga zga'nžo choch

9 La'kze zchaljto' ki, lježto' ka', nží'ilto' le'e, na' žeklto' nakle ka yežlyón' da' znéjwle'en, na' žebélenlele yela' weslá da' ba nzi'le.
 10 Dios nake' chawe', na' bi gal láže'e žin chawe' da' benle, na' da' ka' benle dan' nží'ilele-ne', na' kan góklenle benne' ka' che Dios, na' zej žáklenle légake'. 11 Na'a, žénelto' we' láže'le lježle tole yetole, na' gonle ki na' zejte ža ze lawte ža ka', nich gata' chele dot da' žxen láže'le. 12 Žénelto' bi gakte za'wed, san gonle kan žongak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, na' kwezle zen láže', na' si'le da' ka' bchebe láže' Dios gonne' chežo.

13 Ki naken dan' ben choch Dios xtiže'e katen' bchebe láže'e bi da' wnezjwe' che Bran. Dan' bi zoa no benne' nakže' blo ka Dios, che len ben choche' xtiže'e ni'a che la' kwinze'. 14 Ki wnná Dios:

“Da' li gon chawa'a le', na' gona' ga chanle'e za'só' ka'.”
 15 Bran na' wleze' zen láže', na' gota' chie' da' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'.
 16 Kate' to benne' žon choche' xtiže'e, žon chochen' ni'a che to benne' nakže' blo ka le', na' da' ni zzoa žin yógo'te diža' bizjw, dan' ben choche' xtiže'e. 17 Che len katen' Dios ben choche' da' bchebe láže'e gone', ben chochen' ni'a che la' kwinze'. Bene' ki dan' gónele' wloe'ele' benne' ka' žala' sí'gake' da' bchebe láže'e wnezjwe' chégake', nakkzen, na' to chi'ize že' da' bzoa lawe' gone'. 18 Dan' bchebe láže' Dios, na' dan' ben chochen', da' chopen ki batkle chá'gaken, na' kan nak chegak da' chopen ki, bi gak gon láže' Dios. Ki ben Dios nich gakkzen chežo to da' yeyón zen žo'o. Žxen láže'žo Le', gata' chežo da' zbez láže'žo dan' bzoen' chežo. 19 Dan' žxen láže'žon zzoa chóchtezen yichj lázdo'žo, na' naken ka to do ya da' zzoa žin to barkw zen. Dan' žxen láže'žon žape chi'i Benne' Criston' ni'a chežo gan zoa Dios ya'abá, na' žen' lo latje la'y dan' zoan xkóže'le láže' da' na'an' lo yodon' da' zoan ya'abá che Dios. 20 Wyó'o Jesusen' lo wlazžo žo'o gan zoa Dios ka to benne' zloe'ele' žo'o nez, na' Dios bzoe' Le' Bxoz Blo to chi'ize kan gok Melkisedek bxoz blo.

7

Jesús nake' Bxoz Blo kan gok Melkisedek

1 Melkisedek goke' benne' wnná bi'e lo yež Salem, na' lezka' goke' b̄xoz che Dios, Bennen' zente. Kate' ne zezá' Bran, zeyeje' wdé gok wdile katen' blej bchochje' benne' wnná bia' ka', na' bžoj Melkisedek na', na' bejchage' Bran na', na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na'. 2 Bran na' bnezjwe' Melkisedek na' to kwe' che to chi kwe' che yógo'te da' wzi'e lo wdilen'. Da' zejlás la Melkisedek na' znnan len diža' xīža': "Benne' Wnná Bia' Chawe'" na' lezka' nake' benne' znná bi'e lo yež Salem, da' znnan len diža' xīža': "Benne' Wnná Bia' Zka'n Žie'." 3 Bi nyejw le'e yiche da' znnan wnníta'gak xa xne'e, o xa xta'we' ka', na' bi nyejw ža golje' o ža gote', san nake' kan nak Zi'n Dios dan' nake' to chi'ize b̄xoz blo.

4 Le wia nga, kan gok Melkisedek na' zen, dan' xažo Bran na'kze bnezjwe' chie' to kwe' che to chi kwe' che da' wlejen' lo na'gak benne' wnná bia' ka', benne' ka' blej bchochje' lo wdilen'. 5 Lo da' bzoj Moisés, Dios wnné' benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' b̄xoz ka', sí'gake' to kwe' che to chi kwe' che da' zzi'gak benách Israel ka', la'kze zej nake' ljéžgake' ka', dan' yógo'tegake' zej nake' za'só Bran na'. 6 Melkisedek na' bi nake' ljéžgake', san wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', bennen' wzi'e da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. Lezka' Melkisedek na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na', 7 na' bi gak nitó

benne' wzi'e che da' znnan: "Bennen' nakže' blo law Dios znnable' Dios gon chawe'e bennen' nakže' gaxjw." 8 Na'a, ža ni zoažo na'a, benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka' lezka' zej nake' benách žátgakkze', san Melkisedek na', zoa da' znnan kan nak chie', da' znnan zoe' nbane'. 9 Na'a, gak nnažo kan nak che Lebí, na' chegak za'sóe' ka', benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka', lezka' wdízwgake' to kwe' che to chi kwe' katen' Melkisedek na' wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', xa gole wdé ché'gake'. 10 Ki naken dan' gak nnažo Bran na' ne noe'e Lebín', na' za'sóe' ka' li'e katen' Melkisedek na' bejchage' le', dan' bi na' gáljgake'.

11 Benách Israel ka' zzi'gake' xtiža' Moisés lo na'gak b̄xoz ka', benne' ka' zej nake' za'só Lebín', gan lezka' nbab Aarón, bennen' goke' b̄xoz blo nežw. Na'a, chela' gak yeyakgak benách ka' dot chawe' law Dios dan' žóngake' kan znná da' bchi'le Moisés na', bi gon byenen soa yetó b̄xoz kan gok Melkisedek na', na' kege kan gok Aarón na'. 12 Cha' bcha' Dios kan žala' gak b̄xoz, na' žon byenen wché'e da' zchi'le' benách ka'. 13 Xanžon', Bennen' nyejw le'e yiche da' ki kan nak chie', nbabe' yetó kwe' za'só Israel ka' naken da' nbab Lebín', na' che kwe' za'só ka' gan nbab Xanžon', nitó benne' goke' b̄xoz law Dios. 14 Naken ki dan' nak

bia' golj Xanžon' lo kwe' ljež ka' Judá, na' Moisés na' bi bchalje' che Judá na' katen' bchalje' chegak benne' ka' žala' gákgake' bχoz ka'.

¹⁵ Nak bia' da' ni ni'a che da' žaken na'a. Kan gok Melkisedek na' bχoz, ba bloe'e law yetó Bχoz, Jesusen'.

¹⁶ Benne' ni, bi nake' Bχoz dan' zнна da' bsedle Moisés na' kan zej nak lježe' ka', san nake' Bχoz dan' nape' yela' wak che yela' nban da' batkle yeyožen. ¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' zzoa lin chie' Le', da' znnan:

To chi'ize nako' Le' Bχoz kan gok Melkisedek bχoz.

¹⁸ Na'a, ba wdé che diža' golen' ka' žala' gak bχoz, dan' bi wdapkzen yela' wak, na' bi be gok gonen. ¹⁹ Dan' bchi'le Moisés bi gok yeyonen dot chawe' benách ka' law Dios. Na'a, ba wyó'lo to da' žxen láže'žo da' nakžen chawe', da' žonen ga gak biga'žo law Dios.

²⁰ Katen' ben Dios ga nak Jesusen' Bχoz, ben choche' xtiže'e. ²¹ Bi ben choch Dios xtiže'e katen' wžíe' benne' ka' nich gákgake' bχoz ka', san katen' wžíe' Jesusen' nich gake' Bχoz, na' ben choche' xtiže'e, na' wnné':

Ben chocha' xtiža'a neda', Xano', wnnía':

“Bi wchá'a kan gona'.

To chi'ize nako' Le' Bχoz kan gok Melkisedek bχoz.”

²² Che len, Benne' Criston' nake' Bennen' žone' ga nakkze dižan' da' zka'n chawe' dan' nakžen chawe' ka' gok da' nežwn'. ²³ Bχoz ka' gókgake' benne' zan, dan'

bi gok gá'ngake' nga dan' gótgake', ²⁴ san dan' zóateze Jesusen', to chi'ize nake' Bχoz, na' batkle gon byenen chaz no benne' latje chie' nich gake' bχoz. ²⁵ Che len, to chi'ize gak Jesusen' yeslé' benne' ka' zbiga'gake' law Dios, ni'a che la Jesusen', dan' zóateze' nbane', na' zinne chawe'e lo wlázgake' law Diosen'.

²⁶ Ben byenen soa to Bχoz Blo ki chežo. Nake' la'y, na' dot chawe', na' bi zónlene' benne' doła' ka' tzen, san nakže' zen ka' yógo'te da' žen' ya'abá che Dios. ²⁷ Jesusen' bi nake' kan zej nak bχoz blo ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, dan' ben byenen wdégake' žen law Dios tža tža. Bétgake' bia yixe' ka' lawe' Le' ni'a che doła' da' zej nbága'kze', na' wdé na' tlebe béngake' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'. Na'a, Jesusen', toze chi'i bdie' žen law Dios, katen' bde kwine' law Dios, na' blalje' xchenkze' ni'a che doła' da' zej nbaga' yógo'te benách ka'. ²⁸ Lo da' bchi'le Moisés, benách ka' bi zej nake' dot chawe', zej nake' bχoz, san wdé bžin da' bchi'le Moisés ga ni, Dios ben choche' xtiže'e, na' bene' ga nak Zi'nkze' Bχoz Blo, dan' nake' dot chawe' kan žala' gak to bχoz che Dios.

8

Jesús nake' Bχoz Blo chežo

¹ Na'a, kan nak da' ba wnnía', znnan ki: zoa to Bχoz Blo ki chežo, Bennen' wžíe'

kwit li ža che Dios gan ži'e, zna bi'e ya'abá. ² Le' žone' žin ka Bxoz Blo lo latjen' dan' naken dot la'y, dan' naken yodon' dan' bchis Xanžo Dios, na' kege benne' ka'.

³ Dios zbie' yógo'te bxoz blo ka' nich wdégake' lawe' Le' da' ka' znéjwgak benách ka', na' lezka' xchengak bia yixe' ka'. Che len ben byenen soa da' wdé Benne' Criston' law Dios. ⁴ Chela' zoe' yežlyó nga, bi gake' bxoz, dan' zej nníta'teze bxoz ka' nga, benne' ka' zdégake' law Dios da' ka' znéjwgak benách ka' kan zna da' bchi'le Moisés.

⁵ Bxoz ki žongake' žin che to da' zloé'ezelen, dan' naken ka to bxin che dan' zoan ya'abá che Dios. Ki naken dan' wnná Dios katen' gože' Moisés gone' yo'o yiddon', na' wnné': "Bwia nga, ben yógo'te dot kan nak dan' blo'e'ela' le' law ya'a na'." ⁶ Na'a, Bxoz Blo chežo ni, žone' žin che da' záka'žen, na' ni'a che da' bene' Le' zoa chežo to diža' da' zka'n chawe' da' záka'žen, dan' zchaljen che to da' záka'žen, dan' bchebe laže' Dios gatan' chežo.

⁷ Chela' wdape dižan' da' zka'n chawe' da' nežwn' dot yela' wak, bi ben byenen soa to diža' bežope da' zka'n chawen'. ⁸ Na'a, Dios zlo'e'ele' bi beyakgak benne' ka' dot chawe' lawe' Le' katen' bchalje' dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnán:

Le wia nga, zna Xanžo Dios:

"Za'gak ža ka'

katen' wzóa' to diža' kobe da' wká'n chawen',

dan' gónlena' benne' Israel ka', na' benne' Judá ka'.

⁹ Bi gaken kan gok dižan' da' zka'n chawen', dan' bēnlēna' xa xtó'gake' ka', ža na' bešwa' ná'gake', na' bebéjgaka'-ne' lo yežlyó Egipto.

Dan' wlēj yichjgake' diža' chia' da' zka'n chawen', neda' wlēj yichjgaka'-ne'." Ki zna Xanžo Dios:

¹⁰ "Che len, ki gak diža' da' wká'n chawen'

dan' gónlena' benách Israel ka' te ža ki." Ki zna Xanžo Dios:

"Wchiza' lo yichj lázdo'gake' da' wchi'la' na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'.

Naž gaka' Dios chégake' na' légake' gákgake' benách chia' ka'.

¹¹ Bi gon byenen no benne' wsedle' lježe', na' nne': Benbia' Xanžo Dios.

Ki gaken dan' gónbia'gake' yógo'tegake' neda', gan so law no benne' nake' gaxjw,

na' zejte no benne' nake' blo.

¹² Yeyache' láže'la' légake', na' yenít lawa' da' kegle da' bēngake',

na' biž chejsá' laža'a doła' da' zej nbage'e."

¹³ Katen' bchalj Dios che to diža' kobe da' zka'n chawen', naken dan' ba bgole diža' nežwn', na' za' te che dan' ba ngolen, na' ba naken da' ba wdén.

9

Latj la'y da' žen' ngaze, na' Latj La'y da' žen' ya'abá

1 Na'a, kan nak dižan' da' zka'n chawe' da' nežwn', wnníta'gak da' zchi'l ka' kan žala' wká'n zenžo Dios, da' ka' bžággaken dižan'. Latje la'y, da' bžagen dižan', goken che yežlyó nga. 2 Ki gok yo'o la'y na' da' goken yid. Lo latjen' da' wžén' lawle, dan' nzin' latje la'y, wnníta'gak da' ka' nwá'gaken yi', na' bkog la'y gan bkwá'gake' yet xtildo' ka' law Dios. 3 Xkóže'le laže' bežope dan' nałan' lo yo'on', wzóa latjen' da' nzin' latje la'yte, 4 na' lo latjen' wzóa to bkog da' goken oro gan bzéygake' yale, na' lezka' wzóa to kak ga na', gan wyó'o dižan' da' zka'n chawen', na' gokw kak na' oro, na' loe'ele kak na' wnníta'gak zíga'don' da' goken oro, gan wyó'o yet xtildo' da' nzin' maná, len bar che Aarón, dan' beyeklen ni'a ne'ndo', na' lezka' yej blag ka', gan nyejw dižan' da' zka'n chawen'. 5-6 Law kak na' wnníta'gak chope wbás che ya'abá ka', da' ka' gókgaken oro, na' zej nzin' kerubín che latje gan bloe'e law Dios, na' zoagak xilgaken lawle latje gan bde bxož blo žen che to zíla'do' ni'a che doła'. Ki bnnita' cháwe'gake' da' ki. Žáztezgak bxož ka' lo latjen' da' žen' lawle, gan žóngake' žin chégake' che da' zka'n zéngake' Dios. Bi gak wchalja' na'a dot kan gogkak da' ki.

7 Lo latje bežopen', toze bxož blo wyoé'e toze chi'i twiz twiz, na' bi'e žen, da' bdien' law Dios ni'a che doła' da' nbága'kze' le', na' lezka'

ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka', doła' ka' béngake' da' bi gókbe'egeklen'. 8 Dios Be' La'y zzejni'ile' žo'o bi gok la'žo law Dios na'kze kate' ne zkingekle' žin lo latje la'yen' da' žen' lawle lo yo'o la'y da' goken yid, da' bžagen diža' nežwn' da' zka'n chawen'. 9 Da' ki zej naken to da' zloé'ezelen da' žaken na'a ža. Da' ka' bdégake' law Dios len žen chegak bia yixe' ka', bia ka' bétgake' law Dios, bi gok yeyóngaken yichj lázdo'gak benne' ka' dot chawe', benne' ka' bka'n zéngake' Dios ki. 10 Da' ki bloé'ezegeklen kan nak chegak da' we'j bdáwgake', na' kan žala' gon chawe' kwíngake', na' che da' bsdle Dios kan žala' gak che bela' žen chégake'. Dios bnnite' da' ki chégake' na' zejte ža žala' wché'e yógo'te da' ka'.

11 Na'a, ba bedjlá' law Benne' Criston', Bennen' nake' Bxož Blo che da' naken dot chawe', dan' bla' lawn ni'a che da' bene' Le'. Latje La'y gan wyoé'e Le' naken blo, na' naken dot chawe', na' bi naken da' bengak benách ka', na' bi naken che yežlyó nga. 12 Na'a, ba wyó'o Benne' Criston' lo Latje La'yen', da' žen' ža'le, kege len xchengak beždo' ka', na' xchengak chibo ka', san len žen chekze'. Toze chi'i wyoé'e lo Latje La'yten', na' ka' goken, bene' ga belažo to chi'ize. 13 Da' li, xchengak beže ka', na' chibo ka', na' de chegak beždo' ka', bia bzéygake'-ba' law Dios, da' ka' bchéngake'

lo yichjgak benne' ka' zej nbage'e doľa', gok yeká'gaken doľa' ka' da' zej nbaga' benách ka' nich yeyóngaken légake' chawe' lo beľa' žen chégake' kan nak che yela' yodo' chégake'. ¹⁴ Na'a, xchen Benne' Criston' gónle'ežen ki, dan' bde kwine' law Dios, na' goke' dot chawe', na' Dios Be' La'y, Bennen' zóateze', wzóalene' Le'. Na'a, xchen Benne' Criston' žeyonen yichj lázdo'žo dot chawe' lo da' ka' wbága'žo, da' ka' žóngaken ga gatgak benách ka'. Ki bene' nich gak bíga'žo nich gonžo žin law Dios ban.

¹⁵ Che len Jesús, Benne' Criston', nake' Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawe', dan' gote' Le', na' beké'e doľa' da' wbága'gak benách ka' kate' ne zoa diža' nežwn' da' zka'n chawen'. Lezka' gote' nich gak sí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' wžíe', da' ka' zóatezgaken. ¹⁶ Kate' žat to benne', na' cha' ba bzoje' le'e yiche kan žala' chísgake' da' ka' wdape', žon byenen gak bia' ba nat bennen' nich gak góngake' kan zna dan' bzojen'. ¹⁷ Kate' ba nat bennen', naž gak góngake' kan zna dižan', san kate' ne zoe' nbane', bi gak góngake' kan znan. ¹⁸ Che len, diža' nežwn' da' zka'n chawen' wzakan' dan' gok chochen ni'a che žen, da' zloe'elen zoa no benne' gote'. ¹⁹ Katen' Moisés bloe'ele' benne' ka' kan zej nak yógo'te xtiža' Dios, na' beẁwe' žen chegak beždo' ka', na' chegak chibo

ka', dan' nchixen nis, na' beẁwe' to yíxe'do' da' nzin' hisopo, na' yicha' zila' da' ne'jen xna, na' len da' ki bẁite' žen dan' nchixen nisen' law yiche gan nyejw xtiže'e, na' lezka' lawgak benách ka'. ²⁰ Naž gože' légake': "Da' ni naken žen da' žon chochen dižan' da' zka'n chawe' da' bchi'le Dios žo'o gonžo kan znan." ²¹ Lezka' Moisés bẁite' žen na' lo latje la'y da' goken yid, na' lawgak yógo'te da' bkóngekle' žin lo latje la'y nich bka'n zéngake' Dios. ²² Kan zna xtiža' Dios, yeláte'ze ka dachgak yógo'te žala' yeyón žen légaken chawe', na' cha' bi wlálgake' žen, bi yegá'a doľa'.

Xchen Jesús, Benne' Cristo, žeká'an doľa'

²³ Ki naken, ben byenen wzóa da' beyonen chawe' yodo' da' žen' yežlyó nga da' naken to da' zloe'ezelen kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, san kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, ben byenen soa to da' yeyonen chawe' benne' ka' chó'ogake' ga na', dan' záka'žen ka xchengak bia beždo' ka'. ²⁴ Bi wyó'o Benne' Criston' lo latje la'yen' da' bengak benách ka', dan' naken to da' zloe'ezelen kan nak dan' naken dot li laže', san wyoé'e Le' ya'abá na'kze nich gak la' lawe' na'a law Dios lo wlažžo žo'o. ²⁵ Bxoz blo, bennen' zoe' yežlyó nga, žoe'e latje la'yte twiz twiz len žen chegak bia beže ka', san bi žon byenen cho'o Benne' Criston' zan chi'i nich got kwine' law Dios. ²⁶ Chela' goken ki, na'

gon byenen saka' Benne' Criston', na' gate' zan chi'i ža ni'te kate' ne žata' yežlyó, na' zejte na'a ža, san na'a, kate' nak ža ze lawte ža ka', toze chi'i bla' lawe', na' to chi'ize bde kwine' law Dios, na' gote' nich beké'e doła' chežo. ²⁷ Kan žon byenen gatgak yógo'te benách ka' toze chi'i, na' te na' Dios wchi'a laže'e légake', ²⁸ lezka', toze chi'i got Benne' Criston', na' bde kwine' law Dios nich beké'e doła' da' zej nbaga' benne' zan. Na'a, la' lawe' da' bežope chi'i, kege nich yeké'e doła', san nich yeslé' to chi'ize benne' ka' zbéžgake' Le'.

10

¹ Da' bchi'le Moisés žo'o goken to da' zloé'ezelen kan nak da' chawe' da' zan', na' bi goken dot kan naken. Che len, dan' bchi'le Moisés góngake' bi gok yeyonen benne' ka' dot chawe', benne' ka' bla'gake' law Dios twiz twiz, na' biá'gake' žen chegak bia beždo' ka', dan' bdétezegaken' law Dios. ² Chela' gok yeyonen légake' dot chawe', na' bi bdétezgake' žen na' law Dios, dan' benne' ka' ba beyákgake' dot chawe' biž gákbe'egekle' zej nbage'e doła'. ³ Žen na' da' bdégage' law Dios twiz twiz benen ga bejsá' láže'gake' zej nbage'e doła'. ⁴ Ka' goken dan' xchengak beže ka', na' chibo ka', bi gok yeká'an doła'.

⁵ Che len, kate' bla' Benne' Criston' yežlyó nga, gože' Dios kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Bi žénelo' wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawo' Le',

san beno' ga naka' neda' benachze.

⁶ Bi žaz lažo'o wzéy no benne' bia beže ka' lawo', o wdé no benne' xchéngakba' lawo' ni'a che doła'.

⁷ Naž wnnía': "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios.

Naken kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia'."

⁸ Dan' nyejw zga'ale znnan: "Bi žénele Dios wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawe' Le'." Da' ni zloe'elen žo'o biž žaz laže' Dios da' ni, la'kze lo da' bchi'le Moisés gož Dios légake' góngake' ki. ⁹ Wdé na' znnan: "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios." Da' ni zloe'elen žo'o žeká' Dios dan' bdégage' lawe' Le' zga'ale, na' zzoe' latje chen da' bde Zi'nkze' lawe'. ¹⁰ Na'a, Dios žeyone' žo'o dot chawe' dan' ben Benne' Criston' kan žénele Dios katen' bde kwine' lawe' Le' lo wlazžo žo'o, na' gote' toze chi'i.

¹¹ Da' li yógo'te bꝑoz ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, zzégage' tža tža, na' žóngake' xchéngake', na' tlebe kan žóngake', na' zan chi'i zdégage' xchengak bia beže ka' law Dios, dan' bi gak yeká'an doła'. ¹² Na'a, Benne' Criston', toze chi'i, to da' bdie' to chi'ize law Dios ni'a che doła', na' naž bejži'e kwit li ža che Dios, ¹³ ga na' zbeze' ža gon Dios ga benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zíbgage' lawe' Le'. ¹⁴ Ni'a

che toze da' bdie' law Dios,
to chi'ize bene' ga zej nak
benne' chie' ka' dot chawe',
na' bdie' légake' lo na' Dios.
15 Lezka' Dios Be' La'y zzoa lie'
da' wnné' zga'ale, na' nyejwn
le'e yiche, znné':

16 Ki gak dižan' da' wká'n
chawen' da' gónlena'
légake'

Te ža ki. Zna Xanžo Dios:
"Wchiza' xtiža'a lo yichj
lázdo'gake',
na' wzojan' lo yichj
lázdo'gake'."

17 Wdé na' wnné':
Biž chejsá' laža'a doła' da'
wbága'gake',
na' zia da' béngake'.

18 Che len, cha' ba begá'a doła',
biž žon byenen bi da' wdežo
law Dios ni'a che doła'.

Gak bíga'žo law Dios

19 Na'a, zí'na'do' ka', gak
bíga'žo law Dios dot láže'žo
ni'a che xchen Jesús, Benne'
Criston'. 20 Chéjlenžo to
nez kobe, da' naken li laže',
dan' bzoa Benne' Criston',
dan' zžinen xkóže'le lažen' da'
bsejwen gan gak chó'ogake'
latjen' da' nakten la'y, dan'
nnažo, nezen' dan' bsaljwe'
chežo dan' bdie' belá' žen
chekze'. 21 Jesusen' nake'
Bxoz zente chežo, na' zna
bi'e benách ka' che Dios.
22 Che len gak bíga'žo law
Dios dot láže'žo, na' lo yela'
žxen laže' chežo, dan' žejle'žo
che Benne' Criston', dan' ba
beyone' yichj lázdo'žo dot
chawe', nich bi yesbaga'
lázdo'žo žo'o zia, na' beyone'
belá' žen chežo dot chawe' len
to nis da' záka'le'en. 23 Žala'

soa chochžo, na' bi gak chope
láže'žo kan nak da' žxen
láže'žo che da' nzi' lo na'žo,
da' bchebe laže' Dios gonne'
chežo, na' Le' žone' kan znné'.
24 Žala' gon chochžo tožo
yetožo, na' gonžo ga ži'ilžo
lježžo ka', na' gonžo da' naken
chawe'. 25 Bale benách biž
zdóblengake' žo'o. Bi žala'
gonžo žo'o kan žongak benách
ka', san žala' gon chochžo
tožo yetožo, na' gónžežo ki
dan' zle'elžo za' žin ža yelá'
Xanžon'.

26 Cha' zéjlenžo žonžo doła'
kate' ba nónbia'žo da' naken
dot da' li, bi be zoa da'
gak wdežo law Dios da'
yeká'an doľan'. 27 Benne'
ka' žóngake' ki, lo yela' zžebe
chégake' želbeze' ža chog Dios
chégake' chó'ogake' lo yi' gabíl,
dan' wzéytezen benne' ka'
zží'igake' che Dios. 28 Kate'
to benne' bzoe' chela'ale da'
bchi'le Moisés, bétgake' le'
cha' chope chonne benne'
ka' bzoa lígake' da' bene',
na' nitó benne' beyache'
láže'le' le'. 29 Na'a, cha' no
benne' wzóe' chela'ale Ži'n
Dios, wzóe' chela'ale xchene'
da' žon chochen dižan' da'
zka'n chawen', dan' žeyonen
žo'o chawe', na' bága'že' zia.
No benne' gone' ki wka'ne'
ka'ze Dios Be' La'y, Bennen'
žonne' chežo da' žiážjelžo. 30 Ki
gaken dan' nónbia'žo Dios,
Bennen' wnné': "Chia' neda'
nak yela' žezi' wzón. Neda'
yebi'a chegak benách ka'."
Ki wnná Xanžo Dios. Lezka'
wnné': "Xanžon' wchi'a laže'e
benách chie' ka'." 31 Žala' žebe

no benne' žala' wsaka' zi'i Dios ban le'.

³² Le chejsá' laže' ža ka' da' ba wdégaken katen' za' bžin bani' chele, na' bzóelele da' zan da' bsaka' zígake' le'e.

³³ Bliž zígak benách ka' le'e, na' besbága'gake' le'e zia lawgak benách ka', na' le'e bénlenle tzen benne' ka' wzáka'gake' ki. ³⁴ Ka' goken dan' beyache' láže'lele benne' ka' zej nyejwe' liž ya, na' lo yela' žebél chele bzóelele benne' ka' wléjgake' ližle da' ka' gota' chele. Ki benle dan' nnézlele da' nakžen chawe', na' da' zóatezen ya'abá che Dios zej naken chele.

³⁵ Na'a, bi wka'nle dan' žxen láže'le, dan' noan to da' zen da' yebí'i Dios chele. ³⁶ Žon byenen kwezle zen laže', nich kate' ba benle kan žénele Dios gonle, na' si'le da' bchebe laže'e gonne' chele, kan nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios, da' znnan:

³⁷ Yetó chí'ido'ze la' Bennen' žala' yide', na' bi žele'.

³⁸ Naž no benne' nake' chawe' lawa' neda', yelá bennen' dan' žejli'e chia' neda'.

Cha' yekwase', na' wzóe' neda' cheła'ale, biž chaz laža'a-ne'.

³⁹ Na'a, žo'o ni bi nakžo ka' benne' ka' zkwásgake', na' zzóagake' Dios cheła'ale, na' kwia yígake', san žejle'žo che Benne' Criston', na' ba nzi'žo yela' žeslá.

¹ Na'a, dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo si'žo da' žxen láže'žo, na' nak bia' da' bi na' le'elžo. ² Ki bejle'gak xa wdé chežo ka' che Dios, na' che len nyejw le'e yiche la'y kan goken chégake', da' znnan: "Bežójgake' chawe' law Dios."

³ Dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo bene' Le' yežlyó nga len to díza'ze. Lezka', katen' ben Dios yógo'te da' zle'elžo, bkonle' žin da' bi na' soan.

⁴ Dan' bejlé' Abel, zi'n Adán, che Dios, na' bdie' žen che bia yíxe'do' ka' law Dios, to da' záka'žen ka' da' bde Kaín, bi' bíche'be' Abel na' law Dios, na' che len Dios bchalje' che Abel na', na' wnné' nake' chawe', na' wdape' ba la'ne dan' bdie' lawe' Le'. La'kze ba nat Abel na', na' zejte na'a ža, naken kan ne zchalje', dan' bejli'e che Dios.

⁵ Dan' bejlé' Enok, za'só Adán na' che Dios, wdíe' ya'abá che Dios, na' bi gote', na' biž blé'egekle' le', dan' Dios bechi'e le', na' nyejw le'e yiche la'y kan nak chie', da' znnan: "Zga'ale kate' Dios bechi'e le', Enok na' bene' da' žaz laže' Dios." ⁶ Na'a, cha' bi žejle'žo che Dios, bi gak gonžo da' žaz laže'e Le', na' nich bíga'žo law Dios, žon byenen chejle'žo zoakze' Le', na' žechebe' che no benne' znnable' Le' gáklene' le'.

⁷ Katen' Dios bzejni'ile' Noé kan žala' gaggak da' bi na' gekle Noé na', dan' bejli'e che Dios, ben Noé na' kan znnaxtiža' Dios, na' bene' barkw zen na' da' nzin' Arka, na' lo barkwn' belagak lježe' ka'

11

Kan žala' chejle'žo che Dios

tzen len le'. Dan' bejli'e che Dios, bene' ga nak bia' nžog chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga gátgake', na' belé' lo nisen' dan' bejli'e che Dios.

⁸ Katen' Dios bliže' Bran, dan' bejlé' Bran na' che Dios, na' bene' kan zna xtiža' Dios na', na' bezé'e laže' nich cheje' lo latjen' da' žala' si'e ka to da' gaken chie' to chi'ize, na' bžoje' laže' la'kze bi wneze' gan žala' cheje'. ⁹ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, goke' ka to benne' zi'to' lo yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnezejwe' chie'. Wžoe' to lo yo'o láže'do', na' lezka' ben Isaak, zi'n Bran na', na' lezka' ben Jakob, za'só Bran na', benne' ka' bchebe laže' Dios wnezejwe' chégake' dan' bchebe laže'e wnezejwe' che Bran na'. ¹⁰ Ki ben Bran na', dan' bžen laže'e gata' chie' yežen' da' zoan to chi'ize len ze'e chen, dan' ben Dios.

¹¹ Lezka' Sara, zo'le Bran na', la'kze goke' no'le wbiž, bejli'e che Dios, na' Le' bnezejwe' chie' yela' wak nich golj to bi' že'n chie'. Golj to xkwide' byodo' chie' la'kze ba wdé yiz chie', dan' bejli'e che Dios gone' kan zna xtiže'e da' bchebe laže'e chie'. ¹² Che len, la'kze Bran na' ba bgól-li'e, goljgak zanle'e za'sóe' ka', na' gókgake' kan zej nak belj ya'abá ka', na' kan že' yož žoa'a to yego zen, na' nitó benne' bi gak wlabe' légake'.

¹³ Yógo'te benne' ki gótgake', na' bi wzí'gake' dan' bchebe laže' Dios wnezejwe' chégake', san bejlé'gake' che Dios, na' zít'o'ze blé'egekle' dan' žala'

sí'gake'. Bejlé'gake' che Dios, na' bcháljgake' chen. Ka' goken, bloé'egekle' zej nake' ka' benne' zi'to' ka', benne' ka' želdaze' yežlyó nga. ¹⁴ Benne' ka' zcháljgake' ki, zloé'egekle' želyilje' to latje da' gaken lážgake'. ¹⁵ Chela' belzá' láže'gake' ki che yežlyó gan bžó'gake', na' gok yeyé'gake' ga na', ¹⁶ san belzá' láže'gake' che to yežlyó da' nakžen chawe', dan' zoan ya'abá che Dios. Che len bi žedoé'el Dios kate' znnágake' nake' Le' Dios chégake', na' ba bkweze' to yež chégake'.

¹⁷ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, katen' Dios wzí' bi'e le', bdie' xkwide' Isaak chie' law Dios kan zdégake' bia ka' žótgake'-ba' lawe' Le'. Ba wzóa Bran na' wdíe' xkwide' byo nežw chie' law Dios la'kze nakbe' xkwiden' bchebe laže' Dios wnezejwe' chie'. ¹⁸ Ki bene' la'kze Dios gože' le', na' wnné': "Lona' xkwide' Isaak chio' gona' ga nníta'gak za'só' ka'." ¹⁹ Ki ben Bran na' dan' gókbe'ele' nap Dios yela' wak yesbane'-be' lo yela' got, na' ka to da' žsaka' lebžo, wak nnažo bezi'e-be' lo yela' got la'kze bi gotbe'.

²⁰ Dan' bejlé' Isaak na' che Dios, wnnable' Dios gon chawe'e xkwide' Jakob, na' xkwide' Esaú, kan zej nak da' sí'gakbe' ža ka' da' zá'gaken. ²¹ Dan' bejlé' Jakob na' che Dios, katen' za' gate' wnnable' Dios gon chawe'e to to zín Jwsé, na' bka'n zene' Dios, kate' ne nychwe' lo bar chie'. ²² Dan' bejlé' Jwsén'

che Dios, katen' za' gate', bchalje' che ža katen' za'só Israel yežóygake' lo yežlyó Egipto, na' gože' légake' kan žala' chjwá'gake' žit chie' lo yežlyón' gan chejnníta'gake'.

23 Dan' bejle'gak xa xna' xkwide' Moisés che Dios, katen' golj xkwiden', na' bkáche'gake'-be' chonne byo', dan' blé'egikle' xkwide' byodon' nakbe' xtan, na' bi bžébegake' bennen' znna bi'e lo yežlyó Egipto, bennen' gože' légake' gótgake' xkwide' byodo' ka'. 24 Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, kate' bgolbe', biž be'be' latje wzóagake' labe' xkwide' byo che zi'n no'le Benne' Faraón, bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na'. 25 Ki benbe' dan' goklbe' gakže chawe' sáka'be' tzen len benách ka' che Dios ka yebélenbe' to chí'ido'ze da' ka' žebélengekle benne' ka' žóngake' doła'. 26 Goklbe' záka'že wliž zi'gak benách ka' lebe', kan gok che Benne' Criston', ka gata' chebe' yela' wnni'a chegak benách Egipto ka', dan' wzá' láže'be' che da' yebí'i Dios chebe'. 27 Wdé na', dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bžoje' lo yežlyó Egipto, na' bi bžebe' yela' zža'a che bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na', na' bzoele' kan žon to benne' zle'ele' Dios, Bennen' bi gak le'elžo-ne'.

28 Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bene' Lni Pasko' kan gož Diosen' le' gone', na' btope' žen gan žó'ogake' lížgake' ka', nich teze wbás che ya'abá ga na', bennen' žala'

gote' xkwide' byo nežw ka' chegak benách Egipto ka', na' bi gote' zi'ngak benne' Israel ka'. 29 Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, wdégake' lo yo biž gachje láwe'le nisdo' da' nzin' Nisdo' Xna. Katen' gónegekle benne' Egipto ka' tégake' ga na', na' gótgake' lo nisen'.

30 Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, kate' beyóž wdégake' dot kwit yež Jerikó tža tža gaže ža, na' byinnj ze'e da' wdape chi'in yežen'. 31 Dan' bejlé' Rahab che Dios, no'len' bnezjwe' benách ka' latje, bi gote' tzen len benách Jerikó ka', benne' ka' bi béngake' kan znna xtiža' Dios. Ka' goken chie' dan' wdape' ba la'ne benne' Israel ka', benne' ka' bedjwíalangake' da' žáklenen benách Jerikó ka'.

32 ¿Bízaže žala' nnia'? Žiažje latje wchalja' kan bengak Jedeón, na' Barak, na' Sansón, na' Jefté, na' Dabí, na' Samuel, na' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. 33 Dan' bejlé'gake' che Dios, blej bchóchgake' da' zan yež zen ka', na' béngake' da' naken chawe', na' wzí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake'. Bséjwgake' žoá'agak beže yiže' ka'. 34 Belágake' lo yi' zen ka'. Belágake' lo na'gak benne' ka' gónegekle' gótgake' légake' len ya ntoche' ka'. Dios beyón choche' légake' kate' bedó láže'gake', na' beyák chóchgake' lo wdíle. Blággake' benne' zan chegak yež zi'to'

ka', benne' ka' žjake' lo wdile.
 35 No'le chégake', no'le ka'
 wnníta'gake' ža ka', bezí'gake'
 xkwide' ka' che chégake'
 katen' bebángxakbe' lo yela' got.

Yebaľe benne' ka' gótgake'
 lo na'gak benne' ka' bsaka'
 zí'gake' légake', na' dan' bi
 gónegekle' kwáslengake' Dios,
 bi wzí'gake' latje wsangak
 benách ka' légake', nich
 gata' yela' yebán lo yela'
 got chégake', dan' gókgekle'
 záka'žen. 36 Yebaľe' bzoégekle'
 yela' žon ditjle, na' yela' zi' che
 yid, na' byéjwgake' liž ya, gan
 bžéjgake' do ya. 37 Bže'egak
 benách ka' baľe' yej, na'
 bchéza'gake' yebaľe'. Bsaka'
 zí'gake' légake', na' bétgake'
 baľe' len ya ntoche'. Wdégake'
 nile na'le, na' gókwgake' yid
 zagak zila' ka', na' chibo ka'.
 Gókgake' benne' yache', na'
 belzáka'li'e, na' besbága'gak
 benách ka' légake' zia. 38 Ki
 gokgak benne' ka', na' benách
 ka' wnníta'gake' yežlyó nga
 bi gókgake' zi sí'gake' yela' ba
 nez zen chégake'. Wdágakze'
 lo latje dach ka', na' law
 ya'a ka', na' wnníta'gakze' lo
 bloj ka', na' lo yežw ka' zan
 yo. 39 Yógo'tegake' bežójgake'
 chawe' law Dios dan' be-
 jlé'gake' chie' Le', la'kze bi
 wzí'gake' yežlyón' da' bchebe
 laže' Dios wnezjwe' chégake'.
 40 Ka' goken, dan' ba bkwez
 Dios chežo to da' nakžen
 chawe' nich katen' yeyone'
 légake' dot chawe', žo'o ni
 gónlenžo légake' tzen.

Žála' wíažo Benne' Cristo

1 Lezka' žo'o, dan' zej nnita'
 dot kwitžo benne' zanle'e,
 benne' ka' zloé'egekle' kan
 žejlé'gake' che Dios, che len
 žála' wzoažo chela'ale yógo'te
 da' kegle ka' da' zej naken
 ka to da' nak zi'i da' nwa'žo,
 na' lezka' yógo'te doľa' ka'
 da' nzéngaken žo'o, na' lo
 yela' zbez zen laže' chežo,
 žála' gonžo xchin Dios, da'
 naken ka' sá'le'ežo lo witje
 gan nyazžo. 2 Žála' wíažo
 Jesús, Bennen' žone' ga' gak
 chejle'žo che Dios, na' žone'
 ga' žak dot li laže' yela' žejlé'
 chežo. Jesusen' wzake'e le'e
 yag kroze, na' bzoele' yela'
 žedoé'el chen, dan' gónele' si'e
 yela' žebél da' gata' chie', na'
 bejži'e kwit li ža che Dios, gan
 ži'e zńna bi'e.

3 Le wia Jesusen', kan
 wzáka'li'e katen' bsaka' zi'gak
 benne' doľa' ka' Le', nich bi
 yedó láže'le, na' nich bi gak
 chope láže'le. 4 Na' zejte na'a
 ža, bi na' sóelele na' zejte no
 benne' gone' le'e we' dan' zdíl-
 lenle da' naken doľa'. 5 Ğol
 láže'le dan' zzejní'il Dios le'e?
 Nakle ka' zi'ńkze' ka', dan'
 nyejw le'e yiche da' wnné':
 Zi'na', bi wzó' chela'ale da' gon
 Xano' Dios,
 katen' wsedle wzejni'ile' le',
 na' bi yebéj yichjo' Le' katen'
 sele' le' snia.

6 Xanžo Dios zzeľe' snia no
 benne' nži'ile',
 na' žsedle zzejni'ile' yógo'te
 benne' ka' nzi' lo ne'e
 gákgake' zi'ńkze' ka'.

7 Žála' sóelele da' seľ Dios
 le'e snia, dan' žone' ki cheľe

dan' nakle zi'nkze' ka'. Bi zoa to xkwide' bi sel xabe' lebe' snia. ⁸ Na'a, cha' bi zzel Dios le'e snia, kan žone' chegak yógo'te zi'nkze' ka', naž nakle ka zi'n zi' ka', na' bi nakle zi'nkze Dios. ⁹ Yetó, katen' gokžo xkwide' ka' wnníta'gak xa xna'žo yežlyó nga, na' bzélgake' žo'o snia, san žapžo légake' ba la'ne. Ki naken, žala' gónžežo kan zanna xtiža' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nich soažo nbanžo. ¹⁰ Xa xna'žo ka' bzélgake' žo'o snia to chí'ido'ze ka da' gókgekle' naken chawe', san kate' Dios zzele' žo'o snia, naken to da' gáklenen žo'o, nich gakžo la'y kan nakkze' Le'. ¹¹ Da' li bi nla' law na'a da' chawe' da' si'žon che da' zzele' žo'o snia, san žonen ga gak nyache' láže'žo. Cha' we'žo latje da' zzele' žo'o snia wsedlen žo'o, na' gonen ga gakžo zen laže', na' ga gakžo chawe'.

De zož chežo cha' bi wzé nagžo che Dios

¹² Che len le yeyón choch na'le ka' na' zible ka', nich gakle choch gonle da' naken chawe'. ¹³ Le cho'o to nez chawe', na' bi gonle ga wká'n no benne' nezen', benne' žedó laže'e, san le gon ga yeyák choche'.

¹⁴ Le we' laže' gánlenle yógo'te benách ka' chawe', na' gakle li laže' zi'nkze Xanžo Dios. Cha' bi gakle chawe' law Xanžon', bi gak lé'elele-ne'. ¹⁵ Le gape chi'i kwintle nich bi wsán no benne' da' žonnze Dios chežo, na' nich bi gak no benne' ka to yixe'

sla', da' wká'n ditjen le'e, nich bi gone' ga bi gakle chawe'. ¹⁶ Le gape chi'i kwintle nich bi gonle nitole le'e da' bi naken chawe' o da' zka'n ka'ze da' naken la'y, kan ben Esaú, zi'n Israel, bennen' nich si'e to da' gawze' bete'e da' žala' si' lo ne'e dan' goke' xkwide' byo wale che xabe'. ¹⁷ Ba nnézkzelele kan gok che Esaú na' wdé na' katen' gónele' gata' chie' da' nnab xágake' law Dios nich gon chawe'e le'. Beyache' laže'l xe' le', san bi gota' latje yeyát laže' Esaú na' la'kze wnnaben' len yela' zbeže chie'.

¹⁸ Kan žak chele bi naken kan gok chegak benne' Israel ka'. Wbíga'gake' légake' zanle to ya'a da' gak kanžo, da' wyeyen, na' beyák chol te ža dan' wže' bejw gasj, na' gokle'e be'. ¹⁹ Béngekle' belbeže lozba' ka', na' lezka' chi'i Dios, Bennen' bchalje'. Katen' béngekle' da' ki, na' góta'yoegekle' Moisés biž wchaljlen Dios légake'. ²⁰ Ki béngake' dan' bi gok sóegekle' da' gož Dios légake', katen' wnné': "Cha' chejlj to bia yixe'do'ze ya'a nga, žala' wže'egake'-ba' yej, o wdégake'-ba' yag ntoche'." ²¹ Dan' blé'egekle' bcheble'en légake', na' Moisés wnné': "Žžébeli'a, na' žžizeli'a."

²² Na'a, žala' žébežele le'e dan' zbíga'le zanle to ya'a da' nzin' Sión, na' gan zoa laž Dios ban, dan' nzin' Jerusalén che ya'abá, gan zej nnita' wbás zanle'e che Dios. ²³ Zbíga'le gawze

gan zej ndobe zi'nkze Dios, benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche da' zoan ya'abá che Dios, na' lezka' gan zoa Dios, Bennen' zchi'a laže'e yógo'te benách ka', na' gan zej nnita' be' ka', be' gókgakkzen benne' chawe' ka', benne' ka' Dios beyone' légake' chawe'.²⁴ Zbíga'le law Jesús, Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawen', na' lezka' gan bde Jesusen' žen chie' da' žonen ga ženít law Dios žo'o, da' nakžen chawe' ka' da' ben xchen Abel, zi'n Adán, dan' ben ga bzoa Dios Kaín, bi' bíche'be' Abel na' cheła'ale.

²⁵ Che len, le gape chi'i kwínle nich bi' wzoale cheła'ale Bennen' zchalje'. Bi' belagak benne' ka' bží'igake' che bennen' bliže' légake' lo yežlyó nga. Lezka' gaken chežo, bi' yelažo cha' wži'ížo che Bennen' žliže' žo'o, Bennen' zoe' ya'abá che Dios.²⁶ Ža na' wzíz yežlyó nga dan' benle chi'i Dios, san na'a ba bchebe laže'e, na' wnné': "Yetoze chi'i, na' kege yežlyoze wxíza', san lezka' ya'abá wxíza'." ²⁷ Katen' wnné': "Yetoze chi'i" da' ni žsedlen žo'o žala' yega'agak da' ka' gak zízegaken, da' ka' zej žen' yežlyó nga, na' ga'ngak da' ka' bi' gak zízegaken, da' ka' zej žen' ya'abá che Dios.²⁸ Che len, dan' žala' gata' to latje chežo gan nna bia'žo, da' bi' zizen, žala' ye'žo Dios: "Žóxkeno" na' lo yela' zen laže', na' lo yela' zžebe Le' žala' wká'n zenžo-ne' kan žaz laže'e Le',²⁹ dan' nak Dios chežo ka

to yi' da' wžia yin' da' kegle.

13

Da' žala' gonžo dan' žaz laže' Dios

¹ Žala' ží'itezlele lježle tole yetole. ² Le chejsá' laže' žala' wzoale ližle no benne' lježle, benne' zi'ton' le'e gan zoale. Kate' bale benách ka' bégake' ki, bnnita'gake' wbás che ya'abá ka' ližgake', la'kze bi' gókbe'egekle' gókgake' wbás che ya'abá ka'.

³ Le we' laže' benne' ka' zej nyejwe' liž ya' ka' zónlenle légake' tzen, na' gekle lezka' nyéjwle liž yan'. Le we' laže' benne' ka' želbía láže'gak benách ka' légake', kan zžáka'le le'e tzen len légake'.

⁴ Žala' gaple ba la'ne yela' zchag na', na' benne' byo lo yela' li laže' chie' žala' sóalene' zo'le', dan' chog Dios chegak benne' ka' žóngake' da' kegle gátgake' to chi'ize, na' lezka' gone' chegak benne' ka' zka'n dítjgake' yela' zchag na'.

⁵ Bi' dan' láže'le yela' gape, san le chaz laže' ka' da' den chele na'a, dan' ba wnná Dios: "Batkle wka'na' le', na' bi' kwej yichja' le'." ⁶ Ka' naken, gak nnažo dot láže'žo dan' znnan:

Xanžo Dios nake' Bennen' žáklene' neda'.

Bi' žeba' bi' da' gak gon no benne' chia'.

⁷ Le we' laže' benne' ka' žape chí'igake' le'e, benne' ka' žsédgekle' le'e xtiža' Dios. Le wia da' chawe' da' žóngake', na' le gon kan žóngake' lo yela' žejlé' chégake'.

8 Toze kan nak Jesús, Benne' Criston', neje, na' na'a, na' to chi'ize. 9 Bi we'le latje benne' ka' žsédgekle' da' yoble, na' da' nžan' ka' da' ba nzi' lo na'le, nich bi ché'gake' le'e ga yoble. Nak chawe' gon chochle yichj lázdo'le kan nak da' žonnze Dios chele, na' kege da' žsédgekle' kan zej nak da' že'j žawžo, da' bi gáklēnen benne' ka' že' láže'gaken'.

10 Zoa to bkog la'y chežo, gan bi de latje benne' ka' žóngake' žin che bkogen' da' zoalen diža' nežwn' da' zka'n chawe' dan' blān' zga'ale.

11 Bxoz blo che yo'o la'y na' bdie' xchengak bia beže ka' lo latje la'yte ni'a che doła', san bzéygake' beła' ka'ze chégakba' gan nak na'le žoa'a yež. 12 Lezka' wzaka' Jesusen' na'le žoa'a yež nich beyone' benách ka' chawe' len xchenkze'.

13 Le cho'o chjénlenžo Jesusen' tzen, la'kze kwejgak benách ka' žo'o lo yež, na' si'žo tzen len Le' dan' ben díjtgekle' benách ka' Le'.

14 Bi zoa to yež chežo lo yežlyó nga da' zoan to chi'ize, san zbezžo to da' zan'. 15 Che len, žala' wká'n zéntežžo Dios, na' wkonlžo žin la Jesús, Benne' Criston'. Da' zka'n zenžo Dios naken ka to da' zdežo lawe' Le'. Žala' yežo Dios: "Žóxkeno'" ni'a che da' nake' Le'. 16 Bi gal laže' gonle da' naken chawe', na' gáklēnle lježle tole yetole, dan' nak da' ni ka to da' zdežo law Dios da' žaz laže'e Le'.

17 Le gon kan zna xtiža'gak lježžo ka', benne' ka' žape chí'igake' le'e, na' le we'

latje wchí'igekle' le'e, dan' žape chí'igake' yichj lázdo'le, kan žongak benne' ka' žala' wloé'egekle' law Dios da' béngake'. Le gon ki nich góngake' žin na' lo yela' žebél ché'gake', na' kege lo yela' nyache' laže' ché'gake', dan' bi yebélenlele žin da' góngake' lo yela' nyache' laže' ché'gake'.

18 Le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklēne' neto', dan' žxen láže'to' soa ži yichj lázdo'to', na' bi yesbagan' neto' zia, na' že' láže'to' góntezto' da' naken chawe'. 19 Da' nakže blo, žáta'yoela' le'e nnáblele Dios yegoé'e neda' to nez nich yelá'a gan zoale bayenže.

Dios žonne' chežo da' gáklēnen žo'o

20 Na'a, zcháljento' Dios, Bennen' zka'n chawe'e žo'o, na' nake' Bennen' besbane' Xanžo Jesús, Benne' Criston' lo yela' got, Bennen' nake' Benne' Blo Wia Zila', dan' blalje' žen chie', da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', da' zoan to chi'ize.

21 Znnablto'-ne' gone' ga gakle dot chawe' nich gak góntezle da' naken chawe', na' gonle kan žénele' Le', nich gone' ga gakle kan žénele' Le', dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'. ¡Gá'nteze zen Benne' Criston'! Ka'kze gaken.

22 Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', si' lo na'le diža' ni da' zzejni'ilen le'e, dan' láte'do'ze nak da' ni da' zzoja' chele.

23 Žala' nnézlele ba bežój xkwide' Timoteo, bi' lježžon',

liž ya, na' cha' lá'tebe' ga zoa'
ni, na' gónlenbe' neda' tzen
yedjwíato' le'e.

²⁴ Le gape “Padiox̄” lježžo
ka' žape chí'igake' le'e, na'
lezka' yógo'te benne' ka'
Dios ba bebeje' che Leze'.
Benne' ka' nníta'gake' yežlyó
Italia nga, na' žejlé'gake' che
Benne' Criston', žápegake' le'e
“Padiox̄.”

²⁵ Žnnabla' Dios gon
chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze
gaken.

DIŽA' DA' BZOJ ŽEDW

Žedw žape' "Padiox" benne' judío ka' žej nake' che Jesús

1 Neda', Žedw, žapa' le'e "Padiox." Le'e na' nbáblenle chežinno kwe' lježgak benách Israel ka', na' náslasle dot yežlyó nga. Naka' wen žin che Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Dios žonne' yela' žejní'il chežo

2 Zí'na'do' ka', kate' gak bi da' gaken chele dan' si' bian' le'e, žala' yebélele dot láže'le

3 dan' nnézkzelele, kate' bi da' žaken chele da' zzi' bian' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', da' ni žsedlen le'e gakle zen láže' kate' zzáka'le.

4 Le we' láže' gak dot li láže' yela' zen láže' chele, nich gakle benne' žejní'igekle', na' bi be yážjelele che da' ki.

5 Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, benne' bi žejní'ile' da' ki, žala' nnable' Dios, na' Dios na'kze wnezjwe' yela' žejní'il chie', dan' znezjwe' dot láže'e chegak yógo'te benách ka', na' bi žek zí'le' gonnen' chežo. 6 Na'a, no benne' bi da' znnable' Dios, žon byenen chejli'e chie' Le', na' bi gak chope láže'e. No benne' žak chope láže'e, žaken chie' kan žak che bebe da' zejzen law nido' katen' žak be' da' ztan nisen', na' nisen' zchen' nile na'le. 7 No benne' žaken chie' ki bi gak wxén láže'e bi da'

si'e da' wnezjw Xanžon' chie'.
8 Bennen' zda láže'e bi zžel-le' nakle gone'.

9 Cha' zoa no benne' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' no no nake' yežlyó nga, žala' yebele' dan' ba nake' benne' zaka' law Dios. 10 Benne' lježžon', benne' nape' yela' wnni'a, žala' yebele' kate' žon Dios ga biž žxen láže'e dan' nape'. No benne' žxen láže'e yela' wnni'a chie', gak chie' kan žak che yeje yíxe'do', la' zdete chen. 11 Ki naken, dan' gak che bennen' kan žak che yeje yíxe'don', katen' zla' wbíž, na' zzeyle'en, na' la' zbižte yixen', na' zyinnj yéjedo' chen, na' znitle yela' xtan chen. Lezka' gaken che bennen' nape' yela' wnni'a, nitle' kate' ne žone' žin žilje' yela' wnni'a na'.

Da' zzi' bia' žo'o

12 Ba nez zen gaken che bennen' zzoee' da' zzi' bia' le'. Kate' ba bežoje' chawe', na' gata' yela' nban da' zejli' kanne chie', da' bchebe láže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'. 13 Kate' bi da' žak chežo da' žonen ga yénelžo gonžo da' kegle, bi žala' nnažo: "Dios zzi' bi'e žo'o nich gonžo da' kegle." Dios bi zzi' bi'e nitó benne' nich gone' da' kegle. 14 Na'a, cha' no benne' zoa bi da' žak chie' da' zzi' bian' le' nich gone' da' kegle, žaken ki dan' zze láže'e da' kegle, na' da' ni benen ga gónele' gone' da' kegle. 15 Da' zze láže'žo da' kegle žonen ga žonžo doła', na' kate' ba benžo

dolan', la' dola' na'ze žesbagan' žo'o zia, da' gonen ga gatžo.

¹⁶ Zí'na'do' ka', bi gon laže'l kwinle. ¹⁷ Yógo'te da' naken chawe', na' yógo'te da' naken dot da' li, da' ka' zzi'žo, zá'gaken zaka' ža'le, na' zžó'gaken gan zoa Xažo Dios, Bennen' bene' da' ka' želyép yes ya'abá, da' ka' zchá'gaken, san Le' bi zcha' kwine', na' bi zche'e kan žone', na' žónnteze' da' naken chawe' chežo.

¹⁸ Kan žénekeze Dios, bene' ga nakžo benách kobe chie' ka'. Bkonle' žin diža' chien' da' naken dot da' li, nich gakžo ka to weláp nežw chie' ladjw yógo'te benne' ka' benkze' Le'.

Da' zka'n zenžo Dios da' naken dot li laže'

¹⁹ Che len žapa' le'e, zí'na'do' ka', yógo'tele žala' soale yénlele, san bi žala' nnétele, na' bi žá'atele. ²⁰ Bennen' la' zžá'atie' bi žone' da' naken chawe' law Dios. ²¹ Che len, le wzóa chela'ale yógo'te da' bi naken chawe', na' yógo'te da' kegle da' nyanle'en yežlyó nga, na' lo yela' gaxjw laže' le gon choch dižan' da' yo'on lo yichj láždo'le, dan' gak gonen ga yelale.

²² Na'a, le gon kan zna diža' ni, na' kege chejzé nágzelen. Cha' yénzelele diža' ni, la' kwínzele gon láže'lele. ²³ No benne' ženzele' diža' ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' zwie' lawe' lo yej wan, ²⁴ dan' zwia kwine', na' zeyeje', na' la' žal láže'tie' kan zme'e. ²⁵ Na'a, no benne' bi žal laže'e da' ženle', san zzi' lo ne'e da' wnnakze Dios da' naken dot da' li,

da' gak gonen ga yelažo, na' cha' ga'ne' choch, na' gónteze' kan zna xtiža' Dios na', gak chawe' che bennen' lo yógo'te da' žone'.

²⁶ Cha' no benne' ladjwle le'e žekle' nak li laže' kan zka'n zene' Dios, san cha' bi žape chi'e lože'e nich bi nnaze' ka', bennen' žon laže'l kwine', na' bi žaz laže' Dios kan zka'n zen bennen' Le'. ²⁷ Da' zka'n zenžo Dios, da' naken dot da' li, na' da' naken li laže', naken gáklénžo xkwide' wzebe ka', na' no'le wzebe ka', katen' želzaka' benne' ka', na' nich bi gakžo toze len da' kegle da' naken che yežlyó nga.

2

Žala' gak tlebe kan gapžo benách ka' ba la'ne

¹ Zí'na'do' ka', cha' žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston', Benne' zente, bi žala' wcha'le kan gaple ba la'ne to to benne'. ² Cha' chaz to benne' gan ndoble le'e, na' ngo'e xben ne'e da' naken oro, na' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' cha' chaz yetó benne' yáche'do', na' nakwe' laže' ka'ze, ³ na' cha' gaple ba la'ne bennen' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' ye'le-ne': "Wže'len neto' ga nak chawe' ni" san ye'le benne' yáche'don': "Na'ze wzé" o ye'le-ne': "Wžé' lo yo nga." ⁴ Cha' ki gonle, na' wcha'le kan žaple ba la'ne to to lježle, na' gon kwinle ka to benne' zchi'a laže'e lježe' ka', na' bi gak chawe' kan sa' láže'le.

⁵ Zí'na'do' ka', le wzé nag da' ni. Dios wžekze' benne' ka' zej

nake' yache' yežlyó nga, nich gata' yela' wnni'a chégake' lawe' Le' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gata' latje chégake' gan zнна bi'e Le'. Gata' chégake' dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'.

⁶ Le'e zka'nle benách yache' ka' ka'ze, na' žaple ba la'ne benne' wnni'a ka'. Benne' wnni'a ka' žsaka' zí'gake' le'e, na' zkóngekle' le'e žin. Lezka' zdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. ⁷ Benne' wnni'a ka' lezka' zinne zí'gake' che la Jesús, Benne' Criston', dan' záka'le'en, na' kan nzi' le' Zi'n Dios lezka' le'e nzi' lale zi'n Dios dan' nakle toze len Le'.

⁸ Žonle da' chawe' cha' žonle dot kan nak da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo, dan' nyejwn le'e yiche, na' znnan: “Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.” ⁹ Na'a, cha' zcha'le kan žaple ba la'ne to to benne', žonle doła', na' nbága'le zia lo xtiža' Dios, dan' bi žonle kan zнна xtiže'e. ¹⁰ Cha' žon to benne' dot kan zнна xtiža' Dios, san cha' wchixle' kan nak toze da' zнна xtiže'e, ba nbage'e zia che dot da' zнна xtiže'e. ¹¹ Dios na'kze wnné': “Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'” na' lezka' wnné': “Bi goto' benách ka'.” Na'a, cha' bi žono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', san žoto' benách ka', nbago'o zia che dot da' wnnakze Dios. ¹² Kan nnale, na' kan gonle, žala' gonle dot kan žala' gongak benne' ka' wchi'a laže' Dios légake' kan zнна xtiže'e, da'

bchalje' nich yelažo. ¹³ Benne' ka' bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', wchi'a laže' Dios légake', na' bi yeyache' láže'le' légake', san benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka' yežójgake' chawe' kate' Dios wchi'a laže'e légake'.

Da' žala' gonžo dan' žejle'žo che Jesús

¹⁴ Zi'na'do' ka', bi be zaka' cha' to benne' nnaze': “Žejli'a che Benne' Criston'” san bi žone' da' naken chawe'. Bi gak yelá bennen' cha' nnaze' žejli'e chie' Le'. ¹⁵ Cha' zej nnita' lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' cha' bi de da' gákwgake', na' bi de da' gáwgake', ¹⁶ na' cha' to benne' ládjwle le'e ye'ze' légake': “Binlo le yeyéj ližle; ba beljle” san cha' bi be wnezjwe' chégake' dan' žyelyážjele', bi góklene' légake'. ¹⁷ Lezka' žaken che no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston'. Cha' bi žone' da' zej nak bian' nak li laže' kan žejli'e chie' Le', bi be zaka' yela' žejlé' chien'.

¹⁸ Wak no benne' yi'e lježe': “Le' zнно' žejli'o che Benne' Criston', na' neda' žona' da' naken chawe'. Bi gak wlo'e'elo' neda' žejli'o che Benne' Criston' cha' bi zoa da' naken chawe' da' žono'. Neda' wlo'e'ela' le' žejli'a chie' Le' ni'a che da' naken chawe' da' žona'.” ¹⁹ Le' zнно' žejli'o zoa toze Dios. Nak chawe' dan' zнно'. Lezka' žejle'gak be' xiwe' ka' zoe' Le', na' žzizegaken dan' zžébegaken Le'. ²⁰ Le', benne' bi be nnezlo'. Žala' nnézkzelo' cha' zoa no benne' znnaze'

žejli'e che Benne' Criston', san bi žone' da' naken chawe', bi be zaka' yela' žejlé' chien'.

²¹ Nak bia' Bran, xažo wdé, bežoje' chawe' law Dios ni'a che da' bene', katen' bdie' xkwide' Isaak chien' law Dios. Bdie'-be' kan žongak benách ka' zdégake' da' zžéygake' law Dios, la'kze bi bzeye'-be'.

²² Na'a gak nnézlele kan goken che Bran na'. Dan' bene' gok bian' bejli'e che Dios. Che len nak bia' gok li laže' kan bejli'e che Dios ni'a che dan' bene'. ²³ Ki goken, na' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios bļe'ele' da' bene' ka to da' benen ga beyake' chawe' lawe' Le'." Che len wzí' le' "Ljež Dios."

²⁴ Na'a, zlé'ekzelele nak bia' žežój chawe' to benne' ni'a che da' žone', na' kege dan' znnaze' žejli'e che Dios.

²⁵ Lezka' goken che Rahab, no'len' bi'e benách ka' latje. Lezka' nak bia' bežoje' chawe' dan' wzóa to da' chawe' da' bene', dan' bene' katen' wdape' ba la'ne benne' wíalan ka', na' góklene' légake' nich beyéjgake' nez yoble. ²⁶ Kan žak che beļa' žen chežo cha' bi yo'on be', ba naten, lezka' nak che da' žejle'žo che Benne' Criston' cha' bi zoa da' žonen, bi be zakan'.

3

Da' znná lóže'žo

¹ Zí'na'do' ka', bi gonte kwínle benne' wsedle ka', dan' ba nnézkezelele wchi'a laže' Dios žo'o zí'le'eže, nolžo žsedlžo benách ka' cha'

bi gonžo kan žala' gonžo.

² Yógo'težo žonžo da' zan da' zchixelžon. Cha' bi zchixle no benne' lo da' zchalje', nake' dot chawe', na' gak nna bia' kwine' lo yógo'te da' žone'.

³ Kate' zgo'ožo ya žoá'agak bia ka' nich gonžo ga góngakba' kan žénelžo, gak nna bia'žo légakba' nich góngakba' žin chežo. ⁴ Le wia lezka' kan žak chegak barkw ka'. La'kze nakle'e zen to barkw, na' žakle'e be' da' zzejen barkwn', san to da' kwíde'ze nak xne'e

yag barkwn' da' zzechjen barkwn' nich chejen gáte'teze žénele bennen' žse'en. ⁵ Lezka' nak lóže'žo. La'kze to da' do'ze naken, dá' zen naken da' znná lóže'žon'. Le wia nga kan žon to yi'. La'kze to yí'do'ze zbibžo, wak wzeyen to ya'a zen. ⁶ Lezka' lóže'žon' naken ka to yi'. Yógo'te da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga znná lóže'žon', na' dan' naken toze len beļa' žen chežo, che len žonen ga zbaga' zia dot da' nakžo. Naken ka zbek yi' da' znná lóže'žo, na' wak gonen ga nbága'žo zia lo yógo'te da' žonžo, na' dan' ki znná lóže'žon', naken kan žala' yi' da' bxen da' xiwe'.

⁷ Yógo'te bia yixe' ka', bia zdágakba' lo yo, na' bia ka' zoa xílgakba', na' bia ka' žzobe kwíngakba' lo yo, na' lezka' yógo'te bia ka' nníta'gakba' lo nísdo', gak nna bia'gak benách yežlyó nga légakba', ⁸ san bi gak nitó benne' nna bi'e lože'e, dan' znná lóže'žo da' kegle, na' bi gak no benne' wsejwe' xnezen, na' znnále'e lóže'žon'

da' naken ka nis snia che
 bele snia ka'. ⁹ Len la' lóže'žo
 na'ze žliž cháwe'žo Xažo Dios,
 na' lezka' žliž ditjžo benách
 ka', benne' ka' ben Dios kan
 nakkze' Le'. ¹⁰ Ki naken, len la'
 lóže'žon' žliž cháwe'žo benne'
 ka', na' žliž ditjžo benne' ka'.
 Zí'na'do' ka', bi žala' gonžo
 ki. ¹¹ Cha' zoa to ga žal nis
 dzi', bi žal nis zene' la' na'ze.
¹² Zí'na'do' ka', to yag higo bi
 gak kwian da' zbia yag olibo,
 na' lezka', to lba uba bi gak
 kwian da' zbia yag higon'.
 Lezka', bi gak gal nis zene', na'
 nis dzi' nitó gan žal nis.

*Yela' žejní'il da' naken dot li
 laže'*

¹³ Cha' zoa to benne' ladjwle
 le'e, benne' žake' da' zenle'e,
 na' žejní'ile'e, lo yela' gaxjw
 laže' chie' žala' wloe'e'le' nake'
 ki ni'a che da' chawe' da'
 žone'. ¹⁴ Na'a, cha' zgé'elele
 lježle ka', na' žonle žin nich
 wká'n zengak benách ka' le'e,
 bi žala' wká'n zen kwínle kan
 nak yela' žejní'il chelen'. No
 benne' žone' ki žon laže'e, na'
 bi žone' da' naken dot da' li.
¹⁵ Yela' žejní'il ki bi naken da'
 znezjw Dios, san che yežlyó
 nga naken, na' che benách
 ka' nníta'gake' yežlyó nga,
 na' che da' xiwe'. ¹⁶ Benne'
 ka' zgé'egekle' ljéžgake' ka',
 na' žénegekle' wká'n zengak
 benách ka' légake', lezka' želdíl
 diže'e, na' žóngake' yógo'te da'
 kagle ka'.

¹⁷ Benne' ka' zej nape' yela'
 žejní'il da' znezjw Dios:

Žóngake' da' naken dot
 chawe', na' želbeze'
 cháwe'do'.

Ze'j nake' zen laže', na' zej
 nake' gaxjw laže'.

Žeyache' láže'gekle' benách ka',
 na' zej nake' ži'i laže'.

Nak tlebe kan zchi'a láže'gake'
 ljéžgake' ka'.

Bi znnégake' chegak ljéžgake'
 ka'.

¹⁸ Benne' ka' že' láže'gake'
 wká'n cháwe'gake' da' žaken,
 zgá'ngake' cháwe'do', nich gak
 chawe' dot da' zej nake'.

4

*Benne' ka' zdan láže'gake'
 yela' gape*

¹ ¿Biž chen' zdił-le, na' zdił
 díža'le? Ki žaken chele dan'
 zdan láže'le da' zan da' zdan
 láže'le to tole, na' che len zdił-
 lenle lježle ka'. ² Da' zan da'
 žénelele, na' dan' bi zzi'len, che
 len žotle benách ka'. Zze láže'le
 da' zej nap lježle ka', na' dan'
 bi zzi'len, che len zdił díža'le,
 na' zdił-le. Bi zzi'le da' žénelele,
 dan' bi znnablen law Dios.
³ La'kze zoa bi da' znnable, bi
 be zzi'le, dan' bi nak chawe'
 kan znnablen, dan' žénelele da'
 znnablen nich wkónlelen žin
 kan žaz láže'zele. ⁴ Le'e, benne'
 ka' ba wléj yichjle Dios, ¿Bi
 nnézelele cha' zka'n zenle da'
 ka' zej nnitan' yežlyó nga, ba
 beyakle ka to benne' bi zle'e'le'
 Dios chawe'? No benne' zka'n
 zene' da' ka' zej nnitan' yežlyó
 nga, bi gak wká'n zene' Dios,
 na' ba beyake' ka to benne'
 bi zle'e'le' Dios chawe'. ⁵ Bi
 znnaze da' nyejw le'e yiche
 la'y, da' znan: "Dios bene'
 be' da' nakkžžo nich gak
 ži'ilžo Le', na' žekle' chežo cha'
 zbej yichjžo-ne'." ⁶ Na'a, da'
 žonn Dios chežo nakle'en zen,

dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake', san dot laže'e žon chawe'e benne' ka' zej nake' gaxjw laže'." ⁷ Che len:

Le soa gaxjw laže' law Dios.

Le tile da' xiwe', na' wzonnjen gan zoale.

⁸ Le we' laže' sóalenle Dios, na' Le' yedjsóalene' le'e.

Le'e, benne' doła' ka', le gak chawe', na' biž gonle doła'.

Le'e, nólele le'e žak chóplele, na' chope da' nží'ilele, le gon chawe' yichj lázdo'le.

⁹ Le gak nyache' laže', na' le kwež, na' le kwež nyache'.

Na'a žzízele san žala' kwézele.

Žebélele san žala' gak nyache' láže'le.

¹⁰ Le gak gaxjw laže' law Xanžon', na' Le' le'e'le' le'e chawe'.

Bi žala' nnežo che lježžo ka'

¹¹ Zí'na'do' ka', bi nnele che lježle tole yetole. No benne' znnie' che lježe', na' zbej bi'e da' žone', benne' ni znnie' che xtiža' Dios, na' znnie' che da' wnnakze' Le'. Na'a, cha' žzi'le che xtiža' Dios, žon kwino' benne' zchi'a laže'en, na' bi žono' kan znnaxtiže'e. ¹² Na'a, toze nak Dios, Bennen' bchalje' xtiže'e, na' lezka' nake' Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo. Lekze' gak yeslé' benách ka' o wžia yi'e benne' ka'. Na'a, žnozke žon kwino', zbej bi'o lježo'?

Bi nnezlžo da' gak wxé wižj

¹³ Na'a, le wzé nag, nólele znnale: "Wxé wižj chejto' yežen', na' soato' ga na' to yiz, na' da' zan da' gá'wto', na' góte'to', na' ki gáta'le'e mežw cheto'." ¹⁴ Bi nnézlele da' gak wxé wižj. žNakxkze nak chežo, kan zoažo yežlyó nga? Nakžo ka bichlá da' zlan' to chí'ido'ze, na' la' ženitten. ¹⁵ Che len, ki žala' nnale: "Cha' yénele Xanžon', soažo nbanžo, na' to yetó da' gonžon." ¹⁶ Na'a, le'e, lo yela' zka'n zen kwín chele zza' láže'le da' zen da' gonle. Yógo'te da' ki da' žonlen zej naken da' kegle ka'. ¹⁷ Cha' nnezlžo da' naken chawe' da' žala' gonžon, na' cha' bi gonžon, žonžo doła'.

5

Žedw žse'e láže'gak benne' wnni'a ka'

¹ Le'e, benne' wnni'a ka', le kwež, na' le kwéžeya'a, dan' za' ža lé'elele yela' yache'. ² Ba nbia yi' yela' wnni'a chele, na' beldo' ka' che laže' ba btégakba' da' žákwele. ³ Ba nak che mežw oro, na' mežw plat chele kan nak che ya da' ba wzén xche'en, na' xche'e na' naken ka to da' žesbaga' le'e zia, na' gaken chele ka to yi' da' wžia yin' le'e. Ki gaken chele dan' bsa' btoble chezle yela' wnni'a da' yesbagan' le'e zia ža ze lawte ža kate' wchi'a laže' Dios le'e. ⁴ Le wia nga. Benne' wen žin ka', benne' belápgake' yez chele, znnab yóžgekle' lázjwgake' dan' bi wdíjwle légake', na' dan' znnabgak benne' wen žin ka'

ba ženlen law Xanžon', na' le' zchi'e ni'a ne'e zan ka'.
 5 Bkónlele žin yela' wni'a chele lo yežlyó nga, na' we'j bdáwtezele da' znnaze chele. Ben zen kwinle, san za' žin ža kwia yi'le. Gak chele kan žak che beže, bia ženne', ba bžin ža gotžo-ba'.
 6 Zchogle chegak benne' chawe' ka' gátgake', na' légake' bi zží'igake' chele le'e katen' žotle légake'.

Žala' gakžo zen laže' na' wcháljlenžo Dios

7 Na'a, zí'na'do' ka', le gak zen laže' na' zejte ža yelá' Xanžon'. Le wia kan žon benne' žaz ža'ne'. Lo yela' zen laže' zbeze' yéjwsio', na' yejw che byo' yejw, na' te na' yelape', na' yez zan yetobe'.
 8 Lezka', zí'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Benne' Criston', le gak zen laže', na' le gon choch kwinle, dan' za' gawze ža yelá' Xanžon'.
 9 Zí'na'do' ka', bi nnele che lježle tole yetole, nich bi bága'le zia. Le wia nga. Za' žin ža yelá' Xanžon', Bennen' wchi'a laže'e da' žonle.
 10 Zí'na'do' ka', le wia kan gok chegak benne' ka' bcháljgake' lo wílaz Xanžo Dios. Zej nake' ka to da' zloe'elen žo'o kan žala' gakžo zen laže' la'kze sáka'žo.
 11 Na'a, znnazo chégake' zej nake' benne' ka' gok yela' ba nez zen chégake', benne' ka' wzáka'gake'. Ba benlele kan gok che Job. Goke' zen laže' la'kze wzáka'li'e, na' nnézlele da' ben Xanžo Dios chie' wdé na'. Xanžo Dios žeyache' láže'le'ele' žo'o, na' že' laže'e žo'o.

12 Zí'na'do' ka', da' ni da' žapa' le'e naken to da' zenle'en, da' znnan: bi gon chochle xtíža'le ni'a che Bennen' zoe' ya'abá che Dios, na' kege ni'a che da' zej nni'a yežlyó nga, na' kege ni'a che bíte'teze da' žon chochle xtíža'le ni'a chen. Kate' nnale: "o'" žala' nnázele: "o'." Kate' nnale: "o'o" žala' nnázele: "o'o." Ki žala' gonle, nich bi bága'le zia law Dios.

13 Cha' zzaka' no benne' nake' toze len le'e, žala' wcháljlene' Dios. Cha' zoa no benne' žebele', žala' gole' da' žoe lawn Dios.
 14 Cha' no benne' žake' yižwé', benne' nake' toze len le'e, žala' wliže' benne' gole ka', benne' žape ch'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljengake' Dios, na' nnábgekle' Le' yeyone' benne' yižwén'. Žala' chébgake' le' set, na' wcháljengake' Dios lo la Xanžon'.
 15 Kate' wcháljengake' Dios, na' žejlé'gake' yeyón Benne' Criston' benne' yižwén', naž gon Xanžon' ga yeyase', na' cha' bene' doła', yenít lawe' le'.
 16 Che len, cha' nbága'le doła' le yexóalapan' tole len yetole, na' le nnab lo wílaz lježle tole yetole law Dios nich yeyone' le'e, na' yežój yižwén' da' žakle. Da' zchaljlen benne' chawe' Dios, dan' žone' dot laže'e, záka'le'en.
 17 Lías, bennen' bchalje' lo wílaz Dios ža ni'te, goke' benne' che yežlyó nga kan nakžo žo'o, san katen' bcháljlene' Dios, na' wnnable' Le' nich bi gak yejw, na' bi gok yejw

lo yežlyón' chonne yiz yo'o
gachje. ¹⁸ Wdé na' bcháljlene'
Dios da' yoble, na' beyák
yejw, na' bnezjw da' gozgak
benne' ka' wnníta'gake' ža ka'.

¹⁹ Zí'na'do' ka', da' ni žala'
nnézlele. Cha' chixle to
benne' nake' toze len lježžo
ka', benne' nónbi'e da' naken
dot da' li, na' cha' zoa no
benne' gone' ga yeyát laže'e,
²⁰ na' bennen' bene' ga beyát
laže' benne' doľan', bennen'
wdíe' ga yoble, yeslé' benne'
doľan' lo yela' got, na' gone'
ga yenít law Dios doľa' zan
da' wbaga' bennen'. Ka'kze
gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ BEDW

*Bedw žape' "Padiox" benne'
ka' che Jesús*

¹ Neda' Bedw, naka' wbás bseła' Jesús, Benne' Criston'. Zzoja' chele le'e yiche ni, le'e náslasle zi'to' gan že' lažle, na' zoale gan nbab Ponto, na' gan nbab Galasia, na' gan nbab Kapadosia, na' gan nbab Asia, na' gan nbab Bitinia. ² Xažo Dios wžekze' le'e lo na' Dios Be' La'y kan wnnakze' gone' že' ni'te nich gakle che Leze', na' nich gonle kan znnaxtiža' Benne' Criston', na' gakle dot chawe' ni'a che xchene'. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Da' žxen láže'tezžo

³ jGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Lo yela' žeyache' laže' zen chie' bnezjwe' yela' nban kobe chežo. Dan' besbane' Jesusen' lo yela' got žxen láže'tezžo Le', ⁴ nich gata' chežo da' žape chi'i Dios chežo ya'abá chie'. Dan' žape chi'i Dios, dan' wnezjwe' chegak benách chie' ka', bi nitlen, na' bi žan', na' bi yeyožen. ⁵ Dan' žejle'le che Dios, lo yela' wak zen chie' gape chi'e le'e na' zejte že' na' yebélenlele yela' žeslá da' naken dot li laže', dan' ba bkweze' chežo, na' dan' wlo'e'le' law že' ze lawte že' na'.

⁶ Che len žebéle'elele, la'kze na'a zžáka'le to chi'ido' dan'

nníta'gak da' zan da' žsaka' zígaken le'e. ⁷ Dan' zžóelele da' zan da' žsaka' zígaken le'e, nak bia' nak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Ki žon cháwe'žo oro, da' nitlen, na' žon cháwe'žon lo yi'. Che len, kate' ba nzi' bia' yela' žejle' chele, da' záka'žen ka oro na', na' gak yela' zen, na' yela' ba la'ne chele že' na' wlo'e'le law Jesús, Benne' Criston'.

⁸ Le'e nží'ilele Benne' Criston' la'kze batkle blé'elele-ne'. Žejle'le chie' Le' la'kze bi zlé'elele-ne' na'a, na' žebéle'elele. Yela' žebél chele da' nakžen zen ka gak wlo'e'elžo, naken dot li laže'. ⁹ Ki naken dan' žebélenlele yela' žeslá che be' nákkzele dan' den chele dan' žejle'le che Benne' Criston'.

¹⁰ Ža ni'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wláz Dios, bsédgekle' dot kan nak yela' žeslá na', dan' den chežo na'a, na' bcháljgake' kan nak da' chawe' da' žonn Dios chežo. ¹¹ Dios Be' La'y, Benne' nake' toze len Benne' Criston', bzejni'ile' zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' bloe'ele' légake' kan žála' saka' Benne' Criston', na' lezka' kan gak yela' zen chie' te na'. Che len be' láže'gake' nnéžgekle' batx gaken, na' nož benne' gak chie' dan' bloe'el Ben' nake' toze len Benne' Criston' légake'. ¹² Dios bloe'ele' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le', bi naken to da' lé'egekle' légake', san žo'o ni le'elžo dan' bcháljgake' chen, na' le'e žénlele na'a kan nak chen. Benne' ka', benne' zzoa ligake'

diža' chawen', zcháljgake' che da' ni, na' yela' wak che Dios Be' La'y zóalenen légake'. Dios chežo, Bennen' zoe' ya'abá, žsele'e Dios Be' La'y na' chežo. Žénegekle wbás che ya'abá ka' nnézgekle' kan nak dan' bcháljgake' ža ni'te.

Dios žliže' žo'o nich gakžo la'y

¹³ Che len, le gak ban laže' na' le kwézteze cháwe'do'. Dot láže'le le wxén laže' Dios gonne' da' chawe' chele ža na' kate' yelá' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁴ Le gon kan zнна xtiža' Dios, na' bi we'le latje da' zdan láže'le chen' le'e ga yoble, kan benle kate' bi na' gónbia'le Dios. ¹⁵ Žala' gake la'y lo yógo'te da' žonle, kan la'y nak Dios, Bennen' bliže' le'e nich gake chie' Le'. ¹⁶ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, kan wnnakze Dios, da' znnan: "Le gak la'y, dan' naka' neda' la'y."

¹⁷ Znnale: "Xato'" kate' zcháljlenle Dios, na' Le', nak tlebe kan zchi'a laže'e to to benne' kan nak da' ben to to benne' ka'. Che len žala' žébele Le' kate' ne zoale yežlyó nga, da' bi nakkzen lažle. ¹⁸ Dios beslé' le'e lo da' gokle ža na' katen' benle kan zej nak da' ka'ze ka' da' bdegak xa xto'le ka' lo na'le. Nnézkzelele beya'we' le'e, kege len to da' kwia yin' kan zej nak oro, na' plat, ¹⁹ san len xchen Jesús, Benne' Criston', da' záka'le'en, dan' bde kwine', na' goke' ka' to zila' dot chawe', bian' žótgake'-ba' law Dios nich yegá'a doła'. ²⁰ Dios wžekze'

Benne' Criston' zga'ale kate' bi na' gone' yežlyó nga, na' ža ni zoažo na'a bene' ga bloe'le lawe' nich gak gon chawe'e le'e. ²¹ Ni'a che da' ben Benne' Criston' žejle'le che Dios, Bennen' besbane' Le' lo yela' got, na' bene' ga nake' blo. Ka' naken, žejle'le che Dios, na' žxen láže'le Le'.

²² Na'a, ba beyakle chawe' dan' žonle kan zнна da' naken dot da' li, na' naken dot li laže' kan nží'ilele lježle ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Che len, dot láže'le žala' ží'ilele lježle tole yetole. ²³ Ba naple yela' nban kobe, kege dan' bnníta'gak benách ka' le'e, benne' ka' žátgakkze', san Bennen' zoakze' bnnite'e le'e, na' naljle ni'a che xtiža' Dios, da' naken ban, na' da' zoan to chi'ize. ²⁴ Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yógo'te benách zej nake' kan nak yixe'.

Yela' xtan chégake' naken ka to yeje che yixen'.

Zbiž yixen', na' zbia yi' yejen'.

²⁵ San xtiža' Dios zoan to chi'ize.

Diža' ni bžin chele ni'a che diža' chawen' da' zzenlto' le'e.

2

¹ Che len le wká'n yógo'te da' kegle. Biž gon láže'le, na' bi wloé'ezele kwínle ka' benne' chawe' ka' lawgak benách ka'. Biž gé'elele, na' bi nnele che lježle ka'. ² Žala' dan' láže'le da' naken che Dios Be' La'y nich gólele kan žongak bi' že'ndo' ka', bi' ka' zdan láže'gakbe' niže'. Ki žala' gonle na' zejte

ža yelale, ³ cha' žákbe'elele nak
 Xanžon' ži'i laže'.

*Benne' Cristo nake' ka to
 yej xe ban*

⁴ Le biga' law Xanžon',
 Bennen' nake' ka to yej xe
 ban. Nake' ka to yej da'
 bzoagak benách ka' cheła'ale,
 san naken to da' wžekze Dios
 da' zakan'. ⁵ Lezka', le'e nakle
 ka yej ban ka'. Le we' latje
 wkonle Dios le'e žin, nich
 gone' ga gakle ka to yodo'
 gan soakze Dios Be' La'y. Lo
 yodon' gakle ka bžoz ka',
 benne' zej nake' che Dios, na'
 lo na' Jesús, Benne' Criston',
 gak wdele da' ka' žonle law
 Dios, da' ka' žonle len yeła'
 wak che Dios Be' La'y, dan'
 žaz laže' Dios. ⁶ Che len nyejw
 le'e yiche la'y da' znnan:

Zgo'a to yej blo lo ze'e che yež
 Sión,

dan' wžekza' neda', na' dan'
 zakan'.

No benne' žejli'e chie' Le', bi
 chixle'.

⁷ Lježto' ka', žejle'le che
 Benne' Criston', na' nak yej
 ni chele to da' záka'le'en,
 san chegak benne' ka'
 bi žejlé'gake' che Benne'
 Criston', naken kan nyejw le'e
 yiche la'y, da' znnan:

Yej na' dan' bzoagak benne'
 wen ze'e ka' cheła'ale,

na' gókgekle' ka'ze naken,
 yej ni ba naken yej blo lo ze'e.

⁸ Lezka' nyejw le'e yiche la'y
 da' znnan:

Yej na' gonen ga chejchégwgak
 benách ka',

na' gonen ga chejbíxgake'.

Da' li bejchégo'gak benne'
 ka' bi bejlé'gake' che Benne'

Criston', dan' bchíxgekle'
 katen' bzoagake' xtiža' Dios
 cheła'ale. Dios wnnakze'
 góngake' ki.

*No benne' ka' zej nake' che
 Dios*

⁹ Le'e nakle benách ka'
 wžekze Dios. Yógo'tele nakle
 bžoz ka' che Benne' Wnná
 Bia' La'y. Nakle ka to yež da'
 naken che Dios na'kze. Nakle
 benne' chie' ka'. Ki nakle
 nich gak wzele diža' che da'
 zen ka' da' ben Dios, Bennen'
 bliže' le'e nich yežojle gan
 nak chol, na' chazle lo baní'
 chawe' chie'. ¹⁰ Zga'ale bi
 gokle benách ka' che Dios, san
 na'a ba nakle benách chie'
 ka'. Zga'ale bi beyache' laže'l
 nitó benne' le'e, san na'a Dios
 na'kze žeyache' láže'le' le'e.

*Zoažo nbanžo nich gonžo
 kan žénele Dios*

¹¹ Zí'na'do' ka', nakle ka
 benne' zi'to' ka', zdázele
 yežlyó nga. Che len, žáta'yoela'
 le'e, bi we'le latje da' zdan
 láže'zele chen' le'e, dan' zdíl-
 lenen be' nákkzele. ¹² Le
 gon da' naken chawe' lawgak
 benách ka' bi zej nónbi'e Dios.

Ki gaken, cha' yesbága'gake'
 le'e zia, na' cha' nnágake' nakle
 benne' wetw benách ka', gak
 lé'egekle yezika' benách ka'
 da' chawe' da' žonle, na' ža
 yełá' Xanžon' wká'n zéngake'
 Dios ní'a che da' nákkzele le'e.

¹³ Dan' nakle che Xanžon' le
 gape ba la'ne yógo'te benne'
 yolawe' ka', cha' nak benne'
 znnabi'e dot yežlyó nga, dan'
 nake' benne' wnná bia' blo,
¹⁴ o cha' nak benne' znnabi'e
 to yež, bennen' bzoa benne'
 wnná bia' blo na' latje chie'

nich se_le' benne' ka' snia,
benne' z_ongake' da' zinnj, na'
gape' ba la'ne benne' ka'
z_ongake' da' naken chawe'.
15 Ki z_enele Dios gonle nich
wz_oa žile benne' bi nnezle ka',
na' benne' ka' zej nchixle',
kate' l_e'egekle' da' naken
chawe' da' žonle, na' bi be gak
nn_egake' chele.

16 Le gak ka benne' ka' ba
bel_agake', san bi wk_onlele žin
yela' nla chele nich gonle da'
kegle. Ki žala' gonle:

Le gak ka benne' ndo'w ka'
che Dios.

17 Le gape ba la'ne y_ogo'te
ben_ach ka'.
Le ži'il lježle ka', na' le žebe
Dios.

Le gape ba la'ne bennen' z_nna
bi'e dot yežly_o nga.

*Da' wzaka' Jesús zzejni'ilen
žo'o kan gak chežo*

18 N_olele le'e nakle benne'
ndo'w ka', le žebe benne'
x_anle ka', na' le gape-gake'
ba la'ne, k_egeze gapple ba la'ne
benne' x_anle ka', benne' zej
nake' chawe', na' že' l_aže'gake'
le'e, san l_ezka' le gape ba
la'ne benne' x_anle ka', benne'
žsaka' z_i'gake' le'e lo žin da'
žonle ch_egake'. 19 Cha' s_aka'le,
na' bi zoa biž chen', na' cha'
s_oe_le_len dan' ž_ek_le_le naken
da' z_enele Dios, naž yežojle
chawe' l_aw Dios. 20 Na'a,
cha' žonle da' kegle, na' se_l
benne' yolawe' le'e snia,
žnak_xkze yeb_elenlen l_a'kze
len yela' zen laže' chele s_oe_le_le
dan' gaken chele? San cha'
nakle zen laže', na' z_zo_elele
da' z_zaka'le, dan' benle da'
chawe', naž yežojle chawe'

l_aw Dios. 21 Dios bliže' le'e
nich s_aka'le ki dan' wz_aka'kze
Benne' Criston' lo w_lazle le'e,
na' bzoe' chele to da' z_loe'elen
le'e kan žala' gonle. Žala'
s_oe_le_le da' s_aka'le kan bzoele'
Le' dan' wzake'e.

22 Benne' Criston' bi be do_la'
bene', na' batkle ben
laže'e.

23 Katen' wnn_e d_itjgake' chie'
Le', bi beži'e ch_egake'.

Katen' bsaka' z_i'gake' Le', bi
bt_il diže'e l_egake',
san bde kwine' lo na' Dios,
Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo
lo da' nak da' li.

24 Benne' Criston' wz_i'kze'
do_la' chežo lo bel_a' žen chie'
katen' gote' le'e yag kroze,
nich gakžo žo'o ka benne' gat
ka', na' biž gonžo do_la', san
soažo nbanžo nich gonžo da'
chawe'. Le' goke' yižw_e' lo
w_lazžo žo'o nich yeyakžo žo'o
chawe' l_aw Dios. 25 Gokle ka
zila' ka' z_dagakba' zej nnitlba',
san na'a beyakle che Benne'
Criston', Bennen' zwie' le'e,
na' žape chi'e be' n_akkzele, na'
nake' chele ka to benne' žape
chi'e zila' ka'.

3

*Kan žala' gongak benne' ka'
zej nžag ne'e*

1-2 Le'e, no'le ka', žala' gapple
ba la'ne benne' byo che chele,
na' cha' bi žejl_e'gake' che
x_tiža' Benne' Criston', na'
chejl_e'gake' chie' Le' kate'
l_e'egekle' da' nak chawe' da'
žonle, na' kan nakle gaxjw
laže', na' kan žaple l_egake'
ba la'ne, l_a'kze bi be že'le
l_egake' kan nak che Benne'
Criston'. 3 Yela' x_tan chele

bi naken da' zoan l^áwzele, kan zpa'le yichjle, na' kan zej nak da' ka' zej naken oro da' z^kónlele žin, na' laže' da' z^áka'le'en da' nákwle. ⁴ Yela' x^tan chele žala' gaken da' yo'on lo yichj l^ázdo'le. Yela' x^tan da' zóatezen naken yela' gaxjw laže', na' yela' li laže', da' ka' z^áka'le'egaken law Dios. ⁵ Lezka' gok yela' x^tan chegak no'le ka' wnníta'gake' ža ni'te, no'le ka' bka'n zéngake' Dios. B^xen láže'gake' Le', na' wdápegake' ba la'ne benne' byo che chégage'. ⁶ Ki ben Sara. Bene' kan zⁿna x^tiža' Bran, benne' byo chien', na' bliže' le', na' wnné': "xⁿan." Lezka' le'e gónlenle Sara na' tzen cha' gonle da' naken chawe', na' bi be žébele.

⁷ Le'e, benne' byo ka', žala' we' l^áže'le no'le che chele. Le gape-gake' ba la'ne, kégeze dan' bi zej nape' kan nak yela' wale chele, san dan' lezka' zej nape' yela' nban na', da' žonn Dios chežo, da' naken tlebe ka' da' den chele. Le gon ki, nich bi wsejw da' xiwe' xⁿezle katen' wcháljlenle Dios.

Sáka'žo la'kze žonžo da' naken chawe'

⁸ Da' žapa' le'e kate' ze lawte: Le gak toze tole len yetole yógo'tele.

Le we' laže' lježle tole yetole.

Le gak ži'i laže', na' zen laže'.

⁹ Bi yeži'ile che lježle.

Bi gonle da' zia che no benne' gone' da' zia chele.

Bi nne ditjle che no benne' zⁿne ditje' chele.

Ki žala' yecheble, nnáblele Dios gon chawe'e bennen',

dan' bliž Dios le'e nich gak chawe' chele. ¹⁰ Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' zⁿnan:

No benne' žénele' yebélenle' yela' nban chie', na' kweze' cháwe'do',

žala' wka'ne' diža' zi' ka', na' biž gon laže'e.

¹¹ Žala' wka'ne' da' kegle, na' gone' da' naken chawe'.

Žala' we' laže'e gá'nlene' lježe' ka' chawe', na' gónteze' ki.

¹² Xⁿanžo žape chi'e benne' chawe' ka',

na' zze nage' da' zcháljengake' Le',

san žsejwe' xⁿezgak benne' ka' žóngake' da' kegle.

¹³ žNozke benne' gone' le'e da' zia cha' že' l^áže'le góntezele da' naken chawe'? ¹⁴ La'kze sáka'le katen' žonle da' naken chawe', gak yela' ba nez zen chele. Bi žébele nitó benne', na' bi kwe' zédlele, ¹⁵ san le wxén laže' Benne' Criston', na' le we'e latje nna bi'e lo yichj l^ázdo'le. Le sóateze nich gak wzejní'ilele yógo'te benne' ka', benne' nnábgekle' le'e biž chen' ž^xen l^áže'le Benne' Criston', na' žala' gonle da' ni lo yela' gaxjw laže' chele, na' lo yela' žape ba la'ne benne' ka'. ¹⁶ Le gónteze da' naken chawe' law Dios, na' cha' zej nnita' benne' ka' zⁿnégage' che da' naken chawe' da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', naž yedoé'egekle' ni'a che da' wnnégage' chele. ¹⁷ Cha' sáka'le, gakže chawe' cha' naken dan' žonle da' naken chawe', na' kege dan'

žonle da' kegle, cha' Dios žénele' gaken ki chele.

18 Wzáka'kze Benne' Criston', na' gote' lo wlazžo žo'o nich beké'e to chi'ize dola' da' wbága'žo. Le' nake' chawe' san gote' lo wlazžo žo'o, benne' dola' ka'. Ki bene', na' beyone' žo'o toze len Dios. Lo belá' žen chie' gote', san lo be' nakkze' ne zoe' nbane' to lo belá' žen kobe.

19 Lo be' nakkze' wyeje', na' bcháljlene' be' ka' gókgakkze benne' ka', na' nyéjwgake' lo latje chol. 20 Benne' ki bží'igake' che xtiža' Dios ža ni'te, ža na' wzóa Noé, katen' wléz Dios lo yela' zen laže' chie', na' bi bžia yi'e légake', xakte ben Noén' barkw zen na'. Lo barkwn' belagak babze benne' ka' lo nisen', xóno'gake', benne' byo ka' len no'le ka'. 21 Nisen' naken to da' zloe'elen kan nak nis gan yezoažo nis, dan' nak bian' belážo lo yela' got dan' bebán Jesús, Benne' Criston', lo yela' got. Dan' žezoažo nis bi nakeŋ to da' žon chawen' da' nakžo lówzele, san zloe'elen že' láže'žo gak yichj lázdo'žo chawe' law Dios. 22 Jesús, Benne' Criston', bebene' ya'abá che Dios, na' bejži'e kwit li ža che Dios, na' znna bi'e wbás che ya'abá ka', na' benne' wnná bia' ka', na' benne' blo ka'.

4

Žala' gonžo xchin Jesús len yela' wak che Dios

1 Che len kan wzaka' Benne' Criston' lo belá' žen chie', lezka' le'e žala' soale sáka'le.

Bennen' zzake'e dan' žone' da' naken chawe' ba bka'ne' dola'. 2 Na'a so law, žala' góntezle kan žénele Dios, na' kege kan zdan láže'zele lo yela' benách chele. 3 Schale'e benle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios. Ža ni'te benle da' bi žala' gonle. Wzé láže'le da' kegle ka'. Wzóžlele. We'j bdáwle'ele na' bka'n zenle lo'a ka' da' bi žo'o laže' Dios. 4 Na'a, žebángekle benne' ka' žóngake' ki dan' biž žónlenle légake' tzen katen' žóngake' da' kegle ki, na' che len znnégake' chele. 5 Žon byenen wloé'el kwíngake' law Dios, Bennen' za' wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. 6 Che len bchalj Benne' Criston' diža' chawen' lawgak benne' gat ka', benne' ka' Dios bchi'a laže'e légake' katen' wnníta'gake' yežlyó nga, kan zchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Bchaljlen Criston' légake' nich nníta'gake' lo yela' nban lo be' zej nakkze', kan zoakze Dios lo yela' nban.

7 Za' žin ža yeyóž che yógo'te da' zej nnitan'. Che len, le gak laždo' yaž, na' le soa wcháljlenle Dios. 8 Da' žon byenžen, le ži'il lježle tole yetole, dan' cha' nakle toze lo yela' nži'il, soale yenít lawle chegak lježle, benne' ka' béngake' chele da' zia. 9 Le we' latje lježle ka' gá'ngake' ližle, na' bi nnele chégake'.

10 Žala' wkónlele binlo žin da' ka' benn Dios chele, nich gáklenle lježle tole yetole.

11 No benne' zzoa lie' che Dios, žala' wchalje' xtiža' Dios, na'

bennen' žone' xchin Benne' Criston' žala' wkonle' žin yela' waken' da' žonn Dios chie'. Lo yógo'te da' žonle, žala' ga'n zen Dios ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston'. ¡Gákteze che Dios yela' zen, na' yela' wnná bia! Ka'kze gaken.

Sáka'gak benne' ka' che Jesús

¹² Zí'na'do' ka', bi yebánlele dan' žsaka' zí'le'egak benách ka' le'e. Bi naken da' bi zej nonbia' benách ka' che Dios. ¹³ Le yebél dan' de latje chele gónlenle Benne' Criston' tzen lo da' zzake'e Le' nich gak yebélele ža na' yel'é'e Le', katen' lé'elele yela' baní' chie'. ¹⁴ Cha' nnegak benách ka' chele dan' nakle toze len Benne' Criston', yela' ba nez zen gaken chele, dan' gak bian' zoalen Dios Be' La'y le'e, Bennen' ze'e ya'abá che Dios. Benách ki znnégake' chie' Le', san le'e žaple-ne' ba la'ne. ¹⁵ Cha' saka' no benne' nake' toze len le'e, žala' gaken dan' nake' toze len Benne' Criston', na' kege dan' nake' benne' wetw benách ka', o benne' wbán, o benne' wen da' kegle, o dan' žliz chie' ga yoble. ¹⁶ Na'a, cha' nólele le'e sáka'le dan' nakle toze len Benne' Criston', bi žala' yedoé'elele, san le wká'n zen Dios dan' nzi' lale benne' ka' che Benne' Criston'.

¹⁷ Ba bžin ža so law Dios wchi'a laže'e benách ka' zej nake' che Leze'. Cha' so lawe' wchi'a laže'e žo'o, žnakxkze gaken chegak benne' ka' bi žóngake' kan zna diža' chawen' chie' Le'? ¹⁸ Cha'

nak zede yelagak benne' ka' žóngake' da' naken chawe', žnakxkze gaken chegak benne' ka' zží'igake' che Dios, na' žóngake' doła'? ¹⁹ Ki naken, benne' ka' zzáka'gake' dan' žénele Dios gaken ki, žala' góntezgake' da' naken chawe', na' wdégake' be' zej nakkze' lo na' Dios, Bennen' benkze' lé'gake', na' žone' Le' kan zna xtiže'e.

5

Bedw zzejni'ile' benne' ka' che Jesús

¹ Na'a, zzejni'ila' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' le'e, le'e na' nakle che Benne' Criston', dan' lezka' naka' neda' benne' gole kan zej nake' lé'gake', na' ble'ela' da' wzaka' Benne' Criston', na' lezka' gónlena' lé'gake' tzen, si'to' yela' baní' da' la' lawn. ² Le'e, benne' gole ka', le gak ka benne' wape zila' ka' kan žape chi'ile benách ka' bde Dios lo na'le. Le gon ki dot láže'le kan žénele Dios, na' kege dan' žon byenen gonlen, o dan' zdan láže'le yela' gape. Le gon xchinle dan' žaz láže'le gonlen, ³ na' kege dan' žénelele nna biá'zele benne' ka' ndégake' lo na'le. Le we' laže' gake to da' zloe'elen kan žala' gaggak benne' ka' žape chi'ile. ⁴ Ki gaken, katen' yelá' Benne' Criston', Bennen' blo wape zila' ka', naž si'le to da' yebélenlelen da' batkle te chen.

⁵ Lezka' le'e, xkwide' ka', le gon kan znnagak benne' gole ka'. Yógo'tele žala' gape ba

la'ne lježle, tole yetole, lo yela'
gaxjw laže' chele, dan' nyejw
le'e yiche la'y da' znnan:

Dios žsejwe' xnezgak benne'
ka' zka'n zen kwíngake'
san žáklene' benne' gaxjw
laže' ka'.

⁶ Le gak gaxjw laže' lo na' Dios,
na' Le' gone' le'e benne' wale
ka' kate' žin ža chen. ⁷ Le wdé
lo na' Dios yógo'te da' žonen ga
že' zédelele dan' Le' že' laže'e
le'e.

⁸ Le gak laždo' yaž, na' le soa
ban laže', dan' zoa da' xiwe',
dan' bi zle'elen le'e chawe', na'
zdan dot gawze, na' naken
ka to beže yixe' zbéžya'aba',
na' žiljba' no benne' gawba'.

⁹ Le soa choch kan žejle'le che
Benne' Criston', na' le wsejw
xnez da' xiwe', dan' nnézlele
zzáka'gak lježle ka', benne'
ka' nníta'gake' dot yežlyó nga,
kan zzáka'le le'e. ¹⁰ Naž kate'
ba wzáka'le to chí'ido'ze, Dios
gone' ga gakle dot chawe',
na' ga gakle choch, na' ga
gólele, na' ga soale nbanle to
chí'ize. Dios na'kze žonne'
chežo yógo'te da' žebélenlžon,
na' bliže' žo'o nich yebélenlžo
yela' baní' chie' da' zoan to
chí'ize, dan' nakžo toze len
Jesús, Benne' Criston'. ¹¹ Ga'n
zénteze Dios, na' gákteze chie'
yela' wnná bia'! Ka'kze
gaken.

*Bedw zzele' diža' benne' ka'
che Jesús*

¹² Díža'do' ni zzoja' chele lo
na' Silbano, na' žekla' nake' to
lježžo dot li laže'. Žénela' gon
chocha' le'e, na' zzoa lia' che
da' ka' benn Dios chežo, da'
zej nak bian' da' li nži'ile' žo'o.

Le gak choch dan' zoalen yela'
nži'il chie' le'e.

¹³ Benne' ka' che Benne'
Criston', benne' nníta'gake'
Babilonia, žápegake' le'e
“Padiox.” Dios wžekze' légake'
kan wžie' le'e. Lezka' xkwide'
Markos, xkwiden' nakbe' ka
zi'nkza', žapbe' le'e “Padiox.”
¹⁴ Le gape “Padiox” lježle tole
yetole, na' le chela' lježle tole
yetole lo yela' nži'il chele.

Znnabla' Dios wká'n žie'
yichj láždo'le, yógo'tele na'
nakle che Jesús, Benne'
Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ BEDW

*Bedw žape' "Padiox" benne'
ka' che Jesús*

¹ Neda', Smon Bedw, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston'. Naka' wen žin che Jesusen', na' wbás bsele'e Lekze'. Nak tlebe da' zaka' yela' žejlé' chele chie' Le', ka zaka' yela' žejlé' cheto' chie' Le'. Dios bene' ga žejle'le chie' Le' dan' nakkze' chawe', na' dan' lezka' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, nake' chawe'. ² Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wzóa žie' yichj lázdo'le dan' nónbia'le Dios, na' Xanžo Jesusen'.

Ka zej nak benne' ka' che Jesús

³ Dios, len yela' wak zen chie', ba benne' chežo yógo'te da' žon byenen gapžon nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chežo, na' nich gakžo lazdo' yaž, dan' nónbia'žo Bennen' bliže' žo'o nich gak si'žo yela' bani' chie' Le', na' da' nak chawe' chie'. ⁴ Dan' žone' ki, bene' ga gak si'žo da' zen ka', na' da' naken chawe' da' bchebe laže'e gonne' chežo, na' dan' naken ki, ba belažo lo da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga dan' zdan láže'gak benách ka' da' kegle, nich gak gakžo kan nak Dios na'kze. ⁵ Che len, cha' žejle'le che Benne' Criston', le we' laže' gakte ži'i laže'. Kate' ba

nakle ži'i laže', le we' laže' gata' yela' žejní'il chele. ⁶ Kate' ba naple yela' žejní'il, le we' laže' nna bia' kwinle, na' kate' ba znnabla' kwinle, le gak zen laže', na' kate' ba nakle zen laže', le gak lazdo' yaž. ⁷ Kate' ba nakle lazdo' yaž, le ži'il lježle ka', na' kate' ba nží'ilele lježle ka', lezka' le ži'il yógo'te benách ka'.

⁸ Cha' ki žonle, na' zej žakže dot li laže' kan žonle da' ki, na' da' ki góngaken ga bi gak dáche'ze yela' žejlé' chele, na' chej gakže li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ No benne' bi že' laže'e gone' ki, nake' ka to benne' lo chole, benne' nitle', dan' ba goj laže'e beyón Benne' Criston' le' chawe', na' beké'e doja' ka' da' wbage'e zga'ale. ¹⁰ Che len, zí'na'do' ka', žala' chejsá' láže'le bliž Dios le'e, na' wžekze' le'e. Cha' gonle ki, bi chíxlele. ¹¹ Ki gaken, Dios dot laže'e gonne' le'e latje chazle gan znnabla' teze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. ¹² Che len gónteza' ga chejsá' láže'le da' ki la'kze ba nnézkzelelen, na' ba nzi' lo na'le da' naken dot da' li, na' zkónlelen žin. ¹³ Žekla' neda' žala' yesá'a láže'le kan zej nak da' ki xakte ne zoa' nbana'. ¹⁴ Žala' gona' ki dan' nnezla' za' žin ža gata' neda'. Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba gožkze' neda' gaken chia' ki. ¹⁵ Che len že' láže'li'a gona' ga chejsá' láže'tezle da' ki te gata'.

No benne' ka' blé'egekle'

yela' baní' che Jesús

16 Bi bchálj_lento' le'e to da' dáche'ze katen' bzejni'ílto' le'e kan žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' nape' dot yela' wnná bia'. Neto' blé'ekzelto' yela' baní' zen chien'. 17 B_le'elto' L_e' katen' Xažo Dios wdape' L_e' ba la'ne, na' bka'n zene' L_e', na' benlto' chi'i Dios, dan' bžojen latje baní' chie', na' wnné': "Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' L_e', na' žaz laža'a L_e'." 18 Neto' bénkzelto' chi'i na', dan' bžojen ya'abá che Dios katen' wzóalento' Xanžon' law ya'a la'y na'.

19 Dan' goken nak bian' nak dot da' li da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, na' žala' we' láže'le dižan', dan' naken ka to yi' da' zza'ní' gan nak chol ni, na' zejte ža yelá' Bennen' nake' ka belj xsile chežo, na' zza'nín' lo yichj lázdo'le. 20 Da' ni žon byenle'en chejni'ilele, dan' znnan: "Bi gak nitó benne', žakze chie', chejni'ile' da' wnná no benne' bchalje' lo wláz Dios." 21 Da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi bcháljgaken' dan' gónekzegekle', san bcháljgake' lo wláz Dios da' bchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'gake'.

2

No benne' ka' žsédgekle' da' wen laže'

1 Lezka' wnníta'gak benne' wen laže' ka', benne' ka' wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka'

wnníta'lengake' benách Is-rael ka'. Lezka' sóalengak benne' wen laže' ka' le'e, na' wsédgekle' le'e da' wen laže'. Lo yela' wen laže' chégake' wsédgekle' le'e da' naken chégakze', dan' gonen ga gon zož chele yebėj yichjle da' naken dot da' li. Zží'igake' che Xanžo, Bennen' beslé' žo'o. Dan' góngake' gonen ga wžia yi' Dios légake'. 2 Zanle le'e gónlenle légake' tzen lo da' kegle da' góngake', na' dan' gonle bálele ki, na' nnegak benách ka' che diža' chawen' da' naken dot da' li. 3 Dan' dan' láže'gake' yela' gape, wsédgekle' le'e da' wen laže', nich sí'gake' da' naple. Ba nžog chegak benne' ka' kwia yí'gake' to chi'ize, na' za' žin ža na'.

4 Dios bi benít lawe' wbás che ya'abá chie' ka' katen' bzóagake' chela'ale xtiže'e, san bsejwe' légake' latje chol gan zej nžeje' do ya, na' želbeze' ža na' katen' wžia yi' Dios légake'. 5 Lezka', bi benít law Dios benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', san beslé' Noé lo nisen', bennen' bzoa lie' che da' naken chawe'. Lezka' Dios beslé' yegaže ljež Noé na' lo nisen'. 6 Lezka', Dios bchoge' chegak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, na' bžia yi'e légake' len yi', na' beyákgake' de. Da' goken chégake' naken to da' zcheblen benne' ka' žóngake' da' kegle.

7 Katen' Dios bchinnje' yež ka', na' beslé' Lot, benne' chawen', lo yi' na'. Lot na' gok nyache' láže'li'e ni'a che da' kegle da' bengak benne' wen da' zinnj ka'. 8 Ka' goken dan' Lot, benne' chawen', wzóalene' légake', na' ble'ele', na' benle' da' bi naken chawe' da' bégake', na' dan' goke' laždo' yaž, che len gok nyache' láže'li'e yógo'te ža ni'a che da' kegle da' bégake'. 9 Ki naken, Xanžon' nnezle' yeslé' benne' ka' zžébegake' Le' lo na' da' xiwe', dan' žonen ga cho'ogak benách ka' nez doła', san zkweze' yela' zi' da' gone' benne' wen da' zinnj ka' na' zejte ža choge' chégake' gátgake' to chi'ize.

10 Gon zi'že' benne' ki, benne' žóngake' da' kegle da' zdan láže'gake', na' zži'igake' che yela' wnná bia' che Xanžon'. Zej nake' benne' wechóg laže'ka', na' zižje laže'. Bi zžébegake' nnégake' chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' zdágake' lo baní'. 11 Wbás che ya'abá ka' náple'ežegake' yela' wnná bia', na' yela' wak ka' benne' ka', san wbás che ya'abá ka' bi žechóg láže'gake' yesbága'gake' no benne' zia law Xanžon'.

12 Benne' ki zej nake' ka' bia yiže'ka', bia bi be žejní'igeklba', san nálgakba' nich no benne' sene' légakba', na' gote' légakba'. Znnégake' che da' bi žejní'igekle', na' kwia yí'gake' to chi'ize kan žak chegak bia yiže'ka'. 13 Dios yebi'e chégake' da' sáka'gake', dan' bsaka' zígake' benách

ka'. Žékgekle' da' žak na'a ža naken da' yebélengekle'. Zej nake' ka' to yižwé' nožo', na' to da' zchinnjen, katen' žáwłengake' le'e tzen, na' žebégekle' dan' žon láže'gekle' le'e.

14 Len yela' zze laže' chégake' zwiagake' no'le ka'. Bi nníta'gake' žize žóngake' doła'. Žóngake' ga zchíxgekle benne' ka' bi zej nake' choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žíljtezgake' da' zdan láže'gake'. Dios ba bchoge' chégake' kwia yí'gake'. 15 Wléj yíchjgake' da' naken dot da' li, na' nchoł yichj láždo'gake'. Žóngake' kan ben Balaam, zi'n Beor, bennen' bdan láželi'e yela' gape, na' bene' da' kegle dan' bdíjzwgake' le'. 16 Dios bdil diže'e Balaam na' dan' bene' da' keglen'. To búrrodo' bcháljlenba' le' kan zchaljgak benne' ka', na' bséjwba' xnez Balaam na' gan zeje' lo yela' zži'i che Dios.

17 Zej nak benne' ki ka' to bdoa nis da' ba nbiž, na' lezka' ka' to bejw da' zche' be' wale. Ba nkweze Dios latje chégake' lo latje choł. 18 Ki zej nake' dan' zcháljgake' da' zenle'e lo yela' bi nnezle chégake', na' zkóngekle' žin da' zdan láže'gak benách ka', na' žóngake' ga zchíxgekle benne' ka', benne' ba belágake' ladjw benne' ka' nchólgekle'. 19 Zchebe láže'gake' gata' yela' žeslá chegak yezika' benách ka', san légakkze' zej nžeje', na' žóntezgake' da' kegle. Zej nžej yógo'te benne' ka' lo na'

da' zchen' yichj lǎzdo'gake'.
 20 Cha' belágake' lo da' bi
 naken chawe' da' den yežlyó
 nga dan' bėnbia'gake' Xanžo
 Jesús, Benne' Criston', Ben-
 nen' žeslé' žo'o, na' naž sen
 da' kegle lėgake' da' yoble,
 dan' chen' lėgake', na' da' li
 bága'žegake' zia kate' se lawte
 ka da' wbága'gake' zga'ale.
 21 Gakže chawe' chėgake'
 chela' batkle gónbia'gake'
 Bennen' zzo'e' žo'o nez chawe'
 chien' ka da' gak chėgake' cha'
 bėnbia'gake' Le', na' naž wlėj
 yíchjgake' diža' la'y da' bsdle
 Dios lėgake'. 22 Ba gok chėgake'
 da' znnan:

Žeyėchj beko', žeyawba' da'
 beyebba'.

Žeyáz koch lo gona', bian' za'
 bwazjžo.

3

Nnezlžo yelá' Xanžo

1 Diža' ni naken da' bežopen'
 da' zzojan' chele, ljėža'do' ka'.
 Lo da' žópeten že' laža'a yesá'a
 láže'le kan zej nak da' ki.

2 Le chejsá' laže' da' bchaljgak
 benne' la'y ka' ža ni'te, benne'
 ka' bcháljgake' lo wláz Dios.
 Lezka' le chejsá' laže' da' wnná
 Xanžon', Bennen' žeslé' žo'o,
 đan' bsėdgekle benne' wbás
 ka' bsele'e Le'.

3 Da' nak blo da' žala' chejsá'
 láže'le, znnan ki: "Ža se lawte ža
 ka' la'gak benne' ka' góngake'
 da' kegle dan' zdan láže'gake'."

4 Gon dítjgekle' xtiža' Jesusen',
 na' nnágake': "¿Bizkze gok
 che dan' bchebe laže' Benne'
 Criston'? Wnné': Yelá'a da'
 yoble. Ža ni'te katen' gotgak

xa xto'žo ka', na' zejte na'a
 ža, yógo'te žaken tlebe kan
 goken katen' wzó law žata'
 yežlyó nga na' zejte na'a ža."

5 Zzóagake' chela'ale da' goken
 ža ni'te. Bchalj Dios, na'
 wzó law nníta'gak ya'abá, na'
 yežlyó nga. Bžoj yežlyón' lo
 nis, na' wžén' gachje láwe'le
 nisen'. 6 Lezka' len nis Dios
 bchinnje' yežlyó nga ža ni'te
 katen' bsele'e nis yejw da' bžia
 yin' benách doła' ka'. 7 Ya'abá,
 na' yežlyó nga, da' ka' zej
 nnitan' na'a ža, Dios zkweze'
 lėgaken na' zejte ža wchinnje'
 lėgaken lo yi'. Ki gaken,
 kan nak da' wnnakze Dios
 chėgaken. Wzeye' lėgaken ža
 na' choge' chegak benách ka',
 benne' bi zej nake' chawe',
 kwia yí'gake'.

8 Bi gal láže'le le'e da' ni,
 zí'na'do' ka'. To ža naken
 law Xanžon' ka' zan gaywá'
 yiz ka', na' zan gaywá' yiz
 ka' zej naken lawe' Le' ka
 to žaze. 9 Bi zžele Xanžon'
 gone' da' bchebe laže'e gone'.
 Žėkgekle bale benách zžele',
 san zbeze' zen laže', na' zzoelė'
 žo'o dan' bi žėnelė' kwia yi'
 nitó benne', san žėnelė' yeyát
 láže'gak yógo'te benách ka'.

10 Kon yežinkze ža yelá'
 Xanžon' kan zla' to benne'
 wbán žel. Kate' žin ža na' te
 che ya'abá len to žaxto' zen.
 Kwia yi'gak yógo'te da' zej
 nnitan' to lo yi' zen. Chey
 yežlyó nga, tzen len da' ka' zej
 nnitan' yežlyó nga.

11 Cha' kwia yi'gak yógo'te
 da' ki, ¿nakxkze žala' gonle?
 Žala' gagle lazdo' yaž, na' wdė
 kwinle lo na' Dios. 12 Žala'

kwezle ža yelá' Xanžon', na' we' láže'le gonle ga žinte ža na' katen' ya'abá, na' da' ka' zej nnita' kwia yí'gaken lo yin'. Lezka' chey dot yežlyó nga. ¹³ Ki gaken, san žo'o zbezžo da' bchebe laže' Dios, gone' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe gan gak da' naken chawe'.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', kate' ne zbezle da' ki, le we' laže' gakle dot chawe' law Dios, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, na' kwezle cháwe'do' na' zejte ža na'.

¹⁵ Žala' nnézlele zbez Dios zen laže' nich gata' latje chegak benách ka' yelágake', kan lezka' wnná lježžo Pablo, dan' bzoje' chele le'e yiche, na' wdape' yela' žejní'il da' bnezjw Xanžon' chie'. ¹⁶ Le'e yógo'te yiche da' zzoje', zchalje' kan zej nak da' ki, la'kze nwá'gaken da' ka' zej naken zede chejni'ilžon. Benne' bi nnezle ka', na' benne' ka' bi zej nake' dot li laže', zchíxgake' diža' ki. Lezka' žóngake' chegak yezika' da' zej nyejwn le'e yiche la'y, dan' gonen ga wžía yi' Dios légake'.

¹⁷ Ba nnézkzelele da' ki, zí'na'do' ka'. Che len le gape chi'i kwinle, nich benách ka' bi zej nake' chawe' bi gon láže'gekle' le'e, na' bi ža' yichj lázdo'le kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁸ Le we' laže' gakže dot li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' nich ží'iželele Le'. iGa'n zene' Le' na'a, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ ZWA

Diža' da' nbánlenžon

¹ Zzojto' chele kan nak che Bennen' ba wzoakze' kate' bi na' soa yežlyó nga, na' kan nak da' benlto' da' bchalje', na' kan nak da' ble'elto' da' bene'. Bwíato' Bennen', na' wdanto'-ne'. Bennen' nake' Jesús, Bennen' nake' Diža' da' zej nbanlen benách ka'. ² Bennen' zej nbanlen benách ka' bloe'e lawe', na' ble'elto'-ne'. Zzoalito' chie' Le', na' zzenlto' le'e kan nak che Bennen' nbánlenžon. Bennen' wzóalene' Xažo Dios, na' bedjloé'e lawe' ga zoažo ni. ³ Dan' ble'elton', na' dan' benlton', zzenlto' le'e nich gakle le'e toze len neto'. Da' li yela' toze chežo naken len Xažo Dios, na' len Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. ⁴ Zzojto' chele da' ki nich gak yebelžo dot láže'žo.

Dios nake' baní'

⁵ Da' ni naken da' benlto' da' bchalj Jesusen', na' naken da' zzenlto' le'e na'a. Ki znnan: "Dios nake' baní', na' bi zoa nitó da' naken chol len Le'." ⁶ Cha' nnažo: "Nakžo toze len Diosen" na' cha' žonžo da' naken che da' chol, da' ni nak bian' žon láže'žo, na' bi žonžo da' naken dot da' li. ⁷ Na'a, cha' žonžo da' naken chawe', zdažo lo baní' kan Le' nake' chawe', na' zoe' lo baní', na' nakžo toze tožo len yetožo, na' xchen Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, žeyonen žo'o chawe',

na' žeká'n yógo'te doła' da' nbága'žo.

⁸ Cha' znnazo: "Bi be doła' nbága'žo" žon láže'lžo la' kwínzežo, na' bi nzi' lo na'žo da' naken dot da' li. ⁹ Cha' yexóalapažo law Dios doła' da' nbága'žo, Le' žone' kan znné', na' nake' chawe'. Yenít lawe' doła' da' nbága'žo, na' yeyone' žo'o chawe', na' yeké'e yógo'te da' zia da' nbága'žo. ¹⁰ Cha' nnažo: "Bi be doła' nbága'žo" gaken kan nnažo: "Dios žon láže'e" na' bi žonžo kan znnaxtiže'e.

2

Benne' Cristo zdie' xtiža'žo law Dios

¹ Le'e, zí'na'do' ka', zzoja' da' ki chele, nich bi gonle doła'. Na'a, cha' no benne' gone' doła', zoa to Benne' znnable' ni'a chežo law Xažo Dios, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston', Benne' chawen'. ² Nakkze' Le' Bennen' bde kwine', na' gote' nich beké'e doła' da' wbága'žo žo'o law Dios. Gote' Le', kégeze nich beké'e doła' da' wbága'žo žo'o, san lezka' nich beké'e doła' da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

³ Cha' žonžo kan nak da' bchi'le' žo'o, nnezlžo ba nónbia'žo Le'. ⁴ No benne' znné': "Neda' nónbi'a Dios" san cha' bi žone' kan znnada' wnnakze' Le', benne' ni žon láže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ⁵ No benne' žone' kan znnaxtiža' Dios, da' li benne' ni nži'ile' Dios kan žala' gonžo. Cha' žonžo ki, nnezlžo nakžo che Dios.

6 Lezka', no benne' zenne': "Neda' naka' che Benne' Criston'" žala' gake' kan gok Benne' Criston' katen' wdé' yežlyó nga.

Bchi'le Benne' Cristo žo'o ži'ilžo lježžo ka'

7 Zí'na'do' ka', zzoja' chele da' bchi'le Criston' žo'o. Bi naken to da' kobe, san dan' wnnakze Dios ža ni'te, dan' wzí' lo na'le ža ni'te. Dan' wnné' ža ni'te naken da' ba benl-le. 8 Lezka' naken ka zzoja' chele to da' kobe, dan' ben Jesusen' dot kan znnan, na' lezka' žonle le'e kan znnan. Ki naken dan' ba zde che da' naken chol, na' baní' li laže' ba zza'nín'.

9 No benne' zenne': "Zoa' lo baní'" san cha' bi zle'ele' lježe' chawe', benne' ni ne žone' da' naken che da' chol. 10 No benne' nži'ile' lježe' zoe' lo baní', na' da' žonen ga chixle no benne' bi be gak gonen chie' le'. 11 No benne' bi de lježe' chawe', žone' da' naken che da' chol, na' zde' lo da' chol. Bi nnezle' gan zeje', dan' žon da' naken chol ga nchol yichj lázda'we'.

12 Zzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' ba benít law Dios doła' da' wbága'le. Ki bene' dan' žone' da' bchebe laže'e gonen'.

13 Zzoja' chele, le'e nakle ka xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Zzoja' chele, le'e nakle ka xkwide' ka', dan' ba belale lo na' da' xiwe'.

14 Ba bzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' nónbia'le Xažo Dios.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xagak xkwide' ka', dan'

nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xkwide' ka', dan' nakle wale, na' nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' ba belale lo na' da' xiwe'.

15 Bi ži'ilele yežlyó nga, na' kege da' de yežlyó nga. Cha' zoa no benne' nži'ile' dan' den yežlyó nga, bi nži'ile' Xažo Dios. 16 Ki naken, dan' žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' bi žénele Xažo Dios, san žóngake' da' zdan láže'gake'.

Žóngake' da' zdan laže' belá' žen chégage'.

Žóngake' da' zdan laže' zej lágwage'.

Zka'n zen kwíngake' ni'a che da' zej nape'.

Ki zej nak da' kegle ka' da' žóngake'. 17 Te che yežlyó nga, na' che da' zdan láže'gak benách ka', san no benne' žone' kan žénele Dios soe' to chi'ize.

Bennen' zchalje' da' li, na' bennen' žon laže'e

18 Zí'na'do' ka', ba zoažo ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ba bénlele la' bennen' zži'e che Benne' Criston', na' na'a ba wzó law zej nnita' benne' zan, benne' zži'igake' che Benne' Criston'. Che len nnezlžo ba zoažo ža ze lawte ža ka'. 19 Benne' ki bežójkake' ladjwžo žo'o, san bi gókgake' toze len žo'o. Chela' gókgake' toze len žo'o, gá'ntezgake' len žo'o. Na'a, bežójkake', nich gak bia' bi zej nake' yógo'tegake' toze len žo'o.

20 Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e, na' nnézkzelele da' naken dot da' li. 21 Zzoja' chele dan' ba nnézlele da' naken dot da' li, na' kege dan' bi nnézlelen. Lezka' nnézlele bi žon laže' no benne' nnezle' da' naken dot da' li.

22 ĽNozkze bennen' žon laže'e? Žon laže' bennen' znne' bi nak Jesús Bennen' bseła' Dios. Benne' ni nake' bennen' zži'e che Benne' Criston', dan' znne' bi nak Dios Xa Jesusen', na' lezka' znne' bi nak Jesusen' Zi'n Dios. 23 No benne' zži'e che Zi'n Dios, bi zoalen Xažo Dios le'. No benne' znne' kwáselo Jesusen' nake' Zi'n Dios, lezka' Xažo Dios zóalene' bennen'.

24 Na'a, le we' laže' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e. Cha' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e, lezka' le'e gá'nteze len Zi'n Dios, na' lezka' len Xažo Dios. 25 Da' ni naken da' bchebe laže' Dios, wnné' gone' yela' nban da' zejli kanne chežo.

26 Zzoja' chele da' ni kan nak chegak benne' ka' žénegekle' gon láže'gekle' le'e. 27 Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e. Benne' Criston' bséla'kze' Le' chele, na' Lekze' zóalenteze' le'e. Che len bi žon byenen wsdle no benne' le'e, dan' Be' La'y na' žsedle' le'e. Zóalene' le'e, na' zchalje' da' li, na' bi žon laže'e. Kan ba bsdle' le'e, le gá'nteze len Benne' Criston'.

28 Na'a, zí'na'do' ka', le gá'nteze len Benne' Criston' nich katen' yel'é'e Le', na' gak wxén láže'žo Le', na' bi yedoé'elžo kate' žinžo lawe' Le' katen' yel'é'e. 29 Cha' nnézlele

le'e Dios nake' chawe', lezka' žala' nnézlele yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe' zej nake' zi'n Dios.

3

No benne' ka' zej nake' zi'n Dios

1 Le wia kan nží'ile'el Xažo Dios žo'o, dan' bene' ga ležo zi'n Dios na'kze. Che len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga bi nónbia'gake' da' nakžo, dan' bi beyónbia'gake' da' nak Jesusen'. 2 Zí'na'do' ka', na'a ba nakžo zi'n Dios, na' bi na' la' law da' gakžo. Nnezlžo kate' wloé'e law Jesusen', gakžo kan nake' Le', dan' le'elžo-ne' kan nakkze' Le'. 3 No benne' žxen laže'e gake' kan nak Jesusen', že' laže'e gake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'.

4 No benne' žone' doła' zži'e che xtiža' Dios, dan' nak doła' da' zži'in che xtiža' Dios. 5 Nnézlele bloe'e law Jesusen' nich beké'e doła' da' wbága'žo, na' bi be doła' žone' Le'. 6 No benne' nake' toze len Jesusen' bi žone' doła'. No benne' žone' doła' batkle ble'ele' Le', na' bi nónbie' Le'. 7 Zí'na'do' ka', le gape chi'i kwindle nich bi gon láže'le no benne' le'e. No benne' žone' da' naken chawe', nake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'. 8 No benne' žónteze' doła' nake' che da' xiwe', dan' žónteze da' xiwen' doła' kate' bi na' soa Adán. Che len bedjloé'e law Zi'n Dios, nich wsejwe' xnez da' xiwen' nich bi be gak gonen chežo.

⁹ No benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' doła', dan' zóateze Be' La'y che Dios len le', na' bi žone' doła' dan' nake' zi'n Dios. ¹⁰ Ki zej nak bia' benne' ka' zej nake' zi'n Dios, na' benne' ka' zej nake' zi'n da' xiwe'. No benne' bi žone' da' naken chawe', na' bi nži'ile' lježe', bi nake' che Dios.

Žala' ži'ilžo lježžo ka' zej nake' che Jesús

¹¹ Da' ni naken da' ba benle ža ni'te, da' znnan: "Žala' ži'ilžo lježžo tožo yetožo." ¹² Bi žala' gonžo kan ben Kaín, zi'n Adán. Gok Kaín na' che da' xiwe', na' betbe' bi' bíche'be'. ĆBiz chen' betbe' bi' bíche'be'? Betbe' lebe' dan' ben Kaín na' da' bi goken chawe' law Dios, san da' ben bi' bíche'ben' goken chawe'.

¹³ Ži'na'do' ka', bi yebánle cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zej de le'e chawe'. ¹⁴ Nnezlžo ba wdežo lo yela' got, na' ba napžo yela' nban da' zejlí kanne dan' nži'ilžo lježžo ka'. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', ba nakkze' ka to benne' gat. ¹⁵ No benne' bi zle'ele' lježe' chawe', nake' ka to benne' wetw benách ka', na' nnézlele nitó benne' wetw benách ka' bi nape' yela' nban da' zejlí kanne. ¹⁶ Ki nónbia'žo yela' nži'il da' naken li laže', dan' bde Jesusen' yela' nban chie', na' gote' lo wlazžo žo'o. Lezka' žo'o žala' wdežo yela' nban chežo, nich gáklenžo lježžo ka'. ¹⁷ Na'a, no benne' de yela' wnni'a chie', dan' naken che yežlyó nga, na' zle'ele' lježe', zoa bi da' žiážjele', na'

cha' bi žeyache' láže'le' le', bi da' wnezjwe' chie', Ćwak nnažo zoa len yela' nži'il che Dios bennen'? ¹⁸ Ži'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', kege len díža'ze o lo yela' zneze chežo, san dot láže'žo, na' len dot yela' žon chežo žala' ži'ilžo lježžo ka'.

Da' žxen láže'žo law Dios

¹⁹⁻²⁰ Cha' ki nži'ilžo lježžo ka', nnezlžo nakžo che Benen' nakkze' da' li, na' law Dios gak kwe' ži yichj lázdo'žo katen' zchebe lázdo'žo žo'o, dan' nakže da' li da' zna Dios ka da' zna lázdo'žo, na' Le' nnézkzele' yógo'te. ²¹ Ži'na'do' ka', cha' bi zchebe lázdo'žo žo'o, zoa da' žxen láže'žo law Dios, ²² dan' nnezlžo gonne' chežo bíte'teze da' nnablžo Le'. Ki naken dan' žonžo kan zna da' bchi'le' žo'o, na' da' žaz laže'e Le'. ²³ Ki nak da' bchi'le Dios, wnné' žala' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston', Zi'ne', na' ži'ilžo lježžo ka' kan lezka' bchi'le Zi'ne' žo'o. ²⁴ Benne' ka' žóngake' da' bchi'le Dios zóalengake' Le', na' Dios na'kze zóalene' benne' ka'. Ki nnezlžo Le' zóalenteze' žo'o, dan' ba bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' žo'o.

4

Da' nak bia' zoa len Dios Be' La'y žo'o

¹ Ži'na'do' ka', bi chejle'le che no benne' znnaze' Dios Be' La'y zóalene' le', san le si' bia' bennen', cha' Dios Be' La'y zóalene' le', dan' zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka'

žon láže'gake', na' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. ² Ki gónbia'le no benne' zoalen Dios Be' La'y le'. Bennen' zne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' zne' nake' Bennen' bseła' Dios, na' golje' benách, nak bennen' che Dios. ³ Lezka', no benne' bi zne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' zne' bi golje' benách, bi nake' che Dios. Benne' ni nake' che bennen' zži'e che Benne' Criston', bennen' ba bénlele yide', na' na'a ba zde' yežlyó nga.

⁴ Zí'na'do' ka', nakle che Dios, na' nápžele yela' wak ka benne' ka' žon láže'gake', dan' Bennen' zóalene' le'e napže' yela' wak ka bennen' zde' yežlyó nga. ⁵ Légage' zej nakze' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Che len zcháljgake' che da' naken che yežlyó nga, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zze nággake' chégake'. ⁶ Nakžo žo'o che Dios. No benne' nónbi'e Dios zze nage' chežo. No benne' bi nake' che Dios bi zze nage' chežo. Ki nónbia'žo no bennen' yoe'e Dios Be' La'y, Ben' zchalje' da' li, na' lezka' bennen' yoe'e ben' da' žon lažen'.

Yela' nži'il li laže' zá'zen lo na' Dios

⁷ Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, na' nónbi'e Dios. ⁸ No benne' bi nži'ile' lježe' ka', bi nónbi'e Dios, dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios.

⁹ Ki bla' law kan nži'il Dios žo'o. Bsele'e tlícha'tekze Zí'ne' yežlyó nga, nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chežo ni'a chie' Le'. ¹⁰ Ki nak bia' yela' nži'il da' naken li laže', kege kan nži'ilžo Dios, san kan Le' bží'ile'ele' žo'o, na' bsele'e Zí'nkze' nich bi'e doła' da' wbága'žo žo'o, na' Le' gote' ni'a chen.

¹¹ Zí'na'do' ka', cha' ki bží'ile'ele Dios žo'o, žala' ži'ilžo lježžo ka'. ¹² Batkle ble'el no benne' Dios, san cha' nži'ilžo lježžo ka', Dios na'kze zóalene' žo'o, na' na'a nži'ilžo Diosen' dot láže'žo. ¹³ Nnezlžo zóalene' žo'o, na' Le' zóalene' žo'o, dan' bsele'e Dios Be' La'y, nich bedjsóalene' žo'o. ¹⁴ Neto' ble'elto' da' ben Xažo Dios, na' zzoa liton'. Le' bsele'e Zí'nkze', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁵ No benne' zne' kwáselo Jesusen' nake' ži'n Dios, Dios na'kze zóalene' bennen', na' le' zóalene' Diosen'.

¹⁶ Žo'o nnezlžo, na' žejle'žo nži'il Dios žo'o. Yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' nō benne' nži'ile' lježe' ka', zóalene' Diosen', na' Dios na'kze zóalene' le'. ¹⁷ Ki žon žin yela' nži'il lo yichj lázdo'žo. Žonen ga biž zžebežo ža chog Dios chegak benách ka' gátgake'. Kan nak Jesusen', lezka' nakžo žo'o yežlyó nga. ¹⁸ Cha' nnezlžo nži'il Dios žo'o, bi be zžebežo. Kate' nnezlžo nži'il Dios žo'o, žone' Le' ga bi zžebežo. No benne' zžebe' da' sake'e bi nnezle' nži'il Dios le'.

¹⁹ Žo'o nži'ilžo Dios, dan' Le' bží'ikzele' žo'o zga'ale'. ²⁰ Cha'

no benne' z̄nne': "Neda' n̄zi'ila' Dios" san cha' bi nape' lježe' ka' chawe', benne' ni žon laže'e. No benne' bi n̄zi'ile' lježe' ka', benne' ka' zle'ele', ģnakxkze gak ži'ile' Dios, na' batkle ble'ele' Le'? ²¹ Ki bchi'le' Jesusen' žo'o, na' wnné': "No benne' n̄zi'ile' Dios, žala' ži'ile' lježe' ka'."

5

Wak soelžo da' žak chežo yežlyó nga

¹ No benne' žejli'e nak Jesús Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, benne' ni nake' zi'n Dios, na' no benne' n̄zi'ile' Dios, Bennen' bzoe' le', lezka' žala' ži'ile' lježe', bennen' lezka' nake' zi'n Dios. ² Ki žákbe'elžo n̄zi'ilžo benne' ka' zej nake' zi'n Dios. Naken ki cha' n̄zi'ilžo Dios, na' žonžo kan z̄nna x̄tiže'e. ³ Ki nak bia' n̄zi'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan z̄nna x̄tiže'e, na' bi nak zede dan' bchi'le' žo'o gonžo. ⁴ No benne' nake' zi'n Dios z̄zoele' da' žak chie' yežlyó nga. Ba bzoelžo da' žak chežo yežlyó nga dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ⁵ ģNoz bennen' z̄zoele' da' žak chie' yežlyó nga? Bennen' žejli'e Jesusen' nake' Zi'n Dios žone' ki.

Dios Be' La'y zzoa lie' che Benne' Cristo

⁶ Ki bloe'e law Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' bezóe' nis, na' blalje' x̄chene', na' kégeze bezóe' nis, san lezka' blalje' x̄chene'. Dios Be' La'y nake' Bennen' zzoa lie' che Zi'n Dios, dan' nak dot da' li da' zchalj Dios Be' La'y. ⁷ Chonne

benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, benne' ka' zzoa lígake' che Jesusen'. Zej nake' Xažo Dios, na' Zi'n Dios, Bennen' lie' Diža', na' Dios Be' La'y. Chonne' ki, toze zej nake'. ⁸ Lezka', chonne da' ka' zzoa lígaken chie' yežlyó nga, Dios Be' La'y, na' da' bezóa Benne' Criston' nis, na' žen da' blalje' le'e yag kroze, na' da' chonne ki, toze kan z̄nnágaken. ⁹ Cha' si' lo na'žo da' zzoa ligak benách ka' kan nak Jesusen', da' zzoa likze Dios záka'le'ežen. Da' bzoa li Dios naken da' wnné' kan nak che Jesusen', katen' wnné' nake' Zi'nkze'. ¹⁰ No benne' žejli'e che Zi'n Dios, nzi' lo ne'e da' bzoa li Dios. Cha' no benne' bi žejli'e da' wnnakze Dios, na' wak nnažo: z̄nna bennen': "Dios žon laže'e." Ki naken dan' bi bejli'e da' bzoa li Dios che Zi'ne'. ¹¹ Da' ni naken da' bzoa li Dios. Wnné' ba benne' yela' nban da' zejlí kanne chežo, na' Zi'ne' na' nake' Benne' žonne' chežo yela' nban na'. ¹² No benne' zoalen Zi'n Dios le', nape' yela' nban da' zejlí kanne. No benne' bi zoalen Zi'n Dios le', bi nape' yela' nban na'.

Nnezlžo napžo yela' nban da' zejlí kanne

¹³ Zí'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Zi'n Dios, zzoja' chele da' ni nich nnézlele ba naple yela' nban da' zejlí kanne, na' ki gaken, gak li laže' kan žejle'le che Zi'n Dios na'.

¹⁴ Da' ni naken da' žxen láže'žo Le'. Cha' bi da'

nnablžo-ne' kan žénele' Le',
Le' ženle' chežo žo'o. ¹⁵ Cha'
nnezlžo ženle' chežo kan nak
bi da' znnablžo-ne', lezka' nne-
zlžo ba napžo da' znnablžo-ne'.

¹⁶ Cha' no benne' le'ele'
lježe' žone' doła' da' bi žonen
ga gate', wak nnable' Dios
lo wĺáz bennen', na' Le'
wnezjwe' yela' nban chie'. Ki
znnia': wak nnáblele lo wĺáz
benne' ka' žóngake' doła' da'
bi žonen ga gatgak benne' ka'.
Zoa doła' da' žonen ga gat no
benne'. Bi znnia' nnáblele lo
wĺáz no benne' žone' doła'
ki. ¹⁷ Yógo'te da' kegle naken
doła', san zoa doła' da' bi
žonen ga gat no benne' žonen'.
¹⁸ Nnezlžo no benne' nake'
zi'n Dios bi žónteze' doła'
dan' Zi'nkze Dios žape chi'e
bennen', na' da' xiwe' bi be
gak gonen chie'.

¹⁹ Nnezlžo yo'ožo lo na'
Dios, na' yógo'te benách ka',
benne' ka' že' láže'gake' da' de
yežlyó nga, zej yoe'e lo na' da'
xiwe'.

²⁰ Na'a, nnezlžo ba bla' Zi'n
Dios nga, na' benne' yela'
žejní'il chežo, nich gónbia'žo
Bennen' nake' dot da' li.
Zóalenžo Bennen' nake' dot
da' li dan' zóalenžo Jesús,
Benne' Criston', Zi'n Dios.
Benne' ni nake' Dios da' li, na'
Bennen' žonne' yela' nban da'
zejlí kanne chežo. ²¹ Zí'na'do'
ka', le gape chi'i kwínle nich
bi wká'n zenle lo'a ka'. Ka'kze
gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ ZWA

Benne' nake' dot da' li, na' yela' nži'il

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", no'le wžekze Dios, na' žapa' "Padiox" yógo'te zi'no' ka'. Nži'ila' le'e dan' nónbia'žo Benne' nake' dot da' li, na' kege nedza', san lezka' yógo'te benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža' Dios da' naken dot da' li, zej nži'ile' le'e. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. ² Nži'ilto' le'e dan' yo'o lo yichj lázdo'žo xtiža' Dios da' naken dot da' li, na' sóalentezen žo'o. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Zi'nkze Diosen', gon chawe'e le'e, na' yeyache' láže'le' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le dan' nak dot da' li xtiže'e, na' nži'ile' le'e.

⁴ Bebéle'ela' katen' benla' žongak zi'no' ka' kan zna xtiža' Dios da' naken dot da' li, dan' žóngake' kan bchi'le Xažo Dios žo'o. ⁵ Na'a, žáta'yoela' le', nó'ledo', gono' kan zna da' bchi'le Jesusen'. Bi zzoja' chio' to da' kobe. Zzoja' da' bchi'le Jesusen' žo'o ža ni'te, katen' wnné' žala' ži'ilžo lježžo ka'. ⁶ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan bchi'le žo'o. Dan' bchi'le naken nich ži'ilžo lježžo ka' kan ba bénlele le'e ža ni'te.

No benne' ka' žon láže'gekle' žo'o

⁷ Da' ni žapa' le'e: dan' ba zdagak benne' zan yežlyó nga,

benne' ka' žon láže'gake', na' bi nzi' lo ná'gake' kan bla' Jesús, Benne' Criston', golje' benách. No benne' žone' ki, nake' benne' wen láže', na' zži'e che Benne' Criston'. ⁸ Le gape chi'i kwinkle nich bi wnitle da' ba naple dan' žonle xchin Benne' Criston', san le we' láže' gata' chele dot da' žala' si'le lo na' Dios.

⁹ No benne' wsedle' le'e da' nža' kan nak dan' bsedle Benne' Criston', bi zoalen Dios bennen'. Xažo Dios len Zi'nen' zóalene' no benne' žónteze' ka' zna xtiža' Benne' Criston'. ¹⁰ Cha' no benne' ze'e gan zoale, na' žsedle' to da' yoble, bi wléblele bennen' ližle, na' bi ye'le-ne': "Dios gon chawe'e le'." ¹¹ No benne' ži'e le': "Dios gon chawe'e le'", žónlene' le' tzen da' kegle da' žone'.

Zwa žxen láže'e le'ele' lježe' ka'

¹² La'kze žala' yapa' le'e da' zan, bi žénela' wzoja' yógo'ten le'e yiche. Žxen láža'a la'a gan zoale, na' wchalžo kwáselo, nich gak yebelžo dot láže'žo.

¹³ Xkwide' ka' che no'le bilo', no'len' wžekze Dios, žápegake' le' "Padiox." Ka'kze gaken.

DIŽA' BEYONNE DA' BZOJ ZWA

Da' chawe' da' žon benne' lie' Gayo

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", Gayo, benne' ži'i laže'. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. Nži'ila' le' dot laža'a.

² Ljéža'do', znnabla' Dios gon chawe'e le' lo yógo'te da' žono', na' lezka' so' chawe', kan že' chawe' be' nakkzo'. ³ Žebela' dan' zla'gak lježžo ka' ga zoa' ni, na' zzoa lígake' kan nako', na' znnágake' nako' li laže', na' žono' kan zna xtiža' Dios, da' naken dot da' li. ⁴ Bi be zoa da' žonžen ga žebela' ka da' ni, kate' ženla' benne' ka' zej nake' ka xkwide' chekza' ka' žóngake' kan zna da' naken dot da' li.

⁵ Ljéža'do', žono' da' naken dot chawe' kate' žákleno' lježžo ka', la'kze bi na' gónbi'o yógo'tegake'. ⁶ Lježžo ki zzoa lígake' kan nak chio' le' lawgak benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' nga, na' zzéngkle' neto' kan nži'ilo' légake'. Žono' da' nak chawe' kate' žegó'o légake' nez, na' žákleno' légake' kan žala' gono' chegak benne' ka' žóngake' xchin Dios, nich yeyó'ogake' binlo nez. ⁷ Légake' bžójkake' nga dan' zej nži'ile' Jesús, na' bi be zzi'gake' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' toze len Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gapžo ba la'ne benne' ka' žóngake'

ki, nich gónlenžo légake' tzen žin che da' naken dot da' li.

Da' kegle da' žon benne' lie' Diótrifes

⁹ Ba bzaja' da' wzejni'ilen benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', san Diótrifes, bennen' zdan laže'e gake' blo ládjwgake', bi žape' neto' ba la'ne. ¹⁰ Che len, cha' yida' gan zoale, wsá'a láže'le kan zej nak da' žone' le' katen' dobžo. Znnie' cheto' da' wen laže'. Bi žaz laže'e da' nize, san lezka' bi žape' ba la'ne lježžo ka' zžingake' ga na', na' žsejwe' xnezgak benne' ka' žénegekle' gápegake' benne' ka' ba la'ne, na' žebeje' légake' ladjw benách ka' che Benne' Criston'.

¹¹ Ljéža'do', bi gono' kan žongak benne' ka' žóngake' da' kegle, san kan žongak benne' ka' žóngake' da' naken chawe' žala' gono'. No benne' žone' da' naken chawe' nake' che Dios, san no benne' žone' da' kegle batkle bénbi'e Dios.

Da' chawe' da' žon benne' lie' Demetrio

¹² Yógo'te lježžo ka' zzoa lígake' che Demetrio, dan' nak bia' žone' da' naken dot da' li. Lezka' neto' zzoa lito' chie', na' nnezlo' da' zchaljto' kan nak chie' le' naken dot da' li.

Da' znnab Zwa law Dios

¹³ Gónela' wzoja' chio' da' zanže, san bi ženela' wzojan' le'e yichze. ¹⁴ Na'a, žxen laža'a lé'etela' le', na' wchaljžo kwáselo.

¹⁵ Znnabla' Dios wká'n žie' yichj laždo'o. Benne' ka' zej

nnite'e nga, benne' ka' zej
nži'ile' žo'o, žápegake' le' "Pa-
diōx̄." L̄ezka' le', wdape "Pa-
diōx̄" to to benne' ka' zej
nži'ile' žo'o. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ JUDAS

Judas žape' "Padiox" benne' ka' wžekze Dios

¹ Neda', Judas, žapa' le'e "Padiox", nakle benne' ka' bliž Xažo Dios le'e, na' nži'ile' le'e, na' žape chi'e le'e dan' nakle toze len Jesús. Naka' benne' gole, na' wen žin che Jesusen', Benne' Criston', na' lezka' naka' ljež Jakob. ² Znnabla' Dios yeyache' láže'le' le'e, na' ží'ile'ele' le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Benne' wen láže' ka'

³ Ží'na'do' ka', gok láže'li'a wzoja' chele kan nak yeļa' žeslá da' napžon, san žon byenen wzejni'ila' le'e nich dot láže'le tíl-lenle benne' ka' zží'igake' che da' žejle'žo che Dios, dan' bde Dios to chi'ize lo na'gak benne' ka' zej nake' che Leze' nich wzégake' dižan' lawgak yógo'te benách ka'. ⁴ Ki žon byenen gona' dan' baļe benne' ba wyázlengake' žo'o bagáche'ze, benne' ka' Dios bzoe' chégake' ža ni'te choge' chégake' gátgake' to chi'ize. Benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios. Dan' že' láže' Dios žo'o, žékgekle' bi bága'gake' zia cha' góngake' da' kegle. Zží'igake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Toze' Le' zna bi'e žo'o.

⁵ Ba nnézkzelele da' ki, san žénela' wsá'a láže'le kan ben Xanžo Dios. La'kze beslé'

benách Israel ka' katen' be-beje' légake' lo yežlyó Egipto, wdé na' bžia yi'e benne' ka' wnníta'gake' ladjwgake', benne' ka' bi bejlé'gake' chie' Le'. ⁶ Lezka', Dios bsejwe' wbás che ya'abá chie' ka' lo latje chol, wbás ka' bi béngake' xchíngake', san bká'ngake' latje chégake'. To chi'ize zej nžeje' ga na', na' zejte ža wchínnj Dios yežlyó nga. ⁷ Lezka' goken chegak yež Sodoma, na' yež Gomorra, na' chegak yež ka' bdílegaken yež ki. Kan bengak wbás che ya'abá ka', bží'igake' che Dios, lezka' bengak benne' ka' wnníta'gake' lo yež ka'. Bde kwíngake' nich béngake' da' bi naken chawe', na' da' wzé láže'gake', dan' žonen ga žedoe'elžo. Na'a, dan' bsaka' zi' Dios légake' lo yi' da' bi yeyolen, dan' goken chégake' naken to da' zcheblen yógo'težo, nich bi gonžo kan bengak benách ka'.

⁸ La'kze gokgak da' ki, lezka' žongak benne' ki, benne' ka' žóngake' kan znnégekle' yeļe. Zka'n dítjgake' beļa' žen chégake'. Zží'igake' che da' bchi'le Dios žo'o, na' znnégage' chegak benne' wnná bia' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁹ Migel na'kze, wbás blo che ya'abá, katen' bdíl-lene' da' xiwe' nich gak yeké'e beļa' žen che Moisés, bi bežogle' wžíe' da' xiwe' zia, san gožen': "Xanžo Dios tīle' le'." ¹⁰ San benne' ki znnégage' chegak da' ka' žon Dios, da' ka' bi žejní'igekle', na' da' ka' žejní'igekle' žakze chégake' kan

žongak bia yix̄e' ka', bia ka' bi
žejní'igeklba', da' ki z̄kóngekle'
žin, na' z̄žia kwíngake' zia.

11 Da' nyáche'le'e gaken
chégake' dan' ba b́éngake' doła'
kan ben Kaín, na' lo yela' zdan
laže' chégage' ba bchix̄gekle'
kan bchix̄le Balaam nich si'e
mežw, na' ba nžog chégage'
gátgake' kan got Koré katen'
bži'e che Moisés. 12 Benne'
ki žáwgake' tzen len le'e kate'
žawle yela' waw ka' lo yela'
nži'il chele. Žóngake' ga
zchix̄gekle benne' ka' zej
nake' toze len le'e, dan' že'j
žáwgakze'. Zej nake' ka benne'
ka' žala' wáwgake' zila' ka', san
zwav kwíngakze'. Zej nake' ka
to bejw ya'abá da' bi nwan'
nis, na' be' zchen' légaken
nile na'le. Lezka' zej nake'
ka yag ka' ba bžin ža bi da'
kwíagaken san bi be želbían,
na' lezka' zej nake' ka to yag
da' ba wbižen dot lwen, na'
ba nlažon'. 13 Lezka' zej nake'
ka nido' katen' zgó'anen,
na' nwan' bebe lawlen, da'
zloe'elen kan nak yela' sto' da'
žóngake'. Zej nake' ka belj
ya'abá ka', da' ka' wdégakba'
cheła'ale. Dios ba bchoge'
chégage' byéjwgake' to chi'ize
lo latje chol.

14 Kan nak chégage' bchalj
Enok, bennen' wbáblene'
da' gaže kwe' za'só Adán,
katen' bchalje' lo wláz Dios,
na' wnné': "Le wia nga,
za' Xanžon' len zan gaywá'
benách ka' žónlengake' Le'
tzen, benne' ka' zej nake'
che Leze'. 15 Ze'e Le' nich
wsaka' zi'e yógo'te benne'
ka', na' choge' chegak yógo'te

benne' ka' žóngake' da' kegle
gátgake'." Ki gone' ni'a che
yógo'te diža' zi' da' wnnegak
benne' doła' ka' chie' Le'.
16 Benne' ki znnégake' chie'
Le', na' žon dítgekle' Le', na'
žóngake' kan nak da' zdan
láže'gakze'. Zcháljgake' lo yela'
zka'n zen kwíngake', na' nich
ká'gake' yela' wnni'a chegak
benách ka', zka'n zéngake'
légake'.

*Judas žse'e láže'gak benne'
ka' che Jesús*

17 Na'a, zí'na'do' ka', le
chejsá' laže' da' bchaljgak
benne' wbás ka' che Xanžo
Jesús, Benne' Criston', ža ni'te.
18 Benne' ka' belyi'e le'e: "Ža
se lawte ža ka' wloé'e lawgak
benne' ka' gon dítgekle' da'
ka' zej naken la'y, na' góngake'
da' kegle da' zdan láže'gake'."
19 Benne' ki zlá'agake' lažle.
Zcháljgake' lo yela' benachze
chégage', na' Dios Be' La'y bi
zóalene' légake'.

20 Na'a, zí'na'do' ka', le soa
choch kan nak yela' žejlé'
chele, da' naken la'y. Le
wchaljlen Dios, wkónlele žin
yela' wak che Dios Be' La'y.
21 Le ga'nlen Dios, Bennen'
nži'ile' žo'o, na' le kwez ža
na' wloé'e law Xanžo Jesús,
Benne' Criston', Bennen'
žeyache' láže'le' žo'o, nich gata'
yela' nban da' zejlí kanne
chežo.

22 Le gon choch benne' ka'
žak chope láže'gake'. 23 Le
gon ga yelágage', da' gaken
kan yebejle légake' lo yi'. Lo
yela' zžebe chele le yeyache'
láže'l yezika' benách ka'. Le

gape chi'i kwinle, nich bi
gónlenle légage' tzen da' kegle
da' žóngake'.

Da' zka'n zen Dios

²⁴⁻²⁵ Dios tlichá', Bennen'
nnézkzele' yógo'te, Bennen'
beslé' žo'o ni'a che da' ben
Xanžo Jesús, Benne' Criston',
nape'yela' wak gape chi'e le'e,
nich bi wchíxelele, na' nich
wzیه' le'e lawe' Le' gan zoe' lo
baní' li laže'. Gone' le'e dot
chawe', na' ga yebéle'elele.

¡Gakkze che Dios yela' ba,
na' yela' zen, na' yela' nak
blo, na' yela' wnná bia', na'a
ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken!
Ka'kze gaken.

DA' BŁOE'EL DIOS ZWA

Da' błoe'el Dios Zwa kan nak che Jesús

¹ Da' ni naken to da' błoe'el law Jesús, Benne' Criston', da' benn Dios Le' latje włoe'ele' benne' wen žin chie' ka' kan zej nak da' ka' žon byenen la' gáktegaken. Jesusen' bsele'e to wbás che ya'abá chie', wbasen' bzejni'ile' neda', Zwa, benne' wen žin che Benne' Criston'. Wbás che ya'abán' błoe'ele' neda' kan zej nak da' ki. ² Neda', Zwa, zzoja' da' ni da' naken dot da' li kan nak yógo'te da' błe'ela', na' zzoa lia' che xtiža' Dios, na' che da' naken dot da' li da' błoe'el Jesús, Benne' Criston', neda'.

³ Ba nez zen gaken che no benne' gole' da' ni, na' ba nez zen gaken chegak benne' ka' wzé nággake' che no benne' gole' xtiža' Dios ni, na' góngake' kan zńna da' ni, dan' za' gaken.

Da' že' Jesús gaže kwe' benách chie' ka'

⁴ Neda', Zwa, zzoja' da' že' Jesusen' gaže kwe' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia. Dios, Bennen' zoakze', na' wzóateze', na' za' yide', zńnabla'-ne' gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. Žónlengak gaže be' che ya'abá Le' tzen, be' ka' zej nnitan' lawe' Le' gan ži'e, zńna bi'e. ⁵ Lezka' žonlen Jesús, Benne' Criston', Le' tzen. Jesusen' nake' Bennen'

žone' kan zńne', na' zzoa lie' che Dios. Zga'ale' Le' bebane' to chi'ize lo yela' got, na' zńna bi'e benne' ka' zńna biá'gake' ya'abá. Le' nži'ile' žo'o, na' beké'e dola' da' wbága'žo, na' beyón chawe'e žo'o len xchene' da' blalje' le'e yag kroze, katen' gote' lo wlazžo žo'o. ⁶ Jesusen' bene' ga zńna bia'žo, na' ga nakžo bxož ka', nich wká'n zenžo Dios, Xa Jesusen'. iGa'n zen Dios, na' gápteze' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

⁷ Le wia nga. Za' Benne' Criston' lo bejw ya'abá. Lé'egekle yógo'te benne' ka' Le', na' lezka' benne' ka' bétgake' Le'.

Kweže nyáche'gak yógo'te benách yežlyó nga, benne' ka' lé'egekle' Le'. iKa' gaken! Ka'kze gaken.

⁸ Ki wnnakze Jesusen': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten." Ki wnná Xanžon', Bennen' napkze' dot yela' wak. iZoakze' Le', na' wzóateze', na' za' yide'!

Zla' law yela' zen che Jesús

⁹ Neda', Zwa, naka' lježle, na' zzáka'lena' le'e tzen, na' tzen len le'e žebélenla' yela' wnná bia' che Dios, na' napa' yela' zen laže' da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo. Nyejwa' to yežlyó gachje láwe'le nisdo' nga, dan' nzin' Patmos. Nyejwa' dan' bzoa lia' che xtiža' Dios, na' che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Lo ža zen che Xanžon', wzóa Dios Be' La'y

toze len neda', na' benla' chi'i to benne' znnie' zižje xkóže'la' neda'. Benle chi'e kan zbeže loz bia yixe'.¹¹ Bennen' gože' neda': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten. Bzój le'e yiche da' zle'elo', na' bselan' chegak gaže kwe' benách chia' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, benne' ka' nníta'gake':

lo yež Éfeso, na' lo yež Esmirna,
na' lo yež Pérgamo, na' lo yež Tiatira,
na' lo yež Sardis, na' lo yež Filadelfia,
na' lo yež Laodisea."

¹² Beyechja' nich le'ela' bennen' zchájlēne' neda'. Katen' beyechja', ble'ela' gaže da' ka' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ¹³ Ládjpgak da' ka' zej nwan' yi' ble'ela' to Benne' znne'e kan znna' to benne' byo. Nakwe' to laže' tonn da' zžinen xni'e, na' nzie' to bayw lcho'e da' naken ya oro. ¹⁴ Zíla'do'ze nak yicha' yichje' kan nak zila' o kan znna' bege', na' žákti'te yej lawe' ka' yi'. ¹⁵ Žákti'te ni'e ka' ya bronse ba'a, da' nłale'en lo yi' ka' bo' yalje. Zižje benle chi'e kan ženle to yegw zen. ¹⁶ Lo ne'e li ža nwe'e gaže belj baní', na' lo žoe'e zžoj diža' da' naken ka' to ya ntoche' da' ntochen' žop la'ate. Žákti'te lawe' ka' wbíž katen' znná'le'en.

¹⁷ Kate' ble'ela' Le', wbixa' xni'e ka' to benne' gat. Naž Le' bxo'a ne'e neda' len ne'e li ža, na' gože' neda': "Bi

žebo'. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante. ¹⁸ Naka' Bennen' zoakze' nbane'. Gota', na' na'a zóateza' nbana'. Nzi' lo na'a nna bi'a yela' got, na' lezka' latje chegak benne' gat ka'. ¹⁹ Bzój le'e yiche dan' ba ble'elo', na' da' žak na'a, na' lezka' da' žala' gak te na'a. ²⁰ Da' ni naken da' ngache' kan nak chegak gaže belj baní' ka', da' ka' ble'elo' noa'a lo na'a li ža, na' kan zej nak da' gaže da' zej nwan' yi' da' zej naken ya oro. Gaže belj baní' ka' zej nakba' da' žsaka' leben gaže wbás chegak gaže kwe' benách chia' ka', na' da' gaže da' zej nwan' yi' zej naken da' žsaka' leben gaže kwe' benách chia' ka'."

2

Diža' da' bsela' Jesús lo yež

Éfeso

¹ Lezka' wnná Bennen': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalēne' benách chia' ka' lo yež Éfeso. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža, na' zde' gachje lāwe'le da' gaže da' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ² Ki znne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan žónle'ele xchina'. Nnezla' zbezle zen laže', na' bi gak gakle zen laže' len benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe'. Nnezla' ba wzí' bia'le benne' ka', benne' znnágake' zej nake' wbás chia' ka', san bi zej nake', na' na'a nnézlele žon láže'gake'. ³ Zbezle zen laže', na' ba wzáka'le

dan' nakle toze len neda', san bi bsan láže'le neda'.
 4 Na'a, zoa to da' žesbaga'a le'e zia. Biž nží'ilele neda' kan bží'ilele neda' zga'ale.
 5 Che len, le chejsá' laže' kan benle zga'ale, dan' bsanle, na' na'a, le yeyát laže', na' le gon kan benle zga'ale. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' yeká'a dan' nwan' yi' chele lo latje chen. 6 Na'a, zoa to da' žáklenen le'e. Bi zlé'elele chawe' da' žongak benne' nikolaíta ka', benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' da' kegle, dan' bi napa' neda' chawe'. 7 No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zнна Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zinne': Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó nga, gona' ga gáwgake' da' zbia yagen' dan' zoan gachje láwe'le yežlyó xtan che Dios, dan' gonen ga sógake' nbángake' to chi'ize."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Esmirna

8 Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' seło'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Esmirna. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' nake' Bennen' zeje' zante, Bennen' gote', na' bebane' to chi'ize. 9 Ki zinne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan zzáka'le. Nnezla' nakle benne' yache' ka', san da' li naple yela' wnni'a da' naken li laže'. Lezka' nnezla' kan žongak benne' ka' znnágage' zej nake' benne' judío ka',

benne' ka' zej nake' che Dios, san bi zej nake', na' zinne' zí'gake' chele. Benne' ki zej nake' che da' xiwe'. 10 Bi žébele da' sáka'le. Da' xiwen' gonen ga yéjwle bálele liž ya. Ki wsaka' zin' le'e, na' sáka'le ka' chi' ža. Le chejlé' chia' neda' na' zejte gatle, na' neda' gonna' yela' nban da' zejlí kanne chele. 11 No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zнна Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zinne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, yela' got da' gaken da' bežope chi'i chegak benne' ka' cházgake' lo yi' gabíl bi be gonen chégage'."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Pérgamo

12 Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' seło'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Pérgamo. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e ya ntoche', da' ntochen' žop la'ate. 13 Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' zoale gan zнна bia' da' xiwe', san ne žxen láže'le neda'. Bi bsanle kan žejle'le chia' neda'. Bi bsanlen katen' bétgake' Antipas gan zoale, bennen' bzoa líteze' chia', na' gote' ga na' že' da' xiwe'. 14 Na'a, zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Nzi' lo na'le benách ka' lo yež Pérgamo, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bsdle Balaam, bennen' bsdle' Balak gone' ga chíxgekle' benách Israel ka', na' che len bdáwgake' bia beždo' ka', bia ka' bétgake'-ba' lawgak lo'a ka', na' béngake'

da' kegle. ¹⁵ Lezka' žónlengak benne' ka' le'e tzen, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' nikolaíta ka', dan' bi zle'ela' neda' chawe'. ¹⁶ Che len, le yeyát laže' na'a. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' tíl-lena' légake' len diža' da' zžojen žoa'a, dan' naken ka to ya ntoche'. ¹⁷ No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zŋna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zŋne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, wáwgaka'-ne' yet maná da' ngache'. Lezka' wnezjwa' to yej chíchedo' chégake', na' lo yej na' nyejw to la kobe, da' bi nonbia' nitó benne', san toze bennen' si'en."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Tiatira

¹⁸ Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Tiatira. Ki wzojo': Zchalj Zi'n Dios, Bennen' žia yej lawe' dan' zej naken ka yi', na' ni'e zej naken ka ya bronse ba'a. ¹⁹ Ki zŋne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' kan nží'ilele neda', na' kan žejle'le chia' neda'. Lezka' nnezla' kan žonle xchina' lo yela' zbez zen laže' chele. Nnezla' nakže li laže' kan žonle da' ki ka benle zga'ale. ²⁰ Zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Žwe'ele latje no'len' lie' Jesabel, no'len' zŋne' zchalje' lo wláz Dios, na' len da' žsedle' žon láže'le' benne' ka', benne' žóngake' xchina'. Žsedle'

légake' da' žonen ga žóngake' da' kegle dan' žawgake' bia beždo' ka', bia ka' žótgake'-ba' lawgak lo'a ka'. ²¹ Neda' bi'ane' latje yeyát laže'e, san bi žénele' wka'ne' da' kegle da' žone'. ²² Che len cho'na'-ne' ga gate'e, gan sake'e to yižwé' zen tzen len benne' ka' žónlengake' le' tzen da' kegle. Ki gona' na'a cha' bi yeyát láže'gake' nich biž góngake' doła'. ²³ Gona' ga gatgak zí'ngake' ka'. Ki gaken, gákbe'egekle yógo'te kwe' benách chia' ka' žwia' neda' da' zbek yichjgak benách ka', na' da' zza' láže'gake', na' yebi'a chele kan nak da' žonle. ²⁴ Yezíka'le le'e zoale lo yež Tiatira, nólele le'e bi nzi' lo na'le dan' žsedle', na' bi wzí' lo na'le dan' zŋnagak benne' ka' naple'en yela' žejní'il, san da' li naken che da' xiwe', žapa' le'e: bi yesbaga'a le'e yetó da' žala' gonle. ²⁵ Na'a, dan' ba nzi' lo na'le, le gape chi'in na' zejte yelá'a neda'. ²⁶ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, na' góngake' kan žénela' neda' na' zejte ža na', neda' gona' ga nna biá'gake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ²⁷ Kan Xažo Dios bdie' lo na'a yela' wnná bia', lezka' neda' gona' ga nna biá'gake' yež ka', na' gata' lo ná'gake' to bar ya, na' wzózjgake' benách ka' kan žon to benne' zzozej' to yeso' da' naken yo. ²⁸ Lezka' gonna' légake' latje gákgake' toze len neda'. Naka' ka' belj xsile chegak benách chia' ka'. ²⁹ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zŋna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe'

benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

3

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Sardis

¹ Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Sardis. Ki wzojo': Zchalj Bennen' nníta'lengak gaže be' ka' Le', na' noe'e da' gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža. Ki znné': Neda' nnezla' da' bi nak chawe' da' žonle, na' nnezla' ba natkzle la'kze žékgekle benách ka' zoale nbanle. ² Le soa ban laže'. Le gon choch da' ka' nníta'lengaken le'e, da' ka' za' gátgaken, dan' žonle da' bi naken chawe' law Dios. ³ Le chejsá' laže' na'a xtiža' Dios da' bēnlele, dan' wzí' lo na'le. Le gon kan znná xtiže'e na', na' le yeyát laže'. Cha' bi gak ban láže'le, kon yela'kza' gan zoale kan zla' benne' wbán, na' bi nnézlele biz ža na' la'a gan zoale. ⁴ Bałe benne', benne' ka' nníta'lengake' le'e lo yež Sardis, zej nake' chawe'. Benne' ka' tálgake' neda', nákwgake' laže' zila'do'ze da' zloe'elen ba beyákgake' dot chawe' dan' zej nake' zi gaken ki chégake'. ⁵ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga wakwa' légake' laže' zila'do'ze, na' bi wsoła' lágake' da' ba zej nyejwn gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejlí kanne. Si' lo na'a benne' ki law Xažo Dios, na' lawgak wbás che ya'abá chie' ka'. ⁶ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znná

Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Filadelfia

⁷ Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Filadelfia. Ki wzojo': Zchalj Benne' La'y, Bennen' znné' da' naken dot da' li, na' yo'o lo ne'e zi'n ya che Dabí, bennen' wnná bi'e, na' žsaljwe' gan žo'ogak benách ka', na' bi gak no benne' wsejwen', na' žsejwe', na' bi gak no benne' wsaljwen'. ⁸ Benne' ni znné': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' naple láte'ze yela' wak, san žonle kan znná xtiža'a, na' bi žedoé'elele znnale nakle chia' neda'. Che len ba bzoa' lawle to gan gak cho'ole da' nyaljwn, na' bi gak no benne' wsejwen'. ⁹ Le wia nga, benne' ka' zej nake' toze len da' xiwe', na' žon láže'gake', na' znnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zka'n zéngake' Dios, san bi zej nake' ki, neda' gona' ga lá'gake' lawle le'e, na' wzóa zibgake' xní'ale. Naž gákbe'egekle' nži'ila' le'e. ¹⁰ Dan' benle le'e kan znná xtiža'a, na' gokle zen laže', neda' gape chi'a le'e ža na' sáka'gak yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, da' gaken nich si' bian' légake'. ¹¹ Za' yelá'a. Che len le gape chi'i da' naple, nich bi gak no benne' gone' ga bi si'le dan' žala' gonna' chele. ¹² Nólele le'e sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona'

ga gagle choch kan zej nak yag ka' da' žóxe'gaken yo'o, na' soale lo yodo' gan zoakze Dios, na' batkle yežojle ga na'. Wdá'a lawle le'e La Dios chia', na' lezka' kan nzi' yež che Dios da' naken yež Jerusalén kobe, da' žojen ya'abá che Dios lo na' Dios. Lezka' wdá'a lawle le'e la' kobe. ¹³ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Laodisea

¹⁴ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Laodisea. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' to chi'ize, Bennen' žone' kan znne', na' zchalje' da' li, Bennen' bla' lo ne'e Le' yógo'te da' ben Dios. ¹⁵ Ki znne': Neda' nnezla' da' žonle. Kan žonle naken ka nis da' bi naken zag dan' bi zka'nle neda' to chi'ize, na' bi naken ka nis la dan' bi žonle xchina' dot láže'le. Gakže chawe' gagle ka nis zag o ka nis la. ¹⁶ Na'a dan' nakle ka nis ža'do', na' bi nakle ka nis zag, na' bi nakle ka nis la, cho'na' le'e kan žon bennen' žeyebe' nis ža'do' na'. ¹⁷ Le'e znnale naple yela' wnni'a, na' žak da' chawe' chele, na' bi be žiažjen chele, san bi žákbe'elele kan nakle. Nakle benne' yache' ka'. Že' zédlele. Nak nyache' láže'le, na' nak chol' yichj lázdo'le, na' zdale gal yídzele. ¹⁸ Che len, neda' zzejni'ila' le'e nich gá'wle lo na'a neda' da' naken ka ya

oro da' ben chawa'a lo yi', nich gata' yela' wnni'a li láže' chele. Lezka' žala' gá'wle lo na'a láže' chich da' gákwle, nich gache' yela' gal yidze chele da' žonen ga žedoe'ele no benne'. Lezka' žala' gá'wle lo na'a da' yeyonen yej lawle nich gak lé'elele. ¹⁹ Neda' zdila', na' zze'la' snia yógo'te benne' ka' nži'ila' cha' bi žóngake' da' naken chawe'. Che len, le yeyát láže', na' le gon xchina' dot láže'le. ²⁰ Le wia nga, nedkza' zia' ža yo'o, na' žliža'. Cha' no benne' yenle' chi'a, na' saljwe' chia', na' choa'a, na' gáwlena' bennen', na' le' gáwlene' neda'. ²¹ Nólele sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga kwé'lenle neda' tzen gan ži'a znna bi'a, kan ben Xa' chia' neda'. Bzoela' da' gok chia', na' wžé'lena' Xa' tzen gan ži'e znna bi'e. ²² No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' znna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

4

Žólgake' da' zka'n zenen Dios ya'abá chie'

¹ Wdé gokgak da' ki, bwia' na' ble'ela' to gan žo'ogak benách da' nyaljwn ya'abá che Dios. Lezka' benla' chi'i bennen' dan' benla' zga'ale, na' wnnié' zižje kan zbež loz bia yiže'. Chi'i na' wnnén neda', na' wnnán: "Da ža'le nga, na' neda' wloe'ela' le' da' ka' žon byenen gákgaken te na'a."

² Ka' gaze Dios Be' La'y bchi'e neda', na' ble'ela' to latje ya'abá che Dios gan že' Bennen' z_{nna} bi'e, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e latjen'. ³ Bennen' ži'e latjen' žákti'te', kan žákti'te yej jaspe, na' yej kornalina, yej ka' záka'le'egaken. Gachje l_{áwe}'le latjen' zoa pita' ya'a da' naken x_{tan} kan nak yej esmeralda, da' žep_{le}'en yes baní'. ⁴ Dot gawze latjen' zej nnita' yetáp zoa latje ka' gan želbé' tap zoa benne' gole ka', benne' ka' zej nape' ye_{la}' wnná bia', na' zej nakwe' laže' z_{íla}'do'ze, na' žiagak yíh_ggake' da' ka' zej naken ya oro. ⁵ Lo latje blo gan že' Bennen', želžój yes ka', na' wzió' z_nnen, na' žax_{to}' z_nnen. L_{awle} latjen' z_{za}'ni'gak gaže da' ka' z_gó'ogaken baní', da' ka' zej naken gaže be' ka' žón_lengaken Dios tzen. ⁶ Gan nak l_{aw} latjen' zoa to kan nak to nido' da' žepen yes baní' ka yej jese.

Dot gawze latjen', chelá'a weje zej nnita' tape benne' ban, na' yej l_{áw}gake' zan žiagaken zaka' x_kóže'lgake', na' l_{áw}legake'. ⁷ Benne' nežw ladjw tape' ki z_nne'e kan z_{nna}' beže yi_xe'. Benne' bežopen' z_nne'e kan z_{nna}' beže, na' benne' beyonnen' z_{nna}' l_{aw}e' kan nak l_{aw} to benne', na' benne' bedapen' z_nne'e kan z_{nna}' to bsia, bia z_laba'. ⁸ Dapte benne' ki, žiagak x_ope x_ílgake', na' l_{áw}legaken, na' l_é'elgaken, yej l_{aw} zan žiagaken. Dot ža dot ye_{le}, bi žsángake' z_nnágake':

¡La'y, la'y, la'y nak X_{an}žo Dios,

Bennen' napkze' dot ye_{la}' wak!

¡Wzoakze', na' zoakze', na' za' ye_{la}'kze'!

⁹ Benne' ban ka' z_{ka}'n zéngake' Bennen' ži'e z_{nna} bi'e, na' zóateze' nbane'. Žápegake' Bennen' ba la'ne, na' žé'gake' Le': "Žó_xkeno'." Yógo'te chi'i žongak dapte benne' ban ka' ki, ¹⁰ na' tap zoa benne' gole ka' zzechw l_{áw}gake' lo yo l_{aw} Bennen', na' z_{ka}'n zéngake' Le', Bennen' zóateze', na' žeká'gake' da' ka' zej naken oro da' žiagaken yíh_ggake', na' zdégake' da' ka' l_{awle} latjen' gan že' z_{nna} bia' Bennen', na' z_nnágake':

¹¹ ¡X_{anto}' Dios, nako' Le' zi wká'n zento' Le',

na' gap_{to}' Le' ba la'ne, na' gata' chio' ye_{la}' wnná bia'

dan' beno' yógo'te da' zej den! Kan žénekzelo' zej den, na' wzó l_{aw} zej den.

5

To yiche, na' Bennen' nake' Z_{íla}'do'

¹ Naž ble'ela' to yiche lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. Yichen' naken to yiche ndoben, na' zej žian diža' žope la'al_{en}. Nyejwn yichen' len gaže da' zej nak bian'. ² Ble'ela' to wbás blo che ya'abá, na' wnnié' zižje, na' wnné': "¿Nož benne' nake' zi choge' da' ka' zej nak bian' da' zej no_xen yichen', na' saljwen'?"

³ Bi gok nitó benne' saljwe' yichen', na' bi gok no benne' wien', nitó benne' zoe' ya'abá

che Dios, na' nitó benne' zoe' yežlyó, na' nitó benne' zoe' zanle yežlyó. ⁴ Naž wžeža' neda' dan' bi bžel-le no benne' nake' zi saljwe' yichen', na' nitó benne' nake' zi golen', na' nitóe' nake' zi wien'. ⁵ Naž to benne' golen' gože' neda', na' wnné': "Bi kwežo'. Bennen' nake' ka to beže yixe', Bennen' nbáblene' za'só Judá, na' nake' za'só Dabí. Le' ba bzoele' yógo'te da' gókgaken chie'. Lekze' nake' zi choge' da' ka' zej noxen yichen', na' wsaljwen'."

⁶ Naž bl'e'ela' Bennen' nake' Zíla'do' che Dios, na' zie' law Benne' ži'e latje blon', da' zoan gachje láwe'le gan zej nnita' benne' ban ka', na' benne' gole ka'. Žíagak Zíla'don' we' kan žíagak to zila', bian' bétgake'-ba' law Dios, na' žíagak gaže lozba', na' gaže yej lawba', da' ka' žlóe'egeklen kan zej nak gaže be' ka' žónlengaken Dios tzen, be' ka' žsele'e dot yežlyó. ⁷ Wdé Bennen' nake' Zíla'do', na' bežwe' yichen' da' žian lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. ⁸ Kate' bežwe' yichen', na' tape benne' ban ka' len tape žoa benne' gole ka' bzoa žíbgake' law Bennen' nake' Zíla'do'. To to benne' gole ka' zej noe'e to da' zgólgake', da' ka' zej nzin' arpa, na' lezka' zej noe'e béga'do' ka' da' zej naken oro, na' yóžgaken yale, dan' žloe'elen yela' zchaljlen Dios chegak benne' chie' ka'. ⁹ Žólgake' to da' kobe da' zka'n zenen Zíla'don', dan' znnan ki: Nako' Le' zi goxo' yichen',

na' chogo' da' ka' zej noxen', dan' bi'o latje benne' ka' bétgake' Le', na' len xcheno' beya'o benách ka' nich gákgake' che Dios, zej nake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó, benách ka' zcháljgake' yógo'te diža' yoble ka', na' zej nbabe' yógo'te yež ka' zej nnitan' dot yežlyó. ¹⁰ Beno' ga zej nake' benne' wnná bia' ka', na' ga zej nake' bxož ka' che Dios chežo.

Beno' ga znná biá'gake' yežlyó. ¹¹ Naž bwia', na' benla' chi'igak wbás zan che ya'abá. Wbás zan gole kwis nníta'gake'. Zégake' kwit latje blon' tzen len benne' ban ka', na' lezka' len benne' gole ka'. ¹² Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake': ¡Bennen' nake' Zíla'do', bian' bétgake'-ba', nake' zi si' lo ne'e yela' wnná bia', na' yela' wnni'a, na' yela' žejní'il, na' yela' wak! ¡Nake' zi gapžo-ne' ba la'ne, na' chejle'žo chie', na' wká'n zenžo-ne'!

¹³ Naž benla' žolgak yógo'te da' ben Dios, da' ka' zej nnitan' ya'abá chie', na' lo yežlyó, na' zanle yežlyó, na' lo nisdo'. Žolgak yógo'te da' zej nnitan' latje ka', na' wnnágaken: ¡Ga'n zen Bennen' ži'e latje blon', na' lezka' Bennen' nake' Zíla'do'! ¡Gápetezžo-ne' ba la'ne, na' wká'n zenžo-ne'!

¡Nna biá'teze' Le'!

14 Tape benne' ban ka' wnnágake': "¡Ka'kze gaken!"

Naž tap žoa benne' gole ka' bzechw lágake' lo yote, na' bka'n zéngake' Bennen' zóateze'.

6

Da'ka'zej noxen yichen'

1 Naž bl'e'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' bchoge' to da' noxen yichen', na' benla' che to benne' zoe' ladjw tap benne' ban ka', na' benle chi'e kan zne wzió', na' wnné': "Da wio'."

2 Bwia', na' bl'e'ela' to bia chich, na' bennen' žie'-ba' noxe' to da' žsen yag ntóche'do' ka'. Bnézjwgage' le' to da' naken oro da' bžie' yichje', na' bžoje' ka to benne' blo, benne' wnná bia', nich wlěj wchochje' benne' ka' žjake' lo wdile.

3 Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' bežope da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban bežope', na' wnné': "Da wio'."

4 Naž bžoj to bia xna. Bdégage' lo na' bennen' žie'-ba' yela' wnná bia' nich yekwase' yela' zga'n cháwe'do' chegak benách ka', na' nich gone' ga gótgake' ljéžgake' ka'. Bnézjwgage' le' to ya ntoche' zen.

5 Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' beyonne da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban beyonne', na' wnné': "Da wio'."

Bwia', na' bl'e'ela' to bia gasj, na' bennen' žie'-ba' noxe' to zgons. 6 Benla' chi'i to benne'

zchalje' gachje lawe'le tape benne' ban ka', na' wnné': "Chope ya zoa' stribe naken lazjw to benne' che to ža wen žin dan' gak wbín, na' xope ya zoa' sebada naken lazjwe' che to ža wen žin, san bi gono' ga yažje set, na' bi be gono' che xis uba wal'."

7 Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' bedape da' noxen yichen', na' benla' bchalj bennen' ban bedape', na' wnné': "Da wio'."

8 Bwia', na' bl'e'ela' to bia gache, na' bennen' žie'-ba' lie' Yela' Got, na' bennen' lie' Latje Chol Che Benne' Gat Ka' žónlene' le' tzen. Bdégage' lo na' bennen' lie' Yela' Got yela' wnná bia' nich nna bi'e gachje da' gachje benách ka' nníta'gake' yežlyó, nich gótgake' légage' len ya ntoche', na' len yela' zdon, na' len yižwé' ka', na' lo žoá'agak bia yiže' snia, bia ka' nníta'gakba' yežlyó.

9 Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' gayo' da' noxen yichen', na' bl'e'ela' zan bkog da' žen' ya'abá che Dios zej nnita' be' ka' góggakkze benne' ka' bétgake' légage' dan' bzégage' xtiža' Dios. 10 Be' ki wnnegak zižje, na' wnnágaken: "Xanto' la'y, žono' kan znno'. žBatxkze wchi'a lažo'o neto', na' chogo' chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó gátgake' dan' bétgake' neto'?"

11 Bwákwgage' légage' laže' zíla'do'ze, na' belyi'e légage': "Le yezi' laže' yetó chí'do'ze, xak la'gak yógo'te lježle nga, benne' wen žin ka' che Benne'

Criston', benne' ka' gotgak benách ka' légake' kan bétgake' le'e."

12 Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' xop da' noxen yichen', na' bwia', na' ble'ela' wzó' yežlyó. Na' wbíž beyaken gasj, na' goken ka to laže' yicha' gasj, na' byo' beyaken xna kan nak žen. 13 Belyínnj belj ya'abá ka' lo yo, na' goken kan žak che to yag higo, želyínnj da' zbian kate' zta be' wale yagen'. 14 Wdé che ya'abá, na' gok chen kan žak che to da'a kate' no benne' ztoben'. Bkwasgak yógo'te ya'ado', na' yógo'te yo biž lo niso' ka' gan wže'gaken. 15 Naž benne' ka' zña biá'gake' lo yežlyó len benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' yógo'te benne' zej ndo'w ka', na' yógo'te benne' bi zej ndo'e, na' benne' blo ka', na' benne' wnni'a ka', bkache' kwíngake' gan nak zan bloj ka', na' gan nak le'e ya'ado' ka'. 16 Blížgake' ya'ado' ka', na' le'e yej ka', na' wnnágake': "Le yedjbaga' neto', na' le wkache' neto', nich bi le'el Bennen' ži'e latje blon' neto', na' nich bi yedjžen neto' yela' zža'a che Bennen' nake' Zíla'do'. 17 Ba bžin ža la' law yela' zža'a chégake', na' žnozke benne' gak soelen?"

7

To gaywá' tape yon mil benne'

1 Wdé gokgak da' ki, na' ble'ela' tape wbás che ya'abá zégake' dape la'ale yežlyó, na' žséjwgake' xnezgak da' tape be', da' ka' žákgaken chelá'a weje lo yežlyó. Ki béngake' nich bi gak be' lo yežlyó, na' nich bi gak be' law niso', na' nich bi wtán yag ka'. 2 Lezka' ble'ela' yetó wbás che ya'abá ze'e zaka' gan zla' wbíž, na' noe'e to da' wdé'e benne' ka' zej nake' che Dios ban, dan' gak bian' légake'. Wnnié' zižje, na' bliže' tape wbás che ya'abá, wbás ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich wchínnjgake' yežlyó, na' niso'. 3 Wbás ni gože' yetape' ka', na' wnné': "Bi wchinnjle yežlyó, na' niso', na' yag ka' na' zejte wda'to' to da' gak bian' lo xgagak benne' wen žin ka' che Dios chežo."

4 Benla' kan zej nak benne' ka' da' légake' dan' nak bian', na' zej nake' to gaywá' tape yon mile' ládjwgak da' chežinno kwe' lježgak za'só Israel. 5 Benne' ka' da' légake' dan' nak bian' zej nake':

Chežinno mil lježgak za'só Judá.

Chežinno mil lježgak za'só Rubén.

Chežinno mil lježgak za'só Gad.

6 Chežinno mil lježgak za'só Aser.

Chežinno mil lježgak za'só Nef-talí.

Chežinno mil lježgak za'só Manasés.

7 Chežinno mil lježgak za'só Smon.

Chežinno mil lježgak za'só Lebí.

Chežinno mil lježgak za'só
Isakar.

8 Čežinno mil lježgak za'só
Sabulón.

Chežinno mil lježgak za'só
Jwsé.

Chežinno mil lježgak za'só
Benjamín.

*Benne' ka' zej nakwe' laže'
zila'do'ze*

9 Wdé gok da' ni bwia', na'
ble'ela' benne' zan, na' bi gak
nitó benne' wlabe' légake'.
Zej nbabe' yógo'te yež benne'
ka' zchálgake' diža' yoble ka',
benne' ka' nníta'gake' dot
yežlyó. Zégake' law Bennen'
ži'e latje blon' gan že' Bennen'
nake' Zíla'do', na' zej nakwe'
laže' zila'do'ze, na' zej noxe'
zin ka'. 10 Wnnégake' zižje
yógo'tegake', na' wnnágake':

¡Yela' žeslá zan' lo na' Dios
chežo, Bennen' ži'e
latje blo,

na' lezka' zan' lo na' Bennen'
nake' Zíla'do'!

11 Yógo'te wbás che ya'abá
zégake' dot gawze latje blon',
gan naken dot gawze gan zej
nníta' benne' gole ka', na'
gan zej nníta' tape benne'
ban ka', na' bzechw lágwage'
lo yote law latje blon', na'
bka'n zéngake' Dios, 12 na'
wnnágake':

¡Ka'kze gaken!

¡Ga'n zen Dios chežo!

Napo' yela' zen, na' yela'
žejní'il.

Že'to' Le': "Žóxkeno'" na' zka'n
zento' Le'.

Napkzo' yela' wnná bia', na'
dot yela' wak.

¡Gákteze ki chio', Dios cheto'!

Ka'kze gaken.

13 Naž to benne' ladjw
benne' gole ka' wnnable'
neda', na' wnné': "¿Nož
benne' ka' zej nakwe' laže'
zila'do'ze, na' ga benne'
légake'?"

14 Neda' goža'-ne': "Xan, le'
nnézkzelo'."

Le' gože' neda': "Benne' ki
belzáka'li'e lo na'gak benne'
ka' bétgake' légake'. Naken ka
belyibe' laže' da' zej nakwe',
na' beyóngaken' zila'do'ze len
žen che Bennen' nake' Zíla'do'.

15 Che len nníta'gake' law latje
blon' gan že' Dios, zнна bi'e,
na' zóngake' žin lawe' Le' dot ža
dot yele lo yodo' chie'. Ben-
nen' ži'e latje blon' gape chi'e
légake' dan' zóalenteze' légake'.

16 Biž tóngake', na' biž bílegake'
nis, na' biž wzéy wbiž légake',
na' biž gékgekle' da' la, 17 dan'
Bennen' nake' Zíla'do', Benne'
zoe' gachje lówe'le latje blon',
gape chi'e légake' ka to benne'
žape chi'e zila' ka'. Chi'e légake'
gan žal nis da' žonnen yela'
nban, na' Dios yesbiže' yej
lágwage' nis želbeže'."

8

Da' gaže da' noxen yichen'

1 Kate' Bennen' nake'
Zíla'do' bchoge' da' gaže da'
noxen yichen', na' wžé' ži
ya'abá che Dios xtido'. 2 Naž
ble'ela' gaže wbás che ya'abá,
wbás ka' zégake' law Dios,
na' bdégake' lo ná'gake' gaže
lozgak bia ka'. 3 Naž bla'
yetó wbás che ya'abá, na'
noe'e to že'n yale da' naken
ya oro, na' wzie' žoe'e bkog
da' žen' ya'abá che Dios.
Bnéžjwage' le' yale zen nich

gonen' toze len yela' zchaljlen
 Dios chegak yógo'te benách
 ka' che Benne' Criston', na'
 bzeyen' lo bkogen' da' naken
 ya oro, da' den law latje blon'.
 4 Wžén žen che yalen' da' žen'
 lo na' wbás che ya'abán', na'
 goken toze len yela' zchaljlen
 Dios chegak benách ka' che
 Benne' Criston', na' bžinen
 gan že' Dios. 5 Naž wbás che
 ya'abán' beḡwe' ye'n yalen',
 na' besche'en bzio' yi' da'
 žian lo bkogen', na' blatjen' lo
 yežlyó. Wzió' wnnén žižje, na'
 wyép yes, na' wzó' yežlyón'.

Zkwéžgake' lozgak bia ka'

6 Naž gaže wbás che ya'abá,
 wbás ka' zej noḡe' gaže
 lozgak bia ka', wzóagake'
 wkwéžgaken'.

7 Wbás nežw che ya'abá
 bkweže' lozba' chien', na'
 wžé' yej nis ži'a len yi', na'
 žen che we', dan' byinnjen lo
 yo. Wyéy to kwe' che chonne
 kwe' yežlyón', na' lezka' wyéy
 to kwe' che chonne kwe' yag
 ka'. Lezka' wyeygak yógo'te
 yiḡe' ya'a.

8 Wbás bežope che ya'abá
 bkweže' lozba' chien', na'
 wbixē to da' naken ka to ya'a
 zen da' žeyen lo nisdó', na'
 yelate' ka gachje da' gachje
 nisdon' beyaken žen. 9 Got
 to kwe' che chonne kwe' da'
 zej nban da' zej nnitan' lo
 nisdon', na' wžía yi' to kwe'
 che chonne kwe' barkw ka'.

10 Wbás beyonne che
 ya'abá bkweže' lozba' chien',
 na' to belj ya'abá da' žeyen
 ka yeže žala' wbixen gan
 de nis yegw ka', na' gan žal

nis, na' goken ki che yelate'
 ka gachje da' gachje nis da'
 žen' dot yežlyó. 11 Beljen'
 nzin' Ajenjo, da' naken to
 da' sla', na' yelate' ka gachje
 da' gachje nisen' beyaken sla'
 kan nak ajenjon', na' gotgak
 benne' zan ni'a che nisen' da'
 beyaken sla'.

12 Wbás bedáp che ya'abá
 bkweže' lozba' chien', na'
 yelate' ka gachje da' gachje
 wbiž beyaken chol, na' lezka'
 goken che byo', na' to kwe'
 che chonne kwe' belj ka'
 beyaken chol. Ka' goken,
 bi bza'ní' wbiž yelate' ka
 gachje da' gachje ža, na' bi
 wza'ni'gak belj ka' len byo'
 yelate' ka gachje da' gachje
 yele.

13 Naž bwia', na' benla'
 znne žižje to wbás che ya'abá,
 wbás na' zdie' gachje láwe'le
 zan ya'abá, na' wnné': "Da'
 nyáche'le'e gaken chele le'e.
 Da' nyáche'le'e gaken chele
 le'e. Da' nyáche'le'e gaken
 chele le'e, zoale yežlyó katen'
 wkwéžgak yechonne wbás
 che ya'abá ka' lóžgakba' ka'."

9

1 Wbás gayo' che ya'abá
 bkweže' lozba' chien', na'
 ble'ela' to benne' ya'abá,
 benne' znne'e ka to belj ya'abá
 da' beḡjwn lo yežlyó, na'
 bnéjzwgake' le' zi'n ya che latje
 chol. 2 Bsaljwe' latje cholen',
 na' wžén žen che da' žeyen
 lo latje cholen', na' goken ka
 žen da' zžojen gan zžéygake'
 bzodo' ka', na' bechól wbiž
 len ya'abá ni'a che žen na'.
 3 Lo žen na' bžojgak biche' zo

ka', na' belzoaba' dot yežlyó, na' Dios bi'e légakba' latje gádo'gakba' benách ka' kan žongak goxjní' ka', bia ka' žé'gakba' yežlyó. ⁴ Le' góžgake'-ba' bi yé'engakba' yiže' dan' de yežlyón', na' lezka' yag ka', san wak gádo'gakba' benne' ka' bi da' lo xgágake' dan' nak bian' zej nake' che Dios. ⁵ Bi bi'e légakba' latje gótgakba' benách ka', san wsaka' zízegakba' légake' gayo' byo'. Zlale'e gan žádo'gakba' kan zla gan žádo'gak goxjní' ka'. ⁶ Lo ža ka' yénegekle benách ka' got kwíngake', san bi gágake'. Yénegekle' gátgake' san wkache' kwín yela' got.

⁷ Zinna'gak biche' zo ka' kan zinna'gak bia ka' zej nákwba' da' naken ya, nich chjakba' lo wdile. Žiagak yíchjgakba' da' ka' zej naken ka' da' ka' zej naken oro. Zinna' láwgakba' kan zinna' lawgak benách ka'. ⁸ Zinna' yicha' yíchjgakba' kan zinna' yicha' yichj to no'le. Zej nak láye'gakba' kan zej nak laye' beže yiže'. ⁹ Zej nakw lchó'gakba' da' naken ya. Žongak xilgakba' žaxto' kan žongak karret ka' žzobgak bia ka' kate' zjakba' tariaze lo wdile. ¹⁰ Zej nak xbángakba' kan nak xban goxjní', gan zej žia lí'gakba'. Lo xbángakba' ka' zej žia da' zdíl'-lengakba', nich gon zí'gakba' benách ka' gayo' byo' ka'. ¹¹ Zoa to benne' zinna bi'e légakba', bennen' nake' wbás xiwe' che latje chol. Wbasen' lie' len diža' hebreo: Abadón, da' znnan len diža' griego: Apolión, na' len diža'

xíža': Da' Zchinnjen.

¹² Ba wdé da' nežw da' zžia yin' benách ka', san za'gak yechóp da' ka' wžia yin' légake'.

¹³ Wbás xope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benla' chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le da' tape da' zej naken ka' loz beže, da' ka' dá'gaken dape la'ate bkogen' da' naken ya oro, da' žen' law Dios. ¹⁴ Bennen' zcháljlene' wbás xopen' che ya'abá, wbasen' bkweže' lozba' chien'. Bchalje', na' wnné': "Beseže tape wbás xiwe' ka' zej nžejen žoa'a yegw Éufrates."

¹⁵ Naž beseže' tape wbás xiwe' ka', wbás ka' bkwez Dios che ža na'ze, da' naken ža na', na' byo' na', na' yiz na', nich gótgaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó. ¹⁶ Benla' kan nbabgak benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žiagake' bia ka', na' zjáklene' tape wbás xiwe' ka'. Zej nake' chope gaywá' mil mile'.

¹⁷ Bļe'e dáwe'la' bia ka', na' benne' ka' zej žiagake'-ba' zej nakw lchó'gake' da' naken xna gole, na' ya'a ka' ya'abá, na' gache. Zej nak yichjgak bia ka' ka' yichjgak beže yiže' ka', na' lo žoa'agakba' želžój yi', na' žen che yin', na' to da' zzeyle'en, da' nzin' sufre. ¹⁸ Da' ka' želžojen žoa'agakba' bétgaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó, da' ka' zej naken yi', na' žen chen, na' dan' zzeyle'en. ¹⁹ Da' ka'

zdíl-lengak bia ka' želžojen žoá'agakba', na' lezka' da' zej žian lo xbáňgakba' dan' zej nak xbáňgakba' ka' bele snia ka', na' žiagak yíhĵgakba' da' zdíl-lengakban'.

²⁰ Yezíka'gak benách ka', benne' ka' bi gótgake' lo da' chope ki da' zžia yí'gaken, bi beyát láže'gake' nich biž góngake' kan žónteze žóngake', na' bi bsáňgake' zka'n zéňgake' be' xiwe' ka', na' lo'a ka', da' ka' bi zlé'egeklen, na' bi žéňgeklen, na' bi zzá'gaken. ²¹ Bi beyát láže'gake' nich biž gótgake' benách ka', na' nich biž góngake' yeł'a wzá' ché'gake', na' da' zia da' žóngake', na' yeł'a zban ché'gake'.

10

Wbás che ya'abá, wbasen' noxe' to yichdo' lo ne'e

¹ Naž le'ela' yetó wbás wale che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' betje' lo yo, na' nakwe' bejw ya'abá, na' zoa to pita' ya'a yichjle'. Žákti'te lawe' kan znna' wbiž, na' zej nak ni'e ka' yag wale ka' da' želyeyen. ² Noxe' to yichdo' nyaljwn lo ne'e, na' len ni'e li ža bleje' lo nido', na' len ni'e yegle bleje' lo yo biž. ³ Naž wnnié' zižje, na' benle' chi'e kan nenle' kate' zbežya'a beže yixe', na' katen' beyož wnnié' zižje, na' wnnegak gaže wzió' ka'. ⁴ Wdé wnnegak wzió' ka', neda' za' wzoja' le'e yiche, san benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na'

gože' neda': "Bkáche'ze da' wnnagak gaže wzió' ka'. Bi wzojon' le'e yiche."

⁵ Naž wbás che ya'abán', wbasen' le'ela' zie' lo nido', na' lo yo biž, bchis ne'e li ža zaka' li ya'abale, ⁶ na' ben choch xtiže'e ni'a che Bennen' zoakze', Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó, na' nido', na' da' ka' zej den to to latje ka', na' wnné': "Biž želen, ⁷ san kate' wbás gaže che ya'abá wkweže' lozba' chien', na' yeyož gon Dios da' ngache' chie', dan' lo'e'le' benne' wen žin chie' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' le'."

⁸ Naž bennen' benla' chie' bchalje' ya'abá che Dios bcháljlene' neda' da' yoble, na' wnné': "Wyéj, bejxi' yichdo' nyaljwn, dan' zoan lo na' wbás che ya'abán', wbasen' žleje' lo nido', na' lo yo biž."

⁹ Wyá'a gan zoa wbás che ya'abán', na' wnnabla'-ne' gonne' yichdon' chia'. Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Wzín', bdawn'. lo žo'o gaken zix kan nak china' bez, san lo li'o yeyaken sła'."

¹⁰ Wzi'a yichdon' dan' zoan lo ne'e, na' bdawan'. lo žoa'a goken zix kan nak china' bez, san katen' beyož bdawan', na' beyaken sła' lo li'a. ¹¹ Naž gože' neda': "Žala' wchaljo' da' yoble lo wláz Dios lawgak zan kwe' benách zi'to' ka', na' gan zej nnita' yež zante ka', na' gan zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' lawgak benne' zan, benne' wnná' bia' ka'."

11

Chope benne' zzoa lígake'

¹ Naž bla' to benne', na' benne' neda' to ya xtil da' naken ka to da' zžíxlenžo, na' gože' neda': "Wzó ža', na' bžix yodo' che Dios. Lezka' bžix bkog la'y chen, na' blab benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zka'n zéngake' Dios. ² Bi wžixo' li'a yodon' dan' den na'le, dan' nden lo na'gak benách zi'to' ka', na' wléjgake' yež la'y chope-yeyón byo'."

³ Lezka' gože' neda': "Seła'a chope benne' nich wzóa lígake' chia' neda', na' wcháljgake' lo wlaza' neda' chežinno gaywá' chonnalaj ža, na' gákwgake' laže' zeche'."

⁴ Benne' chope ki, benne' zzoa lígake', zej nake' chope yag olibo, yag ka' nyejw le'e yiche la'y kan nak chégaken, na' lezka' zej nake' chope da' zej nwa' yi', da' ka' zej žen' law Dios, Xan yežlyó nga.

⁵ Cha' yénele no benne' gone' chégake' da' zia, na' žoj yi' lo žoá'agake' da' wzeyen benen', na' goten le', na' lezka' goten benne' ka' zží'igake' chégake'. ⁶ Chope benne' ki nzi' lo ná'gake' wséjwgake' xnez nis yejw che ya'abá, nich bi gak yejw kate' ža ka' žala' wcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' nzi' lo ná'gake' góngake' ga yeyák nis žen, na' góngake' ga galj yižwé' yežlyó nga, na' ki góngake' bale chí'iteze yénegekle'. ⁷ Kate' yeyož wzóa lígake' chia' neda', na' žoj bia snia lo latje chol, na' tíl-lenba' légake', na' wléj

wchochjba' légake', na' gotba' légake'. ⁸ Beła' žen chégake' xóagaken lo nez blo che yež žen, gan wdá' Xanžon' le'e yag kroze, na' kan žsaka' ležžo, lezka' nzin' Sodoma, na' lezka' Egipto. ⁹ Benách yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka', lé'egekle' beła' žen chégake', na' chonne ža yo'o gachje bi gónngake' latje no benne' wkache'e légake' lo yežw ba. ¹⁰ Chaz láže'le'egak benne' ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga dan' gotgak chope benne' ki, benne' bcháljgake' lo wláz Dios, dan' bsaka' zígake' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' lo yela' žebél chégake' séla'gake' da' wnéjzjwzegake' ljéžgake' toe' yetóe'.

¹¹ Naž kate' ba bza'a chonne ža yo'o gachje ka', Dios besbane' légake', na' belyase' belzیه', na' bžébegak yógo'te benách ka', benne' ka' blé'egekle' légake'. ¹² Naž benle chi'i to benne' wnnie' zižje ya'abá che Dios, na' gože' légake': "Le kwen nga."

Belbene' lo bejw ya'abá zaka' li ya'abale, na' benne' ka' bží'igake' chégake' blé'egeklen'. ¹³ Ka' gaze wzó' yežlyó, na' byinnj to kwe' che chi kwe' yo'o ka' wžé'gaken lo yežen', na' katen' wzó', gotgak gaže mil benách ka'. Bžébegak benne' ka' zej nga'ne', na' bka'n zéngake' Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

¹⁴ Ba wdé da' bežope da' zžia yin' benách ka', na' za' gak da' beyonne da' wžia yin' légage'.

Wbás gaže che ya'abá zkweže' lozba' chien'

¹⁵ Wbás gaže che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benne' ka' nńíta'gake' ya'abá che Dios wnnégake' zižje, na' wnnágake':

įGan wnná bia'gak benách ka' lo yežlyó

zej nden lo na' Xanžo Dios, na' lo na' Benne' Criston'!

įLe' nna biá'teže'!

¹⁶ Naž tap žoa benne' gole ka', benne' žé'gake' gan zej nape' yela' wnná bia' law Dios, bzechw lágwage' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios. ¹⁷ Na' wnnágake':

įXanto' Dios, napkzo' dot yela' wak!

Wzoakzo', na' zoakzo', na' za' yidkzo'.

Žóxkeno', dan' ba bkonlo' žin yela' wak zen chio',

na' zzo lawo' zńna bi'o.

¹⁸ Belžá'a benách yež ka' san ba bžin ža gon zígako'-ne'.

Naken ža wchi'a lažo'o benne' gat ka'.

Yebi'o chegak wen žin chio' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', benne' ka' zej nake' chezo',

benne' ka' wdápegake' Lo' ba la'ne,

benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'.

Ba bžin ža wžia yi'o benne' ka' bchínjgake' yežlyó.

¹⁹ Naž byaljw yodo' che Dios da' žen' ya'abá, ga na' nla'

law kak la'y gan yo'o diža' da' zka'n chawen', dan' ben Dios. Wyép yes yežlyó, na' benle žaxto' zen, na' wnné wzio'. Wžó' yežlyón', na' wžé' jej nis ži'a.

12

To no'le, na' to bele zen sniale'e

¹ Naž bla' law to da' zen da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to no'le nakwe' da' naken ka' wbíž, na' zoa zan ni'e da' naken ka' byo'. Žia yichje' to da' naken oro

gan žiagak chežinno da' ka' zej naken ka' belj baní' ka'.

² No'len' za' galj bi' že'n chie', na' zbéžyi'e dan' zdia' li'e, na' zžáka'li'e dan' žalj to xkwide' chie'.

³ Naž bla' law yetó da' nak bian' lo ya'abá che Dios.

Bla' law to bele zen sniale'e, bia' zńna'ba' xna' gole, na' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' žia to da' naken oro to to yichjba' ka'.

⁴ Len xbanba' wzobba' to kwe' che chonne kwe' belj ka' zej nla' ya'abá, na' bžo'nba' légaken lo yežlyó.

Wzé bele zen sniale'e na' law no'len' ba žalj xkwide' chie', na' wzoaba' gawba' xkwide' chien' kate' ba naljbe'.

⁵ No'len' bzoe' to Xkwide' byodo', Bin' žala' nna bia'be' yógo'te yež ka' len yela' wak zen.

Dios la' bkwastie' Xkwiden' che no'len', na' bchise'-be' gan zoakze' Le', lo latje blon' gan ži'e zńna bi'e.

⁶ Bzonnj no'len', na' wyeje' lo latje dach, gan ba bkwez Dios to latje che no'len'.

Wáwgake'

le' ga na' chežinno gaywá' chonn_lalj ža ka'.

⁷ Wdė gokgak da' ki, na' gokle'e wdile lo ya'abá che Dios. Migel, wbás blo che ya'abá len wbás ka' žónlengake' le' tzen, beldílene' bele zen sniale'e na', na' beldile bele zen na', na' wbás xiwe' ka' žónlengaken leba' tzen, ⁸ san bi be wzéke'lba' lo wdilen'. Che len biž bžélgেকে latje chégaken ya'abá che Dios. ⁹ Ka' goken, belžo'ne' bele zen sniale'e na' na'le, belen' wzoaba' ža ni'te, na' nzin' Da' Xiwe', na' Satanás, dan' žon láže'len yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Belžo'ne' da' xiwe' lo yežlyó nga, tzen len wbás xiwe' ka', be' ka' žónlengaken da' xiwen' tzen.

¹⁰ Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje ya'abá che Dios, na' wnné': Na'a ba bžin ža la' law yela' žeslá da' ben Dios, na' yela' wak chie', na' yela' wnná bia' chie', na' lezka' yela' wnná bia' che Benne' Criston', dan' ba bžó'ngake' da' xiwe' na'le, dan' besbagan' lježžo ka' zia dot ža dot yele, dan' benen law Dios chežo.

¹¹ Bežojgak lježžo ka' chawe', dan' bkóngekle' žin xchen Bennen' nake' Žíla'do' che Dios, na' dan' bkóngekle' žin xtiža' Dios da' bcháljgaken'. Bi be' láže'gake' yela' nban chégake', san gótgake'.

¹² Che len gak yela' žebél ya'abá che Dios.

Le yebél le'e, zoale ga na'! Da' nyáche'le'e gaken chele le'e zoale yežlyó, na' lo nisdo', dan' ba betj da' xiwe', na' blan' gan zoale.

Zža'le'e da' xiwen' dan' nne-zlen yetó chí'ido'ze de latje chen.

¹³ Katen' gókbe'ele bele zen sniale'e na' ba bžó'ngake'-ba' lo yežlyó, naž wžia láže'ba' no'len' bzoe' Xkwide' byodo' chien'. ¹⁴ Naž Dios bnezjwe' no'len' chope xil bsia ži'a nich gak le' lo be'ze, na' wkwase' gan zoa bele zen sniale'e na', nich žine' latje chie' lo latje dach. Wáwgake' le' ga na' chonne yiz yo'o gachje ka'. ¹⁵ Naž bele zen sniale'e na' beyebba' nis zil zaka' xkóže'le', da' goken ka to nis yegw, na' gónelba' wa'ten no'len'. ¹⁶ Naž yežlyó góklenen no'len', na' wyaljw lo yo, na' we'jen nis yegon' dan' beyéb bele zen sniale'e na'. ¹⁷ Naž bele zen sniale'e na' bžá'ale'eba' no'len', na' wyejba', na' bejtíl-lenba' za'sóe' ka' zej nga'ne', benne' ka' žóngake' kan nak da' wnná Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan z_nna xtiža' Jesús, Benne' Criston'.

13

Chope bia snia

¹ Wžia' neda' lo yo_x žoa'a nisdo', na' ble'ela' to bia snia, bia žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zbenba' zžojba' lo nison'. Žiagak chi da' naken oro lo yichjba' ka'. To to lozba' žia to da' naken oro,

na' to to lo xgaba' ka' nyejw to la da' naken xiwe' dan' bi de Dios chawe'. ² Bia snia na' ble'ela' zнна'ba' kan zнна' bežto', na' nak ní'aba' kan nak ní'a oso, na' žoa'aba' naken kan nak žoa'a beže yixe'. Bele zen sniale'e na' bdeba' yela' wak cheba' lo na' bia snia ni tzen len latje cheba' gan zнна bia'ba', na' lezka' yela' wnná bia' zen cheba'. ³ Žia we' to yichj bia snia na', da' naken da' goten leba', san beyák wen', na' bebánglekle yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bénlengake' bia snia na' tzen. ⁴ Lezka' bka'n zéngake' bele zen sniale'e na' dan' bdeba' yela' wnná bia' cheba' lo na' bia snia na'. Lezka' bka'n zéngake' bia snia na', na' wnnágake': “¿Nožkze benne' nake' zen kan nak zen bia snia na', na' nožkze benne' sáke'le' tíl-lene'-ba'?”

⁵ Lezka' bia snia na' wzí' lo na'ba' zchaljba' da' zka'n zen kwimba', na' diža' xiwe' da' zneba' che Dios. Choje-yon byo' gota' lo na'ba' yela' wnná bia' na'. ⁶ Wzó lawba' zneba' che Dios, na' wnné zi'ba' che La Dios, na' che latje la'y chie', na' chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁷ Lezka' wzí' lo na'ba' tíl-lenba' benne' ka' zej nake' che Dios, na' zejte wléj wchochjba' légake'. Lezka' wzí' lo na'ba' nna bia'ba' yógo'te benách zi'to', benách ka' nníta'gake' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ⁸ Yógo'te benách ka' nníta'gake'

yežlyó nga bka'n zéngake' bia snia na', benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban, yichen' bzoj Bennen' nake' Zíla'do' che Dios katen' bi na' gata' yežlyó nga, na' wnnakze Dios gat Bennen' nake' Zíla'do' ní'a chegak benách chie' ka'.

⁹ Cha' zoa no benne' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁰ Benne' ka' Dios wnnakze' žéjgake' do ya,

žala' žéjgake' do ya,

na' benne' ka' Dios wnnakze' gátgake' lo ya ntoche',

lo ya ntoche' gátgake'.

Che len, benne' ka' zej nake' che Dios žala' kwez zen láže'gake' na' chejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Wdé na' ble'ela' yetó bia snia, bian' bžojba' lo yo. Žiagak choje lozba' kan zej nak loz zila', na' zchaljba' kan zchalj bele zen sniale'e na'. ¹² Bia snia ni wzí' lo na'ba' dot yela' wnná bia' che bia snia nežwn', katen' zóalenba' leba'. Bia snia bežopen' žonba' ga zka'n zengak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bia snia nežwn', bian' beyák wen' da' goten leba'. ¹³ Lezka' bia bežopen' žonba' da' ka' zej nak bian' na' zejte žonba' ga žetj yi' da' zan' ya'abá, na' zyinnjen lo yo lawgak yógo'te benách ka'. ¹⁴ Žon láže'lba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga len da' ka' zej nak bian' dan' nzi' lo na'ba' žonba' law bia snia nežwn'. Gožba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga góngake' to lo'a bia snia na', bian' gok we' lo ya ntoche',

na' zoaba' nbanba'. ¹⁵ Nzi' lo na'ba' žonba' ga soa nban lo'a bia snia nežwn', na' gak wchaljen, na' gonen ga gatgak yógo'te benne' ka' bi wká'n zéngaken'. ¹⁶ Benba' ga wdá' yógo'te benách ka' to da' nak bian' zej nake' toze len leba', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka', benne' wnni'a ka', na' benne' yache' ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka'. Bda'ba' da' nak bian' lo ná'gake' li ža o lo xgágake'. ¹⁷ Bi gok nitó benne' bi da' ga'we' o bi da' gote'e cha' bi de'e da' nak bian', o cha' bi de'e la bia snia na', o kan nbab laba'. ¹⁸ Na'a žala' gata' chio' yela' žejní'il. No benne' nape' yela' žejní'il žala' wlabe' kan nbab la bia snia na', da' naken tlebe kan nbab la benne', na' kan nbab laba' naken xope gaywá' chonnalj xope.

14

Da' žolgak to gaywá' tape yon mil benne' byo

¹ Wdé na' bwia', na' ble'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' zie' law ya'adon' da' nzin' Sión. Žónlengak to gaywá' tape yon mil benne' byo ka' Le' tzen, na' nyejw le'e xgágake' La Bennen' nake' Zíla'do', na' lezka' La Xe'. ² Naž benla' to da' zgo'on žaxto' ya'abá che Dios, da' zne žižjen kan zne to yegw zen o kan zne wzió'. Benla' da' ženle kate' no benne' žinne' to da' žolen da' žian do zan. ³ Žólgake' to da' kobe, na' nníta'gake' law latje blon', na' lezka' law gan zej nnita' tape

benne' ban ka' len benne' gole ka'. Bi gak nitó benne' gole' da' žolgak benne' ki, san légakze to gaywá' tape yon mil benne' byo ka', benne' ka' Benne' Criston' beya'we' ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Benne' byo ka' zej nake' li laže' dan' bi wnníta'lengake' no no'le, na' zej nake' benne' kwíde'ze. Žjáklene' Bennen' nake' Zíla'do' gáte'teze gan zeje'. Benne' Cristo na'kze beya'we' légake' ladjwgak benách ka', na' zej nake' benne' nežw ka' bde kwíngake' lo na' Dios, na' lo na' Bennen' nake' Zíla'do'. ⁵ Batkle ben láže'gake', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake' gan nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios.

Da' bchaljgak chonne wbás che ya'abá

⁶ Naž ble'ela' yetó wbás che ya'abá, na' wdíe' lo be'ze zan ya'abá, na' noe'e diža' chawen' da' zoan to chi'ize nich wzenlen' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zej nbabe' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benne' yógo'te yežlyó ka'. ⁷ Wnné žižje wbasen', na' wnné':
Le žebe Dios, na' le gol da' zka'n zen Le',
dan' za' wchi'a laže'e benách ka'.
¡Le wká'n zen Dios! Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó,
na' nisko', na' gan žal nis.

8 Yetó wbás che ya'abá bejnawe' wbás nežwn' che ya'abá, na' wnné': "Ba beyóž che yež Babilonia. Ba beyóž che yež zen na'. Ka' goken chen dan' bengak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' ga wzí' lo na'gak benne' yógo'te yež ka' góngake' kan zej nak da' sban da' zdan láže'gake'."

9 Yetó wbás che ya'abá bejnawe' wbás bežopen' che ya'abá, na' wnnié' zižje, na' wnné': "Cha' no benne' wká'n zene' bia snia, na' ló'aba', na' cha' we'e latje ta' xge' o lo ne'e dan' nak bia' nake' toze len leba', ¹⁰ Dios wsaka' zi'e le' lo yela' zža'a chie'. Sáka'le'e bennen' lo yi', na' lo dan' zzeyle'en, lawgak wbás che ya'abá ka', na' law Bennen' nake' Zíla'do'. ¹¹ Kwénteze žen che yin' gan sáka'gak benne' ka'. Dot ža dot yele sáka'gak benne' ka' bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' batkle gata' latje yezi' láže'gake', na' bi yezi' láže'gak benne' ka' bé'gake' latje ta' laba' lé'gake'. ¹² Che len žala' kwez zen láže'gak benne' ka' zej nake' che Dios, na' góngake' kan wnnakze' Le', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen'."

¹³ Naž benla' chi'i to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda', na' wnné': "Bžoj da' ni le'e yiche: ba nez zen gaken chegak benne' ka' gátgake' na'a so law, benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon'."

Dios Be' La'y wnné': "Ka'kze gaken. Yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', na' gata'

yeła' žebél chégake' da' naken tlebe len da' béngake'."

Žezí'gake' linn che yežlyó

¹⁴ Naž bwia', na' ble'ela' to bejw ya'abá da' naken zíla'do'ze, na' lo bejw na' že' to Benne' znné'e kan znná' Bennen' Golje' Benách, na' žia to da' naken oro yichje', na' lo ne'e noxe' to ya ntoche'. ¹⁵ Bžoj to wbás che ya'abá lo yodo', na' wnnié' zižje, na' gože' Bennen' ži'e lo bejwn', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chio', na' bchog bisto zoa' stribe dan' ba bžin ža chogon'. Ba nbiž bisto chen, da' ka' zej den yežlyó."

¹⁶ Naž Bennen' ži'e lo bejwn' bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' bchože' da' blan' lo yo.

¹⁷ Naž bžoj yetó wbás che ya'abá lo yodon' da' žen' ya'abá che Dios. Lezka' noe'e to ya ntoche'. ¹⁸ Bžoj yetó wbás che ya'abá žoa'a bkogen', na' nzi' lo ne'e wkonle' žin yi', na' wnnié' zižje, na' bliže' wbás nežwn' che ya'abá, wbasen' noe'e ya ntochen', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chion', na' btob da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, dan' ba na da' želbía lba uba ka'."

¹⁹ Naž wbás ni che ya'abá bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' btobe' da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, na' bejžo'nen' to lo bloj zen gan zzi xis uba. Da' ni zloe'elen kan gon Dios, wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Bleje' da' želbía lba uba

ka' lo blojen', da' zoan žoa'a
yež na'le, na' lo blojen' bžoj
žen, da' wyepen ga bžinten
žoa'agak bia ka', na' wdé žen
na' dot gan gak sa'žo gaže ža.

15

*Gaže yižwé' ka' da' zej nwa'
gaže wbás che ya'abá*

¹ Błe'ela' yetó da' zen ya'abá
che Dios da' nak bian', da'
žonen ga žebanlžo. Bžojgak
gaže wbás che ya'abá, na'
zej noxe' gaže yižwé' ka' da'
ze lławtegaken, da' ka' Dios
wkonle' žin nich yeyóž wsaka'
zi'e benách ka' nníta'gake'
yežlyó nga.

² Lezka' błe'ela' to da' naken
ka to nisdó' da' žepen yes
baní' ka' yej jese da' yo'on yi'.
Benne' ka', benne' belágake'
lo na' bia snia, na' lo na'
ló'aba', na' bi wzí'gake' laba',
zégake' lawle da' naken ka to
nisdó', na' zej noxe' da' ka'
zgól'gake', da' ka' bnezjw Dios
légake'. ³ Žólgake' da' bel
Moisés, bennen' goke' wen
žin che Dios ža ni'te, na' naken
da' žólgake' che Bennen' nake'
Zíla'do'. Wnnágake':

Le', Xanto' Dios, napkzo' dot
yela' wak.

Zenle'e zej nak yógo'te da'
beno',
da' ka' žóngaken ga žebanlto'.
Znna bi'o Le' yógo'te yež ka'.
Dot chawe', na' li laže' naken
da' žono'.

⁴ ¿Zoa no benne' bi žebe' Le',
Xanto'?

¿Zoa no benne' bi wká'n zene'
Le'?

Tozo' Le' nako' la'y.

La'gak benách yógo'te yež ka'
gan zo',
na' wká'n zéngake' Le'
dan' zlé'egekle' nak chawe'
yógo'te da' žono'.

⁵ Wdé gok da' ni, bwia', na'
błe'ela' byaljw yodon' da' žen'
ya'abá che Dios gan de latje
la'y da' nak bian' Dios zóalene'
benách chie' ka'. ⁶ Gaže wbás
che ya'abá bžójgake' lo latje
la'y na', na' zej noxe' gaže
yižwé' ka'. Zej nakwe' laže'
da' zaka'le'en, na' žákti'ten,
na' zej nžej bayw ka' da' zej
naken ya oro lchó'gake'. ⁷ Naž
to benne' ladjw tape benne'
ban ka' bnezjwe' che chegak
gaže wbás che ya'abá ka'
gaže zíga'do' da' zej naken ya
oro, na' zej nžan' da' zloe'elen
yela' zža'a che Dios, Bennen'
zoakze'. ⁸ Lo latje la'y na' wžé'
žen che yi', dan' zej že' yela'
baní', na' yela' wak zen che
Dios ga na'. Bi gaknitó benne'
choe'e lo latje la'y na' kate'
téžegak gaže yižwé' ka' da' zej
nwa' gaže wbás che ya'abá
ka'.

16

*Zíga'do' ka' da' zloe'egeklen
yela' zža'a che Dios*

¹ Naž benla' chi'i to benne'
wnníe' zižje lo latje la'y na',
na' gože' gaže wbás che
ya'abá ka', na' wnné': "Le
chej, na' le chejlalje gaže
zíga'do' ka' lo yežlyó, da' ka' zej
nžan' da' zloe'elen yela' zža'a
che Dios."

² Wyéj wbás nežw che
ya'abá, na' bejlalje' da' nžan'
zíga'don' da' noe'e lo yežlyó.
Da' nžan' zíga'don' benen ga

wžía we' da' zľal'e'en ľo beľa' žen chegak benne' ka' zej de'e da' nak bia' zej nake' toze ľen bia snia na', na' ľezka' ľo beľa' žen chegak benne' ka' zka'n zéngake' ľó'aba'.

³ Naž wyěj wbás bežope' che ya'abá, na' beľľalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e ľo nisdó', na' nisen' beyaken žen kan nak žen che to benne' gat, na' gotgak yógo'te da' ka' zej yo'on ľo nisdon'.

⁴ Wyěj wbás beyonne' che ya'abá, na' beľľalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e gan zej de yegw ka', na' gan žal nis, na' yógo'te nis ka' beyákgaken žen. ⁵ Naž benla' zchalj wbás che ya'abán', wbasen' nzi' ľo ne'e zkonle' žin nis, na' wnné': "Xanto' Dios La'y. Zoakzo', na' wzoakzo'. Chawe' nako' dan' zchogo' chegak benách sáka'gake' ki, ⁶ dan' bláľgake' žen chegak benne' ka' zej nake' chio' Le', na' žen chegak benne' ka' bcháľgake' ľo wlazo' Le'. Na'a, žono' Le' ga yé'jgake' žen dan' ki žala' gaken chégage'."

⁷ Naž benla' bchalj to benne' wzóe' žoa'a bkogen' da' žen' ya'abá che Dios, na' wnné': "Ka'kze gaken, Xanto' Dios, napkzo' dot yeľa' wnná bia'. Dot da' li, na' chawe' nak kan zchogo' chegak benách sáka'gake'."

⁸ Wyěj wbás bedape' che ya'abá, na' beľľalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e ľo wbíž, na' Dios bi'e wbižen' latje bzeyľe'en benne' ka' ľen yi' chen. ⁹ Wyeygak yógo'te benách ka' dan' bzey wbíž

ľégage', san bi beyát ľáže'gake', na' bi bka'n zéngake' Dios. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' yo'o ľo na'kze' sele'e da' ki da' žsaka' zí'gaken benách ka'.

¹⁰ Wyěj wbás gayo' che ya'abá, na' beľľalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e ľo latje che bia snia gan zńna bia'ba', na' wžé' chol ga na'. Naž, benách ka' bdáwya'agake' ľóže'gake' dan' wzáka'ľe'egake', ¹¹ san bi beyát ľáže'gake' nich biž góngake' da' zia da' žóngake'. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' zoe' ya'abá dan' zzáka'ľe'egake' ni'a che wen' da' žíagake'.

¹² Wyěj wbás xope che ya'abá, na' beľľalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e ľo yegw zen da' nzin' Eufrates, na' bebíž nis yegon' nich yaljw nez gan tegak benne' wnná bia' ka' žójgake' zaka' gan zľa' wbíž.

¹³ Naž ble'ela' bele zen sniale'e ná, na' bia snia ná, na' bennen' zchalje' ľo wlázgakba', na' bžojgak chonne be' xiwe' ľo žoá'agakba', da' ka' zžia yí'gaken benách ka', na' zńná'gaken kan zńna'gak blož ka'. ¹⁴ Chonne be' ki zej naken be' ka' che da' xiwe', be' ka' žóngaken da' zej nak bian' da' góngaken ga yebángleke benách ka'. Yjak be' xiwe' ka' dot yežlyó nga, na' bejtóbgaken benne' wnná bia' ka' nich chjake' ľo wdilen' da' gaken ľo ža zen che Dios, Bennen' napkze' dot yeľa' wnná bia'. ¹⁵ Ki wnná Dios: "Le wia nga. Ľa'a neda' cholze

kan zla' to benne' wbán. Ba nez zen gaken che no benne' nake' ban laže', na' žape chi'e da' nakwe', nich bi gon byenen te' gal yidze', na' bi yedoe'ele' lawgak benách ka'." 16 Be' xiwe' ka' betóbgaken benne' wnná bia' ka', na' bdóbgake' to latje da' nzin' len diža' hebreo: Armajedón.

17 Wyéj wbás gaže' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo be'ze, na' to benne' wnnié' zižje lo latje la'y da' žen' ya'abá che Dios gan de latje blon', na' wnné': "Ba naken."

18 Naž wyép yes, na' gokle'e žaxto', na' wnné' wzió'. Wzó' yežlyó, da' wzo'žen ka ba wzó' kate' ne zej nnita' benách ka' lo yežlyó nga. 19 Yež zen na' bžojen chonne kwe'le, na' wzia yi'gak yež ka' zej žen' dot yežlyó nga. Dios bejsá' laže'e che da' zia da' bengak benách ka' nnita'gake' lo yež zen na' da' nzin' Babilonia, na' lo yela' zža'a chie' bsaka' zi'e benne' ka' nnita'gake' yežen'. 20 Belgache' yežlyodo' ka' da' zej žen' gachje lawle nido', na' biž wže'gak ya'a ka'. 21 Lezka' byinnj yej nis ži'a, da' zan' ya'abá, na' bexjwn lo yichjgak benách ka', na' yej nisen' nále'len ka' to gaywá' ya to ton. Yógo'te benách ka' wnné' zígake' che Dios ni'a che yej nisen', dan' bsaka' zi'le'en légake'.

17

Dios zchoge' che yež zen kwia yin'

1 Naž bla' to wbás che ya'abá gan zoa', wbasen' nbabe' gaže wbás ka' biá'gake' gaže ziga'do' ka' da' zej naken ya oro. Bcháljlene' neda', na' wnné': "Da nga, na' wloe'ela' le' kan gon Dios, wchinnje' yež zen na' da' naken ka' to no'le le'e, na' žen' lo nido' ka'. 2 Benne' wnná bia' ka', benne' ka' bēnlengake' no'len' da' sban, na' benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga, wzóžgekle' ni'a che da' sban da' žon no'len'."

3 Naž yetó da' bloe'el Dios Be' La'y neda'; wbás che ya'abán' bchi'e neda' to latje dach, na' ble'ela' to no'le, na' to bia snia, na' no'len' žie'-ba'. Bia snia na' zanna'ba' xnale'e. Žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zej da'ba' diža' ka' da' žon dítjgeklen Dios. 4 No'len' žie'-ba' nakwe' laže' xna, na' laže' xnale'e. Žiagak da' xtan ka' le' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'. Lo ne'e noxe' to ziga'do' da' naken ya oro, dan' nžan' da' sban che da' sban da' žone'. 5 Lo xge' zej nyejw kan lie', da' ka' zloé'egeklen to da' ngache', na' ki zej naken: "Yež Babilonia, Yež Blo" na' "Xna'gak No'le Le'e Ka'" na' "Xna' Da' Sban Da' Den Yežlyó." 6 Gókbe'ela' nzožle no'len' dan' bene' ga blalj žen chegak benne' ka' zej nake' che Dios, na' žen chegak benne' ka' betgak benách ka' légake' dan' bzoa lígake' che Jesusen'.

Kate' ble'ela' no'len', bebánle'ela'. 7 Wbás che ya'abán' gože' neda', na'

wnné': "¿Bíz chen' žebanlo'? Wzejni'ila' le' da' ngache', dan' zloe'el no'len', na' dan' zloe'el bia snia na' žie'-ba', bian' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba'. ⁸ Bia snia na' dan' ble'elo' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a, na' za' žojba' latje choł che benne' gat ka', na' chejba' gan kwia yi'ba' to chi'ize. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó, na' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban da' bzoj Dios ža ni'te katen' bi na' gone' yežlyó, yebángekle' katen' lé'egekle' yebán bia snia na', bian' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a. ⁹ Da' ni naken to da' wzejni'ilen no benne' gak chejni'ilen': Gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže ya'ado' gan že' no'len'. ¹⁰ Lezka', gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže benne' wnná bia'. Gayo' benne' ka' ba wdé chégake'. Toe' ne z_{nna} bi'e na'a, na' yetóe' bi na' le'e, san kate' yide', na' nna bi'e to chí'ido'ze. ¹¹ Bia snia na', bian' wzoaba' san bi zoaba' na'a, zejlásba' kan nak benne' xono', benne' nna bi'e. Gónlene' benne' gaže ka' tzen, na' te na' kwia yi'e to chi'ize. ¹² Chi lozba' ka' da' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia'. Bi na' sí'gake' yela' wnná bia', san sí'gaken' to chí'ido'ze, na' nna biá'gake' tzen len bia snia na'. ¹³ Chi benne' ka', toze gákgake', na' wdégake' yela' wnná bia' chégake' len da' nzi' lo ná'gake', lo na' bia snia na'. ¹⁴ Tíl-lengake' Bennen' nake' Zíla'do', san Le' wléj

wchochje' légake' dan' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka', na' z_{nna} bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'. Benne' ka' bliž Dios légake', na' wžie' légake', chjálengake' Le', na' to chi'ize gónlengake' Le' tzen."

¹⁵ Wbás che ya'abán' lezka' gože' neda', na' wnné': "Nisdo' ka' da' ble'elo' gan že' no'le le'e na', zejlásgaken benách yež ka', na' benách zi'to' ka', na' benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka'. ¹⁶ Chi loz bia snia na' da' ka' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia' ka', benne' ka' bi dégake' chawe' no'le le'e na', na' wká'ngake' le' ka'ze, na' gal yidze'. Da' góngake' chie' naken ka' gáwgake' beła' žen chie', na' wzéygake' le' lo yi'. ¹⁷ Dios wzóe' lo yichj lázdo'gak chi benne' ka' da' gonen ga góngake' ka' žénekzele' Le', na' góngake' toze diža' wdégake' yela' wnná bia' chégake' lo na' bia snia na', na' ki gak kan z_{nna} xtiža' Dios. ¹⁸ No'len' ble'elo' zejlase' yež zen na' da' z_{nna} bian' benne' ka' z_{nna} biá'gake' yežlyó nga."

18

Zbia yi' yež Babilonia

¹ Wdé na' ble'ela' betj yetó wbás che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' zen, na' wyép yes baní' lo yežlyó ni'a che yela' zen che wbasen'.

2 Wbás che ya'abán' wnnié' zǐžje, na' wnné':

Ba wǐa yi'. Ba wǐa yi' Babilonia, yež zen na'.

Ba beyaken latje che da' xǐwe', na' chegak be' xǐwe' ka'.

Byinne snǐale'e ka' len byinne sban ka', ba bǐngakba' xó'ngakba' ga na'.

3 Ka' goken ni'a che da' bengak benne' ka' che yežen'.

Yógo'te benne' yež yoble ka' bǐngake' tzen len légage' da' wzé láže'gake'.

Benne' wnná bia' ka' bǐngake' tzen len légage' da' sban.

Yógo'te benne' ža'w žote' ka' gota' yeła' wnni'a chégage',

dan' bdan láže'gak benne' wláž ka' da' záka'le'en.

4 Naž benla' zchalj yetó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' wnné':

Le žoj lo yežen', le'e nakle chia' neda',

nich bi gonle doła' tzen len légage',

na' nich bi gak chele da' saka' zǐ'le tzen len légage'.

5 Nyanle'e doła' da' zej nbage'e, na' ba néntelen ya'abá, san Dios žejsá' laže'e da' kegle da' bǐngake'.

6 Le yebí'i chégage' kan bǐngake' chele.

Le yebí'i chégage' chope kwe' ka da' bǐngake'.

Le yebí'i chégage' chope kwe' ka da' zǐa da' bǐngake' chele.

7 Le gon ga sáka'le'egake', na' kwež nyáche'gake'

kan zej nak yeła' ba la'ne, na' yeła' zen da' bka'n kwíngake'.

Wzá' láže'gake', na' wnnágake': "Že'to' nga, na' zǐna bia'to'.

Bi nakto' wzebe, na' batkle kwež nyáche'to'."

8 Che len, to žaze žingak da' ka' wsaka' zǐ'gaken légage', yeła' got, na' yeła' zbeže nyache', na' yeła' zdon.

Chéygage' lo yi'.

Xǎnžo Dios, Bennen' bchoge' chégage' ki, napkze' dot yeła' wak zen.

9 Naž wnné': "Kwežgak benne' ka' zǐna biá'gake' yežlyó nga, benne' ka' bǐngake' da' kegle tzen len légage', na' bebé'engekle' da' zej naken chégage', na' kwež nyáche'gake' katen' lé'egekle' žen che yež zen na' da' žeyen.

10 Zǐ'to'le yelnnite'e dan' zžébegake' da' wsaka' zǐ' Dios benne' yežen', na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che Babilonia, yež zen nga.

Gokle'e Babilonia yež blo, na' to žaze bžia yin'.

11 'Lezka' kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' kwež nyáche'gake' ni'a che yežen', dan' biž soa no benne' ga'we' da' góte'gake' ga na'.

12 Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we'

da' naken ya oro, na' ya plat, na' yej zaka' ka', na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en, na' laže' xna,

na' laže' cháwe'do', na' laže'
 xna'le'e,
 na' yag da' zla' zix,
 na' da' naken žit da' záka'le'en,
 na' da' naken yag da'
 záka'le'en,
 na' da' naken ya kobre, na' da'
 naken ya,
 na' da' naken yej jese.

13 'Biž soa no benne' ga na',
 benne' ga'we'
 kanel, na' da' ka' zla' zix, na'
 yale,
 na' da' zla' zix che mirra, na'
 che yeje olíbano,
 na' xis uba wał, na' set zix,
 na' yezje cháwe'do', na' zoa'
 scribe,

na' búrrodo' ka', na' zila' ka',
 na' bia ka', na' karret ka',
 na' benne' wen žin ka', na'
 yebałe benách ka'.

14 'Benne' ža'w žote' ka'
 yé'gake' lé'gake', na' nnágake':
 Ba begá'a da' ka' wdán láže'le.
 Ba wdé chegak yela' wnni'a
 ka',
 na' da' ka' zej naken xtan
 chele,
 na' biž si'le da' ka'.

15 'Kwežgak benne' ža'w
 žote' ka', benne' ka' gota'
 ché'gake' yela' wnni'a
 dan' béte'gake' lo yežen',
 na' gá'ngake' zít'ole dan'
 ché'begake' kan gak zia da'
 gaken che yežen', na' kwež
 nyáche'gake', 16 na' nnágake':
 Da' nyáche'le'e žaken che yež
 zen nga.

Goken ka to no'le nakwe' laže'
 da' záka'le'en,
 na' laže' xna, na' laže' xna
 gole,
 na' wžiagak da' xtan ka' chie'
 da' zej naken

ya oro, na' yej zaka' ka', na'
 bga ka'.

17 To žaze wžia yi' yela' wnni'a
 che yež nga.

'Yógo'te benne' xan barkw
 ka', na' benne' ka' žóngake'
 žin lo barkw ka', na' benne'
 ka' žsá'gake' barkw ka', na'
 benne' ka' žóngake' žin lo
 nisdo', wzégake' zít'ole, 18 na'
 kate' blé'egekle' žen che yežen'
 da' žeyen, na' wžéžegake', na'
 wnnágake': ěBiž yež yoble
 goken zen kan gok yež ni?

19 'Bžíagake' bište yo
 yíchjgake', na' wžéžegake',
 na' wžéž nyáche'gake', na'
 wnnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež
 ni da' goken zen.

Yela' wnni'a che yež ni benen
 ga gota' yela' wnni'a
 chegak yógo'te benne' zej
 nake' xan barkw lo
 nisdo'.

To žaze wžia yi' yež zen ni.

20 Le yebél ni'a che da' go-
 ken che yež zen ni, le'e
 zoale ya'abá.

Le yebél, le'e nakle che Dios,
 na' le'e, benne' wbás chie' ka',
 na' le'e, benne' zchaljle lo
 wlaze' Le'.

Le yebél dan' ba bchog Dios
 che yež nga kwia yin'
 ni'a che da' bsáka'gak benne'
 yež nga le'e."

21 Naž to wbás wałe che
 ya'abá bchise' to yej zen da'
 žoten, na' bžo'nen' lo nisdo',
 na' wnné':

La' kikze gaken chio', yež Ba-
 bilonia,

yež zen da' naken yež blo.

Biž le'el nitó benne' le'.

22 Biž yéngkle benách cha' zoa no benne' lo yež nga, nitó benne' žinne' le'e da žolen, na' nitó benne' žkweže' bžejw, na' nitó benne' žkweže' loz bia yix'e', na' biž žel-le nitó benne' wen žin ga na', na' biž yéngkle' žaxto' da' žon yej da' žoten ga na'.

23 Biž wza'ní' nitó yi' lo yežen', na' bi yéngkle' chi'i no benne' žchag ne'e ga na', na' bi yéngkle' chi'i to xkwide' no'le žchag na'be'. Ki gaken la'kze gokle benne' zaka' ka', le'e na' žá'wle, na' žóte'le lo yež ni, na' ben láže'lele benách ka' dot yežlyó nga, len yela' wžá' chele.

24 Naž wnné: "Blaj xchengak benne' ka' lo yež ni, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' xchengak benne' ka' zej nake' che Dios, na' lezka' xchengak yógo'te benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' betgak benne' wláž ka' légake'."

19

1 Wdé na' benla' benne' zan wnnégake' žižje, benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, na' wnnágake':
 iGa'n zen Dios! iYela' weslá, na' yela' zen, na' yela' wnná bia' zá'gaken lo na' Dios chežo!

2 Kan zchi'a láže'e naken dot da' li, na' chawe'.
 Le' bchoge' che yežen' kwia yin',

yežen' goken ka to no'le le'e. Bchoge' chegak benne' ka' che yežen' gátgake', dan' bžia yí'gake' benách ka' dot yežlyó nga, len da' zia da' bégake'. Dios bezi'e légake' wzón dan' bétgake' benne' wen žin chie' ka'.

3 Da' yoble wnnagak benne' zan ka':

iGa'n zen Dios!

Kwénteze žen gan žey yežen'.

4 Tap žoa benne' gole ka' len tape benne' ban ka' bchag lágake' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios, gan ži'e lo latje blo chien'. Wnnágake': "iKa'kze gaken! iGa'n zen Dios!"

5 Naž benla' zchalj to benne' zoe' latje blon', na' wnné':

iLe wká'n zen Dios chežo yógo'tele le'e, žonle xchine', le'e na' zžébele-ne',

le'e, benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'!

Lni che yela' žchag na' che Benne' nake' Zíla'do'

6 Lezka' benla' to benne' wnnié' žižje, na' benlen kan ženlen kate' zchaljgak benne' zan, na' kan ženlen gan zde to yegw zen, o kan ženlen kate' žnne wzió', na' wnné':

iGa'n zen Dios! ižzo lawe' žnna bi'e!

iNapkze' dot yela' wak zen!

7 Žála' yebelžo na' lo yela' žebél chežo wká'n zenžo-ne' dan' ba bžin ža lni che yela' žchag na' che Bennen' nake' Zíla'do'.

Si' lo na' Benne' Criston' benne' ka' zej nake' chie'.

Ba z**́**bé**́**z**́**gake' ka to xkwide'
no'le wchág ná'lenbe'
Le'.

8 Dios we'e-be' latje gákwbe'
laže' da' záka'le'en, da'
naken z**́**la'do'ze, na'
žákti'ten.

(Lažen' da' záka'le'en zejlasen
da' naken chawe' da' žongak
benne' ka' zej nake' che Dios.)

9 Naž wbás che ya'abán'
gože' neda', na' wnné': "Bzoy
da' ni le'e yiche: Ba nez zen
gaken chegak benne' ka' Dios
bliže' lé**́**gake' nich gón**́**lengake'
Le' tzen lni che yela' zchag na'
che Bennen' nake' Z**́**la'do'."

Lezka' gože' neda': "Diža'
dot da' li da' ni da' zchalj Dios
na'kze."

10 Bzoa z**́**iba' law wbás che
ya'abán' nich wká'n zena' le',
san le' gože' neda': "Bi gono'
ki. Lezka' neda' naka' wen žin
che Dios kan nako' le', na' kan
zej nak lježo', benne' ka' nzi'
lo ná'gake' da' naken dot da' li
kan nak che Jesusen'. iBka'n
zen Dios!"

Benne' ka' zcháljgake' lo
wláz Dios, zzoa lígake' che
Jesusen'.

Benne' žie' bia chich

11 Naž ble'ela' nyaljw
ya'abá, na' bla' to bia chich,
na' Benne' žie'-ba' lie' Benne'
Žone' Kan Z**́**nné', na' lezka'
Benne' Z**́**nné' Da' Li. Ki lie'
dan' zchi'a laže'e kan nak da'
naken dot da' li, na' lezka'
cheje' lo wdile. 12 Žákti'te yej
lawe' ka yi', na' da' zan da'
naken oro žiagaken yichje'.
Da' lawe' to da' lie', dan' bi
nnezlen nitó benne', san toze'
Le' nnezlen'. 13 Nakwe' to
laže' da' ne'jen žen, na' lezka'

lie' Benne' Nake' X**́**tiža' Dios.
14 Ni'a ne'e zan zej**́**náwgake'
Le', benne' ka' nníta'gake'
ya'abá che Dios, na' žiagake'
bia chich ka', na' zej nakwe'
laže' da' záka'le'en, dan' naken
z**́**la'do'ze, na' dan' bi naken
sban. 15 Z**́**žoj da' naken ka
to ya ntoche' lo žoe'e, dan'
wkonle' žin nich wsaka'
z**́**l'enen' benách yež ka'. Nna
bi'e lé**́**gake' len yela' wak zen,
na' wsaka' z**́**l'li'e lé**́**gake', na'
gak ché**́**gake' kan žak che da'
z**́**bia lba uba, katen' zlejžon.
Gone' ga yé'jgake' x**́**is uban'
da' zejlasen yela' z**́**ža'a che
Dios, Bennen' napkze' dot
yela' wnná bia'. 16 Nyejw kan
lie' le'e laže' da' nakwe', na'
le'e lsine'e, Benne' Z**́**nná Bi'e
Benne' Wnná Bia' Ka', na'
lezka' Benne' Nake' X**́**angak
Benne' X**́**an Ka'.

17 Naž ble'ela' to wbás
che ya'abá, wbasen' zie' lo
wbíž, na' wnnié' zižje, na'
gože' bia ka' z**́**lágakba' ya'abá,
na' wnné': "Le da, le dobe
gan gawle lo lni zen che
Dios. 18 Gawle be**́**la' chegak
benne' wnná bia' ka', na' be**́**la'
chegak benne' ka' zché'gake'
benne' ka' žjake' lo wdile,
na' be**́**la' chegak benne' wale
ka', na' be**́**la' chegak bia ka',
na' be**́**la' chegak benne' ka'
žiagake' lé**́**gakba', na' be**́**la'
chegak yógo'te benách ka',
benne' ka' bi zej ndo'e, na'
benne' ndo'w ka', benne'
gaxjw ka', na' benne' zaka'
ka'."

19 Naž ble'ela' bia snia na',
na' benne' ka' z**́**nná biá'gake'
yežlyó nga, na' benne' zan**́**le'e
ka' ché**́**gake', benne' ka' žjake'

lo wdile. Benne' ka' zej ndobe' nich tıl-lengake' Bennen' žie' bia chichen', na' len ni'a ne'e zanle'e, benne' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁰ Blej bchóchgake' bia snia na', na' lezka' bennen' bchalje' lo wlazba', bennen' bene' da' ka' zej nak bia' gan zoaba', na' ben láže'le' benne' ka' bé'gake' latje wdá' légake' da' nak bia' zej nake' toze len leba', na' bka'n zéngake' ló'aba'. Bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlazba', belžo'ne' légake' zej nbane' lo yi' zen gan žey da' zžéyle'en, dan' nzin' sufr. ²¹ Bennen' žie' bia chichen' bete' yógo'te benne' ka' bénlengake' légake' tzen len da' naken ka to ya ntochen' dan' zžojen lo žoe'e, na' yógo'te bia ka' zlagakba' ya'abá bdáwgakba' belá' žen chégage', na' béljgeklba'.

20

To mil yiz

¹ Wdé na' ble'ela' žetj to wbás che ya'abá, na' noxe' zi'n ya che latje chol, na' noe'e to do ya wale. ² Wzene' bele zen sniale'e na', belen' wzoaba' ža ni'te, na' leba' da' xiwe', na' lezka' Satanás, na' bcheje'-ba', na' bka'ne'-ba' nžejba' to mil yiz. ³ Wžo'ne'-ba' latje chol che benne' gat ka', na' bsejwe' latjen', na' bde'e to da' nak bian' da' žsejwn latjen' nich biž gon láže'lba' benách yež ka' kate' téžegak to mil yiz ka', na' te na' yeyežba' to chi'ido'.

⁴ Naž ble'ela' latje ka' gan že'gak benne' ka' nzi' lo ná'gake' wchi'a láže'gake'.

Lezka' ble'ela' be' ka' gógakkze benne' chawe' ka', benne' ka' wžoggak yéngake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka' dan' bzoa ligak benne' chawe' ka' che Jesusen', na' dan' bcháljgake' xtiža' Dios. Benne' ki bi bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' bi bé'gake' latje wzój lo xgágake', o lo ná'gake' da' nak bian' zej nake' toze len leba'. Beban-gak benne' ki lo yela' got, na' wnná biá'gake' tzen len Benne' Criston' to mil yiz ka'. ⁵ Yezika' benne' gat ka' bi bebángake'. Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yebángake'. Yela' yebán lo yela' got da' goken ni naken da' gaken da' nežw. ⁶ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' yebángake' lo yela' žebán nežw da' gaken, dan' gágake' che Dios na'kze. Yela' got bežope da' gaken bi be'gak gonen chégage', san gágake' bxož ka' che Dios, na' che Benne' Criston', na' nna biá'gake' tzen len Le' to mil yiz ka'.

Žlej zchóchgake' da' xiwe'

⁷ Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yeséžgake' da' xiwe' gan nžejen. ⁸ Yežój da' xiwe', na' gon láže'len benách yež ka' da' zej žen' dap la'ate yežlyó nga. Lezka' gon láže'len benách ka' che yež Gog, na' benách ka' che yež Magog, na' wtoben légake' lo wdile. Benne' ka' zej nake' benne' zan kan nak yož da' žen' žoa'a to yegw zen. ⁹ Benne' zanle'e ka' bžójgake' dot yežlyó nga, na' wnníta'gake' la' lí'ale latjen'

gan zej nnita' benách ka' zej nake' toze len Benne' Criston', da' naken yežen' da' nži'il Dios. Naž ben Dios ga bejxjw yi' da' bžojen ya'abá, na' bzeyen légake'. ¹⁰ Da' xiwe', dan' ben láže'len légake', wžó'ngaken' gan že' yi' zen che da' zžéyle'en, gan ba zoa bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlazba'. Sáka'le'egake' ga na' dot ža dot yele yógo'te yiz ka' da' zá'gaken.

Zla'gak benách ka' law Dios gan ži'e zchi'a laže'e

¹¹ Naž ble'ela' to latje blo da' chich, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e zchi'a laže'e lo latjen'. Gan že' Bennen' wzía yi'gak yežlyó nga, na' ya'abá, na' biž bežél-le latje chégaken. ¹² Lezka' ble'ela' benne' gat ka', benne' zaka' ka' len benne' gaxjw ka', na' zégake' law Dios. Byáljwgak yiche ka', na' byaljw yetó yiche gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejli kanne. Dios wchi'a laže'e benne' gat ka' kan zej nak da' ka' zej nyejwn le'e yiche ka', da' ka' béngake'. ¹³ Bežojgak benne' gat ka' lo nisdó, benne' ka' bgáche'gake' lo nisdon'. Lezka' bežojgak benne' gat ka' lo yela' got, na' lo latje chol, benne' ka' wnníta'gake' ga na', na' Dios wchi'a laže'e to tógake' kan zej nak da' ka' da' béngake'. ¹⁴ Naž bžó'ngake' yela' got, na' latje chol che benne' gat ka', lo latjen' gan že' yi' zen da' naken latje che yela' got bežopen'. ¹⁵ Benne' ka' bi

zej nyejw lágake' le'e yiche ya'abá, benne' ka' bi zej nape' yela' nban da' zejli kanne, bejcházgake' latjen' gan že' yi' zen na'.

21

To ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe

¹ Wdé na' ble'ela' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe, dan' ba wdé chegak ya'abá na', na' yežlyón', da' ka' wnníta'gaken zgá'alegaken. Biž zej de nisdó' ka'. ² Neda', Zwa, ble'ela' yež la'y na', da' naken Jerusalén kobe. Bžojen ya'abá gan zoa Dios, na' betjen lo yežlyó, na' zosan lez kan zoa lez to xkwide' no'le za' wchág ná'lenbe' benne' byo chebe'. ³ Benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné': "Le wia nga. Gan zoa Dios zóalenen benách ka'. Sóalene' légake', na' légake' gákgake' benne' chie' ka'. Dios na'kze sóalene' légake', na' gake' Dios chégake'. ⁴ Dios wzíe' nis zbéžgake' da' žian yej lawgake'. Biž gat nitó benne', na' biž kwež nitóe', na' biž kwež nyache' nitóe', na' biž saka' nitóe', dan' ba wdé chegak da' ka' gókgaken zga'ale'."

⁵ Naž Bennen' ži'e latje blon' wnné': "Bwia nga. Žekoba' yógo'te."

Lezka' gože' neda': "Bzójle'e yiche da' ni da' naken dot da' li, na' za' gakkzen."

⁶ Naž gože' neda': "Ba nakkzen. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' sóateze' kan nak da' zzo lawn, na' da' ze lawten.

No benne' zbil'e, neda' gona' ga ye'je' nisen' da' wnezwjn yela' nban, na' bi be chizjwe'.
 7 Benne' ka' soegekle' lo da' žak yežlyó, yógo'te da' ki gáta'gaken chégake'. Neda' gaka' Dios chégake', na' légake' gákake' zi'nkza' ka',
 8 san benne' ka' zžébegake', na' benne' ka' bi žejlé'gake' chia' neda', na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' yógo'te benne' wetw benách ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' yógo'te benne' wen laže' ka', ba de latje chégake' lo yi' zen che da' zžýle'en, da' naken yela' got bežopen'."

Yež Jerusalén kobe

9 Naž to wbás che ya'abá, wbasen' nbáblene' gaže wbás ka' biá'gake' gaže zíga'do' ka' da' nžá'gaken gaže yižwé', da' ka' ze lawten, bl'e'e gan zoa'. Gože' neda': "Da nga. Neda' wlo'e'ela' le' xkwide' no'len' za' bchag ná'lenbe' Bennen' nake' Zíla'do'."

10 Dios Be' La'y wzóalene' neda', na' wbás che ya'abán' bchi'e neda' to law ya'a sibe, na' blo'e'ele' neda' yež la'y, yež Jerusalén kobe, da' zžojen ya'abá gan zoa Dios, na' žetjen yežlyó.
 11 Yežen' žákti'ten dan' yela' baní' che Dios zóalenen yežen'. Žákti'ten kan žákti'te to yej da' záka'le'en kan nak yej xna gole da' nzin' jaspe. Yani'do' nak yežen' kan nak yej jese.
 12 Zoa to ze'e žeje, na' sibe, kwe'j xkóže'le yežen'. Le'e ze'e

na' zej nnita' chežinno gan žo'ogak benách ka'. Žoa'a gan žo'ogake' zej nnita' chežinno wbás che ya'abá, wbás ka' žape chí'igaken'. To to gan žo'ogake' nyejw to to lagak chežinno kwe' ljež za'só Israel.
 13 Le'e ze'e da' žen' zaka' gan zla' wbiž zej nnita' chonne gan žo'ogake', na' zaka' gan za' be' zag zej nnita' yechonne gan žo'ogake', na' zaka' chelá'a gan zde wbiž byo' zag ka' zej nnita' yechonne gan žo'ogake', na' zaka' gan žen wbiž zej nnita' yechonne gan žo'ogake'.
 14 Zan ze'e che yežen' zej nnita' chežinno len ze'e, na' lé'egaken zej nyejw lagak benne' chežínnote benne' wbás ka' che Bennen' nake' Zíla'do'.

15 Wbás che ya'abán', bennen' zchájljlene' neda', noe'e to yag wžíx da' naken ya oro nich wžíxe' kan nak yežen', na' kan zej nak gan žo'ogake', na' kan nak ze'e chen.
 16 Yežen', tlebe zej nak da' tape la'a ka'. Tlebe nak yela' tonne chen, na' yela' blaga' chen. Len yagen' bžixe' kan nak yežen', na' naken kan gak sa'žo dot chežinno ža, na' tlebe zej nak yela' tonne chen, na' yela' sibe chen, na' yela' blaga' chen.
 17 Lezka' bžixe' yela' žeje che ze'e na', na' naken to gaywá' tape yon žit na' benne'. Wbás che ya'abán' bkonle' žin yag wžíx na' nich bžixe' yežen'.

18 Ze'e na' naken yej jaspe, na' yežen' naken ya óroteze, da' naken yani'do' kan nak

vej jese. ¹⁹ Len ze'e ka' che yežen' zej nzin' da' xtan ka' da' zej naken vej ka' da' zaka'le'egaken.

Len ze'e nežw naken vejjaspe. Da' bežopen naken vej safiro. Da' beyonnen naken vej ágata.

Da' tapen naken vej esmeralda.

²⁰ Da' gayon' naken vej ónise. Da' xopen naken vej kornalina.

Da' gažen naken vej crisólito.

Da' xonon' naken vej berilo.

Da' gan naken vej topasio.

Da' chin naken vej criso-prasa.

Da' chinéjen naken vej jasinto.

Da' chežinnon naken vej amatista.

²¹ Da' chežinno ka' da' zej nbagan' gan žó'ogake' zej naken chežinno bga ka'. To to da' ka' gan žó'ogake' nbagan' len toze bga. Nez blo che yežen' naken ya óroteze da' naken yani'do' kan nak vej jese.

²² Bi ble'ela' nitó yodo' lo yežen' dan' Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', nake' yodo' chen, na' lezka' nak Bennen' nake' Zíla'do'. ²³ Bi žon byenen wza'ni'gak wbíž, na' byo', lo yežen' dan' zza'ní' yela' baní' che Dios lo yežen', na' lezka' Benne' nake' Zíla'do' zza'ni'e ga na'. ²⁴ Benne' wláž ka' che yežen', benne' ka' belágake', tágake' lo baní' che yežen', na' žingak benne' ka' zna' biá'gake' yežlyó nga, zej noe'e yela' wnni'a chégake' ga na'. ²⁵ Batkle wséjwgake'

gan žó'ogake' lo yežen' te ža, na' batkle gak žel ga na'.

²⁶ Benách che yógo'te yež yedjwá'gake' da' zaka' ka', na' yela' wnni'a chégake' ga na'.

²⁷ Nitó da' bi naken chawe', na' nitó da' zinnj, na' nitó benne' žon laže'e, bi chó'ogake' ga na', san benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche che Bennen' nake' Zíla'do', gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban, chó'ogake' ga na'.

22

¹ Naž wbás che ya'abán' bloe'ele' neda' to yegw yani'do', da' naken nis yegw da' znezjwn yela' nban.

Žákti'te yegon' kan žákti'te vej jese. Zžoj yegon' lo latje blo gan že' Dios, na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do'.

² Zza' yegon' gachje láwe'le nez blo che yežen'. Chelá'a weje žoa'a yegon' zoa to yag da' zbian da' znezjwn yela' nban, na' želbían chežinno chi'i to yiz. To byo' to byo' želbía yag ka'. Xlága'gak yag ka' zej naken da' žeyóngaken benne' ka' che yežen'.

³ Bi soa nitó da' žesbaga' benách ka' zia ga na'. Zoa latje blo gan že' Dios lo yežen', na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' benne' wen žin chie' ka' wká'n zéngake' Le'.

⁴ Lé'egekle' lawe' Le', na' kan lie' nyejwn lo xgágake'. ⁵ Bi gak žel ga na', na' bi yažje to da' wsa'ní', na' bi yažjegekle benne' ka' nníta'gake' ga na' baní' che wbíž, dan' gak Xanžo Dios baní' chégake'. To

chi'ize nna biá'tezgak benne' ka' nníta'gake' ga na'.

Za'yelá' Benne' Cristo

⁶ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Diža' ni naken dot da' li, na' nakkzen. Xanžo Dios, Bennen' zchize' Dios Be' La'y chie' lo yichj lázdo'gak benne' ka' zcháljgake' lowlaze' Le', ba bsele'e wbás che ya'abá chie' nich wloe'ele' benne' wen žin chie' ka' da' žala' gaktén." ⁷ Ki wnná Jesús, Benne' Criston': "Za' yelá'a. Ba nez zen gaken che no benne' žone' kan znná da' zchalja' lo wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni."

⁸ Neda', Zwa, benla', na' ble'ela' da' ki. Wdé benlan', na' ble'elan', na' bzoa ziba' xni'a wbás che ya'abán', bennen' bloe'ele' neda' da' ki, nich wká'n zena' le'. ⁹ Naž le' gože' neda': "Bi gono' ki, dan' naka' neda' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo' ka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' kan zej nak yógo'te benne' ka' žóngake' kan znná da' nyejw le'e yiche ni. jBka'n zen Dios!"

¹⁰ Lezka' gože' neda': "Bi wkacho'o xtiža' Dios ni, da' zchalja' lo wlaze' Le', na' nyejwn le'e yiche ni, dan' za' gaggak da' ki. ¹¹ No benne' žone' da' zinnj gónteze' da' zinnj. No benne' žone' da' kegle gónteze' da' kegle. No benne' žone' da' naken chawe', gónteze' da' naken chawe', na' no benne' nake' che Dios, gákteze' che Leze'."

¹² Znná Jesusen': "Za' yelá'a.

Noa'a lo na'a da' wnezjwa' chegak benne' ka', na' yebi'a che chégake' kan zej nak da' bégake'. ¹³ Neda' naka' Benne' zoa' zga'ala', na' lezka' Benne' ze lawte, kan nak da' zzo lawn, na' da' žesyožten. Lezka' naka' Benne' žone' ga so lawn, na' Benne' žone' ga žeyožen. ¹⁴ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' nyaže da' nákwgake', benne' ka' žóngake' da' naken chawe'. Zej nzi'e latje gáwgake' da' zbia yagen' da' znezjwn yelá' nban, na' gak chó'ogake' gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' ka' žótgake' benách ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' benne' ka' žaz láže'gake' žon láže'gake', gá'ngake' na'le lo yežen'. ¹⁶ Neda', Jesús, bsele'a wbás chia', wbás che ya'abá, na' bloe'ele' le'e da' ki, le'e na' nbable to kwe' to kwe' benách chia' ka'. Neda' naka' ljež Dabí, na' lezka' za'sóe'. Lezka' naka' belj xsile."

¹⁷ Zchaljgak Dios Be' La'y, na' xkwide' no'le, xkwiden' wchág ná'lenbe' Benne' nake' Zíla'do', na' znnágake': "Le da."

No benne' ženle' diža' ni žala'nne': "Le da."

No benne' zbi'e, na' no benne' zdan laže'en, žala' yídgake', na' yé'jgake' nisen', da' znezjwn yelá' nban.

¹⁸ Neda', Zwa, zzejni'ila' benne' ka' žylenle' diža' ni da' zchalja' lo wláz Dios, na' nyejwn le'e yiche ni, na'

znnia': cha' no benne' wzane'
 kan zej nak diža' ki, na' Dios
 yebi'e chie', na' wsaka' zi'e le'
 kan zej nak da' zej nyejwn
 le'e yiche ni. ¹⁹ Lezka', cha'
 no benne' yekwase' bíte'teze
 diža' ni da' zchalja' lo wĺáz
 Dios, da' nyejwn le'e yiche
 ni, Dios yekwase' latje che
 bennen' le'e yichen' gan zej
 nyejw lagak benne' ka' zej
 nape' yela' nban da' zejlí

kane, na' lezka' yekwase'
 latje chie' lo yež la'y, kan
 nyejw chegak benne' ki le'e
 yiche ni.

²⁰ Xanžon', Bennen' zzoa lie'
 kan zej nak da' ki znnie': "O.
 Za' yelá'a."

¡Ka'kze gaken! ¡Da, Xanto'
 Jesús!

²¹ Znnabla' Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', gon chawe'e
 yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.